

ΑΡΙΣΤ. Ν. ΚΛΗΜΗ

1140

ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ
ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΜΕ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ
ΑΠΟ ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

*

ΤΟΜΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ
Περίοδος 1946-1960

Η ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΖΩΗ
ΚΑΤΑ ΕΤΗ - ΘΕΜΑΤΑ - ΤΟΠΟΥΣ

ΕΚΔΟΣΗ ΣΕΚΑΠ
(ΞΑΝΘΗ - ΑΘΗΝΑ)
1996

1140

1140

ΑΡΙΣΤ. Ν. ΚΛΗΜΗ

ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΤΟΜΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ

Περίοδος 1946 – 1960

*

Η ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΖΩΗ
ΚΑΤΑ ΕΤΗ - ΘΕΜΑΤΑ - ΤΟΠΟΥΣ

*

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ
ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΜΕ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ
ΑΠΟ ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

*

ΕΚΔΟΣΗ ΣΕΚΑΠ

(ΞΑΝΘΗ - ΑΘΗΝΑ)
1996

ΟΙ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΙ ΤΟΜΟΙ

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ (Α). Αθήνα 1985, σελίδες 528.

Συνεργασίες - Προσυνεταιρισμοί - Συνεταιρισμοί

Από την αρχαιότητα μέχρι και το 1922.

*

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ (Β). Αθήνα 1988, σελίδες 624.

1923 - 1934/5 : Από την Μικρασιατική καταστροφή μέχρι

την ίδρυση της Πανελληνίου Συνομοσπονδίας Γ. Συνεταιρισμών

*

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΤΟΣ (Γ). Αθήνα 1991, σελίδες 608.

1935-1945: Η ελεύθερη περίοδος. Η ΕΣΣΕ. Ο Πόλεμος.

Η κατοχική περίοδος. Η νέα ελεύθερη πορεία.

*

Στους Τόμους αυτούς
γίνεται ιστορική αναστήλωση – παρουσίαση
της συνεταιριστικής ζωής (κατά έτη, θέματα, τόπους)
μέσα στην καθημερινή πραγματικότητα
με ανθολογία και από τα βασικά χαρακτηριστικά κείμενα.

*

Διεύθυνση του συγγραφέα:

Βουλιαγμένης 58, Γλυφάδα Αττικής, ττ 16674
(τηλ. 9627498)

**ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ – ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΟ Δ
ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ – ΕΚΔΟΣΗ
ΚΑΙ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ
(ΜΕ ΜΕΡΙΚΕΣ ΑΛΛΕΣ ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ)***

Το έργο «οι Συνεταιρισμοί στην Ελλάδα» του οποίου εκδίδεται τώρα ο Δ τόμος, είναι ένα πολύτομο έργο ιστορικό – καθοδηγητικό – αναφοράς, (έργο ζωής) που σκοπό έταξε να διαφυλάξει στις σελίδες του και στη διάθεση κάθε ενδιαφερόμενου (σήμερα και στο μέλλον) όλο (κατά το δυνατό) το βασικό υλικό για την Ελληνική συνεταιριστική κίνηση, από την προϊστορία της και τις πρώτες εφαρμογές έως τα τελευταία χρόνια.

Η διαφύλαξη και προσφορά των στοιχείων γίνεται με ομοιόμορφη αυστηρή κωδικοποίηση του υλικού και με συστηματική συνεχή παραπομπή στις πηγές των στοιχείων.

Ουσιαστικά πρόκειται για πολλά συνεταιριστικά βιβλία συνεκτιδόμενα, που καταγράφουν, εξετάζουν και φωτίζουν την εξέλιξη της Ελληνικής συνεταιριστικής κινήσεως χρόνο με χρόνο, εποχή με εποχή. Και όχι μόνον αυτό, αλλά και γίνεται ιδιαίτερη προσπάθεια να κρατηθούν στην επιφάνεια η σωστή διδασκαλία, οι καλοί αγώνες και οι συνεχείς πραγματοποιήσεις στη συνεταιριστική ανάπτυξη, έτσι ώστε να είναι δυνατό κατά τα προσεχή έτη «της συνεταιριστικής αναγέννησης» να γίνεται η πορεία με γνώση και με αποφυγή των σφαλμάτων και ελλείψεων που εμπόδισαν τη σωστή θεμελίωση της συνεταιριστικής κινήσεως και οδήγησαν, σε αρκετές περιπτώσεις, σε οδυνηρές οπισθοχωρήσεις σε τομείς που είχαν κατακτηθεί με κόπους και αγώνες.

Κάθε Τόμος (ιδία ο Β, ο Γ και ο εκδιδόμενος τώρα Δ) περιέχει, για τις χρονικές περιόδους που καλύπτει, τα επόμενα τμήματα (ως Υποκεφάλαια) που είναι δυνατό να διαβαστούν είτε σε συνέχεια του τόμου (για συνθετική μελέτη όλων σύγχρονα των στοιχείων κάθε χρονικής περιόδου) είτε επιλεκτικά (ως χωριστά βιβλία τα όμοια Υποκεφάλαια όλων των χρονικών περιόδων), ανάλογα με τα ειδικότερα ενδιαφέροντα του κάθε μελετητή. Έτσι:

Αν ο μελετητής ενδιαφέρεται να γνωρίσει τις γενικότερες συνθήκες (πολιτικές, διεθνών γεγονότων και επιρροών, οικονομικές, κλπ) των βασικών γεγονότων μέσα στις οποίες αναπτύχθηκε (ή όχι) διαδοχικά η ελληνική συνεταιριστική κίνηση, τότε θα μελετήσει τα Υποκεφάλαια Α των διαφόρων χρονικών εποχών των 4 τόμων. Είναι δηλαδή τα Υποκεφ. Α το ιστορικό βιβλίο που δείχνει τα γεγονότα μέσα στα οποία κινήθηκαν αναγκαστικά οι Συνεταιριστικές Οργανώσεις, έγιναν οι προσπάθειες τους και αναπτύχθηκαν (ή όχι) οι πραγματοποιήσεις τους, ανάλογα με τις δυνατότητες της κάθε εποχής που επέτρεπαν να γίνει τούτο ή εκείνο. Αυτό προτάχτηκε διότι μόνο με τη γνώση αυτή είναι δυνατό να γίνουν κατανοητά τα γενόμενα και τα μη γενόμενα και να κρι-

* Χρήσιμη θα είναι η ανάγνωση και των προλόγων των τόμων Α – Β – Γ.

θούν οι επιτυχίες, οι αποτυχίες, το βάδισμα σε καλό δρόμο και με σωστό βήμα (ή όχι). Διότι άλλη η κατάσταση και άλλες οι δυνατότητες της ειρηνικής και με καλές γενικότερες συνθήκες περιόδου και άλλες οι δυνατότητες σε περιόδους πολέμων, εκτροπών, κατοχής, εμφυλίου, οικονομικών και άλλων διαταραχών που ζήσαμε. Άλλο η θεωρία και άλλο η δυνατή εφαρμογή, οι δυνατότητες των ανθρώπων του κάθε τόπου κάποια εποχή.

Εάν ο μελετητής ενδιαφέρεται να γνωρίσει τις δυνατότητες που το ελληνικό Κράτος και τα πίσω από αυτό ισχυρά κατεστημένα άφησαν στη συνεταιριστική μας κίνηση για να προσπαθήσει να αναπτυχθεί (σύμφωνα με τη φύση και τις δυνατότητες της), τότε θα μελετήσει τα Υποκεφάλαια Β των διαφόρων εποχών. Σε αυτά δίδεται λεπτομερειακά όλη η ελληνική νομοθεσία που υποβοηθούσε ή παρεμπόδιζε, η έκταση και μορφή της κρατικής εποπτείας και ελέγχου των Συνεταιρικών Οργανώσεων. Και ακόμα σημειώνονται οι διάφορες άλλες εκδηλώσεις πολιτικής του Κράτους (και άλλων ισχυρών δυνάμεων εξουσίας και παραξουσίας) για τις συνεταιρικές Οργανώσεις. Στα ίδια Υποκεφάλαια Β δίδονται και οι σχετικές με το θέμα της κρατικής συνεταιριστικής πολιτικής προσπάθειες των Οργανώσεων, οι επιστημονικές γνώμες, οι ενισχύσεις διαφόρων παραγόντων και οι αντιδράσεις.

Στα Υποκεφάλαια Γ των διαφόρων εποχών δίδονται όλα τα στοιχεία για την διαδοχική εξέλιξη του αριθμού των Γεωργικών Συνεταιρισμών κατά κατηγορίες, περιφέρειες, μέλη, κεφάλαια, κλπ. στοιχεία.

Στα Υποκεφάλαια Δ δίδεται η εικόνα της εξελίξεως των δραστηριοτήτων των Γεωργικών Συνεταιρισμών είτε κατά τομείς - εργασίες είτε για διάφορα νομικά πρόσωπα Γ. Συνεταιρισμών, πανελλήνια και τοπικά.

Ειδικά για τους Αλιευτικούς Συνεταιρισμούς που άλλοτε θεωρήθηκαν ως αστικοί και άλλοτε ως γεωργικοί από την νομοθεσία, έγινε προσπάθεια (στον τόμο Δ) να συγκεντρωθούν τα στοιχεία τους στο Υποκεφ. Δ/Ι (αλλά υπάρχουν στοιχεία τους και σε άλλα Υποκεφάλαια Γ, Δ κλπ.).

Στα Υποκεφάλαια Ε υπάρχει όλο το πνευματικό υλικό: Τα συνεταιριστικά βιβλία που εκδόθηκαν, τα περιοδικά, οι άλλες μορφωτικές προσπάθειες και εφαρμογές, η εκπαίδευση, οι σχολικοί συνεταιρισμοί, κλπ.

Στα Υποκεφάλαια ΣΤ συγκεντρώνονται όλα τα στοιχεία που αφορούν τις Ενώσεις Γεωργ. Συνεταιρισμών. Δηλαδή η αριθμητική τους εξέλιξη, τα στοιχεία δυναμικότητας τους σε μέλη, κεφάλαια, κλπ. Οι προσπάθειες τους και γενικά οι δραστηριότητές τους και τα προβλήματα τους είτε ομαδικά κατά τομείς εργασιών, είτε για ειδικές Ενώσεις, τόσο πανελλήνια όσο και τοπικά.

Στα Υποκεφάλαια ΣΤ/Ι γίνεται η έκθεση του υλικού για τις κεντρικές Οργανώσεις, τόσο την ιδεολογική Συνομοσπονδία Συνεταιρισμών (όπου συγκεντρώνονται και τα βασικά - οργανωτικά και άλλα - θέματα της κινήσεως και οι γενι-

κότερες εκδηλώσεις) όσο και τις διάφορες ειδικευμένες οικονομικές κεντρικές οργανώσεις (ΚΥΔΕΠ – ΣΕΚΕ – Ελαιουργική, ΣΠΕ, ΚΣΟΣ, Οινική και τις άλλες) με τις ειδικές δραστηριότητες τους, τη σύνθεση, τα προβλήματα τους, κλπ.

Το ειδικότερο θέμα της αγροτικής πίστωσης, της Αγροτικής Τραπέζης ως ιδρύματος και των σχέσεων της με τη συνεταιριστική κίνηση καθώς και τα ειδικότερα θέματα των πιστωτικών συνεταιρισμών, εξετάζονται στα Υποκεφάλαια Ζ (αλλά και στα Β για την εποπτεία που ασκεί η ΑΤΕ κατά παραχώρηση του Κράτους).

Στα Υποκεφ. Η γίνεται έκθεση για τα βασικά ελληνικά αγροτικά προβλήματα και προϊόντα και τη συμβολή των Συνεταιρικών Οργανώσεων στην επίλυση τους.

Οι διάφορες μορφές των αστικών συνεταιρισμών, οι δραστηριότητες και τα προβλήματα τους εξετάζονται στα Υποκεφάλαια Θ (Καταναλωτικοί, Βιοτεχνικοί, Εργατικοί, Οικοδομικοί, κλπ.).

Στα Υποκεφάλαια Ι εξετάζονται τα θέματα που αφορούν επαγγελματικά τους Συνεταιριστικούς Υπαλλήλους.

Στα Υποκεφάλαια ΙΑ γίνεται περιληπτική αναφορά στη μνήμη και το έργο διαφόρων εργατών και πρωτεργατών του Συνεργατισμού στην Ελλάδα.

Λίγες επισκοπήσεις για το παρελθόν και συμπληρώσεις καθώς και κείμενα με προοπτικές για το μέλλον δίδονται στα Υποκεφ. ΙΒ.

Και τελικά στα Υποκεφ. ΙΓ δίδεται (για μελέτη και χρήσιμη μίμηση) κατάλογος δημοσιευμάτων που αναφέρονται στις συνεταιριστικές δραστηριότητες ανά τον κόσμο (θέματα, χώρες, οργανώσεις, συνεταιριστές, κλπ.).

Αυτά για το περιεχόμενο των Τόμων του όλου έργου και την ευκολότερη χρησιμοποίηση του ταξινομημένου υλικού στις σελίδες τους που παραπέμπουν με σχολαστικό τρόπο σε χιλιάδες κείμενα – πηγές (για όποιον επιθυμεί να έχει λεπτομερέστερα στοιχεία).

*

Όσον αφορά τώρα την έκδοση του έργου πρέπει να σημειωθούν τα επόμενα:

Η έκδοση του Α' τόμου έγινε το 1985, του Β' το 1988 και του Γ' το 1991. Αι καθυστερήσεις στην έκδοση οφείλονται στην έλλειψη γενικότερου ενδιαφέροντος για τέτοια έργα και στις μεγάλες δυσκολίες που αντιμετώπισαν και αντιμετωπίζουν οι Συνεταιριστικές Οργανώσεις τις τελευταίες δεκαετίες (παρόλο που οποιεσδήποτε οικονομικές δυσκολίες δεν μπορούν να εμποδίζουν μια Ένωση να αγοράσει 5 – 10 αντίτυπα για όλους τους αιρετούς της, τα υπηρεσιακά στελέχη της, τους Συνεταιρισμούς της κλπ.).

Ο Α' τόμος κυκλοφόρησε με έξοδα του συγγραφέα που η κάλυψη τους έγινε

πολύ δύσκολα.

Ο Β' τόμος κυκλοφόρησε για λογαριασμό της ΠΑΣΕΓΕΣ (έξοδα - έσοδα) στην οποία ο συγγραφέας χάρισε και τα πνευματικά του δικαιώματα για την πρώτη αυτή έκδοση του τόμου.

Ο Γ' τόμος κυκλοφόρησε και πάλι με δαπάνη του συγγραφέα, με την ηθική βοήθεια του εκλεκτού συνεταιριστή Βασ. Ιλantzή και την οικονομική βοήθεια λίγων Συνεταιριστικών Οργανώσεων (προεγγραφή τους, σε αγορά τόμων, ώστε να καλυφθεί αξιόλογο μέρος των εξόδων). Ελάχιστες είναι οι Ενώσεις Συνεταιρισμών που ανταποκρίθηκαν.

*

Όπως σημειωνόταν στον πρόλογο του Γ' τόμου, η έκδοση του Δ' τόμου (και στη συνέχεια η τυχόν ολοκλήρωση του έργου) θα εξαρτηθεί από το κάποιο ενδιαφέρον που θα δείξουν κυρίως οι Κεντρικές Οργανώσεις και οι Ενώσεις Συνεταιρισμών και βέβαια από τις δυνατότητες του συγγραφέα που ήταν τότε 76 ετών. Δυστυχώς εκδήλωση ενδιαφέροντος κατά τρόπο ουσιαστικό δεν υπήρξε στη συνέχεια, πέρα από ερωτήσεις και προτροπές λίγων συνεταιριστών, με τις οποίες δεν εξασφαλιζόταν και τα κάποια εκατομμύρια δρχ. που είναι απαραίτητα για την έκδοση ενός πολυσέλιδου τόμου.

Έτσι ο συνεταιριστής συγγραφέας, παρά την ύπαρξη τότε αποθεμάτων υγείας για την ολοκλήρωση του έργου, έμεινε «άεργος» συνεταιριστικά έως τα 80 του χρόνια (και έτσι μπόρεσε να απολαμβάνει με τη γυναίκα του τα τιτιβίσματα, τα κελαηδήματα, τις φωνές και τις σκανδαλιές των παιδιών των παιδιών του και την θαλπωρή της μικρής λογοτεχνικής του επίδοσης και αναγνώρισης).

Όμως προς το τέλος του 1994 εκδηλώθηκε αναπάντεχα το ενδιαφέρον της ΣΕΚΑΠ με τη δήλωση εκπροσώπου της ότι το Διοικητικό της Συμβούλιο επιθυμούσε να βοηθήσει ώστε να υπάρξει συνέχεια στο έργο και ότι θα αναλάμβανε η ΣΕΚΑΠ την εκτύπωση - διάθεση του Δ' τόμου για λογαριασμό της (έξοδα - έσοδα) εάν συμφωνούσε ο συγγραφέας.

Παρά την κάποια κόπωση του συγγραφέα, υπερίσχυσαν πάλι η αγάπη του για τον θεσμό των Συνεταιρισμών και η παράδοση της προσφοράς σε αυτόν, επί πολλές δεκαετίες, των συγγραφικών και γενικότερα των πνευματικών του δυνατοτήτων. Έτσι αποδέχθηκε την ευγενική πρόταση και υποσχέθηκε να ολοκληρώσει τη συγγραφή του Δ' τόμου (για τον οποίο υπήρχε βέβαια το υλικό στη βιβλιοθήκη και το αρχείο του συγγραφέα καθώς και το βασικό σχέδιασμα) μέσα σε ένα εξάμηνο.

Επανελάβε λοιπόν από τον Νοέμβριο 1994 συστηματικά τη συνεταιριστική συγγραφική του απασχόληση. Και με τη διάθεση πολλών εκατοντάδων νέων συγγραφικών ωρών έγινε δυνατό να ολοκληρωθεί η συγγραφή - τελική επεξεργασία του Δ' τόμου και να παραδοθεί το κείμενο στη ΣΕΚΑΠ για αυτή την

πρώτη έκδοση για λογαριασμό της (έξοδα – έσοδα).

Η προσφορά της όλης πνευματικής και χειρωνακτικής εργασίας αλλά και των εξόδων που έγιναν για τη συλλογή του υλικού (βιβλίων, περιοδικών, αρχείου επί Ιθετίες) για τη συγγραφή του τόμου, έγινε ως δώρο στην ελληνική συνεταιριστική κίνηση με την οποία συνδέθηκε ο συγγραφέας « ερωτικά » εκ νεότητος του.

Έτσι είναι τώρα ο τόμος Δ στη διάθεση όσων τυχόν επιθυμούν να γνωρίσουν και να χρησιμοποιήσουν τα στοιχεία της περιόδου 1946 – 1960 στην οποία αναφέρεται αναλυτικά, περίοδο πολύ ανάμαλης και δύσκολης αλλά και πολύ αναπτυξιακής για την ελληνική συνεταιριστική κίνηση (παρόλες τις αδύνατες και τότε πλευρές στην αποδοχή υποδείξεων για τη σωστή ιδεολογική – οργανωτική θεμελίωση της ώστε να μπορεί να ανθίσταται στις διάφορες επιθέσεις).

Και επειδή δεν είναι πιθανό να γίνει ίσως δυνατή η ολοκλήρωση του έργου με συγγραφή και του τελευταίου Ε' τόμου, ο Δ' τόμος κλείνει - στις τελευταίες σελίδες του - με μια ολιγοσέλιδη αναφορά στην πολυκύμαντη νεότερη περίοδο 1961 – 1995 με τις τόσες κατακτήσεις αλλά και οπισθοδρομήσεις.

*

Κλείνω με την ευχή να υπάρξει στο μέλλον ο συνεταιριστής συγγραφέας που θα προσπαθήσει να εμφανίσει το χρονικό διάστημα μετά το 1960 κατά παρόμοιο (ή και καλύτερο) αναλυτικό τρόπο, όπως οι 4 τόμοι που κυκλοφόρησαν. Αν τυχόν ευρίσκομαι στη ζωή είμαι πρόθυμος να βοηθήσω με το υλικό που έχω και με χρήσιμες, ίσως, υποδείξεις.

*

Το μόνο που πρέπει ίσως ακόμα να σημειώσω εδώ είναι ότι η συνεταιριστική περίοδος 1946 – 1960 του Δ' τόμου (όπως και του Γ και του τυχόν Ε') είναι περίοδος και της δικής μου πολλαπλής και έντονης ανάμιξης στα γενικότερα συνεταιριστικά (επιτελικά, συγγραφικά, αγωνιστικά) και φυσικό είναι να εμφανίζεται κάθε τόσο στις σελίδες των τόμων αυτών και κάτι από το έργο μου αυτό. Εκείνο που βεβαιώνω τον αναγνώστη – με την απόσταση των πολλών ετών από τα γεγονότα και με την φιλοσοφία της ζωής που αποκτά ο άνθρωπος των 81 ετών – είναι ότι παρόλο που υπήρξα και εγώ ένας από τους εθελοντές στρατιώτες του Συνεργατισμού κατά την περίοδο αυτή, προσπάθησα να εκθέσω στους τόμους τα γεγονότα αντικειμενικά και με σεβασμό προς το όποιο έργο των τότε ηγετικών, σε κάποιους τομείς, συνεταιριστικών στελεχών με τα οποία συνεργάστηκα ή είχα επαφές ή και αντιθέσεις τακτικής κλπ. Μερικές δε επισημάνσεις που ίσως θεωρηθούν επικριτικές, δεν έγιναν για τα πρόσωπα αλλά μόνο για να επιστήσω την προσοχή των νεότερων στην μορφωτική και οργανωτική πλευρά του θεσμού, τομείς που δεν αντιμετωπίστηκαν αλλά και δεν αντιμετωπίζονται σοβαρά και σωστά ανάλογα με την σημασία τους. Και αυτό το τονίζω επειδή είναι πεποίθησή μου (και τα γεγονότα το αποδεικνύουν) ότι οι τομείς μορφωτικός και οργανωτικός είναι τα μόνα οχυρά που μπορούν να εξασφαλίσουν όχι μόνο το

περπάτημα μελλοντικά του θεσμού σε σωστούς δρόμους, αλλά κυριολεκτικά την διατήρηση του στο προσκήνιο και την προσφορά από αυτόν πολύτιμων υπηρεσιών στους ανθρώπους. Χωρίς πιστούς συνεταιριστές με γνώσεις και ήθος, δεν είναι δυνατόν να σταθούν εγκαταστάσεις και επιχειρήσεις και Οργανώσεις.

Χρήσιμο είναι να διαβάσουν οι μελετητές και όσα γενικότερα συνεταιριστικά γράφονται στον πρόλογο του Γ τόμου καθώς και τις εισηγήσεις μου στα Συνεταιριστικά Συνέδρια που οργάνωσε το Ινστιτούτο Συνεταιριστικών Ερευνών και Μελετών το 1991 και 1995.

*

Αυτά κατά καθήκον ιδεολογικό και με την ελπίδα ότι θα υπάρχουν δυνάμεις ανάμεσα στους νέους συνεταιριστές, ώστε τα όποια παθήματα να γίνονται μαθήματα για σωστά προγραμματισμένη συνειδητή συνεταιριστική πορεία.

Έγραφε ο Θ. Τζωρτζάκης το 1955 κατά την έκδοση του πανηγυρικού τεύχους των 30 χρόνων του περιοδικού του:

" Ο Συνεταιριστής " εύχεται στο συνεταιρισμένο κόσμο, με την αφοσίωση του στο γνήσιο πνεύμα του Συνεργατισμού, να γίνεται ολοένα περισσότερο ισχυρός και ανεξάρτητος οικονομικά, πνευματικά, ηθικά.

Εύχεται ακόμη ολόψυχα στο Συνεργατισμό να βρει μελλοντικά αξιότερους αποστόλους της ιδεολογίας του, ιστορικούς του έργου και των προόδων του, προμάχους των δικαίων του και κήρυκες του δυναμισμού του...»

Ως ένας από τους μικρούς πνευματικούς εργάτες του Συνεργατισμού επί 61 χρόνια, διατυπώνω και εγώ τις ίδιες ευχές.

Αριστείδης Ν. Κλήμης

(Απρίλιος 1996)

Συντομογραφίες για τις παραπομπές που γίνονται σε περιοδικά

Για διευκόλυνση, οι συχνές παραπομπές μας σε συνεταιριστικά περιοδικά γίνονται με Σ - ΦΣ - Σ.Δ - Δ/ΑΤΕ - Θ.Σ. - ΣΠ.

- Σ:** Είναι το περιοδικό " ο Συνεταιριστής " του Θ. Τζωρτζάκη. Το περιοδικό έχει αρίθμηση σελίδων συνεχή κατά έτος. Συνεπώς είναι αρκετή η παραπομπή στο έτος και τη σελίδα (ανεξάρτητα από το τεύχος).
- Φ.Σ:** Είναι το περιοδικό " η Φωνή των Συνεταιρισμών " της Συνομοσπονδίας Γ. Συνεταιρισμών.
Το περιοδικό έχει, στην αρχική περίοδο που είχα τη διεύθυνση του, συνεχή αρίθμηση σελίδων, ανεξάρτητα από το έτος και το τεύχος. Συνεπώς είναι αρκετή για τότε η παραπομπή μόνο στον αριθμό σελίδας του. Αργότερα, όταν άλλαξε ο τρόπος αρίθμησης του, γίνεται πιο σύνθετη η παραπομπή.
- Σ.Δ:** Είναι το περιοδικό " Συνεταιριστικόν Δελτίον " των Γ. Σαμαρόπουλου και Θ. Καράμπελα.
Έχει ιδιαίτερη αρίθμηση σελίδων σε κάθε τεύχος του. Συνεπώς η παραπομπή γίνεται στο έτος, το τεύχος και την σελίδα του.
- Δ/ΑΤΕ:** Είναι το περιοδικό " Δελτίον Αγροτικής Τραπέζης ".
Ισχύουν όσα και στο ΣΔ.
- Θ.Σ:** Είναι το περιοδικό "Θέματα Συνεταιρισμών " των Απ. Οικονομοπούλου και Αριστ. Κλήμη.
Έχει συνεχή αρίθμηση των σελίδων του ανεξάρτητα από το έτος και το τεύχος. Συνεπώς αρκεί η παραπομπή μόνο στον αριθμό σελίδας του.
- ΣΠ:** Είναι το περιοδικό «Συνεταιριστική Πορεία» της Εταιρείας Φίλων Συνεργατισμού.
Έχει συνεχή αρίθμηση σελίδων κατά έτος.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ Δ ΤΟΜΟΥ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΚΑΤΟ

Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1946 – 1950

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 57

Πρόλογος – Εισαγωγικό σημείωμα

Υποκεφάλαιο Α:

Η γενική φυσιογνωμία της περιόδου 1946 – 1950

Υποκεφάλαιο Β:

Κράτος και τρίτοι απέναντι στους Συνεταιρισμούς [Συνεταιριστική πολιτική Κράτους – ΑΤΕ. Νομοθεσία. Εποπτεία. Συμπαράσταση. Αντιδράσεις.

Υποκεφάλαιο Γ:

Αριθμητική εξέλιξη και διόρθωση των Γεωργ. Συνεταιρισμών.

Υποκεφάλαιο Δ:

Η δραστηριότητα των πρωτοβάθμιων Γεωργ. Συνεταιρισμών.

Υποκεφάλαιο Δ/1:

Οι αλιευτικοί Συνεταιρισμοί (και Ενώσεις)

Υποκεφάλαιο Ε:

Συνεταιριστική βιβλιογραφία, μόρφωση, ενημέρωση. Υπηρεσία Συνεταιριστικής Εκπαιδεύσεως. Σχολικοί συνεταιρισμοί.

Υποκεφάλαιο ΣΤ:

Συγκρότηση, δραστηριότητες των Ενώσεων Γεωργ. Συνεταιρισμών.

Υποκεφάλαιο Στ/1:

Οι κεντρικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις και οι γενικότερες προσπάθειες για προγραμματισμό και ανάπτυξη.

Υποκεφάλαιο Ζ:

Η αγροτική πίστις και οι Γεωργ. Συνεταιρισμοί. Η Αγροτική Τράπεζα.

Υποκεφάλαιο Η:

Βασικά αγροτικά προβλήματα και Συνεταιριστικές Οργανώσεις (Γενικότερες προσπάθειες για επίλυση τους).

Υποκεφάλαιο Θ:

Οι αστικοί Συνεταιρισμοί (Καταναλωτικοί, Οικοδομικοί, βιοτεχνικοί, άλλοι).

Υποκεφάλαιο I:
Οι συνεταιριστικοί υπάλληλοι.

Υποκεφάλαιο IA:
Εργάτες και πρωτεργάτες του Συνεργατισμού.

Υποκεφάλαιο IB:
Ανασκοπήσεις αναδρομές, προοπτικές.

Υποκεφάλαιο IF:
Κείμενα σχετικά με τη συνεταιριστική κίνηση σε άλλες Χώρες (για ενημέρωση, παραδειγματισμό).

ΜΕΡΟΣ ΕΝΔΕΚΑΤΟ

Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1951 - 1955

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 58

Υποκεφάλαιο A:
Η φυσιογνωμία της περιόδου 1951-1955

Υποκεφάλαιο B:
Κράτος και τρίτοι έναντι των Συνεταιρισμών. Νομοθεσία, Εποπτεία, Συνεταιριστική πολιτική Κράτους - ΑΤΕ. Συμπαράσταση, Αντιδράσεις.

Υποκεφάλαιο Γ:
Αριθμητική εξέλιξη, διάρθρωση, βασικά στοιχεία των Γεωργ. Συνεταιρισμών.

Υποκεφάλαιο Δ:
Οι εργασίες, δραστηριότητες των Γεωργ. Συνεταιρισμών.

Υποκεφάλαιο Δ/1:
Οι αλιευτικοί Συνεταιρισμοί (και Ενώσεις).

Υποκεφάλαιο Ε:
Συνεταιριστική βιβλιογραφία, μόρφωση, ενημέρωση. Υπηρεσία Εκπαιδεύσεως. Σχολικοί Συνεταιρισμοί.

Υποκεφάλαιο ΣΤ:
Ενώσεις Γεωργ. Συνεταιρισμών. Συγκρότηση, Δραστηριότητες.

Υποκεφάλαιο ΣΤ/1:
Οι κεντρικές συνεταιριστικές Οργανώσεις (ιδεολογική και οικονομικές) και οι γε

νικότερες προσπάθειες για προγραμματισμό και ανάπτυξη.

Υποκεφάλαιο Ζ:

Αγροτική πίστις. Αγροτική Τράπεζα. Γεωργ. Συνεταιρισμοί.

Υποκεφάλαιο Η:

Βασικά αγροτικά προβλήματα και Συνεταιριστικές Οργανώσεις (Γενικότερες προσπάθειες για επίλυση τους)

Υποκεφάλαιο Θ:

Οι Αστικοί Συνεταιρισμοί.

Υποκεφάλαιο Ι:

Οι Συνεταιριστικοί Υπάλληλοι.

Υποκεφάλαιο ΙΑ:

Εργάτες και πρωτεργάτες του Συνεργατισμού.

Υποκεφάλαιο ΙΒ:

Ανασκοπήσεις, Αναδρομές, Προοπτικές.

Υποκεφάλαιο ΙΓ:

Κείμενα σχετικά με τη συνεταιριστική κίνηση σε άλλες Χώρες (για ενημέρωση και παραδειγματισμό).

ΜΕΡΟΣ ΔΩΔΕΚΑΤΟ

Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1956 – 1960

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 59

Υποκεφάλαιο Α:

Η φυσιογνωμία της περιόδου 1956 – 1960.

Υποκεφάλαιο Β:

Κράτος και τρίτοι απέναντι στους Συνεταιρισμούς. Συνεταιριστική πολιτική Κράτους – ΑΤΕ. Νομοθεσία. Εποπτεία. Συμπαράσταση. Αντιδράσεις

Υποκεφάλαιο Γ:

Αριθμητική εξέλιξη, διάρθρωση, βασικά στοιχεία των Γεωργ. Συνεταιρισμών.

Υποκεφάλαιο Δ:

Δραστηριότητες, εργασίες των Γεωργ. Συνεταιρισμών.

Υποκεφάλαιο Δ/1:

Οι αλιευτικοί Συνεταιρισμοί (και Ενώσεις τους)

Υποκεφάλαιο Ε:

Συνεταιριστική βιβλιογραφία, μόρφωση, ενημέρωση. Σχολικοί Συνεταιρισμοί.

Υποκεφάλαιο ΣΤ:

Ενώσεις Γεωργ. Συνεταιρισμών. Συγκρότηση, Δραστηριότητες.

Υποκεφάλαιο ΣΤ/1:

Οι κεντρικές συνεταιριστικές Οργανώσεις (ιδεολογική και οικονομικές) και οι γενικότερες προσπάθειες για προγραμματισμό και ανάπτυξη.

Υποκεφάλαιο Ζ:

Αγροτική πίστις, Αγροτική Τράπεζα και Συνεταιρισμοί.

Υποκεφάλαιο Η:

Βασικά αγροτικά προβλήματα και Συνεταιριστικές Οργανώσεις. Προσπάθειες για επίλυση τους.

Υποκεφάλαιο Θ:

Οι Αστικοί Συνεταιρισμοί. (Καταναλωτικοί, Οικοδομικοί, Βιοτεχνικοί, Εργασίας, άλλοι).

Υποκεφάλαιο Ι:

Οι Συνεταιριστικοί Υπάλληλοι.

Υποκεφάλαιο ΙΑ:

Εργάτες και πρωτεργάτες του Συνεργατισμού.

Υποκεφάλαιο ΙΒ:

Ανασκοπήσεις, Αναδρομές, Προοπτικές.

Υποκεφάλαιο ΙΓ:

Κείμενα σχετικά με τη συνεταιριστική κίνηση σε άλλες Χώρες (για ενημέρωση και παραδειγματισμό).

*

Συνοπτική αναφορά στην περίοδο μετά το 1960.

ΤΟΜΟΣ Δ
ΜΕΡΟΣ ΔΕΚΑΤΟ
Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1946 - 1950

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 57

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'
Η ΓΕΝΙΚΗ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1946-1950

Τα ευχάριστα γεγονότα του 1945 (στο εξωτερικό νίκη των συμμάχων και πτώση του φασισμού – Μάιος 1945 – στο εσωτερικό κάποια συνδιαλλαγή και ειρήνευση μετά την συμφωνία της Βάρκιζας – Φεβρουάριος 1945 – μεταξύ Κυβερνήσεως Πλαστήρα και ΕΑΜ που δυστυχώς δεν τηρήθηκε και από τις δύο πλευρές⁽¹⁾) έδιναν ελπίδα ότι το 1946 θα είναι έτος ειρηνικό, δημιουργικό και αρχή περισυλλογής και ανασυγκρότησης (από κάθε πλευρά) της Ελλάδας με δίκαιη ικανοποίηση και των εθνικών επιδιώξεων.

Το 1946 στην αντιβασιλεία εξακολουθεί να είναι ο Αρχιεπίσκοπος Δαμασκηνός με Κυβέρνηση, το πρώτο τρίμηνο, Θεμ. Σοφούλη. Αρνητικά στοιχεία είναι οι ακρότητες, διαμάχη για το πολιτειακό και η εξάρτηση μας (πολιτική, οικονομική, εθνική) από τους ισχυρούς «συμμάχους μας» (κυρίως τότε την Αγγλία) και από τις αποφάσεις τους στη Διάσκεψη της Ειρήνης. Η αμαύρωση της εικόνας της Χώρας μας από τον κατοχικό διχασμό, από τα δεκεμβριανά και τις συνέπειες τους, βάρυνε αρνητικά σε ότι αφορά τη στάση των συμμάχων στο συνέδριο της Ειρήνης και γενικά σε ότι αφορούσε την έναρξη κάποιας ανασυγκρότησης του τόπου. Γενικά η Ελλάδα άλλοτε εμφανίζεται ομοιούσα και άλλοτε δεινοπαθεί με τα πρόσθετα προβλήματα και της Β.Ηπείρου και της Κύπρου (βλ. τα δημοσιεύματα της εποχής στις εφημερίδες).

Για να αρχίσει μια κάποια κανονική ζωή του Κράτους προκηρύσσονται εκλογές βουλευτικές για την 31 Μαρτίου 1946. Η κατάσταση οξύνεται με την προεκλογική κίνηση. Αποχή του ΕΑΜ-Κ.Κ. Δεν μετείχαν επίσης στις εκλογές οι πολιτικές μερίδες Πλαστήρα και Καφαντάρη.

Στις εκλογές αυτές (με αναλογική) η Ενωμένη Παράταξη των Εθνικοφρόνων (Κ. Τσαλδάρης, Σ. Γονατάς, Α. Αλεξανδρής, Ι. Θεοτόκης, Π. Μαυρομιχάλης, Σ. Στεφανόπουλος) εξασφαλίζει

έδρες 206 55,12

Ακολουθούν:

Εθνική Πολιτική Ένωση (Σ. Βενιζέλος, Γ. Παπανδρέου,
Π. Κανελλόπουλος)

έδρες 68 19,28

⁽¹⁾ Βλ. στοιχεία και στο βιβλίο C.M. Woodhouse «Το μήλον της έριδος» (Εξάντας). Βλ. και «Βήμα» 19/2/95. Για συνοπτική ενημέρωση βλ. τα ολιγόλογα σημειώματα που δημοσιεύονται για τα κυριότερα της τότε εποχής στην εφημ. «Καθημερινή» και άλλες.

Κόμμα Φιλελευθέρων (Θ. Σοφούλης)	έδρες	48	14,39
Εθνικό κόμμα (Ν. Ζέρβας)	έδρες	20	5,96
Ένωση Εθνικοφρόνων (Τουρκοβασίλης)	έδρες	9	2,94
Ένωση Αγροτικών Κομμάτων (Αλ. Μυλωνάς)	έδρες	1	0,87
Λοιποί Συνδυασμοί	έδρες	2	1,08
Σύνολο	έδρες	354	99,64

Τα αποτελέσματα είναι χαρακτηριστικά για το διχασμό που επικρατούσε, τις ακρότητες, την εκμετάλλευση της εθνικοφοροσύνης. Ο Αντιβασιλεύς Δαμασκηνός υποβάλλει την παραίτηση του. Χαρακτηριστικό το ύφος του Βασιλέως Γεωργίου στο τηλεγράφημα του από το Λονδίνο⁽¹⁾. Κατακερματισμός γενικά των πολιτικών δυνάμεων σε προσωπικές ομάδες, ενώ μένουν έξω από τον πολιτικό στίβο όχι μόνο οι ισχυρότατες (έως το 1945) δυνάμεις του ΕΑΜ-Κ.Κ., αλλά και αξιόλογες άλλες δυνάμεις (Πλαστήρας, Καφαντάρης, κλπ). Επικρατούν οι εστίες διαμάχης, αντεκδικήσεων, αντιθέσεων και βίαιων ενεργειών, νέου διχασμού.

Στις 18 Απριλίου 1946 η νικήτρια των εκλογών Ενωμένη Παράταξη Εθνικοφρόνων, με βάση το Λαϊκό Κόμμα (Κ. Τσαλδάρης) σχηματίζει Κυβέρνηση και αρχίζει αμέσως το ανορθωτικό ή «ανορθωτικό» έργο με αρκετές ακρότητες και παρεμπόδιση των προσπαθειών για δημοκρατική ειρηνική εξέλιξη που είχαν αρχίσει οι ανίσχυρες διορισμένες μεταβατικές Κυβερνήσεις του 1945 και 1946⁽²⁾ (λεπτομέρειες και στα Υποκεφάλαια που ακολουθούν για τα διάφορα αγροτικά και συνεταιριστικά θέματα).

Πολύ σύντομα μετά τις εκλογές και μέσα σε αυτή την αναταραχή και αντιπαράθεση (φανερή και κρυφή, με ισχυρή επίδραση των εξωτερικών παραγόντων) γίνεται την 1/9/1946 το Δημοψήφισμα για το Πολιτειακό που, όπως φαινόταν και από τα αποτελέσματα των εκλογών, αποβαίνει υπέρ της βασιλείας Γεωργίου Β'. Από 26/9/46 ο Γεώργιος Β' αναλαμβάνει τα καθήκοντα του.

Η όλη εξέλιξη κατά το 1946 (και έπειτα) δεν είναι προς το συμφέρον της Χώρας ούτε στο εξωτερικό (διεκδικήσεις μας), ούτε στο εσωτερικό (ειρήνη, ανασυγκρότηση).

Στο εσωτερικό έντονη (φανερή ή παρασκηνιακή) η αντιπολίτευση, ενώ η Κυβέρνηση δεν μπορούσε να αναχαιτίσει (όπου δεν τις δημιουργούσε αυτή ή τα όργανα της) τις ενέργειες των ακροδεξιών και δοσιλογικών (κατά την περίοδο της ξενικής κατοχής) δυνάμεων. Η όλη κατάσταση δεν εξελισσόταν ομαλά, εμφάνιση

⁽¹⁾ Γράφει η «Καθημερινή» στις 9/4/1946:

Ενωρίς χθες την πρωίαν διά τηλεγραφήματος της εν Λονδίνω ελληνικής πρεσβείας ελήφθη εις το υπουργείον των Εξωτερικών η απάντησις του Βασιλέως (Γεωργίου Β') εις το τηλεγράφημα της κυβερνήσεως το διαβιβάζον την παραίτησιν του Μακαριωτάτου Αντιβασιλέως (...). Το περιεχόμενον του έχει εν συνόψει ως εξής: Εν αρχή η Α.Μ συγχαίρει και ευχαριστεί τον Αντιβασιλέα διά το παρ' Αυτού επιτελεσθέν έργον. «Ουδείς έτερος -παρατηρεί- θα είχε την ικανότητα και το κύρος » να αντιμετωπίση τας δυσκόλους περιστάσεις, υπό τας οποίας ευρέθη το έθνος. Ηδη, όμως, προσθέτει, βαινόμεν προς μίαν περίοδον κατά την οποίαν «πρέπει να ισχύση το Σύνταγμα και ο Νόμος». Αποφασίζω, όθεν, καταλήγει: Αποδέχομαι, κατ' αρχήν την παραίτησιν Σας. Παρακαλώ να ασκήσετε τα καθήκοντα σας μέχρις ότου συγκροτηθή (συμπληρωθή) η Κυβέρνησις και επανέλθωμεν εις την πλήρη συνταγματικήν ομαλότητα οπότε θα ζυγίσω την γνώμην της Κυβερνήσεως περί του τρόπου της αποκαταστάσεως της συνταγματικής τάξεως (αναδημοσίευση «Καθημερινή» 9/4/1995).

⁽²⁾ Από 4/4/46 – 18/4/46 προσωρινή Κυβέρνηση Παν. Πουλίτσα.

και επικράτηση στον κοινωνικό - οικονομικό τομέα εκμεταλλευτικών δυνάμεων και σε μεγάλο βαθμό - κατά περιφέρειες ή περιπτώσεις - αστυνομικού Κράτους.

Μόνη ευχάριστη πραγματοποίηση ήταν τότε η απόφαση των συμμάχων για τα Δωδεκάνησα. Για την απήχηση που είχε η απόφαση αυτή των νικητών βλ. τις εφημερίδες της εποχής. Από πλευράς Συνεταιρισμών βλ. το κύριο άρθρο στο τεύχος 2 σελ.37 του επίσημου οργάνου της Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών «Η Φωνή των Συνεταιρισμών» (κείμενο Αριστ. Κλήμη). Το μικρό περιοδικό του Γεωργικού Συνεταιρισμού Δωδεκανήσου «ο Γεωργός» που άρχισε να εκδίδεται αμέσως (από τον Ιούλιο 1946) αναδημοσιεύει το παραπάνω κείμενο, πρώτη χειραγία και αγκάλιασμα της μάνας στο παιδί της που υπόφερε ως τότε την σκλαβιά.

Μέσα σε αυτό το σκηνικό γίνεται από το 1946 η εξέλιξη και όλων των συνεταιριστικών και αγροτικών θεμάτων (τις λεπτομέρειες βλ. στα σχετικά Υποκεφάλαια). Πρέπει δε να τονιστεί ότι μόνο με την λεπτομερή γνώση των στοιχείων κάθε στιγμής είναι δυνατό να γίνεται δίκαιη και αντικειμενική αξιολόγηση ενεργειών, προσώπων, επιτευγμάτων, αποτυχιών κ.λ.π..

Ειδικά στον τομέα των συνεταιρισμών η όλη κατάσταση 1946-1950 φαίνεται παραστατικά, από μήνα σε μήνα κάθε έτους, κυρίως στις σελίδες των ειδικών περιοδικών «Η Φωνή των Συνεταιρισμών», «Ο Συνεταιριστής», «Συνεταιριστικόν Δελτίον», καθώς και από άλλα κείμενα (για τα οποία βλ. στο Υποκεφάλαιο Ε και στα ειδικά, για κάθε θέμα Υποκεφάλαια).

Για τις γενικότερες ενέργειες - αγώνες, κατά την περίοδο αυτή, της Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών (και ατομικά των τότε στελεχών της) καθώς και για την τότε κατάσταση της υπαίθρου βλ. κυρίως στα Υποκεφάλαια ΣΤ/1 και Η. Περιληπτικά σημειώνονται εδώ τα επόμενα:

- Διαπιστώσεις - δηλώσεις του Προέδρου της Συνομοσπονδίας Αλ.Μπαλατζή κατά Ιούνιο 1946 για την κατάσταση της υπαίθρου, την κρατική πολιτική, τους Συνεταιρισμούς κλπ. βλ. στη Φ.Σ. 1946 σ.2. Καταλήγει: «... Η Κυβέρνηση φαίνεται να ακολουθεί μίαν πολιτικήν η οποία δεν ημπορεί άλλως να χαρακτηριστεί παρά ως πολιτική δυσμενείας προς τα συμφέροντα της αγροτικής τάξεως, δυσμενείας προς τας συνεταιριστικάς οργανώσεις ... (την περιγράφει). Θέλομεν ειλικρινώς να πιστεύομεν ότι το πράγμα οφείλεται εις κακήν εκτίμησιν των πραγμάτων ... Πέραν όμως της θέσεως της παρούσης Κυβερνήσεως οφείλομεν να διαπιστώσωμεν ότι και γενικότερα η οικονομική και πολιτική οργάνωσις του τόπου μας δεν είναι ευμενής δια τους συνεταιρισμούς μας ... προσκόπτομεν εις συμφέροντα ομάδων ανθρώπων, δια τους οποίους ο συνεταιρισμός αποτελεί απειλήν. Οι πολέμοι μας είναι μεν αριθμητικώς ολίγοι αλλά οικονομικώς και πολιτικώς πανίσχυροι...»

- Την κατάσταση του 1946 εμφανίζει ο Δ/τής της Συνομοσπονδίας Ι. Αφεντάκης στο πρώτο κείμενο της Φ.Σ. (σ.1) όπου, με το ύφος και την όλη ψυχρότητα του, γράφει ανάμεσα σε άλλα: « Στις σημερινές κρίσιμες για την φυλή στιγμές, στις στιγμές που χωριστήκαμε, τις στιγμές που τα παραγωγικά έργα μας, έχουν καταντήσει ένα απέραντο νεκροταφείο, στις στιγμές που η ανασυγκρότηση πρέπει να προλάβει τη διάλυση της φυλής, τις στιγμές που δυστυχώς οι οικονομικά ισχυροί δεν ενδιαφέρονται όπως πρέπει δια τους οικονομικά αδυνάτους και άλλοι θέλουν να επιβάλουν μεταρρυθμίσεις με τα όπλα και την καταστροφή, τις στιγμές που ένα ακαθόριστο μίσος ξεκινάει από το χωριό που τα στερείται όλα, για την πόλη, ο συνεργατισμός καλείται και πάλι να πάρει στα χέρια του το έργο της ειρήνης, της αγάπης, το έργο της ενώσεως όλων των Ελλήνων».

– Χαρακτηριστικά ακόμα (σε λεπτομέρειες και έκφραση) είναι τα κείμενα του Ι. Αφεντάκη (Δ/ντού της Συνομοσπονδίας): «Δια την ανασυγκρότησιν» και «Συντονισμός» στις σελ. 7 και 43 της «Φωνής των Συνεταιρισμών» (που μελλοντικά θα σημειώνεται ως Φ.Σ.) στο πνεύμα των οποίων, σε ουσία και έκφραση, κινήθηκε και στη συνέχεια κατά την μακρά χρονική περίοδο που κατείχε την θέση αυτή.

– Στην ανασυγκρότηση γενικά και στο πρόγραμμα ανασυγκροτήσεως με κατάλληλη οργάνωση αναφέρεται και πάλι ο Ι.Αφεντάκης με κείμενα του στη Φ.Σ. 1946 σ. 7, 67, 110 και 137. Εξάγει τις προσπάθειες της Επιτροπής του Οργανισμού Τροφίμων και Γεωργίας που περιόδευσε στην Ελλάδα για να διαπιστώσει τις ανάγκες. Αναφέρεται σε πολλά σημεία του σχεδίου που συντάξε η Επιτροπή Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών και κάνει βελτιωτικές, κατά την γνώμη του, υποδείξεις. «Η ηγεσία δεν πρέπει να διστάζει να κινήσει τον παραγωγικών στρατών της υπαίθρου μέσω του συνεργατισμού ...» (Φ.Σ. 1946 σ. 110). Και νέο κείμενο του με τίτλο "Ο Συνεταιρισμός επί το έργον" για την ανασυγκρότηση μέσω του Συνεργατισμού, κατά τις γενικότερες αντιλήψεις του (Φ.Σ. 1946 σ. 137). Και "Το ξεκίνημα της φυλής δια το ψωμί" (Φ.Σ., 1946 σ. 174), "Το σάλπισμα του Συνεργατισμού" (Φ.Σ., σ. 181) και πολλά στην ίδια γραμμή.

– Την όλη κατά το τέλος του 1946 κατάσταση της υπαίθρου και την ειρηνοποιό προσπάθεια και δυνατότητα των Συνεταιρισμών, εάν το Κράτος και η εν γένει Ηγεσία του τόπου έδιναν στους Συνεταιρισμούς τα μέσα για ανασυγκρότηση της υπαίθρου, περιγράφει το δραματικό κείμενο διαλέξεως του Ι. Αφεντάκη στις 2/12/1946 (στην αίθουσα του Παρνασσού) την οποία δημοσίευσε ολόκληρη η Φ.Σ. 1946 σ. 233 – 240 με χαρακτηριστικά σκίτσα (που ανήκαν στον Φωκ. Δημητριάδη) που καυτηρίαζαν (όπως και το κείμενο) το αδελφοκτόνο αιματοκύλισμα. (Κείμενο που πρέπει να διαβαστεί για σωστή ενημέρωση)

– Τη φρικτή κατάσταση στην υπαίθρο, σε αντίθεση με την βιτρίνα των Αθηνών, που παραπλανεί τους ξένους επισκέπτες και μάλιστα αυτούς που έρχονται ως φίλοι και αρμόδιοι να εξετάσουν για παροχή βοήθειας στην Ελλάδα, περιγράφει και κείμενο του Α.Ν. Κλήμη στη Φ.Σ., 1946 σ. 46 με φωτογραφίες από τις καταστροφές. Εντυπώσεις του Δ/ντου Οργανισμού Βάμβακος Κ. Σουλιάτη από περιοδείες του στη Θεσσαλία και Βόρειο Ελλάδα βλ. Φ.Σ., σ. 103 του 1946.

Πολλά είναι τα κείμενα αρμοδίων και ειδικών κατά το 1946 για την ανασυγκρότηση της υπαίθρου και ειδικότερα την ανοικοδόμηση, πέρα από το έργο προσωρινής στέγασης που έκανε η ΑΤΕ. Ενδιαφέρουσες σκέψεις του Γ. Σαμαρόπουλου στο ΣΔ. 1946 τ. 7 σ. 6 και επ.

Για την ανοικοδόμηση, κείμενο του αρμοδίου υφυπουργού Κ. Δοξιάδη (με επιφυλάξεις του Γ.Σ) δημοσιεύεται στο ΣΔ 1946 τ. 10 σ. 6. Πρόβλημα η πραγματοποίηση συνεργασίας με τους ενδιαφερόμενους αγρότες με τη βοήθεια των συνεταιρισμών. Συνεταιρισμοί πυροπαθών προβλέπονται με ειδικό νόμο για συνεργασία τους με το Υφυπουργείο Ανοικοδόμησης. Σκέψεις ευρύτερες και προτάσεις του Γ. Σαμαρόπουλου (στο ΣΔ 1946 τ. 11 σ. 3) για Επιτροπή συνεργασίας σε κάθε χωριό (από Κοινότητα, Συνεταιρισμό, Εκκλησία) με Κρατικές Υπηρεσίες.

Για το ίδιο πρόβλημα ενδιαφέρουσες και οι απόψεις του Απ. Βογιατζή για την χρησιμοποίηση των Συνεταιρισμών (Οικοδομική Ένωση Συνεταιρισμών) στην ανοικοδόμηση, με αφορμή το κείμενο Δοξιάδη (στο ΣΔ 1946 τ. 11, σ. 9). Και ο Κ. Λεοντίδης εκθέτει τις σκέψεις του για το θέμα αυτό, επειδή με βαρύν και βραδύν ρυθμόν κινείται η ανοικοδόμηση. Εκθέτει τους λόγους που επιβάλλουν τη χρησιμοποίηση

των Συνεταιρισμών (ΣΔ 1946 τ.12, σ.5).

Αλλά ήλθε ο χειμώνας, μείναμε σε δογματισμούς, με θεωρίες, τονίζει και εκθέτει τη φοβερή κατάσταση της υπαίθρου ο Γ. Σαμαρόπουλος (ΣΔ Δεκ. 1946, σ.12).

Σχετική με την υποβοήθηση της γεωργίας είναι η δραστηριότητα της Ούνρα (που ανέλαβε από την ΕΜ-ΕΛ την 1/4/45). Βλ. στοιχεία για τις εισαγωγές γεωργικών εφοδίων (χρονικά και κατά εφόδιο) και τρόπο εργασίας της σε έκθεση του Δ/ντού της (Σ.Δ., 1946 τ.9, σ.14). Ερωτηματικά για το τι θα γίνει μετά την προβλεπόμενη διάλυση της Ούνρα στο τέλος του έτους (ΣΔ τ.11, σ.21). Τα αποτελέσματα του γεωργικού προγράμματος της Ούνρα στην Ελλάδα βλ. στο ΣΔ 1946 τ.12, σ.19.

Άλλα στοιχεία για το 1946:

– Γίνεται προσπάθεια αναδιοργάνωσης των περιφερειακών Γεωργικών υπηρεσιών με νέο νόμο (ΦΣ 1946 σ.61)

– Τιμή χρυσής λίρας: Ιανουάριος 1946 δρχ. 141.000.-, Δεκ. 1946 δρχ. 136.000.-

– Προσπάθειες για αύξηση εγχώριας παραγωγής αφού το 1945 η παραγωγή υπολογίστηκε ότι ήταν μόνο το 1/3 της ετήσιας προπολεμικής παραγωγής.

– Στην κατάσταση του 1946 αναφέρεται με πόνο αλλά στοχαστικά – αποφασιστικά ο Θ. Τζωρτζάκης (‘‘Ο Συνεταιριστής’’ 1947 σ.1).

– Ο Υπουργός Γεωργίας Α.Παπαθανάσης δηλώνει στη Βουλή στις 6/12/1946: ‘‘Ο αγροτικός κόσμος της Ελλάδας καίτοι άστεγος, ανυπόδητος και κακουχημένος απέπτυξε τόσον την φιλοπονία του ώστε να εξασφαλίζει τον άρτον του κοινωνικού συνόλου’’ (Φ.Σ., 1946 σ.249). Αλλά παρόλες τις δηλώσεις τα μέτρα για την ανακούφιση του δεν είναι εκείνα που έπρεπε (όπως πάντα, υπάρχει διάσταση λόγων και έργων).

Το 1947: Παρά τις εκκλήσεις και τις προσπάθειες από διάφορες πλευρές, η κατάσταση εξελίσσεται το 1947 δραματική από κάθε πλευρά.

Το Λαϊκό Κόμμα, παρά την πλειοψηφία του σε βουλευτές, δεν μπορεί να κρατήσει την Κυβέρνηση. Στις 24 Ιανουαρίου 1947 ορκίστηκε νέα Κυβέρνηση με Πρόεδρο τον μη πολιτικό Δ. Μάξιμο, Αντιπρόεδρο και Υπουργό Εξωτερικών τον Κ. Τσαλδάρη, Αντιπρόεδρο επίσης τον Σ. Βενιζέλο και υπουργούς από ευρύτερο πολιτικό κύκλο (από τα πρώτα ονόματα). Η κάπως «οικουμενική» αυτή Κυβέρνηση με 24 Υπουργούς και 8 Υφυπουργούς, είναι συνέπεια της δραματικής καταστάσεως που επικρατούσε με τη διεύρυνση της «ανταρσίας», της σχετικής προσαρμοστικότητας του αρχηγού του Λαϊκού Κόμματος Κ. Τσαλδάρη και των γραμμών των Συμμάχων (Αγγλίας – Αμερικής – κλπ.) που έδιναν την οικονομική και γενικότερη στήριξη για να μη διολισθήσει και η Ελλάδα στον Σοβιετικό κόσμο που είχε επικρατήσει στη Βαλκανική.

Αλλά πολύ σύντομα, στις 13 Φεβρουαρίου 1947, γίνεται ανασχηματισμός με λιγότερα πρόσωπα. Πρωθυπουργός ο Δ. Μάξιμος, Αντιπρόεδρος και Υπουργός Εξωτερικών ο Κ. Τσαλδάρης, Αντιπρόεδρος και με 3 Υπουργεία ο Σ. Βενιζέλος. Και Υπουργοί (μερικοί με 2 και 3 Υπουργεία): οι Π. Κανελλόπουλος, Γ. Παπανδρέου, Στ. Γονατάς, Απ. Αλεξανδρής, Ν. Ζέρβας, Στ. Σεφανόπουλος, Γ. Στράτος, Δ. Χέλμης, Α. Παπαδήμος, Μ. Κοτσιάνος, Π. Χατζηπάνος, Α. Παπαθανάσης (Γεωργίας), Κ. Ροδόπουλος. Η Κυβέρνηση Μάξιμου από 24/1/47 – 29/8/47.

Γίνονται νέες επιστρατεύσεις, η ανωμαλία διευρύνεται. Τους πόθους του Ελληνικού Λαού και τον μόνο δρόμο που υπάρχει (όπως καλοπροαίρετα θέλει να τα βλέπει και τα εκθέτει ο Θ. Τζωρτζάκης) εμφανίζει στο περιοδικό του «Ο Συνεταιριστής» 1947, σ. 1, ως ελπίδα και πίστη του στη συνεργασία με βάση την κατανόηση.

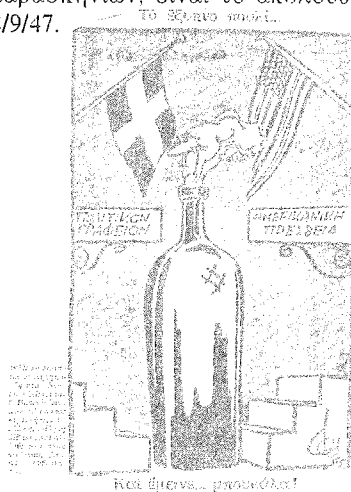
Την 1 Απριλίου 1947 αιφνίδιος θάνατος του Βασιλέως Γεωργίου. Αναλαμβάνει ο Παύλος (και Φρειδερίκη).

Με την δραματική κατάσταση που έχει δημιουργηθεί στην ύπαιθρο ασχολείται σοβαρά η Γενική Συνέλευση της Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών τον Ιούνιο του 1947. Γράφει ο Σ. 1947, σ. 87 για το «μεγάλο» και τραγικό αυτό ζήτημα που αφορά τη δημόσια ασφάλεια και τάξη: «Οι αντιπρόσωποι των αγροτικών περιφερειών, οι οποίες άμεσα και σχεδόν αποκλειστικά σηκώνουν το βάρος του σπαρακτικού εθνικού μας δράματος, είναι οι αρμοδιότεροι να μας το παρουσιάσουν σε όλες τις τρομακτικές του συνέπειες και έχουν απόλυτα το δικαίωμα να αξιώσουν ομόφωνα σα λαϊκή επιταγή να αποκατασταθεί η τάξη, που χωρίς αυτή κάθε προσπάθεια για δημιουργική δράση και για αποκατάσταση του ρημαγμένου από τον πόλεμο τόπου μας είναι αδύνατη, μα και περιττή. Την αξίωση αυτή τη διατύπωσαν οι αντιπρόσωποι των αγροτών με σταθερότητα, αλλά και με κατανόηση της δικής τους ευθύνης, πρόθυμοι να τάξουν στο σκοπό αυτό τον εαυτό τους και το συνεργατισμό, το αναντικατάστατο αυτό όργανο ειρήνης και συνδιαλλαγής..»

Από 29/8/47 έως 7/9/47 πρωθυπουργός ο Κ. Τσαλδάρης.

Τον Σεπτέμβριο 1947 ζωντανή σύγκρουση Αμερικής – Σοβιετικής Ενώσεως στη Β' Γεν. Συνέλευση του Ο.Η.Ε για το Ελληνικό πρόβλημα με άσκηση του πρώτου βέτο από τη Σοβιετική Ένωση (βλ. τον λόγο και τις εξελίξεις στις εφημερίδες Αθηνών 16/9/1947 και έπειτα).

Στα μέσα του Σεπτεμβρίου 1947 νέα κυβέρνηση υπο τον Θεμ. Σοφούλην. Χαρακτηριστικό για το ανεβροκατέβασμα των κυβερνήσεων, με την επίδραση βέβαια των Συμμαχικών θελήσεων και εντολών παρασκηνίων, είναι το ακόλουθο σκίτσο του Φωκ. Δημητριάδη στα ΝΕΑ Αθηνών 8/9/47.

Η κατάσταση οδηγείται απο μέρα σε μέρα στο χειρότερο με επέκταση και αξιόλογη επικράτηση της ανταρσίας και εντονότερη ανάμιξη της Αμερικανικής πολιτικής ώστε να μην επικρατήσει και στην Ελλάδα ο κομμουνισμός. Ανασφάλεια στην ύπαιθρο, επιστρατεύσεις. Αλλά και σε 30.000 περίπου υπολογίζονται οι κρατούμενοι και εξόριστοι κατά Σεπτέμβριον του 1947 («Ελευθερία» 17/9/47).

Στις 17 Σεπτεμβρίου 1947 ο νέος Πρωθυπουργός Θ. Σοφούλης απευθύνεται αποφασιστικά στους «αντάρτες» με προκήρυξη που ρίχνεται στις γραμμές τους σε εκα

τοντάδες χιλιάδες αντίτυπα.

Η Αμερικανική παρέμβαση – βοήθεια. Το Δόγμα Τρούμαν

Στις 12.3.1947 έπειτα και από έκκληση της Ελληνικής Κυβέρνησης για παροχή βοήθειας, ο Πρόεδρος Τρούμαν ζητά και επιτυγχάνει από το Κογκρέσο την παροχή (βαθμιαώς) βοήθειας ύψους 300 εκατομ. δολλαρίων (Δόγμα Τρούμαν). Στις 20 Ιουνίου 1947 υπογράφεται η πρώτη συμφωνία περί βοήθειας προς την Ελλάδα Με βάση αυτή, 5 εκατ. δολλάρια δόθηκαν τον Αύγουστο 1947 και 10 εκατομ. δολλάρια τον Σεπτέμβριο 1947 (βλ. «Ελευθερία» Αθηνών 17/9/47).

Η περίφημη Έκθεση Πόρτερ για την κατάσταση στην Ελλάδα.

Την όλη εικόνα της Ελλάδος (μετακατοχικά και το 1947) και με προτάσεις ριζικές εναντίον όλων των άκρων, περιγράφει ζωηρά έκθεση του Πάωλ. Λ. Πόρτερ που δημοσιεύτηκε με τίτλο «*χρειάζεται ένα θαύμα εις την Ελλάδα*» στην εφημερίδα «Ελευθερία» Αθηνών στις 17/9/47 όταν ήδη (κατά την δημοσίευση) έχει αναλάβει η νέα Κυβέρνηση υπό τον Θεμ. Σοφούλην με δημοκρατικές τάσεις. Η έκθεση αυτή που είχε γραφεί πριν από την Κυβέρνηση Σοφούλη είναι ιδιαίτερας σημασίας για τους χαρακτηρισμούς που κάνει (αρκετά αντικειμενικούς και σωστούς, για όσους έζησαν την εποχή και είχαν γνώση για τα συμβαίνοντα), για τις σωστές υποδείξεις της και γενικότερα για την επίδραση της στις εξελίξεις. *Πολλά από τα διατυπωθέντα εκεί ισχύουν και για όλη την μετέπειτα κατάσταση και δίνουν εξήγηση για πολλά έως και τις μέρες μας.* Για το λόγο αυτό παραθέτουμε τα κυριότερα σημεία της (κυρίως εκείνα που έχουν μεγαλύτερη σχέση με την εργασία αυτή). Γράφει:

«...Μία λησμονημένη σχεδόν αμερικανική αποστολή πρόκειται την στιγμήν αυτήν να κάμη ένα θαύμα ή να αποτύχη. Το θαύμα θα είναι να σωθή η Ελλάς από την οικονομική αποσύνθεσιν και τον κομμουνισμόν.

Η μάχη δια την σωτηρίαν της Ελλάδος μόλις αρχίζει. Δεν είναι αρκετή η αναγγελία προγραμμάτων. Το τί θα συμβή εις την Ελλάδα κατά τον μήνα αυτόν και κατά τον προσεχή μήνα είναι πολύ σημαντικότερον από τας συζητήσεις, αι οποίαι κατελάμβανον τους κύριους τίτλους των εφημερίδων κατά τον παρελθόντα Μάρτιον και Απρίλιον.

Τον περασμένον Ιανουάριον, επήγα εις την Ελλάδα ως αρχηγός αποστολής επιφορτισμένος με τον καταρτισμόν εκθέσεως επί της οικονομικής καταστάσεως και με τον καθορισμόν της εξωτερικής βοήθειας, η οποία θα ήτο απαραίτητος δια την επιβίωσιν του ελληνικού έθνους. Γνωρίζω εκ πρώτης χειρός τας περιπλοκούς και αποθαρυντικές συνθήκας, τας οποίας αντιμετώπιζει σήμερον ο κ. Ντούαιτ Γρίσουολντ και η αμερικανική αποστολή εις την Ελλάδα. Και είμαι πεπεισμένος ότι ο αμερικανικός λαός πρέπει να γνωρίζη επακριβώς τας συνθήκας αυτάς.

Κατά την διάρκειαν μιάς εκδρομής εις την ωραίαν ελληνικήν ύπαιθρον συνωμίλησα με ένα χωρικών, ο οποίος ήτο ο τύπος του ανθρώπου με την ελληνικήν εθνικήν ψύχωσιν. Ήτο κουρασμένος και αποθεταρής

μένος, πρόωρος γηρασμένος, το πρόσωπον του ήτο ρυτιδωμένον, αι χείρες του ανεστραμμένα εις μίαν χειρονομίαν αφώνου απελπισίας.

«Είναι η τετάρτη φορά εις την ζωήν μου που το σπίτι μου καταστρέφεται» μου είπε. «Το κατέστρεψαν οι Τούρκοι, οι Βούλγαροι, οι Γερμανοί και τώρα οι αντάρται. Διاتی να το ξανακτίσω;»

Έλλειψις Πίστεως

Η απελπισία αυτή είναι χαρακτηριστική. Ολόκληρος η χώρα από την μίαν άκρην έως την άλλην, κατέχεται από μίαν άνευ προηγουμένου, βαθείαν και συνεχή έλλειψιν πίστεως προς το μέλλον μίαν έλλειψιν πίστεως η οποία προς το παρόν δημιουργεί μίαν κατάσταση απλής αδρανείας. Από τους μεγαλοβιομηχάνους υφασμάτων των Αθηνών, μέχρι των μικρών βιοτεχνών και αγροτών του βορειότερου τμήματος της Μακεδονίας, ο κόσμος ευρίσκεται εις μίαν κατάσταση παραλύσεως, οφειλόμενην εις την αβεβαιότητα και τον φόβον.

Οι επιχειρηματία δεν επενδύουν τα κεφάλαια των. Οι καταστηματάρχαι δεν αποθηκεύουν εμπορεύματα. Οι χωρικοί δεν επιδιορθώνουν τας κατεστραμμένας οικίας των.

Η πλέον καταθλιπτική μου εντύπωσις από την Ελλάδα υπήρξε μια επίσκεψις μου εις τα Καλάβρυτα, το Λίνιτσε της Ελλάδος.

(Αναφέρεται στο δράμα των Καλαβρύτων και το κακούργημα αυτό των Γερμανών). Και συνεχίζει:

Το Πρόγραμμα βοήθειας.

Η σημερινή απελπισία η οποία κυριαρχεί εις την Ελλάδα είναι μεγάλης σημασίας διότι ολοκλήρων το πρόγραμμα μας βοήθειας στηρίζεται επί της προϋποθέσεως ότι ο λαός θα δυνηθή να αποτινάξη την επικρατούσαν αδράνειαν. Δεν επιταχύνομεν αρκετά τον ρυθμόν της εξωτερικής βοήθειας, ώστε να κάμωμεν το μέλλον πολύ διαφορετικόν από το παρελθόν. Κατά την διάρκεια του 1946, η Ελλάς έλαβε περίπου 330.000.000 δολάρια από την Ούναρ και τους Αγγλους. Η εκ 350 εκατ. δολλαρίων βοήθεια ελάχιστα υπερβαίνει το ποσόν αυτό. Και ταυτοχρόνως υπολογίζομεν επί της ικανότητος των Ελλήνων να υπερδιπλασιάσουν τας εξαγωγάς των. Ούτω αντί να έχωμεν ευρύ χρηματικόν περιθώριον προς χρήσιν εις την Ελλάδα, ενεργούμεν τώρα εντός λίαν περιορισμένου πλαισίου. Ίσως βέβαια γίνει συντόμως κατανοητόν ότι αι εκτιμήσεις των 350 εκατ. δολλαρίων τας οποίας έκαμεν η ομάδα μου είναι πολύ συντηρητικά και ότι θα χρειασθόν συμπληρωματικοί πόροι. Ο κ. Γρίσου-ολντ θα δι-απιστώσῃ ότι αι συνθήκαι έλαβον ταχείαν τροπήν προς το χειρότερον από τον Ιανουάριον, ότε έφυγε από την Ελλάδα η πρώτη μας αποστολή. Η μεσολαβή-σασα ξηρασία περιώρισε σημαντικώς την τοπικήν παραγωγήν σιτηρών. Αι στρατιωτικά επιχειρήσεις δεν διεξήχθησαν με τον πρέποντα ρυθμόν. Και το ιδιόν μας επίπεδον των τιμών υψώθη, καταστήσαν μικροτέραν την αξίαν των υπό του Κογκρέσου διατεθέντων δολλαρίων.

Εάν η αμερικανική αποστολή πρόκειται να θέσῃ τέρμα εις το βαθύ αυτό αίσθημα της εθνικής απελπισίας, πρέπει να δώσῃ μίαν λύσιν εις τας δύο υπάρχουσας αντίδους καταστάσεις - τον εμφύλιον πόλεμον και την παρούσαν νοοτροπίαν.

Εφ' όσον θα εξακολουθή να υφίσταται αυτή η νοοτροπία, θα είναι πολύ σκοτεινάι αι προοπτικάι μιάς οικονομικής ανοικοδομήσεως. Είναι αδύνατον ν' αφιερώσῃ κανείς όλας τας ενεργείας του εις την επιδιόρθωσιν των προκυμαιών, εις την οικοδόμησιν των γεφυρών και την συντήρησιν των οδών όταν κινδυνεύη να δεχθῇ μίαν σφαίραν εκ των όπισθεν ανά πάσαν στιγμήν. Το μεγαλύτερον εμπόδιον εις την ανοικοδόμησιν της Ελλάδος είναι η συνέχισις του εμφυλίου πολέμου. Δεν ημπορεί να υπάρξει μόνιμος εξασφάλισις του οικονομικού μέλλοντος της Ελλάδος πριν περιορισθῇ το σημερινόν στρατιωτικόν φορτίον, πριν χρησιμοποιηθούν τα χρήματα και οι άνθρωποι δια παραγωγικούς σκοπούς. Δεν ημπορεί να υπάρξῃ μόνιμος εξουδετέρωσις της ελληνικής ψυχολογικής παραλώσεως, εάν δεν απομακρυνθῇ η απειλή της εξωτερικής επιθέσεως.

Είμαι πεπεισμένος ότι οι Ρώσοι το γνωρίζουν αυτό καλύτερα από ημάς. Οι κομμουνισταί γνωρίζουν ότι η αναβίωσις του ανταρτοπολέμου θα μας φέρῃ εις δύσκολον θέσιν εις την Ελλάδα - και δια τούτο καταβάλλουν όλας τας προσπάθειάς των δια να τον αναυγοηθώσιν. Αυτός είναι, νομίζω, ό λόγος δια τον οποίον ο αντιπρόσωπος της Ρωσίας εις την ΟΗΕ κ. Γκρομκό-η κήσῃ το βέτο του κατά της αμερικανικής προτάσεως προς σύστασιν ημιμονιμου συνοριακής επιτροπής εις τα Βαλκάνια. Είναι φανερόν ότι η Σοβιετική Ρωσία δεν θέλει ειρηνεύσιν εις τας συνοριακάς περιοχάς των Βαλκανίων. Απαραίτητος σχεδόν όρος δια μίαν τοιαύτην ειρηνεύσιν θα είναι επομένως η επιτυχία της Αμερικής εις την αποκατάστασιν της Ελληνικής οικονομίας.

Το Ελληνικόν Καθεστώς

Αυτό μας φέρει εις το ζήτημα της ελληνικής κυβερ-

νήσεως. Το παρόν καθεστώς, προφανώς θα εξακολουθήσῃ να αποτελῇ τα όργανα δια των οποίων θα εργασθώμεν. Δεν δυνάμεθα να τα εκδιώξωμεν, διορίζοντας νέα. Παραδοχή των μέσων αυτών, θα αποτελεί αντίφασιν προς τον τελικόν σκοπόν τον οποίον επιθυμούμεν να εκπληρώσωμεν εν Ελλάδι και αλλαχού. Επί πλέον, αποκάλυπτος επέμβασις του είδους αυτού θα παρείχῃν ισχυρά πολεμοφόδια εις την σοβιετικὴν προπαγάνδαν περί αμερικανικού ιμπεριαλισμού. Δυνάμεθα όμως - και οφείλομεν - να κάμωμεν κάτι προς βελτίωσιν των οργάνων αυτών.

Το κυρώτερον μεταξύ των οργάνων αυτών είναι η ελληνική δημοσία υπηρεσία. Ο αποθανών βασιλεύς Γεώργιος εις την πρώτην συνουμίαν με τον απεκάλεσε πολλούς δημοσίους υπαλλήλους «καφενοβίους πολιτικοδούλους» και χαρακτήρισε την δημοσίαν υπηρεσίαν ως ένα είδος συστήματος συνταξιοδότησεως δια πολιτικά παράσιτα. Αι λέξεις ήσαν βαρείαι όχι όμως και ανακριβείς. Οι δημόσιοι υπάλληλοι είναι υπεράριθμοι κακοπληρώνοντα και έχουσι διαφθορά. Οι χαμηλοί μισθοί ηξήθησαν δια τελείως απατηλού συστήματος εκτάκτων επιδομάτων χάρις εις τα οποία ολίγοι δημόσιοι υπάλληλοι πιθανώς λαμβάνουν τετραπλάσια του βασικού μισθού.

Ταυτοχρόνως ο μεγάλος όγκος των δεν λαμβάνει ούτε τα απαραίτητα δια την ζωήν. Πολλοί εξ αυτών είναι υποχρεωμένοι να συμπληρώνουν τον κρατικόν μισθόν των με εξωτερικήν εργασίαν. Φαντασθήτε ποία θα ήτο η κατάσταση εις την Ουάσινγκτον, εάν οι δημόσιοι υπάλληλοι ειργάζοντο μέρος του χρόνου των, εις δικηγόρους, μεσίτας και βιομηχανούς. Η περιέργως βραχεία εργάσιμος εβδομάς - συνήθως 33 ώραι, μόνον το πρωί επι έξ ημέρας την εβδομάδα - διευκολύνει την οικονομικήν απλήν ζωήν, την οποίαν ζοῦν πολλοί δημόσιοι υπάλληλοι.

Το αποτέλεσμα είναι πλήρης αποσύνθεσις. Ουδέποτε είδα διοικητικὴν οργάνωσιν τόσον αποκαρδιωτικὴν εις αναρμοδιότητα και ανικανότητα. Είναι αδύνατον να στηριχθῇ κανεὶς επι των δημοσίων υπηρεσιών δια την εκπλήρωσιν των απλουστέρων κρατικών υπηρεσιών - συλλογή φόρων, επιβολή οικονομικών κανονισμών, επισκευή οδών.

Ούτω ριζική μεταρρύθμισις των δημοσίων υπηρεσιών είναι απαραίτητος προϋπόθεσις, δια να γίνη στι-δήποτε άλλο εις την Ελλάδα.

Η Πολιτικὴ ηγεσία

Αλλ' αι δημόσιαι υπηρεσιαί είναι ακριβώς η αρχή. Υπάρχει επίσης το περισσότερον περίπλοκον εκρηκτικόν ζήτημα της πολιτικής ηγεσίας της χώρας. Η αλήθεια θα με αναγκάσῃ να διατυπώσω μερικὰς ειλικρινεὶς παρατηρήσεις περί της σημερινῆς κυβερνήσεως. Αλλά τι θα πδύνατο να κάμῃ η Αμερική; Θα ευχόσαστε μαζί με τον Χένρυ Ουάλλας υπέρ της αποτυχίας της προς την Ελλάδα βοήθειας, ώστε να δυνηθῆτε ν' αντικαταστήσετε το σημερινόν ανίκανον δεξιόν καθεστώς με ένα αστυνομικόν του τύπου του Τίτο;

Μάλλον αμφιβάλωμεν. Διότι ότι δήποτε και αν είναι η σημερινὴ ελληνική κυβερνήσις, δεν είναι ολοκληρωτικὴ δικτατορία και επι πλέον δεν νομίζω ότι η φύσις της κυβερνήσεως σχετίζεται με το ζήτημα της εξωτερικής επέμβασεως. Δεν δυνάμεθα να παραδεχθώμεν ότι είναι ορθόν να διαπράττωνται επιθετικά πράξεις εναντίον κυβερνήσεων, αι οποιαί δεν μας αρέσουν και είναι κακόν να διαπράττωνται αι πράξεις αυταί εναντίον κυβερνήσεων τας οποίας επιδοκιμάζομεν.

Υπάρχει εις την Ελλάδα μία ρωμιάλα και με κριτική διάθεση αντιπολίτευσις. Υπάρχει ελεύθερος τύπος. Αι κομμουνιστικά εφημερίδες κυκλοφορούν καθημερινώς εις τας Αθήνας και καθημερινώς ελάμβανα αγγλικήν μετάφρασιν του δελτίου του ΕΑΜ, το οποίον επέκρινε βιαίως το σημερινόν καθεστώς. Η ύπαρξις ελευθερίας του λόγου δεν αποτελεί δικαιολογίαν δι' άλλα κυβερνητικά παραπτώματα. Αφήνει όμως την δυνατότητα ειρηνικής και δημοκρατικής μεταβολής.

Αφ' ετέρου παραμένει το γεγονός ότι η σημερινή κυβέρνησις δεν επέδειξε καμίαν θετικήν φιλοσοφίαν ή καμίαν διάθεσιν να κάμη εκείνα τα οποία είναι αναγκαία δια τον τερματισμόν του μαρτυρίου της χώρας της. Την πρώτην ημέραν της αφίξεώς μου εις την Ελλάδα συνωμίλησα με τον στρατηγόν Κλάρκ, ευφύστατον και κάπως σαρκαστικόν αρχηγόν της αγγλικής οικονομικής αποστολής.

«Εις τους επισκέπτας, οι οποίοι φθάνουν εις μίαν νέαν χώραν - μου ειπε - όπου έχει εκσπάσει αμφοβύελλα ή καταίγίς, λέγουν ότι ο καιρός αυτός είναι τελείως ασυνήθιστος. Αλλά η κατάστασις την οποίαν ενρίσκετε εις τας Αθήνας - η νομισματική κρίσις, η πιθανή απεργία των δημοσίων υπαλλήλων, η απειλουμένη πτώσις της κυβερνήσεως - είναι οι κανονικόν μεταπολεμικόν πολιτικόν κλίμα της Ελλάδος».

Από όσα ηδυνήθηνα να ιδώ η ελληνική κυβέρνησις δεν

είχεν άλλην πρακτικήν πολιτικήν, εκτός από το να ζητά ξένην βοήθειαν πρός διατήρησιν της εις την εξουσίαν, διαλαλούσα μεγαλοφώνως τας κατά τον πόλεμον θυσίας της Ελλάδος και τον αγέρωχον αντικομμουνισμόν της ως λόγον παροχής ξένης βοήθειας εις ανεπιρίστους ποσότητας. Προτίθεται, κατά την γνώμη μου, να χρησιμοποιήσῃ την ξένην βοήθειαν ως μέσον δια την διαίωσιν των προνομίων μιάς μικράς εμπορικής και τραπεζικής κλίμας, η οποία αποτελεί την αδύνατον δύναμιν εν Ελλάδι.

Ο αντίτιπος του λόγου του προέδρου Τρούμαν της 12ης Μαρτίου, δια του οποίου εζητήθη η βοήθεια εις την Ελλάδα, ήτο χαρακτηριστικός. Τον Ιανουάριον και Φεβρουάριον του 1946 η απελπισία είχεν εμπνεύσει μερικάς καλάς διαθέσεις και ευγενείς αποφάσεις εις την ελληνικήν κυβέρνησιν. Αλλά το άμεσον αποτέλεσμα της εξασφαλίσεως αμερικανικής βοήθειας δεν ήτο να τονώσῃ την κυβέρνησιν προς παραίτηρον προσπάθειάς αλλά να της δώσῃ το αναπαυτικόν αίσθημα ότι απηλλάγη από την ανάγκην να πράξη οτιδήποτε η ίδια. Εκήρυξεν αμέσως μιάς ημέρας αργίαν των δημοσίων υπηρεσιών. Ωργανώθησαν χοροί εις τους δρόμους και ταυτοχρόνως έβρασαν εις το χρονοτυύλακον το σχέδιον δια την άμεσον εξαγωγήν του πλεονάσματος ελαιολάδου - σχεδιον το οποίον ενοχλούσε πολύ μερικούς εμπόρους.

Στην συνέχεια εκθέτει τις δυνατότητες και αδυναμίες Δ. Μάξιμου Κ. Τσαλδάρη, Ναπ. Ζέρβα. Και συνεχίζει:

Η κεφαλαιοκρατική Κλίμα

Εξ' άλλου όπισθεν της κυβερνήσεως κρύπτεται μία μικρά κλίμα εμπόρων και τραπεζιτών... Τα μέλη της επιθυμούν να διατηρήσουν ένα φορολογικόν σύστημα, το οποίον τα ευνοεί σκανδαλωδώς. Αντιτίθενται εις τον έλεγχον εξαγωγής συναλλάγματος, διότι τούτο θα τους εμπόδιζε να εξαγάγουν τα κέρδη των εις τας Τραπεζάς του Καίρου ή της Αργεντινής. Δεν θα τους περνούσε ποτέ από τον νουν να επενδύσουν τα κέρδη των αυτά εντός της χώρας των, προς όφελος της οικονομικής της αναρρώσεως.

Τα εφοπλιστικά συμφέροντα επίσης έχουν ρυθμιστή κατα σκανδαλώδη τρόπον. Η ελληνική εμπορική ναυτιλία ανθεί αυτήν την στιγμήν και οι εφοπλισταί απολαμβάνουν τεράστια κέρδη. Το χρεωκοπημένον όμως ελληνικόν κράτος δεν έχει σχεδόν κανένα όφελος από την άνθησιν αυτήν. Τα κέρδη των ναυτικών εξακολουθούν να εισέρχονται εις την Ελλάδα, αλλά οι εφοπλισταί εξασφαλίζουν τα κέρδη των ως επι το πλείστον εις ξένας χώρας.

Κάθε επιχείρησις θα έπρεπε να πληρώνη ένα σοβαρόν ποσόν φόρων εις το κράτος, υπο την προστασίαν του οποίου εργάζεται, ειδικώς δε τούτο ισχύει εις την περίπτωσιν των εφοπλιστών, οι οποίοι τα περισσότερα κέρδη των αποκομίζουν από τα Λίμπερτυ που τους παρεχωρήθησαν υπο της Αμερικανικής Ναυτιλιακής επιτροπής, κατόπιν εγγυήσεως του ελληνικού κράτους. Τα ετήσια κέρδη εκ της εκμεταλλεύσεως ενός ελληνικού Λίμπερτυ κυμαίνονται κατά πάσαν πιθανότητα μεταξύ 200 - 250.000 δολαρίων. Εξ' αυτών, μόνο το γελίοιον ποσόν των 8.000 δολαρίων περιέρχεται εις το Κράτος. Ξενοί εμπειρογνώμονες προέτρεψαν επιμόνως την κυβέρνησιν να απαιτήσῃ ως φόρον 30.000 δολάρια. Αλλά η πολιτική δύναμις των εφοπλιστών δεν επέτρεψε να επιτευχθῇ τούτο.

Το έργον της Αποστολής

Έργον της αποστολής μας θα είναι να προσπαθήσῃ να επιτύχη αποτελεσματικήν ενέργειαν εκ μέρους της παρούσης κυβερνήσεως. Τα μέλη της αποστολής μας θα συναντήσουν ισχυράν αντίδρασιν εις τας προσπάθειάς των. Θα ακούσουν ένα σωρό απατηλάς δικαιολογίας και θα παρεμποδισθύν με πάν μέσον το οποίον διαθέτει η γραφειοκρατική ανεπάρκεια. Ο στρατηγός Ζέρβας θα φωνάξῃ ότι το μεγάλο ζήτημα είναι η καταπολέμησις του κομμουνισμού δια της συλλήψεως παντός φιλελευθέρου πολιτού και οι κομμουνισταί θα τον βοηθύν υποδαυλίζοντες τον εμφύλιον πόλεμον.

Η αποστολή μας θα υποστή και μίαν άλλην μορφήν πίεσεως, ακόμη περισσότερον ύπουλον. Τα παρασκήνια της καλής κοινωνίας - της αριστοκρατικής κοσμοπολιτικής κοινωνίας η οποία έχει την έδραν της εις τας Κάννας, το Σαιν Μόρις και το Κολωνάκι - θα τεθούν επι το έργον. Πολλά από τα μέλη της είναι συμπαιθόστατοι άνθρωποι, ομιλούν εξαίρετα αγγλικά και θα προσφέρουν με συγκινητικήν προθυμίαν τας υπηρεσίας των εις την αμερικανικήν αποστολήν, θα επιδιώξουν όμως προπαντός να την μετατρέψουν εις όργανον εξυπηρετήσεως των συμφερόντων των.

Ακόμα ενθυμούμαι ένα περιφημον γεύμα που μου προσέφερε γνωστός τραπεζίτης των Αθηνών και το πολυτελές διαμέρισμα του. Τρείς υπηρέται με λιβρέας, περίφημα κρασιά, καταπληκτικώς πολυτελή φαγητά. Ένας από τους συνδαιτημόνας ήρχισε κατά την διάρκεια του γεύματος να εξυμνήτῃ τις ομορφιάς της ναυτικής ζωής και των θαλασσιών σπόδ. Η αντίθεσις μεταξύ του μεγαλοπρεπούς εκείνου συμποσίου και των παιδιών που τριγυρίζουν εις τους δρόμους πεινασμένα ήτο πάρα πολύ κτυπητή.

Ποία η τηρητέα στάσις

Ατά είναι τα εμπόδια που θα συναντήσῃ η αμερικανική αποστολή εις την Ελλάδα. Θα κατορθώσωμεν να

τα υπερπηδήσωμεν; Η απάντησις εις το ερώτημα αυτό εξαρτάται από το πώς βαθμολογούμε την επιτυχίαν, θα απαιτήση δε προσεκτικόν ξεκαθάρισμα των αντικειμενικών μας σκοπών. Δεν δυνάμεθα να κρίνωμεν την πρόδοον εις την Ελλάδα βάσει των συνήθων προτύπων της Δύσεως. Δεν μπορούμε να περιμένωμε ταχεία και εύκολον λύσιν των πολλών κοινωνικών και οικονομικών κακών που υφίστανται εις την Ελλάδα. Η πείρα την οποίαν απέκτησα κατά την βραχείαν παραμονήν μου εις την Ελλάδα με έπεισε ότι ο ελληνικός λαός θα οφείλη άπειρον ευγνωμοσύνην εις τον κ. Γρίσουολντ και τους συνεργάτες του, αν κατορθώση να δημιουργήση και να διατηρήση εις την Ελλάδα μίαν ατμόσφαιραν, που θα του επιτρέψει εις το εγγύς μέλλον να εκλέξη ελευθέρω τους αντιπροσώπους του.

Έτσι τίθεται το λεπτόν πρόβλημα της επειβάσεως ενός έθνους εις τας εσωτερικάς υποθέσεις ενός άλλου έθνους. Το πρόβλημα αυτό θα πρέπει να το αντιμετωπίσωμεν με ειλικρίνειαν. Βρετανοί αρμόδιοι μου φηλόγησαν ότι η βρετανική οικονομική αποστολή δεν επέτυχε να εξυπηρετήση κανένα πρακτικόν σκοπόν, διότι ο ρόλος της ήτο απλώς συμβουλευτικός και δεν είχε καμίαν εξουσιοδότηση να επιβάλη τας απόψεις της. «Το μοιραίον λάθος μας», μου είπε, εις εξ' αυτών, «ήτο ότι εκ λόγων πολιτικού τάκτ παρεδέχθημεν να μην έχωμεν καμίαν ουσιαστικήν εξουσίαν». Φυσικά δεν είναι δυνατόν να συμπεριφερθώμεν προς την Ελλάδα ως προς αποικίαν ή κατακτηθέν κράτος.

Η απάντησις μου εις το ερώτημα αυτό είναι προσωρινή και πραγματική. Αντιλαμβάνομαι ότι το ελληνικόν κράτος προβαίνει εις την αίτησιν βοήθειας και επιβλέψεως, θέτει αναλόγου εκτάσεως περιορισμούς εις την ιδική του εξουσίαν. Αι πραγματικότητες αυταί ανεγνωρίσθησαν υπο της ελληνικής κυβερνήσεως και ενεσωματώθησαν εις την ελληνικήν διακοίνωσιν της 15ης Ιουνίου προς τας Ην. Πολιτείας και εις την περί βοήθειας συμφωνίαν ... μεταξύ Ην. Πολιτειών. Η διακοίνωσις και η συμφωνία διατυπώνουν ειδικούς αντικειμενικούς σκοπούς μεταρρυθμίσεως και ανασυγκροτήσεως. Θα αποτελέση νόμιμον έργον της αμερικανικής αποστολής η λήψις όλων των μέτρων, τα οποία απαιτούνται δια την εξασφάλισιν συμπάσεως προς τους όρους της συμφωνίας. Επι παραδείγματι, εάν ένας Έλλην υπουργός αντιτίθεται η παρεμποδίζει την λήψιν μέτρων απαραίτητων δια την ελληνικήν ανόρθωσιν ή διαστρέφει την αμερικανικήν βοήθειαν δια σκοπούς αντιδημοκρατικούς, δεν θέλω να πιστεύω ότι η αποστολή μας θα μείνει αδρανής.

Αι Δυσχερείαι

«Η αποστολή πρέπει να είναι βεβαία, ότι οι Έλληνες έχουν πλήρη γνώσιν των αμερικανικών σκοπών και προσαθειών και της φύσεως των δυσχερειών, που τους περιβάλλουν», μου είπεν ένας από τους πλέον συνετούς εκ των συγχρόνων Ελλήνων. «Εάν συνεχισθή η τακτική η οποία ηκολούθηθη μέχρι σήμερον - της προασπίσεως, δηλαδή, της ανικανότητος και της απροθυμίας προς συνεργασίαν των Ελλήνων υπουργών, υπο το πρόσχημα της μυστικότητος - η αποστολή ημπορεί να χάση την πρωτοβουλίαν εις την Ελλάδα. Η αποστολή οφείλει να έλθη εις άμεσον επαφήν με τον ελληνικόν λαόν ευθύς εξ' αρχής, και να απευθυνθή εις η ενεργόν υποστήριξιν της δημόσιας κοινής γνώμης. Δεν βλέπω άλλον τρόπον δια την άσκησιν πίεσεως προς λήψιν των αναγκάιων μέτρων, τα οποία είναι αναπόφευκτον να εύρουν ισχυράν αντίδρασιν εκ μέρους του παρόντος ελληνικού καθεστώτος.

Το πρώτον βήμα, φυσικά, είναι η κατάπαυσις του ση-

μερινού εμφυλίου πολέμου και η ανασκευή της σοβιετικής προπαγάνδας, συμφώνως προς την οποίαν αι Ηνωμένα Πολιτεία χρηματοδοτούν τον εν Ελλάδι εμφύλιον πόλεμον. Ο καταλληλότερος τρόπος δια την αποτελεσματικήν αντιμετώπισιν του ζητήματος αυτού, είναι η παροχή πραγματικής αμνηστίας. Η κυβερνήσις Μαξίμου, ηναγκάσθη τελικώς να υιοθετήση ένα πρόγραμμα αμνηστίας, το οποίον εφαινότο ανεκτόν εις το χαρτί, αλλά όπως μου είπεν ένα μέλος της ελληνικής κυβερνήσεως, ο διορισμός του στρατηγού Ζέρβα εις το υπουργείον Δημοσίας Τάξεως εξηφάνισε κάθε διάθεσιν προς σοβαράν εφαρμογήν του προγράμματος. Η αμνηστία πρέπει να παρουσιάζει αρκετάς εγγυήσεις, ώστε να κατεβάσει από τα βουνά εκείνους, οι οποίοι δεν είναι πεπεισμένοι κομμουνισταί πράκτορες.

Κατόπιν πρέπει να προβώμεν εις την εφαρμογήν του προγράμματος της οικονομικής ανασυγκροτήσεως. Η αμερικανική αποστολή θα εποπτεύση εκ του σύνεγγυς το δαπανόμενον χρέμα δι' αυτήν.

Η Δημοκρατικοποίησις

Εν συνεχεία, δια μίαν μακροτέραν περίοδον, θα έλθη η πολιτική δημοκρατικοποίησις. Ένα πρόγραμμα πολιτικής ανασυγκροτήσεως και μεταρρυθμίσεως, δεν ημπορεί, ως εκ της φύσεως του, να τεύη εις εφαρμογήν μεμονωμένων και αποτόμων. Εξαρτάται από την αποκατάστασιν της οικονομικής σταθερότητος, και ως εκ τούτου δέον η εφαρμογή του να γίνη βαθμιαίως.

Αφ' ής στιγμής το οικονομικόν πρόγραμμα αρχίση να λειτουργή, θα πράξωμεν το πάν δια να ενθαρρυνώμεν και αναπτύξωμεν τα στοιχεία του κέντρου και της μη κομμουνιστικής αριστεράς.

Υπάρχουν δημοκρατικά δυνάμεις εις την Ελλάδα, αι οποία δεν εδοκίμασθησαν εξ ολοκλήρου. Ο Δαμασκηνός ο αρχιεπίσκοπος της Ελλάδος, ένας άνδρας με μεγάλην αφιλοκερήν σύνεσιν εις τα πολιτικά ζητήματα, διαθέτει μεγάλο ηθικόν κύρος εις όλας τας παρατάξεις.

Ο Σοφούλης, αρχηγός του κόμματος των Φιλελευθέρων, μοιλονότι δεν ευρίσκεται εις το άνθος της ενεργού πολιτικής ζωής του, έχει επίσης μεγάλο ηθικόν γόητρον εις την χώραν. Ο Βαρβαρέσσος, ο Έλλην αντιπρόσωπος εις την Διεθνή Τράπεζαν, είναι άνθρωπος καταφανούς ικανότητος και τινές εκ των νεωτέρων πολιτικών, όπως ο Κανελλόπουλος και ο Βενιζέλος ο νεώτερος, δίνουν υποσχέσεις.

Τα ευόδια στοιχεία

Υπάρχουν δυνάμεις πραγματικής δημοκρατικής ζωτικότητος, εις ολόκληρον την χώραν. Η αγροτική συννεργατική κίνησις μου έδωσε την εντύπωσιν ισχυράς και επιδοφόρου κινήσεως. Η φοιτητική κίνησις είναι σθεναρά. και εάν ο Κλίντον Γκόλντεν, άλλοτε μέλος της C.I.O. και τώρα μέλος του επιτελείου του Ντουάιτ Γκρίσουολντ, ημπορέση να απελευθερώση το συνδικαλιστικόν κίνημα από την αρπάγην, αφ' ενός των κυβερνητικών ανδρεικέλων και αφ' ετέρου από τους κομμουνιστάς, τότε η απελευθέρωσις αυτή ίσως εξελιχθή εις ένα προύργιον της δημοκρατίας.

Αντιμετωπίζωμεν μίαν κατάστασιν άνευ προηγουμένου εις την ιστορίαν μας, και θα χρειασθή απλώς να αναπτύξωμεν ένα νέον και αμερικανικόν τρόπον αντιμετώπισεως της. Η βρετανική φόρμουλα εις τοιαύτας περιπτώσεις ήτο πάντοτε η συνεργασία με τας άρχουσας τάξεις του τόπου - εξηγήραρον δηλαδή -, την υποστήριξιν των, εξασφαλίζοντας εις αυτάς την εξουσίαν, δια να εκμεταλλεζώμεν τας μάζας και στηνιζόμενοι

εις αυτάς δια να κρατούν τον λαόν υποτεταγμένον δια της χωροφυλακής και του μασιτίγιου.

Η φόρμουλα αυτή δεν είναι μόνον αντίθετος προς τας αμερικανικάς παραδόσεις. Είναι και απραγματοποίητος. Κανένα άλλο σύστημα δεν ημπορή να παραδώση με μεγαλύτεραν ταχύτητα τον ελληνικόν λαόν εις τας αγκάλας των Ρώσων. Πρέπει να εκπονήσωμεν μίαν φόρμουλαν, ώστε να ξεκινούμεν από την βάση με κατεδύθουνσιν προς τα επάνω – και όχι από την κορυφήν με κατεδύθουνσιν προς τα κάτω.

Η Ρωσία παρακολουθεί υπομονητικώς, ελπίζουσα να εισέλθῃ εις την Ελλάδα, μοιραίως και αναποφεύκτως. Είναι πεπεισμένη ότι η ελληνική ανικανότης και η ελληνική αντίδρασις, εν συνδυασμῷ με την αμερικανικήν απειρίαν και την αμερικανικήν αφέλειαν, θα ε-

ξουδετερώσῃ τας προσπάθειάς της αμερικανικής αποστολής. Θα καταληφθῶμεν συντόμως από τόσην απογοήτευσιν, συνεπεία της ανεπαρκείας, των διαταγμών και της απλής καταρραγιάς, ελπίζει η Ρωσία – ώστε θα δοκιμάσωμεν αηδιαν και θα αισθανθῶμεν αδιαφορίαν και τελικώς θα αποχωρήσωμεν. Και τότε είναι εύκολον να μαντεύσῃ κανεὶς ποιὸς θα πάρῃ την θέσιν μας.

Πιστεύω ότι οἱ Αμερικανοὶ εἶναι αρκετὰ ἐξυπνοὶ και διαθέτουν την απαιτούμενην υπομονήν δια να λύσουν το πρόβλημα. Εάν αποτύχωμεν εις την Ελλάδα αυτό θ' αποτελέσῃ συντριπτικόν ἠθικόν και στρατηγικόν πλήγμα δια τον νέον διεθνήν ρόλον μας. Ενώ εάν κατορθώσωμεν να αφήσωμεν την Ελλάδα εις κατάστασιν πολιτικής και οικονομικής υγείας, θα δώσωμεν νέαν ἐλπίδα και νέαν πίστιν.»

– Αυτή είναι η περίφημη, με σωστές για τότε διαπιστώσεις και σκέψεις, Έκθεσις.

– Διάφορες άλλες πληροφορίες για την γενική κατάσταση και τα προβλήματα του 1947 σε ότι αφορά το Α' Υποκεφάλαιο υπάρχουν στα συνεταιριστικά περιοδικά (και βέβαια και άλλες γενικότερες στον ημερήσιο τύπο). Μερικά κείμενα είναι πολύ αντιπροσωπευτικά και ενδιαφέροντα αλλά δυστυχώς δεν είναι δυνατό να παρατεθούν εδώ (για οικονομία σελίδων).

– Τα πεπραγμένα του Υπουργείου Γεωργίας 18/4/46 – 31/12/47, περιγράφει ο τότε Υπουργός Γεωργίας Αθ. Παπαθανάσης σε άρθρο του στην εβδομαδιαία πολιτική εφημερίδα «Η φωνή του Αγρότου» 20/7/48.

– Τιμή χρυσής λίρας: Ιανουάριος 1947 δραχμές 135.758-Δεκέμβριος 1947 δραχμές 193.113.

Το 1948

Η προοπτική για το 1948 (με την πείρα που υπάρχει και τα προβλήματα του 1947) είναι δυσόπινη. Η Συνομοσπονδία Συνεταιρισμών, στο μήνυμά της για το νέο έτος 1948, το χαρακτηρίζει ως «το έτος των μεγάλων κινδύνων. Είναι το έτος των μεγάλων θυσιών. Όλοι οι Έλληνες οφείλουν να αγωνισθούν σκληρά. Να δώσουν τα μέσα στην πατρίδα μας δια να κατορθώση να απομακρύνῃ τους τεραστίους κινδύνους που την απειλούν. Οφείλουν να αξιοποιήσουν την εργασίαν των δια την σωτηρία της πατρίδος...». (αναλυτικά Φ.Σ. 1948, σ. 806).

Η κατάσταση εξελίσσεται δραματικά από πλευράς αδελφοκτόνου διχασμού κατά το 1948, χειρότερη από το 1947. Η ύπαιθρος υποφέρει από την αναστάτωση. Τα μέτρα καταστολής εντείνονται. Αλλά και η διεθνής αντιπαράθεση των άλλοτε Συμμάχων είναι σε υψηλό βαθμό. Ενώ το λεγόμενο «σιδηρούν παραπέτασμα», επιδρά αρνητικά στην ανασυγκρότηση της Ελλάδος, τα κερδοσκοπικά εκμεταλλευτικά συμφέροντα έχουν μεγάλες δυνατότητες επιρροών στις Κυβερνήσεις και την οικονομία.

Και η Συνομοσπονδία Συνεταιρισμών με όλες τις συνεταιριστικές Οργανώσεις υφίστανται τον αντίκτυπο από την κατάσταση αυτή. Σε βάρος της κύριας οργανωτικής συνεταιριστικής αποστολής της αναγκάζεται να αναπτύσσει έντονες αγωνιστικές δραστηριότητες για την εξυπηρέτηση των γενικότερων αγροτικών συμφερόντων καθώς δεν υπάρχει συνδικαλιστική ούτε επιμελητηριακή οργάνωση των αγροτών. Μέσα στην γενική αγανάκτηση του αγροτικού κόσμου που υποφέρει, βρίσκει απήχηση και η τάση για ενεργό ανάμιξη των συνεταιριστικών στελεχών στην πολιτική, ώστε να επιδιωχθεί μέσα από την πολιτική δύναμη η ικανοποίηση των συμφερόντων των αγροτών. Η πραγματοποίηση της έκδοσης από την Συνομοσπονδία

της εβδομαδιαίας μαχητικής εφημερίδας «Εθνική Φωνή των Αγροτών» (σύμφωνα με απόφαση της Γ.Σ. του 1947), είναι μια σοβαρή εκδήλωση προς την κατεύθυνση αυτή.

Τα εκκρεμή προβλήματα του αγροτικού κόσμου στην αρχή του 1948 βλ. περιληπτικά σε ανακοίνωση της Συνομοσπονδίας, (Φ.Σ., σ. 807) όπου και διευκρινίσεις του Υπουργού Συντονισμού Στ.Στεφανόπουλου σχετικά με την επίλυση τους.

Τα μέτρα του Υπουργικού Συμβουλίου για την περίθαλψη των ανταρτόπληκτων βλ. Φ.Σ., σ.826. Και κείμενο Ι. Αφεντάκη «Ο Συνεργατισμός εις την υπηρεσίαν του αγροτικού κόσμου δια την βοήθειαν των ανταρτόπληκτων» Φ.Σ., σ. 829. Και ιδίου Ι. Αφεντάκη «Κρατηθείτε δυνατοί. Εγερτήριο σάλπισμα της Ελληνικής φυλής» Φ.Σ., σ. 857. Επίσης Ι. Αφεντάκη «Συναγερμός και ολοκληρωτική κινητοποίησης, η μόνη επιτυχής απάντησις εις την εξαθλίωσιν, που επιζητεί η ανταρσία». (Φ.Σ. Φεβρουάριος 1948, σ. 881)

Κοντά στα άλλα δεινά υπάρχει το 1948 και το «παιδομάζωμα» (από τον Μάρτιο 1948) με απάνθρωπες σκηνές. Η ελληνική νεότητα της βορείου Ελλάδος οδηγείται αναγκαστικά στις γειτονικές κομμουνιστικές χώρες. Δραματική έκκληση της Συνομοσπονδίας (12/3/48) προς όλους τους πολιτισμένους Λαούς του κόσμου για την τραγωδία της ελληνικής υπαίθρου, το παιδομάζωμα, τους ανταρτόπληκτους. Ζητά κινητοποίηση τους (Φ.Σ. 1948 σ. 905). Χαρακτηριστικό σκίτσο Φ. Δημητριάδη «προς Στέππαν»(Φ.Σ., σ. 906). Και κείμενο Ι. Αφεντάκη «Πορεία προς Στέππας» για το παιδομάζωμα βλ. εφ. «Εμπρός» Αθηνών 15/2/48 και Φ.Σ., σ. 907 «νυν υπέρ πάντων ο αγών». Διαμαρτυρίες της Βουλής των Ελλήνων και έκθεση της Επιτροπής δια τα Βαλκάνια οδήγησε τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών σε καταδίκη του στις 27/11/48.

Για περιορισμό του κακού οργανώνεται αντίθετη κινητοποίηση με συγκέντρωση των παιδιών των επικίνδυνων περιοχών σε Παιδουπόλεις σε ασφαλή μέρη. Μεγάλη σχετική δραστηριότητα της Βασίλισσας Φρειδερίκης.

Δραματικό αλλά και ελπιδοφόρο μήνυμα του Προέδρου της Κυβερνήσεως Θ. Σοφούλη στις 25/3/1948 επί τη 25 Μαρτίου 1948 «Ευρισκόμεθα εις το τέλος του μαρτυρίου» (Φ.Σ. 1948, σ.929).

Η τακτική των πόλεων έναντι των ανταρτοπληκτων εγκλείει κινδύνους (κείμενο Ι. Αφεντάκη Φ.Σ., Απρίλιος 1948, σ.953).

Στοιχεία για τις ζημιές στην Ελληνική γεωργία από τον πόλεμο και την κατοχή (σε προπολεμικές δραχμές) και απαιτούμενα κεφάλαια για τη ανασυγκρότηση του γεωργικού εξοπλισμού των πολεμοπαθών αγροτών. Το πρόγραμμα ανασυγκροτήσεως (βλ Φ.Σ. 1948, σ.964, 990, 1017).

Στις 2 Ιουνίου 1948 υπογράφεται η δεύτερη Συμφωνία Οικονομικής Συνεργασίας Ελλάδος – Αμερικής (Δ. Μάξιμος – Μάκβη) με βάση το δόγμα Τρούμαν.

Δραματική η οικονομική εξέλιξη. Τιμή χρυσής λίρας: Ιανουάριος 1948 δραχμές 221.852. – Δεκέμβριος 1948 δραχμές 226.600 (από 3.770 του Ιανουαρίου 1946). Ενθαρρυντικό μήνυμα της Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών προς τον μαχόμενον στρατόν. (Φ.Σ. Ιούλιος 1948, σ. 1110). Την κατάσταση στην ελληνική ύπαιθρο σε σύγκριση με την Αθήνα περιγράφει χαρακτηριστικά ο Α. Ν. Κλήμης (Φ.Σ. Αύγουστος 1948, σ. 1122) και εξηγεί το φαινόμενο της αστυφιλίας από την έλλειψη της απαιτούμενης φροντίδας για την ύπαιθρο.

Η δημιουργός δύναμις του Συνεργατισμού. Ο ρόλος κατά τον πόλεμο και μέχρι τον Αύγουστο 1948 και η θέση του κατά την επικείμενη ειρηνική περίοδο (Φ.Σ.

1948, σ. 1169).

Ανασυγκρότησις και αξιοποίησις της Ελληνικής υπαίθρου δια των Γεωργικών Συνεταιρισμών. Κείμενο Ι. Αφεντάκη Φ.Σ. 1948, σ. 1245.

Νέο δραματικό μήνυμα με προτροπές του Συνεργατισμού προς τον μαχόμενον στρατόν (από την Γ.Σ. της Π.Α.Σ.Ε.Γ.Ε.Σ. 16/11/1948) για την τελική εκκαθάριση, χαρακτηριστικό της καταστάσεως και των πνευμάτων (Φ.Σ. 1948 σ. 1271).

Χριστούγεννα του 1948. Δραματικό κείμενο για την κατάσταση της υπαίθρου, τον πόνο, το αίμα, την φτώχεια. Όσοι δεν εθίγησαν δεν έχουν δικαίωμα να γιορτάσουν. Μπροστά στον καθένα απλώνονται 4 χέρια: Η φανέλα του στρατιώτου – Η μέριμνα δια τας οικογενείας των μαχομένων – Ο έρανος των βορείων επαρχιών – Η πρόνοια για το ανταρτόπληκτο παιδί (Φ.Σ. 1948, σ. 1309).

Η βοήθεια της Αμερικανικής Αποστολής- Αγώνες των Συνεταιριστικών Οργανώσεων.

Αναλυτικά στοιχεία για το έργο της Αμερικανικής Αποστολής στον γεωργικό τομέα κατά το πρώτον έτος (γεωργία, εφόδια, αρδευτικά, αξιοποίηση γαιών, συγχρονισμένες μέθοδοι και τεχνικές, κτηνοτροφία και κτηνιατρικές υπηρεσίες δημιουργία μέσωσν εμπορίας και κατεργασίας, κλπ). Η συνεργασία με τις Συνεταιριστικές οργανώσεις (βλ. Φ.Σ. 1948, σ. 932).

Δυσάρεστες διαπιστώσεις από την επαφή των εκπροσώπων των Γεωργικών Συνεταιρισμών με την Αμερικανική Αποστολήν για την οξύτητα που προσέλαβε το σιτικό πρόβλημα με την επέμβαση της. Κείμενο Ι. Αφεντάκη. Χαρακτηριστικές επισημάνσεις για το ρόλο αρμοδίων της Κυβερνήσεως και της Αποστολής. Διαφανιστική κινητοποίηση της Συνομοσπονδίας όταν ο πρόεδρος της Κυβερνήσεως εδήλωσε ότι «τίποτα δεν εξαρτάται από την θέλησιν της, ότι τίποτε δεν πρόκειται να βγή από τας αγορεύσεις εις την Βουλήν» (Φ.Σ. 1948, σ. 1137). Τελική δικαίωση (βλ. Φ.Σ. σ. 1146) με τις κινητοποιήσεις των αγροτικών Οργανώσεων.

Η εισφορά του Αμερικανού φορολογουμένου δεν πρέπει να δημιουργήσει μονοπωλιακές επιχειρήσεις και αθέμιτα κέρδη με τις βιομηχανικές εγκαταστάσεις (Φ.Σ. 1948, σ. 1145 κείμενο Ι. Αφεντάκη).

Μερικά άλλα κείμενα και πληροφορίες το ίδιο έτος 1948.

Το πρόγραμμα ανασυγκροτήσεως. Γενικές γραμμές του από τον υπουργό Συντονισμού Στ. Στεφανόπουλο (Φ.Σ. 1948, σ. 1315).

Ελπίδες για την πρωτεύουσα θέση των συνεταιρισμών και όχι του κολεκτιβισμού στη νέα κοινωνία. Κείμενο Γ. Σαμαρόπουλου στο Σ.Δ. τ.29, σ. 3. Σ.Δ. τ. 33/34, σ. 6. Οι αναγκαστικοί Συνεταιρισμοί και η αναθεώρησις του Συντάγματος. Κείμενο του Απ. Βογιατζή που εναντιώνεται στην αναγκαστικότητα. – Επίσης στο ίδιο τεύχος του Σ. Δ. : σ. 7. Η Ελληνική Οικονομία και το σχέδιον Μάρσαλ (του Σ. Αγαπητίδη). – σ. 8. Χρειζόμεθα συνεταιριστικήν εκπαίδευσιν. Κείμενο Κ. Λεοντίδη με θεωρητικές και πρακτικές προσεγγίσεις. – σ.18. Ο αγροτικός κόσμος έχει ανάγκην ηθικών οδηγών. Τονίζεται η έλλειψη συνεταιριστικής συνειδήσεως ως βάση για την προκοπή των συνεταιρισμών (Κείμενο Αντ. Σταθακόπουλου).

Ο Γενικός Διευθυντής FAO συσκέπτεται με Π.Α.Σ.Ε.Γ.Ε.Σ. κλπ. (Φ.Σ., 1949, σ. 1377). Έκθεση FAO για αγροτική ανασυγκρότηση βλ. Φ.Σ. 1949 σ. 1401.

Το Εθνικόν Εισόδημα 1948. (Φ.Σ., 1949, σ. 1648).

1949: Νέα Κυβέρνηση

Μετά τον αιφνίδιο θάνατο του 90χρονου Θ. Σοφούλη (24.6.1949) νέα Κυβέρνηση υπό τον Αλ. Διομήδη (έως 4/1/50) με αντιπρόεδρου Λαϊκού κόμματος (Κ. Τσαλ

δάρης) και κόμματος Φιλελευθέρων (Σοφ. Βενιζέλος). Υπουργοί έμειναν οι ίδιοι (της Κυβερνήσεως Σοφούλη). (Έμεινε έως τις αρχές Ιανουαρίου 1950). Στρατάρχης ήταν ο Αλ. Παπάγος. Έντονη η ανάμειξη της Αμερικής (Στρατηγός Βαν Φλήτ). Εντείνεται η προσπάθεια Κράτους και Συμμαχικής (Αμερικανικής) βοήθειας για την καταστολή της ανταρσίας.

Η Ημέρα του Αγρότου (21 Μαρτίου 1949)

Από τις αρχές του 1949 με την βαθμιαία απόθεση των ανταρτικών δυνάμεων αρχίζει έντονη προσπάθεια για την κινητοποίηση του Λαού (και των στρατιωτικών κλπ. δυνάμεων) στον αγώνα «για την εθνική εξόρμηση, για την νίκη και την εργασία» την αποκατάσταση ρυθμού ζωής στην υποφέρουσα επαρχία. Οργανώνεται η ειδική Εβδομάδα «Εργασία και Νίκη» Στις 21 Μαρτίου 1949 αφιερώνεται, στην Αθήνα και τις επαρχίες η «Ημέρα του Αγρότου». Στο τεύχος Μαρτίου 1949 της Φ.Σ., υπάρχει όλο το υλικό. Συμμετοχή της Κυβερνήσεως, της Εκκλησίας, του Πολιτικού Κόσμου, των Συμμαχικών εκπροσωπήσεων, των εκπροσώπων του Αγροτικού κόσμου και άλλων στελεχών. (Αναγνωρίσεις της συμβολής του αγροτικού κόσμου, υποσχέσεις, τόνωση ηθικού, κλπ.). Το τεύχος Απριλίου 1949 της Φ.Σ. περιλαμβάνει ομιλίες, εικόνες, περιγραφές από τον εορτασμό της Ημέρας του Αγρότου στην Αθήνα κατά την Εθνική Εβδομάδα «Εργασία και Νίκη». Στο δε τεύχος Μαΐου 1949 περιλαμβάνονται αποκλειστικά ανταποκρίσεις, εικόνες, ομιλίες, από τον εορτασμό της Ημέρας του Αγρότου στην Επαρχία (55 πόλεις). Πρόκειται για μια μεγάλη κινητοποίηση, ένα τεράστιο υλικό λόγων και εικόνων από πολλές δεκάδες πρόσωπα της ηγεσίας που δεν είναι δυνατό να αναφερθούν εδώ με περισσότερες λεπτομέρειες αλλά είναι χρήσιμο να ανατρέχουν σ' αυτό οι νεότεροι αν θέλουν να έχουν μια αμυδρή εικόνα για την τότε πραγματικότητα, για τις προσπάθειες και ελπίδα για την επάνοδο της ζωής σε κάποιο κανονικό ρυθμό, για τη θέληση για ζωή και δημιουργία μετά την ελπιζόμενη σύντομη λήξη του εμφύλιου και των καταστροφών του. Μέσα σε όλα αυτά διαμορφωνόταν αναγκαστικά και η συνεταιριστική κίνηση.

Γεγονότα

Πρόβλημα βασικό το 1949 και η «αλβανική υπόθεση» και παράλληλα οι σχέσεις με την Γιουγκοσλαβία του Τίτο, δεδομένου ότι οι «δημοκρατικές» δυνάμεις χρησιμοποιούσαν για τα νάτα τους ως βάσεις τις Χώρες αυτές. Σκέψεις και επαφές για εισβολή ελληνικού στρατού στην Αλβανία του Χότζα. Αντίθετοι οι Αμερικανοί, Άγγλοι, Γάλλοι (παρά τους αρχικούς σχεδιασμούς τους). Ανάγκη καταδίωξης των ανταρτικών δυνάμεων Γράμμον πέραν των συνόρων για τερματισμό. Έντονες επαφές στις αρχές Αυγούστου 1949. Έντονη διαμάχη των δύο στρατοπέδων α) Σοβιετική Ένωση και δορυφόροι, β) Αμερική, Αγγλία, Γαλλία.

Το τέλος Αυγούστου 1949 με έντονη επίθεση των Κυβερνητικών δυνάμεων διαλύεται ο «Δημοκρατικός Στρατός» και τα υπολείμματα του υποχωρούν στην Αλβανία και Βουλγαρία.

Τα δύο άκρα (Κυβερνητικοί - Κ.Κ.) εντείνουν τις προσπάθειες ενώ οι λεγόμενοι «συνοδοιπόροι», Σβάλος, Τσιριμώκος, Καρτάλης, Σοφιανόπουλος, Ασκούτσης κλπ. που μιλούν για μέτρα ειρήνευσης με συμβιβαστικές λύσεις είναι στο στόχαστρο των άκρων. Λειτουργούν στρατοδικεία, εξορίες.

Μετά τη λήξη των στρατιωτικών επιχειρήσεων, πιέσεις κοινής γνώμης (εξωτερικό - εσωτερικό) για αποκατάσταση συμφιλίωσης. Τον Σεπτέμβριο αναγγέλλονται «μέτρα γενναιοφροσύνης» από την κυβέρνηση με «αναμόρφωση» των εξορίστων στη Μακρόνησο.

Για την φροντίδα αποκατάστασης των συμμοριοπλήκτων βλ. και στο Υποκεφ. ΣΤ/1.

Τιμή χρυσής λίρας: Ιανουάριος 1949 δραχ. 228.971. Δεκέμβριος 1949, δραχ. 226.473

Άλλες ενέργειες για Ανταρτόπληκτους - Παιδομάζωμα - Επαναπατρισμό - Ανασυγκρότηση.

Σε συμπλήρωση των όσων αναφέρθηκαν βλ. και τα ακόλουθα κείμενα που δείχνουν τα βασικά προβλήματα της περιόδου για τα οποία οι Συνεταιριστικές οργανώσεις και τα στελέχη τους αγωνιούν και προσπαθούν καθημερινά:

Πως πρέπει να αντιμετωπισθεί το μέγα πρόβλημα των συμμοριοπλήκτων. Κείμενο Μιχ. Ευστρατιάδη (Φ.Σ. 1949, σ. 1353.)

Η παραγωγική απασχόληση των συμμοριοπλήκτων (Φ.Σ. 1949, σ. 1386.)

Η παραγωγική απασχόληση των συμμοριοπλήκτων. (κείμενο Π. Χιώτη. Φ.Σ. 1949, σ. 1388.)

Μέριμνα για τα αγροτόπαιδα. Παιδουπόλεις. (Φ.Σ. 1949, σ. 1400, 1404.)

Γεωργική ανασυγκρότηση. Κείμενο Ι. Παπαχριστοπούλου. (Φ.Σ. 1949, σ. 1657.)

Μετά την Νίκη. Συγκεντρώσεις για ανασυγκρότηση. (Φ.Σ. 1949, σ. 1688.)

Η Ελληνική ηγεσία για τους ανταρτόπληκτους. (Φ.Σ. 1949, σ. 1949, σ.1691 επόμ.)

Εκκλήσεις Π.Α.Σ.Ε.Γ.Ε.Σ. για τον επαναπατρισμό των ανταρτόπληκτων. (Φ.Σ. 1949, σ. 1712 επομ., 1725.)

Το δέμα επαναπατρισμού. (Φ.Σ. 1949, σ. 1728).

Το παιδομάζωμα. Ημέρα πένθους 29 Δεκεμβρίου 1949 Ζητούμε τα παιδιά μας. (Φ.Σ. 1949, σ. 1803, 1827, 1830 και Σ. 1950, σ. 14 «Συνεταιρισμοί και Παιδομάζωμα»). Καθώς γράφουν τα περιοδικά αυτά, στις 29 Δεκεμβρίου του 1949, που είχε ορισθεί ως ημέρα εθνικού πένθους, οι αντιπρόσωποι των Γεωργικών Οργανώσεων και το υ-παλληλικό προσωπικό των Οργανώσεων συγκεντρώθηκαν στη μεγάλη αίθουσα της Πανελληνίου Συνομοσπονδίας των Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών, για να εκφράσουν και πάλι με Ψήφισμα τη φρίκη τους και να κάμουν έκκληση στην παγκόσμια κοινή γνώμη, στις πνευματικές, θρησκευτικές, κοινωνικές και συνεταιριστικές οργανώσεις όλου του κόσμου, στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών και στην Πανανθρώπινη Συνείδηση, για να διαμαρτυρηθούν για τη βάρβαρη πράξη εις βάρος των 28.000 παιδιών της Ελλάδας.

Η Πανελλήνια Συνομοσπονδία αποφάσισε να σταλή το ψήφισμα που το υπόγραψαν οι αντιπρόσωποι των Γεωργικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων, στη Γραμματεία του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, τη Διεθνή Συνεταιριστική Ένωση, το Διεθνή Ερυθρό Σταυρό, τον Οργανισμό Επισιτισμού και Γεωργίας, την Ουνέσκο καθώς επίσης και να επιδοθεί στον Μακαριώτατο Αρχιεπίσκοπο Αθηνών, τις πρεσβείες των ξένων κρατών, την Κυβέρνηση και τον ημερήσιο τύπο.

Άλλα θέματα:

Τα μέτρα του Κράτους δια τους συμμοριόπληκτους. Δηλώσεις του συντονιστού του προγράμματος υπουργού Προνοίας Κ. Καραμανλή (Φ.Σ. 1949, σ. 1811).

Ενέργειες της Επιτροπής Συνεδρίου Συμμοριοπλήκτων (Φ. Σ. 1949, σ. 1813).

Η οργάνωση «Φίλοι του Χαριού», Μέλη, Έργον (Φ. Σ. 1949, σ. 1823, 1962).

Προτάσεις Συνομοσπονδίας για εφαρμογή υγιούς οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής (Φ. Σ. 1949, σ.1333 - 1950, σ. 1833).

Αγρότες και Οικονομική Πολιτική. Εισήγηση, αναγνωρίσεις, Γ Πεσματζί-
γλου, Διοικητού Ε.Τ.Ε. (Φ. Σ. 1950, σ. 1865).

Το έργο των Παιδουπόλεων. Έκθεση Γ. Πεσματζίγλου. (Φ.Σ. 1950, σ. 1885).

Κατά το 1950

Νέα Κυβέρνηση 6/1/50 – 23/3/50 υπηρξ. Ι Θεοτόκη. Προγραμματικές δηλώσεις
σχετικές με αγρότες. Υποσχέσεις. (Φ.Σ. 1950, σ. 1921). Δηλώσεις νέου Υπουργού
Γεωργίας Δ. Χατζηγιάννη (Φ.Σ. 1950, σ. 1907).

Η Αμερικανική βοήθεια προς την Χώρα μας. Ομιλία στον Παρνασσό τον Μάιο 1950
του Ι. Αφεντάκη (Φ.Σ. 1950, σ. 1945).

Το 1950, πρώτο έτος μετά τον τερματισμό των στρατιωτικών αντιπαραθέσεων
του εμφυλίου, τα προβλήματα μετατοπίζονται πλέον στο πολιτικό, κοινωνικό και
οικονομικό επίπεδο με έντονη την Αμερικανική όχι απλώς παρουσία και συμμαχική
βοήθεια αλλά και νόμιμη επιβολή (με τις συμφωνίες εξάρτησης που έχουν υπογρα-
φεί από τις Ελληνικές Κυβερνήσεις για την σωτηρία του τόπου από το οικονομικό
χάος και τον κίνδυνο να περιληφθεί η Ελλάδα στο κομμουνιστικό παραπέτασμα)
αλλά και από την καταχρηστική άσκηση των «νόμιμων» δικαιωμάτων και από τις
ποικίλες ενέργειες και διεισδύσεις στον κρατικό μηχανισμό με δικαιολογία την πα-
ρατηρούμενη ένταση των σχέσεων των τέως συμμάχων Αμερικής κλπ. – Σοβιετικής
Ενώσεως. Η εσωτερική πολιτική αντίθεση συνεχίζεται με τους νικητές να προσπα-
θούν να εκμηδενίσουν τους νικημένους αντιπάλους του Ε. Α. Μ. – Κ. Κ. (και μάλι-
στα με επέκταση διώξεων και σε πραγματικά δημοκρατικές δυνάμεις και πρόσωπα)
τους δε νικημένους να ελπίζουν σε νέο γύρο με την βοήθεια «του πατερούλη» (κατά
τις εκφράσεις της εποχής) μόλις οι συνθήκες θα το έκαναν δυνατό. Οι κεντρικές και
κεντροαριστερές δυνάμεις στο εξωτερικό και εσωτερικό ενεργούν για λήθη, μέτρα
ειρήνευσης, – συμφιλίωσης – δημοκρατικές εξελίξεις κλπ. Δηλαδή πλήρης και πάλι
κυβερνητική – πολιτική ρευστότητα με τις γνωστές αρνητικές επιδράσεις στην α-
νασυγκρότηση την οποία διεκδικούσαν για όφελος τους από την μία οι ισχυροί οι-
κονομικοί παράγοντες και από την άλλη τα δίκαια του Λαού (και για τον αγροτικό
κόσμο και την υπαίθρο γενικότερα η Συνομοσπονδία).

Σε όλες σχεδόν τις γενικότερες εθνικές κινήσεις παρούσα ολόψυχα η Συνομο-
σπονδία ως οργάνωση, ενώ στελέχη συνεταιριστικά με ηγέτη τον Αλ. Μπαλατζή
(με την ανερχόμενη μεταπολεμικά αποφασιστική επιρροή του στις όλες συνεταιρι-
στικές εξελίξεις μέσω Συνομοσπονδίας – Κ.Υ. Δ. Ε. Π. , όπου και απάν ήταν πα-
ρών) έχουν οδηγηθεί στο δρόμο της διεκδίκησης των αγροτικών συμφερόντων και
γενικότερα των δικαίων της υπαίθρου με την επιδίωξη παρουσίας τους στην επίση-
μη πολιτική – Βουλή. Αλλά δεν είναι μόνο οι αγρότες. Και στελέχη της Γενικής
Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών και Βιοτεχνών Ελλάδος κατέρχονται στις εκλογές
ως Κόμμα Εργαζομένων με δικούς τους συνδυασμούς.

Εκλογές Μαρτίου 1950:

Μετά από διάφορες κινήσεις ο τόπος οδηγείται σε βουλευτικές εκλογές στις 5
Μαρτίου 1950 με πληθώρα κομμάτων και αρχηγών. Η εικόνα φαίνεται από τα απο-
τελέσματα των εκλογών 5 Μαρτίου 1950 που είναι τα ακόλουθα: (με αναλογική 250
έδρες)

	ψηφοί	%	έδρες
Λαϊκον Κόμμα (Κ. Τσαλδάρης)		18,80	62
Φιλελεύθεροι (Σ. Βενιζέλος)		17,24	56

Ε. Π. Ε. Κ. (Ν. Πλαστήρας, Τσουδερός)	16,44	45
Δημοκρατικό Σοσιαλιστικό Κόμμα (Γ. Παπανδρέου)	10,67	35
Δημοκρατική Παράταξη (Ι. Σοφιανόπουλος - Αλ. Σβώλος, Γρηγοριάδης)	09,70	18
Ανεξάρτητη Παράταξις (Μανιαδάκης, Θ. Τουρκοβασίλης, Κ. Κοτζιάς)	08,15	16
Μέτωπο Εθνικής Αναδημιουργίας (Π. Κανελλόπουλος)	05,27	7
Εθνικόν Κόμμα (Ν. Ζέρβας)	03,65	7
Παράταξις Αγροτών και Εργαζομένων (Α. Μπαλτατζής - Α. Μυλωνάς)	02,62	3
Νέον Κόμμα (Σ. Μαρκεζίνης)	02,50	1
Λοιποί	04,75	-

Σύνολο Εδρών 250

Σχηματίζεται Κυβέρνηση Σ. Βενιζέλου με αντιπρόεδρο τον Π. Κανελλόπουλο.

Στις προγραμματικές δηλώσεις της νέας Κυβέρνησης εξάγονται οι θυσίες του αγροτικού κόσμου και δίνονται υποσχέσεις για την ικανοποίηση των δικαίων του. Αναλυτικά βλ. Φ.Σ., 1950 σ. 1921 μεγαλύτερες διακηρύξεις.

(Η Βουλή αυτή του 1950 διαλύθηκε στις 31/07/1951).

- Οι τιμές των αγροτικών προϊόντων του Δεκεμβρίου 1950 (για σύγκριση σε διάφορα αιτήματα, κλπ.) είναι οι ακόλουθες: (το χ/μο)

Ελαιόλαδο δρχ. 8,84 Ρύζι δρχ. 6,74 Σιτάρι δρχ. 1,92 Αμνός δρχ. 20,70 Μόσχος δρχ. 15,90 Μάλλινο ύφασμα δρχ. 135 το μέτρο, Παπούτσια δρχ. 224 το ζεύγος Σινδονόπανο δρχ. 15 το μέτρο.

- Τιμή χρυσής λίρας. Ιανουάριος 1950, δρχ. 226.292 - Δεκέμβριος 1950 δρχ. 226.500

Αναδρομικά από το τέλος του 1944 οι τιμές της χρυσής λίρας Αγγλίας με την οποία γινόταν οι συναλλαγές είναι οι ακόλουθες:

Νοέμβρ. 1944	δρχ 70.900.000.000 (νέες δραχμές 2.828)	-	Δεκέμβρ. 1944	δρχ 3.967
1945	Ιανουάριος νέες δρχ. 3.770	-	Δεκέμβριος νέες δρχ.	104.333
1946	» δρχ.» 141.000	-	» »	136.000
1947	» » 135.758	-	» »	193.113
1948	» » 221.852	-	» »	226.600
1949	» » 228.971	-	» »	226.473
1950	» » 226.292	-	» »	226.500

Οι αριθμοί αυτοί δείχνουν την ρευστότητα της οικονομικής ζωής και τις μεγάλες δυσκολίες.

- Οι παραγωγικές επενδύσεις για την ανασυγκρότηση το 1950: Ενδιαφέρουσα, για τις κατευθύνσεις, είναι η συνέντευξη του αρχηγού της Αμερικανικής Αποστολής κ. Πόρτερ στο «Βήμα» της 11/5/1950 (βλ. και Δ/ΑΤΕ τ. 41 του 1950).

Δόθηκαν αναλυτικά τα στοιχεία του Υποκεφ. Α την περίοδο αυτή (1946 - 1950) για να φανεί το χάος μέσα στο οποίο οι τότε Συνεταιριστικές Οργανώσεις προσπαθούσαν να αναπτύξουν τις κύριες δραστηριότητες τους και να εξελιχθούν. Τη διεύρυνση του ρόλου τους βλ. στα υποκεφάλαια που ακολουθούν (και κυρίως στο ΣΤ και ΣΤ/Ι).

Φωτογραφίες στη «Φωνή των Συνεταιρισμών» 1946 – 1947
από τη συνεργασία της Συνομοσπονδίας με τις Ξένες Αποστολές.

σ. 36 Ο αρχηγός της Αγγλικής Αποστολής στρατηγός Κλάρκ και το συνεταιριστικόν μέλος της Α. Σμίθ σε σύσκεψη στα Γραφεία της Συνομοσπονδίας (Παπαρρηγοπούλου 17) με τους Αλ. Μπαλτατζήν, Θ. Τζωρτζάκην, Ι. Αφεντάκην (και τον μεταφρ. Σπ. Σαμούτ).

σ. 36 Οι αντιπρόσωποι της Επιτροπής τροφίμων και γεωργίας του ΟΗΕ στα Γραφεία της Συνομοσπονδίας : Χρ. Βασματζίδης (ΑΤΕ), Αλ. Μπαλτατζής, Μ. Ιεζεκιήλ, Α. Τάνους, Θ. Τζωρτζάκης, Ι. Αφεντάκης, Ι. Ζουρίδης, Ορφανίδης (ΑΤΕ).

σ. 64 Σύσκεψη στα Γραφεία της Συνομοσπονδίας μετά του Δρ. Πάνου Καλδή, αντιπροέδρου της Αποστολής του Οργανισμού Τροφίμων και Γεωργίας του ΟΗΕ Χρ. Βασματζίδης ΑΤΕ, Θ. Τζωρτζάκης, Ι. Αφεντάκης, Ι. Ζουρίδης.

σ. 100 Υποδοχή της αποστολής των αγροτών Μισσισιπή στα Γραφεία της Συνομοσπονδίας.

σ. 172 Η διανομή των αγελάδων Μισσισιπή στους αγρότες Ροδόπης (Κομοτηνή)

σ. 380, 382, 384, 385 Ο συνεταιριστικός σύμβουλος στην Αγγλική Αποστολή Α. Σμίθ παραδίδει στον Πρόεδρο της Συνομοσπονδίας Αλ. Μπαλτατζή την σημαία της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ενώσεως (παρουσία Υπουργών, πολιτευομένων, καθηγητών, στελεχών ΑΤΕ και Συνεταιριστικών Οργανώσεων).

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ Β

ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΡΙΤΟΙ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ

Συνεταιριστική πολιτική Κράτους - ΑΤΕ Νομοθεσία - Εποπτεία - Συμπράσταση - Αντιδράσεις

Η νομοθεσία για τους Συνεταιρισμούς

Μεγάλος είναι ο αριθμός των νομοθετημάτων του 1946 των ισχυτικών με τη συνεταιριστική δραστηριότητα και συγγενή αγροτικά, οικονομικά θέματα. Βασικά τα νομοθετήματα του 1946 πρέπει να διακριθούν στα προ των εκλογών του Μαρτίου 1946 και όσα ακολούθησαν από τον Απρίλιο 1946 με τη νέα Κυβέρνηση διαφορετικών κατευθύνσεων (και μάλιστα ως Αναγκαστικοί Νόμοι - Νομοθετικά Διατάγματα - Ψηφίσματα).

Δημοσιεύτηκαν τα επόμενα την περίοδο 1946 - 1950 :

- Α.Ν. 854/1945 «Περί τροπ. των περί δασικών συνεταιρισμών και ενίων άλλων διατάξεων και περί εκμεταλλεύσεως κεικαμένων δασών» ΦΕΚ 18/1946. Αφορά και δασικούς συνεταιρισμούς.
- Α.Ν. 879/1946 «Περί σταθεροποίησης της δραχμής» ΦΕΚ 19/1946 (Σχετικό και με άρθρ. 39 ν. 602).
- Α.Ν. 866/1946 «Περί αυθεντικής ερμηνείας του άρθρου 1 του Α.Ν. 28 του 1944 «περί εξουσιοδότησεως των Υπουργών Εργασίας και Οικονομικών όπως προβαίνουν εις καθορισμόν μισθών και ημερομισθίων» ΦΕΚ 21/1946.
- Π. Υ. Σ. 27/10.1.1946 «Περί κυρώσεως κλπ. Νομοθετημάτων Κατοχής αρμοδιότητος Υπουργείου Γεωργίας» ΦΕΚ 22/1946.
- Α.Ν. 890/1946 «Περί καταργήσεως του Α. Ν. 1075/1938 «περί μέτρων ασφαλείας του Κοινωνικού καθεστώτος κλπ.» ΦΕΚ 30/1946. (Σχετικό με άρθρ. 29 ν. 602).
- Α.Ν. 1086/1946 «Περί διαθέσεως εις τους αυτοκινητιστάς κλπ. των εις το Ελληνικόν κράτος παραχωρουμένων υπό της Ούτρα αυτοκινήτων» ΦΕΚ 92/1946 και 199/1946. (Σχετικό και με εποπτείας και με αυτοκίνητα ενόσεων).
- Α.Ν. 1078/1946 «Περί θέσεως υπό εκκαθάρισιν του Συνεταιρισμού Καπνοβιομηχανών αγοράς καπνού» ΦΕΚ 93/1946.
- Α.Ν. 1101/1946 «Περί συμπλ. και τροπ. Ν.Δ. 2176/1943». ΦΕΚ 101/1946 (σχετικό με οικοδομικούς).
- Α.Ν. 1123/1946 (Αφορά και εκκαθάριση μητρώων Συνεταιρισμών).
- Α.Ν. 1128/1946. Σύσταση Οργανισμού Ανικοδομήσεως για την αντιμετώπιση των προβλημάτων από τις κατοχικές καταστροφές. Αναστολή του με Ν.Δ. 16/4/46 (ΦΣ 1946 σ. 33).
- Ν.Δ. 7/10.5.1946 «Περί αποκαταστάσεως του Αστικού Κώδικος και του Εισαγωγικού αυτού Νόμου» ΦΕΚ 151/1946 (Αφορά και τη νομοθεσία Συνεταιρισμών).
- Ν.Δ. 9.5.1946 «Περί εκτελέσεως των έργων ανοικοδομήσεως της χώρας» ΦΕΚ 154/1946. Προβλέπονται και ειδικοί Συνεταιρισμοί οικοδομικοί (Βλ. ΦΣ σ. 108).
- Ν.Δ. 8.5.1946 (ΑΤΕ).
- Ν.Δ. 9.5.1946 ΦΕΚ 157/1946.
- Ν.Δ. 10/11.5.1946 «Περί συστάσεως Προμηθ. και πωστωτικού Συνεταιρισμού των Υπαλλήλων της Τραπεζής της Ελλάδος» ΦΕΚ 157/1946.
- Ν.Δ. 11.5.1946 «Περί αγοράς των πλεονασμάτων της συγκομιδής σιτηρών του 1946 δια τον επισιτισμόν της Χώρας και περί προστασίας της σιτοκαλλιέργειας και άλλων γεωργικών προϊόντων» ΦΕΚ 163/1946.
- Π. Υ. Σ. 7/11.5.1946 «Περί κυρώσεως κλπ. Νομοθετημάτων Κατοχής αρμοδιότητος Υπουργείου Γεωργίας» ΦΕΚ 167/1946 (Αφορά και Υπαλληλικά).
- Β.Δ. 7/22.6.1946 «Περί συστάσεως προσωρινός Διοικητικών Συμβουλίων των κατά τον Α.Ν. 1086/46 Συνεταιρισμών Αυτοκινητιστών και περί των καθηκόντων αυτών» ΦΕΚ 200/1946.
- Ψηφ. ΣΤ' / 1946 «Περί της ισχύος και εκκαθαρίσεως Νομοθετημάτων Κυβερνήσεων εξ'ορ. στρατιωτ. κατοχής ετών 1941 - 44» ΦΕΚ 220/1946. Αφορά και άρθρ. 95, ν. 602.
- Β.Δ. 23/30.7.1946 «Περί υπαλληλικής καταστάσεως του προσωπικού των Γεωργικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων». ΦΕΚ 226/1946. Βασικό για τα υπαλληλικά βάσει άρθρ. 3-4 Ν. 1859/44 (Μερική σκύρωση από Σ. Ε. και τροπ. με Β.Δ. 18.8/2.9.53).
- Ν.Δ. 53/1946 «Περί φορολογίας επιτηδευματος». ΦΕΚ 244/1946.
- Ψηφ. Θ' 27/28.8.1946 «Γερί εξυγιάνσεως των Δημοσίων Υπηρεσιών κλπ.» ΦΕΚ 251/28.8.1946 (Αφορά και τους Συνεταιρισμούς).
- Ν.Δ. 62/1946 «Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του Α.Ν. 1078/1946 περί θέσεως υπο εκκαθάρισιν του συνεταιρισμού Καπνοβιομηχανών Αγοράς Καπνού» ΦΕΚ 254/1946.
- Ν.Δ. 86/1946. (Αφορά τα αυτοκίνητα).
- Ν. 96/1946 «Περί κυρώσεως τροποποίησεως και συμπληρώσεως του από 9/11 Μαΐου 1946 Ν.Δ. «περί εκτελέσεως των έργων της ανοικοδομήσεως της Χώρας» ΦΕΚ 279/1946. (Αφορά και οικοδομικούς)
- Ψηφ. ΙΓ' 25/27.10.1946 «Περί τροποποίησεως διατάξεων τινών του Θ' Ψηφίσματος «περί εξυγιάνσεως των Δημοσίων Υπηρεσιών κλπ.» ΦΕΚ 320/27.10.1946.
- Αποφάσεις περί τροποποίησης διατάξεων του Οργανισμού της ΑΤΕ. ΦΕΚ 333/8.11.1946.
- Ψηφ. ΙΣΤ' 15/20.12.1946 «περί κυρώσεως του υπό στοιχείον Θ' Ψηφίσματος «περί εξυγιάνσεως των Δημοσίων Υπηρεσιών» ΦΕΚ 356/1946.
- Ψηφ. ΙΖ' 15/20.12.1946 «Περί κυρώσεως του υπό στοιχείον ΙΓ' Ψηφίσματος «περί τροποποίησεως δια-

τάξεων τινών του Θ΄ Ψηφίσματος περί εξυγιάνσεως των Δημοσίων Υπηρεσιών» ΦΕΚ 356/1946.

- Ν.Δ. 171/1946 (Αφορά Καταναλωτικούς).

- Ν. 191/1946 «Περί ιδρύσεως παρά τω Αναγκαστικῷ Συνεταιρισμῷ Ἀμπελοκτημόνων Χαλκίδος (Α. Σ. Α. Χ.) Ειδικοῦ Ταμείου Καλοποδίου και αρδεύσεως εν γένει Ἀηλαντίου πεδίου» ΦΕΚ 356/1946.

- Ν. 192/1946 «Περί τροπ. διατάξεων του Α. Ν. 857 /1937 «Περί βοσκῆς και συμπληρώσεως διατάξεων τινῶν των περί διαχειρίσεως και διοικήσεως δασῶν Νόμων» ΦΕΚ 357/1946. (Αφορά και Δασικούς)

- Ν.Δ. 279 «Περί ανοικοδομήσεως» ΦΕΚ 96/1946 (Μετέχει και αντιπρ. Συνομοσπονδίας στο Συμβούλιο Ἀνοικοδ.).

Το 1947

- Ν.Δ. 225/1947 «Περί κυρώσεως και τροποποιήσεως του από 11 Μαΐου 1946 Ν.Δ. κ.λπ.» ΦΕΚ 67/1947.

- Ν.Δ. 261/1947 «Περί θέσεως διατάξεων τινῶν αφορωσῶν τας Γεωργικὰς Συνεταιριστικὰς Ὀργανώσεις και την Ἀγροτικὴν Τράπεζαν της Ἑλλάδος» ΦΕΚ 69/1947. Αφορά ΑΤΕ, ΠΑΣΕΓΕΣ, Υπαλληλικά, Συνεταιρισμούς, (Φ.Σ. σ. 462)

- Ν. 327/1947 «Περί αναγκαστικῆς μισθώσεως γαιῶν υπέρ ακτημόνων γεωργῶν και κτηνοτρόφων». ΦΕΚ 81/1947. Αφορά αποκατάσταση ακτημόνων.- Β.Δ. 27.5/12.6.1947 «Περί κανονισμοῦ συντάξεως καταστασιακῶν συμφῶνος τῷ Α. Ν. 1086/46 συνιστωμένων Συνεταιρισμῶν Ἀυτοκινητιστῶν» ΦΕΚ 111/1947.

- Ν.Δ. 341/1947 «Περί τροποποιήσεως των περί Ὀργανισμοῦ Προστασίας Ἀμπελουργῶν Ἀττικοβοιωτίας κειμένων διατάξεων» ΦΕΚ 119/1947. (Κείμενο του νόμου βλ. Φ. Σ. 1947, σ. 557. Ομιλίες στη Βουλή βλ. Φ. Σ. 1947, σ. 487).

- Ν. 359/1947 «Περί αναδιοργανώσεως του Ταμείου Ἀμύνης Οἰνοπαραγωγῆς Θῆρας και Θηρασίας». (ΦΕΚ 144/1947 εισηγ. έκθεση και κείμενο νόμου Φ. Σ. 1947, σ. 592)

- Ν.Δ. 14.7/2.8.1947 «Περί τρόπου, ὄρων και κανόνων αναλήψεως, διαχειρίσεως και διαθέσεως των κρατήσεων δια την ανέγερσιν και συντήρησιν σιταποθηκῶν υπό των Γεωργικῶν Συνεταιρικῶν Ὀργανώσεων» ΦΕΚ 157/1947.

- Ν.Δ. 407/1947 «Περί διαλύσεως του Προμηθευτικοῦ Συνεταιρισμοῦ των υπαλλήλων Τραπεζῶν Ἐθνικῆς, Ἑλλάδος και Κτηματικῆς Συν. Π. Ε. και συστάσεως νέων Συνεταιρισμῶν Συν. Π. Ε. ΦΕΚ 187/1947.

- Δ. 17/27.9.1947 «Περί ρυθμίσεως λεπτομερειῶν εκτελέσεως του Ν. 341/47 «Περί τροποποιήσεως των περί Ὀργανισμοῦ Προστασίας Ἀμπελουργῶν Ἀττικοβοιωτίας κειμένων διατάξεων». ΦΕΚ 206/1947.

- Α.Ν. 509/1947 «Περί μέτρων ασφαλείας του Κράτους, του πολιτεύματος, του κοινωνικοῦ καθεστώτος και προστασίας των ελευθεριῶν των πολιτῶν». ΦΕΚ 293/1947. (βλ. Φ. Σ. 1947, σ. 886)

- Δ. 4/28.12.1947 «Περί εκτελέσεως του Ν.Δ. 261/1947» ΦΕΚ 295/1947. Αφορά ΠΑΣΕΓΕΣ, Υπαλληλικά. (Φ. Σ. σ. 847, 1078).

- Α.Ν. 510/1947 «Περί της εν Δωδεκανήσω εφαρμοστῆς δικαστικῆς Νομοθεσίας» ΦΕΚ 298 /1947. (αφορά και ἄρθρ. 95, v. 602. Βλ. και Φ. Σ. 1949 σ. 1581).

Κατὰ το 1948 υπάρχουν και πάλι αρκετά κείμενα.

- Α.Ν. 516/1948 «Περί ελέγχου νομομορφοσύνης των δημοσίων υπαλλήλων και υπηρετῶν». ΦΕΚ 6/1948. Ενδιαφέρει ἄρθρ. 29, 85 v. 602 και ΠΑΣΕΓΕΣ, εποπτεία, νομομορφοσύνη και κωλύματα. (βλ. Φ. Σ. 1948, σ. 886).

- Ν. 531/1948 «Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως Ν.Δ. 1718/42 και της περί Αναγκαστικῶν

Συνεταιρισμῶν Ἑγγειῶν Βελτιώσεων κ.λπ. ισχυροῦσης Νομοθεσίας». ΦΕΚ 25/1948. (βλ. Φ. Σ. 1948, σ. 924).

- Ν. 550/1948 «Περί κρατήσεων εκ των αποδοχῶν, συντάξεων, μερισμάτων και βοηθημάτων των μονίμων αξιωματικῶν και υπαξιωματικῶνπρος εξυπηρέτησιν οικοδομικῶν δανείων» ΦΕΚ 47/1948. Αφορά Οικοδομικούς.

- Ν.Δ. 571/1948 «Περί τροπ. και συμπληρ. ενίων διατάξεων του από 15/28.7.38 Β. Δ. περί κώδικ. της περί αποκαταστάσεως αστῶν προσφύγων κειμένης Νομοθεσίας και του Ν.Δ. 2763 /43 και του Α.Ν. 1101/46» ΦΕΚ 79/1948. Αφορά Οικοδομικούς.

- Ν. Δ. 588/1948 «Περί ελέγχου πίστεως» ΦΕΚ 85/1948. (Αφορά και ἄρθρ. 48 v. 602).

- Ψηφ. ΜΘ΄ 48 «Περί κυρώσεως του υπ΄ αριθμ. 516/1948 Αναγκ. Νόμου «Περί ελέγχου της νομομορφοσύνης των δημοσίων υπαλλήλων και υπηρετῶν» ΦΕΚ 98/1948. (Αφορά και ἄρθρ. 29, 85, ΠΑΣΕΓΕΣ, νομομορφ. και κωλύματα).

- Ν.Δ. 635/1948 «Περί ὀργανώσεως Στρατιωτικῶν Πρατηρίων». ΦΕΚ 107/1948. Αφορά Καταναλωτικούς.

- Αποφ. Υπ. Εργ. 21242/1.6/11.8.1948 «Περί ασφαλίσεως κατά της ανεργίας των μισθῶν πάσης φύσεως Συνεταιρισμῶν». ΦΕΚ 127/1948 τ. Β΄.

- Ν.Δ. 690/1948 «Περί συμπληρώσεως των περί σχεδίων πόλεων διατάξεων» ΦΕΚ 133/1948. Αφορά Οικοδομικούς.

- Α.Ν. 710/1948 «Περί εισαγωγῆς εις την Δωδεκανήσον της Νομοθεσίας αρμοδιότητος Υπουργείου Γεωργίας» ΦΕΚ 158/1948. (ἄρθ. 95, v. 602).

- Δ. 8.6/7.7.1948 «Περί τροποποιήσεως του από 29/30 Ἀπριλίου 1943 Διατάγματος «περί διοικήσεως και λειτουργίας των Ὀργανισμοῦ Προστασίας Ἀμπελουργῶν Ἀττικοβοιωτίας» ΦΕΚ 178/1948.

- Α.Ν. 843/1948 «Περί καταργήσεως των φόρων επί της κατηγορίας των αγαθῶν και αναπληρώσεως των ἐξ αυτῶν εσόδων» ΦΕΚ 319/1948. (Ενδιαφέρει και Υπαλληλικά, Συνετ. Θῆρας).

- Β.Δ. 3.4.1948 «Περί ιδρύσεως, λειτουργίας και ελέγχου των ιδιωτικῶν φυτωρίων αμερικανικῶν ἀμπέλων».

Κατὰ το 1949

- Α.Ν. 942/1949 «Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του Κώδικος φορολογίας καθαρῶν προσόδων» ΦΕΚ 96/1949.

- Α.Ν. 976/1949 «Περί συμπληρώσεως των περί αναγκαστικῶν απαλλοτριώσεων δια την ανοικοδόμησιν της Χώρας διατάξεων» ΦΕΚ 106/1949. Αφορά και Οικοδομικούς.

- Αποφ. Υπουργ. Οικ. 55868/1949 «Περί της παρεχομένης αποζημιώσεως εις τους Προέδρους των Ενώσεων Συνεταιρισμῶν». ΦΕΚ 134/1949. Αφορά και ἄρθρ. 29, v. 602.

- Ν. 1004/1949 «Περί ηλεκτρικῶν ἔργων της πόλεως Δράμας». ΦΕΚ 140/1949. Αφορά Καταναλωτικούς.

- Δ. 24.6/29.7.1949 «Περί δικαιώματος ψήφου εις κεντρικὰς Ενώσεις Γεωργικῶν Συνεταιρισμῶν». ΦΕΚ 163/1949. Αφορά ἄρθρ. 85, v. 602.

- Ν. Δ. 1039/1949 «Περί παρατάσεως και τροποποιήσεως των περί ενοικιστασίου βοσκῶν διατάξεων». ΦΕΚ 180/1949

- Δ. 1/15.9.1949 «Περί επεκτάσεως των διατάξεων του νόμου 4202 και επί των υπαλλήλων της Ηλεκτρικῆς Ἐταιρείας Ἀθηνῶν - Πειραιῶς». ΦΕΚ 208/1949. Αφορά Οικοδομικούς.

- Ν. Δ. 1211/1949 «Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως των διατάξεων φορολογικῶν τινῶν νόμων». ΦΕΚ 279/1949.

- Ν.Δ. 1216/1949 «Περί κυρώσεως του από 7 Μαΐου 1946 Ν. Δ/τος «περί αποκατάστασης του Αστικού Κώδικος και του Εισαγωγικού αυτού Νόμου». ΦΕΚ 281/1949. Αφορά και νομοθεσία Συνεταιρισμών.
- Ν.Δ. 1241/1949 «Περί κυρώσεως του από 11/5/46 Ν.Δ. «περί συστάσεως Προμηθευτικού και Πιστωτικού Συνεταιρισμού των υπαλλήλων Τραπέζης της Ελλάδος» ΦΕΚ 286/1949.
- Ν.Δ. 1261/1949. Αφορά παράταση προθεσμιών κωδικοποιήσεως καταστατικών.
- Ν.Δ. 1291/1949 «Περί κυρώσεως πράξεων του Υπουργικού Συμβουλίου αφορσών εις Γεωργικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις και περί θέσεως διατάξεων τινών αφορσών τας οργανώσεις ταύτας». ΦΕΚ 296/1949. Αφορά Κοινοπραξίες, Υπαλληλικά. (Φ.Σ. 1949, σ. 1805).
- Π. Υ. Σ. 531/2.6./31.10.1949 «Περί παρατάσεως προθεσμιών Ν. 261/1947 και Ν. 2359/1939» ΦΕΚ 296/1949.
- Α.Ν. 1324/1949 «Περί προστασίας και αποκατάστασης των αναπήρων πολέμου οπλιτών και θυμάτων πολέμου» ΦΕΚ 326/1949. Αφορά και Οικοδομικούς.
- Α.Ν. 1325/1949 «Περί κυρώσεως και τροπ. του Α.Ν. 976/1949 «περί συμπλ. των περί αναγκ. απαλλοτρ. δια την ανοικοδ. της Χώρας διατάξεων» ΦΕΚ 335/1949. Αφορά Οικοδομικούς.
- Δ. 29.10.1949/6.12.49. «Περί κωδικοποιήσεως των αγροτικών νόμων» ΦΕΚ 342/49. Αφορά αποκατάσταση ακτημόνων.
- Δ. 24.1/2.2.1950 «Περί ιδρύσεως Γενικού Στρατιωτικού Πρατηρίου» ΦΕΚ 32/1950. Αφορά Καταναλωτικούς.
- Δ. 2/7.2.1950 «Περί ορνώσεως Προμηθευτικού Οργανισμού Ε.Β.Α» ΦΕΚ 37/1950. Αφορά Καταναλωτικούς.
- Ν. 1487/1950 «Περί κυρώσεως του υπ' αριθμ. 1324/49 Α.Ν.» ΦΕΚ 179/1950. Αφορά Οικοδομικούς.
- Ν. 1492/1950 «Περί κυρώσεως του Ποινικού Κώδικος» ΦΕΚ 182/1950. Αφορά και άρθρ. 15, 29, 82, ν. 602.
- Ν. 1493/1950 «Περί κυρώσεως του Κώδικος Ποινικής Δικονομίας» ΦΕΚ 182/1950. Αφορά και άρθρ. 82, 83, ν. 602.
- Α.Ν. 1521/1950 «Περί φόρου μεταβιβάσεως ακινήτων» ΦΕΚ 245/1950. Αφορά και Οικοδομικούς.
- Α.Ν. 1563/1950 «Περί ιδρύσεως Αυτονόμου Οικοδομικού Οργανισμού Αξιοματικών του Στρατού Ξηρής, Θαλάσσης και Αέρος» ΦΕΚ 254/1950. Αφορά Οικοδομικούς.
- Ν. 1570/1950 «Περί διοικήσεως και διαχειρίσεως Κοινοτικών δασών Θάσου» ΦΕΚ 285/1950
- Δ. 12/20.12.1950 «Περί τρόπου διανομής των κτηματομεριδίων του Αναγκ. Συν/σμού διαχειρίσεως κοινής χορτονομής και συνιδιοκτησίας Βέλλου - Κορινθίας» ΦΕΚ 291/1950.
- Α. Ν. 1587/1950 «Περί κυρώσεως, τροπ. και συμπλ. του υπ' αριθ. 1521/1950 Α. Ν.» Φ. Ε. Κ. 294/1950. Αφορά και οικοδομικούς.

Κατά το 1950 :

Οι μελετητές όλων των Υποκεφ. πρέπει να ανατρέχουν και στο Υποκ. Β για τη νομοθεσία που αφορά κάθε Υποκεφάλαιο.

Λεπτομέρειες τόσο σε νομοθετικά κείμενα όσο και στον ερμηνευτικό - κριτικό τομέα βλ. στα ειδικά νομικά βιβλία και κυρίως στα:

- «Ελληνικόν Συνεταιριστικόν Δίκαιον» Αριστ. Κλήμη, τ.Α. Αθήνα 1948, σ. 155.
- «Διεθνής Νομοθεσία περί Συνεταιρισμών» Ν. Πολύζου, Αριστ. Κλήμη και Β. Ανθρακοπούλου, Αθήνα 1951, σ. 160.
- «Το Ελληνικό Σύνταγμα και η Συνεταιριστική Κίνηση» Αριστ. Κλήμη, Αθήναι 1952, σ. 31. Δεύτερη έκδοση (με την ύλη και για τα νεότερα Συντάγματα) σε συνεργασία Ολυμπίας Κλήμη-Καμινάρη, Αθήνα, 1975, σ. 32.
- «Κώδιξ περί Συνεταιρισμών» Απ. Οικονομοπούλου και Αριστ. Κλήμη, Αθήναι 1958, σ. 557
- «Νομοθεσία και Νομολογία περί Συνεταιρισμών» Απ. Οικονομοπούλου και Αριστ. Κλήμη, Αθήναι 1962, σ. 463.
- «Διοικήσεις - Εποπτεία - Εργασία των Συνεταιρικών Οργανώσεων» Απ. Οικονομοπούλου και Αριστ. Κλήμη, Αθήναι 1967, σ. 392.
- «Στεγαστικοί - Οικοδομικοί Συνεταιρισμοί» Δ.Θ. Πάνου και Αριστ. Κλήμη Αθήναι 1970, σ. 241.
- «Νόμοι και Διατάγματα περί Συνεταιρισμών» Απ. Οικονομοπούλου και Αριστ. Κλήμη, Αθήναι 1971, σ. 272.
- «Χρονολογικά Ευρετήρια 1914 - 1970 Νομοθετημάτων σχετικών με την ύλην Συνεταιρισμών» Αριστ. Κλήμη, Αθήναι 1971 σ. 38.
- «Νόμος 602» Αριστ. Κλήμη, Αθήναι 1971, σ. 56.

- «Νομολογία επί θεμάτων Συνεταιρισμών 1915 - 1973» Απ. Οικονομοπούλου και Αριστ. Κλήμη, Αθήναι 1973, σ. 190.
- «Περί Συνεταιριστικών Υπαλλήλων» (Νομοθεσία - Νομολογία). Αριστ. Κλήμη, Αθήναι 1973, σ. ξδ+140.
- «Η νέα Νομοθεσία περί Γεωργικών Συνεταιρισμών» (Κείμενο νόμου 227, Κριτικές παρατηρήσεις) Αριστ. Κλήμη, Αθήναι 1973, σ. 88.
- «Δίκαιον Συνεταιρισμών» Απ. Οικονομοπούλου και Αριστ. Κλήμη, Αθήναι 1976, Τόμος Α', σ. 261.
- «Δίκαιον Συνεταιρισμών» Απ. Οικονομοπούλου, Αριστ. Κλήμη, Αθήναι 1976, Τόμος Β', σ. 268.
- «Το νέο Δίκαιο περί Γεωργικών Συνεταιρισμών» (Ν.921: Συνδέσεις - σχόλια σε κάθε άρθρο, αναλυτικά ευρετήρια). Απ. Οικονομοπούλου, Αριστ. Κλήμη και Αγγ. Καμινάρη), Αθήνα 1979, σ. 256 (Συμπλήρωμα 1979 - 1983, σ. 267-272).
- «Βιβλιογραφικό Βοήθημα σε θέματα Συνεταιρισμών και Αγροτικής Οικονομίας - Αγροτικής Πολιτικής», Αριστ. Κλήμη, Αθήνα 1989, σελ. 167.
- Επίσης στο «Δίκαιο Συνεταιρισμών» του Π. Χασαπόπουλου.
- Και άλλα.

Θέσεις της Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών για την Νομοθεσία Συνεταιρισμών.

Στα πληθωρικά Ψηφίσματα και Διακηρύξεις του Αγροτικού Κόσμου (για τα οποία βλ. αναλυτικά στο ΣΤ/1) υπάρχει και ψήφισμα επι της Συνεταιριστικής Νομοθεσίας (υπ' αριθ. 28). Το ψήφισμα αυτό (που είναι διαφόρου γραφής και νοοτροπίας από τα λοιπά ψηφίσματα) είναι δυνατό να χαρακτηριστεί ότι βασικά εκφράζει τις απόψεις που είχαν διατυπωθεί παλαιότερα για το θέμα αυτό στις αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης της Συνομοσπονδίας του 1935 και τις κατοχικές και μετακατοχικές νομοθετικές προσπάθειες για εξελίξεις στα συνεταιριστικά. Το αξιόλογο αυτό (και για σήμερα) ψήφισμα είναι το ακόλουθο:

«Επί της Συνεταιριστικής Νομοθεσίας. Η Συνομοσπονδία:

1) Διακηρύσσει δια μίαν εισέτι φοράν την βαθείαν πίστιν και προσήλωσιν της συνεταιριστικής κινήσεως προς τας καθιερωμένας αρχάς της αυτοδιοικήσεως, αυτεθύνης και αυτοβοηθείας αι οποίαι αποτελούν την ζωογόνον πηγήν της δράσεως και προόδου της συνεταιριστικής οργανώσεως.

2) Πιστεύει, κατ' ακολουθίαν, ότι μόνον συνεταιριστική νομοθεσία θεμελιωμένη επί των αρχών τούτων και διεπομένη υπ' αυτών εις όλας της τας διατάξεις, δύναται να παράσχη εδραϊάν βάσιν ως και τα αναγκαία νομικά πλαίσια δια την αβίαστον εξέλιξιν και σταθεράν πρόοδον της συνεταιριστικής μας κινήσεως, ως άλλως τε τούτο κατεδείχθη κατά την υπερεικοσαετή αρχικήν περίοδον καθ' ην εκράτησε φιλελευθέρα και επί γνησίω συνεταιριστικώ κανόνων ερειδομένη συνεταιριστική νομοθεσία, υπο το κράτος της οποίας η συνεταιριστική κίνησις εις την ύπαιθρον εσημείωσε σπουδαίαν ανάπτυξιν και σταθεράς κατακτήσεις εις το πεδion τόσο της οικονομικής δράσεως όσον και της ηθικοπαγγελματικής αναπτύξεως.

3) Αποκρούει και αποδοκιμάζει ανεπιφυλάκτως πάσαν εκ των άνωθεν επέμβασιν προς ρύθμισιν της ζωής και εξελίξεως της συνεταιριστικής κινήσεως, πράγμα όπερ εγένετο κατά το πρόσφατον παρελθόν δια της θεσμοθετήσεως τότε κανόνων και αρχών, δι' όν ενοθεύθη η ιδέα του συνεταιρισμού, καθιερώθη αποπνικτικός κρατικός παρεμβατισμός εις την ζωήν και λει-

τουργίαν των Γεωργικών Συνεταιριστικών οργανώσεων και επεδιώχθη η άθησις αυτών προς σκοπούς ασυμβίβαστους με την φύσιν και αποστολήν αυτών.

4) Δοθέντος δε ότι, και μετά την κατά τα τελευταία έτη κατ' αρχήν κατάργησιν των ανελευθέρων τούτων διατάξεων, παραμένει εν ισχύϊ πληθύς δεσμευτικών και αστυνομικής φύσεως διατάξεων, παρακωλυουσών την ελευθέραν ανάπτυξιν των Συνεταιρισμών και ότι μετά τον αρχικόν νόμον 602 έκδοσις πληθώρας συμπληρωματικών η τροποποιητικών νομοθετημάτων, έθιξε την αρχικήν ενότητα αυτού και κατέστησε αυτών δύσχρηστον και δύσεφάρμοστον, θεωρεί απολύτως επιβεβλημένον όπως άνευ αναβολής, επιδιωχθή η αναθεώρησις της υφισταμένης συνεταιριστικής νομοθεσίας προς τον σκοπόν όπως αποκαθρθή αυτή από πασών των διατάξεων αίτινες αντιτίθενται προς τας θεμελιώδεις συνεταιριστικάς αρχάς η παρεμβάλλουν αδικαιολογήτως περιορισμούς και δεσμεύσεις, συμπληρωθή και εν γένει προσαρμοσθή εις τας σημερινάς ανάγκας και τάσεις της κινήσεως και απλουστευθή, κατά το δυνατόν, δια να καταστή εύχρηστος και τέλος εναρμονισθούν και κωδικοποιηθούν βάσαι αι διατάξεις αυτής εις ενιαίον κείμενον νόμον.

Η αναθεώρησις αυτή δέον να γίνη κατ' ειδικής επιτροπής εξ αρμοδίων προσώπων δεδοκιμασμένης πίστεως προς τα συνεταιριστικά ιδέωδη, εις την οποίαν να μετέσχουν εκπρόσωποι της Πανελληνίου Συνομοσπονδίας, του Υπουργείου Γεωργίας και της Αγροτι-

κης Τραπέζης, ως και ειδικοί επιστήμονες, ίνα τα πορίσματα ταύτης περιβληθούν με αδιάσειστον κύρος».

(Το ψήφισμα αυτό αποδίδει τις σωστές συνεταιριστικές θέσεις και πρέπει να είναι η παγία διατύπωση και διεκδίκηση και σήμερα και μελλοντικά).

Το ψήφισμα για τη νομιμοφροσύνη και η υπαγωγή σε αυτό και των Συνεταιρισμών.

Ιδιαίτερης βαρύτητας ενέργεια υπήρξε και η υπαγωγή των Συνεταιρισμών (αιρετών και προσωπικού) στο ψήφισμα εξυγιάνσεως και μάλιστα με τον τρόπο που έγινε η ψήφιση και η εφαρμογή του.

Στο ΦΕΚ 251/28.8.1946 δημοσιεύεται το ψήφισμα «περί εξυγιάνσεως των Δημοσίων Υπηρεσιών» στο οποίο ορίζεται ότι οι διατάξεις του έχουν εφαρμογή και στο προσωπικό των συνεταιρικών εν γένει οργανώσεων. (Προστέθηκε κατά την τελευταία συζήτηση στην Επιτροπή Εξουσιοδοτήσεως της 19/8/1946, ενώ η Κοινοβουλευτική Επιτροπή επί της αναθεωρήσεως του Συντάγματος είχαν αρχικά υπαγάγει στο ψήφισμα «το προσωπικόν των Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών» (έκθεση της 22/7/1946). Αργότερα η Επιτροπή Εξουσιοδοτήσεως κατά την 16/10/46 έκαμε δεκτήν τροπολογίαν – αναφερθείσαν αορίστως από τον Υπουργόν Δικαιοσύνης ως υπάρχουσαν (χωρίς να αναφέρεται ποιός κατέθεσε την τροπολογίαν και τι ακριβώς έλεγε αυτή). Με την οποία, όπως εγκρίθηκε και ψηφίστηκε και στο σύνολο στις 18/10/46, υπάγονται «ως και τα μέλη των Διοικητικών και Εποπτικών Συμβουλίων και το υπαλληλικόν και υπηρετικόν εν γένει προσωπικόν των Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών και της Συνομοσπονδίας ταύτης».

Γίνονται διαμαρτυρίες και παραστάσεις της Συνομοσπονδίας και των Ενώσεων για την «απαράδεκτη αυτή ανάμιξη εις τα εσωτερικά των Συνεταιρισμών, οι οποίοι αποτελούν ιδιώσεις ενόσκειας αξίας ιδιαίτερου σεβασμού». Χαρακτηριστικό είναι ότι ακόμα και ο Υπουργός Γεωργίας Παπαθανάσης εδήλωσε στον τύπο ότι τα συμβούλια των γεωργικών Συνεταιρισμών και των Ενώσεων των, αν έχουν ευθύνας θα λογοδοτήσουν προς εκείνους οι οποίοι τα εξέλεξαν και, κατά συνέπεια, ως αρμόδιος υπουργός δεν πρόκειται να εφαρμόση την ψηφισθείσαν υπο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής διάταξιν, δια της οποίας επιτρέπεται εις την κυβέρνησιν να αντικαταστήση Διοικήσεις γεωργικών συνεταιρισμών (βλ. ΦΣ 1946 σ. 194). Αλλά και εδώ άλλες οι δηλώσεις και άλλα τα έργα. Την ενέργεια επικρίνει χαρακτηριστικά ο Σ. 1946, σ. 48):

Η στάση της Αγγλικής Αποστολής στο θέμα:

Για το θέμα της εφαρμογής του ψηφίσματος νομιμοφροσύνης επί των Συνεταιρισμών (ως άνω) υπάρχει εις το Αρχείον μου, με ημερομηνία 25 Οκτωβρίου 1946, κείμενον ανυπόγραφον που προφανώς (από το όλον ύφος του) είναι μετάφραση εγγράφου του Αρχηγού της Βρετανικής Οικονομικής Αποστολής πρὸς την Κυβέρνησιν, με κοινοποίησιν προς τον Υπουργόν Συντονισμού Στέφ. Στεφανόπουλον. Με το έγγραφο αυτό η Αποστολή λαμβάνει με επιχειρήματα θέσιν σαφέστατα αρνητικὴν σε ὅτι αφορά την υπαγωγή των Συνεταιρισμών στο Ψήφισμα.

Το κείμενο είναι το ακόλουθο⁽¹⁾

⁽¹⁾ Παρόμοια σοβαρή συμπαράσταση έχει γίνει και προηγουμένα (στις 17 Αυγούστου 1946), με έγγραφο της Βρετανικής Οικονομικής Αποστολής, προς τον Υπουργόν Γεωργίας, σχετικά με τη συμμετοχή αντιπροσώπων των Συνεταιρισμών στο Δ.Σ. της Α.Τ.Ε. αλλά και με γενικότερες θετικές γνώμες υπέρ των Συνεταιρισμών και με συστάσεις για θέματα Α.Τ.Ε. - Συνεταιρισμών (βλ. στο Υποκεφάλαιο Ζ).

Βρετανική Οικονομική Αποστολή εν Ελλάδα.

Αθήναι 25 Οκτωβρίου 1946

Εξοχότατε,

1. Το δημοσιευθέν εις το υπ' αριθ. 251 τεύχος της 28 Αυγούστου ε.έ., Ψήφισμα της Βουλής, υπ' αριθ. Θ ως και το τροποποιητικόν τούτου Ψήφισμα, όπερ εδημοσιεύθη εις την σελ. 388 των πρακτικών της Βουλής, παρέχει εις τον αρμόδιον υπουργόν το δικαίωμα όπως, δια Βασιλικού Διατάγματος, απολύση οιονδήποτε ή και όλα τα μέλη των Διοικητικών και Εποπτικών Συμβουλίων ή υπαλλήλους, των παντός βαθμού Συνεταιριστικών Οργανώσεων, εν δε τω τροποποιητικώ ως άνω Ψηφίσματι γίνεται μνεία ρητώς των Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών και της Συνομοσπονδίας Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών.
2. Οι Γεωργικοί και Καταναλωτικοί Συνεταιρισμοί, εξαιρέσει ολίγων αναγκαστικών Συνεταιρισμών, είναι εκούσiai οργανώσεις, απολύτως δημοκρατικής φύσεως, εις τας οποίας τα μέλη αυτών ελέγχουσι την ακολουθουμένην πολιτικήν καθώς και την εμπορικήν διαχείρισιν. Η εκλογή Διοικητικών και Εποπτικών Συμβουλίων ενεργείται συμφώνως τω Νόμω, είναι δε αμφισβητήσιμον εαν δύναται να υπάρξη οιαδήποτε δικαιολογία Κρατικής επεμβάσεως εις οιαδήποτε εκδήλωσιν της Συνεταιριστικής οργανώσεως.
3. Το ζήτημα της επεμβάσεως εις τους Συνεταιρισμούς αποτελεί κατ' εμέ ευρύτερον θέμα. Τα δικαιώματα τα παρεχόμενα υπο του υπ' αριθ. Θ' Ψηφίσματος, εφ' όσον δεν ήθελον τροποποιηθή, θα ηδύνατο ευκόλως να δημιουργήσωσι σοβαράν αναταραχήν εντός του Γεωργικού Συνεταιριστικού Κινήματος και να επιδράσωσιν επί των Μελών αυτού, ωθουμένων προς τα άκρα.
4. Επληροφορήθην ότι το Ε.Α.Μ. ετηλεγράφησεν ήδη εις το Εξωτερικόν, ότι η επέμβασις την οποίαν η Κυβέρνησις προτίθεται να ασκήση επί των Συνεταιρισμών αποδεικνύει το γεγονός ότι οι Συνεταιρισμοί αποτελούνται κυρίως εκ κομμουνιστών και ότι, κατά συνέπειαν, η δύναμις του Κομμουνιστικού Κινήματος είναι κατά πολύ μεγαλυτέρα εκείνης την οποίαν προσπαθούν να αποδώσουν εις αυτό οι αντίπαλοι του. Η επέμβασις δύναται να έχη ως αποτέλεσμα όπως μετατρέψει περισσοτέρους αγρότας εις υποστηρικτάς της κομμουνιστικής κοσμοθεωρίας. Ο κ. Υπουργός της Γεωργίας εις δύο περιπτώσεις, εδήλωσεν εις αντιπρόσωπον μου, ότι οι Γεωργικοί Συνεταιρισμοί είναι καλώς οργανωμένοι, ότι αι εκλογαί εν αυτοίς ενηργήθησαν εν τάξει και συμφώνως προς τα Καταστατικά αυτών και ότι η Κυβέρνησις δεν είχε πρόθεσιν να λάβη οιονδήποτε μέτρον εναντίον των Συνεταιρισμών.
5. Εν τέλει νομίζω ότι ο έλεγχος των Συνεταιρισμών δέον να αφεθή εις τα μέλη και ότι τα Συμβούλια αυτών δύναται να αναδεικνύωνται δι' εκλογών υπο Συνελεύσεων εις τας οποίας όλα τα μέλη έχουσι δικαίωμα να μετέχωσι. Οιαδήποτε μεταβολή της αρχής ταύτης είναι ικανή όπως καταστρέψη τον Συνεταιριστικόν χαρακτήρα της οργανώσεως, η δέ επέμβασις εκ μέρους της Ελληνικής Κυβερνήσεως θέλει ερμηνευθή ως καταδίκη υπ' αυτής του Συνεργατισμού και της ελευθερίας των ατόμων, όπως οργανούνται προς αμοιβαίον όφελος. Εκτός τούτου, οιαδήποτε πολιτική επέμβασις εις την Συνεταιριστικήν Κίνησιν, θέλει τύχει δυσμενούς υποδοχής εν τω Ηνωμένω Βασιλειώ, όπου η Κίνησις αύτη ευρίσκεται εις τόσον ανθηράν κατάστασιν.
6. Οφείλω κατά συνέπειαν να συστήσω θερμώς όπως η Υμετέρα Κυβέρνησις αφιερώση μεγάλην σκέψιν και μελετήση πολύ προτού εφαρμόση το μέτρον τούτο, η επί του οποίου τυχόν μή περισκεμμένη ενέργεια αυτής περικλείει τόσους κινδύνους.

Δεχθήτε παρακαλώ, Εξοχώτατε Κύριε Υπουργέ, την έκφρασιν της εξαιρέτου υπολήψεως μεθ' ης διατελώ,

Ο αρχηγός της αποστολής

Πρός την Α.Ε Κύριον Στέφανον Στεφανόπουλον
Υπουργόν επί του Συντονισμού Ενταύθα

Για το θέμα της νομιμοφροσύνης βλ. και Φ.Σ. σ. 886 και 950. Δυστυχώς έγινε εφαρμογή του Ψηφίσματος επί δικαίους και αδίκους.

Επιστημονικές θέσεις σχετικές με την νομοθεσία Συνεταιρισμών.

– Βαθυστόχαστες απόψεις για τη νομοθεσία συνεταιρισμών, στηριγμένες σε πλήρη γνώση του θέματος, διατυπώνει ο Θ. Τζωρτζιάκης σε αναλυτικό κείμενο του (Σ 1949, σ. 41) με την ευκαιρία που συζητείται και πάλι η τροποποίηση και «εκσυγχρονισμός» της. Οι απόψεις αυτές είναι βασικές όχι μόνο για τότε που διατυπώθηκαν αλλά και για σήμερα οπότε η νομοθεσία αντί να απλοποιηθεί και να πλησιάσει περισσότερο τη φύση του θεσμού των Συνεταιρισμών ώστε να διευκολυνθεί η δράση του, έχει γίνει απαράδεκτη. Για το λόγο αυτό δίδονται στη συνέχεια τα κυριότερα σημεία του κειμένου:

«Η συστηματική, ευσυνειδήτη, αβίαστη και προσεκτική μελέτη του θέματος απαλλαγμένη από προκαταλήψεις, εντυπώσεις της στιγμής και παροδικές δυσχέρειες, με οδηγό μόνο τη βαθύτερη ουσία του συνεργατισμού και τις θεμελιώδεις αρχές του, αποτελεί όχι μόνο χρέος των αρμοδίων υπηρεσιών, αλλά και των ίδιων των συνεταιρισμών και προπάντων αυτών, καθώς και των ειδικών επιστημόνων και των πρακτικών συνεταιριστών. Μόνο δηλ. μιά τέτοια πλατιά και οργανική, ας πούμε, συνεργασία όλων των παραγόντων αυτών μπορεί να εξασφάλιση την καλύτερη διαμόρφωση της νομοθεσίας και την εύστοχη προσαρμογή της στις αρχές, τις ανάγκες και τις τάσεις του συνεργατισμού... Συντελεστικό επίσης για την πρόσφορη διαρρύθμιση της νομοθεσίας μας θα είναι αν, πριν αρχίσει οποιαδήποτε εργασία, μείνουν όλοι οι αρμόδιοι παράγοντες σύμφωνοι σχετικά με τις κύριες γραμμές της νομοθε-

σίας: Αν δηλ. θα επιστρέψουμε στο αρχικό φιλελεύθερο πνεύμα που διακρίνει τον αρχικό νόμο για τους συνεταιρισμούς (Νόμος 602) και θα το αναπτύξουμε ακόμη περισσότερο ή αν θα συνεχίσουμε την κατοπινή νομοθετική τακτική των λεπτολόγων περιορισμών και δεσμεύσεων του συνεταιριστικού οργανισμού - προϊόν κάποιου πνεύματος λιποψυχίας και δυσπιστίας, ενίοτε ακόμη και εχθρότητας.

Λογικά το ερώτημα αυτό μας υποχρεώνει να ανατρέξουμε στην εξέλιξη που σημείωσε η νομοθεσία μας στο διάστημα των τριάντα πέντε χρόνων της εφαρμογής της, για να ανανεώσουμε την ενημέρωση μας σχετικά με τις μεταβολές και τις αλλοιώσεις που υπέστη και κατά το δυνατό σχετικά με τα αίτια που τις προκάλεσαν, καθώς και σχετικά με τις αντιλήψεις των συνεταιριστικών οργανώσεων αναφορικά με τη διαρρύθμιση της συνεταιριστικής νομοθεσίας».

Και αφού κάνει στις σελίδες του περιοδικού αναλυτική διαδρομή που αφορούσε έως τότε κυρίως τους γεωργικούς συνεταιρισμούς (στην οποία πρέπει να ανατρέχουν με προσοχή όσοι πρέπει να είναι λεπτομερέστερα ενήμεροι στο θέμα της νομοθεσίας των συνεταιρισμών) τονίζει ότι με τις νέες συνθήκες πρέπει να λαμβάνεται υπ' όψιν και η ανάπτυξη των αστικών συνεταιρισμών. Και προσθέτει:

«Είναι σωστό λοιπόν να γίνει πλατιά και συστηματική μελέτη σχετικά με τη γενικότερη αναθεώρηση της νομοθεσίας. Η αναθεώρηση πρέπει κυρίως να επιδιώξη να απαλλάξη τη νομοθεσία από περιττές, άστοχες και δεσμευτικές διατάξεις, να την καταστήση φιλελεύθερη, σύμφωνα με τις υποδείξεις της Επιτροπής των Αμπελακίων και τις σχετικές απόψεις των συνεταιρισμών και να την απλουστέψη.

Ετσι διαμορφωμένη η νομοθεσία μας θα αφήνη υπεύθνη ελευθερία ενεργείας στους ενδιαφερομένους με παράλληλη συστηματική εποπτεία και με θεμελιώδη

προϋπόθεση μια καθολική και φωτισμένη συνεταιριστική μόρφωση, στην οποία μπορούν ασφαλώς να συμβάλουν σημαντικά οι ίδιοι οι συνεταιρισμοί. Επίσης πρέπει η νομοθεσία να δώσει ευχέρεια στους συνεταιρισμούς να προσαρμόζον με κάποια ελευθερία τον οργανισμό τους στις ανάγκες και την έκταση του έργου που αναλαμβάνουν κάθε φορά, τώρα μάλιστα που μεγαλώνει αδιάκοπα ο κύκλος της δραστηριότητάς τους. Ας μη ξεχνούμε ότι ο συνεταιρισμός δεν είναι τύπος αλλά ουσία και ως μη θυσιάσουμε το συνεταιριστικό πνεύμα σε μια άγονη αποσκληρωμένη τυπολα-

τρεία. Ας μη ξεχνοῦμε ἀκόμη ὅτι ὁ συνεταιρισμὸς δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι μηχανὴ ἑτεροκίνητη, ὅπως γίνεταί μετὰ τὴν ἀνάθεσιν καὶ ἐξώθεν ρύθμιση τῆς ζωῆς του, ἀλλὰ ζωντανὸς οργανισμὸς ποὺ ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς καὶ τῆς προκοπῆς του ἀναβλῆζει ἀπὸ μέσα του. Ἀκόμη θὰ πρέπει νὰ προβλέψῃ καὶ νὰ διευκολύνῃ συστηματικὰ τὴν χρησιμοποίησιν τῶν συνεταιρισμῶν, χωρὶς βέβαια νὰ τοὺς ἀναγκάζῃ σ' αὐτὸ, σὲ ἔργα ποὺ βγαίνουν πρὸς ἔξω ἀπὸ τὸ στενὸ κύκλον τῶν μελῶν τοὺς καὶ γίνονται γιὰ ἀφέλεια ἐνὸς μεγαλύτερου κύκλου προσώπων, δηλ. σὲ ἔργα κοινῆς ἀφέλειας.

Ὅλη αὐτὴ ἡ ἀναθεωρητικὴ ἐργασία προσαρμογῆς χρειάζεται βέβαια συστηματικὴ καὶ ἀνετη μελέτη, ποὺ μπορεῖ νὰ γίνῃ ἀπὸ μίαν ἀρτια συγκροτημένην ἐπιτροπὴν ἀπὸ ἐδικὰ καὶ ἀρμόδια πρόσωπα, ὅπως ζήτησε καὶ ἡ

Συνομοσπονδία, καθὼς καὶ οἱ ἄλλες σνεταιριστικὲς ὀργανώσεις. Προπάντων ἀπὸ πρόσωπα ποὺ νὰ πιστεύουν στὴν ἀπόλυτη ἀξία τῶν συνεταιριστικῶν ἀρχῶν, στὶς ικανότητες τοῦ λαοῦ μας γιὰ αὐτοδιοίκηση καὶ αὐτοἔλεγχον καὶ στὴ μεγάλη ἀποστολὴ τοῦ συνεργατισμοῦ γιὰ τὴ λογικὴ καὶ ἐλεύθερη πραγμάτωσιν τῶν σύγχρονων κοινωνικῶν καὶ οικονομικῶν ἀντιλήψεων.

Ἡ Ἐπιτροπὴ αὐτὴ στηριγμένη στὶς πάρα πάνω βάσεις θὰ μπορέσῃ, πιστευόμε, μέσα σὲ λογικὸ χρονικὸ διάστημα, νὰ καταρτίσῃ τὴ μελέτη τῆς καὶ νὰ διατυπώσῃ ἐπάνω σ' αὐτὴ ἓνα ολοκληρωμένον σχέδιον γιὰ τὴν ἀναθεώρησιν τῆς νομοθεσίας. Το σχέδιον, ἀφοῦ ἀκουστοῦν σχετικὰ μ' αὐτὸ καὶ ἄλλες χρήσιμες γνώμες, μπορεῖ νὰ διαμορφωθῇ ἀπὸ τὴν ἰδίαν Ἐπιτροπὴν ὀριστικὰ καὶ νὰ γίνῃ τελικὰ νόμος.....»

Εἶναι ἓνα κείμενον ἀπόλυτα σωστὸ τὶς θέσεις τοῦ ὁποίου πρέπει νὰ προβάλλουν ἡ Συνομοσπονδία καὶ οἱ συνεταιριστὲς ὥσπου νὰ πραγματοποιηθῇ τέτοια ἐφαρμογὴ.

Σύνταγμα καὶ Συνεταιρισμοί.

– Πρόταση τοῦ βουλευτῆ Κ.Καλλία υποβάλλεται πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴ ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος γιὰ προσθήκην ἀρθροῦ σχετικοῦ με τοὺς Συνεταιρισμοὺς. Ἡ πρόταση εἶχε σκοπὸ τὴν κατοχύρωσιν τῶν ἀναγκαστικῶν τῶν συνεταιρισμῶν. Το τελικὰ γενόμενον ἀποδεκτὸ κείμενον βλ. στὴ Φ.Σ. 1949, σ. 1807. Σχετικὸ εἶναι καὶ κείμενον Ἀπ. Βογιατζή (Σ.Δ. 1949, τ.33, σ. 6) ἀντίθετον μετὰ τὴν νομικὴν υποβοήθησιν τῶν ἀναγκαστικῶν συνεταιρισμῶν. Ἀναφέρεται καὶ καταπολεμὰ καὶ τὴν κομμουνιστικὴν ἀποψη τῶν κολχόζ καὶ τὴν νομοθεσίαν τῆς κατοχικῆς ΠΕΕΑ γιὰ συνεταιρισμοὺς «ενιαίου τύπου».

Ἀναλυτικὰ γιὰ τὸ θέμα Σύνταγμα καὶ Συνεταιρισμοί βλ. στο βιβλίον Ἀριστ. Κλήμη καὶ Ὁλ. Κλήμη – Καμινάρη ὅπου ὅλο τὸ σχετικὸ υλικὸ (με ὑποδείξεις γιὰ βελτίωση σὲ νέα ἀναθεώρησιν τοῦ Συντάγματος).

Ἀπόψεις γιὰ τὶς νέες διατάξεις σχετικὰ μετὰ τὶς ψήφους τῶν Ἐνώσεων σὲ Κεντρικὴ Ἐνωση.

Ἡ ἀναγκαιότητα τῶν διατάξεων τοῦ νέου Δ/ματος τῆς 24/6/1949 «περὶ διακρίματος ψήφου εἰς Κεντρικὰς Ἐνώσεις Γεωργικῶν Συνεταιρισμῶν» (Φ. Ε. Κ. Α 163/29.7.49) ἐπεξηγεῖται στὸ περ. Σ. 1949, σ. 101. Ἀντὶ τῶν διατάξεων τοῦ Δ/τος τῆς 7.5.1934, ποὺ ὀρίζε τὸν ἀριθμὸ τῶν ψήφων (μὴ ψήφον σὲ κάθε 200 συνεταιίρους τῶν Συνεταιρισμῶν μελῶν τῆς με ἰδιαιτέρου ἀντιπρόσωπον γιὰ κάθε ψήφον), τὸ νέο Δ/μα ἐπιτρέπει νὰ δίνεται βαρῦτητα (κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ καταστατικοῦ) καὶ σὲ ἄλλα στοιχεῖα ὅπως ἡ ποσότητα τῶν προϊόντων ποὺ προσκομίζει τὸ μέλος στὴν Κεντρικὴ Ἐνωση γιὰ κοινὴ διαχείριση, ἡ παραγωγή ποὺ ἀντιπροσωπεύει, ὅπου θὰ ὀρίζεται καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀντιπροσώπων. Πρῶτη ἐφαρμογὴ τοῦ Δ/τος αὐτοῦ ἐγένετο στὸ καταστατικὸ τῆς Ἐλαιουργικῆς.

Ἀνώνυμες Ἐταιρεῖες Συνεταιρ. Ὀργανώσεων.

Τὸ μεγάλο οὐσιαστικὸ πρόβλημα γιὰ τὴν δυνατότητα ἢ ὄχι τῶν Συνεταιριστικῶν Ὀργανώσεων νὰ ἰδρῦν ἢ νὰ μετέχουν σὲ ἰδρυμένους Ἀνώνυμους Ἐταιρεῖες. Καθὼς μετακατοχικὰ οἱ ἀνάγκες καὶ τὰ προγράμματα διευρύνουν τὴν δραστηριότητα τῶν Συνεταιρισμῶν κατὰ κλάδους προϊόντων ἢ κατὰ τομεῖς ἐργασιῶν καὶ εἶχε ἰδρυθῆ ἡ Σ.Ε.Κ.Ε., ὡς ΑΕ, οἱ Συνεταιριστικὲς Ὀργανώσεις προχωροῦσαν στὴν ἰδρυση καὶ τῆς Συνεταιριστικῆς Προμηθευτικῆς Ἐνωσης μετὰ τὸν νομικὸν τύπον ΑΕ. Τότε ἡ ἀντί-

δραση διατύπωσε την άποψη ότι οι Συνεταιρικές Οργανώσεις δεν έχουν, από τη φύση τους και την ισχύουσα νομοθεσία τους, το δικαίωμα να συμμετέχουν σε τέτοιες Α.Ε. ή να ιδρύουν τέτοιες. Το βασικό αυτό πρόβλημα απασχόλησε έντονα τη συνεταιριστική ηγεσία της εποχής και κυρίως τα θεωρητικά και νομικά στελέχη της (Τζωρτζάκης, Πάνος, Χασαπόπουλος, Κλήμης) που μελέτησαν από πολλές πλευρές το όλο θέμα, συνεργάστηκαν με άλλους νομικούς και αρμόδιους καθηγητές και με βάση όλο αυτό το υλικό (που διατυπώθηκε σε υπόμνημα) το θέμα έφτασε στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους με ερώτημα του Υπουργείου Γεωργίας (που ήταν αντίθετο στη δυνατότητα αυτή, από αντιδραστικές πολιτικές εκτιμήσεις). Το υπόμνημα και την σύμφωνα με τις απόψεις του απόφαση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους βλ. στη Φ.Σ. 1950, σ. 1871 επόμ. (βλ. αναλυτικά για το όλο ουσιαστικό και νομικό βασικό αυτό θέμα στο Υποκεφ. ΣΤ/1 σχετικά με την επιδίωξη απαγόρευσης ίδρυσης της Σ.Π.Ε και διάλυσης της ΣΕΚΕ.)

Άλλα νομικά.

– Γνωμοδότηση Μ. Δένδια - Χ. Σγουρίτσα επί της αντισυνταγματικότητας διατάξεων του άρθρου 56 Ν. περί Συνεταιρισμών (βλ. κείμενο Φ.Σ. 1950, σ. 1837). Το Νομικόν Συμβούλιον του Κράτους κρίνει ως αντισυνταγματικές τις διατάξεις του άρθρου 56 ν. «Περί συνεταιρισμών» (βλ. το κείμενο Φ.Σ. 1950, σ. 1868). Σχετικά με το ιστορικό και το κείμενο βλ. Σ. 1950, σ. 37. Αναλυτικά βλ. στο Υποκεφ. ΣΤ/1.

– Διάλεξη Π. Χασαπόπουλου στις 3.6.49 για τη Συνεταιριστική Νομοθεσία, ιστορικά, θέσεις (Φ.Σ. 1949, σ. 1662,1736).

Η συνεταιριστική πολιτική Κράτους και ΑΤΕ.

Εκτός από ότι διαφαίνεται από τα νέα κάθε τόσο νομοθετήματα και ότι αναφέρθηκε στις προηγούμενες σελίδες του Υποκεφ. Β΄ σχετικά με την νομοθεσία (που είναι κύρια εκδήλωση της θετικής ή αρνητικής συνεταιριστικής πολιτικής του Κράτους σε διάφορα θέματα) πρέπει να διατυπωθούν και τα επόμενα γενικότερα στοιχεία για τη συνεταιριστική πολιτική του Κράτους – ΑΤΕ δηλαδή την στάση τους απέναντι στους Συνεταιρισμούς. Η στάση αυτή (θετική ή αρνητική) έχει διάφορες, κάθε εποχή και για κάθε θέμα, εκδηλώσεις, ανάλογα με την κάθε φορά Κυβέρνηση και τα στελέχη της στα αρμόδια Υπουργεία, την γενικότερη κατάσταση του τόπου, τα προβλήματα, την ανάγκη που έχουν (το Κράτος και άλλοι παράγοντες) από τους αγρότες και τη συνεταιριστική κίνηση κ.ο.κ.. Είναι δε συνήθης η διάσταση μεταξύ ωραίων λόγων, αναγνωρίσεων και υποσχέσεων από την εφαρμογή. Είναι ακόμα και διαρκές πρόβλημα το πως εννοείται κάθε φορά η συμπαράσταση Κράτους (και ΑΤΕ) στους Συνεταιρισμούς, ως αναγνώριση δηλαδή της οικονομικής – κοινωνικής – εθνικής σημασίας του θεσμού και σύμφωνα με τις αρχές που τον διέπουν (θεωρητικά – διεθνικά) ή ως επιδίωξη πατροναρίσματος και υπαγωγής του σε άλλες επιδιώξεις των εκάστοτε ανθρώπων της Εξουσίας και των διαφόρων δυνάμεων που κατευθύνουν – επιρρεάζουν τις ενέργειες τους (βλ. σχετικά και τις συζητήσεις για το άρθρο περί Συνεταιρισμών στο Σύνταγμα).

Στο πρόβλημα αυτό, στην πραγματικότητα αυτή, αναφέρεται – και μάλιστα όπως αυτό εμφανίζεται κατά την περίοδο από το 1946/47 – κείμενο του Θ. Τζωρτζάκη με τίτλο «Επαγγελίες και έργα» (βλ. Σ. Φεβρουάριος 1947, σ. 17) που εκφράζει αντικειμενικά και στοχαστικά (με γνώση) τόσο τις θετικές όσο και τις αρνητικές εκδηλώσεις της πραγματικότητας.

Μερικά ειδικά στοιχεία σχετικά με την εκδήλωση της συνεταιριστικής πολιτικής του Κράτους (θετικά και αρνητικά).

– Ο παρεμβατισμός του Κράτους και οι Συνεταιρισμοί. Τις γνώμες του στο θέμα «Παρεμβατισμός και Συνεταιρισμοί» αναπτύσσει ο Καθηγητής Αγροτικής Πολιτικής και τ. υπηρεσιακός Υφυπουργός Γεωργίας Γ. Παμπούκας. Αναφέρεται στις διάφορες αντιτιθέμενες απόψεις που δημοσιεύτηκαν στο Σ.Δ. από τους Σβώλον, Στεφανόπουλον, Ευελπίδην, Μυλωνάν, Σίδερην, Λεοντίδην, Σαμαρόπουλον, Μακρόπουλον, Βογιατζήν, Βαμβέτσον, Δομέστιχον και σε Ψηφίσματα της Συνομοσπονδίας το 1933 και το 1946. Και εκθέτει στη συνέχεια τη γνώμη του αναλυτικά. Το θέμα αυτό είναι βασικό στις σχέσεις Κράτους – Συνεταιρισμών και σε ότι αφορά τις αντιλήψεις τόσο των θεωρητικών και πρακτικών της δημόσιας ζωής και των Συνεταιρισμών. Βλ. Σ.Δ. 1946, τ. Δεκ., Σ.Δ. 1947 τ. 15, σ. 8 και τ. 17, σ. 9.

Και αντίθετες απόψεις Γ. Βογιατζή (Σ.Δ. 1947 τ. 18, σ. 4).

– Στο νέο κυβερνητικό πρόγραμμα (1946) υπάρχουν υποσχέσεις για υποβοήθηση της γεωργίας και των Συνεταιρισμών (Βουλή 17/5/1946). Αλλά οι εξελίξεις δεν ήταν πάντα ενισχυτικές.

– Έγινε νομοθετική διευκόλυνση (από το Υπουργείο Γεωργίας) ώστε τα Διοικητικά Συμβούλια και Εποπτικά Συμβούλια να λαμβάνουν από κοινού αποφάσεις όπου δεν είναι δυνατή – από την ανώμαλη κατάσταση της υπαίθρου – η σύγκληση Γενικής Συνελεύσεως (βλ. Φ.Σ. 1946, σ. 223).

– Ατέλειες εισαγωγών: Με απόφαση υπουργού Οικονομικών είναι δυνατόν να απαλλάσσονται εφάπαξ από το ½ του εισαγωγικού δασμού, διάφορες κατηγορίες ενδιαφερομένων, μεταξύ των οποίων και οι συνεταιρισμοί των μισθωτών και οι γεωργικοί, για εισαγόμενα υποδήματα και μάλλινα υφάσματα αποκλειστικά για βοήθεια των μελών τους (Φ.Σ. 1946, σ. 62).

– Στην υποβοήθηση των Συνεταιρισμών αποβλέπει διαταγή του Υπουργείου Παιδείας για παραχώρηση αιθουσών των Σχολείων σε Συνεταιρισμούς τις Κυριακές για διεξαγωγή γενικών συνελεύσεων τους (Φ.Σ. 1946, σ. 32)

– Ιδιαίτερη αντιδραστική βαρύτητα είχαν τα νομοθετήματα για την ΑΤΕ (ΝΔ. 8/5/46) με το οποίο έγινε απόλυση από το Δ.Σ. της ΑΤΕ των αιρετών εκπροσώπων των Συνεταιρικών Οργανώσεων, ο περιορισμός του αριθμού τους στη νέα σύνθεση του Δ.Σ. και η κατάργηση του θεσμού του Ανώτερου Συνεταιριστικού Συμβούλου ως μέλους της Διοικήσεως ΑΤΕ. Βλ. χαρακτηριστικές συζητήσεις στη Βουλή 12/6/46 (Φ.Σ. 1946, σ. 40). Βλ. στο Υποκεφάλαιο Ζ'.

– Για την υπαγωγή στο Ψήφισμα νομοφροσύνης βλ. παραπάνω.

– Προγραμματικές δηλώσεις της Κυβερνήσεως Εθνικής Συνεργασίας για τη γεωργία και τους Συνεταιρισμούς (Φ.Σ., σ. 302).

– Οι εχθροί των Συνεταιρισμών: Αντισυνεταιριστική η Κυβέρνηση, φιλοσυνεταιριστικές οι υποδείξεις των συμμαχικών οικονομικών κύκλων. Κείμενο Αλ. Μυλωνά (Σ.Δ. 1947, τ. 14, σ. 5).

– Με τον εορτασμόν της «Ημέρας του Αγρότου» 21 Μαρτίου 1949 (βλ. παραπάνω) η Εκκλησία, η Κυβέρνησις, οι πρεσβευτές των Συμμάχων Χωρών, τα Πνευματικά Ιδρύματα, χαιρετίζουν τον αγροτικόν κόσμον και τας Συνεταιριστικάς του Οργανώσεις. Αναγνωρίσεις, θαυμασμός, υποσχέσεις, σε υψηλόν τόνον (όπως συνήθως στις δύσκολες στιγμές) από Πρόεδρον Κυβερνήσεως Θ. Σοφούλην, Αντιπρόεδρον Α. Διομήδην, Αρχιεπίσκοπον Δαμασκηνόν, Πρεσβευτές Αμερικής, Γαλλίας, Βρετανίας, Ολλανδίας, Αμερικανική Αποστολή, υπουργούς Χρ. Γουλόπουλον, Κ.

Τσαλδάρην, Π. Κανελλόπουλον, Σ. Βενιζέλον, Σπ. Μαρκεζίνη, Ακαδημία Αθηνών (πρόεδρος Ι. Πολίτης), Πανεπιστήμιον Αθηνών (Πρύτανης Γ. Π. Οικονόμος), Ανωτάτη Γεωπονική (Στ. Παπανδρέου), ΑΤΕ (Διοικητής Κ. Βεροϊόπουλος, Υποδιοικητής Κ. Τζωρτζόπουλος), οι πολιτικοί Σ. Γονατάς, Ν. Ζέρβας, Αλ. Μυλωνάς, Θ. Τουρκοβασίλης. Και από άλλους (αναλυτικά βλ. Φ.Σ. 1949, σ. 1423 - 1434 και επομ.).

- Την αξία των Συνεταιρισμών τονίζει και ο αρχηγός των Βενιζελικών Φιλελευθέρων, ο Σοφοκλής Βενιζέλος, και δίνει διαβεβαιώσεις για ενίσχυση τους. «Οι Συνεταιρισμοί, συντηρητικοί παράγοντες της ιδιωτικής ζωής και φορείς συνετοί της ιδιωτικής οικονομίας, είναι εις θέσιν να διαμορφώσουν την απαραίτητον συνείδησιν πειθαρχίας και τάξεως μεταξύ του Ελληνικού Λαού, απαραίτητον προϋπόθεσιν δια την επιβίωσιν της Χώρας». (Σ.Δ. 1946 Δεκεμβρίου, σ. 4)

- Ο υφυπουργός Γεωργίας Α. Ευταξίας τονίζει τη σημασία των Συνεταιρισμών και επιζητεί την συνεργασία τους στην προσπάθεια για την ανασυγκρότηση. (Σ.Δ. 1946, τ. 9, σ. 5)

- Τη σημασία των Συνεταιρισμών και ειδικά στην Ελλάδα τονίζει κείμενο του Α. Δομέστιχου (Διευθυντή Συνεταιρισμών στην ΑΤΕ) στο Σ.Δ. 1946, τ.5, σ. 4 «Την πείραν και τας γνώσεις που απέκτησαν οι Συνεταιριστικές Οργανώσεις κατά την μακράν άσκησιν της δραστηριότητος των, δεν επιτρέπεται να παραγκωνίζει το Κράτος ... αν θέλει να ευρίσκεται εις επαφήν με την πραγματικότητα». Και κάνει πολύ θετικές υποδείξεις για την συνεργασία του Κράτους και Συνεταιρικών Οργανώσεων για τη ρύθμισή θεμάτων αγροτικής πολιτικής, αφού μάλιστα δεν υπάρχουν Γεωργικά Επιμελητήρια.

- Και πολλοί άλλοι εκθέτουν παρόμοιες γνώμες την εποχή αυτή (και αργότερα).

- Βλ. παρακάτω τη γνώμη της Αγγλικής Αποστολής για το θέμα.

Η Εποπτεία Συνεταιρισμών.

Το θέμα της άσκησης της Κρατικής Εποπτείας επί των Συνεταιρισμών (και κυρίως της Εποπτείας από την ΑΤΕ επί των Γεωργ. Συνεταιρισμών) έχει πολλές πλευρές και έρχεται κατά διαστήματα στην επιφάνεια από το 1930 έως και την ιστορούμενη περίοδο (και βέβαια και αργότερα με μεταβολές διαρκώς προς το χειρότερο).

Όταν εξαιτίας των ανωμαλιών της κατοχής, ένας μεγάλος αριθμός εποπτικών υπαλλήλων είχε συγκεντρωθή στην Αθήνα, οργανώθηκαν φροντιστήρια στην ΑΤΕ, που διήρκεσαν γύρω στις 25 μέρες. Μίλησαν καθηγητές ανωτέρων σχολών, ανώτεροι δημόσιοι υπάλληλοι και υπάλληλοι της ΑΤΕ και άλλων οργανισμών, καθώς και άλλοι ειδικοί επιστήμονες, ώστε να προετοιμαστούν οι επόπτες για καλύτερη άσκηση των καθηκόντων τους στο μέλλον. (Βλ. Σ. 1946, σ. 123)

Μεγάλη προσπάθεια για τη σωστή δραστηριοποίηση της Εποπτείας έγινε και κατά το λίγο χρονικό διάστημα που έμεινε στην ΑΤΕ ως Ανώτερος Συνεταιριστικός Σύμβουλος ο Θ. Τζωρτζάκης. (1945/1946)

Για το γενικότερο θέμα της Εποπτείας Συνεταιρισμών υπάρχουν αρκετά αξιόλογα κατατοπιστικά κείμενα του Θ. Τζωρτζάκη (μερικά θα δοθούν στον τόμο αυτό). Επίσης αξιόλογο και διαφωτιστικό είναι το μεταγενέστερο ειδικό βιβλίο του Δ.Θ. Πάνου «Έννοια, μορφή και ιστορική εξέλιξη». (Πολύ αξιόλογα και τα μεταγενέστερα δύο κείμενα του Νικηφ. Μετζιδάκη - που υπηρέτησε αποδοτικά ως Δ/ντής Συνεταιρισμών στην ΑΤΕ - στο περιοδικό «Θέματα Συνεταιρισμών» τεύχη 55 και 56

του 1979 σελ. 3983 - 3991 και 4052 - 4061 που κατατοπίζουν αντικειμενικά για το θέμα).

Για το θέμα της Εποπτείας υπάρχουν αρκετά στοιχεία και στα Υποκεφ. ΣΤ/1' και Ζ' όλων των περιόδων.

Στο πολύ βασικό αυτό θέμα αναφέρεται το 1947 μελέτη του Θ. Τζωρτζάκη με πλήρη γνώση και παράθεση των στοιχείων. Η μελέτη που δημοσιεύτηκε στο Σ. 1947 (σ. 89, 109, 125 και 142) είναι κλασικό κείμενο που πρέπει απαραίτητα να έχουν υπ' όψιν τους όσοι κατά διαστήματα ασχολούνται (με οποιονδήποτε τρόπο) με το θέμα αυτό. Δίνεται εδώ (στη συνέχεια) μόνο το Δ' μέρος της που αφορά τα συμπεράσματα - υποδείξεις, τα δε προηγούμενα μέρη είναι δυνατό να τα μελετήσουν οι ενδιαφερόμενοι από την παραπάνω πηγή.

Δ'

« Από όσα γράψαμε στα τρία προηγούμενα άρθρα μας βγαίνει το συμπέρασμα ότι η Αγροτική Τράπεζα, για να είναι συνεπής προς τους λόγους που της ανατέθηκε η μέριμνα για την ανάπτυξη του αγροτικού μας συνεργατισμού, πρέπει να συνεργασθί στενά και ανεπιφύλακτα με τους άλλους αρμόδιους παράγοντες και προπάντων με τους ίδιους τους γεωργικούς συνεταιρισμούς στη διαχάραξη του συνεταιριστικού της προγράμματος και την εφαρμογή του. Επίσης έργο της συνεργασίας αυτής πρέπει να είναι και η πρόσφορη οργάνωση της συνεταιριστικής της υπηρεσίας και ειδικότερα η άσκηση της εποπτείας και του ελέγχου των γεωργικών συνεταιρισμών.

Ακόμη οφείλομε να προσθέσουμε ότι η Τράπεζα πρέπει ν' αποκαταστήσει τη συνεργασία αυτή τώρα που μπορεί να ενεργήσει ελεύθερα, όχι μόνο για να είναι συνεπής προς την ουσία της εντολής της, αλλά και γιατί μόνο έτσι μπορεί αποτελεσματικά να συμβάλει στην προκοπή των γεωργικών συνεταιρισμών. Και η προκοπή των γεωργικών συνεταιρισμών, ανεξάρτητα από τη γενικότερη σημασία της, ενδιαφέρει άμεσα την ίδια την Τράπεζα, γιατί έτσι θα πεισθή χωρίς δισταγμούς να τους εμπιστευθή ν' ασκούν υπεύθυνα την αγροική πίστη, και έτσι θα μπορέσει να επιτελέσει το κύριο αυτό έργο της, το πιστωτικό, πιο αποτελεσματικά και πιο οικονομικά. Πόσο πιο συστηματικά και οικονομικά, αλήθεια, θα ασκούσε την αγροτική πίστη η Τράπεζα, αν δεν είχε κόμει το λάθος να παραλείψει να προετοιμάσει και να χρησιμοποιήσει για το έργο αυτό τους γεωργικούς συνεταιρισμούς, όπως οι ίδιοι το ζήτησαν από την πρώτη στιγμή που ιδρύθηκε! Η παράλειψη αυτή γίνεται πιο αισθητή σήμερα που η Τράπεζα μάταια προσπαθεί να καλύψει τα μεγάλα έξοδα του δυσανάλογα προς την αποδοτικότητα του έργου της δαπανηρού γραφειοκρατικού μηχανισμού της, αν και επιβαρύνει τις υπηρεσίες της προς τους γεωργούς με βάρη δυσανάλογα προς την οικονομική τους αντοχή και επεκτείνει τις δραστηριότητες της σε έργα, που η διαχείριση τους ανήκει στη συνεταιριστική οργάνωση.

Για να πραγματοποιηθεί και ν' αποβή γόνιμη η συνεταιριστική συνεργασία ανάμεσα στην Τράπεζα, τους γεωργικούς συνεταιρισμούς και τους άλλους αρμόδιους παράγοντες που επηρεάζουν τη γεωργική συνεταιριστική μας κίνηση, πρέπει η Τράπεζα να βάλει στη διάθεση της συνεργασίας αυτής την εποπτική συνεταιριστική της υπηρεσία και να την καταστήσει εκτελεστικό της όργανο. Πρέπει η εποπτική συνεταιριστική υπηρεσία της Τράπεζας, σαν όργανο κοινό της συνεργασίας αυτής, να έχει όλη την αυτοτέλεια και

την ανεξαρτησία που χρειάζεται για να δρά ελεύθερα, ασκώντας το εποπτικό της έργο για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων των συνεταιρισμών και όταν ακόμη η ανάπτυξη αυτή οδηγεί σε αντίστοιχο περιορισμό των δραστηριοτήτων της Τράπεζας. Η αντίθεση που παρουσιάζεται στην περίπτωση αυτή ανάμεσα στην Τράπεζα και τη συνεταιριστική κίνηση είναι απόλυτα φαινομενική, γιατί όσο περισσότερο η Τράπεζα περιορίζει τη δράση της για ν' αναπτύξουν αντίστοιχα οι συνεταιρισμοί τη δική τους τόσο πιο πολύ κεντραίνει στην αποστολή της, αφού η όσο το δυνατό πλατύτερη συνεταιριστική οργάνωση της αγροτικής μας οικονομίας είναι ο τελικός αντικειμενικός μας σκοπός.

Όπως και άλλοτε γράψαμε, για να εξασφαλίσει η Τράπεζα συστηματικά και μόνιμη συνεργασία κατά την άσκηση του συνεταιριστικού της έργου και για να καταστήσει την εποπτική συνεταιριστική της υπηρεσία όργανο της συνεργασίας αυτής, θα χρειασθί ολόκληρη τη συνεταιριστική λειτουργία του ιδρύματος να την αναλάβη ένα ειδικό συμβούλιο που θα εδρεύει στο κεντρικό του κατάστημα και θα είναι με την κατέλληλη σύνθεση του ο φορέας της συνεργασίας αυτής. Το συμβούλιο αυτό θα έχει πλήρη ελευθερία ενέργειας. Θα είναι ένας αυτόνομος οργανισμός μέσα στους κόλπους της Τράπεζας που θα δρά με ανεξαρτησία και αυτοτέλεια, μέσα βέβαια στα πλαίσια του προορισμού και των σκοπών του Ιδρύματος.

Στο ειδικό αυτό συνεταιριστικό συμβούλιο θα πρέπει η Τράπεζα ν' αναθέσει ολόκληρη τη διαχείριση της συνεταιριστικής της πολιτικής, την κατάρτιση των συνεταιριστικών προγραμμάτων εργασίας, τη χάραξη των γενικών γραμμών για τις συνεταιριστικές επιδιώξεις, καθώς και την ευθύνη για την άσκηση δημιουργικής και γόνιμης εποπτείας και ελέγχου των γεωργικών συνεταιριστικών οργανώσεων. Παράλληλα το κεντρικό συνεταιριστικό συμβούλιο θα είναι ένας πολύτιμος σύμβουλος για τη διοίκηση και το διοικητικό συμβούλιο του Ιδρύματος, γιατί θα συμβάλει για να βρίσκεται η γενικότερη πολιτική της Τράπεζας σε αρμονία με τη συνεταιριστική της αποστολή και να οδηγή γρήγορα και με ασφάλεια στον τελικό της σκοπό. Και τελικός σκοπός για τη Τράπεζα είναι, πρώτα ν' αποβή η ίδια η κεντρική δεξιαμενή αρκετών κεφαλαίων για τη γεωργία και τις συνεταιριστικές οργανώσεις της και ένας από τους κορυφαίους επιτελικούς οργανισμούς της και δεύτερο να συμβάλει ώστε η γεωργική συνεταιριστική μας οργάνωση να πάρη στα χέρια της ολόκληρο το εκτελεστικό έργο και το έργο των εφαρμογών σε όλους τους κλάδους της αγροτικής μας οικονομίας.

Πυρήνα του ειδικού συνεταιριστικού συμβουλίου θα πρέπει να αποτελέσουν αντιπρόσωποι από την Τράπεζα και την Πανελλήνιο Συνομοσπονδία των Ενώσεων γεωργικών συνεταιρισμών. Οι αντιπρόσωποι από την Τράπεζα πρέπει να προέρχονται από τα ανώτερα στελέχη των κυριότερων υπηρεσιών της. Η Συνομοσπονδία είναι η πιο αρμόδια οργάνωση να στείλει αντιπροσώπους στο ειδικό αυτό συμβούλιο, γιατί είναι η κορυφαία ιδεολογική οργάνωση των γεωργικών συνεταιρισμών και εκπροσωπεί το σύνολο σχεδόν των Ενώσεων γεωργικών συνεταιρισμών, που με τη σειρά τους κλείνουν στους κόλπους τους το πιο μεγάλο μέρος των γεωργικών συνεταιρισμών που λειτουργούν στις αγροτικές περιοχές. Επίσης στο ειδικό συνεταιριστικό συμβούλιο θα πρέπει να αντιπροσωπεύονται το Υπουργείο Γεωργίας και οι ανώτερες γεωργικές και οικονομικές σχολές. Ακόμη μέλη του συμβουλίου, είτε τακτικά είτε έκτακτα, θα μπορούσαν να είναι και αντιπρόσωποι άλλων συγγενών οργανισμών ή άλλα αρμόδια πρόσωπα που μπορούν με την επιστημονική τους επίδοση ή την πρακτική τους δράση στα συνεταιριστικά να συντελέσουν να κάμει το συμβούλιο καλύτερα το έργο του. Η εκλογή των τελευταίων αυτών προσώπων θα πρέπει να γίνεται από όλα τα άλλα μέλη που αναφέραμε παραπάνω. Αν το κεντρικό συνεταιριστικό συμβούλιο γίνει πολυμελής, τότε μπορεί να προβλεφθεί μια ολιγόμελη εκτελεστική επιτροπή από τα κυριότερα μέλη του, που να διαχειρίζεται τα ειδικότερα ζητήματα μέσα στα όρια των οδηγιών και των κατευθύνσεων που θα διαγράφει η ολομέλεια.

Παράλληλα με το κεντρικό συνεταιριστικό συμβούλιο χρειάζεται να συγκροτηθούν σε κάθε περιφέρεια επιθεωρητή γεωργικών συνεταιρισμών περιφερειακά συνεταιριστικά συμβούλια με ανάλογη σύνθεση. Τα περιφερειακά συμβούλια θα κατευθύνουν τη συνεταιριστική πολιτική της Τράπεζας στην περιφέρεια τους, πάντα μέσα στις γενικές κατευθύνσεις που θα δίνει το κεντρικό συνεταιριστικό συμβούλιο.

Τέλος σε κάθε στενότερη περιφέρεια Επόπτη γεωργικών συνεταιρισμών θα πρέπει να συστηθούν ολιγόμελα τοπικά συμβούλια με συμμετοχή των κυριότερων από τους αρμόδιους συνεταιριστικούς παράγοντες. Τα τοπικά συνεταιριστικά συμβούλια σκοπό θα έχουν να ρυθμίζουν τα γενικότερα ζητήματα που ενδιαφέρουν την εποπτική περιφέρεια, μέσα βέβαια στα όρια της εξουσίας και τις αρμοδιότητες που θα τους παραχωρούν τα περιφερειακά συμβούλια.

Εισηγητές και εκτελεστικά όργανα των συνεταιριστικών συμβουλίων θα είναι για το κεντρικό συμβούλιο η αρμόδια κεντρική υπηρεσία της Τράπεζας και για τα περιφερειακά και τοπικά συμβούλια οι αρμόδιοι επιθεωρητές και επόπτες.

Είναι φυσικά αυτονόητο ότι σε μια τέτοια συνεργατική οργάνωση της τραπεζικής υπηρεσίας συνεταιρισμών οι επόπτες γεωργικών συνεταιρισμών θα υπάρχουν ιεραρχικά στους επιθεωρητές και θα εξαρτώνται άμεσα απ' αυτούς, που θα έχουν και την ευθύνη για την καλή εκτέλεση του έργου τους. Οι τοπικές τραπεζικές υπηρεσίες θα μπορούν βέβαια να χρησιμοποιούν τους επόπτες σε εργασίες που η συμβολή τους θα κρίνεται απαραίτητη. Θα πρέπει όμως οι απασχολήσεις τους αυτές όχι μόνο να μην εμποδίζουν ή να μην δυσκολεύουν άμεσα ή έμμεσα το κύριο έργο τους, αλλά και να βρίσκονται μέσα στα πλαίσια της συνεταιριστικής αποστολής τους.

Για να κατατοπίζεται και να ενημερώνεται καλύτερα και πληρέστερα το κεντρικό συνεταιριστικό συμβούλιο καθώς και η κεντρική συνεταιριστική υπη-

ρεσία της Τράπεζας σχετικά με τα συνεταιριστικά ζητήματα κάθε περιφέρειας και κάθε κλάδου, αλλά και για να γίνεται από πλατύτερο κύκλο αρμοδίων η προκαταρκτική μελέτη των γενικότερων ζητημάτων των συνεταιρισμών, θα χρειαστεί να οργανώνονται περιοδικά πανελληνίες ή κατά διαμερίσματα συσκέψεις των περιφερειακών συνεταιριστικών οργάνων της Τράπεζας και των γεωργικών συνεταιρισμών καθώς και των άλλων αρμοδίων παραγόντων.

Ολόκληρη αυτή η οργάνωση της αυτοδιοικούμενης συνεταιριστικής υπηρεσίας στην Τράπεζα πρέπει να διέπεται από ειδικό κανονισμό λειτουργίας, που θα καταρτίζεται και θα εφαρμόζεται υπεύθυνα από το κορυφαίο συνεταιριστικό όργανο της, το κεντρικό συνεταιριστικό συμβούλιο.

Ένα από τα κύρια μέληματα της Τραπεζικής υπηρεσίας συνεταιρισμών είναι να καταστήσει το γρηγορότερο δυνατή την αυτοεποπτεία. Στο καταστατικό της η Τράπεζα περιέχει σχετικές με την αυτοεποπτεία διατάξεις. Οι διατάξεις αυτές της επιτρέπουν να μεταβιβάσει τα εποπτικά της καθήκοντα σε σωματεία γεωργικών συνεταιρισμών, που σκοπό έχουν να βοηθήσουν τη συνεταιριστική κίνηση. Τα σωματεία αυτά ονομάζονται από το καταστατικό «Συνεταιριστικοί Σύνδεσμοι» και με την εξουσιοδότηση της Τράπεζας και την εποπτεία της μπορούν να ασκούν αντί γι' αυτή εποπτεία και έλεγχο στους γεωργικούς συνεταιρισμούς που είναι μέλη τους. Ακόμη σύμφωνα με τις σχετικές αυτές διατάξεις η Τράπεζα μπορεί να ενισχύει τους «Συνεταιριστικούς Σύνδεσμούς» οικονομικά, καθώς και με προσωπικό που θα πληρώνεται από την ίδια. Είναι ένα μέτρο που, αν και προβλεπόμενα από τον ιδρύθηκε η Τράπεζα, παραμελήθηκε ολόκληρα, αφού ως τα τώρα έστω δοκιμαστικά δεν καταπίστευσε κανείς με την εφαρμογή του. Και όμως είναι το σωστό μέσο και ο μόνος δρόμος που οδηγεί στην αυτοεποπτεία εξελικτικά και με ασφάλεια. Γι' αυτό η εκπλήρωση του χρέους αυτού από την τραπεζική συνεταιριστική οργάνωση και ειδικότερα από το κεντρικό συμβούλιο της θα είναι μια από τις πολυτιμότερες υπηρεσίες που έχει να προσφέρει στη συνεταιριστική μας κίνηση.

Αν ειλικρινά και πρόθυμα γίνη δεκτό να οργανωθεί η υπηρεσία συνεταιρισμών στην Τράπεζα όπως περιγράφομε, τότε πιστεύουμε ότι όχι μόνο θα είναι η επίδραση της στην κίνηση αποτελεσματικότερη και η λειτουργία της συμφωνότερη με τους όρους της σχετικής εντολής που έχει η Τράπεζα, αλλά ακόμη θα συντελέσει σημαντικά να αποσταθεροποιηθεί μέσα στην γεωργική συνεταιριστική μας κίνηση μία θεμελιακή συνεταιριστική αρχή, η αρχή της αυτοεποπτείας, που ομολογημένα δε γίνθηκε ως τα τώρα για την αποκατάσταση της καμιά σοβαρή προσπάθεια από την τράπεζα.

Σε άλλη ευκαιρία θα διατυπώσω τη γνώμη μας σχετικά με το συνεταιριστικό πρόγραμμα που θα πρέπει να καταρτίσει και να εφαρμόσει η Αγροτική Τράπεζα, χρησιμοποιώντας τη συνεταιριστική της υπηρεσία οργανωμένη όπως περιγράψαμε.

Η παράλληλη δράση της Συνομοσπονδίας και η συνεργασία μαζί της, όπως παραπάνω έχει εκτεθεί, θα βοηθήσουν την Τράπεζα όχι μόνο να ανταποκριθεί ικανοποιητικά στο συνεταιριστικό της έργο, αλλά και να διαμορφωθεί η ίδια τελικά σε έναν κεντρικό συνεταιριστικό οργανισμό με ρόλο προσαρμοσμένο απόλυτα στο συνεταιριστικό πνεύμα, που απαιτεί πλατιά εφαρμογή του συνεργατισμού στην αγροτική μας οικονομία με αντίστοιχο περιόριστο του γραφειοκρατισμού και του συγκεντρωτισμού» («Συνεταιριστής» 1947, σ. 142)

Εργαζόμενες έλεγχοι Συνεταιρισμών (πλην δασικών και αλιευτικών) υπό Εποπτικής Υπηρεσίας ΑΤΕ.

1.- Γενικοί έλεγχοι Συν/σμών	1949	1950
Ελαιουργικών	116	130
Γαλακτοκομικών	29	44
Οινοποιητικών	18	39
Αλωνιστικών εργασιών	13	20
Διαφόρων παραγωγικών	7	12
Λοιπών κατηγοριών Συν/μών	538	764
Σύνολο	721	1.009

.- Ειδικοί έλεγχοι εργασιών	
Ελαιουργικών	304 806
Γαλακτοκομικών	127 80
Οινοποιητικών	5 16
Αλωνιστικών	238 389
Λοιπών παραγωγικών	26 45
Λοιπών ειδών	73 112
Σύνολο	773 1.448

3. - Γνωματεύσεις επί αιτουμένων δανείων μέσης & μακράς Προθεσμίας υπό Συνεταιρισμών	
	207 315

Οι Ενάσεις Συνεταιρισμών, οι κοινοπραξίες και οι κεντρικές οργανώσεις ελέγχονται κανονικά, σχεδόν κάθε έτος.

Παρατηρήσεις - υποδείξεις της Βρετανικής Οικονομικής Αποστολής για τη συνεταιριστική πολιτική Κράτους - ΑΤΕ.

Στο αρχείο μου υπάρχει βαθυστόχαστο κείμενο με σημείωση «Εκθεσις Στρατηγού Κλάρκ, Αρχηγού Οικον. Αποστολής, 1947». Το εξαιρετικής σημασίας αυτό κείμενο με απόλυτα σωστές συνεταιριστικές θέσεις αναφέρεται με πλήρη γνώση της τότε (1947) πραγματικότητας (Κράτους - Γεωργίας - Συνεταιρισμών) και είναι εξαιρετικής σημασίας θετική συμπαράσταση στην ελληνική συνεταιριστική κίνηση με υποδείξεις για τη πολιτική του Κράτους - ΑΤΕ απέναντι στους Συνεταιρισμούς (γεωργικούς και αστικούς)⁽¹⁾. Το κείμενο δεν έχει μόνο ιστορική αξία για την τότε εποχή που ιστορούσε αλλά περιέχει σκέψεις και θέσεις πολύ χρήσιμες και σήμερα (και για αύριο) αφού η κρατική νοοτροπία δεν έχει βελτιωθεί και υπάρχει συνέχεια ανάγκη για αγώνες και επιχειρήματα. Παρόλο που η γνησιότητα του κειμένου φαίνεται από το όλο ύφος του και το περιεχόμενο του, είχα δισταγμούς να το παραθέσω αφού είναι ανυπόγραφο. Ευτυχώς η έρευνα μου απέδειξε ότι έχει δημοσιευθεί αργότερα (και μάλιστα ως «απάντησις εις τους εχθρούς του Συνεργατισμού») στο επίσημο όργανο της Συνομοσπονδίας «η Φωνή των Συνεταιρισμών» στο έτος 1953, σ. 2428 (όταν είχα αποχωρήσει από τη διεύθυνση του περιοδικού) από το αρχείο προφανώς του Ι. Αφεντάκη. Με παραπομπή συνεπώς στην πηγή αυτή το παραθέτω ως εξαιρετικό ιστορικό και ουσιαστικό κείμενο που φωτίζει πολλά συνεταιριστικά και κρατικά θέματα αλλά και τιμά την Βρετανική Οικονομική Αποστολή (τόσο τον υπογράφοντα Στρατηγό Κλάρκ όσο και τον βασικό συντάκτη του που προφανώς είναι ο Α. Σμίθ συνεταιριστικό μέλος της Αποστολής για την δραστηριότητα του οποίου υπάρχουν αναφορές και σε άλλα Υποκεφάλαια στη συνέχεια (κυρίως στα ΣΤ/Ι και Θ)).

Το κείμενο είναι το ακόλουθο:

«... Η Βρετανική Οικονομική Αποστολή παρηκολούθησεν εκ του σύνεγγυς το Γεωργικών Συνεταιριστικών Κίνημα και απεκόμισε τας αρίστας εντυπώσεις εκ της σημερινής οργανώσεως τούτου και της προοπτικής δια την περαιτέρω ανάπτυξιν των Συνεταιρισμών.

⁽¹⁾ Δύο προηγούμενα κείμενα της Αποστολής με παρόμοιο πνεύμα είναι εκείνα που αναφέρονται στο θέμα «παγωγή στο ψήφισμα εξυγίανσης και των συνεταιρικών οργανώσεων» (βλ. στο Υποκεφ. Α΄) και στο θέμα του Διοικητικού Συμβουλίου της ΑΤΕ (βλ. στο Υποκεφ. Ζ΄).

Η αυτόβουλος οργάνωσις των παραγωγών εις Συνεταιρισμούς επί εθνικής βάσεως αποδεικνύει την επιθυμίαν τούτων προς καταβολήν συνδυασμένης προσπάθειας υπέρ του κοινού συμφέροντος των, τούτο δε δύναται ν' αποβή παράγων σταθερότητας μεγίστης αξίας, δια την οικονομίαν ολοκλήρου του Έθνους.

Οι Ελληνικοί Γεωργικοί Συνεταιρισμοί έχουσι καταστή άξιαι πάσης δυνατής υποστηρίξεως, απηλλαγμένοι οιασδήποτε εξωσυνεταιριστικής επεμβάσεως.

Οι γεωργικοί Συνεταιρισμοί είναι σήμερον εις θέσιν όπως αποτελεσματικός και με εξοικονόμησιν δαπανών εξυπηρετώσι τας ανάγκας εις αγαθά καταναλώσεως του αγροτικού πληθυσμού της Ελλάδος καθώς και όπως συγκεντρώνωσι τα προϊόντα της γεωργικής παραγωγής, είτε δι' ίδιον λογαριασμόν των ιδίων Συνεταιρισμών, είτε διά λογαριασμόν του Κράτους. Τινές Συνεταιρισμοί έχουσι επίσης αναλάβη εθελοντικώς την παροχήν υπηρεσιών, ως η παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος, η κατασκευή και συντήρησις τοπικών οδών, η χαλιναγωγήσις των ρευμάτων του ύδατος και η χρησιμοποίησις αυτών προς ποτισμόν, η ίδρυσις κτηνοτροφικών κέντρων και η διδασκαλία εις τους αγρότας προηγμένων μεθόδων καλλιεργείας.

Ο μέσος όρος της γεωργικής ιδιοκτησίας εν Ελλάδι δεν υπερβαίνει τα 12 στρεμ., εις μερικά δε πυκνοκατοικημένα χωριά φθάνει και μέχρι των 2 στρεμ. Το εν ισχύει σύστημα του χωρισμού των αγρών κατά την αιτία θανάτου διαδοχήν τείνει σταθερώς εις το να μειώση απεριορίστως το μέγεθος εκάστου κλήρου και να τάμη την ιδιοκτησίαν εις στενάς λωρίδας εγκατεσπαρμένας εις διάφορα σημεία απομακρυσμένα αλλήλων.

Υπο τας συνθήκας ταύτας η καθ' οιονδήποτε τρόπον στενωτέρα συνεργασία μεταξύ των γεωργών προσλαμβάνει εξαιρετικήν σπουδαιότητα, οι δε Συνεταιρισμοί παρέχουσιν ασφαλώς το καταλληλότερον και πλέον πρόχειρον μέσον προς τον σκοπόν τούτον.

Εκτός τούτου, οιαδήποτε μεταβολή του συστήματος της ιδιοκτησίας της γής ή γενική αναδιοργάνωσις της Ελληνικής Γεωργίας δύναται μεγάλως να διευκολυνθώσιν εαν ήθελε γίνει πλήρης χρησιμοποίησις των Συνεταιριστικών Οργανώσεων προς τον σκοπό τούτον.

Έαν εξ' άλλου υπάρχει πρόβλεψις μελλουσών μεταρρυθμίσεων ως προς τα ζητήματα της εγγείου ιδιοκτησίας ή εις την γενικωτέραν οργάνωσιν της Γεωργίας, οι Συνεταιρισμοί, εφ' όσον ήθελεν επιτραπή εις αυτούς να αναπτυχθώσι σταθερώς, δύναται να χρησιμοποιηθώσιν ως το μέσον διά του οποίου αι μεταρρυθμίσεις αυτά θα συντελεσθώσι.

Δυνατότητες περαιτέρω αναπτύξεως.

Οι Γεωργικοί Συνεταιρισμοί, εκτός του ότι σήμερον προσφέρονται ως όργανα διά την διοχέτευσιν των υπό του Κράτους παρεχομένων γεωργικών ειδών και τροφίμων, δύναται ν' αναπτύξωσι ακόμη περισσότερον την δραστηριότητα των, ευθύς ως επιτρέψωσι τούτο αι περιστάσεις, δια την εξεύρεσιν και προμήθειαν όλων των χρειωδών εις τους γεωργικούς πληθυσμούς της χώρας, μέσω των Ενώσεων και των κατά χωρία Συνεταιρισμών.

Εκεί όμως όπου οι Συνεταιρισμοί δύναται να προσφέρουν μεγίστας υπηρεσίας είναι η από κοινού επεξεργασία και διάθεσις των προϊόντων των μελών των, τουθ' όπερ θα είχεν ως αποτέλεσμα την ποιοτικήν βελτίωσιν, την ομοιομορφίαν και ποιοτικήν διαβάθμισιν των προϊόντων, δια της εκπαίδευσεως των γεωργών εις τας βελτιωμένας μεθόδους καλλιεργείας και επεξεργασίας, αρχής γενομένης από την

παραγωγή και επεξεργασία οπωρών, λιπασμάτων, ειδών διατροφής, μηχανημάτων κατεργασίας των προϊόντων κλπ..

Οι πλείστοι των Ελλήνων χωρικών είναι πτωχοί, κατά συνέπειαν δεν υπήρξαν ποτέ εις θέσιν να επαρκέσωσι εις τας ιδίας των ανάγκας, αποτέλεσμα τούτου ήτο ότι, εκτός των υπό της Αγροτικής Τραπέζης παρασχεθεισών πιστώσεων, οι αγρόται εξηρτάντο οικονομικώς πάντοτε από τους εμπόρους. Τούτο, κατά κοινή ομολογίαν, επέτρεψεν εις τους τελευταίους όπως ελέγχωσι οικονομικώς τους γεωργούς, εις βαθμόν μάλιστα ήκιστα ανεκτόν, εξ αυτού δε του λόγου εξηγείται και η ενθουσιώδης υποστήριξις της Συνεταιριστικής ιδέας εκ μέρους των αγροτών.

Το καλύτερον μέσον διά την βελτίωσιν της καταστάσεως είναι η επέκτασις της διά των Συνεταιρισμών διαθέσεως και επεξεργασίας των προϊόντων, βάσει ειδικών κατευθύνσεων και σχεδίων, τα οποία έχουσι ήδη επεξεργασθή αι Γεωργικά Συνεταιρισμοί και οργανώσεις.

Αίτια παρεμποδίζοντα την πρόδον των Γεωργ. Συνεταιρισμών.

Πολιτική αστάθεια.

Η επί ορθών βάσεων ανάπτυξις των Συνεταιριστικών Οργανώσεων προϋποθέτει ελευθερίαν αυτοδιοικήσεως επί δημοκρατικών βάσεων, ούτως ώστε η διοικητική ικανότης των μελών να συμβαδίξη με την επέκτασιν του Συνεταιριστικού Κινήματος.

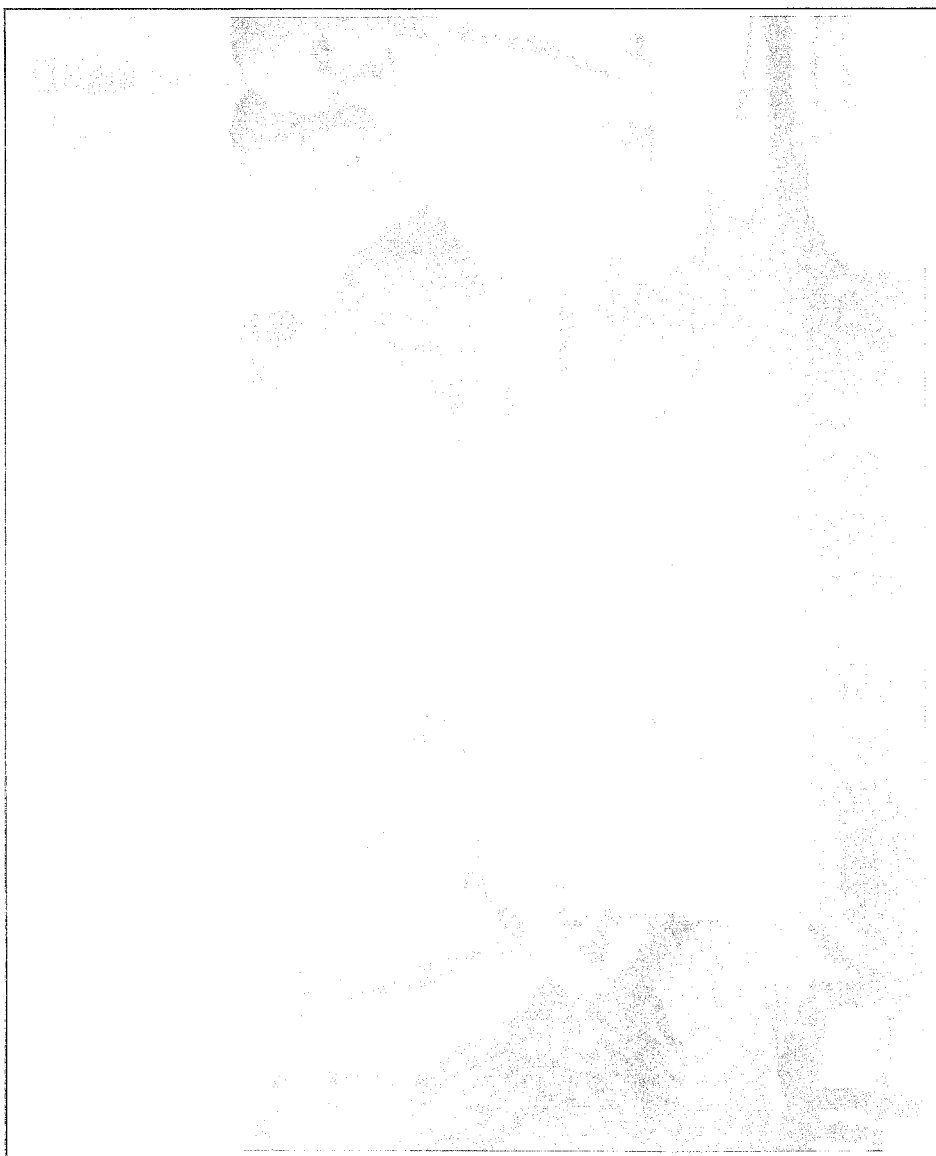
Αι κατά καιρούς Ελληνικά Κυβερνήσεις έλαβον διάφορα μέτρα διά την ενίσχυσιν των γεωργικών συνεταιρισμών, παρεσχέθησαν δε ήλσονεκτήματα ως: εκπτώσεις εισαγωγικών δασμών διά τας υπό των Συνεταιρισμών εισαγωγάς εκ του εξωτερικού, διευκολύνσεις εις την χορήγησιν συναλλάγματος διά τας εισαγωγάς τάντας και μειωμένα επιτόκια επί των γεωργικών δανείων. Οι Συνεταιρισμοί ανεγνώρισαν μεγάλως τας πολυτίμους ταύτας παραχωρήσεις.

Επίσης η Αγροτική Τράπεζα συνέβαλεν εις την ανάπτυξιν του Συνεταιριστικού Κινήματος διά των συμβουλών και της διαπαιδαγωγήσεως, συνεταιριστικοί αντιπρόσωποι, διάφοροι κατ' αριθμόν εις εκάστην περίοδον, μετέσχον του Διοικητικού Συμβουλίου της Τραπέζης από της ιδρύσεως αυτής εν έτει 1929. Δυστυχώς η στάσις του επισήμου Κράτους έναντι των Γεωργικών Συνεταιρισμών μεταβάλλεται εις εκάστην μεταβολήν Κυβερνήσεως και, μολονότι ουδεμία Κυβέρνησις παρεγνώρισεν την καλήν εργασίαν και την χρησιμότητα του συνεταιριστικού Κινήματος, εν τούτοις εκάστη Κυβέρνησις παρέσχε την ενίσχυσιν της και ήσκησεν τον έλεγχον επί των Συνεταιρισμών, κατά τον ίδιον αυτής τρόπον.

Ούτως η διαρκής αβεβαιότης εκ των μεταβολών της Κυβερνητικής πολιτικής έναντι των Συνεταιρισμών περιώρισε την επί υγιών αρχών και επί των ιδίων αυτού δυνάμεων βασιζομένην ανάπτυξιν των Γεωργικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων. Η τοιαύτη αβεβαιότης συνετέλεσεν επίσης εις το να εισχωρήση έντινι μικρώ μέτρω η πολιτική εις τας εσωτερικάς υποθέσεις των Συνεταιρισμών, περισσότερον από όσον θα συνέβαινε τούτο εάν ούτοι ανεπτύσσοντο υπό συνθήκας μείζονος σταθερότητος, οπότε, προβλέποντες καθαρά πρός το μέλλον οι Συνεταιρισταί θα επεδίωκον μόνον την βελτίωσιν της οικονομικής καταστάσεως των παραγωγών, διά της χρησιμοποίησεως κανονικών συνεταιριστικών μεθόδων.

Συνιστώμενα μέτρα πρός λήψιν υπό της Κυβερνήσεως.

Κατά την γνώμη μας η Ελληνική Κυβέρνησις θα συνέβαλλε μεγάλως εις την Ελληνικήν Γεωργικήν Συνεταιριστικήν Κίνησιν, ταυτοχρόνως δε θα έκαμνε και μι

Επαφές της Συνομοσπονδίας με την ηγεσία της Αγγλικής Οικονομικής Αποστολής (που βοήθησε με ενστάσεις προς την Κυβέρνηση). Στη φωτογραφία : ο αρχηγός της Αποστολής στρατηγός Κλάρκ, το συνεταιριστικό μέλος της Α. Σμίθ, ο πρόεδρος της Συνομοσπονδίας Αλ. Μπαλτατζής, ο ανώτερος συνεταιριστικός σύμβουλος Θ. Τζωρτζάκης, ο διευθυντής της Συνομοσπονδίας Ι. Αφεντάκης (και ο μεταφραστής Σπ. Σαμούτ).

αν χειρονομίαν προς τους μοχθούοντας γεωργικούς πληθυσμούς, εάν ελάμβανε τα κατάλληλα μέτρα διά την εξασφάλισιν μακράς συνεχείας είς την πολιτικήν έναντι των Γεωργικών Συνεταιρισμών, έχουσαν ως κυρίας κατευθυντηρίους γραμμάς τας εξής:

α) Να δοθή η ευχέρεια είς τους Συνεταιρισμούς, τας Ενώσεις Γεωργικών Συνεταιρισμών, την Πανελληνιον Συνομοσπονδίαν των Ενώσεως Γεωργικών Συνεταιρισμών και είς την Κ.Υ.Δ.Ε.Π., όπως λειτουργώσιν ως εντελώς αυτοτελείς οργανισμοί, εξαιρέσει δε των ειδικών διατάξεων του Νόμου περί Συνεταιρισμών, αίτινες αποβλέπουσιν είς την προστασίαν των συμφερόντων των Μελών, οι ανωτέρω οργανισμοί και την βιομηχανίαν όπως έχη την ελευθερίαν ταύτην πάσα άλλη εμπορική και βιομηχανική επιχείρησις. Η Κυβέρνησις θα ώφειλε να παραιτηθή του δικαιώματος της, όπως διορίζη μέλη τινά του Δ.Σ. της Κ.Υ.Δ.Ε.Π.. Δια να καταστή δυνατόν είς τους Γεωργικούς Συνεταιρισμούς να συναλλάσσωνται με την ιδίαν ελευθερίαν, όπως αι ανώνυμοι Εταιρείαι, θα απητείτο τροποποίησις του άρθρου 1ου του ν. 5289 της 17.9.31, δι' ου ετροποποιήθη το 1ον άρθρον του ν. 602. Διά του εν λόγω άρθρου ορίζεται, ότι οι Συνεταιρισμοί δέν δύνανται να προβαίνουν είς οιανδήποτε αγοράν άνευ ειδικής εντολής των μελών αυτών καθόσον πάσα αγορά καθ' υπέρβασιν των ειδικών παραγγελιών των μελών απαγορεύεται.

β) Η σύνθεσις του Δ.Σ. της Αγροτικής Τραπέζης καθώς και η υπ' αυτής ακολουθουμένη πολιτική θα έπρεπε να έχωσι μονιμώτερον χαρακτήρα ούτως ώστε, άμα τη βελτιώσει της οικονομικής καταστάσεως, να καταστή εφικτή η ανάπτυξις ενός προγράμματος χρηματοδοτήσεως της Γεωργίας μακροτέρας διαρκείας, ν' ανατεθή δε είς το Δ.Σ. της Τραπέζης η ευθύνη της αναδιοργανώσεως του μηχανισμού αυτής πρός επίτευξιν σημαντικών και μονίμων οικονομίων.

γ) Ο αριθμός των αντιπροσώπων των Συνεταιρισμών είς το Δ.Σ. της Αγροτικής Τραπέζης θα έπρεπε να είναι ουχί μικρότερος του ημίσεως μείον ενός του συνόλου των μελών του Δ.Σ.. Οι αντιπρόσωποι ούτοι θα έδει να εκλέγωνται διά της ψήφου όλων των Ενώσεων Συνεταιρισμών, αίτινες μετέχουσι της Πανελληνίου Συνομοσπονδίας Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών. Αι Ενώσεις των Γεωργικών Συνεταιρισμών θα έδει ν' απολαμβάνωσι πλήρους ελευθερίας είς την εκλογήν των υποψηφίων διά την τελικήν εκλογήν των ως αντιπροσώπων – Διοικητικών Συμβούλων της Τραπέζης. Προς τον σκοπόν τούτον θα έπρεπε να αρθή πας περιορισμός αφωρών τας ιδιότητας ή τα προσόντα των Συνεταιριστικών αντιπροσώπων.

δ) Με την πρόοδον των Συνεταιρισμών, η Αγροτική Τράπεζα δεν θα έπρεπε να αντιτίθεται είς την υπό της κεντρικής και των τοπικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων προμήθειαν και διοχέτευσιν των χρεωδών είς τους γεωργούς και είς την υπό των εν λόγω οργανώσεων διαχείρισιν και διάθεσιν των γεωργικών προϊόντων. Υπάρχει ευρύ στάδιον αναπτύξεως της Συνεταιριστικής δραστηριότητος πρός την κατεύθυνσιν ταύτην, ήτις ανάπτυξις δύναται να συντελεσθή χωρίς κατ' ανάγκην να έχη δυσμενή επίδρασιν επί της θέσεως της Αγροτικής Τραπέζης.

ε) Τα υψηλά επιτόκια των γεωργικών δανείων οφείλονται εν μέρει είς αδικαιολογήτους δαπάνας διά της διατηρήσεως ιδίων υπηρεσιών της Τραπέζης εκεί όπου οι Γεωργικοί Συνεταιρισμοί έχουσιν αρτίαν οργάνωσιν και όπου η Τράπεζα θα έδει να μελετήση την χρησιμοποίησιν των Συνεταιρισμών ως πρακτόρων αυτής.

στ) Οσάκις το Κράτος ελέγχει το ανώτατον όριον μισθών και ημερομισθίων, οι μισθοί των τραπεζικών υπαλλήλων είναι ανώτεροι των μισθών των συνεταιριστικών

τοιούτων των εχόντων αντιστοίχους βαθμούς. Τούτο συντελεί εις το να προσελκύνονται οι αποδοτικώτεροι Συνεταιριστικοί Υπάλληλοι όπως εισέρχονται εις την υπηρεσίαν της Τραπεζής, εγκαταλείποντες τους Συνεταιρισμούς. Προς αποφυγήν τούτου θα έπρεπε να εξισωθώσι τα όρια μισθών των Συνεταιριστικών προς τα των Τραπεζιτικών Υπαλλήλων. Θα έπρεπε εξ άλλου οι Συνεταιρισμοί, εντός πάντοτε των πλαισίων της εργατικής νομοθεσίας, ν' απαλομβάνωσιν ελευθερίας εις τον καταρτισμόν της συμβάσεως εργασίας μετά των υπαλλήλων αυτών, η δε Κρατική υπηρεσία θα ώφειλε να αποφεύγη πάσαν ιδιαίτεραν επέμβασιν εις τα της εκτελέσεως της εργατικής πολιτικής των Συνεταιρισμών.

ζ) Λαμβανομένου υπ' όψιν ότι οι Γεωργικοί Συνεταιρισμοί αντιπροσωπεύουσι περίπου 3.952.500 ανδρών, γυναικών και παιδών εκ του πληθυσμού της Ελλάδος, θα έπρεπεν όπως το Γεωργικόν Συνεταιριστικόν Κίνημα αντιπροσωπεύεται εις όλας τας Επιτροπάς και τα Συμβούλια τα σχέσιν έχοντα με ζητήματα αφορώντα την Γεωργίαν ή τους Συνεταιρισμούς. Ούτω θα έπρεπε να μετέχωσι των λειτουργούντων ήδη: Συμβουλίου Βιομηχανίας παρά τω Υπουργείω Εθνικής Οικονομίας, του Οργανισμού Διαχειρίσεως Συμμαχικού Υλικού, της Επιτροπής Καθορισμού Τιμών (Αγορανομίας) ως και του Συμβουλίου Μεταφορών κλπ.

η) Εάν οι Καταναλωτικοί Συνεταιρισμοί ανεπτύσσοντο συμφώνως προς τας διά του ημετέρου υπομνήματος του Απριλίου 1946 υποβληθείσας συστάσεις, ούτοι θα επετέλουεν έν σημαντικόν μέσον διαθέσεως των προϊόντων των Γεωργικών συνεταιρισμών. Η αποκατάστασις στενών σχέσεων μεταξύ των δύο τούτων τύπων Συνεταιρισμών θα έπρεπε να ενθαρυνθή.

θ) Οι Γεωργικοί Συνεταιρισμοί θα έπρεπε να χρησιμοποιηθώσιν εις μεγαλύτεραν κλίμακα ως μέσα διά την διοχέτευσιν των καταναλωτικών αγαθών εις την ύπαιθρον. Το μόνον συμφέρον εις το οποίον θα απέβλεπον οι Συνεταιρισμοί θα συνίστατο εις την ταχυτέραν δυνατήν διάθεσιν των ειδών εις τα Μέλη των, εις τας χαμηλοτέρας δυνατάς τιμάς. Η άποψις αυτή της υπηρεσίας ην δύνανται να παράσχωσιν οι Συνεταιρισμοί ενέχει ιδιαίτεραν σημασίαν σήμερον, οπότε η προμήθεια εμπορευμάτων προς απορρόφησιν του χαρτονομίσματος, όπερ τίθεται εις κυκλοφορίαν, συνεπεία των διαφόρων συγκεντρώσεων γεωργικών προϊόντων, παρουσιάζεται ως επείγουσα ανάγκη.

ι) Διαφυλασσομένων των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των τοπικών Αρχών, θα έπρεπε να εμπιστευθή εις τους Γεωργικούς Συνεταιρισμούς η εκτέλεσις παραγωγικών έργων δευτερευούσης ή τοπικής σημασίας, δεδομένου ότι τα μέλη αυτών έχουσιν ιδιαίτερον ενδιαφέρον εις βελτιώσεις τοπικού χαρακτήρος εκ των οποίων θέλουσιν απ' ευθείας ωφεληθή. Ούτως η αποκατάστασις οργανουμένη υπό της Κυβερνήσεως επί τοπικής κλίμακος θα έδει, όπου τούτο είναι εφικτόν, να ανατίθεται εις τους Γεωργικούς Συνεταιρισμούς, παρά τοις οποίοις θα έδει ν' αποσπώνται τεχνικοί διά την εποπτείαν των τεχνικής φύσεως έργων.

ια) Θα έδει να συσταθή μια Επιτροπή Εμπειρογνομόνων κατά την κάτωθι προτεινομένην σύνθεσιν εις ήν ν' ανατεθή η υποβολή προτάσεων προς την Κυβέρνησιν επί των ληπτέων μέτρων και των επιβαλλομένων νομοθετικών μεταρρυθμίσεων διά την ταχυτέραν, υγιά και εκουσίαν ανάπτυξιν των Γεωργικών και Καταναλωτικών Συνεταιρισμών.

Προτεινομένη σύνθεσις Ειδικής Επιτροπής επί των Γεωργικών και Καταναλωτικών Συνεταιρισμών της Ελλάδος:

Δύο Αντιπρόσωποι του Υπουργείου Γεωργίας, οριζόμενοι υπό του Υπουργού.

Δύο Αντιπρόσωποι της Αγροτικής Τραπέζης, οριζόμενοι υπό του Διοικητικού Συμβουλίου.

Είς Αντιπρόσωπος του Υπουργείου Εργασίας, οριζόμενος υπό του Υπουργού.

Τεσσάρες Αντιπρόσωποι των Γεωργικών Συνεταιρισμών, οριζόμενοι υπό της Πανελληνίου Συνομοσπονδίας Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών.

Δύο Αντιπρόσωποι των Καταναλωτικών Συνεταιρισμών, οριζόμενοι υπό της Ομοσπονδίας Καταναλωτικών Συνεταιρισμών της Ελλάδος.

Δύο Ανεξάρτητα Μέλη, οριζόμενα υπό των λοιπών ως άνω Μελών της Επιτροπής, μεταξύ των Καθηγητών Ανατάτων Σχολών των εχόντων ειδικάς γνώσεις επί των Συνεταιριστικών πραγμάτων.

Η Επιτροπή θέλει εκλέξει τον Πρόεδρον αυτής.

Έργον της Επιτροπής έσεται:

1. - Η μελέτη του αρχικού Νόμου περί Συνεταιρισμών υπ' αριθ.602 του 1915, όστις, κατά την γνώμην μας, είναι αδικαιολογήτως μακρός, πολύπλοκος και απόδινων απόψεων λίαν περιοριστικός και η υποβολή συστάσεων δια την αναθεώρησιν, απλούστευσιν και οριστικοποίησιν της Συνεταιριστικής Νομοθεσίας.

Ειδική προσοχή δέον να καταβληθή επί του ζητήματος της εποπτείας των Γεωργικών και Καταναλωτικών Συνεταιρισμών επί τω σκοπώ της καθιερώσεως της αρχής ότι η εξουσία οιασδήποτε εποπτικής υπηρεσίας δεν θα είναι απεριόριστος.

2. - Διά των υποβληθησομένων προτάσεων της προς απλούστευσιν και οριστικοποίησιν της Συνεταιριστικής Νομοθεσίας η Επιτροπή θα έδει να προσέξη ιδιαίτέρως είς το να δώση ελευθερίαν είς τας Γεωργικάς Συνεταιριστικάς Οργανώσεις προς άσκησιν της Εμπορίας, είς ην έκτασιν επιτρέπεται τούτο είς τας Ανωνύμους Εταιρείας (βλ. ανωτέρω σύστασιν α) υπό την επιφύλαξιν του υπό του Κράτους γενικωτέρου ελέγχου της Γεωργίας και της διαθέσεως και επεξεργασίας των γεωργικών προϊόντων, διαφυλασσομένων ειδικών τυχόν παραχωρήσεων γενομένων ήδη προς τους Συνεταιρισμούς, αίτινες δεν έχουσι παρασχεθή είς τας Ανωνύμους Εταιρείας.

3. - Την μελέτην των Νόμων 4640/12.5.30 και 5289/17.9.31 οίτινες αποκλείουσι τους υπαλλήλους των Συνεταιρισμών από την υποβολήν υποψηφιοτήτων διά τας Βουλευτικάς εκλογάς και υποχρεούσι παν Μέλος Διοικήσεως Συνεταιρισμού υποβάλλον τοιαύτην υποψηφιοότητα είτε εκλεγή βουλευτής, είτε όχι, να παραιτηθή του αξιώματος του εν τω Συνεταιριστικώ κινήματι και ν' απόσχη της Διοικήσεως Συνεταιρισμού τινός επί 3 έτη. Η τοιαύτη Νομοθεσία θέτει τους υπαλλήλους και τα Μέλη των Διοικήσεων των Συνεταιρισμών υπό εξαιρετικούς περιορισμούς ως προς την συμμετοχήν των είς την διακυβέρνησιν της Χώρας. Εκ πρώτης όψεως φαίνεται λογικόν ότι πας υπάλληλος Συνεταιρισμού ή Μέλος Διοικήσεως θα έπρεπε ν' απαλαμβάνωσι της αυτής ελευθερίας όπως εκθέτωσι υποψηφιοότητα Βουλευτού ή τοπικού Αρχοντος, χωρίς να διακόπτωσι την συνήθη δραστηριότητα των, όπως απολαμβάνουσι της ελευθερίας ταύτης άλλα πρόσωπα έχοντα σχέσιν με άλλων ειδών εμπορικάς επιχειρήσεις.

Γενικά Συμπεράσματα.

Αι κατευθύνσεις αι ακολουθούμεναι υπό των Γεωργικών Συνεταιρισμών είναι ορθαί. Ούτοι δύνανται διά της οργανώσεως αυτών επί τοπικής και εθνικής κλίμακος να αναπτυχθώσι περαιτέρω καθ' ομοίωμορον τρόπον. Εάν ηδύναντο να καταρτίσωσι τα περαιτέρω σχέδια αυτών, απηλλαγμένοι του φόβου των επεμβάσεων και με

την βεβαιότητα της ευνοίας των κατά καιρούς Κυβερνήσεων όλων των κομμάτων, είμεθα βέβαιοι ότι η αξία της συμβολής αυτών εις την πρόοδον της Ελληνικής Γεωργικής Οικονομίας θα υπερέβαινε τας πλέον αισιοδόξους προσδοκίας. Ίσως χρειάζονται βασικαί τινές μεταρρυθμίσεις εις ωρισμένους τομείς της Γεωργίας εν Ελλάδι, υπό οιασδήποτε όμως συνθήκας, είτε τώρα είτε εις το μέλλον, ισχυροί και ανεξάρτητοι Συνεταιρισμοί δεν δύνανται ή ν' αποτελώσι ενεργητικόν στοιχείον δια το Κράτος.

Οι Γεωργικοί και Καταναλωτικοί Συνεταιρισμοί θα έδει να συνεργάζονται ίνα ούτω εξασφαλίζεται όπως κατά την περαιτέρω ανάπτυξιν αυτών μη συγκρούονται τα συμφέροντα των προς άλληλα, αντιθέτως μάλιστα, όπως η πρόοδος εκατέρου είδους των Συνεταιρισμών τούτων έρχεται εις συμπλήρωσιν του άλλου εντός της γενικότερας οργανώσεως του Κράτους.

Περαίνουσα την παρούσαν, η Αποστολή επιθυμεί να διατυπώση ωρισμένας ακόμη σκέψεις αυτής επί των Συνεταιρισμών. Έχει παρά πάντων αναγνωρισθή και υποστηρίζεται υπό της Αποστολής ότι έν ισχυρόν, προοδευτικόν και ανεξάρτητον Γεωργικόν Συνεταιριστικόν Κίνημα είναι ζωτικότατης σημασίας δια την εξέλιξιν της Γεωργικής Οικονομίας εν Ελλάδι. Η σημερινή Οργάνωσις των συνεταιρισμών λειτουργεί επί τη βάσει υγιών δημοκρατικών αρχών, αλλά ίνα επιτευχθή ο μέγιστος βαθμός πρόοδου, είναι απαραίτητον όπως το Συνεταιριστικόν Κίνημα εξασφαλίση εις το διηνεκές την αυτονομίαν αυτού, ούτως ώστε να δύναται ν' αποβλέπη εις την επιδιώξιν των σκοπών του με την βεβαιότητα ότι το μέλλον του ευρίσκεται εις τας ιδικάς του χείρας.

Ο εξωσυνεταιριστικός έλεγχος θα έπρεπε να περιορίζεται εις την εξασφάλισιν της εφαρμογής των νόμων.

Η επί των Συνεταιρισμών πείρα του εξωτερικού κατέδειξε την αξίαν της αυτοδιοικήσεως εν τω Συνεταιριστικώ Κινήματι διά την προώθησιν της οικονομικής ανεξαρτησίας, της ανεξαρτησίας σκέψεως και της Διοικητικής ικανότητας των Μελών.»

*

Βέβαια οι παραπάνω αντικειμενικές και βασισμένες σε διεθνή εφαρμογή εισηγήσεις της Βρεττανικής Οικονομικής Αποστολής πολύ λίγο επέδρασαν για τη λήψη των σωστών μέτρων, υπερίσχυαν πάντα το κομματικό συμφέρον των ανθρώπων της Εξουσίας και τα μεγάλα οικονομικά συμφέροντα των εμπόρων, βιομηχάνων, εφοπλιστών που απομυζούσαν (και απομύζησαν) το μεγαλύτερο μέρος της ξένης βοήθειας. Όπως δε χαρακτηριστικά σημειώνει ο Π. Πόρτερ (στο κείμενο του στο Υποκεφ. Α') οι εισηγήσεις της Βρεττανικής Αποστολής με το συμβουλευτικό χαρακτήρα που γινόνταν δεν είχαν πάντα εφαρμογή από τις Κυβερνήσεις. (Η παρατήρηση μας αυτή δεν σημαίνει ότι αποδεχόμεθα τις εξωτερικές επεμβάσεις – εντολές που μάλιστα έχουν πολλές όψεις και επιδιώξεις όπως εφαρμόστηκαν αργότερα από τον παράγοντα ΗΠΙΑ σε άλλα θέματα, αλλά ότι υπάρχει ανάγκη για οργάνωση των ενδιαφερομένων, συστηματική και λογική παρακολούθηση των γεγονότων και αγώνας όπου επιβάλλεται από τα πραγματικά συμφέροντα του συνεταιριστικού κόσμου).

ΑΝΤΙΠΑΡΑΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ

Πέρα από τις θετικές και αρνητικές δραστηριότητες του κρατικού μηχανισμού (Υπουργεία – ΑΤΕ – Οργανισμοί κρατικοί – ημικρατικοί διάφοροι) και διάφοροι ιδιωτικοί παράγοντες (κυρίως έμποροι – βιομήχανοι) αντιδρούν στις επιδιώξεις των

Συνεταιρισμών και με τις διάφορες προσβάσεις που διαθέτουν στους κρατικούς και κομματικούς αρμόδιους επιδιώκουν και συνήθως επιτυγχάνουν να δίδονται λύσεις σύμφωνα με τα συμφέροντα τους, να παρεμποδίζεται η δραστηριότητα των Συνεταιρισμών σε πολλούς τομείς (όπως ενδεικτικά σημειώνεται σε πολλά σημεία στη συνέχεια) και να καρπούνται οι μεσάζοντες και έμποροι – βιομήχανοι – εφοπλιστές – το μεγαλύτερο μέρος από τη συμμαχική βοήθεια που ανήκε στον Ελληνικό Λαό (βλ. και την έκθεση Πόρτερ).

Αυτού του είδους οι αντιδράσεις είναι βέβαια διαρκείς από την πρώτη εμφάνιση των Συνεταιρισμών (με διάφορες μορφές και δύναμη, από τον μακάλη αρχικά του χωριού και τον τοπικό τοκογλύφο και αργότερα από πύο κεντρικούς οικονομικούς παράγοντες) και γίνονταν πύο συστηματικές όσο επεκτεινόταν η δραστηριότητα των Συνεταιρισμών με τις Ενώσεις (κατά περιφέρειες) και τις Κεντρικές Ενώσεις και έθιγε συμφέροντα. Βλ. ενδεικτικά (για τα χρόνια εκείνα) εκτός από τις ζωνήρες αντιδράσεις των αυτοκινητιστών, αντιδράσεις οργάνων εμποροβιομηχάνων στον Πειραιά (αλλά και τις κατάλληλες απαντήσεις από αρμόδια πρόσωπα, βλ. Φ.Σ. 1949, σ. 1579). Ακόμα αντιδράσεις εμπορικών κύκλων στο θέμα της αναμίξεως των Συνεταιριστικών Οργανώσεων στη συγκέντρωση – εξαγωγή του ελαίου (και ζωνήρη απάντηση της Συνομοσπονδίας). Βλ. και στο τεύχος 5 του 1949 του «Δελτίου Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Αθηνών» την έκθεση των εργασιών του Πανεμπορικού Συνεδρίου Πειραιώς όπου έγινε μεγάλη επίθεση εναντίον του έργου Συνεταιρισμών, ΑΤΕ και ίδια της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. με φρασεολογία κατωτέρας ποιότητας χωρίς επιχειρήματα. (Βλ. και εφημ. «Βραδυνή» της 3.6.1949, Φ.Σ. 1949, σ. 1579).

Στις κινήσεις εναντίον των Συνεταιρισμών απαντούσε όχι μόνο η συνεταιριστική ηγεσία αλλά και η αγωνιστική πίστη απλοϊκών αγροτών που έβλεπαν ότι μόνον ο Συνεταιρισμός ήταν παραστάτης και βοηθός τους. (Βλ. π.χ. το κειμενάκι ενός αγράμματος προέδρου στη Φ.Σ. 1949, σ. 1566).

Και πολλές άλλες αντιδράσεις, από συμφέροντα αλλά και από άγνοια για την ουσία και τις επιδιώξεις του θεσμού των Συνεταιρισμών, που δεν είναι δυνατό να καταγραφούν όλες.

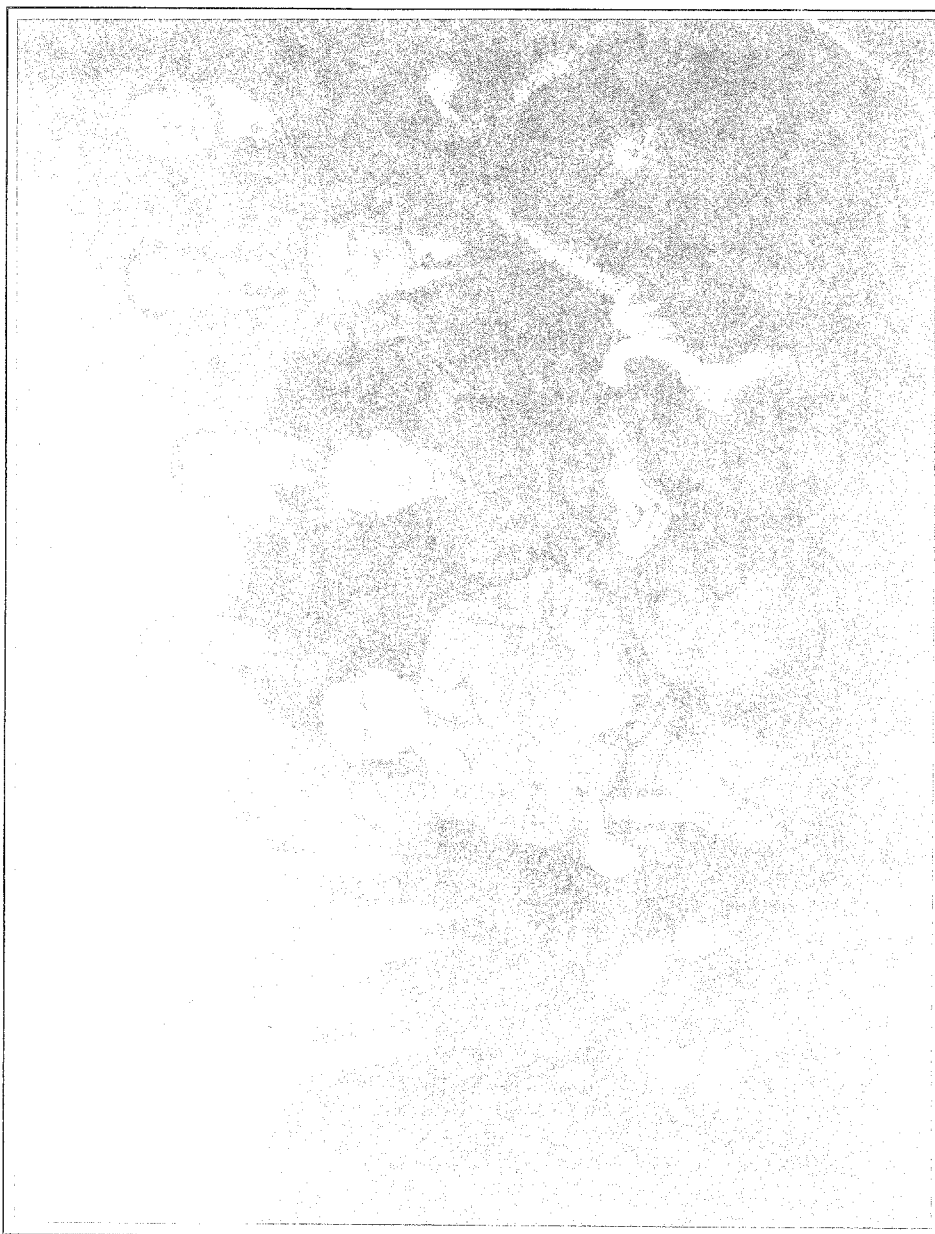
Χαρακτηριστική ιστορική επισκόπηση για το θέμα αυτό των αντιδράσεων που αφορά και το Κράτος – ΑΤΕ αλλά και τους ιδιώτες κάνει ο Θ. Γζωρτζάκης στο Σ. 1954, σ. 50 με τίτλο «Μάταιες αντιδράσεις και αδικαιολόγητες επιφυλάξεις».

Για πάρα πολλές αντιδράσεις στο έργο και γενικότερα στις επιδιώξεις των Συνεταιριστικών Οργανώσεων βλ. στο Υποκεφ. ΣΤ/1' για το έργο των Κεντρικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων και μαχητικές ανακοινώσεις – ενέργειες της Συνομοσπονδίας.

Ο κομματισμός γύρω από τις Συνεταιριστικές Οργανώσεις.

Το πρόβλημα έχει διπλή μορφή. Η μία είναι η προσπάθεια πολιτευμένων (τοπικά ή πανελλήνια) ή και οργανωμένων κομμάτων επισήμως να αναμυχθούν για να κατευθύνουν τις Συνεταιριστικές Οργανώσεις σύμφωνα με τα κομματικά τους συμφέροντα και η άλλη είναι η ανάμειξη στην πολιτική στελεχών των Συνεταιριστικών Οργανώσεων με την εκμετάλλευση (κατά διάφορους τρόπους) της δύναμης τους στους Συνεταιρισμούς.

Το πρόβλημα είναι παλαιότερο και αναφερθήκαμε σε αυτό και στους προηγούμενους τόμους. Για την περίοδο που εξετάζουμε δεν υπάρχει ακόμα οργανωμένη ανάμειξη στους Συνεταιρισμούς κάποιου κόμματος εκτός από αδύναμες προσπάθειες

Μέλη του προσωρινού μετακατοχικού Δ.Σ. της Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών, με τον Δ/ντή και Υπ/ντή : Χαριστός, Μπαλτατζής, Πετρίδης και (;) Ορθιοι : Αφεντάκης, Σιβρόπουλος, Βαρής, Μολυβδάς, Μαράντος, Φλώρος, Τζουμέρτης.

του Κ.Κ.. Κυρίως το πρόβλημα εκδηλωνόταν παλαιότερα (εκτός από την αυστηρή νομοθεσία) ως συστάσεις αρχηγών κομμάτων ή συνεταιριστών για μη ανάμιξη των Συνεταιρικών Οργανώσεων στην πολιτική με υπόδειξη για τη τήρηση της αρχής της ουδετερότητας και ως επιδίωξη διαφόρων τοπικών κυρίως παραγόντων (εμφανιζομένων ως αγροτιστών) και μικρών Αγροτικών Κομμάτων να επωφεληθούν από τους Συνεταιρισμούς (ως οργανώσεις) στις πολιτικές τους επιδιώξεις (αφού άλλωστε οι αγροτιστές και τα Αγροτικά Κόμματα υποτίθεται ότι υποστήριζαν τις αγροτικές θέσεις και τις επιδιώξεις – συμφέροντα των μελών των Συνεταιρισμών).

Το πρόβλημα έγινε έντονο κατά την κατοχική και μετακατοχική περίοδο από την επικράτηση του Ε.Α.Μ. και Κ.Κ. σε διάφορες περιφέρειες και τις προσπάθειες για επικράτηση στον τομέα των Συνεταιρισμών. Αντίδραση υπήρξε ο νόμος για την εκκαθάριση των Μητρώων και το ψήφισμα νομιμοφροσύνης.

Κατά την περίοδο του 1947 με την επέκταση του διχασμού υπήρξε έντονη επέμβαση του Ε.Α.Μ. και στους Συνεταιρισμούς στις περιφέρειες όπου δεν λειτουργούσε ικανοποιητικά το Κράτος. Παράλληλα με την εφαρμογή από τα κρατικά όργανα των κατασταλτικών μέτρων (ψήφισμα νομιμοφροσύνης του 1946, ν. 509 του 1947, κ.ο.κ) υπήρξαν πολλές στενά κομματικές επεμβάσεις στις Συνεταιριστικές Οργανώσεις με βαθμιαία επιδείνωση της καταστάσεως όσο ο διχασμός γινόταν πió έντονος. Ζωηρό κείμενο του Απ. Παγκούτσου (Γεν. Γρ. Αγροτικού Κόμματος) βλ. στο Σ.Δ. 1947, τ. 24, σ. 10 εναντίον της συνεταιριστικής πολιτικής ουδετερότητας των Συνεταιρισμών που τους εκμεταλλεύονται και τους εξαπατούν έτσι τα αστικά κόμματα. Το κείμενο αυτό εκφράζει και την άλλη πλευρά του βασικού αυτού προβλήματος που απασχολεί τους Συνεταιρισμούς και τα επόμενα έτη (μέχρι σήμερα) και μάλιστα σε σύγκριση με ότι εφαρμόζεται σε άλλες κινήσεις (συνδικαλισμό, εμποροβιομηχανικές οργανώσεις, οργανώσεις άλλων μορφών, ακόμα και στους αστικούς συνεταιρισμούς). Με την πάροδο των ετών η πίεση των προβλημάτων στους αγροτικούς πληθυσμούς τόσο από την συνεχιζόμενη και εντεινόμενη διαμάχη (εμφύλιο) με τις καταστροφές που φέρνει όσο και από την αδυναμία και σχετική αδιαφορία των Κυβερνήσεων να βοηθήσουν αποτελεσματικά τους πληθυσμούς που υποφέρουν, δημιουργεί βαθμιαία στα αγροτικά στελέχη την γνώμη ότι για την επίλυση των προβλημάτων χρειάζεται παρουσία τους στη Βουλή και από εκεί στα κέντρα λήψεως των αποφάσεων, δηλαδή την ιδέα της αναμίξεως των αγροτικών συνεταιριστικών στελεχών στην πολιτική, παρά τις αυστηρές διατάξεις που ίσχυαν.

Πάντως στη Γ.Σ της Συνομοσπονδίας το 1948 ο Δ/της τονίζει την πολιτική ουδετερότητα της Συνομοσπονδίας και τη συνεργασία με όλα τα κόμματα.

Την κατεύθυνση της αναμίξεως υποβοηθεί με τη στάση του και ο Διοικητής της ΑΤΕ Κ. Βερροϊόπουλος ο οποίος, ως μέλος βασικό της ηγεσίας του Λαϊκού Κόμματος, χρησιμοποιεί κομματικά το μηχανισμό της ΑΤΕ (διορισμοί, τοποθετήσεις, κ.λ.π) και παράλληλα επιδιώκει, με επαφές και υποσχέσεις, να χρησιμοποιηθεί στο αποδυναμωμένο Λαϊκό Κόμμα η δύναμη των στελεχών των Ενώσεων Συνεταιρισμών (πολλά από τα οποία συγκροτούν και τις Διοικήσεις των Κεντρικών Οργανώσεων) ως υποψηφίων βουλευτών του σε διάφορες περιφέρειες. Και όταν διαφαίνεται – από διάφορες συναντήσεις, προτάσεις ότι οι επιδιώξεις αυτές δεν είναι δυνατόν να γίνουν αποδεκτές, οι φιλικές σχέσεις προς τη Συνομοσπονδία και στελέχη της μετατρέπονται σε στάση επιφυλακτική έως εχθρική σε διάφορες περιπτώσεις και αργότερα σε απειλές και χρησιμοποιείται η διάταξη του αριθ. 56 ν. 602. Για τη διάταξη αυτή βλ. παραπάνω (στη Νομοθεσία) τη γνωμοδότηση Δένδια – Σγουρίτσα

(Φ.Σ. 1950, σ.1837) και την απόφαση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (Φ.Σ. 1950 σ. 1868 και Σ. 1950, σ. 37) βλ. σχετικά και στο Υποκεφ. ΣΤ/1` Συνομοσπονδία.

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΩΣΗ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ 1946 - 1950

Επειδή κατά τα κατοχικά έτη είχαν εγγραφεί στους Συνεταιρισμούς ως μέλη (με κομματικές επιδράσεις και μερικές φορές αναγκαστικά) άτομα που δεν είχαν τα απαιτούμενα προσόντα από το νόμο και τα καταστατικά και για την εκκαθάριση των μητρώων και της δύναμης των Συνεταιρισμών, Ενώσεων, κλπ., τέθηκαν σχετικές διατάξεις στον βασικό νόμο 389/1945 όπως συμπληρώθηκε με τον νόμο 1123/1945 (βλ. και Φ.Σ. 1946, σ. 62 όπου και επεξηγηματική εγκύκλιος του Υπουργείου Γεωργίας). Με βάση τα νομοθετήματα αυτά και μετά την εφαρμογή τους επιτεύχθηκε μεγαλύτερη νομιμότητα και ομοιογένεια στα μέλη των Συνεταιριστικών Οργανώσεων και τις Διοικήσεις τους.

Σύμφωνα με στοιχεία της Α.Τ.Ε. που δημοσιεύτηκαν το 1948 (Σ. 1948, σ. 67 επ.) στο τέλος του 1946 υπολογιζόταν ότι υπήρχαν 7.829 Γεωργικοί Συνεταιρισμοί από τους οποίους οι 6.404 (82%) σε λειτουργία και οι 1.425 (18%) σε αδράνεια. Κατά το 1946 ιδρύθηκαν 722 νέοι Συνεταιρισμοί και 4 Ενώσεις, ενώ διαλύθηκαν 41 Συνεταιρισμοί και 1 Ένωση.

Σύμφωνα όμως με νεότερα ακριβέστερα στοιχεία της Δ/σεως Συνεταιρισμών της Α.Τ.Ε. που δημοσιεύτηκαν το 1953 (βλ. Σ. 1953, σ. 97) οι Συνεταιρισμοί που υπήρχαν και αυτοί που λειτουργούσαν στην αρχή και στο τέλος του 1946 ήταν οι ακόλουθοι: (στον ίδιο πίνακα υπάρχουν και στοιχεία για έτη 1943, 1944, 1945 έως 1952).

Κατηγορία	Υπήρχαν		Λειτουργούσαν	
	1/1/46	31/12/46	1/1/46	31/12/46
Πιστωτικοί	4.735	5.080	4.094	4.267
Προμηθευτικοί	84	149	55	114
Πωλήσεως	600	588	513	475
Παραγωγικοί	971	1.154	814	914
Διάφοροι	627	635	402	302
Σύνολο Γεωργ.	7.017	7.606	5.878	6.072
Αλιευτικοί		5	4	4
Γενικό Σύνολο	7.017	7.611	5.882	6.076

(Την δραστηριότητα τους βλ. στο επόμενο Υποκεφάλαιο Α').

Γενικά στοιχεία για την ίδρυση και διάλυση Γεργικών Συνεταιρισμών κατά τα έτη 1943 - 1947. βλ. στο «Συνεταιριστή» 1948 αρ.φ. 21.

Το 1947 ιδρύθηκαν συνολικά 423 γεωργικοί Συνεταιρισμοί και διαλύθηκαν 72 γεωργικοί Συνεταιρισμοί.

Στις 31.12.1947 υπήρχαν συνολικά εγκεκριμένοι 8.174 γεωργικοί Συνεταιρισμοί:

1.	Πιστωτικοί	5.543
2.	Προμηθευτικοί	174
3.	Πωλήσεων	574
4.	Παραγωγικοί	1.234
5.	Διάφοροι	649
	Σύνολο	8.174

Σχετικά με τις ειδικότερες διαιρέσεις των Συνεταιρισμών σημειώνεται ότι: Οι 574 γεωργικοί συνεταιρισμοί πωλήσεων είναι: 264 σταφιδόκαρπου, 45 καπνού, 14 σύκων, 31 γάλακτος, 31 ρητίνης, 14 σουλτανίνας και 175 νωπών ή ξηρών καρπών, λαχανικών, κτηνοτροφικών προϊόντων, ελαιών, κουκουλιών, μαστίχας, ριζιού, διαφόρων άλλων γεωργικών προϊόντων, κλπ.

Οι 1.234 γεωργικοί παραγωγικοί συνεταιρισμοί είναι: 260 ελαιουργικοί, 195 οινοποιητικοί, 256 γαλακτοκομικοί, 20 μαστιχοπαραγωγών, 40 μελισσοκομικοί, 317 δασεργατών, 50 κитροπαραγωγών και 96 διαφόρων άλλων παραγωγικών σκοπών.

Από τους 649 διαφόρους γεωργικούς συνεταιρισμούς: 389 είναι συνεταιρισμοί για ενοικίαση ή αγορά γαιών, 168 είναι συνεταιρισμοί για διαχείριση συνιδιοκτησιών, 28 είναι αρδευτικοί, 11 για εκμετάλλευση γεωργικών μηχανών, 36 υγειονομικοί και 20 διαφόρων άλλων σκοπών (μεταξύ αυτών 5 κτηνασφαλιστικοί).

Την κατανομή των 8174 Συνεταιρισμών κατά είδη και Γεωργ. Διαμερίσματα βλ. το Σ.1948 σ. 67. Σύμφωνα όμως με νεότερα στοιχεία της ΑΤΕ (με συγκρίσεις και ετών 1936/1952) στο τέλος του 1947 υπήρχαν 7.947 Γεωργ. Συνεταιρισμοί από τους οποίους λειτουργούσαν οι 6.521.

Αναλυτικά για όλα τα έτη 1943 – 1952 βλ. Σ. 1953, σ. 98.

Ειδικά για τις ιδρύσεις το 1947 των πρώτων συνεταιρισμών (ονομαστικά) στα Δωδεκάνησα (και διάφορες ενισχύσεις σε αγρότες) βλ. αποφάσεις του Στρατιωτικού Διοικητού Δωδεκανήσων στη Φ.Σ. 1949, σ. 1581.

Για το 1948, πρώτα στοιχεία για τις ιδρύσεις - διαλύσεις βλ. στη γενική ανασκόπηση για το 1948 Σ. 1949, σ. 4. Σύμφωνα με νεότερα στοιχεία των αρμόδιων υπηρεσιών (που δημοσιεύονται στο Σ. 1950, σ. 27), το 1948 ιδρύθηκαν συνολικά 184 γεωργικοί συνεταιρισμοί και διαλύθηκαν 45 γεωργικοί συνεταιρισμοί.

Στις 31.12.1948 υπήρχαν συνολικά 8.313 γεωργικοί συνεταιρισμοί που κατανέμονται στα ακόλουθα είδη:

Πιστωτικοί 5.622 Προμηθευτικοί 175 Πωλήσεων 588 Παραγωγικοί 1.273 Διάφοροι 655 Σύνολο 8.313.

Οι 588 γεωργικοί συνεταιρισμοί πωλήσεως είναι: 258 σταφιδόκαρπου, 46 καπνού, 14 σύκων, 44 γάλακτος, 29 ρητίνης, 14 σουλτανίνας και 183 νωπών ή ξηρών καρπών, λαχανικών, κτηνοτροφικών και κτηνοτροφικών προϊόντων, ελαιών, κουκουλιών, ριζιού, διαφόρων άλλων γεωργικών προϊόντων.

Οι 1273 γεωργικοί παραγωγικοί συνεταιρισμοί είναι: 268 ελαιουργικοί, 196 οινοποιητικοί, 272 γαλακτοκομικοί, 20 μαστιχοπαραγωγών, 49 μελισσοκομικοί, 317 δασεργατών, 50 κитροπαραγωγών και 101 διαφόρων άλλων παραγωγικών σκοπών.

Από τους 655 διάφορους γεωργικούς συνεταιρισμούς: 391 είναι συνεταιρισμοί για ενοικίαση ή αγορά γαιών, 168 είναι συνεταιρισμοί για διαχείριση συνιδιοκτησιών, 29 είναι αρδευτικοί, 12 για εκμετάλλευση γεωργικών μηχανών, 35 υγειονομικοί, 5 κτηνασφαλιστικοί και 15 διαφόρων άλλων σκοπών.

Κατά το 1949 ιδρύθηκαν συνολικά 110 γεωργικοί συνεταιρισμοί, 2 ενώσεις γεωργικών συνεταιρισμών, 2 κοινοπραξίες πρώτου βαθμού, 2 κεντρικές ενώσεις γεωργικών συνεταιρισμών και 1 κοινοπραξία δευτέρου βαθμού. Τον ίδιο χρόνο διαλύθηκαν 83 γεωργικοί συνεταιρισμοί. Η καθαρή αύξηση του αριθμού των γεωργικών συνεταιρισμών στο τέλος του 1949 φτάνει στους 27 συνεταιρισμούς. Έτσι στις 31.12.49 υπήρχαν συνολικά 8.340 Γεωργικοί Συνεταιρισμοί από τους οποίους ήταν:

Πιστωτικοί 5614, Προμηθευτικοί 175, Πωλήσεως 588, Παραγωγικοί 1306, Διάφοροι 657.

Οι γεωργικοί συνεταιρισμοί πωλήσεως είναι: 257 σταφιδόκαρπου, 46 καπνού, 14 σύκων, 45 γάλακτος, 29 ρητίνης, 10 σουλτανίνας και 187 νωπών ή ξηρών καρπών, λαχανικών, κτηνοτροφικών και πτηνοτροφικών προϊόντων, ελαίων, κουκουλιών, ρυζιού, διαφόρων άλλων γεωργικών προϊόντων.

Οι γεωργικοί παραγωγικοί συνεταιρισμοί ειδικότερα: 279 ελαιουργικοί, 197 οινοποιητικοί, 288 γαλακτοκομικοί, 20 μαστιχοπαραγωγικοί, 52 μελισσοκομικοί, 319 δασεργατών, 50 κитροπαραγωγικοί και 101 διαφόρων άλλων παραγωγικών σκοπών.

Από τους διάφορους γεωργικούς συνεταιρισμούς: οι 385 είναι συνεταιρισμοί για ενοικίαση ή αγορά γαιών, 168 είναι συνεταιρισμοί για διαχείριση συνιδιοκτησιών, 36 είναι αρδευτικοί, 13 για εκμετάλλευση γεωργικών μηχανών και οι υπόλοιποι υγειονομικοί, κτηνοασφαλιστικοί και διαφόρων άλλων σκοπών. (Σ. 1949, σ. 82).

Το τέλος του 1950 (σύμφωνα με την έκθεση εργασιών της ΑΤΕ) υπήρχαν 3.464 Συνεταιρισμοί (από την απελευθέρωση 1945 έως τις 31/12/1950 ιδρύθηκαν 2.323 Συνεταιρισμοί και 18 Ενώσεις). Με τους αριθμούς αυτούς επέρχεται σιγά σιγά κορεσμός στην αριθμητική αύξηση ενώ αναπτύσσεται και η δράση σε διάφορους τομείς. (Βλ. Απολ. ΑΤΕ 1950 και Σ 1951, σ. 105).

Για την αριθμητική και γενικότερη κίνηση των αστικών Συνεταιρισμών βλ. στο Υποκεφάλαιο Θ' έκθεση Κλαδά (Σ 1950, σ. 107 επόμεν.)

Ειδικά για τους αλιευτικούς βλ. στο Υποκεφάλαιο Δ/1.

Πέρα από τα στοιχεία που δόθηκαν διαδοχικά στις παραπάνω σελίδες από διάφορες πηγές, και που παρουσιάζουν μεακτό τους κάποιες διαφορές, υπάρχουν στο αρχείο μου πίνακες συνθετικοί συγκεντρωτικοί περιόδου 1942 – 1951 με πολλά ενδιαφέροντα στοιχεία, που πρέπει να θεωρούνται περισσότερο έγκυροι διότι προέρχονται από υπεύθυνη υπηρεσιακή νεότερη κατοργασία μου (ως αρμόδιου προϊσταμένου στο τμήμα Στατιστικής – Μελετών της ΑΤΕ σε συνεργασία με το αρμόδιο Τμήμα της Δ/σης Συνεταιρισμών) για ετοιμαζόμενη τότε υπηρεσιακή έκδοση που δεν έγινε. Από αυτούς δίδονται εδώ 3 πίνακες.

Ειπή κάποια αρμόδια σήμερα υπηρεσία να μπορέσει να καταρτίσει παρόμοια στοιχεία για το 2000 (πράγμα εύκολο με τα σημερινά μηχανικά μέσα).

Στην έκδοση της ΑΤΕ του 1952 «Αι γεωργικοί συνεταιριστικοί οργανώσεις της Ελλάδας, κατά περιφέρειες Υποκαταστημάτων της ΑΤΕ, υφιστάμενοι την 31/12/1952» δίδονται πολύ χρήσιμοι πίνακες με διάκριση των τότε λειτουργούντων από τους αδρανούντες. Σημειώνεται η επωνυμία, το έτος ιδρύσεως και για όσους λειτουργούν ο αριθμός των μελών τους.

Αριθμός ιδρυθέντων συνεταιρισμών καθ' έτος από τον 1942 - 1951 και αριθμός υφιστάμενων και λειτουργούντων συνεταιρισμών εις το τέλος εάστου των ετών 1942 - 1951

ΕΤΟΣ	Ιδρυθέντες εντός κάθε έτους	Γεωργικοί Πίστευτικοί στο τέλος έτους		Γεωργικοί Προμηθευτικοί στο τέλος έτους		Γεωργικοί Ηωάφραδοι στο τέλος έτους		Γεωργικοί Επαγγελματικοί στο τέλος έτους		Λιέφοροι Γεωργικοί στο τέλος έτους		Άλλευτικοί στο τέλος έτους		Σύνολο γεωργικών & αλλευτικών στο τέλος έτους	
		υφιστά-μενοι	λειτουργ-γούντες	υφιστά-μενοι	λειτουργ-γούντες	υφιστά-μενοι	λειτουργ-γούντες	υφιστά-μενοι	λειτουργ-γούντες	υφιστά-μενοι	λειτουργ-γούντες	υφιστά-μενοι	λειτουργ-γούντες	υφιστά-μενοι	λειτουργ-γούντες
1942	112	4.308	3.678	86	35	546	483	1.060	754	618	366	...	...	6.618	5.321
1943	112	4.416	3.724	55	31	552	479	907	726	623	368	...	...	6.553	5.328
1944	172	4.464	3.899	70	50	568	483	905	731	614	350	...	...	6.621	5.423
1945	390	4.735	4.094	84	55	600	513	671	814	627	402	...	...	7.017	5.878
1946	724	5.080	4.267	149	114	368	475	1.164	914	635	302	5	4	7.611	6.076
1947	459	5.261	4.490	134	107	637	541	1.213	987	702	396	189	189	8.136	6.710
1948	184	5.463	4.826	59	33	692	615	1.179	1.033	728	469	227	174	8.345	7.180
1949	135	5.477	4.873	61	35	699	627	1.213	1.077	751	507	238	212	8.439	7.331
1950	223	5.516	4.471	59	23	647	513	1.405	1.067	710	379	252	232	8.589	6.590
1951	200	5.349	4.375	52	20	854	694	1.465	1.084	720	288	257	220	8.697	6.681

Βλ. και στο Δ/ΑΤΕ 1956 (τεύχος 92) πίνακα λειτουργούντων Συνεταιρισμών από 1946 έως τον 1955 κατά είδη Συνεταιρισμών. Επίσης πίνακα λειτουργούντων Συνεταιρισμών και πίνακα μελών Συνεταιρισμών την 31.12.1955 κατά είδη Συνεταιρισμών και Γεωγραφικά Δ/τα.

Κατάταξις κατά Γεωργ. Διαμερίσματα των Γεωργ. Συνεταιρισμών των λειτουργούντων την 31.12.1950 αναλόγως της δυνάμεως των εις αριθμόν συνεταιρίων. (Μέσος όρος δυνάμεως των εις μέλη).

Γεωγραφικά Διαμερίσματα	Σύνολο συν- ταίρων μελών των λειτου- ργούντων Συνεταιρισμών	Μέσος όρος Συνεταιρίων κατά λειτου- ργούντα Συνεταιρισμών	Αριθμός Μελών των λειτουργούντων Γεωργικών Συνεταιρισμών την 31.12.1950.								
			Με μέλη	Με μέλη	Με μέλη	Με μέλη	Με μέλη	Με μέλη	Με μέλη	Με μέλη	Με μέλη
			μέχρι 50	51 - 100	101 - 150	151 - 200	201 - 300	301 - 400	401 - 500	501 - 1.000	των 1.000
Αττική Θράκη	31.256	108	63	111	63	31	12	4	1	2	1
Ανατ. Μακεδονία	43.466	116	98	122	70	32	35	10	3	6	-
Κεντ. Μακεδονία	88.159	113	173	270	163	95	57	9	9	5	1
Δυτ. Μακεδονία	29.698	82	124	139	55	24	15	2	1	-	-
Θεσσαλία	52.883	96	167	202	100	34	26	13	6	2	-
Στερεά Ελλάς	117.777	115	333	326	153	87	66	27	9	15	7
Ήπειρος	26.413	78	132	112	63	15	12	4	-	-	-
Πελοπόννησος	113.185	85	453	498	208	89	57	15	3	3	-
Νήσοι Αγιάου	32.831	150	32	70	36	26	35	11	5	4	-
Νήσοι Κυκλάδες	10.642	128	19	23	15	13	7	3	2	1	-
Νήσος Κρήτη	68.687	105	119	276	152	59	38	8	2	3	-
Νήσοι Ιόνιοι	32.885	117	60	104	56	24	24	9	4	1	-
Δωδεκάνησος	7.241	98	24	26	9	8	5	1	1	-	-
Σύνολον (πλήν ολιγομελών)	655.123	103	1.797	2.279	1.143	537	389	116	46	42	9

Η ηλικία των Γεωργ. Συνεταιρισμών (των υφιστάμενων την 31.12.50
Κατάταξη των γεωργικών Συνεταιρισμών των υφιστάμενων νόμων (με διάκριση λειτουργούντων και αδρανούντων) την 31.12.50.
Κατάταξη τους κατά περιόδους ιδρύσεως των και κατά γεωγραφικά διαμερίσματα.

Γεωγραφικά Διαμερίσματα	Σύνολο υφιστάμενων Συνεταιρισμών 31.12.50		Περίοδος θρύσεως μέχρι 1920		1921 - 1925		1926 - 1930		1931 - 1935		1936 - 1940		1941 - 1945		Περίοδος ιδρύσεως 1946 - 1950	
	Λειτουργ. Αδραν.	Σύνολο λον	Λειτουργ. Αδραν.	Σύνολο λον	Λειτουργ. Αδραν.	Σύνολο λον	Λειτουργ. Αδραν.	Σύνολο λον	Λειτουργ. Αδραν.	Σύνολο λον	Λειτουργ. Αδραν.	Σύνολο λον	Λειτουργ. Αδραν.	Σύνολο λον	Λειτουργ. Αδραν.	Σύνολο λον
Δυτική Θράκη	288	108 396	1	1	150	18 168	50	20 70	17	3 17	30	34 64	9	1 10	30	18 48
Ανατ. Μακεδονία	376	101 477	37	2 39	110	16 126	97	33 130	15	5 20	30	24 54	23	3 26	64	18 82
Κεντρ. Μακεδονία	782	151 933	32	9 41	235	30 265	214	30 244	18	11 29	70	17 87	109	40 149	104	14 118
Δυτ. Μακεδονία	360	106 466	8	4 12	74	5 79	88	14 102	32	17 49	55	18 73	74	30 104	29	18 47
Θεσσαλία	550	228 778	23	4 27	79	9 88	146	51 197	75	46 121	83	43 126	92	50 142	52	25 77
Στερεά Ελλάδα	1.023	494 1.517	47	17 64	140	68 208	136	71 207	129	100 229	174	74 248	113	46 159	284	118 402
Ήπειρος	338	187 525	26	7 33	42	6 48	61	32 93	33	38 71	96	58 154	10	3 13	70	43 113
Πελοπόννησος	1.326	426 1.752	193	59 252	154	75 229	114	40 154	99	58 157	304	94 398	114	29 143	348	71 419
Νήσοι Αιγαίου	219	53 272	2	1 3	30	2 32	41	6 47	46	9 55	60	17 77	11	- 11	29	18 47
Νήσοι Κυκλάδων	83	4 87	4	- 4	15	2 17	8	- 8	1	- 1	17	2 19	1	- 1	37	- 37
Νήσοι Κρήτης	637	92 749	18	13 31	40	1 41	149	19 168	117	42 159	101	10 111	46	- 46	186	7 193
Νήσοι Ιονίου	282	28 310	31	1 32	36	2 38	20	2 22	71	3 74	47	4 51	9	1 10	68	15 83
Δωδεκάνησος	74	1 7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	74	1 75
Σύνολον (πλην αλειπτικών)	6.358	1.979 8.337	422	117 539	1.105 2.310	234 1.339	318 1.442	654 1.067	346 1.000	611 1.462	814 1.375	366 1.741				

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

Η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΩΝ ΓΕΩΡΓ. ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1946 - 1950 (ΤΟΠΙΚΑ - ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ - ΚΑΤΑ ΚΛΑΔΟΥΣ - ΚΑΠ.)

Στοιχεία στατιστικά για τους υπάρχοντες και λειτουργούντες Γεωργικούς Συνεταιρισμούς δόθηκαν στο προηγούμενο Υποκεφάλαιο Γ΄. (Για τους αστικούς βλ. στο Υποκεφάλαιο Θ΄. Ειδικά για τους Αλιευτικούς στο νέο Υποκεφάλαιο Δ/1΄).

Για τις δραστηριότητες τους κατά την ίδια περίοδο δίδονται στοιχεία στις επόμενες σελίδες με τη βασική σημείωση ότι είναι τόσες πολλές (κατά τομείς και περιφέρειες) οι εργασίες των πολλών χιλιάδων πρωτοβάθμιων Συνεταιρικών οργανώσεων (Γεωργ. Συνεταιρισμών) ώστε τα αναγραφόμενα εδώ πρέπει να θεωρούνται ως ανθολογία – συλλογή των πιά χαρακτηριστικών περιπτώσεων και των όσων η αρμόδια Δ/ση Συνεταιρισμών της ΑΤΕ και διάφοροι συνεταιριστές έφεραν μέχρι τις στήλες των περιοδικών και τις σελίδες σχετικών βιβλίων που υπάρχουν στο Αρχείο μου.

Επίσης πρέπει να σημειωθεί ότι υπάρχει στενή σχέση ανάμεσα στα στοιχεία που δίδονται εδώ ως δραστηριότητες των πρωτοβάθμιων Γ. Συνεταιρισμών και των στοιχείων που δίδονται στα Υποκεφ. ΣΤ΄ και ΣΤ/1΄ ως δραστηριότητες των Ενώσεων και Κεντρικών Οργανώσεων και συνεπώς ο μελετητής πρέπει να τα εξετάζει από κοινού ως δραστηριότητες του συνόλου των Συνεταιρικών Οργανώσεων που δεν είναι δυνατό να διακριθούν απόλυτα αλλά εμφανίζονται χωριστά (στα Υποκεφ. Δ΄ ή ΣΤή ΣΤ/1 ή Δ/1΄) ανάλογα με την οργάνωση εκείνη που έχει τον κεντρικό λόγο στη δραστηριότητα ενώ συνήθως συμπράττουν σε κάθε εργασία και συνεταιρικές οργανώσεις άλλου βαθμού (π.χ. στις εργασίες συγκεντρώσεως – διαθέσεως γεωργικών προϊόντων οι εργασίες γίνονται άλλοτε από τοπικές οργανώσεις και άλλοτε από περιφερειακές ή κεντρικές σε σύμπραξη με τις πρωτοβάθμιες ή δευτεροβάθμιες).

Ακόμη ο μελετητής πρέπει να έχει υπ΄ όψιν ότι δραστηριότητες των Γεωργικών Συνεταιρικών Οργανώσεων υπάρχουν όχι μόνο στα Δ, ΣΤ, ΣΤ4/1 αλλά και σε άλλα Υποκεφάλαια (π.χ. στο Ζ για την ΑΤΕ, το Η για τα γεωργικά προβλήματα και βέβαια στη νομοθεσία – Υποκεφ. Β΄ – που καθορίζει τα όρια και τις δυνατότητες δραστηριότητας).

Για το έργο των Γεωργ. Συνεταιρικών Οργανώσεων μεταπολεμικά βλ. και στο Υποκεφ. ΙΒ΄ (ανασκοπήσεις – προοπτικές).

*

Κατά το 1946 και κυρίως από το 1947 διευρύνονται αξιολογικά οι εργασίες των Συνεταιρικών Οργανώσεων γενικά για να αντιμετωπίσουν τις μεγάλες ανάγκες, παρόλη τη αναστάτωση που υπάρχει σε πολλές περιφέρειες από τις εκδηλώσεις του διχασμού. Βλ. και Δ/ΑΤΕ 1946 τ.1 για έντονες μετακατοχικές προσπάθειες.

Σύντομο απολογισμός για το έργο των Συνεταιρικών Οργανώσεων κατά το τελευταίο έτος της περιόδου, το 1950 βλ. ΦΣ. 1950, σ. 1975.

Προτού να δοθούν ειδικά στοιχεία από δραστηριότητες κατά οργανώσεις ή τομείς, δίδονται πληροφορίες και κρίσεις σχετικά με βασικά προβλήματα σχετικά με τις συνεταιριστικές δραστηριότητες κατά κλάδους (θέματα).

Η σημασία των Συνεταιρισμών

Εισαγωγικά είναι χρήσιμο να αναφερθεί ότι στο βασικό πρόβλημα της γενικότερης σημασίας των Συνεταιρισμών παγκόσμια και στην Ελλάδα αλλά και στον χαρακτήρα του Έλληνα αναφέρεται το 1946 ο καθηγητής Αρ. Σίδερης.

Αφού κάνει ιστορική επιστημονική ανασκόπηση και αφού αναφέρει παραδείγματα συνεργασίας - δραστηριότητας στην Ελλάδα τονίζει ότι:

« Στις συζητήσεις απάνω στο Συνεργατισμό προβάλλεται συνήθως, δόλια ή καλόπιστα, το επιχείρημα πώς ο χαρακτήρας του Έλληνα είναι τόσο ατομιστικός που ο Συνεργατισμός και η συνεταιριστική κίνηση είναι δύσκολο, αν όχι αδύνατο, να προκύψει στην Ελλάδα. Παρ' όλα αυτά, από το τίποτε, μέσα στα τελευταία 30 -

35 χρόνια, έχουμε τώρα χιλιάδες γεωργικούς συνεταιρισμούς στην ύπαιθρο, ενώσεις συνεταιρισμών, ομοσπονδίες, συνομοσπονδία, κοινοπραξίες, διάφορες και τόσους άλλους με συνεταιριστική βάση οργανισμούς, καθώς και μια αξιοπρόσεκτη κίνηση καταναλωτικών συνεταιρισμών στις πόλεις...».

Και αφού αναφέρεται σε εθνικές εφαρμογές (βοσκή στη καλαμά - αλλαξοβόδι-δισμα - δανειακιά, ξέχαση και λοιπά), καταλήγει:

«Με αυτά τα λίγα παραδείγματα δέ θέλω να πώ βέβαια πώς έριξα οριστικά το επιχείρημα του ασυμβίβαστου των συνεταιρισμών με τον ατομιστικό χαρακτήρα του Έλληνα, αλλά μου φαίνεται ότι απόδειξα πως δίπλα στα ατομιστικά κίνητρα του αγρότη μας, καθώς και κάθε ανθρώπου, υπάρχουν και τόσα άλλα αλτρουϊστικά αισθήματα, που συγκρατούν την κοινωνική συμβίωση των ανθρώπων, ώστε με την καλλιέργεια των να μπορεί η φυσική κοινωνικότητα να οργα-νωθεί σε συνειδητή σύμπραξη για γενικότερους ομαδικούς και κοινωνικούς σκοπούς. Δεν είναι λοιπόν ο Έλληνας το τέρας εκείνο του ατομισμού, όπως ισχυρίζονται συνήθως οι εχθροί του Συνεργατισμού. Έχει τόσο ψυχικό πλούτο, που μπορεί με κατάλληλη διαφώτιση και οδηγία να δώσει τα καλύτερα αποτελέσματα κοινωνικής συνεργασίας, που το καλό του καθενός θα βγαίνει από το καλό όλων. Καθώς παρατηρεί και ο Αμερικανός καθηγητής της Αγροτικής Κοινωνιολογίας D. Sanderson,

ο Συνεταιρισμός δεν οργανώνει μόνο την οικονομία του χωριού, δεν κάνει μόνο αποδοτικότερη την οικονομική δράση του ατόμου, δεν αλλάζει μόνο γενικά τον τρόπο διανομής του κοινωνικού εισοδήματος, αλλά τονώνει και τα κοινωνικά ένστικτα του ανθρώπου, αντιδρά στο laissez - faire και συνειδητοποιεί την αποστολή του ατόμου μέσα στην ομάδα του και γενικά μέσα στην κοινωνία...»

Τα ένστικτα του ανθρώπου είναι και εγωιστικά - ατομιστικά και κοινωνικά, σύμπραξης και συνεργασίας με τους συνανθρώπους του και θυσίας για το σύνολο. Και αυτό παρατηρείται και στα ζώα ακόμη...

Και αν υποθέταμε λοιπόν ότι πραγματικά στον Έλληνα ο ατομισμός είναι επικρατέστερος από τον συνεργατισμό, χρέος μας είναι να τονώσουμε το συνεργατισμό απέναντι στη διαλυτική για την κοινωνική συμβίωση ενέργεια του ατομισμού...».

Η επίτευξη της συνεταιριστικής δραστηριότητας. Εθνικοποιημένες επιχειρήσεις και συνεταιριστική μορφή οργάνωσής τους. Κρατισμός και Συνεταιρισμός.

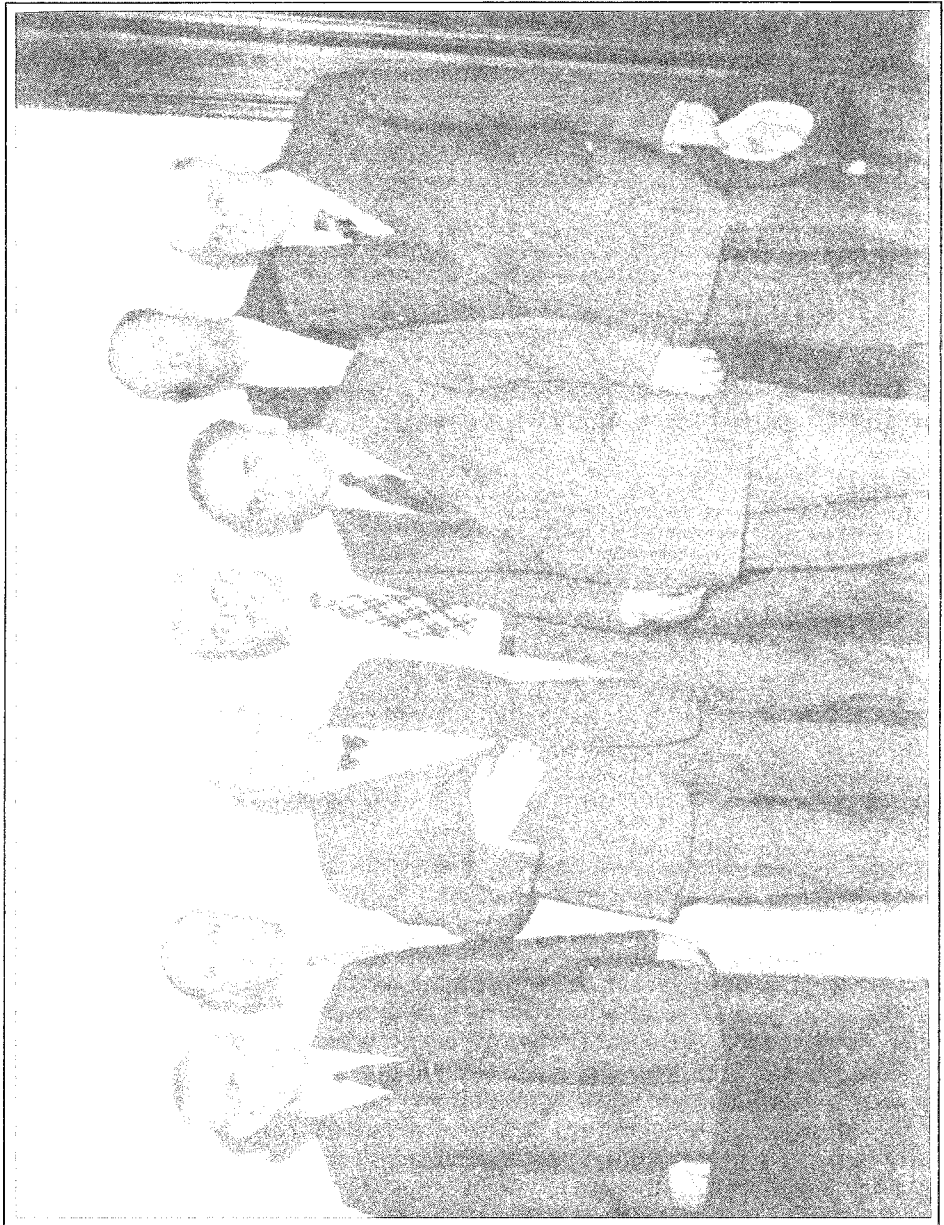
Με την ελπίδα που υπήρχε γενικότερα ότι η μεταπολεμική ζωή θα είχε καλύτερη οργάνωση για το συμφέρον του Λαού, οι θεωρητικοί συνεταιριστές μελετούν και οι πρακτικοί συνεταιριστές επιδιώκουν τρόπους ώστε να διευρυνθεί η συνεταιριστική δραστηριότητα. Οι τέτοιες εκδηλώσεις - προσπάθειες είναι πολλές και στο εξωτερικό και στην Ελλάδα αλλά δεν είναι δυνατό να αναφερθούμε αναλυτικά σ' αυτές.

Ενδεικτικά αναφερόμαστε εδώ μόνο στο βασικό παγκόσμιο πρόβλημα της τότε εποχής, το πρόβλημα των εθνικοποιήσεων, που ήταν υπό συζήτηση και μελέτη σε πολλές χώρες.

Ο καθηγητής Αριστ. Σίδερης αναλύει το θέμα στο περιοδικό «Συνεταιριστής» (1946, σ. 19) με βάση τελευταίο τότε βιβλίο του καθηγητή Lavergne με τίτλο «Τα Προβλήματα των εθνικοποιήσεων». Γράφει σχετικά (χρήσιμα και για σήμερα):

«Οι μεγάλες επιχειρήσεις, που εξυπηρετούν οικονομικούς κλάδους κοινής ωφέλειας και που συγκεντρώνουν σχεδόν μονοπωλιακά την παραγωγή, που έχουν χιλιάδες εργατές, που η αυτόνομη ιδιοκτητική τους θέση στην οικονομία έρχεται κάθε μέρα σε σύγκρουση με το γενικό συμφέρον, αποτελούν το θέμα της ση-

μερινής οργανωτικής προσπάθειας των κρατών και η εθνικοποίηση τους θεωρείται σήμερα σαν το πρώτο βήμα για μια οργανωμένη, πειθαρχημένη και αποδοτική οικονομία. Δεν πρόκειται για την ολοκληρωτική εκείνη εθνικοποίηση, που κηρύσσει ο σοσιαλισμός ή ο κομμουνισμός σαν τελικό σκοπό του πολιτικού του α-

Διαρκείς επαφές της Συνομοσπονδίας με τις τότε Κυβερνήσεις, για τα αγροτικά προβλήματα και για την επέκταση του ρόλου των Συνεταιριστικών Οργανώσεων.

γώνα. Πρόκειται για την εθνικοποίηση, που επιχειρείται μέσα στο αστικό καθεστώς (παραδ. Αγγλία, Γαλλία). Εθνικοποίηση και αστικό καθεστώς. Αμέσως προβάλλει το ερώτημα: Ποιός θα διαχειρισθή κατά τον καλύτερο τρόπο για το σύνολο τις εθνικοποιημένες επιχειρήσεις; Θα γίνουν κρατικές, που θα τις διαχειρίζονται υπάλληλοι του κράτους; Θα γίνουν αυτόνομοι οργανισμοί μισοανεξάρτητοι από το κράτος; Κρατικοποίηση λοιπόν ή εθνικοποίηση;

Την απάντηση στο ερώτημα αυτό έρχεται να δώσει το βιβλίο του καθ. Lavergne. Διαχείριση των εθνικοποιημένων επιχειρήσεων από κρατικούς υπάλληλους θεωρείται η χειρότερη λύση. Η νοστορπία τους δεν συμβιβάζεται με την άσκηση οικονομικών έργων. Η αρχή της οικονομικότητας, που είναι βάση κάθε επιχειρηματικής δράσης, τους λείπει. Η γραφειοκρατική νοστορπία τους είναι εμπόδιο στην πρακτική διαχείριση οικονομικών σκοπών.

Οι αυτόνομοι οργανισμοί που διοικούνται από τυχαίες επιτροπές τεχνικών, ειδικών(!) και κρατικών υπαλλήλων παραδίδουν στα χέρια ανόμοιων διοικητικών στοιχείων. Έπειτα ή το Κράτος θα ελέγχει τους οργανισμούς τούτους και τότε η πολιτική θα μπαίνει μέσα σ' αυτούς ή θα τους αφήνει ανεξέλεγκτους και ο κίνδυνος για το κοινό θα είναι μεγάλος.

Προτείνει τη λύση της διαχείρισης των εθνικοποιημένων επιχειρήσεων κατά τρόπο συνεταιριστικό, όπου το κοινό που εξυπηρετείται από τα οικονομικά έργα των επιχειρήσεων αυτών (παραγωγή, μεταφορές, πίστη, κλπ.) να είναι ο κύριος και ο διαχειριστής τους.

Και πώς; Με τις δημόσιες επιχειρήσεις με συνεταιριστική μορφή.»

Στη συνέχεια απαριθμεί αναλυτικά, με στοιχεία από την δράση τους, τέτοιες μορφές που υπάρχουν στο Βέλγιο, την Αγγλία, τη Γαλλία.

Συνιστούμε τη μελέτη όλου του κειμένου του Αριστ. Σίδερι («Συνεταιριστής» 1946, σ. 19–22) και – για όσους είναι δυνατό – όλου του βιβλίου του καθηγητή Lavergne Κρατικός παρεμβατισμός και Συνεταιρισμοί. (σχετικά κείμενα Γ. Παμπούκα και άλλων βλ. παραπάνω στο Υποκεφάλαιο Β').

Πρακτικοί και πνευματικοί σκοποί στους Συνεταιρισμούς

Στο θέμα αναφέρεται διεξοδικά ο Π. Γλέζος («Συνεταιριστής» 1946, σ. 45). Παραδέχεται ότι οι Συνεταιρισμοί πρέπει να υπηρετούν βασικά πρακτικούς (υλικούς) σκοπούς, την παραγωγική και οικονομική ανάπτυξη και την προστασία των πιο φτωχών. Και αυτό γίνεται και στην Ελλάδα και οι καρποί υπήρξαν πολλοί. Αλλά με βάση το νόμο του μέτρου και της αρμονίας, αναπτύσσει ότι ο Συνεταιρισμός πρέπει να υπηρετεί και κάποιους πλατύτερους σκοπούς. Στο ίδιο φύλλο του περιοδικού «Ο Συνεταιριστής» (1946, σ. 46) δημοσιεύεται σχέδιο καταστατικού για την εξυπηρέτηση πνευματικών σκοπών για να το χρησιμοποιήσουν οι ενδιαφερόμενοι.

Αλλά κείμενα Π. Γλέζου βλ. στην υποσημείωση^(*).

Η σημασία του καλού τοπικού Συνεταιρισμού

Βλ. Αξιόλογο κείμενο στη Φ.Σ. (1946, σ. 189) για τη σημασία του καλού τοπικού συνεταιρισμού με οργάνωση και μορφωμένο δικό του υπάλληλο. Η υπόδειξη αναφέρεται στη γνωστή κατάσταση της ύπαρξης χιλιάδων μικρών συνεταιρισμών χωρίς κάποια οργάνωση και ευρύτερη τοπική δραστηριότητα τους πέρα από τη λήψη δανείων ΑΤΕ μέσω της Ενώσεως Συνεταιρισμών.

Οι εργασίες των Συνεταιρισμών.

Οι συνεταιρισμοί κινούνται μετακατοχικά με δραστηριότητα στον κύκλο των συνηθισμένων εργασιών τους, σε συνεργασία με την ΑΤΕ, για να αντιμετωπίσουν – όσο τους είναι δυνατό – τις πολλές ανάγκες των μελών τους έπειτα από την κατοχική αφαίμαξη και τις πολιτειακές διαμάχες και ζημιές σε όλη τη χώρα (με διάφορο βέβαια βαθμό από τόπο σε τόπο). Μέσω της ΑΤΕ – που διαχειρίζεται την όποια συμμαχική βοήθεια σε είδη – και με τα λίγα δάνεια που μπορεί να εξασφαλίσει

^(*) Βλ. και τα κείμενα Π. Γλέζου: ΑΤΕ και Συνεταιρισμοί (Δ/ΑΤΕ τ. 24/1948) – Ανασυγκρότησης και Συνεταιρισμοί (Δ/ΑΤΕ τ. 35/1949) – Το ηθικόν και πολιτιστικόν νόημα του Συνεταιρισμού: Ν. Μιχόπουλος (Δ/ΑΤΕ τ. 45/1950).

στους αγρότες από το εκδοτικό προνόμιο (αφού τα δικά της κεφάλαια και τα λίγα των Συνεταιρισμών εξανεμίστηκαν κατά την κατοχή και έπειτα από τον φοβερό πληθωρισμό) διοχετεύουν στην ύπαιθρο χρήσιμα εφόδια για να κινηθεί η παραγωγική μηχανή και να αυξηθεί η παραγωγή γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων. Οι Ενώσεις Συνεταιρισμών αναλαμβάνουν περισσότερο ενεργό ρόλο με την ενίσχυση της Συνομοσπονδίας, της ΚΥΔΕΠ, της ΑΤΕ και άλλων Γεωργικών Οργανώσεων και Οργανισμών. (Βλ. για τις Ενώσεις στο Υποκεφάλαιο ΣΤ'). Ακολουθούν μερικά (ενδεικτικά) στοιχεία για μερικές εργασίες και για μερικούς Συνεταιρισμούς. Επίσης η Τράπεζα συνιστά στις υπηρεσίες της να φροντίσουν για την προσαρμογή των μερίδων, της ευθύνης και των δικαιωμάτων εγγραφής των συνεταιρικών οργανώσεων, ώστε η αξία τους να είναι ανάλογη με τις σημερινές νομισματικές συνθήκες και με τις ανάγκες των οργανώσεων. (Σ. 1947, σ. 31)

Το θέμα των προπολεμικών καταθέσεων στις Τράπεζες και στους Συνεταιρισμούς.

Μελέτη του Κ. Τζωρτζόπουλου (Διευθυντή ΑΤΕ) υποδεικνύει την πληρωμή γενικότερα των τραπεζικών καταθέσεων από την φορολογία εκείνων που εξόφλησαν με πληθωρικές δραχμές (Σ.Δ. 1946, τ.7, σ.7). Δίνει στοιχεία για το ύψος των καταθέσεων στο τέλος του 1940 και άλλα ενδιαφέροντα για το θέμα και γενικά τις Τράπεζες (ενδιαφέρον ότι τα κεφάλαια των τραπεζών ήταν τα 11/100 των καταθέσεων). Υποδεικνύει την αναπροσαρμογή των οφειλών προς τις Τράπεζες (λόγοι, τρόπος, κλπ.) και παράλληλη ρύθμιση των καταθέσεων ή να εκδοθούν ειδικές μετοχές για τους καταθέτες.

Ο Δ.Θ. Πάνος αναφέρεται στο θέμα της δυνατότητας και σκοπιμότητας πληρωμής από τους συνεταιρισμούς των προπολεμικών καταθέσεων σε αυτούς, με γνώση βέβαια ότι με το Νόμο 18/1944 που προσδιόρισε την αξία της νέας δραχμής, όλες οι καταθέσεις σε Τράπεζες κλπ. είχαν μηδενιστεί. Αναφέρεται στη σημασία των καταθέσεων και στη πρόοδο που είχε γίνει μέχρι τον πόλεμο και είχαν φτάσει οι καταθέσεις στους Συνεταιρισμούς στο τέλος του 1936 σε 39.929.497. δρχ. και οι καταθέσεις στις Ενώσεις σε 33.091.135. δρχ. Και προτείνει την μερική απόδοση των καταθέσεων από λόγους ηθικούς αλλά και προπαγανδιστικούς, αν βέβαια υπάρχει οικονομική δυνατότητα όπως π.χ. αποφάσισε η Ένωση Εορδαίας. (Φ.Σ. 1946, σ.47 και 74).

Ειδικός Συνεταιρισμός Ανοικοδομήσεως.

Με το Ν.Δ. περί εκτελέσεως έργων ανοικοδομήσεως (ΦΕΚ. 154/11.5.46) τέθηκαν ειδικές διατάξεις για ειδικούς συνεταιρισμούς ανοικοδομήσεως. (Φ.Σ. 1946, σ. 108) Για την χρησιμοποίηση των Συνεταιρισμών στην ανοικοδόμηση βλ. αναλυτικά στο Υποκεφάλαιο Α'.

Αιλεντικοί Συνεταιρισμοί.

Για την δραστηριότητα τους βλ. στο ειδικό υποκεφάλαιο Δ/1'.

Υγειονομικοί Συνεταιρισμοί.

Στους αγροτικούς υγειονομικούς συνεταιρισμούς (αλλά και γενικότερα στην αξία των Συνεταιρισμών) αναφέρεται κείμενο του καθηγητή Πανεπιστημίου Ν. Καβαζαράκη. Τονίζει την διαφορά στη διαβίωση που υπάρχει μεταξύ υπαίθρου και πόλεων και δημιουργεί το ρεύμα μετακινήσεως στις πόλεις. Το ελληνικό χωριό έχει ανάγκη, παράλληλα από την οικοδομική του ανασυγκρότηση, να υπάρξει και η υγειο-

νομική και ψυχοκοινωνική του ανασυγκρότηση. Έχει ανάγκη από οργάνωση υγειονομικών συνεταιρισμών, ανεξάρτητα από τις Κοινότητες που υπόκεινται σε πολιτικές επιρροές και μεταβολές. (Σ.Δ. 1946, τ. 5, σ. 11)

Τα μηχανήματα των Συνεταιρικών Οργανώσεων.

Η Συνεταιριστική εκμετάλλευση αλωνιστικών συγκροτημάτων. Ομιλία του ειδικού Ι. Παλαιολόγου (του Υπ. Γεωργίας) έγινε στο φροντιστήριο Συνεταιριστών (9/10/ 44) για την υποβολή της συνεταιριστικής δραστηριότητας μετά την απελευθέρωση. Το αναλυτικό κείμενο βλ. στη Φ.Σ. 1946 σ. 104 με λεπτομερείς οδηγίες.

Τα αυτοκίνητα των Συνεταιρικών Οργανώσεων. Σχετικό υπόμνημα με επιχειρήματα για τον σωστό χειρισμό από το Κράτος του θέματος αυτού βλ. στη Φ.Σ. 1946, σ.195.

Τα μηχανουργεία Ούντρα για κατασκευή γεωργικών μηχανημάτων. Ενέργειες για παραχώρηση μέρους τούτων σε Συνεταιρικές Οργανώσεις. (Φ.Σ. 1946, σ. 232)

Ελκυστήρες των Συνεταιρισμών κατά την χρήση 1950.

Γεωγραφικά Διαμερίσματα	Ελκυστήρες			Εργασθέντες δι'αρόσεις.	Καλλιεργηθέντα στρέμματα	Κόστος καλλιέργ. κατά στρέμμα (δρχ.)
	Συνδεδεμένοι με βιομ. Εγκαταστ.	Ανεξάρτητοι.	Σύνολον Ελκυστ.			
Θράκη	14	14	28	11	7.303	13.166
Μακεδονία	29	86	115	35	42.700	11.059
Θεσσαλία	12	35	47	9	11.314	10.475
Ήπειρος	-	1	1	1	140	5.714
Στερεά Ελλάς	42	57	99	46	64.699	11.441
Εβόρια	11	1	12	1	1.038	8.406
Πελοπόννησος	8	13	21	7	3.641	9.946
Νήσοι Αιγαίου	2	-	2	-	-	-
Επτάνησος	4	4	8	3	2.901	15.348
Κρήτη	1	5	6	-	-	-
Σύνολον	123	216	339	113	133.736	

Δασικοί Συνεταιρισμοί.

Παραχώρηση των δασών στις Κοινότητες και εκμετάλλευση τους από Δασικούς Συνεταιρισμούς είναι το ψήφισμα – αίτημα της Γ.Σ. της Συνομοσπονδίας. Αναλυτική μελέτη με ιστορικό και επιχειρήματα από τον δασολόγο Π. Κασσανδρέα βλ. Φ.Σ. 1946, σ.48.

Στην προστασία και κάρπωση των δασών δια των Συνεταιρισμών αναφέρεται και κείμενο του Επιθεωρητή Δασών Δ. Θαλασσινού. Ιστορικό ελληνικών δασών, επιχειρήματα για ωφέλειες από τους Συνεταιρισμούς. (Φ.Σ. 1946, σ. 115)

Συνεταιρισμοί Εγγείων Βελτιώσεων.

Αναλυτική παρουσίαση του θεσμού και της δραστηριότητος των Συνεταιρισμών Εγγείων Βελτιώσεων βλ. σε κείμενο του Κ. Λεοντίδη (Σ.Δ. τ. 3) και επεξήγηση της σχετικής νομοθεσίας για την ίδρυση τους. (Σ.Δ. τ. 9, σ. 9) από τον Θ. Καράμπελα.

Ελαικομία και Συνεταιρισμοί.

Στην ανάπτυξη του ενδιαφέροντος των Συνεταιρισμών στις βρώσιμες ελιές με την ενίσχυση ΑΤΕ καταλήγει μελέτη του Κ. Τζωρτζόπουλου (της ΑΤΕ) στο Σ.Δ. 1946, (τ. 12, σ. 4).

Άλλες γενικές αναφορές στην αξία των Συνεταιρισμών.

Βλ. μετά τα στοιχεία του 1946 που ακολουθούν.

ΕΙΔΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΜΕΡΙΚΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ ΤΟ 1946

Συνεταιρισμός της Αράχωβας.

Εξάιρετο κείμενο του Δ. Στρογγύλη για τον εκλεκτό Συνεταιρισμό της Αράχωβας, τον Πρόεδρο του και τους συνεταίρους βλ. στο Σ. 1946, σ. 27. (Χαρακτηριστικές περικοπές βλ. στον τόμο Γ, σελ. 322/1474).

Συνεταιρισμός Νέας Αγγιάλου.

Ενδιαφέρον κείμενο για τον εκλεκτό αυτό Συνεταιρισμό (ραδιοφωνική ομιλία ΑΤΕ) βλ. στη Φ.Σ. 1946, σ. 123, με αναλυτικά στοιχεία για τις εργασίες του.

Οι Συνεταιρισμοί στα Δωδεκάνησα.

Αναλυτικές πληροφορίες βλ. σε κείμενο Αριστ. Κλήμη με βάση και το περιοδικό του Γεωργικού Συνεταιρισμού Δωδεκανήσου καθώς και μελέτη του Σωτ. Αγαπητίδη (Φ.Σ. 1946, σ. 145).

Ο Οινοποιητικός Συνεταιρισμός Αρχαίων Κρήτης.

Δυσπραγία από αζητησία οίνου. Ενέργειες για πληρωμή φόρου οίνου κατά τμηματική πώλησιν. Περιορισμός του φόρου στο 10% επί τιμής παλήσεως. Μή παραγωγή σταφιδίτη οίνου (Φ.Σ. 1946, σ. 251).

Ο Συνεταιρισμός διαχειρίσεως γορτονομής Κερατέας.

Αναλυτική ραδιοφωνική ομιλία της ΑΤΕ για τη δραστηριότητα του παραπάνω Συνεταιρισμού και τις υπηρεσίες που πρόσφερε και προσφέρει με το ιδιότυπο εργο του. Συνεργασία του με Συνεταιρισμούς κτηνοτρόφων και κανονική διαχείριση βοσκών περιοχής του (βλ. Φ.Σ. 1946, σ. 81).

Λέσβου Ελαιουργικοί Συνεταιρισμοί.

31 Συνεταιρισμοί έχουν ιδιόκτητα ελαιουργεία πετρελαιοκίνητα και ηλεκτροκίνητα. Πρόβλημα από έκτακτη βαρύτατη εισφορά από εργασίες τους με μη μέλη. (Φ.Σ. 1946, σ. 90)

Ελαιουργικός Συνεταιρισμός Παλαϊκήπου Λέσβου.

Παλαιά κατάσταση εκμεταλλευτική από εργοστασάρχες. Αναλυτικά στοιχεία (αναδρομικά και του 1946) για δραστηριότητες του Συνεταιρισμού σε ραδιοφωνική ομιλία ΑΤΕ. Ελαιοτριβείο και σχετικές εγκαταστάσεις, πιστώσεις, αλευρόμυλος (βλ. Φ.Σ. 1946, σ. 146).

Συνεταιρισμός Μερτιδίου Αιγιαλείας.

Χαρακτηριστική επιστολή στη Φ.Σ. για το περιοδικό, τα προβλήματα της περιφέρειας, την υπομονή και επιμονή τους, το πατριωτικό τους φρόνημα (Φ.Σ. 1946, σ. 213).

Συνεταιρισμοί Πετρομαγούλας - Καρύας - Ρομφίκων της Λαϊβαδίας.

Για την κοινοπραξία τους και απόκτηση εκκοκιστηρίου βλ. στο Υποκεφ. ΣΤ'.

Στοιχεία 1948:

Στοιχεία αξιόλογα για την δραστηριότητα των Γ.Σ. Συνεταιρισμών γενικά κατά το 1948 μέσα στο κλίμα της δύσκολης εποχής, βλ. στα κείμενα Δ.Θ. Πάνου στο Σ. 1949, σ. 4 και Φ.Σ. σ. 1039, 1063.

Επίσης στοιχεία για την κίνηση των Γ.Σ. κατά το 1948 βλ. στο Σ. 1950, σ. 27.

ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟ 1947 – 1950

Αναφορές στις δραστηριότητες των Συνεταιρισμών σε διαλέξεις του 1949.

Αναφορές, με πολλά στοιχεία, γίνονται και στις επόμενες διαλέξεις του 1949 του ομίλου Γεωπόνων:

Στην ομιλία του καθηγητή Αρ. Σίδερι «Οικονομία και Συνεργατισμός» στις 20/4/1949. Παραγωγικές καταναλωτικές τάξεις. Οικονομικά συστήματα άκρατου ανταγωνισμού και Ολοκληρωτικών καθεστώτων που ταλαιπωρούν το βιοτικό επίπεδο. Σημασία των Συνεταιρισμών παρά τις αντιδράσεις. (Φ.Σ. 1949, σ. 1633).

Στην ομιλία του καθηγητή Αθ. Μουλούλη την 20/4/49 «η θέσις της Ελληνικής γεωργίας και η συμβολή των Γεωργικών Συνεταιρισμών εις την αύξησιν της παραγωγής». Αναλυτικά επιστημονικά στοιχεία και οδηγίες Μεγάλη η συμβολή των Γεωργικών Συνεταιρισμών. (Φ.Σ. 1949, σ. 1615 και 1663).

Στην ομιλία του Α. Δομέστιχου 25/5/49 «η συμβολή των παραγωγικών Συνεταιρισμών διά την αύξησιν του εισοδήματος των παραγωγών». Είδη Συνεταιρισμών. Ειδικότερη ανάπτυξη για τους παραγωγικούς Συνεταιρισμούς. Σημασία τους. Αναλυτικά για γαλακτοκομικούς – τυροκομικούς, οινοποιητικούς, ελαιουργικούς, με ενδιαφέροντα στοιχεία από τη δραστηριότητα τους και υποδείξεις για περισσότερη ανάπτυξη τους. (Φ.Σ. 1949, σ. 1634).

Συνεταιρισμοί και κηπευτικές καλλιέργειες: Στην ομιλία του καθηγητή Π.Θ. Αναγνωστόπουλου στις 12/5/1949 με προτροπές για επέκταση ης συνεταιριστικής δραστηριότητας (Φ.Σ. 1949, σ. 1638)

Προμήθειες και πωλήσεις των Συνεταιρισμών. Στην ομιλία του Δ.Θ. Πάνου στις 3/6/1949. Αναλυτικά στοιχεία για το θέμα (θεωρητικά, διεθνή, ελληνικά) και επισήμανση των δυσκολιών, των αντιδράσεων, της οργάνωσης, των επιτυχιών. (Φ.Σ. 1949, σ. 1668). Βλ. επίσης κείμενο Φ. Λαμπροπούλου «Αι προμηθευτικά εργασία και η ΑΤΕ» (Δ/ΑΤΕ τ. 31 του 1949).

Η διεύρυνση του ρόλου των Συνεταιριστικών Οργανώσεων στην οικονομία κατά την περίοδο αυτή. Ο Συνεταιρισμός στην υπηρεσία του δημοσίου συμφέροντος.

Στο βασικό αυτό για την τότε εποχή (και σήμερα) θέμα – επιδίωξη, αναφέρεται ο Θ. Τζωρτζάκης στο Σ. 1950, σ. 65 (σε συνέχεια σκέψεων που είχαν εκτεθεί παλαιότερα στο Σ. 1946, τεύχος 3). Γράφει, με αφορμή τις αντιδράσεις που σημειωνόταν για την διεύρυνση του ρόλου των Συνεταιριστικών Οργανώσεων:

« Από λόγους εθνικής ανάγκης, οικονομικής περι-συλλογής και κοινωνικής πρόνοιας, ένα μεγάλο μέρος της οικονομικής ζωής βρίσκεται κάτω από δημόσιο έλεγχο και πολλές φορές σε δημόσια διαχείριση. Και στις δύο περιπτώσεις οι συνεταιρισμοί, σαν ανιδιοτελείς οργανισμοί, είναι άριστοι και πιστοί υπηρέτες όχι μονάχα των μελών τους, αλλά και του συνόλου. Γι' αυτό επιστρατεύτηκαν βιαστικά παντού, ακόμη και σε μας αν και λιγότερο απ' ότι έπρεπε, για ν' αναλάβουν διάφορα νέα έργα (συγκεντρώσεις προϊόντων, προμη-θειες εφοδίων, διανομές ειδών κλπ.).

Την άποψη αυτή του 1946, στηριγμένη από τότε σε πραγματικά περιστατικά, την επαληθεύει στο μεταξύ αδιάκοπα η εξέλιξη που παρουσιάζουν οι γεωργικοί μας συνεταιρισμοί, σαν όργανα στην υπηρεσία του δημοσίου συμφέροντος. Καθημερινά αυξάνει ο αριθμός και η ποιότητα των κοινωφελών έργων, όπου ο γεωργικός συνεταιρισμός καλείται να προσφέρει τις υπηρεσίες του, για να εξυπηρετήσει όχι μόνο τους συνεταιίρους του, αλλά όλους τους αγρότες. Παρ' όλες τις αντιδράσεις που προκαλεί η πολύπλευρη δράση του, καθώς ολοένα απλώνεται και γίνεται ισχυρότερη, και παρ' όλα τα εμπόδια που είναι φυσικό να συναντά μέσα στην γοργή σχετικά πορεία του, απομένει πάντα-και τελικά αναγνωρίζεται και επιβάλλεται από τα πράγματα – ο πιο ανιδιοτελής αλλά και ο πιο ικανός και άξιος συμπαραστάτης του συνόλου. Τι κι αν είναι

δημιούργημα της ατομικής πρωτοβουλίας; Τι κι αν στην βάση του είναι μια ένωσι φτωχών και αδύναμων βιοπαλαιστών για δική τους βοήθεια; Τι κι αν τον διοικεί υπεύθυνα και αποκλειστικά η συλλογική ιδιοτική πρωτοβουλία; Τι κι αν χρωστά τη δύναμη του στην ίδια την ένωση των φτωχών μελών του και μπορεί να ζήσει και να λειτουργήσει μόνο με τη βοήθεια της; Παρ' όλα αυτά είναι στη βαθύτερη του ουσία ένας ανιδιοτελής, αντιεγωιστικός οργανισμός, που ανοίγει τα φτερά του να σκεπάσει όποιον προσφύγει κάτω απ' αυτά. Οι πόρτες ανοιχτές για όλους, οι προστατευτικοί του χώροι ανεξάντλητοι, οι υπηρεσίες κι οι φροντίδες του στη διάθεση όλων όσοι θέλουν να τις χρησιμοποιή-σουν.

Αυτό εξηγεί την αδιάκοπα πλατύτερη και εντονώ-τερη χρησιμοποίηση του γεωργικού Συνεταιρισμού για την εκτέλεση έργων δημοσίου συμφέροντος.

Δύο νέα τέτοια έργα, μέσα στα παλαιότερα, (συγ-κέντρωση σιτηρών, σουλτανίνας, διανομή γεωργικών ειδών κλπ.) επιβεβαιώνουν την άποψη ότι ο γεωργικός συνεργατισμός είναι αναντικατάστατος και πολύτιμος συμπαραστάτης στην υπηρεσία του δημοσίου συμφέ-ροντος, που μπορεί να το εξυπηρετήσει παράλληλα με τις υπηρεσίες που προσφέρει στα μέλη του. Το ένα από τα έργα αυτά ανατέθηκε ήδη και το άλλο είναι η προ-στασία των καπνών μας...»

Αναφέρεται στη συνέχεια στο ρόλο της Ελαιουργικής για την καταπολέμηση του δάκου και στο έργο της προστασίας των τιμών κλπ. των καπνών από τη ΣΕΚΕ. (βλ. σχετικά στο Υποκεφ. ΣΤ/1'). (Σ. 1950, σ. 65)

Αναγνωρίσεις και υποδείξεις ειδικών για τη διεύρυνση του ρόλου των Συνεταιρισμών

Πέραν των όσων διατύπωσαν οι επιστήμονες – ομιλητές του 1949 και άλλοι ειδι-κοί συνεταιριστές, αναγνωρίσεις και προτάσεις υπάρχουν και από πολλούς άλλους εξωσυνεταιριστικούς ειδικούς.

Έτσι π.χ.:

Ο παιδαγωγός Ευαγ. Παπανούτσος εκθέτει σε αναλυτικό κείμενο του τη βοήθεια που θα μπορούσαν να δώσουν οι Συνεταιρισμοί για την αγωγή των νηπίων με βάση το θεσμό των νηπιαγωγείων και τις εφαρμογές στο εξωτερικό. (Βλ. Σ. 1947, σ. 20).

Ο Πασχ. Τσαμπάσης υποδεικνύει τη χρησιμότητα και ανάπτυξη των δραστηριο-τήτων των Συνεταιρισμών στη Λαϊκή τέχνη. (Βλ. Σ. 1949, σ. 27).

Μόνον οι Συνεταιρισμοί δύνανται να επιτύχουν σταθερότητα τιμών και ανασυ-γκρότησιν του τόπου, τονίζει στη Βουλή ο Απ. Μουστρούφης (με βασικές παρατη-ρήσεις του και υποδείξεις). Ιδιαίτερη σημασία έχει η γνώμη αυτή διότι ο βουλευτής Απ. Μουστρούφης είχε παλαιότερα – ως ανώτατος κρατικός λειτουργός – πολύ επι-φυλακτικές απόψεις (βλ. τόμο Γ).

Ο ακαδημαϊκός Ν.Χ. Ρουσόπουλος εκθέτει στοιχεία, σκέψεις, υποδείξεις για το ρόλο των Συνεταιρισμών στην ανασυγκρότηση των Γεωργικών Βιομηχανιών και γενικότερα στην ανασυγκρότηση της Χώρας. (Σ. 1950, σ. 142). Τονίζει, (ανάμεσα σε άλλα) στο εξαιρετικής σημασίας ακόλουθο κείμενο του:

«... Το ρόλο τους αυτό, προκειμένου για χώρα κατ' εξοχήν γεωργική, φτωχή και με μικρή γεωργική ιδιο-κτησία, όπου επικρατεί η οικογενειακή εκμετάλλευ-ση, όπως είναι η Ελλάδα, κανείς δεν μπορεί να τον αρ-

νηθή, και μάλιστα ύστερα από τὰ ὡς τώρα αποτελέ-σματα των γεωργικών μας συνεταιρισμών.

Αλλά πολλοί είναι εκείνοι, ακόμη και μεταξύ των υ-πευθύνων και των αρμοδίων, που δε φαίνεται να έχουν

κατανοήσει όλη τη ζωτική σημασία του ρόλου αυτού για τη γεωργική και την εθνική μας οικονομία.

Δε φαίνονται δηλ. να έχουν αφομοιώσει ότι, χωρίς συστηματική συνεταιριστική οργάνωση των παραγωγών μας (καθώς είναι γνωστό η ελληνική γεωργία βρίσκεται κυρίως στα χέρια ενός περίπου εκατομμυρίου μικροϊδιοκτητών) και φυσικά, παράλληλα, χωρίς σκόπιμα οργανωμένη τη γεωργική μας πίστη, δεν υπάρχει καμιά προοπτική για να βελτιωθεί η δεινή θέση όπου βρίσκεται η γεωργία μας - παραγωγός των πολύτιμων τροφίμων και διαφόρων άλλων πρώτων υλών - και να καλυτερέψει το βιοτικό επίπεδο και η θέση των αγροτών μας - των πολυπληθέστερων δηλ. πελατών για τους άλλους κλάδους της οικονομίας - που και τα δύο είναι απαραίτητες προϋποθέσεις και για την ανάπτυξη των κλάδων αυτών και για την ευημερία όλων μας γενοικά.

Μόνο με συνεταιρισμούς που είναι καλά οργανωμένοι και εργάζονται ικανοποιητικά θα μπορέσει να ανασυγκροτηθεί η γεωργία μας και, μαζί με την ανοικοδόμηση του τουρισμού μας και της ναυτιλίας μας, θα είναι σε θέση και αυτή, ιδίως αυτή, να βοηθήσει ν' αναπτυχθούν και οι άλλοι κλάδοι της εθνικής μας οικονομίας, η βιομηχανία και το εμπόριο.

Μόνο έτσι, επίσης, θα αξιοποιηθούν τα μεγάλα ενεργειακά και εγγειοβελτιωτικά έργα που πρόκειται να γίνουν.

Στην ανασυγκρότηση της γεωργίας μας με τη χρησιμοποίηση των συνεταιρισμών, ιδιαίτερη θέση κατέχουν όμως και οι γεωργικές μας βιομηχανίες (καθώς και οι βιοτεχνίες και οι οικοτεχνίες).

Είναι πολύ γνωστή η συμβολή τους στη συστηματικότερη αξιοποίηση των γεωργικών προϊόντων: ελάττωση των φθορών με τις βιομηχανίες για τη διατήρηση τους (κονσερβοποιία), μείωση του παραγωγικού κόστους, βελτίωση της ποιότητας (με τη χρησιμοποίηση από τη βιομηχανία των ακατάλληλων για άμεση κατανάλωση προϊόντων), εκμετάλλευση των υποπροϊόντων, απασχόληση εργατικών χεριών, αύξηση του εργατικού και του εθνικού εισοδήματος, ανάπτυξη του μορφωτικού και του τεχνικού επιπέδου των αγροτών κλπ. κλπ..

Αλλά και οι γεωργικές βιομηχανίες, για να συντελέσουν όσο το δυνατό περισσότερο στην ανοικοδόμηση της γεωργικής και της εθνικής μας οικονομίας, πρέπει κυρίως, και όσο είναι αυτό δυνατό, να οργανωθούν και να λειτουργήσουν επάνω στις συνεταιριστικές βάσεις, χωρίς βέβαια ν' αποκλεισθή - και μάλιστα όπου αυτό επιβάλλεται από τα πράγματα και από το κοινό συμφέρον - και η πάντοτε πολύτιμη συμβολή και συνεργασία της ιδιωτικής πρωτοβουλίας, που τα δίκαια και τα δημιουργημένα συμφέροντα της, καθώς είναι γνωστό, τίποτε δεν έχουν να φοβηθούν από τους συνεταιρισμούς.

Στην πρωτοποριακή δράση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας οφείλομε, πραγματικά, τις πρώτες σημαντικές γεωργικές βιομηχανίες μας (οινοποιία, ελαιουργία, γαλακτοβιομηχανία κλπ.), που υπήρξαν - άλλοτε περισσότερο και άλλοτε λιγότερο - τα πρότυπα των συνεταιριστικών βιομηχανιών που ακολούθησαν και που πολλές απ' αυτές (ιδίως στους δύο πρώτους κλάδους που αναφέραμε) παρουσίασαν κατά τα τελευταία χρόνια σημαντική ανάπτυξη. Η ανάπτυξη αυτή είναι πολύ ενθαρρυντική για τη μελλοντική με επιτυχία ανασυγκρότηση των γεωργικών μας βιομηχανιών, επάνω σε συνεταιριστικές κυρίως βάσεις.

Οι λόγοι που επιβάλλουν ν' αναλάβουν κυρίως οι συνεταιρισμοί και τις γεωργικές μας βιομηχανίες είναι

πολλοί και γνωστοί. Ιδιαίτερα υπενθυμίζομε ότι οι συνεταιρισμοί που στηρίζονται στις αρχές της *αλληλεγγύης, της συνεργασίας, της ισότητας και των δικαιωμάτων και των καθηκόντων, της ευθύτητας και της αποφυγής από κάθε εκμετάλλευση*, είναι φυσικό σαν απόρροια των βασικών τους αυτών αρχών να μην είναι επιρρεπείς στην επιδίωξη υπερβολικών και παράλογων κερδών.

Εξάλου η ορθολογική οργάνωση των γεωργικών βιομηχανιών στα κέντρα της παραγωγής από τους ίδιους τους παραγωγούς των πρώτων υλών, που κατεργάζονται οι βιομηχανίες αυτές, έχει σα φυσική συνέπεια, εξαιτίας και των μέσων που μπορούν να διαθέσουν οι συνεταιριστικές οργανώσεις, και που εκτός απ' αυτές μόνο οι μεγάλες ιδιωτικές επιχειρήσεις διαθέτουν, τη μείωση του κόστους της παραγωγής και τη βελτίωση της ποιότητας.

Τέλος και η διάθεση στην κατανάλωση των προϊόντων (αποθήκευση, μεταφορά, κλπ.) διευκολύνεται από τις δυνατότητες που έχει η συνεταιριστική οργάνωση που απλώνεται σε όλη τη χώρα.

Αλλά τα πλεονεκτήματα που παρουσιάζει η ανάληψη των γεωργικών μας βιομηχανιών από τους γεωργικούς συνεταιρισμούς κυρίως δεν περιορίζονται μόνο στην καλύτερη και τη φτηνότερη εξυπηρέτηση των καταναλωτών.

Οι επιστημονικές, τεχνικές και οργανωτικές πρόοδοι και η ακριβής κοστολόγηση γίνονται με τους συνεταιρισμούς αυτόματα κτήμα της ολότητας...

Ειδικά όσον αφορά τις επιστημονικές και τις τεχνικές προόδους φατούμε, παύϊ ιδιωτική επιχείρηση θα μπορούσε να αποφασίσει ότι, κατά τα πρώτα 25 χρόνια της λειτουργίας του εργοστασίου της, τα 80% από τα κέρδη θα χρησιμεύσουν για την επιστημονική έρευνα, που τα πορίσματα της θα δημοσιεύονται για να είναι προσιτά στη βιομηχανία γενικά, όπως έκαμε το Συνεταιριστικό Εργοστάσιο κλωστοκάνων υλών του Νόρτσεπινγκ, στη Σουηδία (βλ. στο «Συνεταιριστής», 1950 σελ. 92).

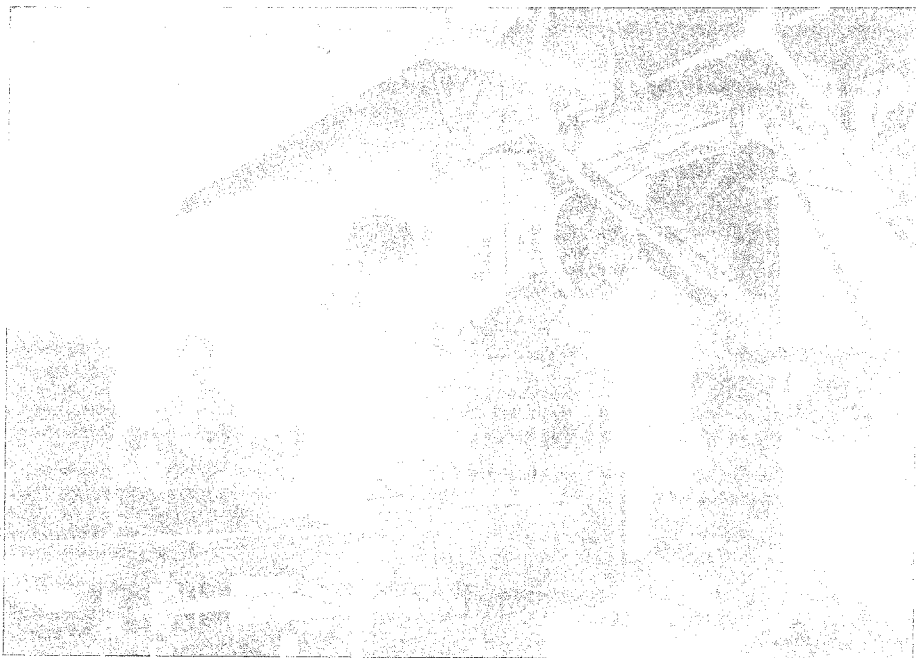
Δεν θα επαναλάβωμ εδώ μερικά άλλα ακόμη πλεονεκτήματα, που αναφέραμε ήδη ότι παρουσιάζει η οργάνωση των γεωργικών μας βιομηχανιών επάνω σε συνεταιριστικές βάσεις. Θα τονίσωμ μόνο την ευημερία των αγροτών μας, που θα προκύψει από την οργάνωση αυτή, την καταπολέμηση της αστυφιλίας και την άνθιση της γεωργίας μας, που θα είναι οι καρποί της.

Η τελευταία αυτή, με τη ευημερία των γεωργών μας, είναι, όπως είπαμε, ο απαραίτητος όρος για την ανάπτυξη και όλων των άλλων κλάδων της οικονομίας μας. Έτσι η βιομηχανία, όπως και το εμπόριο, όχι μόνο δε θα ζημωθούν αλλά, με τη εξασφάλιση μιας μεγάλης πελατείας που ευημερεί, θα γνωρίσουν, όπως και οι λοιποί κλάδοι της εθνικής μας οικονομίας, ημέρες ακμής, που αλλιώς ποτέ δεν πρόκειται να ιδούν, εάν δεν καλύτερήσει η σημερινή άθλια κατάσταση των αγροτών μας και δε πάψει η εκμετάλλευση τους.

Οι επιστημονικές, τεχνικές, οικονομικές και άλλες πρόοδοι, που τις οφείλουν στους συνεταιρισμούς τους χώρες από κάθε άποψη πλουσιότερες και περισσότερο ευνοημένες από τη δική μας, δείχνουν τι μπορούμε να περιμένωμ όλοι μας από τους συνεταιρισμούς μας, όταν αφευθούν απερίσπαστοι στο έργο τους, μακριά από κάθε ξένη ανάμειξη, με μια καλή καθοδήγηση και έλεγχο, και με διάθεση σ' αυτούς επαρκών πιστώσεων. Εξάλλου το έως τα τώρα έργο των γεωργικών συνεταιρισμών μας, και τα αξίωμ που ονόματος συνεταιριστών μας, με όλα τα εμπόδια που συνάντησαν στο δρόμο τους, δείχνουν ότι είναι τελείως ώριμοι για το με-

Γλευκοποιητικά μηχανήματα της Ενώσεως Συνεταιρισμών Σάμου.

Τα βελτιωμένα συνεταιριστικά Ελαιουργεία (Αγιάσος Λέσβου).

γάλο έργο που έχουν εμπρός τους. Μόνο που πρέπει να βοηθηθούν και να βρουν ιδιαίτερη στοργή από ό-

λους μας. ... (Στη συνέχεια αναφέρεται και σε γνώμες κορυφαίων επιστημόνων της Ευρώπης).

– Τη γενικότερη σημασία των Συνεταιρισμών στην ύπαιθρο τονίζει και ο ειδικός στα δημογραφικά Ν. Πολύζος σε κείμενο του «Δημογραφικές δυνάμεις, τεχνικά μέσα και Συνεργατισμός στην ύπαιθρο». (Σ. 1950, σ. 144).

Τα περιουσιακά στοιχεία των Συνεταιρικών Οργανώσεων μετά την σταθεροποίηση.

Για το ζήτημα της προσαρμογής των περιουσιακών στοιχείων των Συνεταιρικών Οργανώσεων και τη λογιστική τους τακτοποίηση μετά την σταθεροποίηση βλ. αναλυτικά καθοδηγητικό κείμενο του Π. Βασιλακόπουλου, δεδομένου ότι οι Συνεταιρικές Οργανώσεις έμειναν έξω από τις ρυθμίσεις του Ν. 505/1945, του Ν.Δ. της 10/5/46 και του εκτελ. Δ/τος της 6/9/46. (Σ. 1947, σ. 8).

Σχετικά βλ. και νεότερο κείμενο του Δ.Θ. Πάνου για το πρόβλημα αυτό, (βλ. Σ. 1947, σ. 39) που αναφερόταν ειδικότερα στις απόψεις – ενέργειες της ΑΤΕ η οποία με την Γεν. Δ/γη της 50 έδωσε τελικά οδηγίες για τον τρόπο που πρέπει να καταρτιστούν οι ισολογισμοί (αναλυτικά βλ. και Σ. 1947, σ. 31) ώστε να υπάρξει ενιαίο καθεστώς στη νέα εκκίνηση.

Πιστωτικές δραστηριότητες των Συνεταιρικών Οργανώσεων

Βλ. στο Υποκεφάλαιο Ζ'

Προμηθευτικές εργασίες των Συνεταιρικών Οργανώσεων.

Αναλυτικά στοιχεία για τις προμηθευτικές εργασίες των Γεωργικών Συνεταιρικών Οργανώσεων για τα έτη 1946 - 1950 βλ. στο Σ. 1951, σ. 7. Ο Απολ. εργασιών Α-ΤΕ 1950 σημειώνει χαρακτηριστικά: «Με δύο έως τρία βαρέλια λάδι εις το Πρατήριον εκάστης οργανώσεως και με πώλησιν εις μικροποσότητας εκράτει τας τιμάς του ελαίου εις επιπεδα 2 έως και 5 χιλιάδες δρχ. κατώτερα των διαμορφουμένων μόλις στελείωνε το έλαιον του συνεταιριστικού πρατηρίου». Βλ. και κείμενο Φ. Λαμπροπούλου Δ/ΑΤΕ 1949 τ. 31.

Για την εξέλιξη των προμηθευτικών εργασιών γενικότερα από τις Συνεταιρικές οργανώσεις βλ. στα Υποκεφ. ΣΤ' και ΣΤ/1' (και στο Σ. 1956, σ. 83 και Σ. 1956, σ. 137).

Ελαιοκομία – Ελαιουργικοί Συνεταιρισμοί.

Για τα γενικότερα θέματα της ελαιοκαλλιέργειας και του ελαίου βλ. στο Υποκ. Η', για δε τις σχετικές με λάδι – ελιές δραστηριότητες των Ενώσεων – Κ.Υ.Δ.Ε.Π. και Ελαιουργικής βλ. στα Υποκεφ. ΣΤ' και ΣΤ/1'.

Ειδικά για τα ελαιουργία των Συνεταιρισμών υπάρχουν αξιόλογα αναλυτικά στοιχεία αφού η οργάνωση και δραστηριότητα τους είχε αναπτυχθεί από προπολεμικά. Πλήρη στοιχεία (από προπολεμικά) δίνει το κείμενο του Δ.Θ. Πάνου για τα ελαιουργία της Ελλάδας γενικά και για τα συνεταιρικά ειδικά (στο Σ. 1949, σ. 63). Αφού αναφέρεται στα όσα γραφόταν το 1920 από τον ειδικό Δ. Σαρακωμένο για τη καθυστέρηση που υπήρχε, συνεχίζει:

«...Βέβαια είναι αναμφισβήτητο ότι μέσα στα τελευταία τριάντα χρόνια έγινε κάποια πρόοδος, κυρίως αφού οι παραγωγοί οργανώθηκαν σε συνεταιρισμούς και με δικά τους μέσα ή με τη βοήθεια στην αρχή της

Εθνικής Τράπεζας (Λέσβος) και αργότερα της Αγροτικής Τράπεζας ίδρυσαν ελαιουργία, που μερικά απ' αυτά ιδίως αυτά που έγιναν στα τελευταία χρόνια, μπορούν να χαρακτηριστούν σαν πρότυπα ή τουλάχισ-

στον ανταποκρίνονται στις σημερινές αξιώσεις της επιστήμης και της τεχνικής. Είναι αναμφισβήτητο ότι με τη συμβολή της Αγροτικής Τράπεζας κατασκευάσθηκαν συνεταιρικά ελαιουργεία που συντέλεσαν σημαντικά να ελαττωθή η οξύτητα του παραγόμενου λαδιού, και να αυξηθή η απόδοση του ελαιοκάρπου σε λάδι, δηλαδή συντέλεσαν να βελτιωθή ποσοτικά και ποιοτικά η απόδοση της κατεργασίας της ελιάς. Συχνόνως τα συνεταιρικά ελαιουργεία καθορίζοντας χαμηλό εκθλιπτικό δικαίωμα έγιναν αιτία να ελαττωθή γενικά το κόστος της κατεργασίας του ελαιοκάρπου, γιατί από την ανάγκη συναγωνισμού αναγκάσθηκαν και τα ιδιωτικά ελαιουργεία να συμμορφωθούν με τους όρους της κατεργασίας των συνεταιρικών ελαιουργείων....»

«... Στο τέλος του 1948 είχαμε 345 ελαιουργικούς συνεταιρισμούς που κατέχουν ή έγιναν με τον αντικει-

μενικό σκοπό να αποκτήσουν ελαιουργεία για τηκονή έκθλιψη του ελαιοκάρπου των μελών τους με όρους ευνοϊκούς και επιστημονικά άμεμπτους. Στην ελαιοκομική περίοδο 1947/48 υπήρχαν και λειτουργούσαν 166 συνεταιρικά ελαιουργεία με 78 κλυντήρια, 201 ελαιόμυλους, 328 υδραυλικά πρεστήρια και 70 διαχωριστήρες. Εκτός απ' αυτά τα 166 ελαιουργεία (τα 142 απ' αυτά ήταν πετρελαιοκίνητα, 8 ηλεκτροκίνητα κλπ.) οι ελαιουργικοί συνεταιρισμοί νοίκιασαν και 10 ιδιωτικά ελαιουργεία και τα διαχειρίστηκαν οι ίδιοι. Για τη διαχείριση αυτή (από την οποία 110 συνεταιρισμοί, που γι' αυτούς υπάρχουν πλήρη στοιχεία, είχαν καθαρά κέρδη πάνω από 2 1/2 δισεκατομμύρια δραχμές, εκτός από τις άλλες γενικότερες ωφέλειες) η Αγροτική Τράπεζα έχει συγκεντρώσει λεπτομερή στοιχεία. (τα παραθέτει):

Στη συνέχεια δίνει τον ακόλουθο πίνακα:

Γεωγραφικά Διαμερίσματα	Ελαιουργικοί Συνεταιρισμοί 1948	Συνεταιρικά ελαιουργεία που λειτουργ. το 1947 / 1948		Συνεταιρικά ελαιουργεία που ιδρύθηκαν και ιδρύονται 1948 / 1949	Σύνολο συνεταιρικών ελαιουργείων στο τέλος 1949	Συνεταιρισμοί που ιδρύθηκαν το 1949	Σύνολο Ελαιουργικών Συνεταιρισμών τέλος 1949
		Ιδιότητα	Νοίκιασμένα				
Μακεδονία	8	2	-	-	2	-	8
Θεσσαλία	11	5	-	1	6	-	11
Στερεά Ελλάδα και Εύβοια	71	38	-	9	47	4	75
Νησιά του Αιγαίου	58	35	10	5	40	1	59
Κρήτη	116	46	-	23	69	3	119
Πελοπόννησος	56	29	-	7	36	-	56
Ιον. Νήσοι	23	9	-	3	12	2	25
Ήπειρος	-	-	-	1	1	2	2
Δωδεκάνησα	-	-	-	1	1	5	5
Κυκλάδες	2	2	-	-	2	-	2
Σύνολον	345	166	10	50	216	17	362

Σε νεότερο κείμενο του ίδιου συγγραφέα (στο Σ. 1950, σ. 53) δίνονται πολλά νεότερα στοιχεία σχετικά με την τεχνική οργάνωση, τις ποσότητες που κατεργάστηκαν, τις αποδόσεις, τα οικονομικά, τις προοπτικές στο όλο θέμα της έκθλιψης και των προϊόντων της.

Ενδιαφέροντες οι ακόλουθοι πίνακες:

Η απόδοση των συνεταιρικών ελαιουργείων.

Έτος	Ελαιουργεία που λειτουργήσαν	Ελαιουργεία στα οποία αναφέρονται τα στοιχεία	Ποσό ελαιοκάρπου που κατεργάστηκαν (σεκάδες)	Ποσό λαδιού που έβγαλαν (σεκάδες)	Απόδοση ελαιοκάρπου. (Ουκάδες ελιές που έδωσαν 1 ουκά λάδι).
1945/46	140	117	40.065.029	9.017.897	4,44
1946/47	147	123	22.847.500	5.025.911	4,53
1947/48	177	138	62.030.147	14.040.793	4,42

Τα οικονομικά αποτελέσματα των συνεταιρικών ελαιουργείων.

Έτος	Συνολική αξία εκθλιπτικών δικαιωμάτων. (Δραχμές)	Έξοδα κατεργασίας (Δραχμές)	Καθαρό πέρισσυμα (κέρδη). (Δραχμές)	Εκθλιπτικό δικαίωμα στην οκά. (Δραχμές)	Γενικό κόστος στην οκά λαδιού. (Δραχμές)
1945/46	2.435.585.167	1.439.944.798	995.640.369	278	160
1946/47	2.812.392.330	1.912.897.281	899.495.055	559	380
1947/48	10.529.158.118	6.988.344.936	3.540.813.182	750	497

Χαρακτηριστικό είναι ότι μόνο από το λάδι «του άδη» που πήγαινε πριν χάρισμα στους βιομηχάνους, τα 117 ελαιουργεία για τα οποία υπάρχουν πλήρη στοιχεία κατά το 1945/46 κέρδισαν περί τα 500 εκατ. δραχμές.

Και συνεχίζει με πολύ ενδιαφέροντα στοιχεία για τα οποία οι ειδικά ενδιαφερόμενοι μπορούν να ανατρεξουν στην πηγή (Σ. 1950 σ. 53).

Για τη σημασία της κοινής έκθλιψης του ελαιοκάρπου βλ. και αναλυτικό κείμενο στο Σ. 1953, σ. 99.

Πολύτιμα αναλυτικά στοιχεία για τα συνεταιριστικά Ελαιουργεία (συγκρότηση, εργασίες, οικονομικά, κλπ.) κατά την ελαιοκομική περίοδο 1949/50 δίνει ο επόμενος πίνακας από το αρχείο μου

Μεγάλη προκατοχική αλωνιστική μηχανή που αντικατέστησε τότε το αρχέγονο σύστημα αλωνισμού. Μετακατοχικά μεγάλες προσπάθειες των Συνεταιρισμών για αγροτικά μηχανήματα.-

Συγκεντρωτικός πίνακας στοιχείων Συνεταιρισμών (*) από της χρήσεως 1945/1946

Χρήσεις	Ελαιουργία			Αναλύμενα εις					Εξοπλισμός Μηχανικός				
	Ιδιό-κτητα	Ενοικιαζόμενα	Σύνολον	Πετρελαϊκίνητα	Ατμοκίνητα	Ηλεκτροκίνητα	Υδατοκίνητα	Ιπποκίνητα	Δύναμις κινητήρων	Ελαιόμυλοι	Πιστήρια	Διαχωρητές	Πλυντήρια
1945/46			140										
1946/47			147										
1947/48	165	12	177	155	9	9	1	3	4.789	218	362	42	78
1948/49	175	6	181	162	8	8	1	2	4.904	225	363	46	78
1949/50	239	10	249	228	5	11	1	4	8.057	286	487	138	86
1950/51(2)	241	5	246	225	5	11	1	4	8.621(1)	297	500	150	75

Χρήσεις	Στοιχεία Δίδονται δια ελαιουργεία	Εκθλιβείς ελαιόκαρπος (χιλ.οκ.)	Παραχθέν έλαιον (χιλ.οκ.)	Παραχθείσα ποσότητα ελαιοπορήνα (χιλ.οκ.)	Εισπραχθέν εκθλιπτικό δικαίωμα κατά μ. όρον (δρχ.)	Μέσον κόστος κατεργασίας κατά οκάν (δρχ.)
1945/46	117	40.065	9.018	...	278	160
1946/47	123	22.847	5.026	...	559	380
1947/48	138	62.030	14.041	18.292	750	497
1948/49	120	10.943	2.384	4.664	2.039	...
1949/50	245	118.310	28.282	42.411	666	...
1950/51(2)	144	19.530	4.117	8.160	1.485	1.032

(*) Επί πλέον υφίσταται έν ελαιουργείον της Ενώσεως Παραγ. Συνεταιρισμών Πεζών.

(1) Διά της κινητηρίου ταύτης δυνάμεως κινούνται επίσης 87 αλευρόμυλοι, ηλεκτρογεννήτριαι εις 21 Κοινότητας, πιστήρια, τριβεία σκύρων κ.λ.π.

(2) Επί πλέον η Ελαιουργική κατέχει ιδιόκτητον εργοστάσιον επεξεργασίας εις Ελευσίνα.

Βλ. αναλυτικά στοιχεία για χρήσεις 1945/46 έως και 1950/1951 και στο Υποκ. Δ' της περιόδου 1951-1955

Ανάλυσις των στοιχείων των Ελαιουργείων Συνεταιρισμών χρήσεως 1949/1950
κατά Γεωγραφικά Διαμερίσματα

Γεωγραφικόν Διαμέρισμα	Ελαιουργεία			Αναλούμενα εις					Εξοπλισμός Μηχανικός				
	Ιδιό- κτητα	Ενοικιαζόμενα	Σύνολον	Πετρελαϊκίνητα	Αρκοκίνητα	Ηλεκτροκίνητα	Υδατοκίνητα	Ιπποκίνητα	Δύναμις Κινητή- ρων ΗΡ	Ελαφύλοι	Πεστήρια	Διαχωριστήρες	Πλυντήρια
Μακεδονία	2	-	2	2	-	-	-	-	58	2	5	3	2
Θεσσαλία	6	-	6	5	-	-	-	1	112	7	15	3	3
Στερεά Ελλάδα	33	-	33	28	1	2	1	1	1.093	39	54	15	15
Εύβοια	18	-	18	17	-	1	-	-	449	19	32	5	2
Πελοπόννησος	41	2	43	35	-	6	-	2	1.118	46	73	29	14
Επτάνησος	12	3	15	15	-	-	-	-	358	15	28	5	4
Ν. Αγαίου	46	4	50	45	4	1	-	-	1.762	68	113	33	13
Κρήτη	79	-	79	78	-	1	-	-	3.072	86	164	43	33
Δωδεκάνησος	2	1	3	3	-	-	-	-	35	2	3	2	-
Σύνολον	239	10	249	228	5	11	1	4	8.057	286	487	138	86

Συνέχεια του πίνακα στο κάτω μέρος

Γεωγραφικά Διαμερίσματα	Λειτουργήσαντα ελαιουργεία	Εκθλιπείς ελαιό- καρπος (χιλ.οκ.)	Παρα- χθέν έλαιον (χιλ.οκ.)	Παρα- χθείσα ποσό- τητα ελατο- πυρήνα (χιλ.οκ.)	Ποσο- στόν αποδό- σεως ελαίου	Εκθλι- πτικά δικαιώ- ματα κατ' οκάν δρχ. (Μ.όρος)	Κόστος κατεργα- σίας κατ' οκάν δρχ. (Μ.όρος)
Μακεδονία	2	1.696	366	615	4,6	1.549	1.152
Θεσσαλία	6	3.408	755	1.024	4	1.345	746
Στερεά Ελλάς	32	14.564	2.872	4.178	5	1.420	767
Εύβοια	18	6.738	1.493	1.906	4	1.200	581
Πελοπόννησος	42	14.581	3.588	4.701	4	1.034	653
Επτάνησα	15	5.232	1.247	1.690	4	1.123	701
Ν. Αγαίου	50	31.291	7.382	12.214	4,2	983	682
Κρήτη	78	40.330	10.465	15.912	3,7	1.305	601
Δωδεκάνησα	2	470	114	171	4	1.363	586
Σύνολο	245	118.310	28.282	42.411	4,15		

Οι Συνεταιρισμοί στον αμπελοουργικό – οινοποιητικό τομέα.

Οι Οινοποιητικοί Συνεταιρισμοί παρουσίασαν από πολύ νωρίς αξιόλογη ανάπτυξη στην Ελλάδα (βλ. στους τόμους Α,Β,Γ). Επίσης υπήρχε αξιόλογη δραστηριότητα στον τομέα της σταφίδας (ΑΣΟ για την κορινθιακή με προσπάθειες συνεταιριστικής δομής του και ΚΣΟΣ για την σουλτανίνα).

Μεταπολεμικά από τα βασικά προβλήματα ήταν η προσπάθεια για την αντιφολοξηρική άμυνα. Υποδείξεις ειδικού Π. Κουτσομητόπουλου για να αναλάβουν το έργο αυτό οι Συνεταιρισμοί με υποβοήθηση του Κράτους, με δημιουργία συνεταιρικών φυτωρίων (ΣΔ. 1947, τ. 15, σ. 5). Για το όλο θέμα της φυλλοξήρας ιστορικά και πρακτικά κατά περιφέρειες με την επιθυμητή συμβολή των Συνεταιρισμών βλ. κείμενο Χρ. Ευελπίδη (Σ. 1948, σ. 24).

Για τη συνεταιριστική οργάνωση στον οινικό τομέα βλ. τους υπάρχοντες οινοποιητικούς Συνεταιρισμούς, στο Υποκεφ. Γ' και τις Ενώσεις (με αξιόλογη οινική δραστηριότητα) στο Υποκεφ. ΣΤ'.

Για τη νέα οργάνωση στη Θήρα - Θηρασία βλ. τον ν. 359 (Φ.Σ., σ. 592) και στα Υποκεφάλαια Β' και ΣΤ'.

Για τα στοιχεία οινοποιείων - οινοποίησης γενικά από Συνεταιριστικές Οργανώσεις κατά τα έτη 1950 και 1951 βλ. πίνακα στο Υποκεφ. Δ του 1951 - 1955. Για τα στοιχεία οινοποίησης από Συνεταιρισμούς κατά τα έτη 1948, 1949, 1950, 1951, βλ. επίσης στο Υποκεφ. Δ' του 1951. Βλ. και το κείμενο Δ. Ταραντίνου «Τα Συνεταιρικά Οινοποιεία κατά το 1949» στο Δ/ΑΤΕ τ. 43 του 1950.

Για την επεξεργασία στεμφύλων υπό Συνεταιρικών Οργανώσεων κατά τα έτη 1950 και 1951 βλ. στο Υποκεφ. Δ' του 1951 - 1955.

Για τα σταφιδεργαστάσια Συνεταιρικών Οργανώσεων κατά το 1950 και 1951 βλ. επίσης στο Υποκεφ. Δ' του 1951.

Βαμβάκι και Γ. Συνεταιριστικές Οργανώσεις.

Στοιχεία για τη σημασία του προϊόντος αυτού στην Ελλάδα με τις μικρές καλλιεργήσιμες εκτάσεις. Απαραίτητο να έχουν οι Συνεταιρισμοί εκκοκκιστικές μηχανές. Βοήθεια γι' αυτό από τον Οργανισμό βάμβακος. Επιφυλάξεις τώρα για κλωστήρια - υφαντήρια. Είναι εργασία μελλοντική (βλ. κείμενο Κ. Σουλιώτη Φ.Σ., σ. 1059).

Για τα συνεταιριστικά εκκοκκιστήρια βλ. στοιχεία σε κείμενο Θ. Καράμπελα Σ. 1951, σ. 63.

Δασικά και Δασικοί Συνεταιρισμοί.

Ανάπτυξη αξιόλογη παρουσίασαν οι δασικοί Συνεταιρισμοί προπολεμικά (βλ. στον τόμο Γ'). Για αρχικά στοιχεία βλ. Δ/ΑΤΕ 1947 τ.2.

Για το όλο πρόβλημα των ορεινών περιοχών και των δασικών εκτάσεων και πληθυσμών, για τη δασική πολιτική, τα δάση του Δημοσίου, την δημοποίηση των δασών (που θα συνδέσει τα δάση με τους ορεινούς πληθυσμούς και τους δασικούς συνεταιρισμούς εργασίας) βλ. κείμενο του ειδικού Π. Κασσανδρέα στο Σ. 1950, σ. 150. Ειδικά για τους συνεταιρισμούς δασεργατών σημειώνει:

«... Με όλες όμως τις πολλές αντιδράσεις οι συνεταιρισμοί αυτοί, που αποτελούν τον καθαρότερο τύπο των συνεταιρισμών εργασίας, αγωνίστηκαν σκληρά

τόσο με την αντίδραση των δασοεπιχειρηματιών, όσο και με τις πολύπλοκες διατάξεις της δασικής νομοθεσίας. Κατόρθωσαν να υπερνικήσουν πολλά εμπόδια

και με την οικονομική ενίσχυση της ΑΤΕ στάθηκαν και έκαμαν πολλές σοβαρές υλοτομίες. Εξεπλήρωσαν όλες τις υποχρεώσεις τους στην Τράπεζα, εφοδίασαν την Ανοικοδόμηση με ξυλεία κατά πολύ φτηνότερη από την ξυλεία που πρόσφεραν οι έμποροι και κατόρθωσαν να ανεξήσουν σημαντικά το μεροκάματο όχι μόνο των συνεταιρών, αλλά και εκείνων ακόμη που εργάζονται στους επιχειρηματίες.

Οι δασικοί συνεταιρισμοί που υπάρχουν και εκείνοι που μπορεί να γίνουν ακόμη, είναι σε θέση να αναλάβουν οι ίδιοι και να πραγματοποιήσουν ολόκληρη την ετήσια δασική παραγωγή. Η παραγωγή αυτή προβλέπεται ότι είναι η ακόλουθη:

1. Τεχνική ξυλεία	κ.μ	100.000
2. Ξυλοκάρβουνα	οκ.	100.000.000
3. Κουσόξυλα εμπορίου	ζύγια	2.000.000
(1 ζύγι = 100 οκάδες)		
4. Ρετσίνι	οκ.	10.000.000
5. Βαλανίδια	οκ.	3.000.000
6. Ασβέστι	οκ.	50.000.000

Οι συνεταιρισμοί όμως ζητούν από τις αρμόδιες υπηρεσίες να καταλάβουν ότι μόνο με την καθιέρωση ποινικών διατάξεων και μόνο με την ανάπτυξη φιλοδασικού αισθήματος στις ορεινές περιφέρειες δεν μπορούν να σωθούν τα δάση, αλλά χρειάζεται κυρίως ν' αναγνωριστή σ' αυτούς αποκλειστικά το δικαίωμα να τα εκμεταλλεύονται οι κάτοικοι των γύρω από τα

δάση Συνοικισμών γνωρίζοντας ότι με την μεσολάβηση των Συνεταιρισμών θα εκμεταλλεύονται οι ίδιοι τα δάση και όχι όπως ως τώρα ο επιχειρηματίας ξυλέμπορος, θα τα θεωρούν σα δική τους περιουσία που απ' αυτή θα ζήσουν. Έτσι θα τα φυλάνε καλύτερα από την ανύπαρκτη σχεδόν σήμερα για τα δημόσια και κοινοτικά δάση δασοφυλακή.

Γι' αυτό τον σκοπό οι συνεταιρισμοί ζητούν από το Κράτος, να ψηφίσει και να εφαρμόσει τα απαραίτητα νομοθετικά μέτρα για να τους προστατέψει από τον άγριο συναγωνισμό των δασοεπιχειρηματιών που καταβάλλουν κάθε προσπάθεια να τους διαλύσουν. Οι συνεταιρισμοί δέχονται να καταβάλλουν στο Κράτος και στις Κοινότητες μίσθωμα (τοπιάτικο) ανάλογο με τις οικονομικές και τεχνικές συνθήκες που επικρατούν για κάθε εκμεταλλεύσιμο δάσος, όπου τα σπουδαιότερο ρόλο παίζουν οι αποστάσεις από τα κέντρα της συνηθισμένης.

Έτσι οι συνεταιρισμοί αυτοί, οργανωμένοι κατά κοινοτικές περιφέρειες και εφοδιασμένοι με σύγχρονα δασικά εργαλεία, πριονιστήρια κλπ. θα γίνουν οι μόνοι παραγωγοί δασικών προϊόντων. Τα οφέληματα που θα προκύψουν από την εφαρμογή των προτεινόμενων, δασοπολιτικών μέτρων θα είναι αυτοπόλογοι και για την αύξηση του βιοτικού επιπέδου των ορεινών μας πληθυσμών και για τη φύλαξη του δασικού μας πλούτου από κάθε μελλοντική καταστροφή. (Σ. 1950, σ. 150).

Για τους αγώνες για την ίδρυση στην Κόρινθο εργοστασίου επεξεργασίας ρητινης των Δασικών Συνεταιρισμών βλ. Φ.Σ. σ. 767 όπου και οι αντιδράσεις των βιομηχάνων και εμπόρων του είδους. Τελικά δόθηκε η άδεια από το Κράτος και η χρηματοδότηση από την ΑΤΕ.

Συγκέντρωση - διάθεση εδών από Συνεταιριστικές Οργανώσεις.

Βασικά στατιστικά στοιχεία για το θέμα αυτό για το 1950 βλ. στον επόμενο πίνακα από το αρχείο μου που αφορούν και τους Συνεταιρισμούς και τις Ενώσεις. (Αναλυτικά στοιχεία βλ. και στις οικονομικές κεντρικές συνεταιριστικές οργανώσεις Κ.Υ.Δ.Ε.Π., Κ.Σ.Ο.Σ. κλπ. στο Υποκεφ. ΣΤ/1.

Συγκέντρωση – διαθέσεις ειδών το 1950 (εκατ. δρχ.)

Γεωγραφικά Διαμερίσματα		Αξία συγκεντρωθέντων ειδών παραγωγής και λισμώ των	Αξία διατεθέντων ειδών παραγωγής και λισμώ συνεταιρίων	Αξία συγκεντρωθέντων ειδών λισμώ τρίτων	Αξία διατεθέντων ειδών λισμώ τρίτων
Δυτική Θράκη	Ενώσεις	420	405	34.356	3.744
Ανατ. Μακεδονία	Ενώσεις	-	-	29.181	33.241
	Συν/σμοί	1.474	1.650	-	-
Κεν. Μακεδονία	Ενώσεις	30.720	2.703	53.178	39.429
	Συν/σμοί	7.436	6.998	-	-
Δυτ. Μακεδονία	Ενώσεις	471	152	7.057	14.883
	Συν/σμοί	1.448	2.383	-	-
Θεσσαλία	Ενώσεις	5.130	4.519	49.572	8.881
	Συν/σμοί	1.561	888	-	-
Στερεά Ελλάς	Ενώσεις	17.215	1.869	24.753	17.840
	Συν/σμοί	28.832	27.413	-	-
Ηπειρος	Ενώσεις	1.625	1.497	4.618	11.547
	Συν/σμοί	740	740	-	-
Πελοπόννησος	Ενώσεις	2.291	1.759	21.704	53.990
	Συν/σμοί	4.896	4.820	-	-
Ν. Αγαίου	Ενώσεις	14.829	7.230	2.675	9.139
	Συν/σμοί	1.853	1.807	-	-
Ν. Κυκλάδες	Ενώσεις	1.298	1.195	2.849	1.004
	Συν/σμοί	264	264	-	-
Ν. Κρήτη	Ενώσεις	3.982	1.778	14.589	39.814
	Συν/σμοί	3.351	3.260	-	-
Ν. Ιόνιοι	Ενώσεις	2.063	600	10.345	8.886
	Συν/σμοί	187	187	-	-
Δωδεκάνησος	Ενώσεις	188	133	784	1.873
	Συν/σμοί	307	307	-	-
Σύνολα	Ενώσεις	80.232	23.840	255.660	243.871
	Συν/σμοί	52.349	50.717	-	-
Γενικών Σύνολων		132.581	74.557	255.660	243.871

Συνεταιρική διαχείριση γαρουπιών.

Βλ. σχετικά κείμενα Θ. Καράμπελλα Σ. 1951, σ. 42 και Ν. Μάνθου Σ. 1951, σ. 44, στο Κεφάλαιο ΣΤ. και ΣΤ/1.

Κτηνοτροφία και Συνεταιρισμοί.

Αξιόλογη υπήρξε από προπολεμικά η προσπάθεια για ανάληψη του έργου από κοινού πωλήσεως του γάλακτος και από κοινού τυροκομήσεως σε μερικές περιφέρειες (κυρίως Ήπειρο). Μεταπολεμικά εντάθηκε αρκετά η σχετική προσπάθεια με αξιόλογα αποτελέσματα.

Στους 2 πίνακες που ακολουθούν δίδονται αναλυτικά στοιχεία α) για τις εργασίες συγκεντρώσεως, πωλήσεως και τυροκομήσεως γάλακτος γενικά υπό Συνεταιρικών Οργανώσεων κατά το 1950. β) ειδικά για τις εργασίες τυροκομήσεως υπό Συνεταιρισμών κατά το 1950.

Για τις τυροκομικές εργασίες των Συνεταιρισμών κατά τα έτη 1948, 1949, 1950 και 1951 βλ. στο Υποκεφάλαιο Δ του 1951.

Εργασίες συγκεντρώσεως, πωλήσεως και τυροκομήσεως γάλακτος γενικά υπό Συνεταιρισμών

Οργανώσεων το 1950

Διαμερίσματα	Γαλακτοκομεία	Συγκεντρωθείσα ποσότης γάλακτος (χιλ. οκ.)	Πωληθείσα ποσότης γάλακτος (χιλ. οκ.)	Τυροκομηθείσα ποσότης (χιλ. οκ.)	Παραγθέντα προϊόντα (χιλ. οκ.)					
					Κρέμα	Νωπών βούτυρον	Μαλακός τυρός	Σκληρός τυρός	Μυζήθρα	Γιαούρτι
Δυτική Θράκη	7	277	-	277	8	-	37	24	2	-
Ανατ. Μακεδονία	4	390	100	290	6	2	25	23	3	102
Κεντρ. Μακεδονία	6	411	23	388	12	3	83	1	-	-
Δυτική Μακεδονία	2	59	-	59	0,5	1	-	11	1	-
Θεσσαλία	2	210	68	142	-	0,5	24	-	-	5
Στερεά Ελλάς	6	319	50	269	4	1	11	14	9	-
Ήπειρος	12	355	-	355	-	9	1	46	3	-
Πελοπόννησος	20	1.454	336	1.118	15	6	109	48	11	-
Νήσοι Αγιάου	9	402	63	340	0,5	5	28	25	4	12
Νήσος Κρήτη	3	77	-	77	-	0,5	1	8	1	-
Νήσοι Ιόνιοι	4	89	-	89	-	1	15	3	2	-
Λοιπά Δ/τα	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Σύνολον	75	4.043	640	3.404	46	29	344	183	36	119

Εργασίες τυροκομήσεως υπό Συνεταιρισμών έτους 1950

Διαμερίσματα	Συν/σμοί έχοντες ιδιότητα τυροκομεία	Τυροκομήσαντες Συν/σμοί	Γαλακτοφόρα Ζώα					Επεξεργασθείσα ποσότης γάλακτος (χιλ. οκ.)	Εκκαθαρισθείσα τιμή (Δρχ.)	Μέσον κόστος καταργεσία (δρχ.)
			Πρόβατα	Αίγες	Αγελάδες	Βούβαλοι	Σύνολον			
Θράκη	-	6	18.150	250	550	355	19.305	275	2.757	1.070
Μακεδονία	1	9	14.820	4.500	875	-	20.195	614	2.925	818
Ήπειρος	3	2	14.970	598	120	-	15.688	261	3.367	648
Θεσσαλία	-	2	1.600	-	553	-	2.153	146	1.976	700
Στερεά Ελλάς	-	4	16.200	6.060	550	-	22.810	263	3.329	711
Πελοπόννησος	3	12	32.232	10.320	1.746	-	44.298	1.065	2.573	458
Ιόνιοι	-	1	2.840	-	10	-	2.850	28	3.927	1.463
Ν. Αγιάου & Δωδεκάνησος	2	7	17.380	4.350	406	-	22.136	342	2.727	910
Σύνολον	9⁽¹⁾	43	118.192	26.078	4.810	355	149.435	2.994	23.581	790

(1) Οι έχοντες δικά τους τυροκομεία Συνεταιρισμοί είναι :

Μακεδονία : Συν/σμός Ρανιάς.

Ήπειρος : Συν/σμοί Σταυρακίου, Ροδοτοπίου, Μ. Μπισδουνίου.

Πελοπόννησος : Συν/σμοί Βαλτετσίου, Σχοινοχωρίου, Παλ. Κορίνθου.

Ν. Αγιάου : Συν/σμοί Ερεσού, Αγ. Ευστρατίου.

Οι τυροκομήσαντες (που είναι περισσότεροι) έχουν ενοικιάσει τυροκομεία

Συνεταιρισμοί και υποβοήθηση εργασιών καλλιεργητικών, αρδεύσεως, θερισμού, αλωνισμού.

Από προπολεμικά είχε αναπτυχθεί η προσπάθεια για τα αλωνιστικά και θεριστικά συγκροτήματα των Συνεταιρικών Οργανώσεων (βλ. στον Α τόμο για θεριστική μηχανή Αλμυρού).

Ειδική έρευνα της Α.Τ.Ε. για την κατάσταση κατά το 1937 βλ. στη Φ.Σ., σ. 715 και 755 (κείμενο Δ.Θ. Πάνου).

Στοιχεία για τους ελκυστήρες των Συνεταιρικών Οργανώσεων τα έτη 1950 και 1951 βλ. σε πίνακα στο Υποκεφάλαιο Δ του 1951 - 1955.

Για τους σιτοδιαλογείς των Συνεταιρικών Οργανώσεων και για τις απολυμάνσεις σπόρων κατά το 1950 και 1951 βλ. πίνακες στο Υποκεφάλαιο Δ του 1951 - 1955.

Για τις σπαρτικές μηχανές των Συνεταιρικών Οργανώσεων το 1950 και 1951 βλ. στο Υποκεφάλαιο Δ του 1951 - 1955.

Για τις αρδευτικές μηχανές, τις θεριστικές, αλωνιστικές τις θεριζοαλωνιστικές κατά το 1950 και 1951 βλ. στο Υποκεφάλαιο Δ του 1951 - 1955.

Για τα αλωνιστικά συγκροτήματα των Συνεταιρισμών κατά τα έτη 1948, 1949, 1950 και 1951 βλ. στο Υποκεφάλαιο Δ του 1951 -1955.

Ειδικά την ανάλυση των στοιχείων των αλωνιστικών συγκροτημάτων των συνεταιρισμών κατά την χρήση 1950 βλ. στον επόμενο πίνακα από το αρχείο μου.

Ανάλυσις των στοιχείων των αλωνιστικών συγκροτημάτων δημοκριτικών των Συνεταιρισμών διά την χρήσιν 1950

Γεωγραφικά Διαμερίσματα	Αλωνιστικά συγκροτήματα		Στοιχεία Συγκροτημάτων		Αχυροθετικά Μηχαναί	Σπραι εργασίες (αλωνισ.)	Αλωνισθεϊσα ποσότης (χιλ. σπ.)	Μέση τιμή αλωνισμού κατά σπ. (δρχ.)
	Υπάρχοντα	Λειτουργούντα	Ίντσες	Ισποδύναμη κινητήρων				
Θράκη	11	11	539	667	...	9.761	6.706	119
Μακεδονία	24	23	1.056	1.199	6	17.360	10.242	150
Θεσσαλία	11	11	570	608	1	7.350	6.214	114
Στερεά Ελλάς	45	41	2.193	1.293	35	20.935	16.607	155
Ήπειρος	1	1	36	...	...	176	75	196
Εύβοια	11	9	549	458	4	5.057	4.674	110
Πελοπόννησος	12	11	551	571	8	6.064	3.599	207
Επτάνησος	1	...	28	6	...	...	...	...
Κρήτη	1	1	54	...	1	163	57	318
Θεριζοαλωνιστικάί	7	7	58	...	...	2.101	1.120	138
Σύνολον	124	115	5.634	5.502	55	68.972	49.294	
ορίζης	4	4						

Υγειονομικοί Συνεταιρισμοί Αγροτών.

Οι Συνεταιρισμοί προσπαθούν να βοηθήσουν και στο τομέα της υγειονομικής προστασίας

Αναλυτικό κείμενο του Εμ. Σκάρκου για τη δραστηριότητα των Υγειονομικών Συνεταιρισμών στην περιφέρεια Σερρών βλ. στο Σ. 1952, σ. 75 Υγειονομικός Συνεταιρισμός Ροδολείβους από το 1937 (ιστορικό, εξέλιξη). Ιδρύεται ο Υγειονομικός Συνεταιρισμός Πρώτης (βλ. Σ. 1952, σ. 76).

Για τους υπάρχοντες υγειονομικούς βλ. στους πίνακες του Υποκεφ. Γ'.

Συνεταιρισμοί και υποβοήθηση της κατεργασίας των προϊόντων.

Πέρα από τις παραπάνω περιπτώσεις όπου δίδονται στοιχεία σε ειδικούς τομείς (ελαιουργεία, τυροκομεία, οινοποιεία, κλπ.) βλ. και:

1) Στοιχεία για τους αλευρόμυλους των Συνεταιρισμών κατά τα έτη 1948, 1949, 1950 και 1951 στο Υποκεφάλαιο Δ του 1951 – 1955.

2) Για τις μηχανές αλέσεως ζωοτροφών το 1950 και 1951 βλ. στο Υποκεφάλαιο Δ του 1951 – 1955.

3) Συνεταιρισμοί που είχαν εγκαταστάσεις για ηλεκτροφωτισμό την 31.12.1950 ήταν οι επόμενοι:

Θεσσαλία : Ελ. Π. Σ. Πτελεού

Στερεά: Γ. Π. Σ. Μώλου. – Γ. Π. Σ. Δεσφίνης «Προμηθεύς» (αυτοτελείς) – Γ.Π.Σ. Ερυθρών – Συν/σμοί Πετρομαγούλας – Καρυάς – Ρωμέϊκου

Εύβοια: Γ. και Ελ. Σ. Ψαχνών – Ελ. Παρ. Σ. Αυλωναρίου – Ε. Π. Σ. Ενορίας.

Νήσοι Αιγαίου: Ε. Π. Σ. Μηθύμνης – Ε. Π. Σ. Παπάδου – Ε. Π. Σ. Πλωμαρίου – Ε. Π. Σ. Μαγαλοχωρίου.

Κρήτη: Συνετ. παραγ. και διανομ. ηλεκτρ. ρεύματος Καστελλίου – Κισσάμου – Ε. Π. Σ. Αργυρουπόλεως – Γ. Ελ. Σ. Πλατανέ «Ν. Φωκαία» – Ε. Π. Σ. Αποστόλων – Ε. Π. Σ. Καστελλίου Πεδιάδος – Γ. Π. και Παρ. Σ. Αγίου Μύρωνος – Ε. Π. Σ. Βιάννου – Ε. Π. Σ. Κανλί Καστέλλι – Ε. Π. Σ. Εμπάρου – Ε. Π. Σ. και Πωλ. Μαλλών – Γ. Π. Σ. και Ελ. Ζαρού.

Βλ. για τις εγκαταστάσεις τους 1950 και 1951 πίνακα στο Υποκεφ. Δ' του 1951 – 1955. Βλ. και σχετικό αναλυτικό κείμενο μου για τον τομέα αυτό στην εφημερίδα «Αγροτική» της 30/7/1993. Βλ. πιο κάτω και για την Ένωση Φαρσάλων.

Αργόβας Συνεταιρισμός.

Ο Συνεταιρισμός εκτός από το ελαιουργείο και αλευρόμυλο του, εγκατέστησε το 1946 νέον τύπον πρεστικού μηχανήματος που επενόησε συνέταιρος του για το κόψιμο ξυλείας για ανάγκες πυροπαθών κλπ. Το μηχάνημα έχει αυξημένη απόδοση 30%.

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΤΟΠΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Γ. Π. – Συνεταιρισμός Αλμυρού.

Υπέροχο κείμενο του Αδ. Αδάμ για τον Συνεταιρισμό αυτό (και τον δημιουργό του Νικ. Μιχόπουλο) από την αρχή έως το 1947 μέσα από προσπάθειες, ανατάσεις, καταστροφές. Πρέπει να διαβαστεί από κάθε συνεταίριστή (Φ.Σ., σ. 310).

Στις 28/12/1950 γιορτάσθηκαν τα 50 χρόνια του Συνεταιρισμού Αλμυρού. (12/11/

1900 – 12/11/1950). Από τον Απρίλιο 1950 το περιοδικό Σ. (σ. 49) αναφέρεται στο όλο ιστορικό, δίνει όλα τα στοιχεία και αναδημοσιεύει το παλαιό κείμενο του ιδρυτή δάσκαλου Νικ. Μιχόπουλου «περί του ιστορικού της συστάσεως και αναπτύξεως του Μετοχικού Γεωργικού Συλλόγου Αλμυρού». Επίσης δημοσιεύει φωτογραφίες και βιογραφικά των πρωτεργατών Δημητρ. Γρηγοριάδη και Νικ. Μιχόπουλου (αναλυτικά στους προηγούμενους τόμους μας). Βλ. και κείμενο Πασχ. Κόντα, με περιγραφή, παρόντες, ομιλίες, κλπ. (Φ.Σ. 1951, σ.2161).

Συνεταιρισμοί Αμφισας.

Τρία νέα συνεταιρικά ελαιουργεία γίνονται στην περιφέρεια Αμφισας (Γαλαξείδι, Δελφοί, Σερνικιάκι). Χαρακτηριστικό ότι τα 2 έγιναν με κεφάλαια συνεταιριστικά (δάνεια της Ένωσης), το 1 με δάνειο ΑΤΕ, (Σ.Δ., τ. 24, σ. 4). Φωτογραφία συνεταιριστών και εγκαταστάσεων Σερνικακίου, Αμφίσσης βλ. Φ.Σ. 1948, σ. 839. Επίσης Συνεταιρισμού Ιτέας – Κίρρας. (Φ.Σ. 1948, σ. 839).

Η περιφέρεια Αρκαδίας (Συνεταιρισμοί – Ενώσεις)

Υποδειγματικό αναλυτικό κείμενο Γ. Παναγιωτόπουλου με στοιχεία ιστορικά και σύγχρονα. Πίνακας Συνεταιρισμών από 1931 – 1947 κατά είδη. Φροντίδες για πατάτα, πατατόσπορο, κουκιά, τυροκομικά, δασικά, βύσσινα, κεράσια και άλλα. Στοιχεία των εργασιών από προπολεμικά, κατοχή και μετακατοχικά. (Φ. Σ., σ. 1206).

Αττικής Συνεταιρισμοί.

Προβλήματα και δραστηριότητες των Συνεταιρισμών Αττικής. Μεγάλη σύσκεψη στο Κορωπί με ευρύτατη συμμετοχή κορυφαίων συνεταιριστών. Αναλυτικά (και ενδιαφέρουσες φωτογραφίες) για το ευρύτερο περιεχόμενο της με ανάταση συνεταιριστική. (Φ.Σ., σ. 401)

Συνεταιρισμός Ασχανικών Ιεράπετρας.

Ανάθεση στην Κ.Υ.Δ.Ε.Π. της διαθέσεως των προϊόντων του. Πρατήρια Κ.Υ.Δ.Ε.Π., διάθεση πρωίμου τομάτας. (Σ.Δ., 1948, σ. 24).

Συνεταιρισμός Ζαγοράς.

Στοιχεία από την πολύ καλή δραστηριότητα του με ζωή 35 ετών. (Σ.Δ., 1948, σ. 27).

Καλόβια Αττικής. (Ελαιουργικός Συνεταιρισμός).

Με την ευκαιρία της επίσκεψης των Σπουδαστών της 2ης Σειράς των συνεταιριστικών Μαθημάτων στο πρότυπο Ελαιουργείο του Συνεταιρισμού αυτού, ο Γραμματέας της Υπηρεσίας Συνεταιριστικής Εκπαιδεύσεως Αριστ. Κλήμης δημοσιεύει στο Σ. 1950, σ. 154 παραστατικό κείμενο για το πρότυπο Ελαιουργείο ώστε να γίνει γνωστό για μίμηση και από άλλες περιφέρειες.

Καπανδρίτι Αττικής.

Για τις αξιόλογες προσπάθειες, από το 1936, με αποτελέσματα πρακτικά της Ενώσεως Γ. Σ. Βέροιας (με πρωτοβουλία του διευθυντή της Ι. Σινάρη) να προσφέρει γενικότερες υπηρεσίες κοινωνικές (οικιακή οικονομία, υγιεινή, κλπ.) στον αγροτικό πληθυσμό σε συνεργασία με το Αμερικανικό Ίδρυμα Εγγύς Ανατολής βλ. Σ 1948, σ. 106. Τώρα η προσπάθεια αυτή ξαναρχίζει στο Καπανδρίτι Αττικής με τη συνερ-

γασία του τοπικού Συνεταιρισμού, της Ενώσεως Αττικής και της Συνομοσπονδίας (όπου τώρα υπηρετεί ο Ι. Σινάρης) και του Ιδρύματος Εγγύς Ανατολής. Κατατοπιστικό κείμενο με προτάσεις βλ. «Ο Συνεταιριστής» 1948, σ. 106).

Κατερίνης Γεωργικός Πιστ. Συνεταιρισμός πωλήσεως καπνών.

Ανάμεσα στους εκλεκτούς Συνεταιρισμούς της περιφέρειας είναι και ο παραπάνω Συνεταιρισμός που συγχωνεύτηκε το 1945 με τον «Συνεταιρισμό Καπνοπαραγωγών Κατερίνης».

Το καταστατικό αποβλέπει στην ολοκληρωμένη διαχείριση του καπνού εως τη διάθεση του στο εμπόριο. Τα μέλη του είναι 412, είναι δηλαδή ένας από τους μεγαλύτερους συνεταιρισμούς μας σε αριθμό συνεταιίρων.

Ο Συνεταιρισμός φρόντισε να καλλιεργηθούν τα χωράφια των συνεταιίρων με ελκυστήρες που εκμεταλλεύεται η Ένωση Γεωργ. Συνεταιρισμών Κατερίνης και η κρατική υπηρεσία μηχανικής καλλιέργειας. Για την εαρινή καλλιέργεια πρόκειται να χρησιμοποιήσει τους ελκυστήρες που έχει η Ένωση και επικουρικά ιδιωτικούς. Στο μεταξύ ο Συνεταιρισμός προσπαθεί να αποκτήσει δικούς του ελκυστήρες.

Διατηρεί πρατήριο τροφίμων και άλλων ειδών πρώτης ανάγκης, καθώς και γεωργικών εφοδίων. Το πρατήριο του, εφοδιάζεται από τις προμήθειες που κάνει από την Κ.Υ.Δ.Ε.Π. και την Ένωση, καθώς και από άμεσες αγορές που κάνει ο ίδιος ο Συνεταιρισμός από το εμπόριο. Ακόμη εφοδίασε τα μέλη του με ρούχα και παπούτσια. Μόνο λίγο πριν από τις γιορτές των Χριστουγέννων μοίρασε στους Συνεταίρους εμπορεύματα αξίας 50 εκατομ. δραχμών και ακόμη έδωσε δωρεάν σε πυροπαθείς συνεταίρους ρουχισμό, παπούτσια και σιτόσπορο αξίας 2.000.000 δραχμών και έχει σκοπό να συνεχίσει την ενίσχυση τους έως που να αναρρώσουν οικονομικά.

Επίσης δώρισε στην Ένωση Κατερίνης ρουχισμό και παπούτσια αξίας 400.000 δραχμών για να ενισχύσει πυροπαθή μέλη άλλων συνεταιρισμών.

Ο Συνεταιρισμός διαπνέεται από μεγάλη πίστη στην αποστολή του, έχει πρακτικό πνεύμα και συγχρόνως βαθιά κατανόηση του κοινωνικού έργου του. Δείχνει ότι είναι ένας από εκείνους του συνεταιρισμούς που αποτελούν τα στερεά θεμέλια που απάνω τους στηριγμένη υψώνεται ακλόνητη η συνεταιριστική πυραμίδα. (Σ. 1947, σ. 55).

Κυκλάδες (Συνεταιρισμοί και Ενώσεις)

Αξιόλογη υπήρχε από προπολεμικά η συνεταιριστική κίνηση σε μερικές περιφέρειες των Κυκλάδων. Πληροφορίες με το ιστορικό των πρώτων 5 Συνεταιρισμών από το 1922, με την ίδρυση της Ενώσεως Συνεταιρισμών Κυκλάδων (προσπάθειες και λειτουργία της ουσιαστική από το 1923, τυπική ύπαρξη της από το 1925), με πίνακες, φωτογραφίες, ονόματα συνεταιριστών, στοιχεία δραστηριότητας κλπ. από την αρχή έως το 1966 βλ. στην ολιγοσέλιδη αναμνηστική έκδοση με την ευκαιρία των 40 χρόνων από την ίδρυση της (1925 - 1965) που έγινε από την Ένωση με την φροντίδα του συνεταιριστή Αντ. Σολάρη (αρχικά Λογιστή και αργότερα Διευθυντή της Ένωσης στη Σύρα).

Πρέπει να γίνει μνεία και του Α' Παγκυκλαδικού Συνεδρίου των Συνεταιρισμών που πραγματοποιήθηκε στις 26 Νοεμβρίου 1948 με πρωτοβουλία της Ενώσεως Σύρου όπου παρέστησαν με αντιπροσώπους τους οι Ενώσεις Σύρου, Πάρου, Νάξου, Θήρας, και 61 Συνεταιρισμοί Σύρου, Μυκόνου, Ναούσης Πάρου, Λευκών Πάρου, Παροικίας Πάρου, Αντιπάρου, Εμπορείου Θήρας, Επισκοπής Θήρας, Κίθνου, ο Αλιευτικός

Μυκόνου, Μήλου, Πάρου, και 4 Συνεταιρισμοί της Τήνου. Συζητήθηκαν όλα τα ζητήματα που αφορούν την περιφέρεια με παρουσία των Αρχών (Νομάρχης, αρμόδιος της ΑΤΕ., κλπ.) τα δε πρακτικά τυπώθηκαν (με σχετική φωτογραφία) και κυκλοφόρησαν για γενικότερη ενημέρωση. (Φ.Σ. σ. 1328)

Συνεταιρισμοί (και Ένωση) Λέσβου.

Αναλυτικά για την προπολεμική περίοδο βλ. το βιβλίο Αρ. Κλήμη «Οι Συνεταιρισμοί εις την Λέσβον» και το νεότερο κείμενο του στην έκδοση «Λεσβιακά» έτος 1978.

Στοιχεία βλ. και παραπάνω στα κείμενα Δ. Θ. Πάνου περί ελαιουργείων που σημειώσαμε. Για τα κοινοτικά ελαιοτριβεία στη Λέσβο και τις σχέσεις τους με τους Συνεταιρισμούς βλ. κείμενο Πρ. Χατζηευστρατίου. (Φ.Σ. 1947, σ. 344).

Για τις μετακατοχικές προσπάθειες σχετικά με την από κοινού εκχύλιση της ελαιοπυρήνας των Συνεταιρικών Ελαιουργείων (που άρχισε από προπολεμικά με φροντίδες Κ. Βένου) βλ. κείμενο Δ. Θ. Πάνου (Σ. 1950, σ. 53). Όπως γράφει:

«Μεταπολεμικά η Ένωση Λέσβου καταπάτησε πάλι με την εργασία αυτή. Στην αρχή (1945/46) συνεννοήθηκε με ιδιωτικά πυρηνελαιουργεία για την από κοινού εκχύλιση των ελαιοπυρήνων των μελών της. Αργότερα από το 1946/47, νοίκιασε ένα ιδιωτικό πυρηνελαιουργείο (με νοίκι 0,52 της οκάς πυρηνέλαιο για κάθε 100 οκ. ελαιοπυρήνες που μπαίνουν στο εργοστάσιο για έκθλιψη) και επεξεργάστηκε η ίδια τους ελαιοπυρήνες των μελών της. Μολονότι ήταν χρονιά αφορίας και το ποσό των ελαιοπυρήνων που έφεραν τα μέλη της δεν έφτανε καλά καλά τις 600.000 οκάδες, μείωσε τα έξοδα σε 3,05 οκ. πυρηνέλαιο σε 100 οκ. ελαιοπυρήνες, ενώ το 1945/46 τα έξοδα αυτά ήταν 4,38 οκ. πυρηνέλαιο σε 100 οκ. ελαιοπυρήνες. Στις επόμενες όμως χρονιές 1947/48 και 1948/49 κατόρθωσε να συγκεντρώσει 10.292.233 οκ. ελαιοπυρήνες για εκχύ-

λιση που ανήκαν σε 30 συνεταιρισμούς μέλη της (42 υδραυλικά ελαιουργεία) και παρασκεύασε 882.970 οκ. πυρηνέλαιο. Η εκχύλιση κόστισε ακόμη λιγότερο (2,99 οκ. πυρηνέλαιο για 100 οκ. ελαιοπυρήνες) από τα προηγούμενα χρόνια. Αυτό και η εκκαθάριση τιμής δρχ. 390 για κάθε οκά ελαιοπυρήνων, που σημαίνει κέρδος για τους παραγωγούς 3 δισεκατομμύρια δραχμές, έγινε αφορμή να προχωρήσουν οι συνεταιρισμοί Λέσβου στην απόφαση να ιδρύσουν δικό τους πιά πυρηνελαιουργείο συγχρονισμένο, (θα μειωθεί έτσι το κόστος για την εκχύλιση ακόμη περισσότερο) και ζητούν δάνειο από την Αγροτική Τράπεζα (από τα κεφάλαια για την ανασυγκρότηση) για να ιδρύσουν ένα πυρηνελαιουργείο με εγκατάσταση ραφινερίας, σαπωνοποιείου, καθώς και εγκατάσταση για υδρογόνωση, για να παράγουν και φυτικά λίπη».

– Φωτογραφία από Γ. Σ. της Ενώσεως βλ. Φ.Σ. 1949, σ. 1458.

– Αναλυτική αξιολογή μελέτη για την πολύ καλή συνεταιριστική κίνηση της Λέσβου (Συνεταιρισμοί και Ένωση) με όλη τη συγκρότηση και τις εργασίες των οργανώσεων βλ. στο Σ. 1953 σ. 41, 58 (με επαινετικά λόγια του περιοδικού⁽¹⁾).

Δίνονται αρχικά τα βασικά γεωργοοικονομικά στοιχεία της Λέσβου (Έκταση, πληθυσμός, καλλιέργειες, κτηνοτροφία, δάση, αλιεία) και ακολουθούν όλα τα στοιχεία της τοπικής συνεταιριστικής συγκρότησης και δραστηριότητας:

(1) Γράφει εισαγωγικά το περιοδικό:

«Καθώς είναι γνωστό, η Λέσβος είναι παλαιά, μιά από τις πιά πολύ αναπτυγμένες συνεταιριστικά περιφέρειες. Στον κλάδο μάλιστα της συνεταιριστικής ελαιουργίας είναι πρωτοπόρος και το παράδειγμα της βοήθησε πολύ στην εξαιρετική ανάπτυξη των ελαιουργικών συνεταιρισμών σε όλη τη χώρα, ιδίως ύστερα από την απελευθέρωση.

Και άλλοτε, παλαιότερα, μας έχει δοθή η ευκαιρία να ενημερώσωμε τους αναγνώστες μας για την ενδιαφέρουσα αυτή κίνηση. Τώρα πάλι, χάρη στην ευγενική προσφορά φίλων συνεργατών, είμαστε σε θέση να δώσωμε αρκετά εξακριβωμένα στοιχεία για τη συνεταιριστική κίνηση της Λέσβου που αναφέρονται στο τέλος του 1950. Αν, όπως ελπίζομε, αργότερα μας δοθή η ευκαιρία να δημοσιεύσωμε και νεότερα στοιχεία από την ίδια κίνηση, θα δώσωμε την ευκαιρία στους αναγνώστες μας να διαπιστώσουν, όπως πιστεύομε, ότι η συνεταιριστική κίνηση στη Λέσβο εξελίσσεται προοδευτικά και δημιουργικά.

Είδη Συν/σμών	Συν/σμοί		Μέλη Συν/σμών		Σύνολο	
	λεπου- ργούν	αδρα- νούν	που λεπου- ργούν	που αδρα- νούν	Συνε- ταιρι- σμών	Μελών
Ελαιουργικοί	56	4	8.990	261	60	9.251
Γαλακτοκομικοί	10	4	677	255	14	932
Δασικοί	2	1	100	44	3	144
Πιστωτικοί	10	7	930	332	17	1.262
Πωλήσεων	3	4	489	121	7	610
Εξαγ. ή ενοικ. γασών	1	2	44	22	3	66
Αλιευτικοί	5	9	174	272	14	446
Σύνολο	87	31	11.404	1.307	118	12.711

Η αξία των μερίδων που είχαν δηλωθή ήταν δραχ. 2.288.629.000. Είχαν κατατεθή δραχ. 1.434.433.000 και οφείλονταν δραχ. 854.196.000.

Το σύνολο των αποθεματικών κεφαλαίων των συνεταιρισμών ήταν δραχ. 2.213.395.000. (τακτικό δραχ. 296.029.000, έκτακτο δραχ. 1.601.989.000, διάφορα άλλα δραχ. 315.377.000).

Η συνολική εύθυνη των συνεταιρισμών ήταν δραχ. 184.491.052.000.

Το ποσοστό των συνεταιρισμένων παραγωγών συγκριτικά με τον αριθμό των γεωργικών οικογενειών του Νησιού ήταν 58% περίπου.

Ελαιουργεία.

Υπήρχαν 40 συνεταιρικά ελαιουργεία, που ανήκαν σε 39 συνεταιρισμούς. Σέ τρία από τα ελαιουργεία αυτά οι συνεταιρισμοί ήταν συνιδιοκτήτες μόνο κατά 50% και σε άλλα δύο κατά 75%. Τρεις συνεταιρισμοί επίσης είχαν νοικιάσει ιδιαιδικά ελαιουργεία και ένας είχε κοινοπρακτήσει με ιδιωτικό ελαιουργείο και είχε αναλάβει τη διαχείρισή του.

Έτσι λειτούργησαν με συνεταιριστική διαχείριση 44 ελαιουργεία, που είχαν κινητήριες μηχανές με συνολική δύναμη 1688 HP και 119 υδραυλικά πιεστήρια.

Από τα ιδιόκτητα συνεταιρικά ελαιουργεία τα 9 είναι πρότυπα και ιδρύθηκαν από την ΑΤΕ, 4 προπολεμικά και 5 μεταπολεμικά. Τρία ακόμη συνεταιρικά ελαιουργεία διαρρυθμίστηκαν βασικά από την ΑΤΕ και συμπληρώθηκε και ο τεχνικός εξοπλισμός τους. Από τα συνεταιρικά ελαιουργεία παλαιού τύπου τα 5 αγοράστηκαν μεταπολεμικά.

Το σύνολο των ελαιουργείων που υπάρχουν στο Νησί (συνεταιρικά και όχι) ήταν 158. Από αυτά ήταν πετρελαιοκίνητα 84, ατμοκίνητα 66, υδροκίνητα 2, ηλεκτροκίνητα 4, και χειροκίνητα 2 με συνολική δύναμη 4853 HP και 372 πιεστήρια.

Από τα στοιχεία αυτά προκύπτει ότι τα ιδιόκτητα συνεταιρικά ελαιουργεία αντιπροσώπευαν τα 25,4% του συνολικού αριθμού των ελαιουργείων, και διέθεταν τα 35% από την κινητήρια δύναμη. Αν λογαριάσω-

με όμως και τα ελαιουργεία που είχαν νοικιασμένα κτλ. οι συνεταιρισμοί, τότε τα ελαιουργεία με συνεταιριστική διαχείριση αντιπροσώπευαν τα 28% του συνολικού αριθμού των ελαιουργείων και τα 37,5% του συνολικού αριθμού των πιεστηρίων.

Σύμφωνα με τους ισολογισμούς των ελαιουργικών συνεταιρισμών, η αξία των ελαιουργικών τους εγκαταστάσεων (ακίνητα, μηχανήματα, εγκαταστάσεις κτλ.), ύστερα από την αφαίρεση των αποσβέσεων που φτάνουν τα 2.602.613.000 δραχμές, ήταν δραχ. 4.468.032.000. Η πραγματική τους αξία υπολογίζεται σήμερα σε 20 δισεκατ. τουλάχιστον. Το σύνολο των οφειλών των συνεταιρισμών από τα δάνεια που είχαν συνάψει για την απόκτηση και τη συμπλήρωση των εγκαταστάσεων ήταν δραχ. 2.811.101.492.

Τα 44 συνεταιρικά ελαιουργεία επεξεργάστηκαν την ελ. περίοδο 1949/50, 28.881.372 οκ. ελαιοκάρπου (από το ποσό αυτό 23.036.406 ανήκαν στους συνεταιρισμούς). Από την επεξεργασία έβγαλαν 6.934.500 οκ. λάδι ήτοι το 42% της συνολικής παραγωγής του νησιού. Επίσης απόδωσαν και 10.809.749 οκ. ελαιοπυρήνα. είχαν συνολικά έσοδα δραχ. 6.805.669.500. (δικαιώματα σε χρήμα και λάδι, έσοδα από δεύτερα λάδια, από πυρηνέλαιο και ελαιοπυρήνες). (Στη Λέσβο οι ελαιοπυρήνες αποτελούν δικαίωμα των ελαιουργείων, που υπολογίζεται κατά τον καθαρισμό του γενικού εκθλιπτικού δικαιώματος). Τα έξοδα τους ήταν δραχ. 4.751.255.000. Επομένως καθαρά έσοδα δραχ. 2.054.414.500, ήτοι κέρδος σε κάθε οκά ελαιοκάρπου δραχ. 72 (έσοδα σε κάθε οκά ελαιοκάρπου δραχ. 237 και έξοδα 165).

Τα κέρδη αυτά είτε μοιράστηκαν στα μέλη, ως επιστροφή ενός μέρους από τα εκθλιπτικά δικαιώματα που είχαν εισπράξει τα συνεταιρικά ελαιουργεία, είτε έμειναν στους συνεταιρισμούς για να ενισχύσουν τα κεφάλαια τους. Ασύγκριτα όμως μεγαλύτερα από τα κέρδη αυτά ήταν για τα μέλη τα ωφελήματα που είχαν από την επεξεργασία του ελαιοκάρπου. Με την καλύτερη επεξεργασία εξασφάλισαν και μεγαλύτερη ποσότητα και καλύτερη ποιότητα λαδιού. Ακόμη πολλά συνεταιρικά ελαιουργεία είχαν ορίσει μειωμένο εκθλιπτικό δικαίωμα.

Από το συνολικό ποσό των ελαιοπυρήνων που καρπώθηκαν τα συνεταιρικά ελαιουργεία (οκάδες 10.809.749) 10.315.155 οκ. παραδόθηκαν στο πυρηνελαιουργείο που είχε νοικιάσει η Ένωση Συνεταιρισμών Λέσβου για να επεξεργαστή τους ελαιοπυρήνες των μελών της. Οι ελαιοπυρήνες αυτοί περιείχαν κατά μέσον όρο 6,847% πυρηνέλαιο και απόδωσαν συνολικά πυρηνέλαιο 704.716,82 οκάδες.

Το συνολικό ποσό των ελαιοπυρήνων του Νησιού που εκχυλίστηκε έφτασε τις 25.000.000 οκάδες. Επομένως οι 10.315.157 οκάδες ελαιοπυρήνες που εκχυλίστηκαν από την Ένωση αντιπροσώπευαν το 41% της συνολικής ποσότητας. Τα ωφελήματα των συνεταιρισμών από την από κοινού εκχύλιση των ελαιοπυρήνων ήταν σημαντικά. Με την εκχύλιση καθάρισε για τους ελαιοπυρήνες τιμή δραχ. 308,31 στην οκά. Κατά την ίδια περίοδο οι ελαιοπυρήνες είχαν διατιμηθή από 200 – 305 δραχ. την οκά. Επομένως οι συνεταιρισμοί ωφελήθηκαν αρκετά. Πολλοί απ' αυτούς έφτασε να πάρουν τιμή κατά 50% ανώτερη από την τιμή των διατιμήσεων.

Τυροκομεία

Από τα 40 τυροκομεία του Νησιού ήταν 4 συνεταιρικά. Από τα 4 τα 2 ήταν ιδιόκτητα, απ' αυτά ένα συγχρονισμένο, το άλλο συνηθισμένο. Τα άλλα 2 ήταν

νοικιασμένα. Εκτός απ' αυτά ένας Συνεταιρισμός πούλησε από κοινού το γάλα των ποιμνίων των συνεταιίρων του.

Η αξία των συνεταιρικών τυροκομείων, σύμφωνα με τους ισολογισμούς τους, ήταν (ύστερα από απόσβεση δρ. 11.499.000) δραχ. 29.020.000. Η πραγματική αξία τους, στην οποία περιλαμβάνεται και η αξία του συγχρονισμένου τυροκομείου, υπολογίζονταν σε 250.000.000 δραχμές. Οι τυροκομικοί συνεταιρισμοί δεν οφείλουν τίποτε από δάνεια για την απόκτηση των εγκαταστάσεών τους.

Συνολικά συγκέντρωσαν 323.129 οκ. γάλα. Από το ποσό αυτό πουλήθηκαν αυτούσιο γάλα 82.410 οκάδες. Το υπόλοιπο (οκ. 240.719) τυροκομήθηκε και απόδωσε 126 οκ. κρέμα, 2.249 οκ. τυρί τελεμέ, 785 οκ. νωπό βούτηρο, 7.835 οκ. κεφαλοτύρι, 13.007 οκ. τυρί τουλούμιο, 3.571 οκ. βούτυρο λιωμένο, 2.557 οκ. μωρήθρα και 4.267 οκ. γιαούρτι. Η συνολική αξία όλων αυτών των προϊόντων ήταν δραχ. 884.616.185. Το γάλα που επεξεργάζονται στο Νησί φτάνει τις 4.400.000 οκάδες (απ' αυτές 3.200.000 οκάδες είναι πρόβιο). Από τη συνολική αυτή ποσότητα 20% τυροκομούν οι ίδιοι οι κτηνοτρόφοι για δική τους κατανάλωση, το υπόλοιπο, περίπου 3.500.000, οκ. το επεξεργάζονται τα τυροκομεία. Το ποσό που επεξεργάστηκαν τα συνεταιρικά τυροκομεία αντιπροσωπεύει περίπου τα 7% του συνολικού ποσού. ...

Εγκαταστάσεις Ηλεκτροφοτισμού

Από τις 14 εγκαταστάσεις ηλεκτροφοτισμού που υπήρχαν και εξυπηρετούσαν 6 Δήμους και 16 Κοινότητες, 3 ήταν συνεταιρικές και εξυπηρετούσαν 2 Δήμους και 3 κοινότητες. Η αξία των συνεταιρικών αυτών εγκαταστάσεων, σύμφωνα με τους σχετικούς ισολογισμούς, ήταν 168.000.000 δραχ., ύστερα από αποσβέσεις δραχ. 161.314.690.

Πιστωτικές Εργασίες

Συνολικά όλοι οι συνεταιρισμοί πήραν από την Αγροτική Τράπεζα κατά το 1950 βραχυπρόθεσμα δάνεια δραχ. 9.622.000.000 και τα χορήγησαν στα μέλη τους. Στις 31.12.1950 τα κάθε είδους δάνεια προς συνεταιρισμένους παραγωγούς που εικρεμούσαν ήταν 10.292.000.000. Τα δάνεια (σε χρήμα και είδος) που χορηγήθηκαν στα μέλη από τα συνεταιρικά κεφάλαια υπολογίζονται περίπου σε 450 - 500 εκατομμύρια δραχμές.

Προμηθευτικές εργασίες

Η Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών Λέσβου μεσολάβησε για να προμηθευτούν οι συνεταιρισμοί της διάφορα είδη που τα πούλησαν στα μέλη τους. Η αξία τους ήταν 1.735.361.000 δραχμές. Απ' αυτά ήταν γεωργικά είδη αξίας δραχ. 847.850.000 και είδη βιοτικής ανάγκης αξίας δραχ. 887.511.000. Ανευθείας, χωρίς να μεσολαβήσει η Ένωση, πολλοί λίγοι συνεταιρισμοί έκαναν προμήθειες και σε πολύ περιορισμένο βαθμό. Συνολικά οι προμήθειες αυτές υπολογίζονται σε 70.000.000 δραχ. Απ' αυτές 20.000.000 δραχ. αφορούν γεωργικά είδη και 50.000.000 δραχ. αφορούν είδη βιοτικής ανάγκης.

Διαχείριση γεωργικών εφοδίων

Οι συνεταιρισμοί δεν αναμίχθηκαν στην εργασία αυτή: την είχε αναλάβει η Ένωση τους και την έκαναν με

δικά της αποθηκευτικά κέντρα που είχε συστήσει στην ύπαιθρο χώρα.

Αποστειρωτήρια σύκων

Από τα 2 αποστειρωτήρια σύκων του Νησιού το ένα είναι ιδιωτικό. Το άλλο που ανήκε στην ΑΤΕ είχε παραχωρηθεί δωρεάν για εκμετάλλευση στο «Συνεταιρισμό Πωλήσεως Σύκων Ερσσού». Ο Συνεταιρισμός συγκέντρωσε, αποστείρωσε και πούλησε από κοινού 52.856 οκ. σύκα αξίας 235.082.450 δραχμές. Οι παραγωγοί, που τα σύκα τους τα διαχειρίστηκε ο Συνεταιρισμός, πραγματοποίησαν ανάλογα με την ποιότητα τιμές 20 - 25% ανώτερες από τις τρέχουσες τιμές την εποχή που γινόταν η συγκέντρωση.

Αλευρόμυλοι

Λειτουργήσαν 5 συνεταιρικοί αλευρόμυλοι ως παραρτήματα συνεταιρικών ελαιουργείων. Δεν έχει γίνει διαχωρισμός της αξίας των από την αξία των ελαιουργείων με τα οποία έχουν κοινά τους κινήτρες, τα οικήματα κτλ.

Οπωσδήποτε οι μυλόπετρες είχαν αξία 75.000.000 δραχμές. Από το ποσό αυτό όφειλαν οι συνεταιρισμοί 25.000.000 δραχ., υπόλοιπο των δανείων που πήραν για την απόκτηση τους. Αλέστηκαν 362.186 οκ. σιτηρά αξίας 724.372.000 δραχ. περίπου.

Κονσερβοποιεία

Λειτουργήσε δοκιμαστικά ένα συνεταιρικό κονσερβοποιείο αρχικής αξίας 15. 809.984 δραχμές. Ύστερα από τις αποσβέσεις που έγιναν στο μεταξύ παρουσιάζονταν με αξία 11.069.829 δραχμές. Έγινε δοκιμαστική επεξεργασία 2.953 οκ. φρούτων (πρώτη ύλη) που η αξία τους ήταν 3.980.000 δραχμές... Οι τιμές που πήραν οι παραγωγοί για τα φρούτα τους ήταν οι ίδιες με τις τιμές του τοπικού εμπορίου.

*

Από την ανακεφαλαίωση των εργασιών που αναφέραμε προκύπτει ότι κατά το 1950 υπήρχαν στη Λέσβο οι ακόλουθες συνεταιρικές εγκαταστάσεις, που τη διαχείρισή τους την είχαν Συνεταιρισμοί (πρωτοβάθμιες συνεταιρικές οργανώσεις) καθώς και η Ένωση τους.

Ι. Συνεταιρισμοί είχαν:

α)	44	Ελαιουργεία	αξία	δραχ.	20.000.000.000	περίπου
β)	4	Τυροκομεία	>>	>>	250.000.000	>>
γ)	3	Εγκαταστάσεις ηλεκτροφοτισμού	>>	>>	1.000.000.000	>>
δ)	1	Αποστειρωτήριο σύκων	>>	>>	-	>>
ε)	1	Κονσερβοποιείο	>>	>>	15.000.000	>>
στ)	5	Αλευρόμυλοι	>>	>>	75.000.000	>>
ζ)	2	Σηκροτήματα γρί γρί	>>	>>	570.000.000	>>
					Σύνολο	21.910.000.000

(Τα στοιχεία για την δραστηριότητα της Ενώσεως Λέσβου και τις εγκαταστά-

Φωτογραφίες στη «Φωνή των Συνεταιρισμών» 1946, 1947, 1948
από τις δραστηριότητες των Συνεταιρικών Οργανώσεων

σελ. 15 – Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Συνομοσπονδίας.

σελ. 100 – Το πλοίο των Συνεταιρισμών «Σωκράτης Ιασεμίδης» στο Ρίο – Αντίρριο.

σελ. 401,402,403 – Σύσκεψη των Συνεταιρισμών Αττικής – Μεγαρίδος στο Κορωπί (με την παρουσία ηγεσίας Συνομοσπονδίας, εκπροσώπων Αγγλικής Οικον. Αποστολής και συνεταιριστών).

σελ. 412 – Αγροτικές και Εθνικές φωτογραφίες από την Δωδεκάνησο.

σελ. 422 – Οι μαθήτριες της Οικοκυρικής Σχολής της Ενώσεως Γ.Σ. Λεβαδειάς.

σελ. 436 – Το κέντρο οικοκυρικής στον Ασπρόπυργο του Αμερ. Ιδρύματος Εγγύς Ανατολής.

σελ. 470,471 – Από την ζωή της Ενώσεως Γ. Συνεταιρισμών Ξάνθης (ΔΣ, προσωπικό, εγκαταστάσεις, εργασίες).

σελ. 511,512,515,522 – Η Γ.Σ της Συνομοσπονδίας το 1947 (μέλη επίσημοι, προεδρείο, ομιλία υπουργού Γ. Παπανδρέου, Διοικητού ΑΤΕ Κ. Βερροϊόπουλου, Προέδρου Αλ. Μπαλτατζή και άλλων).

σελ. 577 – Συνεταιριστικά στελέχη στα Γραφεία της Συνομοσπονδίας για την Διεθνή Ημέρα Συνεργατισμού (5 Ιουλίου 1947).

σ. 578 Οι συνεταιριστές της Ενώσεως Λαρίσης εορτάζουν την Διεθνή Ημέρα Συνεργατισμού.

σ. 585 Ελαιουργεία πρότυπα ΕΠΣ Πολυχνίτου Λέσβου, Αγιάσου Λέσβου.

σ. 590 Πρατήριο Λαχανοπαραγωγών Λαρίσης.

σ. 596 Μηχανουργείο Ενώσεως Δράμας και στελέχη Ενώσεως και Αμερικ. πρεσβείας.

σ. 616 Εικόνες από τη συνεταιριστική δραστηριότητα στις περιοχές Λαγκαδά, Λέσβου, Καβάλας, Θεσσαλονίκης, Αλεξανδρούπολης, Μυτιλήνης.

σ. 638 Οι καταστροφές από τον διχασμό. (σκίτσα Φ. Δημητριάδη).

σ. 651 Εικόνες από την συνεταιριστική ζωή και δράση (Κτηνιατρεία Θεσ/νίκης, Πρατήριο Αλεξανδρούπολης, Κονσερβοποιείο Ξάνθης, αγροτικές εργασίες).

σεις της βλ. στο Υποκεφ. ΣΤ'). Για Λέσβο βλ. και Σ. 1953 σ. 41, 58. –

Μεσολόγγι. Η συνεταιριστική κίνηση στην περιφέρεια (1915 – 1948).

Αναλυτικό κείμενο του Σ. Βεργουδάκη για τη συνεταιριστική κίνηση της περιφέρειας, από το πρώτο Μετοχικού Ταμείου Αλληλοβοήθειας Νεοχωρίου (23/10/1911), τους πρωτεργάτες, τις περιόδους 1915 – 1925 και 1925 – 1935, τις προσπάθειες, επιτυχίες, αντιδράσεις, αποτυχίες, πολιτικές επεμβάσεις και ζημίες, το «Λογιστήριο Συνεταιρισμών» (με πρωτοβουλία του επόπτη Ν. Μωραΐτου) την περίοδο 1935 – 1945, τις γενικότερες παρεκτροπές αλλά και την καλή δράση του Γ. Π. Σ. Γαβαλούς, τον συνεταιριστή πρόεδρο Δημ. Ανδρεόπουλο του Συνεταιρισμού Ματαράγκας – και τη διαμάχη έως το 1937 των 2 Ενώσεων που υπήρχαν με μαρασμό τους. Το 1937 γίνεται συγχώνευση τους (με συμβολή επόπτου Φ. Φργκογιαννόπουλου και των στελεχών του Λογιστηρίου). Δίδονται στοιχεία για εργασίες 1937 – 1940, τις εποχές 1940 – 1944, 1945. Και πιά αναλυτικά για την περίοδο 1946 – 1948 με προτάσεις για το τι πρέπει να γίνει ώστε η περιφέρεια να πάρει τον σωστό συνεταιριστικό δρόμο.

Κείμενο πολύ διδακτικό για τις επιτυχίες – αποτυχίες, για αδράνεια και δράση, για προσωπικές διαμάχες και για ενότητα, που πρέπει να το έχουν υπ' όψιν, για πολλά οι νεότεροι όχι μόνο της περιφέρειας αλλά και γενικότερα. (Φ. Σ., σ. 1455 και 1473).

Για τους αλιευτικούς της περιφέρειας βλ. στο Υποκεφ. Δ/1'.

Μεσσηνία: Συνεταιρικά αποστακτήρια σύκων.

Ενίσχυση ΑΤΕ για αποσκευές και λειτουργία εις Συνεταιρισμούς περιφ. Μελιγάζας, Καλαμών, Μεσσήνης, Μυτιλήνης.
(Δ/ΑΤΕ 4/1947)

Μύκονος.

Χαρακτηριστικό κείμενο στο Σ.Δ., τ. 25, σ. 12 για την τότε ζωή εκεί, από τον Κ. Παπαθεοφίλου. Γράφει για την τότε ζωή (Ενδεικτικό για το πώς αλλάζει η κατάσταση):

«Μύκονος. Επισκεφθήκαμε το γραφικό γυμνό από κάθε βλάστηση βραχώδες νησίκι ... συγκινηθήκαμε με την λιτότητα και απλότητα της ζωής και μακαριότητα που διάγουν οι εκεί συνάνθρωποι μας. Τριακόσια

κορίτσια και γυναίκες στου μικρούς αρχαίγονους αργαλειούς που αποτελούν το μοναδικό πολύτιμο έπιπλο των στενών χώρων των σπιτιών των, θα καθίσουν πρωί και θα σηκωθούν βράδυ ...»

Στη συνέχεια γίνεται υπόδειξη για οργάνωση Συνεταιρισμού υφαντριών, την ίδρυση οικοτεχνικής σχολής, την οργανωμένη διάθεση των υφαντών κλπ.

Συνεταιρισμός Νέας Αγχιάλου.

Ζωντανό κείμενο του Αδ. Αδάμ για τη Νέα Αγχιάλο και τον Συνεταιρισμό της. Ιστορικά βλ. στη Φ.Σ. 1947, σ. 497. Υπόδειγμα για μίμηση. Χαρακτηριστικά στοιχεία (Φ.Σ., σ. 496). Επίσης βλ. στη Φ.Σ. του 1948.

Πηλίου Συνεταιρισμοί – Συνεταιρισμός Ζαγοράς.

Οι Συνεταιρισμοί (ιστορικά και τώρα) στο Πήλιο. (Βόλος – Λεχώνια). Ανατάσεις και δυσκολίες. Ωραίο κείμενο του Αδ. Αδάμ. Στοιχεία για την επίδραση της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης και για την μεγαλύτερη φερεγγυότητα των Συνεταιρι-

σμών συγκριτικά με τις Α.Ε.

Ωραίο κείμενο του στην εφημ. «Ταχυδρόμος» του Βόλου (28/7/48) για τον Συνεταιρισμό Πωλήσεως Προϊόντων Ζαγοράς που ιδρύθηκε το 1925 και συμπληρώνει 35 χρόνια δραστηριότητας. Αμέτοχος σε πολιτικές διαμάχες. Φροντίδα όχι μόνο για την οικονομική αλλά και για την πνευματική και ηθική ανύψωση των μελών του. Στοιχεία από τις εργασίες του. Χαρακτηριστικόν «Το τρέχον έτος ο Συνεταιρισμός εξεμισθωσε κατάλληλον οικίαν εν Αιδηψώ και συμβάλλει 50% εις την δαπάνην της λουτροθεραπείας των μελών του. Μελετάται ήδη η λειτουργία κλινικής και οδοντιατρείου». Αναφέρει τιμημένα ονόματα συνεταιριστών της περιφέρειας. (Φ.Σ. 1948, σ. 1142).

Οι Συνεταιρισμοί στην περιφέρεια Σητείας Κρήτης.

Καθώς γράφει «Ο Συνεταιριστής» 1949, σ. 113:

«Η Κρητική αυτή επαρχία είναι μία από τις ζωντανότερες συνεταιριστικές περιοχές στη χώρα μας. Εκεί ο Συνεταιρισμός έχει επιθέσει βαθιά τη σφραγίδα του στη ζωή του τόπου και αποτελεί το σημαντικότερο παράγοντα της οικονομικής και κοινωνικής ζωής του. Αν το άπλωμα του Συνεργατισμού δείχνει το επιβλητικό

πλάτος που αδιάκοπα αποκτά, η διείσδυση του όλο και πιο έντονα μέσα στη ζωή κάθε περιοχής μας δείχνει ότι οι ρίζες του, μακριές και δυνατές, στερεώνουν ακλόνητα το συνεταιριστικό οικοδόμημα, που συνεχίζει σταθερά την ανάπτυξη του όλο προς ψηλότερα επίπεδα.»

Στη συνέχεια δίδονται αξιόλογα στοιχεία για την περιφέρεια και τις καλλιέργειες και για τη συνεταιριστική συγκρότηση 1948, 1949. Μερικά από αυτά:

«... Ο αριθμός των γεωργικών συνεταιρισμών που λειτουργούν κατά το 1949 στην περιφέρεια αυτή είναι: Πιστωτικοί 16. Ελαιουργικοί 7. Οινοποιητικοί 18. Σταφιδικοί 1. Γαλακτοκομικοί 1. Μελισσοκομικοί 1. Σύνδεσμοι Κιτροπαραγωγών 2. Εγγειοβελτιωτικοί 1. Αλιευτικοί 3. Συνολικά συνεταιρισμοί 50.

Ο συνολικός αριθμός των μελών τους... φτάνει τους 4600 περίπου. (Από αυτούς γύρω στους 400 συμμετέχουν σε περισσότερους από ένα συνεταιρισμούς.)

Στην περιφέρεια του Υποκαστήματος ΑΤΕ της Σητείας λειτουργεί μια Ένωση οινοποιητικών συνεταιρισμών. Μέλη της είναι 18 οινοποιητικοί συνεταιρισμοί, που αριθμούν 1.300 περίπου συνεταιίρους. Η Ένωση αυτή... μετατράπηκε στο τέλος του 1948 σε Ένωση Οινοποιητικών και Γεωργικών Συνεταιρισμών με το σκοπό να γίνει δυνατό να προσχωρήσουν σ' αυτήν όλοι, κάθε σκοπού, οι συνεταιρισμοί της περιφέρειας της...

Συνεταιριστικές εγκαταστάσεις υπάρχουν οι ακόλουθες στην περιφέρεια Υπ/τος ΑΤΕ Σητείας:

1) Ένα πλήρες ηλεκτροκίνητο σταφιδεργαστήριο που ανήκει στο Σταφιδικό Συνεταιρισμό της Σητείας, όπου γίνεται η επεξεργασία όλης της παραγωγής της σουλτανίνας της Επαρχίας Σητείας, καθώς και της Επαρχίας Ιεράπετρας.

2) Ένα πρότυπο οινοποιείο που κατασκευάστηκε το 1936 και ανήκει στην Ένωση Οινοποιητικών Συνεταιρισμών της Σητείας (23 οινοδεξαμενές χωρητικότητας

825 τόνων κρασί - 12 οινοδεξαμενές χτίζονται χωρητικότητας 396 τόνους.)

3) Τέσσερα πρότυπα ελαιουργεία των Ελαιουργ. Συνεταιρισμών Σφάκας, Ζάκρου, Μέσα Μουλιανών και Αιθηνών (το πρώτο ιδρύθηκε το 1937, τα άλλα τρία το 1948 και το 1949).

4) Ένα τυροκομείο (Γαλακτοκομικός Συνεταιρισμός Ζάκρου.)

Επίσης πρόκειται να χτιστούν από την Ένωση ελαιοδεξαμενές με χωρητικότητα 400 τόνους...

Οι γεωργικοί συνεταιρισμοί της περιφέρειας Σητείας απαρτίζονται κατά το πλείστον από τους πιο προοδευτικούς και μορφωμένους γεωργούς που είναι οι πρωτεργάτες σε κάθε προοδευτική κίνηση και τρέφουν εμπιστοσύνη στις συνεταιρικές τους οργανώσεις...

Πολλοί από τους συνεταιρισμούς αυτούς διατηρούν έγκαιτους γραμματείς που αμείβονται με ελάχιστο μισθό. Σε άλλους τη γραφική τους υπηρεσία την έχουν αναλάβει μέλη από τη διοίκηση τους που έχουν αποκτήσει αρκετή πείρα από τη μακροχρόνια απασχόληση τους στα συνεταιρικά.

Λογιστικά εξυπηρετούνται από δύο περιοδεύοντες λογιστές που ο ένας έχει αναλάβει τη λογιστική ενημέρωση των συνεταιρισμών που ανήκουν στην Ένωση και ο άλλος των άλλων συνεταιρισμών που βρίσκονται για την ώρα έξω από την Ένωση των Συνεταιρισμών...».

Οι επιδιώξεις των συνεταιρικών οργανώσεων στην περιφέρεια της Σητείας αναφορικά με τη δημιουργία παραγωγικών έργων για την εξυπηρέτηση των αναγκών είναι αξιόλογες (αναγράφονται στοιχεία για το συνεταιριστικό πρόγραμμα της πε-

ριφέρειας πολύ αξιόλογο).

Και σημειώνεται μια πολύ ευρύτερη ελεύθερη συνεργασία Συνεταιρισμών και Κοινοτήτων για το γενικότερο καλό της περιφέρειας.

Οι κοινότητες και οι συνεταιρισμοί ανάλαβαν μόνοι τους, χωρίς βοήθεια από πουθενά, να φτιάσουν ορισμένους δρόμους με προσωπική εργασία των κατοίκων. Χρειάστηκε να συγκεντρώσουν με έρανο ακόμη και τα χρήματα για την αμοιβή των ιδιωτικών μηχανικών που χρησιμοποίησαν και για την αγορά των απαραίτητων εργαλείων. Αρχισαν το 1948 και συνεχίζουν να κατασκευάζουν περίπου 70 χιλιόμετρα αμαξιτούς δρόμους. Απ' αυτά έχουν ήδη τελειώσει τα 40 χιλιόμετρα. Και ακόμα θα συνεχίσουν οι κάτοικοι το έργο τους με την οδηγία και την ενίσχυση των κοινοτήτων και των συνεταιρισμών. Την όλη εργασία παραστέκει η Ένωση Συνεταιρισμών Σητείας. (Σ. 1949, σ. 113 επ.)

(Για την Ένωση βλ. και στο Υποκεφ. ΣΤ')

Σχοινοχωρίου Αργολίδας Συνεταιρισμός.

Βλ. στοιχεία Φ.Σ. 1950, σ. 1997. Βλ. και το κείμενο «Γαλακτοκομικός Συνεταιρισμός Σχοινοχωρίου» στο Δ/ΑΤΕ τ. 48/1951.

Άλλες συνεταιριστικές δραστηριότητες.

– Συνεταιρισμοί αναγκαστικής μίσθωσης γαιών για ακτήμονες γεωργούς και κτηνοτρόφους. Νόμος 327 του 1947. Κείμενο Σωτ. Αγαπητίδη (Σ.Δ. τ. 19, σ. 10).

– Οι Συνεταιρισμοί των μικροπαραγωγών. Τα προτερήματα από την ελεύθερη οργάνωση τους και δράση. Κείμενο Αποστ. Βογιατζή. (Σ.Δ., τ. 21, σ. 11).

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ/1'
ΟΙ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ (ΚΑΙ ΕΝΩΣΕΙΣ)

- Για την ενουκίαση των ιχθυοτροφείων απευθείας προς τους αλιευτικούς συνεταιρισμούς που προβλέπει ο νόμος 1168, δημοσιεύεται ανακοίνωση του διευθυντή Αλιείας στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας που τονίζει την κοινωνική σημασία της πολιτικής αυτής του Υπουργείου και δίνει στοιχεία για την πρώτη εφαρμογή στο Μεσολόγγι και στις λίμνες Άρμα και Υλίκη Θηβών, στόν Αμβρακικό και στο Μώλο - Αλαμάνα. Τονίζει δε την ανάγκη για καλή οργάνωση τους. (βλ. Σ.Δ. 1946, τ. 5, σ. 15)

- Στα προβλήματα της αλιείας και των αλιείων αναφέρεται ο επόπτης Α. Παπαδέας και δίνει πολύ ενδιαφέρουσες πληροφορίες από την σημασία και την εφαρμογή των αλιευτικών συνεταιρισμών. (Σ.Δ. 1946, τ. 7, σ. 15)

- Αλιευτικόν Συνέδριον συνήλθε στις 7/4/46 στην Αθήνα. Όπου συζητήθηκαν τα προβλήματα και οι προτάσεις.

- Μεγάλο ενδιαφέρον μετακατοχικά για την ανάπτυξη των αλιευτικών Συνεταιρισμών. Σε αλιευτικό Συνέδριο το 1947 γίνεται έκθεση για την κατάσταση της αλιείας και διατυπώνονται προτάσεις. (Σ. 1947, σ. 107)

- Τα πρώτα πέντε αλιευτικά σκάφη που έφερε η Ούνρα παραχωρήθηκαν από το Κράτος στους αλιευτικούς Συνεταιρισμούς 1) Μυτιλήνης «Ποσειδών», 2) Μηχανοτρατών Θεσσαλονίκης, 3) Ρεθύμνου, 4) Αλιεργατών Πειραιώς, 5) Πλοιοκτητών που υπέστησαν ζημιές κατά τον πόλεμο. (Φ.Σ. 1947, σ. 667)

- Αρχίζουν συστηματικές προσπάθειες της Συνομοσπονδίας Γ. Συνεταιρισμών (ίδρυση ειδικού Αλιευτικού Γραφείου, εγκύκλιος με υποδείξεις προς τους λίγους αλιευτικούς Συνεταιρισμούς που υπάρχουν για να αποστείλουν στοιχεία για διεκδικηση αλιευτικών εφοδίων εξωτερικού και υποδείξεις προς τους αλιείς γενικά για δημιουργία αλιευτικών Συνεταιρισμών. Βλ. την εγκύκλιο Φ.Σ. 1948, σ. 666 και σ. 837).

- Βασικό θέμα, για πολλές περιφέρειες, η εκμετάλλευση λιμνών και ιχθυοτροφείων από τους Αλιευτικούς Συνεταιρισμούς βλ. κείμενο ειδικού Σπ. Τσακάκη (Σ.Δ. 1947, τ. 25, σ. 8). Αντιδράσεις επιχειρηματιών (Φ.Σ., σ. 1583)

- Δημοσιεύεται ειδική μελέτη στη Φ.Σ. 1947, σ. 893 για τις μορφές αλιείας, τους μηχανισμούς, τα προβλήματα, την οργάνωση, για ενημέρωση των ενδιαφερομένων (βλ. και «Αλιεία» και Φ.Σ. 1947, σ. 689).

- Ανασυγκρότηση της αλιείας μας. Αναφέρονται στοιχεία και προτάσεις, κείμενο του ειδικού Σπ. Τσακάκη που δημοσιεύεται στο Σ. 1947, σ. 42, 65, 77,95. Αναφέρεται στις μορφές αλιείας σε άλλες χώρες (σε πολλές από τις οποίες επικρατεί η συνεταιριστική μορφή όπως Νορβηγία, Δανία, Ισπανία και άλλες) και κάνει προτάσεις για την Ελλάδα. Αναφέρει και εξηγεί τους λόγους που η συνεταιριστική οργάνωση καθυστερεί στην Ελλάδα στον τομέα της αλιείας και τονίζει την ανάγκη για πρόοδο. (Κάνει σαφείς σωστές υποδείξεις που πάντα πρέπει να έχουν υπόψιν τους όσοι ασχολούνται με την αλιεία και την οργάνωση της).

- Μέτρα για την πρόοδο των Συνεταιρισμών στα ιχθυοτροφεία. Ο ειδικός Χ (πρόκειται για τον αρμόδιο της ΑΤΕ Δημ. Στρογγύλη που έχει ασχοληθεί επί χρόνια με τα θέματα), διατυπώνει (ανάμεσα στα πολλά στοιχεία) και τις υποδείξεις που περιέχονται στα παρακάτω κείμενα του:

« Για να σταθεροποιηθί και να προκόψη η συνεταιριστική κίνηση των ψαράδων μας στα ιχθυοτροφεί-

α χρειάζεται έγκαιρα και το Κράτος και οι αρμόδιοι για την αλιεία Οργανισμοί να παρακολουθήσουν με

Μερικές από τις φωτογραφίες σε προηγούμενους τόμους Α – Β – Γ σχετικές με δραστηριότητες Γεωργ. Συνεταιρισμών, Οργανώσεων:

Σελ. Τόμου Α΄	Φωτογραφία
52	Οινοποιείο στο Μαρκόπουλο Αττικής
90	Ιχθυοτροφείο Πόρτο Λάγος
122	Συνεταιρισμός Κοινής καλλιέργειας και παραγωγής Νέων Καρυών Λαρίσης.
191	Τα 80 χρόνια του Συνεταιρισμού Αλμυρού.
211	Συνεταιρισμός Αρχανών Κρήτης.
225	Αμπελουργικός Συνεταιρισμός Μεγάρων.
231	ΤΑΟΛ Λευκάδας.
232	Συνεταιρισμός Αμπελοκτημόνων Χαλκίδας.
232	Ένωση οινοπ. Θήρας – Θηρασίας.
245	Αλιευτικός Συνεταιρισμός Πρεβέζης.
337	Συνεταιρισμοί Αγρινίου.
345	Ελαιουργικός συνεταιρισμός Πολυχνίτου Λέσβου.
359	Συνεταιρική Βιομηχανία Κονσερβών Αργολίδας.
360	Συνεταιρικά οινοποιεία Σάμου.
370	ΣΕΚΕ: Από τα πρώτα χρόνια δραστηριότητας.
384	Ένωση Συνεταιρισμών Πατρών.
385	Παναγιάλειος Ένωση Συνεταιρισμών.
430	Ένωση Συνεταιρισμών Πεζών.
442	Ένωση Συνεταιρισμών Λέσβου.
448	Ένωση Συνεταιρισμών Πύργου.
491	Συνεταιρισμός Νέας Αγχιάλου.
492	Κτηνοτρ. Συνεταιρισμός Τρικάλων Κορινθίας.
492	Ένωση Συνεταιρισμών Λαρίσης.
495	Συνεταιρικές Οργαν. Ιωαννίνων.
512	Ένωση συνεταιρισμών Γιαννιτσών.

στοργή και από κοντά τη δράση τους και να βοηθήσουν τις προσπάθειές τους με μέτρα πρακτικά και σύνοτα.

Τέτοια μέτρα είναι τα ακόλουθα:

Πρέπει η ζαηρή κίνηση που παρατηρείται για να ιδρυθούν συνεταιρισμοί με σκοπό ν' αναλάβουν την εκμετάλλευση των ιχθυοτροφείων να καθοδηγηθή από την αρχή μελετημένα, ώστε να είναι σύμφωνη με τις αρχές του Συνεργατισμού και το ουσιαστικό πνεύμα του Νόμου 1168/44. Σύμφωνα με τις αρχές αυτές και το πνεύμα του Ν. 1168/44 πρέπει τα ιχθυοτροφεία να δοθούν για εκμετάλλευση στους ειδικευμένους επαγγελματίες αλιεργάτες που κατοικούν γύρω από καθένα απ' αυτά και εργάζονται και πριν σ' αυτά και ζούσαν από την ειδική αυτή εργασία.

Όπως είναι γνωστό, η αλιεία στα στεριανά νερά γίνεται ακόμη με παλιές μεθόδους και κατά το πλείστον με πρωτόγονα μέσα. Χρειάζεται λοιπόν σιγά σιγά να συγχρονιστούν τα αλιευτικά μέσα και να καθοδηγηθούν τεχνικά οι ψαράδες σύμφωνα με τους κανόνες της σύγχρονης αλιευτικής τέχνης που εφαρμόζονται αλλού.

Οι συνεταιρισμοί, αφότου ανάλαβαν τα ιχθυοτροφεία, άρχισαν να εφαρμόζουν νέα πιά συγχρονισμένα συστήματα και να προσπαθούν να εφαρμόσουν καλύτερες μεθόδους κατά την καλλιέργειά τους. Για την τεχνική αυτή καθοδήγηση των αλιεργατών των ιχθυοτροφείων χρειάζονται πρακτικοί ιχθυολόγοι με πείρα από την πράξη. Είναι αλήθεια ότι τελευταία το Κράτος άρχισε να φροντίζει για αυτό, όπως δείχνει η μετακλήση ειδικών από την Αμερική κλπ. Στο έργο αυτό θα μπορούσαν να βοηθήσουν και οι ίδιοι οι συνεταιρισμοί οργανώνοντας ειδική πρακτική διδασκαλία των αλιεργατών.

Επίσης ενδιαφέρον έχει ο εμπλουτισμός των φτωχών σε ψάρια λιμνών και ιχθυοτροφείων με γόνυ ψαριών από άλλες λίμνες και ιχθυοτροφεία. Μιά τέτοια πετυχημένη εργασία έγινε τελευταία με τη μεταφορά ψαριών από τη λίμνη των Ιωαννίνων στις λίμνες

της Τριχωνίδας, της Λουμαχίας, της Λιμναίας (τώρα Αμβρακία, Ρίβιο) και του Οζερού. Την πρωτοβουλία την είχε το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας σε συνεργασία με το συνεταιρισμό των Ψαράδων της λίμνης των Ιωαννίνων.

Τα ιχθυοτροφεία έχουν ανάγκη από ιχθυοβελτιωτικά έργα. Οι Συνεταιρισμοί, ιδίως αυτοί που εκμεταλλεύονται τα μεγάλα ιχθυοτροφεία των λιμνοθαλασσών του Μεσολογγίου, της Βιστωνίδας, της Καβάλας, της Αλεξανδρούπολης, της Πρέβεζας κλπ., έχουν υποδείξει στις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες ότι θα πολλαπλασιαζόταν η παραγωγή των ιχθυοτροφείων που εκμεταλλεύονται, αν γίνονταν ορισμένα μόνιμα έργα. Στην κατασκευή των έργων αυτών θα μπορούσαν να συμβάλουν κατά ένα μεγάλο μέρος και οι ίδιοι οι Συνεταιρισμοί, αν τους παραχωρηθούν τα ιχθυοτροφεία για πολλά χρόνια...

Τα έργα αυτά ακόμη είναι πιά αναγκαία να γίνουν σε πολλά ρηγά ιχθυοτρόφα νερά. Εκεί επειδή τα νερά είναι άβασθα, οι δυσμενείς καιρικές συνθήκες επιδρούν καταστρεπτικά στη ζωή και την ανάπτυξη των ψαριών. Έτσι πολλές φορές, από την παγωνιά και τις θύελλες, προκαλείται ομαδικό ο θάνατος των ψαριών που ζουν στα άβασθα αυτά νερά. Ένα τέτοιο πράγμα συνέβη στο ιχθυοτροφείο Κοτύχι των Λεχαινών, που το εκμεταλλεύεται ο ομώνυμος Συνεταιρισμός αλιεργατών, το Νοέμβριο του 1948. Από απότομο ψύχος και θύελλες ψόφησαν περισσότερο από 5.000 οικ. ψάρια και μάλιστα από τα πιά εκλεκτά είδη (λαυράκια και τσιπούρες). Άλλες φορές τον ομαδικό θάνατο των ψαριών στα άβασθα νερά των ιχθυοτροφείων τον προκάλεσε η πολλή ζέστη. Τέτοιες περιπτώσεις παρατηρήθηκαν σε ιχθυοτροφεία που εκμεταλλεύονται Συνεταιρισμοί, οι οποίοι και έχουν υποβάλει σχετικές εκθέσεις στις αρμόδιες υπηρεσίες.

Είναι σκόπιμο να τροποποιηθή ο νόμος 1168/44, ώστε να επιτρέπη να γίνεται για περισσότερα χρόνια η ενοίκηση των ιχθυοτροφείων στους Συνεταιρισμούς...»

Ενδιαφέροντα στοιχεία για την ενίσχυση και οργάνωση της αλιείας, για την επιδίωξη οργάνωσης Κεντρικής Ενώσεως Αλιευτικών Συνεταιρισμών (αναλυτικά για το προβλεπόμενο έργο της), βλ. Φ.Σ. 1948, σ. 1286.

Στοιχεία αριθμητικά για τους αλιευτικούς

Μελέτη για την κίνηση των αλιευτικών συνεταιρισμών έως το 1940 βλ. Σ. 1949, σ. 8.

Το 1949 επιζούν μόνο 20 από τους Συνεταιρισμούς που ιδρύθηκαν από το 1923 – 1940, κυρίως από έλλειψη συστηματικής παρακολούθησης και εποπτείας (Σ. 1949, σ. 11).

Για την περίοδο 1940 – 1949 βλ. στοιχεία Σ. 1949, σ. 28 και σ. 44.

Για την περίοδο 1946 – 1954 βλ. αναλυτικά για την οργάνωση, προσπάθειες, προβλήματα, επιτυχίες στο Σ. 1954, σ. 22, 40, 58, 112, 128, 159. Είναι κείμενο πολύ ενδιαφέρον που πρέπει να μελετήσουν οι ενδιαφερόμενοι για τα αλιευτικά.

Στις 31.12.47 υπήρχαν και λειτουργούσαν 189 αλιευτικοί συνεταιρισμοί που εγκρίνονται από το Υπουργείο Εργασίας, αλλά παρακολουθούνται και χρηματοδοτούνται από την ΑΤΕ (Σ. 1948, σ. 67).

Στο τέλος Απριλίου 1949 υπήρχαν 206 αλιευτικοί συνεταιρισμοί. Απ' αυτούς λειτουργούσαν 180 περίπου με 7.114 μέλη. Υπήρχε επίσης και μια Ένωση Αλιευτι-

κών συνεταιρισμών στη Μακεδονία. (Σ. 1949, σ. 45)

Στις 31 Δεκεμβρίου 1949 υπήρχαν συνολικά 238 αλιευτικοί συνεταιρισμοί. Από αυτούς λειτουργούσαν 213 με 7.837 μέλη.

Σύμφωνα με το ιδιαίτερο είδος αλιείας στο οποίο εργάζονται και την ιδιότητα των μελών τους, οι αλιευτικοί συνεταιρισμοί που λειτουργούσαν διακρίνονται:

Συνεταιρισμοί	Αριθμός	Αριθμός	Κατά γεωγραφικά διαμερίσματα κατανέμονται οι αλιευτικοί συνεταιρισμοί έτσι:		
	Συν/ρισμών	συν/ρων	Διαμερίσματα	συν/σμών	συν/ρων
1. Παράκτιας αλιείας	93	2.758			
2. Ιδιοκτητών μηχανοκίνητων αλιευτικών σκαφών	26	569			
3. Αλιεργατών με συνεταιρικά μηχανοκίνητα αλιευτικά σκάφη	46	1786			
4. Ιχθυεργατών ιχθυοτροφείων, λιμνών και ποταμών	39	2.093			
5. Βιοτεχνίας Αλιπάστων	1	10			
6. Σπογγαλιευτικοί πλοιοκτητών	2	25			
7. Μικτοί σπογγαλιευτικοί πλοιοκτητών και δυτών	5	549			
8. Σπογγαλιευτικοί δυτών	1	47			
Σύνολα	213	7.837			
				Αριθμός	
				συν/σμών	συν/ρων
			Θράκη	13	424
			Μακεδονία	48	1.750
			Θεσσαλία, Στερεά Ελλάδα και νησιά του Αιγαίου	77	2.507
			Πελοπόννησος	24	911
			Επάνησα	19	619
			Λίμνες Παλ. Ελλάδας	6	578
			Κρήτη	13	266
			Δωδεκάνησα	13	782
			Σύνολα	213	7.837

Στοιχεία για τους αλιευτικούς συνεταιρισμούς που ιδρύθηκαν μέσα σε κάθε χρόνο από το 1942 έως και 1951 καθώς και των αλιευτικών με διάκριση εκείνων που υφίσταντο νομικά και εκείνων που πραγματικά λειτουργούσαν στο τέλος κάθε χρόνου 1942 – 1951 βλ. σε πίνακα του Υποκεφαλαίου Γ'.

– Ζωηρή αντίθεση του Γ. Σαμαρόπουλου στην εγγραφή των Αλιευτικών Συνεταιρισμών (της Ένωσης τους) στην Πανελλήνιο Συνομοσπονδία. Και αρνητικών έγγραφων του Υπουργείου Γεωργίας. (Σ.Δ. 1948, τ.35, σ.11).

Συνεταιρισμός εργαταλιών Καβάλας.

Στοιχεία από έκθεση της Εποπτείας Συνεταιρισμών που δημοσιεύονται στο Σ. 1947, σ. 49 από τον Π. Γλέζο μιλούν για το έργο του παραπάνω Συνεταιρισμού, νεοσύστατου και μικρού αλλά αξιόλογου: Γράφει:

«Ο Συνεταιρισμός αυτός εκμεταλλεύεται για πράξη χρονιά τα τέσσερα δημόσια ιχθυοτροφεία του Νέστου, τα ιχθυοτροφεία Καράσου, Κοόμπουρνου, Κεραμωτής και Βάσοβα.

Οι τριάντα συνεταιίροι του δόθηκαν με ενθουσιασμό στη δουλειά, φρόντισαν τα ιχθυοτροφεία, επισκεύασαν τα ακίνητα, χρησιμοποίησαν ιδιότητα αυτοκινήτων και βάρκες, οργάνωσαν τόσο μεθοδικά και με τόση αγάπη την προσπάθειά τους, ώστε σα φυσικό και χαρακτηριστικό αποτέλεσμα σημειώνω τούτο: Ενώ οι ιδιώτες πρόσφεραν τελικά στο Δημόσιο ύστερα από

πολλές επαναλήψεις της δημοπρασίας, μίσθωμα για τρία χρόνια 42.000.000 δραχμές, δηλαδή μόνο 14 εκατ. δραχμές το χρόνο, ο Συνεταιρισμός έδωσε στο Δημόσιο μερίδιο από την εκμετάλλευση μόνο του πρώτου χρόνου 81.443.687 δραχμές!

Φυσικά για το αποτέλεσμα χρειάστηκε κάτι παραπάνω από το συνηθισμένο. Αν η προσπάθεια δίκαια μπορεί να χαρακτηριστεί σαν ηρωική, το δείχνουν οι δύο συγκεκριμένες περιπτώσεις, που την περιγραφή τους την παίρνω κατά λέξη από την σχετική έκθεση...» (δίνει στοιχεία).

Τα ιχθυοτροφεία Μισσαλαγίου

Μεγάλη η δράση και η αντίδραση για τα αξιόλογα αυτά ιχθυοτροφεία που ενδιαφέρουν όλο τον πληθυσμό της περιφέρειας. Τελικά η Κυβέρνηση ανάθεσε την εκμετάλλευση στο Συνεταιρισμό Αλιέων. (επιστολή υπουργού Γ. Μαύρου στην Καθημερινή). (Βλ. Φ.Σ., σ. 1583, πληροφορίες ειδικού βλ. Σ. 1949, σ.48).

Δυστυχώς έπειτα από αντιδράσεις, το Υπουργείο διαλύει στο δεύτερο χρόνο την 5ετή μίσθωση με διάφορες προφάσεις. Αναστάτωση, επιχειρήματα από τις 2 πλευρές (Σ. 1951, σ. 61).

Και η διαμάχη αυτή συμφερόντων κλπ. συνεχίζεται κατά περιόδους στην περιφέρεια αυτή.

Ιχθυοτροφεία Πρεβέζης.

Προσπάθειες τοπικών εκπροσώπων Πρεβέζης (Ένωση Συνεταιρισμών, Επαγγελματίες, Βιοτέχνες, Εργατικών Κέντρων) όπως τα ιχθυοτροφεία Αμβρακικού (Άνω Κάτω Μάζωμα Τσουκαλιό) παραχωρηθούν σε Αλιευτικών Συνεταιρισμόν με νόμο 1168 (Φ.Σ. 1950, σ. 1890).

Οι Αλιευτικοί στη Λέσβο.

Σύμφωνα με στοιχεία (Σ. 1951, σ. 41), υπάρχουν στην Λέσβο τα ακόλουθα αλιευτικά μέσα: Γρί-γρί 15, μηχανότρατες 28, πεζότρατες 27 και 419 ψαρόβαρκες. Η ετήσια ποσότητα των αλιευμάτων φτάνει περίπου στις 3.350.000 οκάδες.

Από τα 15 αλιευτικά συγκροτήματα γρί-γρί του Νησιού, τα 2 ήταν συνεταιρικά αξίας (σύμφωνα με τους σχετικούς ισολογισμούς) δραχ. 567.331.285, ύστερα από την αφαίρεση των αποσβέσεων...

Η Ένωση Αλιευτικών Συνεταιρισμών Μακεδονίας.

Ιδρύθηκε το 1946. Πρώτες ενέργειες βλ. Δ/ΑΤΕ 1947 τ. 2.

Στο τέλος του 1949 υπήρχε Ένωση αλιευτικών συνεταιρισμών, η «Ένωση αλιευτικών συνεταιρισμών Μακεδονίας», με έδρα τη Θεσσαλονίκη. Μέλη της είναι 28 αλιευτικοί συνεταιρισμοί με 1.235 συνεταιίρους. Από τους 28 συνεταιρισμούς 19 είναι παράκτιας αλιείας, 2 ιδιοκτητών αλιευτικών σκαφών, 3 αλιεργατών και 4 εργατών ιχθυοτροφείων. (Σ. 1949, σ. 82).

Η Ένωση κάνει μεγάλες προσπάθειες. Πληροφορίες για την αλιεία της περιφέρειας. Περιοριστικά μέτρα Αρχών για λόγους ασφαλείας. Εκτίθεται όλο το αλιευτικό πρόβλημα της περιφέρειας. Ανάγκη ιχθυόσκαλας στη Θεσσαλονίκη για εγκαταστάσεις συντήρησης, μέσα μεταφοράς, εμπορία. Προσπάθειες σε Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Μυτιλήνη. Ενδιαφέρον το πρακτικό Σύσκεψης Αλιευτικών Συνεταιρισμών Θεσσαλονίκης 2/2/1949. (Φ.Σ. 1949, σ. 1593).

Αλιευτικός Συνεταιρισμός Πόρτο Λέγος.

Βλ. για τη δραστηριότητα του στο Σ.Δ. 1949, τ. 47 και Φ.Σ., σ. 1802.

Σχέδια για ίδρυση Κεντρικής Ένωσης Αλιευτικών Συνεταιρισμών με ευρύτατο πρόγραμμα δραστηριότητας βλ. στη Γ.Σ. της Συνομοσπονδίας κατά το 1948.

Μερικές από τις φωτογραφίες σε προηγούμενους τόμους Α – Β – Γ σχετικές με δραστηριότητες Γεωργ. Συνεταιρισμών, Οργανώσεων:

Σελ. Τόμου Α΄	Φωτογραφία
52	Οινοποιείο στο Μαρκόπουλο Αττικής
90	Ιχθυοτροφείο Πόρτο Λάγος
122	Συνεταιρισμός Κοινής καλλιέργειας και παραγωγής Νέων Καρυών Λαρίσης.
191	Τα 80 χρόνια του Συνεταιρισμού Αλμυρού.
211	Συνεταιρισμός Αρχανών Κρήτης.
225	Αμπελουργικός Συνεταιρισμός Μεγάρων.
231	ΤΑΟΛ Λευκάδας.
232	Συνεταιρισμός Αμπελοκτημόνων Χαλκίδας.
232	Ένωση οινοπ. Θήρας – Θηρασίας.
245	Αλιευτικός Συνεταιρισμός Πρεβέζης.
337	Συνεταιρισμοί Αγρινίου.
345	Ελαιουργικός συνεταιρισμός Πολυχνίτου Λέσβου.
359	Συνεταιρική Βιομηχανία Κονσερβών Αργολίδας.
360	Συνεταιρικά οινοποιεία Σάμου.
370	ΣΕΚΕ: Από τα πρώτα χρόνια δραστηριότητας.
384	Ένωση Συνεταιρισμών Πατρών.
385	Παναγιάλειος Ένωση Συνεταιρισμών.
430	Ένωση Συνεταιρισμών Πεζών.
442	Ένωση Συνεταιρισμών Λέσβου.
448	Ένωση Συνεταιρισμών Πύργου.
491	Συνεταιρισμός Νέας Αγχιάλου.
492	Κτηνοτρ. Συνεταιρισμός Τρικάλων Κορινθίας.
492	Ένωση Συνεταιρισμών Λαρίσης.
495	Συνεταιρικές Οργαν. Ιωαννίνων.
512	Ένωση συνεταιρισμών Γιαννιτών.

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΜΟΡΦΩΣΗ – ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

1. Βιβλιογραφία (βιβλία και περιοδικά)

Παρά τις δυσκολίες της εποχής (οικονομικά, έλλειψη χάρτου, στρατεύσεις, κλπ.) γίνονται αρκετές συνεταιριστικές και αγροτικές εκδόσεις με επιδίωξη να δοθεί βοήθεια για την ανασυγκρότηση μέσα σε σωστές γραμμές (κατά τις διάφορες αντιλήψεις). Από το 1946 δημοσιεύτηκαν τα ακόλουθα συνεταιριστικά (και συγγενικά) βιβλία:

- ΑΤΕ, «Νόμοι και διατάγματα περί Συνεταιρισμών», Αθήνα, 1946.
- Λανίτης, Ν.Κ., «Αγροτικά χρέη και γεωργικοί Συνεταιρισμοί εν Κύπρω», Λεμεσός, 1946, μετάφραση Χρ. Χριστουδούλου.
- Πέννας, Π., «Το Κοινόν Μελενίκου και το σύστημα διοικήσεως του», Αθήνα, 1946.
- Ένωσις Γεωργικών Συνεταιρισμών Ν. Ηρακλείου «Απολογισμός Εργασιών Κοινοπραξίας Συνεταιρικών Οργανώσεων Σουλτανίνας». Ηράκλειον 1947. Σελ. 8.
- ΠΑΣΕΓΕΣ «Ψηφίσματα και Διακηρύξεις του Συνεταιρισμένου Αγροτικού Κόσμου», Αθήνα, 1946, σελ. 34.
- Καταναλωτικός Συνεταιρισμός Υπαλλήλων ΑΤΕ «Κανονισμός Εργασιών των υποκαταστημάτων του Συνεταιρισμού», Αθήνα, 1946, σελ. 35.
- Μαρκάκης, Ανδρέας, «Οδηγία δια την κανονικήν λειτουργίαν Γεωργικών Συνεταιρισμών», Ηράκλειον, 1946, σελ. 14.
- Μουρατχανίδης, Χρ. Α., «Παλαιοί Δρόμοι και Νέοι. Κοινωνιολογική Μελέτη», Αθήνα, 1946, σελ. 208 (Παρουσίαση βλ. Σ. 1947, σ. 46, Φ.Σ. σ. 256. Με ιστορική ύλη και για τους Συνεταιρισμούς).
- Ομοσπονδία Καταναλωτικών Συνεταιρισμών Ελλάδος. «Οι Καταναλωτικοί Συνεταιρισμοί. Τα βιβλία των Συνεταιρισμών», τ. πρώτον, Αθήνα 1946, σελ. 27.
- Οικοδομικός Συνεταιρισμός Κατοίκων Ν. Πεντέλης «Η Νέα Πεντέλη» Συν. Π.Ε. «Καταστατικόν», Αθήνα, 1946, σελ. 15.
- Παμπούκας, Γεώργιος, Β., «Το έργον μου εν τω Υπουργείω της Γεωργίας κατά την Κατοχήν», Αθήνα, 1946, σελ. 47.
- Πανελλήνιος Συνομοσπονδία Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών, «Εκκλήσις του Αγροτικού Κόσμου της Ελλάδος προς τους αντιπροσώπους εις το Συνέδριον της Ειρήνης». Ειδική έκδοσις της ΠΑΣΕΓΕΣ διά τους Έλληνας του εξωτερικού, Αθήνα, 1946, σελ. 7.
- Έφορος Συνεργατικής Αναπτύξεως, «Συνεργατισμός εν Κύπρω». 1946 (βιβλιογρ. Φ.Σ. 277).
- Καταναλωτικός Συνεταιρισμός Υπαλλήλων της Αγροτικής Τραπέζης της Ελλάδος: «Κατευθύνσεις και Πραγματοποιήσεις». (Από 8 Ιανουαρίου 1945) Σελ. 82. Αθήνα Σεπτέμβριος 1946. (Για το έργο του βλ. στο Υποκεφάλαιον Θ και στο περιοδ. Σ. 1947, σ. 32).
- Ένωσις Γεωργικών Συνεταιρισμών Λέσβου, «Έκθεσις πεπραγμένων διοικητικού συμβουλίου από 15/10/45 - 15/12/46» Μυτιλήνη 1946, σ. 19.
- Κορδάτος, Γ. «Η αγροτική εξέγερση του Κιλελέρ» Αθήνα 1946.
- Καλυδόπουλος, Γ.Λ., «Οι κοινωνικές συνθήκες της Ελληνικής υπαίθρου. Η ψυχαγωγία του αγρότου εδώ και αλλού», Αθήνα, 1946, σελ. 134. (Παρουσίαση βλ.

Σ. 1947, σ. 16).

- Κυδωνιάτης Σολ., «Η οργάνωση του χωριού» (ανάτυπο) Αθήναι 1946.
 - Κατακουζηνός, Δ., «Γίνεται βιώσιμος η σημερινή Ελλάδα;» Αθήναι, 1946.
 - Λαμπρόπουλος, Ανδρ., «Γεωργική Ελλάς», Αθήναι, 1946.
 - Πανταζόπουλος, Ν., «Αι Ελληνικαί Κοινωνία», Αθήναι, 1946.
 - Τρανακίδης, Κ., «Το χωρονομικό και παραγωγικόν προβλήμα της Ελλάδος», Αθήναι, 1946.
 - Υφυπουργείον Ανοικοδομήσεως, «Πίνακες καταστροφών των οικοδομών της Ελλάδος», Αθήναι, 1946.
 - Δημητρ. Στ. Μαυροκορδάτου., «Περί πιστωτικών τραπεζών του Λαού».
- Αρχίζει η δημοσίευση στη Φ.Σ. (σε συνέχειες από την σελίδα 118 του 1946) του παραπάνω αξιόλογου και άγνωστου μέχρι τότε βιβλίου του έτους 1869. Η ανεύρεση του βιβλίου στη βιβλιοθήκη του Θωμά Βελλιανίτη οφείλεται στον ερευνητή Γ. Μαρινάκη, επόπτη Συνεταιρισμών, που το προσκόμισε φιλικά στον Αριστ. Κλήμη (επιφορτισμένο με την έκδοση του περιοδικού). Εισαγωγικά δημοσιεύεται στη Φ.Σ. κατατοπιστικό σημείωμα του Γεωργ. Μαρινάκη για τον συγγραφέα Δημ. Σ. Μαυροκορδάτο και το έργο του. (Για τα περιεχόμενα και τη σημασία του βιβλίου βλ. αναλυτικά στον Α τόμο μας).

1947

- Μεγάλη εκδοτική κίνηση παρατηρείται και το 1947 σε όλους τους τομείς ως προσπάθειες διαφόρων να προβάλουν τη σωστή, κατ' αυτούς, επίλυση των διαφόρων προβλημάτων της εποχής.

Ειδικότερα στο συνεταιριστικό τομέα και τα συγγενή θέματα υπάρχουν οι επόμενες εκδόσεις βιβλίων:

- Γλέζος, Πέτρος, Δ., «Ελληνικά θέματα. Η υπερεκατόχρονη κρατική εκμετάλλευση της Ναξίας Σμύριδος. Η Συνεργατική εξόρυξη του ορκτού και η «Ανασυγκρότηση», Αθήναι, 1947, σελ. 48 (βλ. και Σ. 1947, σ. 124).
- Κλαδάς Σωκρ. Γ-Θεοδώρου, Νικ.Θ., «Νομοθεσία περί Συνεταιρισμών», Αθήναι, 1947, σελ. 164 (βλ. κριτικό σημείωμα Σ. 1947, σ. 123, Φ.Σ. 1947, σ. 643).
- Κλήμης, Αριστείδης, Ν., «Οι Συνεταιρισμοί». Έκδοση δεύτερη, Αθήναι, 1947, σελ. 90.
- Ομοσπονδία Καταναλωτικών Συνεταιρισμών Ελλάδος., «Οι Καταναλωτικοί Συνεταιρισμοί. Σκοποί και Οργάνωσις των Συνεταιρισμών. Τεύχος δεύτερον», Αθήναι, 1947, σ. 15.
- Ένωσις Συνεταιρισμών Λέσβου «Πεπραγμένα 1945 / 1946. Μυτιλήνη, σ. 20.
- Ομοσπονδία Καταναλωτικών Συνεταιρισμών Ελλάδος, «Καταστατικόν και εσωτερικός Κανονισμός Υπηρεσιών και εργασιών της Ο.Κ.Σ.Ε.», Αθήναι, 1947, σελ. 39.
- Βαλιούδης, Στυλιανός, «Σκάνδαλα της ΚΥΔΕΠ και η αντιοικονομική νοοτροπία μας», 1947.
- Ένωσις Γεωργικών Συνεταιρισμών Ηρακλείου - Υπηρεσία ΚΣΟΣ, «Απολογισμός εργασιών Κοινοπραξίας Συνεταιρικών Οργανώσεων Σουλτανίνας», Ηράκλειον, 1947.
- Κοινοπραξία Συνεταιρικών Οργανώσεων Σουλτανίνας, «Πρακτικόν συσκέψεως παραγωγών σουλτανίνας Κρήτης και Πελοποννήσου. Προσφώνησις Β. Κριμπά. Έκθεσις πεπραγμένων παρά Γ. Σερβάκη», Αθήναι, 1947, σ. 77.
- Πετρόπουλος, Δ.Α., «Έθιμα συνεργασίας και αλληλοβοήθειας του Ελληνικού

λαού», Αθήναι, 1947, σελ. 85.

- Συνεργατική Εταιρεία Παραγωγών Εσπεριδοειδών και ρωδιών Αμμοχώστου ΛΤΔ. Βαρώσια «Κανονισμοί», Βαρώσια, 1947, σελ. 10.

- Τζωρτζάκης, Θεόδωρος, «Συνεταιριστική Οικονομία», 1947, σελ. 190 (Κατά τας παραδόσεις του στην Ανώτατη Γεωπονική Σχολήν, πολυγραφημένον).

- Φούμης, Ε.Π., «Πρακτικά γνώσεις διά τους συνεταιριστάς», Ηράκλειον, 1947, σελ. 70.

- «Ο περί Συνεργατικών Εταιρειών Νόμος του 1939 και 1946 και οι περί συνεργατικών Εταιρειών Θεσμοί του 1940 και 1947», Λευκωσία, 1947.

- Χολέβας, Κ., «Συνεταιριστικές κατακτήσεις των αγροτών», Αθήναι, σ. 62 (βλ. Σ, 1947, σ. 88).

- Αγκαστινιώτης, Κ., «Καταναλωτικός Συνεργατισμός: Οδηγία και Συμβουλαί», 1948, σελ. 25 (Κριτική παρουσίαση βλ. Σ 1949, σ. 59).

- Αφεντάκης, Δ. Ν., «Η Αγροτική Πίστις εν Τουρκία, Βουλγαρία, Γιουγκοσλαβία και Ελλάδα. Οργάνωσις και Εξέλιξις», Αθήναι, 1948, σελ. 158. (βλ. Σ 1948, σ. 19, Σ.Δ. 1947, σ. 18).

1948

- Κλήμης, Αριστείδης, Ν., «Ελληνικόν Συνεταιριστικόν Δίκαιον». Αθήναι 1948, (βλ. παρουσίαση Σ. 1948, σ. 71).

- Κ.Σ.Ο.Σ., «Πρακτικά Πρώτης Γενικής Συνελεύσεως της Κ.Σ.Ο.Σ.», Αθήναι, 1948.

- Χολέβας, Κ., «Εγκόλπιον Συνεταιριστού», Αθήναι, 1948, σ. 128.

- Χολέβας, Κ., «Λογιστική Συνεταιρισμών», Αθήναι, 1948, σ. 40.

- Κουκκίδης, Κωσταντίνος, «Το πνεύμα του Συνεργατισμού των νεωτέρων Ελλήνων και τ' Αμπελάκια, ο πρώτος συνεταιρισμός του κόσμου», Αθήναι 1948, σελ. 250 (βλ. κριτική παρουσίαση Σ. 1948, σ. 100 και 132).

Ρωμάιος, Κ. Α., «Αλληλοβοήθεια και Συνεργασία στα σημερινά έθιμα του Ελληνικού λαού», 1948, σελ. 48. (Κριτική παρουσίαση βλ. Σ 1949, σ. 60).

- Σταματόπουλος, Γεώργιος, Γ., «Αι αποθηκευτικά εργασία των Γεωργικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων», Αθήναι, 1948, σελ. 38. (Κριτική παρουσίαση βλ. Σ. 1949, σ. 59).

1949

- Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος. «Υποδείγματα πρακτικών των Συνεταιρισμών», Αθήναι, 1949, σελ. 247. (βλ. παρουσίαση Σ. 1949, σ. 64).

- Αδαμόπουλος, Κωσταντίνος, Ν., και Σαχίνης, Ιωάννης, Γ., «Λογιστική Γεωργικών Συνεταιρισμών», Αθήναι, 1949, σελ. 164 (βλ. Σ 1949, σ. 103).

- Κωστόπουλος, Θεόδωρος, Β., «Ερμηνεία και κωδικοποίησις των καταστατικών νόμων της Αγροτικής Τραπέζης της Ελλάδος», Αθήναι, 1949, σελ. 139.

- ΚΣΟΣ «Πρακτικά πρώτης Γενικής Συνελεύσεως, Αθήναι 1949, σ. 239.

- Παναγοπούλου, Ν.,- Κερασιώτη, Π.,- Βανταλή Ευαγ., «Μελέτη δια την ανέγερσιν συνεταιριστικής βιομηχανίας κλωστοϋφαντουργίας», Αθήναι 1949.

- ΣΒΚΕ «Εγκύκλιος Νο 1», Αθήναι 1949.

1950

- Βουραζέλη - Μαρινάκου, Έλλη, «Αι εν Θράκη συντεχνίαι των Ελλήνων κατά την τουρκοκρατίαν», Θεσσαλονίκη, 1950.

- Υπουργείον Γεωργίας, «Αγροτικός Κώδιξ», Αθήναι 1950.

- ΠΑΣΕΓΕΣ «Εκθεσις Επιτροπής επί του γεωργικού ασφαλιστικού προγράμμα

τος», Αθήναι 1950.

– Κωστή Κ. Λάμπρου, «Προμηθευτικοί και Καταναλωτικοί Συνεταιρισμοί», Βόλος 1950.

– Πολύζος, Ν. Ι., «Θεμελιώδεις αρχαί των Συνεταιρισμών, Συνεταιριστική συγκέντρωση», Αθήναι, 1950, σελ. 30. (Βιβλιογραφική παρουσίαση βλ. Σ. 1950, σ. 88.).

– Συνεταιριστικός Οργανισμός μικρεμπόρων Αθηνών Συν. Π. Ε., «Καταστατικό», Αθήναι, 1950, σελ. 48.

– Γεωργίου, Ηλίας, Παναγ., «Νεώτερα στοιχεία περί της Ιστορίας και της Συντροφίας των Αμπελακίων εξ ανεκδότου αρχείου», Αθήναι, 1950, σελ. 88.

– Κλήμης, Αριστείδης, Ν., «Αγροτική Πίστις, Βιβλίον πρώτον. Ιστορία ιδρύσεως της Αγροτικής Τραπεζής», Αθήναι, 1950, σελ. 134. (Βιβλιογραφική παρουσίαση και κριτική βλ. Σ. 1950, σ. 88.

– Οικοδομικός Συνεταιρισμός Πολεμιστών «Το προάστειον των Εφέδρων», Συν. Π. Ε., «Καταστατικό», Αθήναι, 1950, σελ. 32.

– ΚΥΔΕΠ «Επικουρικών Ταμείων Αλληλοβοηθείας Υπαλλήλων ΚΥΔΕΠ. Οργανισμός – Πεπραγμένω» 1949. Αθήναι 1950.

– Φερεντίνος, Κ., – Γεωργακόπουλος, Φρ., «Το κόστος της αγροτικής εργασίας και η κρατική πολιτική», Αθήναι, 1950, σ. 16.

– Αγαπητίδης, Σωτ. «Το σχέδιον Μάρσαλ και το Ελληνικόν πρόγραμμα οικονομικής ανορθώσεως», Αθήναι, 1950, σ. 43.

– Σύλλογος Υπαλλήλων ΑΤΕ., «Ο ισχύων Οργανισμός της ΑΤΕ ως ετροποποιήθη και συνεπληρώθη μέχρι της 31ης Μαΐου 1950», Αθήναι, 1950, σελ. 136.

– Ευελπίδης, Χρ., «Σκέψεις επί της οικονομικής», Αθήναι, 1950, σελ. 32.

– Ευελπίδης Χρ., «Οικονομική και Κοινωνική Ιστορία της Ελλάδος», Αθήναι, 1950, σελ. 118.

Περιοδικά.

α) Το περιοδικό «Η Φωνή των Συνεταιρισμών».

Ως επίσημο όργανο της Πανελληνίου Συνομοσπονδίας Γεωργικών Συνεταιρισμών εκδίδεται από τον Ιούνιο του 1946 το περιοδικό «Η Φωνή των Συνεταιρισμών» (μηνιαίο αρχικά και αργότερα ως 15ήμερο) με την διεύθυνση του Αριστ. Κλήμη.

Στις σελίδες του (παρά τη στενότητα οικονομικών μέσων και έλλειψη κατάλληλου συντακτικού προσωπικού) καθρεφτίζεται λεπτομερειακά όλη η συνεταιριστική, αγροτική και η γενικότερη εθνική – οικονομική ζωή της χώρας. Για τα περιεχόμενα του βλ. αναλυτικά στα συστηματικά – λεπτομερειακά ετήσια ευρετήρια του κατά θέματα και κατά συγγραφείς.

Στα πρώτα τεύχη του περιοδικού όχι μόνο διατυπώνεται από την τότε συνεταιριστική ηγεσία ο ευρύτατος σκοπός του περιοδικού για τον Συνεργατισμό και στην ανασυγκρότηση αλλά και γίνεται χαρακτηριστική έκθεση για την όλη τότε κατάσταση, για την σημασία και θέση της Συνομοσπονδίας και γενικά των Συνεταιρισμών, για τους αγώνες που έγιναν και που πρέπει να γίνουν στο μέλλον. Αλλά και διαφαίνονται οι τάσεις των διαφόρων ηγετικών προσώπων και μάλιστα (δεν πρέπει να ξεχνούμε) την εποχήν εκείνην Μαΐου – Ιουνίου που με τις εκλογές της 31/3/46 και τα μέτρα του Μαΐου και την αναταραχή για το καθεστωτικό δημοψήφισμα, η γενική κατάσταση της Ελλάδος φαινόταν να επιδεινώνεται.

Το πρώτο κείμενο του πρώτου τεύχους του περιοδικού προσδιορίζει τη γραμμή

του (δηλαδή τη γραμμή της Συνομοσπονδίας της οποίας είναι επίσημο όργανο). Πρόκειται για κείμενο του Δ/ντή της Συνομοσπονδίας Ι. Αφεντάκη.

Στη συνέχεια (σ.2) το κείμενο του Προέδρου της Συνομοσπονδίας Αλ. Μπαλατζή έχει τίτλο «Η νέα μας εξόρμηση». Με την ευκαιρία της έκδοσης του περιοδικού αναφέρεται βασικά στην νέα εξόρμηση της Συνομοσπονδίας. Είναι κείμενο διαφωτιστικό και για ότι είχε προηγηθεί και για τις εξελίξεις.

Ακολουθεί το κείμενο του Θ. Τζωρτζάκη (τότε Ανωτέρου Συνεταιριστικού Συμβούλου στην ΑΤΕ). Με μίαν διαφανόμενη διαφορετική ενατένιση (στο παρελθόν, στα συμβαίνοντα τότε, στο μέλλον) εκφράζει – αναπτύσσει και αυτός τις πεποιθήσεις, τα πιστεύω του και τις προσδοκίες του .

Γενικά η ύλη του περιοδικού ήταν λεπτομερειακή πάνω σε όλα τα τότε συνεταιριστικά και αγροτικά προβλήματα, τους αγώνες, τις εξελίξεις. Με τον τρόπο αυτό γινόταν λεπτομερειακή ενημέρωση των Συνεταιριστικών στελεχών σε όλη την Ελλάδα που μπορούσαν έτσι να ενεργούν με γνώση και να επωφελούνται από ότι γινόταν στο κέντρο για χρηματοδοτήσεις, εφόδια κάθε είδους, κατευθύνσεις. Πολύ χρήσιμα τα ετήσια ανακεφαλαιωτικά αναλυτικά περιεχόμενα του για την χρησιμοποίηση της ύλης του από ενδιαφερόμενους καθώς και η βιβλιοδεσία των τόμων του ώστε να μείνει σε βιβλιοθήκες και να βοηθά έτσι τη συνεταιριστική αγροτική ενημέρωση – συνειδητοποίηση. Αρμόδιος για την έκδοση από 1946 – αρχές 1950 ο Αρ. Ν.Κλήμης.

β) Το περιοδικό «Ο Συνεταιριστής».

Από τον Σεπτέμβριο 1946 επανεκδίδεται το περιοδικό «Ο Συνεταιριστής» του Θ. Τζωρτζάκη που είχε αρχίσει την έκδοση του το 1925 (βλ. τόμο Β) και είχε διακόψει την έκδοση του το 1941. Στο πρώτο του κείμενο του 1946 με τίτλο «η αποστολή του Συνεταιριστή» αναφέρεται στην διακοπή της εκδόσεως το 1941 και στο συνεταιριστικό έργο του εκδότη του κατά την κατοχή και προκαθορίζει στοχαστικά τον δρόμο που θα ακολουθήσει για να προσφέρει τις συνεταιριστικές του υπηρεσίες. Ιδιαίτερη σημασία έχει η παρατήρηση του ότι διατυπώνονται τελευταία «σχέδια αόριστα και θολά για πανσυνεταιριστική οργάνωση...». Παρατήρηση βασική που απευθύνεται σύγχρονα και στις δύο πλευρές ακραίων αντιλήψεων (που και παλαιότερα αλλά και τότε – και δυστυχώς και τα μετέπειτα χρόνια – ταλαιπώρησαν και ζημίωσαν τη συνεταιριστική κίνηση καθώς οι αντιλήψεις και οι επιδιώξεις αυτές την εκτρέπουν από την σωστή πορεία της και τις δυνατότητες της στο σύγχρονο κόσμο).

Από τότε και μέχρι την δικτατορία του 1967 (που πάλι διέκοψε την έκδοση του ως διαμαρτυρία για την όλη κατάσταση και τη λογοκρισία), το περιοδικό αποτέλεσε όπως και από το 1925 – 1940 την ανώτερη έκφραση της σωστής συνεταιριστικής ιδεολογίας – γραμμής στις συγχύσεις της κάθε εποχής και συγχρόνως έκλεισε στις σελίδες του τις περισσότερο πολύτιμες πληροφορίες για τη συνεταιριστική δραστηριότητα σε όλους τους τομείς (όπως φαίνεται και από τα κείμενα τα οποία κάθε τόσο παραθέτουμε ή στα οποία παραπέμπουμε). Αρκεί να σημειωθούν τα εκδοτικά θαύματα (για τις δυνατότητες ενός ιδιωτικού περιοδικού με ασήμαντους πόρους) που υπήρξαν τα ειδικά τεύχη της 10ετίας (1935) και της 30ετίας (1955). Συλλογή των πύο φωτισμένων κειμένων Θ. Τζωρτζάκη για τα πύο βασικά θέματα των Ελληνικών Συνεταιρισμών εκδόθηκε μετά τον θάνατο του με τίτλο «Συνεργατισμός» από τις εκδόσεις «Συνεργασία» της ΣΕΒΑΘ με φροντίδα των Δ. Θ. Πάνου -- Δημ. Στρογγύλη – Αριστ. Κλήμη για την επιλογή της ύλης του βιβλίου.

γ) Άλλα περιοδικά.

Στον χώρο των Συνεταιρισμών και τον συγγενικό αγροτικό, βρίσκουμε να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους την περίοδο 1946 - 1950 (γενικά ή μερικά έτη) και άλλα περιοδικά, όπως τα:

«Συνεταιριστικών Δελτίων». Εκδίδεται από τον Οκτώβριο του 1945 από τους συνεταιριστές Γ. Σαμαρόπουλο και Θ. Καράμπελα (βλ. αναλυτικά στον Γ' τόμο σ. 544/1696) με πολλές αξιόλογες συνεργασίες.

Δυσκολίες οικονομικές λέει συνεχώς ότι αντιμετωπίζει το Σ.Δ. Σε κάθε φύλλο του υπάρχει έκκληση για τις συνδρομές κλπ. Χαρακτηριστικό το κύριο άρθρο του στο κλείσιμο του πρώτου χρόνου «Τι θλίψις, αλήθεια, γι' αυτό το αχάριστο θέαμα και πόση αντοχή, για να κρατήσουμε καρτερικά τις θέσεις μας» γράφει, με το γνωστό ύφος του ο Γ. Σαμαρόπουλος (1946, τ. 12, σ. 3).

«Συνεταιριστικά Νέα». Μηνιαίο όργανο της Ομοσπονδίας Καταναλωτικών Συνεταιρισμών Ελλάδος. Εκδίδεται από 20 Ιουνίου 1946 με εκλεκτή όλη.

«Ο Γεωργός». Δεκαπενθήμερο περιοδικό. Εκδίδεται υπό του Γεωργικού Συνεταιρισμού Ρόδου (Φύλλα 1-5 Ιούλιος - Νοέμβριος 1946). Η έκδοση του ήταν σύγχρονη με το άγγελμα για την ένωση της Δωδεκανήσου με την Ελλάδα.

«Συνεργατισμός». Από τον Ιούνιο 1946. Εκδίδεται στη Λευκωσία Κύπρου από τον Έφορον Συνεργατικών Εταιρειών (Φ.Σ. 1946, σ. 96).

«Η Φωνή του Αγρότου». Της Ε.Γ.Σ. Ζακύνθου. Από τον Ιούλιον 1946.

«Αγροτική Οικονομία». Του Χρυσ. Ευελπίδη. Επανεκδοση από το 1946.

«Αγροτική Ανόρθωσις». Της Ενώσεως Γ.Σ. Πατρών. Από 1947 ή 1948.

«Αγροτική Κρήτη» των Γ. Βαρούχα - Ηλ Διαλυνά. Επανεκδοση 1947.

«Αγροτικός Ταχυδρόμος». Του Ινστιτούτου Χημείας και Γεωργίας Ν. Κανελλόπουλος. Επανεκδοση 1947.

«Ανατολή». Όργανον του Ανεξάρτητου Αγροτικού Κόμματος.

«Αρχείον Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών». Του Δ. Καλυσουνάκη.

«Αγροτική Ελλάς». Του Εθνικού Προοδευτικού Αγροτικού Κόμματος. Από το 1949.

«Αγροτικός Κήρυξ». Της Ενώσεως Γ.Σ. Λακωνίας. Από το 1950.

«Γεωργικών Δελτίων». Υπουργείου Γεωργίας. Επανεκδοση από 1947.

«Δελτίον Ενώσεως Γ. Συνεταιρισμών Κερκύρας».

«Δελτίον Ενώσεως Μαστιχοπαραγωγών Χίου». Από Φεβρουάριο 1947.

«Δελτίον Ενώσεως Συνεταιρισμών Λέσβου». Από Ιούνιο 1947.

«Δελτίον Ενώσεως Συνεταιρισμών Σύρου». Από 1950.

«Δελτίον Αγροτικής Τραπέζης». Επανεκδοση από 1946.

«Εθνική Φωνή των Αγροτών». Της ΠΑΣΕΓΕΣ. Από 9.2.1948, εφημερίδα σε μεγάλο σχήμα. (Για την έκδοση βλ. Σ. 1948, σ. 34 - Φ.Σ. 1948, σ. 1212).

«Καπνική Επιθεώρησις». Από 1946.

«Κτηνοτροφικά Νέα». Της Ενώσεως Αγελαδοτροφικών Συνεταιρισμών Αττικής. (Από τα μέσα του 1948).

«Νέα Αγροτική Επιθεώρησις». Από 1947.

«Συνεταιριστικών Βήμα». Της Ενώσεως Καταναλωτικών Συνεταιρισμών Δημοσίων Υπαλλήλων. Από 10 Ιουλίου 1947.

«Συνεταιρισμός». Του Προμηθευτικού και Παραγωγικού Συνεταιρισμού βιοτεχνών τυπογράφων και βιβλιοδετών Αθηνών.

«Σταφιδικών Δελτίων». Του ΑΣΟ. Από το 1947.

«Συνεταιριστικά ειδήσεις».

«Συναγερισμός Αγροτών και Εργαζομένων». Από 1950.

«Φωνή του Αγρότου». Των Ν. Δενδρινέλη - Γ. Φλιάσιου. Από το 1949(;).

«Δελτίον Αγροτικής Τραπέζης». Από Δεκ. 1946. Από 1946 - 1950 εκδόθηκαν τεύχη 79.

Παρατηρήσεις - προτάσεις για το συνεταιριστικό βιβλίο και περιοδικό.

Σε κείμενο του στο Σ. 1949, σ. 12, για τη Συνεταιριστική Εκπαίδευση, ο Α.Ν. Κλήμης τονίζει ιδιαίτερα το θέμα του συνεταιριστικού βιβλίου και περιοδικού και κάνει γι' αυτό ενδιαφέρουσες προτάσεις (που κάποτε πρέπει να γίνουν πραγματικότητα). Γράφει :

"... Το θέμα του συνεταιριστικού έντυπου γενικά (βιβλίου και περιοδικού) είναι το ίδιο σπουδαίο, γιατί βασικά η συνεταιριστική κίνηση είναι αγωγή και γιατί σήμερα γίνεται αγώνας ανάμεσα στα διάφορα ιδεολογικά ρεύματα και στον αγώνα αυτό το έντυπο αποτελεί όλο ισχυρό.

Εκείνο που ιδιαίτερα πρέπει να τονιστεί είναι ότι ο λαός ζητεί τη μόρφωση και ενδιαφέρεται για το καλό βιβλίο, αλλά λόγοι οικονομικοί τον εμποδίζουν να το αποκτήσει. Η μικρή κυκλοφορία υποχρεώνει τους εκδότες και συγγραφείς να διατιμούν ακριβά τα βιβλία για να καλύψουν τα έξοδα τους από τη διάθεση ενός μικρού σχετικά αριθμού (400 - 500 αντίτυπα). Η υψηλή τιμή πάλι εμποδίζει την ανάπτυξη μεγάλης κυκλοφορίας.

Τα μειονεκτήματα αυτά και το ανοργάνωτο της εκδοτικής προσπάθειας συντελούν ώστε και βιβλία καλά να μην υπάρχουν και τα υπάρχοντα να μην μπορούν να ωφεληθούν την κίνηση, γιατί δεν κυκλοφορούν σε πολλά χέρια. Συγγραφείς ειδικοί δεν μπορούν να δημιουργηθούν και κάθε προσπάθεια εκδοτικής σταματά στο πρώτο ή το δεύτερο βιβλίο.

Και όμως μπορεί η κατάσταση να διορθωθεί. Είναι δυνατό και βιβλία καλά να γραφούν και σε χαμηλή τιμή να διατεθούν και κάποια παράδοση εκδοτική και συγγραφική να δημιουργηθεί. Πολύ περισσότερο όταν σκεφθεί κανείς ότι έχουμε περίπου 100 Ενώσεις, 6.000 συνεταιρισμούς, 3.000 συνεταιριστικούς υπαλλήλους και 40.000 διοικητικούς και εποπτικούς συμβούλους, δηλ. ένα μεγάλο καταναλωτικό κοινό, χωρίς να υπολογίσουμε καθόλου τα μέλη των συνεταιρισμών και άλλους συνεταιριστές.

Η Συνομοσπονδία λοιπόν των γεωργικών συνεταιρισμών σαν κεντρική ιδεολογική οργάνωση των ελληνικών γεωργικών συνεταιρισμών πρέπει να συνεργαστεί με τους αστικούς συνεταιρισμούς και να αναλάβει το έργο αυτό. Και έχει τα μέσα και τη δύναμη να το πετύχει.

Με μία Επιτροπή από 4 - 5 ειδικούς να προκηρυχτούν βραβεία για τη συγγραφή βιβλίων συνεταιριστικών και κυρίως τώρα για τα εξής θέματα : Θεωρία Συνεταιρισμών - Ιστορία (και σύγχρονα προβλήματα που αφορούν την ελληνική συνεταιριστική κίνηση) - Ερμηνεία της ελληνικής συνεταιριστικής νομοθεσίας - Λογιστική Συνεταιρισμών. Τα βιβλία αυτά θα προορίζονται για συνεταιριστικά στελέχη.

Θα μπορούσαν να προκηρυχτούν ακόμη βραβεία για τη συγγραφή των ακόλουθων βιβλίων για συνεταιρισμένο κόσμο γενικά και για τη νεολαία:

Οι συνεταιρισμοί (εκλαϊκευμένη θεωρία, ιστορία και πρακτική). - Σχολικό συνεταιριστικό βιβλίο και γενικά βιβλίο κατάλληλο για τη συνεταιριστική αγωγή της νεολαίας. - Ανθολογία συνεταιρισμών (ανάγνωσμα ωφέλιμο για το λαό). - Ημερολόγιο συνεταιριστικό τοίχου, τσέπης, επιτραπέζιο, για προπαγάνδα και διάδοση συνθημάτων και χρήσιμων στοιχείων⁽¹⁾.

Από τα βιβλία που θα υποβληθούν, να βραβευτούν τα δύο καλύτερα σε κάθε θέμα με ένα ποσό που να ικανοποιεί κατά ένα μέρος τα έξοδα και τους κόπους των συγγραφέων. (Πρέπει να πάψουμε να θεωρούμε ότι οι συγγραφείς γράφουν για επίδειξη, αλλά να το θεωρήσουμε επαγγελματική απασχόληση που προϋποθέτει μόρφωση, έξοδα, βιβλία, ώρες πολλές και εργασία εξαντλητική, και επομένως πρέπει να ικανοποιηθούν και υλικά).

Η έκδοση των βιβλίων που βραβεύονται θα πρέπει να γίνεται από τη Συνομοσπονδία σε 10.000 - 20.000 αντίτυπα (που αναλογούν σε 2-3 βιβλία για κάθε χωριό). Η μεγαλύτερη κυκλοφορία που μπόρεσε να έχει έως σήμερα συνεταιριστικό βιβλίο ήταν περίπου 2.500 αντίτυπα και η συνηθισμένη κυκλοφορία είναι 300 - 1.000 αντίτυπα. Συνεπώς το κόστος ήταν πάντα πολύ μεγάλο. Εάν εξασφαλιστεί όμως με το συνεταιριστικό δίκτυο μια αξιόλογη κυκλοφορία (2 - 4 βιβλία σε κάθε συνεταιρισμό που να κυκλοφορούν έστω δανειακά από τη βιβλιοθήκη του Συνεταιρισμού ανάμεσα στους συνεταιριστές), η τιμή των βιβλίων θα πέσει σε χαμηλά επίπεδα, πράγμα που θα διευκολύνει τη διάδοσή τους ακόμη περισσότερο.

Για να επιτευχθεί μια τέτοια κυκλοφορία θα πρέπει κάθε Ένωση να αναλάβει να διαθέσει 100 - 200 αντίτυπα. Αυτό μπορεί να γίνεται αν το βιβλίο είναι καλό και φθινό και αν οι Ενώσεις εκτιμήσουν την σημασία του συνεταιριστικού βιβλίου και θελήσουν οπωσδήποτε να διαθέσουν τον αριθμό αυτό, έστω και εις βάρος του προϋπολογισμού (του δικούς τους ή των συνεταιριστών). Και πρέπει να το κάνουν αυτό συστηματικά, γιατί η μόρφωση του λαού σχετικά με το συνεργατισμό είναι βασική προϋπόθεση για καλύτερες και μόνιμες συνεταιριστικές κατακτήσεις.

(1) Τέτοια προσπάθεια άρχισε πολύ αργότερα με τις εκδόσεις «Συνεργασία» από την ΣΕΒΑΘ. Αλλά δυστυχώς η προσπάθεια διακόπηκε μετά την έκδοση 4 μόνο βιβλίων των Ο. Τζωρτζάκη, Αριστ. Κλήμη, Ν. Μαυρογιάννη, Χαρ. Παπαχρήστου.

Έτσι αν με τον τρόπο αυτό κάθε χρόνο τυπώνεται ένα καλό συνεταιριστικό βιβλίο και ο κόσμος θα μορφωθεί με χρήσιμα βιβλία (αντί να διαβάζει η ελληνική νεολαία στην ύπαιθρο ανόφελα αν όχι και βλαβερά κείμενα), αλλά και πνευματική κίνηση θα δημιουργηθεί και άμιλλα μεταξύ των νέων για πνευματική παραγωγή και μελέτες συνεταιριστικές. Σήμερα σε κάθε προσπάθεια ατομική μόνο όπου βρίσκονται άτομα ζωντανεύει κάποια απήχηση. Οι περισσότερες όμως περιφέρειες, κυρίως εκείνες που θα έπρεπε να είναι

πρώτες, αδιαφορούν, νομίζοντας το βιβλίο για βάρος και το συγγραφέα για οχληρό πρόσωπο (χωρίς να έχουν άδικο μερικές φορές από πρόχειρα και ανεξέλεγκτα βιβλία που κυκλοφορούν).

Το θέμα αυτό το βλέπω πολύ απλό και μόνο η διάθεση των αρμοδίων έχει το λόγο, τουλάχιστον να κάμει μια δοκιμή. Είναι ανάγκη, είναι ωφέλιμο, είναι από τα πρώτα - και αυτό - καθήκοντα μας, αν θέλωμε να κρατηθεί η κίνηση στο υψηλό επίπεδο που πρέπει».

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΚΑΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ – ΜΟΡΦΩΣΗ.

Ψήφισμα της Συνομοσπονδίας, "Επί της Συνεταιριστικής εκπαίδευσης" το 1946 τονίζει τα ακόλουθα:

« Η Συνομοσπονδία διαπιστώνει την ανάγκη της ανωτέρας, μέσης και κατώτερης συνεταιριστικής εκπαίδευσης. Θεωρεί απαραίτητον όπως η Ανωτάτη Γεωπονική Σχολή, Το Γεωπονικόν Τμήμα του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και η Ανωτάτη Εμπορική Σχολή ιδρύσουν έδρας της Συνεταιριστικής Οικονομίας και της Συνεταιριστικής Λογιστικής και ειδικά τμήματα αυτών να ασχολούνται με την μετεκπαίδευση και ειδικεύουν των Συνεταιριστικών υπαλλήλων, των υπαλλήλων της ΑΤΕ ή των αποφοίτων άλλων ανωτέρων ιδρυμάτων.

Η μέση συνεταιριστική εκπαίδευσις είναι απολύτως αναγκαία τόσο δια την εκπαίδευση και προπαρασκευή συνεταιριστικών στελεχών, όσον και δια την

εκπαίδευση αγροτών επιθυμούντων μεγαλύτεραν κατάρτιση εις τα ζητήματα των Συνεταιρισμών.

Η κατώτερα εκπαίδευσις θέλει οργανωθεί υπό μορφήν μεταβατικών σχολείων υπό της Πανελληνίου Συνομοσπονδίας με συνεργασίαν των Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών και θα έχη σκοπόν την διάδοσιν των αρχών του συνεργατισμού επ' ωφελεία των οικονομικώς ασθενών δια την αύξησιν του εθνικού μας εισοδήματος.

Τέλος αποφασίζει όπως την όλην οργάνωσιν της εκπαίδευσης, αναλάβει η Πανελληνίως Συνομοσπονδία Συνεταιρισμών εν συνεργασία μετά του Κράτους και με την οικονομικήν και ηθικήν ενίσχυσην αυτού, της Αγροτικής Τραπέζης και των Ενώσεων».

– Στη Δυτική Μακεδονία, στα Χανιά και Ξάνθη οργανώθηκαν κατώτερες πρωτογενείς συνεταιριστικές Σχολές για τη μόρφωση αγροτοπαίδων που επιθυμούν να υπηρετήσουν σε Συνεταιρισμούς των χωριών. (Φ.Σ. 1946, σ. 96).

– Από τον Ραδιοφωνικό Σταθμό Αθηνών έγινε οργάνωση "Ώρας Αγρότου" (Τρίτη και Παρασκευή) σε συνεργασία ΥΓ, ΑΤΕ, Συνομοσπονδίας. (Φ.Σ. 1946, σ. 94). Σε μερικές από τις ομιλίες αυτές (που αρκετές δημοσιεύονται στη Φ.Σ.) αναφερόμαστε κυρίως στο Υποκεφάλαιο Δ.

– Με νόμο ορίζεται (Φ.Ε.Κ. 171/1946) ότι στις Εκκλησιαστικές Σχολές θα διδάσκονται και γεωπονικά με ουσιώδη ανάπτυξη των σχετικών με τους Συνεταιρισμούς κεφαλαίων. (Βλ. Φ.Σ. 1946, σ. 133). Σχετικά με το θέμα "Κλήρος και Συνεταιρισμοί" βλ. κείμενο Δ.Θ. Πάνου Φ.Σ. 1946, σ. 181.

– Με Α.Ν. 920/1946 ορίζεται ότι θα οργανώνονται σε αγροτικούς Δήμους – Κοινοότητες επαγγελματικά γεωργικά μαθήματα (Φ.Σ. 1946, σ. 133).

– Για τη θέση των Συνεταιρισμών στην υπηρεσία και πνευματικών σκοπών, αναφερθήκαμε παραπάνω. (βλ. Σ. 1946, σ. 45,46).

Αξιόλογη μορφωτική κίνηση (αγροτική – συνεταιριστική) το 1948 και 1949 με σειρές διαλέξεων από ειδικούς.

Α) Διαλέξεις Ομίλου Γεωπόνων (1948).

Στην αίθουσα «Παρνασσός» με παρουσία εκλεκτού ακροατηρίου (βλ. λεπτομέρειες Σ.Δ. 1948, σ. 27) έγιναν οι ακόλουθες ομιλίες από διαπρεπείς ειδικούς:

24/1/48 Π. Μπούρας «περί ελαίας».

28/1/48 Β. Κριμπάς «περί αμπέλου».

31/1/48 Ν. Λύχνος «περί της ακαρπίας και στειρώσεων των ελαιοδένδρων και συγκροτήσεως νέων ελληνικών ελαιώνων και οπωρώνων».

3/2/48 Επαμ. Κυπριάδης «περί της σημασίας των αρδεύσεων εν Ελλάδι και ειδικότερα εις τα λεκανοπέδια Αττικής και Βοιωτίας».

12/2/48 Δημ. Κατακουζηνός «περί της Ελληνικής εδαφολογίας ως νέας επιστήμης...».

16/2/48 Π. Μπούρας «περί της εν γένει περιποιήσεως των ελαιοδένδρων».

7/2/48 Ευθ. Συλλαίος «περί Γεωργικών Σχολείων ως κέντρων γεωργικής πρόοδου και επαγγελματικής μορφώσεως των αγροτοπαίδων».

24/2/48 Παν. Αναγνωστόπουλος «περί γεωργικού εισοδήματος».

Ενδιαφέρουσα και η ομιλία του Δ. Βαενά «Η γυναίκα στο θεσσαλικό χωριό» 21/2/48 (της Λαογραφικής Εταιρείας Θεσσαλών).

Όπως σημειώνει το Σ.Δ. 1948, σ. 27 έγιναν ακόμα οι ακόλουθες ομιλίες:

– «Περί αρδεύσεων από τεχνικής οργανωτικής και οικονομικής απόψεως», ο Κ. Καλλίνσκης. – «Περί ορύξης», ο Κ. Αναγνωστόπουλος. – «Περί μετάξης», ο Ι. Κοκάνης. – «Περί φυλλοξήρας», ο Π. Αντωνόπουλος. – Περί εξαγωγής ορισμένων γεωργικών προϊόντων», ο Γ. Φιλιππόπουλος. – «Περί υδροηλεκτρικών έργων εις την γεωργίαν», ο Ν. Χωραφάς. – «Περί Κράτους, Γεωργίας και Αγροτικής Τάξεως», ο Γ. Παμπούκας. (Δημοσιεύεται στο Σ.Δ. 1948, τ. 29, σ.5).

Σημειώνεται στο Σ.Δ. ότι οι διαλέξεις αυτές θα συνεχιστούν και θα τερματιστούν με πολιτικό Μνημόσυνο εις μνήμην των πεσόντων Γεωπόνων από το 1940 μέχρι σήμερα.

Β) Οι Συνεταιριστικές ομιλίες της Υπηρεσίας Συνεταιριστικής Εκπαίδευσης της Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών.

Η γρήγορη και έντονη ανάπτυξη που παρουσιάζει μεταπολεμικά η συνεταιριστική μας κίνηση κάνει επιτακτική την ανάγκη για συνεταιριστική εκπαίδευση. Γιατί και η συνεταιριστική αγωγή είναι καθυστερημένη, συγκριτικά με τη σημερινή ανάπτυξη της οικονομικής δραστηριότητας των συνεταιρισμών, και ακόμη η έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού είναι πολύ μεγάλη. Η έλλειψη αυτή είναι σοβαρότατο εμπόδιο για την εύρυθμη λειτουργία των συνεταιρικών οργανώσεων, και μάλιστα όταν όχι μόνο οι συνθήκες είναι δύσκολες, αλλά επίσης γίνεται και προσπάθεια σημαντική για ανασυγκρότηση, με σοβαρή συμμετοχή των συνεταιρισμών.

Με την επιμέλεια του Αν. Συνεταιριστικού Συμβούλου Θ. Τζωρτζάκη, οργανώθηκε από την Συνομοσπονδία μια σειρά από 16 ομιλίες ειδικών, κυρίως για τους συνεταιριστικούς υπαλλήλους. Σκοπός των ομιλιών αυτών ήταν ν' ανακεφαλαιώσουν θέματα συνεταιριστικά, γεωργικά, οικονομικά κτλ. με τη σημερινή μορφή τους, ώστε να δοθή η ευκαιρία στους ακροατές ν' ανανεώσουν από κοινού τις σχετικές γνώσεις τους και να τις προσαρμόσουν στις εξελίξεις που παρουσιάζει η συνεταιριστική κίνηση.

Οι ομιλίες έγιναν από τις 13 Απριλίου ως τις 11 Ιουνίου 1949 στην αίθουσα του Συλλόγου ο «Παρνασσός» και στην αίθουσα Αρχαιολογικής Εταιρείας.

Την έναρξη τους προλόγισε ο αντιπρόεδρος της Συνομοσπονδίας Θεοφ. Ανδρικόπουλος.

Τις ομιλίες έκαναν οι ακόλουθοι επιστήμονες:

1) Ο Στ. Παπανδρέου, καθηγητής, Πρύτανης της Ανωτάτης Γεωπονικής Σχολής, με θέμα: «Η Οικονομία της Γεωργίας».

2) Ο Αρ. Σίδερισ, καθηγητής της Ανωτάτης Σχολής Οικονομικών και Εμπορικών Επιστημών και της Ανωτάτης Γεωπονικής Σχολής, με θέμα: «Οικονομία και Συνεργατισμός».

3) Ο Αθ. Μουλούλης, καθηγητής της Ανωτάτης Γεωπονικής Σχολής, α) «Η θέση της Ελληνικής Γεωργίας» και β) «Η συμβολή των γεωργικών συνεταιρισμών εις την αύξησιν της γεωργικής παραγωγής».

4) Ο Παν. Αναγνωστόπουλος, καθηγητής της Ανωτάτης Γεωπονικής Σχολής, «Η συμβολή των συνεταιρισμών εις την ανάπτυξιν των δενδρωδών και κηπευτικών καλλιεργειών».

5) Ο Κ. Λεοντίδης, Διευθυντής Υπουργείου Γεωργίας, « Η εξέλιξις της αγροτικής ιδιοκτησίας».

6) Ο Χρ. Ευελπίδης, Καθηγητής της Παντείου Σχολής, «Αγροτική Πολιτική και Οικονομία».

7) Ο Αν. Δομέστιχος, Διευθυντής στη Αγροτική Τράπεζα, «Η συμβολή των παραγωγικών συνεταιρισμών εις την αύξησιν του εισοδήματος των παραγωγών».

8) Ο Δ. Πάνος, Υποδιευθυντής στη Αγροτική Τράπεζα, «Η Διεθνής Συνεταιριστική κίνησις» και «Προμήθειαι και Πωλήσεις των Συνεταιρισμών».

9) Ο Παν. Χασαπόπουλος, Νομικός Σύμβουλος της Συνομοσπονδίας «Συνεταιριστική Νομοθεσία» (σε δύο ομιλίες).

10) Ο Θεοδ. Τζωρτζάκης, Αν. Συνεταιριστικός Σύμβουλος, α) «Οι σκοποί και η σημασία της συνεταιριστικής εκπαιδύσεως», β) «Η έννοια και οι σκοποί του Συνεταιρισμού» και γ) «Η ελληνική συνεταιριστική κίνησις» (σε δύο ομιλίες).

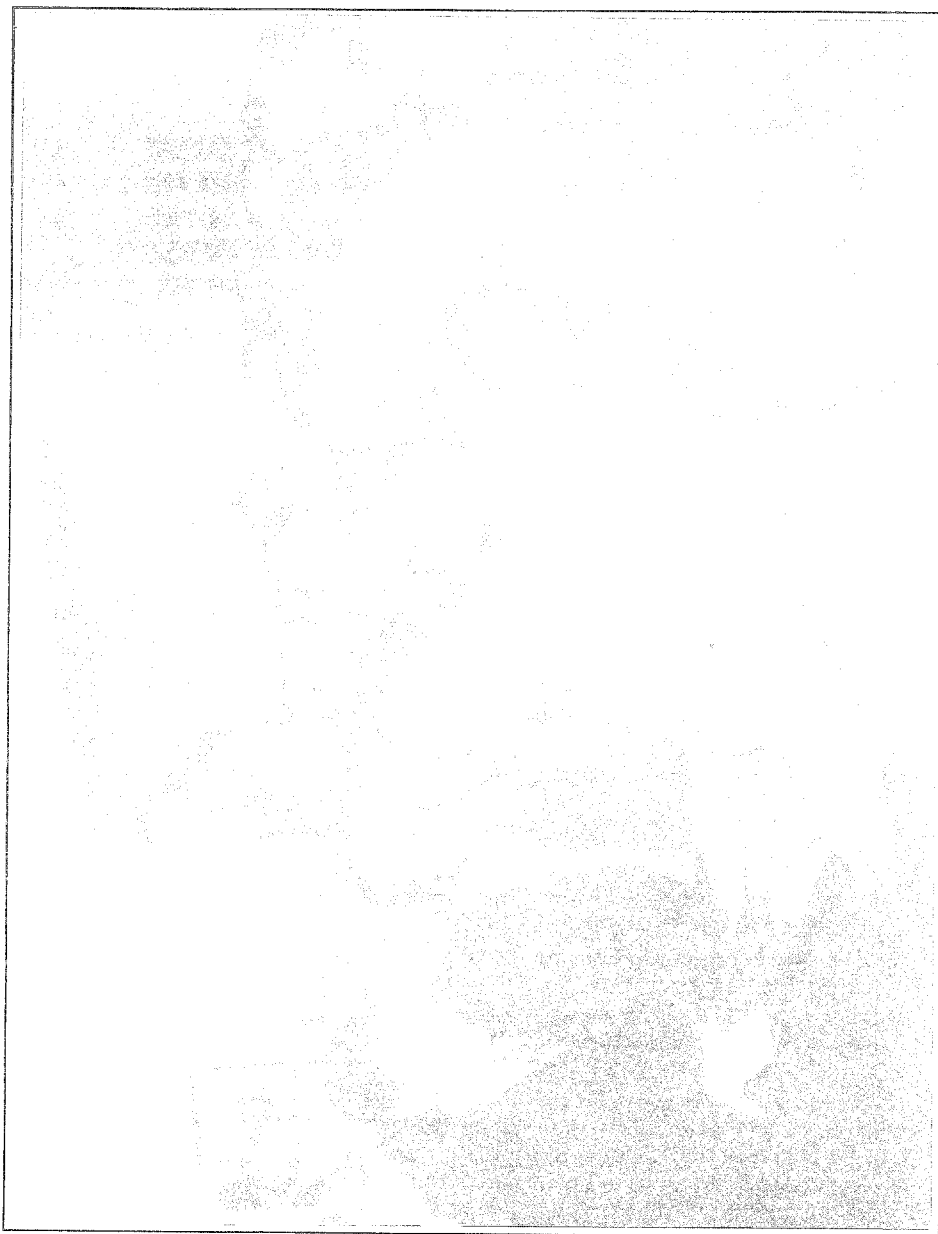
Τις ομιλίες αυτές παρακολούθησαν υπάλληλοι της Συνομοσπονδίας, της Κ.Υ.Δ.Ε.Π., της Σ.Ε.Κ.Ε., της Κ.Σ.Ο.Σ., των Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών που έχουν την έδρα τους στην Αθήνα, καθώς επίσης και πολλά αιρετά στελέχη της συνεταιριστικής κίνησις, υπάλληλοι της Αγροτικής Τράπεζας και του Υπουργείου Γεωργίας κτλ.

Η Διεθνής Ημέρα του Συνεργατισμού (το 1948 και το 1949).

Όπως και το 1947, εορτάσθηκε και το 1948 κατά τρόπο αξιόλογο η Διεθνής Ημέρα του Συνεργατισμού που καθιερώθηκε διεθνικά από το 1923 στην αρχή του Ιουλίου (παλαιότερα την τιμούσε ο Σύνδεσμος Συνεταιριστών Βορείου Ελλάδος). Για την πανηγυρική μορφή με παρουσίες και ομιλίες βλ. Σ. 1948 σ. 89.

Κατά το 1949 υπήρχε στενή συνεργασία, για τη οργάνωση και τη διεξαγωγή του, όλων των κορυφαίων συνεταιρικών οργανώσεων, αστικών και γεωργικών. Έτσι η γιορτή πήρε πανελλήνιο χαρακτήρα και η έκφραση της αλληλεγγύης και της ευγνωμοσύνης του Ελληνικού Συνεργατισμού προς το μαχόμενο Στρατό τη διαπότισε έντονα με αγνό εθνικό πνεύμα.

Ο Εορτασμός έγινε το Σάββατο το πρωί στις 2 Ιουλίου 1949 στο θέατρο "Εσπερος". Στη συγκέντρωση ήταν εκτός από τους εκπροσώπους των συνεταιριστικών οργανώσεων και πολλούς συνεταιριστές, κυβερνητικοί εκπρόσωποι, αρχηγοί κομμάτων, ακαδημαϊκοί, καθηγητές ανώτατων σχολών, ανώτατοι λειτουργοί στην Αγρ. Τράπεζα, δημόσιοι και τραπεζικοί υπάλληλοι, μέλη της Αμερικανικής Αποστολής, της Αγγλικής Πρεσβείας και του Αμερικανικού Ιδρύματος Εγγύς Ανατολής, καθώς και πολλοί εκπρόσωποι συνδικαλιστών οργανώσεων κλπ.

Το συνεταιριστικό μέλος της Αγγλικής Αποστολής Α. Σμίθ παραδίδει την σημαία της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ενώσεως στον Πρόεδρο της Συνομοσπονδίας Αλ. Μπαλτατζή. Παρόντα μέλη του Δ.Σ. και στελέχη Οργανώσεων, ΑΤΕ, κλπ.

Καθώς διατυπώνει ο Σ. 1949 σ. 79 όλες οι διακηρύξεις και οι ομιλίες ήταν εμπνευσμένες από βαθιά πίστη στα συνεταιριστικά ιδεώδη και τις μεγάλες δυνατότητες που κλείνει μέσα του ο Συνεργατισμός για την προκοπή και την ευημερία της Ανθρωπότητας.

Με την ευκαιρία του εορτασμού της Ημέρας του Διεθνικού Συνεργατισμού οι πολιτικοί αρχηγοί με δηλώσεις τους εξέφρασαν την εκτίμηση τους στη συνεταιριστική κίνηση και υποσχέθηκαν να την ενισχύσουν στο προοδευτικό και κοινωνικό έργο της.

Στη συνέχεια δίνουμε το πρόγραμμα και τους ομιλητές που δείχνει την ευρύτητα της συνεργασίας – συμμετοχής:

Πρόγραμμα Εορτασμού

1. – Μετάδοσις εκ του Ραδιοφωνικού Σταθμού του μηνύματος του Συνεργατισμού.
 2. – Κατάθεσις στεφάνου εις Μνημείον Αγνώστου Στρατιώτου ώρα 9.30' π.μ.
 3. – Έναρξις εορτασμού με ανάκρουσιν του Εθνικού Ύμνου ώρα 10.15' π.μ.
 4. – Τήρησις ενός λεπτού σιγής εις μνήμην των πεσόντων.
 5. – Χαιρετιστήριο μήνυμα προς τον μαχόμενον στρατόν.
 6. – Ανάγνωσις Διακηρύξεως Διεθνούς Συνεταιριστικής Ομοσπονδίας.
 7. – Ομιλία Αντιπροσώπου Πανελληνίου Συνομοσπονδίας Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών.
 8. – Ομιλία Αντιπροσώπου Ομοσπονδίας Καταναλωτικών Συνεταιρισμών. Ν. Ζαγκοτειδής.
 9. – Ομιλία Αντιπροσώπου Ενώσεως Συνεταιρισμών Καταναλώσεως Δημοσίων Υπαλλήλων. Η. Μαγκανιάς
 10. – Ομιλία Αντιπροσώπου Ενώσεως Βιοτεχνικών Συνεταιρισμών. Γεωρ. Τερμεντζής
 11. – Ομιλία Αντιπροσώπου Υπαλλήλων Τραπεζών Αγροτικής, Εθνικής και Ελλάδος. Χ. Αρμπούζης
 12. – Ομιλία Αντιπροσώπων Συνεταιρισμών Εξωτερικού.
 13. – Ανάγνωσις της Διακηρύξεως της Ελληνικής Συνεταιριστικής Κινήσεως.
 14. – Χαιρετισμός αντιπροσώπου της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδος.
 15. – Χαιρετισμός αντιπροσώπου Α.Δ.Ε.Δ.Υ.
 16. – Εθνικός Ύμνος.
- (Βλ. Φ.Σ. 1949, σ. 1606).

Κείμενα για Συνεταιριστική Εκπαίδευση - Μόρφωση - Σχολή.

– Η κείμενα του Θ. Τζωρτζάκη (πραγματεία) που αναφέρονται συστηματικά (ιστορικά – θεωρητικά – προτάσεις) στη συνεταιριστική μόρφωση, δημοσιεύονται στο περιοδικό «Ο Συνεταιριστής» από το έτος 1948 έως το Φεβρουάριο 1950. Πρόκειται για βασικά κείμενα μεγάλης αξίας που πρέπει να μελετήσουν όσοι είναι αρμόδιοι ή ασχολούνται με τα μορφωτικά θέματα των Συνεταιρισμών. (Δυστυχώς δεν είναι δυνατόν να παρατεθούν εδώ. Βλ. όμως αυτά εκτός από το περιοδικό και στο βιβλίο του Θ. Τζωρτζάκη «Ο Συνεργατισμός»).

– Σχετικώς με τα παραπάνω κείμενα και για την Συνεταιριστική Μόρφωση γενικότερα, ο Αριστ. Κλήμης με κείμενο του (Σ. 1949, σ. 11) ειδικεύει την εξέταση και τις προτάσεις του στο θέμα της συστηματικής μορφώσεως των στελεχών με *οργάνωση Συνεταιριστικής Σχολής*. Γράφει σχετικά με ρεαλιστικές προτάσεις:

«Με το εκπαιδευτικό ασχολείται αναλυτικά σε μια σειρά άρθρων του στο «Συνεταιριστή» ο σεβαστός μου κ. Θ. Τζωρτζάκης και σε όσα γράφει καν δεν μπορεί να προστεθούν παρά μόνο τα εξής:

Είναι ανάγκη το βασικό αυτό θέμα να φύγει για από το στάδιο της συζήτησης και να μπη στο στάδιο της εφαρμογής.

Πρέπει να είμαστε ειλικρινείς και να αναγνωρίσωμε ότι υστερούμε πολύ από την πλευρά τη μορφωτική, τόσο αναφορικά με το συνεταιρισμένο κοινό γενικά, όσο και ειδικά με τους συνεταιριστικούς υπαλλήλους.

Και το μεγάλο κοινό είναι αλήθεια πως είναι δύσκολο να μορφωθεί από την μια μέρα στην άλλη. Θα μορφωθεί σιγά σιγά μαζί με το άπλωμα που θα πάρη γενικά η συνεταιριστική εκπαίδευση στα λαϊκά στρώματα και με μια συστηματική προσπάθεια εκείνων που διευθύνουν την κίνηση στο χωριό, καθώς και με το εκλαϊκευμένο περιοδικό και βιβλίο.

Αλλά έχομε χρέος να εδιαφεροθούμε αμέσως για την άμεση εκπαίδευση των υπαλληλικών στελεχών, ώστε να μπορέσουν να εργασθούν δημιουργικά στην ύπαιθρο και στις πόλεις, για να εξυπηρετήση έτσι η κίνηση πιο ορθολογικά και πιο εντατικά την καταστραμμένη χώρα μας.

Στο θέμα το σχετικό με τη μόρφωση των υπαλληλικών στελεχών πρέπει να επιμείνη κανείς ιδιαίτερα. Δεν μπορεί να αντιμετωπισθή το ζήτημα ριζικά μόνο με την ελεύθερη μετεκπαίδευση των παλαιών στελεχών, που είναι βέβαια απαραίτητη και σημαντική. Χρειάζεται να μορφωθούν και νέοι άνθρωποι που θα ασχοληθούν επαγγελματικά στην κίνηση και θα εργασθούν με αφοσίωση και ζήλο. Και στην Ελλάδα υπάρχουν πολλοί νέοι που έχουν τη διάθεση, ζέπειτα από μια σύντομη εκπαίδευση ενός χρόνου, να δοθούν με ζήλο σε ένα επάγγελμα που να τους ευχαριστή ψυχικά, αλλά και να τους εξασφαλίζει τη ζωή και να τους ικανοποιή επαγγελματικά. Ίσως αυτή η επιμονή μου για το επαγ-

γελματικό μέρος (την εξασφάλιση και την εξέλιξη) να μην είναι απόλυτα σύμφωνη με την αποστολική αντίληψη που πρέπει να οδηγή τους συνεταιριστές, ούτε με το παράδειγμα επιφανών πρωτοπόρων συνεταιριστών εδώ και αλλού. Όμως είναι, νομίζω, απόλυτα προσαρμοσμένη στην πραγματικότητα, που δεν πρέπει να την παραβλέψωμε, αν θέλωμε πραγματικά να εξυπηρετήσουμε τη συνεταιριστική κίνηση.

Η Συνεταιριστική Σχολή που πρέπει να ιδρυθή από την Συνομοσπονδία – σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία για τα σωματεία και την επαγγελματική εκπαίδευση – πρέπει να στηριχθή στις ακόλουθες βασικές αρχές:

1) Να οργανωθή σε μέση επαγγελματική σχολή σύμφωνα με το πρόγραμμα της πρώτης Σχολής Συνεταιριστών του Ν. 4142, με μαθήματα θετικά και πρακτικά και με καθηγητές ανθρώπους βγαλμένους μέσα από τη συνεταιριστική κίνηση και από τις υπηρεσίες που ασχολούνται με τους συνεταιρισμούς.

2) Κάθε σχολικό έτος ο αριθμός των σπουδαστών, (που θα είναι απόφοιτοι μέσων σχολών) θα πρέπει να είναι μικρός (20 – 25), για να βρισκουν επαγγελματική απασχόληση σε Ενώσεις Συνεταιρισμών αμέσως μόλις αποφοιτήσουν. Θα έπρεπε μάλιστα οι σπουδαστές να είναι υπότροφοι των Ενώσεων (κάθε μία από τις 100 Ενώσεις γεωργικών συνεταιρισμών που υπάρχουν να στέλνη έναν υπότροφο κάθε 4 – 5 χρόνια). Με τον τρόπο αυτό λύεται πρακτικά το ζήτημα και αντί από ανεφάρμοστες διατάξεις προσόντων για άμεσο διορισμό σε θέσεις Διευθυντών και Εποπτών (που ίσχυαν για τη Σχολή του νόμου 4142) και για τις ακατανόητες πολυτέλειες (που ίσχυαν για τη Γεωργική Συνεταιριστική Σχολή του νόμου 1154/38), θα έχωμε μια βαθμιαία είσοδο στις Ενώσεις προσώπων νέων, επαγγελματικά μορφωμένων, που θα είναι από πριν δεμένα με τις οργανώσεις για να υπηρετήσουν μέσα σ' αυτές στην επαρχία, πράγμα που έχει ιδιαίτερη σημασία».

– Διαφωτιστική ομιλία Θ. Τζωρτζάκη την 13/4/49 με θέμα «Οι σκοποί της Συνεταιριστικής Εκπαιδεύσεως» βλ. Φ.Σ. 1569.

– Η ίδρυση της Υπηρεσίας Συνεταιριστικής Εκπαιδεύσεως στην Π.Α.Σ.Ε.Γ.Ε.Σ.

Με την εξέλιξη που είχαν τα πράγματα στην Π.Α.Σ.Ε.Γ.Ε.Σ. από τις ανάγκες της εποχής και τις τάσεις (που κρατούσαν τη δράση της σχεδόν αποκλειστικά στους συνδικαλιστικούς αγροτικούς αγώνες και την δημιουργία Κεντρικών Οργανώσεων χωρίς ευρύτερη προγραμματισμένη μέριμνα για τα οργανωτικά και τα μορφωτικά στους Συνεταιρισμούς και Ενώσεις), ο Θ. Τζωρτζάκης προσπαθεί να κρατήσει για τη Συνομοσπονδία Συνεταιρισμών και τον βασικό της συνεταιριστικό ρόλο, σύμφωνα με τους σκοπούς που ιδρύθηκε και το καταστατικό της. Τα εσωτερικά εμπόδια είναι πολλά, αλλά η αγωνία και η επιμονή του κατορθώνουν να αρχίσει κάποια σχετική προσπάθεια προς τον τομέα αυτό με την συμπαράσταση αριθμού απόμων με ευρύτερη συνεταιριστική κατάρτιση και αντίληψη αλλά και άλλων ειδικών (Καθηγητών, Διευθυντών Υπηρεσιών, κλπ.) που εκτιμούσαν τις από 10ετίες ορθόδοξες συνεταιριστικές προσπάθειες – αγώνες του.

Στην αρχή και ως εισαγωγή διοργανώθηκε το 1949 μια σειρά δημόσιων συνεταιριστικών ομιλιών (για τις οποίες βλ. παραπάνω). Γράφει ο ίδιος σε ένα από τα κείμενα του στο περ. «Ο Συνεταιριστής», τα σχετικά με τη συνεταιριστική μόρφωση: (προβάλλοντας πάντα το έργο ως πρωτοβουλία και προσπάθεια «της συνεταιριστικής κίνησης» και «της Συνομοσπονδίας» και του «συνεταιριστικού προγράμμα-

τος» κλπ. και όχι ως δική του εισήγηση, με την ελπίδα ότι θα μειωθούν οι ακατανόητες αντιδράσεις μέσα στη Συνομοσπονδία.

«Μεταπολεμικά, ύστερα από τη μεγάλη ανάπτυξη που σημείωσε η συνεταιριστική μας κίνηση και την πολύπλευρη δράση της, αισθάνθηκε και η ίδια πιο έντονη την ανάγκη για συνεταιριστική μόρφωση. Και δεν περιορίστηκε μόνο να διαπιστώσει την ανάγκη αυτή, να ζητεί και να την ικανοποιήσει με δικιά της μέσα, όσο τουλάχιστο της είναι αυτό δυνατό.

Κυρίως την πρωτοβουλία και το βάρος του έργου αυτού έχει αναλάβει, σύμφωνα άλλωστε και με την αποστολή της, η Πανελληνίος Συνομοσπονδία των Ενώσεων γεωργικών συνεταιρισμών. Στο πρόγραμμα των επιδιώξεων της δίνει ξεχωριστή θέση στη συνεταιριστική μόρφωση και ήδη άρχισε κιόλας να πραγματοποιεί τις σχετικές προθέσεις της.

Απαρχή του μορφωτικού της έργου έκαμε η Συνομοσπονδία την άνοιξη του περασμένου χρόνου, (1949). Οργάνωσε τότε στην Αθήνα μια σειρά από ομιλίες ειδικών, κυρίως για τους συνεταιριστικούς υπαλλήλους. Σκοπός των ομιλιών ήταν να ανακεφαλαιώσουν θέματα συνεταιριστικά, γεωργικά, οικονομικά κλπ. όπως παρουσιάζονται σήμερα, ώστε να δοθεί η ευκαιρία στους ακροατές να ανανεώσουν τις σχετικές γνώσεις τους, να τις εναρμονίσουν και να τις προσαρμόσουν στις σημερινές εξελίξεις που παρουσιάζει η συνεταιριστική κίνηση.

Έτσι οι ομιλίες, μόλο που τα θέματα τους είναι γνωστά στους ακροατές συνεταιριστικούς υπαλλήλους, είχαν ουσιωστικά διδαχτικό χαρακτήρα και επομένως ορθά μπορούμε να τις θεωρήσουμε σαν τμήμα του μορφωτικού έργου της Συνομοσπονδίας.

Υστερα από την πρώτη αυτή μορφωτική προσπάθεια, η Συνομοσπονδία μελέτησε και διατύπωσε ένα πλατύτερο πρόγραμμα εκπαιδευτικής εργασίας, που η εφαρμογή του έχει αρχίσει κιόλας από τα τέλη του Ιανουαρίου, (1950).

Τα κύρια σημεία του εκπαιδευτικού προγράμματος της Συνομοσπονδίας είναι τα ακόλουθα.

Μέσα στους κόλπους της Συνομοσπονδίας συστήθηκε σαν αυτοτελής υπηρεσία της η «Υπηρεσία Συνεταιριστικής Εκπαιδεύσεως». Σκοπό της είναι η συνεταιριστική εκπαίδευση γενικά. Την Υπηρεσία αυτή τη διευθύνει ο Συνεταιριστικός Σύμβουλος της Συνομοσπονδίας και τη διοικεί μια ειδική επιτροπή υπό τη προεδρία του, η «Υπηρεσιακή Επιτροπή επί της Συνεταιριστικής Εκπαιδεύσεως». Μέλη της επιτροπής αυτής είναι ο Διευθυντής και ο Υποδιευθυντής της Συνομοσπονδίας και εκπρόσωποι των κεντρικών συνεταιριστικών μας οργανώσεων. Έτσι εξασφαλίζεται η συνεργασία όλων των κορυφαίων μας οργανώσεων για την επιτυχία του σοβαρού αυτού έργου, που από τη φύση του παρουσιάζει γενικό ενδιαφέρον. Για την ανάπτυξη μάλιστα της συνεργασίας αυτής η Επιτροπή έχει εξουσιοδοτηθεί να διορίζει ως μέλη της εκπροσώπους και άλλων συνεταιριστικών οργανισμών, καθώς και αρμοδίων υπηρεσιών και κοινωφελών οργανισμών.

Για την αντιμετώπιση των δαπανών που θα απαιτηθεί εκπαιδευτική εργασία, η Συνομοσπονδία θα διαθέτει κάθε χρόνο ειδική πίστωση. Επίσης οι κεντρικές συνεταιριστικές οργανώσεις θα ενισχύουν την πίστωση αυτή με ειδικές εισφορές.

Η επιτροπή για τη συνεταιριστική εκπαίδευση έχει εξουσιοδοτηθεί ν' αποφασίζει για όλα τα θέματα που αναφέρονται στη συνεταιριστική εκπαίδευση και να εφαρμόζει όλα τα αναγκαία μέτρα για την εκτέλεση

των αποφάσεων της αυτής, πάντοτε όμως σύμφωνα με τη βασική απόφαση της Συνομοσπονδίας τη σχετική με τη συνεταιριστική εκπαίδευση, που είχε λάβει το διοικητικό της συμβούλιο κατά τη σύνοδο του τον περασμένο Μάιο.

Σύμφωνα με την εξουσιοδότηση που της δόθηκε από τη Διοίκηση της Συνομοσπονδίας και με βάση τις γενικές γραμμές, που η ίδια η Διοίκηση της Συνομοσπονδίας καθόρισε ότι θα έπρεπε να ακολουθήσει η συνεταιριστική εκπαίδευση, η Επιτροπή διατύπωσε το συνεταιριστικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα για το 1950, που η εφαρμογή του άρχισε κιόλας.

Σύμφωνα με το πρόγραμμα αυτό άρχισε στην Αθήνα από τα τέλη Ιανουαρίου 1950 με σειρά συστηματικών μαθημάτων σε συνεταιριστικούς υπαλλήλους, που οι περισσότεροι προέρχονται από επαρχιακές γεωργικές συνεταιριστικές οργανώσεις, από τις διάφορες περιφέρειες της χώρας. Οι περισσότεροι απ' αυτούς είναι νέοι, δόκιμοι υπάλληλοι, υπάρχουν όμως και μερικοί παλαιοί. Οι υπόλοιποι, από τους σπουδαστές είναι υπάλληλοι κεντρικών συνεταιριστικών οργανώσεων. Όλοι είναι απόφοιτοι μέσης παιδείας και μερικοί απ' αυτούς διπλωματούχοι ανωτέρων σχολών.

Η διδασκαλία γίνεται δωρεάν. Τα σχετικά έξοδα τα έχει αναλάβει η Συνομοσπονδία με την οικονομική ενίσχυση των άλλων κεντρικών συνεταιριστικών οργανώσεων. Τα έξοδα που χρειάζονται να συντηρηθούν οι σπουδαστές στην Αθήνα κατά την διάρκεια των σπουδών τους βαρύνουν τους ίδιους. Οι περισσότερες όμως από τις οργανώσεις, που έστειλαν υπαλλήλους τους να παρακολουθήσουν τα μαθήματα, τους πληρώναν το μισθό τους κατά την διάρκεια των σπουδών τους.

Η σύνθεση των μαθημάτων έχει γίνει κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να εξασφαλίζεται η ικανοποιητική κατάρτιση των σπουδαστών σε όλα τα θέματα - συνεταιριστικά, λογιστικά, οικονομικά, γεωργικά κλπ. - που η γνώση τους είναι απαραίτητη για το συνεταιριστικό έργο τους και την αποστολή τους. Την διδασκαλία των μαθημάτων έχουν αναλάβει ειδικοί επιστήμονες και συνεταιριστές. Η διδασκαλία θα ενισχυθεί με φροντιστήρια, ειδικές διαλέξεις, επισκέψεις οργανισμών, εγκαταστάσεων και επιστημονικών ιδρυμάτων που ενδιαφέρουν τους συνεταιριστές κλπ. Η πρώτη αυτή σειρά των μαθημάτων θα διαρκέσει τέσσερις περίπου μήνες.

Κατά την οργάνωση του κύκλου των μαθημάτων ιδιαίτερη προσοχή δόθηκε στην πλήρη συνεταιριστική μόρφωση των σπουδαστών, καθώς και στην άρτια λογιστική τους κατάρτιση και ελπίζεται ότι τα αποτελέσματα θα είναι ικανοποιητικά. Παράλληλα προβλέπεται διδασκαλία σχετική με την οργάνωση των συνεταιριστικών επιχειρήσεων, την τεχνική των συναλλαγών και την επιμεληματολογία. Τα μαθήματα αυτά είναι απαραίτητα για τους συνεταιριστικούς υπαλλήλους, ιδίως τώρα, ύστερα από το μεγάλο άπλωμα και τη μεγάλη ποικιλία που παρουσιάζουν οι εργασίες των συνεταιριστικών οργανώσεων. Τα οικονομικά και τα γεωργικά μαθήματα διδάσκονται κατά τέτοιο τρόπο, ώστε οι γνώσεις που παίρνουν οι σπουδαστές να είναι προσαρμοσμένες στο έργο και την αποστολή των συνεταιριστικών οργανώσεων.

Η Συνομοσπονδία, όπως είναι ευνόητο, χάραξε το πρόγραμμα των μαθημάτων αυτών με σκοπό να εξυπη-

ρετή τις σπουδαστικές ανάγκες των υπαλλήλων των γεωργικών συνεταιριστικών οργανώσεων. Τα μαθήματα αυτά όμως είναι κατά το μεγαλύτερο μέρος τους χρήσιμα για κάθε συνεταιριστή, ανεξάρτητα από την ειδικότερη συνεταιριστική κίνηση που τον ενδιαφέρει και επομένως ο καθένας τους θα μπορούσε να τα ακούσει. Για την κατάρτιση του προγράμματος η Επιτροπή για την εκπαίδευση βασίστηκε κυρίως στο πρόγραμμα της Σχολής Συνεταιριστών, που λειτούργησε με επιτυχία από το 1930 – 1937, σαν προσαρτημένη σχολή στην Αναπτυχτή Γεωπονική Σχολή. Φρόντισε όμως το νέο πρόγραμμα να το συγχρονίσει, να το πλουτίσει και με άλλα μαθήματα και να το προσαρμόσει στις τωρινές ανάγκες και τη σημερινή αποστολή των συνεταιρισμών.

Η πρώτη αυτή σειρά συστηματικών μαθημάτων είναι αλήθεια ότι έχει κάπως δοκιμαστικό χαρακτήρα. Οπωσδήποτε όμως έγινε κάθε δυνατή προσπάθεια, ώστε η σειρά αυτή των μαθημάτων να είναι όσο το δυνατό αρτιότερη. Σ' αυτό βοήθησε βέβαια και η μικρή έσοτα πείρα από τη Σχολή Συνεταιριστών.

Σύμφωνα με το πρόγραμμα που έχει χαραχθεί η Επιτροπή της Συνομοσπονδίας για τη συνεταιριστική εκπαίδευση, προβλέπεται μέσα στο 1950 να γίνη, ή τουλάχιστον να αρχίσει και δεύτερη σειρά ομοίων μαθημάτων, με ανάλογη χρονική διάρκεια.

Επίσης το πρόγραμμα προβλέπει λιγότερα συνεταιριστικά μαθήματα (15 – 20 ημέρες) σε συνεταιριστικά κέντρα των επαρχιών. Σκοπός των μαθημάτων αυτών θα είναι η διδασκαλία βασικών συνεταιριστικών και άλλων σχετικών γνώσεων σ' ένα πλατύτερο κύκλο συνεταιριστών. Προβλέπει ακόμη συνεταιριστικές διαλέξεις, έκδοση των μαθημάτων κλπ. Η εκτέλεση όμως ολοκλήρου του προγράμματος που προβλέπεται για το 1950 θα εξαρτηθεί από την επάρκεια των οικονομικών μέσων και από άλλους ειδικότερους λόγους.

Πραγματικά (όπως αναφέρεται πιο πάνω) με τις επίμονες ατομικές του προσπάθειες στα μέλη του Δ.Σ. της Συνομοσπονδίας, είχε κατορθώσει να συστηθεί στη Συνομοσπονδία ειδική υπό τον Ανώτερο Συνεταιριστικό Σύμβουλο «Υπηρεσία Συνεταιριστικής Εκπαιδύσεως» που το έργο της κατευθυνόταν από την Επιτροπή της Συνεταιριστικής Εκπαιδύσεως στην οποία υπήρχε ευρύτατη συμμετοχή – αντιπροσώπευση εκτός από τη Συνομοσπονδία (Δ/ντής – Υποδ/ντής) και όλων των κεντρικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων, της ΑΤΕ, του Υπουργείου Γεωργίας κλπ.

Σχετικές αποφάσεις του Δ.Σ. της Συνομοσπονδίας είναι οι: 118/23.5.1949 και 122/25.10.49 (βλ. και ΦΣ 1949 σ. 1798) που πάρθηκαν έπειτα από επίμονη προσπάθεια του. (Τομέας που δεν κινούσε ο Δ/ντής της Συνομοσπονδίας, τόσο από υπερβολικό φόρτο μαχητικής «συνδικαλιστικής» εργασίας, όσο και από ψυχοσύνθεση).

Γραμματέας της Υπηρεσίας Συνεταιριστικής Εκπαιδύσεως και της Επιτροπής τοποθετήθηκε ο Αριστ. Κλήμης.

Η πρώτη Σειρά των Συνεταιριστικών Μαθημάτων, για μετεκπαίδευση υπηρέτων και εκπαιδευση νέων υποδεικνυμένων από Συνεταιριστικές Οργανώσεις, πραγματοποιήθηκε (παρά τις δύσκολες συνθήκες διότι οι περισσότεροι συνεταιριστικοί υπάλληλοι οι κατάλληλοι στην ηλικία για μετεκπαίδευση ήταν επιστρατευμένοι ακόμα) από τον Ιανουάριο – Ιούνιο 1950.

Το τότε μελλοντικό πρόγραμμα της Υπηρεσίας (το οποίο είναι ακόμα και σήμερα σχεδόν ανεφάρμοστο λόγω αντιδράσεων, άγνοιας ή αδιαφορίας των αρμοδίων) εμφανίζει ο Θ. Τζωρτζάκης στο Σ. 1950, σ. 152 με σκέψεις που είναι χρήσιμες και

γους, που βρίσκονται ακόμη στο στάδιο της μελέτης.

Χρήσιμο είναι να σημειωθεί ότι το εκπαιδευτικό πρόγραμμα που κατάρτισε η Επιτροπή για τη συνεταιριστική εκπαίδευση, αδιάφορο αν θα καταστή δυνατό να εφαρμοσθεί αμέσως ολόκληρο, έχει δοκιμαστικό χαρακτήρα και προπάντων είναι μόνο η αρχή ενός πλατύτερου και πιο σύνθετου προγράμματος για τη συνεταιριστική μόρφωση και εκπαίδευση. Καθώς αναφέρεται σε σχετική εισήγηση προς την Επιτροπή, η Υπηρεσία για τη Συνεταιριστική Εκπαίδευση της Συνομοσπονδίας δεν θα περιοριστεί στενά μόνο στην εκπαίδευση των συνεταιριστικών υπαλλήλων, αλλά θα καταρτίσει και θα προσπαθήσει να εφαρμόσει ένα πλατύτερο μορφωτικό και εκπαιδευτικό πρόγραμμα, ώστε η Υπηρεσία αυτή σιγά σιγά να εξελιχθεί σε κέντρο για συνεταιριστικές και άλλες συγγενείς σπουδές και συνεταιριστική μόρφωση.

Αλλά και αν παραμερίσουμε τα μελλοντικά σχέδια για την οργάνωση και την έκταση που θα έπρεπε να πάρη η συνεταιριστική εκπαίδευση και περιοριστούμε σε ότι ήδη άρχισε να γίνεται, δεν μπορεί παρά να αναγνωρίσουμε ότι γίνεται μια καλή αρχή για την επιτέλεση ενός συνεταιριστικού έργου, του εκπαιδευτικού, που η επιτυχία του έχει μεγάλη σημασία για την εξέλιξη και την προκοπή του Συνεργατισμού. Αν η προσπάθεια αυτή ενισχυθεί όπως αξίζει, σφαλώς θα έχει απολύτως ικανοποιητικά αποτελέσματα για τη συνεταιριστική κίνηση.

Απομένει τώρα σε ακόλουθα άρθρα μας να διατυπώσουμε μερικές απόψεις σχετικά με τον τρόπο που πρέπει να οργανωθεί συστηματικά η συνεταιριστική εκπαίδευση στη χώρα μας και σχετικά με τη συμβολή καθενός από τους αρμόδιους παράγοντες για τη συστηματική και αποδοτική οργάνωση της". (Σ. 1950, σ. 23).

σήμερα (και για το μέλλον) για κάθε σοβαρή αντιμετώπιση του ζητήματος.⁽¹⁾

Βέβαια, σε ένα συγκεντρωτικό έργο, όπως αυτό, δεν είναι δυνατό να αναφερθούν λεπτομέρειες για τις 14 Σειρές των Μαθημάτων που έγιναν. Για το έργο αυτό απαιτείται ειδική μονογραφία, με τα αναλυτικά στοιχεία που υπάρχουν στο Αρχείο μου. Επειδή όμως τα σχετικά με την έναρξη της προσπάθειας είχαν και οργανωτικές και άλλες χρήσιμες πληροφορίες, δίδονται στη συνέχεια μερικά σχετικά στοιχεία:

Με τη φροντίδα της Υπηρεσίας, άρχισε στην Αθήνα στις 30 Ιανουαρίου 1950 η πρώτη σειρά Συνεταιριστικών μαθημάτων και συνεχίστηκε ως τα τέλη Μαΐου 1950 και έκλεισε στις 3 Ιουνίου 1950 με μια σεμνή ειδική εορταστική συγκέντρωση.

Τα περισσότερα μαθήματα της πρώτης σειράς έγιναν στην αίθουσα του νυκτερινού Γυμνασίου του Συλλόγου Προστασίας Ατόρων «Η Θεομήτωρ» που οργανωτικά την παραχώρησε ο Σύλλογος. Μόνο η διδασκαλία των γεωργικών μαθημάτων γινόταν στην Ανωτάτη Γεωπονική Σχολή.

Τα μαθήματα της πρώτης σειράς παρακολούθησαν 14 σπουδαστές, που είχαν υποδειχτεί από τις οργανώσεις.

Οι σπουδαστές ήταν σχετικά λίγοι. Η λιγοστή συμμετοχή σπουδαστών αιτία είχε το μεγάλο αριθμό των στρατευμένων συνεταιριστικών υπαλλήλων, την έλλειψη ικανού χρονικού περιθωρίου αφότου έγινε η πρώτη ανακοίνωση για τα μαθήματα ως την έναρξή τους και μια φυσική επιφυλακτικότητα για τη συμμετοχή στην πρώτη σειρά. Και βέβαια οι οικονομικοί και οικογενειακοί λόγοι (για παραμονή επί 6 μήνες μακριά από την οικογένεια, με δικές τους δαπάνες).

Συνολικά έγιναν 349 ώρες διδασκαλίας και ομιλιών. Από το συνολικό αριθμό ωρών διδάχτηκαν: 127 ώρες συνεταιριστικά μαθήματα (γενική και ειδική συνεταιριστική οικονομία, νομοθεσία συνεταιρισμών και στοιχεία δικαίου και ειδικά συνεταιριστικά θέματα, τα τελευταία σε ειδικές ομιλίες). 68 ώρες οικονομικά μαθήματα (θεωρητική πολιτική οικονομία, πρακτική οικονομία, αγροτική πολιτική, αγροτική πίστη, αγροτική ιδιοκτησία). 90 ώρες, λογιστικά, τεχνική των εμπορικών συναλλαγών, οργάνωση εκμεταλλεύσεων και εμπορευματολογία. 64 ώρες γεωργικά μαθήματα: (γεωργική εγκυκλοπαίδεια, γεωργική οικονομία και ειδικά θέματα – σε ειδικές ομιλίες – σχετικά με τους διάφορους κλάδους της γεωργίας και της κτηνοτροφίας. Η διδασκαλία ενισχύθηκε με μορφωτικές εκδρομές και επισκέψεις σε συνεταιριστικές, επιστημονικές και άλλες εγκαταστάσεις.

Συνεταιριστικά μαθήματα δίδαξαν οι Αν. Δομέστιχος, (διευθυντής της υπηρεσίας Συνεταιρισμών της ΑΤΕ), Δ. Πάνος (υποδιευθυντής της ίδιας υπηρεσίας), Θ. Τζωρτζάκης (Ανωτ. Συνεταιριστικός σύμβουλος) Τ. Χασαπόπουλος (νομικός σύμβουλος της Συνομοσπονδίας). Σχετικές ομιλίες έκαναν οι Π. Γλέζος (τμηματάρχης στην Αγροτική Τράπεζα), Ι. Ζουρίδης, (πρόεδρος της Ελαιουργικής), Β. Ιλιαντζής, (Γενικός διευθυντής της Σ.Ε.Κ.Ε.), Ι. Καραγεωργίου, (διευθυντής της Κ.Υ.Δ.Ε.Π.), Α. Κλήμης (αρχιλογιστής ΑΤΕ), Θ. Κούλας, (διευθυντής του Α.Σ.Ο.), Γ. Σερβάκης, (διευθυντής της Κ.Σ.Ο.Σ) Ι. Παπαχριστόπουλος, (επιθεωρητής Συνεταιρισμών) και Γ. Σταματόπουλος, (τμηματάρχης της ΑΤΕ).

Οικονομικά μαθήματα δίδαξαν οι Χρ. Ευελπίδης (καθηγητής της Παντείου Σχολής)

(1) Μια τέτοια προσπάθεια έγινε και πολύ αργότερα όταν Γεν. Δ/ντής της Συνομοσπονδίας ήταν ο Ευδ. Σαχπάκης οπότε και εκδόθηκε αξιόλογο πόρισμα ειδικής αντιπροσωπευτικής Επιτροπής μελέτης του θέματος αλλά τελικά και αυτό έμεινε ανεφάρμοστο παρά τις τότε και μετέπειτα ανακοινώσεις και εξαγγελίες από την διοίκηση της Συνομοσπονδίας. Η μόνη προσπάθεια αφέθηκε στη λεγόμενη Συνεταιριστική Σχολή Θεσσαλονίκης για την οποία σε νεότερες σελίδες (χρόνος ίδρυσης και έτη λειτουργίας της).

λής), Δ. Καλιτσουνάκης, (καθηγητής της Ανωτάτης Εμπορικής Σχολής), Κ. Λεοτιδης, (γενικός επιθεωρητής στο Υπουργείο Γεωργίας) και Α. Σίδερης, (καθηγητής της Ανωτάτης Εμπορικής Σχολής).

Οργανωτικά, λογιστικά, εμπορικά μαθήματα δίδαξαν: οι Γ. Βιτσαζής, (διευθυντής της ΑΤΕ), Ν. Κολύμβας, (διευθυντής της Σ.Ε.Κ.Ε.). Ν. Μάνθος, (χημικός) και Μ. Τσιμάρας, (καθηγητής της Ανωτάτης Εμπορικής Σχολής).

Γεωργικά μαθήματα δίδαξαν τακτικά οι Αθ. Μουλούλης και Στ. Παπανδρέου, (καθηγητές της Ανωτάτης Γεωπονικής Σχολής) έκτακτα, οι καθηγητές της ίδιας σχολής Π. Αναγνωστόπουλος, Α. Δημακόπουλος, Κ. Ισαακίδης, Ι. Κοκκώνης και Π. Κουτσομητόπουλος. Επίσης έκαναν ειδικές ομιλίες οι επιμελητές της Ανωτάτης Γεωπονικής Σχολής Δ. Παπαδόπουλος, Π. Καλαϊσάκης, Εμμ. Βάθης, Οδ. Νταβίδης, Χρ. Νικολόπουλος και Κ. Κατσίμπας καθώς και ο Γ. Τζαβάρας, της Μηχανικής Καλλιεργείας.

Δηλαδή κινητοποιήθηκε από ιδεολογία και εκτίμηση στον Θ. Τζωρτζάκη ένα τεράστιο και πολύτιμο – ανώτατης μόρφωσης και ειδικό – εκπαιδευτικό προσωπικό που μπορούσε να στηρίξει ευρύτατη εκπαίδευση (σε αριθμό και περιεχόμενο). Και μάλιστα χωρίς ή με ασήμαντη κατά ώρα διδασκαλία αποζημίωση.

Μια σειρά από σχετικά βιβλία και πολυγραφήμενα μαθήματα δόθηκαν στους σπουδαστές.

Στις 3 Ιουνίου 1950 με την ευκαιρία του τέλους της πρώτης σειράς, έγινε μια ειδική συγκέντρωση. Στη συγκέντρωση έλαβαν μέρος οι σπουδαστές, πολλοί από τους καθηγητές που δίδαξαν, μέλη από την Υπηρεσιακή Επιτροπή για την εκπαίδευση, εκπρόσωποι των κεντρικών συνεταιριστικών οργανώσεων και άλλοι.

Στη συγκέντρωση αυτή μίλησαν ο πρόεδρος της «Επιτροπής Συνεταιριστικής Εκπαίδευσης» Θ. Τζωρτζάκης, ο πρύτανης της Ανωτάτης Γεωπονικής Σχολής Ι. Δημακόπουλος, ο διευθυντής της Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών Ι. Αφεντάκης, ο αντιπρόεδρος της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. Σ. Καραμαγκιόλης, ο διευθυντής της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. Καραγεωργίου. Από μέρος των σπουδαστών μίλησε ο Νικολόπουλος. Όλες τις ομιλίες τις χαρακτήριζε βαθιά εκτίμηση για το εκπαιδευτικό έργο, ζωνρή ικανοποίηση για το ότι έγινε και έντονη αισιοδοξία για τη μελλοντική του εξέλιξη. (Σ. 1950 σ. 77). Βλ. και Φ.Σ. 1950 σ. 1798 για εκπαίδευση. Και Σ. 1950, σ. 152.

Η δεύτερη Σειρά.

Τα μαθήματα της δεύτερης σειράς άρχισαν στις 16 Οκτωβρίου 1950 και τελείωσαν στις 7 Απριλίου 1951 (βλ. στο 1951).

Για όλες τις Σειρές Μαθημάτων βλ. αναλυτικά στοιχεία στους ετήσιους Απολογισμούς και στο περιοδικό «Ο Συνεταιριστής» 1952, σ. 165, 1953, σ. 81, 1954, σ. 65 και 153, 1956, σ. 37, 1963, σ. 41 κλπ.

Πληροφορίες θα δοθούν στο Υποκεφ. Ε της περιόδου 1951 – 1955 και 1956 – 1960.

Η προσπάθεια για σχολικούς συνεταιρισμούς

Μετά τα προπολεμικά κείμενα του Α.Ν. Κλήμη στο περ. «Συνεταιριστής» το 1938 – 1940⁽¹⁾ ο θεσμός έρχεται και πάλι στην επιφάνεια με τη φροντίδα κυρίως της παιδαγωγού Φωτ. Τζωρτζάκη που εμφανίζει κυρίως την πρόοδο του θεσμού στη Γαλλία και άλλες Χώρες αλλά και μερικές άλλες σποραδικές εφαρμογές στην Ελλάδα. Στο περ. «Ο Συνεταιριστής» σ. 31 επ. του 1949 δημοσιεύονται ενδιαφέροντα προπολεμικά στοιχεία σχετικά με τον Μαθητικό Συνεταιρισμό Αγίου Αθανασίου

⁽¹⁾ Βλ. σχετικά το βιβλίο του «Κείμενα 1934 – 1994 για τους Σχολικούς Συνεταιρισμούς» Αθήνα 1994

Κισσάμου Κρήτης (βλ. και τόμο Γ σ. 77/1229). Το 1950 και αρχές 1951 δημοσιεύονται στο Σ. 1950, σ. 127 - 1951, σ. 82, 103 κείμενα της Φωτ. Τζωρτζάκη για τους Σχολικούς Συνεταιρισμούς στη Γαλλία.

Για τη συστηματική προσπάθεια σχετικά με τον θεσμό από την Υπηρεσία Συνεταιριστικής Εκπαιδύσεως βλ. στην συνέχεια (περίοδος 1951 και έπειτα).

Η προσπάθεια για την συλλογή υλικού για συγγραφή της Ελληνικής Συνεταιριστικής Ιστορίας.

- Κείμενο του Αριστ. Ν. Κλήμη για την ανάγκη συλλογής και δημοσίευσης κειμένων σχετικών με την προσφορά των Συνεταιρισμών από το 1914, χρήσιμων και για την μελλοντική συγγραφή της συνεταιριστικής ιστορίας, δημοσιεύτηκε στο Σ. 1949, σ. 95. Γράφει σχετικά:

«Η συνεταιριστική μας κίνηση συμπληρώνει πιά τριανταπέντε χρόνια αφότου εφαρμόστηκε η συνεταιριστική νομοθεσία στη χώρα μας. Έχει λοιπόν διανύσει μια αρκετά μακριά διαδρομή που προσφέρει σημαντικό ενδιαφέρον για την ιστορική της έρευνα. Μα και η προϊστορία της και ανεξάρτητα και σε συνάρτησή με την ιστορική της περίοδο, δεν είναι λιγότερο ενδιαφέρουσα για τη έρευνα. Σωστό είναι επομένως να εξετάζουμε συστηματικά τι πρόσφερε η κίνηση στον ελληνικό λαό και τι δεν κατόρθωσε. Πρέπει να διαπιστώνουμε τους λόγους για τις επιτυχίες και για τις αποτυχίες, να προσδιορίζουμε τι έργο μένει μπροστά μας, να μετρούμε τις δυνάμεις μας και έτσι ενημερωμένοι από την πείρα να εργαζόμαστε με μεγαλύτερη θέληση και συνειδητά και να προσπαθούμε ώστε στα επόμενα χρόνια η κίνηση να προκόβη ολόένα από κάθε πλευρά, για να φτάση αξιόλογα στα πενήντάχρονά της.

Παραδέχομαι ότι για ένα τέτοιου είδους έργο χρειάζεται και χρόνος μακρός και αφοσιωμένη και αθόρυβη επιμονή. Έτσι θα δημιουργηθή ανάλογη παράδοση που θα διαφωτίσει και θα βοηθήσει τους συνεχιστές του. Και χρειάζεται ακόμη - το κυριότερο - άμιλλα ανάμεσα σε πρόσωπα που θα έχουν το θάρρος και τις ικανότητες να απασχοληθούν κάπως συστηματικά στη μελέτη αυτή. Με κατάλληλη όμως υποκίνηση μαζί με το προσωπικό παράδειγμα μπορεί πολλοί να βοηθήσουν το έργο αυτό.

Ανεξάρτητα από τις προτάσεις μου που δημοσιεύτηκαν στο «Συνεταιριστή» (φύλλο 29 - 30) για μια συ-

στηματική κατεύθυνση από τις κορυφαίες οργανώσεις (με προκήρυξη βραβείων κλπ.), ώστε να απασχοληθούν συστηματικά αρκετά πρόσωπα με τις συνεταιριστικές μελέτες και έρευνες, ο καθένας συνεταιριστής πρέπει να κάμη και μόνος του το καθήκον του, ώστε να συγκεντρωθή το χρήσιμο υλικό.

Κυρίως στο σημείο της ιστορικής έρευνας έχουν υποχρέωση να εισφέρουν οι παλαιοί συνεταιριστές των χωριών, οι επίπτες και οι επιθεωρητές και γενικά όλοι όσοι με τη μία ή την άλλη τους ιδιότητα έχουν δική τους πείρα για τα θέματα και έχουν στοιχεία.

Ήδη η αρχή έγινε. Με την πρωτοβουλία κυρίως των περιοδικών «Ο Συνεταιριστής» και η «Φωνή των Συνεταιρισμών», που άνοιξαν σχετικές στήλες, δημοσιεύτηκαν μερικές ενδιαφέρουσες αναμνήσεις και στοιχεία από την παλαιότερη συνεταιριστική κίνηση.

Με την επιθυμία να συμβάλω και εγώ - αν και συννομήλικος με την κίνηση - στην ιστορική έρευνα, θα προσπαθήσω σε μια σειρά από ανεξάρτητα άρθρα που θα δημοσιευτούν στο «Συνεταιριστή» να προσφέρω όσο ιστορικό υλικό συγκεντρώνα, έτσι που να βοηθήσω στην κατοπινή συγγραφή της συνεταιριστικής μας ιστορίας.

(Σ. 1949, σ. 95)

(Βλέπε σχετικά για την ανάγκη της ιστορίας και στον πρόλογο του Γ' τόμου όπου αναφέρονται και σχετικές σημειώσεις του περ. «Συνεταιρισμένη Θράκη» τ. 41/43 του 1935, σ. 22 καθώς και του περ. «Ο Συνεταιριστής» 1952, σ. 85).

Κείμενα συνεταιριστικά - αγροτοοικονομικά Αριστ. Ν. Κλήμη σε περιοδικά - εφημερίδες και ραδιόφωνα⁽¹⁾

Έτος 1946.

«Η έννοια του όρου Συνεταιρισμός». Φ.Σ., Ιούνιος 1946.

«Τα ερειπωμένα χωριά μας». Φ.Σ., Ιούλιος 1946.

«Ορισμός του Συνεταιριστικού Δικαίου». Φ.Σ., Ιούλιος 1946.

«Η εισαγωγή του θεσμού των Συνεταιρισμών εις την Ελλάδα». Φ.Σ., Αύγουστος του 1946.

«Πηγαί του Ελληνικού Συνεταιριστικού Δικαίου». Φ.Σ., Σεπτέμβριος 1946 και Οκτώβριος 1946.

«Οι Συνεταιρισμοί εις τα Δωδεκάνησα». Φ.Σ., Οκτώβριος 1946.

«Οι Συνεταιρισμοί ως Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου». Φ.Σ., Νοέμβριος 1946.

«Οι Συνεταιρισμοί στην Κύπρο». Ομιλία από ραδιοφωνικό σταθμό Αθηνών 22 Νοεμβρίου 1946. Και Φ.Σ., Δεκέμβριος 1946.

«Οι Συνεταιρισμοί ως νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου» Φ.Σ., Δεκέμβριος 1946.

Έτος 1947.

«Η Φωνή των Συνεταιρισμών δεκαπενθήμερη». Φ.Σ., Ιανουάριος 1947.

«Διακρίσεις των Συνεταιρισμών». Φ.Σ., Ιανουάριος 1947.

«Στάσεις Συνεταιρισμού. Καταστατικόν». Φ.Σ., Φεβρουάριος 1947.

⁽¹⁾ Για τα βιβλία του της περιόδου αυτής βλ. «Βιβλιογραφικό βοήθημα σε θέματα Συνεταιρισμών και Αγροτικής Οικονομίας - Πολιτικής». Αθ. 1989 (αναλυτικά).

«Επωνυμία – Έδρα – Περιφέρεια Συνεταιρισμού». Φ.Σ., Μάιος 1947.

«Εγγραφή εις Συνεταιρισμόν». Φ.Σ., Μάιος 1947.

«Η Διεθνής Ημέρα του Συνεργατισμού». Φ.Σ., Ιούλιος 1947.

«Τα βιβλία του Συνεταιρισμού». Φ.Σ., Ιούλιος 1947.

«Κεφάλαια του Συνεταιρισμού». Φ.Σ., Αύγουστος 1947.

«Ευθύνη συνεταιρίων». Φ.Σ., Σεπτέμβριος 1947.

«Γενική Συνέλευσις Συνεταιρισμού». Φ.Σ., Οκτώβριος 1947 και Νοέμβριος 1947.

«Το προσωπικό των Συνεταιρισμών». Σ., Οκτώβριος 1947 και Νοέμβριος – Δεκέμβριος 1947.

Έτος 1948.

«Το Διοικητικόν Συμβούλιον Συνεταιρισμού». Φ.Σ., Δεκέμβριος 1947 και Ιανουάριος 1948.

«Διορισμός Προσωπικού σε συνεταιρική οργάνωση». Σ., Ιανουάριος – Φεβρουάριος 1948.

«Εποπτικόν Συμβούλιον Συνεταιρισμού και εξωτερική Εποπτεία». Φ.Σ., Φεβρουάριος 1948.

«Το προσωπικόν των Συνεταιρισμών: Ιεραρχία, προαγωγές, αποδοχές». Σ., Μάρτιος 1948.

«Άδειες – εσθένεια – στράτευση του προσωπικού των Συνεταιρισμών». Σ., Απρίλιος 1948.

«Αποχώρησις εκ Συνεταιρισμού». Φ.Σ., Απρίλιος 1948.

«Το προσωπικό, Πειθαρχική εξουσία και διαδικασία επιβολής ποινής». Σ., Μάιος – Ιούνιος 1948.

«Έξοδος εκ του Συνεταιρισμού». Φ.Σ., Μάιος 1948.

«Το προσωπικόν των Συνεταιριστικών Οργανώσεων. Πως χάνεται η υπαλληλική σχέση». Σ., Ιούλιος – Αύγουστος 1948.

«Χριστιανισμός και συνεταιριστική οργάνωσις δια μίαν μόνιμον ειρήνην». Φ.Σ., Αύγουστος 1948.

«Ειδικοί διατάξεις περί εργασιών Συνεταιρισμών». Φ.Σ., Αύγουστος 1948.

«Χωριό και πόλις στην Ελλάδα». Φ.Σ., Αύγουστος 1948, Σεπτέμβριος 1948, Οκτώβριος 1948.

«Η δημιουργική δύναμις του Συνεταιρισμού». Φ.Σ., Σεπτέμβριος 1948.

«Προϋπολογισμός – Ισολογισμός – Αποτελέσματα χρήσεως». Φ.Σ., Σεπτέμβριος 1948.

«Αποθεματικά Συνεταιριστικών Οργανώσεων». Φ.Σ., Οκτώβριος 1948.

«Εξασφαλιστικοί θεσμοί για το προσωπικό των Συνεταιρισμών». Σ., Σεπτέμβριος – Οκτώβριος 1948.

«Συγχώνευσις Συνεταιριστικών Οργανώσεων». Φ.Σ., Οκτώβριος 1948.

«Διάλυσις Συνεταιριστικής Οργανώσεως». Φ.Σ., Νοέμβριος 1948.

«Θέματα Ελληνικού Συνεταιριστικού Δικαίου». Φ.Σ., Δεκέμβριος 1948, Ιούνιος 1949, Οκτώβριος 1949.

Έτος 1949.

«Πτώχευσις Συνεταιρισμού». Περ. «Η φωνή των Συνεταιρισμών» Αθηνών, Ιανουάριος 1949.

«Επέτειος του Νόμου 602». Ομιλία από Ραδιοφωνικόν Σταθμόν Αθηνών. Και Περ. «Η φωνή των Συνεταιρισμών» Αθηνών, Ιανουάριος 1949.

«Ελληνικά Συνεταιριστικά βιβλία». Περ. «Η φωνή των Συνεταιρισμών» Αθηνών, Ιανουάριος 1949.

«Η κάλυψις των ζημιών εις τους Συνεταιρισμούς». Περ. «Η φωνή των Συνεταιρισμών» Αθηνών, Ιανουάριος 1949.

«Η Συνεταιριστική εκπαίδευσις και το Συνεταιριστικό βιβλίον». Περ. «Ο Συνεταιριστής» Αθηνών, Ιανουάριος – Φεβρουάριος 1949.

«Η εξέλιξις της αγροτικής οικονομίας και της αγροτικής πολιτικής της Ελλάδος». Περ. «Η φωνή των Συνεταιρισμών» Αθηνών, Ιανουάριος – Φεβρουάριος 1949.

«Το ζήτημα του κεφαλαίου στη γεωργία». Περ. «Η φωνή των Συνεταιρισμών» Αθηνών, Φεβρουάριος 1949.

«Αρχικαί προσπάθειαι δια την οργάνωσιν της αγροτικής πίστεως εν Ελλάδι». Περ. «Η φωνή των Συνεταιρισμών» Αθηνών, Φεβρουάριος 1949.

«Η εισαγωγή του θεσμού των Συνεταιρισμών και η αγροτική πίστις». Περ. «Η φωνή των Συνεταιρισμών» Αθηνών, Ιούνιος 1949.

«Η διακρίνωσις κανόνων δικαίου καταλλήλων δια την οργάνωσιν και άσκησιν της αγροτικής πίστεως». Περ. «Η φωνή των Συνεταιρισμών» Αθηνών Ιούνιος 1949.

«Πρώται διατάξεις περί Συνεταιρισμών εις δωδεκάνησον». Περ. «Η φωνή των Συνεταιρισμών» Αθηνών, Ιούνιος 1949.

«Η τοποθέτησις κεφαλαίων και άσκησις της αγροτικής πίστεως μέχρι της ιδρύσεως της ΑΤΕ». Περ. «Η φωνή των Συνεταιρισμών» Αθηνών, Ιούλιος 1949.

«Αι τοπικαί Γεωργικαί Τράπεζαι». Περ. «Η φωνή των Συνεταιρισμών» Αθηνών, Αύγουστος 1949.

«Η κίνησις του 1923 δια την ίδρυσιν Γεωργικής Τραπεζής». Περ. «Η φωνή των Συνεταιρισμών» Αθηνών, Σεπτέμβριος 1949.

«Συνεργατική εκδοτική εταιρία». Περ. «Ο Συνεταιριστής» Αθηνών, Σεπτέμβριος 1949.

«Αι συζητήσεις του 1926 διά την Γεωργικήν Τράπεζαν». Περ. «Η φωνή των Συνεταιρισμών» Αθηνών, Οκτώβριος 1949.

«Το πρόβλημα των συμμοριοπλήκτων». Περ. «Οικονομικός Παρατηρητής» Αθηνών, Οκτ. 1949.

«Αι μαχητικαί προσπάθειαι διά την ίδρυσιν της ΑΤΕ». Περ. «Η φωνή των Συνεταιρισμών» Αθηνών Νοέμβριος 1949.

«Αγρότες – Αστυφιλία – Ραδιόφωνο – Συνεταιρισμοί». Ομιλία από Ραδιοφωνικόν Σταθμόν Αθηνών, Νοέμβριος 1949.

«Το πρόβλημα των συμμοριοπλήκτων». Περ. «Οικονομικός Παρατηρητής» Αθηνών, Οκτ. 1949.

«Αι μαχητικαί προσπάθειαι διά την ίδρυσιν της ΑΤΕ». Περ. «Η φωνή των Συνεταιρισμών» Αθηνών Νοέμβριος 1949.

«Αγρότες – Αστυφιλία – Ραδιόφωνο – Συνεταιρισμοί». Ομιλία από Ραδιοφωνικόν Σταθμόν Αθηνών, Νοέμβριος 1949.

«Αγρότες – Αστυφιλία – Ραδιόφωνο – Συνεταιρισμοί». Ομιλία από Ραδιοφωνικόν Σταθμόν Αθηνών, Νοέμβριος 1949.

«Αγρότες – Αστυφιλία – Ραδιόφωνο – Συνεταιρισμοί». Ομιλία από Ραδιοφωνικόν Σταθμόν Αθηνών, Νοέμβριος 1949.

Έτος 1950.

«Η συνεταιριστική κίνησις της Λέσβου». Εις λεύκωμα «Λεσβιακές Σελίδες 1950» Δελή – Μαντζουράνη. (Βλ. και Φ.Σ. 1950, σ. 1348).

«Η Κοινωνική σημασία του Συνεταιρισμού». Εις λεύκωμα «Λεσβιακό Ημερόλογο 1950» Βερναρδάκη – Σαμάρα.

«Συζητήσεις περί ιδρύσεως ΑΤΕ». Περ. «Η φωνή των Συνεταιρισμών» Αθηνών, Ιανουάριος 1950, Φεβρουάριος 1950.

«Η ίδρυσις της ΑΤΕ». Περ. «Η φωνή των Συνεταιρισμών» Αθηνών, Μάρτιος 1950.

«Η έναρξις της λειτουργίας της ΑΤΕ». Περ. «Η φωνή των Συνεταιρισμών» Αθηνών, Απρίλιος 1950.

«Οι Συνεταιριστικές Οργανώσεις στην οικονομία και τη Νομοθεσία» (απόδοση κειμένου Γ. FAUQUET). Περ. «Ο Συνεταιριστής» Αθηνών, Ιούλιος – Αύγουστος 1950.

«Ο Συνεταιρισμός των ψαράδων στο Μόλυβο της Λέσβου». Ομιλία από Ραδιοφωνικόν Σταθμόν Αθηνών, 5 Αυγούστου 1950.

«Το κοινωφελές έργο της ΑΤΕ και η αποστολική δράσις των υπαλλήλων της». Περ. «Τραπεζιτικόν Κόσμος» Αθηνών, Αύγουστος 1950.

«Το δικαίον του παραγωγού στην Ελλάδα». (Αγρότης). Περ. «Δελτίον Ενώσεως Συνεταιρισμών Λέσβου» Μυτιλήνη, Σεπτέμβριος 1950.

«Η ρευστοποιήσις των χορηγήσεων της ΑΤΕ και η συνδρομή του τύπου». Περ. «Δελτίον Αγροτικής Τραπεζης» Αθηνών, Σεπτέμβριος – Οκτώβριος 1950.

«Τα καπνά μας κατά το 1950». Περ. «Ο Συνεταιριστής» Αθηνών, Σεπτέμβριος – Οκτώβριος 1950.

«Συνεταιριστικά χρονικά – Κεντρική Τράπεζα. Χρήσιμες παλαιότερες υποδείξεις Σ. Ιασεμίδη». («Ερευνητής»). Περ. «Ο Συνεταιριστής» Αθηνών, Σεπτέμβριος – Οκτώβριος 1950.

«Το έργον των Συνεταιρισμών εις την ελληνικήν ύπαιθρον». Εφημ. «Αγροτική Ανόρθωσις». Πατρών, 17 Σεπτεμβρίου 1950 και ομιλία από Ραδιοφωνικόν Σταθμόν Αθηνών, 7 Οκτωβρίου 1950.

«Τράπεζαι του Λαού». Περ. «Τραπεζιτικός Κόσμος» Αθηνών, Νοέμβριος 1950.

«Πενήντα χρόνια ελληνικής συνεταιριστικής δημιουργίας». Ομιλία από Ραδιοφωνικόν Σταθμόν Αθηνών 11 Νοεμβρίου 1950 και εφημ. «Αγροτική Ανόρθωσις» Πατρών 12 Νοεμβρίου 1950. Και περ. «Δελτίον Ενώσεως Μαστιχοπαραγωγών Χίου», Χίος Νοέμβριος 1950.

«Τα γενέθλια των Τραπεζών». Περ. «Τραπεζικός Κόσμος» Αθηνών, Νοέμβριος 1950.

«Μία επίσκεψη σ' ένα συγχρονισμένο Ελαιουργείο». Περ. «Ο Συνεταιριστής» Αθηνών, Νοέμβριος – Δεκέμβριος 1950.

«Πιστωτικά Τράπεζαι του Λαού». Περ. «Τραπεζικός Κόσμος» Αθηνών, Δεκ. 1950.

– Πρότυπα συνεταιρικά Ελαιουργεία» Ομιλία από Ραδιοφ. Στ. Αθηνών 23/12/1950.

Επίσης βιβλιογραφικά και άλλα κείμενα στη Φ.Σ. 1948/1949, σ. 949, 1173, 1212, 1327, 1453, 1754.

Μερικές φωτογραφίες από τον Τρίτο Τόμο για εργασίες Συνεταιρικών Οργανώσεων.

Σελίδα Γ' Τόμου	Φωτογραφία
78/1230	Ένωση Γ.Σ. Αλεξανδρουπόλεως.
101/1253	Ένωση Γ.Σ Βορδαίας.
109/1261	Ένωση Γ.Σ. Ξάνθης.
149/1301	Αλιευτ. Συνετ. Μεσολογγίου.
154/1306	Ένωση Γ.Σ. Ξάνθης.
155/1307	Γ.Π. Συνετ. Κοσμίου Κομοτηνής.
171/123	Ένωση Γ.Σ. Τρικάλων.
219/1371	Συνεταιρισμός Ν. Αγχιάλου.
309/1461	Ένωση Συνεταιρισμών Σάμου.
316/1468	Ένωση Γ.Σ. Κατερίνης.
321/1473	Ένωση Κιτροπαραγωγών Κρήτης.
325/1477	Ένωση Μαστιχοπαραγωγών Χίου.
340/1492	Ένωση συνεταιρισμών Πατρών.
361/1513	Ένωση Συνεταιρισμών Γιαννιτσών.
366/1518	Συνετ. Αλιέων Πρεβέζης.
399/1551	Ένωση Συνεταιρισμών Λέσβου.
422/1574	Ένωση Συνεταιρισμών Ξάνθης.
426/1578	Γαλακτ. Συνεταιρισμός Μέρους Ρεθύμνης.
440/1592	Ένωση Συνεταιρισμών Ξάνθης.
561/1713	Ένωση Συνεταιρισμών Ξάνθης.
562/1714	Ένωση Συνεταιρισμών Ξάνθης.
563/1715	Ένωση Συνεταιρισμών Ξάνθης.

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'

ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΕΝΩΣΕΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Πέρα από τις ειδικές πληροφορίες που υπάρχουν σε αυτό το Υποκεφάλαιο και αφορούν γενικές και ειδικές αναφορές στο έργο των Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών, ο μελετητής πρέπει να ανατρέχει και στο έργο της Συνομοσπονδίας και των αντιστοίχων Κεντρικών Οργανώσεων (Υποκεφ. ΣΤ/1) αλλά και στο Υποκεφάλαιο Δ που αφορά τις δραστηριότητες των πρωτοβαθμίων Συνεταιρισμών. Και αυτό επειδή, σε πολύ μεγάλο βαθμό (και μάλιστα στη διαχείριση γεωργικών προϊόντων, τις συγκεντρώσεις, τις προμήθειες κλπ.) το έργο των Οργανώσεων βρίσκεται συνήθως σε συσχετισμό όπως τα συγκοινωνούντα αγγεία.

Σε όλα τα χρόνια της περιόδου 1946 - 1950 και μέσα στις πολύ δύσκολες συνθήκες της υπαίθρου από την αναστάτωση του διχασμού, τις καταστροφές και τη δύσκολη οικονομική κατάσταση, οι Ενώσεις εκτελούν, όσο τους επιτρέπουν οι συνθήκες, το γνωστό βασικό τους έργο στη χρηματοδότηση της γεωργίας (κυρίως από πιστώσεις Τράπεζας Ελλάδος - Αγροτικής) και τις συνηθισμένες, ανάλογα με την περιφέρεια και τα καλλιεργούμενα προϊόντα, συγκεντρώσεις - διαθέσεις γεωργικών προϊόντων κλπ. Όμως - όπως θα φανεί από τα στοιχεία που ακολουθούν - την περίοδο αυτή οι Ενώσεις εκτελούν, σε μεγάλο βαθμό, γενικότερο έργο ανασυγκρότησης, με διαχείριση γεωργικών εφοδίων από τη Συμμαχική βοήθεια, με ενέργειες στον τομέα του Επισιτισμού (πρατήρια, κλπ.), με διεύρυνση της παραγωγικής συμβολής τους σε μηχανήματα καλλιέργειας, συγκομιδής και με δημιουργία νέων ή διεύρυνση παλαιότερων γεωργικών βιομηχανιών για τα διάφορα προϊόντα.

Ακόμα οι Ενώσεις προχωρούν, με την κατεύθυνση της Συνομοσπονδίας και τη βοήθεια της Κ.Υ.Δ.Ε.Π., στην ίδρυση εξειδικευμένων κεντρικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων κατά γεωργικά προϊόντα ή τομείς εργασιών, δράσι που είναι το κύριο χαρακτηριστικό της περιόδου αυτής (βλ. στο ΣΤ/1). Αυτό επιτυγχάνεται όσο αναπτύσσεται η ροή της Συμμαχικής βοήθειας προς τη Χώρα για την ανασυγκρότηση της και όσο αποκαθίσταται σχετική κατά τόπους ηρεμία από τον διχασμό (κατά τα τέλη κυρίως της περιόδου) στον οποίο κατόρθωσαν να μην έχουν μεγάλη ανάμειξη αλλά να αναπτύσσουν προσπάθειες όχι μόνο για την προστασία των αγροτικών πληθυσμών αλλά και για την υποστήριξη διεθνώς και των διεκδικήσεων για τα εθνικά δίκαια και για την ανασυγκρότηση της χώρας με κριτήριο το όφελος των ευρύτερων στρωμάτων του Ελληνικού Λαού.

- Από πλευράς διεύρυνσης του δικτύου των Ενώσεων σημειώνεται ότι:

Το 1946 ιδρύθηκαν 4 Ενώσεις Γ. Συνεταιρισμών και διαλύθηκε 1. Στο τέλος του 1946 υπήρχαν 110 Ενώσεις (Σ. 1948 σ. 67).

Το 1947 ιδρύθηκαν 3 Ενώσεις Γεωργικών Συνεταιρισμών και διαλύθηκε 1. Στο τέλος του 1947 υπήρχαν 113 Ενώσεις από τις οποίες λειτουργούσαν οι 109 με μέλη 5.247 γεωργικούς Συνεταιρισμούς (μέλη τους 549.468 αγρότες).

Το 1948 ιδρύθηκαν 3 Ενώσεις. Στο τέλος του 1948 υπήρχαν 116 από τις οποίες λειτουργούσαν 112 με μέλη 5.397 Συνεταιρισμούς (580.000 περίπου αγρότες τα μέλη των Συνεταιρισμών) (Σ. 1950, σ. 27).

Κατά το 1949 ιδρύθηκαν οι ακόλουθες Ενώσεις συνεταιρισμών.

1. «Ενώσεις ελαιουργικών συνεταιρισμών Μαλιακού - Ευβοϊκού - Παγασητικού

Κόλλου Συν. Π.Ε.». Έδρα της είναι η Στυλίδα.

2. «Ενώσεις γεωργικών συνεταιρισμών Αποκορώνου Κρήτης Συν. Π.Ε.». Έδρα της είναι ο Βάμος.

Στο τέλος του 1949 υπήρχαν 118 Ενώσεις Γ. Συνεταιρισμών από τις οποίες λειτουργούσαν οι 114 (Σ. 1950 σ. 83).

Συνολικά από το 1945 έως το τέλος του 1950 ιδρύθηκαν 18 Ενώσεις (απολ. ΑΤΕ 1950).

Κατά το τέλος του 1950 ο αριθμός των Ενώσεων κατά Γεωγραφικά Διαμερίσματα, (με ένδειξη και των κεφαλαίων τους), ήταν ο ακόλουθος (σύμφωνα με πίνακα του Αρχείου μου).

Συγκεντρωτικά Στοιχεία περί αριθμό και των κεφαλαίων των Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών κατά την 31.12.50

(Γα χρηματικά ποσά εις εκατομμύρια δραχμών)

Γεωγραφικά Διαμερίσματα	Αριθμός Ενώσεων	Μερίδες		Αποθεματικά κεφάλαια			
		Δηλωθείσαι	Καταβληθείσαι	Τακτικών	Έκτακτων	Λοιπά Αποθεματικά	Σύνολο Αποθεματικών
Δυτική Θράκη	6	430	350	188	1.549	1.112	2.849
Ανατ. Μακεδονία	5	578	431	59	1.238	1.906	3.203
Κεντρ. Μακεδονία	11	637	369	200	1.352	2.144	3.696
Δυτ. Μακεδονία	7	469	145	87	1.225	1.686	2.998
Θεσσαλία	8	209	88	263	862	3.125	4.250
Στερεά Ελλάδα	16	405	134	198	1.177	2.709	4.084
Ηπειρος	6	44	21	53	303	451	807
Πελοπόννησος	24	720	435	270	2.783	701	3.754
Νήσοι Αιγαίου	5	572	485	85	1.044	2.686	3.815
Νήσοι Κυκλάδες	4	242	102	24	281	-	305
Νήσος Κρήτη	17	403	262	32	359	3.582	3.973
Νήσοι Ιόνιοι	5	185	84	20	68	32	120
Δωδεκάνησος	1	26	18	5	30	15	50
Σύνολον	115	4.920	2.924	1.484	12.271	20.149	33.904

Γενικές πληροφορίες και παρατηρήσεις για το έργο των Ενώσεων την περίοδο αυτή.

Πολλά στοιχεία για το θέμα υπάρχουν σε ευρύτερα κείμενα, (επισκοπήσεις, έρευνες, διαπιστώσεις) για το έργο όλων γενικά των Συνεταιρικών Οργανώσεων (πρωτοβαθμίων, Ενώσεων, Κοινοπραξιών, Συνομοσπονδίας, άλλων Κεντρικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων) μερικά από τα οποία μνημονεύονται στο ΣΤ/Ι για τη Συνομοσπονδία ή σε άλλα Υποκεφάλαια (κατά θέματα).

Βασικό κείμενο στο οποίο μπορεί να ανατρέξει ο μελετητής είναι η διάλεξη του Δ.Θ. Πάνου (στη σειρά των ομιλιών του Ομίλου Γεωπόνων στην αίθουσα «Παρνασσός») με τίτλο το «έργο των Συνεταιρικών Οργανώσεων μεταπολεμικός» (δημοσιευμένη στη Φ.Σ. 1948, σ. 1039) με πλούσια στοιχεία και ορθές παρατηρήσεις.

Γενικά στοιχεία με παρατηρήσεις υπάρχουν και σε έρευνες οργάνων διεθνών Οργανισμών. Ενδεικτικά αναφέρουμε τα στοιχεία από έκθεση αντιπροσωπείας του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας, με σωστές υποδείξεις – κυρίως προς την Κυβέρνηση – για τη σημασία των Συνεταιρικών Οργανώσεων. (βλ. περ. «Νέα Οικονομία» και Φ.Σ. 1948 σ. 1071). Διευκρινήσεις πάνω στα γραφόμενα στην έκθεση που δημοσιεύονται στο Σ. 1952, σ. 17-22.

Πολλά στοιχεία για τις γενικές προσπάθειες – δραστηριότητες του συνόλου των Ενώσεων (ή ομάδων τους) βλ. και στο Υποκεφ. ΣΤ/Ι.

Για το δύσκολο έργο του Συνεργατισμού κατά το 1949 και τις εκδηλώσεις τους βλ. κείμενο Ι. Αφεντάκη Φ.Σ. 1949 σ. 1801.

Περί ειδικής πληροφορίας κατά θέματα ή περιφέρειες.

Στη συνέχεια δίδονται πληροφορίες για δραστηριότητες των Ενώσεων (ή μερικών Ενώσεων ομαδικά) κατά ειδικά θέματα, θα ακολουθήσουν δε ειδικές πληροφορίες κατά επανυμίες Ενώσεων. Πρέπει να σημειωθεί ότι οι πληροφορίες είναι ενδεικτικές και δίδουν στοιχεία είτε έξω από το συνηθισμένο έργο όλων των Ενώσεων είτε σε περιπτώσεις που υπάρχουν αξιοπρόσεκτα ειδικά στοιχεία δημοσιευμένα σε έντοπα ή στο αρχείο μου.

Οι δραστηριότητες των Ενώσεων για κοινή και διάθεση γεωργικών ή αικιακών εφοδίων. Πρατήρια.

Ο τομέας αυτός είναι από τους βασικούς κατά την περίοδο αυτή τόσο επειδή υπήρχαν πολλές ελλείψεις (από τις κατοχικές και μετακατοχικές καταστροφές και την πολύ δύσκολη οικονομική κατάσταση), όσο και από την εισροή της συμμαχικής βοήθειας της οποίας, σε μεγάλο μέρος, οι Ενώσεις (και η Κ.Υ.Δ.Ε.Π.) υπήρξαν οι αγωγοί για τίμια διανομή – διαχείριση στους αγρότες. Στον τομέα αυτόν – πρέπει να σημειωθεί – ότι ενώ αναπτύσσονταν οι προσπάθειες των Ενώσεων ορθώνονταν και η αντίδραση από τους εμπορικούς κύκλους που θεωρούσαν την Εργασία ως δικαίωμα των "παραγωγικών τους τάξεων".

Από τα βασικά προβλήματα που έχουν να αντιμετωπίσουν κάθε τόσο οι Ενώσεις είναι η όλη λειτουργία των Πρατηρίων τους για τις προμηθευτικές τους εργασίες. Οι εναντίον τους αντιδράσεις ήταν συνεχείς ακόμα και με μηνύσεις εναντίον τους και ποινικές κυρώσεις. Με το όλο θέμα ασχολείται ιστορικά και θεωρητικά κείμενο του Θ. Τζωρτζάκη στο Σ. 1949 σ. 81 επ. Έχει διαχρονική αξία για πολλά.

– Αξιόλογο σχετικό κείμενο είναι και η διάλεξη του Δ.Θ. Πάνου (στη σειρά Συνεταιριστικών Ομιλιών της Συνομοσπονδίας) στις 3/6/1949 δημοσιευμένη στη Φ.Σ. 1949 σ. 1668, που δεν είναι, βέβαια δυνατό να μεταφερθεί εδώ αλλά πρέπει να την

Γεωγραφικά Διαμερίσματα	Αξία προμηθευμένων ειδών κατά το έτος 1950										(εις εκατομμύρια δραχμών)		
	Διέ Γεωργ. ανέργους		Διέ βιοτεχν. ανέργους		Σύνολον διέ Γεωργ. ανέργους		Σύνολον διέ βιοτεχν. ανέργους		Γενικόν Σύνολον προμηθ. ειδ.		Διέ Γεωργ. κές ανέργους	Διέ βιοτεχν. ανέργους	Σύνολον δεκαεθέντων ειδών
	Α.π.	Μέσω τρίτων	Α.π.	Μέσω τρίτων	Α.π.	Μέσω τρίτων	Α.π.	Μέσω τρίτων	Α.π.	Μέσω τρίτων			
Δυτική Οράκη	198	489	1.879	1.916	687				3.795	4.482	589	4.216	4.805
Ανατολ. Μακεδονία	1.192	1.338	1.202	6.882	2.530				8.084	10.614	2.328	8.555	10.883
Κεντρ. Μακεδονία	735	236	5.608	2.060	973				7.668	8.641	981	7.255	8.236
Δυτική Μακεδονία	119	429	1.502	3.758	548				5.260	5.808	498	5.161	5.659
Θεσσαλία	1.916	127	1.155	530	2.043				1.685	3.728	2.026	2.030	4.056
Στερεά	1.293	4.403	7.891	1.182	5.696				9.073	14.769	5.818	8.632	14.450
Ηπειρος	42	13	667	583	55				1.250	1.305	47	1.063	1.110
Πελοπόννησος	2.322	675	3.785	799	2.997				4.584	7.581	3.001	4.193	7.194
Ν. Αργόλου	3.194	243	2.013	55	3.437				2.068	5.505	3.413	1.632	5.045
Ν. Κορινθίας	1.678	197	305	80	1.875				385	2.260	1.699	352	2.051
Ν. Κρήτη	1.971	218	4.884	1.215	2.189				6.099	8.288	1.615	5.771	7.386
Ν. Ίωνιοι	376	55	592	235	413				825	1.238	210	827	1.037
Δωδεκάνησος	-	120	-	31	120				31	151	120	21	141
Σύνολον	15.038	8.525	31.483	19.324	23.563				50.807	74.370	22.345	49.708	72.053

Μερικές φωτογραφίες στους προηγούμενους τόμους για δραστηριότητες των Ενώσεων Γ. Συνεταιρισμών κατά την μετακατοχική περίοδο.

Σελίδα	Φωτογραφία
262/790	Το κονσερβοποιείο Γέφυρας Θεσσαλονίκης.
266/794	Κονσέρβες φρούτων Ενώσεων Λαγκαδά.
300/828	Εγκαταστάσεις Ομοσπονδίας Γ.Σ. Θεσσαλονίκης.
338/866	ΑΓΝΟ Θεσσαλονίκης.
368/896	Οινοποιείο Τυρνάβου Ενώσεως Λαρίσης.
410/938	Εγκαταστάσεις ΡΕΑ Ενώσεως Αργολίδας.
412/940	ΕΓΣ Μυτιλήνης. Εκφόρτωση εφοδίων.
447/975	ΕΓΣ Εάνθης. Προσπάθειες για μηχανοκαλλιέργεια.
548/1076	Ε.Γ.Σ. Πεζών. Εγκαταστάσεις.
399/1551	Διοίκηση και προσωπικό ΕΓΣ Λέσβου.
422/1574	Διοίκηση και προσωπικό ΕΓΣ Εάνθης.
440/1592	Προσπάθειες για πρατήρια Ενώσεων.
561/1713	Διοίκηση και προσωπικό ΕΓΣ Εάνθης.

Εγκαίνια ψυγείου – παγοποιείου

μελετήσουν ολόκληρη όσοι ενδιαφέρονται ειδικότερα για το θέμα.

– Πολύ ενδιαφέροντα αναλυτικά στοιχεία προμηθευθέντων και διατεθέντων ειδών από τις Ενώσεις κατά το 1950 και μάλιστα κατά Γεωργ. Διαμερίσματα και άλλες αναλύσεις, δίνει ο πίνακας της προηγούμενης σελίδας από το αρχείο μου:

Φωτογραφίες στη «Φωνή των Συνεταιρισμών» του 1949 από συνεταιριστικές δραστηριότητες.

- σ. 1606. Από τον εορτασμό το 1949 της Διεθνούς Ημέρας Συνεταιρισμών με ευρύτατη συμμετοχή Συνεταιρικών οργανώσεων, πολιτικού κόσμου, δημοσίων υπαλλήλων και άλλων.
- σ. 1690. Ο Βασιλεύς καλεί από το βήμα της Ακαδημίας εις πανελλήνιον συναγερμόν υπέρ των ανταρτόπληκτων.
- σ. 1693. Κατάθεση στεφάνου από τους αντιπροσώπους των Συνεταιρικών Οργανώσεων στο Μνημείον Αγνώστου Στρατιώτου (Σεπτέμβριος 1949).
- σ. 1696. Ομιλία Αλ. Μίπαλατζή στη Σύσκεψη Σεπτ. 1949.
- σ. 1703. Ομιλία Ι. Αφεντάκη για τον επαναπατρισμό των ανταρτόπληκτων.
- σ. 1725. Συγκέντρωση με ευρύτατη συμμετοχή στην αρχαιολογική Εταιρεία για τον επαναπατρισμό.
- σ. 1725. Τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής της Σύσκεψης για τον Επαναπατρισμό των συμμοριόπληκτων στον Πρόεδρο της Κυβερνήσεως.
- σ. 1726. Σκίτσο ολοσέλιδο «Έτσι πρέπει να γίνει ο Επαναπατρισμός».

Προσπάθειες των Ενώσεων για ανάπτυξη μηχανολογικού εξοπλισμού.

Τα αυτοκίνητα για μεταφορές των γεωτόπων

Το πρόβλημα απασχόλησε πολύ τις Ενώσεις (και τη Συνομοσπονδία) αφού στον πόλεμο, την κατοχή και το διχασμό είχαν καταστραφεί, σχεδόν στο σύνολο τους, τα ζώα για τις μεταφορές των γεωργικών προϊόντων καθώς και τα λίγα αυτοκίνητα που είχαν οι Ενώσεις.

Η συμμαχική βοήθεια μεταξύ των άλλων εφοδίων έκανε εισαγωγή και αυτοκινήτων για τις μεταφορές. Η Ούνρα έφερε σημαντικό αριθμό αυτοκινήτων το 1946 και για τη διάθεσή τους εκδόθηκε ο Ν. 1086 του 1946 που προέβλεπε την χορήγηση τους σε επαγγελματίες αυτοκινητιστές, κυρίως σε αυτούς που είχαν αυτοκίνητα στις 28.10.1940, τους οποίους και υποχρέωνε τώρα ο νόμος να συστήσουν ειδικούς συνεταιρισμούς. Ο νόμος αυτός όριζε στο άρθρο 18 ότι ο Υπουργός Μεταφορών είχε δικαίωμα να παραχωρεί αυτοκίνητα και σε άλλες τέσσερις κατηγορίες οργανισμών ή επιχειρήσεων.

Επειτα από έντονες και επίμονες προσπάθειες των συνεταιρικών οργανώσεων, παραχωρήθηκαν και στις Ενώσεις γεωργικών συνεταιρισμών της Χώρας 280 περίπου από τα αυτοκίνητα αυτά της Ούνρα με πίστωση. Η παραχώρηση έγινε σύμφωνα με την γ' περίπτωση του άρθρου 18 του σχετικού Νόμου 1086/1946 (Οργανώσεις σημαντικού ενδιαφέροντος ή κοινής ωφέλειας).

Η κατανομή έγινε με κλήρωση. Πίνακα κατανομής βλ. στο Σ.Δ. 1946 τ. 6 σ. 22. Εκτός από τις Ενώσεις θα γινόταν εξυπηρέτηση και Δασικών και Κτηνοτροφικών Συνεταιρισμών για τις μεταφορικές ανάγκες τους.

Σχεδόν αμέσως όμως σε πολλά μέρη άρχισε ζωηρή αντίδραση και εξοντωτική πολεμική εναντίον των Ενώσεων από μέρος των ιδιωτών αυτοκινητιστών και των συνεταιρισμών τους. Η υπόθεση έγινε πολυκύμαντη. Πέρασε από διάφορες φάσεις.

Και κατέληξε σε μεγάλη σύγχυση. Σύγχυση διοικητική, νομική, δικαστική, κινδύνευε να οδηγήσει ουσιαστικά σχεδόν σε ολοκληρωτική αχρήστευση των συνεταιρικών αυτοκινήτων, με τις ερμηνείες που δίνονταν για το πώς μπορούσαν οι Ενώσεις να χρησιμοποιούν τα αυτοκίνητα αυτά (για τις μεταφορές γεωργικών προϊόντων κλπ. των Συνεταιρισμών και αγροτών). Το όλο θέμα με τις συνεχείς ενέργειες βλ. στη Φ.Σ. σελ. 89, 132, 161, 169, 195, 211, 296, 409. Νομική και ουσιαστική περιγραφή κάνει ο Π. Χασαπόπουλος στο Σ. 1949, σ. 17 και 88. Υπήρξαν αντίθετες αποφάσεις του Α.Π. 92/1949 και του Σ.Ε. 400/1948 (βλ. Φ.Σ., σ. 1155 και σ. 1820).

Εκτός από τις αντιδράσεις – καταγγελίες των αυτοκινήτιστών, πρόβλημα υπήρχε και από τη χρησιμοποίηση των αυτοκινήτων με τις επιτάξεις τους από τις τοπικές στρατιωτικές αρχές, τις συχνές καταστροφές τους από νάρκες και δολιοφθορές και την απαίτηση των Δημοσίων Ταμείων για την καταβολή των δόσεων της αξίας των (πρόβλημα που ταλαιπώρησε τις Ενώσεις παρόλες τις οδηγίες του Υπουργού Συντονισμού για επίδειξη κατανόησης σχετικά με τις οφειλές στις περιπτώσεις αυτές).

Τα Μηχανουργεία κατασκευής γεωργικών Εργαλείων.

Γίνονται Ενέργειες για παραχώρηση σε Ενώσεις μέρους των εισαχθέντων μηχανουργείων έπειτα από μελέτη και σύμφωνο εισήγηση Υπουργείου Γεωργίας. Απόρριψη από «ειδική Επιτροπή», παραχώρηση τους σε βιομηχάνους. Διαμαρτυρίες Συνομοσπονδίας. (αναλυτικά Φ.Σ. 1946, σ. 197).

Εργοστάσια συνεταιρικά για ρητίνη.

Πρόταση δασολόγου Π. Κασσανδρέα για δημιουργία τέτοιου εργοστασίου από Δασικούς Συνεταιρισμούς (αναλυτικά Φ.Σ. 1946, σ. 223) Το έργο πραγματοποιήθηκε αργότερα.

Προσπάθειες των Ενώσεων Γ. Συνεταιρισμών για την αμπελοργία (σταφύλια, οίνοι, σταφίδες).

Για το θέμα αυτό (σε ότι αφορά ομαδικές ενέργειες και δραστηριότητες τους) πολλά στοιχεία στη Φ.Σ. σ. 698 και 1141 και στο Σ. 1948 σ. 91 και 1950 σ. 16. Βλ. επίσης στο Υποκ. ΣΤ/1 για τις ειδικευμένες κεντρικές συνεταιριστικές οργανώσεις Κ.Σ.Ο.Σ και Οινική και στο Υποκεφ. Η (όσον αφορά τις επαγγελματικές γενικές διεκδικήσεις του κλάδου).

– Αποφασίστηκε από τις συνεταιρικές οργανώσεις Θεσσαλίας η ίδρυση φυτωρίου αμερικανικών κλημάτων στη Λάρισα. (Φ.Σ. 1946, σ. 251) για την άμυνα ενάντια στην εξαπλούμενη φυλλοξήρα.

– Σύσκεψη και ενέργειες του Α.Σ.Ο., για κορινθιακήν, φορολογίαν οίνου (Φ.Σ. 1946, σ. 251).

– Αξιόλογα είναι τα στοιχεία για τις Οινοποιητικές εργασίες των Ενώσεων κατά το 1950, (του επόμενου πίνακα από το αρχείο μου).

Οινοποιητικά εργασία Ενώσεων 1950

Ένωση Συνεταιρισμών	Οινοδεξαμενάι		Εισκομισθείσα ποσότης		Παραγ- θέντες οίνοι (χιλ.οκ.)
	αριθμ.	τόνοι (χωρητικ.)	Γλεύκος (χιλ.οκ.)	Σταφυλών (χιλ.οκ.)	
1. - Ε.Σ. Κολυμβαρίου	67	2.800		2.386	1.700
2. - Ε.Σ. Καστελλίου	49	2.074		1.430	1.100
3. - Ε.Σ. Κυδωνίας	57	2.560		1.538	1.250
4. - Ε.Σ. Πεζών ⁽¹⁾	32	1.450		900	718
5. - Ε.Σ. Σητείας	35	1.198		275	195
6. - Ε.Σ. Αποκορώνου	26	1.300		399	319
7. - Ε.Σ. Σάμου	132	7.543	1.242	3.108	4.288
8. - Ε.Σ. Λευκάδος	30	1.400		1.557	1.231
9. - Ε.Σ. Θήρας	14	545		427	313
10. - Ε.Σ. Δωδεκανήσου ⁽²⁾				1.696	960
11. - Ε.Σ. Πατρών ⁽²⁾				1.550	936
	442	20.870	1.242	15.266	13.010

(1) Στοιχεία 1949

(2) Εις Εγκαταστάσεις τρίτων

Δραστηριότητες των Ενώσεων για βαμβακοκαλλιέργεια, εκκοκκιστήρια, τιμές, κλπ.

Σχετικά στοιχεία βλ. και στο Υποκεφ. ΣΤ/1 (για Κ.Υ.Δ.Ε.Π. που χειριζόταν το ζήτημα στο κέντρο) και Υποκεφ. Η για τις σχετικές ενέργειες.

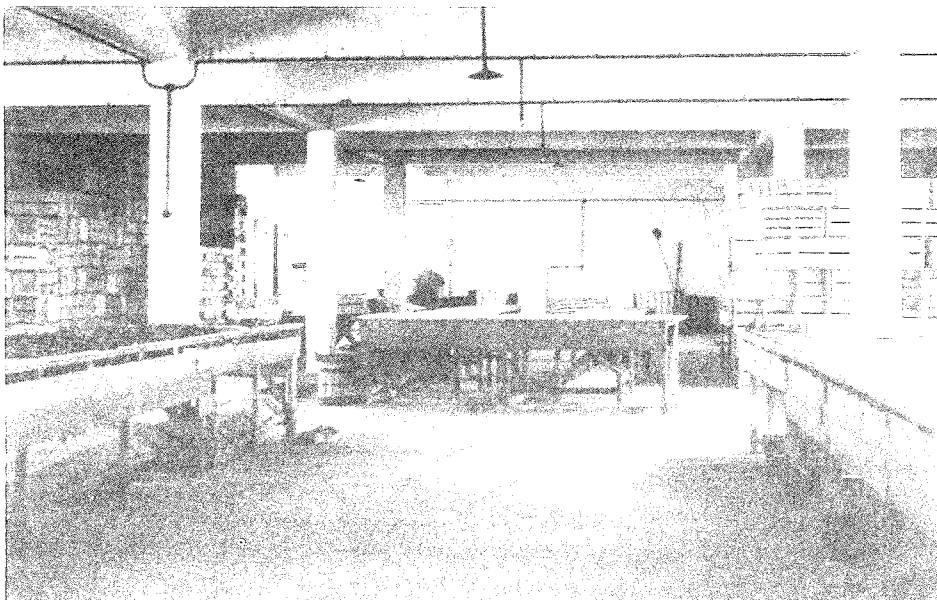
Από το σχέδιο Μάρσαλ (έπειτα από ενέργειες) δόθηκαν σε Ενώσεις νέα πρότυπα εκκοκκιστήρια βάμβακος που τα λειτούργησαν οι Ενώσεις από το 1950. Βλ. αναλυτικά κείμενο στο Σ. 1951, σ. 66-67.

Στοιχεία για το βαμβάκι, τη συγκέντρωση, τα εκκοκκιστήρια κλπ. κατά την εξεταζόμενη περίοδο βλ. και στο Σ. 1958 σ. 5 σε αναλυτικό κείμενο Ηλ. Χριστόπουλου, ιστορικά για το ρόλο των Ενώσεων και Κ.Υ.Δ.Ε.Π., με σχετικούς στατιστικούς πίνακες κατά έτος (στρέμματα, παραγωγή, εκκόκκιση, συγκέντρωση, εξαγωγές γενικές και Κ.Υ.Δ.Ε.Π.). (Βλ. και στις επωνυμίες των Ενώσεων στη συνέχεια.)

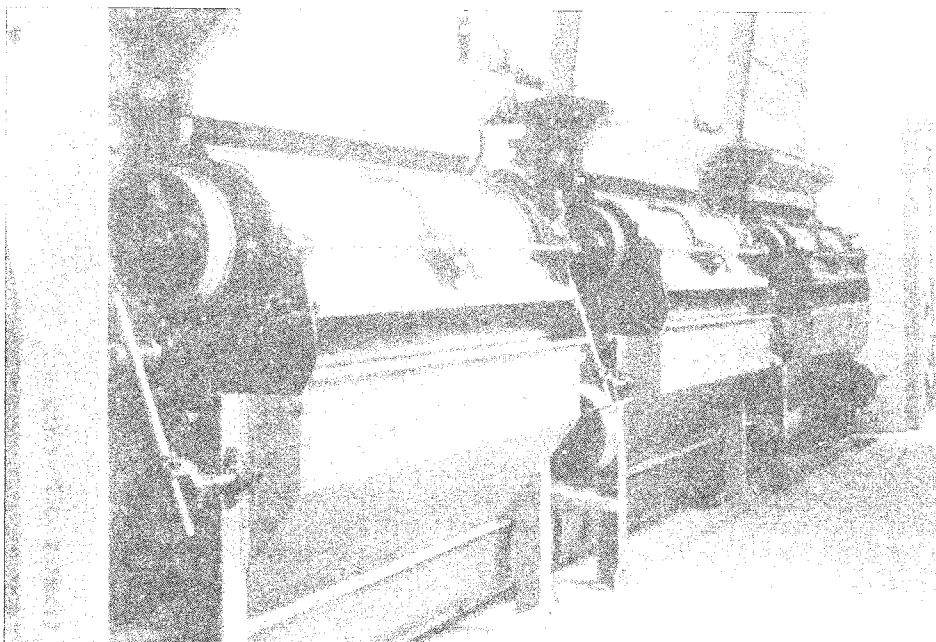
Δραστηριότητες των Ενώσεων για τα δημητριακά

Και για το θέμα αυτό βλ. και στο ΣΤ/1 για την Συνομοσπονδία που έκανε τις βασικές ενέργειες και για την Κ.Υ.Δ.Ε.Π. που είχε τον κεντρικό εκτελεστικό ρόλο. Και στο Υποκεφ. Η για τις επαγγελματικές ενέργειες σχετικά με τα δημητριακά.

Χαρακτηριστικά είναι τα ακόλουθα στοιχεία για τη συγκέντρωση των σιτηρών κατά τα έτη 1946 - 1950.

Χίος : Αποθήκη ΕΓΣ διαλογής εσπεριδοειδών.

Σέρρες : Εκκοκιστήριο Βάμβακος.

Εσοδεία	Συγκεντροθεσία ποσότης (χιλ. ακάδ.)			Διατεθέντα κεφάλαια (εις εκατ. δραχ.)	Αριθμός εισκομιστών παραγωγών
	Σίτου	Σικάλεως	Κριθής		
1946	52.939	9.001	12.652	105.759	144.574
1947	11.141	3.767	13.169	51.409	52.471
1948	26.610	8.060	8.273	85.193	54.025
1949	47.097	4.414	5.047	149.176	155.042
1950	66.118	9.570	9.380	229.516	143.190

Επίσης βλ. ενδιαφέροντα στοιχεία στο Σ. 1948 σ. 70, 90, 91, στο ΣΔ 1948 τ. 27 σ. 22 (αξιόλογο κείμενο Γ. Σαμαρόπουλου για αυτοπροστασία), στο Δ/ΑΤΕ τ. 96 (για αποθηκευτικούς χώρους Κ.Υ.Δ.Ε.Π. και Συνεταιρικών Οργανώσεων).

Ειδικά για τις δραστηριότητες σχετικά με το ρύζι βλ. στο Υποκεφ. ΣΤ/1 για την Κ.Υ.Δ.Ε.Π. και σε κείμενα στο Σ. 1950 σ. 18 και του Αναστ. Σίδηρη στο Σ. 1952, σ. 140.

Δραστηριότητες των Ενώσεων για Κτηνιατρεία

Μεγάλη προσπάθεια άρχισε από προπολεμικά από Ενώσεις για την κτηνιατρική περιθαλψη και βελτίωση της κτηνοτροφίας. Ιδρύθηκαν Οργανισμοί Συνεταιρικών Κτηνιατρειών (με την ενίσχυση ΑΤΕ). Πρώτος τέτοιος οργανισμός είχε γίνει στη Βέροια το 1934. Έπειτα στις Ενώσεις Κατερίνης, Θεσσαλονίκης, Λαγκαδά, Εορδαίας, Γιαννιτσών. Δυστυχώς με το Ν.Δ. 734/11.9.41 καταργήθηκαν οι Οργανισμοί αυτοί από την γραφειοκρατία του Υπουργείου Γεωργίας και απαγορεύτηκε η ίδρυση νέων, ενώ οι εγκαταστάσεις περιήλθαν στο Κράτος. Στη Φ.Σ. 1946 σ. 167 γίνεται εξιστόρηση της προσφοράς τους και τονίζεται ότι είναι ανάγκη να ξαναλειτουργήσουν στους κόλπους των Συνεταιρικών Οργανώσεων. Διατυπώνεται εκεί ευρύτερο κτηνοτροφικό πρόγραμμα και διαγράφονται τα καθήκοντα, μέσα σε αυτό, των Συνεταιρικών Οργανώσεων. (Φ.Σ. 1946, σ. 151, κείμενο Μιχ. Ευστρατιάδη).

Από τις Ενώσεις Βισαλτίας και Λέσβου αποφασίστηκε η ίδρυση κτηνιατρειών με βοήθεια της Ούνρα και εισφορές των αγροτών. (Φ.Σ. 1946, σ. 167). Βλ. στη συνέχεια και Ένωση Εορδαίας και Ομοσπονδία Θεσσαλονίκης.

Γεωργικές Βιομηχανίες και Συνεταιρικές Οργανώσεις.

Βασικό έργο για τις Συνεταιρικές Οργανώσεις οι Γεωργικές Βιομηχανίες από προπολεμικά (κυρίως τότε τα ελαιουργεία, οινοποιεία, τυροκομεία).

Μετακατοχικά με τις τεχνικές εξελίξεις και το κάπιο άνοιγμα των Αγορών έγινε διεύρυνση των Γεωργικών Βιομηχανιών και σε άλλα γεωργικά προϊόντα (κυρίως λαχανικά, φρούτα). Βασικό κείμενο του καθηγητή Ακαδημαϊκού Ν. Ρουσόπουλου για τον εξαιρετικά σπουδαίο ρόλο που μπορούν και πρέπει να παίξουν οι Συνεταιρικές Οργανώσεις στον τομέα αυτό βλ. Σ. 1950, σ. 142 (Και παραπάνω στο Υποκεφ. Δ).

Σχετικό είναι το κείμενο του Ι. Αφεντάκη για τις συνεταιρικές εγκαταστάσεις (Φ.Σ. 1949, σ. 1649)

Περισσότερα στοιχεία για το θέμα βλ. στην επόμενη περίοδο 1951 - 1955.

Η δραστηριότητες των Ενώσεων σχετικά με τα χαρούπια.

Από το 1947 έγινε η πρώτη σχετική συνεργασία των Ενώσεων με την Κ.Υ.Δ.Ε.Π. (βλ. Σ. 1951, σ. 43). Σχετική δραστηριότητα είχαν κυρίως οι Ενώσεις Ηρακλείου, Λασηθίου, Μεραμβέλου, Μεσσαράς, Μυλοποτάμου, Ρεθύμνης, Σητείας, Χανίων, Μαστιχ. Χίου, Συνεταιρισμός Σαπουνακείκων. Στοιχεία για τα 1947, 1948, 1949, 1950, 1951 και 1952 (ποσότητες, τιμές, κλπ.) βλ. Σ. 1953 σ. 172 κείμενο του Γ. Σμυρνιώτη.

Νεότερα στοιχεία για τις δραστηριότητες στα χαρούπια των Ενώσεων και της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. βλ. Σ. 1958, σ. 117 και κυρίως 137 με στοιχεία 1953 - 1957 αλλά και αναδρομικά για την εξεταζόμενη εδώ περίοδο (κείμενο Στ. Φραγκιαδάκη).

Οι αντιπρόσωποι των Ενώσεων στο Δ.Σ. της ΑΤΕ.

Βλ. σχετικά στο Υποκεφάλαιο Ζ και Φ.Σ. 1949, σ. 1745.

Ενώσεις Συνεταιρισμών και τοπικά προβλήματα.

Στη Λέσβο, το Ρέθυμνο, την Καλλονή Κρήτης, το Μυλοπόταμο, τη Θεσσαλονίκη, τα Χανιά, τη Δωδεκάνησο, τη Σάμο και πολλές άλλες περιφέρειες γίνονται συσκέψεις και διαμαρτυρίες - προτάσεις για τα προβλήματα των τοπικών προϊόντων, την αγροτική πίστη και άλλα προβλήματα. (Φ.Σ. 1946, σ. 252 και 1947, σ. 350, 368, 369, 413, 426, 450, 472). (Βλ. και στο Υποκεφ. Η).

Δραστηριότητες σχετικά με το Ελαιόλαδο.

Βλ. Σ. 1947, σ. 139 (αναλυτικά) και Φ.Σ. σ. 761 - 766 για πανελλήνιες συσκέψεις, αιτήματα. Και Φ.Σ. σ. 666 για ελαιοπυρήνες.

Πληροφορίες κατά Ενώσεις Γ. συνεταιρισμών.

Ένωση Γ.Σ. Αγρινίου.

Η ΑΤΕ χρηματοδότησε το 1950 (εκτός της Σ.Ε.Κ.Ε.) και την Ένωση Συνεταιρισμών Αγρινίου για συγκέντρωση 270. 551 οκ. καπνών. Ο απολογισμός ΑΤΕ την χαρακτηρίζει ως δύσκολη προσπάθεια, την πλέον σοβαράν από όσες έχουν αναλάβει μέχρι τούδε οι συνεταιριστικές οργανώσεις υπό ιδίαν αυτών ευθύνην.

Ένωση Αιγιαλείας.

Πολύ ενδιαφέρον ιστορικό κείμενο για την Ένωση αυτή (ίδρυση 1918) του Αν. Γιαννόπουλου (από τους εκεί πρωτεργάτες για την ίδρυση και πρόοδο των Συνεταιρισμών) δημοσιεύεται στο Σ. 1949, σ. 35. (Τις σχετικές πληροφορίες βλ. στον Α' τόμο μας σελ. 384 επ.)

Για το νέο σταφιδεργαστάσιο, ο Σ. 1950 σ. 157 μετά τις ιστορικές πληροφορίες για την Ένωση σημειώνει ότι :

«Μεταπολεμικά η Ένωση της Αιγιαλείας κύριο σκοπό της έβαλε ν' αποκτήσει ένα σύγχρονο, πρότυπο σταφιδεργαστάσιο, που να μπορεί να ικανο-

ποιή τις ανάγκες των σταφιδεπαραγωγών και να ανταποκρίνεται στις σύγχρονες απαιτήσεις της τεχνικής, αναφορικά με την επεξεργασία και την εμφάνιση της

κορινθιακής. Ήθελε έτσι να εξασφαλίσει μια πολιτισμένη επεξεργασία της μαύρης σταφίδας που θα μπορούσε και το κόστος της εργασίας αυτής να κατεβάσει και την ποιότητα να καλυτερέψει και γενικά να ανεβάσει το συνεταιριστικό αυτό έργο στο ίδιο επίπεδο με τα όμοια του στο εξωτερικό.

Υστερα από αγώνες, που σε όλους μας είναι γνωστοί, για να κατανικηθούν οι συνηθισμένες σε κάθε πρόοδο αντιδράσεις και μάλιστα σε κάθε εδλογη και δίκαιη συνεταιριστική επιδίωξη, η Ένωση πέτυχε το σκοπό της. Τελικά, χάρη και στην κατανόηση και τη βοήθεια του Κράτους και της Αγροτικής Τράπεζας και την πολύτιμη συμβολή της Αμερικανικής Αποστολής, η Ένωση κατόρθωσε να αποκτήσει ένα πρότυπο σταφιδεργοστάσιο στο Αίγιο, που τα εγκαίνια του έγιναν στις 3 Δεκεμβρίου με μεγάλο ενθουσιασμό και εξαιρετική επιβλητικότητα.

Τα απαραίτητα κεφάλαια για το έργο δόθηκαν με τη μεσολάβηση της ΑΤΕ από τη συμμαχική βοήθεια. Το

τεχνικό μέρος με βάση τα αμερικανικά πρότυπα το επιμελήθηκαν αμερικανοί ειδικοί και τεχνικοί από την Αγροτική Τράπεζα. Τα σπουδαιότερα μηχανήματα κλπ. ήρθαν από την Αμερική. Συνολικά το έργο стоίχισε περίπου 7.500 εκατομμύρια. Το έργο υπολογίζεται ότι έχει, με οκτώωρη ημερήσια εργασία, δυναμικότητα να επεξεργάζεται 50 τόνους σταφίδα την ημέρα. Δηλ. με το ρυθμό αυτό μπορεί να ετοιμάσει 9.000 τόνους το εξάμηνο. Έχει ακόμη ευχέρεια ν' αυξήσει την ημερήσια απόδοση του με ανάλογη αύξηση των ωρών εργασίας. Μπορεί ακόμη να επεξεργάζεται και σουλτατίνα.

Το νέο σταφιδεργοστάσιο είναι έτσι μια εξαιρετική κατάκτηση που στέκεται έτοιμη στην υπηρεσία των σταφιδοπαραγωγών. Για να προκόψει χρειάζεται μόνο την αγάπη τους και την πίστη τους, μαζί βέβαια και την ενίσχυση όλων των αρμοδίων παραγόντων που μπορούν να συντρέξουν για να πετύχει το κοινωφελές έργο του».

Αλεξανδρουπόλεως Ε.Γ.Σ.

Φωτογραφίες από συγκέντρωση σίτου, αποβάθρα Αλεξανδρουπόλεως, βλ. Φ.Σ., σ. 1043. Για τις νεότερες δραστηριότητες βλ. Φ.Σ. 1949 σ. 1758.

Αμυνταίου Ένωση Γ.Σ.

Κείμενο Ι. Βαλαβάνη για την ίδρυση της νέας Ενώσεως και με στοιχεία για την δημογραφική και οικονομική κατάσταση της περιφέρειας βλ. Σ.Δ. 1947 σ. 18.

Αποκορώνου Ένωση Γ.Σ.

Στις αρχές του 1949 (Συνέλευση 27/2/49) άρχισε στο Βάμο η λειτουργία της Ενώσεως Αποκορώνου με 21 Συνεταιρισμούς και 2.000 μέλη τους. (Βλ. Σ 1949, σ. 20).

Αργολίδας Ένωση.

- Το 1946 προσπάθειες για λειτουργία των ιδιωτικών εργοστασίων με πληρωμή των παραγωγών σε είδος. Έγινε συμφωνία (Φ.Σ. 1946, σ. 59).

- Το συνεταιρικό Εργοστάσιο κονσερβοποιίας Ναυπλίου - Αργούς. Έπειτα από κρίση, αναστάτωση και εκμετάλλευση των παραγωγών από τους βιομήχανους (βλ. Βουλή 16/10/47 και Φ.Σ., σ. 598, 658, 694) οι Συνεταιρισμοί οδηγήθηκαν στην απόφαση ίδρυσης εργοστασίου τοματοπολτού. Με την βοήθεια Κράτους - ΑΤΕ. Η θεμελίωση έγινε Απρίλιο 1948. (Φ.Σ. 1948, σ. 947).

Αρκαδίας Ένωση Γ.Σ.

Το 1946 της ανατέθηκε από το Υπ. Γεωργίας εμπορία του πατατόσπορου Πάρωνος. (Φ.Σ. 1946, σ. 258).

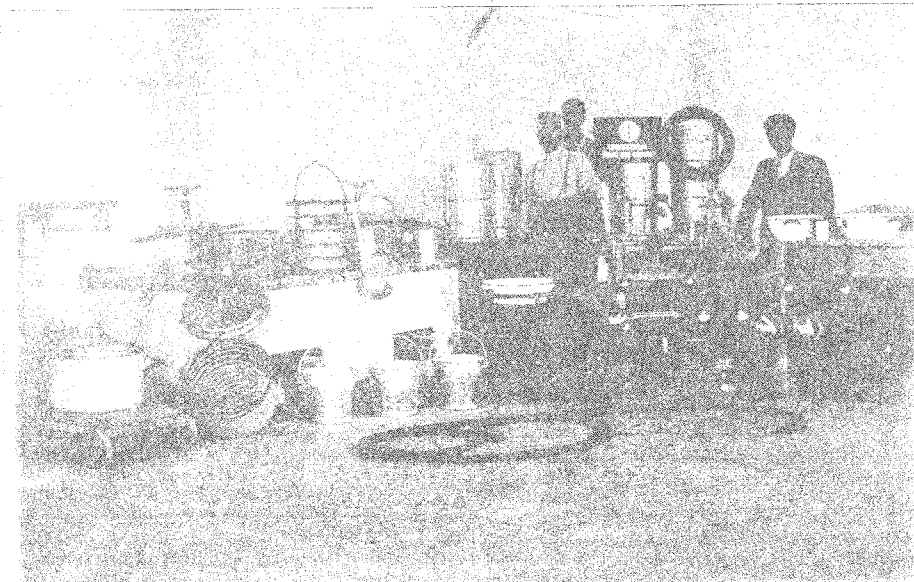
Αναλυτική έκθεση για το έργο της στη Φ.Σ., σ. 1206.

Στη Γ.Σ Μαρτίου 1950, μετά τα συνηθισμένα θέματα, πάρθηκαν αποφάσεις για αγορά οικοπέδων, για κατασκευή οινοποιείου, κονσερβοποιείου, τυροκομείων, ψυγείων, για γραφεία της Ενώσεως, Πρατήρια σε έδρα και περιφέρεια, για συμμετοχή στη Σ.Π.Ε.

Απολογισμός Εργασιών 1947 - 1949: Παρά τις ανώμαλες συνθήκες, δόθηκαν δάνεια, έγιναν προμηθευτικές εργασίες, διάθεση εφοδίων, συγκεντρώσεις γεωργικών προϊόντων, αποθηκευτικό συγκρότημα στο σιδηροδρομικό σταθμό με σιδηροδρομική σύνδεση του.

ΕΓΣ Εάνθης : Μετακατοχικές προσπάθειες : Μηχανουργείο.

ΕΓΣ Εάνθης : Προσπάθειες για κονσερβοποιείο.

Έγιναν εκλογές Δ.Σ. και αντιπροσώπων (ονόματα τους κλπ. βλ. Φ.Σ. 1950, σ. 1924).

Αττικής Μεγαρίδος Ένωση.

Η Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών Αττικής και Μεγαρίδος σε συνεργασία με τον Οργανισμό Προστασίας των Αμπελουργών Αττικοβοιωτίας και την Ένωση Αγελαδοτροφικών Συνεταιρισμών Αττικής, συγκάλεσε στο Κορωπί στις 30 Μαρτίου σε γενικότερη συνεταιριστική συγκέντρωση τους αντιπροσώπους των Συνεταιρισμών της περιφέρειας μαζί με πολλούς συνεταιριστές και αντιπροσώπους από το Υπουργείο Γεωργίας, την Αγροτική Τράπεζα, τη Συνομοσπονδία και την Κ.Υ.Δ.Ε.Π. Στη συγκέντρωση παρευρέθη και ο Άγγλος συνεταιριστής Α. Σμίθ.

Κύριο θέμα στις συζητήσεις που έγιναν ήταν ο κίνδυνος της φυλλοξήρας και η συμβολή των συνεταιρικών οργανώσεων στην αποτελεσματική αντιμετώπιση της. Ακόμα η συγκέντρωση αποφάσισε να εξετασθούν (σε ακόλουθες συγκεντρώσεις που θα γίνουν σε άλλα κέντρα της Αττικής) τα ζητήματα που αναφέρονται στη φορολογία του κρασιού, την αγροτική πίστη, τα εγγειοβελτιωτικά έργα και την κτηνοτροφία. (Σ. 1947, σ. 55).

Ένωση Αγελαδοτροφικών Συνεταιρισμών Αττικής.

Περιγράφεται η εκμεταλλευτική δράση γαλακτοπωλών και Ε.Β.Γ.Α. με βοηθό τις αθρόες εισαγωγές και δωρεάν διάθεση ναπού γάλακτος από την Ούνρα.

Απόφαση αγελαδοτρόφων για ίδρυση Ενώσεως Αγελαδοτροφικών Συνεταιρισμών Αττικής, αρχές του 1946. Αναπτύσσονται οι σκοποί της. Απόφαση για έναρξη συγκεντρώσεως πλεονάζοντες γάλακτος. Εγκατάσταση προχείρου εργαστηρίου επεξεργασίας γάλακτος. Οικονομικές εισφορές των αγελαδοτρόφων. (Φ.Σ. 1946, σ. 162). Για έργο 1946 βλ. Δ/ΑΤΕ 1947 τ. 3.

Κτηνοτροφική Ένωση Συνεταιρισμών Αττικής Μεγαρίδος.

Η πρώτη Γεν. Συνέλευση της ιδρυθείσης Κτηνοτροφικής Ενώσεως έγινε το 1947 με 30 Συνεταιρισμούς. Υπεράσπιση συμφερόντων μελών της, προμήθεια ζωοτροφών, από κοινού πώληση γάλακτος, τυροκομεία, κτηνίατρος, κλπ. (Σ.Δ. 1948, σ. 25).

Βορείου Ελλάδος Ενώσεις Συνεταιρισμών. Αιτήματα.

Στις 6 Νοεμβρίου 1949 έγινε στη Θεσσαλονίκη σύσκεψη των Ενώσεων Γεωργικών συνεταιρισμών Βορείου Ελλάδος. Στη σύσκεψη αντιπροσωπεύτηκαν 27 Ενώσεις συνεταιρισμών.

Στην ημερήσια διάταξη είχαν γραφτεί τα σπουδαιότερα και περισσότερα από τα ζητήματα που αφορούν τον αγροτικό κόσμο. Τις απόψεις τους σχετικά με την πρόσφορη λύση των ζητημάτων αυτών διατύπωσαν οι αντιπρόσωποι των Ενώσεων σε ψήφισμα που υποβλήθηκε στην Κυβέρνηση.

Στο ψήφισμα προκαταρκτικά τονίζεται η εμπιστοσύνη των Ενώσεων Βορείου Ελλάδος στη Συνομοσπονδία και τις κεντρικές οργανώσεις τους, εγκρίνεται η πολιτική που ακολουθούν και ζητείται από τους αρμόδιους να εξετάζουν με προσοχή τις εισηγήσεις της Συνομοσπονδίας.

Ακολούθως ζητείται η εφαρμογή σειράς μέτρων για την προστασία των γεωργικών προϊόντων και η ισότιμη με τις άλλες τάξεις μεταχείριση των αγροτών.

Ζητείται επίσης η Ανασυγκρότηση να γίνει με βάση τη γεωργία και να παραχωρηθούν στις συνεταιρικές οργανώσεις των αγροτών οι βιομηχανικές εγκαταστάσεις που μας παραχωρεί η ξένη βοήθεια, εφόσον αυτές εξυπηρετούν τη γεωργία.

Ακόμη ζητείται να υιοθετηθούν οι αποφάσεις του Συνεδρίου των συμμοριοπληκτών, να προτιμηθεί η εκτέλεση των παραγωγικών έργων στη Βορ. Ελλάδα, να εφαρμοστούν οι κοινωνικές ασφαλίσεις και στους αγρότες, να εξασφαλιστεί η αγροτική αποκατάσταση των αποστρατευμένων μαχητών, να μειωθούν οι τιμές των γεωργικών εφοδίων (λιπασμάτων, καυσίμων κλπ.) να επιτραπεί η ελεύθερη χρησιμοποίηση των συνεταιρικών αυτοκινήτων, να χρησιμοποιηθούν οι συνεταιρικές οργανώσεις για την άσκηση της οικονομικής παραγωγής και κοινωνικής πολιτικής για όφελος όλων των εργαζομένων.

Διατυπώνονται ακόμη διάφορα άλλα αιτήματα.

Τη φροντίδα για την ικανοποίηση των αιτημάτων

αυτών την ανέθεσαν οι Ενώσεις Βορείου Ελλάδος στη Συνομοσπονδία τους. (Σ 1950, σ 16) (βλ και αναλυτικά για άλλες δραστηριότητες Ενώσεων Βορείου Ελλάδος και στις επωνυμίες τους).

Λιδυμοτείχου Ε.Γ.Σ.

Φωτογραφίες βλ. Φ.Σ. 1948, σ. 839. Γενική Συνέλευση 29/11/48. Ψήφισμα για στρατό και ανασυγκρότηση. Ψήφιση κανονισμού εσωτερικής υπηρεσίας: Εκλογές για Δ.Σ., Ε.Σ., Αντιπροσώπους (ονόματα). Διαπίστωση τάξεως, πίστewας και προόδου. (Φ.Σ. 1948, σ. 1319). Τηλεγράφημα αγωνίας για παιδομάζωμα Φ.Σ., σ. 1981.

Βισαλτίας Ε.Γ.Σ.

Αποφάσισε χορήγηση 5 υποτροφιών σε αγροτόπαιδα από την Ένωση για ανώτατες σπουδές σε σχολές Γεωπονικήν, Κτηνιατρικήν, Φαρμακευτικήν, Ιατρικήν και για Οικονομικά με την υποχρέωση τους να υπηρετήσουν μερικά χρόνια στην Ένωση. (λεπτομέρειες Φ.Σ. 1946, σ. 95).

Αράμιας Ένωση Γ. Σ.

Ευρύτατο το έργο της. Εφοδιασμός της με 14 τρακτέρ, άροτρα, σκαλιστήρια και άλλα γεωργικά μηχανήματα και με 4 φορητά αυτοκίνητα. Στροφή στη μηχανοκαλλιέργεια για μείωση του κόστους καπνών. Δημιουργία Συνεργείου για επισκευές των μηχανημάτων. Όλα αυτά με πολλούς κόπους. (Φ.Σ. 1946, σ. 87)

Ηρακλείου Κρήτης Ένωση και οι άλλες τοπικές Ενώσεις.

Πολυσέλιδη παρουσίαση της πολύ αξιολόγησης παραπάνω Ενώσεως βλ. στο Σ.Δ. 1947, σ. 15. Κυριότερα στοιχεία:

Έχει στη δύναμη της 150 Γεωργικούς Συνεταιρισμούς διαφόρων σκοπών με 19.000 περίπου μέλη. Εκτός της Ενώσεως αυτής λειτουργούν στο Νομό Ηρακλείου η Ένωση Πεζών με 14 Συνεταιρισμούς, Μεσσαράς με 50 Συνεταιρισμούς, και η Ένωση Κιτροπαραγωγών. Υπάρχουν 2 συνεταιρικά οινοποιεία, 9 ελαιουργεία και αλευρόμυλοι, συνεταιριστικό σταφιδεργοστάσιο.

Η Ένωση ζητεί να προσλάβει μορφωμένο ανώτερο προσωπικό. Όροι κλπ. (Φ.Σ. 1946, σ. 214).

Εορδαίας Ε.Γ.Σ.

Επανίδρυση του Κτηνιατρείου της. Πρόσληψη κτηνιάτρου, παροχή δωρεάν υπηρεσιών σε αγρότες. Εζητήθησαν εργαλεία και φάρμακα από Υπουργείο Γεωργίας και Ούνηρα. (Φ.Σ. 1946, σ. 133). Νέες προσπάθειες της. (Φ.Σ. σ. 210).

Το Κ.Κατάστημα της ΑΤΕ συγχάιρει την Ένωση Εορδαίας για την εξαιρετική απόδοση των εργασιών της σε πολλούς τομείς (Φ.Σ. 1946, σ. 249).

Θεσσαλονίκη. Ομοσπονδία Γεωργικών Συνεταιρισμών.

– Το Συνέδριο της Θεσσαλονίκης: Τον Δεκέμβριο 1946 έγινε στη Θεσσαλονίκη, τοπικό συνεταιριστικό συνέδριο. Έλαβαν μέρος οι αντιπρόσωποι των συνεταιρισμών της περιφέρειας. Επίσης παρευρέθηκαν και αντιπρόσωποι των Ενώσεων γεωργικών συνεταιρισμών της Βορείου Ελλάδας. Το παρακολούθησαν και εκπρόσωποι των εκεί δημοσίων αρχών και υπηρεσιών.

Ο συνεταιρισμένος αγροτικός κόσμος βρήκε την ευκαιρία στη συγκέντρωση του αυτή να τιμήσει (με μνημόσυνο) τον Ντίνο Μαλούχο που τόσο αλησμόνητος έχει

μείνει στον αγροτικό κόσμο της Μακεδονίας και ιδιαίτερα στους συνεταιριστές με την πλούσια σε πίστη και σε καρπούς δράση του.

Το συνέδριο εξέτασε τα ζητήματα που απασχολούν ζωηρά τον τελευταίο καιρό τον αγροτικό κόσμο Μακεδονίας και έλαβε σχετικές αποφάσεις για το σιτάρι, το μπαμπάκι, το καννάβι, τα αμπέλια, καθώς και για την αγροτική πίστη και για διάφορα άλλα επείγοντα ζητήματα. Στη «Φωνή των Συνεταιρισμών» 1-15/1/47 δημοσιεύτηκε ολόκληρο το σχετικό ψήφισμα.

Εκείνο που χαρακτηρίζει το ψήφισμα αυτό είναι μεγάλη διάθεση του αγροτικού μας κόσμου να προχωρήσει στην ανασυγκρότηση του σπιτιού του και της χώρας μας, λογικά, μετρημένα, αλλά και με πλήρη συναίσθηση και κατανόηση της θέσης του και των δικαιωμάτων του στη σημερινή κοινωνία. Δεν ζητά πλεονεκτική θέση, αλλά απλώς τη δίκαιη μεταχείριση του από το Κράτος. (Σ. 1947, σ. 15).

Για τις εργασίες της Ομοσπονδίας το 1946, 1947, 1948, βλ. και Φ.Σ. του 1950, σ. 210.

Η Ομοσπονδία επανίδρυσε από το Σεπτέμβριο 1946 τα δύο κτηνιατρεία της (Φ.Σ. 1946, σ. 210).

Οι προσπάθειες συνεχίζονται. Τον Μάρτιο 1947 συνεδρίασε η γενική συνέλευση για να υπερασπιστεί την αγροτική ανάπτυξη και τα συμφέροντα των αγροτών. Μέσα στα τόσα ενδιαφέροντα θέματα που την απασχόλησαν σημειώνουμε τα ακόλουθα:

1) Η συνέλευση ζητεί να αυξηθούν τα καλλιεργητικά δάνεια που χορηγεί για κάθε στρέμμα η Αγροτική Τράπεζα (στα ποσά που αναφέρει). Επίσης ζητεί να αυξηθούν τα μεσοπρόθεσμα δάνεια για σταύλους και αχυράνες, για αροτριάνα, για πηγάδια, για αρτεσιανά, για αντλητικά μηχανήματα, για κυπέλες, για σμήνη και για κάρα, (σε ποσά που προσδιορίζει). Σε συνέχεια ζητεί γρήγορη εξέταση και διεκπεραίωση των αιτήσεων για δάνεια και ανάλογη αύξηση των πιστώσεων που δίνονται στην Αγροτική Τράπεζα.

2) Ζητεί να συγκεντρωθεί το καννάβι, να ορισθεί τιμή ασφαλείας δρχ. 6.000 την οκά και να απαγορευθεί η εισαγωγή ινών (σιούντας) όσπου να εξαντληθεί το ντόπιο καννάβι, καθώς και να γίνει πρόσμιξη με καννάβι των αποθεμάτων σιούντας που βρίσκονται στο εσωτερικό.

3) Ζητεί σημαντική ελάττωση της φορολογίας του κρασιού των αμπελοεργών και κατάργηση της για το τρέχον έτος εξαιτίας της κακής εσοδείας.

4) Διαμαρτύρεται γιατί πληροφορείται ότι μελετάται να καταργηθούν (όπως ζήτησαν οι αγρότες) τα διαπύ-

για τέλη, αλλά πρόκειται να αντικατασταθούν με στρεμματική φορολογία, σε βάρος και πάλι των αγροτών.

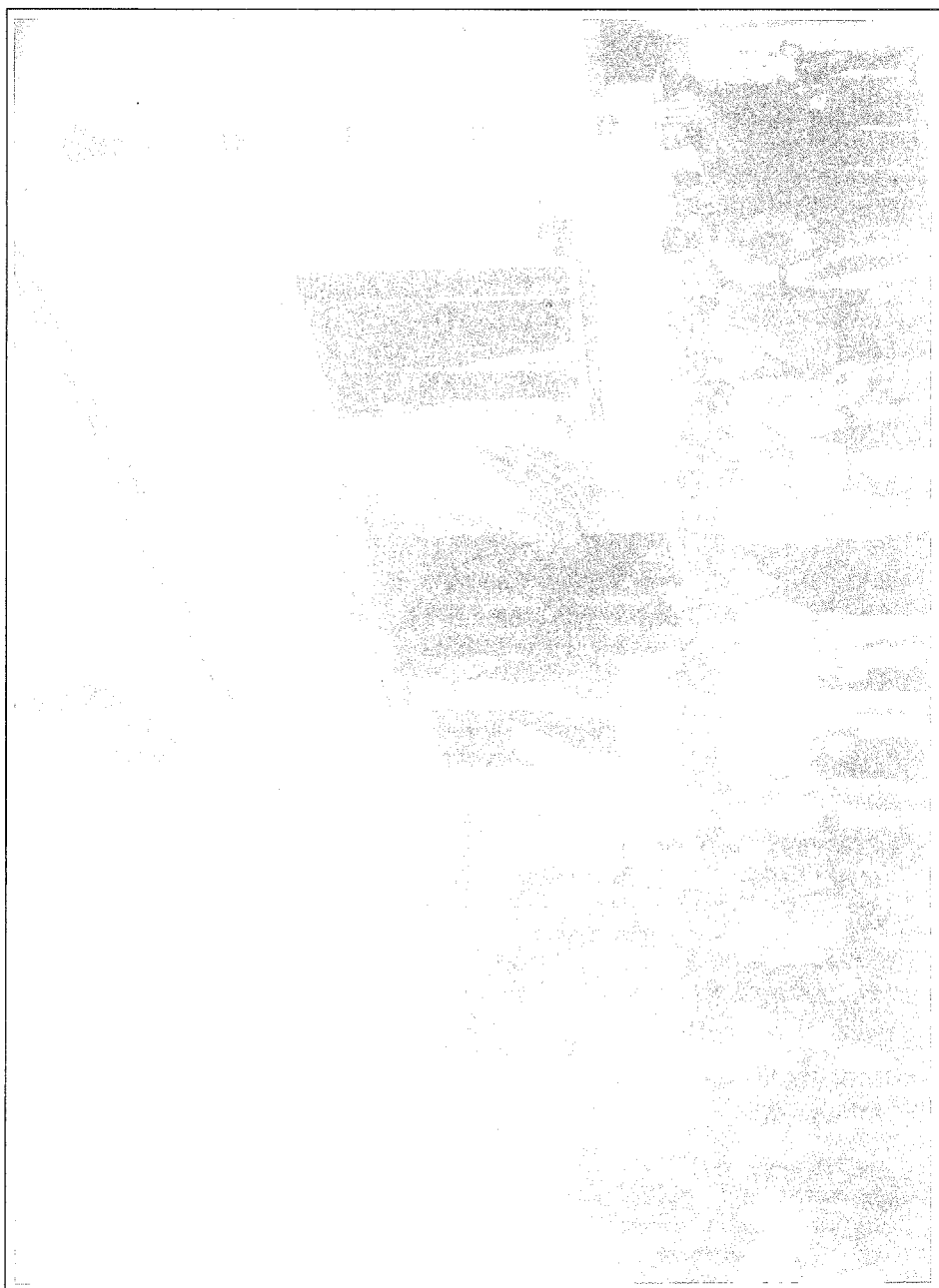
5) Τέλος ζητεί: συμμετοχή αντιπροσώπων της Ομοσπονδίας στην οικονομική επιτροπή Θεσσαλονίκης που διατιμά τα γεωργικά προϊόντα, ανέγερση σιταλοθηκών σε επίκαιρα σημεία της περιφέρειας της Ομοσπονδίας, γρήγορη ίδρυση κτηνιατρικής σχολής και άμεση αναπροσαρμογή των τιμών των σιτηρών εσοδείας 1946 που δόθηκαν στη συγκέντρωση.

(«Ο Συνεταιριστής» 1947, σ. 550).
Η Ομοσπονδία οργάνωσε τη συνεταιριστική διάθεση των σταφυλιών των μελών της. Για το σκοπό αυτό ίδρυσε ειδικά Πρατήρια για τη χονδρική πώληση των σταφυλιών. Τελικός σκοπός της εργασίας ήταν να εξασφαλίσει ικανοποιητικές τιμές για τους σταφυλοπαραγωγούς και να τις απαλλάξει από επιβαρύνσεις για περιττές υπηρεσίες διαμέσων. Δίνονται ενδιαφέρουσες λεπτομερέστερες πληροφορίες για αυτό το θέμα συνεταιριστικής πρωτοβουλίας. (Βλ. αναλυτικά στοιχεία Σ 1947, σ. 159 και Φ.Σ., σ. 657).

- Εγκαίνια πρατηρίων διαθέσεως ειδών βιοτικής ανάγκης στη Θεσσαλονίκη. Αλλα στοιχεία: Στην ομιλία του Προέδρου Γ. Καραγκιόζη γίνεται ανασκόπηση του όλου έργου της Ομοσπονδίας. Για προμήθεια 16 τρακτέρ για καλλιέργεια (60.000 στρεμ.) έπειτα από αφαίρεση του ζωικού κεφαλαίου από τον κατακτητή, για Κτηνιατρεία (με 3 κτηνιάτρους) για πρατήρια διάθεσης σταφυλών, για οينوποίηση 150.000 οκ. σταφυλών, για τη σημασία των πρατηρίων. (Φ.Σ. 1948, σ. 869).

- Αναλυτικό πληροφοριακό κείμενο για τα κτηνιατρεία της Ομοσπονδίας από το 1946, για οργάνωση και έργο το 1946 και 1947, για προοπτική 1948. (Φ.Σ. 1948, σ. 923).

- Γ.Σ. 19/12/1949 (Σ. 1950, σ. 15) Συμμετοχή σε αυτή 119 Συνεταιρισμών μελών. Μετά τα συνήθη θέματα, συζήτηση για προγραμματισμό μελλοντικών εργασιών ό-

Ένωση Γ. Σ. Λαρίσης : 5 Ιουλίου 1947. Διεθνής Ημέρα Συνεργατισμού.

πως: Βελτίωση και επέκταση του κονσερβοποιείου της, συμπλήρωση υπηρεσίας κτηνιατρικής περίθαλψης, ανάπτυξη των πρατηρίων της για γεωργικά και οικιακά είδη, εγκατάσταση 2 εκκοκκιστηρίων βάμβακος που παραχωρήθηκαν από την Ανασυγκρότηση, ίδρυση εργοστασίου παστερίωσης γάλακτος προσφοράς του Διεθνούς Οργανισμού Προστασίας Παιδιού, κατασκευή 4 μεγάλων σιταποθηκών, οινοποιείου, ψυγείου και ακόμα συνεταιριστικής λαχαναγοράς. (Σ. 1950, σ.15). Δηλαδή ένα πρόγραμμα αναπτυξιακό πολύ μεγάλης σημασίας για όλη την χώρα και όχι μόνο τοπικά για τους αγρότες, πρόγραμμα με εφαρμογές.

– Αναλυτικά ανακεφαλαιωτικά στοιχεία για τις δραστηριότητες της Ομοσπονδίας τα έτη 1946, 1947, 1948 στους τομείς συγκεντρώσεων δημητριακών, σπόρων, βάμβακος καθώς και για τα πρατήρια της γεωργικών και οικιακών ειδών, τα πρατήρια πωλήσεως σταφυλιών και οπωρών, τις εργασίες καλλιέργειας – θερισμού – αλωνισμού, τις μεταφορές προϊόντων, την κτηνιατρική περίθαλψη, το εργοστάσιο κονσερβών και γενικά τη συγκρότηση και τις δραστηριότητες της βλ. στη Φ.Σ. 1950, σ. 1909 – 1914.

Η Ένωση Συνεταιρισμών Θηραϊκών Προϊόντων.

Μεγάλο βήμα η μετατροπή του Ταμείου Αμόνης Οινοπαραγωγής Θήρας και Θηρασίας σε Ένωση Συνεταιρισμών Θηραϊκών Προϊόντων με Νόμο 359/1947 βλ. αναλυτικά εισηγητική έκθεση και νόμο στη Φ.Σ., σ. 392.

Στοιχεία για την ιδιόμορφη συνεταιριστική κίνηση στη Θήρα από την αρχή της ως Ταμείου Οινοπαραγωγής έως τα εγκαίνια του συνεταιριστικού εργοστασίου τοματοπολτού (Ιούνιο 1952) βλ. Σ. 1952, σ. 115. Ιστορική αναδρομή από το Ταμείο Αμόνης Οινοπαραγωγής Θήρας, τον Συνεταιρισμό Επισκοπής Γωνιάς Θήρας, τον Συνεταιρισμό Τοματοπαραγωγών Θήρας (και την Ένωση Συνεταιρισμών που όμως διαλύθηκε το 1932).

Το 1947 αρχίζει νέα εξόρμηση. Με τον νόμο 359 ιδρύονται 13 αναγκαστικοί Συνεταιρισμοί Θηραϊκών προϊόντων κατά Κοινότητα και το Ταμείο Αμόνης Οινοπαραγωγής μετατρέπεται σε Ένωση αναγκαστικών Συνεταιρισμών (για προστασία όχι μόνο του κρασιού, αλλά και ντομάτας, φάβας), με βοήθεια ΑΤΕ, Κράτους.

Το 1948 πήρε δάνειο ΑΤΕ από κεφάλαια ΑΜΑΓ για επιδιόρθωση παλαιών και κατασκευή νέων οινοδεξαμενών.

Διαθέτει οινοδεξαμενές 750 τόνων. Στοιχεία για εργασίες στην οινοποίηση, σταφύλια, τομάτα. Από το 1951 δρομολογήθηκε το συνεταιρικό εργοστάσιο τοματοπολτού με λειτουργία από 1952 (από δάνειο κεφαλαίων Μάρσαλ και με συνεταιρικά κεφάλαια). Στοιχεία για λειτουργία του. (Σ. 1952 σ. 115).

Καστοριάς Ένωση.

Μία αθόρυβη και σχεδόν απαρατήρητη αλλά σοβαρή και αξιόλογη κατάκτηση του συνεργατισμού σημειώθηκε αμέσως μετά την απελευθέρωση και συνεχίζεται. Πρόκειται για τα συνεταιρικά πρατήρια ειδών πρώτης ανάγκης που η μία μετά την άλλη οι Ενώσεις γεωργικών συνεταιρισμών ιδρύουν στις έδρες τους και σε άλλα επικάιρα κέντρα της περιφέρειας τους.

Βαθμιαία και ανεπαίσθητα διαμορφώνονται έτσι οι γεωργικές συνεταιρικές οργανώσεις σε καταναλωτικούς συνεταιρισμούς με αξιόλογη οικονομική και κοινωνι-

κή δράση.

Ανάμεσα στις άλλες Ενώσεις και η Ένωση Καστοριάς, που λειτουργεί στη μεθοριακή και πολυβασανισμένη περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας, με τον ενθουσιασμό και την πίστη που από παλιά τη διακρίνει, πρωτοστατεί στην νέα κίνηση και προσφέρει τις πολύτιμες υπηρεσίες του καταναλωτικού συνεργατισμού στους ακρίτες της περιοχής της. Τελευταία έγιναν με κάθε επισημότητα και πολύ ενθουσιασμό τα εγκαίνια του νέου πρατηρίου της στο Άργος Ορεστικό, την παλιά έδρα της Ένωσης (τώρα εδρεύει στην Καστοριά), που είναι η κοιτίδα απ' όπου εξόρμησε στη δημιουργική πορεία της, τονίζει ο Σ. 1948 σ. 35. Ύστερα από εισηγητική ομιλία του προέδρου Χρ. Σπυρόπουλου, ο διευθυντής της Ένωσης Ν. Μούζας εξήγησε τους σκοπούς της νέας αυτής προσπάθειας και ανέπτυξε γενικότερα τα αγαθά του συνεργατισμού. Ακολούθησε ενδιαφέρουσα επίσης ομιλία του Νομάρχη Κ. Μπόννη, που τόνισε τα αγαθά της συνεργασίας και τη φυσική αλληλεξάρτηση που διακρίνει τις σχέσεις ανάμεσα σε όλες τις εργαζόμενες τάξεις. (Σ. 1948, σ. 35. Βλ και Σ.Δ. 1947, σ. 21. Και Φ.Σ. 1948 σ. 930).

Ανακεφαλαιωτικά στοιχεία για τη δραστηριότητα της Ενώσεως κατά τα έτη 1945, 1946, 1947, 1948 μέσα στην όλη πολύ δύσκολη κατάσταση της περιφέρειας βλ. στην έκθεση Ν. Μούζα στη Γ.Σ. της 2/4/1950. (Φ.Σ. 1950, σ. 1957).

Κατερίνης Ένωση.

Αναλυτικά στοιχεία από την έκθεση του Δ/ντή Δ. Καλακάνη στη Γ.Σ. του 1949 (για χρήσεις 1945, 1946, 1947, 1948) βλ. Φ.Σ. 1949, σ. 1759. Αναφέρεται θετικά στη συμπαράσταση Κράτους και ΑΤΕ, την παραχώρηση 15 ελκυστήρων και 5 αυτοκινήτων για τις μεταφορές. (Δυσκολίες από τις απαγορευτικές διατάξεις κυκλοφορίας για λόγους ασφαλείας, την ανατίναξη 2 αυτοκινήτων από νάρκες). Διοχετεύει τα γεωργικά εφόδια στους αγρότες για ανασυγκρότηση. Δίνει βοήθεια με τις αλωνιστικές μηχανές.

Από την αρχή έως το τέλος 1948 έγιναν με τα μηχανήματα της Ένωσης:

Αρόσεις	σε 61.951 στρ.
Δισκοβαρνίσματα	σε 19.073 στρ.
Σπορές	σε 8.384 στρ.
Σβαρνίσματα με ξύλινες σβάρνες	σε 2.410 στρ.
Αλωνίστηκαν ποσότητες σιτηρών	οκ. 4.525.000.

Εγκαινιάστηκαν 6 θεριστικές μηχανές για 8.623 στρ. δημητριακών. Απόκτηση το 1948 δύο αλωνιστικών συγκροτημάτων που έκαναν αλωνισμό 887.500 οκ. Διαθέτει άλλα μηχανήματα μικρότερης σημασίας. Ίδρυσε μηχανουργείο για επισκευές μηχανημάτων της. Παρατηρείται άνευ προηγουμένου άνοδος στις προμηθευτικές εργασίες. Διακινούνται μεγάλες ποσότητες εφοδίων εξωτερικού. Σύσταση Πρατηρίων στην Κατερίνη και Αιγίνιο.

Κατά το 1945 διατέθηκαν εφόδια αξίας δρχ. 2.460.000

Το 1946 διάθεση εφοδίων 558.200.000 δρχ.

Το 1947 διάθεση εφοδίων 1.974.600.000 δρχ.

Το 1948 διάθεση εφοδίων 1.783.000.000 δρχ. (της κάθε εποχής).

Συνεργασία για αγορά σιτηρών με Ένωση Αρκαδίας. Συγκέντρωση δημητριακών για Κ.Υ.Δ.Ε.Π. Παρατίθενται ποσότητες κατά τα έτη 1945 - 1948). Διαχείριση πολλών εφοδίων για λ/σμό Κράτους - ΚΥΔΕΠ. Σποροσυγκέντρωση για λ/σμό Ινστιτού-

του Καλύτερευσεως Φυτών το 1946 οκ. 225.059, το 1947 οκ. 616.706, το 1948 οκ. 1.081.963.

Εισαγωγή σιτοσπόρου εξωτερικού και διάθεση σε σιτοπαραγωγούς.

Συγκέντρωση βάμβακος το 1947 για λογαριασμό Κ.Υ.Δ.Ε.Π. οκ. 44.780.

Διαχείριση γεωργικών εφοδίων, λιπασμάτων, φαρμάκων, κτηνοτροφών, κλπ. (δίδονται στοιχεία).

Ενημέρωση βιβλίων Συνεταιρισμών (παρά τις στρατεύσεις των υπαλλήλων).

Προοπτικές: Αγορά οικοπέδου για τις εγκαταστάσεις της Ενώσεως αποθήκη κλπ. Απόκτηση 2 νέων Ελκυστήρων. Επέκταση Πρατηρίων.

Κερκύρας Ένωση.

Η Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών Κερκύρας, μια από τις μεγαλύτερες και αξιολογότερες δευτεροβάθμιες συνεταιριστικές οργανώσεις, θέλει να συμπληρώσει τη θέση του διευθυντή της. Τα προσόντα που απαιτεί βλ. Σ. 1947, σ. 56.

Προσπάθειες για το γάλα – ίδρυση 2 περιφερειακών βουτυροκομείων, ενοικίαση ιδιωτικού εργοστασίου γάλακτος, παραγωγή βουτύρου κλπ., διάθεση δια της Κ.Υ.Δ.Ε.Π., καταβολή τιμής ανωτέρας του εμπορίου. (Σημείωμα εφημ. «Κερκυραϊκά Νέα» 24/5/48, Φ. Σ. 1948 σ. 1037).

Ενώσεις Κρήτης. (Γενικά θέματα τους).

(Βλ. αναλυτικά και στις επωνυμίες – τόπους των Ενώσεων).

Για τα γενικά θέματα τους και ενέργειες βλ. και στο Υποκεφάλαιο Η.

Σύσκεψη 3/12/47, 13 Ενώσεων (επωνυμίες, ονόματα αντιπροσώπων τους). Συζήτηση αναλυτικά για προβλήματα τους. Αστοργία του Κράτους για ελαιοπαραγωγή, θα προσχωρήσουν σε συλλαλητήρια, απεργία, «μέτρα εξαναγκασμού της Κυβέρνησης». Έπαινος σε Ενώσεις Πεζών και Σταφιδική Σουλτανοπαραγωγών για εξαγωγές τους (Φ.Σ., σ. 852).

Κρήτης Ενώσεις για αμπελουργικά. Σύσκεψη 10/3/48. Μεταξύ άλλων αποφασίζουν δημιουργία Κοινοπραξίας Οινοποιητικών Ενώσεων για ενέργειες διάθεσης αποθεμάτων οίνων. Ενέργειες στην Αθήνα. Ψηφίσματα τους για Δωδεκάνησα και παιδομάζωμα (Φ.Σ. 1948, σ. 950).

Κίτροπαραγωγών Κρήτης Ένωση.

Έκθεση της δράσεως και των προβλημάτων της Ενώσεως από το 1939 και την κατοχή. Προσπάθειες από την απελευθέρωση για την διάθεση των κίτρων. Στοιχεία παραγωγής, εξαγωγών κλπ. (Φ.Σ. 1947, σ. 501).

Κρεσταινών Ε.Γ.Σ.

Εισαγωγή από εξωτερικό 1128 αξίνες για σταφιδοπαραγωγούς συνεταιίρους. (Φ.Σ. 1946, σ. 254).

Κομοτηνής Ε.Γ.Σ.

Διάθεση αγελάδων Μισσισιπιή σε συνεταιρισμούς (Φ.Σ. 210).

Κυκλάδων Ενώσεις (γενικά θέματα τους).

Βλ. και στις επωνυμίες – τόπους των Ενώσεων Σύρου, Θήρας. Πληροφορίες βλ. Φ.Σ. 1948, σ. 1328.

Για το Συνέδριο Κυκλάδων βλ. Σ.Δ. 1948, τ. 35, σ. 23.

Λαμίας Ένωση.

Ένας ζωντανός οργανισμός. Επαινετικό σημείωμα εφημ. Ρουμελιώτης 10/4/48. (Φ.Σ. 1948, σ. 976).

Λειβαδιάς Ε.Γ.Σ.

Κείμενο Αδ. Αδάμ «Λειβαδιά, βαμβάκι, οι Συνεταιρισμοί» βλ. Φ.Σ. 1948, σ. 935.

Λέσβου Ένωση Γ.Σ.

Για τη λειτουργία Συνεταιρισμών και Ενώσεως από την αρχή έως την κατοχή βλ. βιβλίο Α. Ν. Κλήμη «οι Συνεταιρισμοί στη Λέσβο» Αθήνα 1937 και σύγγραμμα «Λεσβιακά» τόμος ΙΒ.

Ιστορική επισκόπηση για τις σκέψεις, προσπάθειες και εφαρμογές ιδρύσεως Πυρηνελαιουργείου από την Ένωση για κοινή εκχύλιση ελαιοπυρήνας των ελαιουργείων μελών των Συνεταιρισμών. Διάσταση απόψεων με ΑΤΕ που άρχισε να ενισχύει προσπάθειες για τοποθέτηση εκχυλιστικών μηχανημάτων ΤΟΤΑΛ σε κάθε ελαιουργείο και δεν χορηγεί δάνειο για ίδρυση πυρηνελαιουργείου της Ενώσεως. (Φ.Σ. 1946, σ. 90).

Προσπάθειες για μη φορολογία (με έκτακτη εισφορά Βαρβαρέσου) των συναλλαγών των συνεταιρικών ελαιουργείων με μη μέλη.

Στοιχεία: 31 Ελαιουργικοί Συνεταιρισμοί έχουν αποκτήσει ιδιότητα πετρελαιοκίνητα και ηλεκτροκίνητα ελαιουργεία και 7 άλλοι Συνεταιρισμοί έχουν ενοικιάσει ιδιωτικά ατμοκίνητα. Συμμετοχή τρίτων αγροτών στην έκθλιψη ως υποψηφίων κατηχούμενων μελών. (Φ. Σ. 1946, σ. 90).

Γενική συνέλευση της 19/12/46 με πολύ ενδιαφέροντα θέματα που δείχνουν την αναπτυξιακή της πορεία όπως: Έγκριση καταστατικού ΚΥΔΕΠ, ζήτημα πυρηνελαιουργείου, ίδρυση κτηνιατρείων, ίδρυση περιφερειακών λογιστηρίων, ίδρυση ταμείου υγείας συνεταιριστικών υπαλλήλων Λέσβου, ίδρυση Πρακτορείου Αθηνών, συμμετοχή στην Καπνική Α.Ε., συμμετοχή στην εκμετάλλευση μηχανουργείων, εκχύλιση ελαιοπυρήνας, εσωτερικοί κανονισμοί, εκλογές κλπ. (Φ.Σ. 1946, σ. 249 και 323).

Ο Σ. 1947, σ. 31 αναφέρεται με στοιχεία στη δραστηριότητα της.

Από Σεπτέμβριο 1947 λειτουργία Συνεταιρικού πυρηνελαιουργείου (Κοινοπραξία επί Σετίας) – Φωτογραφία αντιπροσώπων Γ.Σ. 1949 βλ. Φ.Σ., σ. 1458. Στοιχεία εργασιών βλ. και Φ.Σ., σ. 1582.

Αναλυτικά στοιχεία για τη δραστηριότητα της το 1950 μαζί με τα συτοιχεία των πολύ αναπτυγμένων Συνεταιρισμών του νησιού βλ. στο Υποκεφ. Δ.

Στο Σ. 1953, σ. 59 δίδονται στοιχεία ειδικά για την Ένωση. Γράφει:

«Στη Λέσβο λειτουργεί, καθώς είναι γνωστό, μια Ένωση με την επωνυμία «Ένωσις Γεωργικών Συνεταιρισμών Λέσβου». Είχε μέλη της στο τέλος του 1950 61 συνεταιρισμούς με 9.230 συνεταιίρους. Τα μέλη της είχαν εγγραφή συνολικά για 412 συνεταιρικές μερίδες, αξίας η καθεμία 400.000 δραχμές. Επομένως το σύνολο των συνεταιρικών μερίδων ήταν 164.800.000 δραχμές. Από το ποσό αυτό είχαν καταβληθεί 150.946.010 δραχ. και οφείλονταν ακόμη 14.753.990 δραχμές. Τα συνολικά αποθεματικά κεφάλαια της ήταν 491.636.649 δραχ.

Από αυτά ήταν, αποθεματικό τακτικό 25.544.000 δραχ., έκτακτο 160.870.961 δρχ. και διάφορα άλλα αποθεματικά 305.221.688 δραχμές. Η εθύνη είχε οριστή στο 100πλάσιο των συνεταιρικών μερίδων, ήτοι έφτανε στο ποσό των 16.480.000.000 δραχμών.

Η Ένωση προμηθεύτηκε κατά το 1950 είδη αξίας 2.732.309.712 δρχ. (γεωργικά είδη αξίας 1.787.854.500 δραχμές και οικιακά είδη αξίας 944.455.212 δραχμές). Διαχειρίστηκε για λογαριασμό της ΑΤΕ 3.932.943 οκ. γεωργικά εφόδια αξίας 5.546.412.760 δραχμές. Συγκέ-

ντρωσε και κατεργάστηκε 10.315.157 οκ. ελαιοπηρ-
νες, που η εκχύλιση τους έγινε στο ιδιωτικό πυρνε-
λαιουργείο που είχε νοικιάσει η Ένωση.

Σύμφωνα με τον ισολογισμό της, η αξία των ακινή-
των (3 οικόπεδα), των μηχανημάτων, των εργαλείων,
των επίπλων και σκευών της ήταν 312.762.250 δραχ-
μές. Η Ένωση είχε συνάψει βραχυπρόθεσμα δάνεια

κάθε είδους δραχ. 7.386.264.000, που τα χορήγησε
στους συνεταιρισμούς μέλη της. Από δικά της κεφά-
λαια χορήγησε δάνεια 22.684.000 δραχμές.

Ακίνητα και μηχανήματα που ανήκαν στην Ένωση
αξίας δραχ. 384.228.600. Ελαιοδεξαμενές αξία
2.200.000.000. Σύνολο 2.584.228.600. (Σ. 1953, σ. 59).

Λειβαδιάς Ένωση.

Ένα μεγάλο βήμα: Αγορά εργοστασίου εκκοκκίσεως βάμβακος στη Λειβαδιά.
Εγκαινία στις 15/12/1946 (Φ.Σ. 1946, σ. 250). Το εμφανίζει με λεπτομέρειες «Ο Συνε-
ταιριστής» 1947, σ.15.

« ... Είναι το τρίτο στη σειρά που αποκτούν οι συνε-
ταιρικές οργανώσεις στην περιφέρεια αυτή που είναι
πρωταρχικά βαμβακοπαραγωγική. Τα πρώτα δύο συνε-
ταιρικά εκκοκκιστήρια άρχισαν να λειτουργούν το
1928: Το ένα στην Πετρομαγούλα – ένα σπουδαίο χω-
ριό στην καρδιά της Κωπαΐδας με σημαντική βαμβα-
παραγωγή – και το άλλο στη Λειβαδιά. Τα δύο αυτά
εργοστάσια – που λειτουργούν ως τώρα κανονικά – ή-
ταν για την εποχή τους μεγάλο απόκτημα για τους συ-
νεταιρισμούς, γιατί τότε οι συνεταιρικές πρόοδοι εκεί
δεν ήταν τόσο μεγάλες κι ούτε ήταν αρκετά διαδομένη

η ιδέα του Συνεταιρισμού. Η απόκτηση τους έγινε από
τρεις συνεταιρισμούς που εκμεταλλεύονται από κοι-
νού τα εκκοκκιστήρια με Κοινοπραξία – την πρώτη
στον τόπο μας – με την επωνυμία «Συνεργαζόμενοι Συ-
νεταιρισμοί Καρούας – Ρωμαϊκού και Πετρομαγού-
λας». Η κοινοπραξία αυτή σημείωσε αξιόλογη δράση
παρ' όλο τον ανταγωνισμό και τα εμπόδια των κύκλων
που είχαν αντίθετα συμφέροντα. Τα εκκοκκιστήρια
πέτυχαν στο σκοπό τους και βοήθησαν όχι μόνο τους
παραγωγούς μα και το μαμπάκι ».

Βλ. σχετικά και Δ/ΑΤΕ 1947 τ. 2.

Για την προσπάθεια να αποκτήσουν οι Συνεταιρικές Οργανώσεις Εκκοκκιστή-
ρια βλ. και Φ.Σ. 1946, σ. 250.

Σύμφωνα με αναλυτικές πληροφορίες που δημοσιεύονται στην Φ.Σ. 1947, σ. 269,
τα εγκαινία για το εκκοκκιστήριο της Ενώσεως είχαν προσλάβει πανηγυρικών χα-
ρακτήρα. Πολύ ενδιαφέρουσα η ομιλία του Προέδρου Β. Μαράντου για την προ-
σπάθεια. Το εργοστάσιο αγοράστηκε (με αποθεματικά της Ενώσεως και βοηθητικά
με προσωρινό δάνειο της ΚΥΔΕΠ) από την Α.Ε. εκκοκκίσεως βάμβακος αντί δρχ.
270 εκατ. Δυναμικότητα του 700 οκ. συσπόρου βάμβακος την ώρα (240 οκ. εκκοκ.).
Με 2 βάρδιες επί 8μηνο με δυσκολία θα εξυπηρετήσει τις ανάγκες των συνεταιρι-
σμένων παραγωγών της περιφέρειας.

«.....Δεν είναι το πρότυπον που θα επιθυμούσαμε να
έχαμε και το οποίον οπωσδήποτε θα αποκτήσωμεν ...
Θα μας δώσει την ευκαιρίαν να μορφωθώμεν τα στελέχη
μας, αρετοί και υπάλληλοι, ώστε να είμεθα αύριον εις
θέσιν να διευθύνωμεν το πρότυπον εκκοκκιστήριον...
Τα εκκοκκιστήρια θ' αποτελέσουν το πρώτον βήμα.

Ελπίζομεν ότι πολύ σύντομα θα είμεθα εις θέσιν με την
βοήθειαν του Κράτους και της Αγροτικής Τραπέζης
και την πίστιν των βαμβακοπαραγωγών να εορτάσωμεν
τα εγκαινία του νηματοουργείου, υφαντουργείου και
του σπορευλουργείου» τόνισε ο Πρόεδρος της Ενώ-
σεως Β. Μαράντος.

Λευκάδας Ένωση.

Συγκέντρωση οίνων για Μ/σμό Δημοσίου (έπειτα από απόφαση Κυβερν. Οικον.
Συμβουλίου) λόγω οικτράς καταστάσεως οινοπαραγωγής. Επίταξη οινοδεξαμενών
Εταιρείας Οίνων αφού αυτή δεν αγόραζε γλεύκος ή οίνον. Συνεργασία με ΑΤΕ και
Υπουργείο Εφοδιασμού. (Αναλυτικά Φ.Σ. 1946, σ. 158, 209.

Ε.Γ.Σ. Μαραμβέλου.

Διαθέτει εκλεκτόν πατατόσπορον. (Φ.Σ. 1946, σ. 117, 170, 214).

Μισολογγίου Ένωση.

Βλ. στη Φ.Σ. 1949, σ. 1473, αναλυτική μελέτη Σ. Βεργουδάκη.

Ε.Γ.Σ. Μυλοποτάμου.

Συγκέντρωση και διάθεση χαρουπιών με πιστώσεις ΑΤΕ (Φ.Σ., σ. 97). Διαθέτει τυριά (γραβιέρα και κεφαλοτύρι). (Φ.Σ. 1946, σ. 258).

Ε.Γ.Σ. Νιγρίτης.

Χορηγήθηκε από Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας στην Ένωση Νιγρίτας άδεια για ίδρυση υφαντουργείου. (Φ.Σ. 1946, σ. 169).

ΓΣ. 29/10/1949 με παρουσία όλων των αντιπροσώπων. Στοιχεία για εργασίες της. Εκλογές Συμβουλίων. Βλ. ΦΣ 1949, σ. 1745.

Ε.Γ.Σ. Ξάνθης.

Ίδρυση φαρμακείου από την Ένωση. Προσπάθειες για υγειονομική περίθαλψη αγροτών. (Λεπτομέρειες Φ.Σ. 1946, σ. 94).

Διάθεση αγελάδων Μισσισιπή (Φ.Σ., σ. 210).

Φωτογραφίες από την οργάνωση της, το προσωπικό, τις εργασίες της βλ. Φ.Σ. σ. 470, 471.

Παγγαίου Ε.Γ.Σ.

Η Γεν. Συνέλευση του 1950. Μέλη 46 Συνεταιρισμοί, παρόντες 43. Αύξηση μερίδας, αποφάσεις για αγορά μιας ακόμα αλωνιστικής μηχανής, οικοπέδου για ανέγερση Πρατηρίων και Γραφείων. Υποστηρίζει το αίτημα ιδρύσεως ασφαλιστικού Οργανισμού των αγροτών. Ενημέρωση για ΣΕΚΕ. Εκλογές (ονοματα). Εγκαινιάζεται περίοδος ομονοίας. (Φ.Σ. 1950, σ. 1900).

Πατρών Ένωση.

Το 1948, 30 χρόνια δραστηριότητας (Σ.Δ. 1948, σ. 26).

Ένωση Γ.Σ. Ρεθύμνης.

Α' Συνεταιριστικό Συνέδριο Ρεθύμνης. Θέματα. (Φ.Σ. 1946, σ. 131).

Διαθέτει τυριά (γραβιέρα και κεφαλοτύρι). (Φ.Σ. 1946, σ. 258).

Ρεθύμης Ε.Γ.Σ.

Γενική Συνέλευση 1947. Εκτός των συνηθισμένων θεμάτων της Γ.Σ. περιλαμβάνονται και θέματα αναπτυξιακά όπως αγορά οικοπέδων για κατασκευή γκαράζ, μηχανών, ελκυστήρων, αυτοκινήτων, και για κονσερβοποιείο.

– Εγκατάσταση μηχανουργείου επισκευής μηχανών και εργαλείων. – Αγορά κονσερβοποιείου – Ανάληψη εργασιών Δημοσίου, ΑΤΕ, Κ.Υ.Δ.Ε.Π. και άλλων – Ίδρυση κτηνιατρείου. (Φ.Σ. 1947, σ. 427). – Ίδρυση τριών τυροκομείων στις Σάππες, Αρίσβην, Κομοτινήν. (Φ.Σ. 1948, σ. 982).

Σάμου Ένωση Οικοποιητικών Συνεταιρισμών.

Περιγραφή της δραστηριότητας της για την προστασία των οινοπαραγωγών από την ίδρυση της έως και το 1948. Εγκαταστάσεις της. Δύο οινοποιεία 60.000 εκατόλιτρων στο Βαθύ και στο Καρλόβασι με εσωτερικό εξοπλισμό, χημείο, αυτοκίνητα

για μεταφορές, Συνεργείο επισκευών. Οργάνωση του εμπορίου από το 1936. Πορεία 16χρονη με αντιδράσεις και πετυχημένους αγώνες (Φ.Σ. 1948, σ. 847). Φωτογραφίες νομοποιείων της βλ. Φ.Σ. 1948, σ. 839.

Ε.Γ.Σ. Σέρρων.

Αναλυτικά για προσπάθειες, πραγματοποιήσεις, για ανάπτυξη κτηνοτροφίας Νομού, αποκατάσταση φερεοίκων κτηνοτρόφων, ζωτροφές, διάθεση κτηνοτροφικών προϊόντων, κτηνιατρική περίθαλψη, βελτίωση φυλών, ανασύσταση ποιμνίων, βοσκές κλπ. Συνεργασία με αρμόδιους παράγοντες Κράτους. (Φ.Σ. 1946, σ. 125).

Κείμενο Κ. Λαζαρίδη για τις εργασίες της κατά το 1947. Συνεταιρισμοί της περιφέρειας: λειτουργούντες 137, αδρανούντες 38. Σύνολο μελών τους 17.908 και 1.310 αντίστοιχα. Συνεταιρισμοί της Ενότητας: 114 με 15.418 συνεταίρους. Αναλυτικά στοιχεία για τις εργασίες της κατά το 1947. Πιστωτικές. Προμηθευτικές με 5 πράττηρια στις Σέρρες, Σιδηρόκαστρον, Ηράκλειαν, Ν. Ζίχνην. Διαχείριση εφοδίων Α-ΤΕ με 3 κέντρα διαθέσεως στις Σέρρες, Ζίχνη, Σιδηρόκαστρον. Συγκέντρωση βάμβακος σε συνεργασία Κ.Υ.Δ.Ε.Π. – Δημόσιο. (Φ.Σ., σ. 1171).

Σητείας Ένωση Γ.Σ.

Στο Υποκεφάλαιο Δ δόθηκαν στοιχεία για τις πολύ αναπτυγμένες συνεταιριστικές εργασίες γενικά στην περιφέρεια Σητείας. (Συνεταιρισμών και Ενώσεως). Το πλήρες κείμενο για όλες τις εργασίες βλ. στο Σ. 1949, σ. 113.

Σταφιδικών περιφερειών Ενώσεις.

Βλ. στις επωνυμίες τους και στο ΣΤ/1 σε ΚΣΟΣ και ΑΣΟ.

Σύρου Ένωση.

Η νήσος Σύρος μ' έναν πολιτισμένο Συνεταιρισμό. Κείμενο Κ. Παπαθεοφίλου στο Σ.Δ. 1948, τ. 29, σ. 13. Αναφέρεται στην Ε.Γ.Σ. Σύρου. Δίνει τα αγροτικά στοιχεία του νησιού. Η Ένωση ιδρύθηκε το 1925, στη δύναμη της τώρα 7 Συνεταιρισμοί, με 700 μέλη (το 90% του αγροτικού κόσμου). Κάτοχος Γραφείων, αποθηκών, οικοπέδων. Αλλά περιορισμένος ο κύκλος των συνήθων εργασιών παρά το ότι τα στοιχεία της είναι προοδευμένα και πειθαρχικά. Υποδείξεις για επέκταση προμηθευτικών εργασιών, από κοινού πώληση της παραγωγής, τυποποίηση, αποστολή με ιδιόκτητα μέσα, απόκτηση πρατηρίων διαθέσεως στην εσωτερική κατανάλωση. Δίνει στοιχεία συντελεστικά για την ανάδειξη.

Φωτογραφίες φόρτωσης κηπευτικών βλ. Φ.Σ., σ. 1101. (Βλ. και Κυκλάδων Ενώσεις).

Φαρσάλων Ένωση Γ.Σ.

Στο τέλος του 1949 η Ένωση είχε μέλη 51 συνεταιρισμούς με 2.832 συνεταίρους, έχει δηλαδή μέλη όλους τους συνεταιρισμούς που λειτουργούν στην περιφέρεια της. Οι συνεταιρισμοί, όπως φαίνεται από το συνολικό αριθμό των συνεταίρων, είναι ολιγομελείς, 50 – 55 μέλη κατά μέσο όρο σε κάθε συνεταιρισμό. Η αξία της μερίδας είναι σε όλους τους συνεταιρισμούς δρχ. 50.000. Οι μερίδες όμως δεν έχουν καταβληθή. Τα λογιστικά τους βιβλία τα τηρεί η Ένωση που διαθέτει γι' αυτό ειδική υπηρεσία. Η δράση των συνεταιρισμών αυτών είναι επουσιώδης: μοναδικό σχεδόν έργο τους είναι η μεσολάβηση τους για δανεισμό των μελών τους από την Α-

Διαρκής επαφή της Συνομοσπονδίας με ξένες αποστολές για επίλυση αγροτικών προβλημάτων : Κλιμάκιο Ούνρα.

γροτική Τράπεζα.

Έτσι όλη την ουσιαστική συνεταιριστική κίνηση στην περιφέρεια την συγκεντρώνει η Ένωση, που έχει αξιόλογη δράση και μεγάλο κύρος και διαθέτει ικανά και έμπειρα συνεταιριστικά στελέχη. Ας σημειωθεί ότι η Ένωση συνεργάζεται στενά με τη συνεταιριστική υπηρεσία της ΑΤΕ. Ο Επιθεωρητής και ο Επόπτης των γεωργικών συνεταιρισμών την συντρέχουν αφειδώλευτα και συνετά με αγάπη και με ενθουσιασμό.

Η Ένωση κατά το 1949, εκτός από τη μεσολάβηση της για το δανεισμό από την ΑΤΕ των συνεταιρών των συνεταιρισμών της, έκαμε τις ακόλουθες άλλες εργασίες: Προμήθειες αξίας γύρω στο ένα δισεκατομμύριο δραχμές. Εκμετάλευση μηχανών και αυτοκινήτων αξίας περίπου δρχ. 330 εκατομμύρια. Ηλεκτροφωτισμός των Φαρσάλων, αξίας περίπου 84 εκατομμύρια. (Είναι ένα έργο με σοβαρή ηθική σημασία, που το ανάλαβε η Ένωση εξαιτίας των ανωμάτων περιστάσεων κατά παράκληση των στρατιωτικών αρχών. Για το έργο αυτό χρειάστηκε να δαπανήσει η Ένωση γύρω στα 150 εκατομμύρια δραχμές για μηχανήματα και εγκαταστάσεις). Συγκέντρωση σιτηρών και σποροσυγκέντρωση, αξίας περίπου δρχ. 5,3 δισεκατομμύρια. Η Ένωση διατηρεί ένα καλό συνεργείο για τις επισκευές των μηχανημάτων της και έχει αρκετά ιδιόκτητα κτίρια και γήπεδα και μέσα στην πόλη και στο σιδηροδρομικό σταθμό. (Σ. 1950, σ. 97).

Στα δημητριακά η Ένωση δεν περιορίζεται μόνο στη συγκέντρωση. Προχωρεί γενικότερα. Ένα πρωτοποριακό έργο έθεσε σε λειτουργία το 1950. Οργάνωσε κυλινδρόμυλο και μακαρονοποιείο, μεγάλο βήμα για τη δύσκολη αυτή εποχή. (Γράφει ο Σ. 1950, σ. 96). Αφού κάνει εισαγωγή σχετικά για το αξιόλογο έργο της συγκέντρωσης του σίτου (του Κράτους μέσω της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. και των Ενώσεων) ο Σ., 1950, σ. 96 τονίζει, πολύ σωστά από τότε ότι:

«Πρέπει όμως εξάλλου να αναγνωριστεί ότι η συμβολή των συνεταιρικών οργανώσεων στην προστασία σιτηρών με την χρησιμοποίηση τους στη συγκέντρωση, όσο βέβαια και αν είναι σημαντική για την επιτυχία του μέτρου, δεν εξαντλεί τις δυνατότητες που διαθέτει ο Συνεταιρισμός για τη ριζικότερη και συστηματικότερη προστασία των δημητριακών, με μέσα που απορρέουν κατευθείαν από την δική του δύναμη. Πρόκειται για μέσα αυτοπροστασίας, ανεξάρτητα από οποιαδήποτε εξωτερική βοήθεια, που μπορεί να τα δημιουργήσει ο Συνεργατισμός για τους συνεταιρισμένους σιτοπαραγωγούς και σε όλους τους άλλους κλάδους της οικονομίας μας, όπου θα χρειαστεί να απλώσει την ευεργετική του δράση. Όταν τα συνεταιριστικά αυτά μέσα αυτοβοήθειας εφαρμοστούν από τη συνεταιριστική κίνηση σε μεγάλο σχετικά κύκλο, μπορούν ασφαλώς να έχουν βαθιά και μόνιμη ευεργετική επίδραση επάνω στη θέση των σιτοπαραγωγών. Έτσι η συνεταιριστική κίνηση αυτοδύναμα θα συμβάλει, παράλληλα με τη Συγκέντρωση, στην προστασία των σιτοπαραγωγών και σιγά σιγά, ποιάς ξέρει, μπορεί να πάρει μέσα στην όλη οργάνωση της προστασίας τους το μεγαλύτερο ρόλο.

Το χρέος αυτό η συνεταιριστική κίνηση το έχει συνειδητοποιήσει από καιρό και πάντοτε πασχίζει να το εκτελέσει όσο καλύτερα μπορεί, όπου το επιτρέπουν οι περιστάσεις. Οι προσπάθειες των συνεταιρικών οργάνωσεων για τη βελτίωση της καλλιέργειας και την αύξηση των αποδόσεων των δημητριακών με τελικό σκοπό τη μείωση του κόστους και επομένως την αύξηση της συναγωνιστικής δύναμης των προϊόντων αυτών,

δείχνουν πόσο βαθιά αισθάνονται τη σημασία της σοβαρής αυτής αποστολής τους.

Οι περιστάσεις τα τελευταία χρόνια, δύσκολες και ανώμαλες, δεν ευκόλυναν τις συνεταιρικές οργανώσεις να αναλάβουν δράση και για την οργάνωση της συνεταιριστικής βιομηχανίας και του συνεταιριστικού εμπορίου των σιτηρών, καθώς και των βιομηχανικών προϊόντων από σιτηρά. Και είναι γνωστό πόσο ωφέλιμες είναι για τους σιτοπαραγωγούς οι εργασίες του είδους αυτού, όταν τις αναλαμβάνουν οι συνεταιρισμοί τους για τη δική τους αποκλειστικά ωφέλεια, χωρίς να επιβαρύνουν την κατανάλωση – αντίθετα μπορούν και αυτή να την ωφελίσουν, με την καλύτερη ποιότητα και τη χαμηλότερη τιμή. Οι συνεταιρισμοί, με τη συνεταιριστική βιομηχάνηση των σιτηρών και τη συνεταιριστική διάθεση των προϊόντων της βιομηχανίας αυτής, περιορίζουν τον αριθμό των διαμέσων, απαλλάσσουν τους παραγωγούς από τις αμοιβές τους εις βάρος των προϊόντων τους και εξασφαλίζουν έτσι στους σιτοπαραγωγούς μια ανάλογη αύξηση της τιμής του φυσικού προϊόντος, χωρίς καμιά εξωτερική ενίσχυση. Έτσι εξασφαλίζεται μια οργανική αυτοπροστασία, χωρίς καμιά θυσία του συνόλου, μόνο με τη λογικότερη και συμπεριεπικότερη και για τους παραγωγούς και για το σύνολο οργάνωση του συστήματος της επαφής παραγωγών και καταναλωτών. Τα ίδια αποτελέσματα έχει και το συνεταιριστικό εμπόριο των δημητριακών σε φυσική κατάσταση, όπου αυτό θεωρείται λογικό και συμφέρον.

Προς την κατεύθυνση αυτή της συνεταιριστικής βιομηχανίας του σιταριού ανάλαβε μια πρακτική πρω-

τοβουλία ή Ένωση γεωργικών συνεταιρισμών Φαρσάλων με την ίδρυση συνεταιριστικού κυλινδρόμυλου και μακαρονοποιείου. Τα εγκαίνια των συνεταιριστικών αυτών εγκαταστάσεων έγιναν στα Φάρσαλα στις 6 Αυγούστου.

Τη σεμνή γιορτή των εγκαίνιων τίμησαν ο Πρωθυπουργός και οι Υπουργοί της Γεωργίας και των Οικονομικών, που μίλησαν με στοργή και εκτίμηση για το εγκαίνιαζόμενο συνεταιριστικό έργο. Επίσης στη γιορτή παρευρέθηκαν εκπρόσωποι των τοπικών, περιφερειακών και κεντρικών συνεταιριστικών οργανώσεων και πολύς άλλος κόσμος. Εκπρόσωποι από την Ένωση, από την Αγροτική Τράπεζα, τη Συνομοσπονδία και άλλοι συνεταιριστές μίλησαν για να εξηγήσουν τη σημασία του νέου έργου και για να εκφράσουν τη συμπάθεια τους για τη νέα συνεταιριστική προσπάθεια.

Η Ένωση με την ίδρυση του συνεταιρικού κυλινδρόμυλου και του μακαρονοποιείου για τη βιομηχανική επεξεργασία του σιταριού των συνεταιρισμένων

παραγωγών της περιφέρειας της, εγκαινιάζει πρώτη ένα πολύ σοβαρό νέο συνεταιριστικό έργο που, καθώς ελπίζουν, θα έχει μεγάλη επίδραση στη συνεταιριστική κίνηση των σιτοπαραγωγικών περιφερειών.

Η Ένωση με δικιά της κατά το μεγαλύτερο μέρος οικονομικά μέσα και κατά ένα άλλο μέρος με την ενίσχυση της Αγροτικής Τράπεζας κατόρθωσε μέσα σε ένα ολιγόμηνο χρονικό διάστημα, μόλις αποκαταστάθηκε στην περιφέρεια της γαλήνης, ... να εγκαταστήσει σε ιδιότητα της κτίρια ένα άρτιο βιομηχανικό συγκρότημα κατεργασίας σιταριού. Το συγκρότημα αποτελείται: Ένας κυλινδρόμυλος που έχει απόδοση 800 – 1000 οκάδες αλεύρι την ώρα. Ένα μακαρονοποιείο με απόδοση 1.500 οκάδες και πλέον μακαρόνια το οκτώωρο, που μπορεί με ορισμένες συμπληρώσεις ν' αυξηθεί κατά πολύ. Ένα εργοστάσιο ηλεκτροπαραγωγής για την κίνηση των μηχανημάτων του κυλινδρόμυλου και του μακαρονοποιείου...»

Στην συνέχεια δίνει όλες τις τεχνικές πληροφορίες και τονίζει τη σημασία του έργου (Σ. 1950, σ. 96).

Χανίων Σταφιδική Ένωση.

Στοιχεία από το έργο της Ενώσεως 1947/48 βλ. Φ.Σ. 1948, σ. 1123. Από κοινού συγκέντρωση σουλτανίνας, επεξεργασία, διάθεση, σε συνεργασία με Κ.Σ.Ο.Σ. και χρηματοδότηση ΑΤΕ. Συνεργασία και για σταφίδα Ενώσεων Ρεθύμνης και Μυλοποτάμου. Χαμηλές οι τιμές, άνοιγμα, συμπλήρωση από Κράτος με εισφοράν σε βάρος θεϊκού θείου.

Προσπάθειες χρησιμοποίησης των εγκαταστάσεων της Ένωσης και για άλλα προϊόντα (χαρουπόμυλοι).

Γίνονται προμηθευτικές εργασίες σε συνεργασία με άλλες Ενώσεις Κρήτης.

Ιδρύθηκε φυτώριο αμερικανικών κλημάτων σε συνεργασία με τις άλλες Ενώσεις, Κράτος, ΑΤΕ.

Προσπάθειες για συγχωνεύσεις Συνεταιρισμών.

(Φ.Σ. 1948, σ. 1123).

Νέου Ένωση Μαστιχοπαραγωγών.

Αντίδραση Ενώσεως και πολιτικών σε προσπάθειες εμπόρων για κατάργηση καθεστώτος ενιαίας διαχείρισεως μαστίχης. Σύσκεψη στην Αθήνα με Υπουργό Γεωργίας Απ. Αλεξανδρή και Υφυπ. Α. Ευταξίαν, πρόεδρο Ενώσεως Γ. Σταγκούλην, τοπικούς βουλευτές. Ικανοποίηση των απόψεων της Ενώσεως, απόφαση για δίωξη λαθρεμπορίου μαστίχας και άλλα βελτιωτικά μέτρα. (Φ.Σ. 1946, σ. 88).

Νέου Ένωση Γ.Σ.

Προσπάθειες για εξαγωγές εσπεριδοειδών, προμήθεια υλικών συσκευασίας, χρηματοδότηση (Φ.Σ. 1946, σ. 97). Διάθεση αγελάδων Μισισσιπι (Φ.Σ., σ. 210).

Φωτογραφίες στη « Φωνή των Συνεταιρισμών » από τη ζωή του 1948 και 1949.

σ. 838	Εικόνες από τη συνεταιριστική ζωή στις περιφέρειες Σάμου, Σερνικακίου Αμφίσης, Ιεράπετρας, Διδυμοτείχου, Ιτέας-Κίρρας.
σ.836	Σύσκεψη Συνεταιριστών Κρήτης 31/12/47.
σ.906	Σκίτσο «Πορεία προς Στέππας» Φ. Δημητριάδη.
σ.919	Εικόνες από τα ελεύθερα Δωδεκάνησα.
σ.926	Συνεταιριστικός χάρτης της Ελλάδος: Ενώσεις 106, Συνεταιρισμοί 4.825, αγροτικές οικογένειες 495.838.
σ.961,962	Παιδομάζωμα (σκίτσα).
σ.1101	Η Ένωση Συνεταιρισμών Σύρου (από τις δραστηριότητες της)
σ.1209	Το πρατήριο ΕΓΣ Τριπόλεως.
σ.1220,1222	Οι Ι. Αφεντάκης, Κ. Σουλιώτης, Σπ. Αντωνιάδης στο Διεθνές Συνεταιριστικό Συνέδριο Πράγας – Γενική Άποψη.
σ.1244	Συνεταιριστές και επίσημοι στη Γ.Σ. της Κ.Υ.Δ.Ε.Π.
σ.1270	Ο συνεταιρισμένος αγροτικός κόσμος καταθέτει στεφάνι στον Αγνώστο Στρατιώτη (κατά την Γ.Σ. της Συνομοσπονδίας Νοεμβρ. 1948).
σ.1275,1278,1279	Ομιλητές στη Γ.Σ. του 1948, άποψη.
σ.1300	Το νέο Δ.Σ. της Συνομοσπονδίας του Νοεμβρ. 1948.
Τεύχος 48	σ. 1376. Σύσκεψη του Γεν. Δ/ντού του FAO με τους με τους συνεργάτες του, συσκέπτεται στα γραφεία της Συνομοσπονδίας μετά των εκπροσώπων των Γεωργ. Συνεταιρικών Οργανώσεων.
Τεύχος 49	σ. 1400, 1404. Η Βασίλισσα στην Παιδούπολη Δράμας.
Τεύχος 49	σ. 1411. Παιδικό Σταθμό και Οικοκυρική Σχολή με φροντίδα του Αμερ. Ιδρύμ. Εγγύς Ανατολής. (Βέροια – Καπανδριτι)
Τεύχος 51	σ. 1. Τα γραφεία της Συνομοσπονδίας σηματοστολισμένα τις μέρες «Εργασία – Νίκη».
Τεύχος 51	σ. 10, 11, 13, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 29, 30, 33, 36, 40 Φωτογραφίες από τις συγκεντρώσεις, ραδιοφωνικές ομιλίες, κλπ. για την εβδομάδα «Εργασία – Νίκη». (στελέχη Αμερικ. Αποστολής, Υπουργείου Γεωργίας, Συνεταιρικών Οργανώσεων, ΑΤΕ και άλλων.
Τεύχος 52	σ. 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 14, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 29, 31, 32, 33, φωτογραφίες από όλη την Ελλάδα για τον ερτασμόν της Ημέρας του Αγρότου στο «Εργασία – Νίκη».
Τεύχος 53	σ. 1458. Οι αντιπρόσωποι στη Γ.Σ. της Ενώσεως Συνεταιρισμών Λέσβου το 1949 (και στελέχη ΑΤΕ).
Τεύχος 54	σ. 1602. Κατάθεση στεφάνου για την 27η Διεθνή Ημέρα Συνεταιρισμών.

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ/Ι'

ΟΙ ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΕΣ ΠΡΟΣΗΛΟΓΙΕΣ ΓΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΤΩΝ ΕΝΩΣΕΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ.

Καθώς αναφέρεται στον Γ' τόμο, (σ. 552/1704), από το 1945 και με βάση τον νόμο 389 άρχισε η αποκατάσταση της Συνομοσπονδίας στο ελεύθερο νομικό και συνεταιριστικό καθεστώς που είχε πρό του ν. 1154/38 της Δικτατορίας.

20 Αυγούστου 1945 είναι η μέρα της πρώτης ελεύθερης Συνσέλευσης των εκπροσώπων των Συνεταιρισμών που έγινε στην Αθήνα (έπειτα από τις επεμβάσεις της 4ης Αυγούστου και την κατοχή). Μελετήθηκαν τα προβλήματα των Συνεταιριστικών Οργανώσεων και είναι, τρόπον τινά, η ουσιαστική απαρχή της Γενικής Συνελεύσεως της νέας Συνομοσπονδίας. Διατυπώνονται ελπίδες και ευχές όπως η συνεταιριστική κίνηση, ελεύθερη από τις εξωτερικές επεμβάσεις, αναπτύξει την καρποφόρα δράση της μέσα στη νέα μεταπολεμική κοινωνία (Φ.Σ. 1946, σ. 96).

Όπως σημειώνει «ο Συνεταιριστής» (1946, σ. 16):

«Ύστερα από περιορισμούς, επεμβάσεις και ταιπωρίες μιας ολόκληρης οκταετίας, αποκατάστησε επιτέλους η Συνομοσπονδία στην παλιά της μορφή. Από τον Ιούνιο του 1945 με το νόμο 389 «περί προσωρινής διοικήσεως των γεωργικών συνεταιριστικών οργανώσεων» όλη η δεσμευτική για την Συνομοσπονδία νομοθεσία έπαψε να ισχύει και στο εξής θα εφαρμόζεται μόνο η προδικτατορική σχετική νομοθεσία. Ο νόμος 389 επανάφερε το παλαιό ελεύθερο καταστατικό της Συνομοσπονδίας και όρισε ότι προσωρινά θα διοι-

κείται από το πρώτο Διοικητικό Συμβούλιο της, που είχε εκλεγεί το 1935, αμέσως μετά την ίδρυση της. Το υποχρέωνε όμως μέσα σε ορισμένο χρονικό διάστημα να καλέσει Γενική Συνέλευση για να εκλέξει αυτή την οριστική διοίκηση. Πραγματικά στα τέλη Ιανουαρίου του 1946 συνήλθε η Γενική Συνέλευση της Συνομοσπονδίας και αφού έκαμε μερικές τροποποιήσεις στο καταστατικό, εξέλεξε διοικητικό και εποπτικό συμβούλιο καθώς και διευθυντή της Συνομοσπονδίας.

Σύμφωνα με ευρύτερο κείμενο στο πρώτο τεύχος του επίσημου οργάνου της Συνομοσπονδίας «Η Φωνή των Συνεταιρισμών» που εκδόθηκε τον Ιούνιο 1946, η Γ.Σ. έγινε από 27/1/46 – 5/2/46. Έλαβαν μέρος 77 Ενώσεις Γ. Συνεταιρισμών και θέματα είχε τα ακόλουθα βασικά:

1) Ανασύνταξις καταστατικού, 2) Λογοδοσία Διοικητικού Συμβουλίου, 3) Έγκριση προϋπολογισμού, 4) Ψήφιση Κανονισμού Εσωτερικών Υπηρεσιών, 5) Εκλογή Διοικητικού Συμβουλίου, 6) Εκλογή Εξελεγκτικής Επιτροπής, 7) Αποδοχή νέων μελών, 8) Διορισμός Διευθυντού, 9) Συζήτηση και λήψη αποφάσεων επί διαφόρων θεμάτων γενικού ενδιαφέροντος κ.ο.κ.

Στη Γ.Σ. παρέστησαν και επίσημοι αρμόδιοι παράγοντες όπως ο Υπουργός Οικονομικών Αλ. Μυλωνάς, ο Υπουργός Γεωργίας Χρυσ. Ευελπίδης, ο Υφυπουργός Οικονομικών, ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Γεωργίας, ο Διοικητής της ΑΤΕ καθηγητής Αριστ. Σίδερης, ο Ανώτερος Συνεταιριστικός Σύμβουλος στην ΑΤΕ Θ. Τζωρτζάκης, ο Πρύτανης της Ανώτατης Γεωπονικής Σχολής αντιπρόσωπος της Ούνρα και άλλα ανώτατα στελέχη του Υπουργείου Γεωργίας και ΑΤΕ.

Ο Πρόεδρος της προσωρινής Διοικήσεως Αλεξ. Μπαλτατζής έκανε μακράν εισήγηση και διατυπώθηκαν αποφάσεις για τα διάφορα θέματα (βλ. αναλυτικά Φ.Σ. 1946, σ. 12 – 15). Επίσης ενδιαφέρουσα περίληψη των πρακτικών της Γ. Συνελεύσεως της

Συνομοσπονδίας 27 Ιανουαρίου 1946 και των αποφάσεων της βλ. στο Σ. Δελτίο.

Στο Διοικητικό Συμβούλιο εκλέχτηκαν οι:

1) Αλ. Μπαλατζής Πρόεδρος (Ενώσεως Ξάνθης), 2) Ιωάν. Πετρίδης Αντιπρόεδρος (Ενώσεως Βερροίας), 3) Κωνστ. Μπέλας Γραμματέυς (Ομοσπονδίας Θεσσαλονίκης) 4) Ηλ. Μαράκας Μέλος (Ενώσεως Ζευγολατιού), 5) Αθ. Βραδής (Ενώσεως Κερκύρας), 6) Βασ. Μαράντος (Ενώσεως Λειβαδειάς), 7) Ανδρ. Καπετανάκης (Ενώσεως Ηρακλείου), 8) Ανδρ. Δήμας (Ενώσεως Αρκαδίας), 9) Αριστ. Μολυβδάς (Ενώσεως Βοΐου Κοζάνης), 10) Γεωργ. Χαριστός (Ενώσεως Δράμας), 11) Δ. Κουκουρικός (Ενώσεως Καρδίτσας).

(Φωτογραφία μελών του πρώτου μετακατοχικού Δ.Σ. και του Δ/ντή βλ. Β' Τόμο σ. 215/743).

Στο Εποπτικό Συμβούλιο οι:

1) Αλεξ. Κιούσης Προϊστάμενος (Ενώσεως Αττικής – Μεγαρίδος), 2) Αντ. Στυλιανουδάκης Μέλος (Ενώσεως Κολυμβαρίου), 3) Θεόδ. Λαμπρόπουλος (Ενώσεως Κρεσταινών) (βλ. Φ.Σ. τεύχος Ι του 1946).

Διευθυντής : Διευθυντής εκλέχτηκε ο Ιωάν. Αφεντάκης που προερχόταν από το προ της ΕΣΣΕ Γεωργικό Επιμελητήριο Αττικοβοιωτίας και στη συνέχεια την ΕΣΣΕ.

Υπηρεσίες : Για την συνεταιριστική υπηρεσιακή θωράκιση της Συνομοσπονδίας αποφασίστηκε η μετάκληση ως στελεχών της των δοκιμασμένων Διευθυντών Ενώσεων Σπ. Αντωνιάδη Ι. Σινάρη, Μιχ. Ευστρατιάδη καθώς και στελεχών με συνεταιριστικό έργο που υπηρετούσαν στην ΑΤΕ (Ευρ. Τζουμέρης και Αριστ. Κλήμης).

Η εξέλιξη των κατευθύνσεων της Συνομοσπονδίας.

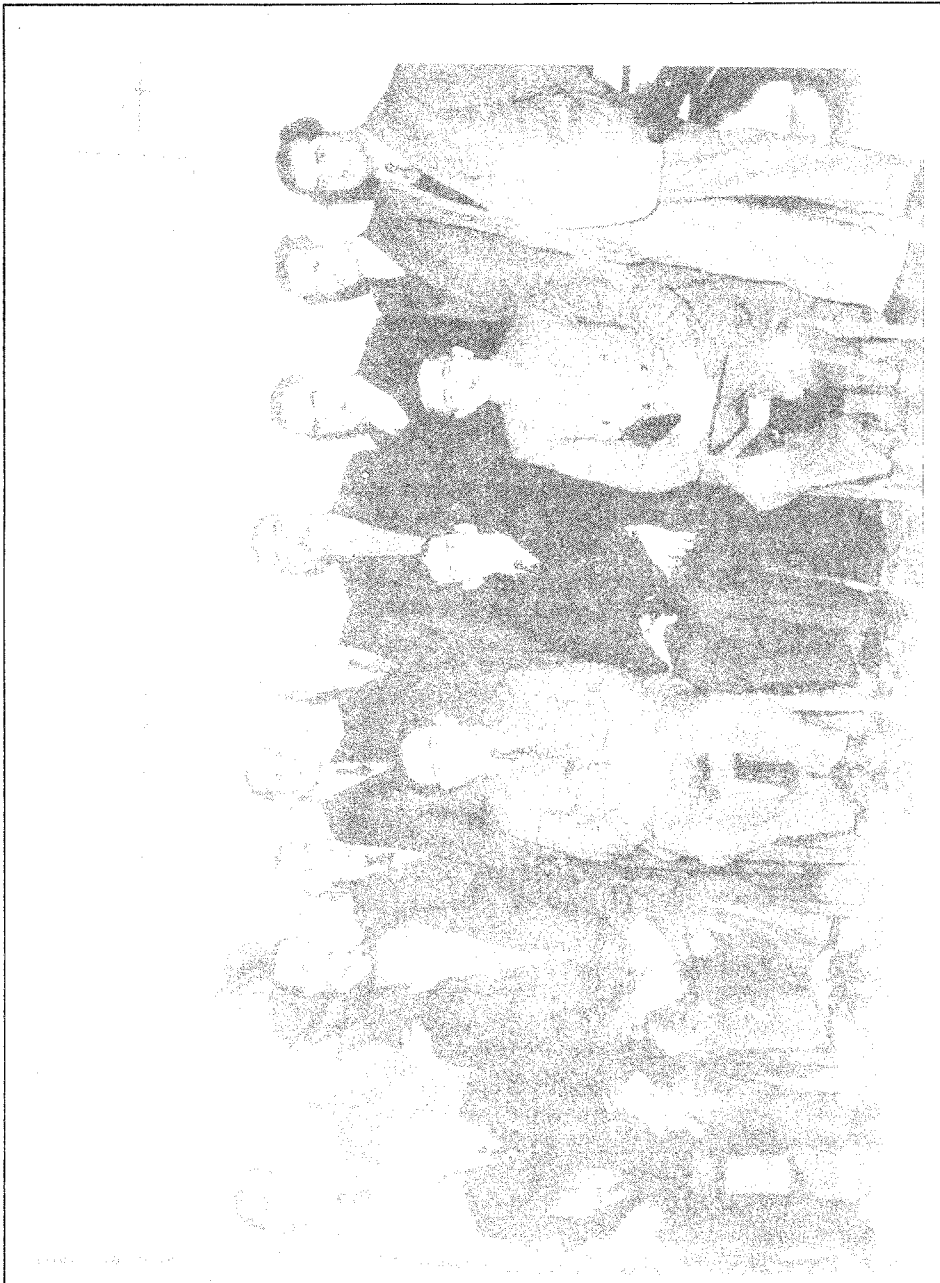
Προτού να αναφερθούμε στις επί μέρους δραστηριότητες της Συνομοσπονδίας από το 1946 και έπειτα, είναι απαραίτητο να επισημανθεί η βασική ασθένεια η οποία άρχισε από τότε (και μέχρι σήμερα) να αλλοιώνει τη συνεταιριστική υπόσταση της Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών και να την μετατρέπει από Κεντρική ιδεολογική συνεταιριστική οργάνωση σε όργανο κυρίως συνδικαλιστικής εκπροσώπησης των προβλημάτων όχι μόνο των συνεταιρισμένων αγροτών ή των αγροτών γενικά αλλά και ολόκληρου του αγροτικού χώρου και γενικότερα, με υποτίμηση του κύριου συνεταιριστικού της χαρακτήρα που είχε διατυπωθεί στο καταστατικό της του 1935 και 1946.

Η βαθμιαία μετατροπή αυτή οφείλεται σε πολλά αίτια, κυριότερα από τα οποία ήταν:

1) Η τότε δραματική κατάσταση της υπαίθρου η οποία πραγματικά είχε ανάγκη από δυνατές και οργανωμένες εκπροσωπευτικές φωνές για την επίλυση, έστω μερικών και μερικώς, από τα τυρανικά προβλήματα που δημιούργησε ο πόλεμος 40/41 και η κατοχή 41/44 αλλά και ο εμφύλιος (τόσον του 44/45 όσον και κυρίως εκείνος που ακολούθησε την ανασυγκρότηση της Συνομοσπονδίας από το 1946 - 1950).

2) Η έλλειψη τότε άλλου οποιουδήποτε οργάνου το οποίο θα μπορούσε με οντότητα (νομική, καταλλήλων προσώπων, οικονομικών πόρων, κλπ) να επωμισθεί την επαγγελματική αγωνιστική εκπροσωπευτική οργάνωση των αγροτών (γενικά ή κατά κλάδους) πέραν από τις μικρές και αλληλοϋποβλεπόμενες μικρές αγροτικές ομάδες.

3) Η αγωνιστική ψυχοσύνθεση, νοοτροπία και κατάρτιση των προσώπων που α-

Συνεταιριστικά στελέχη μετακατοχικά στα Συμβούλια της Συνομοσπονδίας.

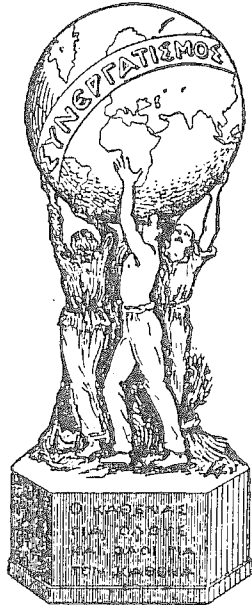
πόκτησαν την κινούσα εκπροσωπευτική εξουσία (Πρόεδρος και Διευθυντής).

4) Η μή επάνοδος στην «εξουσία» ως Διευθυντού και πάλιν της Συνομοσπονδίας του συνεταιριστικού ηγέτη της μέχρι τότε περιόδου και αγωνιστού για την ίδρυση της Συνομοσπονδίας του 1935 και Δ/ντού της Θ. Τζωρτζάκη (βλ. αναλυτικά στον Γ' τόμο), αλλά αργότερα σε θέση Συμβούλου χωρίς εκπροσωπευτική αρμοδιότητα και διοικητική (επειδή από το 1945 είχε τοποθετηθεί στην ΑΤΕ ως Ανώτ. Συνεταιριστικός Σύμβουλος για τη συνεταιριστική της μετεξέλιξη).

5) η τότε εξέλιξη της όλης ζωής στην Ελλάδα (τόσο στα εσωτερικά κυβερνητικά, στα διεθνή, στις ξένες οικονομικές αποστολές και τις Οργανώσεις – Ούνρα κλπ – στις ανωμαλίες και τεράστιες ανάγκες της υπαίθρου, τις πολιτικές επιδιώξεις και πολλά άλλα που απαιτούσαν επαφές, κινητοποιήσεις, συμβιβασμούς, κλπ. και που δεν άφηνε χρόνο και περιθώρια για ήμερο και δημοκρατικό συνεταιριστικό διάλογο, μελέτη, διατύπωση προγραμμάτων, οργάνωση, εφαρμογές κλπ. πέρα από το ότι ήταν δυνατό να αποσπασθεί από το Κράτος με κινητοποιήσεις και ποικίλους άλλους αγώνες, πρωτοβουλίες, επιδιώξεις και συνδιασμούς.

Τα προγραμματικά «Ψηφίσματα και Διακηρύξεις του Συνεταιρισμένου Αγροτικού κόσμου»

Μία βασική έκδοση που δείχνει την εικόνα της τότε τραγικής κατάστασης της Χώρας (και όχι μόνο στα αγροτικά και συνεταιριστικά) αλλά και τις κατευθύνσεις που επικρατούσαν στην κινούσα ηγεσία της Συνομοσπονδίας, είναι η ακόλουθη έκ

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ
ΚΑΙ
ΔΙΑΚΗΡΥΞΕΙΣ
ΤΟΥ
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΕΝΟΥ
ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ
ΚΟΣΜΟΥ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΗΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ
ΕΝΩΣΕΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1946

δοση που υποτίθεται - όπως συμβαίνει συνήθως στα ψηφίσματα - ότι διατυπώθηκε από τη ΓΣ ή το ΔΣ αλλά στην ουσία είναι η νοοτροπία και η έκφραση του ανωτέρου υπηρεσιακού παράγοντα και εν προκειμένω του Διευθυντού Ι. Αφεντάκη (όπως προκύπτει και από τα παρόμοια κείμενα ψηφισμάτων των μετέπειτα δεκάδων ετών σε Συνελεύσεις, Συνέδρια, ομιλίες).

Όπως προκύπτει από τον πίνακα περιεχομένων (που παραθέτουμε στη συνέχεια) τα ψηφίσματα αναφέρονται σε όλα τα εθνικά, οικονομικά, κρατικά, κοινωνικά κλπ. θέματα, μεταξύ δε των 45 ειδικών αυτών ψηφισμάτων υπάρχουν και 7 μόνο (τα 25, 26, 27, 28, 29, 30 και 45) που και αυτά αναφέρονται και «αποφαίνονται» «φίρδη - μίγδη» επί του κυρίου έργου της Συνομοσπονδίας, δηλαδή επί των συνεταιριστικών προβλημάτων (ήτοι Συνεταιριστική Οργάνωση - Προμήθειας - Συνεργασία Γεωργικών και Καταναλωτικών Συνεταιρισμών - Συνεταιρική Νομοθεσία - Συνεταιριστική Εκπαίδευση - Αγροτική Πίστις και Έργον Α.Τ.Ε.

Τα ψηφίσματα και Διακηρύξεις είναι για τα ακόλουθα προβλήματα:

- Α'. Ψήφισμα της Γενικής Συνελεύσεως της Πανελληνίου Συνομοσπονδίας Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών.
- Β'. Διακήρυξις της Γενικής Συνελεύσεως της Πανελληνίου Συνομοσπονδίας Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών.
- Γ'. Ειδικά ψηφίσματα του Συνεταιρισμένου Αγροτικού Κόσμου επί των ενδιαφερότων αυτών ζητημάτων.

1. Επί της ανασυγκροτήσεως της υπαίθρου.
2. Επί του προγράμματος ανασυγκροτήσεως.
3. Επί της κινητοποίησης του αγροτικού Κόσμου.
4. Επί της οργανώσεως των Δημοσίων Υπηρεσιών.
5. Επί της αποκεντρώσεως της Διοικήσεως.
6. Επί του ζητήματος των παραγωγικών έργων.
7. Επί του ζητήματος του καπνού.
8. Επί του σταφιδικού ζητήματος.
9. Επί του βαμβάκοπαραγωγικού ζητήματος.
10. Επί του ζητήματος του ελαίου και ελαιών.
11. Επί του αμπελοουργικού ζητήματος.
12. Επί του κτηνοτροφικού ζητήματος. α) Το κτηνοτροφικόν πρόβλημα. β) Κτηνοτροφικά προϊόντα. γ) Κτηνιατρική περίθαλψις.
13. Επί του δασικού ζητήματος.
14. Επί του ζητήματος των δημητριακών και οσπρίων.
15. Επί του σπυροτροφικού ζητήματος.
16. Επί της λαχανοκομίας και δενδροκομίας.
17. Επί της αυτοδιοικήσεως της διαχειρίσεως και προστασίας των γεωργικών προϊόντων. α) Οργάνωσις της διαχειρίσεως γεωργικών προϊόντων. β) προστασία των τιμών των γεωργικών προϊόντων. γ) Ταυτότης αγορανομικής και γεωργικής πολιτικής.
18. Επί της αγροτικής ασφαλείας.
19. Επί της μηχανικής καλλιέργειας.
20. Επί του ζητήματος της αλιείας.
21. Επί της ανοικοδομήσεως.
22. Επί της καταβολής αποζημιώσεων εις εγκαταστάσεις.
23. Επί της παραχωρήσεως των εκ του εξωτερικού εισαχθησομένων εργοστασίων.
24. Επί της μη συμμετοχής όλων των τάξεων εις την ανασυγκρότησιν.
25. Επί της Συνεταιριστικής οργανώσεως.
26. Επί των προμηθειών.
27. Επί της συνεργασίας Γεωργικών και Καταναλωτικών Συνεταιρισμών.
28. Επί της συνεταιριστικής Νομοθεσίας.
29. Επί της συνεταιριστικής εκπαίδευσως.
30. Επί της αγροτικής πίστεως και του έργου της Αγροτικής Τραπεζής.
31. Επί της συμμετοχής του χωριού εις τα μέσα του πολιτισμού.
32. Επί της θέσεως της αγρότιδος.
33. Επί της θέσεως και μορφώσεως των αγροτοπαίδων. α) Επί της στοιχειώδους και γεωργικής εκπαίδευσως. β) Επί της γενικής μορφώσεως (βιβλιοθήκη και κλπ.).
34. Επί της οργανώσεως της υγιεινής εις την υπαίθρου.
35. Επί του ζητήματος των αγροτών αναπήρων πολέμου.
36. Επί του ζητήματος των ορφανών αγροτοπαίδων.
37. Επί της οργανώσεως δια την εκτέλεσιν μικρών παραγωγικών έργων.
38. Επί των Κοινωνικών Ασφαλίσεων των αγροτών.
39. Επί της ασφαλίσεως της γεωργικής παραγωγής.
40. Επί της εκπροσωπήσεως της αγροτικής τάξεως.
41. Επί της συμβολής της Ούνρα εις το έργον της διατροφής και ανασυγκροτήσεως.
42. Επί του ζητήματος των εφοδίων εξωτερικού. α) Επί της διαχειρίσεως των εφοδίων. β) Επί των τιμών διαθέσεως των γεωργικών εφοδίων και της αναπροσαρμογής. γ) Επί του εφοδιασμού εις μεταφορικά μέσα.
43. Επί του έργου της Οργανώσεως: Ελληνική Πολεμική Περίθαλψη Πολιτειών.
44. Επί της παγκοσμίου Συνεργασίας των Συνεταιρισμών
45. Έκκλησις προς τον απόδημον Ελληνισμόν.

Το βασικό Α ψήφισμα έχει γενικότερο χαρακτήρα, εκφράζει το ύψος, την πραγματικότητα, τις ανάγκες, τις προσφυγές και εξαρτήσεις της εποχής. Είναι το ακόλουθο:

“Η Γενική Συνέλευσις της Πανελληνίου Συνομοσπονδίας Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών αντιπροσωπεύουσα τον Συνεταιρισμένον Κόσμον ήτοι σχεδόν το σύνολον του Αγροτικού πληθυσμού της χώρας, και αποτελούμενη από εκπροσώπους με νοσητή την την λαϊκήν εντολήν προερχομένους από ελευθέρων εκδήλων της λαϊκής θελήσεως, συνήλθε εν Αθήναις, κατόπιν σειράς ετών επεμβάσεων, πολέμων και κατοχής, και εξετάσασα την συνεταιριστική καθόλου κατάστασιν διεπίστωσε τα κάτωθι:

1. – Ότι ο Αγροτικός Κόσμος εκράτησεν εις τους ώμους του το μεγαλύτερον μέρος του βάρους του πολέμου εις τα Αλβανικά, Μακεδονικά και Θρακικά βουνά και το Εσωτερικόν Μέτωπον της καθολικής Εθνικής Αντιστάσεως, πληρώσας περισσότερον πάσης άλλης τάξεως την τριπλήν Κατοχήν.
2. – Ότι μετά πικρίας παρακολουθεί ούτος το παραγνώρισμα των δικαίων της Ελλάδος από τους Μεγάλους Συμμάχους.
3. – Ότι αι πυρπολήσεις των χωριών, αι λεηλασίαι, αι επιτάξεις τον εστέρησαν των παραγωγικών μέσων.
4. – Ότι εγένετο διάφορος μεταχειρήσις και μεροληπτική διανομή των εφοδίων εν γένει υπέρ των άλλων τάξεων εις βάρος του αγροτικού κόσμου.
5. – Ότι αι πολιτικά και πολιτειακά διαφοραί εχώρισαν και χωρίζουν τον Ελληνικόν Λαόν εις βάρος των εθνικών συμφερόντων και της ανασυγκροτήσεως.
6. – Ότι συνθήματα υποσκίαζοντα την εθνικήν ενότητα, επιφέροντα και σύγχισιν περί του τρόπου της οργανώσεως της οικονομίας προκαλούν ανησυχίας και απαγοίτευσιν εις αυτόν και καθυστερήσιν εις το έργον της ανασυγκροτήσεως.
7. – Ότι η άμετρος χρήσις του όπλου των απεργιών εις μέρους τάξεων και ομάδων προκαλούν την παράλλωσιν κάθε προσπάθειας δια την επίτευξιν της επιβαλλομένης ανασυγκροτήσεως εξ ης και μόνον θα κατα-

στή δυνατή η αποτελεσματική ικανοποίησις των εργαζομένων.

Ψηφίζει:

- 1) Αποτείει φόρον τιμής και αιωνίας ευγνωμοσύνης προς τους νεκρούς και τα θύματα του πολέμου και της κατοχής.
- 2) Αποφασίζει την αποστολήν διακηρύξεως προς τους Μεγάλους Συμμάχους διαμαρτυρομένη δια την παραγνώριση των δικαίων της Ελλάδος.
- 3) Αξιοί:
 - α) Την εκ μέρους όλων πραγματικήν αναγνώρισιν της σημασίας και της συμβολής του Αγροτικού Κόσμου εις την προκοπήν του Ελληνικού Λαού.
 - β) Την άμεσον καταβολήν αποζημιώσεων δια τας καταστροφάς του πολέμου.
 - γ) Την θέσπισιν προνομητικών όρων δια την τοποθέτησιν των Ελληνικών προϊόντων εις τας συμμαχικάς αγοράς εις ένδειξιν αναγνωρίσεως της συμβολής της εις τον συμμαχικόν αγώνα και πρός ανακούφισιν των μεγάλων πληγών, τας οποίας επέφερεν η πολύχρονος ξενική κατοχή.
 - δ) Την κατάργησιν της μεροληπτικής διανομής των εφοδίων εις βάρος του αγροτικού κόσμου.
 - ε) Την οργάνωσιν της οικονομίας με βάσιν τους Γεωργικούς Συνεταιρισμούς που εξασφαλίζουν την συννεργασίαν των τάξεων και πραγματοποιούν ειρηνικώς κεφαλαιώδεις μεταρρυθμίσεις υπέρ του Λαού, εξασφαλίζουν δε κατά τρόπον αποτελεσματικόν την κοινωνικήν δικαιοσύνην. Ούτοι ως οργάνωσις υπερέχουν και έναντι της κεφαλαιοκρατικής και έναντι της κρατικής οικονομικής οργανώσεως.
- 4) Αποφασίζει όπωσ, κατά τα καθιερωμένα, πιστή εις την παράδοσιν του Συνεταιριστικού κινήματος παραμείνη τούτο και η κορυφαία Οργάνωσις μακράν πάσης πολιτικής αναμίξεως.

Το ίδιο ισχύει και με το Β ψήφισμα της Διακηρύξεως της Γενικής Συνελεύσεως που είναι το ακόλουθο:

“Η Γενική Συνέλευσις των εκπροσώπων του Αγροτικού κόσμου όστις διέθεσεν όλας αυτού τας δυνάμεις παρά το πλευρόν των Μεγάλων ΣΥΜΜΑΧΩΝ εις έμνηχον και άνηχον υλικόν εις τον αγώνα κατά των εχθρών, των φορέων της κτηνώδους βίας και τυρρανίας εις στιγμάς σκίδτους και απελπισίας καθ' όλην την ανθρωπότητα, διακηρύττει:

Η Ελλάς εδέχθη να γίνει ολοκαύτωμα δια να συνηχίση την παράδοσιν της φυλής και από πανάρχαια χρόνια αγωνίζεται δια να διατηρήση το φός του Πολιτισμου και την Ελευθερίαν εις την ανθρωπότητα.

Από χιλιάδες χρόνια μέχρι σήμερα η πετρώδης αυτή γή έχει ποτισθή με ποταμούς αιμάτων και στρωθή από σωρούς πτωμάτων των τέκνων της.

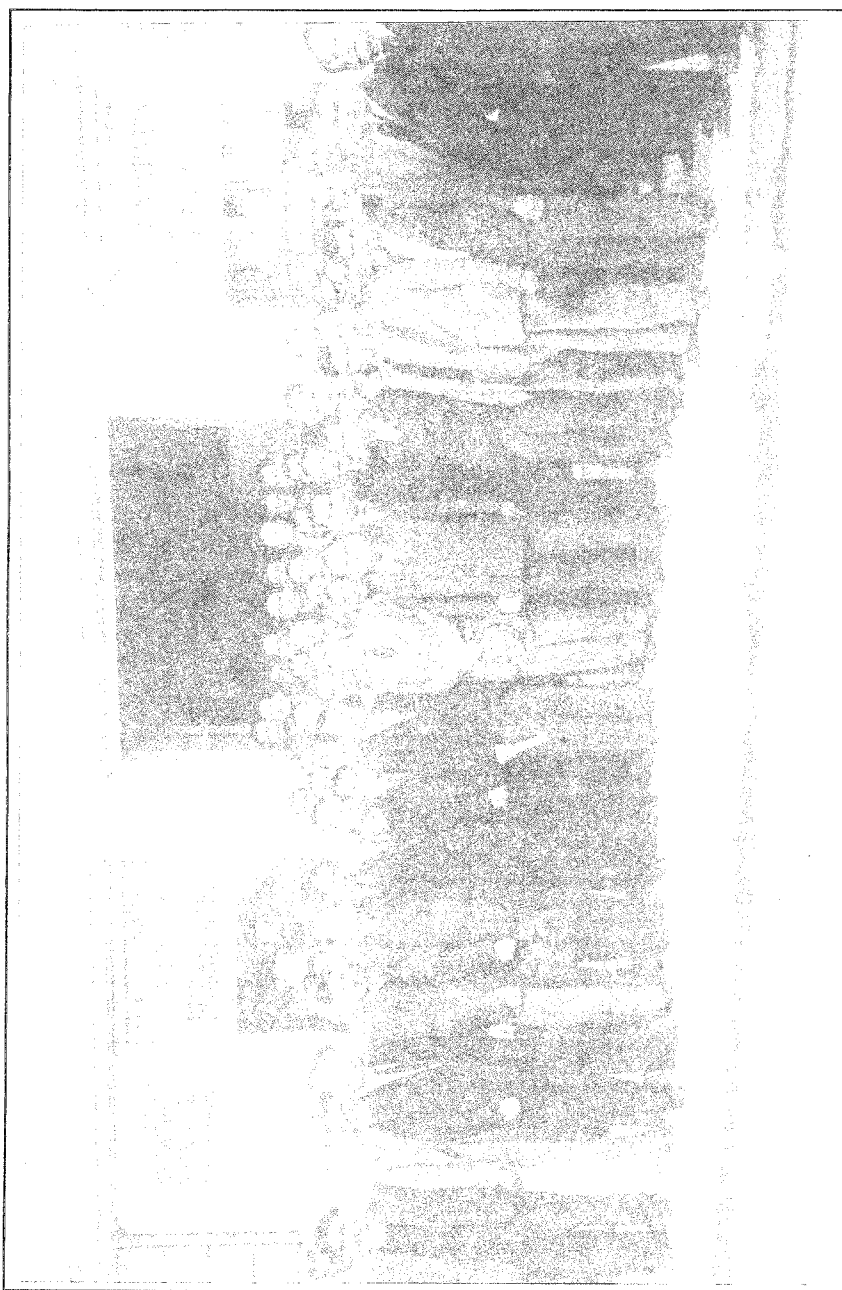
Κανένα άλλο Έθνος δεν έχει προσφέρει τόσας υπηρεσίας εις την ανθρωπότητα όσας το Ελληνικόν.

Η Χώρα μας υπέστη τον άνευ προηγουμένου ζυγόν και την ολοκληρωτικήν καταστροφήν παρά των δύο αυτοκρατοριών και των δορυφόρων αυτών Βουλγαρίας και Αλβανίας. Σκληρά εργασία και συνεχείς στερήσεις σειράς Ελληνικών γενεών που εξασφάλιζαν σιτηρέσιον πείνης, απώλεσθησαν. Ερείπια καλύπτουν

ολόκληρον την χώραν και τεχνικά έργα κατεστράφησαν και ένα απέραντον νεκροταφείον απλώνεται εις την Ελληνικήν ύκαιθρον, διότι την εστέρησαν από τα παραγωγικά της μέσα.

Η κατακράτησις μέχρι σήμερα των αφαιρεθέντων αγαθών και των παραγωγικών μέσων υπο των εισβολέων, η μή καταβολή αποζημιώσεων, ο μή καθορισμός προνομητικών όρων δια την τοποθέτησιν των γεωργικών μας προϊόντων εις τας συμμαχικάς αγοράς και η εκ μέρους των Μεγάλων Συμμάχων μεταχειρήσις και χαρακτηρισμός των καταστρεπτικών όρων της ωής βίας ως συνεμπολέμων, αι αρπακτικάί τάσεις και η προσπάθεια πρός διαμελισμόν εκ μέρους γειτόνων, αι σφαγαί και η βίαια απομάκρυνσις Ελληνικών πληθυσμών υποχρεώνουν τους εκπροσώπους του αγροτικού κόσμου να διαλαλήσουν προς τους Μεγάλους Συμμάχους ότι:

Οισοδότητε οργανισμός ασφαλείας δεν θα είναι δυνατόν να εμπνεύση εμπιστοσύνη εις τους λαούς και ιδία τους μικρούς και να επιτύχη εις το έργον του, εφ' όσον δεν απονέμεται εις τον Ελληνικόν Λαόν δικαιοσύνη, δεν αναγνωρίζονται αι υποχρεώσεις των Μεγά-

Μετακατοχική Γενική Συνέλευση της Συνομοσπονδίας.

λων Λαών πρός ένα μικρόν πτωχόν Λαόν, που εθυσιάσθη χωρίς αμφιταλαντεύσεις και παζαρεύματα και έδωσε την πρώτην φωτεινήν ελπιδοφόρον ακτίνα της Νίκης και της Ελευθερίας εις τον σκοτεινόν Ουρανόν και εις την εν απογνώσει ευρισκομένην ανθρωπότητα.

Η αποκατάστασις της Ελληνικής Οικονομίας, η ικανοποίησις των Εθνικών διεκδικήσεων, ως η αναθεώρησις του συντοριακού καθεστώτος και η ανακατανομή του παραγωγικού χώρου της Βαλκανικής ώστε να εξασφαλισθή χώρος αναπόησις και Ασφαλείας, αποτελούν υποχρέωσιν Τιμής, δια τους Μεγάλους Συμμάχους.

Διότι άλλως η εξαγγελομένη αρχή της απονομής ηθικής τάξεως και κοινωνικής δικαιοσύνης δεν θα έχουν εφαρμογήν δια τον Ελληνικόν Λαόν και θα αποτελούν ειρωνίαν της μοίρας και ιστορικήν αδικίαν.

Οι τόσον μικροσκοπικοί και απολύτως ανεπαρκείς

Γεωργικοί κλήροι αγόνου ξηράς γής με τας καταστροφάς και την έλλειψιν ασφαλείας θα μεταβάλουν ένα παραγωγικόν Λαόν, με παγκόσμιον συμβολήν εις τα φάτα του πολιτισμού, εις Λαόνν επαϊτών, όπου το σκότος θα αντικαταστήσῃ το φώς και συνεχείς διαταραχαί θα σπάρσσουν την γωνίαν αυτήν με όλους τους κινδύνους.

Εν Αθήναις τη 1 Φεβρουαρίου 1946

Κατ' εντολήν της Γενικής Συνελεύσεως
Το προεδρείον

Αλέξανδρος Μπαλατζής, Αλέξανδρος Κιούσης, Ανδρέας Δήμας, Δημήτριος Παύλου, Αθανάσιος Βραδής."

Τα Ειδικά Ψήφισματα του Συνεταιρισμένου αγροτικού κόσμου επί των ενδιαφερόντων αυτων ζητημάτων. Για αυτά βλ. στα αντίστοιχα Υποκεφάλαια του Τόμου.

Το ψήφισμα επί της Συνεταιριστικής Οργανώσεως.

Πέρα από όσα σημειώθηκαν στις προηγούμενες σελίδες πρέπει να τονιστεί ότι στο βασικό αυτό οργανωτικό πρόβλημα που είχε και έχει ανάγκη λεπτομερειακών μελετών και ειδικεύσεων, το ειδικό Ψήφισμα της Συνομοσπονδίας "αποφαινεται" σε γενικότητες. Είναι το υπ' αριθ. 25 Ψήφισμα που το παραθέτουμε επειδή και κατά τα μετέπειτα έτη κατά τον ίδιο γενικό σωρευτικό τρόπο και πρόχειρα παρουσιαζόταν οι «θέσεις της Συνομοσπονδίας».

<< Η Συνομοσπονδία θεωρεί ως απαραίτητον την οργάνωσιν της αγροτικής οικονομίας επί συνεταιριστικών βάσεων διότι η μείωσις των μέσων καλλιεργείας και παραγωγής, η κοριορτοποίησις της ιδιοκτησίας, η οξύτης του δημογραφικού προβλήματος, η έλλειψις κεφαλαίων, ο τμηματικός εφοδιασμός εις εξοπλισμόν της υπαίθρου εκ του εξωτερικού και η απόλυτος ανάγκη δημιουργίας αγαθών και κατά κεφαλήν ηξημένων εισοδήματος, δεν δύναται να αντιμετωπισθούν από την ιδιωτικήν πρωτοβουλίαν ελευθέρως και κεχωρισμένως δρόσαν.

Η πίστις, αι προμήθεια γεωργικών εφοδίων, η χρησιμοποίησις και εντατική εκμετάλλευσις των εναπομεινάντων μέσων παραγωγής, η κυκλοφορία των γεωργικών προϊόντων, η επεξεργασία, τυποποίησις και βιομηχανοποίησις αυτών εις ειδικάς εγκαταστάσεις λειτουργούσας εις τα παραγωγικά κέντρα, αποτελούν έργον των Συνεταιρισμών.

Έργον αυτών επίσης αποτελεί η εξυπηρέτησις των καταναλωτικών αναγκών των αγροτών, η συμβολή εις την στέγασιν αυτών, την προφύλαξιν και περίθαλψιν της υγείας αυτών και των ζώων των, καθώς και εις την γενικήν και ειδικήν αυτών μόρφωσιν, εις την ηθικήν αυτών εξύψωσιν κλπ.

Η οργάνωσις θα στηριχθή επί των πρωτοβαθμίων, δευτεροβαθμίων και Κεντρικών Οργανώσεων, υπό την καθοδήγησιν και την εποπτείαν της Συνομοσπονδίας.

Αι Κεντρικάι Οργανώσεις ειδικευμένα κατά προϊόντα και σκοπούς παραγωγικούς, προς πληρεστέραν εξυπηρέτησιν των αγροτών και του συνόλου επιβάλλεται να αποτελέσουν τους Οργανισμούς επί των οποίων θα στηριχθή ολόκληρος η γεωργική και επισιτι-

στική πολιτική και το παραγωγικόν πρόγραμμα της ανασυγκροτήσεως.

Η αντιμετώπισις όμως των προβλημάτων επιβάλλει την αναθεώρησιν της μορφής και του χώρου των Γεωργικών Συνεταιρισμών.

Οι μέχρι σήμερα Πιστωτικοί Συνεταιρισμοί, οι οποίοι κυρίως χαρακτηρίζουν το συνεταιριστικόν μας οικοδόμημα, θα δώσουν την θέσιν των εις τους παραγωγικούς τοιούτους και εις τους Συνεταιρισμούς επεξεργασίας, τυποποίησεως και βιομηχανοποίησεως των γεωργικών μας προϊόντων.

Τα όρια του Συνεταιρισμού, περιοριζόμενα σήμερα εις την διοικητικήν διαίρεσιν του χωριού, δεν δύναται να δώσουν λύσεις υπο τας σημερινάς συνθήκας εκτελέσεως ενός τόσον παραγωγικού προγράμματος.

Θα είναι ανάγκη ως εκ τούτου να ευρυνθούν τα όρια και ο Συνεταιρισμός, όπου επιβάλλεται, να απλοῦται επί ενός οικονομικού χώρου ευρύτερου δια να εξασφαλισθῇ οικονομικά αποτελέσματα, αδιαφόρως εάν ούτος ανήκει διοικητικώς εις μίαν, δύο ή και περισσοτέρας Κοινοτήτας.

Το γενικότερον συμφέρον, το μικρότερον κόστος, η αποφυγή σπατάλης κεφαλαίων, η τυποποίησις των προϊόντων δια την εξασφάλισιν σταθεροῦ εμπορικοῦ τύπου, θα είναι η βάση που θα λαμβάνεται υπ' όψιν δια τον οικονομικόν χώρον του Συνεταιρισμού. Ο Συνεταιρισμός δε θα παραμείνῃ ως ελευθέρη Ένωσις αδυνάτων, ως Οργανισμός αυτοδύναμος, που θα στηρίζεται επί της πειθούς και της κατανοήσεως, δεν θα αντλή την δύναμιν από αναγκαστικούς νόμους και θα είναι εις θέσιν να αντιμετωπίσῃ συναγωνισμὸν κεφαλαιοκρατικών ή κρατικών ἡραφειοκρατικών Οργανι-

σμών.

Οι ειδικευμένοι παραγωγικοί Συνεταιρισμοί, αποτελούντες ομάδα οικονομική εις την περιφέρειαν, δια την αντιμετώπισιν των τοπικών αναγκών ή των αναγκών της διοικήσεως των ειδικών εγκαταστάσεων, θα πλαισιούνται εντός της Ενώσεως εις ίδια τμήματα με ίδιας συνελεύσεις.

Ητοι: Το Συνεταιριστικόν οικοδόμημα θα εμφανίζεται με τους ειδικευμένους παραγωγικούς Συνεταιρισμούς αφ' ενός και τις ειδικευμένας Κεντρικάς Οργανώσεις αφ' ετέρου. Οι ειδικευμένοι παραγωγικοί Συνεταιρισμοί θα συναντώνται εις την Ένωσιν Συνεταιρισμών με καθολικόν χαρακτήρα και αι ειδικευμένας Κεντρικάς οργανώσεις θα συναντώνται εις την Πανελληνίον Συνομοσπονδίαν.

Τοιοιούτοπώς θα εξασφαλίζεται πλήρως η ενότης του συνεταιρικού οικοδομήματος και θα καθίσταται

δυνατή η εφαρμογή οιοδήποτε παραγωγικού προγράμματος και η ενιαία διαχείρησις των καθέκαστα κλάδων της παραγωγής με πλήρη αποκέντρωσιν και αυτοδιοίκησιν, με ενιαίαν εποπτείαν, τεχνικήν, παρακολούθησιν και καθοδήγησιν και με πλήρη δυνατότητα εκτελέσεως της Κυβερνητικής Οικονομικής Πολιτικής επί των παραγωγικών μας κλάδων.

Εξ άλλου επιτυγχάνεται η συνένωσις των συμπεριπτώτων του Αγροτικού Κόσμου με αντίληψιν καθολικήν υπέρ του συνόλου, με μείωσιν των αντιθέσεων των κατ' ιδίαν συγκρουομένων συμφερόντων της παραγωγής και με καθιέρωσιν της ευρύτερας συνεργασίας εντός και εκτός της Χώρας δια την εξασφάλισιν μεγαλύτερων οφελημάτων δια την Εθνικήν μας Οικονομίαν.

Το Συνεταιριστικό Πρόγραμμα κατά την διατύπωσιν Θ. Τζορτζιάκη.

Στο πρώτο τεύχος του περιοδικού «Ο Συνεταιριστής» (που άρχισε και πάλι να κυκλοφορεί από τον Σεπτέμβριο 1946) δημοσιεύεται το ακόλουθο υπεύθυνο (με την υπογραφή του), κείμενο με τίτλο «Συνεταιριστικό Πρόγραμμα: Βασικές γραμμές και κατευθύνσεις», με προφανή σκοπό να αποσαφηνιστούν θεωρητικά, πρακτικά αλλά και λεκτικά, πολλά από τα περιεχόμενα στο παραπάνω κείμενο (γραφής Ι. Αφεντάκη):

" <<Ο Συνεταιριστής>> από παλιά συνήθισε να φανεράνη καθαρά, αμερόληπτα και θαρρετά τις γνώμες του απάνω στα γενικά και ειδικά συνεταιριστικά ζητήματα, χωρίς να παρασύρεται από υπερβολική αισιοδοξία σχετικά με τις ικανότητες που κλείνει μέσα του ο συνεταιριστικός θεσμός στο κάθε στάδιο της εξέλιξής του, μα και χωρίς να υποτιμά από σεβασμό και ίσως δέος προς το καθιερωμένο τις ακατάβλητες δυνάμεις του για προοδευτική μεταβολή. Έτσι και τώρα σινηπής προς τις αρχές του αυτές και την παλιά ταχτική του θεωρεί σκόπιμο και εξυπηρετικό για την κίνηση ευθύς αμέσως από το πρώτο φύλλο της νέας του έκδοσης να διατυπώση συνοπτικά μα και με σαφήνεια τη γνώμη του σχετικά με τις βασικές αρχές απάνω στις οποίες πρέπει να στηριχθή μεταπολεμικά το συνεταιριστικό μας πρόγραμμα, για να ανταποκριθί στη μεγάλη οικονομική και κοινωνική σημασία που αποδίδεται σήμερα γενικά στο συνεργατισμό και για να καταστήσει τη δράση του ικανοποιητικά αποδοτική και για το συνεταιρισμένο κόσμο και για το Σύνολο.

Οι βασικές αυτές γραμμές που τολμούμε να προτείνουμε για θεμέλιο του συνεταιριστικού μας προγράμματος βρίσκονται, καθώς πιστεύομαι, σε αρμονία με τις θεμελιώδεις αρχές που διαμορφώνουν το Συνεργατισμό, είναι όμως και συνεπείς προς τη συνεταιριστική ιστορία του τόπου μας, τις χαραγμένες από καιρό ομαδικά από τους συνεταιρισμούς κατευθύνσεις, τις σημερινές αντιλήψεις για την αποστολή των συνεταιρισμών στην ελληνική ζωή και προπάντων σύμφωνες με την τωρινή πραγματικότητα και τις ικανότητες των συνεταιρισμών μας.

Σύμφωνα με τις αντιλήψεις που εκθέσαμε πάρα πάνω, με όση είναι ανθρώπινα δυνατή αμεροληψία και χωρίς αστήρικτη αισιοδοξία, αλλά και με βαθιά εκτίμηση στο Συνεργατισμό και με πλήρη πεποίθηση στις ικανότητες και την αξία του λαού μας, όλου του λαού,

που στα χέρια του βρίσκεται αποκλειστικά η επιτυχία του πολύτιμου και κατεχόχην ανθρώπινου αυτού κοινωνικού θεσμού, χαράζομε άμεσα πάρα κάτω τις γραμμές που πρέπει κατά τη γνώμη μας ν' ακολουθήσει το συνεταιριστικό μας πρόγραμμα.

Οι γραμμές αυτές είναι οι ακόλουθες:

A'

Ο Συνεταιρισμός πρέπει να χρησιμοποιηθή:

1. Σε όλους τους κλάδους της παραγωγής όπου η παραγωγή θα εξακολουθήσει να γίνεται από μικρές αυτόνομες επαγγελματικές οικονομίες (επιχειρήσεις), για να οργανωθή συνεταιριστικά ολόκληρη σειρά από εργασίες, που είναι χρήσιμες στις συνεργαζόμενες αυτές οικονομίες, με σκοπό οι εργασίες αυτές να γίνουν με το Συνεταιρισμό συμφερότερα γι' αυτές και επωφελέστερα για το Σύνολο: Συνεταιρισμός Παραγωγών (Τέτοιες εργασίες είναι ο εφοδιασμός με κεφάλαια, με διάφορα μέσα παραγωγής και με πρώτες ύλες, η κοινή χρήση μηχανών, η από κοινού επεξεργασία και πώληση προϊόντων κλπ.).

2. Στους κλάδους εκείνους της παραγωγής, όπου η παραγωγή θα εξακολουθήσει να γίνεται από ιδιωτικές επιχειρήσεις με μεγάλη δυναμικότητα, για να οργανωθούν οι επιχειρήσεις αυτές συνεταιριστικά, με σκοπό τη δίκαιη και ανάλογη με τη συμβολή τους συμμετοχή στις ωφέλειες όλων όσοι συνεργάζονται στην επιχείρηση και επομένως με σκοπό να αποτραπή η εκμετάλευση από λίγα πρόσωπα του μεγάλου όγκου των εργαζομένων και κατά συνέπεια του Συνόλου: Συνεταιρισμοί Παραγωγής.

3. Στην κατανάλωση, για να βοηθήσει τους καταναλωτές να διαχειριστούν άμεσα με πρωτοβουλία όσο μπορεί πιο μεγάλο μέρος από ολόκληρο το σύστημα της διανομής των αγαθών που χρειάζονται για τη συντήρησή και την ευημερία του ανθρώπου και ακόμη να

διαχειριστούν τους κλάδους της παραγωγής των αγαθών αυτών, που μπορεί να οργανωθούν συνεταιριστικά, με σκοπό η οργάνωση της διανομής των αγαθών να γίνεται επωφελέστερα για τη μεγάλη μάζα καταναλωτών και επομένως για το κοινωνικό σύνολο: Συνεταιρισμός Καταναλωτών.

Β'

Ο Συνεταιρισμός σε όλες τις πάρα πάνω εφαρμογές του πρέπει να διατηρήσει τις θεμελιώδεις αρχές του, δηλαδή να παραμείνει ελεύθερη ένωση προσώπων που συνεργάζονται μεταξύ τους ισότιμα με αυτοδιοίκηση και με δική τους ευθύνη για να αυτοβοηθηθούν.

Όποιες ενισχύσεις παρέχονται κάποτε στους συνεταιρισμούς από τρίτους, για να διευκολύνουν τη διάδοσή τους και να στερεώσουν τη θέση τους, δεν πρέπει να θεωρηθούν πως αποδείχνουν την αδυναμία του Συνεταιρισμού να σταδιοδρομήσει υπεύθυνα και αποτελεσματικά από μόνος του, με τις δικές του δυνάμεις, και επομένως οι ενισχύσεις αυτές δεν μπορούν καλόπιστα να δικαιολογηθούν επέμβαση ή καταναγκασμό στη συγκρότηση και τη λειτουργία του Συνεταιρισμού.

Αντίθετα οι ενισχύσεις αυτές αποδείχνουν πως αναγνωρίζεται επίσημα και γενικά η μεγάλη σημασία του συνεταιριστικού θεσμού σαν μέσου για την αυτοβοήθεια των φτωχότερων τάξεων (τόσο στον παραγωγικό, όσο και στον καταναλωτικό τομέα) που η φροντίδα για την προκοπή τους και την καλύτερευση του επιπέδου της ζωής τους αποτελεί χρέος για την ολόκληρη, χωρίς όμως να της δίνει και το δικαίωμα να επεμβαίνει στους συνεταιρισμούς και να τους περιορίζει ελευθερίες που τα άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα δεν στερούνται.

Γ'

Σύμφωνα με τις πάρα πάνω διακρίσεις ο Συνεταιρισμός παρουσιάζει τις ακόλουθες δυνατότητες εφαρμογής:

1. Ο Συνεταιρισμός των Παραγωγών μπορεί να εφαρμοστεί ευρύτατα για να βοηθήσει τις μικρές αυτόνομες γεωργικές, βιοτεχνικές, επαγγελματικές κλπ. οικονομίες (επιχειρήσεις) να οργανωθούν συνεταιριστικά με σκοπό να συγκεντρώνουν και διανέμουν μεταξύ τους ή να τα έχουν στη διάθεση τους τα απαραίτητα για την λειτουργία τους κεφάλαια, εφόδια, τεχνικά μέσα, πρώτες ύλες, εμπορεύματα κλπ. (Συνεταιρισμοί πιστωτικοί, προμηθευτικοί, κοινής χρήσης μηχανών, κλπ.). Επίσης μπορεί να τις βοηθήσει για να οργανώσουν συνεταιριστικά την από κοινού αποθήκευση, συνεργασία, βιομηχανία και πώληση των προϊόντων τους. (Συνεταιρισμοί αποθηκευτικοί, παραγωγικοί, πώλησης κλπ.). Στη γεωργία προπάντων, που στη χώρα μας ασκείται κατά κανόνα και πρέπει ν' ασκείται από μικρές αυτόνομες επιχειρήσεις, ο Συνεταιρισμός είναι αχόριστο και απαραίτητο βοήθημα τους, με το οποίο εξασφαλίζεται η συστηματικότερη και αποδοτικότερη οργάνωση της γεωργικής παραγωγής.

2. Ο Συνεταιρισμός της παραγωγής μπορεί να βοηθήσει: α') εξαρτημένους (μισθωτούς) εργατοτεχνίτες του χεριού και του πνεύματος, για να οργανώσουν δικές τους συνεταιριστικές επιχειρήσεις (Συνεταιρισμοί οικοδομικοί, κατασκευής διαφόρων έργων, παραγωγής βιομηχανικών προϊόντων, παροχής υπηρεσιών κλπ.). β') Επίσης μπορεί ο Συνεταιρισμός αυτός να χρησιμοποιηθεί για τον ίδιο σκοπό από μικρούς ανεξάρτητους βιοτέχνες, επαγγελματίες, γεωργούς, για να οργανώσουν συνεταιριστικά ολόκληρο τον κύκλο της παραγωγικής των δραστηριότητας, όπου το κρύνουν συμφερότερο. (Συνεταιρικά επιπλοποιεία, κούρεια, ραφεία,

υποδηματοποιεία, τυπογραφεία, συνεταιρισμοί εκδοτικοί, μεταφορών, κοινής καλλιέργειας κλπ.). γ') Ακόμη, η μορφή αυτή του Συνεταιρισμού μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη μετατροπή κεφαλαιοκρατικά οργανωμένων επιχειρήσεων σε συνεταιριστικές επιχειρήσεις, όπου φορέας τους δε θα είναι το κεφάλαιο αλλά η εργασία, όταν η οργάνωση αυτή θα κρινόταν προτιμότερη.

Σ' όλες αυτές τις περιπτώσεις η συμμετοχή όλων των συνεταιρισμένων στις ωφέλειες που φέρνει η επιχείρηση θα είναι ανάλογη με τη συμβολή τους στις εργασίες και η διεύθυνση της θα γίνεται από τους ίδιους τους συνεταιρισμούς.

3. Οι Καταναλωτικοί Συνεταιρισμοί είναι η μορφή του Συνεταιρισμού που μπορεί να εφαρμοστεί ευρύτερα από κάθε άλλη μορφή του και να περιλάβει ανθρώπους από κάθε τάξη στις πόλεις και στην ύπαιθρο. Οι καταναλωτές οργανώνονται συνεταιριστικά για να προμηθεύονται από κοινού και να διανέμουν μεταξύ τους τα διάφορα είδη που χρειάζονται για τη συντήρηση και την άνεση τους, όπως κυρίως είναι τα τρόφιμα, τα ρούχα, τα παπούτσια, τα έπιπλα, τα σκεύη, τα είδη υγιεινής, καθαριότητας, θέρμανσης, φωτισμού κλπ. ακόμη και για ν' απολαμβάνουν τα μέσα ψυχαγωγίας και μόρφωσης, καθώς και για να εξασφαλίζουν υγιεινή άνετη και φτηνή κατοικία. Έτσι με το Συνεταιρισμό αζρρητεύεται ή περιορίζεται η μεσολάβηση τρίτων ανάμεσα στην παραγωγή και την κατανάλωση, δημιουργείται άμεση επικοινωνία μεταξύ τους, υποβάλλοντας στον έλεγχο των καταναλωτικών συνεταιρισμών ολόκληροι κλάδοι της παραγωγής και ακόμη συχνά περιέρχονται πολλοί απ' αυτούς στην άμεση διαχείριση των συνεταιρισμών. (Βιομηχανίες τροφίμων, ρούχων, παπουτσιών, επίπλων, φωτιστικών και μαγειρικών ειδών, καπνοβιομηχανία κλπ.) Αποτέλεσμα είναι ο φτηνότερος και καλύτερος εφοδιασμός με είδη για τη συντήρηση των καταναλωτών, επομένως η αύξηση της αγοραστικής τους δύναμης και τελικά η καλύτερευση του επιπέδου της ζωής τους και γενικά της ευημερίας τους.

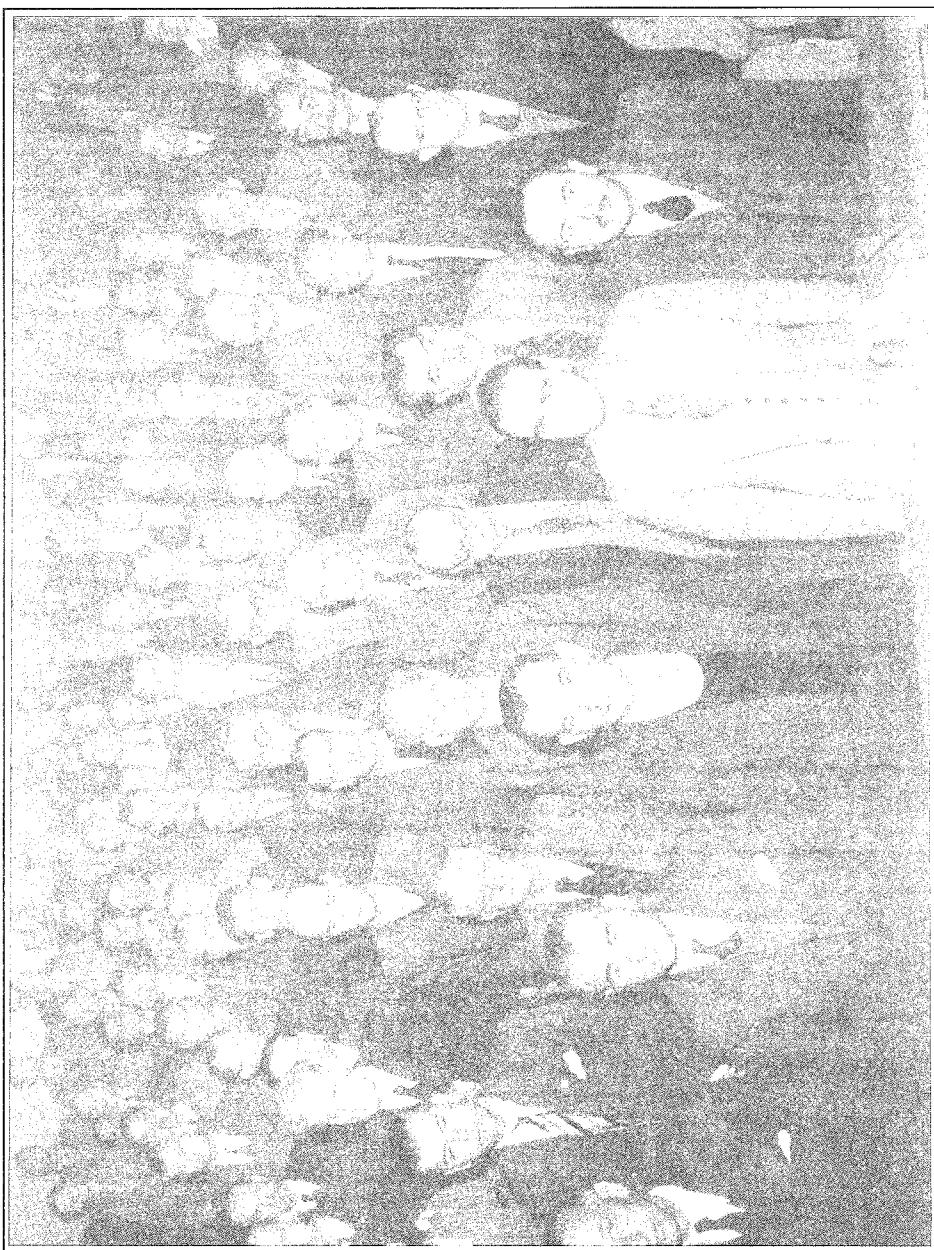
Δ'

Κατά κανόνα είναι χρήσιμη η ελεύθερη συνένωση από ομοειδείς συνεταιρισμούς σε οργάνωση ανώτερου βαθμού, με σκοπό με το μέσο αυτό να πλατύνουν τον κύκλο της δραστηριότητάς τους και να κάμουν το έργο τους αποδοτικότερο.

Επίσης είναι ωφέλιμη και επομένως επιβάλλεται η συνεργασία συνεταιρισμών παραγωγών και καταναλωτών για να εξασφαλιστεί οργανική μεταξύ τους επικοινωνία, με σκοπό την άμεση μεταφορά των αγαθών από την παραγωγή στην κατανάλωση μέσα στα κλαίσια συνεταιριστικά οργανωμένης οικονομίας, χωρίς τη μεσολάβηση τρίτων. (Συνεργασία συνεταιρισμών παραγωγών, ιδίως γεωργικών συνεταιρισμών από κοινού πώλησης με καταναλωτικούς συνεταιρισμούς. Μικτές συνεταιρικές οργανώσεις παραγωγών και καταναλωτών).

Ε'

Όπου το γενικότερο κοινωνικό συμφέρον επιβάλλει να διευθύνουν ή και να διαχειρίζονται κοινωφελείς οργανισμοί ορισμένων κλάδους της παραγωγής, ιδίως της γεωργικής, πρέπει για τη συγκρότησή τους βάση και πυρήνας να είναι οι αρμοδιοί συνεταιρισμοί. Στους συνεταιρισμούς αυτούς πρέπει να ανατεθεί κατά κύριο λόγο η διοίκηση των κοινωφελών αυτών οργανισμών

Γενική Συνέλευση της Συνομοσπονδίας. Μέλη, πολιτικοί, καθηγητές και αρμόδιοι εκπρόσωποι.

με τη συμμετοχή και τον έλεγχο του Κράτους και μέσα στα όρια που διαγράφει το γενικότερο συμφέρον. (Κοινοφελείς οργανισμοί για τη διαχείριση γεωργικών προϊόντων).

Επίσης πρέπει οι ενδιαφερόμενοι συνεταιρισμοί ν' αναλάβουν κυρίως τη διαχείριση των μεγάλων οργανισμών (κοινοφελών ή επιχειρηματικών) που σκοπό έχουν να εφοδιάζουν τους παραγωγούς με κεφάλαια και μέσα παραγωγής, ή να βιομηχανοποιούν και διαθέτουν τα προϊόντα τους, καθώς και να εφοδιάζουν τους καταναλωτές με μέσα για τη συντήρησή τους. (Τράπεζες: Αγροτική, Συνεταιριστική, Βιομηχανικές λιπασμάτων, μηχανών, εργαλείων, τροφίμων, ιματισμού, επίπλων κλπ.).

Για να εξεσφαλιστεί η καθολική συμμετοχή των ενδιαφερομένων παραγωγών στη διοίκηση των οργανισμών που αναφέραμε πριν, πρέπει να μετέχουν σ' αυτή και αντιπρόσωποι των αρμοδίων επιμελητηριακών ή φαρμακειακών οργανώσεων, για όσο τουλάχιστο χρόνο ένα σημαντικό μέρος απ' αυτούς θα μένει ανοργάνωτο συνεταιριστικά.

ΣΤ'

Αναγνωρίζεται γενικά η αναγκαιότητα του Συνεταιρισμού για την ενίσχυση των μικρών μονωμένων οικονομικών μονάδων, που χρειάζεται να εξασφαλιστεί η αυτόνομη διατήρησή τους, καθώς και για την ομαδική από τους εργαζόμενους ανάληψη μεγάλων οικονομικών μονάδων για λόγους κοινωνικής δικαιοσύνης και για λόγους κοινοφελείας.

Επίσης αναγνωρίζεται η αναγκαιότητα του και για τη συστηματική και επωφελή εξασφάλιση και διανομή των αγαθών, ιδίως των ειδών πρώτης ανάγκης, στο μεγάλο όγκο των καταναλωτών, προπάντων των απορώτερων. Η σημαντική αυτή υπηρεσία του συνεταιριστικού θεσμού δικαιολογεί απόλυτα την προώθηση της συνεταιριστικής κίνησης απ' έξω, ιδίως από το Κράτος, και τη με κάθε τρόπο ενίσχυση των συνεταιρισμών. Μαζί με άλλα, μέτρα συντελεστικά για την προκοπή των συνεταιρισμών είναι και τα ακόλουθα, που την εφαρμογή τους ζητούν αδιάκοπα από καιρό οι συνεταιρισμοί και οι συνεταιριστές με επίσημες ενέργειες και πανηγυρικές εκδηλώσεις.

1) Νομοθεσία ελαστική με πλατιά πλαίσια για την κίνηση που να ανταποκρίνεται στις σημερινές ανάγκες για συνεταιριστική οργάνωση και που να καταστέλλει μόνο τις καταχρήσεις, να αφήνει όμως στους ενδιαφερόμενους ελευθερία και την ευθύνη ενέργειας με τη συστηματική εποπτεία οργάνων που σκοπός τους θα είναι η διδασκαλία και η καθοδήγηση και που όσο είναι δυνατό θα εξερτάνται από την ίδια την συνεταιριστική οργάνωση.

2) Μόρφωση πλατιά που σκοπό της θα είναι η βαθιά μελέτη των ζητημάτων που αναφέρονται στην οικονομική δράση των συνεταιρισμών, η διαφώτιση των συνεταιρισμένων και η συνειδητή κατανόηση απ' αυτούς της συνεταιριστικής ιδέας, ή προπαγάνδα σχετικά με τους σκοπούς των συνεταιρισμών και τους κοινωνικοοικονομικούς καρπούς της συνεταιριστικής οικονομίας, καθώς και σχετικά με τα κοινωνικά, ηθικά και ανθρωπιστικά αγαθά που απορρέουν απ' αυτήν.

3) Οργάνωση συστηματική που ν' αποβλέπει όχι μόνο στην ίδρυση και τεχνοοικονομική οργάνωση συνεταιρισμών, αλλά και στην έμπνευση του συνεταιριστικού πνεύματος της αλληλεγγύης, της τάξης, της ευθύ-

νης, της ειλικρινούς και στενής συνεργασίας, καθώς και στη γενίκευση και έλλογη ρύθμιση των σχέσεων των συνεταιρισμών τοπικά, κατά κλάδους εργασιών, και διεθνώς.

4) Εφαρμογή σύμφωνη με τις πάρα πάνω αρχές που να πραγματοποιείται και με τη σύμπραξη των συνεταιριστικών οργανώσεων με δημόσιους και άλλους ομαδικών συμφερόντων οργανισμούς, με τάση να επεκταθεί το συνεταιριστικό πνεύμα και τα συνεταιριστικά όργανα στην ανάληψη κοινοφελών έργων και διατύπωση αιτημάτων που αναφέρονται σε θέματα γενικότερου ενδιαφέροντος. Στην τελευταία αυτή περίπτωση οι συνεταιρισμοί δρούν σαν όργανα της κοινωνικής οικονομίας και όχι σαν κομματικά στελέχη οποιασδήποτε κόμματος.

5) Αναγνώριση γενικής, ειλικρινούς και έμπρακτης ανεξαρτησίας της συνεταιριστικής δράσης, αυστηρή αποχή των συνεταιρισμών από κάθε ανάμειξη στην κομματική πολιτική και σταθερή απόκρουση κάθε εξωτερικής προσπάθειας που θα αποβλέπει να τους παρασύρει στην πολιτική διαπάλη. Η αρχή «οι συνεταιρισμοί με τους συνεταιρισμούς» συνοψίζει τη δράση τους και χαράζει τα όρια της ανάμειξης τους στην πολιτική.

6) Εξασφάλιση με κάθε τρόπο των συνεταιριστικών υπαλλήλων.

7) Συγκρότηση ελευθέρων και αυτόνομων ιδεολογικών οργανώσεων των συνεταιρισμών που να διαχειρίζονται υπεύθυνα τη συνεταιριστική πολιτική και καλοπροαίρετη ενίσχυση τους για την αποτελεσματικότερη εκτέλεση του έργου τους.

8) Ελευθερία των συνεταιρισμών χωρίς εμπόδια, περιορισμούς και επιφυλάξεις που ενίσχυση τους για να αναλάβουν με πρωτοβουλία σ' όλη τους την έκταση και σε όλο τους το ύψος εκείνες τις οικονομικές εργασίες που μπορούν με συνεταιριστική διαχείριση να γίνουν συμφερότερη για τη μεγάλη μάζα των συνεταιρισμένων και καλύτερα για το κοινωνικό Σύνολο: Εξασφάλιση κεφαλαίων, προμήθεια και παροχή μέσων παραγωγής και πρώτων υλών, απόκτηση εγκαταστάσεων και τεχνικών μέσων, επεξεργασία και βιομηχάνηση προϊόντων, παραγωγή γενικά, πώληση προϊόντων, προμήθεια και παραγωγή ειδών που είναι χρήσιμα στη συντήρηση του ανθρώπου κλπ.

9) Οργάνωση γενικά της συνεταιριστικής πίστης κατά τέτοιο τρόπο που ν' ανταποκρίνεται στη φύση του Συνεταιρισμού και να εξασφαλίζει την εντατική του χρησιμοποίηση.

10) Συμμετοχή των συνεταιρισμών στους γενικότερου συμφέροντος οργανισμούς σαν έμπρακτη αναγνώριση της μεγάλης και πλατιάς κοινωνικοοικονομικής τους σημασίας.

Ζ'

Η Ελλάδα χώρα στη μεγάλη της πλειοψηφία μικρογεωργική και μικροαστική, με λαό με δυνατή τη συνείδηση της ελευθερίας και έντονα αναπτυγμένες τις ατομικές πρωτοβουλίες, που μόνο η συνειδητή και ελεύθερη συνεργασία, όπως την καθιερώνει ο Συνεταιρισμός, ταιριάζει στο χαρακτήρα του και τον ενθουσιάζει, μπορεί και πρέπει να στηριχτεί πλατιά πάνω στο Συνεργατισμό, που είναι προορισμένος να αποτελέσει την κυριότερη μορφή στην οικονομική και κοινωνική συγκρότηση της χώρας μας και του λαού μας."

Ως πρακτική και περισσότερο λεπτομερειακή συμπλήρωση στο παραπάνω βασικό πρόγραμμα (που και σήμερα διατηρεί την μεγάλη αξία του, αφού και μέχρι σήμερα υπάρχει η έλλειψη προγραμματισμού) μπορεί να θεωρηθεί το κείμενο του Θ. Τζωρτζάκη «οι σύγχρονες τάσεις των γεωργικών συνεταιρισμών» που δημοσιεύεται στο 2ο τεύχος του περ. «ο Συνεταιριστής» σελ. 17 και είναι το ακόλουθο:

Οι σύγχρονες τάσεις των γεωργικών μας συνεταιρισμών χαρακτηρίζονται από την προσπάθεια που καταβάλλουν για να γίνουν πραγματικοί και υπεύθυνοι διαχειριστές των γεωργικών προϊόντων, με σκοπό να ωφελήσουν τους φτωχούς αγρότες. Ο σκοπός τους αυτός περιλαμβάνει τη συγκέντρωση, αποθήκευση, συντήρηση, επεξεργασία, βιομηχάνηση σε όλα τα στάδια και από κοινού πώληση των προϊόντων. Οι γεωργοί φιλοδοξούν να γίνουν κύριοι της τύχης τους ως την στιγμή που θα φτάσουν στην κατανάλωση ή θα πωληθούν στο εξωτερικό. Μόνους φυσικούς συνεργάτες στην προσπάθεια τους αυτή αναγνωρίζουν οι γεωργικοί συνεταιρισμοί τους ίδιους τους καταναλωτές του εσωτερικού και εξωτερικού, οργανωμένους σε συνεταιρισμούς.

Σαν υπεύθυνοι όμως διαχειριστές των γεωργικών προϊόντων καταλαβαίνουν ότι για να πετύχουν στην αποστολή τους πρέπει να εξασφαλίσουν σ' αυτά χαμηλό κόστος και καλή ποιότητα. Αυτό τους το χρέος τους αναγκάζει επιτακτικά να πάρουν υπεύθυνα μέρος στις προσπάθειες για να εξασφαλιστούν αρκετά και φτηνά κεφάλαια για την γεωργία. Επίσης να επιζητήσουν να υποβάλουν τουλάχιστο στον έλεγχο τους, όταν δεν είναι δυνατό να τα διαχειριστούν οι ίδιοι, που είναι το προτιμότερο, την παραγωγή και το εμπόριο όλων των μέσων και εφοδίων που είναι χρήσιμα στη γεωργική παραγωγή.

Στο σύνολο του ολόκληρος αυτός ο κύκλος της δραστηριότητας των γεωργικών συνεταιρισμών συγκεντρώνεται στο να περιορίσει τους διάμεσους ανάμεσα στην παραγωγή και στην κατανάλωση στο απόλυτο αναγκαίο όριο. Θέλει δηλ. να παραμερίσει από το δρόμο τους κάθε διάμεσο που οι υπηρεσίες του είναι περιττές, αφού μπορεί να τις κάνουν οι ίδιοι οι γεωργικοί συνεταιρισμοί φτηνότερα και καλύτερα.

Η τυχόν επιμονή των διαμέσων να διατηρηθούν και αφού ξεπεράστηκαν από την πρόοδο οι υπηρεσίες τους, ξεπέφτοντας στο χαμηλό επίπεδο του παράσιτου, τους κάνει γεωμιστικούς και επομένως αντικοινωνικούς.

Οι τάσεις αυτές των γεωργικών μας συνεταιρισμών είναι οικονομικά σωστές, κοινωνικά δίκαιες και οργανωτικά εξελικτικές, δημοκρατικές και ειρηνικές.

Είναι οικονομικά σωστές γιατί επιζητούν, όπως αναφέραμε, να ελαττώσουν το κόστος και να ανεβάσουν την ποιότητα των γεωργικών μας προϊόντων. Αυτό το πετυχαίνουν οι συνεταιρισμοί γιατί με τη μεσολάβηση τους ελαττώνουν το κόστος του χρήματος, καθώς επίσης και το κόστος των παραγωγικών μέσων και εφοδίων. Δεμένοι επίσης καθώς είναι οι γεωργικοί συνεταιρισμοί, σαν όργανα των γεωργών, με τα προϊόντα και την τύχη τους, έχουν συμφέρον να καλύτερέψουν την ποιότητα, γιατί αυτοί ούτε προμηθευτή σαν τον έμπορο, ούτε πρώτες ύλες σαν το βιομήχανο μπορούν να βρουν έξω από τον κύκλο των συνεταιριών τους και των προϊόντων τους. Συνεταιρισμοί και συνέταιροι δεμένοι αδιάσπαστα με τα προϊόντα έχουν κοινά συμφέροντα και κοινή τύχη.

Παίρνοντας τέλος με πρωτοβουλία υπεύθυνα στα

χέρια τους και την πώληση κατορθώνουν να εξοικονομούν για προϊόντα που πωλούν, είτε αυτούσια είτε μετασηματισμένα, όλες τις αμοιβές με τις οποίες θα τα επιβάρυνε η αλυσίδα από διάμεσους ανάμεσα στην παραγωγή και την κατανάλωση.

Η ελάττωση όμως του κόστους και η καλύτερη της ποιότητας βοηθούν, με τους ευνοϊκότερους όρους που δημιουργούν, την τοποθέτηση των προϊόντων με ωφέλεια όχι μόνο για τους μικροπαραγωγούς, αλλά και για το σύνολο της οικονομίας που την κάνει στερεότερη και ανθεκτικότερη στο συναγωνισμό.

Κοινωνικά οι τάσεις αυτές των γεωργικών συνεταιρισμών είναι απόλυτα δίκαιες, γιατί προσπαθούν να εξασφαλίσουν με την οικονομική τους δράση στους φτωχούς γεωργούς, που είναι τα μέλη τους, ένα μεγάλο μέρος από την οικονομία που πραγματοποιούν με τις ενέργειες τους. Έτσι αυξάνει την αμοιβή για τους κόπους τους, πράμα που είναι ανόητο ευνεργητικό γι' αυτούς και απόλυτα ωφέλιμο κοινωνικά, αν λάβη κανείς υπόψη του πόσο περιορισμένο είναι το εισόδημα των φτωχών αυτών ανθρώπων. Ένα άλλο μέρος το ωφελείται η κατανάλωση, που μπορεί και η ίδια να το μεγαλώσει ακόμη περισσότερο, αν αντίστοιχα οργανωθεί σε συνεταιρισμούς. Είναι αλήθεια πως τελευταία αυτό προσπαθούν με αρκετή επιτυχία οι πολυάριθμες τάξεις των καταναλωτών. Η πρόσθετη αυτή υπηρεσία των γεωργικών συνεταιρισμών στους καταναλωτές έχει επίσης εξαιρετική σημασία, αν σκεφτεί κανείς πως το μεγαλύτερο μέρος από το εισόδημα των φτωχότερων μισθωτών, που είναι και οι πολυριθμότεροι, χρησιμοποιείται σε είδη διατροφής που προέρχονται από γεωργικά προϊόντα.

Οργανωτικά οι γεωργικοί συνεταιρισμοί δε θέλουν να φέρουν καμιά αναταραχή στην οικονομική οργάνωση της χώρας. Επιδιώκουν απλώς τη ρυθμική προσαρμογή της οικονομικής ζωής στην πρόοδο που φέρνει η εξέλιξη. Δε ζητούν καμιά αποκλειστικότητα, κανένα προνόμιο. Θέλουν μόνο ισότητα μεταχείρισης, ανεμπόδιστη δράση μέσα στα γενικά πλαίσια της οικονομίας και ακόμη ανάλογη με την οικονομική και κοινωνική σημασία τους συμμετοχή στη ρύθμιση των γενικότερων οικονομικών ζητημάτων της χώρας.

Οι γεωργικοί συνεταιρισμοί ζητούν, όπως και ο πρώτος τυχόν μονωμένος γεωργός θα είχε το δικαίωμα, όταν θέλουν, να μπορούν ν' αποκτήσουν για την ομάδα που αντιπροσωπεύουν και που για λογαριασμό της ενεργούν ένα αυτοκίνητο, μία αλωνιστική μηχανή, ένα ελαιουργείο, ένα πριτσήριο, ένα πρατήριο, χωρίς να συναντούν εμπόδια δημιουργημένα από πωλήσεις, εγχειριστικά συμφέροντα, στεγνό σεβασμό στο καθιερωμένο και προκαταλήψεις. Θέλουν ακόμη να αναγνωρισθεί ότι έχουν δικαίωμα σε ισότητα μεταχείρισης με τους εμπόρους, δηλ. δικαίωμα στις ίδιες ενισχύσεις που δίνονται σ' εκείνους για το εμπόριο τους, όταν και οι συνεταιρισμοί ζητούν να αναλάβουν την πώληση των προϊόντων των συνεταιριών τους.

Οι γεωργικοί συνεταιρισμοί δε ζητούν να περιορισθεί η πρωτοβουλία και η ελευθερία των ιδιωτικών επι-

χειρήσεων, ούτε φοβούνται τη σύγκριση μαζί τους. Αντίθετα η πείρα που έχουμε ως τώρα δείχνει πως οι συνεταιρισμοί εργάζονται οικονομικά και κοινωνικά καλύτερα από τις ιδιωτικές επιχειρήσεις, που κίνητρο έχουν το κέρδος.

Στην εποχή της κατοχής, όταν οι κίνδυνοι ήταν θανάσιμοι, και δεν αντισταθμίζονταν από κανένα κέρδος, το υπεύθυνο εμπόριο εγκατάλειψε το έργο του. Και όμως ορθωνόταν τότε στυγνό το πρόβλημα για την επιβίωση της φυλής και καλούσε τους αρμόδιους και υπεύθυνους παράγοντες σε αγώνα, όχι πια για λογαριασμό του ατομικού συμφέροντος, αλλά εν ονόματι μιας εθνικής και ανθρωπιστικής επιταγής για την κοινή σωτηρία, που δικαιολογούσε κάθε κίνδυνο και κάθε θυσία. Έτσι το εμπόριο ξέπεσε στα χέρια ανεύθυνων και ριψοκίνδυνων ανθρώπων, που διψασμένοι ακόρεστα για μεγάλα κέρδη εκμεταλλεύτηκαν την ανάγκη του λαού για να ζήση.

Οι υπεύθυνοι όμως ηγέτες των συνεταιρισμών στάθηκαν με ενθουσιασμό και αυταπάρνηση δίπλα στο λαό. Είναι συγκινητικό να θυμάται κανείς πως απλοί άνθρωποι αναλάβαιναν με προσωπικό κίνδυνο αγορές, ανταλλαγές, μεταφορές ειδών διατροφής και άλλων αναγκαίων για τη συντήρηση μας πραγμάτων, αθρόωβα και αδειλιαστα μπροστά στις δυσκολίες, από βαθύ αίσθημα κοινωνικής αλληλεγγύης και από τη συναίσθηση του χρέους που τους έδινε το αξίωμα ή η υπαλληλική τους θέση μέσα στους συνεταιρισμούς.

Μα και τώρα ακόμη οι συνεταιρισμοί δείχνουν αδιάκοπα τις ικανότητες τους και την αξία τους: Προμηθεύονται φτηνότερα και προσφέρουν επίσης φτηνότερα τις υπηρεσίες τους όπου αναμιχθούν. Για παράδειγμα αναφέρουμε πόσο σημαντικές είναι οι επιτυχίες τους σε μερικές από τις νέες εργασίες που ανέλαβαν οι συνεταιρισμοί: Στη μηχανική καλλιέργεια, αν και αρχάριοι, πέτυχαν ικανοποιητικά αποτελέσματα στην τεχνική, στην απόδοση και στο κόστος της εργασίας. Με τα αυτοκίνητα που τους δόθηκαν για την εξυπηρέτηση των μελών τους κατέβασαν σημαντικά την τιμή των κομίστρων και ικανοποίησαν έγκαιρα και ένετα τις ανάγκες των συνταίρων. Ακόμη τελευταία έφεραν ελαστικά για αυτοκίνητα που τους κόστισαν σχεδόν τη μισή τιμή απ' αυτήν που τα πρόσφερε το εμπόριο.

Οι γεωργικοί συνεταιρισμοί ενισχυμένοι από τις επιτυχίες που έχουν ως τώρα και από τη συναίσθηση της κοινωνικής αποστολής του Συνεργατισμού πρέπει να προχωρήσουν αποφασιστικά αλλά και συνετά στην πραγματοποίηση του σκοπού τους. Το έργο τους το ευκολύνει τώρα η γενική αναγνώριση της σημασίας που έχει ο Συνεταιρισμός για πρόοδο και κοινωνική δικαιοσύνη, άς είναι και σ' ένα μεγάλο μέρος ακόμη θεωρητική.

Αποφασιστικότητα πρέπει να δείξουν οι συνεταιρισμοί στηριγμένη στη σημασία της αποστολής τους. Μα και σύνεση όμως στηριγμένη στην αδιάκοπη εναρμόνιση των επιδιώξεων τους με τις ικανότητες τους. Οι επιδιώξεις τους όμως δεν πρέπει να είναι στάσιμα εναρμονισμένες σε μία ορισμένη κατάσταση. Αυτό είναι αντιπροοδευτικό και αντίθετο στο δυναμισμό του Συνεργατισμού. Παράλληλα η σύνεση επιβάλλει και την αδιάκοπη αυτοβελτίωση του συνεταιριστικού οργανισμού, ώστε να αυξάνονται και να εντείνονται αδιάκοπα οι ικανότητες του και σε συνάρτηση μ' αυτές οι επιδιώξεις του. Και από όσα γνωρίζουμε, τα οργανωτικά προβλήματα απασχολούν τις γεωργικές συνεταιριστικές οργανώσεις και η Συνομοσπονδία τους απιερώνει σ' αυτά ένα μεγάλο μέρος από τις προσπάθειες της.

Και το Κράτος όμως, που από την αποστολή του είναι, ύστερα από τους ίδιους τους συνεταιρισμούς, ο κυριότερος συντελεστής της ανεμπόδιστης σταδιοδρομίας τους, πρέπει να δείξει έμπρακτα ότι κατανοεί την οικονομική και κοινωνική σημασία του Συνεργατισμού. Πρέπει αφήνοντας ανέθετη τη λαϊκή τους προέλευση και άβηκτο το δημοκρατικό τους χαρακτήρα να τους αναγνωρίσει ανεπιφύλακτα τη θέση που τους ταιριάζει στις προσπάθειες για την προκοπή και την ευημερία του λαού. Οι συνεταιρισμοί είναι για το κράτος μοναδικό μέσο για γόνιμη και δημιουργική συνεργασία με το λαό.

Να δυό ζητήματα, η πολιτική των γεωργικών συνεταιρισμών για την οργάνωση του οικονομικού τους έργου και η συνεταιριστική πολιτική του κράτους, που αξίζει και θα χρειασθεί να εξετασθούν το καθένα τους χωριστά».

Οι βασικές δραστηριότητες της Συνομοσπονδίας κατά το 1946.

Τα βασικά θέματα – προβλήματα με τα οποία απασχολήθηκε κατά το 1946 η φτωχή σε οικονομικά μέσα Πανελλήνια Συνομοσπονδία ήταν κυρίως:

Α) Η έντονη παρουσίαση στην Ηγεσία των Αθηνών και τις ξένες Αποστολές της φοβερής κατάστασης που υπήρχε στην ύπαιθρο από τις υλικές και ανθρώπινες καταστροφές και μάλιστα σε σύγκριση με την βιτρίνα των Αθηνών και η προσπάθεια να εξασφαλισθεί το ενδιαφέρον κάθε αρμοδίου η δυνάμενου παράγοντα (Κυβέρνησης, Ηγεσίας γενικά, Συμμάχων, Διεθνικών Οργανώσεων βοήθειας, κλπ.).

Β) Η υποβολή των Κυβερνητικών προσπαθειών στον εξωτερικό τομέα σχετικά με την ικανοποίηση των εθνικών μας δικαιών και διεκδικήσεων.

Γ) Η διεκδίκηση – και μάλιστα έντονα – για τη διεύρυνση του πεδίου δράσεως των Συνεταιρισμών και οι συνεχείς διεκδικήσεις για να επιλυθούν άμεσα τρέχοντα αγροτικά και συνεταιριστικά προβλήματα.

Δ) Η προσπάθεια για να επικρατήσει πνεύμα ειρήνευσης στην εθνοτόνο διαμάχη που ωφελούσε τους εχθρούς της χώρας και ήταν ανασταλτική για κάθε προσπάθεια

ανασυγκρότησης.

Δεν είναι δυνατό βέβαια να μεταφερθούν στις σελίδες του έργου αυτού σε έκταση τα στοιχεία που αναφέρονται σε αυτές τις δραστηριότητες της.

Για τις περισσότερες από τις ενέργειες αυτές υπάρχουν σαφείς πληροφορίες στις σελίδες του περιοδικού «Η Φωνή των Συνεταιρισμών» που είχε καθιερώσει την συστηματική παρακολούθηση και προβολή των προβλημάτων και των λύσεων από τις σελίδες του με τρόπο υπεύθυνο και συστηματικό, ώστε να πληροφορούνται και να ωφελούνται όλοι από τις ενέργειες και τις λύσεις που δινόταν στα επιμέρους προβλήματα.

Περίληπτικά γίνονται, στην συνέχεια, σχετικές επισημάνσεις και δίδονται οι απαραίτητες παραπομπές στις διάφορες πηγές.

Γενικότερες ενέργειες για τα Εθνικά Δίκαια.

Πέρα από ότι αναφέρθηκε σε προηγούμενες σελίδες για τα Ψηφίσματα Α και Γ, που κυκλοφόρησαν ευρύτατα, (ειδικά τηλεγραφήματα και ειδικά έντυπα ευρύτατης κυκλοφορίας), η Συνομοσπονδία, ως εκπρόσωπος του αγροτικού κόσμου της Ελλάδας, υποβοήθησε τις προσπάθειες της Κυβερνήσεως και των αρμοδίων υπηρεσιών για να ικανοποιηθούν τα Εθνικά Δίκαια (βλ. τα ψηφίσματα και τηλεγραφήματα στη «Φωνή των Συνεταιρισμών» 1946, σ. 65 επ., 101 επ., και άλλα).

ΕΚΚΛΗΣΙΣ
του
ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
προς
ΤΟΥΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΥΣ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ
ΕΙΣ ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ

Ο ΚΑΘΕΝΑΣ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ ΚΑΙ ΟΛΟΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΘΕΝΑ

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ
ΤΗΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ
ΕΝΩΣΕΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ
ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΑΣ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ, ΙΟΥΛΙΟΣ 1946

Στο ειδικό έντυπο που στάλθηκε με ειδική επιστολή σε όλους τους αρμόδιους στο Συνέδριο της Ειρήνης, η Συνομοσπονδία υπενθύμισε τις προσφορές της Ελλάδας στον συμμαχικό αγώνα, τις δημόσιες υποσχέσεις των Συμμάχων και τα κείμενα θαυμασμού τους. Έθεσε τα Ελληνικά προβλήματα και τις υποχρεώσεις των συμμάχων Λαών και των Κυβερνήσεων τους:

Οι κυριότερες από τις ενέργειες – διακηρύξεις – διαμαρτυρίες κλπ. για τα ευρύτερα εθνικά θέματα είναι οι ακόλουθες:

1) Έκκλησις προς τον απόδημον Ελληνισμόν. (4/2/1946).

2) Διακήρυξις της Γενικής Συνελεύσεως (15/2/1946).

3) Τηλεγράφημα προς τους Υπουργούς των Εξωτερικών Μ. Βρετανίας, Αμερικής, Ρωσίας, Γαλλίας, Κίνας εις την Διάσκεψιν των Παρισίων (29/6/1946).

4) Έκκλησις του Αγροτικού Κόσμου της Ελλάδος προς τους Αντιπροσώπους των Ηνωμένων Εθνών εις το Συνέδριον της Ειρήνης εις Παρισίους (26/7/1946).

Όλες αναφέρονται με δραματικό τρόπο, περιεχόμενο και ύφος στους αγώνες της Ελλάδας, στην τότε φοβερή κατάσταση, στις διατυπώσεις και υποσχέσεις των ηγετών των μεγάλων Δυνάμεων κατά τον πόλεμον, στις εθνικές διεκδικήσεις της Ελλάδος, την ανάγκη για οικονομική και γενική στήριξη της. Είναι όπως φαίνεται από το ύφος κείμενα διατυπώσεις Ι. Αφεντάκη και υπογράφονται άλλοτε κατ' εντολήν της Γενικής Συνελεύσεως (από το Προεδρείο της) και άλλοτε ως Διοικητικό Συμβούλιο. Πρόεδρος, Διευθυντής. (βλ. κείμενα στις εκδόσεις της Συνομοσπονδίας).

Παρόμοια και άλλα κείμενα σε μεταγενέστερες περιπτώσεις.

Επαφές της Συνομοσπονδίας με ξένες Αποστολές για επίλυση προβλημάτων.

- Ψήφισμα Ευγνωμοσύνης προς την Ούνρα 2/2/1946 (Φ.Σ. 1946, σ. 57).

- Με τον Γενικό Διευθυντή της Ούνρα κ. Λακουάρνια (Φ. Σ. 1946, σ. 70 επ.), που έδειχνε μεγάλο ενδιαφέρον για αγρότες – Συνεταιρισμούς.

- Με την αντιπροσωπεία αγροτών από τον Μισισσιπιτή (Φ. Σ. 1946, σ. 100). Κείμενο και πληροφορίες για δωρεές στους αγρότες (1.600 αγελάδες στα λιμάνια Πατρών, Πειραιώς, Θεσσαλονίκης). Επίσκεψη εκδρομικών σε κατεστραμένα χωριά περιφέρειας Θηβών. Πληροφορίες από συσκέψεις – επαφές (Φ. Σ. 1946, σ. 102) Φωτογραφίες από διανομή των αγελάδων στην Κομοτηνή (Φ. Σ. 1946, σ. 172).

- Ενέργειες για συνέχιση του έργου Ούνρα για να εξασφαλιστεί «το σιτηρέσιον πείνας». Θέτει στη διάθεση της Ούνρα τις Συνεταιριστικές Οργανώσεις (Φ. Σ., 1946, σ. 117).

- Με τον Αντιπρόεδρο της Ούνρα Π. Καλδή (από την Καλιφόρνια) που έδειξε μεγάλο ενδιαφέρον κυρίως για τα θέματα ψυκτικών εγκαταστάσεων, συντήρηση τροφών, δενδροκομία, λαχανοκομία κλπ. (Αναλυτικά Φ. Σ. 1946, σ. 76).

- Και πολλές άλλες.

Ενέργειες της Συνομοσπονδίας για εξασφάλιση ειδών.

Βλ. ενδεικτικά:

- Ενέργειες στο Κράτος για εξασφάλιση καυσίμων και λιπαντικών στις Συνεταιρικές Οργανώσεις κατά τον θερισμό – αλωνισμό (Φ. Σ., σ. 33).

- Φροντίδα για εξασφάλιση ανταλλακτικών αυτοκινήτων αμερικάνικης κατασκευής μέσω Ούνρα (1/2 δωρεάν και 1/2 με πληρωμή από ειδικό δάνειο της ΑΤΕ που εγκρίθηκε) (Φ. Σ., σ. 33).

Οι ξένοι αρμόδιοι και τα στελέχη των Υπουργείων επισκέπτονται τη Συνομοσπονδία και ενημερώνονται για τα προβλήματα.

- Ενέργειες για πληρωμή στους παραγωγούς του σίτου που παραδόθηκε αναγκαστικά το 1944 με δικαίωμα των παραγωγών να εισπράξουν αργότερα την αξία του στην τρέχουσα τότε τιμή. (Φ.Σ., σ. 33).
- Ενέργειες για τη διαχείριση από τις Ενώσεις των εφοδίων εξωτερικού και πληρωμή των δαπανών τους. (Φ. Σ., σ. 33).
- Ενέργειες για τη χορήγηση άλατος στους Συνεταιρισμούς για τυροκόμηση. Έγκριση, διαδικασίες (βλ. Φ. Σ., σ. 34).
- Άλλες κρατικές ενισχύσεις σε αγρότες και Συνεταιρισμούς βλ. Φ. Σ. 1946, σ. 61 – 62.
- Και πολλές άλλες.

Συμμετοχή της Συνομοσπονδίας σε Συμβούλια και υποβοήθηση για επίλυση προβλημάτων σύμφωνα με τις απόψεις της.

Η Συνομοσπονδία, με συνεχείς παρεμβάσεις της, ζητά την συμμετοχήν αντιπροσώπων της σε κρατικές Επιτροπές και Συμβούλια που αποφασίζουν για θέματα που ενδιαφέρουν τον αγροτικό κόσμο. Και πετυχαίνει τη συμμετοχή της: Ενδεικτικά βλ:

- Στη διαρκή Επιτροπή Δασμολογίου Υπουργείου Οικονομικών μετέχουν ως αντιπρόσωποι της Συνομοσπονδίας οι Αλ. Μπαλατζής και Ι. Αφεντάκης.
- Στο Γνωμοδοτικό Συμβούλιο προστασίας εγχωρίων προϊόντων αντιπρόσωποι οι Αλ. Μπαλατζής και Ι. Αφεντάκης με αναπληρωτές τους Ε. Τζουμέρτην και Μ. Ευστρατιάδην.
- Στην Εθνική Επιτροπή Ελλάδας της Οργανώσεως Τροφών και Γεωργίας μετέχει η Συνομοσπονδία δια των Αλ. Μπαλατζή και Ι. Αφεντάκη. (Βλ. γενικότερα Φ. Σ. 1946, σ. 61 – 62).
- Και άλλα.

Μερικά θέματα με τα οποία απασχολήθηκαν τα Συμβούλια της Συνομοσπονδίας.

Μεταξύ των αποφάσεων του Δ. Σ. της 14/10/46 είναι:

- Η εγγραφή ως μελών της Συνομοσπονδίας των Ενώσεων α) Αγελαδοτρόφων Αττικής, β) Αμφικλείας.
- Η εγγραφή της Συνομοσπονδίας στη Διεθνή Συνεταιριστική Ένωση.
- Η έκδοση του περιοδικού «Φωνή των Συνεταιρισμών» ανά 15θήμερον (αντί του μηνιαίου).
- Το θέμα της εφαρμογής επί των Συνεταιρικών Οργανώσεων του νόμου περί εξυγιάνσεως.
- Η επικρατούσα κατάσταση στην ύπαιθρο.
- Η ασφάλιση των γεωργικών μηχανημάτων των Ενώσεων.
- Η στέγαση των αγροτών.
- Η ασφάλιση υγείας των συνεταιριστικών υπαλλήλων.
- Η παραχώρηση μηχανικών εγκαταστάσεων στις Συνεταιρικές Οργανώσεις.
- Η αναδιοργάνωση της Συνομοσπονδίας βάσει των τότε αναγκών.

Το Ε.Σ. εκτός θεμάτων ελέγχου υποδεικνύει την ανάγκην εντάσεως των προσπαθειών για τη ρύθμιση του ζητήματος του πλεονάζοντος κατοχικού προσωπικού, την κατάρτιση εσωτερικού κανονισμού, την ρευστοποίηση και αύξηση των πόρων

της Συνομοσπονδίας και άλλα (βλ. Φ. Σ., 1946 σ. 256).

Φωνές αγωνίας για την κατάσταση της υπαίθρου και γενικότερα της Ελλάδος.

- Έντονη έκκληση του αγροτικού κόσμου της Ελλάδας προς τους αγρότες όλων των χωρών για τα εθνικά δίκαια της Ελλάδας. Κείμενο (βλ. Φ. Σ., 1946 σ. 173).
- Ενέργειες της Συνομοσπονδίας στη Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στην Κοπεγχάγη. (βλ. Φ. Σ., σ. 244).
- Διάλεξη Ι. Αφεντάκη στην αίθουσα του Παρνασσού στις 2/12/1946. Ολόκληρο το έντονο κείμενο βλ. Φ. Σ. 1946, σ. 233 – 240.

Το 1947:

- Η Π.Α.Σ.Ε.Γ.Ε.Σ. αναπτύσει έντονη και πολύπλευρη δραστηριότητα και κατά το 1947 όχι μόνο στο κύριο αντικείμενο της το συνεταιριστικό αλλά και στα ευρύτερα θέματα της υπαίθρου και των αγροτών καθώς και τα οικονομικά – κοινωνικά – εθνικά.

Το 1947 η Συνομοσπονδία είχε μέλη σχεδόν όλες τις Ενώσεις Συνεταιρισμών που λειτουργούσαν (δηλαδή 101 Ενώσεις γεωργικών συνεταιρισμών), που αριθμούν συνολικά περίπου 4.600 γεωργικούς συνεταιρισμούς με γύρω στους 470.000 συνεταιίρους. Οι ψήφοι των μελών (ανάλογοι με τον αριθμό των συνεταιρισμένων προσώπων που ανήκουν σε κάθε Ένωση) είναι συνολικά 250. Μετέχει ως μέλος και η ΚΥΔΕΠ.

Οι επιδιώξεις του Συνεργατισμού διατυπώνονται σε εγκύκλιο της Συνομοσπονδίας (Φ. Σ. 1947, σ. 267) και σε άρθρο Ι. Αφεντάκη «Το έργο του Συνεργατισμού κατά το 1949» (Φ. Σ., σ. 266) και στη συνέχεια στη αρχή κάθε έτους στη Φ. Σ.

Εγγραφή στη Διεθνή Συνεταιριστική Ένωση. Τελετή.

Στις 20 Μαρτίου 1947 γίνεται στα Γραφεία της Συνομοσπονδίας τελετή για την αποδοχή της αιτήσεως της να γίνει μέλος στη Διεθνή Συνεταιριστική Ένωση και την παράδοση σε αυτή της σημαίας του Συνεργατισμού από τον Συνεταιριστή Α. Σμίθ μέλος της Βρετανικής Οικονομικής Αποστολής. Αναλυτικό χρονικό και αναμνηστικές φωτογραφίες συνεταιριστών και άλλων βλ. Φ. Σ., 1947 σ. 381. Με αγνό συνεταιριστικό περιεχόμενο ήταν η ακόλουθη ομιλία του Α. Σμίθ που είχε δραστηριοποιηθεί για την εγγραφή αυτή αλλά και βοήθησε γενικότερα την ελληνική συνεταιριστική κίνηση κατά την παραμονή του στην Ελλάδα. Ήταν η ακόλουθη (20/3/47).

«Η σκέψις μας σήμερα συγκεντρύεται εις την τελετήν ταύτην, ήτις σημεῖοι την ομόφωνον αποδοχὴν του Ἑλληνικοῦ Γεωργικοῦ Συνεταιριστικοῦ Κινήματος εις την ἀδελφότητα των ἀνά τον κόσμον Συνεταιριστών. Αὐριον ἡ σκέψις μας θα προβλέπει προς τον ἐπόμενον σταθμὸν και κατ' αὐτὸν τον τρόπον θα βαδίζωμεν προχωροῦντες διαρκῶς ἀπὸ τον ἐνός σταθμοῦ εις τον ἐπόμενον προβλέποντες πάντοτε προς τον ἀντικειμενικὸν σκοπὸν, ο οποίος διαφαίνεται καθαρά ἐνώπιον μας. Πρέπει να ἔχωμεν συνείδησιν των διεθνῶν ευθυνῶν μας. Δεν ἀρκεί να επιτυχθῶμεν εις την δημιουργίαν ισχυροῦ Συνεταιριστικοῦ Κινήματος

εις το εσωτερικὸν ἐκάστης χώρας. Εκείνο το οποίον χρειάζεται κυρίως σήμερα είναι ἡ πλήρης χρησιμοποίησις της δυνάμεως και της ἐπιρροῆς του Παγκόσμιου Συνεταιριστικοῦ Κινήματος υπέρ της ἰδίας της Ειρήνης και της Ἐλευθερίας.

Ἀνέφερα, εις προηγούμενην τελετήν, καθ' ἣν ἔλαβον τον λόγον, ὅτι το Γεωργικὸν Συνεταιριστικὸν Κίνημα ομοιάζει προς δροσεράν ἀβραν ήτις διατρέχει την γῆν, ὅτι είναι κάτι το ἐγγενές, καθαρόν και διαυγές εις την τεταραγμένην αὐτὴν χώραν, ἐν ἀπὸ τα ολίγα παραδείγματα ὅπου μέγας ἀριθμὸς ἀνθρώπων ἐπιθυμεί να ἐργάζεται δια το κοινὸν καλὸν και να θέτῃ

κατά μέρος τας δευτερευούσας διαφοράς απόψεων, αι οποίαι προηγουμένως εφαινότο τόσον σημαντικάί.

Ελέχθη προ τινός εις την Βουλήν των Κοινοτήτων, ότι η λέξις "συμβιβασμός" είναι άγνωστος εν Ελλάδι. Οφείλω να ομολογήσω ότι υπέπεσαν εις την αντίληψιν μου πολλαί αποδείξεις της αληθείας του ισχυρισμού τούτου. Οφείλω όμως επίσης να είπω ότι υπάρχει προφανώς ισχυρόν πνεύμα συμβιβασμού εντός των κόλπων του γεωργικού Συνεταιριστικού Κινήματος.

Πιστεύω ότι μόνον δια της αναπτύξεως του συνεργατισμού τα προαιώνια εσωτερικά προβλήματα της Ελλάδος δύναται να λυθώσιν και ότι, ως προς το προσεχές μέλλον, η μεγαλύτερα δυνατή χρησιμοποίησις των Γεωργικών και των Καταναλωτικών Συνεταιρισμών κατά την διαχείρισιν της παρεχόμενης εις του Εξωτερικού οικονομικής ενισχύσεως δύναται να αυξήση την αποτελεσματικότητα της ενισχύσεως ταύτης, τοιούτοτρόπος δε να συντομώση τον χρόνον και να μειώση την δαπάνην ήτις απαιτείται δια την σταθεροποίησιν της οικονομικής καταστάσεως, των μελών του Εθνικού Συνεταιριστικού Κινήματος. Ούτω από σήμερον, οπότε επικρατείτε, τα συμφέροντα σας επί

του Διεθνούς ορίζοντος, θα συναντάτε απανταχού της γής διεθνή εγκαρδιότητα σχέσεων.

Οι αντιπρόσωποι σας εις Διεθνή Συνέδρια και διασκεύψεις θα γίνονται δεκτοί κατά τον αληθή συνεταιριστικόν τρόπον, είμαι δε βέβαιος ότι θέλει προκαλέση εις αυτούς μεγάλην εντύπωσιν το πνεύμα το οποίον επικρατεί οσάκις συναντώνται συνεταιρισταί πολλών φυλών και θρησκειωμάτων.

Ως εκπρόσωπος του Αγγλικού Συνεταιριστικού Κινήματος της ισχυροτέρας σήμερον και πρωτοπόρου συνεταιριστικής οργανώσεως ανά τον κόσμον, ήτις υπήρξεν ο κύριος συντελεστής εις την ίδρυσιν της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ενώσεως, και ως ευτυχήσας να σας φέρω εις επαφήν με την Ένωσιν ταύτην και να διαβιβάσω εις Λονδίον, κατά τον παρελθόντα Οκτώβριον, την αίτησιν σας δια την συμμετοχή σας εις αυτήν, παραδίδω εις τον Αλέξανδρον Μπαλτατζήν, Πρόεδρον της Πανελληνίου Συνομοσπονδίας Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών την πρώτην Διεθνή Συνεταιριστικήν Σημείαν ήτις θέλει κυματίσει εν Ελλάδι και θέλει σημάνει την αρχήν μιας νέας εποχής εις την εξέλιξιν του Συνεργατισμού».

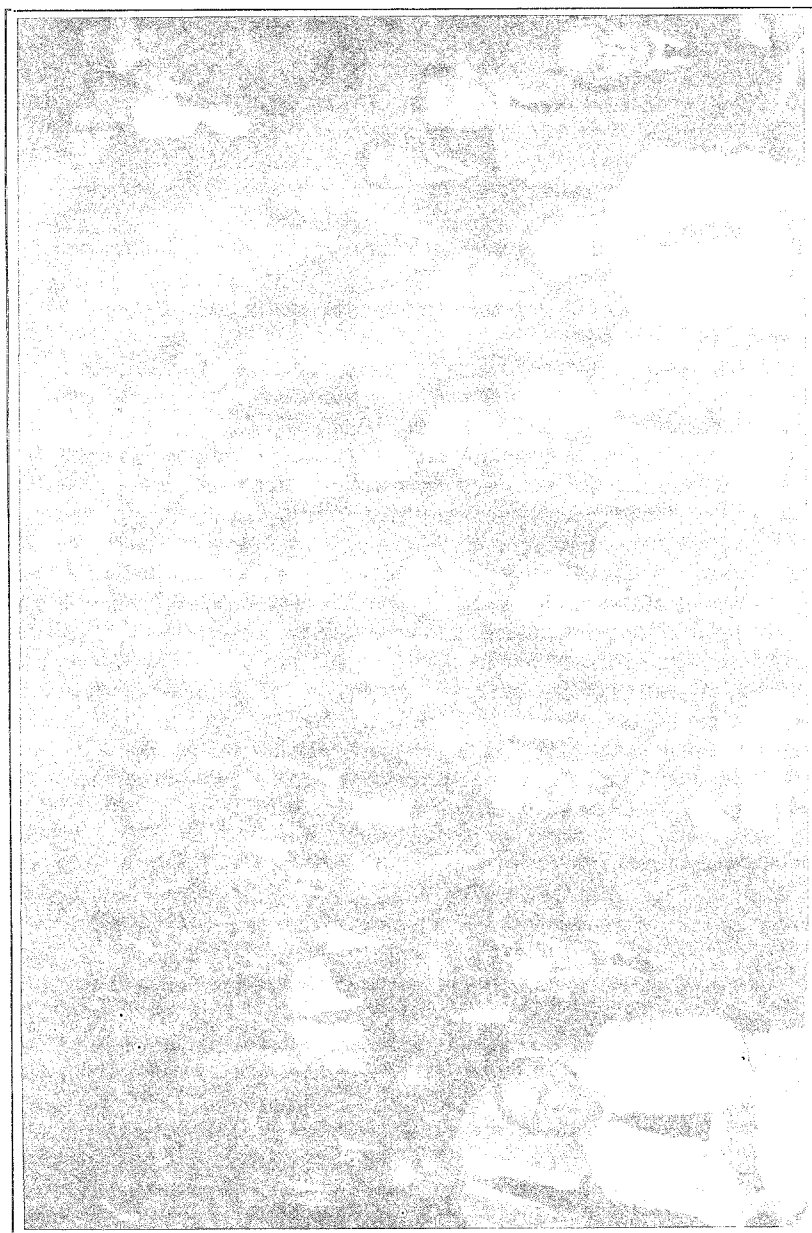
Η Γενική Συνέλευσις της Συνομοσπονδίας κατά το 1947.

Πρόσκληση Γ. Σ. για 2 Ιουνίου 1947 και θέματα βλ. Φ. Σ. 1947, σ. 427. Αναλυτικά στοιχεία για τη συγκρότηση και τις εργασίες – αποφάσεις της δευτέρας μετακατοχικής Γ. Σ. της Συνομοσπονδίας βλ. στο τεύχος 18 του 1947 του περιοδικού της «Η Φωνή των Συνεταιρισμών». Ενώσεις που παρίστανται, αντιπρόσωποι τους ονομαστικά, ψήφοι Ενώσεων. Αξιόλογη εισήγηση του προέδρου της Συνομοσπονδίας Αλ. Μπαλτατζή για τα πεπραγμένα, (σκοποί, αναδιοργάνωση, κατοχύρωση ανεξαρτησίας, θέσεις γα συνεταιριστικούς υπαλλήλους, για ΑΤΕ, για υγειονομική περίθαλψη αγροτών, για προστασία αγροτικών προϊόντων, για τις αντιδράσεις στο έργο των Συνεταιρισμών, για τη συνεταιριστική ενότητα, για το δράμα της υπαίθρου, για τις υποχρεώσεις της Κυβερνήσεως, για το μέλλον της κινήσεως στο ίδιο τεύχος του περιοδικού (αξιόλογο κείμενο).

Στην Γ. Σ. έγιναν ομιλίες – διαβεβαιώσεις του αντιπροσώπου της Κυβερνήσεως υπουργού Γ. Παπανδρέου, του Διοικητή ΑΤΕ Κ. Βεροϊδπούλου, του εκπροσώπου του κόμματος των Φιλελευθέρων βουλευτού Στ. Νικολαΐδη, του βουλευτού – πρώην Υπουργού Κ. Καραμανλή, του προέδρου της Ομοσπονδίας Καταναλωτικών Συνεταιρισμών Δ. Μοσχονά και άλλων.

Έγινε έκθεση του Εποπτικού Συμβουλίου για τα πεπραγμένα.

Αναλυτική εισήγηση του Διευθυντού Ι. Αφεντάκη για τις διάφορες ενέργειες της Συνομοσπονδίας όσον αφορά τα γεωργικά προϊόντα αναλυτικά, και για πολλά βασικά θέματα – προβλήματα του αγροτικού κόσμου. Στοιχεία για τη συμμετοχή της Συνομοσπονδίας σε πολλές Επιτροπές και Συμβούλια για εξασφάλιση συμφερόντων των αγροτών. Η θέση της Συνομοσπονδίας και ενέργειες της για τα εθνικά δίκαια, για τα ζητήματα που συζητούνται στη Βουλή. Οι σχέσεις με τις ξένες Αποστολές και την ενίσχυση που αυτές παρέχουν (αναφέρει αποσπάσματα εκθέσεων τους). Ευχαριστίες σε διάφορους παράγοντες Κράτους ΑΤΕ, Κ.Υ.Δ.Ε.Π., «διαιτέρας δε στον Ανώτερο Συνεταιριστικό Σύμβουλο Θ. Τζωρτζάκη, «τον θεωρητικόν του Συνεργατισμού, όστις δια της πείρας του και της μορφώσεως του κατήθηνε το δύσκολον έργον μας».

Πολιτικοί, καθηγητές και στελέχη Υπουργείων - ΑΤΕ παρακολουθούν με προσοχή τις εργασίες των Γενικών Συνελεύσεων της Συνομοσπονδίας των Συνεδρίων που οργανώνει για επίλυση προβλημάτων.

Έκθεσιν επί του ισολογισμού έκαμε ο Ευρ. Τζουμέρτης. Ομίλησαν 3 αντιπρόσωποι Ενώσεων.

Σε νεότερη συνεδρίαση της Γ. Σ. (4.6.47) ομιλεί ο επιστρέψας από περιοδείαν Υπουργός Γεωργίας Αθ. Παπαθανάσης που εκθέτει τις ενέργειες του Κράτους, του Υπουργείου Γεωργίας και αυτού ως Υπουργού υπέρ των Συνεταιρισμών και τον αγροτικόν κόσμον. Χαρακτηριστικές οι περικοπές της ομιλίας του για τον βασικό ρόλο των Συνεταιρισμών, για Κ.Υ.Δ.Ε.Π., ΑΤΕ και μη ανάμειξη στην πολιτική. (Φ. Σ., σ. 538).

Ακολουθούν τοποθετήσεις μερικών αντιπροσώπων, ψηφοφορίες επί απολογισμού, προϋπολογισμού.

Συζητείται αναλυτικά το θέμα του υπεράριθμου κατοχικού προσωπικού της Συνομοσπονδίας. (Φ. Σ., σ. 540).

Συζητούνται και εγκρίνονται τροποποιήσεις του Καταστατικού (θέμα εισόδου κεντρικών οργάνωσεων ως μελών) η δημιουργία κλαδικών συμβουλίων, το θέμα γνώσεων και ικανοτήτων των μελών του Δ. Σ. κλπ.).

Σε ειδική συνεδρίαση έγινε συζήτηση για το πρόγραμμα οργάνωσης, δράσεως και εξελίξεως των πρωτοβαθμίων, δευτεροβαθμίων και τριτοβαθμίων Οργανώσεων, την εσωτερική οργάνωση της Συνομοσπονδίας, κλπ. Συζητήθηκε ειδικά και το θέμα της δημόσιας ασφάλειας. Πολλοί αντιπρόσωποι διεκτραγωδούν την κατάσταση της υπαίθρου και εισηγούνται μέτρα (χαρακτηριστικές διατυπώσεις κατά περιφέρειες).

Στην τελευταία συνεδρίαση ομιλούν οι αντιπρόσωποι του Λαϊκού Κόμματος και του Ενωτικού Κόμματος, ο υπουργός Συντονισμού Στ. Στεφανόπουλος, ο υπουργός Π. Κανελλόπουλος, ο τ. υπουργός Επ. Κυπριάδης, επίσης πολλοί αντιπρόσωποι που επανέρχονται και στο θέμα δημόσιας τάξεως στην ύπαιθρο, διεκτραγωδούν την κατάσταση των επαρχιών τους.

Αρκετά αναλυτικά και με το δικό του συνεταιριστικό βλέμμα αναφέρεται στη Γ. Σ. του 1947 και ο Θ. Τζωρτζάκης στο Σ. 1947, σ. 88. Γράφει (μεταξύ άλλων) ότι αντιπροσωπεύτηκαν 78 Ενώσεις με 225 ψήφους. Και ότι:

«... Με την ανασκόπηση που έγινε βγαίνει το συμπέρασμα ότι η Συνομοσπονδία με τη βοήθεια των μελών της ανέπτυξε τη δραστηριότητα της σε πολλούς τομείς και κατόρθωσε να επιβληθή γενικά και στερεά σαν έγκυρη κορυφαία συνεταιριστική οργάνωση του αγροτικού κόσμου. Πολλές όμως από τις προσπάθειες της, καθώς τονίσθηκε και από τους εισηγητές, δεν είχαν, ως τώρα τουλάχιστο, αξιόλογα αποτελέσματα. Αυτό οφείλεται στις δύσκολες περιστάσεις που περνάμε, μα και σε κάποια ανεξήγητη δισταχτικότητα που δείχνει το Κράτος και γενικά οι παράγοντες της δημόσιας ζωής, γιατί αν και αναγνωρίζουν θεωρητικά τις μεγάλες δυνατότητες για την ανάπτυξη της συνεταιριστικής δραστηριότητας μέσα στην οικονομική μας ζωή, δεν κατορθώνουν ακόμη να εκολώσουν την αναγνώριση αυτή έμπρακτα με έργα.

Η ετήσια εισφορά για κάθε συνεταιρισμένο φυσικό πρόσωπο, που αποτελεί το μοναδικό σχεδόν πόρο της Συνομοσπονδίας, ορίσθηκε σε δρχ. 600.

Η Συνέλευση ανέκρινε επίσης κανονισμό σχετικό με τη θέση του προσωπικού της Συνομοσπονδίας, καθώς και διάφορες τροποποιήσεις του καταστατικού της που σπουδαιότερες είναι οι ακόλουθες:

Ορίζεται ότι μέλη της Συνομοσπονδίας μπορεί να γίνουν εκτός από τις ενώσεις γεωργικών συνεταιρισμών,

όπως ίσχυε έως τώρα, ακόμη και ενώσεις αλιευτικών συνεταιρισμών, κεντρικές ενώσεις, κοινοπραξίες και σωματεία (σύνδεσμοι) γεωργικών συνεταιρισμών. Επάνω στο θέμα αυτό έγινε πλατιά συζήτηση. Μερικοί αντιπρόσωποι υποστήριξαν πως εφόσον οι κεντρικές ενώσεις και οι κοινοπραξίες συγκροτούνται από ενώσεις που είναι μέλη της Συνομοσπονδίας, η συμμετοχή των οργάνωσεων αυτών δεν έχει τίποτε να προσθήσει, αφού οι ενώσεις σα μέλη της Συνομοσπονδίας είναι αρκετές να συζητήσουν μέσα στους κόλπους της τα θέματα που αφορούν τις κεντρικές αυτές οργάνώσεις, να διατυπώνουν τις αντιλήψεις τους και να χαράζουν τις κατευθύνσεις που οφείλουν να ακολουθήσουν.

Στη γνώμη αυτή άλλοι απάντησαν ότι οι κεντρικές οργάνώσεις είναι αυτοτελείς και αυτόνομοι οργανισμοί με ανεξαρτησία γνώμης και δράσης, που άμεσα και οργανικά πρέπει να συμμετέχουν στη Συνομοσπονδία με υπεύθυνους αντιπροσώπους για να επηρεάζονται φυσιολογικά από την κορυφαία οργάνωση, μα και για να συμπράτουν υπεύθυνα στη διαχάραξη της συνεταιριστικής πολιτικής. Η συμπαράσταση αντιπροσώπων των επιμέρους ενώσεων, που είναι μέλη των κεντρικών ενώσεων ή των κοινοπραξιών στη συνέλευση της Συνομοσπονδίας με άλλη ιδιότητα και χωρίς να τις εκπροσωπούν υπεύθυνα και οργανικά, δεν μπο-

ρεί να ικανοποίηση την ανάγκη για συμμετοχή των κεντρικών οργάνωσεων και να αντικαταστήσει τη συμπωματική και ανεύθυνη αυτή εκπροσώπηση τη δημιουργική συμβολή των κεντρικών αυτών οργάνωσεων στο έργο της Συνομοσπονδίας. Τελικά η τροποποίηση αυτή έγινε σχεδόν ομόφωνα δεκτή.

Υστερα από μακριά σχετική συζήτηση, αποφασίστηκε επίσης ν' αυξηθεί ο αριθμός των μελών του διοικητικού συμβουλίου σε δεκαπέντε. Σε συνδυασμό με την τροποποίηση αυτή συζητήθηκε και το θέμα να συγκροτηθούν για τα διάφορα μεγάλα παραγωγικά ζητήματα, που ενδιαφέρουν ορισμένες περιφέρειες, ειδικά γνωμοδοτικά συμβούλια από αντιπροσώπους των ενδιαφερομένων συνεταιρικών οργάνωσεων, που σε συ-

νεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες της Συνομοσπονδίας θα τα εξεργάζονται ειδικότερα και θα τα θέτουν υπόψη του διοικητικού συμβουλίου της. Έτσι ενημερωμένη η διοίκηση της Συνομοσπονδίας και σε στενό σύνδεσμο με τους υπεύθυνους εκπροσώπους των ενδιαφερομένων οργάνωσεων θα μπορεί εγκυρότερα και αποτελεσματικότερα να διαχειρίζεται τα ζητήματα αυτά. Η μελέτη του θέματος αφέθηκε τελικά στο διοικητικό συμβούλιο.

Με άλλες τοποποιήσεις άλλαξε η βάση για τον καθορισμό του αριθμού των ψήφων που θα έχει κάθε μέλος, πάντοτε ανάλογα με τον αριθμό των συνεταιρισμένων προσώπων που υπάρχουν σ' αυτό, αυξήθηκαν τα μέλη της εκτελεστικής επιτροπής σε πέντε κλπ.»

Το Συνεταιριστικό Πρόγραμμα.

Σε συνέχεια όσων σημειώθηκαν παραπάνω το 1946:

Το Συνεταιριστικό Πρόγραμμα που παρουσίασε ο Δ/ντής της Συνομοσπονδίας Ι. Αφεντάκης στη Γ. Σ. της Συνομοσπονδίας το 1947 είναι το ακόλουθο (που το παραθέτουμε ολόκληρο γιατί είναι ο καθρέφτης και η βάση εκείνων που επαναλαμβανόταν κατά τις 10ετίες που διετελέσε ο Ι. Αφεντάκης Δ/ντής της Συνομοσπονδίας (βλ. Φ. Σ. 1947, τ. 25 σ. 788 επ.) χωρίς να γίνεται η εφαρμογή βασικών οργανωτικών συνεταιριστικών υποδείξεων που διαρκώς έφερνε σε δημοσιότητα και συζήτηση ο Θ. Τζωρτζιάκης, όπως θα αναπτυχθεί σε άλλες περιπτώσεις στη συνέχεια: Το κείμενο είναι το ακόλουθο:

“ Ο κ. Αφεντάκης λέγει ότι δια το πρόγραμμα της Συνεταιριστικής πολιτικής η Γενική Συνέλευσις κατά το παρελθόν έτος εξουσιοδότησε την Διοίκηση της Συνομοσπονδίας να καταρτίσει τούτο και να το θέσει εις εφαρμογήν.

Η Διοίκησης της Συνομοσπονδίας (Διοικητικόν και Εποπτικόν Συμβούλιον) εκάλεσεν εις κοινήν συνεδρίασιν την Διοίκηση της ΚΥΔΕΠ (Διοικητικόν και Εποπτικόν Συμβούλιον) ως και τους διευθυντάς και εξειργάσθη το καταρτισθέν υπό της Υπηρεσίας της Συνομοσπονδίας πρόγραμμα εις ωρισμένους τομείς με βάσιν τας αποφάσεις του Συνεταιρισμένου αγροτικού κόσμου τας ληφθείσας είτε εις ειδικάς ή Γεν. Συνελεύσεις είτε εις συσκέψεις ή ειδικά συνέδρια.

Αι αποφάσεις εξεδόθησαν υπό μορφήν ψηφισμάτων ή ειδικών αποφάσεων και εδημοσιεύθησαν εις την Ελληνικήν και Αγγλικήν εις ειδικά έντυπα τα οποία απεστάλησαν εις τας Ενώσεις και Συνεταιρισμούς και ανεγνώθησαν εις ειδικάς κοινάς συνεδριάσεις Διοικητικού και Εποπτικού Συμβουλίου και ειδικάς Συνελεύσεις των Ενώσεων και των Συνεταιρισμών, εις τας οποίας ειλήθησαν και έλαβον μέρος και οι μεμονωμένοι αγρόται, απεστάλησαν ωσαύτως και εις το εξωτερικόν και υπερλήθησαν εις τας ξένους αποστολάς.

Τίθεται επομένως σήμεραν το ζήτημα εάν καλώς διευτυπώθησαν αι αποφάσεις και εξεδόθησαν ειδικά ψηφίσματα, εάν αι αποφάσεις είναι σύμφωνοι με τας γενομένας συζητήσεις και εάν τέλος υιοθετούνται υπό της Γενικής Συνελεύσεως.

Ο Πρόεδρος ερωτά την Συνέλευσιν εάν υιοθετή και εγκρίνη ως καταρτισθησαν αι ληφθείσαι αποφάσεις εις ψηφίσματα βάσει των γενομένων εισηγήσεων και συζητήσεων και τελικώς θέτει υπό την κωρυσιν της Συνελεύσεως τα ψηφίσματα και τας αποφάσεις ως ε-

δημοσιεύθησαν.

Μετά συζητήσεως η Συνέλευσις των αντιπροσώπων δι' ανατάσεως της χειρός παμψηφεί ενέκρινε τας αποφάσεις ως διευτυπώθησαν εις ψηφίσματα υπό της Διοικήσεως της Συνομοσπονδίας και θεωρεί ότι αποτελούν και το πρόγραμμα της κορυφαίας Οργάνωσεως και του Συνεταιριστικού κινήματος επί των διαφόρων θεμάτων τα οποία θίγονται δι' αυτών.

Το πρόγραμμα επομένως εις τους πλείστους τομείς σαφώς διαγράφεται δια των ειδικών ψηφισμάτων. Επί πλέον όμως είμεθα υποχρεωμένοι σήμεραν να εξετάσωμεν τον τρόπον εφαρμογής, την συμπλήρωσιν και τον ρόλον της κορυφαίας Συνεταιριστικής Οργάνωσεως και των άλλων Συνεταιριστικών Οργάνωσεων.

Σήμεραν προκύπτει ζήτημα τεράστιον δια τον αγροτικόν συνεργατισμόν. Η Ιδιωτική πρωτοβουλία είναι ανίσχυρος να δώσει λύσεις υπό τας σημερινάς συνθήκας. Το οξύ δημογραφικόν πρόβλημα με τους νάνους γεωργικούς κλήρους και η αδυναμία χρησιμοποίησεως των εις μεγάλην κλίμακα αγροσών κατά μεγάλα χρονικά διαστήματα του έτους αγροτικών χειρών, θέτουν τον συνεργατισμόν προ δίλημματος ήτοι, εάν θα προχωρήση με σημειωτών βήμα ελπίζοντας ότι σιγά σιγά θα καθίσταται ικανός μετά μακράν σειράν ετών να βοηθήση τον αγροτικόν κόσμον και να αντιμετωπίση το δημογραφικόν πρόβλημα είτε θα προχωρήση με μίαν καθολικόν οργανωσιν δια ν' αντιμετωπίση ολόκληρον το πρόβλημα αμέσως έστω και άν πρόκειται να κινή άλματα. Αλλά το μικρόν εισόδημα της αγροτικής οικογένειας που δεν εξασφαλίζει εις αυτήν ούτε σιτηρέσιον πείνης δεν είναι δυνατόν να συνεχίζεσθαι, και δια τούτο δια παντός τρόπον είμεθα υποχρεωμένοι να αυξήσωμεν αυτό δι' εντάσεως μεν της παραγωγής όπου τούτο είναι δυνατόν, δια της απασχολήσεως μας δε και

εις άλλους τομείς πέραν της καλλιέργειας ως είναι οι τομείς της επεξεργασίας των γεωργικών προϊόντων, της βιομηχανοποίησης και εν γένει διαθέσεως αυτών απ' ευθείας εις τη κατανάλωσιν της εσωτερικής και εξωτερικής αγοράς. Αλλά και το ζήτημα της ταχύτερας δημιουργίας ανωτέρου πολιτισμού εις το χωριό και τοιουτοτρόπως συμμετοχής των αγροτών εις τα αγαθά του πολιτισμού δεν είναι δυνατόν να παραμείνι πλέον απραγματοποιήτον. Υπό τας προϋποθέσεις ταύτας είμεθα υποχρεωμένοι να εξετάσωμεν ποία θα είναι η οργάνωσις και ο μηχανισμός που θα κινήση τον αγροτικόν κόσμον εις την πραγματοποίησιν ενός τόσο μεγάλου προγράμματος από το οποίον θα εξαρτηθή ουχί απλά βελτίωσις των όρων ζωής δια τους αγροτικούς πληθυσμούς αλλά κυρίως διότι δι' αυτού θα αυξηθή το εθνικόν εισόδημα θα κατανομηθή τούτο κατα τον δικαιότερον τρόπον ώστε να αποτελέση, το ηυξημένον εισόδημα δι' όλους τους εργαζόμενους το μέσον δια την δημιουργίαν όρων ζωής που μέχρι σήμερον απετέλουν προνόμιον των ολίγων ώστε πραγματικώς να εξεσφαλισθή η επιβίωσις της φυλής. Είναι αληθές ότι η Συνεταιριστική κίνησις εμφανίζει μίαν ανάπτυξιν εξαιρετικήν κατά τα τελευταία έτη. Ο Συνεργατισμός κατέστησε ικανόν τον αγροτικόν κόσμον ώστε να έχη εισέλθει εις πλείστους τομείς της οικονομίας μας.

Αι Συνεταιριστικά Οργανώσεις δεν είναι σήμερον οι παλαιοί Πιστωτικοί Συνεταιρισμοί και αι Ενώσεις που περιορίζονται εις το να λαμβάνουν δάνεια είτε από την Εθνικήν είτε από την Αγροτικήν Τράπεζαν και να προσπαθούν να εξασφαλίσουν καταθέσεις από το υστέρημα, από εκμεταλεύσεις που αφήνουν παθητικόν.

Αι συνεταιριστικά Οργανώσεις σήμερον διεκδικούν τον τομέα των εφαρμογών εις την ελληνικήν οικονομίαν. Εις τον τομέα της συγκεντρώσεως, επεξεργασίας και βιομηχανοποίησης έχουν προχωρήσει και εμφανίζουν ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα επί του τομέως τούτου που υιοθετήθη ακόμη και από τας ξένας Οικονομικάς Αποστολάς, η πραγματοποίησις του οποίου θα επιφέρει ασφαλώς επανάστασιν εις την Ελληνικήν Οικονομίαν, θα δημιουργήση νέον ηυξημένον εισόδημα, νέους πόρους, νέαν πηγήν πλούτου δια τους εργαζόμενους.

Η από κοινού διάθεσις και η από κοινού προμήθεια των αγαθών θα γίνεται δια των Συνεταιριστικών Οργανώσεων διότι απ' ενός μεν θα έλθουν εις επαφήν οι παραγωγοί αγαθών με τους καταναλωτάς, και εφ' ετέρου δε διότι θα εξασφαλισθή η απαραίτητος μόνιμος συνεργασία παραγωγής και καταναλώσεως.

Τ' ανωτέρω όμως δεν επιβάλλουν μόνον ανάλογον σταθεράν συνεταιριστικήν πολιτικήν εκ μέρους όλων των αρμοδίων παραγόντων αλλά και εκ παραλλήλου επιβάλλουν οργάνωσιν. Ο καταμερισμός, η αποκέντρωσις, η ειδικεύσις επιβάλλουν την ύπαρξιν συνεταιριστικής πολιτικής και σταθερού προγράμματος αλλά και οργάνωσεως δια την κορυφαίαν Συνεταιριστικήν Οργάνωσιν, τας κεντρικάς Ενώσεις, τας Κοινοπραξίας, τας Εταιρείας, τας Ενώσεις και τους Συνεταιρισμούς.

Η υπό ένα συνεταιριστικό οργανισμό ως είναι η Πανελληνίος Συνομοσπονδία πλαισίωσις του συνεταιριστικού κινήματος των κατ' είδος και σκοπούς Συνεταιριστικών Οργανώσεων εξασφαλίζει την επί ορθολογιστικών βάσεων Συνεταιριστικήν Οργάνωσιν, οργάνωσιν ικανήν, δυναμένην να ολοκληρώση τον κύκλον από της καλλιέργειας, της συγκεντρώσεως, της επεξεργασίας και τυποποίησης της βιομηχανοποίη-

σεως και τέλος της διαθέσεως απ' ευθείας εις την κατανάλωσιν εις το εσωτερικόν ή το εξωτερικόν με οριστικήν απομάκρυνσιν και αντικατάστασιν δια των Συνεταιρισμών όλων των πάσης φύσεως ενδιάμεσων, των παρασιτικών ζώντων.

Η Οργάνωσις θα είναι εις το Κέντρον και εις την περιφέρειαν, θα είναι Οργάνωσις της Συνομοσπονδίας και των Κεντρικών Ενώσεων ή Κοινοπραξιών και Εταιρειών, αλλά και Οργάνωσις των περιφερειακών Κοινοπραξιών των Ενώσεων και των Συνεταιρισμών. Θα είναι η Οργάνωσις που θα ξεκίνα εκ των άνω, της Συνομοσπονδίας δια να καταλήξη εις τον Συνεταιρισμόν αλλά ταυτόχρονα θα είναι Οργάνωσις που θα ξεκίνα και εκ των κάτω που θα αρχίξη από τον Συνεταιρισμόν και θα καταλήξη αφού διέλθη όλως τους σταθμούς (ενδιάμεσοι οργανώσεις) εις την Συνομοσπονδίαν.

Δύο αντίθετα ρεύματα θα διασταυρούνται το ένα εκ των άνω και το άλλο εκ των κάτω, η συνεχής αυτών κίνησις θα εξασφαλίζη τον αλληλοεπηρεασμόν του κέντρου εκ της περιφέρειας αλλά και της περιφέρειας εκ του Κέντρου, θα εξασφαλίζη την συνεχή συνεργασίαν αλλά και τον αυτοέλεγχον, θα εξασφαλίζη την πρωτοβουλίαν αλλά και θα την πλαισιώνη μέσα στο γενικότερο πρόγραμμα.

Η συνοχή θα είναι πλήρης του όλου οικοδομήματος και ο τεράστιος συνεταιριστικός οικονομικός οργανισμός με ζωντανόν μηχανισμόν και αλληλουχίαν θα είναι ικανός να αφομοιώση και να διαχειρισθή οιονδήποτε οικονομικόν και παραγωγικόν πρόγραμμα.

Η Οργάνωσις η οποία θ' αρχίξη από το χωριό με τον ειδικευμένο συνεταιρισμό οικονομικού χώρου με συγκέντρωσιν εις το ειδικόν τμήμα της Ενώσεως με ίδιον Συμβούλιον και ίδιαν Συνέλευσιν, ήτις και θα εκλέγη τον αντιπρόσωπον εις την Κεντρικήν Ένωσιν ή Κοινοπραξίαν Κεντρικήν ή Περιφερειακήν, θα προχωρεί εις την ειδικευμένην Κεντρικήν Ένωσιν ή Κοινοπραξίαν. Εξ' άλλου αι ειδικαί Συνελεύσεις με τα ειδικά Συμβούλια θα αποτελούν την Γενικήν Συνέλευσιν της Ενώσεως αρμοδίαν να εκλέγη τε Διοικητικόν και Εποπτικόν Συμβούλιον της Ενώσεως και τον αντιπρόσωπον εις την Πανελληνίον Συνομοσπονδίαν.

Τα ειδικά Συμβούλια των Τμημάτων από κοινού συνεργόμενα θα βοηθούν το Δ. Σ. δια τον καταρτισμόν του προγράμματος της περιφέρειας δια την προσαρμογήν αυτού εις το γενικότερον πρόγραμμα. Ένα έκαστον των Συμβουλίων θα αποτελή διά το Δ. Σ. της Ενώσεως τον ειδικόν μόνιμον Σύμβουλον ώστε να είναι εις θέσιν να μελετήση τα ειδικά προβλήματα, να λάβη αποφάσεις που θα αποτελέσουν και το πρόγραμμα της Ενώσεως δια την περιφέρειαν.

Τοιουτοτρόπως εξασφαλίζεται η στενή συνεργασία των ειδικευμένων Συνεταιρισμών του αυτού σκοπού, μελετώνται τα προβλήματα πολυτάς από τους ενδιαφερόμενους, τυγχάνουσι της εγκρίσεως και της υποστηρίξεως ηθικώς και υλικώς της Γενικής Συνελεύσεως της Ενώσεως και τέλος δια της απ' ευθείας εξαρτήσεως από την ειδικευμένην Κεντρικήν Ένωσιν ή Κοινοπραξίαν του Κέντρου ή της περιφέρειας εξασφαλίζεται η ενιαία και σταθερά πολιτική δι' εν και το αυτό προϊόν αδιαφόρους διαμερισματος δι' ολόκληρον την χώραν αλλά και η δημιουργία όλων εκείνων των εγκαταστάσεων που είναι απαραίτητοι, τας οποίας ο μεμονωμένος Συνεταιρισμός ή η Ένωσις δεν είναι εις θέσιν να εξασφαλίση και τας εξασφαλίζει σήμερον το τράστ των κεφαλαιούχων εις βάρος των παραγωγών, εις βάρος της καταναλώσεως.

Μερικές φωτογραφίες στους προηγούμενους τόμους
για δραστηριότητες Συνεταιρισμών

Σελίδα	Φωτογραφία
22/550	Συνεταιρισμός Νέου Πύργου Ιστιαίας.
123/651	Λάρισα. Δραστηριότητες στα κηπευτικά.
172/700	Άνω Μέρος Ρεθύμνης. Δραστηριότητες στα γαλακτοκομικά
149/1301	Μεσολόγγι. Δραστηριότητες στην αλιεία.
155/1307	Γ.Π.Σ. Κοσμίου Κομοτηνής.
219/1371	Γ.Σ. Νέας Αγχιάλου.
31/559	Γεν. Συνέλευση της Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών
56/584	Αρχηγοί κομμάτων και άλλοι αρμόδιοι στη Γ.Σ. της Συνομοσπονδίας.
140/668	Κατάθεση στεφάνου από Συνομοσπονδία στο Μνημείο Αγνώστου Στρατιώτου.
156/684	Στελέχη Συνομοσπονδίας και ΑΤΕ με μέλος ξένης Αποστολής.
205/733	Συνεταιριστικά στελέχη στα Γραφεία της Συνομοσπονδίας.
215/743	Το πρώτο μετακατοχικό Δ.Σ. της Συνομοσπονδίας.
235/763	Ο Γ. Παπανδρέου στη Γ.Σ. της Συνομοσπονδίας.
308/836	ΚΥΔΕΠ. Το πλοίο Σωκράτης Ιασειμίδης για σύνδεση Ρίου - Αντιρίου.
310/838	Πολιτικοί και άλλοι αρμόδιοι σε συνεταιριστική συγκέντρωση.
342/870	Η σημαία της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ενώσεως στη Συνομοσπονδία.
371/899	Δραστηριότητες της Ελαιουργικής.
543/1625	Πρασπάθειες της Συνομοσπονδίας. Σύσκεψη με Πρωθυπουργό.

Η δημιουργία των εγκαταστάσεων είναι βασική προϋπόθεση, διότι η εκμετάλλευσις ενός γεωργικού προϊόντος αρχίζει από την καλλιέργειαν, δια να καταλήξη εις την κατανάλωσιν, αδιαφόρως των εγκαταστάσεων που επιβάλλεται να δημιουργηθούν από την Κεντρικήν Ένωσιν δια την επεξεργασίαν.

Σκοπός αντικειμενικός θα είναι να παύση η πρώτη ύλη να είναι αντικείμενον εκμεταλεύσεως. Μόνον έτοιμα προϊόντα προς διάθεσιν δίδουν όλα τα κέρδη των ενδιάμεσων εις τους αγρότας. Μόνον τοιουτοτρόπως εξασφαλίζεται το νέον ηυξημένον εισόδημα, η νέα ζωή.

Αι εγκαταστάσεις που θα απαιτηθούν θα δημιουργηθούν εκεί όπου παρίσταται ανάγκη, εκεί που μπορούν να λειτουργήσουν με τα λιγώτερα έξοδα και να δημιουργήσουν το μεγαλύτερον οικονομικόν αποτέλεσμα.

Ουδ' επί στιγμήν όμως δυνάμεθα να αποστώμεν της βασικής γραμμής, ότι αι εγκαταστάσεις όπου είναι επιβεβλημένον να γίνουν εντός του οικονομικού χώρου του Συνεταιρισμού θα εκτελεσθούν και θα διοικούνται από τον Συνεταιρισμόν, όπου επιβάλλεται όμως να δημιουργηθούν εγκαταστάσεις εις την περιφέρειαν πλειόνων οικονομικών χώρων θα ιδρυθούν η διοικήσις όμως αυτών θα ανήκει εις το τμήμα, οπότε η δημιουργία των γεωργικών βιομηχανικών εγκαταστάσεων γίνεται και αντικείμενον ενεργείας της Ενώσεως Γεωργικών Συνεταιρισμών, ήτις και υποχρεούται να δημιουργήση τας τοιαύτας εγκαταστάσεις εις την περιφέρειαν δια λογαριασμόν των μελών της των ενδιαφερομένων Συνεταιρισμών.

Όπου αι εγκαταστάσεις δεν θα εξυπηρετούν μίαν ωρισμένην περιφέρειαν οικονομικού χώρου και επομένως μίαν Ένωσιν αλλά θα ενδιαφέρουν περισσότερας περιφερείας οικονομικών χώρων επομένως και Ενώσεων Συνεταιρισμών του αυτού όμως γεωγραφικού διαμερίσματος, τότε είναι επιβεβλημένη η εξέτασις εάν η ειδικευμένη Κοινοπραξία ως ενδιάμεσος σταθμός δι' ένα ολόκληρον διαμέρισμα δύναται να δώση λύσεις, εν τη περιπτώσει ταύτη η δημιουργία των εγκαταστάσεων ανήκει εις αυτήν ως και η διοικήσις. Εάν όμως δεν υπάρξη η περίπτωση δημιουργίας, τοιούτων ειδικευμένων κοινοπραξιών εις τα γεωγραφικά μας διαμερίσματα τότε είμεθα υποχρεωμένοι να προχωρήσωμεν εις την κεντρικήν Ένωσιν ήτις υποχρεούται να δημιουργήση τας εγκαταστάσεις που δεν

θα εξυπηρετούν ένα οικονομικόν χώρον, ή πλείονας τοιούτους, ή μίαν περιφέρειαν, αλλά θα εξυπηρετούν το σύνολον των παραγωγών που ασχολούνται με το ειδικόν προϊόν, φυσικόν όμως είναι ότι εν τοιαύτη περιπτώσει και η διοικήσις των τοιούτων εγκαταστάσεων ανήκει εις την Κεντρικήν Ένωσιν.

Εάν η τοιαύτη Οργάνωσις είναι επιβεβλημένη δια να εξασφαλισθή επ' ενός μεν η δημιουργία των εγκαταστάσεων και επ' ετέρου η καλή αυτών διοικήσις, εξ' άλλου είναι επιβεβλημένη η εκ της Κεντρικής Ενώσεως κατεύθυνσις εις ολόκληρον το σύμπλεγμα των εγκαταστάσεων δια να εξασφαλισθή η εφαρμογή ενιαίου προγράμματος, να εξασφαλισθή η αλληλουχία της εκμεταλεύσεως και η επιδίωξις του μεγαλύτερου οικονομικού αποτελέσματος.

Όταν π.χ. εις τον οικονομικόν χώρον θα γίνεται το εκποικιστήριον εις τους πλείονας οικονομικούς χώρους θα εξασφαλίζεται το νηματοργεϊόν δια να εξασφαλισθή υπό της Κεντρικής Ενώσεως το υφαντουργεϊόν, το κλωστήριον της ειδικευμένης παραγωγής και το εργοστάσιον ακόμα που θα ετοιμάση υπο ειδικούς όρους προϊόντα δια την εξαγωγήν.

Φυσικόν είναι ότι τας προϋποθέσεις αυτάς δια την εφαρμογήν ενός τοιούτου προγράμματος δεν είναι δυνατόν να εξασφαλίσωμεν εάν δεν οργανώσωμεν τώσον την Πανελληνίον Συνομοσπονδίαν, όσον και τας Ενώσεις Συνεταιρισμών και τους Συνεταιρισμούς και να τροποποιήσωμεν και συμπληρώσωμεν τα καταστατικά αυτών και να ειδοώσωμεν ειδικούς Κανονισμούς, ώστε εν συνεργασία να οργανώσωμεν τους Συνεταιρισμούς με οικονομικόν χώρον, τα ειδικά τμήματα με τας ειδικάς Συνελεύσεις, τας περιφερειακάς ειδικάς Κοινοπραξίας, όπου παρίσταται ανάγκη και τέλος τας Κεντρικάς Ενώσεις και Εταιρείας.

Η οργάνωσις εις την Συνομοσπονδίαν θα αρχίση με βάσιν τα Γραφεία δια να μετατραπούν βραδύτερον εις Τμήματα και Διευθνήσεις δι' έκαστον των αναφερομένων εν τω Καταστατικώ σκοπών.

Η ειδικεύσις των καλλιεργείων ανά τα μεγάλα μας γεωγραφικά διαμερίσματα, ο διαχωρισμός των οικονομικών, κοινωνικών και τεχνικών συνθηκών εκάστου διαμερίσματος επιβάλλουν εις την Συνομοσπονδίαν την παρακολούθησιν δια της ιδρύσεως ιδίου Γραφείου κατ' αρχάς δι' έκαστον διαμέρισμα με πλήρη προσωπικήν αναπτόξιν.

Και συνεχίζει το πρόγραμμα ο Ι. Αφεντάκης, που το εγκρίνουν, όπως γράφεται, επιτροπές και Συμβούλια.

«Αλλά και τα διάφορα μας προϊόντα και οι διάφοροι ειδικοί σκοποί που απασχολούν τον αγροτικόν κόσμον και το Συνεταιριστικό κίνημα επιβάλλουν την δημιουργία κέντρου υπό μορφήν γραφείου κατ' αρχάς με πλήρη προοπτικήν αναπτύξεως.

Τοιουτοτρόπως με την δημιουργίαν των ως άνω γραφείων ως και του γραφείου εμπορείας και πρατηρίων και του γραφείου Επιθεωρήσεως συμπληρούται το έν μέρος της εσωτερικής οργάνωσεως της Συνομοσπονδίας.

Η επέκτασις όμως των εργασιών του Συνεταιριστικού κινήματος εις πλείοτους τομείς της οικονομίας μας επιβάλλουν την οργάνωσιν της παραγωγής και της διαχειρίσεως των προϊόντων υπό των συνεταιριστικών Οργανώσεων.

Η τοιαύτη ανάγκη της οργάνωσεως αλλά ταυτόχρονα και της αυτοδιοικήσεως και της ολοκληρώσεως του έργου δι' ένα έκαστον προϊόν από της καλλιεργείας μέχρι διαθέσεως επιβάλλουν την υπό της Συνομοσπονδίας παρακολούθησιν δια την δημιουργία αναλόγου οργάνωσεως οπότε η Συνομοσπονδία οφείλει να δημιουργήση τοιαύτην αποκεντρωμένην υπηρεσίαν, ήτις ως ενδιάμεσος σταθμός θα λειτουργήση δια να δημιουργηθή τελικώς ανεξάρτητος αυτοδιοικουμένη οργάνωσις (Κεντρική Ένωσις) δι' ένα έκαστον γεωργικόν προϊόν που θα λειτουργήση υπό την γενικότεραν κατεύθυνσιν της Συνομοσπονδίας.

Αλλά και δια τους γενικώτερους σκοπούς και τας προμηθευτικάς ή εξαγωγικάς εργασίας, τας οποίας θα αναλάβη μόνη ή εν συνεργασία είναι επιβεβλημένη η

δημιουργία αυτοδιοικουμένης υπηρεσίας που θα λειτουργήσει ως ενδιάμεσος σταθμός δια να δημιουργήσει την αυτοδιοικουμένη ανεξάρτητον οργανωσιν υπό τας γενικωτέρας κατευθύνσεις της Συνομοσπονδίας.

Τοιούτος ενδιάμεσος σταθμός υπό μορφήν αυτοδιοικουμένης υπηρεσίας επιβάλλεται να γίνη και να λειτουργήσει εντός των κόλπων της Συνομοσπονδίας υπό την ονομασίαν Συντονιστικόν Γραφείον με ειδικούς σκοπούς.

Τοιαύτην απαρχήν ήδη έχομεν με το Συντονιστικόν Γραφείον της αμπέλου δια το έργον του οποίου σας ανεφάρμαεν λεπτομερώς κατά την ανάπτυξιν των εργασιών της Συνομοσπονδίας.

Η δράσις του Συντονιστικού Γραφείου υπήρξε λίαν παραγωγική αλλά και ενθαρρυντική δια να συνεχίσωμεν δια τα λοιπά μας προϊόντα και τους ειδικούς σκοπούς.

Σχετικόν έγγραφον του Υπουργείου Οικονομικών δια των όσων αναφέρει προσδιορίζει την ανάγκην της ιδρύσεως τοιούτων Γραφείων ως ενδιάμεσων δια την ίδρυσιν των αυτοδιοικουμένων κεντρικών οργανώσεων όπου θα εξαντλήται πλήρως το ενδιαφέρον δι' έκαστον προϊόν από πάσης πλευράς, ώστε και το Κράτος να έχη τον αρμόδιον ειδικόν δια να το ενημερώνη ώστε να κατευθύνη τας ενέργειας του προς το συμφέρον της παραγωγής που συμπιπτει με το συμφέρον της Εθνικής Οικονομίας, αλλά και να δύναται να του εμπιστευθή αρμοδιότητας που σκοπόν θα έχουν να προαγάγουν τας λύσεις και τα μέτρα προς το συμφέρον του αγροτικού κόσμου.

Το ποία και πόσα συντονιστικά Γραφεία θα ιδρυθούν δια τα κύρια γεωργικά μας προϊόντα και τους διαφόρους σκοπούς είναι έργον κατά την αντίληψιν μας των ενδιαφερομένων κατ' είδος Συνεταιριστικών Οργανώσεων. Πάντως η Συνομοσπονδία θα θέση το πρόβλημα εις τας ενδιαφερομένας Συνεταιριστικάς Οργανώσεις, από τας οποίας και θα εξαρτηθή η ίδρυσις της αυτοδιοικουμένης υπηρεσίας εντός της Συνομοσπονδίας υπό την μορφήν του Συντονιστικού Γραφείου.

Ο θεσμός των Συντονιστικών γραφείων, μέχρι της ιδρύσεως των Κεντρικών Οργανώσεων, θα καταστατικά των οποίων υποχρεούνται να καταρτίσουν τα Συντονιστικά Γραφεία, υπο την παρακολούθησιν τον έλεγχον και τη έγκρισιν της Συνομοσπονδίας, θα εξασφαλίση εις αυτήν δια τα κύρια προϊόντα και τους ειδικούς σκοπούς, Συμβούλια αιρετών που θα διοικούν ταύτα και αφ' ετέρου Συμβούλια τεχνικών εις τα οποία θα κληθούν να λάβουν μέρος διάφοροι ειδικοί οπουδήποτε και άν προσφέρουν τας υπηρεσίας των σήμερον.

Τοιουτοτρόπως τα Συμβούλια ταύτα των Συντονιστικών Γραφείων αφ' ενός μεν θα αποτελέσουν την βάση και τον πυρήνα της μελέτης δια την καλύτεραν οργάνωσιν και προστασίαν εκάστου ειδικού κλάδου της παραγωγής και αφ' ετέρου θα αποτελέσουν τον μόνιμον συμβούλον της Συνομοσπονδίας επί εκάστου θέματος. Τοιαύτη είναι η πλευρά της επιβεβλημένης οργανώσεως την οποίαν θα αναλάβη η Συνομοσπονδία εν συνεργασία με τας ενδιαφερομένας Συνεταιριστικάς Οργανώσεις.

Η Συνομοσπονδία οφείλει να συγκεντρώνη παρ' αυτή όλους τους οργανισμούς αλλά και να συμμετέχη της διοικήσεως αυτών και όσοι εξ αυτών είναι εξ ολοκλήρου συνεταιριστικής φύσεως επιβάλλεται να συμμετέχη δια ειδικής τροποποιήσεως του καταστατικού, όπου όμως είναι δημοσίου δικαίου και μέχρις ότου αναμορφωθούν επί Συνεταιριστικών βάσεων, επιβάλλεται η

συμμετοχή της Συνομοσπονδίας έστω και δια νόμου.

Ανεξαρτήτως όμως της συμμετοχής της Συνομοσπονδίας εις τα Συμβούλια των Οργανώσεων και Οργανισμών που διαχειρίζονται σήμερον γεωργικά προϊόντα ή ειδικούς γεωργικούς σκοπούς επιβάλλεται η συγκέντρωσις των προέδρων και των Διευθυντών των εν λόγω οργανώσεων εις δύο ειδικά Συμβούλια ώστε να εξασφαλισθή η μόνιμος συνεργασία και η δυνατότης της Συνομοσπονδίας να διαχειρίζεται ολοκληρωμένα το πρόβλημα της αγροτικής οικονομίας.

Εξ άλλου η Συνομοσπονδία θα έχει το Γενικόν Γνωμοδοτικόν Συμβούλιον, τας Ειδικάς Επιτροπάς, τα συμβούλια των Προέδρων και των Διευθυντών των Κεντρικών ειδικών Οργανώσεων των διαχειριζομένων γεωργικά προϊόντα, τα συμβούλια των Συντονιστικών Γραφείων, και τον Ανώτερον Συνεταιριστικόν Σύμβουλον. Ούτω τα Συμβούλια αυτής Δ. και Ε., έχοντα εις την διάθεσιν των ένα επιτελικόν εγκέφαλον που θα αποτελέσουν οι ανωτέρω θα δύναται να είνε εις θέσιν να κατευθύνουν το συνεταιριστικόν κίνημα, ώστε να καταστούν αι Συνεταιριστικά Οργανώσεις λίαν παραγωγικά αλλά και ικαναί δια να ανταποκριθούν εις τους πόθους και τας προσδοκίας του αγροτικού κόσμου.

Μόνον εφ' όσον θα έχη η Διοίκησις της Συνομοσπονδίας τοιαύτην επιτελικήν πλαισίωσιν θα καταστή δυνατόν ώστε η Συνομοσπονδία να είνε ικανή να δίδη τας κατευθύνσεις εις το συνεταιριστικόν κίνημα το οποίον ημέρα τη ημέρα εισέρχεται εις όλους τους τομείς της Ελληνικής δραστηριότητας είτε είνε κοινωνικής, οικονομικής είτε τεχνικής φύσεως αλλά και θα καταστήσῃ αυτήν γενικώτερον ικανή, ίνα εν στενήν συνεργασία μετά του Κράτους, καθορίζη σταθερώς το όλον γεωργοοικονομικόν πρόγραμμα με γενικωτέρας κατευθύνσεις που θα αναπτύξουν την Ελληνικήν οικονομίαν, ήτις θα έχη άμεσον επίδρασιν εις την όλην πρόδοον της Φυλής.

Ηδη ετέθη το ζήτημα της περιφερειακής οργανώσεως από ορισμένα γραφεία συνεργαζομένων Ενώσεων. Η επιδιωκομένη οργανώσις ομοσπονδιών κατά περιφέρειας με οικονομικόν και επαγγελματικόν περιεχόμενον νομιζομεν ότι δεν προάγει τα ζητήματα και διασπά την ενότητα και δεν καλύπτει ουδεμίαν ανάγκην. Η αντίληψις μας είναι ότι η περιφερειακή αποκέντρωσις της Συνομοσπονδίας είναι επιβεβλημένη δια της δημιουργίας περιφερειακών τμημάτων εις τα μεγάλα διαμερίσματα με πλήρη αυτοδιοίκησιν και με υπηρεσίας δια να οργανωθούν αι ειδικευμένοι περιφερειακά Οργανώσεις, εφ' όσον θα παρίσταται ανάγκη, είτε ως ενδιάμεσος σταθμός εις το διαμέρισμα μεταξύ της Ενώσεως και της Κεντρικής Ενώσεως, είτε ως αυτόνομος Οργανισμός που θα εξυπηρετεί, θα λύει και θα προαγάγη ζητήματα μιας περιφέρειας, ενός διαμερισματος.

Τοιουτοτρόπως ενώ δίδομεν λύσεις και καλύπτομεν μίαν πραγματικήν ανάγκην όπου εμφανίζεται, διατηρούμεν την ενότητα του Συνεταιριστικού κινήματος, εξασφαλίζομεν αυτό από τοπικές αντιθέσεις και επηρεασμούς και τελικώς εξασφαλίζομεν εις τα περιφερειακά τμήματα της Συνομοσπονδίας δράσιν συντονιστικήν και άσκησιν Διοικήσεως δια της Υπηρεσίας των κατά μέρος κεντρικών Οργανώσεων, εφ' όσον θα έχουν υπηρεσίας περιφερειακάς ή Κοινοπραξίας.

Μόνον τοιαύτη οργάνωσις προλαμβάνει τας αντιθέσεις και την διάσπασιν της οικονομικής διαχειρήσεως δι' εν προϊόν εις διαφόρους περιφερειακάς οργανώσεις οπόθεν είναι δυνατόν ο ανταγωνισμός που θα προκλή-

θή δια την τοποθέτησιν του αυτού προϊόντος εις την αγοράν του εξωτερικού ή του εσωτερικού να έχη ζημίαν δια τον αγροτικόν κόσμον, δια την εθνικήν μας οικονομίαν διότι ουδέποτε θα κατορθώση να δώση την ολοκληρωτικήν ικανοποίησιν των παραγωγών και την αρίστην τοποθέτησιν εφ' όσον θα κατανέμεται η οικονομική οργάνωσις των προϊόντων εις τας περιφερειακάς ομοσπονδίας και δεν θα είναι αντικείμενον μιας και μόνον ειδικής οργάνωσεως, ήτις θα ολοκληρώνη το προϊόν δι' όλην την χώραν από πάσης πλευράς και θα αποκλείη ανταγωνισμόν των διαφόρων περιφερειών και τας εξ αυτού ζημίας. Εξ' άλλου είναι γνωστόν ότι ρυθμιστής της αγοράς πάντοτε θα παραμένη όταν θα είναι η οργάνωσις μία η οποία θα διαχειρίζεται το προϊόν δι' ολόκληρον την χώραν και η οποία θα είναι εις θέσιν να ρυθμίη την διάθεσιν αναλόγως της δυναμικότητας απορροφήσεως της αγοράς δια να αποφεύγεται αι ζημιαί από άσκοπον προσφοράν που δεν θα έχη ανάλογον ζήτησιν.

Η γνώμη μας είναι ότι δια των περιφερειακών τμημάτων και της αποκεντρώσεως της Συνομοσπονδίας και δια των ειδικευμένων περιφερειακών οργάνωσεων ειδικού σκοπού εξυπηρετείται περισσότερο το κίνημα, εφ, όσον τα τμήματα θα έχουσι τοπικόν Συμβούλιον. Αλλά και η οργάνωσις και η παρακολούθησις θα είναι ενιαία δι' ολόκληρον την Χώραν όταν μάλιστα συνδιασθή η λειτουργία των περιφερειακών τμημάτων με τοπικάς συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου ή της Επιτ. Επιτρ. της Συνομοσπονδίας οπότε αι αντιλήψεις των περιφερειών θα επηρεάζουν την Διοίκησιν της Συνομοσπονδίας αλλά και το πνεύμα της κεντρικής διοικήσεως θα κατευθύνη ενιαίως τας περιφερειακάς οργάνωσεις.

Πάντως τούτο θεωρούμεν ημείς ως ενδεδειγμένην λύσιν, η Συνέλευσις δύναται ως κυρίαρχον σώμα να την θεωρήσῃ ως προσωρινήν λύσιν έστω, εφ' όσον όμως υπάρχουσι αντιπροσώποι υποστηρίζοντες τας περιφερειακάς ομοσπονδίας γενικού σκοπού γεννάται ζήτημα γενικώτερον και επιβάλλεται η εξέτασις του και η λήψις αποφάσεως υπο της Γενικής Συνελεύσεως, διότι κατά την γνώμη μας, θίγεται η όλη η οργάνωσις της Συνομοσπονδίας και των Κεντρικών Οργανώσεων των Κοινοπραξιών και η βάσις και το πρόγραμμα επί του οποίου σήμερον προχωρούμε οπότε αυτομάτως ανακύπτει η μορφή της Συνομοσπονδίας και η βάσις επί της οποίας θα στηριχθή αυτή. Ήτοι εάν θα στηριχθή ως μέχρι σήμερον επί των Ενώσεων ή επι των Συνεταιρισμών απ' ευθείας ή τέλος εάν θα στηριχθή επί των Ομοσπονδιών καθολικού σκοπού ή επί των Κεντρικών Οργανώσεων ή Εταιρειών.

Η γνώμη μας είναι ότι το πρόγραμμα το οποίον έχομεν καθορίσει, η αποκέντρωσις την οποίαν προτείνομεν της Συνομοσπονδίας και η ορθολογιστική οργάνωσις της παραγωγής θα μας δώσουν τα καλύτερα αποτελέσματα και θα μας εξασφαλίσουν μίαν πληρη ενότητα του κινήματος.

Η Συνομοσπονδία επιβάλλεται όπως παρακολουθή τας περιφέρειας δια να διοχευέτη το πνεύμα αυτής πέραν των παραρτημάτων, πέραν των τοπικών συνεδριάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου ή της Εκτελεστικής Επιτροπής και δια του θεσμού της Επιθεωρήσεως.

Η μορφή της επιθεωρήσεως, αι αρμοδιότητες αυτής, αι ειδικότητες των Επιθεωρητών, ο θεσμός της Κεντρικής Επιθεωρήσεως ή της περιφερειακής θα καθορισθούσι και θα παρακολουθούσιν την οργάνωσιν της Συνομοσπονδίας, την μορφήν της εξαρτήσεως των Συνεταιριστικών Οργανώσεων υπό της Συνομοσπονδίας

αλλά και των αρμοδιοτήτων τας οποίας αυτή θ' αναλάβη.

Νομίζομεν ότι οι Επιθεωρηταί επιβάλλεται να είναι διαφόρου ειδικότητας, να είναι γνώσται του αντικειμένου, να έχουσι πρακτικήν εφαρμογήν και πείραν και συγχρόνως να είναι γνώσται των Ελληνικών συνθηκών της υπαίθρου ουχί από την θεωρίαν και τα θρανία αλλά από την παραγωγικήν δράσιν των εις την υπαίθρου.

Πάντως αι γνώσεις και η πίστις και η μακρά ευδόκιμος υπηρεσία θα δίδουσι το δικαίωμα εις τους έχοντας ταύτα να καταλαμβάνουσι την θέσιν του επιθεωρητού.

Η εμπορία των προϊόντων, η εμφάνισις αυτών επιβάλλουσι ανάλογον οργάνωσιν εις την Συνομοσπονδίαν μέχρις ότου ειδικευμένα Κεντρικά Ενώσεις, Κοινοπραξίαί ή Εταιρείαί, θα αναλάβουσι την όλην εργασίαν εμπορίας ιδιαίτέρως δι' έν έκαστον προϊόν, οπότε εις την Συνομοσπονδίαν παραμένει ο ρόλος της παρακολουθήσεως της εκπαίδευσσεως, του ελέγχου, της επιθεωρήσεως, των διατηρησίων και της εμφανίσεως, συντονιστικής εις Κεντρικά Πρατήρια ή εις ειδικά Γραφεία εις το Εξωτερικόν.

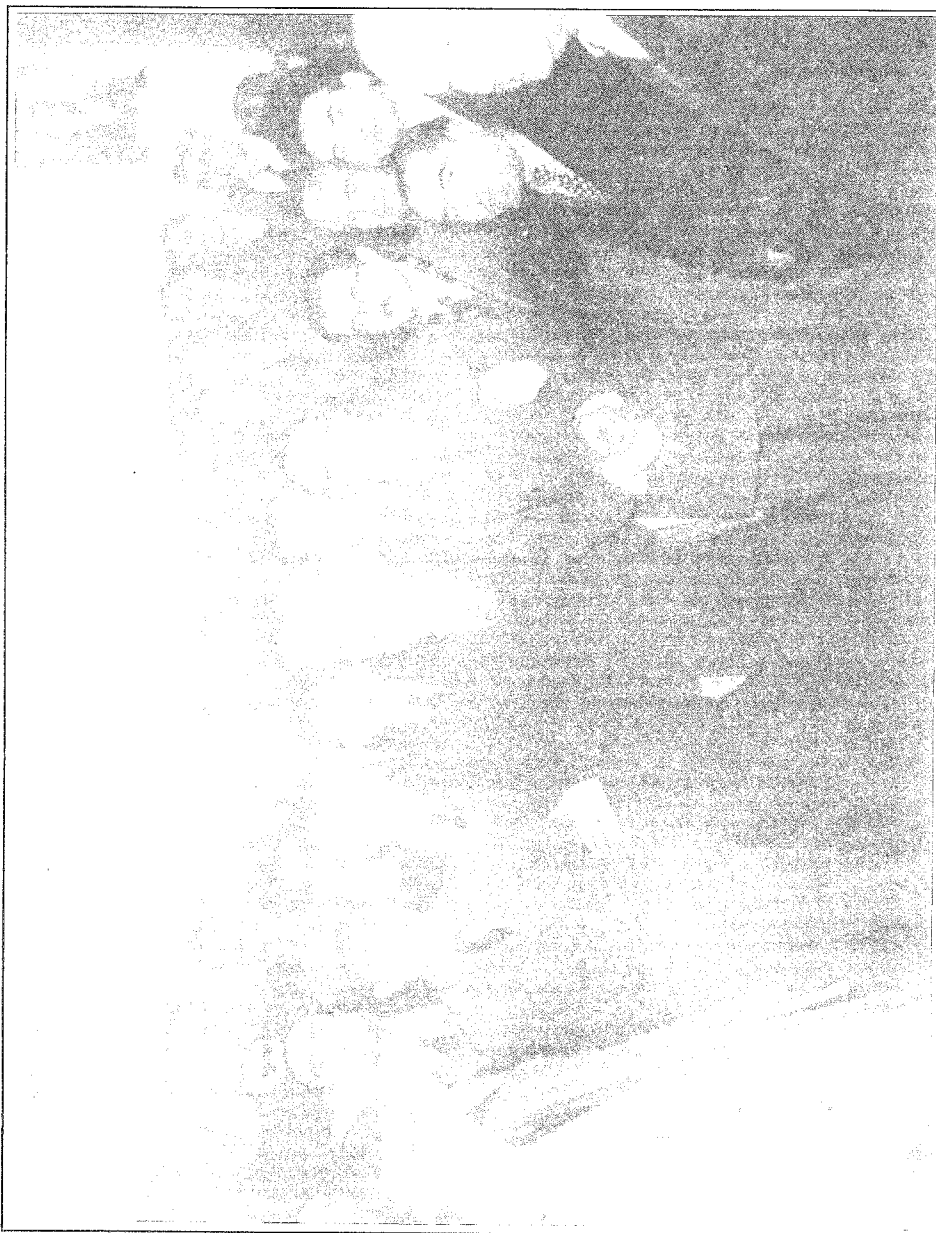
Έργον της Υπηρεσίας εμπορίας θα είνε να οργάνωσῃ το εμπόριον των γεωργικών προϊόντων, να επηρεάσῃ εις την τυποποίησιν αυτών και εις την διαμόρφωσιν εμπορικόν τύπων εις έκαστον διαμέρισμα. Να καθιστά συνεχώς ενημέρους τας Συνεταιριστικάς Οργανώσεις επί της όλης εμπορικής κινήσεως του εσωτερικού και του εξωτερικού, να επιδιώκῃ την ειδικήν οργάνωσιν ειδικού τμήματος εις τας Ενώσεις Συνεταιρισμών και τους μεγάλους παραγωγικούς Συνεταιρισμούς, ήτοι ειδικής Υπηρεσίας εμπορίας, ώστε να δύναται αι Συνεταιρικαί Οργανώσεις δια του εμπορικού τμήματος και των ειδικευμένων εμπορικώς υπαλλήλων να επηρεάζουσι εις την εμφάνισιν των γεωργικών προϊόντων, την τυποποίησιν αυτών και την εξασφάλισιν των παραγωγών από την εκμετάλλευσιν δια της οργάνωσεως της προσφοράς και της διαθέσεως.

Έργον της Υπηρεσίας Εμπορίας θα είνε η οργάνωσις των πρατηρίων εις τα μεγάλα αστικά κέντρα, αλλά και η παρακολούθησις των περιφερειακών τοιούτων και η ίδρυσις Γραφείων εν τω Εξωτερικώ όπου από κοινού αι ειδικευμένα Κεντρικά Οργανώσεις θα εμφανίζουσι τα προϊόντα αυτών δια την κατανάλωσιν.

Η εμφάνισις υπό ενιαίου συνεταιριστικόν σήμα δια το εσωτερικόν και το εξωτερικόν των γεωργικών μας προϊόντων και η εγγύησις δια την ποιότητα αυτών εκ μέρους της Συνομοσπονδίας, θα εδραιώσῃ την εμπιστοσύνην των καταναλωτών από την σταθερότητα του τύπου και το ηγγυημένον της ποιότητας και τοιουτοτρόπως δια των πρατηρίων θα εξασφαλίσουσι την επαφήν της παραγωγής και της καταναλώσεως άνευ της μεσολαβήσεως των ενδιάμεσων και άνευ της εξασφαλίσεως του κέρδους αυτών, οπότε τοιουτοτρόπως πραγματοποιείται ο κοινωνικός σκοπός του συνεργατισμού να διδῃ ωφελήματα τύσον εις τους παραγωγούς όσον και εις τους καταναλωτάς, των οποίων αυξάνει την αγοραστικήν δυναμικότητα δια του αυτού εισοδήματος.

Η Συνομοσπονδία είναι απαραίτητον όπως αποκτήσῃ ελευθερίαν κινήσεως έξω από δεσμεύσεις τας οποίας εθέσπισαν δια των συμπληρωματικών διατάξεων του Νόμου 602.

Δια τούτο αφεφάσισεν όπως παράλληλα με την οργάνωσιν των Κεντρικών Ενώσεων και των Κοινοπραξιών οργάνωσῃ και Ειδικάί Εταιρίαί. Η δοκιμή προ του πολέμου ιδρύσεως τοιαύτης Εταιρίας υπο των Συνεταιριστικών Οργανώσεων δια την διαχείρισιν σουλ-

Βουλευτές τακτικοί στις Συνελεύσεις που οργανώνει η Συνομοσπονδία για τα αγροτικά – συνεταιριστικά προβλήματα (Σύσταση ειδικών Κοινοβουλευτικών Επιτροπών).

ταίναν εν Κρήτη, που απέδωσαν εξαιρετικά αποτελέσματα μας ενισχύει εις το να προχωρήσωμεν εις την ίδρυσιν Ειδικών Εταιριών ειδικού σκοπού, μέχρις ότου επιτύχωμεν την τροποποίησιν του νόμου 602, ως τούτου επράξαμεν δια την Καπνικήν Εταιρίαν.

Ειδικότερον όμως δια τα ζητήματα της εξαγωγής των γεωργικών μας προϊόντων και της εισαγωγής διαφόρων ειδών τεχνικού εξοπλισμού καλλιέργειας, ιματισμού, υποδήσεως και διατροφής παρίσταται ανάγκη όπως ιδρύσωμεν μιαν Εταιρίαν, ως όργανον της Συνομοσπονδίας, εξαγωγικήν και προμηθευτικήν. Η ανάγκη μάλιστα σήμερον της τιαύτης Εταιρείας είναι άμεσος αφ' ενός μεν διότι αι εξαγωγαί οργανούνται υπο την παρακολούθησιν του Κράτους και ενισχύονται υπ' αυτού αι δε εισαγωγαί εις τας χώρας του εξωτερικού στηρίζονται σχεδόν εις Κρατικές συμβάσεις αλλά και αι εφαρμοζόμεναι ανταλλαγαι επιβάλλουν την ενεργόν ανάμειξιν των Συνεταιρικών Οργανώσεων δια να εισαχθούν ειδή απαραίτητα εις τον αγροτικόν κόσμον και το σύνολον του Ελληνικού λαού και ουχί δια μια ομάδα ανθρώπων δια να ικανοποιήσουν εγωϊστικάς αντιλήψεις σπατάλης.

Η επαγγελματική οργάνωσις των αγροτών δεν είναι επιτετραμμένον να παραμένη έξω της μελέτης και της οργάνωσεως υπό της Συνομοσπονδίας. Είναι ανάγκη όπως πλήρες πρόγραμμα καταρτισθή δια το ζήτημα της επαγγελματικής οργάνωσεως. Εάν άλλοτε τα γεωργικά Επιμελητήρια είχαν αναλάβει τον τομέα τούτον αλλά δεν υπήρχε οργάνωσις εις το χωριό, σήμερα την έλλειψιν αυτήν οφείλει να την αναπληρώση ο Συνεταιρισμός εις το χωριό και η Ένωσις εις το Κέντρον.

Είναι επιβεβλημένη η εξασφάλισις της επικουρωνίας των αγροτών εντός της χώρας δια την μόρφωσιν αυτών, δια της παρακολουθήσεως βελτιωμένων συστημάτων ώστε δια του αλληλοεπηρεασμού να εξασφαλισθή η πρόδοσις και η γενικότερη συνεργασία.

Αλλά και αι εκπαιδευτικά και τεχνικά εκθέσεις μόνιμοι ή περιοδεύουσαι οφείλουν να αποτελέσουν έργον της Συνομοσπονδίας και των Συνεταιριστικών Οργανώσεων, διότι δι' αυτών θα εμφανισθούν αι πρόοδοι εις την γεωργίαν αλλά και αι πρόοδοι εις την επιστήμην και την τεχνικήν που θα είναι ωφέλιμοι και θα συντείνη εις την ανάπτυξιν του πνευματικού επιπέδου του αγροτικού πληθυσμού εις το χωριό αλλά και εις την αύξησιν της παραγωγής.

Η παρακολούθησις των εργασιών των συνεταιριστικών Οργανώσεων δια της Εποπτείας επιβάλλεται να γίνη δια τας Κεντρικάς Οργανώσεις και δια τας περιφερειακάς.

Είναι γνωστόν ότι η εποπτεία των συνεταιριστικών οργάνωσεων ήτις είναι εποπτεία λογιστικού ελέγχου και εποπτεία οργάνωσεως και προπαγάνδας σήμερον ασκείται υπό της Αγροτικής Τραπέζης κατόπιν κρατικής εκχωρήσεως. Χωρίς να εξετάσωμεν ποία θα είναι η διαμόρφωσις της Υπηρεσίας ταύτης και η τελική εξέλιξις αυτής είμεθα υποχρεωμένοι να οργανώσωμεν εκ παραλλήλου και εποπτεϊαν λογιστικού ελέγχου οργάνωσεως και προπαγάνδας εις την Συνομοσπονδίαν και εις την περιφέρειαν ως αυτοδιοικουμένην όμως ανεξάρτητην υπηρεσίαν υπαγομένην εις την Συνομοσπονδίαν.

Ο τρόπος της οργάνωσεως η συγκρότησις αυτής, η συνεργασία με τα εποπτικά όργανα της Τραπέζης επιβάλλεται να αποτελέσουν αντικείμενον μελέτης εκ μέρους της Συνομοσπονδίας.

Θα τεθή όμως το μεγάλο ερώτημα πού θα στηριχθή η Συνομοσπονδία εις το να εφαρμόση ένα τόσο τερα-

στίας εκτάσεως πρόγραμμα;

Η γνώμη μας είναι ότι οφείλει να στηριχθή εις τους αιρετούς και τους υπαλλήλους.

Αι εργασίαι όμως με τας οποίας θα απασχοληθούν οι Συνεταιριστικά Οργανώσεις, εφ' όσον το συνεταιριστικό κίνημα εισήλθε εις όλους τους τομείς της Ελληνικής οικονομίας υποχρεώνει αιρετούς και υπαλλήλους να μορφωθούν, να ειδικευθούν δια να είναι εις θέσιν να χειρισθούν ποικίλα προβλήματα πολλαπλής μορφής.

Χιλιάδες θα απαιτηθούν αιρετοί και υπάλληλοι. Νομίζομεν ότι το κίνημα οφείλει να τους εξεύρη να τους μορφώση και να τους καταστήση ικανούς να διαχειρίζονται επιτυχώς όλες τας εργασίας με τας οποίας ασχολούνται αι Συνεταιρικά Οργανώσεις.

Τούτο θα επιτευχθή δια σχολών ανωτέρας, μέσης και κατωτέρας συνεταιριστικής και ειδικής εκπαίδευσσεως. Αλλά και μεταβατικά σχολεία ή ειδικά φροντιστήρια δια συνεταιριστικήν εκπαίδευσιν και ειδικότητάς θα επιβάλλεται να λειτουργήσουν δια να εκπαιδευθή και ειδικευθή μεγάλο πλήθος αιρετών και υπαλλήλων, των οποίων το συνεταιριστικό κίνημα έχει απόλυτον ανάγκην.

Εάν διατυπώσωμεν την αξίωσιν της μορφώσεως των αιρετών, της ειδικεύσεως αυτών ώστε να δύνανται κατά τον καλύτερον τρόπον να παρακολουθούν όλα τα ζητήματα που απασχολούν τον αγροτικόν κόσμον και τας Συνεταιρικές Οργανώσεις και να αποδώσουν, παρίσταται ανάγκη να αντιμετωπίσωμεν και το ζήτημα της αποζημιώσεως αυτών, διότι δεν είναι ορθόν να έχωμεν την αξίωσιν οι αιρετοί να αφοσιώνονται εις την εξυπηρέτησιν του συνόλου, να μορφώνονται ειδικώς, ώστε να είναι εις θέσιν να αποδώσουν περισσότερα και όμως να αδιαφοροῦμεν δια την συντήρησιν αυτών και των οικογενειών των διότι οι αιρετοί είναι υποχρεωμένοι να αντιμετωπίσουν δύο δαπάνας: την δαπάνην εις το κέντρον, εις την έδραν του Συνεταιρισμού, της Ενώσεως, της Κοινοπραξίας, της Εταιρίας, της Συνομοσπονδίας αλλά και την δαπάνην της συνεχιώσεως της καλλιέργειας εις το χωριόν εφ' όσον ο αιρετός που συμμετέχει εις τον Συνεταιρισμόν δεν είναι επιχειρηματίας αλλά ο καλλιεργητής, ο οποίος είτε καλλιεργεί δια των ιδίων χειρών ή καλλιεργεί δι' εργατών.

Εξ' άλλου δεν πρέπει να μας διαφεύγη ότι αι Συνεταιρικά Οργανώσεις αναλαβούσαι αρμοδιότητας εξετόπισαν πλήθος ενδιαμέσων, οι οποίοι συντηρούνται εις βάρος του αγροτικού κοσμου. Δεν είναι δυνατόν επομένως όλα αυτά αι λειτουργίαι να γίνουν χωρίς κάποιαν επιβάρυνσιν. Βεβαίως υπάρχουν οι υποστηρίζοντες ότι οι αιρετοί δεν παρίσταται ανάγκη να λαμβάνουν αποζημιώσεις διότι δεν είναι επιτετραμμένον να αναμειγνύονται ενεργώς εις την διαχειρυσιν, τούτο κατά την αντίληψιν αυτών είναι έργον των υπαλλήλων, οίτινες αμοιβόνται.

Εις την τιαύτην αντίληψιν ριζικός διαφωνούμεν. Είτε θα έχωμεν τας Συνεταιριστικάς Οργανώσεις ως δημοκρατικούς αυτοδυνάμους θεσμούς εις την διοίκησιν των οποίων ενεργώς θα αναμειγνύεται ο αγροτικός κόσμος είτε θα έχωμεν Υπηρεσίας που ο αγροτικός κόσμος δεν θα έχη καμίαν ανάμειξιν.

Ως εκ τούτου είμεθα υποχρεωμένοι να αντιμετωπίσωμεν το ζήτημα της αποζημιώσεως των αιρετών. Δυστυχώς συναντήμεν περιορισμούς εις τον Νόμον αλλά και αντίθεσιν ορισμένων Υπηρεσιών της Τραπέζης και του Κράτους, αι οποίας δεν θέλουν να αναγνωρίσουν την τιαύτην ανάγκην της κανοποίησεως των ασχολουμένων αιρετών στηριζόμεναι εις τυπικούς λόγους.

Όσον γρηγορότερα απαλλαγόμεν από τας δεσμεύσεις τόσο ταχύτερον θα κατορθώσωμεν να κινηθώμεν δια να πραγματοποιήσωμεν τους μεγάλους σκοπούς που επιδιώκει ο συνεργατισμός.

Εκτός τούτου και ένα έτερον πρόβλημα δημιουργείται δια την απασχόλησιν των Συνεταιριστικών Οργανώσεων και δια την ανάπτυξιν των εργασιών αυτών, ώστε να εισέλθουν εις όλους τους τομείς της οικονομικής δραστηριότητος.

Τούτο δημιουργεί ο Νόμος περί Συνεταιρισμών με τας τροποποιήσεις και συμπληρώσεις που κάθε φορά εγένετο δια να διευκολύνουν δήθεν το συνεταιριστικόν κίνημα ενώ εδέσμευαν και έβηταν χειροπέδας. Εάν θέλομεν πραγματικώς να βοηθηθή το συνεταιριστικόν κίνημα, οφείλομεν να αναμορφώσωμεν και συγχρονίσωμεν τον νόμον περί Συνεταιρισμών διαγράφοντες πάσαν δεσμευτικήν διάταξιν.

Εάν δεν πιστεύομεν ότι είναι δυνατόν να επιτύχωμεν την τροποποίησιν του νόμου χωρίς επέμβασιν των εχθρών του συνεργατισμού και των εχόντων αντίθετα συμφέροντα προς τον αγροτικόν κόσμον, τότε είμεθα υποχρεωμένοι να αξιωθώμεν την κατάργησιν απασών των τροποποιήσεων και συμπληρώσεων και να δεχθώμεν την συμπλήρωσιν του νόμου 602 με τον Νόμον περί Ανωνύμων Εταιρειών δια να απολαμβάνωμεν τουλάχιστον της αυτής μεταχειρήσεως με τας ιδιωτικές κερδοσκοπικές επιχειρήσεις. Κάθε άλλη λύσις και συνέχισις της σημερινής καταστάσεως και εφαρμογή των συμπληρωματικών του Νόμου 602 θα έχει ως συνέπειαν να παρεμποδισθή η επέκτασις του συνεταιριστικού κινήματος και η ενεργητική αυτού δράσις.

Η Συνομοσπονδία είναι απαραίτητον όπως αναλάβη την οργάνωσιν του ασφαλιστικού οργανισμού της υπαίθρου, όστις θα έχει ευρύτετην δικαιοδοσίαν τόνον δια τη ασφάλισιν της παραγωγής κατά θεομηνιών, την κτηνασφάλειαν, την ασφάλειαν των γεωργικών μηχανών και εγκαταστάσεων της υπαίθρου ως και την ασφάλειαν των αγροτών.

Όσον συντομώτερον λειτουργήσκει ο ασφαλιστικός οργανισμός της υπαίθρου τόσο γρηγορότερον θα εξασφαλισθή ο αγροτικός κόσμος.

Η οργάνωσις του ασφαλιστικού οργανισμού θα στηριχθή επι των Συνεταιριστικών Οργανώσεων αλλά θα τύχη και ειδικών προνομίων δια νόμου ώστε οριστικώς πλέον να λυθή το ζήτημα της εξασφαλίσεως της παραγωγής αλλά και της εξασφαλίσεως του αγροτικού κόσμου.

Η υιοθέτησις του αιτήματος μας εκ μέρους του επί του Συντονισμού Υπουργού μας ενισχύει περισσότερον εις το να προχωρήσωμεν εις την πραγματοποίησιν του.

Η Συνομοσπονδία πρόκειται ως εκ τούτου να αναλάβη το έργον της μελέτης υπό Επιτροπής ειδικών Καθηγητών και της εμφανίσεως εις την Κυβέρνησιν επ' όσον δε παρίσταται ανάγκη εκδόσεως νόμου δια την κατοχύρωσιν του ασφαλιστικού Οργανισμού υπαίθρου, θα ζητήση τούτο.

Το ζήτημα της ασκήσεως της πίστωσης υπό των Συνεταιριστικών Οργανώσεων δεν είναι δυνατόν να μείνει έξω του ενδιαφέροντος της Συνομοσπονδίας.

Η μεγάλη επιβάρυνσις του χρήματος υπό της ΑΤΕ δια των Υποκαταστημάτων και των πρακτορειών και των γενικών εξόδων επιβάλλουν την μελέτην όπως αι Συνεταιριστικά Οργανώσεις ασκήσωσιν απ' ευθείας αγροτικήν πίστιν, διότι κατ' αυτών τον τρόπον θα εξυπηρετήσωσιν καλλίτερα αλλά κατά τον οικονομικώτερον τρόπον, ώστε να προκύβουν περιθάρια μειώσεως

των επιτοκίων ακόμη.

Δια να θεθούν εις εφαρμογήν οι εν τω Καταστατικώ αναφερόμενοι σκοποί και το όλον πρόγραμμα υπό της Συνομοσπονδίας θα παραστή ανάγκη προσωπικού ειδικευμένου και καταλλήλου.

Σήμερον δοπιστούται η έλλειψις καταλλήλου προσωπικού εις την Συνομοσπονδίαν με γνώσιν των Ελληνικών συνθηκών με ολοκληρωμένην αντίληψιν του συνεταιριστικού θεσμού ώστε να χρησιμοποιηθή ως επιτελείον της κινήσεως συμφώνως δε προς την απόφασιν της Γενικής Συνελεύσεως το προσωπικόν κατά πρότιμψιν η Συνομοσπονδία θα το αντήλησιν από τας Συνεταιριστικάς Οργανώσεις διότι θα εύρη στελέχη ωπλισμένα με το μεγάλο εφόδιο της πίστωσης, της γνώσεως του Ελληνικού συνεταιριστικού κινήματος, της μακράς εργασίας, ως και της εκ' ταύτης πολυτίμου πείρας.

Δεν δύναται όμως ο περιορισμός ούτος να εφαρμοσθή δια τα ειδικευμένα επιτελικά στελέχη, δια τα οποία ουδείς περιορισμός είναι δυνατόν να τεθή και τα οποία οπουδήποτε και άν τα εύρωμεν θα τα εξασφαλίσωμεν δια την Συνομοσπονδίαν και το συνεταιριστικό κίνημα διότι δεν είναι δυνατόν να εισερχώμεθα εις εργασίας δια τας οποίας ενώ δεν έχομεν προετοιμασμένον προσωπικόν κατάλληλον εκ προηγουμένης πείρας και εργασίας και να μη προσλαμβάνωμεν τοιούτον.

Αλλ' εάν αναζητούμεν να πλαισιώσωμεν την Συνομοσπονδίαν με τα κατάλληλα επιτελικά στελέχη δεν δύναμεθα να κατηγορηθώμεν ότι αποστερούμεν τας Συνεταιριστικάς Οργανώσεις από τα στελέχη αυτών.

Πρέπει να έχωμεν υπ' όψιν μας ότι όπως αξιούμεν να εξασφαλίσωμεν στελέχη δια τον Συνεταιρισμόν του χωριού και εάν δεν το επιτύχωμεν δεν δύναμεθα να στηριζόμεθα ως Ενώσεις Συνεταιρισμών, Κεντρικά Ενώσεις, Κοινοπραξίαι και Συνομοσπονδία επάνω σε βάσεις στερεάς, έτοι είναι επιβεβλημένον και η Συνομοσπονδία να εξασφαλίση επιτελικά στελέχη από την υπαίθρον. Εξ άλλου όπως ο υπάλληλος του Συνεταιρισμού του χωριού μετά μίαν σειράν ετών είναι δικαίον να αντικατασταθῆ από νεωτέρους υπαλλήλους και να κατέβη εις την Ένωσιν Συνεταιρισμών δια να προσφέρη τας υπηρεσίας του ως μετάθεσιν που έχει την έννοιαν και της προαγωγής, τοιουτοτρόπως και ο υπάλληλος της Ενώσεως πρέπει να υπηρετήσκει εις τας Κεντρικάς Ενώσεις, τας Κοινοπραξίας, τας Εταιρίας και την Συνομοσπονδίαν.

Έτερον ζήτημα που πρέπει οπωσδήποτε να εξετασθή είναι η μισθοδοσία του προσωπικού τόνον της Συνομοσπονδίας όσον και των Συνεταιριστικών Οργανώσεων. Εφ' όσον θα κατορθώσωμεν να πληρώσωμεν καλλίτερον τους εργαζομένους Συνεταιριστικούς υπαλλήλους τόσο περισσότερον θα επιτύχωμεν και την εφαρμογήν του προγράμματος, τόσο ευκολώτερον θα εξασφαλίσωμεν όλους εκείνους τους ειδικούς που σήμερα χρησιμοποιούν όλοι εκείνοι οι ενδιόμεσοι που μας εκμεταλλεύονται. Η πίστις εις τον συνεργατισμόν μαζί με μιαν οικονομικήν ικανοποίησιν θα μας εξασφαλίση ένα προσωπικόν που θα καταστήσκει τας Συνεταιριστικάς Οργανώσεις ικανάς ώστε να ανταποκριθούσιν εις όλας τας υποχρεώσεις που θα αναλάβουν εισερχόμενα εις όλους τους τομείς της οικονομικής δραστηριότητος.

Η Συνομοσπονδία περιλαμβάνουσα ως μέλη αυτής Αλιευτικούς Συνεταιρισμούς; κυρίως της επακτίου αλιείας αλλά και των κλειστών θαλασσών θεωρεί απαραίτητον όπως επέμβη ενεργώς δια την οργάνωσιν των αλιευτικών Συνεταιρισμών, διότι πιστεύει ότι δι αυτών

θα είναι δυνατόν να προσφέρη υπηρεσίες εις τους αλλοίους οι πλείστοι των οποίων είναι και αγρόται αλλά και εις την Εθνικήν μας Οικονομίαν.

Το πρόγραμμα εις τον τομέα αυτόν θα παρακολουθηθή εκ μέρους της Συνομοσπονδίας δια των απεσπασμένων υπαλλήλων του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας.

Μόνον με τοιαύτην οργάνωσιν εις την Συνομοσπονδίαν, τας Κεντρικάς Οργανώσεις και την περιφέρειαν θα είμεθα εις θέσιν να εφαρμόσωμεν το συνεταιριστικόν πρόγραμμα, να χειραγωγήσωμεν το συνεταιριστικόν κίνημα σταθερώς, να καταστήσωμεν ικανάς τας Συνεταιριστικάς Οργανώσεις να προχωρήσουν απροσκόπτως εις όλους τους τομείς της οικονομίας μας, αλλά και να δώσουν την δυνατότητα ώστε ο Συνεταιρισμός που αποτελεί σήμερον την μοναδικήν ελπίδα του Έθνους να δυνηθή να εξασφαλίση τας μεταρρυθμίσεις αναμιάκτως, την κατανομήν του Εθνικού εισοδήματος και να αναλάβη το έργον της ανασυγκροτήσεως.

Είνε φυσικόν ότι δια την εφαρμογήν ενός τοιούτου προγράμματος απαιτείται οργάνωσις της Συνομοσπονδίας, αλλά διατην εξασφάλισιν αυτής απαιτούνται πόροι, πόροι αρκετοί.

Η εισφορά των 600 δραχμών, και η μικρά ενίσχυσις

της ΚΥΔΕΠ δεν δύνανται να καλύψουν τας μεγάλας δαπάνας που έχει ανάγκη η Συνομοσπονδία.

Η αύξησις της εισφοράς, ήτοι άμεσος εισφορά προς το παρόν είναι δύσκολον να ζητήσωμεν εκ μέρους των συνεταιρισμένων αγροτών. Ενίσχυσις ωσαύτως εκ μέρους του κράτους δεν είναι επιτετραμμένον να ζητήσωμεν. Τους πόρους οφείλουν να μας εξασφαλίσουν αι Κεντρικαί Οργανώσεις ως και αι πρόσθετοι εισφοραί των Ενώσεων εκ των κερδών. Αλλά κυρίως τα κέρδη της προμηθευτικής και εξαγωγικής Εταιρείας ως και των ειδικών Ασφαλιστικών Οργανισμών θα δώσουν την λύσιν εις το οικονομικόν πρόβλημα της Συνομοσπονδίας, διότι οι πόροι οφείλουν να είναι ικανοί να εξασφαλίσουν την οργάνωσιν της Συνομοσπονδίας, ήτοι την λειτουργίαν του κεντρικού εγκεφάλου του συνεταιριστικού κινήματος.

Τοιουτοτρόπως μόνον θα εξασφαλισθή η συνεχής παρακολούθησις των προβλημάτων, η μόνιμος και η συνεχής βοήθεια του αγροτικού κόσμου υπό της Συνομοσπονδίας ώστε το συνεταιριστικόν κίνημα να δυνηθή να ανυψώση το βιωτικόν και εκπαιδευτικόν επίπεδον της αγροτικής τάξεως, αλλά και να αύξηση σταθερά το όλον Εθνικόν εισόδημα χάριν των εργαζομένων».

Το πρόβλημα του πολυάριθμου προσωπικού που κληροδοτήθηκε στη Συνομοσπονδία από την Ε.Σ.Σ.Ε. και την κατοχική περίοδο.

Διαφορά αντιλήψεων υπήρξε μεταξύ του υπουργείου Γεωργίας και της Συνομοσπονδίας σχετικά με τις αρμοδιότητες που έχει η Διοίκηση της στο διακανονισμό των σχέσεων της με τους υπαλλήλους της.

Η Συνομοσπονδία υποστήριξε ότι το διάταγμα της 23/7/1946 καθώς και ο νόμος 1859 δεν έχουν εφαρμογή σ' αυτή, ύστερα από το νόμο 389 του 1945. Κατά τη βάση η γενική της, σύμφωνα με το νόμο 389, για τη Συνομοσπονδία ισχύει αποκλειστικά η νομοθεσία «περί συνεταιρισμών» (νόμος 602 καθώς τροποποιήθηκε έως τότε και η νομοθεσία «περί σωματείων»). Το Υπουργείο είχε διάφορη αντίληψη και την εφάρμοσε στο πάρα πάνω διάταγμα του 1946. Η Συνομοσπονδία αναγκάστηκε να προσφύγη στο Συμβούλιο Επικρατείας και να ζητήσει την ακύρωση των σχετικών διατάξεων του Διατάγματος που την έθιγαν. Τελικά το Συμβούλιο της Επικρατείας δικαίωσε με την απόφαση του τη Συνομοσπονδία και έτσι μπόρεσε να απαλλαγεί αυτή από το πολυάριθμο και ακατάλληλο συνεταιριστικά στην πλειονότητα του κατοχικό προσωπικό της (Αποφ. Συμβ. Επικρ. 711 του 1947) Βλ. αναλυτικά νομικά κείμενα Π. Χασσποπούλου στο Σ 1947., σ. 61 επ.)

Η Στατιστική στη Συνομοσπονδία και στις Συνεταιριστικές Οργανώσεις.

Αναλυτική πρόταση Δ. Θ. Πάνου για την ανάγκη να δημιουργηθεί και υπηρεσία στατιστικής και μελετών στη Συνομοσπονδία βλ. στο Σ 1947, σ. 76. Η έλλειψη τέτοιας υπηρεσίας στη Συνομοσπονδία την ανάγκαζε να ανατρέχει διαρκώς στην ΑΤΕ και το Υπουργείο Γεωργίας για κάθε συνεταιριστικό στοιχείο που της χρειαζόταν.

Προστασία αγροτικών προϊόντων. Διαχείρισή τους.

Σχετικά με τα ζητήματα της προστασίας των προϊόντων (εισοδήματος παραγω-

γών) και τη διαχείριση τους, η Γ. Συνέλευση της Συνομοσπονδίας σύμφωνα με την εισήγηση του Προέδρου, δέχτηκε τις ακόλουθες δύο βασικές αρχές: 1) Οι τιμές των γεωργικών προϊόντων πρέπει να είναι τέτοιες ώστε να εξασφαλίζουν στοιχειώδη συντήρηση στον παραγωγό και να του δίνουν τη δυνατότητα να συνεχίσει τη γεωργική του εκμετάλλευση. 2) Η διαχείριση των γεωργικών προϊόντων οφείλει να περιέλθει βαθμιαία στη συνεταιριστική οργάνωση.

Κατάλογο 29 βασικών προβλημάτων που τέθηκαν στην Κυβέρνηση για επίλυση έπειτα από τη Γ. Σ. του 1947 βλ. Φ. Σ., σ. 584.

Έκδοση εφημερίδας από τη Συνομοσπονδία.

Η Γ. Συνέλευση 1947 έκρινε ότι πέρα από το περιοδικό «η Φωνή των Συνεταιρισμών» είναι απαραίτητο ένα δημοσιογραφικό όργανο με συχνή έκδοση, για να μπορεί η Συνομοσπονδία να εκτελέσει με επιτυχία την αποστολή της και ομόφωνα εξουσιοδότησε τη Διοίκηση να εκδώσει εβδομαδιαία εφημερίδα. Αναγγελία για την προσεχή έκδοση της εφημερίδας της Συνομοσπονδίας «Εθνική Φωνή των Αγροτών» βλ. Φ. Σ. 1947, σ. 560.

Η Συνομοσπονδία κατά το 1948. Η Γενική Συνέλευση του 1948. Νέα συμβούλια.

Έντονη η μικτή (συνεταιριστική – συνδικαλιστική – εθνική) δραστηριότητα της και κατά το 1948 μέσα στις πολύ δύσκολες συνθήκες των μελών της στην ύπαιθρο.

Το μήνυμα (επιδιώξεις κλπ.) της Συνομοσπονδίας για το 1948 βλ. σε εγκύκλιο της (Φ. Σ. 1948, σ. 805) όπως και ευχετήρια προς τον αγροτικό κόσμο Αντιπροέδρου της Συνομοσπονδίας Ι. Πετρίδη (Φ. Σ., σ. 806).

Η γενική Συνέλευση του 1948 συνήλθε στις 15/11/48. (Φ. Σ. 1948, σ. 1232 και Σ. Δ. 1948, τ. 27, σ. 3).

Στη Συνέλευση αντιπροσωπεύθηκαν 78 από τις 102 Ενώσεις που είναι μέλη της Συνομοσπονδίας. Οι εργασίες διάρκεσαν από τις 15 – 20 Νοεμβρίου. Κατά τη διάρκεια της η Συνέλευση ενέκρινε τον απολογισμό των εργασιών της Συνομοσπονδίας και τον ισολογισμό 1947, τους προϋπολογισμούς 1948, 1949, καθώς και το συνεταιριστικό πρόγραμμα κλπ.

Εξέλεξε τα μέλη του διοικητικού και εποπτικού συμβουλίου. Στο διοικητικό συμβούλιο εκλέχτηκαν οι Αλ. Μπαλτατζής, Π. Ρούσος, Θ. Συμεωνίδης, Α. Βραδής, Δ. Θεοχαρίδης, Α. Μολυβδάς, Δ. Μπουχλαριώτης, Ι. Πετρίδης, Α. Κιούσης, Ν. Δρακάκης, Σ. Ζαχαρόπουλος, Θ. Ανδρικόπουλος, Β. Ζερβέας, Π. Καζαντζίδης και Δ. Κουκουρίκος. Αναπληρωματικά μέλη εξελέγησαν οι Αθ. Μάνιος, Δ. Παπαθανασίου, Θ. Λαμπρόπουλος, Αθ. Ανανιάδης, Ε. Φουντουλάκης και Βασ. Κότσης.

Στο εποπτικό συμβούλιο εκλέχτηκαν οι Εμμ. Κωνσταντινίδης, Ηλ. Φανακίδης, Αναστ. Στυλιανουδάκης, Αν. Αλετράς και Ανδρ. Μπικάκης. (βλ. για τη νέα Διοίκηση και Φ. Σ. 1948, σ. 1300 και 1314).

Η Γενική Συνέλευση, σύμφωνα με υπόδειξη του Υπουργείου Γεωργίας, συζήτησε μερικές από τις τροποποιήσεις που έγιναν το 1947 στο καταστατικό της Συνομοσπονδίας (που δεν είχαν ακόμη εγκριθεί από το Υπουργείο Γεωργίας) και κατάληξε στην απόφαση να εξουσιοδοτήσει τη Διοίκηση της Συνομοσπονδίας να παρακαλέσει το Υπουργείο να τις εγκρίνει, γιατί τις θεωρεί εξοηρητικές του έργου της Συνομοσπονδίας.

Οι εισφορές των Ενώσεων μελών για τα έτη 1948 και 1949 ορίστηκαν για κάθε έτος δρχ. 1000 κατά συνεταίρο Συνεταιρισμού που είναι μέλος σε κάθε Ένωση.

Αναλυτικά για τη πολυήμερη Γ. Σ. του 1948, βλ. Φ.Σ. σ. 1269 και εισήγηση Διευθυντού Ι. Αφεντάκη επί πεπραγμένων βλ. Φ. Σ. 1948, σ. 1279. Οι αντιπρόσωποι κατά Ένωση, φωτογραφίες παρουσία εκπροσώπων Κυβερνήσεως, Κομμάτων, ΑΤΕ, ξένων Αποστολών, άλλων Οργανώσεων, μηνύματα προς τον Στρατόν, εισήγηση Προέδρου Αλεξ. Μπαλταζτή, ομιλίες εκπροσώπων Κυβερνήσεων κλπ., εισήγηση Ι. Αφεντάκη για το συνεταιριστικό πρόγραμμα. Ομιλίες αντιπροσώπων. Αναλυτική εισήγηση Δ/ντού Ι. Αφεντάκη επί των πεπραγμένων με πολλές λεπτομέρειες (για τα αγροτικά προϊόντα, για τις εγκαταστάσεις, για τα προγράμματα ΑΜΑΓ, για Μάρσαλ, για την οργάνωση των ασφαλειών, για τους ανταρτόπληκτους, παιδομάζωμα, για ΑΤΕ και προικοδότηση της, για καταναλωτικούς, για συνεργασία με ξένα Ιδρύματα, για την έκδοση «η Φωνή των Συνεταιρισμών» με στοιχεία κυκλοφορίας, προσφοράν της, κλπ. Βλ. Φ. Σ. 1948, σ. 1292.

Ευρύτερη πνευματική καθοδηγητική αναφορά στο έργο των Γ. Σ. του 1948 των κορυφαίων Οργανώσεων, της Συνομοσπονδίας και της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. έκανε (όπως και παλαιότερα) ο Θ. Τζωρτζάκης στο Σ 1948, σ. 113 όπου γράφει τα επόμενα για να καταλήξει και να τονίσει το πρόβλημα «συνεταιριστικό πρόγραμμα». Γράφει:

«Οι εργασίες των ετησίων γενικών συνελεύσεων της ΚΥΔΕΠ και της Συνομοσπονδίας, που συνήλθαν στην Αθήνα το Νοέμβριο, η μια αμέσως ύστερα από τη άλλη, προκάλεσαν και πάλι γενικότερο ενδιαφέρον και έδωσαν την ευκαιρία να εκτιμηθεί η μεγάλη άν και αθόρυβη δύναμη του αγροτικού μας συνεργατισμού, μια δύναμη ισχυρή ακόμη και μπρος στις τρομακτικά δύσκολες στιγμές που περνάει σήμερα η Πατρίδα μας. Έδειξαν ότι η δύναμη του συνεργατισμού απλώνεται πάντα ευεργετική στη βασανισμένη από το συμμοριτισμό ύπαιθρη χώρα μας, όχι μόνο για να εκτελέσει την καθιερωμένη αποστολή του δηλ. να καλυτερέψει συστηματικά και μόνιμα τη θέση των φτωχών αγροτών μας, αλλά και για να βοηθήσει ολόψυχα το λαό μας στο σημερινό σκληρό του αγώνα.

Οι αντιπρόσωποι των ενώσεων συνεταιρισμών με το ευλαβικό προσκύνημα τους στον Αγνώστο Στρατιώτη, με το μήνυμα ευγνωμοσύνης στο μαχόμενο στρατό μας με το υποβλητικό αίτημα στον Οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών για τον επαναπατρισμό των αρπαγμένων Ελληνόπαιδων και για την εξασφάλιση της ανεξαρτησίας και της ακεραιότητας της χώρας από κάθε επιβουλή, δείχνουν, μαζί με τόσες άλλες ανάλογες εκδηλώσεις των συνεταιρισμών, πόσο βαθιά ζή ο αγροτικός συνεργατισμός το σημερινό φοβερό δράμα της Πατρίδας μας.

Όλη η ατμόσφαιρα μέσα στην οποία κινήθηκαν και εργάστηκαν οι κορυφαίες γενικές συνελεύσεις ήταν κυριαρχικά ποτισμένη από το πνεύμα αυτό του άκαμπτου σθένους και της θυσίας στον υπέρτατο αγώνα. Όλες οι συνεταιριστικές επιδιώξεις και προπάντων συνολικά η συνεταιριστική συμπεριφορά για την πραγμάτωση τους ήταν και πάλι, όπως και στις περυσινές συνελεύσεις προσαρμοσμένες στον υπέρτατο αυτό σκοπό.

Η αρμονική ενότητα και η βαθιά σύμπνοια, που χαρακτηρίζει πάντα τις συνεταιριστικές ομαδικές εκδηλώσεις και που είναι συνέπεια των ακατάλυτων δεσμών αλληλεγγύης που δημιουργεί ανάμεσα στους ανθρώπους ο συνεργατισμός, ήταν στις εφετεινές κορυ-

φαίες συνελεύσεις, κάτω από την συνείδηση των εθνικών κινδύνων, ισχυρότερες και περισσότερο αδιάσπαστες και αδιατάραχτες παρά κάθε άλλη φορά.

Ακόμη εκδηλώθηκε στις κορυφαίες αυτές συνελεύσεις έντονη και αισιόδοξη, αλλά συγχρόνως λογική και θετική διάθεση για γόνιμη και δημιουργική συνεταιριστική εργασία, με σκοπό την ανάπτυξη της δραστηριότητας του συνεργατισμού σε νέους και πλουσιότερους τομείς και την εξασφάλιση του μεγάλου ρόλου που του ανήκει μέσα στη γενική μεταρρυθμιστική και ανανεωτική κίνηση.

Σε συνδυασμό με τις επιδιώξεις αυτές τέθηκαν, σύμφωνα με την καθιερωμένη συνεταιριστική μας παράδοση, οι βάσεις και διαγράφηκαν οι γενικές γραμμές για μια συστηματική ομοσπονδιακή οργάνωση του αγροτικού συνεργατισμού, που από τις θεμελιώδεις αρχές της θα είναι η προστασία και η αλληλέγγυα διαχείριση των γεωργικών προϊόντων.

Σχετικά με την εσωτερική του συγκρότηση διατυπώθηκε ακόμη μια φορά σαν κύριο χαρακτηριστικό του ελληνικού συνεργατισμού η αδιάσπαστη ενότητα του στην οποία κατά πολύ οφείλει την προκοπή του.

Αναφορικά με τις σχέσεις του συνεργατισμού απέναντι στις άλλες κοινωνικές κινήσεις διακηρύχθηκε η απόλυτη αυτονομία του και η πολιτική του ουδετερότητα, που αποτελεί μία από τις θεμελιώδεις αρχές του. Έτσι ο συνεργατισμός αποβαίνει μια καθολική κοινωνική αξία.

Εκτός από τις γενικές αυτές διαπιστώσεις αναφορικά με τη στάση των εφετεινών γενικών συνελεύσεων των κορυφαίων οργάνωσεων απέναντι στα βασικά αυτά ζητήματα, αξίζει να ασχοληθούμε ιδιαίτερα με το σπουδαιότερο από τα ζητήματα που απασχόλησαν τη γενική συνέλευση της Συνομοσπονδίας στην εφετεινή της σύνοδο.

Τί γράφει με σαφήνεια για το πρόγραμμα:

Πρόκειται για την ανασκόπηση του συνεταιριστικού προγράμματος, όπως εφειρμόσθη ως τώρα και τη συμπλήρωση και ανάπτυξη του με βάση τις δυνατότη-

τες του αγροτικού μας συνεργατισμού, αλλά και μέσα στις σημερινές έκτακτες συνθήκες και πάντα σύμφωνα με τη σχετική πείρα που αποκτήθηκε στο μεταξύ.

Τα σπουδαιότερα σημεία του προγράμματος αυτού, όπως τελικά διαμορφώθηκε στη γενική συνέλευση της Συνομοσπονδίας, είναι περίπου τα ακόλουθα:

Ι. – Επιδίωξη να οργανωθεί καθολικά η αγροτική μας οικονομία απάνω σε συνεταιριστικές βάσεις. Ο αγροτικός συνεργατισμός, που αποδείχτηκε ότι είναι ζωτική ανάγκη για το λαό των αγροτικών περιοχών, ζητεί και δικαιούται να γίνει ο ρυθμιστής της αγροτικής οικονομίας στην πιο πλατιά της έκταση και να εξασφαλίσει για τη διαχείριση της την υπεύθυνη και ελεγχόμενη δημοκρατικά συνεταιριστική οργάνωση.

Η δημοκρατική διαχείριση της αγροτικής οικονομίας εξασφαλίζεται από τον συνεταιρισμό γιατί στη λειτουργία του έχουν ενεργή και υπεύθυνη συμμετοχή όλα τα μέλη, όπως έχουν και ισότιμη και ανάλογη με τη συνεισφορά τους μαζί του συμμετοχή στα ωφελήματα που πραγματοποιεί. Ο συνεταιρισμός εξασφαλίζει ακόμη τη δημοκρατικότητα του με τον απόλυτο σεβασμό που τρέφει στην ατομική πρωτοβουλία και ελευθερία. Ο συνεργατισμός εξυψώνει το άτομο σε ελεύθερο και υπεύθυνο κοινωνικά πρόσωπο που συνειδητά βρίσκει τη λύτρωση του στο συντονισμό και την εναρμόνιση των προσωπικών του συμφερόντων με τα συμφέροντα των συνεργατών του στο συνεταιρισμό και γενικότερα με τα συμφέροντα του συνόλου, αφού ο συνεταιρισμός είναι προσιτός και προσφέρει τις υπηρεσίες του σε όλους τους ανθρώπους. Έτσι ο συνεργατισμός αντικαθιστά τον ανταγωνισμό με τη συνεργασία.

Σ' αυτά βρίσκεται οικονομικά και ηθικά η μεγάλη υποροχή του συνεργατισμού. Τα πλεονεκτήματα του αυτά, που αναγνωρίζονται πιο γενικά, συντελούν στο αδιάκοπο άπλωμα του και τη μεγάλη του ανάπτυξη και τον επιβάλλουν σαν θεμελιώδη παράγοντα για την ανθρώπινη ευημερία.

Π. – Σα συνέπεια της αρχής αυτής προκύπτουν τα ακόλουθα δύο λογικά και δίκαια αιτήματα:

1. Ο αγροτικός συνεργατισμός δικαιούται να επιδιώξει να θέσει κάτω από τη διοίκηση και τον έλεγχο του, εν ονόματι και για λογαριασμό του μεγάλου όγκου των αγροτών, όλα τα μέσα της γεωργικής παραγωγής, καθώς και ολόκληρη τη διαχείριση των γεωργικών μας προϊόντων ως τη στιγμή που αυτούσια η μεταυσιωμένα, ανάλογα με τον προορισμό τους, είτε προσφέρονται στην κατανάλωση, ιδίως στη συνεταιριστικά οργανωμένη, ή στο εμπόριο, είτε εξάγονται σε άλλες χώρες από όπου συνήθως ζητιούνται.

2. Το Κράτος και οι διαχειριστές της εξωτερικής βοήθειας που δίνεται στη χώρα μας οφείλουν να χρησιμοποιήσουν με απόλυτη προτίμηση τον αγροτικό συνεργατισμό στο γενικό έργο που αναφέρεται στην ανασυγκρότηση και την οικονομική οργάνωση της και ειδικότερα στους τομείς που αφορούν την αγροτική μας οικονομία στην πιο πλατιά της έννοια. Ακόμη οφείλουν να τον βοηθήσουν με ανάλογα νομοθετικά και διοικητικά, οικονομικά και οργανωτικά μέτρα, όπου και όταν χρειάζεται, για να μπορέσει ο απόλυτα κατάλληλος και απαραίτητος αυτός θεσμός να συμβάλει στο ανορθωτικό και ανανεωτικό έργο στη χώρα μας περισσότερο.

Επίσης επιβάλλεται να συνεργασθούν ισότιμα μαζί του το Κράτος, καθώς και άλλοι αρμόδιοι κοινωφελείς οργανισμοί, όπου τούτο κρίνεται συμφέρον για την επιτυχία του ανορθωτικού και οργανωτικού έργου.

III. – Η γρήγορη και πλατιά αυτή ανάπτυξη της αποστολής του αγροτικού συνεργατισμού, που ο ρυθμός της έγινε ιλιγγιώδώς ταχύς εξαιτίας των συνθηκών που δημιούργησε ο πόλεμος, κάνει απόλυτα επείγουσα τη λύση των ζητημάτων που αναφέρονται στη συνεταιριστική μάρφωση.

Χρειάζεται δηλ. να οργανωθεί συστηματικά η συνεταιριστική μάρφωση του ελληνικού λαού γενικά και του συνεταιρισμένου αγροτικού κόσμου ειδικότερα, καθώς και να εξασφαλισθεί κατάλληλη και αποτελεσματική εκπαίδευση των συνεταιριστικών στελεχών.

Η μάρφωση, γενική και ειδική, είναι βασική προϋπόθεση για να στερεωθεί η δημοκρατικότητα του συνεργατισμού, απαραίτητη για την προκοπή του και για τη δικαίωση του, και για να εξασφαλισθούν ικανά και έμπειρα στελέχη απαραίτητα για την επιτυχία του συνεταιριστικού έργου.

IV. – Η έκταση του έργου που έχει αναλάβει και πρόκειται να αναλάβει ο αγροτικός συνεργατισμός επιβάλλει, καθώς είναι φυσικό, και ανάλογη οργάνωση, που πρέπει να πραγματοποιηθεί γρήγορα αλλά και συστηματικά. Και την οργάνωση αυτή φρόντισε να διαγράψει στις γενικές της γραμμές η γενική συνέλευση, σύμφωνα με τη σχετική εισήγηση που έγινε από τη διεύθυνση και τη διοίκηση της Συνομοσπονδίας. Η οργάνωση που εγκρίθηκε ανταποκρίνεται βέβαια στις σημερινές επιδιώξεις και συνθήκες, βασικά όμως ακολουθεί τις κατευθύνσεις που είχαν χαραχτεί παλιότερα, πριν να επέμβη στη συνεταιριστική κίνηση η δικτατορία της 4ης Αυγούστου. Άλλωστε οι κατευθύνσεις αυτές, που ουσιαστικά από την τεχνική τους άποψη τις ακολούθησε και η δικτατορία, είναι σύμφωνες με την πορεία που ακολουθεί ο συνεργατισμός σε όλο τον κόσμο.

Αναλυτικότερα στο μέρος του προγράμματος που αναφέρεται στην οργάνωση καθορίζονται οι ακόλουθες επιδιώξεις:

1) Δημιουργία κεντρικών συνεταιριστικών οργανισμών που από την άποψη του είδους των προσφερομένων υπηρεσιών θα έχουν ειδικό χαρακτήρα, θα προσφέρουν όμως τις ειδικές αυτές υπηρεσίες τους σε όλους τις γεωργικές συνεταιριστικές οργανώσεις και σε όλους τους συνεταιρισμένους αγρότες, ανεξάρτητα από περιφέρεια και είδος γεωργικής παραγωγής.

Έτσι οι συνεταιριστικοί οργανισμοί είναι: α) Ο οργανισμός εφοδιασμού των γεωργικών συνεταιρισμών με μέσα παραγωγής, λειτουργίας κ.λπ. καθώς και με είδη οικιακών αναγκών χρήσιμα στους αγρότες. β) Ο οργανισμός ασφαλείας πραγμάτων κατά διαφόρων κινδύνων. γ) Ο οργανισμός παραγωγής μηχανημάτων, εργαλείων κ.λπ. που είναι χρήσιμα στη γεωργία. δ) Ο Οργανισμός παραγωγής χημικών λιπασμάτων και φαρμάκων κ.λπ.

Η νομική μορφή που θα πρέπει να έχουν οι κεντρικοί αυτοί συνεταιριστικοί οργανισμοί θα εξαρτηθεί από τις ιδιαίτερες ανάγκες του καθενός τους, τις ανάγκες της αποτελεσματικής λειτουργίας τους, τις ευχέρειες και τις δυσκολίες που σε κάθε ειδική περίπτωση εγκλείει κάθε μια από τις πρόσφορες μορφές κ.λπ.

Οπωσδήποτε οι οργανισμοί αυτοί θα πάρουν μια από τις τρεις μορφές που μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι συνεταιρισμοί μας για να συγκροτήσουν τις κεντρικές τους οργανώσεις: Κεντρική Ένωση, Κοινοπραξία, Ανώνυμη Εταιρεία. Δεν αποκλείεται όμως, όπου ενδεχομένως θα χρειαστεί συνεργασία με το Κράτος ή με άλλους κοινωφελείς οργανισμούς για την ίδρυση του είδους αυτών των συνεταιριστικών οργανισμών, να

ρυθμιστούν με ειδικά νομοθετικά μέτρα ή θέση τους και η μορφή τους.

Για την ιστορία παραθέτομε αμέσως ύστερα από το άρθρο μας αυτό μερικά στοιχεία, που δείχνουν πως αντίκρουσε το ζήτημα των κεντρικών συνεταιριστικών οργανισμών προμηθειών και ασφαλειών η γενική συνέλευση της Συνομοσπονδίας στη σύνοδο της το 1936.

Ειδικότερα για την κεντρική συνεταιριστική οργάνωση εφοδιασμού φαίνεται πως η επικρατέστερη γνώμη ανάμεσα στους αρμόδιους και υπεύθυνους συνεταιριστικούς κύκλους είναι να προτιμηθεί η μορφή της ανώνυμης εταιρείας, γιατί εξασφαλίζει ευχέρεια κινήσεων και συνδυασμών, που είναι απαραίτητοι όροι για την επιτυχία ενός τέτοιου είδους συνεταιριστικών οργανισμών. Το υπόδειγμα υπάρχει ήδη: είναι η συνεταιριστική Εταιρεία Καπνοπαραγωγών Ελλάδος (Σ.Ε.Κ.Ε.) που το καταστατικό της είναι άριστα προσαρμοσμένο στις συνεταιριστικές αρχές και επιδιώξεις.

2) Προβλέπεται επίσης η συγκρότηση κεντρικών συνεταιριστικών οργανισμών για τη διαχείριση των κυριότερων γεωργικών μας προϊόντων κατά το υπόδειγμα των κοινοπραξιών ΚΥΔΕΠ (που διαχειρίζεται τα σιτηρά και το μπαμπάκι) και ΚΣΟΣ (που διαχειρίζεται τη σουλτανίνα).

Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι οι νέοι οργανισμοί που θα ιδρυθούν θα πάρουν απαραίτητα τη μορφή της κοινοπραξίας. Μπορεί μάλιστα να πη κανείς ότι για την ώρα τουλάχιστο επικρατέστερη είναι η τάση να ιδρυθούν οι συνεταιριστικοί οργανισμοί του είδους αυτού ως κεντρικές ενώσεις. Σ' αυτό μάλιστα πολύ θα συντελέσει αν, όπως ζητήθηκε από εκπροσώπους ενδιαφερομένων ενώσεων γεωργικών συνεταιρισμών, τροποποιηθεί το Διάταγμα του 1934 που ορίζει το δικαίωμα ψήφου στις κεντρικές ενώσεις συνεταιρισμών.

Δεν αποκλείεται όμως, όπου συντρέχουν σοβαροί λόγοι, να προτιμηθεί και η μορφή της ανώνυμης εταιρείας, όπως έγινε και με τη Σ.Ε.Κ.Ε.

3. Βαθμιαία όσο προχωρεί η εφαρμογή του προγράμματος για την αναδιοργάνωση αυτή και τη δημιουργία ειδικών κεντρικών συνεταιριστικών οργανώσεων, η ΚΥΔΕΠ θα περιορίζει ανάλογα τους τομείς της σημερινής δράσης της για να αποβή και αυτή τελικά μια ειδική κεντρική συνεταιριστική οργάνωση που θα διαχειρίζεται ένα ορισμένο προϊόν, κατά πάσα πιθανότητα γενικά τα σιτηρά.

4. Όλες αυτές οι κεντρικές συνεταιριστικές οργανώσεις, όπως γίνεται και με τις περιφερειακές ενώσεις γεωργικών συνεταιρισμών, θα πρέπει να γίνουν μέλη της Συνομοσπονδίας, αν και δεν αποκλείεται ως προς αυτό να παρουσιαστούν για τις οργανώσεις που θα ιδρυθούν με μορφή ανώνυμης εταιρείας ορισμένες τυ-

πικές δυσκολίες. Ας ελπίσουμε όμως ότι θα βρεθώ τρόπος να παρακαμφθούν οι δυσκολίες αυτές. Αλλωστε πρέπει να ομολογηθεί ότι χρειάζεται πια να αναθεωρηθεί συστηματικά η συνεταιριστική μας νομοθεσία για να προσαρμοσθή στη σημερινή συνεταιριστική κατάσταση και τις σημερινές ανάγκες. Επειδή όμως μια τέτοια εργασία θα χρειαστή καιρό, σκόπιμο είναι στο μεταξύ να ρυθμιστή νομοθετικά η θέση των συνεταιριστικών ανώνυμων εταιρειών μέσα στη συνεταιριστική κίνηση, κατά τρόπο που να αναγνωρίζεται ο συνεταιριστικός χαρακτήρας τους και να τους εξασφαλίζεται από κάθε πλευρά μεταχείριση ισότιμη μ' αυτή που γίνεται στις συνεταιριστικές οργανώσεις που έχουν και εξωτερικά την τυπική μορφή του συνεταιρισμού.

Οπωσδήποτε οι κεντρικές συνεταιριστικές οργανώσεις θα είναι κάτω από την καθοδηγητική και συντονιστική παρακολούθηση της Συνομοσπονδίας, που αναγνωρίζεται ότι είναι για τη συνεταιριστική κίνηση ο ανώτατος ρυθμιστής και ο καθολικός εκπρόσωπος και ακόμη ο κεντρικός φορέας του συνεταιριστικού πνεύματος.

Επίσης προβλέπεται στο πρόγραμμα η ανάλογη οργάνωση των υπηρεσιών της Συνομοσπονδίας και η συγκρότηση γεωδοτικών κλπ. συμβουλίων, ώστε να μπορέση να ανταποκριθή στην πολυπλευρή αποστολή της.

V. Σε συνάρτηση με το συνεταιριστικό πρόγραμμα και την εφαρμογή του, η γενική συνέλευση της Συνομοσπονδίας ασχολήθηκε και με την εξασφάλιση των οικονομικών μέσων που θα χρειαστή η Συνομοσπονδία για να το εφαρμόση.

Η συνέλευση αναγνώρισε ότι οι άμεσες εισφορές των ενώσεων γεωργικών συνεταιρισμών, που αποτελούν έως τώρα τον κυριότερο πόρο της, δεν επαρκούν για να ανταποκριθή η συνδρομοσπονδία στις δαπάνες που επιβάλλουν τα έργα της, μολο που αυξήθηκαν για τα έτη 1948 και 1949 κατά 65% περίπου, συγκριτικά με τα αντίστοιχα ποσά που εισέφεραν οι ενώσεις το 1947.

Για τη συμπλήρωση των πόρων της Συνομοσπονδίας προσωρινά, για το 1949, η συνέλευση αποφάσισε να ζητήση έκτακτη εισφορά από τις κεντρικές οργανώσεις που να επαρκή μαζί με τους άλλους πόρους της Συνομοσπονδίας να καλυφθούν οι δαπάνες που θα απαιτήση η μερική εφαρμογή του προγράμματος.

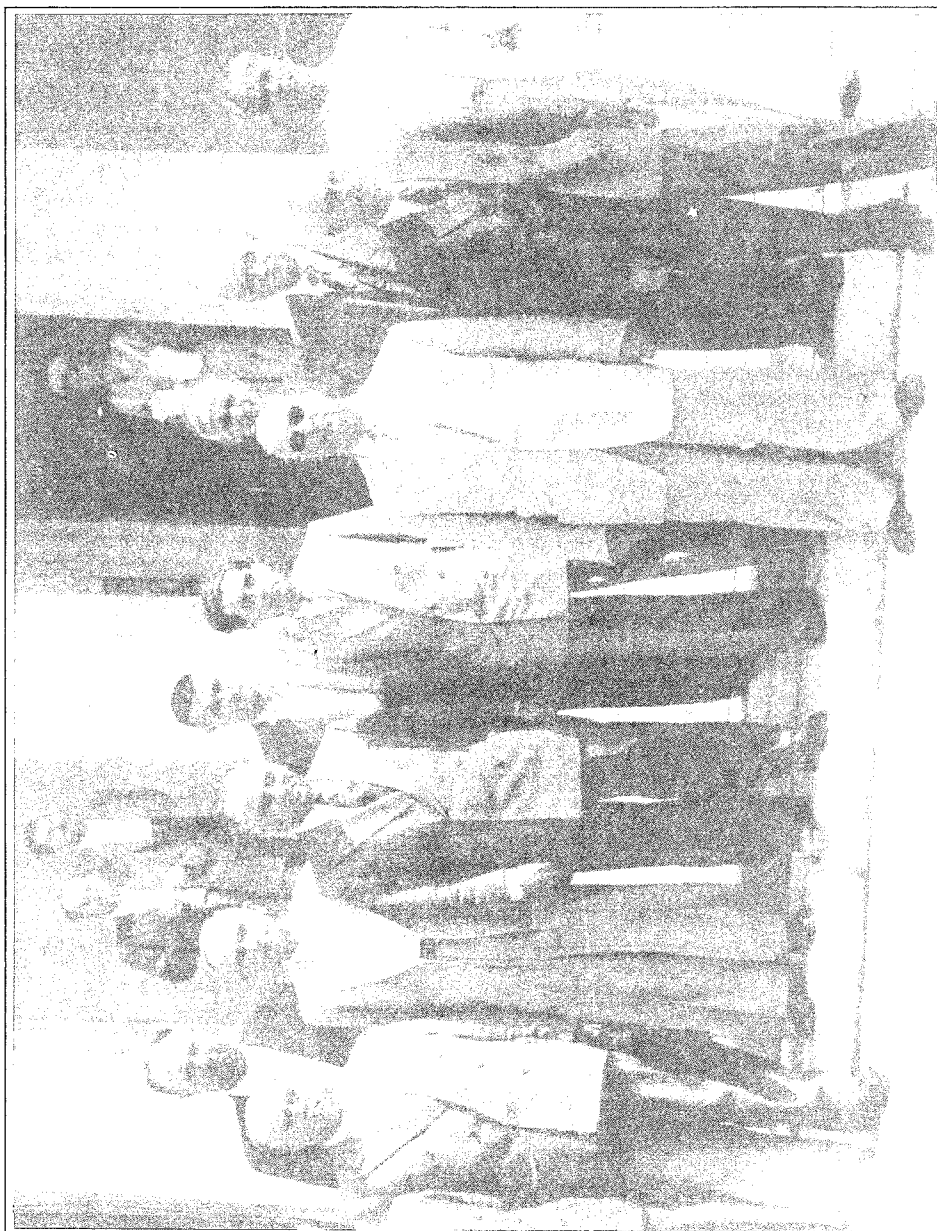
Απομένει τώρα στη γενική συνέλευση της Συνομοσπονδίας σε προσεχή σύνοδο της να εξετάση το ζήτημα το σχετικό με τη μόνιμη και συστηματική εξασφάλιση των πόρων που χρειάζεται η Συνομοσπονδία για να λειτουργήση ικανοποιητικά για την εκπλήρωση της αποστολής της». Για την Γ. Σ. του 1948 βλ. και Σ. Δ. 1948, σ. 19.

Η Συνομοσπονδία κατά το 1949.

Έντονη η απασχόληση της Συνομοσπονδίας, με πληθώρα ζητημάτων και προβλημάτων, τόσο στον ειδικό κύκλο της συνεταιριστικής δραστηριότητας όσο και στα γενικότερα αγροτικά – συνδικαλιστικά – εθνικά προβλήματα.

Το 1949 είναι από τα πιο σημαντικά έτη, με ίδρυση Κεντρικών Οικονομικών Οργανώσεων και άλλες διευρύνσεις της συνεταιριστικής δραστηριότητας (βλ. στη συνέχεια)

Για την κίνηση των κεντρικών Οργανώσεων το 1948 και 1949 βλ. και Σ 1950 σ. 27, 82.

Παραστάσεις για τα αγροτικά προβλήματα: Η Εκτελεστική Επιτροπή της συσκέψεως των συμμοριοπλήκτων.

Ο επαναπατρισμός και η αποκατάσταση των συμμοριόπληκτων.

Από τις αρχές του 1949 και έπειτα από τον περιορισμό των περιφερειών όπου υπήρχαν ανωμαλίες και κίνδυνοι ανθρώπων και παραγωγής από τον διχασμό, άρχισε βαθμιαία μεγάλη προσπάθεια για τον επαναπατρισμό των αγροτών στα χωριά τους (από τις πόλεις όπου είχαν καταφύγει) και την έναρξη της νέας παραγωγικής απασχόλησής τους. Αυτό βέβαια είχε ως προϋπόθεση την λήψη διαφόρων μέτρων ενισχυτικών αλλά και τόνωσης του ηθικού των. Στον τομέα αυτό οι προσπάθειες της Συνομοσπονδίας ήταν πολύ μεγάλες για να πραγματοποιηθεί η κινητοποίηση της επιστροφής. Για τον επαναπατρισμό βλ. ολόκληρα τα τεύχη της Φ. Σ. Μαρτίου και Απριλίου 1949 με τις αναλυτικές ενέργειες και σχετικά κείμενα με φωτογραφίες (Και Φ. Σ., σ. 1725).

Έπειτα από τις στρατιωτικές νίκες του Γράμμου και τον ουσιαστικό τερματισμό των επιχειρήσεων αρχίζει τον Σεπτέμβριο 1949 επίσημη έντονη προσπάθεια για τον επαναπατρισμό των αγροτών.

Στις 14 Σεπτεμβρίου στην αίθουσα των τελετών της Ακαδημίας, που ήταν κατάμεστη από κόσμο και με όλους τους επίσημους παρόντες, ο Βασιλεύς Παύλος κάλεσε τον Ελληνικό Λαό σε εθνικό συναγερμό αλληλεγγύης και αγάπης και έκαμε προς αυτόν θερμή έκκληση να συντρέξει ολόψυχα στην μεγάλη προσπάθεια για τον επαναπατρισμό και την αποκατάσταση των συμμοριόπληκτων. Ακολούθησαν ανάλογες όμοιες ομιλίες του Πρωθυπουργού και του Μακ. Αρχιεπισκόπου. η έκκληση είχε μεγάλη απήχηση στον ελληνικό λαό, που πρόθυμα προσφέρεται να συντρέξει στην πραγματοποίηση του μεγάλου αυτού έργου.

Παράλληλα και η Συνομοσπονδία των Γεωργικών Συνεταιρισμών είχε συγκαλέσει για το ίδιο ζήτημα σε σύσκεψη αντιπροσώπους Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών, που μέλη τους είναι συμμοριόπληκτοι, καθώς και αντιπροσώπους από τις συμμοριόπληκτες κοινότητες. Η σύσκεψη έγινε επίσης στις 14 Σεπτεμβρίου το πρωί στην αίθουσα της Αρχαιολογικής Εταιρείας. Εκτός από το πλήθος των αντιπροσώπων των συμμοριόπληκτων, στη σύσκεψη παρευρέθηκαν υπουργοί, αρχηγοί κομμάτων, βουλευτές, οι διοικητές της ΑΤΕ, εκπρόσωποι του Επιτελείου, της Εργατικής Συνομοσπονδίας, της Αμερικανικής Αποστολής, κλπ.

Υστερα από διεξοδικές ομιλίες του Προέδρου και το Διευθυντή της Συνομοσπονδίας, καθώς και ομιλίες των υπουργών και πολλών εκπροσώπων των ανταρτόπληκτων, η σύσκεψη διατύπωσε σε ειδικό ψήφισμα τα συμπεράσματα της σχετικά με την αποκατάσταση των συμμοριόπληκτων.

Τα συμπεράσματα αυτά αναφέρονται στη φροντίδα για τη στέγαση, τον εφοδιασμό τους με τρόφιμα, σπιτικά και γεωργικά είδη, την οικονομική ενίσχυση τους, την οργάνωση των χωριών τους και της ασφάλειάς τους κλπ. (Σ. 1949, σ. 100).

Μερικές από τις ενέργειες της Συνομοσπονδίας το 1949.

Συνεχείς επαφές της Συνομοσπονδίας με τους εκπροσώπους των Συμμάχων και των Διεθνών Οργανώσεων βοήθειας και τους Έλληνες αρμοδίους για προώθηση – επίλυση των προβλημάτων της Χώρας, της υπαίθρου, των Συνεταιρισμών. Ενδεικτικά:

Σύσκεψη στα Γραφεία της Συνομοσπονδίας με Γεν. Διευθυντή FAO (αναλυτικά Φ. Σ., σ. 1377). Συγκέντρωση (με ευρεία συμμετοχή) για Διεθνή Ημέρα Συνεργατισμού (Φ. Σ., σ. 1457, 1601, 1602. Μήνυμα προς τον Στρατό (Φ. Σ. σ. 1603).

Πληθώρα δηλώσεων Υπουργών και άλλων αρμοδίων υπέρ αγροτών και Συνεταιρισμών. Ενδεικτικά:

Οι πολιτικοί αρχηγοί εξυμνούν τους Συνεταιρισμούς (Φ. Σ. 1949, σ. 1600). Συμμετοχή του πολιτικού κόσμου σε εκδηλώσεις των Συνεταιρισμών (Φ. Σ. 1949, σ. 1602, 1612). Ενισχυτικό κείμενο για αγρότες και οικονομική πολιτική στη Γ. Σ. και Εθνικής Τράπεζας από τον Διοικητή της Γ. Πεσμαζόγλου (Φ. Σ. 1949, σ. 1865).

Η Πανελλήνιος Συνομοσπονδία προσπαθεί και επιτυγχάνει ενότητα στις Συνεταιριστικές Οργανώσεις για ενέργειες προς επίλυση των προβλημάτων. Χαρακτηριστική ομιλία Αλ. Μπαλτατζή Φ. Σ., σ. 1568. Ως κορυφαία συνεταιριστική οργάνωση διακηρύσσει την ανάγκη εφαρμογής υγιούς οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής (Φ. Σ. 1950, σ. 1833).

Ένας γενικότερος καταποριστικός απολογισμός για το 1949.

Κατά τις αντιλήψεις του Θ. Τζωρτζάκη (Σ 1950 σ. 1) : Το κύριο χαρακτηριστικό που διακρίνει τη συνεταιριστική κίνηση του 1949, είναι ότι πύκνωσε σημαντικά το δίκτυο των κεντρικών οργανώσεων των γεωργικών συνεταιρισμών. Μέσα στο χρονικό αυτό διάστημα ιδρύθηκαν τέσσερις κεντρικές οργανώσεις: η «Κοινοπρ. Ενώσεων Γ. Σ. εκμεταλλεύσεως ρεθόντων και υπογείων υδάτων», η Κεντρική Συνεταιριστική Ένωση Ελαιοπαραγωγών Ελλάδος» (Ελαιουργική), η «Κεντρική Ένωση Οινοποιητικών Συνεταιρισμών Οργανώσεων» (Οινική) και η «Συνεταιριστική Προμηθευτική Ένωση, Ανώνυμος Εταιρεία».

Έτσι η συνεταιριστική κίνηση εφαρμόζει όλες τις δυνατές μορφές οργάνωσης για τη συγκρότηση των κεντρικών οργανισμών της, χρησιμοποιώντας κάθε φορά την πιο κατάλληλη μορφή για το συγκεκριμένο σκοπό της.

Ειδικότερα παρατηρούμε ότι η τελευταία τροποποίηση που έγινε στο σύστημα του καθορισμού του δικαιώματος της ψήφου στις κεντρικές ενώσεις γεωργικών συνεταιρισμών⁽¹⁾ διευκόλυνε από ορισμένη άποψη την ίδρυση κεντρικών συνεταιριστικών οργανισμών με τη μορφή κεντρικής ένωσης του άρθρ. 85 του ν. 602/1915 και προπάντων των οργανισμών που αντικείμενο έουν τη διαχείριση των γεωργικών προϊόντων. Πάντα όμως υπολείπεται ακόμη να γίνη μια ριζική αναπροσαρμογή της συνεταιριστικής μας νομοθεσίας στην τωρινή κατάσταση και τα σύγχρονα αιτήματα του Συνεργατισμού, για να μπορέση να γίνη αυτάρκης και ικανή μέσα σε πλατιά φιλελεύθερα πλαίσια να περιβάλη όλη την ορμή και τις πολύμορφες δυνατότητες των συνεταιρισμών. Έτσι μόνο θα μπορέση να ικανοποιήση την επιτακτική ανάγκη που έχει η συνεταιριστική κίνηση για ελευθερία και ελαστικότητα, προϋποθέσεις απαραίτητες για την προκοπή της και την άνετη εκτέλεση της κοινωνικής της αποστολής.

Επομένως, όσο δε γίνεται αυτό, θα υπάρξη πάντα για τη συνεταιριστική κίνηση η ανάγκη να δίνη στους οργανισμούς της και άλλες πιο πρόσφορες στην απο-

στολή τους μορφές. Έτσι εξηγείται γιατί και η Συνεταιριστική Προμηθευτική Ένωση, όπως το 1947 η Σ.Ε.Κ.Ε., χρειάστηκε να πάρη τη μορφή της ανώνυμης εταιρείας.

Αν τώρα λογαριάσουμε μαζί με τους νέους και τους παλιότερους κεντρικούς συνεταιριστικούς οργανισμούς, που έχουν ιδρυθή πριν το 1949, διαπιστώνομε ότι οι ενδιαφερόμενες συνεταιρικές οργανώσεις έχουν συγκροτήσει κεντρικούς ειδικούς οργανισμούς που στηρίζονται επάνω σε συνεταιριστικές αρχές και κανόνες για τη διαχείριση των κυριότερων από τα γεωργικά μας προϊόντα, καθώς και για τον εφοδιασμό των συνεταιρισμένων αγροτών με είδη χρήσιμα στην εκμετάλλευσή τους ή τη συντήρησή τους.

Τα σιτηρά, το μπαμπάκι, η σουλτανίνα, το λάδι και οι ελιές, το κρασί και πολλά ακόμη δευτερεύοντα προϊόντα, καθώς επίσης και ο εφοδιασμός των συνεταιρισμένων αγροτών με γεωργικά είδη και είδη βιωτικής ανάγκης βρίσκονται από καιρό κατά ένα μεγάλο μέρος στα χέρια των συνεταιρισμών. Η ομοσπονδιακή οργάνωσή τους – μέσο των Ενώσεών τους – σε ειδικούς οργανισμούς κατά κλάδους ολοκληρώνει τον κύκλο της συνεταιριστικής τους δράσης, συντονίζει το έργο τους και το κάνει πιο αποτελεσματικό. (Ας συμπεριλάβωμε μέσα στους οργανισμούς του είδους αυτού και τον Αυτόνομο Σταφιδικό Οργανισμό, που διαχειρίζεται την κορινθιακή σταφίδα και που, μ' όλο που δεν πήρε ακόμη συνεταιριστική μορφή, έχει στην ουσία του συνεταιριστικού σκοπούς παράλληλα με την κοινωφελή του αποστολή).

Καθώς είναι γνωστό, αποκλειστικός σκοπός των οργανισμών αυτών, ανεξάρτητα από τη μορφή τους και τις μεθόδους της εργασίας τους, είναι όπως και κάθε άλλης συνεταιριστικής οργάνωσης, να βοηθήσουν τους συνεταιρισμένους αγρότες να βελτιώσουν τους όρους εργασίας τους, να ελαττώσουν το κόστος των προϊόντων τους, ν' αυξήσουν το εισόδημά τους, χωρίς να επιβαρύνουν την κατανάλωσή, και να το χρησιμοποιούν συστηματικά και σκόπιμα, ώστε να αυξήσουν την αγοραστική του δύναμη και επομένως να υψώσουν τη στάθμη της ζωής τους. Οι κεντρικοί συνεταιριστικοί οργανισμοί εργάζονται συνεπώς, κάθε ένας στον ειδι-

(1) βλ. «Ο Συνεταιριστής» 1949 σελ. 101, όπου αναφέρονται και οι λόγοι της αλλαγής του συστήματος.

κό κύκλο το, για τον ίδιο τελικό σκοπό – την ανύψωση του επαγγελματικού και βιωτικού επιπέδου των συνεταιρισμένων προσώπων – με παράλληλες προσπάθειες, συντονισμένες από την κορυφαία ιδεολογική συνεταιριστική οργάνωση, τη Συνομοσπονδία των Ενώσεων γεωργικών συνεταιρισμών που κατευθύνει και παρακολουθεί ολόκληρη τη γεωργική συνεταιριστική κίνηση της χώρας μας και προάγει τη συνεταιριστική διαχείριση της γεωργικής μας οικονομίας.

Η συνεταιριστική αυτή τακτική, που σταθερά και εδλώα την εφαρμόζουν οι γεωργικοί μας συνεταιρισμοί, έχει χαρακτή από παλιά από τους ίδιους στα συνεταιριστικά τους συνέδρια και τις γενικές συνελεύσεις της Συνομοσπονδίας τους ευθύς αμέσως ύστερα από την ίδρυσή της το 1935. Η ίδια ταχτική υιοθετήθηκε και από τις μεταπολεμικές γενικές συνελεύσεις της Συνομοσπονδίας, που σύμφωνα με τις ανέκαθεν δοσμένες κατευθύνσεις για τη συνεταιριστική μας οργάνωση μοχθεί για την εφαρμογή της στη συνεταιριστική πράξη. Η ίδρυση το 1949 των νέων κεντρικών συνεταιριστικών οργανισμών που αναφέραμε πάρα πάνω δείχνει πως η συνεταιριστική κίνηση, με επικεφαλής τη Συνομοσπονδία, πραγματοποιεί με επιτυχία το πρόγραμμα που η ίδια έχει χαράξει.

Οι νέοι κεντρικοί συνεταιριστικοί οργανισμοί, όπως και οι παλαιότεροι που έχουν ήδη δείξει αξιοσημείωτη δράση, στηρίζονται γερά στις ενώσεις γεωργικών συνεταιρισμών και τους ίδιους τους απλούς γεωργικούς συνεταιρισμούς. Οι περιφερειακές και τοπικές αυτές συνεταιριστικές οργανώσεις έχουν σημειώσει ήδη σημαντικές προόδους σε κάθε ένα από τα ειδικότερα έργα που αποτελούν το σκοπό των συνεταιριστικών οργανισμών: Συγκεντρώνουν ένα μεγάλο μέρος των ενδιαφερομένων παραγωγών που αντιπροσωπεύουν σημαντικό ποσοστό της σχετικής παραγωγής, διαθέτουν αξιόλογες ποσοτικά και ποιοτικά εγκαταστάσεις που αδιάκοπα αυξάνουν, και επεξεργάζονται και διαχειρίζονται για λογαριασμό των συνταίρων τους τα προϊόντα τους σε σημαντικές ποσότητες. Οι ίδιες ακόμη εξυπηρετούν κατά ένα σημαντικό ποσοστό τις ανάγκες των συνεταιρισμένων αγροτών σε γεωργικά είδη και είδη βιομηχανικής ανάγκης και έχουν αποκτήσει από όλες αυτές τις εργασίες πολύτιμη πείρα. Όλα αυτά εξασφαλίζουν την ικανοποιητική ανάπτυξη των εργασιών και των νέων κεντρικών οργανισμών και τη γρήγορη προκοπή τους. Ειδικότερα για τη Προμηθευτική Ένωση ο δρόμος έχει ήδη ανοιχτεί πλατώς από την Κ.Υ.Δ.Ε.Π., που μεταπολεμικά προσφέρει με μεγάλη επιτυχία τις υπηρεσίες της σαν κεντρικός οργανισμός εφοδιασμού των γεωργικών συνεταιρισμών.

Η πρώτη και κύρια αιτία για τη γρήγορη ανάπτυξη και τη συστηματική συγκέντρωση της σε κεντρικούς οργανισμούς κατά ειδικούς κλάδους που παρουσιάζει η συνεταιριστική κίνηση είναι η πηγαία και αυθόρμητη οργανική δύναμη που κλείνει μέσα του ο Συνεργα-

τισμός για πρόοδο και τελειοποίηση. Κατά ένα βαθμό, βέβαια βοήθησαν σ' αυτό και οι μεταπολεμικές δυσμενείς συνθήκες για τη γεωργία. Αυτές επιβάλλουν μια σχετική προστασία των γεωργικών προϊόντων, έστω και ανεπαρκή (προστατευτική εξαγορά, τιμή ασφαλείας), που για την εφαρμογή της ήταν απαραίτητη η χρησιμοποίηση των συνεταιριστικών οργανώσεων. Αυτό έδωσε κάποιον ταχύτερο ρυθμό στη συγκρότηση τους σε κεντρικούς οργανισμούς κατά κλάδους. Η ως τώρα όμως εργασία των παλαιότερων συνεταιριστικών οργανισμών (ΚΥΔΕΠ, ΣΕΚΕ) δείχνει ότι η δράση τους είναι έντονη και αποδοτική και όταν και όπου εργάστηκαν και ανεξάρτητα από τον πρόσθετο αυτό λόγο.

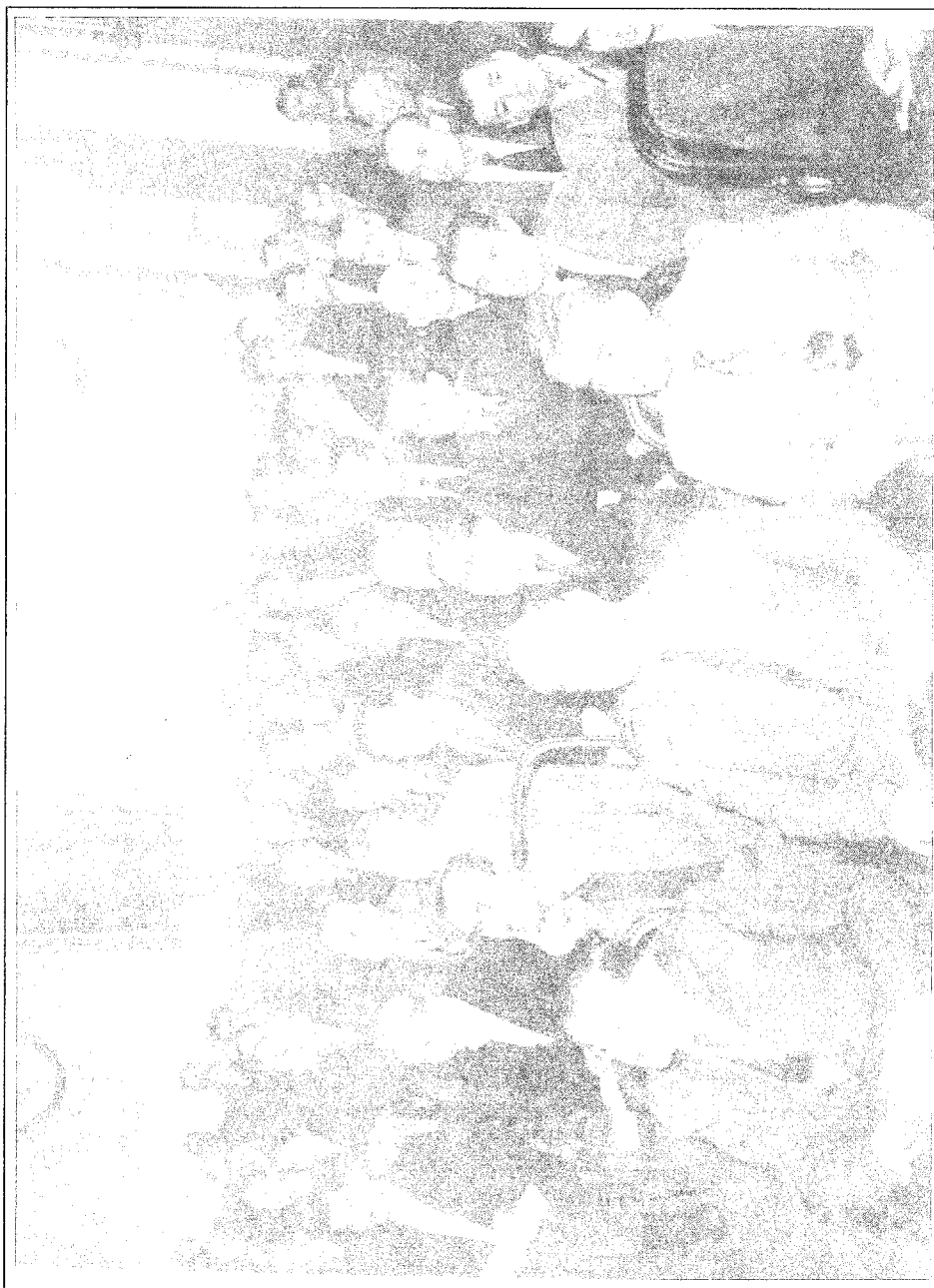
Αντίθετα μπορεί να υποστηριχτεί πως χάρη στη μεσολάβηση των κεντρικών συνεταιριστικών οργανισμών και των περιφερειακών συνεταιριστικών οργανώσεων η προστασία που παρέχεται κάθε φορά στα γεωργικά προϊόντα γίνεται πιο αποτελεσματική. Η σημασία της υπηρεσίας αυτής των κεντρικών οργανισμών αυξάνει ακόμη περισσότερο, αν σκεφτεί κανείς πως η προστασία είναι κατά κανόνα τόσο περιορισμένη, που να μην επιδέχεται καμιά μείωση της αποδοτικότητας της από κακή εφαρμογή. Και για την τελειότερη εφαρμογή της προστασίας οι υπηρεσίες των κεντρικών συνεταιριστικών οργανισμών είναι απαραίτητες και πολύτιμες.

Επομένως οι κεντρικοί συνεταιριστικοί οργανισμοί στους οποίους είναι συγκροτημένες κατά κλάδους οι συνεταιρικές οργανώσεις δεν είναι μόνο αναντικατάστατοι για την τελειότερη εξασφάλιση στους συνεταιρισμένους αγρότες των ζωτικών υπηρεσιών που παρά πάνω αναφέραμε, αλλά και είναι πολύτιμοι συντελεστές για τη μείωση της διαφοράς των τιμών μεταξύ των γεωργικών και των βιομηχανικών μας προϊόντων, που ανατρέπει την ισορροπία της οικονομίας μας. Με την μεσολάβησή τους – οικονομική, εμπορική, τεχνική – μειώνουν το κόστος της παραγωγής, εξασφαλίζουν ανώτερες τιμές για τα γεωργικά προϊόντα και χαμηλότερες τιμές για τα είδη παραγωγής και συντήρησης των γεωργών, ελαττώνουν σκόνη τα έξοδα για την εφαρμογή της προστασίας και έτσι περιορίζουν, όσο κανείς άλλος θεσμός δεν μπορεί να το επιτύχει, το άνοιγμα της ψαλίδας ανάμεσα στις τιμές των γεωργικών και των βιομηχανικών προϊόντων και δίνουν καιρό για μια ριζική αποκατάσταση της οικονομικής μας ισορροπίας, που για την πραγμάτωση της είναι πάλι έτοιμοι να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους.

Έτσι οι υπηρεσίες των κεντρικών συνεταιριστικών οργανισμών, απαραίτητες για την πλήρη απόδοση του έργου των κατά μέρος συνεταιριστικών οργανώσεων, ξεπερνούν τα όρια του κύκλου των συνεταιρισμένων προσώπων και φτάνουν να ωφελούν το κοινωνικό σύνολο και να δίνουν επομένως στους συνεταιριστικούς οργανισμούς που τις παρέχουν το χαρακτήρα κοινωφελών οργανισμών. (Σ. 1950, σ. 1).

Η ανάπτυξη συνεταιριστικών συλλογών στην πολιτική και στις βουλευτικές εκλογές και οι σχετικές διαταραχές.

Όπως σημειώθηκε και σε προηγούμενες σελίδες (βλ. και Υποκεφ. Β) η δραματική κατάσταση της υπαίθρου, τα τεράστια γενικότερα προβλήματα, η καθυστέρηση στην επίλυση, οι αντιδράσεις εκμεταλλευτικών κύκλων που κατηθύοναν τις κυβερνητικές δυνάμεις και απομυζούσαν την συμμαχική βοήθεια αλλά και το γενικότερο

Η Διοίκηση της ΑΤΕ και συνεταιριστικά στελέχη μετακατοχικά.

κλίμα της εποχής μαζί με τις τάσεις διαφόρων αγροτικών συνεταιριστικών στελεχών (από παλαιότερα) οδηγούσαν στην ωρίμανση της γνώμης ότι για να δίνονται λύσεις στα προβλήματα κατά καλύτερο τρόπο ήταν απαραίτητη η παρουσία στελεχών αγροτικών – συνεταιριστικών στη Βουλή και την Κυβέρνηση (βλ. και στο Υποκεφ. Α).

Την διαφαινόμενη αυτή τάση υποβोधήθηκε και ο Διοικητής της ΑΤΕ Κ. Βερροϊόπουλος (από την Ηγεσία του Λαϊκού κόμματος) ο οποίος εκτός από τον μηχανισμό της ΑΤΕ επιθυμούσε να χρησιμοποιήσει και τον μηχανισμό των αγροτικών στελεχών για να ενδυναμώσει τον φθίνοντα οργανισμό του Λαϊκού κόμματος. Όταν όμως η προσπάθεια αυτή δεν εύρισκε ανταπόκριση και αποφασίζονταν η αυτόνομη κάθοδος των αγροτοσυνεταιριστικών στελεχών, οι φιλικές σχέσεις μετατράπηκαν σε πόλεμο με επίκληση (με αυστηρή εγκύκλιο της ΑΤΕ) των εκφοβιστικών διατάξεων του ν. 4640/1930 και άρθ. 21 ν. 5289/1931. Σύμφωνα με τις οποίες – κατά την κρατούσα έως τότε γνώμη που υποστήριζε τώρα έντονα και η εγκύκλιος της ΑΤΕ – ήταν ότι απαγορευόταν η ανάμειξη των συνεταιριστικών οργανώσεων και των στελεχών τους σε κάθε εκδήλωση πολιτική. Και ότι όφειλαν τα αιρετά και υπαλληλικά στελέχη τους που θα είχαν σκοπό να πολιτευθούν να παραιτηθούν από τα αξιώματά τους και τις θέσεις τους.

Για το θέμα της προσπάθειας αυτής του Λαϊκού κόμματος (με πιέσεις Κ. Βερροϊόπουλου) να υποστηριχθεί, με συμμετοχή στους συνδυασμούς του, Συνεταιριστικών στελεχών βλ. αναλυτικά στο κείμενο Φ. Σ. 1955, σ. 2923. Κατά τα εκεί εκτιμήματα:

Από τον Ιούλιο 1949 είχε γίνει πρόταση στον πρόεδρο της Συνομοσπονδίας Αλ. Μπαλατζή από τον Κ. Τσαλδάρη (που είχε εντολή σχηματισμού Κυβερνήσεως) να αναλάβει υπηρεσιακός Υφυπουργός Γεωργίας για να επιλυθούν τα αγροτικά – συνεταιριστικά προβλήματα.

Στις 10/12/1949 ο Κ. Βερροϊόπουλος εξήτησε από τον Δ/ντήν της Συνομοσπονδίας να του υποδείξει συνεταιριστάς υποψηφίους στα βουλευτικά ψηφοδέλτια του Λαϊκού Κόμματος, πράγμα το οποίο δεν δέχθηκε αυτός να κάνει και επήλθε η πρώτη προστριβή.

Στις 20/12/1949 σε συνάντηση Αλ. Μπαλατζή και αρχηγού Λαϊκού Κόμματος ο τελευταίος εξήτησε το ίδιο διότι «εθνική ανάγκη επιβάλλει την ανάμειξιν αυτών εις την πολιτικήν». Ο Αλ. Μπαλατζής υπεσχέθη να ανακοινώσει την πρότασιν σε φιλικό του κύκλο συνεταιριστών όπερ και έγινε στις 18 Ιανουαρίου 1950 (Δ/ΑΤΕ 1950 τ.38).

Επειδή οι προτάσεις αυτές δεν είχαν απήχηση άρχισε η αντιδικία με την έκδοση από την ΑΤΕ των εκφοβιστικών Διαταγών της 5/20.1.1950 και 7/28.1.1950.

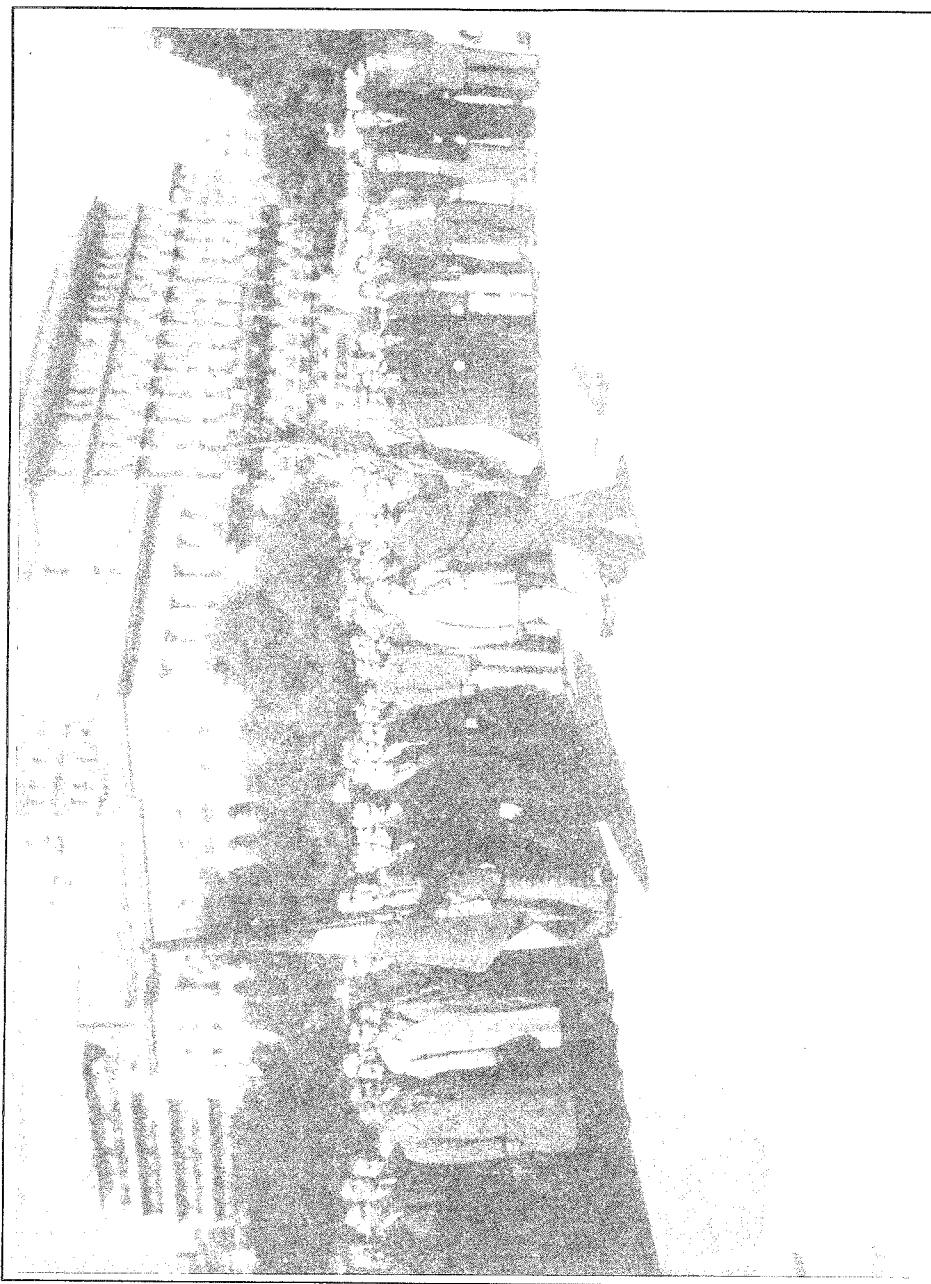
Σχετική για την έννοια – αντισυνταγματικότητα της διατάξεως αυτής είναι η γνωμοδότηση των καθηγητών Μ. Δένδια και Χρ. Σγουρίτσα (βλ. Φ. Σ. 1950, σ. 1837) και του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. (βλ. Φ. Σ. 1950, σ. 1868 και Σ. 1950 σ. 37 με όλο το ιστορικό). (βλ. και στο Υποκεφ. Β')

Τελικά η νομική και υπηρεσιακή λύση ήταν η ακόλουθη:

- Το Υπουργείο της Γεωργίας ζήτησε και τη γνώμη του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Και το Νομικό Συμβούλιο γνωμοδότησε ομόφωνα ότι η σχετική διάταξη είναι άκυρη και αντισυνταγματική και συνεπώς τα μέλη των διοικήσεων των γεωργικών συνεταιριστι-

κών οργανώσεων μπορούν να υποβάλουν υποψηφιότητα βουλευτή, χωρίς να είναι ανάγκη να παραιτηθούν ή να εκπέσουν αυτοδικαίως από τη διοίκηση.

Τη γνώμη του Νομικού Συμβουλίου παραδέχτηκε και το Υπουργείο της Γεωργίας και το έκαμε αυτό

Κατάθεση στεφάνου στο μνημείο Αγνώστου Στρατιώτου.

γνωστό και στην Αγροτική Τράπεζα, για να ρυθμίση συνεταιρισμών.
τις ενέργειες της ως εποπτική αρχή των γεωργικών

Μετά όμως την εκλογή ως βουλευτών εδημιουργείτο ασυμβίβαστο ανάμεσα στα 2 καθήκοντα (θέσεις).

Στις εκλογές της 5 Μαρτίου 1950, ανάμεσα στην πληθώρα κομμάτων και αρχηγών η Παράταξη Αγροτών και Εργαζομένων έλαβε μόνο 2,62 % των ψήφων με εκλογή 3 μόνο βουλευτών (Αλ. Μυλωνά, Αλ. Μπαλτατζή και Στ. Γουδελή).

Συνέπεια υπήρξε η απομάκρυνση (τυπικά) από την προεδρία της Συνομοσπονδίας του Αλ. Μπαλτατζή και η «ανάθεση» της προεδρίας για λόγους σκοπιμότητας – επαφών, στον δραστήριο διοικητικό σύμβουλο Παν. Ρούσσο που η κομματική του σύνδεση ήταν από το Λαϊκό Κόμμα (τ. Νομάρχης το 1935 στη Λέσβο κατά το κίνημα) που όμως στα συνεταιριστικά του καθήκοντα ήταν ακομμάτιστος κατά τα κρατούντα τότε. Επίσης η απομάκρυνση και του άλλου εκλεγέντος βουλευτού από τα συνεταιριστικά του καθήκοντα.

Το θέμα των Συνεταιριστικών Συνδέσεων. (Γραφεία Συνεργαζομένων Ενώσεων).

Σχετικό με τα καθήκοντα και δραστηριότητες της Συνομοσπονδίας υπήρξε και το ζήτημα αν χρειαζόταν να ιδρυθούν από τις Ενώσεις γεωργικών Συνεταιρισμών ξεχωριστοί συνεταιριστικοί οργανισμοί κατά Γεωγρ. Διαμερίσματα και ποιά πρέπει να είναι η αποστολή τους.

Σε ορισμένες μάλιστα περιφέρειες οι Ενώσεις απάντησαν καταφατικά στα ερωτήματα διαγράφοντας πλατιά τα όρια της αποστολής των οργανισμών αυτών. (βλ. και Σ. 1946, σ. 51).

Έτσι αρκετές Ενώσεις στη Βόρεια Ελλάδα, στην Ήπειρο και στην Κρήτη ίδρυσαν, (με έδρες τη Θεσσαλονίκη, τα Ιωάννινα και τα Χανιά), τα λεγόμενα «Γραφεία συνεργαζομένων ενώσεων γεωργικών συνεταιρισμών». Τα γραφεία αυτά στην ουσία τους είναι κεντρικές ενώσεις συνεταιρισμών με σκοπούς οικονομικούς, επαγγελματικούς και ιδεολογικούς. Οι σκοποί τους είναι ανάλογοι με τους σκοπούς που έχει μια γενική Ένωση γεωργικών συνεταιρισμών (οικονομικοί και ιδεολογικοί συνεταιριστικοί σκοποί) και συγχρόνως μια γεωργική επιμελητηριακή οργάνωση. Τα γραφεία δεν είχαν πάρει νομική μορφή και δεν είχαν επίσημη υπόσταση. Πρωτοφάνηκαν στην εποχή της κατοχής και τον πρώτο χρόνο μετά την απελευθέρωση. Βλ. και σωστές θέσεις του Γραφείου Συνεργαζομένων Ενώσεων Ηπείρου. (Σ. 1946, σ. 129).

Επειδή το θέμα είναι από τα οργανωτικά προβλήματα που και στο μέλλον ίσως ζητούν επίλυση, πρέπει οι ενδιαφερόμενοι νεότεροι να διαβάσουν και το ολοκληρωμένο που έχει διατυπώσει ο Θ. Τζωρτζάκης στο Σ. 1946, σ. 51 (βλ. και Γ' τόμο). Επίσης βλ. Σ. 1947, σ. 54 σε αντίλογο Θ. Ολύμπιου που δημοσιεύτηκε στην «Αγροτική Επιθεώρηση» Μαρτίου 1947.

Η Συνομοσπονδία κατά το 1950.

Έντονη και πολύ πλατειά η απασχόληση της Συνομοσπονδίας και κατά το 1950 και τη νέα κατάσταση που διαμορφώθηκε μετά τις εκλογές του 1950. Για πολλούς λόγους έγινε επίσπευση των Γ. Σ. τόσο της Συνομοσπονδίας όσο και της

Κ.Υ.Δ.Ε.Π. Έγιναν τον Ιούλιο 1950 στην Αθήνα για το κλείσιμο εκκρεμοτήτων περασμένων χρόνων, για αποφάσεις πάνω σε βασικά προβλήματα και για τον προγραμματισμό στη νέα ευρύτερη προοπτική που φαινόταν να παίρνει η συνεταιριστική κίνηση με την ίδρυση Κεντρικών Οργανώσεων κατά τομείς κλπ.

Την όλη εικόνα για τα συνεταιριστικά θέματα της εποχής και τις Γ. Σ. Συνομοσπονδίας και ΚΥΔΕΠ και με φανερό τον ειρηνοποιό ρόλο (σε όλο το γράψιμο) και την προσπάθεια να τεθούν όλα τα βασικά ζητήματα σε προηγούμενη επεξεργασία γύρω σε στρογγυλό τραπέζι αρμοδίων και ειδικών προσώπων προτού να έρχονται στη Γ. Σ. με πρόχειρες εισηγήσεις, βλ. στο κείμενο Σ. 1950, σ. 89.

Αναλυτικές (θετικές και αρνητικές ή επεξηγηματικές) παρατηρήσεις πάνω στο Συνεταιριστικό πρόγραμμα που κατέθεσε η Δ/ση της Συνομοσπονδίας βλ. στο Σ., 1950 σ. 113 (που πρέπει να μελετήσουν τα ειδικότερα ενδιαφερόμενα στελέχη).

Για λεπτομέρειες στις διάφορες δραστηριότητες βλ. και στα άλλα Υποκεφάλαια μας και στα περιοδικά της εποχής Σ και ΦΣ.

Η ΚΥΔΕΠ.

Η αναδιοργάνωση της Κ.Υ.Δ.Ε.Π.

Παράλληλα με την αποκατάσταση της Συνομοσπονδίας, αναδιοργανώθηκε, σύμφωνα με τη γενική νομοθεσία περί συνεταιρισμών και τους ειδικούς νόμους 479 του 1943, 1859 του 1944, 335 και 389 του 1945 και η «Κοινοπραξία των Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών Διαχειρίσεως Γεωργικών Προϊόντων» γνωστή ως Κ.Υ.Δ.Ε.Π. (Κεντρική Υπηρεσία Διαχειρίσεως Εγχωρίων Προϊόντων) και διαμορφώθηκε σε ελεύθερη κεντρική οικονομική οργάνωση των Ενώσεων γεωργικών συνεταιρισμών.

Είναι γνωστό ότι η ΚΥΔΕΠ ιδρύθηκε με το νόμο 2385/1940 την εποχή της Δικτατορίας ως Ημικρατική Υπηρεσία για την αντιμετώπιση του σιτικού σύμφωνα με το πνεύμα που χαρακτήριζε την εποχή εκείνη. (Κάποια ίχνη του μάλιστα διατηρήθηκαν στους νεότερους νόμους (που αναφέραμε πάρα πάνω).

Η Κοινοπραξία, σύμφωνα με το νέο καταστατικό της και την πρακτική που εφαρμόζει, διαμορφώθηκε σε κεντρική οικονομική συνεταιριστική οργάνωση αγορών, πωλήσεων, συγκεντρώσεως και παροχής υπηρεσιών με κολοσσιαίο κύκλο εργασιών, κι αποτελεί την κεντρική ρίζα απ' όπου θα βλαστήσουν ειδικές κεντρικές συνεταιριστικές οργανώσεις για τη διαχείριση ειδών, προϊόντων και υπηρεσιών.

Η γενική συνέλευση της Κοινοπραξίας που αποτελείται από τους αντιπροσώπους των μελών της (Ενώσεις γεωργικών συνεταιρισμών) συνήλθε στα τέλη Ιανουαρίου 1946, ψήφισε το νέο καταστατικό της, εξέλεξε συμβούλια, (διοικητικό και εποπτικό) και διευθυντή και ενέκρινε το πρόγραμμα των εργασιών της. («Συνεταιριστής» 1946, σ. 16).

Διευθυντής της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. εκλέχτηκε ο συνεταιριστής Ι. Ζουρίδης, αποσπασμένος από την ΑΤΕ (βλ. για τη δραστηριότητα του και στον τόμο Β).

Στα Δ. Σ. και Ε. Σ. της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. εκλέχθηκαν κατά το 1946 οι:

Στο Διοικητικό οι: Τσοπανούλης (Σουφλίου), Φλώρος (Θεσσαλονίκης), Παπαδόπουλος (Κομοτηνής), Δεληγιαννίδης (Κατερίνης), Μανσόλας (Αταλάντης) Ρουχάς (Αλμυρού), Καραμαγκιόλης (Θηβών), Νταής (Θεσπρωτίας), Τσαμπούσης (Σερρών), Χατζηευστρατίου (Μυτιλήνης).

Στο Εποπτικό οι: Ψωμάς (Αρτας), Γκέλλος (Φλωρίνης), Δεληγιάννης (Γαργαλιάνων), Συλλίδης (Ελευθερουπόλεως), Λαμπρινός (Χαλκιδικής).

Η Κ.Υ.Δ.Ε.Π. ενισχύεται όπως και η Συνομοσπονδία με μετακίνηση Διευθυντών Ενώσεων: Π. Ευσταθιάδη (Ελευθερουπόλεως), Χάσιου (Φλωρίνης), Περσίδη (Ξάνθης). (Βλ. Σ. Δ. 1946, τ. 6, σ. 20) και αποχωρεί από αυτή ο αποσπασμένος από την ΑΤΕ συνεταιριστής Ευρ. Τζουμέρτης (με ανάληψη υπηρεσίας στη Συνομοσπονδία με καθήκοντα Υποδιευθυντού).

Στο νέο καταστατικό της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. και γενικότερα στο ρόλο των Κοινοπραξιών αναφέρεται αναλυτικά κείμενο του Κ. Λεοντίδη στο Σ. Δ. Ιανουαρίου 1946, σ. 9.

Αποκαρδίωση για τις Γ. Συνελεύσεις της Συνομοσπονδίας και της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. με έντονους χαρακτηρισμούς για σικινοθεσίες στα παρασκήνια, έλλειψη πνοής, κλπ. διατυπώνει το Σ. Δ. 1946, τ. 5, σ. 1 με υπογραφή του Γ. Σαμαρόπουλου. Στοιχεία για την όλη στάση του στις Γ. Συνελεύσεις και τις προτάσεις του δίνει ο ίδιος στη σελ. 13 του ίδιου τεύχους με αφορμή κατηγορίες της εφημερίδας του Α.Κ.Ε. Χαρακτηριστική είναι η άποψη του Σ. Δ. ότι «μακράν πάσης εντάξεως εις οιονδήποτε προσωπικόν κόμμα, ο κ. Σαμαρόπουλος υποστηρίζει την δημοργίαν πολιτικού συνεταιριστικού καρτέλ εις τους κόλπους της τριτοβαθμίου επαγγελματικής συνεταιριστικής Οργανώσεως.....».

Σχετική αποκαρδίωση για τη στάση αντιπροσώπων στις Γ. Συνελεύσεις εκφράζει και ο Θ. Καράμπελας (δραστήριος άλλοτε Δ/ντής της Ενώσεως Ιωαννίνων, βλ. για τη δράση του στον Γ' τόμο, υποψήφιος για τη θέση του Διευθυντού της Συνομοσπονδίας) όταν παίρνουν εξωτερικές κατευθύνσεις κομματικές και δεν εξυπηρετούν τα συμφέροντα των Συνεταιρισμών. Ζημιά και νοθεία στο συνεταιριστικό κίνημα (γράφει): Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή μελλοντικά (Σ. Δ. 1946, τ. 6, σ. 12).

Μερικά από τις εργασίες της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. κατά το 1946:

Για την αληθινή μορφή και τις εργασίες της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. (που πολλοί την εκλαμβάνουν ως ένα είδος Υπουργείου Προνοίας, Υπουργείου Επισιτισμού, Εποικισμού, Ούνρα, κλπ. δηλαδή ως οργάνωση η οποία προβαίνει εις παροχές δια κοινωνικούς σκοπούς), βλ. κείμενο στη Φ. Σ. 1946, σ. 31. Είναι Κοινοπραξία των Ενώσεων Συνεταιρισμών. Περιέλαβε μεταξύ των σκοπών της και τις προμηθευτικές εργασίες έπειτα από δηλώσεις των Ενώσεων. Δυστυχώς η χρηματοδότηση της από τις Τράπεζες ήταν πολύ μικρή, μόλις 75 εκατομμύρια δρχ. Επi πλέον χρησιμοποιεί τα δικά της μικρά κεφάλαια αλλά και κεφάλαια προερχόμενα εξ άλλων πηγών πολλών εκατοντάδων εκατομμυρίων δραχμών – τα οποία όμως κεφάλαια δεν της χορηγούνται ... με υποχρέωσιν της Κοινοπραξίας να επιστρέψει δραχμές (κεφάλαιον και τόκους) αλλά της χορηγούνται με όρους οι οποίοι έχουν σχέσιν με την αξίαν της δραχμής. Από αυτό διαφαίνεται το δύσκολο κλίμα μέσα στο οποίο προσπαθούσε η Κ.Υ.Δ.Ε.Π. να αναπτύξει τις εργασίες της, με μεγάλους οικονομικούς κινδύνους σε αυτήν και τις Ενώσεις και με επίδραση στις τιμές των ειδών που προμηθευόταν.

Με το ψήφισμα της 26 «επί των προμηθειών» η Συνομοσπονδία θεωρεί επιβλημένη την χρηματοδότησιν της Κοινοπραξίας Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών και των καθ' έκαστα Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών δια την εκτέλεσιν προμηθευτικών εργασιών εκ του εξωτερικού, δια την ικανοποίησιν των εν γένει αναγκών

του αγροτικού κόσμου εις είδη ενδύσεως, υποδήσεως, διατροφής, καλλιεργείας και ανοικοδομήσεως.

Μερικά ενδεικτικά για τις εργασίες της μέσα στις τότε συνθήκες χάους:

Προσπάθειες της για εξεύρεση και προμήθεια ανταλλακτικών για τα γεωργικά μηχανήματα των συνεταιρικών οργανώσεων.

Έκανε νέα παραγγελία 40 χιλ. οκ. σολοδερμάτων προς 15.000 δρχ. την οκά (Μάιος 1946. Βλ. Φ. Σ., σ. 60).

Για την επικίνδυνη κατάσταση η οποία έχει δημιουργηθεί στην αγορά στο θέμα της παραγγελίας προϊόντων στο εξωτερικό, με την ανάμιξη σμήνους αναξιόπιστων κερδοσκόπων δήθεν προμηθευτών, ενημερώνει η Κ.Υ.Δ.Ε.Π. τις Ενώσεις Συνεταιρισμών αφού παρατηρήθηκε ότι σχεδόν κανένα από τα προσφερόμενα από αυτούς είδη δεν έγινε δυνατό να φορτωθεί και να φθάσει στην Ελλάδα (Φ. Σ. 1946, σ. 60).

Με το Ν.Δ. της 11/5/1946 «Περί αγοράς των πλεονασμάτων της συγκομιδής σιτηρών του 1946 δια τον επισιτισμόν της χώρας και περί προστασίας της σιτοκαλλιεργείας και άλλων γεωργικών προϊόντων» της έχει ανατεθεί η συγκέντρωση των σιτηρών στις σπουδαιότερες σιτοπαραγωγικές περιφέρειες της χώρας για λογαριασμό του Κράτους.

Παρήγγειλε στο εξωτερικό 1.500.000 τεμάχια κενών σάκκων που θα διαθέσει στις Ενώσεις.

Έκανε εκτύπωση όλων των εντύπων που θα χρησιμοποιηθούν στη συγκέντρωση του σίτου από τις Ενώσεις, τόσο για το ομοιόμορφο όσο και για περιορισμό του κόστους. (Φ. Σ. 1946, σ. 60).

Προμήθεια ειδών ιματισμού στους αγρότες με βάση σύμβαση Κράτους – Κ.Υ.Δ.Ε.Π. 25/10/46. (Αναλυτικά στοιχεία βλ. Φ. Σ. 1946, σ. 213). Είδη αξίας 75 δισεκατομμυρίων δρχ. διατέθηκαν μέσω Κ.Υ.Δ.Ε.Π. – Ενώσεων σε αγρότες. Αναλυτικά βλ. Φ. Σ. 231 περίληψη συμβάσεως.

Αποστολή σε 21 Ενώσεις 20.000 φακέλων σπόρων κηπευτικών (Φ. Σ. 1946, σ. 252).

Με Αγορ. Απόφαση ορίζεται ο τρόπος της βιομηχανικής επεξεργασίας του βάμβακος που έχει συγκεντρωθεί για λογαριασμό των παραγωγών μέσω των Ενώσεων και Κ.Υ.Δ.Ε.Π. (Σ. Δ. 1946, τ. 8, σ. 21).

Η ζεύξη Ρίου – Αντιρίου από Συνεταιριστικές Οργανώσεις.

Ένα έργο τεράστιας σημασίας πραγματοποίησε η Κ.Υ.Δ.Ε.Π. σε συνεργασία με Ενώσεις, μέσα στην πολύ ταραγμένη αυτή εποχή για να εξυπηρετήσει την Δυτική Ελλάδα αλλά και τον επισιτισμό Αθηνών: Είναι η ατμοπλοϊκή ζεύξη Ρίου – Αντιρίου (Αναλυτικά βλ. στη Φ. Σ. 1946, σ. 99, 109, 201). Νεότερο ανακεφαλαιωτικό κείμενο Αριστ. Κλήμη βλ. στην «Αγροτική», Αύγουστος 1993.

Χρηματοδοτήσεις 1946 της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. από την ΑΤΕ.

1) Για προμηθευτικές εργασίες	(29/10/45)	75 εκατομμύρια δρχ.
2) Για προμήθεια ελαίου	(18/1/46)	250 εκατομμύρια δρχ.
3) Για προμήθεια ναλικών	(18/1/46)	350 » »
4) Για προμήθεια εργαλείων	(18/1/46)	250 » »

5) Για προμήθεια ζωοτροφών εξωτερικού(20/11/45-29/4/46)	20.205	»	»
6) Για προμήθεια σολοδερμάτων και αρβυλών (13/6/46)	500	»	»
Σύνολο	21.630	»	»

(Φ. Σ. 1946, σ. 95).

Η Γενική Συνέλευση του 1947. Θέματα – Ζητήσεις.

Η Συνέλευση του 1947 έγινε στις 11 – 14 Ιουνίου 1947 (για θέματα βλ. Φ. Σ., σ. 428). Παρόντες αντιπρόσωποι 68 μελών με 176 ψήφους σε συνολικό αριθμό ψήφων 242. Πρόεδρος της Γ. Σ. εξελέγη ο Κωνσταντινίδης από την Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών Λήμνου.

Στη Γ. Σ. του 1947 ύστερα από τη λογοδοσία που έγινε από τον πρόεδρο του διοικητικού και τον προϊστάμενο του εποπτικού συμβουλίου, η Συνέλευση ενέκρινε τον ισολογισμό 1945 – 1946. Επίσης ενέκρινε και τους ισολογισμούς των παλαιών χρήσεων 1940 – 1945, αφού πρώτα ανακοινώθηκε η σχετική με τους ισολογισμούς αυτούς έκθεση του εποπτικού συμβουλίου. Σε συνέχεια ενέκρινε η Συνέλευση τους προϋπολογισμούς των χρήσεων 1946 – 1947 και 1947 – 1948.

Στο καταστατικό της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. έγιναν από τη Συνέλευση διάφορες τροποποιήσεις: Αυξήθηκαν τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου σε 13, η ευθύνη αυξήθηκε στο 200πλάσιο του ποσού της μερίδας, η τιμή της μερίδας ορίσθηκε σε δραχμ. 500.000 κλπ.

Ανάμεσα στις άλλες της αποφάσεις, η Συνέλευση αποφάσισε να ζητήσει την εγγραφή της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. στη Συνομοσπονδία.

Επίσης ενέκρινε τη λειτουργία ειδικού ταμείου αυτασφαλείας για την αντιμετώπιση ορισμένων κινδύνων κατά τη διεξαγωγή των εργασιών της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. και των Ενώσεων. Το Ταμείο αυτό έχει ιδρυθεί με απόφαση του Δ.Σ. της ΚΥΔΕΠ. Διεξοδική συζήτηση έγινε πάνω στους τομείς λειτουργίας της ΚΥΔΕΠ και καθορίστηκαν από τη Συνέλευση οι κατευθύνσεις που πρέπει ν' ακολουθηθούν.

Τελικά έγινε εκλογή έξι νέων μελών του διοικητικού συμβουλίου σε αντικατάσταση τεσσάρων που βγήκαν σύμφωνα με το καταστατικό και για συμπλήρωση του διοικητικού συμβουλίου με δύο ακόμη μέλη, ύστερα από την αύξηση των μελών του από ένδεκα σε δεκατρία. Εκλέχτηκαν κατά σειρά οι Αθ. Μανσόλας, Γ. Μητολίδης, Β. Μαράντος, Ανδρ. Δήμας, Παπαπαναγιώτου και Στ. Παρασχάκης. (Σ. 1947, σ. 86).

Αναλυτικά για τη Γ. Σ. βλ. και Φ. Σ. 1947, σελ. 561 επόμε. Όπως σημειώνεται εκεί ο πρόεδρος Αλ. Μπαλτατζής αναφέρθηκε στη Γ. Σ. στο ιστορικό της Κ.Υ.Δ.Ε.Π., την κατάσταση της κατά την κατοχή, τις προσπάθειες μετά την απελευθέρωση για συνεταιριστικό ρόλο, τα προβλήματα της, το τεράστιο πρόβλημα του κατοχικού ακατάλληλου προσωπικού. Αναφέρθηκε αναλυτικά στις εργασίες συγκεντρώσεως του σίτου (με κατάργηση της Κ.Ε.Π.Ε.Σ.) του βάμβακος, του ελαιόλαδου και τις πολλές δυσκολίες από το Κράτος και την κατάσταση της Υπαίθρου.

Αναφέρθηκε επίσης στη ζεύξη Ρίου – Αντιρίου που έγινε από την Κ.Υ.Δ.Ε.Π. και τοπικές Ενώσεις. Αλλά το Κράτος αντί να βοηθήσει στο τεράστιας σημασίας αυτό έργο αντιδρά. Το Κράτος ίδρυσε τελωνοφυλάκειο και επέβαλε φορολογία που εξαμενίζει πολύ τις ωφέλειες.

Αναφέρθηκε στη συμβολή της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. για την ίδρυση της Σ.Ε.Κ.Ε., την ορ

γάνωση αυτασφάλειας για τα προϊόντα που διαχειρίζεται η Κ.Υ.Δ.Ε.Π., για την προσπάθεια αναπτύξεως προμηθευτικών εργασιών και ιδρύσεως Πρατηρίων από τις Ενώσεις. Το Κράτος και η Τράπεζα της Ελλάδος δεν διευκολύνει με χορήγηση συναλλάγματος για τις προμήθειες, ενώ δίνει στο εμπόριο. Ούτε με τις απαιτούμενες πιστώσεις, ενώ δίνει στο εμπόριο – βιομηχανία που αποκρύπτουν τα δικά τους κεφάλαια. Όσο μπορεί βοηθά η ΑΤΕ αλλά η χρηματοδότηση είναι ευθύνη του Κράτους.

Τονίζει την βασική σημασία που έχει η Κοινοπραξία ως οικονομική οργάνωση για την εξέλιξη της συνεταιριστικής κινήσεως. Αλλά χρειάζεται ωριμότητα και ενότητα.

Στη συνέχεια έγινε έκθεση του Δ. Σ. για τον ισολογισμό 1945/46 με στοιχεία και υπογραφή από τα μέλη του, καθώς και έκθεση του Ε. Σ. (με αναλυτικά στοιχεία) για τη χρήση 45/46 και τις παλαιότερες από το 1941 με όλα τα ιστορικά (για τον ενδιαφερόμενο για ειδικότερη μελέτη).

Ουσιαστικές και γενικότερες υπήρξαν οι αποφάσεις της Γ. Σ. για την συμμετοχή της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. σε συνεταιριστικές επιχειρήσεις (αγροτικές και αστικές), για συμμετοχή στην Συνομοσπονδία, για αγορά ακινήτου. Επίσης έγιναν συζητήσεις για πολλά αγροτικά προβλήματα με γνώμες αντιπροσώπων και βουλευτών.

1947:

Κατά το 1947 υπήρξε αντίδραση (με επιτυχία) στην επιδίωξη της Κυβερνήσεως να ορίσει Κυβερνητικό Επίτροπο στην Κ.Υ.Δ.Ε.Π. με βάση τον κατοχικό νόμο 479/1943 (βλ. Φ. Σ. 1947, σ. 280).

Για τις εργασίες της Γ. Σ. του 1947 βλ. και Σ. Δ. 1947, τ. 19, σ. 17. Γράφει: Μετά την ομιλία του Προέδρου Αλ. Μπαλτατζή για τα πεπραγμένα «ουδείς των αντιπροσώπων εξήτησε τον λόγον». Ενεκρίθησαν οι παλαιοί ισολογισμοί 1940 – 1945 και 1946. Επίσης οι προϋπολογισμοί 1946 – 1948.

Ο Διοικητής ΑΤΕ ανέπτυξε την ενίσχυση της ΑΤΕ προς τις Συνεταιριστικές Οργανώσεις από τα μικρά μέσα που έχει. Στη συνέχεια μίλησε ο Γ. Σαμαρόπουλος που εξέθεσε σοβαρές σκέψεις για τα οργανωτικά γενικά και τις υποχρεώσεις των αντιπροσώπων των Ενώσεων ειδικότερα.

Μετά και την ομιλία Θ. Τζωρτζάκη έγιναν εγκρίσεις των διαφόρων θεμάτων.

Στο Σ. Δ. 1947, τ. 20, σ. 1, ο Γ. Σαμαρόπουλος αναπτύσσει τις επιφυλάξεις – αντιρρήσεις – κριτική του σχετικά με την Κ.Υ.Δ.Ε.Π. (και την Συνομοσπονδία). Αναπτύσσει περισσότερο τις απόψεις του στο τ. 21 σ. 3 σχετικά (κυρίως) με την οργάνωση της παραγωγής. Αντιτίθεται στην διαιώνιση ενός αμφιβόλου σκοπιμότητας παρεμβατισμού. Δίνει πληροφορίες για την οργάνωση της παραγωγής σε άλλες χώρες. Και τονίζει προφητικά:

«Μίαν ημέραν, είτε το θέλομεν είτε δεν το θέλομεν, θα υποχρεωθώμεν και ημείς να μεταβώμεν εις την αγοράν άνευ της συμπαραστάσεως του Κράτους..... Εάν δεν εμεσολάβουν οι πόλεμοι θα είχομεν φθάσει ήδη εις τον ακραίον σταθμόν των ελευθέρων τιμών. Και τότε ημείς, άνετοιμοι ως είμεθα, θα υφιστάμεθα την αποσυνθετικήν επίδρασιν των ξένων αγορών, όσαι προσφέρουν τα προϊόντα υπο ευμενείς συνθήκας. οτι όμως δεν εγένετο μέχρι στιγμής, θα συμβή ασφαλώς αύριον..... Και τότε, άνετοιμοι, θα εκλιπαρώμεν και πάλιν την πολιτικήν εξουσίαν να προασπίση την έκθετον παραγωγήν». Και κάνει θετικές υποδείξεις (χρήσιμες και σήμερα).

Στοιχεία για εργασίες της Κ.Υ.Δ.Ε.Π.

Για τις πιστώσεις ΑΤΕ στις εργασίες της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. 1946 και 1947 καθώς και τα είδη ΕΦ – ΕΞ που προμηθεύτηκε για τις Ενώσεις βλ. αναλυτικά Φ. Σ., σ. 504.

– Για το πλοίο Ρίου – Αντιρρίου βλ. παραπάνω και Φ. Σ. 1948, σ. 835.

– Για την οργάνωση περιφερειακών Υπηρεσιών της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. βλ. Σ. Δ 1948, τ. 29, σ. 30.

Κ.Υ.Δ.Ε.Π. και δημητριακά το 1947.

Βασική απασχόληση της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. υπήρξε και είναι η συγκέντρωση των δημητριακών (στάρι, σίκαλη, κριθάρι, κλπ.) με την συνεργασία των Ενώσεων Συνεταιρισμών και για λογαριασμό του Κράτους.

Για το 1947 (ποσότητες, τιμές, σπόροι, ψυχανθή, κλπ.) βλ. Σ 1947, σ. 123. Δραστηριότητες της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. για τα δημητριακά και τα υπόλοιπα βλ. και στο Υποκεφάλαιο Η.

Νεότερα στοιχεία για τα δημητριακά βλ. Σ. 1952, σ. 99 και για το ρύζι Σ. 1952, σ. 140.

Κ.Υ.Δ.Ε.Π. και χαρούπια.

Για τη δραστηριότητα της Κ.Υ.Δ.Ε.Π., σε συνεργασία με τις Ενώσεις Κρήτης, στον τομέα συγκεντρώσεως – διαθέσεως χαρουπιών βλ. κείμενο στο Σ. 1948, σ. 117 και κυρίως σ. 137. Νεότερα στοιχεία για τη δραστηριότητα στα χαρούπια βλ. Σ. 1954, σ. 137.

Κ.Υ.Δ.Ε.Π. και προμήθειες ειδών σε Ενώσεις.

Και κατά το 1947 η Κ.Υ.Δ.Ε.Π. έπαιξε τον ρόλο προμηθευτικής Οργανώσεως διαφόρων ειδών από το εμπόριο, Κράτος και ΕΦΕΞ στις Ενώσεις για τους παραγωγούς (βλ. ενδεικτικά Σ. Δ. 1947, τ. 23, σ. 15., και την ειδησεογραφία σε κάθε τεύχος του) οργάνωσε και πρατήριο διαθέσεως γεωργικών προϊόντων (Φ. Σ. 1948, σ. 878).

Κ.Υ.Δ.Ε.Π. και βαμβάκι.

Ανάμεσα στις βασικές εργασίες της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. είναι και η συγκέντρωση και διαχείριση βάμβακος. Για την όλη κίνηση του βαμβακιού κατά την περίοδο 46/47 και τη συμβολή της Κ.Υ.Δ.Ε.Π., τις κρατικές αποφάσεις για εισαγωγές, τιμές ασφαλείας, την παρέμβαση του Κράτους μέσω Κ.Υ.Δ.Ε.Π. και Ενώσεων, την αντίδραση της βαμβακοβιομηχανίας και τους κινδύνους των Ενώσεων μέσα στις ανωμαλίες της περιοχής, βλ. στο κείμενο Κ. Κάρλου «ο Συνεταιριστής» 1947, σ. 118.

Κ.Υ.Δ.Ε.Π. και πατατόσπορος.

Από το 1947 η ΚΥΔΕΠ προμηθεύτηκε από την Κύπρο 1.967.000 οκάδ. πατατόσπορο και τον διέθεσε στις Ενώσεις – παραγωγούς. Βλ. και Φ. Σ. 1948, σ. 946. Γενικά για τη δραστηριότητα της στο θέμα του πατατόσπορου 1947 – 1952 βλ. αναλυτικά Σ. 1954, σ. 25.

Κ.Υ.Δ.Ε.Π. και λάδι το 1947.

Επειδή το πρόβλημα του λαδιού ήταν από τα βασικά τόσο για τους ελαιοπαρα

γωγούς όσο και για όλους τους καταναλωτές για τις εξαγωγές της Ελλάδας, δίνονται στη συνέχεια αναλυτικές πληροφορίες (Σ. 1950, σ. 47):

«Κατά την περίοδο 1946 – 47 το λάδι βρισκόταν σε κρίση. Οι τιμές είχαν σταθεροποιηθεί σε πολύ χαμηλό επίπεδο και έκδηλη ήταν η τάση του εμπορίου να τις χαμηλώσει ακόμη περισσότερο.

Οι συνεταιρικές οργανώσεις των ελαιοπαραγωγών με τη βοήθεια των κεντρικών συνεταιριστικών οργανώσεων κατέλαβαν έντονες ενέργειες για να βρεθεί τρόπος να βελτιωθούν οι τιμές. Αποτέλεσμα των ενεργειών αυτών ήταν να αποφασιστεί η Κυβέρνηση (πράξη 367/20.5.47 του Υπουργικού Συμβουλίου) να συγκεντρώσει 10.000 τόνους λαδιού. Από το ποσό αυτό 5.000 τόνοι προορίζονται να διατεθούν στην εσωτερική κατανάλωση με τη μεσολάβηση του Υπουργείου Εφοδιασμού. Οι υπόλοιποι 5.000 τόν. προορίζονται να εξαχθούν στο εξωτερικό για λογαριασμό των ελαιοπαραγωγών όπου οι τιμές ήταν αρκετά υψηλές.

Η συγκέντρωση ανατέθηκε στην ΚΥΔΕΠ με τη συνεργασία των Ενώσεων γεωργικών συνεταιρισμών των ενδιαφερομένων περιφερειών. Οι τιμές αγοράς ορίστηκαν κατά περιφέρειες, με βάση τις τρέχουσες τιμές στο ελεύθερο εμπόριο κατά την εποχή που αποφασίστηκε από την Κυβέρνηση η συγκέντρωση. Οι τιμές αυτές είναι οι ακόλουθες κατά περιφέρεια:

Κρήτη	Δρχ. 5.400	την	οκά
Ζάκυνθος	» 5.500	»	»
Κέρκυρα	» 5.550	»	»
Λέσβος	» 5.850	»	»
Επαρχία Σπάρτης	» 6.000	»	»
Επαρχία Κρεσσαινών	» 6.000	»	»
Επαρχία Γαργαλιάνων	» 6.200	»	»
Επαρχία Καλαμών	» 6.200	»	»

Οι τιμές είχαν ορισθεί για λάδια με οξύτητα 5^ο και ανωξιμειώνονταν για λάδια με μεγαλύτερη ή μικρότερη οξύτητα. Το αντίτιμο καταβαλλόταν στους παραγωγούς κατά την παράδοση του λαδιού στη Συγκέντρωση. Η πληρωμή της αξίας γινόταν από τα κατά τόπους Υποκαταστήματα της Αγροτικής Τράπεζας που είχε αναλάβει να χρηματοδοτήσει όλη την εργασία τη σχετική με τη συγκέντρωση του λαδιού.

Στη Συγκέντρωση έλαβαν μέρος οι Ενώσεις: Κερκύρας, Ζακύνθου, Λέσβου, Χανίων, Ρεθύμνης, Μυλοποτάμου, Ηρακλείου, Πεζών, Μεσσαράς, Μεραμβέλλου, Λασηθίου και Σητείας.

Η ποσότητα που συγκεντρώθηκε έφτασε τα 250000 οκάδες, δεν πλησίασε λοιπόν την ποσότητα των 10.000 τόνων που είχε προβλεφθεί να συγκεντρωθεί. Τουτό

Βλ. σχετικά και Φ. Σ., σ. 475 και σ. 585 για την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου και τις ανακοινώσεις του πρωθυπουργού Δ. Μάξιμου σχετικά με τα προβλήματα του λαδιού, προϊόν που επιδρούσε στο κόστος ζωής – τιμήριθμο και βρισκόταν από την κατοχική εποχή σε δεσμεύσεις σε βάρος των ελαιοπαραγωγών.

Κ.Υ.Δ.Ε.Π. Η συγκέντρωση δημοπρασιών 1948.

Η συγκέντρωση έγινε από την Κ.Υ.Δ.Ε.Π. και τις Ενώσεις γεωργικών συνεταιρισμών για λογαριασμό του Κράτους.

Έως το τέλος του 1948:

οφείλεται στο λόγο ότι η σχετική σύμβαση για τη συγκέντρωση μεταξύ του Δημοσίου και της ΚΥΔΕΠ – εξαιτίας των αντιδράσεων που σημειώθηκαν – κατορθώθηκε να υπογραφεί μόλις στις 4.7.1947. Στο μεταξύ για οι παραγωγοί για να ικανοποιήσουν τις ανάγκες τους είχαν αναγκασθεί να πουλήσουν το λάδι τους στο εμπόριο και σε τιμές χαμηλότερες από τις τιμές που ορίστηκαν να πληρώσει η Συγκέντρωση.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών της Εθνικής Οικονομίας, του Εφοδιασμού και της Γεωργίας συστήθηκε μια ειδική Επιτροπή για να παρακολουθή και να ελέγξει τη διαχείριση του λαδιού που θα συγκεντρωνόταν.

Παράλληλα το Διοικητικό Συμβούλιο της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. συγκρότησε Γνωμοδοτικό Συμβούλιο Ελαίου για να γνωμοδοτήσει για διάφορα ζητήματα σχετικά με τη διαχείριση και την προστασία του λαδιού.

Η ποσότητα που συγκεντρώθηκε διατέθηκε κατά τον ακόλουθο τρόπο:

1) Βγήκαν στο εξωτερικό 780.472 οκάδες εξευγενισμένο λάδι που η αξία του πληρώθηκε σε συνάλλαγμα.

2) Βγήκαν επίσης στη Γαλλία με ανταλλαγή 200 τόνοι λαδιού με :

α) Λαδοβάρελα, β) Ψεκαστήρες, γ)Κανστική σόδα, δ) Εριονήματα, ε) Πετρελαιομηχανές, στ) Βενζινάρτρα, ζ) Αλουμίνιο σε φύλλα.

3) Πουλήθηκαν στο υπουργείο των Στρατιωτικών για τις ανάγκες του Στρατού 393.953 οκάδες λάδι.

4) Διατέθηκαν στην Βόρειο Ελλάδα σύμφωνα με απόφαση του Υπουργείου του Εφοδιασμού 282.058 οκάδες.

5) Η υπόλοιπη ποσότητα διατέθηκε τοπικά από τις Ενώσεις γεωργικών συνεταιρισμών που έικαμαν τη συγκέντρωση.

Από την ποσότητα που εξευγενίστηκε για να σταλή στο εξωτερικό απόμειναν 91.354 οκάδες λιπαρά που χρησιμοποιήθηκαν για την παραγωγή σαπουνιού και έδωκαν 127.925 οκάδες σαπουνί. Το σαπουνί αυτό πουλήθηκε από τις Ενώσεις γεωργικών συνεταιρισμών της Βόρειας Ελλάδας στους συνεταιρισμένους αγρότες.

Η διάθεση του λαδιού και των υποπροϊόντων του έγινε σε βελτιωμένες τιμές. Έτσι στάθηκε δυνατό να δοθούν το 1948 στους ελαιοπαραγωγούς που είχαν παραδώσει λάδι στη Συγκέντρωση ως συμπληρωματικό τίμημα δραχμές 1.200 την οκά και αργότερα ακόμη άλλες 1.200 δραχμές την οκά για τον ίδιο λόγο...»

Συγκεντρώθηκαν στις κυριότερες σιτοπαραγωγικές περιφέρειες (Θράκη, Μακεδονία, Θεσσαλία, Στερεά Ελλάδα, Ήπειρο): σάρι οικ. 19.740.570, σικάλη οικ. 7.263.173 και κριθάρι οικ. 8.087.752. Ήτοι συνολικό

ποσό που συγκεντρώθηκε περίπου 44.918 τόνοι. Η συγκέντρωση δε μπόρεσε να φτάσει στο όριο 70χλ. τόν. κυρίως γιατί οι τιμές που ορίστηκαν για τα δημητριακά που θα προσφέρονταν στη συγκέντρωση ήταν χαμηλές.

Οι τιμές που έχουν οριστή κατ' οκά για κάθε είδος είναι οι ακόλουθες. Σιτάρι βασική τιμή κατ' οκά δρχ. 1.850. Σε όσους όμως θα παράδιναν στη συγκέντρωση το πολύ έως 2.000 οκάδες σιτάρι θα μπορούσε να δοθή ως ενίσχυση ένα συμπληρωματικό ποσό όχι ανώτερο από 300 δρχ. την οκά, άν η διαχείριση παρουσιάσει ορισμένα πλεονάσματα. Για τη σίκαλη η τιμή ορίστηκε σε δρχ. 1.700 την οκά και για το κριθάρι 1.400. Το ανάτατο όριο ξένων υλών έχει οριστή όπως πάντα σε 2%.

Εκτός από τα ποσά αυτά, συγκεντρώθηκαν και τα ακόλουθα ποσά σιτηρών και ψυχανθών για σπόρο:

Σιτάρι οκ. 9.717.409

Κριθάρι	»	335.686
Βρώμη	»	187.442
Ψυχανθή (κυρίως λαθούρια μι- ζέλια καθώς και μικροποσότητες κουκιά, φακή, ρεβύθια, βίκος)	»	552.362
		10.792.899

Η τιμή του σπόρου έχει οριστή κατ' οκά: για το σιτάρι ανάλογα με την ποικιλία 2.300 – 2.450 δραχμές, για το κριθάρι 1.500 – 1.800, για τη βρώμη 1.500, για τα λαθούρια 1.600 – 2.000, για τη φακή 2.400, για το βίκο 1.700 – 2.000 και για τα μιζέλια, τα κουκιά και τα ρεβύθια 2.000.

(Δίνονται λεπτομέρειες για απόδειξη του πόσο δύσκολα ήταν τα αγροτικά και επισιτιστικά προβλήματα).

(Σ. 1948, σ. 90, Σ. 1949, σ. 19.)

Η Γενική Συνέλευση της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. το 1948.

Από τις 5 έως τις 13 Νοεμβρίου 1948 συνεδρίασε στην Αθήνα η γενική συνέλευση της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. Από τις 89 Ενώσεις μέλη της, αντιπροσωπεύτηκαν 76. Η Συνέλευση ενέκρινε τη λογοδοσία και τον ισολογισμό 1946 – 47, καθώς και τον προϋπολογισμό του 1948.

Στη Συνέλευση ανακοινώθηκε και η έκθεση ελέγχου της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. για τη διαχείριση της από την απελευθέρωση έως το 1946, που έγινε από αρμόδιο επιθεωρητή γεωργικών συνεταιρισμών. Στην έκθεση απάντησε διεξοδικά ο διευθυντής της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. Η συνέλευση ενέκρινε την απάντηση. Το θέμα αυτό έδωσε αφορμή να συζητηθή διεξοδικά το ζήτημα πως πρέπει να ασκείται η εποπτεία.

Από τη Συνέλευση εκλέχτηκαν:

Στο διοικητικό συμβούλιο ως μέλη οι Γ. Παπαδόπουλος, Στ. Παρασκάκης, Θ. Μπατουλιώτης, Α. Δήμας, Γ. Μητολίδης, Π. Νταής, και Π. Τσιλήρας. Στο εποπτικό συμβούλιο οι Ν. Δεληγιάννης, Π. Ελευθεριάδης, Ι. Ψωμάς, Δ. Ανατολιώτης και Χρ. Σπυρόπουλος. Αντιπρόσωπος στην Συνομοσπονδία ο Διογ. Πεταλωτής και αναπληρωτής ο Χρ. Μπουτακίδης. («Ο Σ.» 1948, σ. 131).

Ευρύτερες παρατηρήσεις Θ. Τζωρτζάκη για Γ. Σ. και εργασίες βλ. στις προηγούμενες σελίδες στο μέρος για τη Συνομοσπονδία.

Αναλυτικά στοιχεία για ΚΥΔΕΠ βλ. Φ. Σ., σ. 1232, 1244, 1247, 1304, 1314 και 1463. Επίσης για Γ. Σ. βλ. Σ. Δ. 1948, τ. 35, σ. 16, 25, 26. Για το προσωπικό της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. βλ. Σ. Δ. 1948, τ. 33, σ. 24 και 27.

Η διεθθунση της Κ.Υ.Δ.Ε.Π.

Από την Γ. Σ. της Κοινοπραξίας του 1948 είχε ανακοινωθεί ότι ο Διευθυντής Ι. Ζουρίδης ήταν υποχρεωμένος να αποχωρήσει από την υπηρεσία για λόγους υγείας. Η αποχώρηση του έγινε την 1 Μαρτίου 1949. (Η πραγματικότητα είναι ότι η αποχώρηση έγινε για να ασχοληθεί με την Ελαιουργική. Από την ημερομηνία αυτή το διοικητικό συμβούλιο της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. ανέθεσε τη διεθθунση της στον Ι. Καραγεωργίου που έως τότε ήταν υποδιευθυντής. (βλ. σ. 1949 σ. 59 και Φ. Σ. 1949 σ. 1463).

Η Γ. Σ. του 1949: Η Γ. Σ. της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. είχε συγκληθεί για τις 22 Μαρτίου 1949. Τα κυριότερα θέματα ήταν τα ακόλουθα: (Σ 1950, σ. 32). Λογοδοσία. Έγκριση

των ισολογισμών των ετών 1948 και 1949. Έγκριση του προϋπολογισμού του έτους 1949. Έγκριση του διορισμού του Διευθυντού. Καθορισμός του ανωτάτου ορίου των δανείων και των επιτοκίων τους, που μπορεί να συνάψη η Κ.Υ.Δ.Ε.Π. Επίσης καθορισμός του ανωτάτου ορίου των προκαταβολών που μπορεί να δίνει η Κοινοπραξία απάνω στην αξία των προϊόντων που διαχειρίζεται για λογαριασμό των παραγωγών. Έγκριση αγοράς ακινήτου και βιομηχανικών εγκαταστάσεων. Εκλογή διοικητικού και εποπτικού συμβουλίου καθώς και αντιπροσώπου της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. στη Συνομοσπονδία καθώς και διάφορα άλλα θέματα.

Για διάφορους λόγους η Γ. Σ. αναβλήθηκε και έγινε τον Ιούλιο 1949. Πληροφορίες για τη Γ. Σ. βλ. στο Σ. 1950, σ. 89.

Η συγκέντρωση σιτηρών 1950. Μεγάλα προβλήματα.

Σύμφωνα με το Σ. 1950, σ. 111:

«Το ζήτημα της προστασίας της εγχώριας σιτοπαγωγής παρουσιάστηκε το 1950 με ξεχωριστή όψη, η φετινή παραγωγή ήταν πολύ ανώτερη από την περυσινή και η μεγαλύτερη από τις μεταπολεμικές εσοδείες. Έφτασε σχεδόν τα όρια της μέσης προπολεμικής εσοδείας. Αυτό οφείλεται και στην εντατική καλλιέργεια και στην αύξηση των εκτάσεων που καλλιεργήθηκαν.

Οι συνεταιρικές οργανώσεις, έχοντας υπόψη τη φετινή μεγάλη παραγωγή, καθώς και τις οικονομικές ανάγκες των παραγωγών που τους πίεζαν ν' αρχίσουν να πουλούν βιαστικά όσο όσο τη συγκομιδή τους, έσπευσαν έγκαιρα να ζητήσουν από την Κυβέρνηση να ορίσει το γρηγορότερο τα μέτρα προστασίας της φετινής εσοδείας της σιτοπαγωγής. Οι συνεταιρικές οργανώσεις ζητούσαν να ανταποκρίνονται τα μέτρα προστασίας στα δίκαια αιτήματα των παραγωγών για ικανοποιητικές τιμές εξαγοράς, για απεριόριστη συγκέντρωση όλων των πλεονασμάτων που θα πρόσφεραν οι παραγωγοί και για γρήγορη εφαρμογή της προστασίας.

Η κυβέρνηση, αν και έγκαιρα και ολοκληρωτικά ενημερωμένη σχετικά με το ζήτημα, δυσκολευόταν να υποθετήσει τα ορθά και δίκαια αιτήματα των παραγωγών, γιατί, καθώς υποστήριζε, εκτός από τις άλλες δυσκολίες, η απεριόριστη συγκέντρωση απαιτούσε: 1) Μεγάλη χρηματοδότηση, που όχι μόνο δεν είναι δυνατή από έλλειψη διαθέσιμων δραχμών... αλλά μπορούσε και να κλονήσει σοβαρά και τη νομισματική μας σταθερότητα. 2) Αποθηκευτικούς χώρους ανάλογους με τη συγκέντρωση που πρότειναν να γίνη. Τόσοι χώροι δεν υπάρχουν ούτε στην ύπαιθρο ούτε στα λιμάνια μεταφοράς των σιτηρών από το εσωτερικό.

Τελικά ύστερα από συνεννοήσεις των αρμοδίων για την υπερπήδηση των εμποδίων αυτών, αποφασίστηκε να συγκεντρωθούν για λογαριασμό του Δημοσίου σιτάρι, σικάλη και κριθάρι της εσοδείας 1950, χωρίς κανένα περιορισμό στο ποσό προσφοράς.

Την εκτέλεση της εργασίας αυτής ανάλαβε, όπως πάντα, η Κ.Υ.Δ.Ε.Π. σε συνεργασία με τις Ενώσεις γεωργικών συνεταιρισμών. Τα αναγκαία κεφάλαια για τη χρηματοδότηση τα διαθέτει το Κράτος με τη μεσολάβηση της Α.Τ.Ε.

Δικαίωμα να παραδώσουν στη συγκέντρωση έχουν οι παραγωγοί, τα μεγάλα κτήματα, οι αλωνιστές και κάθε άλλος που έχει σιτάρι της εσοδείας 1950. Προτεραιότητα για να παραδώσουν στη συγκέντρωση έχουν οι μικροπαραγωγοί.

Οι τιμές εξαγοράς είναι οι ακόλουθες:

α) Για το σιτάρι ορίστηκε ότι οι παραγωγοί που καλλιέργησαν έως 100 στρέματα δημητριακά έχουν το δικαίωμα να εξοφλήσουν με σιτάρι τα χρέη τους προς την Αγροτική Τράπεζα από σιτοκαλλιεργητικά δάνεια. Η τιμή του σιταριού αυτού ορίστηκε κατ' εξαίρεση σε δρχ. 3.000 την οκά. Σε κάθε άλλη περίπτωση η τιμή ασφαλείας του σιταριού που παραδίδεται στην κρατική συγκέντρωση ορίστηκε σε δρχ. 2.300 την οκά. Το ντόπιο σιτάρι που προσφέρεται στη συγκέντρωση έχει καταταχθεί ανάλογα με την ποιότητα του σε τρεις κατηγορίες και κάθε μια κατηγορία εξαγοράζεται με ανάλογη τιμή.

β) Για τη σικάλη ορίστηκε τιμή 2.000 δρχ. την οκά.

γ) Για το κριθάρι ορίστηκε τιμή 1.800 δρχ. την οκά.

Από τις τιμές αυτές γίνεται κράτηση δρχ. 10 στην κάθε οκά για το Ταμείο Γεωργίας, Κτηνοτροφίας και Δασών και δρχ. 20 για την ανέγερση σιταποθηκών.

Η συγκέντρωση κινείται ομαλά και ρυθμικά χάρη στην καλή οργάνωση και τη μακριά πείρα της ΚΥΔΕΠ και των Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών....

Όπως υπολόγιζαν οι αρμόδιοι στην ΚΥΔΕΠ η συγκέντρωση των δημητριακών θα φτάσει γύρω στα 100 εκατομμύρια οκάδες. Απ' αυτά 80 - 82 εκατομμ. οκ. σιτάρι και 18 - 20 εκατομμ. οκ. σικάλη και κριθάρι.

Αξίζει να σημειωθεί ότι φέτος, με την επέκταση που έγινε στη συγκέντρωση, χρησιμοποιήθηκαν στην εργασία αυτή πολλές νέες Ενώσεις γεωργικών συνεταιρισμών και ότι με όλο που είναι νέες στη δουλειά, την εκτελούν με τάξη και ρυθμό. Είναι και αυτό ένα δείγμα για τις ικανότητες και την καλή οργάνωση των συνεταιρικών μας οργανώσεων.

Συνολικά εργάζονται φέτος στη συγκέντρωση 76 Ενώσεις γεωργικών συνεταιρισμών. Απ' αυτές βρίσκονται 6 στη Θράκη, 21 στη Μακεδονία, 8 στη Θεσσαλία, 13 στη Στερ. Ελλάδα, 1 στην Εύβοια, 6 στην Ήπειρο, 14 στην Πελοπόννησο, 2 στην Κρήτη, 3 στις Κυκλάδες και 2 στα Νησιά του Αιγαίου.

Αποφασίστηκε επίσης φέτος να γίνη συγκέντρωση σπόρων εσοδείας 1950 από τους σοροπαραγωγούς που έχουν συμβληθή σχετικά. Και την εργασία αυτή την ανέλαβε η ΚΥΔΕΠ με τη συνεργασία των Ενώσεων γεωργικών συνεταιρισμών.

Οι τιμές εξαγοράς των σπόρων είναι οι ακόλουθες: Σιτάρι ανεξάρτητα από ποικιλίες δρχ. 2.700 την οκά, κριθάρι δρχ. 2.000, βρώμη 1.900, λαθούρι 1.800, ρεβύθια 2.200 και φακή και βίκος 3.000 δρχ. την οκά.

(Σ. 1950 σ. 111).

Επεξήγηση για τις λεπτομέρειες.

Έγινε και εδώ όπως και σε μερικές άλλες περιπτώσεις εκλεκτικά – αναλυτική παράθεση στοιχείων τα οποία είναι δυνατό να νομιστεί από τον σημερινό αναγνώστη ότι δεν έχουν σημασία και μόνο αυξάνουν τις σελίδες του βιβλίου. Και όμως η παράθεση αυτή – κάπου κάπου – των λεπτομερειών είναι ακριβώς η εικόνα της τότε πραγματικότητας, της ιδιομορφίας των συνθηκών, της νοοτροπίας, των τεραστίων δυσκολιών και των αγώνων που χρειαζόταν μέσα στη κηδεμονουμένη από πολλούς οικονομία ώστε ο φτωχός αγρότης παραγωγός να μπορέσει από το εισόδημα που θα του δινόταν, να εξοφλήσει το για συντήρηση του χρέος του στην ΑΤΕ και μάλιστα με παρακράτηση και να ικανοποιήσει στοιχειώδεις άλλες ανάγκες του ώσπου και πάλι να φθάσει η νέα εποχή με τα ίδια προβλήματα.

Η ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΣΟΥΛΤΑΝΙΝΑΣ (ΚΣΟΣ).

Ειδικευμένη στη συγκέντρωση – διάθεση σουλτανίνας, σε συνεργασία με τις τοπικές Συνεταιρικές Οργανώσεις και τους εμπόρους σουλτανίνας, λειτουργεί από προπολεμικά η Κοινοπραξία Συνεταιρικών Οργανώσεων σουλτανίνας, με πολύ έντονη την κρατική παρουσία και κηδεμονία. (Βλ. στον τόμο Γ' και Φ. Σ. 1946, σ. 130).

Κριτικές παρατηρήσεις και υποδείξεις από τον Α. Μπάρτζη για την όλη κρατική εξάρτηση και λειτουργία της Κ.Σ.Ο.Σ. Η συγκέντρωση σουλτανίνας να γίνεται από την Κ.Σ.Ο.Σ. αφού ανασυνταχθεί σε συνεταιριστικές βάσεις με καταστατικό και τους αιρετούς παραγωγούς στη Διοίκηση. (Βλ. αναλυτικά Σ. Δ. 1946, τ. 12, σ. 17).

Για την νεότερη δραστηριότητα της βλ. τον «Απολογισμό Εργασιών» της Ηράκλειο 1947 (Και Σ., 1947, σ. 38).

Το Μάιο 1947 έγινε στην Αθήνα σύσκεψη των σουλτανοπαραγωγών Κρήτης και Πελοποννήσου όπου η Διοίκηση της Κ.Σ.Ο.Σ. έκανε έκθεση των εργασιών της αναδρομικά από την ίδρυση της έως το 1947. Διατυπώθηκαν αιτήματα σχετικά με το προϊόν και την οργάνωση.

Όπως γράφει ο Σ. 1947, σ. 88, οι σουλτανοπαραγωγοί ζητούν: Να διατηρηθεί η Κ.Σ.Ο.Σ. με τη σημερινή βάση της, με εκπροσώπηση όμως των συνεταιρικών οργανώσεων που κοινοπρακτούν ανάλογη με την ποσότητα σουλτανίνας που κάθε μια συγκεντρώνει. Στο διοικητικό συμβούλιο της Κ.Σ.Ο.Σ πρέπει οι οργανώσεις να εκπροσωπούνται με έξι αντιπροσώπους (αντί τεσσάρων όπως έως τώρα) και το Κράτος με τρεις, που θα τους διορίζουν οι αρμόδιοι Υπουργοί. Ζητούν να κατοχυρωθεί νομοθετικά η διάθεση της σουλτανίνας από την Κ.Σ.Ο.Σ. Επίσης να αρχίσει η συγκέντρωση της φετινής σουλτανίνας από την 1 Αυγούστου και να ορισθεί τιμή που να καλύπτει το φετινό κόστος που ανέρχεται σε 3.000 δραχμές την οκά. Να καταργηθούν διάφοροι φόροι εξαγωγής και μεταφοράς εις βάρος της σουλτανίνας και να ορισθεί εισφορά απάνω στη σουλτανίνα που εξάγεται, για την ενίσχυση της Κ.Σ.Ο.Σ. (Και άλλα αιτήματα).

Αναλυτικά για τη Σύσκεψη βλ. αναλυτικά και Φ. Σ. 1947, σ. 547 όπου συζητήσεις, στοιχεία, δραστηριότητες, ψήφισμα. Βλ. και στο Σ. Δ. 1947, σ. 17.

Η πρώτη μετακατοχική Γ. Σ. έγινε στις 10 - 26/6/48. Τα πρακτικά εκδόθηκαν σε τόμο σελ. 242. (Κριτική παρουσίαση της έκδοσης βλ. Σ., 1949, σ. 103).

Η εξέλιξη στη διάθεση της σουλτανίνας και η ανάγκη παρεμβατικής πολιτικής από το Κράτος (όπως ήταν τότε ο κανόνας) αναπτύσσεται στο Σ. 1949, σ. 39.

«Μεταπολεμικά άλλαξε ριζικά η κατάσταση για το προϊόν εξαιτίας των γνωστών λόγων, δηλ. της ανατροπής των οικονομικών συνθηκών στην Ελλάδα και ακόμ- ημι στις ευρωπαϊκές χώρες που κατανάλίσκαν την ελ- ληνική σουλτανίνα.

Ως όργανο για την άσκηση της προστατευτικής του πολιτικής το Κράτος χρησιμοποίησε την Κοινοπραξία Συνεταιρικών Οργανώσεων Σουλτανίνας (Κ.Σ.Ο.Σ.), που έχει ιδρυθή από το έτος 1940. Σκοπός της Κ.Σ.Ο.Σ. αρχικά ήταν η προστασία των συμφερόντων των σουλ- τανοπαραγωγών από κάθε εμπορική εκμετάλλευση και από τον αλόγιστο συναγωνισμό των εξαγωγέων σουλ- τανίνας, που αποτέλεσμα είχαν τον εξευτελισμό των τιμών σε επίπεδα κατώτερα από εκείνα στα οποία οι ξένες αγορές μπορούσαν να πληρώσουν τη σουλτανί- να. Για την πραγματοποίησή των δύο αυτών σκοπών κρίθηκε αναγκαίο να επιβληθή τότε η αναγκαστική συγκέντρωση του προϊόντος και η ενιαία διαχείριση του.

Μεταπολεμικά το Κράτος άσκησε την προστατευ- τική του πολιτική στη σουλτανίνα μέσω της Κ.Σ.Ο.Σ. Για το σκοπό αυτό παραχωρεί στην Οργάνωση τα χρη- ματικά μέσα που χρειάζονται για να εξαγοράζεται η σουλτανίνα με ορισμένες τιμές από τους παραγωγούς που θέλουν να την πουλήσουν στην Κ.Σ.Ο.Σ. Η πάλη- ση δηλ. ήταν προαιρετική για τους παραγωγούς και η τιμή ορισμένη.

Η χρηματοδότηση της Κ.Σ.Ο.Σ. στα δύο πρώτα έτη ύστερα από την απελευθέρωση, δηλ. το 1944 και το 1945, έγινε απευθείας από το Δημόσιο Ταμείο. Κατό- πιν τη χρηματοδότηση την ανέλαβε η Τράπεζα της Ελλάδος που χορηγούσε για το σκοπό αυτό ανάλογα δάνεια στην Κ.Σ.Ο.Σ. με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου.

Ατυχώς όμως, μόλο που έχει αναγνωρισθή ότι για μερικά χρόνια και ώσπου να αποκατασταθούν ομαλές οικονομικές συνθήκες είναι ανάγκη να παρεμβαίνει τακτικά και έγκαιρα το Κράτος για την προστασία της σουλτανοπαραγωγής, που είναι τόσο χρήσιμη στην ελληνική οικονομία, κάθε χρόνο τα κρατικά μέτρα προστασίας εφαρμόζονται πάντοτε με μεγάλη καθυ- στέρηση και δεν είναι συνήθως επαρκή για την πραγ- ματοποίηση του σκοπού που επιδιώκεται.

Η καθυστέρηση που παρατηρείται κάθε φορά στη λήψη των κυβερνητικών αποφάσεων σχετικά με την προστασία της σουλτανίνας γίνεται αφορμή, ώστε οι μικροί και πιο αδύνατοι οικονομικά παραγωγοί να α- ναγκάζονται να πωλούν την εσοδεία τους στο εμπόριο πριν να ορισθούν τα προστατευτικά μέτρα. Έτσι επω- φελείται το εμπόριο για να την αγοράση σε πολύ χα- μηλές τιμές. Κατά την τελευταία σταφιδική περίοδο η βραδύτητα στη λήψη των κυβερνητικών αποφάσεων ξεπέρασε κάθε προηγούμενο και η εις βάρος των πα- ραγών εκμετάλλευση των περιστάσεων από το ε-

μπόριο ήταν μεγαλύτερη από κάθε άλλη φορά. Αρκεί να αναφέρωμε ότι οι οριστικές τιμές για την εξαγορά της σουλτανίνας από την ΚΣΟΣ καθορίστηκαν μόλις το Φεβρουάριο και ότι έως την εποχή εκείνη είχαν πουληθή στο εμπόριο περισσότεροι από 3.000 τόνοι σουλτανίνας σε τιμές κάτω ακόμη και από τις χαμηλές τιμές εξαγοράς που ορίστηκαν αργότερα από την Κυ- βέρνηση. Οι τιμές εξαγοράς της σουλτανίνας, τις ο- ποίες πληρώνει η συγκέντρωση, καθώς είναι γνωστό, ορίστηκαν από 2.600 έως 2.900 δρχ. την οκά, ανάλογα με την ποιότητα, μόλο που είχε διαπιστωθή από τις κρατικές γεωργικές υπηρεσίες και την Αγροτική Τρά- πεζα ότι το κόστος της σουλτανίνας ήταν πάνω από τις 3.500 δραχμές την οκά και μόλο που είχαν παραπολύ διαφωτιστή σχετικά με τη διαπίστωση αυτή και η Κυ- βέρνηση και οι αρμόδιες Αμερικανικές Υπηρεσίες. Στο μεταξύ αναπτύχθηκε ζωηρή ζήτηση σουλτανίνας από το εμπόριο που ενεργεί εξαγωγές με ανταλλαγή προϊόντων του εξωτερικού. Η ζήτηση αυτή έφερε αισ- θητή ύψωση στην τιμή της σουλτανίνας στο εσωτερι- κό, που έφτασε τις τελευταίες ημέρες του Απριλίου τις 3.300 δραχμές την οκά ύστερα από την εξάντληση των μεγαλύτερων μέρους των αποθεμάτων τη ΚΣΟΣ, των παραγωγών και του εξαγωγικού εμπορίου.

Αντίθετα προς το υψηλό κόστος παραγωγής, επε- ξεργασίας και συσκευασίας της ελληνικής σουλτανί- νας της τελευταίας εσοδείας, που ήταν ανώτερο κατά 40% περίπου από το κόστος της κατά την προηγούμενη σταφιδική περίοδο, οι τιμές στη διεθνή αγορά ήταν χαμηλότερες από τις τιμές του περασμένου χρόνου. Αιτία του εξευτελισμού αυτού των τιμών της σουλτα- νίνας ήταν η μεγάλη παραγωγή σουλτανίνας στην Τουρκία, που έκαμε τους Τούρκους εξαγωγείς να βια- στούν να διαθέσουν το προϊόν σε τιμές κατώτερες κα- τά 22% από τις τιμές στις οποίες είχαν πουλήσει τον προηγούμενο χρόνο. Η χαλάρωση των διεθνικών τιμών της σουλτανίνας έκαμε δύσκολες τις πωλήσεις με πληρωμή της αξίας σε ελεύθερο συνάλλαγμα... σουλ- τανίνας εσοδείας 1946 - 1947 και 13.500 τόνους εσο- δείας 1947 - 1948 που πούλησε στο ίδιο Βρετανικό Υ- πουργείο.

Η πώληση σουλτανίνας με ανταλλαγή ειδών εξω- τερικού είναι η αλήθεια πως επηρέασε ευνοϊκά τις τι-μές στο εσωτερικό, ο τρόπος όμως αυτός για τη διάθε- ση της σουλτανίνας, καθώς και άλλων εξαγωγίμων ελ- ληνικών προϊόντων που βρίσκονται στις ίδιες δυσμε- νείς συνθήκες, δεν είναι σκόπιμος, γιατί συνεπάγεται όλα τα γνωστά μειονεκτήματα με τη δυσανάλογη επι- βάρυνση των τιμών των ειδών που εισάγονται από το εξωτερικό και με τον εξευτελισμό των τιμών των ελ- ληνικών προϊόντων στο εξωτερικό. Ας ελπίσωμε ότι το κακό αυτό εμπορικό σύστημα, που δημιουργεί υπέρο- γκα κέρδη για λίγα πρόσωπα εις βάρος γενικότερα της ελληνικής οικονομίας, θα καταργηθή....»

Τα παραπάνω είναι χαρακτηριστικά για τα τόσα ιδιαίτερα προβλήματα που αντι- μεταπίζει κάθε γεωργικόν προϊόν, για τις πολλές επιδράσεις στη διάθεση και στην τιμή του από πολλούς παράγοντες του εσωτερικού και του εξωτερικού (δημόσιους και ιδιωτικούς) και για την προστασία που μπορούν να δίνουν στον παραγωγό ειδι- κευμένες κεντρικές συνεταιριστικές οργανώσεις που παρακολουθούν τις καθημερι-

νές εξελίξεις και ενεργούν σχετικά.

Σχετικά με το έργο της βλ. και Σ. 1950, σ. 32.

Η Κ.Σ.Ο.Σ. συγκέντρωσε μετακατοχικά για λογαριασμό των παραγωγών και με χρηματοδότηση ΑΤΕ τις ακόλουθες ποσότητες σουλτανίνας.

Έσοδα	Χιλιάδες οκάδες	Πιστώσεις (εκατ. δρχ.)
1947	13.464	48.000
1948	7.816	37.800
1949	10.433	47.800
1950	1.700	7.400

Η Σ.Ε.Κ.Ε.: ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΠΝΟΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ

Το 1946 οι μόνες κεντρικές οικονομικές οργανώσεις ήταν οι 2 Κοινοπραξίες, η Κ.Υ.Δ.Ε.Π. και Κ.Σ.Ο.Σ.

Το 1947 ιδρύεται η Συνεταιριστική Ένωση Καπνοπαραγωγών Ελλάδος (Σ.Ε.Κ.Ε.) και μάλιστα με νομικό τύπο Ανώνυμης Εταιρείας αλλά με καταστατικό που προσαρμόστηκε στη συνεταιριστική φύση της.

Όπως όλες, σχεδόν, οι κατοπινές κεντρικές οικονομικές συνεταιριστικές οργανώσεις ξεκίνησε και αυτή μέσα από την Κ.Υ.Δ.Ε.Π. και είναι έργο, αναντίρρητα, της δυάδας Αλ. Μπαλτατζής – Βασ. Ιλιαντζής.

Την βασική εγκύκλιο της βλ. στη Φ. Σ. 1947, σ. 873.

Για την όλη ιστορία ίδρυσης και το έργο της Σ.Ε.Κ.Ε. γίνεται αναλυτική αντικειμενική έκθεση από τον βασικό παράγοντα της επιτυχίας της Βασ. Ιλιαντζή που πρόσφερε τις αναπτυξιακές πρωτοποριακές υπηρεσίες του στη συνεταιριστική κίνηση με πίστη, σύστημα και σεμνότητα, ξεκινώντας από Επόπτης Συνεταιρισμών, θέση σταθερή με μέλλον υπηρεσιακό κλπ., που την εγκατέλειψε για να αναλάβει, σε πολύ δύσκολες ώρες, τη διεύθυνση της Ενώσεως Συνεταιρισμών Ξάνθης που την ανέδειξε ως πρωτοποριακή Ένωση σε πολλούς τομείς. Στη συνέχεια ο Β. Ιλιαντζής κλήθηκε, μαζί με λίγα αλλά εκλεκτά συνεταιριστικά στελέχη Ενώσεων, να μεταλαμπαδεύσει στην ΑΤΕ λίγο συνταιριστικό αίμα από τη 4η πρακτική οικονομική εφαρμογή του θεσμού, έγινε ανώτερο στελεχός της ως διευθυντής Υποκαταστημάτων και ως οικονομικός επιθεωρητής και τελικά ανέλαβε το βαρύτερο έργο της οργάνωσης και επιτυχίας της Σ.Ε.Κ.Ε. σε συνεργασία με τους οραματισμούς και τους αγώνες του Αλ. Μπαλτατζή. Βλ σχετικά το βιβλίο του «Σ.Ε.Κ.Ε. και καπνός – Χρονικόν συνεταιριστικής δημιουργίας» Αθ. 1973 που βρήκε καιρό να το συγγράψει και να το παρουσιάσει όταν η Δικτατορία του 1967 που είχε εισβάλει στις Κεντρικές Οργανώσεις, απομάκρυνε και αυτόν από το δημιούργημα του (όπως και πολλούς άλλους) και το παρέδωσε σε διορισμένους έμπιστους της.

Η ίδρυση της Σ.Ε.Κ.Ε. πραγματοποιήθηκε με την ευστροφία του Αλ. Μπαλτατζή και με οικονομική βάση (κεφάλαιο) που εξοικονομήθηκε κατά τρόπο υποδειγματικά συνεταιριστικά από την προμήθεια των καπνοπαραγωγικών Ενώσεων που ασχολήθηκαν με την διαχείριση και παράδοση στους καπνοπαραγωγούς εφοδίων έναντι της αξίας των καπνών τους που είχαν διαρπαγεί κατά την Βουλγαρική κατοχή, στην Ανατολική Μακεδονία – Θράκη, είχαν διασωθεί και αναγνωρίστηκε τελικά (έπειτα από αγώνες, από την Κυβέρνηση Σοφούλη το 1947) ότι ανήκαν στους κα

πνοπαραγωγούς, τους καπνεργάτες και τις κοινότητες – Δήμους της περιοχής και όχι ως λεία πολέμου στο Δημόσιο (βλ. το ιστορικό αναλυτικά στην εφημ. «Αγροτική» της 26/1/1985 από τον Αθ. Τσαπόπουλο).

– Κατά το πρώτο έτος λειτουργίας της (1947) η Σ.Ε.Κ.Ε. αγόρασε με χρηματοδότηση της ΑΤΕ, καπνά οκ. 4.353.306 (βλ. Απολογ. ΑΤΕ 1950).

Για τα εγκαίνια των Γραφείων της (Αμερικής 15) βλ. Σ. Δ. 1948, τ. 35, σ. 24.

Με την ίδρυση και την έναρξη συνέχισης της επιτυχημένης δράσης της Σ.Ε.Κ.Ε. και με την προβλεπόμενη επέκταση του θεσμού των Ανωνύμων Συνεταιριστικών Εταιρειών και σε άλλους τομείς (με ανάλογες οργανώσεις κεντρικές συνεταιριστικές), η αντίδραση εκδηλώθηκε σφοδρή από τα θιγόμενα συμφέροντα που έβλεπαν ότι θα μειωνόταν η δυνατότητα εκμεταλλεύσεως από αυτούς της αγροτικής παραγωγής. Και χρησιμοποιήθηκαν διάφορα μέσα και οι πολιτικοί. (Βλ. αναλυτικά στις επόμενες σελίδες τις αντιδράσεις κατά την ίδρυση της Σ.Π.Ε.).

Από το 1948 διευρύνεται το έργο της Σ.Ε.Κ.Ε. Ανάμεσα στα κυβερνητικά μέτρα για τα καπνά είναι και το ότι τέθηκε στη διάθεση της Σ.Ε.Κ.Ε. ανάλογη πίστωση για την αγρά έως 5.000.000 οκάδες καπνών, η πίστωση αντιστοιχεί στα 90% του κόστους των καπνών που θ' αγοράσει η Σ.Ε.Κ.Ε. Το υπόλοιπο 10% θα καταβάλει από δικά της κεφάλαια.

Η σχετικά ικανοποιητική αυτή πιστοδότηση της Σ.Ε.Κ.Ε., γράφει «ο Συνεταιριστής» δείχνει τη σημασία που δίνουν στην παρέμβαση της για την επιτυχία των προστατευτικών για τα καπνά μέτρων.

Πραγματικά η Σ.Ε.Κ.Ε. άρχισε ν' αγοράζει καπνά γύρω στις τιμές που όρισε το Κράτος και γρήγορα την ακολούθησε στις αγορές αυτές και το καπνεμπόριο. Αναγνωρίζεται γενικά ότι η παρέμβαση της στις αγορές ήταν ευεργετική γιατί εξασφάλισε την πραγματοποίηση των προστατευτικών μέτρων και ενθάρρυνε έτσι τους καπνοπαραγωγούς που ασφαλείς πλέον διαπραγματεύονται αβίαστα την πώληση των καπνών τους. (Σ. 1948, σ. 71).

Η Σ.Ε.Κ.Ε. με την χρηματοδότηση ΑΤΕ αγόρασε τις ακόλουθες ποσότητες καπνών.

Έσοδεία 1947	Οκάδες	4.353.306
» 1948	»	2.559.399
» 1949	»	<u>1.055.407</u>
Σύνολο		7.968.112

Από αυτά πουλήθηκαν έως 31.12.50 οκ. 5.113.872
Υπόλοιπο αδιάθετο οκ. 2.854.240

(Απολογισμός ΑΤΕ 1950).

Για τις δυσκολίες στα καπνά παραγωγής 1946 και 1947 βλ. Φ. Σ. 1949, σ. 1350. Για το καπνικό πρόβλημα που βρίσκεται το 1949 και 1950 σε οξύτητα βλ. αναλυτικά επισκόπηση του Αριστ. Ν. Κλήμη στο Υποκεφάλαιο Η.

Η δεύτερη Γ. Σ. της ΣΕΚΕ, το 1949.

Στις 12 Σεπτεμβρίου 1949 άρχισε τις εργασίες της η δεύτερη γενική Συνέλευση της Σ.Ε.Κ.Ε. Στη συνέλευ-

ση έλαβαν μέρος αντιπρόσωποι από τις περισσότερες συνεταιρικές οργανώσεις που είναι μέτοχοι.

Ανάμεσα στα θέματα που περιλάμβανε η ημερησία διάταξη ήταν η έγκριση του ισολογισμού και του απολογισμού του 1948, η έγκριση των υποτροφιών που σύστησε η Σ.Ε.Κ.Ε. για παιδιά καπνοπαραγωγών για να σπουδάσουν σε ανώτερες σχολές και να χρησιμοποιηθούν σαν τελειώσουν σε συνεταιρικές οργανώσεις (βλ. αναλυτικά πιο κάτω), η αύξηση του εταιρικού κεφαλαίου, η τροποποίηση μερικών άρθρων του καταστατικού κλπ.

Αξιόλογη από κάθε άποψη ήταν η διαφωτιστική, διεξοδική και πειστική έκθεση που έκαμε ο γενικός διευθυντής της Σ.Ε.Κ.Ε. Β. Πλαντζής σχετικά με την ελληνική και διεθνική καπνική κατάσταση και με το έργο της Σ.Ε.Κ.Ε.

Ιδιαίτερα τονίζονται στην έκθεση οι προσπάθειες που καταβάλλει η Συνεταιριστική Εταιρεία των καπνοπαραγωγών για να προστατέψει τα συμφέροντα τους καθώς και το πολύτιμο εθνικό μας προϊόν. Ενδει-

κτικά ας σημειωθεί ότι, καθώς αναφέρεται στην έκθεση, χάρη στην ενεργή επέμβαση της Σ.Ε.Κ.Ε. στην αγορά καπνών εσοδείας 1947, πραγματοποιήθηκαν οι εμπορικές τιμές που είχε ορίσει το Κράτος ότι έπρεπε να πληρωθούν από τους εμπόρους στους καπνοπαραγωγούς. Έτσι μαζί με το συμπληρωματικό τίμημα εξασφάλισαν οι παραγωγοί, χωρίς συγκέντρωση, το 155πλάσιο περίπου των προπολεμικών τιμών, ενώ τον προηγούμενο χρόνο πήραν μόνο το 50 – 70πλάσιο. Εξάλου κατά θετικούς υπολογισμούς χάρη στην επέμβαση της Σ.Ε.Κ.Ε. οι καπνοπαραγωγοί πήραν 70 δισεκατομύρια τουλάχιστον πάρα πάνω από ότι λογάριαζαν να πάρουν, αν οι τιμές έμεναν – όπως και θα γινόταν χωρίς το συναγωνισμό της Σ.Ε.Κ.Ε. – στα επίπεδα που είχαν καθορίσει οι ξένοι αγοραστές και οι Έλληνες καπνέμποροι.

(Σ., 1949, σ. 102. Βλ. και Φ. Σ., σ. 1762)

Η τρίτη Γεν. Συνέλευση της Σ.Ε.Κ.Ε. Θέματα. Στοιχεία δραστηριότητας.

Όπως έγινε και για τις προηγούμενες συνεταιριστικές Κεντρικές Οργανώσεις, θα δοθούν κάπως αναλυτικά στοιχεία για τα πρώτα έτη της λειτουργίας τους επειδή αυτά δείχνουν τα προβλήματα, τη δύσκολη θεμελίωση τους, τη δραστηριότητα των πρωτεργατών, το πνεύμα που τις κατηύθυνε, τις αντιδράσεις και γενικά τα βασικά τους στοιχεία για εξυπηρέτηση των αγροτών.

Ανάμεσα στα θέματα που είχε η Τρίτη Γ. Σ. της ΣΕΚΕ (Απρίλιος 1950) ήταν η έγκριση του ισολογισμού και του απολογισμού του 1949, η διανομή των κερδών από την διαχείριση του ίδιου έτους, ο καθορισμός εισφοράς για το σχηματισμό εκτάκτου αποθεματικού κεφαλαίου, η έγκριση καταβολής προσθέτου τιμήματος στους καπνοπαραγωγούς για τα καπνά της εσοδείας του 1947, που αγόρασε η Σ.Ε.Κ.Ε. απ' αυτούς, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Καταστατικού της, η έγκριση εισφορών στην Πανελλήνιο Συνομοσπονδία Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών και για τη συνεταιριστική κίνηση κλπ.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η έκθεση που έκαμε στη γενική συνέλευση το διοικητικό συμβούλιο της Σ.Ε.Κ.Ε. σχετικά με τις εργασίες της κατά το 1949. Είναι ένας συνοπτικός αλλά παραστατικός και σαφής απολογισμός ολοκλήρου του έργου της Εταιρείας αφού συστήθηκε το 1947 έως το τέλος του 1949.

Από την αξιολογία και διαφωτιστική αυτή έκθεση αναφέρομε συνοπτικά τα ακόλουθα στοιχεία για να δώσουμε μια σύντομη εικόνα από το έργο της Σ.Ε.Κ.Ε. και την κοινωφελή δράση της. (τονίζει ο Σ. 1950 σ. 60 και επαναλαμβάνουμε και εμείς).

«Από την εσοδεία 1947 η Σ.Ε.Κ.Ε. είχε αγοράσει συνολικά 4.358.540,1/2 οκ. καπνά. Οι αγορές, καθώς είναι γνωστό, είχαν γενικά καθυστερήσει, γιατί είχε καθυστερήσει και η αναγγελία των προστατευτικών μέτρων του κράτους για τα καπνά της εσοδείας αυτής. Τα αποτελέσματα της «πεξεργασίας των καπνών της εσοδείας 1947 ήταν ικανοποιητικά και από την τεχνοεμπορική και από οικονομική άποψη. Οι μερίδες καπνών ήταν τεχνικά και εμπορικά άριστες και το περιεχόμενο τους εντελώς γνήσιο και ανόθευτο, σύμφωνα άλλωστε με την αποστολή και τις επιδιώξεις της Σ.Ε.Κ.Ε. Εξάλου στις περισσότερες περιπτώσεις η Σ.Ε.Κ.Ε. κατόρθωσε να έχει κόστος επεξεργασίας κατώτερο από τις άλλες μεγάλες καπνεμπορικές επιχειρήσεις και τούτο χάρη

στη λογική, δίκαιη και γεμάτη κατανόηση τακτική που εφάρμοσε στις σχέσεις της με τους καπνεργάτες.

Ειδικότερα η επεξεργασία των καπνών της Σ.Ε.Κ.Ε. της εσοδείας 1947 παρουσιάζει τα ακόλουθα αποτελέσματα: (δίνει αριθμητικά στοιχεία).

Με αξιολογία συστηματικότητα εργάστηκε η Σ.Ε.Κ.Ε. και για την οργάνωση των πωλήσεων και προσπάθησε να έχει η δράση της γενικότερη ωφέλιμη επίδραση για τα καπνά μας. Ειδικές αντιπροσωπείες της ταξίδεψαν στις ευρωπαϊκές χώρες, καθώς και στην Αίγυπτο και τη Νότια Αφρική. Οι αντιπροσωπείες της μελέτησαν τις καπνικές συνθήκες κάθε χώρας και τις δυνατότητες που υπήρχαν για να αναπτυχθεί η κατανάλωση των ελληνικών καπνών. (δίνει στοιχεία).

Ένωση Ξάνθης : Από τις πρώτες προσπάθειες για κονσερβοποίηση ντομάτας.

Γ.Π.Σ. Γαβαλούς Μακρυνείας. Στον άνω όροφο, που παραχώρησε δωρεάν ο Συνεταιρισμός, λειτουργεί Επαρχιακό Ιατρείο.

Έτσι η Σ.Ε.Κ.Ε. έγινε διεθνικά γνωστή ως σοβαρός καπνεμπορικός οργανισμός κι έχει αποκτήσει μεγάλο κύρος ανάμεσα στους πελάτες της. Πολλοί απ' αυτούς μάλιστα εξεδήλωσαν προφορικά και γραπτά την ικανοποίησή τους από την συνεργασία τους μαζί της. Ειδικότερα το Γαλλικό Μονοπώλιο σαν έμπρακτη απόδειξη ότι έμεινε ικανοποιημένο απ' την συνεργασία του με τη Σ.Ε.Κ.Ε. αγόρασε από την εσοδεία του 1948 διπλάσια καπνά από όσα είχε αγοράσει από την εσοδεία του 1947. Η διεθνική αυτή αναγνώριση είναι μια ηθική ενίσχυση για το Συνεταιριστικό αυτό Οργανισμό για να συνεχίσει το αγαθοποιό έργο του με αξιοδοξία και με θάρρος, και είναι γνωστό ότι το έργο του προσκρούει σε τρομακτικές δυσκολίες, εμπόδια και αντιδράσεις που προκαλεί κυρίως μια μερίδα του καπνεμπορίου ανίκανη να κατανοήσει τη λογικότητα και το δίκαιο της εξελιγμένης και κοινωνικά απόλυτα δικαιολογημένης αυτής μορφής εμπορίας των γεωργικών μας προϊόντων.

Όταν το Μάιο του 1949 το Κράτος ανάγγειλε τα προστατευτικά μέτρα για τα καπνά της εσοδείας του 1948, η Σ.Ε.Κ.Ε. ήταν έτοιμη ν' αρχίσει ν' αγοράζει καπνά της εσοδείας αυτής. Η παρέμβαση της στις αγορές είχε σκοπό ρυθμιστικό, να βοηθήσει δηλ. τους παραγωγούς να πραγματοποιήσουν τις εμπορικές τιμές που είχε ορίσει το Κράτος. Η παραγωγή όμως του 1948 ήταν μικρή, έτσι αναπτύχθηκε συναγωνισμός και οι τιμές ανέβηκαν συχνά πάνω απ' τα όρια που είχε καθορίσει το Κράτος για τις εμπορικές τιμές. (δίνει στοιχεία).

Στο τέλος του 1949 η Σ.Ε.Κ.Ε. για να εμποδίσει την επιήγμια κάμψη των τιμών εξαιτίας των βιαστικών πωλήσεων καπνών προς το ιδιωτικό καπνεμπόριο από πολλούς καπνοπαραγωγούς που είχαν ανάγκη, όχι μόνο συνιστούσε στους καπνπαραγωγούς, μαζί με τις άλλες οργανώσεις των συνεταιρισμών, να μην πουλούν, αλλά και αναγκάστηκε ν' αγοράσει και η ίδια, για να συγκρατήσει κάπως τις τιμές, γύρω στις 250.000 οκάδες έως τα μέσα Νομβρίου, οπότε με το νόμο 1314 απαγορεύτηκαν οι καπναγορές πριν από τις προθεσμίες που όριζε ο νόμος αυτός.....

Γενικότερα η Σ.Ε.Κ.Ε. προσπάθησε μέσα στον κύκλο που διαγράφεται από την αποστολή της και την προέλευση της να εξασφαλίσει την καλή φήμη των ελληνικών καπνών, κυρίως προμηθεύοντας στους πελά-

τες της άριστο από κάθε άποψη εμπόρευμα. Επίσης επιδίωξε να περιορίσει το κόστος των καπνών μας, κυρίως με την απαλλαγή τους από κάθε περιττή επιβάρυνση, ώστε να μπορέσουν να ανθίσουν στο διεθνικό ανταγωνισμό και να εξασφαλίσουν τη θέση που τους δίνει η κοινοτική υπεροχή τους και που εξουδετερώνεται συχνά από τις χαμηλές τιμές των καπνών των άλλων χωρών.

Ορισμένες δυσκολίες που συνάντησε η Σ.Ε.Κ.Ε. εμπόδισαν την πλήρη απόδοση του έργου της. Τέτοιες είναι η ανεπαρκής χρηματοδότηση, η μη χορήγηση στη Σ.Ε.Κ.Ε. αδειών για ιδιωτικές ανταλλαγές - δόθηκε μόνο μία, μοναδική, τέτοια άδεια ασήμαντη, σχετικά με τις εργασίες της Σ.Ε.Κ.Ε. η νέα βαριά ειδική φορολογία (36%) επι των κεζών, που επιβαρύνει από τις καπνεμπορικές επιχειρήσεις μόνο όσες έχουν μορφή ανώνυμης εταιρείας, όπως η Σ.Ε.Κ.Ε. που είναι σχεδόν η μόνη μεγάλη καπνική επιχείρηση με τέτοια μορφή, επίσης η ειδική φορολογία στα καπνά της εσοδείας του 1947, που ελάγονται ύστερα από τις 21 Σεπτεμβρίου 1949 (δηλ. ύστερα από τη νομισματική αναπροσαρμογή), ενώ κατά κοινή ομολογία τα αποθέματα αυτά είναι παθητικά και έπρεπε όχι μόνο να μη επιβαρύνονται ειδικά αλλά και να διευκολύνεται η εξαγωγή τους. Για την άστοχη αυτή μεταχείριση της Σ.Ε.Κ.Ε. η γενική της συνέλευση αποφάσισε να διαμαρτυρηθεί με ειδικό ψήφισμα της προς την Κυβέρνηση.

Η Σ.Ε.Κ.Ε. κατά το 1949 βοήθησε στην αποθήκευση και την τεχνική συντήρηση κλπ. των καπνών των ανταρτόπληκτων καπνοπαραγωγών. Επίσης, όπως γράψαμε και σε άλλη ευκαιρία, η Σ.Ε.Κ.Ε. έθεσε σε εφαρμογή το πρόγραμμά της να συστήσει υποτροφίες για αγροτόπαιδα που θα σπουδάζουν και να χρησιμοποιηθούν στη συνεταιριστική κίνηση.

Από τα στοιχεία του ισολογισμού της προκύπτουν ότι τα αποτελέσματα των εργασιών της Σ.Ε.Κ.Ε. ήταν πολύ ικανοποιητικά. Σημειώνουμε εδώ ιδιαίτερος ότι προβλέπεται να μοιραστούν στους καπνοπαραγωγούς 1540 περίπου εκατομμύρια δραχμές σαν πρόσθετο τίμημα για τα καπνά τους της εσοδείας του 1947 που πούλησαν στην Σ.Ε.Κ.Ε. Η διανομή αυτή γίνεται σύμφωνα με την ειδική σχετική διάταξη του Καταστατικού της Σ.Ε.Κ.Ε. και σύμφωνα με το συνεταιριστικό της χαρακτήρα....»

(Σ., 1950, σ. 60).

Για την τρίτη Γ. Σ. της Σ.Ε.Κ.Ε. (και για προηγούμενες δραστηριότητες του Δ. Σ. της) βλ. αναλυτικά και Φ. Σ., σ. 1897 και 1923 με στοιχεία από το δημιουργικό έργο της και για την ανάγκη στήριξης της.

Για τη συγκέντρωση καπνών κατά το 1950 (εσοδ. 1949 και πλαισιωμένων) που ανατέθηκε στη Σ.Ε.Κ.Ε. από την ΑΤΕ - Κράτος βλ. πληροφορίες Σ. 1950, σ. 157.

Βλ. και Σ. 1951, σ. 25 κείμενο «Μερικές σκέψεις γύρω στις σύγχρονες εκδηλώσεις του Συνεργατισμού».

Το έργο της ΣΕΚΕ στη συνέχεια υπήρξε ανοδικό, συνετό, ευρύτερο, παρά τα πολλά εμπόδια που έβαλαν στη δραστηριότητα της πολλοί εξωσυνεταιριστικοί παράγοντες (οικονομικά, εμποροκαπνικά συμφέροντα και πολιτικοί που ήταν αρμόδιοι για τα θέματα των καπνών, τις χρηματοδοτήσεις, συγκεντρώσεις, εξαγωγές κλπ.) (Βλ. σχετικά στην επόμενη περίοδο 1951 - 1955).

Το μορφωτικό πρόγραμμα της ΣΕΚΕ. Οι υποτροφίες της.

Όπως γράφει ο Σ., 1949 (Αύγουστος):

«Εξαιρετικά ευνοϊκή εντόπιση έχει κάμει στο συνεταιρισμένο κόσμο και γενικότερα στην κοινή γνώμη η πρωτοβουλία που πήρε η «Συνεταιριστική Ένωση Καπνοπαραγωγών Ελλάδος», (η Σ.Ε.Κ.Ε.) να συστήσει υποτροφίες σπουδών για αγροτόπαιδα, με σκοπό, σαν τελειώσουν, να γίνουν υπάλληλοι στις συνεταιριστικές οργανώσεις των καπνοπαραγωγικών περιφερειών.

Η απόφαση αυτή της Σ.Ε.Κ.Ε., όπως πολύ ορθά τονίζει και η ίδια στην πρώτη σχετική εγκύκλιο της προς τις Ενώσεις γεωργικών συνεταιρισμών μετόχους της, που τις καλεί σε συνεργασία και στο νέο αυτό μακρόπνοο έργο, ανταποκρίνεται σε μια ανάγκη καθολικά αναγνωρισμένη σήμερα από τη συνεταιριστική μας κίνηση. Είναι η ομόθυμα διαπιστωμένη ανάγκη να εξασφαλιστούν μόνιμες πηγές δημιουργίας συνεταιριστικών στελεχών, που να έχουν αγροτική προέλευση και συστηματική ανώτερη μόρφωση και να είναι έτοιμα να υπηρετήσουν τη συνεταιριστική κίνηση.

Εκείνο που στην προκείμενη περίπτωση έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον και ξεχωριστή σημασία δεν είναι βέβαια η διαπίστωση μιας καθολικά αναγνωρισμένης ανάγκης, που η ικανοποίηση της απασχολεί σοβαρά από καιρό τη συνεταιριστική κίνηση, αλλά ο πρακτικός και φαισιμένος τρόπος που ακολούθησε η Σ.Ε.Κ.Ε. για ν' αντιμετωπίσει αποτελεσματικά, μέσα βέβαια στον κύκλο της δικής της αποστολής, αυτή την ανάγκη. Με την αποφασιστικότητα και τη γοργότητα που διακρίνει όλες της τις ενέργειες και εκδηλώσεις, διαποτισμένες όμως πάντα από μια ζηλευτή σύνεση και ένα βαθύ αίσθημα του μέτρου, η Σ.Ε.Κ.Ε. προχωρεί σταθερά στην πραγματοποίηση του σκοπού της. Αποφάσισε από το νέο ακαδημαϊκό έτος 1949 - 1950 να συστήσει υποτροφίες για αγροτόπαιδα που έχουν συμπληρώσει τις σπουδές τους στη μέση παιδεία, για να σπουδάσουν σε ανώτερες σχολές που προσφέρονται να μορφώσουν επιστήμονες χρήσιμους για το έργο της Σ.Ε.Κ.Ε. και των καπνικών συνεταιριστικών οργανώσεων.

Οι πρώτοι συνεταιριστικοί υπότροφοι, που καταρχήν αποφασίστηκε να είναι γύρω στους δώδεκα, θα φοιτήσουν στην Ανωτάτη Σχολή Οικονομικών και Εμπορικών Επιστημών, γιατί οι συνεταιρικές οργανώ-

σεις έχουν επιτακτική ανάγκη από υπαλλήλους με ολοκληρωμένη οικονομικοεμπορική μόρφωση, μάλιστα τώρα που το έργο τους αδιάκοπα αναπτύσσεται, εντείνεται και γίνεται πιο σύνθετο.

Οι υποψήφιοι υπότροφοι, όπως ορθά κανονίστηκε, πρέπει να είναι παιδιά συνεταιρισμένων καπνοπαραγωγών, να έχουν απολυτήριο μέσης παιδείας (γυμνασίου, πρακτικού λυκείου, μέσης εμπορικής σχολής κλπ.) του σχολικού έτους 1948/49 ή του προηγούμενου, να είναι υγιείς, να έχουν άμεμπτη διαγωγή και να προέρχονται από τις περιφέρειες των Ενώσεων γεωργικών συνεταιρισμών που είναι μέτοχοι στη Σ.Ε.Κ.Ε. Από κάθε Ένωση αποφασίστηκε να έρθουν 1 - 2 υποψήφιοι για υπότροφοι σπουδαστές. Η επολογή των υποψηφίων έγινε με διαγωνισμό κατά Ένωση (δίδονται όλες οι σχετικές πληροφορίες).

Παράλληλα με τη μόρφωση εμποροοικονομικών στελεχών, η Σ.Ε.Κ.Ε. φροντίζει να καταρτίσει και τεχνικά στελέχη ικανά για τις αγορές και την επεξεργασία των καπνών, αλλά και μορφωμένα συνεταιριστικά, ώστε να μπορούν να κατανοήσουν και να εκτιμήσουν την αξία του συνεταιριστικού έργου, που η εξυπηρέτησή του είναι και ο τελικός σκοπός και της δικής τους εργασίας, όσο τεχνική και ειδική και αν φαίνεται. Έτσι ύστερα από σχετική εισήγηση του γενικού διευθυντή της Σ.Ε.Κ.Ε. το Διοικητικό Συμβούλιο της αποφάσισε να πάρη κάθε υπεκατάστημα ή πρακτορείο της Σ.Ε.Κ.Ε. ένα έως τρεις νέους από την περιφέρειά του, μέλη συνεταιρισμένων καπνοπαραγωγικών οικογενειών, ως μαθητευομένους τεχνικούς.....

Η Σ.Ε.Κ.Ε. δεν αποκλείει ακόμα, όπως φαίνεται, και τη δυνατότητα να επεκτείνει την ευεργετική δράση της για την κατάρτιση μορφωμένων στελεχών και σε άλλες επιστημονικές ειδικότητες, αν αυτό χρειαστή για την εξυπηρέτηση των σχετικών αναγκών και της ίδιας και των καπνοπαραγωγικών οργανώσεων. Επίσης η Σ.Ε.Κ.Ε. υπολογίζεται ότι θα ενδιαφερόθη σοβαρά και θα προσφέρει την πολύτιμη βοήθειά της για την ειδική εκπαίδευση των συνεταιριστικών στελεχών, καθώς και για τη συνεταιριστική μόρφωση των αγροτών και ιδίως της νεολαίας... ».

Αναλυτικά ανακεφαλαιωτικά στοιχεία βλ. στο βιβλίο του Β. Ιλαντζή ΣΕΚΕ και Καπνός (με κατάλογο των υποτρόφων, κλπ.).

Η ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ (ΣΠΠΕ)

Με την εξέλιξη της συνεταιριστικής κινήσεως και με την τάση οργάνωσης κεντρικών Οργανώσεων κατά προϊόντα ή εργασίες, ανέκυψε και η ανάγκη να χρησιμοποιηθεί και ο θεσμός των Ανωδύμων Εταιρειών - πέρα από τις γνωστές και εφαρμοσμένες κεντρικές συνεταιριστικές ενώσεις του ν. 602 και τις Κοινοπραξίες. Αυτός ο τύπος ήταν κατάλληλος για τις περιπτώσεις που οι εργασίες θα χρειαζόταν ευελιξία στη λήψη αποφάσεων ανάλογα με το προϊόν ή τον τομέα εργασιών, αφού η ισχύουσα νομοθεσία (ν. 602 όπως τροποποιήθηκε περιοριστικά) καθιστούσε τις Συνεταιριστικές Οργανώσεις φοβερά δυσκολοκίνητες στη λήψη αποφάσεων.

Και αρχικά μεν όταν ιδρύθηκε η Σ.Ε.Κ.Ε. με την μορφή Α.Ε., δόθηκε τότε η απαιτούμενη άδεια του Υπουργείου Εμπορίου χωρίς να προβληθούν αντιδράσεις από την αρμόδια Επιτροπή.

Με την αλλαγή όμως της πολιτικής κατάστασης της χώρας και τους αντιδραστι-

κούς κομματικούς χειρισμούς, εκδηλώθηκε αντίδραση από τον Υπουργό Γεωργίας όταν έγινε γνωστό ότι θα ιδρύονταν η Συνεταιριστική Προμηθευτική Ένωση που είχε ανάγκη από την ευελιξία της Α.Ε. στις αποφάσεις της για τις αγορές της κλπ. και που παράλληλα ενόχλησε πολύ (η απόφαση για ίδρυση της) το κατεστημένο των εμπορικών συμφερόντων (το οποίο έθιξε προηγούμενα η ΣΕΚΕ με την εξαιρετη δράση της).

Την αναγκαιότητα μιας κεντρικής οργάνωσης στον προμηθευτικό Τομέα βλ. στις αποφάσεις του 1936 (Γ' τόμος και Σ. 1948, σ. 116).

Για το πρόβλημα αυτό της δυνατότητας ίδρυσης Ανωνύμων Εταιρειών από Συνεταιριστικές Οργανώσεις ή συμμετοχής σε ιδρυμένες, έγινε μεγάλη μάχη (θεωρητική, συνεταιριστική, πολιτική, νομική) μεταξύ των συνεταιριστών και της κομματικής αντίδρασης με τη θέση νομικού αλλά και ουσιαστικού θέματος σχετικά με τον θεσμό των Ανωνύμων Συνεταιριστικών Εταιρειών (παρά την ύπαρξη ήδη, από προπολεμικά, της Ενσώσεως Σουλτανοπαραγωγών Κρήτης και μετακατοχικά της Σ.Ε.Κ.Ε.).

Για να καταπολεμηθεί η αντίδραση αυτή έγινε πραγματικός συναγερμός των συνεταιριστών και κυρίως εκείνων που θα ήταν σε θέση να συγκεντρώσουν και να διατυπώσουν το σχετικό υλικό υπέρ της άποψης που υποστήριζε η συνεταιριστική κίνηση: Στην ομάδα μετείχαν οι Θ. Τζωρτζάκης, Δ. Θ. Πάνος, Π. Χασαπόπουλος, Π. Παπανικολάου, Αριστ. Κλήμης, (ο πρώτος για τη γενική θεωρητική και ουσιαστική κατεύθυνση, ο δεύτερος για την διεθνή εφαρμογή, 3ος και 4ος για τη νομική υποστήριξη (βλ. και κείμενα Π. Χασαπόπουλου αργότερα στο Σ. 1950, σ. 17 και 33 με αναφορά κυρίως στο δίκαιο της Γερμανίας) και ο 5ος για την ανεύρεση και προσφορά ιστορικών ελληνικών στοιχείων που παραδεχόταν το θεσμό).

Οι θεωρητικές απόψεις του Θ. Τζωρτζάκη για τις ΑΕ δημοσιεύτηκαν στο περ. «Ο Συνεταιριστής» (Σ. 1948, σ. 1). Στη συνέχεια (Σ. 1948, σ. 21) η ανάπτυξη επικεντρώθηκε στην προβολή και υποστήριξη της Σ.Ε.Κ.Ε. ως Ανώνυμης Εταιρείας (νομικά και κυρίως συνεταιριστικά) δεδομένου ότι η αντίδραση που ξεσηκώθηκε με την μελετώμενη ίδρυση της Σ.Π.Ε. θα συμπαρέσυρε – αν επικρατούσε – και την ιδρυμένη Σ.Ε.Κ.Ε.

Ως συνέχεια των κειμένων του Θ. Τζωρτζάκη για την υποστήριξη της συνεταιριστικής άποψης, ακολούθησε η δημοσίευση κειμένων του Δ. Θ. Πάνου που είχε ευρύτερη γνώση για τη διεθνή συνεταιριστική κίνηση και πρόβαλε τον θεσμό των Ανωνύμων Συνεταιριστικών Εταιρειών ως θεσμό ευρύτατα γνωστό και αποδεκτό στη συνεταιριστική εφαρμογή στο εξωτερικό. (Σ. 1948, σ. 37).

Με την προσφορά και των υπολοίπων μελών, διατυπώθηκε ο σχετικός φάκελλος που δόθηκε στους συνεταιριστές καθηγητές Δ. Καλλιτσουνάκη και Αριστ. Σίδερι για τη σύνταξη σχετικής γνωμοδότησης. Η γνωμοδότηση με υπόμνημα της Συνομοσπονδίας υποβλήθηκε στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (στο οποίο είχε τεθεί από την ΑΓΕ – Υπουργείο Γεωργίας σχετικό ερώτημα).

Το αναλυτικό υπόμνημα της Συνομοσπονδίας βλ. Φ. Σ. 1950, σ. 1871, τη δε γνωμοδότηση των καθηγητών Καλλιτσουνάκη – Σίδερι βλ. στη Φ.Σ. 1950, σ. 1877. Τελικά το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους σύμφωνα με τη γνώμη της πλειοψηφίας (πλειοψηφία με ψήφους 9 έναντι 2) γνωμοδότησε ότι είναι νόμιμη η ίδρυση Ανωνύμων Εταιρειών από Συνεταιριστικές Οργανώσεις. (Βλ. τη γνωμοδότηση του στη Φ. Σ. 1950, σ. 1871, καθώς και στα βιβλία Οικονομοπούλου – Κλήμη και Β. Ιλιαντζή).

Περίληπτικά το Ν.Σ. :

ΕΓΣ Εάνθης : Προσπάθειες για εξυπηρέτηση αγροτών μετακατοχικά με Πρα-
τήριο διαθέσεως ειδών.

Έκρινε ότι από τις διατάξεις των ακολούθων άρθρων του ν. 602: α) του άρθρου 1 & 1 όπου ορίζεται ότι ο συνεταιρισμός είναι εταιρεία που σκοπό έχει να προαγάγει την ιδιωτική οικονομία κάθε συνεταίρου με τη συνεργασία ανάμεσα τους, β) του αρθρ. 32 όπου ορίζεται ότι η διοίκηση του συνεταιρισμού ενεργεί έγκυρα κάθε πράξη που βρίσκεται μέσα στο σκοπό του συνεταιρισμού και γ) κυρίως του άρθρου 48 όπου αναφέρονται οι πράξεις που απαγορεύεται να επιχειρή ο συνεταιρισμός, (ανάμεσα τους δεν αναφέρεται και η συμμετοχή συνεταρισμών σε ανώνυμη εταιρεία), δεν μπορεί να προκύψει ως κανόνας ότι απαγορεύεται γενικά κάθε συμμετοχή συνεταρισμών στην ίδρυση οποιασδήποτε ανώνυμης εταιρείας. Αντίθετα, δέχεται το Νομ. Συμβούλιο, ότι ανάλογα με τις περιστάσεις μπορεί να θεωρηθεί η συμμετοχή συνεταρισμών σε ανώνυμη εταιρεία ότι εξυπηρετεί αποτελεσματικά τους σκοπούς του συνεταιρισμού, όπως προκύπτουν από τη συνεταιριστική μας νομοθεσία. Επομένως, γνωμοδοτεί το Νομικό Συμβούλιο, η λύση του ζητήματος αυτού θα εξαρτηθεί από το αν σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση η συμμετοχή συνεταιρισμού στην ίδρυση ανώνυμης εταιρεί-

ας εξυπηρετεί τους σκοπούς που απορρέουν από τον νόμο, δηλ. αν εξυπηρετεί την προαγωγή της ιδιωτικής οικονομίας των μελών κ.λπ.

Ακολουθώντας η γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου αναλύει τις κύριες διατάξεις του καταστατικού της Σ.Ε.Κ.Ε., διαπιστώνει ότι απ' αυτές προκύπτει ότι λήφθηκε κάθε δυνατή πρόνοια, ώστε η οργάνωση και η λειτουργία της Σ.Ε.Κ.Ε. να μη βγίη από τα βασικά πλαίσια του ν. 602 και δέχεται ότι η συμμετοχή συνεταρισμών ή ενώσεων συνεταρισμών στην ίδρυση της Σ.Ε.Κ.Ε. δεν αντίκειται στο νόμο 602. Για να ενισχύσει τις απόψεις της η πλειοψηφία του Νομικού Συμβουλίου αναφέρει και στη σχετική γερμανική νομολογία και στις αντιλήψεις που ανέκαθεν επικράτησαν σχετικών και σε μας.

Η μειοψηφία υποστηρίζει ότι η ίδρυση ανώνυμης εταιρείας από συνεταιρισμούς προσκομίζει στις διατάξεις του ν. 602 που διαγράφουν κατά τρόπο αποκλειστικό την οργάνωση και τη δράση των συνεταιριστικών οργάνωσεων και ικεθώς αναλυτικά τα επιχειρήματα στα οποία στηρίζει τη γνώμη της.

Τη γνώμη της πλειοψηφίας του Ν. Σ. Κρ. δέχτηκε τελικά και το Υπουργείο Γεωργίας και το υπουργείο Εμπορίου που έδωσε την άδεια συστάσεως και ενέκρινε τη σύσταση της Συνεταιριστικής Προμηθευτικής Ένωσης Α.Ε. (Φ.Ε.Κ. – Δελτίον Αν. Εταιριών 405/1.12.1949). (καθώς και των μετέπειτα άλλων Α.Ε.).

Τις κυριότερες διατάξεις του καταστατικού στις ΣΠΕ βλ. και στη Φ. Σ. 1950, σ. 1849. Σύμφωνα με το καταστατικό:

Σκοπός της ΣΠΕ είναι ο εφοδιασμός των συνεταρισμένων αγροτών με χρήσιμα σ' αυτούς είδη και η παροχή χρησίων υπηρεσιών στην οικονομία τους.

Το μετοχικό κεφάλαιο (ένα δισεκατομμύριο δρχ.) διαιρείται σε 50.000 μετοχές από δρχ. 20.000 κάθε μία. Ιδρυτές είναι η Κ.Υ.Δ.Ε.Π. και οι Ενώσεις Συνεταιρισμών Ξάνθης και Κυδωνίας Κρήτης. Οι μετοχές είναι ονομαστικές. Μέτοχοι μπορεί να γίνουν συνεταιριστικές οργανώσεις και ορισμένοι κοινωφελείς οργανισμοί.....

Με το καταστατικό προβλέπεται η επιστροφή στους πελάτες της Εταιρείας ενός ποσοστού επί των τιμών των ειδών που αγόρασαν από την εταιρεία η επί των τιμών των υπηρεσιών που τους πρόσφερε η εταιρεία.

Από τα κέρδη 30% κρατούνται για να σχηματιστεί τακτικό αποθεματικό κεφάλαιο. Επίσης παρέχεται απ' αυτά μέρος στους μετόχους τουλάχιστο 4% του κεφαλαίου και ίσο κάθε φορά με τον τόκο που εισπράττει η Αγροτική Τράπεζα για τα δάνεια που χορηγεί στα νομικά πρόσωπα των συνεταρισμών.

Το υπόλοιπο των κερδών χρησιμοποιείται για το σχηματισμό εκτάκτου αποθεματικού κεφαλαίου που χρησιμοποιείται για την επέκταση των εταιρικών επιχειρήσεων και για να ενισχυθεί η συνεταιριστική κίνηση. (Σ. 1950, σ. 15).

Η ΕΛΛΑΙΟΥΡΓΙΚΗ : ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΑΙΟΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έπειτα από προεργασία (με ίδρυση – λειτουργία Συντονιστικού Γραφείου Ελαιοπαραγωγών) ιδρύθηκε τον Αύγουστο 1949 η κεντρική συνεταιριστική οργάνωση Ελαιουργική.

Για τις προηγούμενες συνεταιριστικές προσπάθειες στην Ελαιοκομία – Ελαιοπαραγωγή βλ. στο τμήμα για την ΚΥΔΕΠ και στα Υποκ. Δ. και ΣΤ.

Περίληπτικά για την οργάνωση και την πρώτη Γ. Σ. της βλ. Σ., 1949, σ. 100.

Γράφει:

«Στη σειρά των κεντρικών συνεταιριστικών οργανώσεων, που σύμφωνα με το συνεταιριστικό πρόγραμμα ιδρύονται με ειδικότερο κάθε μια τους έργο τη συντονισμένη πανελλήνια διαχείριση ενός προϊόντος ή ενός κλάδου εργασιών που είναι χρήσιμες στους συνεταιρισμένους αγρότες, προστέθηκε και η «Κεντρική Συνεταιριστική Ένωση Ελαιοπαραγωγών Ελλάδος» («Ελαιουργική»). Η Ελαιουργική ιδρύθηκε στις 25 Αυγούστου (απόφαση Υπουργείου Γεωργίας 128672/28652/1949) ως κεντρική Ένωση Συνεταιρισμών που τη συγκρότηση της προβλέπει η συνεταιριστική νομοθεσία (Ν. 602/1915 άρθρ. 85). Έδρα της έχει την Αθήνα και περιφέρεια της ολόκληρη τη Χώρα.

Η νέα Οργάνωση σκοπό έχει να βοηθήσει στην προκοπή της ελαιοκομίας μας και να υποστηρίξει τα προϊόντα της ελιάς καθώς και την οικονομία των ελαιοπαραγωγών. Επίσης έργο της είναι να διευκολύνει, να καθοδηγή, να παρακολουθή και να αναπτύξει τις εργασίες των μελών της, σχετικά με την ελιά και τα προϊόντα της.

Ειδικότερα η Οργάνωση σκοπό έχει να προμηθεύεται για τα μέλη της χρήσιμα είδη για την ελαιοκομία και την ελαιουργία, να μεσολαβεί για τη διάθεση των

προϊόντων της ελιάς, να συγκεντρώσει και να διαθέσει λάδια και ελιές για λογαριασμό τρίτων (Κράτος, Οργανισμοί, Συνεταιρικές Οργανώσεις, κλπ.) εφόσον αυτό δεν είναι αντίθετο στα συμφέροντα των μελών της. Ακόμη θα φροντίσει για την τυποποίηση του λαδιού και των ελιών, για το άνοιγμα νέων αγορών στο εξωτερικό, για την απόκτηση συγχρονισμένων εγκαταστάσεων κατεργασίας των προϊόντων και υποπροϊόντων της ελιάς κλπ.

Η Ελαιουργική ιδρύθηκε από 8 Ενώσεις Γεωργικών Συνεταιρισμών ελαιοπαραγωγικών περιφερειών.

Στην πρώτη, ύστερα από την ίδρυση της, γενική συνέλευση, που οι συνεδριάσεις της διάρκεσαν από τις 23 – 26 Αυγούστου, έγιναν δεκτές ως μέλη 12 ακόμη Συνεταιρικές οργανώσεις (έντεκα Ενώσεις και ένας Συνεταιρισμός).

Η συνεταιρική μερίδα ορίζεται από το καταστατικό σε 500.000 δραχμές. Κάθε μέλος έχει μια μερίδα. Οφείλει όμως να αποκτήσει μερίδες ανάλογες με την παραγωγή του σε λάδι ή βρώσιμες ελιές, με βάση να παίρνουν για κάθε 500.000 οκάδες λάδι ή 2.500.000 οκάδες ελιές μια μερίδα. Το δικαίωμα εγγραφής ορίζεται από τη Γ. Σ. Ηδη έχει οριστή σε 500.000 δραχμές.

Κατά την πρώτη γενική συνέλευση έγινε εκλογή των μελών του Διοικητικού και του Εποπτικού Συμβουλίου που συγκροτήθηκαν:

Διοικητικό Συμβούλιο: Ι. Ζουρίδης, (πρόεδρος) Προκ. Χατζηευστρατίου, (Αντιπρόεδρος) Αθ. Βραδής, (αντιπρόεδρος) Σ. Παρασκάκης (συμπράττων σύμβουλος) Βεν. Ζερβέας (γραμματέας) Ν. Κατσουράκης και Α. Αναστασίου (σύμβουλοι).

Εποπτικό Συμβούλιο: Μιχ. Γιαλεσάκης (προϊστάμενος) Π. Τροιζής (αναπληρωτής) Σ. Ιωαννόπουλος (σύμβουλος).

Διευθυντής ορίστηκε ο Ι. Μητσοτάκης.

Για την καλύτερη διεξαγωγή των εργασιών της Ελαιουργικής προβλέπεται ότι μπορεί να συγκροτηθεί ειδικό Γνωμοδοτικό Συμβούλιο.

Η Ελαιουργική άρχισε κιόλας τις προσπάθειες της για να προστατευθεί το λάδι της νέας εσοδείας με τον καθορισμό τιμής ασφαλείας, συγκέντρωση και άλλα πρόσφορα προστατευτικά μέτρα.

Αναλυτικά για τη Γ. Σ. βλ. Φ. Σ. 1949, σ. 1722. Για τις ενέργειες σχετικά με το λάδι βλ. και στο Υποκεφάλαιο Η.

Η νέα οργάνωση με την συγκεντρωτική και δυναμική προεδρία του Ι. Ζουρίδη, τις ειδικές συνθήκες της εποχής και τις επαφές του, καταπιάστηκε με αρκετή επιτυχία για την εξυπηρέτηση των ελαιοπαραγωγών και κυρίως του κρητικού λαδιού το οποίο έως τότε δεν είχε λαμπρή θέση στην αγορά κυρίως από έλλειψη σύγχρονων τεχνικά ελαιουργείων. (Βλ. π.χ. τις τιμές συγκέντρωσης λαδιού του 1947 στο τμήμα για ΚΥΔΕΠ παραπάνω).

Για το έργο της βλ. κυρίως στην επόμενη περίοδο 1951 – 1955.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΟΙΝΟΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ «ΟΙΝΙΚΗ»

Άλλος τομέας για τον οποίο έγινε συστηματική και πολύχρονη προσπάθεια να αποκτήσει την κεντρική οικονομική του συνεταιριστική Οργάνωση είναι ο αμπελουργικός – οινοποιητικός τομέας όπου η συνεταιριστική ιδέα και πρακτική είχαν

διάφορες τοπικές εφαρμογές με πρωτοβάθμιες και δευτεροβάθμιες οργανώσεις από πολύ ενωρίς. Αλλά οι πολλοί τύποι κρασιών και τα διάφορα τοπικά συμφέροντα ήταν πάντα εμπόδιο στην κοινή δραστηριότητα, πέρα από μερικές κοινές ενέργειες για την αντιμετώπιση περιόδων κρίσεων στην οινοπαραγωγή – οινοδιάθεση (βλ. και στο Υποκεφ. Η).

Σύμφωνα με το μετακατοχικό αναπτυξιακό πρόγραμμα της Συνομοσπονδίας άρχισε η προσπάθεια με την ίδρυση πρώτα Συντονιστικού Γραφείου Αμπελουργικών Οργανώσεων στη Συνομοσπονδία (από 20 Αυγούστου 1946) από τις Οινοποιητικές οργανώσεις Αττικοβοιωτίας, Κρήτης, Λευκάδας, Σάμου. Γίνεται πανελλήνια σύσκεψη στις 12/11/1947 (αντιπρόσωποι, θέματα, κλπ. βλ. Φ. Σ. 1046, σ. 18).

Πολλές οι καθοδηγητικές και συντονιστικές δραστηριότητες του Γραφείου με την διεύθυνση του οινολόγου συνεταιριστή Θ. Σκαλαίου που εργάστηκε πολύ αποδοτικά. Πολλά στοιχεία υπάρχουν στην αναλυτική έκθεση των πεπραγμένων του Γραφείου από τον Θ. Σκαλαίο. (βλ. Φ. Σ. 1950, σ. 1844) κατά την πρώτη Γ. Σ. της Οινικής. Για τα κυριότερα βλ. Σ. 1950, σ. 25.

Βλ. αναλυτικά για την πρώτη Γ. Σ. στη Φ. Σ. 1950, σ. 1844 όπου και μεγαλόπνοα σχέδια και αποφάσεις.

Πέρα από τα λίγα ιδρυτικά μέλη εγκρίνεται η εγγραφή ως μελών των Ενώσεων Κυδωνίας, Σητείας, Ηρακλείου, Θήρας, Πατρών, Λευκάδος, Ρεθύμνης και άλλων που θα υπέβαλαν αιτήσεις διαρκούς της Γ. Σ. Χαρακτηριστικόν ότι «τα ούτω εγγραφόμενα μέλη είναι από της στιγμής τούτης κατά πάντα ισότιμα προς τα ιδρυτικά ταιούτα».

Τελικά και με πολλές δυσκολίες πραγματοποιήθηκε η ίδρυση της Οινικής, ως Κεντρικής Ένωσης Οινοποιητικών Συνεταιρικών Οργανώσεων, με εγκριτική απόφαση 97425/29.9.1949 με βάση το άρθρ. 85, ν.602/1915, με έδρα της την Αθήνα και περιφέρεια της ολόκληρη τη χώρα.

Η Οινική σκοπό της έχει να βοηθήσει στην προαγωγή της αμπελουργίας και της οινοπαραγωγής της χώρας μας. Θα επιδιώξει να δημιουργήσει τις απαραίτητες προϋποθέσεις και να βελτιώσει τους όρους που απαιτούνται για την τοποθέτηση των προϊόντων των μελών της στις αγορές του εσωτερικού και του εξωτερικού.....

Αντιπροσωπεύονταν στην Οινική τα κυριότερα αμπελουργικά διαμερίσματα της χώρας με 600.000 περίπου στρέμματα αμπελώνων και με συνεταιρικές οινοποιητικές εγκαταστάσεις που έχουν χωρητικότητα 26.000 τόνους.

Το δικαίωμα της εγγραφής ορίστηκε από τη γενική συνέλευση σε 200.000 δρχ. και η συνεταιρική μερίδα ορίζεται από το καταστατικό σε 500.000 δρχ. για κάθε 500.000 λίτρα χωρητικότητα εγκαταστάσεων που διαθέτει το κάθε μέλος.

Η πρώτη γενική συνέλευση της Οινικής εξέλεξε τα μέλη του διοικητικού και του εποπτικού της συμβουλίου. Αμέσως ύστερα συγκροτήθηκαν τα συμβούλια σε σώμα κατά τον ακόλουθο τρόπο: Διοικητικό συμβούλιο: Οι Στυλ. Παρασκάκης Πρόεδρος, Νικ. Καλαπόδης αντιπρόεδρος, Εμμ. Στρατάκης Γραμματέας, Γεωργ. Μαθιουδάκης και Νικ. Αργυρός Σύμβουλοι. Εποπτικό συμβούλιο οι Αρτ. Πατεράκης Προϊστάμενος, Ελευθ. Ευστρατίου αναπληρωτής και Δημ. Σίνης μέλος.

Η Οινική άρχισε αμέσως τη συγκρότηση των υπηρεσιών της για να αντιμετωπίσει το ταχύτερο τα ζητήματα του κρασιού. (Σ. 1950, σ. 15). Ανάμεσα στις επιδιώξεις:

– Καθορισμός τρόπου διαχείρισεως παραγωγής μελών της Οινικής (άρθρ. 3 του καταστατικού) και εξουσιοδότηση Δ. Σ. προς τούτο.

– Απόφασις περί ιδρύσεως Πρατηρίων και Υποκαταστημάτων εις το εσωτερικό

και το εξωτερικό, καθορισμός γενικών όρων ιδρύσεως των και εξουσιοδότηση Δ. Σ. προς διορισμόν αντιπροσώπων και πρακτόρων (παμψηφεί η εγκριτική απόφαση).

– Έγκρισις αγοράς οικοπέδου ανεγέρσεως Κεντρικού Οινοποιείου τυποποιήσεως, εργοστασίων κονιακοποιίας και εγκαταστάσεων συμπυκνώσεως (παμψηφεί έγκριση).

– Αξιοποιήσις Σχεδίου βοηθείας Μάρσαλ δι' εκχωρήσεως εις την Οικικήν προβλεπομένων πιστώσεων δι' ανέγερσιν κεντρικού πρότυπου οινοποιείου τυποποιήσεων, εργοστασίων κονιακοποιίας, εγκαταστάσεων συμπυκνώσεως και δεξαμενοπλοίων μεταφοράς οίνων. (Διαλογική συζήτηση και διευκρινίσεις Θ. Σκαλαίου για προβλέψεις σχεδίου Μάρσαλ, όσον αφορά τις τοπικές και περιφερειακές εγκαταστάσεις Οικικής – περιφερειακών Συνεταιρικών Οργανώσεων. Κατόπιν τούτου παμψηφεί έγκριση αξιοποιήσεως του συνόλου των προβλεπομένων πιστώσεων υπό του σχεδίου Μάρσαλ υπέρ της ανασυγκροτήσεως της Οινοποιίας).

Για τις πρώτες ενέργειες προς την Κυβέρνηση από 30/3/1950 βλ. Φ. Σ. 1950 σ, 1935.

Για τη δραστηριότητα της βλ. στην επόμενη περίοδο 1951 – 1955.

Η ΚΕΥΡΥ: ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΣ ΥΠΟΓΕΙΩΝ ΚΑΙ ΠΕΟΝΤΩΝ ΥΔΑΤΩΝ

Το 1949 ιδρύεται και η ΚΕΥΡΥ. Η Κοινοπραξία ιδρύθηκε στις 19 Απριλίου (Αποφ. Υπουργ. Γεωργίας 52534/1949) με έδρα την Αθήνα και περιφέρεια ολόκληρη τη Χώρα. Σκοπός της είναι να καταρτίζη πραγράμματα για την εκτέλεση υδραυλικών έργων και την εντατική εκμετάλλευση των τρεχομένων και των υπόγειων νερών. Επίσης θα κατασκευάζη στην ύπαιθρο υδατικά και παραγωγικά έργα για λογαριασμό των μελών της ή και τρίτων, που οι ιδιοκτησίες τους βρίσκονται μέσα στην περιοχή των έργων και επομένως η σύμπραξη τους είναι απαραίτητη για την εκτέλεση τους.

Η Κοινοπραξία θα χρησιμοποιή γεωτρύπανα, αντλητικά μηχανήματα, εκσκαφείς κλπ. Τα έργα μπορεί να εκτελή είτε η ίδια είτε να τα αναθέτη ολόκληρα ή μέρη τους, σε τοπικές συνεταιρικές οργανώσεις, που θα εργάζωνται με τις οδηγίες της και την εποπτεία της.

Η Κοινοπραξία διέπεται από τις διατάξεις του Νόμου 1859/1944 που επανέφερε σε ισχύ τις σχετικές διατάξεις του νόμου 479/1943. Συμπληρωματικά ισχύει και γι' αυτή ο Νόμος 602 του 1915.

Η κοινοπραξία ιδρύθηκε από 9 Ενώσεις γεωργικών συνεταιρισμών. Στην πρώτη όμως ύστερα από την ίδρυση της γενική συνέλευση, που έγινε από 2 – 5 Μαΐου 1949 γράφτηκαν αμέσως μέλη ακόμη 16 Ενώσεις, δηλ. αμέσως από την αρχή είχε 25 Ενώσεις μέλη.

Τα αναγκαία γεωτρύπανα για τα έργα της θα τα παραχωρήση στην Κοινοπραξία το Κράτος σύμφωνα με σχετική απόφαση. Η Κοινοπραξία συγκρότησε τα όργανα της λειτουργίας της και προσέλαβε τεχνικό διευθυντή το μηχανικό Παύλο Γεωργίου. Στεγάστηκε προσωρινά στα γραφεία της Συνομοσπονδίας.

Για να κατοχυρωθή η άρτια και αποδοτική λειτουργία της Κοινοπραξίας προβλέπεται από το καταστατικό της η συγκρότηση γνωμοδοτικού συμβουλίου από ειδικούς στα έργα της, που θα είναι συμπαραστάτες και σύμβουλοι για τη διοίκηση της. (Σ. 1949, σ. 57).

Τις δυσκολίες που αντιμετώπισε από την αρχή με τις κυβερνητικές παλινωδίες

περιγράφει ο Σ. 1953, σ. 60 και ο Β. Τρίχος Σ. 1954, σ. 109. (Βλ. στην περίοδο 1951 – 1960).

Ο ΑΥΤΟΝΟΜΟΣ ΣΤΑΦΙΔΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ (ΑΣΟ)

Παρόλο που δεν είναι καθαυτό συνεταιριστική οργάνωση (όπως όταν πρωτοδρόνηκε) αλλά παρεμβατικός ημικρατικός Οργανισμός για τη κορινθιακή σταφίδα, δίνουμε στη συνέχεια μερικές πληροφορίες αφού αφορούν τον συνεταιριστικό αγροτικό κόσμο (Ενώσεις κλπ.) και αφού πάντα υπάρχει το αίτημα για μετατροπή του σε Κεντρική Συνεταιριστική Οργάνωση.

Από τις 5 έως τις 8 Δεκεμβρίου 1949 συνεδρίασε στην Αθήνα στα γραφεία του Σταφιδικού Οργανισμού (Α.Σ.Ο.) ειδική σύσκεψη των αντιπροσώπων των Ενώσεων των σταφιδικών συνεταιρισμών. Στη σύσκεψη έλαβαν μέρος και οι αντιπρόσωποι του Α.Σ.Ο.

Τα αιτήματα των σταφιδικών οργανώσεων συνοπτικά διατυπωμένα είναι τα ακόλουθα: ζητούν:

1. Να παραχωρηθούν στον Α.Σ.Ο. όλα τα κέρδη από την εκμετάλλευση της μέλασσας και να χρησιμοποιηθούν για να δοθή συμπληρωματικό τίμημα στους σταφιδοπαραγωγούς.

2. Να διατεθούν από την Ανασυγκρότηση επαρκείς πιστώσεις για τη γεωργία και ειδικότερα για τη σταφιδοπαραγωγή.

3. Ν' αναγνωριστή στη σταφιδοπαραγωγή το δικαίωμα να διαθέτη απευθείας στο εξωτερικό τη σταφίδα της χωρίς να μεσολαβή, όπως γίνεται τώρα, η Ένωση Εξαγωγέων, που επιβαρύνει έτσι αδικαιολόγητα το προϊόν με περιττές προμήθειες.

4. Επίσης να καταργηθή η σχετική διάταξη του Ν. Δ. 1247 του 1949 που ορίζει ότι στο διοικητικό συμβούλιο του Α.Σ.Ο. μετέχει με αντιπρόσωπο της και η Ένωση εξαγωγέων.

5. Να συνεχίση η Τράπεζα της Ελλάδος να χρηματοδοτή με την εγγύηση του Κράτους απευθείας τον Α.Σ.Ο. με τόκο 3%.

6. Το επιτόκιο των χρηματοδοτήσεων προς την Αγροτική Τράπεζα να μην είναι ανώτερο από 1% ώστε να μπορή και η ίδια να δανείζει τους αγρότες με 4% τους συνεταιρισμένους, 6% τους ασυνεταιριστούς και 3% τις Ενώσεις γεωργ. συνεταιρισμών.

7. Να εγκριθή η πληρωμή των φόρων για το κρασί, το λάδι κ.λ.π. των περασμένων ετών χωρίς πρόστιμα και τόκους υπημερίας.

8. Τέλος να οριστή για κάθε παραγωγή σε χίλιες οκάδες το ποσό του κρασιού που θα μένη αφορολόγητο για οικογενειακή χρήση.

(Σ. 1950, σ. 16).

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ'

Η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΙΣΤΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΓΕΩΡΓΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ Η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Βασική ενημέρωση.

Τα θέματα της ΑΤΕ εξετάζονται στο έργο αυτό κυρίως ως θέματα σχέσεων ΑΤΕ – Συνεταιρισμών αφού η ΑΤΕ έχει αναλάβει την Εποπτεία Συνεταιρισμών (βλ. Υποκεφ. Β'), τη φροντίδα για μέτρα ανάπτυξης των γεωργικών συνεταιρικών Οργανώσεων και την πιστοδότηση της γεωργίας που, στο μεγαλύτερο μέρος της, είναι συνεταιρισμένη.

Τις όλες δραστηριότητες της ΑΤΕ βλ. στους ετήσιους Απολογισμούς της και άλλα δημοσιεύματα της ίδιας και διαφόρων συγγραφέων.

Η συγκρότηση του Δ.Σ. της ΑΤΕ τον Ιανουάριο 1946.

Σύμφωνα με το από 4 Ιανουαρίου 1946 Διάταγμα (ΦΕΚ 16/1946) το Δ.Σ. της ΑΤΕ συγκροτήθηκε από 15 μέλη κατά τρόπο που να υπάρχει ευρύτατη αντιπροσώπευση όλων των συνενδιαφερομένων για τη γεωργία μερών. Αποτελείται από: 1) τον Διοικητή, 2) Υποδιοικητή, 3) Ανώτερο Συνεταιριστικό Σύμβουλο της ΑΤΕ, 4) τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Γεωργίας, 5) τον Διευθυντή της Α' Διευθύνσεως Υπουργείου Γεωργίας, 6) ένα Καθηγητή Αγροτικής Πολιτικής ή Πολιτικής Οικονομίας, 7) τον Διευθυντή της Ανωτ. Γεωπονικής Σχολής Αθηνών, 8) ένα αντιπρόσωπο της Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών, 9) ένα αντιπρόσωπο της Ομοσπονδίας Γεωπόνων Ελλάδας και 10-16) από 6 αντιπροσώπους των Ενώσεων Συνεταιρισμών που θα εκλεγόταν κατά μεγάλα γεωγραφικά Διαμερίσματα. Τέτοιοι εκλέχτηκαν:

1) Θράκη – Ανατολική Μακεδονία, Αλ. Μπαλτατζής, Ξάνθης (αναπληρωτής Γ. Τσαμπούσης, Ξερρών)

2) Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας, Γ. Βουλγαρούδης, Λαγκαδά (αναπληρωτής Αριστ. Μολυβδάς, Βοΐου)

3) Ηπείρου, Δυτικής Στερεάς, Ιονίων, Κ. Πολίτης, Αγρινίου (αναπληρωτής Ν. Αθανασίου, Παραμυθιάς)

4) Θεσσαλίας, Ανατ. Στερεάς, Ευβοίας, Ι. Αφεντάκης (αναπληρωτής Δημ. Παπαθανασίου)

5) Πελοποννήσου και Ζακύνθου, Θεοφ. Ανδρικόπουλος, Κιάτου (αναπληρωτής Ανδρ. Δήμας, Αρκαδίας)

6) Κρήτης και Ν. Αιγαίου, Αρτ. Γεωργιάς, Κυδωνιών (αναπληρωτής Προκ. Χατζηευστρατίου, Λέσβος)

(βλ. Φ.Σ. 1946, σ. 30).

Για τις εξελίξεις μετά τις εκλογές του 1946 βλ. πιο κάτω.

Οι θέσεις της Συνομοσπονδίας για την αγροτική πίστη και το έργο της ΑΤΕ.

Στα Ψήφισματά της Συνομοσπονδίας (που μνημονεύτηκαν σε προηγούμενες σελίδες) υπάρχει και ειδικό Ψήφισμα για την αγροτική πίστη και την ΑΤΕ.

Το ψήφισμα ήταν το ακόλουθο:

«Η Συνομοσπονδία έχουσα υπ' όψιν ότι τεράστια και ποικίλης μορφής είναι αι ανάγκαι του αγροτικού κόσμου και ότι τα διατιθέμενα διά την γεωργίαν κεφάλαια είναι εντελώς ανεπαρκή, ζητεί όπως προικοδοτη-

θή η Αγροτική Τράπεζα δι' αλλαγών προς τας σημερινάς ανάγκας της γεωργίας κεφαλαίων και διευκολυνθή αυτή προς σύναψιν δανείων εις το εξωτερικόν, προς αύξησιν των κεφαλαίων της ώστε να καταστή αυτή

ικανή να ενισχύσει επαρκώς τους αγρότες και να υποβοηθήσει το έργο του εφοδιασμού δι' εγκαταστάσεων και μηχανημάτων των γεωργικών Συνεταιρισμών προς ανάπτυξιν της γεωργικής παραγωγής, ήτις αποτελεί ως γνωστόν την κυρίαν βάσιν της ανασυγκροτήσεως και αποκαταστάσεως της οικονομίας της χώρας.

Η Συνομοσπονδία τονίζει ότι εμμένει κατ' αρχήν εις τας υπό του συνεταιρισμένου αγροτικού κόσμου διατυπωθείσας επανειλημμένως απόψεις των οποίων οριστική αποικρυστάλωσις περιέχεται εις τα σχετικά ψηφίσματα της Γενικής Συνελεύσεως της Συνομοσπονδίας του έτους 1936 και με πικρίαν παρατηρεί ότι, δεν εφηρμόθησαν μέχρι σήμεραν αι αποφάσεις αυτάι, αι οποιαί αποτελούν το απαύγασμα σειράς ετών μελέτης. Η Συνομοσπονδία είναι πρόθυμος εν συνεργασία μετά της Τραπεζής να εξετάση τα διατυπούμενα αιτήματα εις τα ανωτέρω ψηφίσματα και να τα προσαρμόση, όπου τούτο επιβάλλεται, προς τās σήμεραν υφισταμένας συνθήκας.

Η είσοδος ικανού αριθμού εκπροσώπων του Συνεταιρισμένου Αγροτικού Κόσμου εις το Δ.Σ. της ΑΤΕ και η διαφανομένη εκ των μέχρι τούδε ενεργειών της νέας Διοικήσεως καλή πρόθεσις, θα αποτελέσουν την εγγύησιν δια την διαχάραξιν, με στενή συνεργασία Συνεταιρισμών και Τραπεζής, σταθερατέρως και ευρύτερας συνεταιριστικής πολιτικής εις τα ζητήματα της αγροτικής πίστεως.

Ειδικότερον η Συνομοσπονδία θεωρεί υποχρέωσιν της, να αξιώση:

1) Την αναμόρφωσιν της ΑΤΕ συμφώνως προς τας απαιτήσεις της μεταπολεμικής οικονομίας και της οργανώσεως των συνεταιρισμών εις ειδικευμένους Συνεταιρισμούς παραγωγής, επεξεργασίας και βιομηχανοποιήσεως, με Ενώσεις Συνεταιρισμών με καθολικήν αρμοδιότητα και αντίληψιν δια τους κατά μέρος ειδικευμένους Συνεταιρισμούς ως και με ειδικευμένας Ομοσπονδίας ή Κεντρικάς Ενώσεις δια τα κατά μέρος προϊόντα μας και διά την εξυπηρέτησιν γενικωτέρων σκοπών της παραγωγής.

2) Την αποκέντρωσιν των Κεντρικών αυτής υπηρεσιών, κατά μεγάλα γεωγραφικά διαμερίσματα, με την

δημιουργίαν επιτελικών Υποκαταστημάτων εις αυτά.

3) Την εξ ολοκλήρου πρακτόρευσιν της ΑΤΕ εις την ύπαιθρον υπό των Γεωργικών Συνεταιρισμών.

4) Την οικονομικήν ενίσχυσιν των Συνεταιρικών Οργανώσεων δια τον εφοδιασμόν αυτών δι' ειδικών εγκαταστάσεων συγκεντρώσεως, επεξεργασίας, τυποποιήσεως, βιομηχανοποιήσεως, και διαθέσεως των γεωργικών μας προϊόντων.

5) Την από κοινού εκπόνησιν μετά της Πανελληνίου Συνομοσπονδίας κανονισμού δια την χρησιμοποίησιν εκ παραλλήλου των υπαλλήλων αυτής και των υπαλλήλων των Συνεταιρικών Οργανώσεων προς καλλιτέραν εξυπηρέτησιν του αγροτικού κόσμου και υποβοήθησιν του έργου της ανασυγκροτήσεως.

6) Την εξασφάλισιν και διά τους Συνεταιριστικούς Υπαλλήλους των αυτών με τους υπαλλήλους της ΑΤΕ οικονομικών και προστασίας όρων, εφ' όσον οι υπάλληλοι των Συνεταιρικών Οργανώσεων και των Υπηρεσιών της ΑΤΕ εργάζονται αλληλοσυμπληρούμενοι δια να φέρωσιν εις πέρας το έργο της χρηματοδοτήσεως της Ελληνικής Γεωργίας, επ' ωφελεία του συνόλου.

7) Την απλούστευσιν του τρόπου δανεισμού και την χρησιμοποίησιν των ανοικτών λογαριασμών προς τας Συνεταιρικές Οργανώσεις και δι' αυτών προς τους συνεργάτους, διακοπτομένης της περαντέρω κατ' αποκοπήν και κατ' αυθαίρετον τρόπον, χορηγήσεως ορισμένων ποσών δ' εκάστην καλλιέργειαν και δι' ολοκλήρωσιν την Χώραν.

8) Την χρησιμοποίησιν των υπαλλήλων της ΑΤΕ, εις τας περιφερειακάς Υπηρεσίας και την λήψιν μέτρων δια την επαναφοράν της κλονισθείσης υπαλληλικής ιεραρχίας λόγω των κατά καιρούς επεμβάσεων.

9) Την πλήρη ανεξαρτοποίησιν της Εποπτείας Συνεταιρισμών και την εν συνεργασία με την Πανελληνίον Συνομοσπονδίαν άσκησιν του έργου της.

10) Την χρησιμοποίησιν του τεχνικού αυτής προσωπικού εις έργα γεωργοοικονομικής ερευνής, διακοπτομένης της περαιτέρω απασχολήσεως αυτού εις δικηκτικής φύσεως τοιαύτα».

Περιοριστικές εξελίξεις στη Διοίκηση της ΑΤΕ (μετα τις εκλογές του 1946).

Η παραπάνω σύνθεση δεν διατηρήθηκε πολύ. Αμέσως μετά την κυβερνητική μεταβολή των εκλογών 31/3/1946 με Ν.Δ. (Φ.Ε.Κ. 149/8.5.46) έγιναν περιοριστικές μεταβολές με συγκεντρωτικό πνεύμα κρατισμού. Ορίζονται ως μέλη του Δ.Σ.:

1 - 2) Ο Διοικητής και Υποδιοικητής ΑΤΕ.

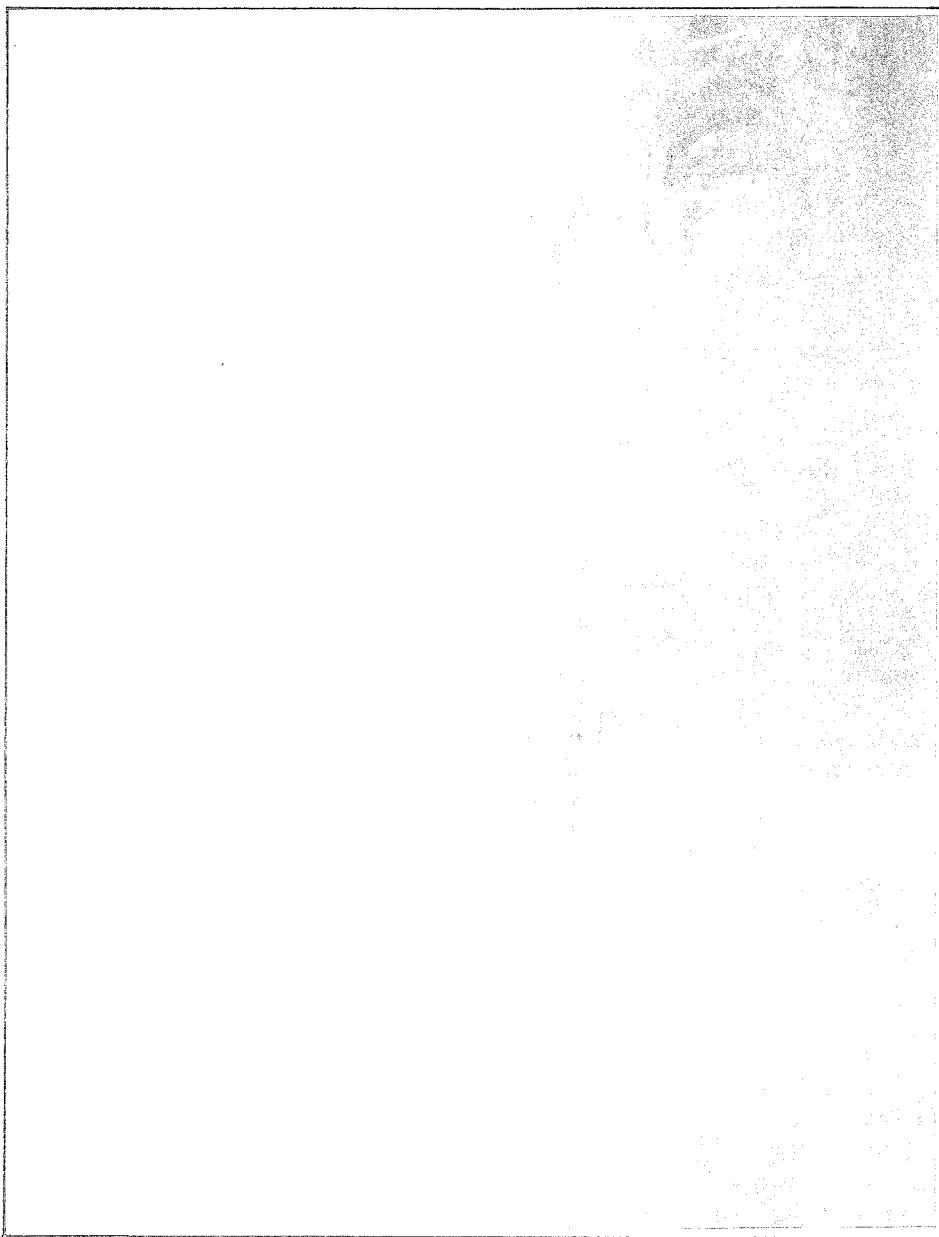
3 - 4) Ο Γενικός Γραμματέας Υπουργείου Γεωργίας και 1 Γενικός Διευθυντής Υπουργείου Γεωργίας.

5 - 6) 1 καθηγητής Αγροτικής Πολιτικής ή Πολιτικής Οικονομίας που οριζόταν από το Υπ. Γεωργίας και ο Πρύτανης της Ανωτάτης Γεωπονικής.

7 - 10) Τέσσερις αντιπρόσωποι της Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών που οριζόταν από αυτήν.

11 - 12) Δύο πρόσωπα ειδικά δια γεωργοοικονομικά κλπ. που οριζόταν από το Υπουργικό Συμβούλιο.

Δηλαδή απομακρύνθηκε από το Δ.Σ. ο Ανώτερος Συνεταιριστικός Σύμβουλος ΑΤΕ (Νόμου 189/1945) Θ. Τζωρτζάκης με κατάργηση της θέσεως του ως μέλους της

Προσπάθειες Κράτους - ΑΤΕ 1945/46 για άμεση πρόχειρη στέγαση πολεμοπαθών - πυροπαθών. Το αχυρένιο στέγαστρο και το λιθόκτιστο στη Μυλόγουστα.

Διοικήσεως με βαθμόν Υποδιοικητού⁽¹⁾, μειώθηκαν οι αντιπρόσωποι των Ενώσεων σε 4 (που όμως δεν θα εκλεγόταν αλλά θα διοριζόταν από τη Συνομοσπονδία) και καταργήθηκε ο αντιπρόσωπος της Ομοσπονδίας γεωπόνων.

Ανασυστάθηκε ακόμα η Β' θέση Υποδιοικητού με κατάργηση της θέσεως Γενικού Διευθυντού Ν. 1500/1944.

Το Σ.Δ. (1946, τ. 9, σ. 5) χαρακτηρίζει ως «αδικόν επίθεσιν μετά βιαιοπραγιών» το νέο Ν.Δ. για την ΑΤΕ και ειδικά όπως καθορίζει τη σύνθεση του Δ.Σ. με τομεάρχες και όχι με πανελλήνιο εκλογή των αιρετών.

Τις αντιδράσεις για τις κυβερνητικές αυτές ενέργειες βλ. αναλυτικά και στα πρακτικά της Βουλής της 12/6/1946 που αναδημοσιεύονται στη Φ.Σ. 1946, σ. 40 ε-πομ.

Απάντησε ο Υπουργός Γεωργίας Α. Παπαθανάσης που προσπάθησε να δικαιολογήσει τα γενόμενα, αναγνωρίζει την βασική σημασία των Συνεταιρισμών και δηλώνει ότι θα φέρει νόμον δια να πείση τους αντιπάλους ότι «ουδέποτε σείς εκάματε προσπάθειαν φιλαγροτικήν ανωτέραν ημών». Υπόσχεται ότι θα ανατεθεί η συγκέντρωση σίτου στις Ενώσεις, θα αναγνωρίζονται πλήρως η αυτονομία και αυτοτέλεια αυτών, θα παραχωρούνται όλα τα ακίνητα της Κ.Ε.Π.Ε.Σ. κατά κυριότητα στις Συνεταιριστικές Οργανώσεις. Και ότι όταν βελτιωθεί η οικονομική κατάσταση των Οργανισμών θα μετέχουν, με τις εισφορές και τις καταθέσεις τους στην ΑΤΕ, πιο ουσιαστικά και πιο ενεργητικά στη διοίκηση της. (Αναλυτικά στη Φ.Σ. 1946, σ. 40 - 43).

Στα παραπάνω «φιλοσυνεταιριστικά» επέδρασαν, ασφαλώς, όσα αναφέρονται αμέσως στη συνέχεια.

Χαρακτηριστική παρέμβαση της Βρετανικής Οικονομικής Αποστολής. Ύμνος για τη συνεταιριστική κίνηση.

Είναι γνωστό ότι την εποχή εκείνη υπήρχε συμβουλευτική παρέμβαση των Συμμαχικών Υπηρεσιών σε όλους τους κρατικούς τομείς, αφού στην οικονομική και άλλη ενίσχυση τους στηριζόταν το πρόβλημα όχι μόνο ανασυγκροτήσεως αλλά και επιβιώσεως της χώρας. (Οι παρεμβάσεις ήταν, ανάλογα με τα θέματα και τα πρόσωπα, άλλοτε ωφέλιμες και άλλοτε όχι, άλλοτε αντικειμενικές και άλλοτε υποκειμενικές.)

Με βάση την προσωπική μου γνώση και στοιχεία του αρχείου μου είναι δυνατό να υποστηριχθεί ότι οι παρεμβάσεις της Βρετανικής Οικονομικής Αποστολής – σε ότι αφορούσε τον τομέα της γεωργίας και κυρίως των Συνεταιρισμών – ήταν αντικειμενικές και επωφελείς. Αυτό οφειλόταν, σε μεγάλο βαθμό, στην όλη αγωγή του Βρετανικού Κράτους, με την μεγάλη συνεταιριστική κίνηση, κυρίως όμως στην παρουσία, ως μέλους της Αποστολής, του Α. Σμθ, εκπροσώπου των Συνεταιρισμών της Χώρας αυτής, λαμπρού ανθρώπου και συνεταιριστή που διατηρούσε άριστες

(1) Με τον νόμο διατηρήθηκε στην υπηρεσία ως Γενικός Επιθεωρητής Συνεταιρισμών (μετά τον Δ/ντή Συνεταιρισμών) με βαθμόν Διευθυντού. Την αξιολογή αυτή ανώτατη θέση δεν αποδέχτηκε και αποχώρησε διότι επιδίωξη του ήταν η ενεργητική επίδραση του στη συνεταιριστική γραμμή της ΑΤΕ ως μέλους της Διοικήσεως και όχι η εξασφάλιση υψηλής και πολύ καλά αμειβόμενης υπαλληλικής θέσεως. (Για το λόγο αυτό δεν επαναλήφθηκε η διάταξη στην κώρωση του αρχικού νόμου). Προτίμησε την φτωχή οικονομικά ομότιτλη θέση στη Συνομοσπονδία από όπου είχε την ελπίδα για συνεταιριστική προσφορά (δυστυχώς οι συνθήκες που διαμορφώθηκαν στη Συνομοσπονδία με την νοσοτροπία Ι. Αφεντάκη, δεν επέτρεψαν την απόδοση μεγάλου έργου).

σχέσεις τόσο με τους γεωργικούς όσο και τους αστικούς συνεταιρισμούς και συνέβαλε πολύ στην πρόοδο τους. Επίσης η παρουσία ως βοηθού του του Σπ. Σαμούτ.

Οι σχέσεις της Αποστολής με την Συνομοσπονδία ήταν άριστες.

Στο αρχείο μου υπάρχει αντίγραφον της από 17 Αυγούστου 1946 επιστολής του Αρχηγού της Βρεττανικής Οικονομικής Αποστολής προς τον Υπουργόν Γεωργίας με κοινοποίησιν προς τον Υπουργόν Οικονομικού Συντονισμού. Δυστυχώς το αντίγραφον αυτό είναι ανυπόγραφον (τότε δεν υπήρχαν οι σημερινές δυνατότητες για φωτοαντίγραφα) και συνεπώς δεν είναι δυνατόν να εγγυηθώ – αποδείξω απόλυτα την γνησιότητα του, η οποία όμως είναι φανερή από το όλο αγγλικό ύφος του, αλλά και από άλλες μεταγενέστερες ενέργειες. Η παρέμβαση αυτή (το περιεχόμενο της) έστω και αν δεν έφερε άμεσα αποτελέσματα, αποτελεί ύμνον δια την έως τότε συνεταιριστική κίνηση, την προσφοράν της, τις ικανότητες και τα δικαιώματα της, σε αντίθεση με τον φοβερό κρατικό κομματισμό που επιβλήθηκε μετά τις εκλογές του 1946. Η επιστολή είναι η ακόλουθη: (δίδεται μονοτονικά)

ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗ

ΑΘΗΝΑΙ

17 Αυγούστου 1946

Πρός την Α.Ε.

Τον κ. Υπουργόν της Γεωργίας

Ε ν τ α ύ θ α

Εξοχότατε Κύριε Υπουργέ,

Η Βρεττανική Οικονομική Αποστολή έλαβεν γνώσιν των εισηγήσεων της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής επί των Γεωργικών ζητημάτων εν σχέσει προς τον Νόμον τον ρυθμίζοντα τα της Αγροτικής τραπέζης και εν συνεχεία της τελευταίας συνεργασίας μεταξύ της Υμετέρας Εξοχότητος και του επί των Συνεταιρισμών Μέλους της Αποστολής επιθυμεί να παράσχη εις την Κυβέρνησιν της Ελλάδος την γνώμην αυτής επί του θέματος του αφοράντος την Αντιπροσώπησης των Γεωργικών Συνεταιρισμών εις το Διοικητικόν Συμβούλιον της Αγροτικής Τραπέζης.

Εκ των ερευνών τας οποίας ενήργησε μέχρι σήμερον η Αποστολή, δεν προκύπτουσι στοιχεία εξ ων να διαφαίνεται ότι η Πανελλήνιος Συνομοσπονδία Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών ή οι υπό την αιγίδα αυτής λειτουργούντες πολυπληθείς Συνεταιρισμοί διατελούσιν υπό την επίδρασιν ανατρεπτικών επιρροών.

Η γνώμη της Αποστολής είναι ότι το Γεωργικόν Συνεταιριστικόν Κίνημα είναι αντάξιον της πληρεστερας δυνατής υποστηρίξεως εις όλα τα επίπεδα της οργανώσεως αυτού, θεωρεί δε ως όλως ιδιαιτέρως σκόπιμον όπως η επιρροή της Πανελληνίου Συνομοσπονδίας Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών ενισχυθῆ έτι μάλλον, προς το συμφέρον της Οργανώσεως της Γεωργίας επί εθνικής κλίμακος.

Η Αποστολή είναι της γνώμης ότι οι αντιπρόσωποι των Συνεταιρισμών εις το Δ. Συμβούλιον της Αγροτικής Τραπέζης δέον να αποτελώσιν πραγματικήν εκπροσώπησιν του Γεωργικού πληθυσμού.

Οι γεωργοί, οίτινες μετέχουσι του Συνεταιριστικού Κινήματος περιλαμβάνουσι πρόσωπα ασχολούμενα αυτοπροσώπως με γεωργικάς εργασίας και πρόσωπα άτινα χρησιμοποιούσιν άλλους διά τας εργασίας ταύτας διά λογαριασμόν των, και τα οποία, μολονότι είναι εξ ίσου παραγωγοί γεωργικών προϊόντων, ιδίω δικαίω, θα ηδύναντο να μην χαρακτηρισθώσιν ως εξ επαγγέλματος γεωργοί.

Προφανώς, η Κοινοβουλευτική Επιτροπή, εισηγουμένη όπως οι αντιπρόσωποι των Συνεταιρισμών εις το Δ. Συμβούλιον της Αγροτικής Τραπέζης, καθώς και οι αναπληρωταί αυτών, ώσι κατ' επάγγελμα γεωργοί, προτείνει όπως ο κύκλος των υποψηφίων διά αντιπροσώπευσιν περιορισθή μόνον εις τους αυτοπροσώπως εργαζομένους εν τοις αγροίς. Εάν τούτο ήθελε συμβή, κατά την γνώμην της Αποστολής, η Αγροτική Τράπεζα θ' απεστερείτο των πλεονεκτημάτων της πείρας και των γνώσεων, της άλλης τάξεως των γεωργών περί των ανωτέρω και οι οποίοι λόγω της ανωτέρας διοικητικής των ικανότητος έπαιξαν και εξακολουθούσι να παίζωσι σημαντικόν και χρήσιμον ρόλον εις το Συνεταιριστικόν Κίνημα.

Κατά συνέπειαν η Αποστολή συνιστά όπως το εισηγούμενον μέτρον τροποποιηθή ούτως ώστε να καταστήση και την τάξιν ταύτην των μη κατ' επάγγελμα γεωργών εκλογίμον διά την αντιπροσώπευσιν των Συνεταιρισμών εις το Δ. Συμβούλιον της Αγροτικής Τραπέζης οπότε θα είναι αναγκαίον όπως αρθή και το ασυμβίβαστον μεταξύ του μέλους του Δ. Συμβουλίου της Τραπέζης και του κατέχοντος αξίωμα εν τω Συνεταιριστικώ Κινήματι. Εν συντομία η Αποστολή συμβουλεύει όπως ο Νόμος ακολουθήση τας αρχικάς προθεσεις του κ. Υπουργού της Γεωργίας και όπως αι τροποποιήσεις τας οποίας εισηγείται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή μη γίνωσι τελικώς αποδεκταί.

Η Αποστολή έλαβεν υπό σημείωσιν την δήλωσιν του κ. Υπουργού της Γεωργίας ότι ούτος ανέκαθεν επρέσβευεν, ότι θα έπρεπε να δύνανται οι Συνεταιρισμοί να εκλέγωσι τους παρά τω Δ.Σ. της Αγροτικής Τραπέζης αντιπροσώπους αυτών εξ οιασδήποτε τάξεως γεωργών η οποία θα ήτο καλύτερον εις θέσιν να εξυπηρετήση τα συμφέροντα των και θα διέθετε την μεγαλυτέραν επιρροήν επί των μελών των Συνεταιρισμών, διά την υπ' αυτών συγκέντρωσιν καταθέσεων παρά τη Τραπέζην προς σχηματισμόν ισχυρού κεφαλαίου διά την χρηματοδότησιν των γεωργικών εργασιών αυτής. Ο κ. Υπουργός επίσης εδήλωσεν, ότι οι κέντε αντιπρόσωποι των Συνεταιρισμών παρά τω Δ.Σ. της Τραπέζης δέον να εκλέγανται υπό της Πανελληνίου Συνομοσπονδίας Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών ήτις νομίμως και κατά το Καταστατικόν εκπροσωπεί την ελευθέρως εκδηλωθείσαν θέλησιν των Μελών. Πρός την άποψιν ταύτην η Αποστολή συμφωνεί απολύτως.

Περαίνουσαι την παρούσαν, η Αποστολή επιθυμεί να διατυπώση ωρισμένας σκέψεις αυτής επί των Συνεταιρισμών. Έχει παρά πάντων αναγνωρισθή και υποστηρίζεται υπό της Αποστολής ότι εν ισχυρόν, προοδευτικόν και ανεξάρτητον Γεωργικόν Συνεταιριστικόν Κίνημα είναι ζωτικωτάτης σημασίας διά την εξέλιξιν της Γεωργικής Οικονομίας εν Ελλάδι. Η σημερινή Οργάνωσις των Συνεταιρισμών λειτουργεί επί τη βάσει υγειών δημοκρατικών αρχών, αλλά, ίνα επιτευχθή ο μέγιστος βαθμός προόδου, είναι απαραίτητον όπως το Συνεταιριστικό Κίνημα εξασφαλίση εις το διηνεκές την αυτονομίαν αυτού ούτως ώστε να δύναται ν' αποβλέπη εις την επιδίωξιν των σκοπών του με την βεβαιότητα ότι το μέλλον του ευρίσκεται εις τας ιδικάς του χείρας.

Ο εξωσυνεταιριστικός έλεγχος θα έπρεπε να περιορίζεται εις την εξασφάλισιν της εφαρμογής των Νόμων.

Η επί των Συνεταιρισμών πείρα του Εξωτερικού κατέδειξεν την αξίαν της Αυτοδιοικήσεως εν τω Συνεταιριστικώ Κινήματι διά την προώθησιν της οικονομικής ανεξαρτησίας, της ανεξαρτησίας σκέψεως και της διοικητικής ικανότητος των Μελών.

Διατελούμεν μετ' εξαιρέτου υπολήψεως
Ο Αρχηγός της
ΤΗΣ ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ

Κοινοποιήσις:

Α.Ε., Κύριον Υπουργόν
Επί του Οικονομικού Συντονισμού

- Στο όλο βασικό αυτό πρόβλημα - σχέσεις Συνεταιρισμών και ΑΤΕ - που γίνεται οξύ κατά διαστήματα, αναφέρεται ο Σ. 1946, σ. 32 και καταλήγει:

«Τελειώνοντας την εξιστόρηση των μεταβολών στη διοίκηση της Τράπεζας επιθυμούμε αντί για οποιαδήποτε κρίση να εκφράσωμε μια έυχή: Ν' αποφασίσουν τα πολιτικά κόμματα σε μια κοινή και ειλικρινή συμφωνία να κηρύξουν την Τράπεζα έξω από κάθε πολιτική ε-

πιρροή και να την αφήσουν ελεύθερη να σταδιοδρομήσει υπεύθυνα και να συνεργασθή ανεπιφύλακτα και στενά με τους Συνεταιρισμούς. Είναι οι μόνοι φυσικοί και σταθεροί συνεργάτες, αλλά και στηλοβάτες για την Τράπεζα».

Το νέο Δ.Σ. της ΑΤΕ μετά τις εκλογές 31/3/1946. - Διοικητής - Προσωπικόν.

Σύμφωνα με το Ν.Δ. 8/5/46, από το Υπουργικό Συμβούλιο διορίστηκε Διοικητής ο πολιτευτής (αποτυχών ως υποψήφιος βουλευτής) του Λαϊκού Κόμματος Κ. Βερροϊόπουλος και Β' Υποδιοικητής ο Κ. Τζωρτζόπουλος (Α' Υποδιοικητής μένει ο Σ. Πετρόπουλος). Μετέχουν ο Γ.Γρ. Υπουργείου Γεωργίας Ι. Μαυρομάτης, οι καθηγητές Ξ. Ζολώτας και Ε. Κυπριάδης, ο Γεν. Διευθυντής Υπ. Γεωργίας Ν. Χριστοδούλου, οι αντιπρόσωποι της Συνομοσπονδίας Αλ. Μπαλτατζής, Ι. Αφεντάκης, Δ. Κουκουρίκος, Θ. Ανδρικόπουλος, και οι ειδικοί Γεράσιμος Μολφέτας και Δημ. Στεφανίδης (καθηγητές). (Φ.Σ. 1946, σ. 53)

Γίνονται διαμαρτυρίες υπαλλήλων ΑΤΕ (Γενική Συνέλευση 6/6/46) για νέο Ν.Δ. περί προσωπικού ΑΤΕ που θε φέρει πλήρη αναστάτωση στην ιεραρχία μετά τον ν. 765/1945 για ένταξη του προσωπικού. (Φ.Σ. 1946, σ. 53)

Γίνεται τροποποίηση του Οργανισμού ΑΤΕ με Ν.Δ. 8/11/46 Φ.Ε.Κ. 333. (Φ.Σ. 1946, σ. 249)

Αναγράφεται ότι θα επιτραπεί η πρόσληψη 450 εκτάκτων στα Υποκαταστήματα (Φ.Σ. 1946, σ. 95). Και πραγματοποιείται κατά τρόπον ανοιχτά κομματικών.

Έπαινοι του Σ.Δ. (1946, τ. 10, σ. 5) για Κ. Βερροϊόπουλο (πολιτικό) και Κ. Τζωρτζόπουλο (Διευθυντή της ΑΤΕ). Επιφυλάξεις και σχόλια άλλων (Σ.Δ. 1946, τ. 12, σ. 6).

Δηλώσεις του νέου Διοικητή (με τις γνωστές εύσημες αναφορές στους Συνεταιρισμούς και στους καλούς υπαλλήλους, βλ. στο Σ.Δ. 1946, τ. 11, σ. 4).

Μερικά στοιχεία για τις εργασίες ΑΤΕ.

Αναλυτικά για τις εργασίες ΑΤΕ βλ. στους ετήσιους Απολογισμούς της. Πρέπει όμως να σημειωθεί βασικά (αλλά περιληπτικά) ότι κατά την απελευθέρωση η ΑΤΕ βρέθηκε χωρίς κεφάλαια διότι κατά την κατοχική περίοδο δεν αποθησαύριζε αλλά χορηγούσε δάνεια για να κινείται η παραγωγική προσπάθεια, όσον και όπου ήταν δυνατό. Με τον νόμο δε 18/1944 όλες οι απαιτήσεις της ΑΤΕ εξανεμίσθηκαν. Ευθός έπειτα από την Συμφωνία της Βάρκιζας (Φεβρ. 1945) που άρχισε η προσπάθεια για την ανασυγκρότηση η ΑΤΕ παρελάμβανε, αποθήκευε, προωθούσε και διέθετε τα εφόδια εξωτερικού από τη συμμαχική βοήθεια ΜL, UNRRA, GREEK WAR, RELIEF, (σίτο, άλευρα, ζάχαρη, όρυζα, όσπρια κλπ.).

Για την στέγαση πυροπαθών αγροτών πολεμοπαθών βλ. Δ/ΑΤΕ 1947 τ.3. Στέγαση 33.248 οικογένειες το 1945/46. (Βλ. φωτογραφία σ. 221/1981).

Επίσης διαχειριζόταν για λογαριασμό του Κράτους τα λιπάσματα με ίδρυση κέντρων διαθέσεως και με προώθηση των λιπασμάτων μέχρι τα ακρότατα σημεία της χώρας και μάλιστα με ενιαία τιμή διαθέσεως.

Όλες οι πιστώσεις που χρειαζόταν προερχόταν από την Τράπεζα της Ελλάδας (εκδοτικό προνόμιο). Στα πρώτα μετά την απελευθέρωση χρόνια οι πιστώσεις στη γεωργία δινόταν σχεδόν χωρίς περιορισμό, για να αναπτυχθούν οι καλλιέργειες (ανάγκες επισιτισμού, εξαγωγών, συναλλαγματικές κλπ.). Βέβαια δεν δινόταν δάνεια μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Βαθμιαία άρχισε περιορισμός των πιστώσεων ανάλογα με τις οικονομικές, νομισματικές και άλλες συνθήκες.

Για τις χρηματοδοτήσεις από το τέλος 1944 – 31/8/46 και την ανάγκη ρευστοποίησης βλ. αναλυτικά Φ.Σ. 1946, σ. 204, όπου και εγκύκλιος του Πρωθυπουργού.

Έγινε η χρηματοδότηση της ΑΤΕ από Τράπεζα Ελλάδος, για την άσκηση της αγροτικής πίστωσης 1946/47. Ανάγκη ρευστοποίησης των χορηγούμενων δανείων (Φ.Σ. 1946, σ. 249).

Από το 1946 ιδρύονται πολλά Υπ/τα της ΑΤΕ (Δ/ΑΤΕ 1946 και 1947):

Θα ιδρυθεί Υποκατάστημα της ΑΤΕ στη Ρόδο μόλις γίνει επίσημα η Ένωση (Φ.Σ. 1947, σ. 249)

– Ψήφισμα της μεγάλης Συνσκέψεως των αγροτών Βορείου Ελλάδος στη Θεσσαλονίκη τον Δεκέμβριο του 1946 για την αγροτική πίστη. Ζητά δραστηριοποίηση της ΑΤΕ σε καλλιεργητικά και βραχυπρόθεσμα, έγκαιρη χορήγηση των δανείων κλπ. (Φ.Σ., σ. 278).

– Ανάθεση από το Κράτος στην ΑΤΕ της διαχείρισεως των γεωργικών εφοδίων εξωτερικού με σύμβαση 23/11/1946 από 1/1/1947 (πλήν ζώων και μηχανημάτων). Μηχανισμός κλπ. (Φ.Σ., σ. 326).

– Πιστώσεις ΑΤΕ σε Συνεταιρικές Οργανώσεις. Κατάλογος Ενώσεων και εργασιών (Φ.Σ., σ. 430, 456, 505). Βλ. και κείμενο Ε. Παπαζούρη Δ/ΑΤΕ 1947 τ. 8.

– Αντίδραση σε ενέργειες μερικών Δ/ντών Υπ/των που χαρακτηρίζουν αγρότες ως κακόπιστους και δεν τους ενισχύουν (Φ.Σ., σ. 777).

– Η ΑΤΕ εις τα Δωδεκάνησα, κείμενο Κ. Βερροιοπούλου μετά από επίσκεψη του στα Δωδεκάνησα. Διαπιστώσεις για την εκεί κατάσταση και τα πρώτα μέτρα της ΑΤΕ για αγρότες, αλιεία, σπογγαλιεία. (Ποσά και τομείς) Ενίσχυση Γ. Συνεταιρισμού Ρόδου για προστασία τιμών και φρούτων, κηπευτικών, σταφυλιών. Ίδρυση ελαιουργείου. Προσπάθειες για συνεταιρική οργάνωση παραγωγών. (αγροτών, αλιέων, δασεργατών). (Σ.Δ. 1947, τ. 19, σ. 4).

– Στοιχεία για τις εργασίες της ΑΤΕ κατά το 1950 και μάλιστα με τις Συνεταιρικές Οργανώσεις βλ. Σ. 1951, σ. 84 και 105.

Βασικό κείμενο για τις σχέσεις ΑΤΕ και Συνεταιρισμών.

Πολύ αξιόλογο ολοκληρωμένο κείμενο (με τα ιστορικά και τις απόψεις) δημοσιεύεται στο Σ. 1947, σ. 33 με την υπογραφή του Θ. Τζωρτζάκη. Το παραθέτουμε διότι είναι από τα κλασσικά κείμενα σχετικά με το πρόβλημα αυτό, για να υπάρχει στη διάθεση όσων μελετητών και αρμοδίων θέλουν να ενημερωθούν αντικειμενικά, όχι μόνο ιστορικά αλλά και για σημερινές και αυριανές αποφάσεις και ενέργειες αφού το πρόβλημα είναι ακόμα άλυτο. Είναι ένα κείμενο που λέει καθαρά όλη την αλήθεια και δείχνει τον σωστό προγραμματισμό. Γράφει:

«Η Αγροτική Τράπεζα, που η ίδρυσή της, με όλες τις αντιδράσεις, πραγματοποιήθηκε τελικά κυρίως χάρη στην επιμονή και τη σταθερή πίστη μιας μικρής ομάδας φωτισμένων ανθρώπων και στην πολύτιμη επικουρία του συνεταιρισμένου αγροτικού κόσμου, φάνηκε από την αρχή της λειτουργίας της δειλή και διστακτική στην πορεία της για την εκτέλεση του έργου της και ειδικότερα δύσπιστη στην αξία των συνεταιρισμών και της συνεταιριστικής της αποστολής.

Το Κράτος, σα να δέλιαισε για το μεγάλο τόλμημα του να την ιδρύσει παρά τις έντονες επιφυλάξεις από ισχυρούς κύκλους, την έβαλε βιαστικά, για να μικρύνει το σφάλμα του, κάτω από την πυκνή σκέπη της τραπεζιτικής τεχνικής, που οι φορείς της δεν μπορούσαν βέβαια να κauhηθούν ότι ήταν από τους πιστότερους οπαδούς της ιδέας για την ίδρυσή της.

Πρόσωπα έγκυρα, με πίστη και με γνώση, που για μια στιγμή με γενική ικανοποίηση και επιδοκιμασία του αγροτικού κόσμου αναφέρθηκαν πως θα αναλάμβαναν υπεύθυνα και με πρωτοβουλία τη διοίκηση της, παραμερίστηκαν ανεξήγητα και σιωπηλά, ενώ ο θάνατος τη στερούσε πρόωρα, λίγο πριν από την ίδρυσή της, από το μεγαλύτερο και πιστότερο υπέρμαχο της.

Η δημόσια υπηρεσία εποπτείας γεωργικών συνεταιρισμών, που ολόκληρη μεταφέρθηκε στην Τράπεζα για να συνεχίσει εκεί το κοινωνικό έργο της, παραγκωνίστηκε από την πρώτη στιγμή, ίσως για τιμωρία για την δράση και τις προσπάθειες που είχε κάμει για την ίδρυσή της. Η Τράπεζα είδε πάρα πολύ στενά το συνεταιριστικό της έργο, περισσότερο σα μέσο βοηθητικό του τραπεζικού της έργου παρά σαν αυτοτελή σκοπό. Οι επόπτες στερήθηκαν κάθε πρωτοβουλία υποταγμένοι στα τραπεζικά όργανα, και οι επιθεωρητές περιορίστηκαν σε καθαρά τεχνικό ρόλο, χωρίς διοικητικές αρμοδιότητες και πραγματική δράση. Το χειρότερο όμως ήταν πως η ουσιαστική αποστολή της εποπτείας δε βρισκόταν σε αρμονία με την πολιτική που άρχισε ή μάλλον συνέχιζε να εφαρμόζει η Τράπεζα. Η εποπτεία όφειλε και ήθελε ν' αναπτύξει τις συνεταιριστικές δραστηριότητες και τη συνεταιριστική διαχείριση σε όλους τους κλάδους της αγροτικής οικονομίας με υπεύθυνη και ανεμπόδιστη πρωτοβουλία του συνεταιρισμένου αγροτικού κόσμου. Αντίθετα η Τράπεζα ζητούσε να εκτελέσει την αποστολή της με ένα συγκεντρωτικό ανεξάρτητο και ανεξέλεγκτο από τους συνεταιρισμούς μηχανισμό, γέννημα του κληρονημένου κηδεμονευτικού συστήματος. Η αντιδημοκρατική αυτή αντίληψη, που ήταν αντίθετη με την εμπιστευμένη στην Τράπεζα συνεταιριστική αποστολή, αλλά και με τον όλο προορισμό της, δεν υποτιμούσε μονάχα τη δημιουργική συμβολή του οργανωμένου αγροτικού κόσμου στο έργο της, αλλά παραγνώριζε ακόμη και τη γενικότερη πολύτιμη βοήθεια του στην επιτέλεση της από τη φύση της ριζοσπαστικής της πολιτικής που ήταν λογικό να γεννά αντιδράσεις. Αλλο βέβαια το ζήτημα πως οι συνεταιριστικές οργανώσεις, ανεξάρτητα από τον παραγκωνισμό και την παραγνώριση τους, με συνείδηση του χρέους τους και με ξεκάθαρη πεποίθηση στην αναγκαιότητα του κεντρικού πιστωτικού οργανισμού, στάθηκαν γενναίοψυχα και σταθερά στο πλευρό του σε κάθε εξωτερική πρόβλη.

Με το πνεύμα αυτό, το κηδεμονευτικό και δύσπιστο για την αξία μιας ισότιμης οργανικής συνεργασίας ανάμεσα στην Τράπεζα και τους συνεταιρισμούς και για τις ικανότητες των συνεταιρισμών για πλατύτερες

πρωτοβουλίες, είναι σφραγισμένη βαθιά όλη η οργάνωση και όλο το έργο της Αγροτικής Τράπεζας: Την τεχνική υπηρεσία - ένα πολύτιμο απόκτημα γι' αυτή και τους συνεταιρισμούς - την κράτησε γραφειοκρατικά συγκεντρωμένη στην αποκλειστική διοίκηση της, ενώ σύμφωνα με την αποστολή της θα ήταν να περιορισθεί στην υπεύθυνη επιτελική και γενικότερη καθοδηγητική υπηρεσία και να αφήσει τα στελέχη που χρειάζονται για το στάδιο των εφαρμογών στην ευθύνη των συνεταιριστικών οργανώσεων. Τη διαχείριση των ασφαλιστικών εργασιών την οργάνωσε συγκεντρωτικά, για λογαριασμό της, αντί, καθώς όφειλε, να φροντίσει να την οργανώσει σε συνεταιριστικές βάσεις. Από την εξαγωγική εταιρεία νωπών καρπών και λαχανικών, που ιδρύθηκε το 1931 από την Τράπεζα, κρατήθηκαν ευθύς εξ αρχής μακριά οι συνεταιρισμοί και καμιά διάθεση δε φαίνεται να υπάρχει ακόμη και σήμερα να αλλάξει αυθόρμητα η τακτική αυτή. Στις πωλήσεις γεωργικών προϊόντων, όπου συμπτωματικά χωρίς επιτυχία αναμίχθηκε η Τράπεζα στα πρώτα χρόνια της λειτουργίας της, διαπιστώσαμε το ίδιο κηδεμονευτικό πνεύμα και καμιά συστηματική προσπάθεια για μια πλατύτερη και σχεδιασμένη οργάνωσή τους. Ακόμη και από τις προμήθειες γεωργικών ειδών κ.λπ. που είναι αναμφίβολα έργο των συνεταιρισμών, με δυσκολία υποχωρεί η Τράπεζα και ποτέ δεν σκέφθηκε σαν υπεύθυνη κι αυτή για τη συνεταιριστική κίνηση να πάρη την πρωτοβουλία να τις οργανώσει συνεταιριστικά. Εκεί όμως που ανάγλυφο προβάλλει το γεμάτο δυσπιστία κηδεμονευτικό πνεύμα είναι οι πιστωτικές εργασίες. Με όλες τις προσπάθειες των συνεταιρισμών, η Τράπεζα έμεινε προσκολλημένη στα παλιά συστήματα. Όχι μόνο δεν εφάρμοσε ούτε για δοκιμή τον υπεύθυνο συλλογικό δανεισμό του συνεταιρισμού, που τότε επιτυχία είχε σημειώσει πριν να εφαρμοσθή το εννεχυρόγραφο, όχι μόνο δε χρησιμοποίησε ούτε μια συνεταιριστική οργάνωση για αντιπρόσωπο της στην περιφέρεια παρά τις προγραμματικές επαγγελίες, αλλά ούτε καταπάτησε ποτέ σοβαρά να προετοιμάσει το έδαφος για ένα τέτοιο ενδεχόμενο.

Τα περιστατικά αυτά που ίσως δεν είναι τα μόνα του είδους τους δείχνουν, καθώς πιστεύουμε, πως η Τράπεζα, για λόγους ίσως σχετικούς με την ψυχολογία και τη νοστροπία των ουσιαστικότερων συντελεστών της πολιτικής της, στην πρώτη της περίοδο υποτίμησε ως τον εκμηδενισμό τη σημασία των συνεταιρισμών στο έργο της και δεν έκαμε τίποτε για να τους αναθέσει ένα μέρος - γενικά το εκτελεστικό - από το έργο της, όπως ήταν σωστό και συμφέρον καθώς - θεωρητικά τουλάχιστο - όλοι το αναγνωρίζουν. Η πολιτική της αυτή είχε και έχει μοιραίες συνέπειες για την ανεξαρτησία της, την οικονομία της και τον προορισμό της και απειλεί την ίδια την υπόστασή της.

Ένα μονάχα ήταν το παρηγορητικό στην πρώτη εκείνη περίοδο της Τράπεζας: Η διοίκηση της κατόρθωσε να κρατήσει σχεδόν άθικτη την ανεξαρτησία της και την αυτοτέλεια της από το Κράτος και την πολιτική. Η τακτική της, επιφυλακτική και συντηρητική, δε δημιουργούσε ανεπανόρθωτες καταστάσεις. Έτσι δινόταν στους γεωργικούς συνεταιρισμούς, που από την πρώτη στιγμή διαπίστωσαν σοβαρές ελλείψεις και σημαντικές παρεξηγήσεις στο έργο της Τράπεζας, η άνεση και ο χρόνος να τη βοηθήσουν σταθερά και συνετά να ακολουθήσει το δρόμο που πίστευαν πως της επιβάλλει η αποστολή της και το συμφέρον του αγροτικού κόσμου.

Ο συνεταιρισμένος αγροτικός κόσμος σε σειρά από πανελληνίες, περιφερειακές και τοπικές συσκέψεις και συνελεύσεις, από το 1930 - 1936, με τη βοήθεια έγκυρων και αρμόδιων συνεταιριστών, μέσα σ' ένα γενικότερο πρόγραμμα, διατύπωσε και τη γνώμη του σχετικά με την Τράπεζα. Υποστήριξε πως χρέος της είναι σαν οικονομικός οργανισμός να συνεργασθή οργανικά με τους συνεταιρισμούς και σα συνεταιριστικός να βοηθήση ν' αναπτυχθούν οι συνεταιριστικές πρωτοβουλίες και δραστηριότητες ανεμπόδιστα και συστηματικά.

Οι ιδέες αυτές των συνεταιρισμών, που υποστηρίχθηκαν με πίστη και συνέπεια, άρχιζαν να επηρεάζουν τις αντιλήψεις των υπεύθυνων κύκλων στην Τράπεζα, όπως μαρτυρούσαν κάποιες δειλές και διστακτικές εκδηλώσεις, οι πιά πολλές θεωρητικές, μα και μερικές στην εφαρμογή. Οι αντίστοιχες πρόοδοι των συνεταιρισμών και η σταθερότητα και η επιμονή τους σε αντιλήψεις, που είχαν μελετηθή και ελεγχθή, καθώς και η θερμή και ανεπιφύλακτη ενίσχυση της Τράπεζας σε κάθε δύσκολη της στιγμή βοηθούσαν αποτελεσματικά στη μεταστροφή αυτή.

Ατυχώς οι πολιτικές ανωμαλίες που σημειώθηκαν από το 1935 και ύστερα παράσπραν μέσα στο στρόβιλο τους και την Αγροτική Τράπεζα, περισσότερο ίσως από κάθε άλλο δημόσιο οργανισμό. Όχι μόνο εξαφανίσθηκαν οι λίγες ευνοϊκές ενδείξεις μεταστροφής, αποτέλεσμα συστηματικών προσπαθειών, μα ουσιαστικά περιορίσθηκαν σημαντικά η αυτοτέλεια και η ανεξαρτησία της Τράπεζας. Η συντηρητικότητα και η επιφύλαξη στην οργάνωση της που έδινε καιρό για την εφαρμογή μελετημένων σχεδίων υποχώρησε στο συμφέρον της πολιτικής σκοπιμότητας, οι πόρτες άνοιξαν διάπλατα για την είσοδο αθρόου προσωπικού και άρχισε η έντονη ανάπτυξη του συγκεντρωτικά οργανωμένου γραφειοκρατισμού.

Σε λίγο άλλωστε ξέσπασε το κίνημα της 4ης Αυγούστου και το κακό χειροτέρευσε ανυπολόγιστα. Η δικτατορική κυβέρνηση θέλοντας να κάμη πειθήνιο όργανο στους σκοπούς της ένα τόσο σημαντικό οργανισμό, όπως ήταν η Τράπεζα, την υπόταξε εντελώς και τη χρησιμοποίησε τεχνικά όπως ακριβώς ένα μηχάνημα. Παράλληλα νέα κύματα προσωπικού εισορμούσαν στην Τράπεζα, ενώ το άπλωμα και το πύνωμα του δικτύου των υποκαταστημάτων, που πήρε τότε ταχύτατο ρυθμό, μαζί με την τυραννική πίεση δεν άφηνε βέβαια και πολύ αέρα για αναπνοή στους συνεταιρισμούς. Ύστερα ήρθε η κατοχή για να αποτελειώση το εξαρτητικό έργο με νέα αύξηση του προσωπικού και επομένως με νέα βάρη. Ο πληθωρισμός, που εκμηδενίζοντας τη δραχμή εκμηδένισε και τα κεφάλαια της Τράπεζας, έλυσε αυτόματα το πρόβλημα από που θα έβρισκε η Τράπεζα τα μέσα να ξεπληρώση τα μεγάλα βάρη που άσκοπα είχε φορτωθή.

Το μόνο ικανοποιητικό φαινόμενο για τη ζωντάνια της Τράπεζας την εποχή εκείνη είναι: πως αθόρμητα προσπάθησε μέσα στον απελνκτικά στενό κύκλο της πρωτοβουλίας της να συγκεντρώνη τουλάχιστο εξακριβωμένες πληροφορίες για την κατάσταση μας στην κατοχή, που ήταν χρήσιμες στο έργο για την περίθαλψη και την ανόρθωση μας.

Ύστερα από την απελευθέρωση φάνηκε για λίγο πως η Τράπεζα θ' αφηνόταν ελεύθερη και απεριόριστη ν' ανασυγκροτηθή και να βρη το δρόμο της. Τότε η Τράπεζα αντιμετώπιζε μια πολύ δύσκολη κατάσταση. Βρέθηκε η ίδια βαριά τραυματισμένη, χωρίς κεφάλαια, φορτωμένη, ύστερα από τρείς εισβολές, με υπερύριθμο προσωπικό, συγκεντρωμένο στο μεγαλύτερο

του μέρος στην Αθήνα και σε δύο τρία άλλα μεγάλα κέντρα, με χαλαρωμένους ακόμη πιά πολύ τους δεσμούς με τους συνεταιρισμούς, με τον αγροτικό κόσμο εξαθλιωμένο, με το γεωργικό του εφοδιασμό καταστραμμένο. Της ήταν απαραίτητη η ηθική της ανεξαρτησία, αφού η απώλεια των κεφαλαίων της περιόρισε τις οικονομικές της πρωτοβουλίες μόνο στη διαχείριση των πιστώσεων που της εμπιστεύεται το Κράτος.

Μα η αγαθή αυτή πρόθεση, που η βραχύχρονη εφαρμογή της άφησε να φανή έστω και κομματιαστή και ασυμπλήρωτη η αξία των συνεταιριστικών ιδεών, δεν κράτησε και πολύ. Γρήγορα γρήγορα η πολιτική, απαιτητική και εγωίστρια, ξαναφανερο αποφασιστικά και ανελέητα στη στάση της το απολωλός πρόβατο και με νέο ζήλο και όρεξη άρχισε να το εκμεταλλεύεται εντατικά.

Ουσιαστικά η Τράπεζα έχει χάσει την αυτοτέλεια της. Θεμελιώδη ζητήματα της εσωτερικής της ζωής, που ανήκουν στην αρμοδιότητα του διοικητικού της συμβουλίου, όπως π.χ. η πρόσληψη νέου προσωπικού, ρυθμίζονται με νομοθετικά μέτρα από την Κυβέρνηση με βάση την πολιτική σκοπιμότητα.

Αθρόα ιδρθεί η Τράπεζα υποκαταστήματα, χωρίς έρευνα και συζήτηση και με τέλεια εγκατάλειψη της ιδέας να χρησιμοποιηθούν σαν πράκτορες οι συνεταιριστικές οργανώσεις, σύστημα που και οικονομικότερο και εξηρητικότερο είναι για το έργο της, καθώς παραδέχονται όλοι όσοι μπορούν να έχουν γνώμη στο ζήτημα αυτό. Ακόμη και μιά μοναδική περίπτωση τέτοιας συνεργασίας, που αφού μελετήθηκε ήταν έτοιμη να εφαρμοσθή, ματαιώθηκε αμέσως μόλις άλλαξαν οι υπεύθυνοι στη διοίκηση, χωρίς συζήτηση και χωρίς εξήγηση, σα να ήταν προσωπική τους υπόθεση και όχι εφαρμογή ενός αιτήματος συνεταιριστικού μελετημένου, που από καιρό έχει γίνει αποδεκτό και από τα συντηρητικότερα αρμόδια στελέχη.

Και το χειρότερο η Τράπεζα ανέχεται αδιαμαρτύρητα να εφαρμοσθή στο προσωπικό της το ψήφισμα για την εξυγίανση και να παρασπρηθή έτσι μόνη αυτή από όλους τους ομοειδείς οργανισμούς στη δίνη των εκκαθαρίσεων του προσωπικού της, πράγμα που είναι τόσο άδικο για τους υπαλλήλους και τόσο αντίθετο στο συμφέρον της, καθώς και στο δημόσιο αίσθημα, που ζητεί αδιάβλητη άσκηση της πειθαρχικής εξουσίας από τα προκαθορισμένα για τους υπαλλήλους πειθαρχικά συμβούλια. Κανείς για κανένα δε θέλει να είναι ανεξέταστα συνήγορος, μα και κανείς για κανένα δεν μπορεί να είναι κριτής ανεξέλεγκτος.

Κι όλα αυτά, που θίγουν καίρια την ανεξαρτησία του ιδρύματος και του δημιουργούν ανασχετικές για το έργο του διαταραχές, καθώς και σημαντική εκτροπή από τις κατευθύνσεις του, κλονίζουν ριζικά την εμπιστοσύνη του αγροτικού κόσμου σ' αυτό. Έτσι ο αγροτικός κόσμος όχι μόνο δυσιπστεί για την αυτοτέλεια και την αμεροληψία του ιδρύματος, αλλά ακόμη τρομάζει μπρός στα μεγάλα οικονομικά βάρη που φορτώνεται αυλλόγιστα και αδιαμαρτύρητα η Τράπεζα, γιατί ξέρει ότι τελικά αυτός θα τα πληρώση είτε άμεσα είτε έμμεσα. Γιατί η Τράπεζα ή θα αναγκασθή ν' ακριβολογαριάσει τις υπηρεσίες που προσορίσθη να προσφέρει στον αγροτικό κόσμο ή θα ζητηθή ν' αφαιρέση από τους συνεταιρισμούς έργα που τους ανήκουν επειδή τα κάνουν συμφερότερα, για να μπορέση έτσι να δημιουργήση αρκετούς λόγους για τα μεγάλα έξοδα της.

Με τη συνολική αυτή ανασκόπηση του τρόπου που αντιλαμβάνονται την αποστολή και κανονίζουν τη λειτουργία του κυριότερου και καθολικότερου γεωργο-

οικονομικού οργανισμού στον τόπο μας, που για την ίδρυση του υπομονετικά μόχθησαν συνεταιριστές και συνεταιρισμοί, αποβλέπομε σε δύο πράγματα: Πρώτα να δείξωμε μια ακόμη σημαντική πλευρά, όπου οι τελευταίες κυβερνητικές επαγγελίες βρίσκονται σε μεγάλη αντίθεση με τα κυβερνητικά έργα: Η κυβέρνηση ακολουθεί σχετικά με την Τράπεζα την ίδια πολιτική που χαράχθηκε από το 1935: Καθολική υποταγή της στα συμφέροντα και τις επιδιιώξεις της κομματικής πολιτικής και ουσιαστικός παραγκωνισμός των συνεταιρισμών, δηλ. της μεγάλης πλειοψηφίας του αγροτικού κόσμου από τη διοίκηση της και από κάθε συνεργασία μαζί της. Δεύτερο να προκαλέσωμε τους γεωργικούς συνεταιρισμούς να προσέξουν πως καιρός είναι να ξαναεξετάσουν συστηματικά και ριζικά ολόκληρο το ζήτημα που σχετίζεται με την αγροτική πίστη και την Αγροτική Τράπεζα. Ίσως θα χρειασθή να εξετάσουν επίσης αν είναι δυνατόν και σκόπιμο να λάβουν οι γεωργικοί συνεταιρισμοί και οι ενώσεις τους μέρος στον σχηματισμό των νέων κεφαλαίων που θα εξασφαλισθούν στην Τράπεζα. Έτσι θα στερεωθούν και άμεσα υλικά οι δυνατόι δεσμοί που δένουν τον αγροτικό κόσμο μαζί της και θα λείψη ακόμη ο όχι και τόσο καλοπροδέρετος ισχυρισμός πως τάχα οι αγρότες δεν δικαιούνται να έχουν μεγάλη επιρροή στη διοίκηση

της, αφού δεν έχουν συμμετοχή στα κεφάλαια της. Σαν να μην είναι εκείνοι που η τύχη τους εξαρτιέται κυρίως από την προκοπή της Τράπεζας και σα να μην έχουν αποδείξει έμπρακτα πως όταν αυτοί ακούονται η Τράπεζα είναι πάντοτε σεβαστή, ελεύθερη και νοικοκυρεμένη. Δεν έχουν βέβαια ρευστά κεφάλαια να εισφέρουν οι αγρότες, έχουν όμως αξιόλογες εγγυήσεις που μπορούν να γίνουν στερεή βάση για να εξασφαλίσουν τα κεφάλαια που θα δοθούν στην Τράπεζα. Είναι γνωστή και η ιδέα για μια γνήσια συνεταιριστική τράπεζα που να διεκδικήσει με τις εγγυήσεις που μπορεί να δώσει ο αγροτικός κόσμος την παραχώρηση και τη διαχείριση κεφαλαίων για να εξυπηρετηθή η αγροτική πίστη. Νομίζω όμως πως τα πράγματα δεν έφτασαν εως εκεί, ώστε να χρειάζεται να τεθή ένα τέτοιο ζήτημα.

Χρειάζεται πριν απ' όλα να εξαντληθή κάθε προσπάθεια για να λυτρωθή η Αγροτική Τράπεζα από πολιτικές επιρροές και να γίνη πραγματική συνεταιριστική Τράπεζα, όπως σχεδιάστηκε και όπως το συμφέρον του λαού το επιβάλλει. Οι δυσκολίες και οι δημιουργημένες καταστάσεις θα υπερνικηθούν, αρκεί να ξαναπάρουν το ζήτημα στα χέρια τους οι γεωργικοί συνεταιρισμοί και να προκαλέσουν γι' αυτό γενικό και έγκυρο ενδιαφέρον.

Αυτή είναι μια καθαρή φωνή «βοώντος εν τη ερήμω» («εις ώτα κωφών πολιτικών και άλλων...»).

Το πρόβλημα επαναφέρεται ζωηρά κατά το 1950 με αποφάσεις της Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών. «Ο Συνεταιριστής» ασχολείται και πάλι με το θέμα, το φωτίζει ιστορικά και θεωρητικά, αναλύει την τότε (τέλος 1949) μορφή του, δίνοντας και τα στοιχεία προτάσεων κλπ. για να διευκολυνθεί η κάποια πρόοδος του (βλ. αναλυτικά Σ. 1949, τ. Δεκεμβρίου, σ. 137).

Το πρόβλημα χρηματοδότησεως της γεωργίας

Σε συνέχεια των όσων σημειώθηκαν πιό πάνω:

Μετά τον εξανεμισμό των κεφαλαίων της ΑΤΕ από τις νομισματικές μεταβολές, ανέκυψε από την κατοχή και κυρίως μετακατοχικά το βασικό πρόβλημα των κεφαλαίων για χρηματοδότηση της γεωργίας μέσω της ΑΤΕ. Η ΑΤΕ δανειοδοτούσε τις τεράστιες ανάγκες της γεωργίας από τις πιστώσεις που ήταν δυνατό να της διατεθούν από την Τράπεζα της Ελλάδος (από το εκδοτικό προνόμιο). Και ενώ ήταν τεράστιες οι ανάγκες στη γεωργία (όπου ουσιαστικά δεν δινόνταν δάνεια μεσομακροπρόθεσμα για αναγωγικρότητα) ο Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος βρέθηκε υποχρεωμένος - από τη δική του σκοπιά - να φέρει το θέμα στην επιφάνεια.

Το 1948 ήλθε στη δημοσιότητα διάλογος μεταξύ δηλώσεων Ξ. Ζολώτα (Διοικητού Τραπεζής της Ελλάδος) και απαντήσεως Κ. Βερροιοπούλου (Διοικητή ΑΤΕ). Σωστές παρατηρήσεις πάνω στην ουσία του ζητήματος της χρηματοδότησεως της γεωργίας και της ρευστοποιήσεως των δανείων διατυπώνει και ο Γ. Σαμαρόπουλος στο Σ.Δ. 1948, τ. 31, σ. 3 και υπενθυμίζει σωστά τον σκοπό ιδρύσεως της ΑΤΕ και τη θέση της ελληνικής γεωργίας και μάλιστα μέσα στις τότε συνθήκες.

Η Συνομοσπονδία Συνεταιρισμών υποστηρίζει την νέα προικοδότηση της ΑΤΕ όμως η κατάσταση χειροτέρευε τόσο εις βάρος της γεωργίας - συνεταιρισμών όσο και σε βάρος της νομισματικής κυκλοφορίας.

Στις 29/4/1950, στην ετήσια έκθεση του, ο Διοικητής της Τραπεζής Ελλάδος Ξ. Ζολώτας εφιστά την προσοχή της Γενικής Συνέλευσης της Τραπεζής «επί της συ-

νεχούς αύξησης της πιστοδοτήσεως της γεωργίας δι' εκδόσεως χαρτονομίσματος», ανεξάρτητα από το ότι ομολογεί ότι «Φρονούμεν ανενδοιάστως ότι η πιστοδοτήσις αυτή έχει κατ' εξοχήν παραγωγικόν χαρακτήρα, ωσαύτως ότι εκινήθη αυτή εντός των ορίων των καθοριζομένων εκάστοτε δι' αποφάσεων του ΚΟΣ και της Νομισματικής Επιτροπής, συνεπώς αιτιολογείται πλήρως αν όχι καθ' όλην αυτής την έκτασιν, πάντως εν μεγίστω μέτρω, η σημειωθείσα κατά τον Δεκέμβριον 1949 εν συγκρίσει με τον Δεκέμβριον του 1948, σημαντική αύξησις των γεωργικών πιστώσεων κατά δρχ. 887 δισεκατ.».

Και προσθέτει:

«Οφείλομεν ωσαύτως να καθορίσωμεν ότι αι πιστώσεις αύται κατά μέγα ποσοστόν έχουσι χαρακτήρα βραχυπρόθεσμον και εμφανίζουσι ικανοποιητικήν ρευστότητα».

«Παρά ταύτα (συνεχίζει) οφείλομεν να σημειώσωμε, ότι η πιστοδοτήσις πρός την γεωργίαν, πραγματοποιείται δι' εκδόσεως χαρτονομίσματος κατά μέγιστον ποσοστόν όπερ επιβάλλει όπως μειωθεί σημαντικώς» (Φ.Σ. 1950, σ. 1956).

Και εισηγείται:

«Ανεξαρτήτως της ανάγκης της αύξησης των παρά τη Αγροτική Τραπέζη καταθέσεων, δια την οποίαν επιβάλλεται όπως καταβληθεί πάσα προπάθεια, φρονούμεν ότι θα ήτο σκόπιμον, όπως επιδιωχθή η εξεύρεσις των μέσων προς προικοδοτήσις της Αγροτικής Τραπέζης δι' ειδικού επαρκούς κεφαλαίου, όπερ θα επέτρεπεν εις αυτήν, όχι μόνον την συνέχισιν της πιστοδοτήσεως της γεωργικής παραγωγής άνευ συνεχούς προσφυγής πρός το Εκδοτικόν Ίδρυμα αλλά και την βαθμιαίαν εξόφλησιν της προς αυτό οφειλής της...».

Παρόμοιες ενέργειες, προσπάθειες, κλπ. ακολούθησαν για πολλά χρόνια (σχεδόν έως το 1960 με την νέα μερική προικοδότηση της ΑΤΕ αλλά και στη συνέχεια).

Η χρησιμοποίηση των υποχρεωτικών καταθέσεων των νομικών προσώπων στη γεωργία

Το ιστορικό και το πρόβλημα (κατά το 1950 και μετέπειτα) δίνεται σε κείμενο του Ο. Π. που δημοσιεύεται στο Σ. 1950, σ. 121 που δείχνει, ανάμεσα στα άλλα, τη βουλιμία των ισχυρών της βιομηχανίας και του εμπορίου και της Τράπεζας Ελλάδας να απομυζούν τα κεφάλαια κατά προτίμηση – και μάλιστα άτοκα ή με μικρά επιτόκια – σε βάρος των ασφαλιστικών Ταμείων και άλλων νομικών προσώπων.

Οι αντιπρόσωποι των Συνεταιρικών Οργανώσεων στο Δ.Σ. της ΑΤΕ. Η Διοίκηση της ΑΤΕ.

Διοικητής ο Κ. Βερροϊόπουλος. Υποδ. Α' ο Σωτ. Πετρόπουλος, Υποδ. Β' ο Κ. Τζωρτζόπουλος (Οι 2 Υποδιοικητές από Διευθυντές της ΑΤΕ).

Σύμφωνα με το Ν.Δ. 56/1946 και το εκτελεστικό του Δ/μα 19/2/1947 και έπειτα από την περίπλοκη διαδικασία που προέβλεπε, έγινε η ψηφοφορία των Ενώσεων, κατά Διαμερίσματα, για την εκλογή αντιπροσώπων τους στο Δ.Σ. της ΑΤΕ.

Από τους εκλεγέντες ο Υπουργός της Γεωργίας διόρισε τακτικούς τους Αλεξ. Μπαλτατζή, Γ. Στεφόπουλο, Δ. Κουκουρίκο, Π. Βουγιούκα και Αριστ. Μιχελιδάκη και αναπληρωματικούς τους Διογ. Πεταλωτή, Α. Σιάζο, Α. Μανσόλα, Ε. Χιώτη και Προκ. Χατζηευστρατίου. Ο διορισμός του Αθ. Μανσόλα ανακλήθηκε στο μεταξύ με αιτιολογικό ότι έγινε λάθος και στη θέση του διορίσθηκε ο Δ. Θεοχαρίδης. (Βλ. Σ. 1947, σ. 55 και 159 όπου και υποδείξεις να βελτιωθεί το σύστημα με ελευθερία στις οργανώσεις να εκλέγουν τους αντιπροσώπους πανελλήνια μέσω της Γ. Σ. της Συνομοσπονδίας και χωρίς συμμετοχή στην επιλογή του Υπουργού Γεωργίας. Βλ. και

Φ.Σ. 1947. Όμως στο Σ.Δ.ο. Γ.Σαμαρόπουλος (τ. 20, σ. 18) υποστηρίζει ότι πρέπει να τοποθετηθούν οι αιρετοί και όχι «όσοι ζώσιν μακράν του γεωργικού μόχθου, αγωνιζόμενοι να γεφυρώσωσι την αγεφύρωτον ταύτην απόστασιν με προχείρους πληροφορίας και με θεωρητικούς οιστρηλατισμούς».

Κατά το 1949, κατόπιν νέας ψηφοφορίας των Ενώσεων Γ. Σ. διωρίστηκαν με απόφαση Υπουργού Γεωργίας ως αντιπρόσωποι των παραγωγών στο Δ. Σ. της ΑΤΕ οι ακόλουθοι κατά Γεωγρ. Διαμερίσματα: (σε παρένθεση οι αναπληρωματικοί τους)

1ον	Αλ. Μπαλατζής	(Διογ. Πεταλωτής).
2ον	Αρ. Μολυβδάς	(Ι. Ιωαννίδης).
3ον	Ι. Αφεντάκης	(Αθ. Μανσόλας).
4ον	Παν. Βουγιούκας	(Ανδρ. Δήμας).
5ον	Αρ. Γεωργιάς	(Πρ. Χατζηευστρατίου).

(Φ.Σ. 1949, σ. 1745).

Ακολούθησε μακρά περίοδος όχι ομαλών σχέσεων Διοικήσεως ΑΤΕ – Συνομοσπονδίας (βλ. στο ΣΤ/1).

Ο επίλογος γράφτηκε (για τον Κ. Βερροϊόπουλο) με τις εκλογές του 1950. Το νέο Υπουργικό Συμβούλιο στη συνεδρίαση του της 6/4/1950, μετά από εισήγηση του Υπουργού Γεωργίας Μαλαμίδα, αποφάσισε αιτιολογημένα την προσωρινή απομάκρυνση του Διοικητού Κ. Βερροϊόπουλου επί 3μηνο και την διενέργεια εξετάσεως σε βάρος του (με την παρατιθέμενη εκεί αναλυτική αιτιολογία) και ανάθεσε προσωρινά τα καθήκοντα Διοικητού στον Α' Υποδιοικητή Σωτ. Πετρόπουλο. (Φ.Σ. 1950, σ. 1925). (βλ. στην επόμενη περίοδο)

Το προσωπικό της ΑΤΕ μετακατοχικά

Αθρόες προσλήψεις με απόλυτα κομματικές επιρροές κατά την περίοδο διοικήσεως Βερροϊοπούλου προσθέτουν στις κατοχικές προσλήψεις και τις προσλήψεις των εκτάκτων για τα συμμαχικά εφόδια νέα προβλήματα ποιοτικά (παρόλο που η παράδοση και η υπηρεσιακή αυστηρότητα λειτουργούσε ως διορθωτικό αντίβαρο).

Σχετικά με την εφαρμογή και στην ΑΤΕ του ψηφίσματος για την νομιμοφροσύνη και εξυγίανση βλ. και Σ. 1947, σ. 31.

Για διάφορους λόγους το άξιο προπολεμικό προσωπικό των αυστηρών διαγωνισμών και της παράδοσης δημιουργεί απαράδεκτο πληθωρισμό στον βαθμό του Αρχιλογιστού καθώς δεν γίνονται τακτικές προαγωγές σε τμηματάρχες. Γενικά δεν υπάρχουν στην ουσία θέσεις Υποδιευθυντών.

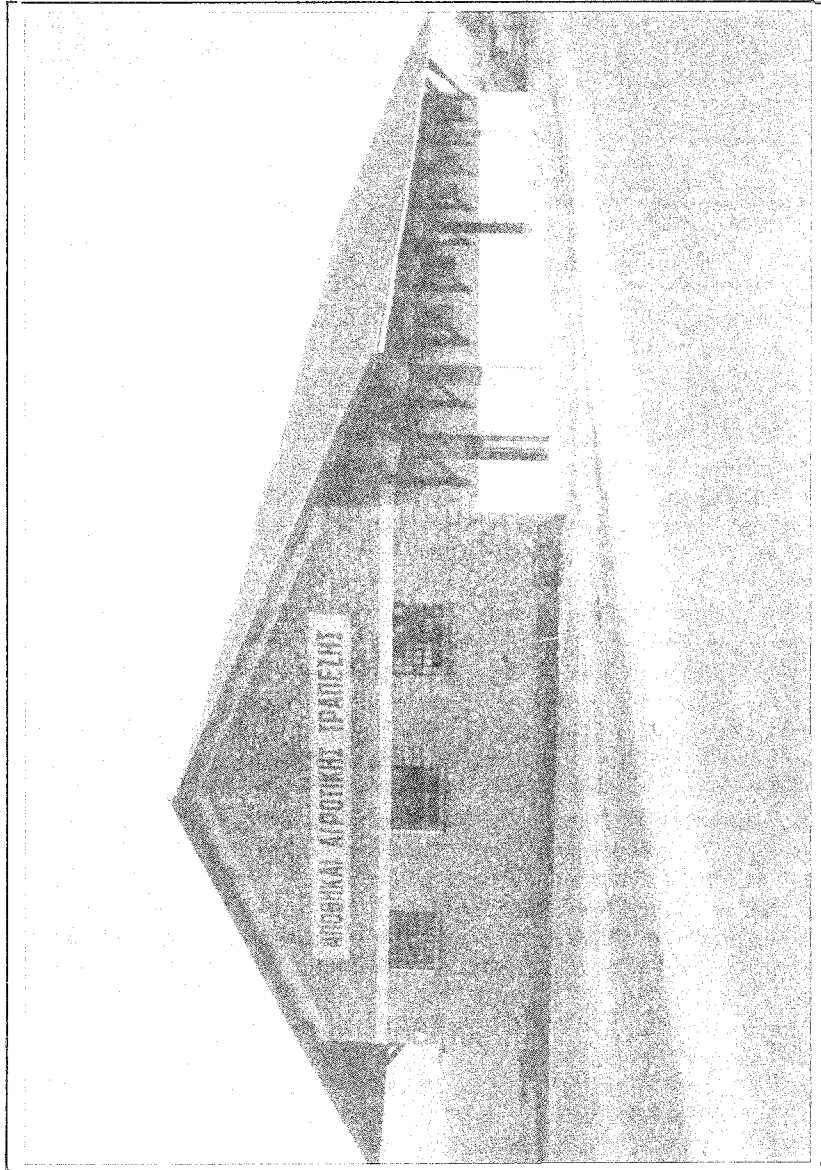
Οι προϊστάμενοι Υπ/των και Επιθεωρήσεων (Συνεταιρισμών, Τεχνικής) είναι συνήθως Αρχιλογισταί και κάτω, σε Δ/σεις δε του Κεντρικού Κ/τος προϊστανται και Τμηματάρχες Α'.

Με απόφαση της 20.5.48 (ΦΕΚ. Α 143/20.5.48) γίνονται βασικές τροποποιήσεις στον οργανισμό ΑΤΕ σχετικές με το προσωπικό. Καθιερώνεται ο βαθμός των Γραφών Δ, Γ, Β, Α, ως βοηθητικό προσωπικό για την επάνδρωση τοπικώς των Υποκαταστημάτων. Δίδεται δυνατότητα μονιμοποιήσεως εκτάκτων μετά από εσωτερικό διαγωνισμό, με αξιόλογο διευκόλυνση για την είσοδο στην εποπτική υπηρεσία και συνεταιριστικών υπαλλήλων πρωτοβάθμιων και δευτεροβάθμιων Συνεταιριστικών Οργανώσεων. (Φ.Σ. 1948, σ. 1054)

Ιστορία ιδρύσεως ΑΤΕ.

Κατά το έτος 1949 αρχίζει η τακτική, σε συνέχειες, δημοσίευση στη Φ.Σ. μελέτης

του Α.Ν. Κλήμη για το παραπάνω θέμα. (Βλ. Φ.Σ., σελ. 1367, 1385, 1407, 1463, 1575, 1639, 1675, 1715, 1755, 1788 και στο έτος 1950, σ. 1855 και επομ. Η μελέτη εκδόθηκε σε συνέχεια σε βιβλίο.

Προσπάθειες ΑΤΕ για εξασφάλιση αποθηκευτικών χώρων για γεωργικά λιπάσματα και άλλα εφόδια (Ν. Χαλκιδόνα) από περισσεύματα ασφαλιστικών εργασιών.

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ Η΄
ΒΑΣΙΚΑ ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ
(ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΕΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΓΙΑ ΕΠΙΛΥΣΗ ΤΟΥΣ).

Όπως έχουμε σημειώσει και σε άλλες σελίδες (βλ. κυρίως στο Υποκεφάλαιο Στ/1) με τα προβλήματα αυτά ασχολήθηκε και μάλιστα κατά τρόπο πρωταρχικό η Συνομοσπονδία Συνεταιρισμών ως Συνομοσπονδία Αγροτών (και ευρύτερα ως εκπρόσωπος των πληθυσμών της υπαίθρου) τόσο επειδή είχαν καταργηθεί από την Δικτατορία του 1936 τα Γεωργικά Επιμελητήρια και δεν υπήρχαν αγροτικές συνδικαλιστικές οργανώσεις όσο και για «εθνικούς» λόγους. Για τις θέσεις της σχετικά με τα γενικά εθνικά, οικονομικά και αγροτικά προβλήματα και τα ειδικά προβλήματα των διαφόρων αγροτικών προϊόντων βλ. την έκδοση της «Ψηφίσματα και Διακηρύξεις του Συνεταιρισμένου Αγροτικού Κόσμου» του 1946 (μλήσαμε παραπάνω) που δεν είναι δυνατό να παρατεθούν εδώ αναλυτικά. (Απαιτούνται 40 περίπου σελίδες). Τα θέματα – τίτλους στα οποία αναφέρονται τα Ψηφίσματα βλ. στο Υποκεφάλαιο Στ/1΄.

Επισημαντικές επιλήψεις και προσπάθειες για εθνική αφύπνιση.

Στον τομέα αυτό υπήρξε έντονη δραστηριότητα. Μερικά στοιχεία δόθηκαν στο Υποκεφάλαιο Α΄ και ΣΤ/1΄. Ενδεικτικά είναι τα επόμενα κείμενα:

- Το ξεκίνημα της φυλής για την εξασφάλιση του ψωμιού. Κείμενο Ι. Αφεντάκη για κινητοποίηση – συναγεμιά κατά την περίοδο της σποράς (Φ.Σ. 1946, σ. 174).
- Έκκληση από το Ραδιοφωνικό Σταθμό Αθηνών 1/11/46 ότι το αδελφοκτόνο αιματοκύλισμα εμποδίζει πολύ την σπορά. (Φ.Σ. 1946, σ. 181)
- Διάλεξη του Ι. Αφεντάκη στην αίθουσα Παρνασσός, με σκίτσα του Φ. Δημητριάδη, που είχε και ευρύτατη κυκλοφορία ως έντυπο.
- Όλη σχεδόν η αρθρογραφία του Ι. Αφεντάκη στο περιοδικό της Συνομοσπονδίας.

Συστηματική ενημέρωση από τα συνεταιριστικά περιοδικά.

Είναι τόσα τα προβλήματα και τόσες οι ενέργειες για την επίλυση των προβλημάτων της υπαίθρου, των αγροτών και των γεωργικών καλλιεργειών – τιμών προϊόντων, ώστε δεν είναι δυνατόν να υπάρξει πλήρης κάλυψη στις σελίδες που ακολουθούν. Πολλά στοιχεία υπάρχουν και στα άλλα Υποκεφάλαια κυρίως το Α΄, Δ΄, ΣΤ΄, ΣΤ/1΄. Οι λεπτομέρειες άλλωστε δεν είναι απαραίτητες για τον σκοπό αυτής της εργασίας (ανήκουν σε άλλης μορφής εργασίες). Όσοι όμως θέλουν να έχουν πλήρη ενημέρωση πρέπει να ανατρέξουν στις συστηματικές ειδησεογραφικές σελίδες της Φ.Σ. όπου, περιληπτικά αλλά με σαφήνεια, υπευθυνότητα και με όλα τα στοιχεία, δίδονται οι σχετικές πληροφορίες καθώς τα αιτήματα, που κατά 90% τουλάχιστον, περνούσαν τότε μέσα από την Συνομοσπονδία και η διεύθυνση του περιοδικού παρακολουθούσε συστηματικά όλες τις συσκέψεις, αλληλογραφία, νομοθεσία, κλπ. Το ίδιο γινόταν (για τα βασικά θέματα) και από το περιοδικό «Ο Συνεταιριστής», σε σημαντικό δε ποσοστό και από το Σ.Δ. Έτσι όλες οι Οργανώσεις είχαν ενημέρωση για ανάλογες ενέργειες και επίλυση προβλημάτων.

Τα ζητήματα των αγροτών Ηπείρου – Λευκάδας.

Σε εγκύκλιο του (με πολύ σωστή διατύπωση για την αξία της ενότητας των α-

γροτών μέσα στους Συνεταιρισμούς τους και την αποφυγή αδιαφορίας και κομματικών διασπάσεων) το Γραφείον Συνεργαζομένων Ενώσεων Ηπείρου – Λευκάδας αναφέρεται στο πρόβλημα της συγκεντρώσεως των προϊόντων της περιφέρειας του. (Φ.Σ., σ. 130)

Αμπελοουργικά και Σταφιδικά. Συνέδριο Ηρακλείου.

Στα πολλά προβλήματα της αμπελοκαλλιέργειας, της σταφιδοπαραγωγής και της Κ.Σ.Ο.Σ. αναφέρεται το αναλυτικό ψήφισμα του Συνεδρίου στο Ηράκλειο Κρήτης (4/8/1946) όπου έλαβαν μέρος νόμιμοι αντιπρόσωποι των Συνεταιρισμών και Συλλόγων. Από τα αιτήματα φαίνεται όλη η εκμετάλλευση διαφόρων κύκλων σε βάρος των αγροτών κατά την κατοχή και τα προβλήματα που υπάρχουν για επίλυση, μερικά από τα οποία αφορούν και την Κ.Σ.Ο.Σ. (βλ. Φ.Σ. 1946, σ. 130)

Για την παραγωγή του 1946, τα δάνεια για την οινοποίηση, για την εξαγωγή κορινθιακής και εξαγωγή σταφυλιών (Φ.Σ. 1946, σ. 168)

Ενέργεια προαιρετικής συγκέντρωσης κορινθιακής το 1946 από Α.Σ.Ο. Στοιχεία κατά περιφέρειες (Φ.Σ. 1946, σ. 132)

Την αναρχία των τιμών του 1946 (συγκριτικά με τις τιμές 1939/40) δίνουν τα στοιχεία που υπάρχουν στο κείμενο Θ. Καράμπελα (Σ.Δ. τ. 4, σ. 12)

Τις αποφάσεις του Συνεδρίου Πατρών (15/12/1945) όπου μετείχαν 12 Ενώσεις Συνεταιρισμών και ασχολήθηκε με το σταφιδικό και αγροτικά ζητήματα βλ. αναλυτικά στο Σ.Δ. 1946, τ. 4, σ. 14.

– Στην ανοικοδόμηση των καμένων χωριών (προγράματα, δυσκολίες, πραγματοποιήσεις) αναφέρεται αναλυτικά με πολλά στοιχεία ο Στ. Μακράκης (αρμόδιος Διευθυντής στην ΑΤΕ). Στεγάστηκαν 28.000 οικογένειες (από τις 30.000 που προβλεπόταν). Έκθεση σχετική με το θέμα έγινε στην αίθουσα «Παρνασσός». Το Σ.Δ. τονίζει το έργο της ΑΤΕ αλλά και την αναγκαιότητα να χρησιμοποιούνται σε τέτοια έργα και οι Συνεταιρισμοί. (Σ.Δ. 1946, τ. 7, σ. 23)

– Για τα αγροτικά προβλήματα που βρίσκονται στη δημοσιότητα το 1946 βλ. και τα επόμενα:

Η οργάνωση της σταφιδοπαραγωγής. Κείμενο Θ. Κούλα (Σ.Δ. 1946, τ. 6, σ. 4)

Συνεταιριστικό σχέδιο για την αγροτική ανασυγκρότηση. Κείμενο Απ. Βογιατζή. (Σ.Δ. 1946, τ. 6, σ. 8)

Για την ανασυγκρότηση – ανοικοδόμηση της υπαίθρου. Κείμενο Κ. Παπαθεοφίλου (Σ.Δ. 1946, τ. 6, σ. 10)

Τα προβλήματα της αγροτικής οικονομίας, η ΑΤΕ και οι Συνεταιρισμοί. Κείμενο Νικ. Δούρου (Σ.Δ. 1946, 1946, τ. 6, σ. 16)

Τα σημερινά προβλήματα της αγροτικής οικονομίας. Διάλεξη του Θ. Γιαννόπουλου (Σ.Δ. 1946, τ. 6, σ. 19)

– Δημοσιεύεται νόμος για την συγκέντρωση του σίτου κατά το 1946. Καθιερώνει την εκούσια προσφορά με τιμήν ασφαλείας. Κείμενο του ειδικού στο θέμα Γ. Σαμαρόπουλου τονίζει το θέμα του γεωργικού κόστους και την μίζερη στάση του Κράτους σε βάρος των παραγωγών. (Σ.Δ. 1946, τ. 9, σ. 3)

– Καπνικό. Πολύ αξιόλογες σκέψεις – παρατηρήσεις του ειδικού Αναστ. Μπακάμπαση σχετικά με την κρίση διαθέσεως των καπνών βλ. στο Σ.Δ. 1946, τ. 10, σ. 7.

– Σταφιδικό. Το Ν.Δ. 10/11 Μαΐου 1946 προβλέπει για την ανασύνθεση της Διοίκησης του Α.Σ.Ο. Αναφορά σε σωρεία άρθρων – προτάσεων σχετικά με το σταφιδι-

κό. Υποδείξεις (για μη διάλυση του Α.Σ.Ο.) από τον Θ. Κούλα (Σ.Δ. 1946, τ. 10, σ. 9). Και υποδείξεις Θ. Καράμπελα για την συνεταιριστική μορφή του. (Σ.Δ. τ. 11, σ. 10).

Α' Συνεταιριστικό Συνέδριο Ρεθύμνης.

Το Ψήφισμα του Συνεδρίου 11 – 12/8/1946 για τα προβλήματα βλ. Φ.Σ. 1946, σ. 131.

Βαμβάκι.

Στοιχεία κατά περιφέρειες για την παραγωγή βάμβακος 1946 (Φ.Σ. 1946, σ. 133)

Ενέργειες Επιτροπών Συνεταιρικών Οργανώσεων βαμβακοπαραγωγικών περιφερειών για τα ζητήματα βάμβακος. Υποβοήθηση από Συνομοσπονδία και βουλευτές. Αιτήματα. (Φ.Σ. 1946, σ. 163)

Ενέργειες εκπροσώπων για συγκέντρωση βάμβακος και κουκουλιών. Τιμή ασηφαλείας βάμβακος, συγκέντρωση. (Φ.Σ. 1946, σ. 169)

Δάση και Συνεταιρισμοί

Ψήφισμα των δασικών συνεταιρισμών υιοθετημένο από τη Γ.Σ. της Συνομοσπονδίας 27/1/1946 για να σωθούν και να αναπτυχθούν τα δάση με κανονική επιστημονική εκμετάλλευση. Υποδεικνύεται παραχώρηση τους στις κοινότητες και εκμετάλλευση τους από τους δασικούς συνεταιρισμούς υλοτόμων, ανθρακένων, ρητινοσυλλεκτών, κλπ. Ανάπτυξη του θέματος βλ. κείμενο Π. Κασανδρέα (Φ.Σ. 1946, σ. 48) με πλήθος στοιχείων και επιχειρημάτων μεταξύ των οποίων και του καθηγητού Κ. Κοντού.

Στο θέμα «προστασία και κάρπωση των δασών διά των Συνεταιρισμών» αναφέρεται ιστορικά και καθοδηγητικά κείμενο του Επιθεωρητού δασών Δ. Θελασσινού. (Φ.Σ. 1946, σ. 115)

Δενδροκομία – Κηπευτικά

Καταπολέμηση ασθνεϊών εσπεριδοειδών. (Βλ. Φ.Σ. 1946, σ. 168)

Απόσταξη οίνων και χαρουπιών 1946/1947 (Φ.Σ. 1946, σ. 133)

Από το οικονομικό έτος 1946/47 στη νησιωτική Ελλάδα η φορολογία του ελαίου θα γίνεται στα τελωνεία κατά την εξαγωγή και όχι στα ελαιοτριβεία (Φ.Σ. 1946, σ. 133).

Εισαγωγή γεωμήλων μόνο κατόπιν ειδικής αδειάς (Φ.Σ. 1946, σ. 133)

Εισαγωγή από Ούγγρα 50.000 κυτίων εκλεκτών σπόρων.

Διάθεση πατάτας Ε.Γ.Σ. Αρκαδίας στις αγορές Αθηνών. (Φ.Σ. 1946, σ. 168)

Καπνά

Έκθεση της Ενώσεως Ξάνθης με λεπτομερειακά κατατοπιστικά στοιχεία και μέτρα για την βελτίωση της θέσεως των καπνοπαραγωγών και την ανύψωση του οικονομικού επιπέδου της πόλεως και της περιοχής. (Φ.Σ. 1946, σ. 128)

Διατάξεις για την καπνοκαλλιέργεια, το πρίμ για εξαγόμενα καπνά, χορήγηση πιστώσεων για πλασματικά δάνεια, διάθεση καπνών εσοδειών 1944 και 1945 (βλ. Φ.Σ. 1946, σ. 167).

Αναλυτικές συζητήσεις στη Βουλή για προβλήματα καπνών. (Φ.Σ. 1946, σ. 246)

Η Κτηνοτροφία

Σύσκεψη 3/7/1946 όλων των αρμόδιων υπηρεσιακών παραγόντων, Κράτους, Α-

ΤΕ, Συνεταιρισμών και αιρετών της Ενώσεως Σερρών καθώς και εκπροσώπων των κτηνοτροφικών Συνεταιρισμών, για την μελέτη των θεμάτων της κτηνοτροφίας Σερρών και των μέτρων για ανάπτυξη της. Λεπτομέρειες για να αντιμετωπισθεί κάθε πρόβλημα, επισήμανση αρμοδίων για την επίλυση. Βασικός ρόλος των Συνεταιρικών Οργανώσεων. (Αναλυτικά Φ.Σ. 1946, σ. 125)

Ίδρυση κτηνιατρικών από Ενώσεις, βοήθεια σε κτηνιατρικά φάρμακα από Ούντρα, μηχανήματα Ούντρα αλέσεως για κτηνοτροφές, παραλαβή ζώων από την Βραζιλία, χορήγηση ζώων Δημοσίου σε αγρότες. (Φ.Σ. 1946, σ. 167, 168).

Ζημιές ζωϊκού κεφαλαίου από ασθένειες το 1945/46. Μελέτη Μ. Καπλάν διευθυντού κτηνιάτρου Ούντρα (Φ.Σ. 1946, σ. 142).

Οι Τιμές των γεωργικών προϊόντων

Πίνακες για τιμές χονδρικής πωλήσεως γεωργικών προϊόντων στην αγορά Πειραιώς βλ. στη Φ.Σ. 1946 σ. 34, 62, 98, 134, 170, 214, 258 και συνέχεια στο 1947. Από τις παραπάνω τιμές διαπιστώνεται σχετική σταθερότητα τιμών το 1946 με διακυμάνσεις βέβαια ανάλογα με την εποχή συγκομιδής – καταναλώσεως, τις εισαγωγές και τις συνηθισμένες εμπορικές μεταπτώσεις και όχι για λόγους νομισματικούς.

Περίοδος (1947 – 1950)

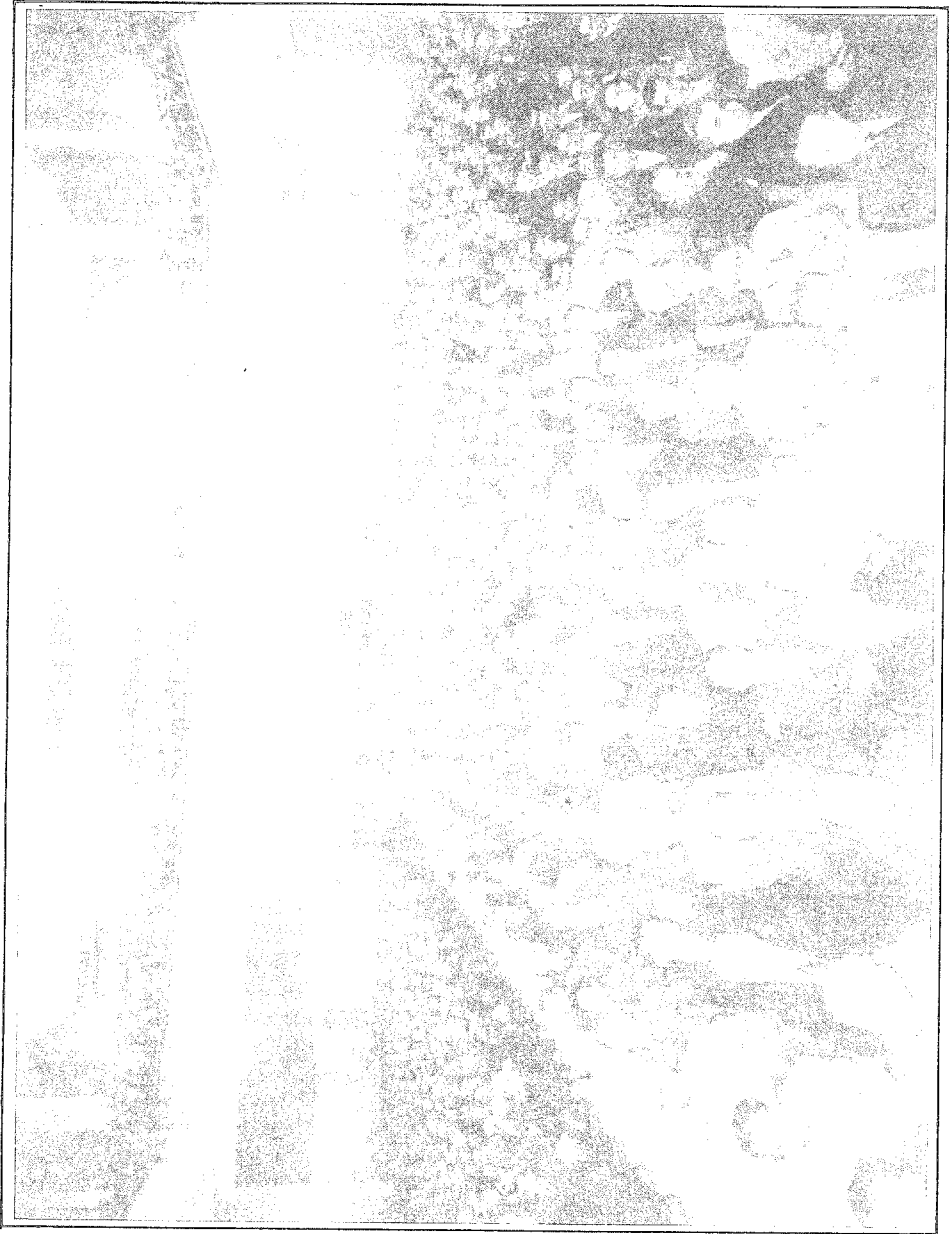
Μέσα στην καταστραμμένη ελληνική ύπαιθρο – γεωργία, τη διεθνή διαταραχή με τις κλειστές και ανώμαλες αγορές, την εσωτερική ανώμαλη κατάσταση (κοινωνικά, πολιτικά, οικονομικά και από πλευράς ασφάλειας), τεράστια είναι τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι αγρότες.

Τα προβλήματα σχετικά με την παραγωγή και κυρίως τη διάθεση των αγροτικών προϊόντων σε τιμές που να εξασφαλίζουν από τις εισπράξεις ένα κάποιο ημερομίσθιο για τη ζωή της αγροτικής οικογένειας, (προβλήματα που υπήρχαν και στις περιόδους ηρεμίας από προπολεμικά λόγω των ελλείψεων και της παθητικότητας της ελληνικής γεωργίας), είναι τώρα οξύτατα. Οι εξαγωγές της Ελλάδας που είναι εξαγωγές κυρίως λίγων αγροτικών ειδών όχι απαραίτητων για τη διεθνή αγορά (καπνός, σταφίδα) και του ελαιόλαδου πολύτιμου όμως για τη διατροφή του ελληνικού Λαού, με απαγορεύσεις στην εξαγωγή έχουν ανάγκη κρατικών μέτρων που είναι δύσκολα μέσα στην οικονομική αδυναμία του Κράτους (τις κλειστές ξένες αγορές, συναλλαγματικά – νομισματικά εμπόδια, επικυριαρχία των ξένων οικονομικών αποστολών, κλπ.).

Συνδικαλιστικές κινητοποιήσεις

Με την κάποια ελευθερία κινήσεων οι αγρότες κάνουν εκδηλώσεις διαμαρτυρίας και διεκδίκησης των αιτημάτων τους για ανασυγκρότηση, εφόδια, τιμές, εξαγωγές κλπ. Και καθώς δεν υπάρχει στην Ελλάδα Συνδικαλιστική Οργάνωση των Αγροτών (παρά μόνον διάφορες «αγροτικές τοπικές κινήσεις προπολεμικής μορφής») όλο το βάρος πέφτει στις Συνεταιριστικές Οργανώσεις και τα στελέχη τους και κυρίως στη Συνομοσπονδία και τις Ενώσεις που μπορούν να διαθέτουν τα στοιχειώδη οικονομικά μέσα για τις μετακινήσεις προσώπων για Συνέδρια – Συνελεύσεις (κάτω και από τις απαγορεύσεις του νόμου περί Συνεταιρισμών). Έτσι όλες οι κινητοποιήσεις γίνονται από τις Συνεταιριστικές Οργανώσεις (Ενώσεις – Συνομοσπονδία) που σύγχρονα αγωνίζονται και για την υπεράσπιση των εθνικών συμφερόντων και συμπαραστέκονται στις Κυβερνήσεις για την καταπολέμηση της εσωτερικής ανωμαλίας και την ειρήνευση, ενώ δεν παύουν και να καυτηριάζουν τη στάση των εκμεταλλευτών.

Στο ρόλο αυτό τον «συνδικαλιστικό» η συνεταιριστική ηγεσία της περιόδου αυ-

Οι πολιτικοί ηγέτες της εποχής και άλλοι αρμόδιοι μετέχουν και ενημερώνονται σε μεγάλες αγροτικές – συνεταιριστικές συγκεντρώσεις.

τής έχει πολύ μεγάλη κινητικότητα ενώ παράλληλα γίνεται και αξιόλογη «συνεταιριστική» (κυρίως επεκτατική) εργασία σε διάφορους τομείς με ίδρυση Ειδικευμένων Κεντρικών Οργανώσεων και απόκτηση μηχανημάτων και εγκαταστάσεων από Ενώσεις και περισσότερους Συνεταιρισμούς για διαχείριση αγροτικών προϊόντων.

Η ύλη που θα μπορούσε να εκτεθεί σχετικά με τον «συνδικαλιστικό» τομέα κατά την περίοδο αυτή θα μπορούσε να καλύψει τις σελίδες ενός ολόκληρου σύνθετου τόμου πολλών μονογραφιών. Είναι αρμοδιότητα της τωρινής ή αυριανής Συνδικαλιστικής Αγροτικής Ηγεσίας (Συνομοσπονδίες Αγροτών) να ενδιαφερθεί για την καταγραφή των αγροτικών συνδικαλιστικών αγώνων στην Ελλάδα και για την εξέλιξη πολλών ειδικών θεμάτων. Στον τομέα αυτόν ευχαρίστως θα της προσφερθεί κάθε σχετική βοήθεια (όπως και σε κάθε ενδιαφερόμενο, τυχόν συγγραφέα) πέρα από τις συστηματικές παραπομπές σε πηγές που υπάρχουν στις σελίδες αυτού του πολύτομου έργου.

Όπως σημειώθηκε και πιο πάνω (και το επαναλαμβάνουμε διότι δεν γίνεται τώρα ικανοποιητικά και έγκαιρα αυτή η ενημέρωση όλων) τα συνεταιρικά περιοδικά (και κυρίως η «Φωνή των Συνεταιρισμών») σε κάθε έκδοση τους διάθεταν τότε πολλές σελίδες για συστηματική καταγραφή αιτημάτων και αποφάσεων σε όλο τον κύκλο των αγροτικών θεμάτων (γενικών και ειδικών κατά κλάδους και περιφέρειες και όχι μόνο με γενικές ομιλίες) ώστε να ενημερώνονται όλοι οι ενδιαφερόμενοι, να επωφελούνται από τα μέτρα αλλά και να συνειδητοποιούν τα προβλήματα και την αξίαν της ομαδικής δραστηριότητας.

Στον αγωνιστικό τομέα για τα διάφορα κατά κλάδους γεωργικά προϊόντα και τα διάφορα προβλήματα εφοδιασμού της υπαίθρου (πιστώσεις, μηχανήματα, εξωτερική βοήθεια) και ελαφρύνσεως από βάρη (φορολογίες, κλπ.), υπάρχει συνεχής και πληθωρική κινητοποίηση με πανελλήνιες ή κατά Γεωγραφικά Διαμερίσματα Συνελεύσεις και Συνέδρια για θέματα γενικά ή ειδικευμένα κατά προϊόν ή περιφέρειες ή άλλα προβλήματα.

Επαναλαμβάνουμε ότι δεν είναι δυνατό τώρα να αναφερθούμε εδώ λεπτομερικά σε όλη αυτή την μεγάλη κινητοποίηση που εξασφάλισε στους αγρότες και γενικότερα την υπαίθρο πάρα πολλές άμεσες ωφέλειες, αλλά και έδωσε τις δυνατότητες για επαγγελματική και συνεταιριστική συνειδητοποίηση και διεύρυνση του δικτύου, του ρόλου και των σχέσεων των Συνεταιρικών Οργανώσεων καθώς μάλιστα, δεν υπήρχε οποιαδήποτε επαγγελματική οργάνωση και εκπροσώπηση των αγροτών αλλά το βάρος έφεραν η Συνομοσπονδία και οι Ενώσεις (με αντιδράσεις εναντίον τους και με τις δαπάνες των κινητοποιήσεων).

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ΄

ΟΙ ΑΣΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ (ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΟΙ – ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΟΙ – ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΟΙ – ΑΛΛΟΙ)

ΟΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

Η δράση της Ομοσπονδίας Καταναλωτικών Συνεταιρισμών.

Στις 30 Νοεμβρίου 1946 έγινε γενική συνέλευση της Ομοσπονδίας Καταναλωτικών Συνεταιρισμών της Ελλάδος. Η Ομοσπονδία ιδρύθηκε τον Οκτώβριο του 1945 σαν κεντρική συνεταιριστική ένωση και έχει μέλη της πέντε Ενώσεις καταναλωτικών συνεταιρισμών και αρκετούς μονωμένους συνεταιρισμούς στην Αθήνα και στις Επαρχίες με σύνολο 98.000 περίπου μέλη.

Με την Ομοσπονδία συνεργάζονται, (χωρίς να είναι μέλη της) η Ένωση Συνεταιρισμών δημοσίων υπαλλήλων (70 συνεταιρισμοί με 34.000 μέλη), η Ένωση καταναλωτικών συνεταιρισμών Βόλου (40 συνεταιρισμοί με 15.000 μέλη), και αρκετοί ακόμη συνεταιρισμοί από τις επαρχίες και την Αθήνα.

Η Ομοσπονδία αποτελεί ουσιαστικά τη διάδοχη οργάνωση της Επιτροπής των συνεργαζομένων καταναλωτικών συνεταιρισμών, που είχε ιδρυθή την εποχή της κατοχής και λειτουργούσε ανεπίσημα, γιατί δεν ήταν σκόπιμο τότε να λειτουργήσει σαν επίσημη οργάνωση... Η Ομοσπονδία έχει να επιδείξει ένα αξιόλογο οργανωτικό έργο και μια σημαντική οικονομική δράση: Οργάνωσε συνεταιριστικά μαθήματα, εκδίδει περιοδικό, δημοσίευσε διάφορες οδηγίες για την οργάνωση, κλπ. Διατηρεί επίσης πρατήρια στη διάθεση των συνεταιρισμών της στην Αθήνα και στον Πειραιά και έχει κάμει ως τώρα αξιόλογες αγορές, που πολλές απ' αυτές είχαν γενικότερη ευεργετική επίδραση στην αγορά για τους καταναλωτές.

Μία από τις πιο αξιόλογες ενέργειες της Ομοσπονδίας είναι και η κυβερνητική απόφαση να δοθούν πιστώσεις από 25 δισεκατομμύρια δραχμές στους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς για τις εργασίες τους με τόκο 3%.

Τρία είναι τα ζητήματα που απασχόλησαν την γενική συνέλευση της Ομοσπονδίας:

1) Η διαδικασία σχετικά με την χορήγηση των πιστώσεων των 25 δισεκατομμυρίων δραχμών.

2) Η διανομή του ιματισμού από τους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς.

3) Η αποτροπή του κινδύνου να επέμβη το Κράτος στα εσωτερικά των συνεταιρισμών, με την ευκαιρία που τους ενισχύει με πιστώσεις

Τις προτάσεις και αποφάσεις βλ. Σ. 1946, σ. 62.

Η συνεταιριστική συνεργασία καταναλωτών και παραγωγών.

Στο βασικό αυτό θέμα – πάντα επίκαιρο για την οργάνωση – αναφέρεται ο καθηγητής Αριστ. Σίδερης με ωραίο κείμενο του στο Σ. 1946, σ. 49 όπου τονίζει κυρίως την κοινωνική σημασία της συνεργασίας.

Στο ίδιο θέμα αναφέρεται και ψήφισμα της Γ.Σ. της Συνομοσπονδίας με τα ακόλουθα:

«Διά μίαν ακόμη φοράν τονίζεται η ανάγκη της συνεργασίας παραγωγής και καταναλώσεως διά των παραγωγικών και καταναλωτικών Συνεταιρισμών.

Ο Αγροτικός κόσμος με την μικράν γεωργικήν εκμετάλλευσιν, (η οποία σχεδόν δεν εξαρκεί πρὸς αξι-

οποίησιν της εργασίας του) ἔχον σαφή συνείδησιν ὅτι κατὰ κανόνα ἡ ιδιότης του ὡς καταναλωτοῦ βαρύνει ἐξ' ἴσου με τὴν ιδιότητα του ὡς παραγωγοῦ, αναγνωρίζει καλύτερον παντός ἄλλου ὅτι κοινόν συμφέρον συνδέει ἀμφοτέρας τὰς τάξεις διά τὸν παραμερισμόν

των ενδιάμεσων και την αποφυγή της πληρωμής εις αυτούς υπό μορφήν κέρδους, αυτόχρονα επαχθών αμοιβών. Δι' αυτό διακυρτώνει την ανάγκην των απ'

ευθείας συναλλαγών μεταξύ παραγωγών και καταναλωτών».

Την συνεργασία αυτή υποδεικνύει και η Βρετανική Οικονομική Αποστολή (βλ. στο Υποκεφ. Ζ').

Δυστυχώς δεν υπάρχει ουσιαστική αντιμετώπιση και πρόοδος στο πρόβλημα αυτό επί 10ετίες (εως σήμερα).

Ανεπιστία και εμπόδια από το Κράτος στο έργο των Καταναλωτικών Συνεταιρισμών.

Ο Πρωθυπουργός είχε κάμει τον Οκτώβριο 1946 δηλώσεις προς τον Τύπο για ανάθεση στους Καταναλωτικούς Συνεταιρισμούς ευρύτερων πρωτοβουλιών στην διακίνηση των ειδών ώστε να ανακουφισθούν οι δημόσιοι υπάλληλοι και λοιποί μισθωτοί – συνταξιούχοι. (Βλ. Φ.Σ., σ. 243) Αλλά οι αντιδράσεις των μεσαζόντων υπήρξαν ζωηρές. Για το θέμα, όπως εξελισσόταν το τέλος του 1946 με αρχές του 1947, γράφει χαρακτηριστικά «Ο Συνεταιριστής» 1947, (σ. 15):

«Τη γνώμη μας αυτή έρχεται να τη δικαιώσει η συμπεριφορά προς τους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς στην υπόθεση της διανομής στο λαό του ιματισμού, που διαθέτει το κράτος από τις εισαγωγές Ηππτα.

Δεν πρόφτασε ν' αναγγελθή πως η διανομή των ειδών ιματισμού θα γίνει στους κατόχους των σχετικών δελτίων, που σχεδόν στο σύνολο τους είναι συνεταιρισμένοι, κατά σύστημα από τους καταναλωτικούς τους συνεταιρισμούς, και άρχισαν αμέσως οι αβαρίες που θίγουν τα όρια του ναυαγίου του συστήματος...

Προστέθηκε πρώτα στην οργάνωση της διανομής και το εμπόριο κι έτσι έγινε το συνεταιριστικό σύστημα «μικτό σύστημα». Ακολούθησε η άμεση αναγγελία των εμπορικών καταστημάτων που είχαν το δικαίωμα να δέχονται δελτία ιματισμού μέσα σε μία δεκαήμερη προθεσμία. Για τους Συνεταιρισμούς άρχισε επίπονη και γεμάτη δισταγμούς διαδικασία για να κριθούν αν είναι ικανοί για ν' αναλάβουν αυτό το έργο και χρειάστηκε άγρυπνη παρακολούθηση από τους ίδιους και από την Ομοσπονδία τους για να κατορθωθεί να συμπεριληφθούν μερικές δεκάδες απ' αυτούς στη διανο-

μή. Αυτό όμως έγινε σχετικά αργά και η προθεσμία για την κατάθεση έτρεχε. Έτσι πολλοί συνεταιρισμένοι, από φόβο μη χάσουν την προθεσμία για την κατάθεση, παράδωσαν τα δελτία τους σε εμπορικά καταστήματα. Τώρα δεν τους επιτρέπεται να τα ξαναπάρουν για να τα καταθέσουν, όπως επιθυμούν, στους συνεταιρισμούς τους, που στο μεταξύ τους δόθηκε δικαίωμα διανομής στους συνεταιρισμούς τους...»

Δέν πρόκειται να εξαντλήσωμε εδώ το ζήτημα γράφει «Ο Συνεταιριστής» που είναι αρκετά σοβαρό, αλλά μόνο να διαπιστώσωμε το γεγονός, ότι στους επίσημους και αρμόδιους κύκλους, παρ' όλες τις επαγγελίες, η ψυχολογία και η νοστορπία, αν δεν είναι ολότελα αντισυνεταιριστική, είναι ακόμη αποκαρδιωτικά επιφυλακτική...

Παρ' όλα αυτά όμως οι συνεταιρισμοί έχουν πετύχει πολλά, θα συνεχίσουν τις προσπάθειες τους, θα κατανικήσουν τις προκαταλήψεις, θα εξουδετερώσουν τις αντιδράσεις και θα επιβληθούν γιατί έχουν μαζί τους το δίκιο και τη λογική.

(Σ. 1947 σ. 15).

Μιά κριτική έρευνα για τους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς στην Ελλάδα.

Στην αθηναϊκή εφημερίδα «Το Βήμα» στις 18 Αυγούστου (1946) αναδημοσιεύτηκε ένα άρθρο από το ανεξάρτητο αγγλικό περιοδικό «Εκόνομιστ», όπου συνοψίζονται τα συμπεράσματα του ανταποκριτή του από τελευταία έρευνα του στη χώρα μας.

Στο άρθρο αυτό αναφέρονται οι βλαβερές συνέπειες που έχει η έλλειψη ελέγχου στο ελληνικό οικονομικό σύστημα καθώς και σχετικά παραδείγματα που δίνουν κάποια ιδέα για τις εξωφρενικές αξιώσεις που έχουν για κέρδη οι ενδιάμεσοι στην ελληνική οικονομία. Σε συνέχεια γράφονται τα ακόλουθα συμπεράσματα για τους συνεταιρισμούς μας:

«Συνεταιρισμοί εξ' άλλου λειτουργούντες αρκετά καλά και αποτελούντες την υγιεινότεραν όψιν της γενικής γραμμής της σημερινής ελληνικής οικονομίας είναι μόνον οι συνεταιρισμοί γεωργικών παραγωγών,

συνεταιρισμοί καταναλωτών όμως δεν υπάρχουν παρά εις βρεφικήν ηλικίαν ακόμη και πολλά πρέπει να γίνουν περαιτέρω δια την ανάπτυξιν των».

Καταναλωτικός Συνεταιρισμός Υπαλλήλων ΑΤΕ.

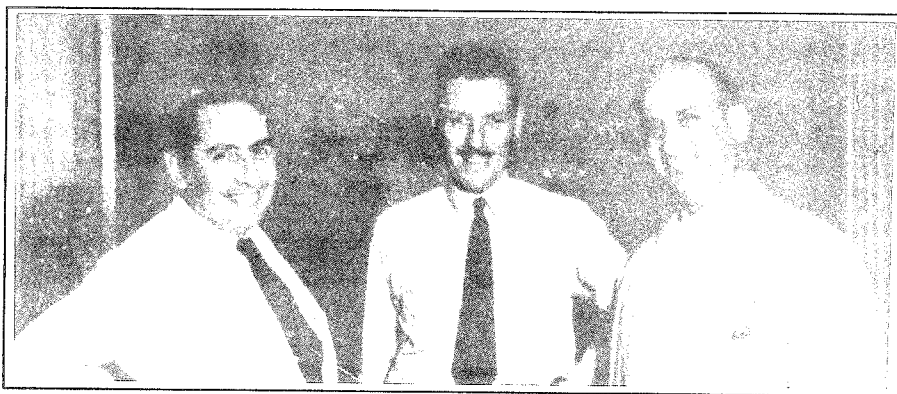
Για τις πραγματοποιήσεις 1945/46 και κατευθύνσεις του βλ. την ειδική έκδοση

του του 1946, (βλ. στο Υποκεφ. Ε').

Στο βιβλίο αυτό ο Συνεταιρισμός, ένας από τους σπουδαιότερους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς του τόπου με 3.500 συνεταίρους, δημοσιεύει ένα γενικό απολογισμό των εργασιών του διοικητικού συμβουλίου για το 1945/46.

«Ο Συνεταιρισμός διατηρεί πρατήρια τροφίμων και υφασμάτων, καθώς και τεχνολογικό εργαστήριο όπου γίνονται χημικές αναλύσεις των ειδών που διαχειρίζεται ο Συνεταιρισμός. Το ίδιο εξυπηρετεί και την Αγροτική Τράπεζα σε ανάλογες περιπτώσεις. Το εργαστήριο άρχισε να χρησιμοποιείται και παραγωγικά. Παράγεται σ' αυτό οδοντόπαστα που συσκευάζεται σε σωληνάκια με τη μάρκα ΚΑΣΥΑΤΕ, από τα αρχικά του Συνεταιρισμού. Προβλέπεται ότι γρήγορα θ' αρχίσει να παράγει και άλλα είδη. Ζωηρή είναι, στο διάστημα που αναφέρεται η έκθεση, η δράση του Συνεταιρισμού σε προμήθειες από το εσωτερικό και το εξωτερικό. Προμηθεύτηκε σε αξιόλογες ποσότητες τρόφιμα, ιματισμό, υπόδηση κλπ. Ο Συνεταιρισμός διατηρεί στις επαρχίες υποκαταστήματα και αντιπροσωπείες για την εξυπηρέτηση των μελών του, που εργάζεται εκεί...».

Πρασπάθειες για την ανάπτυξη καταναλωτικών Συνεταιρισμών γίνονταν και σε επαρχιακές πόλεις (π.χ Μυτιλήνη).

Ατέλειες εισαγωγών υπέρ συνεταιρισμών «μισθωτών».

Αποφασίστηκε ότι με απόφαση του υπουργού Οικονομικών είναι δυνατόν να απαλλάσσονται εφάπαξ από το 1/2 του εισαγωγικού δασμού εισαγωγής, διάφορες κατηγορίες εισαγωγών μεταξύ των οποίων και οι συνεταιρισμοί των μισθωτών και οι γεωργικοί για εισαγόμενα υποδήματα και μάλλινα υφάσματα αποκλειστικά για βοήθεια των μελών τους. (Φ.Σ. 1946, σ. 62)

ΣΧΕΤΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ:

Βλ. το βιβλίο του Αριστ. Κλήμη «οι καταναλωτικοί Συνεταιρισμοί στη σύγχρονη Ελληνική Πραγματικότητα».

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΕΓΑΣΗ

Ειδικοί Συνεταιρισμοί για ανοικοδόμηση κατεστραμμένων οικοδομών προβλέπεται με το αρθρ. 9, (Ν.Δ. 279/1946). Ενίσχυση για αυτοστέγαση.

Συμμετοχή της Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών στο Συμβούλιο Προγράμματος Ανοικοδομήσεως. Οι Ενώσεις Συνεταιρισμών στη διακίνηση του στεγαστικού υλικού. (Φ.Σ. 1946, σ. 252). Για τη στέγαση ειδικά των αγροτών είχε αναπτύξει δρα-

στηριότητα και η ΑΤΕ, με στέγαστρα σε περιφέρειες που δεινοπάθησαν από καταστροφές.

Γενικά για τις στεγαστικές προσπάθειες βλ. Υποκεφ. Β' (νομοθεσία).

ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ.

Αναπτύσσεται η Οργάνωση Βιοτεχνών Αθηνών και άλλων πόλεων σε βιοτεχνικούς προμηθευτικούς και παραγωγικούς Συνεταιρισμούς. Δημιουργείται και Ένωση Βιοτεχνικών Συνεταιρισμών στην Αθήνα, με 30 Συνεταιρισμούς. Έγγραφο στην ΚΥΔΕΠ για συνεργασία. Απαρίθμηση ειδών και περιπτώσεων για συνεργασία (ανάλυση Φ.Σ. 1946, σ. 169).

Με βοήθεια της ΑΤΕ οι βιοτέχνες κατασκευαστές κτενιών υφαντικής των χωρίων Κοσμά και Βρονταμά Κυνουρίας, ίδρυσαν Συνεταιρισμό με έδρα Βρονταμά. Ήδη κατασκεύασε για λογαριασμό ΑΤΕ 5.000 κτένια σε 3 τύπους για διάθεση. (Φ.Σ. 1946, σ. 169)

Βιοτεχνικός Συνεταιρισμός Υφαντουργών Λαρίσης.

Χρηματοδότηση του από ΑΤΕ για κατασκευή υφασμάτων. (Λεπτομέρειες Φ.Σ. 1946, σ. 95)

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1947 - 1950

Γενική θεώρηση για την εξέλιξη και προβλήματα.

Τόσο κατά την κατοχή (βλ. τόμο Γ) όσο και μετακατοχικά, η ανάπτυξη των αστικών (κυρίως καταναλωτικών) συνεταιρισμών υπήρξε αξιόλογη, αν και όχι με την πραγματική μορφή τους αλλά ως προσπάθεια για την εξεύρεση (και σε κάποιες πιο λογικές ποσότητες και τιμές) των καταναλωτικών αγαθών που ήταν άφαντα από την αγορά, λόγω των τότε συνθηκών.

Μετακατοχικά η κατάσταση του επισιτισμού και των οικονομικών του λαού (ιδίως μισθοσυντηρητών) ήταν πολύ άσχημη και συνεπώς η ανάγκη για συσπείρωση στην εξεύρεση τροφίμων και ειδών ενδύσεως κλπ. σε λογικές τιμές ήταν επίσης ζωηρή και κινήθηκε σε περισσότερο σωστούς δρόμους συνεταιριστικούς.

Σε έκθεση του αρμοδίου Δ/ντή στο Υπουργείο Εργασίας Σωκρ. Κλαδή που προ-οριζόταν για το εξωτερικό αναφέρεται, εισαγωγικά, ότι:

Στην Αθήνα, σε κάθε δημόσια υπηρεσία, σε κάθε επιχείρηση, σε κάθε Τράπεζα λειτουργεί χωριστός συνεταιρισμός του προσωπικού τους. Το ίδιο περίπου συμβαίνει και στις άλλες μεγάλες πόλεις. Έτσι υπάρχει πληθώρα μικρών συνεταιρισμών. Ο αριθμός των συνεταιριών σε καθένα από τους συνεταιρισμούς αυτούς είναι μικρός κυμαίνεται από 200 - 1000 μέλη κατά συνεταιρισμό. Ελάχιστα συνεταιρισμοί έχουν πάνω από 1000 μέλη. Επομένως ο κύκλος των εργασιών τους είναι περιορισμένος.

Όπως είναι οργανωμένοι οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί κατά υπηρεσία ή επιχείρηση, εγκαθιστούν τα πρατήρια τους μέσα ή γύρω στον τόπο της εργασίας των μελών τους και επομένως μακριά από τις κατοικίες τους. Αυτό δυσκολεύει τους συνεταιρισμούς να αγοράζουν τα είδη που χρειάζονται από το συνεταιριστικό πρατήριο, γιατί οι ίδιοι δεν ευκαιρούν συνήθως να το κάμουν και οι νοικοκυρές δεν μπορούν πάλι να τρέχουν τόσο μακριά για μικροπράγματα καθημερινής ανάγκης. Για το λόγο αυτό σχετική κίνηση παρατηρείται κυρίως στα πρατήρια που πουλούν υφάσματα και

χρήσιμα οικιακά είδη, γιατί σ' αυτά και ευκολίες πληρωμής γίνονται και η αγορά δεν είναι καθημερινή. Οι μικρότεροι συνεταιρισμοί δεν έχουν πρατήρια αλλά προμηθεύονται κατά διαστήματα ορισμένα είδη και τα μοιράζουν αμέσως στα μέλη τους, συνήθως με πίστωση.

Οι ευκολίες πληρωμής των ειδών (συνήθως κατά 15ήμερες δόσεις) αποτελούν κατά κανόνα τη βάση της λειτουργίας των καταναλωτικών συνεταιρισμών.

Οι ευκολίες αυτές είναι δυνατές, γιατί οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί ενισχύονται από το Κράτος.

Η συνεργασία των συνεταιρισμών μεταξύ τους για κοινές προμήθειες δεν είναι ουσιαστικά και συστηματικά οργανωμένη, ώστε να εξασφαλίσει σε όλη τους την έκταση τα πλεονεκτήματα των χοντρικών αγορών.

Η ανάπτυξη των καταναλωτικών συνεταιρισμών δυσκολεύεται ακόμη, γιατί κατά κανόνα δεν διαθέτουν ειδικευμένο προσωπικό που να ασχολείται κατ' επάγγελμα σε αυτούς τις εργασίες τους τις εκτελούν συνεταιριοί παράλληλα με τα κύρια έργα τους.

Συχνά οι συνεταιρισμοί συμβάλλονται με εμπορικά

καταστήματα που αναλαμβάνουν να προμηθεύουν στα μέλη τους διάφορα αναγκαία είδη με κάποια έκπτωση. Ο Συνεταιρισμός πληρώνει στον έμπορο την αξία των ειδών και την εισπράττει από τα μέλη του με δόσεις.

Τα κεφάλαια των καταναλωτικών συνεταιρισμών είναι περιορισμένα και ανεπαρκή για μια κανονική κίνηση. Το Κράτος όμως έχει διαθέσει για την οικονομική τους ενίσχυση 40 δισεκατομμύρια δραχμές. Το ποσό αυτό το διαχειρίζεται η Τράπεζα της Ελλάδος.

Απ' αυτό δίνονται δάνεια στους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς. Ο τόκος είναι 3% η προθεσμία 6 – 12 μήνες και κατά κανόνα ανανεώνεται. Από το ποσό αυτό των 40 δισεκ. τα 3/4 έχουν διατεθεί ως τώρα.

Με όλα τους τα μειονεκτήματα οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί παρουσιάζουν αξιόλογη εμπορική κίνηση που όλο και προσδεύει. Υπολογίζεται ότι κατά το 1949 η κίνηση αυτή έφτασε τα 100 δισεκατομμύρια και τα είδη πουλήθηκαν με τιμές κατά 8 – 15% χαμηλότερα από τις τιμές της αγοράς.

Η έκθεση Κλαδά αναφέρει ότι υπάρχουν οι ακόλουθες συνεταιριστικές οργανώσεις δευτέρου βαθμού.

1) Η Ένωση των καταναλωτικών συνεταιρισμών δημοσίων υπαλλήλων. Η Ένωση αυτή ιδρύθηκε το 1943 έχει μέλη 120 συνεταιρισμούς που αριθμούν περίπου 50.000 συνεταίρους. Οι ετήσιες εμπορικές της εργασίες αντιπροσωπεύουν αξία περίπου 12 δισεκατομμύρια δραχμές.

2) Η Ομοσπονδία των καταναλωτικών και προμηθευτικών συνεταιρισμών όλης της Ελλάδας. Ιδρύθηκε το 1945. Η οργάνωση αυτή ιδρύθηκε ως Κεντρική Ένωση. Μέλη της έχει ενώσεις καταναλωτικών συνεταιρισμών και μονωμένους συνεταιρισμούς. (Υπάρχει επίσης και μια Ένωση αλιευτικών συνεταιρισμών στη Θεσσαλονίκη).

Οι δευτεροβάθμιες αυτές οργανώσεις προμηθεύονται διάφορα είδη χρήσιμα στα μέλη τους και τους κάνουν και πιστωτικές ευκολίες. Παράλληλα εργάζονται για τη διάδοση των συνεταιρισμών και την καλή τους οργάνωση.

Κατά την έκθεση από τις άλλες κατηγορίες αστικών συνεταιρισμών ενδιαφέρον παρουσιάζει κατά πρώτο λόγο η κίνηση των επαγγελματικών και βιοτεχνικών προμηθευτικών συνεταιρισμών. Στην ανάπτυξη τους συνετέλεσαν οι μεταπολεμικές συνθήκες – οικονομικές ανωμαλίες, δυσκολίες για την εισαγωγή εμπορευμάτων και πρώτων υλών από το εξωτερικό κλπ. Σκοπός τους είναι η από κοινού προμήθεια ειδών για τα μέλη τους. Κυρίως αναπτύχθηκαν ανάμεσα στους μικροβιοτέχνες: υποδηματοποιοί, ράφτες, ποτοποιοί κλπ. Λειτουργούν όμως και αξιόλογοι συνεταιρισμοί επαγγελματιών: ξυλέμποροι, κρεοπάλεις, φαρμακοποιοί κλπ.

Και οι συνεταιρισμοί αυτοί άρχισαν να ενισχύονται τελευταία από την Τράπεζα της Ελλάδος με δάνεια που τους δίνονται με ευνοϊκούς σχετικά όρους.

Υπάρχει η Ένωση των βιοτεχνικών συνεταιρισμών της Ελλάδας που ιδρύθηκε το 1944 και έχει μέλη της 75 συνεταιρισμούς με 6.000 συνεταίρους.

Οι συνεταιρισμοί παραγωγής και εργασίας που, ιδίως τον πρώτο καιρό όταν άρχισε η συνεταιριστική κίνηση είχαν ιδρυθή αθρόα, παρουσιάζουν σήμερα περιορισμένη δράση. Αξιοπρόσεκτοι μεταξύ τους είναι και οι συνεταιρισμοί μεταφοράς.

Οι συνεταιρισμοί κατοικίας γίνεται προσπάθεια να χρησιμοποιηθούν συστηματικά για την ανέγερση κατοικιών. Σχετικά έχει καταρτιστή και ειδικό σχέδιο νόμου. (Σ. 1950, σ. 105)

Πέρα από τις παραπάνω υπηρεσιακές επισημάνσεις στην Έκθεση που έγινε για υποβολή στο Διεθνές Γραφείο Εργασίας δίνουμε περισσότερες πληροφορίες στη συνέχεια από άλλες πηγές.

1. ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

Οι ανώμαλες συνθήκες και η ακρίβεια της ζωής δημιουργούν, από την περίοδο της Κατοχής, δραστήριες σχετικές με την οργάνωση των καταναλωτών σε Συνε-

ταιρισμούς τόσο για πραγματική συνεταιριστική καταναλωτική δράση όσο και για επιδίωξη από αυτούς μεριδίου στις κρατικές διανομές και άλλες ενισχύσεις. Οι προσπάθειες γίνονται τώρα (μετακατοχικά) περισσότερο αποφασιστικές για οργάνωση. Όμως οι αντιδράσεις είναι πολλές. «Ο Συνεταιριστής 1947, σ. 15 αναφέρεται πχ. στη στάση του Κράτους και των αντιθέτων συμφερόντων για τη διανομή ιματισμού.

Η Ομοσπονδία Καταναλωτικών Συνεταιρισμών Ελλάδος (ΟΚΣΕ)

Υπάρχει αρκετή πρόοδος στην οργάνωση και τις εργασίες της. Τον Μάρτιο 1947 εγκαταστάθηκε σε νέα Γραφεία στην οδό Πολυτεχνείου 8B. (Ως τότε τα γραφεία της βρίσκονταν σ' ένα μικρό διαμέρισμα στην οδό Ζαλόγκου 1, όπου οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί είχαν εγκαταστήσει την κεντρική οργάνωση τους από την εποχή της κατοχής). Καθώς γράφει ο Σ. 1947, σ. 47 για να τιμηθή το γεγονός αυτό έγινε μια σεμνή γιορτή, που είχε όλη τη θέρμη και τον πηγαίο ενθουσιασμό που διακρίνει τις συνεταιριστικές συγκεντρώσεις. Στην γιορτή παρευρέθηκαν αντιπρόσωποι των αρμοδίων υπηρεσιών και πολλών συνεταιρικών οργανώσεων, καθώς και πολλοί συνεταιριστές. Χαρακτηριστικό είναι ότι τον αγιασμό έκαμε ο αιδ. πάτερ Στέφανος, πρόεδρος του Συνεταιρισμού κληρικών επαρχίας Θηβών, που είναι μέλος της Ομοσπονδίας.

Μετά τον αγιασμό ο Πρόεδρος της Ομοσπονδίας μίλησε για τη πρόοδο που σημείωσαν οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί τον τελευταίο καιρό παρ' όλες τις δυσκολίες και τα εμπόδια που είχαν ν' αντιμετωπίσουν. Ιδιαίτερα τόνισε την ανάγκη να ενοποιηθή η συνεταιριστική κίνηση των καταναλωτών μέσα στους κόλπους της Ομοσπονδίας, γιατί έτσι θα μπορέσει ν' αναπτυχθή και να προκόψει στη χώρα μας.

Ύστερα δόθηκε ο λόγος στον εκλεκτό συνεταιριστή και ειλικρινή φίλο του ελληνικού συνεργατισμού κ. Α. Σμίθ, μέλος της Αγγλικής Οικονομικής Αποστολής. Ο κ. Σμίθ που έχει προσφέρει τόσες υπηρεσίες στη συνεταιριστική μας κίνηση στο δεκαετηράμηνο περίπου διάστημα που βρίσκεται ανάμεσα μας, με την ευκαιρία αυτή, μαζί με τον εγκάρδιο χαιρετισμό του στους συνεταιρισμούς της χώρας μας, έκαμε μια πλούσια σε περιεχόμενο συνεταιριστική ομιλία⁽¹⁾. Την ομιλία του κ. Σμίθ απόδωσε πολύ εκφραστικά στα ελληνικά ο φίλος και συνεργάτης μας κ. Σπ. Σαμούτ, γνώστης ο ίδιος των συνεταιριστικών πραγμάτων (Γράφει ο Σ).

Ο κ. Σμίθ ασχολήθηκε στην ομιλία του με την καταναλωτική συνεταιριστική κίνηση στη χώρα μας. Στην αρχή ανασκόπησε τα πλεονεκτήματα του καταναλωτικού συνεταιρισμού, που δίνει τη δυνατότητα στους καταναλωτές να ελέγχουν τη διοχέτευση και την παραγωγή ακόμη των ειδών πρώτης ανάγκης και να τα προμηθεύονται σε χαμηλές τιμές, καλή ποιότητα και καλοζυγισμένα. Έτσι βελτιώνεται η αποδοτικότητα του εισοδήματος των εργαζόμενων και αποφεύγεται η εκμετάλλευση

(1) Η προσφορά του Α. Σμίθ. Γράφει ο Σ. 1947, σ. 71:

«Ο τόσο γνωστός στο συνεταιρισμένο κόσμο κ. Α. Σμίθ, μέλος της Αγγλικής Οικονομικής Αποστολής και εκλεκτός εκπρόσωπος των αγγλικών καταναλωτικών συνεταιρισμών έφυγε από την Ελλάδα στις 19 Απριλίου. Η υπηρεσία του στην Αποστολή έληξε και ξαναγυρίζει πάλι στην Οργάνωση του για να συνεχίσει εκεί το συνεταιριστικό του έργο. «Ο Συνεταιριστής», που τόσο συχνά του δόθηκε η ευκαιρία να εκτιμήσει τις πολύτιμες υπηρεσίες που ο κ. Σμίθ πρόσφερε ποικιλότροπα στον ελληνικό συνεργατισμό, απευθύνει εγκάρδιο χαιρετισμό και θερμές ευχές για την επιτυχία του μελλοντικού έργου του στον αγαπητό φίλο και επιφανή συνεταιριστή που το πέρασμα του από την Ελλάδα άφησε σε όλους μας μια ζωηρή ανάμνηση και μια βαθιά εκτίμηση για το πρόσωπο του και για την αγγλική συνεταιριστική κίνηση, που τόσο άξια εκπροσώπησε στον τόπο μας».

τους σε περιόδους που λείπουν αγαθά. Με την ανάμιξη των καταναλωτικών συνεταιρισμών εξασφαλίζεται αυτόματα ο έλεγχος των εισαγωγών και αποφεύγεται η εισαγωγή ειδών που δεν είναι απαραίτητα. Γενικά η εμπορική οργάνωση των καταναλωτών καλυτερεύει την οικονομική κατάσταση του λαού και την οικονομική σταθερότητα του Κράτους.

«Σχετικά με την οργάνωση υποστήριξε πως αν οι καταναλωτές οργανωθούν σε συνεταιρισμούς κατά γεωγραφικούς χώρους, χωρίς διάκριση από επαγγέλματα ή άλλες ιδιότητες, και ενωθούν σε μια εθνική ομοσπονδία, θ' αποκτήσουν κολοσσιαία δύναμη. Μια διεθνική συνεργασία θα συμπήρωνε την οργάνωση και θα έφερνε την παραγωγή και τη διανομή των αγαθών από τα χέρια των λίγων στα χέρια του πλήθους των καταναλωτών κάθε φυλής και θρησκείας».

Ειδικότερα ο κ. Σμύθ σύστησε να γίνουν όλες οι έξω από την Ομοσπονδία συνεταιρικές οργανώσεις των καταναλωτών μέλη σ' αυτήν. Η Ομοσπονδία να καταρτίσει σχέδιο πως θα αντικατασταθούν οι κατά επαγγελματικούς κλάδους συνεταιρισμοί με συνεταιρισμούς κατά γεωγραφικό χώρο. Η ίδια θα έπρεπε να περιορισθεί στο ιδεολογικό και οργανωτικό έργο και παράλληλα να οργανωθεί χωριστή προμηθευτική και παραγωγική οργάνωση. Στο εμπόριο και τη βιομηχανία κοινού ενδιαφέροντος προϊόντων θα μπορούσαν οι γεωργικοί και οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί να ιδρύσουν κοινή οργάνωση ή να εξασφαλίσουν στενή συνεργασία.

Με συμφωνία μεταξύ τους θα πρέπει να κανονίσουν τα όρια που θα εκτείνεται η δράση τους. Οι γεωργικοί όπως και τώρα θα εξυπηρετούν καταναλωτικά τις αργοντικές περιοχές και οι αστικοί καταναλωτικοί θα δρουν στις πόλεις.

Σχετικά με το βαθμό επιρροής κάθε συνεταιρισμού στη διοίκηση της εμπορικής και βιομηχανικής εταιρείας των συνεταιρισμών ο κ. Σμύθ προτείνει ν' ακολουθήσουμε το αγγλικό παράδειγμα. Σύμφωνα μ' αυτό ο αριθμός των ψήφων κάθε συνεταιρισμού μέλους της εταιρείας θα είναι ανάλογος με τον όγκο των συναλλαγών του με την εταιρεία και θα μεταβάλλεται από χρόνο σε χρόνο, ανάλογα με την αυξομείωση των συναλλαγών κάθε συνεταιρισμού.

Ο κ. Σμύθ συνιστά, μόλις οι περιστάσεις το επιτρέψουν, να αρχίσουν οι συνεταιρισμοί να προσθέτουν ένα μεγαλύτερο ποσοστό κέρδους στις τιμές, ώστε να σχηματίζουν αποθεματικά που να μπορούν να καλύπτουν απρόβλεπτες ζημιές, ιδίως από αναγκαίες υποτιμήσεις. Χωρίς αυτό θα αναγκάζονται, όταν τύχη ύστερα από τις αγορές ορισμένων εμπορευμάτων να ξεπέσουν οι τιμές τους, να πουλούν τα ακριβά αγορασμένα εμπορεύματα σε τιμές ψηλότερες από τις τιμές της αγοράς. Αυτό έχει συνέπεια να προσφεύγουν τα μέλη προσωρινά σε άλλους προμηθευτές κι έτσι να μένουν απούλητα τα παλιά αποθέματα του συνεταιρισμού και ν' αναβάλλεται η αγορά νέων στις τρέχουσες χαμηλές

τιμές. Όσα ποσά πλεονάσουν από την υπερτίμηση αυτή, αφού γίνουν κρατήσεις για αποθεματικά και δοθή ενα μικρό μέρος σαν τόκος στις συνεταιρικές μερίδες, θα μοιράζονται στους συνεταιίρους ανάλογα με τις συνάλλαγές τους.

Μιλώντας ειδικότερα για την Ομοσπονδία δηλώνει ότι τη θεωρεί την πιο εμπνευσμένη και προδεδυμένη εκδήλωση του αληθινού συνεταιριστικού πνεύματος ανάμεσα στους Έλληνες καταναλωτές και άξια να υποστηριχθεί από όλους όσοι έχουν καθαρές συνεταιριστικές αρχές. Γι' αυτό συνιστά να γίνουν όλες οι καταναλωτικές συνεταιρικές οργανώσεις μέλη της. Έτσι η καταναλωτική συνεταιριστική κίνηση θα μπορέσει να γίνη μόνιμος παράγοντας της εθνικής μας οικονομίας και ν' αντιμετώπιση νικηφόρα το συναγωνισμό και την αντίδραση.

Συνιστά επίσης να σχηματίσουν κεφάλαια οι συνεταιρισμοί με μικρές εισφορές των μελών, για να εξασφαλίσουν την οικονομική τους ανεξαρτησία και τη μεγαλύτερη δυνατή απόδοση τους σε όφελος των συνεταιρισμένων καταναλωτών.

Στο χέρι των καταναλωτών είναι, λέγει, να μπάσουν ένα νέο προοδευτικό στοιχείο στην οικονομική ζωή της χώρας, που προορισμός του θα είναι να εξοικονομή χρήματα από κάθε δαπάνη, ενώ τα συνδικάτα εξασφαλίζουν λογικές αμοιβές και λογικούς όρους εργασίας. Γι' αυτό δεν πρέπει να γίνεται σύγχυση ανάμεσα τους. Τα συνδικάτα ενδιαφέρονται για τα έσοδα του καθενός από την εργασία του και ο συνεταιρισμός ενδιαφέρεται για τα έξοδα καθενός, ώστε να ξεδεδυνται όσο μπορεί οικονομικότερα τα όσα παίρνει από την εργασία του.

Ακόμη οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί μπορούν να γίνουν υποδειγματικοί εργοδότες και να χρησιμοποιούν πολλούς εργάτες με δικαίους και ικανοποιητικούς όρους, όπως γίνεται στην Αγγλία.

Συνιστά ακόμη συνεργασία, εμπιστοσύνη, πειθαρχία και καλόπιστη κριτική, χωρίς οι συνεταιίροι να επηρεάζονται από τις διαφορές αντιλήψεων ή από πολιτικές απόψεις, αφού στα εμπορικά ζητήματα οι σκοποί είναι κοινοί. Ιδιαίτερα έκαμε έκκληση στους συνεταιρισμούς δημοσίων και κρατικών υπαλλήλων να γίνουν μέλη της Ομοσπονδίας.

Ο κ. Σμύθ κηρύσσεται εναντίον των εξωτερικών επεμβάσεων στους συνεταιρισμούς και βεβαιώνει ότι θεωρεί τιμή και ευχαρίστηση του που ένα χρόνο και πλέον έμεινε μαζί μας και εργάστηκε να μας βοηθήσει και ν' αντιληφθή τα προβλήματα μας».

Ολόκληρη την πολύ ενδιαφέρουσα συνεταιριστική ομιλία του Α. Σμύθ με την ευκαιρία των εγκαινίων της Ομοσπονδίας Καταν. Συνεταιρισμών Ελλάδος βλ. και στη Φ.Σ. 1947, σ. 360 - 362. Το μέρος της ομιλίας που αφορά ειδικά τον οργανωτικό τρόπο με τον οποίο πρέπει να προχωρήσει η προσπάθεια στην Ελλάδα έχει ιδιαίτερη σημασία και για σήμερα και το μέλλον. (Βλ. για τα εγκαινία και Σ.Δ., τ. 16, σ. 17).

Η Γενική Συνέλευση της Ομοσπονδίας (Ο.Κ.Σ.Ε.) το 1947.

Στις 11 Μαΐου 1947 συνήλθε η τακτική γενική συνέλευση της Ομοσπονδίας καταναλωτικών συνεταιρισμών της Ελλάδος. Έλαβε μέρος μεγάλος αριθμός αντιπροσώπων ενώσεων και συνεταιρισμών. Έγινε με απόλυτη τάξη και αυτοπειθαρχία που ασφαλώς συνετέλεσαν στη γοργή και άνετη διεξαγωγή των εργασιών της.

Ύστερα από τις διαφωτιστικές εισηγήσεις του προέδρου της Ομοσπονδίας Αλ. Μοσχονά και των άλλων αρμοδίων μελών του διοικητικού και εποπτικού συμβουλίου της, η γενική συνέλευση ενέκρινε τον απολογισμό των εργασιών της Ομοσπονδίας 1946, καθώς και τον ισολογισμό, το λογαριασμό κερδών και ζημιών, τη διανομή των καθαρών κερδών και τον προϋπολογισμό του 1947.

Επίσης ανάμεσα σε άλλες αποφάσεις η συνέλευση, ενέκρινε και διάφορες τροποποιήσεις του καταστατικού. Σπουδαιότερη τροποποίηση είναι η ευχέρια που δίνεται να γίνονται μέλη της Ομοσπονδίας κάθε είδους αστικοί συνεταιρισμοί. Σύμφωνα με την τροποποίηση η Ομοσπονδία μετονομάστηκε σε Ομοσπονδία αστικών συνεταιρισμών^(*).

Για την Ομοσπονδία δίδονται και άλλες ενδιαφέρουσες πληροφορίες στη σελ. 57/1947 του ίδιου περιοδικού. Γράφει:

«... Η Ομοσπονδία καταναλωτικών συνεταιρισμών, συγκεντρώνει σήμερα στους κόλπους της έξι ενώσεις καταναλωτικών συνεταιρισμών και πολλούς συνεταιρισμούς από όλη την Ελλάδα. Αριθμεί συνολικά γύρω στους 175 συνεταιρισμούς με πάνω από 100.000 μέλη. Ο αριθμός των μελών της Ομοσπονδίας αυξάνει αδιάκοπα με την προσχώρηση νέων συνεταιρικών οργανώσεων (ενώσεων και συνεταιρισμών), ώστε όταν προσχωρήσει σ' αυτή και η μεγάλη Ένωση καταναλωτικών συνεταιρισμών των δημοσίων υπαλλήλων, να μπορέσει να πη κανείς πως η Ομοσπονδία κλείνει στους κόλ-

πους της σχεδόν το σύνολο των οργανωμένων συνεταιρικών καταναλωτών. Έκτος όμως από την ποσοτική αυτή συγκέντρωση, η Ομοσπονδία με τη μικτή μορφή που έχει σαν ιδεολογική και οικονομική συνεταιριστική οργάνωση διαχειρίζεται υπεύθυνα όλες τις συνεταιριστικές λειτουργίες, οργανωτικές, μορφωτικές, καθοδηγητικές, εποπτικές, πιστωτικές, εμπορικές, παραγωγικές, και αποβαίνει τελικά το κέντρο και το κίνητρο για όλες τις συνεταιριστικές δραστηριότητες των καταναλωτών...».

Ανάμεσα στα ζητήματα που λίγο πολύ απασχόλησαν τη γενική συνέλευση της Ομοσπονδίας κυριότερα είναι τα ακόλουθα...:

– Η ανάπτυξη τοπικών καταναλωτικών συνεταιρισμών (συνεταιρισμοί «κατά γεωγραφικό χώρο», όπως συνηθίζεται να λέγονται).

– Ο σχηματισμός κεφαλαίων.

– Η συστηματική πιστωτική εξυπηρέτηση των καταναλωτικών συνεταιρισμών με πυρήνα τα 25 δισεκατομύρια που έχουν διατεθεί για πιστώσεις σ' αυτούς.

– Η μετατροπή της Ομοσπονδίας καταναλωτικών συνεταιρισμών σε Ομοσπονδία αστικών συνεταιρισμών γενικά.

– Η οργάνωση διασυνεταιρικών σχέσεων (συναλλαγές ανάμεσα σε καταναλωτικούς, γεωργικούς και βιοτεχνικούς συνεταιρισμούς, καθώς και συνεργατικές παραγωγής). (Σ. 1947, σ. 57)

– Πεπραγμένα Ομοσπονδίας Καταναλωτικών Συνεταιρισμών (Ο.Κ.Σ.Ε.) για το

(*) Ενδιαφέρουσες απόψεις για τους καταναλωτικούς Συνεταιρισμούς εκφράζει ο Σπ. Σαμούτ (βοηθός – μεταφραστής του Α. Σμίθ) στη Φ.Σ. 1947, σ. 579: Τονίζει ότι η συνεταιριστική νομοθεσία στην Ελλάδα πρέπει να προσαρμοστεί για τη διευκόλυνση των εμπορικών δραστηριοτήτων των Συνεταιρισμών και να μην απαιτεί πχ. έγκριση από την Γ.Σ. προϋπολογισμού εσόδων – εξόδων (άρθρ. 18, ν. 5289, αρθρ. 47, ν. 602). Θεωρεί λάθος την απόφαση για συνένωση των Καταναλωτικών με τους Βιοτεχνικούς Συνεταιρισμούς σε μία Ομοσπονδία «Αστικών Συνεταιρισμών» λόγω διαφοράς συμπεριόντων – επιδιώξεων. Θεωρεί χρήσιμο την εγγραφή στη Διεθνή Ένωση της Ο.Κ.Σ.Ε. (Φ.Σ. 1947, σ. 579).

1947 βλ. αναλυτικά – όπως εκτέθηκαν στη Γ.Σ. 25/9/1948 – και στη Φ.Σ. 1948, σ. 1256 επ. (οργανωτικά, ιδεολογικά, διαχειριστικά, οικονομική κατάσταση, μηχανισμοί, προμηθευτικές εργασίες, παραγωγές, πρατήριο, διευκολύνσεις, κίνηση κεφαλαίων, επίλογος για συνεταιριστικό καθήκον κλπ.)

– Για τα προβλήματα υπέρ και κατά των ανοικτών κατά τόπους και των κλειστών ομοιοεπαγγελματικών Καταναλωτικών βλ. Σ. 1947, σ. 58.

– Για τον Καταναλωτικό Συνεταιρισμό υπαλλήλων Κ.Υ.Δ.Ε.Π. βλ. Σ.Δ., τ. 29, σ. 30.

– Η δραστηριότητα της Ο.Κ.Σ.Ε. συνεχίζεται και κατά το 1948. Χαρακτηριστικά στοιχεία:

«Ι. – Στην οργανωτική πλευρά η ομοσπονδία προσπάθησε να βελτιώσει τη λειτουργία της, να στερεώσει τους συνεταιριστικούς αρμούς, να συνενώσει την αστική συνεταιριστική κίνηση, να συνδέσει την ίδια με τη διεθνή συνεταιριστική κίνηση και να εξαφανίσει το πνεύμα που επικρατεί με τάση να παραγκωνίζει τη συνεταιριστική υπόθεση. Έχει συγκροτήσει τρεις γνωμοδοτικές επιτροπές (οργανωτική, ιδεολογική και εμποροοικονομική) που βοηθούν συμβουλευτικά τη διοίκηση.

Για τη στερέωση των συνεταιριστικών αρμών διατηρεί στενή σχέση με τις Ενώσεις μέλη της, συντρέπει ηθικά και τεχνικά τους συνεταιρισμούς που μετέχουν σ' αυτή, προωθεί προς την κοινοπραξία τις συνεταιριστικές της οργανώσεις, πράγμα που αμβλύνει τα μειονεκτήματα που συνεπάγεται η κατά επαγγελματικούς κλάδους οργάνωση των συνεταιρισμών της, και βρίσκεται σε στενή επαφή με συνεταιριστικές οργανώσεις που δεν είναι μέλη της, ιδίως με την Ένωση καταναλωτικών συνεταιρισμών δημοσίων υπαλλήλων. Έχει ακόμη σχέσεις με τις κορυφαίες και πολλές περιφερειακές οργανώσεις των γεωργικών συνεταιρισμών με σκοπό την άμεση επαφή ανάμεσα στους συνεταιριστικά οργανωμένους παραγωγούς και καταναλωτές. Παράλληλα η Ομοσπονδία βρίσκεται σε αδιάκοπη επαφή με τα αρμόδια για το έργο της Υπουργεία και οι σχέσεις της μαζί τους γίνονται συνεχώς στενότερες. Αναπτύσσει επίσης σχέσεις με συνεταιριστικές οργανώσεις του εξωτερικού και μελετά να προσχωρήσει στη Διεθνή Συνεταιριστική Ένωση.

Στο διάστημα του έτους 1947 προσχώρησαν 8 νέα μέλη στην Ομοσπονδία. Απ' αυτά τα ένα είναι Ένωση και τα επτά απλοί συνεταιρισμοί.

Η Ο.Κ.Σ.Ε. αριθμεί ως μέλη 6 Ένώσεις συνεταιρισμών με 197 συνεταιρισμούς και 83.870 συνεταιίρους και 27 μονωμένους συνεταιρισμούς με 10.428 συνεταιίρους. Επομένως συνολικός αριθμός συνεταιίρων, αρχηγών οικογενειών 94.298.

II. – Τη διαφώτιση και την προπαγάνδα, καθώς και την αντικειμενική και αμερόληπτη εξέταση των ζητημάτων που ενδιαφέρουν τους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς ασκεί η Ο.Κ.Σ.Ε. με το επίσημο μηνιαίο δημοσιογραφικό όργανο της «Τα Συνεταιριστικά Νέα» που κυκλοφορεί σε 3000 φύλλα. Επικουρικά το διαφωτιστικό και μορφωτικό έργο της το επιτελεί με εγκύκλιους, ανακοινώσεις, συνεταιριστικές συγκεντρώσεις κλπ.

III. – Η Ομοσπονδία κινούσε το 1947 συνολικά κεφάλαια 820 περίπου εκατ. δραχμές. Απ' αυτά 136 εκατ. ήταν δικά της και 684 εκ. δάνεια. Κατά το 1948 τα κεφάλαια που διαχειρίζεται η Ο.Κ.Σ.Ε. αυξήθηκαν κατά 1770 εκατ. με δάνεια που έκαμε η ίδια καθώς και οι

Ενώσεις μέλη της.

Η Ομοσπονδία, όπως αναφέρεται στον απολογισμό της, δεν παραγνωρίζει τη σημασία που έχει ο σχηματισμός ιδίων συνεταιριστικών κεφαλαίων. Στις σημερινές όμως περιστάσεις αυτό δεν είναι εύκολο. Γι' αυτό εν όψει των κοινωνικών ωφελημάτων που εξασφαλίζει η λειτουργία των καταναλωτικών συνεταιρισμών πρέπει το Κράτος να ενισχύσει τους συνεταιρισμούς με κεφάλαια και να αυξήσει το ποσό των 25 δισεκ. δραχ. που έχει διατεθεί για το σκοπό αυτό και μάλιστα να συστήσει για τη διαχείρισή του ειδικό πιστωτικό οργανισμό, όπως πρότεινε και το Διεθνές Γραφείο Εργασίας.

Το προσωπικό της Ο.Κ.Σ.Ε. αποτελείται από 14 υπαλλήλους.

IV. – Οι προμηθευτικές εργασίες της Ομοσπονδίας γίνονται σύμφωνα με πρόγραμμα που καταρτίζει το διοικητικό συμβούλιο και εκτελεί συστηματικά ειδική επιτροπή προμηθειών. Κατά το 1947 η Ο.Κ.Σ.Ε. προμηθεύτηκε και διάθεσε 1000 κιβώτια συμπυκνωμένο γάλα, 3550 γυάρδες κασμήρια εγχώριας παραγωγής, κάλτσες και διάφορα άλλα είδη. Οι τιμές που πουλήθηκαν τα είδη της ήταν 10 – 50% κατώτερες από τις τιμές της αγοράς.

Κατά το 1948 προμηθεύτηκε έως το Σεπτέμβριο 10 τόνους τυρί και 20 τόνους κονσέρβες κρέας από την Αργεντινή, 10 τόνους τυρί Τουρκίας και από την αγορά του εσωτερικού κάμποι, πετσέτες, λάδι, βούτηρα, τυριά, γάλα εβαπορέ, μαρμελάδες, όσπρια, ζυμαρικά και πολλά άλλα είδη. Ακόμη για να επενδύσει τα διαθέσιμα της και τις καθημερινές της εισπράξεις πρόκειται να αγοράσει τρόφιμα (όσπρια, μέλι, ζάχαρι, ρύζι, λάδι, ζυμαρικά, τοματοπελτέ) καυστική σόδα και πωρηνέλιο αξίας 1.085 εκατομμυρίων.

Η Ομοσπονδία διατηρεί κατάλληλη για το έργο της αποθήκη με ειδικούς χώρους για να αποθηκεύσει λάδι, καθώς και κεντρικό πρατήριο από όπου προμηθεύονται οι συνεταιρισμένοι καταναλωτές λιανικώς τα είδη τους.

Το πρατήριο εφοδιάζεται είτε από την αποθήκη της Ομοσπονδίας είτε απευθείας από την αγορά. Εξυπηρετεί 300 πελάτες την ημέρα. Η μηνιαία κίνηση του υπερβαίνει τελευταία τα 100 εκατομμύρια και οι τιμές του είναι κατώτερες κατά 5 – 25% από τις τιμές της αγοράς. Ύστερα από την επιτυχία που σημείωσε το πρατήριο της, η Ομοσπονδία μελετά σύμφωνα με το πρόγραμμά της, να ιδρύσει συνοικιακά πρατήρια για να εξυπηρετηθούν πλαύτερα οι συνεταιρισμένοι καταναλωτές και έτσι να γίνη αποτελεσματικότερη η συμβολή των συνεταιρισμών στη λογική και δίκαιη ρύθμιση των τιμών των καταναλωτικών αγαθών.

Η Ομοσπονδία αγοράζει επίσης υπ' ευθύνη της για λογαριασμό μελών της συνεταιριστικών οργανώσεων

διάφορα εμπορεύματα και τους τα παραδίδει τμηματικά τοις μετρητοίς. Έτσι τους διευκολύνει στην απρόσκοπτη άσκηση του έργου τους, ιδίως τους μικρότερους συνεταιρισμούς που δεν έχουν αρκετά κεφάλαια.

Πάντως η διάθεση των εμπορευμάτων στις οργανώσεις μέλη της Ομοσπονδίας γίνεται κατά κανόνα τοις μετρητοίς. Η κίνηση έφτασε το 1947 σε 1550 περίπου εκατ. δραχ. και το 1948 έως τον Αύγουστο σε 1602 εκατ. και προβλέπεται ότι στο μέλλον θ' αυξηθή σημαντικά με τη χρησιμοποίηση νέων κεφαλαίων, τη λει-

τουργία του Πρατηρίου και τη βελτίωση των εγκαταστάσεων και ολοκλήρου του μηχανισμού της Ομοσπονδίας.

V. – Εκτός από την προμήθεια ετοιμών ειδών η Ομοσπονδία έκαμε σε ιδιωτικά εργοστάσια με δικές τις πρώτες ύλες για λογαριασμό της σαπουνι αρίστης ποιότητας που κυκλοφορεί με την μάρκα της, 2200 περίπου μέτρα βαμβακομεταξωτό ύφασμα αξίας 52 εκατ. δραχ. και 35.000 οκ. ζυμαρικά». (Σ. 1948, σ. 110)

– Στις 24 Απριλίου 1948 έγιναν τα εγκαίνια του πρατηρίου που ίδρυσε στο κέντρο της Αθήνας η Ομοσπονδία των καταναλωτικών συνεταιρισμών. Είναι ένα πρατήριο προορισμένο να πωλεί λιανικώς διάφορα είδη τροφίμων κλπ. στους συνεταίρους όλων των συνεταιρισμών που είναι μέλη της Ομοσπονδίας... Το νέο πρατήριο καλοβαλμένο με άνετους βοηθητικούς χώρους, πλούσια εφοδιασμένο, στο κέντρο της Αθήνας (στη γωνία των οδών Σωκράτους και Ξούθου) προβάλλει επιβλητικό σαν ένας σταθμός που σημειώσε η συνεταιριστική μας κίνηση και σαν παράδειγμα άξιο για συνέχιση και μίμηση... (Σ. 1948, σ. 51. Και Φ.Σ. 1948, σ. 1022).

– Απολογισμός των Εργασιών της Ομοσπονδίας καταναλωτικών Συνεταιρισμών Ελλάδος για το 1948 με αναλυτικά στοιχεία με ανάλυση κονδυλίων ισολογισμού και λόγους μερικής μειώσεως δραστηριότητας βλ. Φ.Σ. 1949, σ. 1580.

Νεότερα στοιχεία για ΕΚΣΕ βλ. Φ.Σ., σ. 1956.

Οι Καταναλωτικοί Συνεταιρισμοί Δημοσίων Υπαλλήλων και η Ένωση τους.

Πέρα από τα όσα σημειώθηκαν μέχρι τώρα, αξιόλογες είναι και οι ακόλουθες πληροφορίες – στοιχεία:

– Σύσκεψη Κράτους (Υπουργείου Εργασίας) και 40 εκπροσώπων Καταναλωτικών Συνεταιρισμών Δημοσίων και Ιδιωτικών Υπαλλήλων καθώς και Βιοτεχνικών Συνεταιρισμών. Παρουσία και εκπροσώπων της Αμερικανικής Αποστολής. Διατύπωση προβλημάτων – αιτημάτων τους. Υποσχέσεις. (Φ.Σ. 1947, σ. 729)

– Χορηγείται εγγύηση του Δημοσίου σε Τράπεζες για τη χορήγηση αξιόλογων πιστώσεων σε 14 Καταναλωτικούς Συνεταιρισμούς Δημοσίων Υπαλλήλων Αθηνών – Επαρχιών (δρχ. 1.343.900.000). (Βλ. Φ.Σ. 1947, σ. 729)

– Τον Μάρτιο 1948 εγκαινιάζεται το Πρατήριο της Ένωσης Καταναλωτικών Συνεταιρισμών Δημοσίων Υπαλλήλων για χονδρικές πωλήσεις (Βουλής 4).

Κατά τα εγκαίνια μίλησε ο Γεωργ. Ξυνόπουλος πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου στην Ένωση ανασκόπησε στο λόγο του τη συνεταιριστική μας εξέλιξη, τόνισε τα σοβαρά τωρινά ζητήματα που αποσχολούν τους συνεταιρισμούς και τις δυσκολίες που συναντούν, ασχολήθηκε με τις μελλοντικές τους κατευθύνσεις και με την ανάγκη να ενισχυθούν οι συνεταιρισμοί από το Κράτος και γεμάτος αισιοδοξία κατάληξε στο συμπέρασμα ότι η επιτυχία των συνεταιρισμών στον τόπο μας είναι βεβαία και θετική. Επίσης μίλησε και ο πρόεδρος της Ομοσπονδίας καταναλωτικών συνεταιρισμών (Γεωργόπουλος) και ευχήθηκε στην Ένωση προκοπή. Υποσχέθηκε ακόμη την αλληλεγγύη και τη συνδρομή της Ομοσπονδίας προς την Ένωση και το έργο της.

Στις 21 Μαρτίου 1948 συνήλθε και η τακτική γενική συνέλευση της Ένωσης. Από τη συνέλευση εγκρίθηκαν ο απολογισμός, ο ισολογισμός και ο προϋπολογισμός για τη νέα χρήση. Έγιναν επίσης στη συνέλευση αυτή εκλογές νέου διοικητικού και εποπτικού συμβουλίου. Αναλυτικά στοιχεία για την Ένωση και τη Συνέλευση

του 1949 βλ. αναλυτικά Σ. 1949, σ. 53.

Γενικά παρατηρείται αδιάκοπη αύξηση του ενδιαφέροντος των δημοσίων υπαλλήλων για το συνεργατισμό που τους έχει πια κερδίσει οριστικά την εμπιστοσύνη για τις δυνατότητες που κλείνει μέσα του, ικανές να βοηθήσουν τη μεγάλη και σιμπαθή αυτή τάξη να βελτιώσει την οικονομική της θέση, που είναι ομολογουμένως τόσο δύσκολη. Μα ο συνεργατισμός δεν πρόκειται μονάχα να εξυπηρετήσει τους δημοσίους υπαλλήλους, πρόκειται ακόμη και αυτό είναι επίσης σοβαρό, ν' αποκομίσει και ο ίδιος μεγάλα ωφελήματα για τη μελλοντική του εξέλιξη και προκοπή από την αναγνώριση της αξίας του και την πίστη που δείχνει προς αυτόν η μεγάλη και επιβλητική τάξη των δημοσίων υπαλλήλων. (Σ. 1948, σ. 34)

– Το 1949 ιδρύεται και Πρατήριο Υφασμάτων της Ενώσεως Καταναλωτικών Συνεταιρισμών Δημοσίων Υπαλλήλων (Φ.Σ. 1949, σ. 1410 όπου και ενδιαφέροντα υποστήριξη για έργο αστικών Συνεταιρισμών).

Συνεταιρισμός Καταναλωτών για παραγωγή και διανομή ηλεκτρικού ρεύματος.

Όπως είναι γνωστό αρκετοί γεωργικοί παραγωγικοί Συνεταιρισμοί είχαν αναλάβει το έργο ηλεκτροφωτισμού χωριών με τα μηχανήματα τους.

Ευρύτερη δραστηριότητα στον τομέα ηλεκτροπαραγωγής εκδηλώθηκε μετακατοχικά στη Δράμα όπου συστάθηκε ειδικός Συνεταιρισμός. Σε ειδική εγκύκλιο του τονίζεται ότι:

«Ο Συνεταιρισμός που περιλαμβάνει πάνω από 1000 πολίτες σκοπό έχει με τις οικονομικές δυνάμεις των ίδιων των συνταίρων του να κατασκευάσει με την εκμετάλλευση τοπικών υδατοπτώσεων ένα από τα πιο σοβαρά τεχνικά έργα για παραγωγή ενέργειας και να θέσει τα πλεονεκτήματα του στη διάθεση του κοινού ανιδιοτελώς.

Το έργο, που μελετήθηκε τεχνικά και οικονομικά, όπως αναφέρεται στην εγκύκλιο, θα συντελέσει στην αναμόρφωση του πολιτισμού της πόλης και των αγροτικών της περιοχών. Αστοί και χωρικοί με τις δικές τους δυνάμεις θα εξασφαλίσουν άφθονο και φτηνό ηλεκτρικό ρεύμα και θα ικανοποιήσουν έτσι αποτελεσματικά μια βασική καθημερινή ανάγκη τους με όλα τα ευεργετικά της αποτελέσματα για την οικονομία του τόπου και τη βελτίωση της ζωής του.

Ο Συνεταιρισμός, ύστερα από την έκθεση των σκοπών του και της σημασίας του έργου του, σπεύδει να δηλώσει ότι «οι οικονομικών ενίσχυση ουδείς εξ' υμών (εννοεί τους αρμόδιους παράγοντες της δημόσιας ζωής προς τους οποίους απευθύνεται η εγκύκλιος) θα ενοχληθή, διότι μετ' επαινήτης προθυμίας οι πολίται έχουν ήδη καλύψει διά μετοχών τας οικονομικάς ανάγκες του πρώτου τούτου μεγάλου εν τη περιφέρεια μας έργου». Η εγκύκλιος σκοπό έχει να εμφανίσει δημόσια

το Συνεταιρισμό και το έργο του και να επικαλεσθή «την πλήρη και ανεπιφύλακτον ηθικὴν συνδρομήν» των αρμοδίων στους οποίους απευθύνεται.

Ο Συνεταιρισμός πιστεύει ότι με τη βοήθεια του Θεού, την αφοσίωση και τον ενθουσιασμό που δείχνουν ανθρόμητα οι συντάιροι του και με την ενίσχυση των αρμοδίων όχι μόνο στο έργο του αυτό θ' ανταποκριθή, αλλά και άλλα νέα κοινωφελή έργα θ' αναλάβη και θα προχωρήσει με σύνθημα του το «Εμπρός», για να συντελέσει σε μία καλύτερη αδριο στηριγμένη στις οργανωμένες συνεργατικά ατομικές προσπάθειες, τις αφιερωμένες στην ανιδιοτελή εξυπηρέτηση του συνόλου (τονίζει ο Σ. 1947, σ. 107).

Ο ηλεκτρικός συνεταιρισμός της Δράμας, που τα σχέδια του βρίσκονται τόσο κοντά στις σύγχρονες τάσεις του συνεργατισμού και την αποστολή που προορίζεται μεταπολεμικά γι' αυτόν, μας στέλνει ένα αισιόδοξο μήνυμα δημιουργίας και αλληλεγγύης, πολύ παρήγορο για την ψυχή του λαού μας, την τόσο βαθιά θλιμμένη στου καιρούς μας. (Βλ. και Φ.Σ., σ. 1781)

Για την εξέλιξη του, το ν. 1104/1949 για συνεργασία με τον Δήμο Δράμας, το καταστατικό του κλπ. βλ. Σ. 1950, σ. 47.

Βέβαια ο Κρατισμός (ΔΕΗ και νομοθεσία) έπνιξαν αυτές τις προσπάθειες τοπικά.

Η ενίσχυση των Καταναλωτικών.

Για το βασικό αυτό πρόβλημα στο σχετικό με τη διευκόλυνση της ανάπτυξης των καταναλωτικών Συνεταιρισμών (για το οποίο βλ. και στις προηγούμενες σελίδες σποραδικά) υποβλήθηκε έκθεση στη Νομισματική επιτροπή στις 31/8/1947 από τον γενικό γραμματέα της ειδικής Επιτροπής Εγκρίσεως πιστώσεων προς καταναλωτικούς συνεταιρισμούς Σπ. Σαμουτ. Με βάση την έκθεση αυτή «ο Συνεταιριστής» αναφέρεται αναλυτικά στο θέμα και δίνει αναλυτικές πληροφορίες για σύνθεση – έργο. (1947 σ. 115). Ο ίδιος Σπ. Σαμούτ υποβάλλει και σχέδιο για ίδρυση Ειδικού

τραπεζικού Οργανισμού για τη μόνιμη χρηματοδότηση των καταναλωτικών Συνεταιρισμών. (βλ. Σ. 1948, σ. 126)

– Για τη χρηματοδότηση των καταναλωτικών βλ. κείμενο Σωτ. Αγαπητίδη, Γεν. Γραμματεία Ανωτάτου Οικονομικού Συμβουλίου. (Σ.Δ. 1947, σ. 5)

– Ιστορικά στοιχεία 1947 – 1954 βλ. σε κείμενα Θ. Καράμπελα Σ. 1954, σ. 38, 54.

– Τις πιστώσεις έως 31/12/49 βλ. Σ. 1950, σ. 28, Φ.Σ. 1950, σ. 1866.

Το πρώτο Πανελλαδικό Συνέδριο Αστικών Συνεταιρισμών.

Το 1949 με πρωτοβουλία της Ο.Κ.Σ.Ε. αποφασίστηκε η σύγκληση Α' Πανελλ. Συνεδρίου Αστικών Συνεταιρισμών. (Βλ. σχετικά Φ.Σ. 1949, σ. 1678 και Σ. 1949, σ. 102).

Χαρακτηριστική είναι η απαρίθμηση των Οργανώσεων που το αποφάσισαν στη Σύσκεψη αυτή: Ήταν:

Ένωση Συνεταιρισμών Εργατοϋπαλλήλων Αθηνών, Ένωση Καταναλωτικών Συνεταιρισμών Πειραιώς, Ένωση Βιοτεχνικών Συνεταιρισμών Ελλάδος

και οι Συνεταιρισμοί:

Προσωπικού Η.Ε.Α.Π., Προσωπικού Σ.Π.Α.Π., Προσωπικού Ηλεκτρικών Σιδηροδρομών, Φυματικών Αθηνών, Ηλεκτρικής Εταιρείας Μεταφορών, Εργαζομένων ΒΙΟ, υπαλλήλων τσιμεντοποιίας, υπαλλήλων Εταιρείας Λιπασμάτων, Συνταξ. Οίκου Ναύτου, υπαλλήλων Τραπέζης Εμπορικής Πίστεως, Εργατοτεχνιτών Λιπασμάτων.

Και βέβαια η Ο.Κ.Σ.Ε.

Εκτός από την απόφαση για το Συνέδριο, αποφάσισαν και τα αιτήματα όπως: 1) χρηματοδότηση σε Ενώσεις και Ομοσπονδίες 2) Δικαίωμα εισαγωγών και χορήγησης συναλλάγματος σε Εργατοϋπαλληλικούς Συνεταιρισμούς.

Η σύγκληση αποφασίστηκε να γίνει στις 18/9/1949 αλλά τελικά έγινε στις 17 – 18/12/49. (Βλ. Φ.Σ. 1949, σ. 1757)

Το Συνέδριο έγινε υπό την υψηλή προστασία του Βασιλέως Παύλου στην Αθήνα (στην αίθουσα του Φιλολογικού Συλλόγου «Παρνασός») στις 17 και 18 Δεκεμβρίου 1949.

Την έναρξη του Συνεδρίου κήρυξε ο Βασιλεύς και τόνισε μεταξύ άλλων ότι βάση για την ευημερία των λαών είναι η αλληλεγγύη και η αγάπη μεταξύ των πολιτών. Οι Έλληνες, είπε ο Βασιλεύς, έχουν την καρδιά, θα έχουν και τη θέληση ν' αγαπηθούν μεταξύ τους και να εργαστούν αλληλέγγυα για να ξαναφτιάσωμε το σπίτι μας.

Στο Συνέδριο, εκτός από τους συνέδρους εκπροσώπους των συνεταιρικών οργανώσεων μελών της Ο.Κ.Σ.Ε., παρέστησαν οι υπουργοί Εργασίας και Τύπου, πολλοί βουλευτές, δημόσιοι υπάλληλοι, εκπρόσωποι των γεωργικών συνεταιρικών οργανώσεων και των καταναλωτικών συνεταιρικών οργανώσεων των δημοσίων υπαλλήλων, καθώς και εκπρόσωποι των συνδικαλιστικών οργανώσεων και πολλοί συνεταιριστές.

Στην ημερήσια διάταξη των εργασιών του Συνεδρίου είχαν οριστή για θέματα το οικονομικό, εμπορικό, ιδεολογικό και οργανωτικό ζήτημα. Για το καθένα είχε οριστή ειδικός εισηγητής. Ύστερα από τις εισηγήσεις και τις σχετικές συζητήσεις το Συνέδριο διατύπωσε το ακόλουθο ψήφισμα:

Διαπιστώνει:

1) Την πίστη ολοκλήρου του συνεταιρισμένου εργατοϋπαλληλικού και βιοτεχνικού κόσμου της Χώρας

εις το συνεταιριστικόν ιδεώδες. 2) Την σημασίαν των καταναλωτικών συνεταιρισμών συντελούντων εις την διαμόρφωσιν δικαίας τιμής των αγαθών διά την ανα-

κούφισιν των οικονομικώς ασθενεστέρων τάξεων και την συμβολήν των βιοτεχνικών συνεταιρισμών εις την ανασυγκρότησιν της Χώρας ως και την εξασφάλισιν της λαϊκής ευημερίας. 3) Την αλληλεγγύην των αστικών συνεταιρικών οργανώσεων της χώρας πρὸς τας αδελφὰς συνδικαλιστικὰς οργανώσεις. 4) Την ἀνάγκην τῆς ἀναπτύξεως σχέσεων στενῆς συνεργασίας μεταξύ των αστικών και γεωργικῶν συνεταιρισμῶν ἐπὶ του οικονομικοῦ και ιδεολογικοῦ πεδίου και τῆς οργανικήσ συνδέσεως τῆς ἐλληνικῆς συνεταιριστικῆς κινήσεως με τὴν διεθνή τοιαύτην.

Εἰδικότερον ὅσον ἀφορὰ τὰ θέματα τὰ ἀφορῶντα τὰ ἄμεσα προβλήματα των αστικῶν συνεταιρισμῶν, μετὰ τας γενομένας συζητήσεις και διαπιστώσεις ἐπὶ τῆς μέχρι τοῦδε ἐξελίξεως τούτων, τὸ Συνέδριον κατέληξεν ὁμοφώνως εἰς ἀποφάσεις διὰ των ὁποίων *Ζητεῖ:*

1) Τὴν ἀνάλογον πρὸς τὴν σπουδαιότητα των συμμετοχῆν των προμηθευτικῶν και καταναλωτικῶν συνεταιρισμῶν εἰς τας κατανομὰς εἰσαγωγῶν εἰδῶν βασικῆς βιωτικῆς ἀνάγκης και ἐπέκτασιν και ολοκληρώσιν του εἰσαγωγικοῦ δικαιώματος των βιοτεχνικῶν συνεταιρισμῶν ἐφ' ὅλων των πρώτων και βοηθητικῶν ὑλῶν βιοτεχνίας.

2) Τὴν ἀντιπροσώπευσιν των συνεταιρισμένων καταναλωτῶν εἰς ὅλας τας ἐπιτροπὰς και ὅλα τὰ συμβούλια τὰ χειριζόμενα θέματα ἐνδιαφέροντα τούτους.

3) Τὴν ἀναγνώρισιν του ρόλου των αστικῶν συνεταιρισμῶν διὰ τὴν ἀνασυγκρότησιν τῆς Χώρας γενικῶς και ἴδια διὰ τὴν καλὴν χρησιμοποίησιν των πόρων του σχεδίου Μάρσαλ. Πρὸς τούτου να εξασφαλισθῆ ἡ παροχὴ μακροπρόθεσμον πιστώσεων δια τὴν ἰδρύσιν ἀποθηκῶν, εγκαταστάσεων και ἐργαστηρίων ὑπὸ των συνεταιρισμῶν.

4) Τὴν ἐπαρκῆ βραχυπρόθεσμον χρηματοδότησιν

των καταναλωτικῶν συνεταιρισμῶν δι' αὐξήσεως τῆς πιστοδοτήσεως με ἐλάχιστον ποσόν 70 δισεκατομμυρίων δρχ. διὰ προμηθείας εἰδῶν καταναλώσεως, ὡς και τὴν ἐπαρκῆ πιστοδότησιν των βιοτεχνικῶν συνεταιρισμῶν μέσω τῆς Ἐπιτροπῆς Βιοτεχνικῶν Πιστώσεων.

5) Τὴν χορήγησιν τῆς ἐγγυήσεως του Δημοσίου διὰ δάνεια και πρὸς ἐργατοῦπαλληλικούς συνεταιρισμούς, καθὼς ἐπίσης και τὴν ἀπλοποίησιν των ὑπὸ του Δημοσίου ἐπιβαλλομένων διατυπώσεων και ὀρων δανεισμοῦ.

6) Τὴν λύσιν του ζητήματος τῆς καταναλωτικῆς και βιοτεχνικῆς πίσσεως διὰ τῆς ἰδρύσεως Συνεταιριστικῆς Τραπεζῆς.

7) Τὴν ἐπαναφορὰν τῆς Νομοθεσίας «Περὶ Συνεταιρισμῶν» ἐπὶ των φιλελευθέρων αρχικῶν βάσεων του Νόμου 602/1915, τὴν παροχὴν των ὑπὸ του αρχικοῦ Νόμου προβλεπομένων φορολογικῶν διευκολύνσεων ὡς και τὴν συστηματικὴν μελέτην των ἀφορῶντων τους αστικῶν συνεταιρισμῶν ζητημάτων ὑπὸ Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου Συνεταιρισμῶν με συμμετοχὴν ἀντιπροσώπων του συνεταιρισμένου κόσμου.

8) Τὴν ὁμοίαν φορολογικὴν μεταχείρισιν των βιοτεχνικῶν συνεταιρισμῶν με τους γεωργικοὺς και καταναλωτικούς τοιοῦτους, τροποποιούμενου ἀναλόγως του Α.Ν. 942/1949.

9) Τὴν ἐκδόλωσιν ζωηροῦ κρατικοῦ ἐνδιαφέροντος διὰ τὴν διδασκαλίαν και διάδοσιν των συνεταιριστικῶν αρχῶν.

Αναθέτει:

Εἰς τὸ Προεδρεῖον του Συνεδρίου τὴν ἐπίδοσιν του παρόντος εἰς: Τὴν Α.Μ. τον Βασιλέα των Ἑλλήνων Παῦλον, τὴν Κυβέρνησιν, τὴν Βουλὴν των Ἑλλήνων, τὴν Ἀμερικανικὴν Οικονομικὴν Ἀποστολὴν τους Ἀρχηγούς των Πολιτικῶν Κομμάτων, τον ἡμερήσιον και περιοδικόν τύπον.»

Παρατηρήσεις και συμπεράσματα ἀπὸ τὴν μετακατοχικὴ 5ετὴ παρακολούθησιν των Καταναλωτικῶν Συνεταιρισμῶν.

Πολὺ ἐνδιαφέρον κείμενο του Σπ. Σαμοῦ δημοσιεύεται στο Σ. 1950, σ. 146 ὅπου σημειώνει εἰσαγωγικὰ ὅτι ὁ συντάκτης του άρθρου αὐτοῦ κ. Σπ. Σαμοῦ εἶχε τὴν εὐκαιρία να παρακολουθῆσιν τὴ δράσιν των καταναλωτικῶν μας συνεταιρισμῶν ὕστερα ἀπὸ τον πόλεμο. Στὴν ἀρχὴ ἦταν ἄμεσος συνεργάτης των Ἀγγλων Συνεταιριστικῶν Συμβούλων κ.κ Χάσσον, Σμίθ και Κόλλαρντ, που ἦρθαν στὴν Ἑλλάδα το 1945 ὡς μέλη τῆς Βρετανικῆς Οικονομικῆς Ἀποστολῆς. Κατόπιν διορίστηκε μέλος και ἐκτελεστικὸς γραμματέας τῆς Εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς, που ἰδρύσε ἡ Νομισματικὴ Ἐπιτροπὴ για να ἐγκρίνει τις πιστώσεις στους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς.

Κατὰ τὸ κείμενο του ἀρκετὰ εἰδικοῦ και γνώστη των λεπτομερειῶν Σπ. Σαμοῦ ἡ κατάσταση που βρέθηκαν οἱ καταναλωτικοὶ συνεταιρισμοὶ στὴν Ἑλλάδα ὕστερα ἀπὸ τον τελευταῖο παγκόσμιον πόλεμον ἦταν περίπου ἡ ἀκόλουθη: (Τὰ παραθέτουμε ἀναλυτικὰ γιατί εἶναι χρήσιμα και σήμερα και μελλοντικὰ για τὴν ὁργάνωσιν τους).

«Υπῆρχαν μερικοὶ πυρῆνες ἐμπνευσμένων συνεταιριστῶν που ἔνοιθαν πολὺ καλὰ πὼς ἡ ἀνάπτυξη των καταναλωτικῶν συνεταιρισμῶν θα εἶχε πολὺ ἐνεργητικὴ ἐπίδρασιν στὴν προσπάθεια για τὴν καλύτερη ἀξιοποίησιν του περιορισμένου εἰσοδήματος των ἐργαζομένων. Γύρω ἀπ' αὐτούς υπῆρχαν πολλοὶ μικροὶ συνεταιρισμοὶ που εἶχαν δημιουργηθῆ στο διάστημα τῆς ἐχθρικής κατοχῆς και ὁ καθένας τους εἶχε μέλη του ὅσους ἐργάζονται στὴν ἴδια υπηρεσία ἢ ἐπιχείρησιν. Κεφάλαια ὅμως δεν υπῆρχαν, γιατί και τὰ μικρὰ ἀπο-

θέματα που εἶχαν σχηματισθῆ κατὰ τὴν διάρκεια τῆς κατοχῆς τὰ εἶχε ἐκμηδενίσει ὁ πληθωρισμός. Ἐκτός ὅμως ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν κεφαλαίων, ὁ καταναλωτικὸς συνεταιρισμὸς ἔπασχε τότε – και, δυστυχῶς, πάσχει ἀκόμη και σήμερα – ἀπὸ μια κακὴ κληρονομιά τῆς ἐποχῆς τῆς κατοχῆς: Σ' ἐκείνη τὴν περίοδο, ἐξαιτίας του ἐξαφανισμοῦ σχεδόν ὅλων των τροφίμων και των ἄλλων εἰδῶν πρώτης ἀνάγκης, σε κάθε υπηρεσία ἢ ἐργοστάσιο οἱ ὑπάλληλοι ἢ ἐργάτες εἶχαν ἰδρύσει συνεταιρισμούς. Οἱ συνεταιρισμοὶ αὐτοὶ κύριον σκοπὸν τους

είχαν να εξασφαλίζουν από το τότε Υπουργείο Επισιτισμού διατακτικές για τρόφιμα ή άλλα είδη πρώτης ανάγκης και να τα μοιράζουν στα μέλη τους. Σπανιότατες ήταν οι καθαρές εμπορικές εργασίες αγορών από την παραγωγή ή έστω και από το εμπόριο.

Ι. Σιγά σιγά οι συνεταιρισμοί είχαν διαμορφωθεί σε οργανώσεις αγωνιστικές για την επιτυχία των παροχών αυτών και για την ακριβοδίκαιη διανομή στα μέλη τους των ειδών που έπαιρναν από το Κράτος. Για τον ίδιο λόγο δεν είχαν σχηματιστεί μεγάλες συνεταιρικές οργανώσεις, δηλαδή με μεγάλο αριθμό καταναλωτών, αλλά μόνο μικρές σχετικά, με μέλη μόνο τους εργαζόμενους στην ίδια υπηρεσία, επιχείρηση, εκμετάλλευσή κλπ.

Η λέξη «διανομή» έχει και σήμερα ακόμη διατηρηθεί στις δοσοληψίες πολλών συνεταιρισμών, πράγμα που δεν είναι βέβαια σωστό, γιατί ο συνεταιρισμός πρέπει να μπορεί να καλύπτει τις καθημερινές ανάγκες των μελών του και αυτά να φωνίζουν από τον συνεταιρισμό όταν θέλουν κάτι και όχι όταν γίνεται «διανομή».

Τα γραφεία και τα πρατήρια των περισσότερων συνεταιρισμών ήταν – και είναι ακόμη και σήμερα – εγκατεστημένα μέσα σε χώρους που είχαν παραχωρήσει δωρεάν οι διευθύνσεις των υπηρεσιών ή οι εργοδότες. Η περισσότερη εργασία γινόταν εθελοντικά από τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, που μόνο κίνητρο είχαν τον ενθουσιασμό τους για την εξυπηρέτηση των συναδέλφων τους, χωρίς κανένα ιδιαίτερο, ατομικό συμφέρον.

II. Όταν στις αρχές του 1946 πρωτοήρθαν στην Ελλάδα και μελέτησαν την κατάσταση αυτή οι Αγγλοι Συνεταιριστικοί Σύμβουλοι Χάσσον και Σμιθ, πρότειναν στην τότε Κυβέρνηση να χρηματοδοτηθούν οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί από την Τράπεζα της Ελλάδος με χαμηλό τόκο, ώστε να μπορέσουν ν' αναπτύξουν μεγαλύτερη δράση με τους ακόλουθους κυρίως σκοπούς: α) Να συντελέσουν στη συγκράτηση των τιμών που είχαν κιόλας αρχίσει ν' ανεβαίνουν με μεγάλη ταχύτητα. β) Να κατορθώσουν οι πολλοί μικροί συνεταιρισμοί που υπήρχαν τότε να συμπήξουν μεγαλύτερες ενότητες ή να συγχωνευθούν, ώστε ν' αποτελέσουν ισχυρότερες συνεταιρικές οργανώσεις κατά γεωγραφικό χώρο. Οι συνεταιρικές αυτές οργανώσεις θα είχαν μεγάλο αριθμό μελών και θα συγκέντρωναν σιγά σιγά και δικά τους αρκετά κεφάλαια. Έτσι θα μπορούσαν μια μέρα να ιδρύσουν μόνιμα πρατήρια για να εξυπηρετούν το καταναλωτικό κοινό σε όλες του τις ανάγκες και γενικότερα να παίζουν το μεγάλο ρόλο που παίζουν οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί σε όλες σχεδόν τις ευρωπαϊκές χώρες, όπου επίσης το εισόδημα των εργαζομένων είναι μάλλον χαμηλό, όπως και στην Ελλάδα.

Η πρόταση αυτή των Αγγλων συνεταιριστών έγινε δεκτή από την τότε Κυβέρνηση και έτσι διατέθηκαν, κατά το Νοέμβριο 1946, 25 δισεκατομμύρια δραχμές για την χρηματοδότηση των καταναλωτικών συνεταιρισμών. Η χρηματοδότηση ορίστηκε να γίνεται με την μεσολάβηση και την ευθύνη των ιδιωτικών Τραπεζών και με πολύ χαμηλό τόκο 3%. Για τη διάθεση των σχετικών πιστώσεων ιδρύθηκε και ειδική Επιτροπή... Η Επιτροπή εγκρίνει τις πιστώσεις σε κάθε μια περίπτωση. Το αρχικό ποσό των 25 δισεκ. αυξήθηκε αργότερα σε 40 δισεκατομμύρια. Από την αρχή στην Επιτροπή μετέχουν ένας Αμερικανός και ένας Αγγλος ως πρόεδρος και αντιπρόεδρος. Τα άλλα μέλη είναι εκπρόσωποι από τα διάφορα Υπουργεία, την Τράπεζα της Ελλάδος και τους συνεταιρισμούς.

III. Η πρώτη δυσκολία στη χρησιμοποίηση των κεφαλαίων αυτών προέκυψε από το ότι οι περισσότεροι συνεταιρισμοί δεν είχαν πιστωτική επιφάνεια και αυτό, γιατί δεν είχαν δικά τους κεφάλαια, ως τα πούμε ασφαλείας. Αυτό φυσικά εμπόδιζε τις Τράπεζες ν' αναλαμβάνουν την ευθύνη για τη χρηματοδότηση τους. Για να λείψει το εμπόδιο αυτό, ύστερα από πρόταση της ειδικής Επιτροπής, η Νομισματική Επιτροπή και η Κυβέρνηση δέχτηκαν να παρέχεται η εγγύηση του Δημοσίου για τα δάνεια στους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς των δημοσίων υπαλλήλων και των συνταξιούχων του Δημοσίου. Αργότερα η εγγύηση αυτή δόθηκε και για τους συνεταιρισμούς υπαλλήλων των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, των Πολυτέκνων καθώς και για την «Ομοσπονδία Καταναλωτικών Συνεταιρισμών Ελλάδος», που περιλαμβάνει όλων των ειδών τους συνεταιρισμούς εργαζομένων, εκτός από τους συνεταιρισμούς των δημοσίων υπαλλήλων.

Οι άλλοι συνεταιρισμοί, των τραπεζικών υπαλλήλων κλπ., πήραν δάνεια με την ευθύνη των Τραπεζών, γιατί είτε παρουσίαζαν δική τους πιστωτική επιφάνεια ή κατόρθωναν να εγγυηθεί ο εργοδότης των μελών τους. Με τα μέτρα αυτά θα μπορούσε να πη ότι λύθηκε κατά το πλείστον το πρόβλημα των κεφαλαίων για τους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς.

Για να βοηθήσει η Κυβέρνηση ακόμη περισσότερο τους συνεταιρισμούς των δημοσίων υπαλλήλων, τους παραχώρησε δασμολογική ατέλεια σε πολλά είδη που έφεραν από το εξωτερικό και οι Συνεταιρισμοί έκαναν μεγάλη χρήση από την ατέλεια αυτή ... πολλές ευκολίες και κάθε είδους ενίσχυση στους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς, (σημαντικές πιστώσεις με χαμηλό επιτόκιο, φορολογικές απαλλαγές κλπ.) τέτοιες που δεν είναι γνωστό να παραχωρήθηκαν σε καμιά άλλη χώρα, πολύ δε λιγότερο σ' εκείνες τις χώρες όπου οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί ευδοκίμουν και έχουν φτάσει σε εξαιρετική πρόοδο, με ευεργετική επίδραση και στη γενικότερη οικονομία των χωρών αυτών.

IV. Δυστυχώς όμως το βασικό ελάττωμα των ελληνικών καταναλωτικών συνεταιρισμών, που σε καμιά άλλη χώρα δεν παρουσιάζεται, είναι η οργάνωση τους κατά υπηρεσία ή επιχείρηση, δηλαδή με μικρό αριθμό μελών, που συνήθως κατοικούν πολύ μακριά ο ένας από τον άλλο. Αυτό το ελάττωμα εμπόδιζε, και πολλές φορές ματαίωσε ολοκληρωτικά τους δύο κύριους σκοπούς για τους οποίους διατέθηκαν τα 40 δισεκατομμύρια δραχμές.

Εκτός από ελάχιστες εξαιρέσεις – εννοούμε τους συνεταιρισμούς των τριών Τραπεζών, Εθνικής, Ελλάδος και Αγροτικής, που διαθέτουν στα πρατήρια τους πολλά και ποικίλα είδη, αν και εκεί η εξυπηρέτηση των μελών τους δε φτάνει ούτε το 50% του συνόλου των αναγκών τους – οι άλλοι συνεταιρισμοί εξυπρέτησαν θετικά τα μέλη τους μόνο σε ελάχιστα είδη και όσες φορές μπόρεσαν να πετύχουν άδειες εισαγωγής από το Εξωτερικό. Και σ' αυτή όμως την περίπτωση δεν μπορούμε να πούμε αβυστάκτα ότι πάντοτε όλα τα είδη που έφεραν ήταν τα πιο χρήσιμα ή τα πιο αναγκαία στους συνταίρους, ούτε ότι οι συνεταιρισμοί πέτυχαν πάντοτε τις καλύτερες δυνατές τιμές της εποχής των παραγγελιών. Βέβαια τα μέλη έσπευδαν να φωνίσουν τα είδη από το συνεταιρισμό τους, γιατί πάντα υπήρχε διαφορά τιμής ανάμεσα στο συνεταιρικό πρατήριο και τα ιδιωτικά καταστήματα, γιατί στα τελευταία τα εμπορεύματα επιβαρύνονταν και με εισαγωγικό δασμό.

V. Ας εξετάσωμε τώρα κάπως λεπτομερέστερα τις κυριότερες αιτίες που εμπόδισαν να αποδώσει η χρη-

ματοδότηση των συνεταιρισμών απ' ότι περιμέναμε απ' αυτή, και ακόμη πως μπορούν να αντιμετωπιστούν οι σχετικές ελλείψεις, ώστε να πετύχουμε τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα.

Η βασικότερη αιτία της κακοδομίας των συνεταιρισμών είναι, κατά τη γνώμη μας, ότι ακόμη και σήμερα υπάρχουν πολλοί μικροί συνεταιρισμοί κατά κλάδους, δηλαδή με μέλη μόνο όσους εργάζονται σε μιá επιχείρηση ή σε μια υπηρεσία, ενώ θα έπρεπε οι συνεταιρισμοί να είναι οργανωμένοι κατά περιοχές (κατά γεωγραφικό χώρο). Θα έπρεπε δηλ. να δέχονται ως μέλη τους όποιους από τους καταναλωτές – και τέτοιοι είναι όλοι οι άνθρωποι – θα ήθελαν να γίνουν μέλη, αδιάφορα από την απασχόληση τους, αρκεί να κατοικούν στην ίδια πόλη ή τουλάχιστον στην ίδια περιφέρεια.

Ένας τέτοιος συνεταιρισμός καταναλωτών κατά γεωγραφικό χώρο θα συγκέντρωνε μεγάλο μελών που θα ήταν καταναλωτές – πελάτες. Έτσι θα μπορούσε ο συνεταιρισμός να διατηρή στις συνοικίες κατάλληλα καταστήματα – πρατήρια. Τα κατάστηματα του αυτά θα μπορούσε είτε να τα νοικιάση ο ίδιος είτε, στην αρχή, να συμφωνήσει με ιδιωτικά καταστήματα, που λειτουργούν στην περιοχή, να εξυπηρετούν αυτά τα μέλη του και να έχουν ποσοστά από τα κέρδη. Αυτό κατ' ανάγκη θα έπρεπε να γίνει σήμερα που τα νοίκια στέκονται τόσο ψηλά. Τέτοια πρατήρια είναι απολύτως αναγκαία, γιατί πρέπει να βρίσκονται όσο το δυνατό πλησιέστερα στις κατοικίες των μελών και να διαθέτουν κατάλληλο προσωπικό και ευκολίες εργασίας. Τα πρατήρια που διαθέτουν σήμερα οι συνεταιρισμοί είναι τα περισσότερα πολύ ακατάλληλα και από την άποψη της τοποθεσίας και από την έλλειψη άλλων απαραίτητων ευκολιών.

Στα συνοικιακά πρατήρια των συνεταιρισμών θα μπορούσαν τα μέλη και οι οικογένειες τους να κάμουν τα καθημερινά ψώνια τους και να προμηθεύονται όλα τα είδη που παίρνουν κάθε μέρα σχεδόν από το μακάλυ της γειτονιάς τους. Σιγά σιγά θα δημιουργούνταν επίσης και συνεταιριστικοί φούρνοι, κρεοπωλεία, γαλακτοπωλεία, λέσχες για την ψυχαγωγία των μελών κλπ. όπως υπάρχουν και ευδοκούν σε όλα τα μέρη της Ευρώπης.

Επειτα ένας συνεταιρισμός με μεγάλη κίνηση, όπως είναι ο καταναλωτικός συνεταιρισμός κατά γεωγραφικό χώρο, χρειάζεται και μπορεί να έχει μόνιμα μισθωτά στελέχη για τις διάφορες εμπορικές του εργασίες. Έτσι δε θα χρειάζεται τις εργασίες αυτές να τις κάνουν ερασιτεχνικά, όπως γίνεται συχνά τώρα, άνθρωποι άπειροι και χωρίς ειδικευση – τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου κλπ. – που με όλη τη φιλότιμη προσπάθεια τους θα είναι αναπόφευκτο να κάνουν λάθη. Ύστερα χρειάζεται μια συνέχεια στη διαχείριση των εργασιών του συνεταιρισμού και αυτό εξασφαλίζεται μόνο με μόνιμα στελέχη, που θα έχουν συναίσθηση της επαγγελματικής τους ευθύνης, πάντα βέβαια με την επίβλεψη και τον έλεγχο των αιρετών μελών του διοικητικού συμβουλίου. Σήμερα διαχειρίζονται όλες τις υποθέσεις των συνεταιρισμών μέλη των αιρετών συμβουλίων τους. Έτσι όταν τα μέλη απομακρυνθούν από τη διοίκηση είτε γιατί έληξε η θητεία τους είτε για οποιοδήποτε άλλο λόγο – πράγμα που συμβαίνει συνήθως κατά πυκνά διαστήματα – η δραστηριότητα του συνεταιρισμού διακόπτεται ή και σταματά ολόκληρα, αν τα νέα πρόσωπα που εκλέγονται στη διοίκηση δε διαθέτουν τις ίδιες ικανότητες με τα προηγούμενα ή δεν έχουν καιρό κλπ. Στην περίπτωση αυτή πρέπει να λογαριάσουμε και την εντύπωση των τρίτων, των Τραπε-

ζών, των προμηθευτών κλπ. που κάθε τόσο και λιγάκι αντικρίζουν νέα πρόσωπα ως αντιπροσώπους των συνεταιρισμών που είναι σχεδόν τέλεια ακατατόπιστα κλπ. Τι εμπιστοσύνη μπορεί να εμπνεύσει ένας τέτοιος συνεταιρισμός;

Ακόμη μια αιτία για τη καθυστέρηση των σημερινών καταναλωτικών συνεταιρισμών είναι η έλλειψη κεφαλαίων. Οι συνεταιρισμοί για να μπορέσουν να σταδιοδρομήσουν χρειάζονται δικά τους αξιόλογα κεφάλαια. Ας το καταλάβουμε πως ο συνεταιρισμός είναι μια ένωση προσώπων, αλλά με σκοπό οικονομικό, εμπορικό, και εμπόριο χωρίς δικά μας κεφάλαια δε γίνεται. Και αν δεχτούμε πως θα βρεθί χρηματοδότης να δανείσει στο συνεταιρισμό χωρίς εγγυήσεις, πως θα καλύψει ο συνεταιρισμός μια απρόβλεπτη ζημία, π.χ. από υποτίμηση των αποθεμάτων του ή άλλο λόγο; Ακριβώς αυτή η έλλειψη δικών τους κεφαλαίων που παρατηρείται σήμερα στους πιο πολλούς συνεταιρισμούς, καθώς και η έλλειψη και των άλλων προϋποθέσεων που εξηγήσαμε παραπάνω καθιστούν τους συνεταιρισμούς μας ασθενείς οργανισμούς.

Πολλοί από τους συνεταιρισμούς μας εξακολουθούν να είναι κυρίως αγωνιστικοί οργανισμοί, δηλαδή έχουν συγχύσει το ρόλο τους με το ρόλο των συνδικάτων. Βέβαια οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί πρέπει να βρίσκονται σε άριστες σχέσεις και να εμπνέουν εμπιστοσύνη στα συνδικάτα, ώστε να έχουν την υποστήριξη τους. Όμως δεν πρέπει να ξεχνούμε πως συνεταιρισμός καταναλωτικός σημαίνει αυτοδύναμο εμπόριο και όχι επαγγελματικές διεκδικήσεις.

Σε κάθε περίπτωση και ειδικότερα όταν, όπως τώρα, οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί υποφέρουν από έλλειψη κεφαλαίων, η παροχή πιστώσεων στα μέλη ή σε τρίτους δεν πρέπει να επιτρέπεται ή τουλάχιστον πρέπει να περιορίζεται μόνο σε εκείνα τα μέλη που έχουν απόλυτη και επίειγουσα ανάγκη. Αν τα λίγα διαθέσιμα από ο συνεταιρισμό τα δεσμεύει για ένα διάστημα με πιστώσεις προς τα μέλη του, τότε ή πρέπει να φροντίσει να βρή άλλα κεφάλαια και να επιβαρυνθή με τόκους, που και το ένα είναι δύσκολο και το άλλο επιζήμιο για το συνεταιρισμό, ή πρέπει να σταματήσει ο συνεταιρισμός να εργάζεται ώσπου να ξαναεισπράξει τα οφειλόμενα. Αλλά αυτό σημαίνει νέκρωση κατά διαστήματα, μικρά ή μεγάλα, και η νεκράνασταση πάντα θυμίζει το θάνατο, έστω και τον προσωρινό.

Ας μάθουμε και οι Έλληνες συνεταιριστές ν' αναλάβουμε την κάλυψη των αναγκών μας ρουχιμοί και οικοσκευής – γι' αυτά συνήθως ζητείται και παρέχεται η πίστωση – ώσπου θα μπορούμε με τις μικρές οικονομίες μας να αγοράζουμε ότι μας χρειάζεται από το συνεταιρισμό μας τοις μετρητοίς, χωρίς να χρεωνόμαστε και να προεξοφλούμε το μικρό μας εισόδημα για ολόκληρη σειρά μηνών. Έτσι κάνουν οι συνεταιρισμοί όλου του κόσμου και γι' αυτό προοδεύουν και αυτοί και τα μέλη τους.

Ας μη μιλήσουμε και για το ζήτημα των τιμών που στις άλλες χώρες δε διαφέρουν κατά κανόνα μεταξύ του συνεταιρισμού και του ιδιωτικού εμπορικού καταστήματος. Εκεί το κέρδος του συνεταιρισμού το παίρνουν πίσω τα μέλη στο τέλος του χρόνου ως μέρισμα και έτσι εξασφαλίζουν π.χ. τα έξοδα τους για την εξοχή τους ή καλύπτουν άλλες ανάγκες τους που χρειάζονται μαζεμένο χρήμα. Εδώ, εξαιτίας της ιδιοσυγκρασίας μας, δε μας αρέσει να περιμένουμε. Ζητούμε να πουλή ο συνεταιρισμός στο κόστος. Τουλάχιστον όμως ας του αφήνουμε ένα μικρό ποσοστό κέρδους για τα έξοδα του και για να σηματοδοτή τα απαραίτητα αποθεματικά που θα του επιτρέψουν ν' αναπυχθή και να

οργανωθή καλύτερα.

VII. Εφόσον οι συνεταιρισμοί θα ακολουθήσουν τις αρχές αυτές, νομίζω πως το Κράτος πρέπει να τους υποστηρίξει με κάθε τρόπο και προπάντων να μη διακόψει τη χρηματοδότηση που τους παρέχει σήμερα με μικρό τόκο. Παράλληλα πρέπει να τους παραχωρήσει άδειες για εισαγωγές από το Εξωτερικό, συμπεριλαμβάνοντας τους στους καταλόγους των κατανομών. Εδώ ας σημειώσωμε ιδιαιτέρως ότι – καθώς ανακοίνωσε ο υπουργός κ. Αβέρωφ – και η Α.Μ. ο Βασιλεύς εξεδήλωσε το ενδιαφέρον του για την ίδρυση λαϊκών καταναλωτικών συνεταιρισμών κατά συνοικίες, με σκοπό να προμηθευθούν στις λαϊκές τάξεις σε χαμηλές τιμές τρόφιμα, ιματισμό και υπόδηση.

Θα χρειαστή επίσης η αρμοδία Υπηρεσία του Υπουργείου Εργασίας, που έχει κατανοήσει αρκετά καλά το ρόλο που είναι προορισμένοι να παίζουν οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί και ξέρει τα μέσα που χρειάζονται για την ανάπτυξη τους, να αρχίσει μια συ-

στηματική σταυροφορία για τη συνεταιριστική διαπαιδαγώγηση της μάζας των καταναλωτών και για την εκπαίδευση στελεχών, που ως μόνιμα πλέον μέλη του προσωπικού των συνεταιρισμών θα συμβάλουν πολύ στην καλύτερη οργάνωση και στην προκοπή τους.

Τέλος θα προτείναμε να μελετηθούν και να εφαρμοστούν από τους αρμόδιους παράγοντες πρόσφορα μέτρα, που θα κατευθύνουν βαθμιαία αλλά αποτελεσματικά τους συνεταιρισμούς των καταναλωτών στο σωστό δρόμο της οργάνωσης τους κατά γεωγραφικό χώρο (συνοικίες, διαμερίσματα, πόλεις κλπ.). Ο καταναλωτικός συνεταιρισμός, και από τον ειδικό εμπορικό σκοπό του αλλά και από τη γενικότερη κοινωνική του αποστολή, έχει και συμφέρον και χρέος να απλώνει την ευεργετική του δράση σε όλους όσους θέλουν να γίνουν μέλη του με τις ίδιες υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει και οι ιδρυτές του. Ας μη σηκώσωμε χωριστικά τείχη στο Συνεταιρισμό για λόγους άσχετους με τον προορισμό του. (Σ. 1950, σ. 146)

ΟΙ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΟΙ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΙ ΑΣΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

Ο Συνεταιρισμός βιοτεχνών υποδηματοποιών Πειραιώς – Κοκκινιάς.

Ένας από τους πιο δραστήριους και προοδευτικούς βιοτεχνικούς συνεταιρισμούς. Εγκαίνια του Πρατηρίου του για την πώληση έτοιμων παπουτσιών έγιναν στις 27 Φεβρουαρίου 1947 (στον Πειραιά, στην οδό Φίλωνος 60).

Ο Συνεταιρισμός έχει ιδρυθή πριν από 16 περίπου μήνες. Έχει 332 μέλη που αντιπροσωπεύουν σχεδόν τους μισούς υποδηματοποιούς Πειραιώς. Στο διάστημα της λειτουργίας του και ως το τέλος Φεβρουαρίου 1947 είχε προμηθεύσει στα μέλη του 17.000 οκ. σολοδέρματα, 12.000 πόδια αδιάβροχα εξωτερικού, 5.000 πόδια αδιάβροχα εσωτερικού και διάφορα άλλα υλικά της τέχνης τους. Στις αγορές του είχε μεγάλη επιτυχία. Τα σολοδέρματα τα πούλησε στα μέλη του προς 12.000 δρχ. την οκά, με αρκετό περιθώριο κέρδους για το Συνεταιρισμό, ενώ την ίδια εποχή στην ελεύθερη αγορά πουλιόταν τα ίδια προς 17.000 δρχ. την οκά.

Ο Συνεταιρισμός διατηρεί εργαστήριο για να φτάνει παπούτσια. Έχει 45 εργάτες και αναλαμβάνει εργασίες για καταναλωτικούς συνεταιρισμούς.

Στο πρατήριο για την πώληση παπουτσιών που άρχισε να λειτουργεί φέρνουν οι υποδηματοποιοί συνεταιίροι τα παπούτσια που κατασκευάζουν για να πουληθούν για λογαριασμό τους. Έτσι εξοικονομούν οι παραγωγοί τα κέρδη του λιανικού εμπορίου και μπορούν και αυτοί να κερδίζουν περισσότερα και να προσφέρουν στην κατανάλωση φθηνότερα παπούτσια. (Σ. 1947, σ. 56)

Ο Συνεταιρισμός τεχνιτών υαλοουργών στον Πειραιά.

Αξιόλογη συνεταιριστική πρόοδος είναι η ίδρυση συνεταιρικού εργοστασίου υαλοουργίας στον Πειραιά, που ανήκει σε λίγες εκατοντάδες εργάτες υαλοουργούς. Θεμελιώθηκε με τους συνεχείς αγώνες, μόχθους και οικονομικές θυσίες, των φτωχών εργατών και στέκει περήφανο δείγμα της συνεταιριστικής δραστηριότητας και πρωτοβουλίας.

Τα εγκαίνια του νέου συνεταιρικού εργοστασίου που βρίσκεται στην οδό Δογάνη 97 έγιναν στις 16 Μαρτίου 1947 με συμμετοχή πολλών επισήμων, των συνεταιρισμένων υαλοουργών και πολλού κόσμου.

Όπως τόνισε ο πρόεδρος του Συνεταιρισμού κ. Χατζηδημητρίου στο σχετικό λόγο του, χρειάζεται να ενισχυθή ο Συνεταιρισμός από το Κράτος, για να μπορέσει

το Εργοστάσιο να αναδείξει όλη την παραγωγική δυναμικότητα του και να εξασφαλίσει έτσι φτηνά γαλακτά στους καταναλωτές.

Με τη λειτουργία της Συνεργατικής αυτής για παραγωγή παρουσιάζεται μια λαμπρή ευκαιρία για τον εφοδιασμό των καταναλωτικών και των γεωργικών συνεταιρισμών με γαλακτά που προέρχονται από συνεταιρική παραγωγή. (Σ. 1947, σ. 72)

Η Ένωση Βιοτεχνικών Συνεταιρισμών.

Ογκώδης συμμετοχή και επίσημες παρουσίες στην Γ.Σ. της Ενώσεως Βιοτεχνικών Συνεταιρισμών Ελλάδος. Εξάγει τον ρόλο τους ο Υπουργός Εθνικής Οικονομίας κ. Βαρβούτης. Το ίδιο θερμά και ο Γ.Γ. του Υπουργείου Εφοδιασμού, ο Δ/ντης του Υπουργείου Εργασίας κ. Κλαδάς.

Ο πρόεδρος της Ενώσεως κ. Τερμεντζής και οι επίτροποι διαφόρων Βιοτεχνικών Συνεταιρισμών έθεσαν τα ζητήματα. Σε επακολογήσασα Σύσκεψη αποφασίστηκε η κατανομή κατά περιφέρειες ποσοστών εισαγωγής πρώτων υλών, εργαλείων, κλπ., για τη βιοτεχνία (αναλυτικά Φ.Σ. 1947, σ. 760).

Απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας καθόριζε ότι από τους Βιοτεχνικούς Συνεταιρισμούς Αθηνών, Πειραιώς, Θεσσαλίας θα γίνει εισαγωγή πρώτων υλών αξίας 2.022.000 δολ. για το τρίμηνο Ιανουαρίου – Μαρτίου 48. Και το Υπουργείο θα εισηγηθεί στη Νομισματική Επιτροπή τη χρηματοδότηση των βιοτεχνικών Συνεταιρισμών.

Καθώς σημειώνει ο Σ. 1947, δύο ζητήματα απασχόλησαν κυρίως τη γενική συνέλευση: Πρώτο είναι η παραχώρηση στους βιοτεχνικούς συνεταιρισμούς του δικαιώματος να εισάγουν οι ίδιοι από το εξωτερικό πρώτες ύλες και εφόδια χρήσιμα για τις εργασίες των μελών τους, αφού ένα από τα κύρια έργα τους είναι και οι προμήθειες. Δεύτερο η μόνιμη εξασφάλιση στους βιοτέχνες, μέσω των συνεταιρισμών των, αρκετών και φθηνών πιστώσεων.

Οι υπεύθυνοι ηγέτες των βιοτεχνικών συνεταιρισμών ανάπτυξαν με φρόνηση και πειστικότητα τις απόψεις των βιοτεχνών αναφορικά με τα δύο αυτά ζητήματα. Τόνισαν ότι με την ικανοποιητική λύση τους θα εξασφαλισθή σταθερή εργασία σε χιλιάδες βιοτέχνες και παράλληλα θα μειωθούν οι τιμές των βιοτεχνικών προϊόντων πρώτης αναγκής, γιατί με τη μεσολάβηση των συνεταιρισμών η παραγωγή τους θα στοιχίζει φθηνότερα. Οι βιοτέχνες δεν αποβλέπουν να κερδοσκοπήσουν με τη συνεταιρική προμήθεια πρώτων υλών, αλλά να εξασφαλίσουν πρώτες ύλες σε τιμές ανάλογες προς τις τιμές της διεθνικής αγοράς, ώστε να έχουν φθηνό κόστος παραγωγής και επομένως μεγαλύτερη κατανάλωση και έτσι να εξασφαλίσουν περισσότερη εργασία.

Οι απόψεις τους βρήκαν όλους σύμφωνους και ο Υπουργός της Εθνικής Οικονομίας, που τους άκουσε και μίλησε σχετικά, δήλωσε πως θεωρεί την πραγματοποίηση των αιτημάτων τους αυτών δυνατή και σκόπιμη.

Στο ψήφισμα που κατάρτισε η γενική συνέλευση διατυπώθηκαν τα ακόλουθα αιτήματα: Εισαγωγή πρώτων υλών και εφοδίων απ' ευθείας από τους βιοτεχνικούς συνεταιρισμούς και την Ένωση τους, εξασφάλιση πιστώσεων 30 δισεκατομμυρίων δραχμών και εισαγωγή από την Τράπεζα της Ελλάδος πρώτων υλών για λογαριασμό των βιοτεχνικών συνεταιρισμών. Οι πρώτες αυτές ύλες να πληρώνονται από τους συνεταιρισμούς στην Τράπεζα με μηνιαίες δόσεις.

Ύστερα από τη συνέλευση έγινε ειδική σύσκεψη στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, όπου αποφασίστηκε να συστηθή μια Κεντρική Επιτροπή κατανομών από υ-

παλλήλους του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και αντιπροσώπους των βιοτεχνικών συνεταιρισμών και των βιοτεχνικών επιμελητηρίων των μεγάλων πόλεων. Η Επιτροπή θα ορίζει κατά περιφέρεια το ποσοστό εισαγωγής πρώτων υλών, εργαλείων κλπ. που είναι χρήσιμα στη βιοτεχνία. Δικαίωμα εισαγωγής έχουν οι βιοτεχνικοί συνεταιρισμοί.

Ομολογημένα η απόφαση αυτή αποτελεί σημαντική επιτυχία για τους βιοτεχνικούς συνεταιρισμούς που τόσο άξια και δραστήρια τους αντιπροσωπεύει η Ένωση των βιοτεχνικών συνεταιρισμών (Σ. 1947).

Το 1948: Από τον απολογισμό που έγινε στη Γ.Σ. της Ενώσεως Βιοτεχνικών Συνεταιρισμών της 14/3/1948 προκύπτει η οργανωτική και άλλη της δράση, που αποτέλεσμα είχε την ανάπτυξη των συνεταιρισμών ανάμεσα στους βιοτέχνες που αγκάλιασαν με ενθουσιασμό και πίστη τη συνεταιριστική ιδέα, και το διπλασιασμό των συνεταιρισμών που ανήκουν στην Ένωση, σημείωσε σημαντικές προόδους και στον εμπορικό και οικονομικό τομέα

Κυρίως δύο είναι οι μεγάλες επιτυχίες που πραγματοποίησε στο λιγοστό διάστημα της λειτουργίας της η Ένωση: Η αναγνώριση του δικαιώματος στις βιοτεχνικές συνεταιρικές οργανώσεις να κάνουν απ' ευθείας εισαγωγές πρώτων υλών και λοιπων χρήσιμων ειδών για λογαριασμό τους, καθώς και η αναμενόμενη να πραγματοποιηθεί σύντομα αναγνώριση του δικαιώματος να δανείζονται οι βιοτεχνικοί συνεταιρισμοί από την Τράπεζα της Ελλάδος.

Η Ένωση ανέπτυξε παράλληλα εμπορικές και οικονομικές σχέσεις με την Κ.Υ.Δ.Ε.Π. και την Ομοσπονδία καταναλωτικών συνεταιρισμών και βρίσκεται έτοιμη να συνεχίσει και στο μέλλον αποτελεσματικά το ευεργετικό για τους βιοτέχνες έργο της.

Κατά τη γενική αυτή συνέλευση που ήταν η τακτική ετήσια συνέλευση εγκρίθηκαν ο απολογισμός του 1947 και ο προϋπολογισμός του 1948, ο κανονισμός εσωτερικής υπηρεσίας της Ένωσης κλπ. και έγιναν εκλογές διοικητικού και εποπτικού συμβουλίου.

Έτσι ο συνεργατισμός στη χώρα μας (σημειώνει ο «Συνεταιριστής») αγκαλιάζει σταθερά και μια ακόμη τάξη μικρών παραγωγών, τους βιοτέχνες, που, όπως ξέρομε από την ιστορία του, ήταν μια από τις πρώτες τάξεις που πρόστρεξαν στη βοήθεια του, όταν πριν από εκατό και πλέον χρόνια γενικότερες μεταβολές άλλαξαν ριζικά το οικονομικό και κοινωνικό καθεστώς που επικρατούσε τότε. (Σ. 1948).

Το 1949 η Γ.Σ. της Ενώσεως έγινε στις 22 Μαΐου 1949. Εκτός από τους αντιπροσώπους των μελών της συνεταιρισμών, όχι μόνο της Αθήνας και του Πειραιά αλλά και των επαρχιών, παρακολούθησαν τη γενική συνέλευση υπουργοί, αρχηγοί κομμάτων και άλλοι πολιτικοί, δημόσιοι και τραπεζικοί υπαλληλοι, επιστήμονες, συνεταιριστές, αντιπρόσωποι των Συνεταιρικών Οργανώσεων των άλλων κλάδων, των βιοτεχνικών σωματείων κλπ.

Την έναρξη των εργασιών κήρυξε ο Υπουργός της Εθνικής Οικονομίας που τόνισε την οικονομική και κοινωνική σημασία που έχει ιδιαίτερα για τη χώρα μας η βιοτεχνία και έκαμε την αξιοσημείωτη δήλωση ότι η Κυβέρνηση μελετά τα σχετικά με τη βιοτεχνική πίστη ζητήματα, και αν από τη μελέτη αποδειχθεί ότι χρειάζεται η δημιουργία ειδικού πιστωτικού οργανισμού με προορισμό να εξυπηρετεί τη βιοτεχνική πίστη, δε θα διστάσει να εισηγηθεί την ίδρυση του. Και η βιοτεχνική πίστη είναι απαραίτητη για τον καλύτερο τεχνικό εξοπλισμό της βιοτεχνίας και για την προμήθεια ευθηνών πρώτων υλών. Και οι δύο αυτοί παράγοντες θα φέρουν μεί-

ωση των τιμών των ετοιμών προϊόντων και θα κάμουν τη βιοτεχνία ικανή να αντέξει στο συναγωνισμό τιμών της βιομηχανίας, ενώ θα διατηρήσει απέναντι της την ποιοτική υπεροχή.

« Η Ένωση λειτούργησε κανονικά, συνεργάστηκε στενά με τις συνεταιρικές οργανώσεις των άλλων τάξεων, έχει καλές σχέσεις με τις αρμόδιες δημόσιες υπηρεσίες, ενίσχυσε τους συνεταιρισμούς της για να καλυτερέψουν τη λειτουργία τους και προώθησε τις κοινές προμήθειες από περισσότερους συνεταιρισμούς. Έντεκα νέοι βιοτεχνικοί συνεταιρισμοί έγιναν στο μεταξύ μέλη της και έτσι έχει σήμερα συνολικά 73 μέλη συνεταιρισμού.

Ύστερα από τη χορήγηση του εισαγωγικού δικαιώματος στους βιοτεχνικούς συνεταιρισμούς, οι τελευταίοι έκαναν μέσα σ' ένα χρόνο αξιολογες εισαγωγές διαφόρων ειδών χρήσιμων στις εργασίες των μελών τους. Η αξία των ειδών αυτών ανέρχεται στα ακόλουθα κατά νομίσματα ποσά: δολάρια 363.000, λίρες 73.000, βελγικά φράγκα 700.000, γαλλικά φράγκα 19.350.000.

Εκτός από τα ποσά αυτά δόθηκαν στους συνεταιρισμούς άδειες για εισαγωγή μηχανημάτων και εργαλείων αξίας αρκετών χιλιάδων δολλαρίων.

Ο ευεργετικός αντίκτυπος από τις συνεταιρικές εισαγωγές έγινε πολύ αισθητός στην κατανάλωση, αφού σε μερικά είδη βιοτεχνικής παραγωγής οι τιμές έπεσαν κάτω από 50% και ακόμη εμποδίστηκε η απόκρουση των πρώτων υλών και η μονοπωλιακή ρύθμιση των τιμών από ορισμένους προνομιούχους.

Επίσης η Ένωση και οι συνεταιρισμοί της έκαναν με την ίδια επιτυχία και τα ίδια αποτελέσματα αγορές πρώτων υλών μεγάλης αξίας από το εσωτερικό, που κι αυτές με τη σειρά τους ωφέλησαν και τους βιοτέχνες και την κατανάλωση. Σημειώνωμε ανάμεσα τους την αγορά και διανομή στους υποδηματοποιούς 48.000 περίπου οκάδες σολοδέματα από την ΚΥΔΕΠ προς 23.000 δρχ. την οκά, όταν τα ίδια εμπορεύματα πωλούνταν στην αγορά προς 32.000 δρχ. την οκά. Έτσι αναγκάστηκε και η εγχώρια παραγωγή να χαμηλώσει τις τιμές κατά 20%.

Χαρακτηριστικό είναι ότι όλες αυτές οι προμηθευτικές εργασίες από το εξωτερικό και το εσωτερικό έγιναν με μόνες τις ατομικές οικονομικές δυνάμεις των βιοτεχνών και με ιδιωτικά δάνεια που δόθηκαν με υπέρογκους τόκους. Και γι' αυτό ο βιοτεχνικός κόσμος εκφράζει το παράπονο για την άνιση μεταχείριση του, αφού σ' αυτόν αρνούνται κάθε πιστοδότηση, ενώ οι άλλες παραγωγικές τάξεις χρηματοδοτούνται συστηματικά και οργανωμένα.

Πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου τόνισε τη συμβολή του συνεργατισμού στην εναρμόνιση του ατομικού με το κοινωνικό συμφέρον και υπογράμμισε τη σημασία της βιοτεχνίας για την οικονομία μας και την ανασυγκρότηση της. Αναφέρει ότι η βιοτεχνία καλύπτει σήμερα για την εσωτερική κατανάλωση το 50% των συνολικών της αναγκών και εξήγησε ότι το ποσοστό θα ήταν μεγαλύτερο αν ενισχυόταν ανάλογα με πιστώσεις, ώστε και φτηνές ύλες να προμηθεύεται και τα απαραίτητα τεχνικά και οργανωτικά μέσα να εξασφαλίξη για το συγχρονισμό της και τη βελτίωση της. Πρόσθεσε ακόμη ότι ενώ από παλαιότερα στατιστικά στοιχεία προκύπτει ότι στα βιοτεχνικά εργαστήρια ασχολούνται 171.000 εργάτες, το εργοτεχνοπαλλήλικο προσωπικό της βιομηχανίας ήταν το Νοέμβριο του 1946 111.000 περίπου εργάτες. Οι αριθμοί αυτοί δείχνουν ότι όχι μόνο οι βιοτέχνες είναι ασύγκριτα πε-

ρισσότεροι από βιομηχάνους, αλλά και το εισόδημα των εργατοπαλλήλων στη βιοτεχνία είναι μεγαλύτερο. Έτσι το βιοτεχνικό πρόβλημα είναι όχι μόνο οικονομικό και τεχνικό, αλλά και κοινωνικό.

Κατόπιν ο ομιλητής διαπίστωσε τα ακόλουθα αιτήματα των βιοτεχνικών συνεταιρισμών.

1) Χορήγηση πιστώσεων στους βιοτεχνικούς συνεταιρισμούς για την ικανοποιητική εξυπηρέτηση των βιοτεχνών.

2) Επέκταση και συστηματικοποίηση του δικαιώματος των βιοτεχνικών συνεταιρισμών να εισάγουν πρώτες ύλες αναγκαίες στη βιοτεχνία για όλα τα βιοτεχνικά επαγγέλματα. Έτσι θα εξασφαλίσουν πρώτες ύλες σε χαμηλές τιμές και επομένως θα σημειωθεί, όπως συνέβη ως τώρα όπου δοκιμάστηκε, πτώση των τιμών των ετοιμών προϊόντων.

3) Το σχέδιο για ανασυγκρότηση να συμπεριλάβη και τη βιοτεχνία, ώστε να συγχρονιστή και έτσι να αυξηθεί την παραγωγή της και να βελτιώσει την ποιότητα των προϊόντων της.

Ως προς τη διάθεση των βιοτεχνικών προϊόντων τονίζεται ότι συστηματικότερη λύση είναι η άμεση συνεργασία των βιοτεχνικών συνεταιρισμών με τους γεωργικούς και τους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς...

Τελικά διατυπώθηκε ψήφισμα που περιέχει αιτιολογημένα και αναλυτικά τα αιτήματα των βιοτεχνικών συνεταιρισμών.^(*)

Όσοι παρακολούθησαν τη γενική συνέλευση της, διαπίστωσαν ότι η Ένωση βιοτεχνικών συνεταιρισμών εργάζεται με επιμονή και σύστημα για να πετύχει την πραγματοποίηση των λογικών και δίκαιων επιδιώξεων της. Διαπίστωσαν ακόμη ότι παρά τα εμπόδια οι βιοτεχνικοί συνεταιρισμοί προοδεύουν και στερεώνουν τη θέση τους και ότι θεωρητικά τουλάχιστον αναγνωρίζεται η σημασία τους από το Κράτος, τους εκπροσώπους της δημόσιας ζωής μας και τη κοινωνία γενικότερα. Απομένει πάντα όμως ν' ατοδειχτεί και έμπρακτα η αναγνώριση αυτή με την ικανοποίηση των δίκαιων και κοινωφελών αιτημάτων των βιοτεχνικών συνεταιρισμών. Και η έμπρακτη αυτή ενίσχυση των βιοτεχνικών συνεταιρισμών είναι απαραίτητη γιατί έτσι εξασφαλίζεται γρήγορη και αποτελεσματική σταδιοδρομία. Και η άρτια σταδιοδρομία τους είναι απαραίτητη για όλη τη συνεταιριστική κίνηση, γιατί έτσι συμπληρώνεται το συνεταιριστικό τρίπτυχο γεωργικών, βιοτεχνικών – εργατοτεχνικών και καταναλωτικών συνεταιρισμών και ολοκληρώνεται η συνεταιριστική οργάνωση. Η κατανομή των συνεταιριστικών δραστηριοτήτων μεταξύ των τριών κατηγοριών του τρίπτυχου είναι ζήτημα εσωτερικό των συνεταιρισμών και θα ρυθμιστή ομαλά από την ίδια τη συνεταιριστική κίνηση, αφού ο συνεργατισμός στηρίζεται στη συνεργασία, την αυτοβοήθεια και την αλληλεγγύη και είναι απαλλαγμένος από ανταγωνιστικό πνεύμα.

Ακόμη πρέπει να σημειωθεί η πλατιά σταδιοδρομία που ανοίγουν για τους βιοτεχνικούς συνεταιρισμούς οι πρόοδοι του σύγχρονου τεχνικού πολιτισμού και ιδίως η γενίκευση της χρησιμοποίησης του ηλεκτρισμού. Ενώ πριν η φύση των μέσων του τεχνικού πολιτισμού

(*) Βλ. το ψήφισμα της Γ.Σ. της 21/5/49 βλ. Φ.Σ. 1949, σ. 1580.

συντελούσε στο να συγκεντρώνεται η βιομηχανική παραγωγή σε μεγάλες και πολυδάπανες εγκαταστάσεις, η σύγχρονη μορφή του, με τη χρησιμοποίηση του ηλεκτρισμού, επιτρέπει να γίνεται η βιομηχανική παραγωγή από μικρές αυτόνομες βιοτεχνικές μονάδες που χρησιμοποιούν σύγχρονα τεχνικά μέσα, με την απόλυτη πρωτοβουλία και τη δημιουργική πνοή των μικρών, αλλά πολυάριθμων ελεύθερων φορέων τους.

Η συνεταιριστική οργάνωση, απαραίτητη στην περίπτωση αυτή έρχεται να βοηθήσει συμπληρωματικά τις μικρές αυτές οικονομικές μονάδες, προσδίδοντας

τους πλεονεκτήματα των μεγάλων επιχειρήσεων, χωρίς ούτε την πρωτοβουλία τους να θίγει ούτε την ευθύνη τους να εκμηδενίζει. Το σύστημα αυτό μπορεί να συντελέσει περισσότερο από κάθε άλλο στην καλύτερευση της παραγωγής σε όλες τις πλευρές της, μιας παραγωγής δημοκρατικής και οργανωμένης υπεύθυνα επάνω σε βάσεις συνεταιριστικές, με τη γόνιμη συμβολή του μεγάλου όγκου των μικροβιοτεχνών, που θα είναι από κοινού ισότιμοι φερείς ολόκληρης της συνεταιριστικής οργάνωσης. (Σ. 1949, σ. 51)

ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ

Χαρακτηριστικό είναι το ανακοινωθέν του Προμηθευτικού Συνεταιρισμού Κρεοπωλών Αθηνών για τη αισχοκέρδεια των μεγάλων ζωεμπόρων σε βάρος κρεοπωλών.

Καταγγελία ότι μεταξύ των διαφόρων ενεργειών ζωεμπόρων είναι και πλαστά τιμολόγια για πώληση δικαιώματος εισαγωγής κρεάτων. Στοιχεία για εργασίες του Συνεταιρισμού σε ωφέλεια και του Κράτους και των καταναλωτών. (Φ.Σ., σ. 1416)

ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΟΙ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

Γενική θεώρηση για τους Οικοδομικούς (ιστορικά για το θεσμό, τη δραστηριότητα και τη νομοθεσία τους) υπάρχει στο ειδικό βιβλίο των Δ.Θ. Πάνου – Αριστ. Κλήμη που εκδόθηκε αργότερα με τίτλο Στεγαστικοί – Οικοδομικοί Συνεταιρισμοί.

Στο Υποκεφ. Β' υπάρχουν πολλά νομοθετικά κείμενα που προσπαθούν να δώσουν λύσεις στο οικοδομικό πρόβλημα διαφόρων ομάδων αλλά δυστυχώς ασυντόνιστα και χωρίς ευρύτερο πρόγραμμα.

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΙ ΘΙΑΣΟΙ

Κατά το 1948 εργάζονται συνεταιρικά όλοι σχεδόν οι θίασοι στην Αθήνα (εκτός από τους κρατικούς, του θεάτρου Παπαϊωάννου, του «Νέου Θεάτρου», του Καλουτά, και του «Παλλάς»). Βλ. σχετικά κείμενο ιστορικού Γ. Σιδέρη στο περιοδικό «Νέα Εστία», 15/4/1948.

ΑΔΙΕΥΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

Βλ. αναλυτικά στο Υποκεφάλαιο Δ/1'.

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ

Αναγνώριση του ρόλου των συνεταιριστικών υπαλλήλων

Την αναγνώριση του πρωταρχικού ρόλου των καλών συνεταιριστικών υπαλλήλων κάνει ο Αλεξ. Μπαλτατζής ως άτομο και ως πρόεδρος του Δ.Σ. της Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών. Αιρετοί και υπάλληλοι, γράφει, υπήρξαμεν συνοδοιποροί και συνάδελφοι εις τον κοινόν και μάλλον αγώνα μας. Με χαράν εδέχθημεν αυτάς τας ημέρας την άφιξιν εις Αθήνας αντιπροσώπων των συνεταιριστικών υπαλλήλων Βορείου Ελλάδος. Όσον μεγάλη είναι η αποστολή τους, λέγει, τόσον πρέπει να είναι και μεγαλύτερον το ενδιαφέρον μας δια τα ζητήματα των. Διαβεβαιώσεις για την υποστήριξη τους ώστε να μην γονατίσουν κάτω από τις ανάγκες της ζωής. (Αναλυτικά βλ. Φ.Σ., σ. 39 και εγκύκλιο Συνομοσπονδίας)

Τη σημασία του καλού συνεταιριστικού υπαλλήλου σε καλά οργανωμένους τοπικούς Συνεταιρισμούς ως προϋπόθεση για τη συνεταιριστική ανάπτυξη γενικότερα, τονίζει κείμενο στη Φ.Σ. 1946, σ. 189. Υπάρχουν εκεί αξιόλογες σκέψεις – προτάσεις.

Αριθμός Συνεταιριστικών Υπαλλήλων. Ασφάλιση τους.

Το 1946 υπηρετούσαν περίπου 1.500 συνεταιριστικοί υπάλληλοι, ενώ μόνο 775 φέρονται στη δύναμη του Ταμείου Συντάξεων. (Σ.Δ. 1946, τ. 10, σ. 17), ενώ το 1940, ήταν 1417 (τ. 11, σ. 16).

Ανύψωση θέσεως συνεταιριστικών υπαλλήλων στο επίπεδο των υπαλλήλων ΑΤΕ

Είναι χαρακτηριστικά και έντονα προοδευτικά για την εποχή τους όσα περιλαμβάνονται στο Ψήφισμα της Γ.Σ. της Συνομοσπονδίας σχετικά με την ΑΤΕ και την άσκηση της αγροτικής πίστωσης. Εξαιρετος ο ρόλος των συνεταιριστικών υπαλλήλων και η ανάγκη να αμειφθούν (βλ. Αναλυτικά το Ψήφισμα στο Υποκεφάλαιο Ζ').

Ευρύτατη, Πανελλήνιος Σύσκεψη των Συνεταιριστικών Υπαλλήλων γίνεται στις 25 - 27 Ιανουαρίου 1946, στα Γραφεία της Συνομοσπονδίας με συμμετοχή αντιπροσώπων 11 Συνδέσμων και με θέματα: Μονιμοποίηση, Οργάνωση του Ταμείου Συντάξεων, Ίδρυση Ταμείου Υγείας, χρόνος ηλικίας για έξοδο και χρόνος υπηρεσίας, Ίδρυση Κεντρικού Συνδικαλιστικού Οργάνου (παρέστησαν και άλλοι συνεταιριστικοί υπάλληλοι και εκπρόσωποι Υπουργείου Γεωργίας, ΑΤΕ και άλλοι).

Τα πολύ ενδιαφέροντα αναλυτικά πρακτικά συζητήσεων, εισηγήσεων και αποφάσεων καθώς και το ψήφισμα τους για τη Γ.Σ. της Συνομοσπονδίας βλ. Σ.Δ. 1946, τ. 5, σ. 19. Το εγκριθέν καταστατικόν της Ομοσπονδίας τους βλ. στη σελ. 23 του ίδιου Σ.Δ.

Ενδιαφέρον έχουν και τα ονόματα των συνεταιριστικών υπαλλήλων που μνημονεύονται στις σελίδες που παραπέμπουμε.

Το πολυάριθμο υπαλληλικό προσωπικό, που κληρονόμησε η Συνομοσπονδία από την Ε.Σ.Σ.Ε. και τις κατοχικές μορφές της, αποτελεί ένα βάρος και ένα μεγάλο πρόβλημα στη Συνομοσπονδία (αλλά και την Κ.Υ.Δ.Ε.Π.). Η μισθοδοσία του γινόταν βέβαια με κρατικά δάνεια αλλά μετά την ανασυγκρότηση της Συνομοσπονδίας το 1945/46 έπρεπε να δοθεί οριστική λύση τόσο για το τεράστιο αυτό οικονομικό

βάρος που δεν θα μπορούσε να σηκώσει στο μέλλον η φτωχή σε πόρους νέα Συνομοσπονδία όσο και σε ότι αφορούσε την καταλληλότητα του προσωπικού αυτού. Στο ιστορικό του προβλήματος αναφέρεται κείμενο του Θ. Καράμπελα με τονισμό ότι πρέπει να τακτοποιηθεί η εκκρεμότητα αυτή. (Σ.Δ. 1946, τ. 7, σ. 18)

Αναπτύσσεται δραστηριότητα από το Ταμείο Συντάξεων το 1946 για την απογραφή των συνεταιριστικών υπαλλήλων.

Βοηθήστε τους συνεταιριστικούς υπαλλήλους, τονίζει κείμενο του συνεταιριστή Γ. Πρεδάρη στο Σ.Δ. 1946, τ. 8, σ. 20.

Στην Κ.Υ.Δ.Ε.Π., άρχισε η απόλυση του πλεονάζοντος κατοχικού προσωπικού με καταβολή αποζημιώσεων. Μερικές επικρίσεις στο Σ.Δ. 1946, τ. 9, σ. 18. Γνώμες Αντρ. Ζώντου Σ.Δ. 1946, τ. 10, σ. 18 (που αναφέρεται και στην παραγκώνιση του Γ. Σαμαρπούλου από τα Δ.Σ. των Κεντρικών Οργανώσεων με «εξομολόγηση» του ίδιου).

Αναλυτικό κείμενο με ιστορικά στοιχεία από το 1915 για τους υπαλλήλους των Συνεταιρισμών από τον επόπτη Ν. Βουτσινά (βλ. Σ.Δ. 1946, τ. 9, σ. 19).

Το βασικό Δ/μα 23/7/1946 για την υπαλληλική κατάσταση του προσωπικού των γεωργικών συνεταιριστικών οργανώσεων.

Το πλήρες κείμενο του βασικού αυτού νομοθετικού κειμένου – πλαισίου βλ. στη Φ.Σ. 1946, σ. 91 επ. Το Δ/μα, που είναι εκτελεστικό προηγούμενου νόμου αποτέλεσε βελτίωση της θέσεως των συνεταιριστικών υπαλλήλων μέσα στα πλαίσια της φύσεως των Συνεταιρισμών και την εξασφάλιση τους από τις τυχόν βλαβερές ενέργειες αιρετών κατά την εναλλαγή των Συμβουλίων.

Παράλληλα οι διατάξεις του, με την ισχύ τους από τότε και επί πολλά έτη, προφύλαξαν και τις συνεταιριστικές Οργανώσεις από υπεράριθμο και ακατάλληλο προσωπικό.

Με Ν. 1859 έχει συγκροτηθεί και αντιπροσωπευτικό Πειθαρχικό Συμβούλιο (Συνομοσπονδία - Υπ. Γεωργίας – ΑΤΕ) για την προφύλαξη των Οργανώσεων αλλά και των υπαλλήλων από ακρότητες των αιρετών στις Οργανώσεις. (βλ. στη συνέχεια)

Το ψήφισμα για την εξυγίανση και οι συνεταιριστικοί υπάλληλοι.

Στο ψήφισμα για την εξυγίανση των Δημοσίων Υπηρεσιών προστέθηκε στις 19/8/46 διάταξη για την υπαγωγή σε αυτό όλων των συνεταιριστικών υπαλλήλων (Φ.Σ. 1946, σ. 132) ενώ αρχικά υπήρχε πρόταση μόνο για το προσωπικό των Ενώσεων (Φ.Σ. 1946, σ. 194). Για το όλο θέμα της υπαγωγής στο ψήφισμα νομομορφοσύνης και για Ν. 516/1948 βλ. Φ.Σ., σ. 886 και 956 και στο Υποκεφ. Β'.

Ίδρυση Ομοσπονδίας των Σολλόγων Συνεταιριστικών Υπαλλήλων Ελλάδος (Ο.Σ.Υ.Ε.)

Όπως σημειώθηκε πιο πάνω ιδρύεται το 1946 η παραπάνω Ομοσπονδία. Ορισμός αντιπροσωπευτικής Επιτροπής της στην Αθήνα για ενέργειες, έγκριση καταστατικού, οργάνωση Γ. Συνελεύσεων, κλπ. Οικονομική αδυναμία της Ομοσπονδίας. Η πρώτη εγκύκλιος της 19/9/1946. (Φ.Σ. 1946, σ. 166) (βλ. και Σ.Δ. τ. 30, σ. 28)

Με την νέα περίοδο ανάπτυξης για τις Συνεταιρικές Οργανώσεις ο ρόλος των συνεταιριστικών υπαλλήλων γίνεται πρωταρχικός. Αλλά και γίνονται πιο συστηματικές οι προσπάθειες για την τακτοποίηση των προβλημάτων που τους αφορούν.

Συνειδητοποιείται βαθμαία η ανάγκη οργάνωσης τους περιφερειακά και πανελλήνια.

Μισθοί συνεταιριστικών υπαλλήλων. Ενισχύσεις τους.

Υπάγονται στην γενική κατηγορία των ιδιωτικών υπαλλήλων και με βάση την υπουργική απόφαση 3.601/8.2.46 οι αποδοχές ορίζονται για το υπαλληλικό προσωπικό από 80.000 – 250.000 (πλέον οικογενειακά επιδόματα). Για το υπηρετικό από 60 – 80 χιλ. δρχ. και σε μερική απασχόληση 50 χιλ. δρχ. (Φ.Σ. 1946, σ. 32)

Γίνονται ενέργειες προς Ούνρα για αναγραφή συνεταιριστικών υπαλλήλων σε πίνακες ειδικών διανομών λόγω του βασικού έργου τους. (Φ.Σ. 1946, σ. 60)

Ευρύτερη μελέτη για τα ζητήματα των συνεταιριστικών υπαλλήλων.

Στις σελίδες του περιοδικού «Ο Συνεταιριστής», ευθύς με την επανέκδοση του τον Σεπτέμβριο 1946, δημοσιεύεται ευρύτερη μελέτη του Θ. Τζωρτζάκη για τα ζητήματα τους, με την ιστορική εξέλιξη τους και την διατύπωση σαφών προτάσεων για το συμφέρον των υπαλλήλων και των Οργανώσεων και μέσα στο πνεύμα του θεσμού των Συνεταιριστών.

Συνεχίζεται το 1947 στο περ. «Συνεταιριστής» η δημοσίευση της μελέτης του Θ. Τζωρτζάκη με πλήρη γνώση και σωστές προτάσεις. Η συνέχεια Ε (Σ. 1947, σ. 5) αναφέρεται στα μέτρα που οι συνεταιριστικές οργανώσεις μπορούν να εφαρμόσουν με δική τους πρωτοβουλία για το προσωπικό τους. Εξετάζει τη μόρφωση, τις αποδοχές, την ανεργία, τη μετάθεση, τον κανονισμό προσωπικού. Κυριότερα σημεία, σκέψεων, υποδείξεων. Βλ. Σ. 1946, σ. 10, 25, 39, 54. Και συνέχεια – τέλος στο Σ. 1947.

Τα κείμενα αυτά είναι βασικά και πάντοτε (και για σήμερα) καθοδηγητικά στον τομέα των συνεταιριστικών υπαλλήλων και είναι απαραίτητο να τα μελετούν όλοι όσοι χειρίζονται συναφή προβλήματα (συνδικαλιστικές, αιρετοί, κρατικοί αρμόδιοι).

Νομική – συνεταιριστική μελέτη για το προσωπικό των Συνεταιρισμών.

Μετά τα βασικά κείμενα του Θ. Τζωρτζάκη και σύμφωνα με την προτροπή του στο τελευταίο φύλλο, αρχίζει να δημοσιεύεται στο περ. «Ο Συνεταιριστής», συνεταιριστική – νομική – εκλαϊκευτική μελέτη του Αριστ. Κλήμη που εξετάζει όλες τις σχέσεις και τα προβλήματα του προσωπικού των Συνεταιριστικών Οργανώσεων όπως ίσχυαν μετά το Δ/μα 23.7.46 και την όλη εργατική νομοθεσία.

Δεν είναι δυνατό να αναδημοσιευθεί εδώ η πολυσέλιδη αυτή μελέτη. Οι ειδικά ενδιαφερόμενοι είναι δυνατό να την μελετήσουν στο Σ. έτος 1947, σ. 130, 152, έτος 1948, σ. 13, 30, 43, 63, 104.

Περιεχόμενα της: Γενική εισαγωγή για την αναγκαιότητα των υπαλλήλων, η θέση του συνεταιριστικού υπαλλήλου. Σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου, αδριστου χρόνου, μονιμότητα. Διάκριση των εργαζομένων σε υπαλλήλους, εργάτες και τεχνίτες.

Η πράξη διορισμού, σύμβαση – διορισμός. Πρόσληψη μονίμου προσωπικού. Πρόσληψη εκτάκτων. Προσόντα και εμπόδια στο διορισμό (αναλυτικά). Ιεραρχία και βαθμοί. Προαγωγές. Αποδοχές (αναλυτικά). Άδειες. Ασθένεια. Στράτευση. Πειθαρχικά. Προσωπικό αστικών συνεταιρισμών. Έκτακτο προσωπικό γεωργ. συνεταιρισμών. Διαθεσιμότητα. Αργία. Υγειονομική προστασία. Ταμείο Ανεργίας. Σύ

νταξη – Συνδικαλιστικά.

Διάφορες συμπτώσεις (και κυρίως η στράτευση και ο φόρτος εργασίας για την έκδοση της «Φωνής των Συνεταιρισμών») δεν επέτρεψαν την έκδοση τότε σε βιβλίο της εργασίας αυτής με πλουτισμό της και με νομολογία κλπ. Το κενό καλύφθηκε αργότερα με το βιβλίο «Περί συνεταιριστικών υπαλλήλων – Νομοθεσία, Νομολογία». Είναι όμως πάντα χρήσιμη μια ολοκληρωμένη μελέτη συνεταιριστική – νομική για τη θέση και τα ζητήματα των υπαλλήλων Συνεταιρικών Οργανώσεων, με τις όσες νομικές μεταβολές έγιναν έως σήμερα.

– Σε κείμενα του ο αγωνιστής συνεταιριστής Θ. Καράμπελας αναφέρεται, με πολλές γενικότητες και βολές αλλά και με μερικές ουσιαστικές σκέψεις, στις τότε συνεταιριστικές ζυμώσεις και ειδικότερα στα προβλήματα των συνεταιριστικών υπαλλήλων (Σ.Δ. 1947 από τεύχος 14, σ. 15). Μεταξύ των άλλων διατυπώνει ότι:

– Οι συνεταιριστικοί υπάλληλοι έπαυσαν από πολλού να είναι αγέλη χωρίς συνείδηση των δικαιωμάτων τους και των υποχρεώσεων τους προς τον συνεργατισμόν, τον οποίον υπηρετούν.

– Η ανύψωση και κατοχύρωση της θέσεως των συνεταιριστικών υπαλλήλων είναι συνάρτηση της ανυψώσεως της θέσεως των συνεταιρισμών ως κοινωνικού θεσμού.

– Οι φίλοι του συνεργατισμού και των συνεταιριστικών υπαλλήλων πρέπει να διακρίνονται από το τι πράττουν και όχι από τι γράφουν και λένουν.

Κατ' εξοχήν δημοκρατικός θεσμός ο συνεταιρισμός δεν μπορεί να προκόψει ό-ταν γίνεται προσπάθεια να προσωποποιηθεί.

Τα ενδιαφέροντα αυτά κείμενα βλ. στο Σ.Δ., τ. 14, σ. 15, τ. 15, σ. 16, τ. 16 σ. 16, τ. 17, σ. 14, 15, τ. 18, σ. 7.

Συνδικαλιστική οργάνωση των Συνεταιριστικών υπαλλήλων. Προσπάθειες, πραγματοποιήσεις.

Όπως σημειώθηκε και στον τόμο Γ. υπάρχουν ήδη και λειτουργούν σε μερικές Ενώσεις ή περιφέρειες Σύνδεσμοι Συνεταιριστικών Υπαλλήλων με μικρή ή μεγαλύτερη δραστηριότητα. Ενδεικτικά:

– Σύνδεσμος Συνεταιριστικών Υπαλλήλων Χανίων – Ρεθύμνης: Στις 3 Φεβρουαρίου 1947 συνήλθε η γενική συνέλευση του Σύνδεσμου Συνεταιριστικών υπαλλήλων των νομών Χανίων και Ρεθύμνης και ασχολήθηκε με διάφορα συνεταιριστικά ζητήματα. Ανάμεσα στα άλλα η γενική Συνέλευση ασχολήθηκε με την καλύτερη οργάνωση του Ταμείου Συντάξεων συνεταιριστικών υπαλλήλων και την υπαγωγή τους στο τμήμα υγείας του Ι.Κ.Α. Ακόμη αποφάσισε να ιδρυθή τοπικό αλληλοβοηθητικό ταμείο με εισφορές των υπαλλήλων και των ενώσεων. Σχετικά με τους όρους εργασίας η συνέλευση ζητεί να καθιερωθή από τις ενώσεις συνεταιρισμών ενιαίο μισθολόγιο, ανάλογο με τα χρόνια προϋπηρεσίας και τα οικογενειακά βάρη και επτάωρη εργασία. Επίσης η συνέλευση έκρινε πως είναι σκόπιμο να συγχωνευθούν σε ένα οι περισσότεροι συνεταιρισμοί που τυχόν υπάρχουν στην ίδια κοινότητα και αποφάσισε να προσπαθήσουν οι υπάλληλοι να συντελέσουν στην πραγματοποίησή του σκοπού αυτού. (Σ. 1947, σ. 31. Επίσης βλ. Φ.Σ. 1947, σ. 349)

– Συνεταιριστικοί υπάλληλοι Αθηνών. Γενική Συνέλευση. Εκλογές. Ενέργειες για θέματα τους. (Σ.Δ., τ. 16, σ. 17).

– Στο Σ.Δ., τ. 23, σ. 15 σημειώνεται ότι οι Σύνδεσμοι Συνεταιριστικών υπαλλήλων καταβάλλουν προσπάθειες για την συγκρότηση της Ομοσπονδίας τους. Στο τ. 25, σ. 20 δημοσιεύονται απόψεις και πληροφορίες σχετικά με την καθυστέρηση

της ιδρύσεως της Ομοσπονδίας ενώ από το 1946 είχε ληφθεί σχετική απόφαση. (Τις τότε συζητήσεις και το καταστατικό βλ. στο Σ.Δ. 1946, τ. 5, Φεβρουάριος 1946).

– Σύνδεσμος Δράμας. Στις 26 Απριλίου 1948, έγιναν αρχαιρεσίες του Συνδέσμου των συνεταιριστικών υπαλλήλων Δράμας και περιφέρειας: Εξελέγησαν μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του Συνδέσμου οι Παν. Νικολαΐδης, (πρόεδρος) Ανδρ. Ζωγραφίδης, (αντιπρόεδρος) Β. Μακεδονόπουλος (γενικός γραμματέας) Δ. Χαρπαντίδης, (ταμίας) Ιππολ. Ιωαννίδης (έφορος). Μέλη της εκλεγκτικής επιτροπής Ν. Στεφανίδης και Σοφία Στεφάνου. Αντιπρόσωποι στο Εργατικό Κέντρο Δράμας οι Γ. Τσαούσης (τακτικός) και Γ. Μακεδονόπουλος (αναπληρωματικός) και στην Ομοσπονδία Συνεταιριστικών υπαλλήλων Ελλάδος ο Γ. Μακεδονόπουλος (τακτικός) και ο Ανδρ. Ζωγραφίδης (αναπληρωματικός) (Σ. 1948, σ. 52. Βλ. και Φ.Σ., σ. 987).

– Για τους συνεταιριστικούς υπαλλήλους Λέσβου βλ. παραπάνω στο Υποκεφ. ΣΤ' (στην Ένωση Λέσβου).

Η ίδρυση της Ομοσπονδίας Συνεταιριστικών Υπαλλήλων Γεωργικών Οργανώσεων Ελλάδος (ΟΣΥΓΟ).

Η κίνηση των συνεταιριστικών υπαλλήλων για την επαγγελματική τους οργάνωση έχει αρχίσει πολλά χρόνια πριν. (Βλ. σχετικά στο «Συνεταιριστή» της πρώτης περιόδου (1925 – 1940), ιδίως στους τόμους 1933 και 1934). Δύο κυρίως υπαλληλικές οργανώσεις κινούνται κατά την εποχή εκείνη: ο «Πανελλήνιος Σύνδεσμος των συνεταιριστικών υπαλλήλων», με έδρα τη Θεσσαλονίκη, και ο «Σύνδεσμος συνεταιριστικών υπαλλήλων Πελοποννήσου».

Έπειτα από πολλές ενέργειες και αναβολές (βλ. παραπάνω) ιδρύθηκε η Ο.Σ.Υ. Γ.Ο. Η νεαρή κορυφαία οργάνωση αρχίζει να εμφανίζει από τα πρώτα της βήματα ζωηρή δράση μέσα στον κύκλο της αποστολής της, που προορισμός της είναι να προστατεύει και να προάγει τη θέση των συνεταιριστικών υπαλλήλων.

Το πρώτο Συνέδριο (Συνέλευση) συγκάλεσε η ΟΣΥΓΟ στη Θεσσαλονίκη το Μάιο 1950. Σύμφωνα με την έκθεση που έκαμε προς το γενικό συνέδριο η προσωρινή επιτροπή της Ο.Σ.Υ.Γ.Ο. η ανάγκη για την ίδρυση ενός κεντρικού ομοσπονδιακά οργανωμένου, συνδικαλιστικού οργάνου για την προστασία των συμφερόντων των συνεταιριστικών υπαλλήλων είχε από καιρό αναγνωριστή και από τα τοπικά και περιφερειακά σωματεία τους, που είχαν στο μεταξύ ιδρυθεί. Έτσι ύστερα από σχετική υποκίνηση του Συνδέσμου των υπαλλήλων της Κομοτινής, συγκροτήθηκε, με την πρωτοβουλία των συνεταιριστικών υπαλλήλων της Καβάλας, στις 11 Σεπτεμβρίου 1949 η πρώτη μεγάλη σύσκεψη, όπου έλαβαν μέρος αντιπρόσωποι από όλους τους συνδέσμους της Βόρειας Ελλάδας.

Στη σύσκεψη αυτή, όπου εξετάστηκαν τα ζητήματα που ενδιαφέρουν την τάξη των συνεταιριστικών υπαλλήλων, αποφασίστηκε, ύστερα από συνεννόηση και με τους συνεταιριστικούς υπαλλήλους των Αθηνών, η ίδρυση της Ομοσπονδίας. Ύστερα από κατάρτιση και την επεξεργασία του καταστατικού της από εξουσιοδοτημένους υπαλλήλους της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. και του Συνδέσμου της Β. Ελλάδας, έστειλαν αντίγραφα του οριστικού σχεδίου του καταστατικού σε όλους τους Συνδέσμους των συνεταιριστικών υπαλλήλων, για να εγκρίνουν οι γενικές συνελεύσεις τους την προσχώρηση στην Ο.Σ.Υ.Γ.Ο. και να εκλέξουν τους αντιπροσώπους τους σ' αυτήν.

Όπως γράφει ο Σ. 1950, σ. 79:

«Όταν τελείωσαν και οι σχετικές αυτές διατυπώσεις, συνήλθαν στη Θεσσαλονίκη στις 22 Ιανουαρίου

1950 οι αντιπρόσωποι των Συνδέσμων που είχαν αποφασίσει να συγκροτήσουν την Ομοσπονδία και υπό

γραψαν το καταστατικόν της σαν ιδρυτικά μέλη της.
... Το καταστατικό της Ο.Σ.Υ.Γ.Ο. εγκρίθηκε από το Πρωτοδικείο Αθηνών με την υπ' αριθ. 2674/1950 απόφαση του και έτσι, ύστερα από την έγκριση, συγκλήθηκε το πρώτο γενικό συνέδριο της Ομοσπονδίας και συνήλθε, στις 14 και 15 Μαΐου στη Θεσσαλονίκη.

Στο συνέδριο έλαβαν μέρος αντιπρόσωποι των ακόλουθων περιφερειακών συνδέσμων και συλλόγων συνεταιριστικών υπαλλήλων που είναι από τα ιδρυτικά μέλη της Ομοσπονδίας: Κομοτινής, Μακεδονίας – Θράκης, Κ.Υ.Δ.Ε.Π., Εορδαίας, Καβάλας, Ξάνθης, Βέροιας, Δράμας, Σερρών, Παγγαίου και Πιερρίας. Από το γενικό συνέδριο έγινε επίσης αμέσως δεκτή η εγγραφή των ακόλουθων 23 σωματείων συνεταιριστικών υπαλλήλων: Ιωαννίνων, Λεβαδείας – Λοκρίδος – Αμφικλείας, Πύργου Ηλείας, Σάμου, Διδυμοτείχου, Ορεστιάδος, Κορινθίας, Κ.Σ.Ο.Σ., Αλεξανδρουπόλεως, Χανίων, Λαμίας, Καρδίτσας, Λαρίσης, Λέσβου, Φλωρίνης, Τρικάλων, Βόλου, Εδέσσης, Ηρακλείου, Αγρινίου, Π.Σ.Ε.Γ.Σ. (Συνομοσπονδίας) Αμύνταιου και Ρεθύμνης. Οι αντιπρόσωποι των νεοεγγραφέντων μελών έλαβαν αμέσως μέρος στις εργασίες του γενικού συνεδρίου με τα ίδια δικαιώματα ψήφου κλπ. όπως και οι αντιπρόσωποι των ιδρυτικών μελών...

Το σύνολο των σωματείων συνεταιριστικών υπαλλήλων μελών της Ο.Σ.Υ.Γ.Ο., που έλαβαν μέρος στο πρώτο γενικό της συνέδριο, ήταν 34 υπαλληλικά σωματεία, που συνολικά αριθμούν ως μέλη 1538 συνεταιριστικούς υπαλλήλους...

Ειδικότερα τις εργασίες του συνεδρίου παρακολούθησαν οι διευθυντές της Συνομοσπονδίας και της Κ.Υ.Δ.Ε.Π., ανώτεροι υπάλληλοι της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. στη Θεσσαλονίκη, αρετά στελέχη από Ενώσεις και συνεταιρισμούς, ο πρόεδρος και ο διευθυντής του Ταμείου Συντάξεων Συνεταιριστικών Υπαλλήλων κλπ.

... Ύστερα από την κατάρτιση του προεδρείου του συνεδρίου και την απότιση φόρου τιμής σε όσους έπεσαν για την Πατρίδα, άρχισαν οι εργασίες του συνεδρίου.

... Ανάμεσα στα θέματα που αναφέρονται στην ημερήσια διάταξη του συνεδρίου τα κυριότερα είναι τα ακόλουθα: 1) «Αποστολή και θέσις των συνεταιριστικών υπαλλήλων έναντι του συνεταιριστικού κινήματος» και 2) «Οικονομική, κοινωνική και επαγγελματική κατάστασις των συνεταιριστικών υπαλλήλων και τρόπος βελτίωσις αυτών». Το δεύτερο αυτό θέμα αναλύθηκε σε ειδικότερα θέματα που τα εισηγήθηκαν το καθένα ξεχωριστοί εισηγητές. Τα υπόλοιπα θέματα αναφέρονται στη συγκρότηση από το συνέδριο, σύμφωνα με το καταστατικό της, των διαφόρων οργάνων της ομοσπονδίας στη συμμετοχή της, στη Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος κλπ. ...

Το συνέδριο διατύπωσε σε ειδικό ψήφισμα του τις απόψεις του και τα αιτήματα του σχετικά με τις λύσεις που πρέπει να δοθούν σ' αυτά.

Α' Διακηρύσσει την πίστη των υπαλλήλων στα συνεταιριστικά ιδεώδη και ζητεί α) να ανατεθούν εργα-

– Για τη δράση της Ο.Σ.Υ.Γ.Ο. 1950 – 1952 βλ. αναλυτικά κείμενο Γεν. Γραμ. της Δημ. Ρότσιου Σ. 1952, σ. 39 (βλ. στην περίοδο 1951 – 1955).

Ασφάλιση – Ταμείο Συντάξεων Συνεταιριστικών Υπαλλήλων – Υγιεινομική Προστασία.

– Γίνεται εργασία για τροποποίηση καταστατικού του Ταμείου Συντάξεων Συνεταιριστικών Υπαλλήλων. (Φ.Σ. 1947. σ. 302)

– Αναλυτικό κείμενο για την ασφάλιση των συνεταιριστικών υπαλλήλων στον

σίες στις συνεταιριστικές οργανώσεις και ειδικότερα να τους χορηγηθούν πιστώσεις από το σχέδιο Μάρσαλ για γεωργικές εγκαταστάσεις και β) να εφαρμοστούν οι κοινωνικές ασφάλισεις και στους αγρότες.

Β' Παραγγέλει να επιδιωχθεί να ιδρυθούν Σύνδεσμοι υπαλλήλων γεωργικών συνεταιρικών οργανώσεων, όπου δεν υπάρχουν, καθώς και να βοηθηθούν όσοι υπάρχουν για την καλύτερη λειτουργία τους και την εκπλήρωση των σκοπών τους.

Γ' Συσταίνει να επιδιωχθούν τα ακόλουθα σχετικά με την κατοχύρωση του επαγγέλματος του συνεταιριστικού υπαλλήλου: α) Να καταρτιστούν από τις συνεταιρικές οργανώσεις οργανισμοί υπηρεσίας των υπαλλήλων, κατά το δυνατό μοιόμορφοι στα κύρια τους σημεία για τις οργανώσεις του ίδιου βαθμού. β) Να καταρτιστούν ειδικές συλλογικές συμβάσεις, υποχρεωτικές αποφάσεις κλπ. για τους γεωργικούς συνεταιριστικούς υπαλλήλους και γενικά να κατοχυρωθεί το επάγγελμά τους. γ) Να προτιμώνται τα παιδιά των αγροτών και των συνεταιριστικών υπαλλήλων κατά την πρόσληψη υπαλλήλων από γεωργικές συνεταιρικές οργανώσεις, εφόσον έχουν τα προσόντα που χρειάζονται. δ) Να ξαναλειτούργησει η Συνεταιριστική Σχολή για τη μετεκπαίδευση συνεταιριστικών υπαλλήλων και την εκπαίδευση υποψηφίων συνεταιριστικών υπαλλήλων. ε) Να ιδρυθούν από τους συνεταιριστικούς υπαλλήλους συνεταιρισμοί καταναλωτικοί και κατοικίας. στ) Να εκπροσωπηθεί η Ο.Σ.Υ.Γ.Ο. στο Πειθαρχικό Συμβούλιο για τους συνεταιριστικούς υπαλλήλους. ζ) Να εφαρμοστούν και για τους υπαλλήλους της Συνομοσπονδίας κλπ. οι διατάξεις του Α.Ν. 1859/ 44 και του εκτελεστικού του Β.Δ. της 27 Ιουλίου 1946. η) Να τοποθετούνται στις κορυφαίες συνεταιριστικές οργανώσεις κατά προτίμηση υπάλληλοι γεωργικών συνεταιρικών οργανώσεων πρώτου και δεύτερου βαθμού.

Δ' Συσταίνει επίσης να επιζητηθούν τα ακόλουθα αναφορικά με την ασφάλιση των συνεταιριστικών υπαλλήλων: α) Βελτίωση των συντάξεων και συγχώνευση των ασφαλιστικών Ταμείων των συνεταιριστικών υπαλλήλων και των υπαλλήλων της ΑΤΕ για να βελτιωθεί η θέση και των δύο μερών. β) Ενίσχυση του Ταμείου συντάξεων των συνεταιριστικών υπαλλήλων με προσωπικό από τις κορυφαίες συνεταιριστικές οργανώσεις. γ) Ενίσχυση των πόρων του ίδιου Ταμείου με εισφορές επάνω στα γεωργικά προϊόντα ή με κρατήσεις επάνω στα γεωργικά δάνεια. δ) Τόρωση Ταμείου προνοίας των συνεταιριστικών υπαλλήλων. ε) Ίδρυση Ταμείου υγείας για τους ίδιους ή υπαγωγή τους ενδεχομένως στο Ταμείο υγείας των υπαλλήλων της ΑΤΕ. στ) Διακανονισμός των ζητημάτων της εξαγοράς των προϋπηρεσιών τους. ζ) Καθιέρωση να καταβάλλεται υποχρεωτικά από τις γεωργικές συνεταιρικές οργανώσεις σε όσους υπαλλήλους αποχωρούν από γερατιά ή από πάθηση ή αποζημίωση του νόμου 2112. η) Ελάττωση του ορίου ηλικίας από 65 σε 55 χρόνια για την έξοδο από την υπηρεσία και για το συντάξιμο χρόνο...»
(Σ. 1950, σ. 79. Και Φ.Σ. 1950, σ. 1960).

κλάδο υγείας Ι.Κ.Α. Δυσκολίες από μη ύπαρξη Υποκαταστημάτων Ι.Κ.Α. στις επαρχίες (Φ.Σ. 1947, σ. 460)

– Κείμενο Κ. Λεοντίδη Δ/ντου Υπουργείου Γεωργίας, για την γενόμενη επένδυση των κεφαλαίων του Ταμείου Συντάξεων με αγορά ακινήτου στην Αθήνα. Δυστυχώς στο Ταμείο μετέχουν μόνο 850 υπάλληλοι από τους υπηρετούντες 1.900 – 2.100. Προτροπές για ασφάλιση τους και για καθιέρωση κοινωνικού πόρου. (Φ.Σ. 1947, σ. 463)

– Αναλυτική εγκύκλιος για το ποιοί υπάγονται στο Ταμείο Συντάξεων Συνεταιριστικών υπαλλήλων. Προϋποθέσεις (Φ.Σ. 1947, σ. 494)

– Θέσεις Ν. Μούζα Δ/ντού Ενώσεως Καστοριάς, για τις σωστές ενέργειες των συνεταιριστικών υπαλλήλων σε συνεργασία με τις Οργανώσεις Προτροπή για έγγραφη όλων στο Ταμείο Συντάξεων (Φ.Σ. 1947, σ. 624).

– Απόφαση για τροποποίηση καταστατικού του Τ.Α.Υ.Σ.Ο. Συμπληρώνεται το καταστατικό σε ότι αφορά την ανέργεια ακινήτων, την διεξαγωγή προμηθειών, την χορήγηση δανείων στους ασφαλισμένους. (Φ.Σ. 1949, σ. 1396). Αναλυτικά, έγκριση (Φ.Σ. 1950, σ. 1926)

– Προκήρυξη για ανέγερση οικοδομής Μενάνδρου 48 (Φ.Σ. 1950, σ. 1906).

– Νέα σύνθεση του Δ.Σ. του Τ.Α.Υ.Σ.Ο κατόπιν Α.Ν. 1409/1950. Ονόματα (Φ.Σ., σ. 1961).

– Εκτύπωση του καταστατικού του Τ.Α.Υ.Σ.Ο. για ενημέρωση υπαλλήλων. (Σ.Δ. 1948, τ. 33, σ. 26).

Προσωπικό της Ε.Σ.Σ.Ε. και Συνομοσπονδία Συνεταιρισμών.

Τη νομική θέση του προσωπικού της Συνομοσπονδίας, ύστερα από σχετική προσφυγή της ίδιας, εξετάζει η 711 του 1947 απόφαση του Συμβουλίου Επικρατείας, σχετικά με τις διατάξεις που ισχύουν ύστερα από το νόμο 389 του 1945. Ιδιαίτερα εξετάζει κατά πόσο ισχύει για το προσωπικό αυτό το διάταγμα της 23-7-1946 που εκδόθηκε σύμφωνα με το νόμο 1859 του 1944 και κανονίζει γενικά τη θέση των συνεταιριστικών υπαλλήλων. Παράλληλα η ίδια απόφαση εξετάζει και ακυρώνει επίσης ορισμένες διατάξεις του Διατάγματος αυτού που κρίθηκαν ότι είναι αντίθετες στο νόμο 1859 ή ότι ξεπερνούν την εξουσιοδότηση που ο νόμος αυτός δίνει στο κανονιστικό διάταγμα. Βλ. αναλυτικά κείμενα του Π. Χασαπόπουλου νομικού συμβούλου της Συνομοσπονδίας που χειρίστηκε νομικά το θέμα, στο Σ. 1947, σ. 61, 80.

– Ν.Δ. 261/1947. Επίλυση του προβλήματος του κατοχικού προσωπικού της Συνομοσπονδίας. Απόλυση με βάση το ν. 2112/1920.

– Προσωπικό Κ.Υ.Δ.Ε.Π. Πληροφορίες και κρίσεις για έγκριση νέου Οργανισμού και Κανονισμού εργασιών προσωπικού Κ.Υ.Δ.Ε.Π. (Σ.Δ. 1947, τ. 25, σ. 21.)

Το Πειθαρχικό Συμβούλιο Συνεταιριστικών Υπαλλήλων.

Άρχισε τις εργασίες του το Πειθαρχικό Συμβούλιο των Συνεταιριστικών Υπαλλήλων του ν. 1859 με συμμετοχή εκπροσώπων Συνομοσπονδίας, Α.Τ.Ε., Υπουργείου Γεωργίας. Γραμματέυς ο Αριστ. Ν. Κλήμης. Για κρίση 15 υποθέσεις. (Φ.Σ. 1947, σ. 302)

Μερικές πρόσθετες πληροφορίες για τους συνεταιριστικούς υπαλλήλους.

– Για το πρόβλημα των συνεταιριστικών υπαλλήλων που τυχόν θέτουν υποψη

φιότητα βουλευτών βλ. παραπάνω για τους αιρετούς τη γνώμη Δένδια – Σγουρίτσα και τη Γνωμ. Νομ. Συμβουλίου του Κράτους.

– Η Ένωση Συνεταιρισμών Κέρκυρας ζητεί Δ/την. Απαιτούμενα αξιόλογα προσόντα. (Σ. 1947, σ. 56)

– Μερική ακύρωση Δ/τος 1946 για συνεταιριστικούς υπαλλήλους (Φ.Σ. 1947, σ. 486) σε σημεία που δεν είναι σύμφωνα με το νόμο.

– Επέκταση ν. 118/45 και Ν.Δ. 8/115 – 46 στους μισθωτούς των πάσης φύσεως συνεταιρισμών και κοινοπραξιών εν γένει. Ανάλυση για ασφάλιση ανεργίας κλπ. (Βλ. Σ.Δ. 1948, τ. 35, σ. 28 και Φ.Σ., σ. 1190 και 1239).

– Διάφορα: Συνεταιριστικοί υπάλληλοι υπότροφοι εις Αγγλίαν – Ασφάλιση στο Ι.Κ.Α. για κλάδο υγείας – Ζητείται Δ/ντής για Ένωση Κερκύρας και χημικός για Ένωση Σάμου. (Φ.Σ., σ. 348)

– Το ψήφισμα ΜΘ περί ελέγχου νομιμοφροσύνης. Βλ. για το θέμα αναλυτικά Φ.Σ., σ. 886, 950, 1026. Για τη διαδικασία πρόσληψης προσωπικού βλ. διαδικασία για εφαρμογή του ψηφίσματος. Εγκ. Υπουργ. Γεωργίας 415/92642/19.6.48. (Φ.Σ. 1948, σ. 1136)

– Οι Συνεταιριστικοί υπάλληλοι της Συνομοσπονδίας, της Κ.Υ.Δ.Ε.Π., της Σ.Ε.Κ.Ε., της Ελαιουργικής και 2 Ενώσεων Αττικής για την 28ην Οκτωβρίου. Συγκέντρωση – ομιλίες στο θέατρο «Αλίκη». Η ομιλία Αντιπροέδρου της Συνομοσπονδίας Θ. Ανδικοπούλου (Φ.Σ. 1949, σ. 1731). Περιγραφή. Εκδηλώσεις (Φ.Σ. 1949, σ. 1733).

– Η Κ.Υ.Δ.Ε.Π. και το προσωπικό της. Ανάγκη να τακτοποιηθεί με τον Οργανισμό. (Σ.Δ. 1948, σ. 21). Η Συνέλευση των υπαλλήλων της Κ.Υ.Δ.Ε.Π., συζητήσεις, αποφάσεις. (Σ.Δ. 1948, τ. 31, σ. 24)

– Αποδοχές κληρωτών συνεταιριστικών υπαλλήλων. (Σ. 1947, σ. 56)

– Συλλ. Σύμβαση για νέους μισθούς υπαλλήλων των πάσης φύσεως επιχειρήσεων και εργασιών (από 340.000 – 680.000) με αναπροσαρμογή των προπολεμικών συμβάσεων (1.800 – 4.699). (Φ.Σ. 1947, σ. 740 και 820)

– Οι Συνεταιριστικοί υπάλληλοι Λέσβου. Γενική Συνέλευση των Συνδέσμων. Εκλογές Δ.Σ. και Ε.Ε. Συζητήσεις για την αναγκαιότητα της Ομοσπονδίας Συνεταιριστικών υπαλλήλων. Εισφορά υπέρ ανταρτοπλήκτων. (Φ.Σ. 1949, σ. 1746).

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΑ΄

ΠΡΩΤΕΡΓΑΤΕΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΤΕΣ ΤΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΣΜΟΥ

Στις προηγούμενες σελίδες που αφορούν τη συνεταιριστική δραστηριότητα 1946 – 1950 αναφέρθηκαν πολλά ονόματα που είχαν συνεταιριστικό ρόλο σε διάφορους τομείς.

– Πρωτεύουσα θέση κατά την περίοδο έχουν οι παλαιότεροι συνεταιριστές *Θεοδ. Τζωρτζάκης* και *Αλέξ. Μπαλατατζής* και ο *Ιωάν. Αφεντάκης* και αργότερα (ως πρόεδρος της Συνομοσπονδίας) ο *Π. Ρούσσος*, ως Γεν. Διευθυντής της ΣΕΚΕ ο *Βασ. Ιλιαντζής* και άλλοι στην πρώτη γραμμή. Όλων το έργο θα συνεχιστεί στη συνεταιριστική κίνηση για δεκάδες χρόνια και από τα στοιχεία κάθε χρόνου θα φανεί η προσφορά τους.

– Στις επόμενες σελίδες δίδονται συνοπτικά στοιχεία για θανόντες εργάτες και πρωτεργάτες του Συνεργατισμού για τους οποίους υπάρχουν στοιχεία (βιογραφικά και δραστηριότητας) στις σελίδες των βασικών συνεταιριστικών περιοδικών. Η παρουσίαση που γίνεται αλφαβητικά είναι συνοπτική αλλά με ένδειξη πάντα της πηγής ώστε ο ενδιαφερόμενος να είναι δυνατόν να βρίσκει περισσότερα στοιχεία.

– Γιάννης Αλεξανδρής

Κείμενο Ε.Τ (τζουμέρτη) στο Σ. 1948, σ. 69. Βλ. και Φ.Σ. 1948, σ. 1028.

«... Είκοσι χρόνια στρατιώτης της ιδέας υπηρέτησε αφοσιωμένα και πιστά με όλη τη δύναμη της αγνής ψυχής του, χωρίς αποθάρρυνση και παρέκκλιση από το σωστό δρόμο, στον πολύμοχθο αγώνα του.

Βαθυστόχαστος μελετημένος και φιλόπνοος, ανέβηκε γρήγορα τις βαθμίδες της ιεραρχίας και έγινε ένα από τα πιό επίλεκτα στελέχη της Ομοσπονδίας Γεωργικών Συνεταιρισμών Θεσσαλονίκης.

Ειλικρινής και τίμιος, εξάιρετος φίλος και συναδέλφος, ήταν αγαπητός σε όλους τους συνεργάτες του και τους αγρότες της Θεσσαλονίκης. Γαλήνιος και υπομονετικός, με το χαμόγελο στα χείλη στις δύσκολες μέρες που πέρασαν οι συνεταιρισμοί, ανεπηρέαστος από τις αντιδράσεις που δημιουργούν οι συνεταιριστικές κατακτήσεις, αποτελούσε παράδειγμα καρτερίας και θάρρους για τους συναδέλφους του, την ανεξάντλητη αισιοδοξία του για την τελική επικράτηση των αρχών του συνεργατισμού.

Τόση σπατάλη νεότητας και τόσο κόποι, τα χρόνια εκείνα δεν μπόρεσαν να λυγίσουν την ακλόνητη πίστη του, τη θρησκευτική του προσήλωση στη συνεργατική ιδέα. Προχώρησε αδίσταχτα στο σκοπό. Στη μέση του δρόμου το σώμα υπέκυψε. Ο Γιάννης Αλεξανδρής άφησε για πάντα τη ζωή στις αρχές Μαΐου σε ηλικία 51 χρόνων, ύστερα από ένα πλούσιο δημιουργικό έργο που θα μείνη αξέχαστο στα χωριά της Κεντρικής Μακαδονίας, όπως αξέχαστη θα μείνη και η μνήμη του στους συνεργάτες και φίλους του που τόσο τον αγάπησαν και τον εκτίμησαν».

– Θεοδ. Γ. Αηδονόπουλος ή Πιλμπίλωφ.

Πολύ χαρακτηριστικό κείμενο του Χ. Μουρατχανίδη για τον υπέροχα μορφωμένο αυτόν ανθρωπιστή – συνεταιριστή του Πόντου που στα 1904 - 1905 έγινε ιδρυτής των πρώτων ελληνικών συνεργατικών στην αγροτική περιοχή του Κάρς. (Φ.Σ. 1947, σ. 372). Το κείμενο πρέπει να διαβαστεί από τους νεότερους.

- Στυλιανός Αργυριάδης.

«Υστερα από σύντομη αρρώστια, πέθανε νέος ακόμη – ήταν μόλις 54 ετών – ένας σεμνός και ακούραστος, συνεταιριστής, ο Στυλιανός Αργυριάδης. Αρχισε τη συνεταιριστική του σταδιοδρομία στο χωριό του, τη Ζαρκαδιά, στην περιοχή της Χρυσουπόλεως στο νομό Καβάλας. Είναι από τους ιδρυτές του Γεωργικού Πιστωτικού Συνεταιρισμού της Ζαρκαδιάς «η Δήμητρα» που έχει να επιδείξει αξιόλογη δράση, και είναι ένας από τους καλύτερους συνεταιρισμούς στην περιφέρεια του. Στο Συνεταιρισμό αυτό ο Αργυριάδης πρόσφερε ποικιλότητα τις υπηρεσίες του και διατέλεσε και πρόεδρος του διοικητικού του συμβουλίου. Πριν από τον πόλεμο είχε ήδη αρχίσει να προσφέρει τις υπηρεσίες του και στην Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών Καβάλας, ως μέλος του διοικητικού συμβουλίου. Μεταπολεμικά, το 1945, έγινε πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου στην Ένωση και διατήρησε το αξίωμα αυτό ως τις αρχές του 1950, οπότε αν πολιτεύθηκε. Δεν άργησε όμως η πίστη και ο ενθουσιασμός του για το συνεργατισμό να φέρουν τον Αργυριάδη στον κύκλο των πρωτεργατών για πλατύτερη και ριζικότερη δράση: Είναι από τους πρώτους που πρωτοστάτησαν για την ίδρυση της Σ.Ε.Κ.Ε. Από την ίδρυση της ήταν μέλος του διοικητικού της συμβουλίου και είχε το αξίωμα του αντιπροέδρου.

Η δράση του Αργυριάδη ήταν αξιόλογη και δημιουργική για την συνεταιριστική μας κίνηση στο χωριό, στην επαρχία, στο κέντρο.» (Σ. 1950, σ. 133).

- Δημ. Γρηγοριάδης.

Με τον εορτασμό των 50 χρόνων από την ίδρυση του πρώτου Συνεταιρισμού Αλμυρού ο Σ. 1950, (σ. 139) ξαναθυμίζει τη δράση του Δημ. Γρηγοριάδη (1870 – 1907) και Νικ. Μιχόπουλου (1878 – 1933) και δημοσιεύει πληροφορίες, κρίσεις και φωτογραφίες τους.

Για τον Δημ. Γρηγοριάδη έχουμε γράψει στον Α΄ τόμο μας (και πολλές φορές για τον Νικ. Μιχόπουλο).

- Κωνστ. Δεληβοριάς.

Βλ. Φ.Σ. 1951, σ. 1980. Επιθεωρητής Γ. Συνεταιρισμών από τους παλαιούς Εποπτικούς, με πολύχρονη και αποδοτική δραστηριότητα.

- Παντελής Ι. Ελευθεριάδης.

«Νέος ακόμη έφυγε από ανάμεσα μας. Ο Ελευθεριάδης άρχισε τη συνεταιριστική του δράση στην Αξιούπολη, όπου πρωτοστάτησε στις προσπάθειες για να ιδρυθεί εκεί Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών. Όταν τελικά ιδρύθηκε η Ένωση, ο συνεταιρισμός που εκπροσωπούσε ήταν μεταξύ των ιδρυτών της. Ο ίδιος διατέλεσε συχνά στην Ένωση πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου. Γρήγορα ο Ελευθεριάδης έγινε γνωστός και έξω από τα όρια της περιφέρειας του στις γενικότερες συνεταιριστικές συσκέψεις και στα συνεταιριστικά συνέδρια, όπου αντιπροσώπευε ταχτικά την Ένωση των Συνεταιρισμών. Διακρινόταν για τη μετριοπάθεια του, την αμερόληπτη κρίση του, το θάρρος του, και την προσήλωση του στο Συνεργατισμό. Τελευταία ο Ελευθεριάδης είχε εκλεγεί μέλος στο εποπτικό συμβούλιο της Κ.Υ. Δ.Ε.Π...»

(Σ. 1949, σ. 123. Βλ. και Φ.Σ. 1949, σ. 1802).

Νικόλαος Ζιώγας.

Ο συνεταιρισμένος κόσμος με βαθύτατη λύπη πληροφορήθηκε τον τραγικό θάνατο του γεωπόνου και εκλεκτού Συνεταιριστή Νίκου Ζιώγα, που συγκαταλέγεται ανάμεσα στα πολυάριθμα θύματα του τελευταίου αεροπορικού δυστυχήματος.

Η συνεταιριστική δράση του γεωπόνου Νικ. Ζιώγα αρχίζει κυρίως ύστερα από την αποχώρηση του από τη δημόσια υπηρεσία, όπου σημείωσε αξιόλογη σταδιοδρομία. Ο αείμνηστος.. είναι από τους πρωτεργάτες που ίδρυσαν την Ένωση γεωργικών συνεταιρισμών Δράμας και ο πρώτος διευθυντής της. Οι προσπάθειες του για τη ρύθμιση του καπνικού ζητήματος είναι αξιόλογες και πολύ γνωστές και οι απόψεις του σχετικά με τη ρύθμιση αυτή, όπως τις ανέπτυξε στα παλαιότερα καπνικά συνέδρια, είχαν μεγάλη απήχηση. Η εισηγήση του για το καπνικό ζήτημα στο Β' Καπνοπαραγωγικό Συνέδριο (Σέρρες, Ιανουάριος 1926) είχε δημοσιευτεί στο «Συνεταιριστή» του 1926. Αργότερα ο αείμνηστος Ζιώγας ανάλαβε τη θέση του προϊσταμένου των γεωργικών εφαρμογών και μελετών στη Συνομοσπονδία Συν/σμών, ύστερα από τη μεταρρύθμιση της που έγινε το 1938. Τότε εισηγήθηκε και το συστηματικό τεχνικό εξοπλισμό των γεωργικών συνεταιρισμών. Μετά την απελευθέρωση ανάλαβε προσωρινά τη γενική διεύθυνση της Συνομοσπονδίας και τη διατήρησε έως τον Ιανουάριο του 1946, οπότε συγκροτήθηκε η πρώτη μεταπολεμική γενική της συνέλευση, που, ανάμεσα στα άλλα ζητήματα που ρύθμισε, εξέλεξε και τα αιρετά όργανα, στα οποία σύμφωνα με το καταστατικό ανήκει η διοίκηση και η διεύθυνση της Συνομοσπονδίας.

Η συνεταιριστική κίνηση, που ο Νικόλαος Ζιώγας τόσο την είχε αγαπήσει και την είχε υπηρετήσει ειλικρινά, θα διατηρήσει ξεχωριστή και ζωηρή ανάμνηση για το σεμνό εργάτη του Συνεργατισμού.

(Σ. 1949, σ. 55. Και Φ.Σ. 1949, σ. 1595).

Σωκράτης Ιασειμίδης.

Για το έργο του αποκαλούμενου πατέρα των Ελληνικών Γεωργ. Συνεταιρισμών έχουμε γράψει πολλές φορρές στους 3 προηγούμενους τόμους. (Βλ. στα αλφαβητικά ευρετήρια τους.) Αλλά η ανάμνηση του είναι έντονη.

Το 1946 βλ. κείμενο με αναμνήσεις της Ειρήνης Δάβαρη – Κυβερνήτη (που εργάστηκε κοντά του στο Υπουργείο Γεωργίας) Σ. 1946, σ. 59.

Η συνεταιριστική κίνηση τίμησε τον Σωκράτη Ιασειμίδα με την ονομασία του πλοίου με το οποίο έκανε αυτή την πρώτη ζεύξη Ρίου – Αντιρρίου (βλ. αναλυτικά στο ΣΤ/Ι' και Φ.Σ., σ. 109).

Με την επέτειο των 20 χρόνων από το θάνατο του ο Θ. Τζωρτζάκη αναφέρεται στην μεγάλη προσφορά αυτού και του Ν. Μιχόπουλου. (Σ. 1949, σ. 1)

Γεώργ. Καλόξυλος.

Παλαιός δραστήριος συνεταιριστής των Κυκλάδων (Σύρος). Βλ. Φ.Σ. 1948, σ. 821.

Νικόλαος Καρβελλάς.

«... Ο Νικόλαος Καρβελλάς πρόσφερε τη συνεταιριστική του δράση κατά τη δεκαετία 1920 – 1930 στην ιδιαίτερη πατρίδα του, τη Ζάκυνθο, όπου είχε ιδρυθεί το 1920 η Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών Ζακύνθου. Η λειτουργία της αρχίζει από το 1923, όταν τη διοίκηση της ανάλαβε ως Πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου ο

αείμνηστος Καρβελλάς.

Στο διάστημα των τριών χρόνων της προεδρίας του η Ένωση σημείωσε αξιόλογη συνεταιριστική δράση. Προώθησε την αγροτική πίστη σε σημαντικό επίπεδο για την εποχή και από το δεύτερο ακόμη χρόνο της λειτουργίας της έφτασε να συγκεντρώνει για από κοινού πώληση το ένα τρίτο και τον τρίτο χρόνο τη μισή από την παραγωγή της σταφίδας του νησιού. Νέοι συνεταιρισμοί ιδρύθηκαν στο διάστημα αυτό και νέοι συνέταιροι πύκνωσαν τις συνεταιριστικές τάξεις...

Μια αξιόλογη ακόμη υπηρεσία του Νικ. Καρβελλά προς αγρότες της ιδιαίτερης πατρίδας του είναι και η πολύτιμη συμβολή του στη λύση του αγροτικού ζητήματος της Ζακύνθου...

Μα και η γενικότερη συνεταιριστική του δράση είναι αξιόλογη. Υπό την ηγεσία του η Ένωση Ζακύνθου ζήτησε από τις πρώτες κατά το 1923 να ιδρυθή Γεωργική Τράπεζα. Επίσης η Ένωση Ζακύνθου πρωτοστάτησε μαζί με άλλες Ένώσεις στη σύσταση του Σταφιδικού Οργανισμού και ο αείμνηστος Καρβελλάς ανήκει στους πρώτους αντιπροσώπους των συνεταιρισμένων σταφιδοπαραγωγών που πήραν μέρος στη διοίκηση του κατά τα πρώτα χρόνια της λειτουργίας του, όταν εφαρμόστηκε η μακρόπνοη και ριζοσπαστική πολιτική για τη συστηματική ρύθμιση του σταφιδικού ζητήματος με την υπεύθυνη συμμετοχή των ίδιων των σταφιδοπαραγωγών. Θα μπορούσε όμως κανείς να πη ότι η μεγαλύτερη και η πιό αξιοσημείωτη υπηρεσία που πρόσφερε στο Συνεργατισμό ο αείμνηστος Καρβελλάς είναι ότι, αν και ο ίδιος δεν είχε άμεση ανάγκη από τις υπηρεσίες του Συνεταιρισμού και μολονότι η αρχοντική καταγωγή του του έδινε την ευκαιρία να αναπτύξει σε άλλα πεδία την κοινωνική δράση του, δε δίστασε ν' αγκαλιάσει με ενθουσιασμό την άγνωστη σχεδόν τότε στις ανώτερες τάξεις Συνεταιριστική Ιδέα και να ταχθή στρατιώτης του Συνεργατισμού μαζί με τους απλούς χωρικούς συμπατριώτες του, και με ισότιμα υπεύθυνη συνεργασία μαζί τους να συντελέσει στην αυτοδύναμη άνοδο τους σε καλύτερη υλική και ηθική θέση μέσα στη ζωή...». (Σ. 1949, σ. 38)

Δημήτριος Κουκουρικός.

Ένας ακόμη παλαιός συνεταιριστής, ο Δημήτριος Κουκουρικός, έφυγε στις 7 Αυγούστου 1949 πρόωρα από τη ζωή. Άρχισε τη συνεταιριστική του σταδιοδρομία πριν από εικοσι πέντε και πλέον χρόνια στην ιδιαίτερη πατρίδα του, την Καρδίτσα. Γρήγορα αναδείχθηκε σαν ένας από τους πρώτους συνεταιριστές στη περιφέρεια του, με αξιόλογη πρακτική δράση. Αφότου ιδρύθηκε, ήταν αδιάκοπα πρόεδρος του Γεωργικού Συνεταιρισμού Φράγκου – Καρδίτσας, αξίωμα που το κράτησε έως το θάνατο του, και αργότερα αναδείχθηκε και διατέλεσε για πολλά χρόνια πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου στην Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών Καρδίτσας.

Όταν συγκροτήθηκε η Πανελλήνιος Συνομοσπονδία Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών το 1935, αναδείχθηκε μέλος του διοικητικού της συμβουλίου και το 1936 έγινε πρόεδρος. Επίσης ο Κουκουρικός ήταν σε όλη αυτή την περίοδο ο τακτικός αντιπρόσωπος των συνεταιρικών οργανώσεων της περιφέρειας του στα διάφορα αγροτικά και συνεταιριστικά συνέδρια, καθώς και στο Γραφείο Προστασίας Καπνού Βόλου. Ύστερα από τη διάλυση της ελεύθερης Συνομοσπονδίας και την ίδρυση της Ε.Σ.Σ.Ε., ο Δημήτριος Κουκουρικός εξακολούθησε να παραμένει μέλος του διοικητικού συμβουλίου στη νέα οργάνωση. Μετά την απελευθέρωση και την αποκατάσταση της Συνομοσπονδίας στην αρχική ελεύθερη μορφή της, αναδείχθηκε και πάλι μέλος του διοικητικού συμβουλίου, αξίωμα που το διατήρησε έως το θάνατο

του. Παράλληλα αναδείχθηκε και μέλος του διοικητικού συμβουλίου στην Αγροτική Τράπεζα και τον Αυτόνομο Οργανισμό Προστασίας Ελληνικού Καπνού.

Ο αείμνηστος Κουκουρίκος, που ήταν μία από τις πιο γνωστές φυσιογνωμίες του Θεσσαλικού αγροτικού συνεργατισμού, με αδιάκοπη συμμετοχή στην πανελλήνια συνεταιριστική κίνηση, αφήνει στο συνεταιρισμένο κόσμο μια αγαθή ανάμνηση και βαθιά λύπη για το πρόωρο θάνατο του.

(Σ. 1949, σ. 79. Βλ. και Φ.Σ. 1949, σ. 1675)

Πέτρος Λασκαρίδης.

«Σκοτώθηκε από νόση σε ηλικία 75 χρόνων, ο παλαίμαχος συνεταιριστής και αγροτικός ηγέτης Πέτρος Λασκαρίδης.

Μικρασιάτης την καταγωγή ο Λασκαρίδης εγκαταστάθηκε ύστερα από τη μικρασιατική καταστροφή στο Παρθένιο της περιφέρειας Ζαγκλιβερίου του Λαγκαδά. Εκεί με την αγροτική του δράση γρήγορα κέρδισε την εκτίμηση και την αγάπη των αγροτών, που αναγνωρίζοντας την αξία του τον ανάδειξαν πρόεδρο του Γεωργικού Επιμελητηρίου Θεσσαλονίκης, προϊστάμενο του εποπτικού συμβουλίου της «Γεωργικής Συνεταιρικής Τραπέζης Λαγκαδά» και ακόμη γεροϋσιαστή των Γεωργικών Επιμελητηρίων.

Η ανάμνηση του γηραιού συνεταιριστή που η μοίρα του φύλαξε τόσο άδικο και σκληρό θάνατο θα μείνη ζωνρή στον αγροτικό κόσμο της περιφέρειας του και σε όλους τους συνεταιριστές που αγαπούν και μαθαίνουν τη μικρή μα σημαντική συνεταιριστική μας ιστορία».

(Σ. 1948, σ. 89. Και Φ.Σ. 1948, σ. 1118. Και Σ.Δ. 1948, τ. 35, σ. 29)

Ντίνος Μαλούχος.

Στο μεγάλο αυτό συνεταιριστή της Μακεδονίας αναφέρεται ο Ευρ. Τζουμέρτης με αφορμή ειδική συγκέντρωση που έγινε στην Ομοσπονδία Συνεταιρισμών Θεσσαλονίκης στις 28/12/1946 για απόδοση τιμής στη μνήμη του. (Φ.Σ. 1947, σ. 270). Βλ. και Φ.Σ., σ. 1056, 1058 κείμενο Μιχ. Ευστρατιάδη. Βλ. και προηγούμενους τόμους και περιοδικό «Θέματα Συνεταιρισμών». Ειδικό τιμητικό αφιέρωμα με κείμενο Αριστ. Κλήμη.

Ανδρέας Μιχαλακόπουλος.

Στο έργο του αξιόλογου πολιτικού που πρόσφερε σημαντικές υπηρεσίες στους Συνεταιρισμούς (θεμελιωτής της νομοθεσίας τους και συμπαραστάτης κυρίως κατά την πρώτη περίοδο ανάπτυξης τους) αναφερθήκαμε σε πολλές σελίδες των προηγούμενων τόμων (βλ. Ευρητήρια τους).

Κατά το 1947 δημοσιεύεται στο Σ. (σ. 112) ευρύτερο κείμενο γραμμένο από τον πολύ αξιόλογο επίσης συνεταιριστή πολιτικό Αλεξ. Μυλωνά για το όλο έργο του Ανδρ. Μιχαλακόπουλου. Το κείμενο φωτίζει την προσωπικότητα και το έργο του, ειδικότερα δε στον αγροτικό και συνεταιριστικό τομέα την 10ετία του 1910 και έπειτα.

Στο ίδιο περιοδικό (1947, σ. 113) αναδημοσιεύεται ολόκληρο το κείμενο του Θ. Τζωρτζάκη που είχε δημοσιεντεί την εποχή του θανάτου του Μιχαλακόπουλου, παρά τους κινδύνους της τότε εποχής (Μάιος 1938) και που περίληψη του έχει δοθεί στο τόμο μας Γ', σελ. 349/1501.

Νικολ. Μιχόπουλος.

Πολύ ωραίο κείμενο του Αδ. Αδάμ για το έργο του μεγάλου αυτού πρωτοπόρου συνεταιριστή και τον Συνεταιρισμό Αλμυρού. (Φ.Σ. 1947, σ. 310).

Στη Φ.Σ. 1951, σ. 2161 δημοσιεύεται σημαντικό κείμενο του Πασχ. Κόντα σχετικό με τα 50 χρόνια από την ίδρυση του Συνεταιρισμού Αλμυρού και με τη δράση του Νικ. Μιχόπουλου. Βλ. και Σ. 1950, σ. 139. (Επίσης βλ. στα κείμενα για τον Σ. Ιασεμίδη).

Ελευθ. Μπερεκετίδης.

Δράση στην περιφέρεια Βορδαίας (Φ.Σ. 1948, σ. 821).

Νικ. Καπάκας.

Πρόεδρος του Συνεταιρισμού Αράχωβας με ιδιαίτερη δραστηριότητα (βλ. αναλυτικά τομ. Γ', σελ. 322/1474, κείμενο Δ. Στρωγγύλη).

Σωτήριος Μουχτάρης.

Για το συνεταιριστικό αυτό στέλεχος στην ακριτική Ελλάδα γράφει ο Ν. Μούζας Δ/ντής της Ενώσεως Καστοριάς:

... Ο Σωτήριος Μουχτάρης μπήκε στην Ένωση Συνεταιρισμών Καστοριάς το Νοέμβριο του 1932. Γεμάτος σφίγγος και ενθουσιασμό αφοσιώθηκε στη δουλειά του. Είχε πιστέψει στο Συνεργατισμό. Δεκαπέντε ολόκληρα χρόνια τον είχα πλάι μου πιστό και ακούραστο συνεργάτη. Δεν άφησε συνεταιρισμένο χωριό που να μην επισκέφθηκε, δεν άφησε βουνό και λαγκάδι της περιφέρειας μας που να μην το περπάτησε. Η ιδέα του Συνεργατισμού είχε ριζωθεί βαθιά μέσα στην ψυχή του και ζούσε γι' αυτήν. Ήταν περισσότερο απόστολος της ιδέας αυτής παρά υπάλληλος... (σημειωτέον ότι έπασχε από σκωληκοειδίτιδα και πέθανε από περιτονίτιδα σε περιοδεία). (Σ. 1947, σ. 122. Και Φ.σ. 1947, σ. 668).

Νίκος Νικολόπουλος.

Στις 12 Μαρτίου πέθανε στην Αμαλιάδα ένας από τους παλαιούς συνεταιριστές και πρωτεργάτες στη συνεταιριστική κίνηση της Ηλείας, ο Νίκος Νικολόπουλος, συμβολαιογράφος. Έλαβε μέρος στην κίνηση προτού ακόμα ψηφιστή ο νόμος «περί Συνεταιρισμών», και μαζί με άλλους ίδρυσε το 1912 τον Κτηματικό Συνεταιρισμό της Αμαλιάδας, με μορφή γεωργικού συλλόγου, που έδρασε αποτελεσματικά ως τις αρχές του 1915. Τότε πήρε τη μορφή γεωργικού συνεταιρισμού με την επωνυμία «Γεωργικός Πιστωτικός Συνεταιρισμός Αμαλιάδος» ήταν ο πρώτος συνεταιρισμός που ιδρύθηκε στην Ηλεία.

Ήταν πρόεδρος στο Συνεταιρισμό της Αμαλιάδας πολλά χρόνια, και όταν αργότερα ιδρύθηκε Ένωση Συνεταιρισμών με έδρα την Αμαλιάδα έγινε πρόεδρος του διοικητικού της συμβουλίου.

Η συνεταιριστική κίνηση της Ηλείας οφείλει πολλά στο Νικολόπουλο. Την εποχή που οι συνεταιρισμοί μας βρίσκονται στα πρώτα τους βήματα, ακούραστα έτρεχε παντού όπου τον καλούσε η ανάγκη, για να ιδρύσει συνεταιρισμούς, να ενισχύσει τις προσπάθειες των πρώτων συνεταιρισμών και να δώσει τις πολύτιμες συμβουλές του για την καλύτερη οργάνωση και για την προκοπή τους.

Με το πέρασμα του χρόνου φεύγουν ένας, ένας οι παλαιοί συνεταιριστές και πρωτεργάτες στη συνεταιριστική μας κίνηση. Μένει όμως το έργο τους οδηγός για

τους νεότερους. (Σ. 1950, σ. 87, κείμενο Π. Βασιλακόπουλου).

Ξαβέριος Παπαζούρης.

«Πέθανε νέος ακόμη, ένας πολύτιμος φίλος και συμπαραστάτης του Συνεργατισμού, ο Ξαβέριος Παπαζούρης, διευθυντής στην Αγροτική Τράπεζα, όπου υπηρετούσε αφότου ιδρύθηκε, το 1929.

Ο αείμνηστος Παπαζούρης είναι γνωστός σε όλους μας από την εποχή ακόμη που νεαρός υπάλληλος στην Εθνική Τράπεζα υπηρετούσε με ζήλο και ενθουσιασμό την αγροτική πίστη, όταν ο νέος αυτός τραπεζικός κλάδος έκανε τα πρώτα του βήματα προς τη μελλοντική μεγάλη του ανάπτυξη. Όταν αργότερα, το 1929, ιδρύθηκε η Αγροτική Τράπεζα και μετατέθηκε σ' αυτή, ο Παπαζούρης εξ ακολούθησε από ανώτερες πιά και πιό υπεύθυνες θέσεις να υπηρετή την αγροτική πίστη και να προσφέρει την πολύτιμη συμβολή του στην ανάπτυξη της, με αδιάκοπα αυξανόμενο ζήλο και ενθουσιασμό, που ανεπιφύλαχτα του αναγνώριζαν όλοι όσοι έρχονταν σε επικοινωνία μαζί του...

Με τον ίδιο του χαρακτήρα, το ανώτερο ήθος του, την εξαιρετική του ειλικρίνεια και το θάρρος του συγκέντρωνε ακόμη ο Παπαζούρης όλες εκείνες τις ηθικές ιδιότητες που συγκροτούν μια αξιοσέβαστη και αξιαγάπητη προσωπικότητα...» (Σ. 1949, σ. 38)

Χρήστος Παπαδόπουλος.

Γράφει ο Ε.Τ.:

«Ένα από τα εκλεκτά και δυναμικά στελέχη του, τον παλαιό αγωνιστή και συνεργάτη Χρήστο Παπαδόπουλο, Υποδιευθυντή της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. ...

Ο Χρήστος Παπαδόπουλος από τα πρώτα ακόμη χρόνια της νεότητάς του αφοσιώθηκε ολόψυχα στην ιδέα του συνεργατισμού. Ύστερα από τις εγκύκλιες και τις γεωπονικές του σπουδές, σε μια εποχή που γινόταν η γεωργική ανάπτυξη της χώρας μας, όταν ακόμα η συνεταιριστική ιδέα άρχιζε δειλά δειλά να προβάλλει στη μακεδονική ύπαιθρο, ο αξέχαστος φίλος ρίχτηκε αδίσταχτα στον αγώνα για τη διάδοση των αρχών του συνεργατισμού...

Είκοσι πέντε ολόκληρα χρόνια υπηρέτησε πιστά την κίνηση. Πέρασε άξια τις βαθμίδες της ιεραρχίας με βήμα σταθερό και ακλόνητο και έφτασε στην κορυφή της, χωρίς να λυγίσει μπροστά στα εμπόδια που ορθώνονται μπρός στο δρόμο των συνεταιριστών, με μόνα εφόδια τον ενθουσιασμό του και τη θρησκευτική του πίστη στην επικράτηση της ιδέας.

Υπηρέτησε διαδοχικά ως διευθυντής στις κυριότερες Συνεταιρικές Οργανώσεις της Μακεδονίας και Θράκης από το 1924 – 1948: Στην Ομοσπονδία Γεωργικών Συνεταιρισμών Μακεδονίας, στην Ένωση Γεωργ. Συνεταιρισμών Αξιουπόλεως, στην Ένωση Γεωργ. Συνεταιρισμών Κομοτινής, πάλι στη Ομοσπονδία Γεωργ. Σ/σμών Θεσσαλονίκης και τελευταία στην Κ.Υ.Δ.Ε.Π., αρχικά ως επιθεωρητής στη Θεσσαλονίκη και κατόπιν Υποδιευθυντής της στην Αθήνα...». (Σ. 1949, σ. 18. Βλ. και Φ.Σ. 1949, σ. 1387, 1406)

Αθανάσιος Παρασκευόπουλος.

Και ένας άλλος ακόμη από τους παλαιότερους συνεταιριστές, ο Αθανάσιος Παρασκευόπουλος (Επιθεωρητής Γεωργικών Συνεταιρισμών) έφυγε τελευταία από κοντά μας, γράφει ο Θ. Τζωρτζάκης: «Είναι από τους πρώτους επόπτες των γεωργικών συνεταιρισμών που πήρε με διαγωνισμό το 1919 το Υπουργείο Γεωργίας. Δάσκαλος

στο επάγγελμα είχε όλη την απαιτούμενη προπαρασκευή για το προπαγανδιστικό και διαφωτιστικό έργο του, που ήταν η κύρια απασχόληση των παλαιών συνεταιριστών στην πρώτη περίοδο της συνεταιριστικής μας κίνησης στις αγροτικές περιοχές. Από τότε που ανάλαβε τα νέα του χρέη αφοσιώθηκε στην υπηρεσία του Συνεργατισμού με πίστη και σταθερότητα και μειλίχιος και φιλελεύθερος καθώς ήταν, ήξερε να συμπεριφέρεται έτσι προς τους συνεταιρισμούς, ώστε να μένη πάντα γι' αυτούς ένας οδηγός, σύμβουλος και φίλος...» (Σ. 1947, σ. 158. Και Φ.Σ. 1948, σ. 821)

Αλέξ. Παπαναστασίου.

Στον πολύ αξιόλογο αυτό συνεταιριστή – αγροτιστή – πολιτικό (για τόν οποίο βλ. και τόμο Γ΄ σελ. 250/1402), αναφέρεται ο Δημ. Καλλιτσουνάκης σε κείμενο του (στο Σ. 1949, σ. 105) την 13η επέτειο του θανάτου του (17/11/1936). Τονίζει ότι αξίζει να τον θυμηθούμε ως συνεταιριστή με τα ίδια του τα λόγια. Και υπενθυμίζει ότι όταν άρχισε η εφημερίδα «Βραδυνή» το Λαϊκό της Πανεπιστήμιο (το Νοέμβριο του 1932), παρακάλεσε μέσα στους πρώτους τον Αλέξανδρο Παπαναστασίου να συνεργαστή για την επιτυχία της πρωτοβουλίας της αυτής. Πραγματικά ο Παπαναστασίου, παρ' όλο το βάρος των απασχολήσεων του, δέχτηκε να ξαναγυρίσει στις προσφιλείς μελέτες του τις συνεταιριστικές και έγραψε τρία μαθήματα για τους Γεωργικούς Συνεταιρισμούς, που αναδημοσιεύτηκαν ύστερα στον Α΄ τόμο του Λαϊκού Πανεπιστημίου της «Βραδυνής» το 1932/33.

Από τα μαθήματα αυτά ο Καλλιτσουνάκης σταχυολόγησε και δίνει τις βασικές αντιλήψεις του Παπαναστασίου για τη φύση, τη γένεση, τους σκοπούς(*) και τα αποτελέσματα των αγροτικών συνεταιρισμών καθώς και για το καθήκον του Κράτους απέναντι τους. (Σ. 1949, σ. 105)

Ιωαν. Παπαχριστόπουλος.

Από τα παλαιότερα και πολύ αποδοτικά εποπτικά στελέχη, Επιθεωρητής Γ. Συνεταιρισμών και Τμηματάρχης στη Δ/ση Συνεταιρισμών.

Για το πολύ αξιόλογο έργο του επί πολλές 10ετίες βλ. Φ.Σ., σ. 1303. Και στον Σ.

Karl Renner.

Πρόεδρος της Αυστριακής Δημοκρατίας, μεγάλος συνεταιριστής. (Βλ. Φ.Σ. 1951, σ. 1980).

(*) Σημείωση Α. Ν. Κλήμη: Πρέπει να σημειώσω ότι στις προσπάθειες για στήριξη του ότι οι Συνεταιρισμοί μπορούν να δημιουργούν Ανώνυμες Συνεταιριστικές Εταιρείες (βλ. Υποκεφ. ΣΤ/1΄), είχα ανεύρει και αναφέρει εκτός των άλλων ιστορικών στοιχείων και την παρακάτω περιεκτική από τα μαθήματα αυτά του Παπαναστασίου που έγραφε σε ανυποψίαστο χρόνο: «Διά να επιτύχουν τα εκτεθέντα αποτελέσματα οι συνεταιρισμοί, παρίσταται ανάγκη ενώσεως αυτών εις ευρύτερους οργανισμούς, κεντρικές συνεταιριστικές Τραπέζας ή Ενώσεις ή κεντρικούς συνεταιρισμούς πωλήσεως ή προμηθευτικούς δευτέρου και τρίτου ακόμη βαθμού, οι οποίοι συνιστώνται περιλαμβάνοντες μερικές ή όλας τας λειτουργίας αυτάς, υπό τον τύπον των συνεταιρισμών ή και ανωνύμων εταιρειών ή και σωματείων, όταν αι ανώτεροι οργανώσεις αποβλέπουν μόνον εις την υπεράσπισιν των ηθικών συνεταιριστικών συμφερόντων και την μελέτην των ζητημάτων και όχι εις οικονομικές ενεργείας». Το απόσπασμα αυτό που έφερα στην επιφάνεια και άλλο κείμενο του Σωκρ. Ιασεμίδη επέδρασαν αποφασιστικά στη Γνωμοδ. του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους ότι είναι δυνατή η δημιουργία των Ανωνύμων Συνεταιριστικών Εταιρειών.

Γεώργιος Σίδερης.

Αξιόλογος πολιτικός που βοήθησε τους αγρότες και Συνεταιρισμούς Βλ. κείμενο Γ.Σ. στο Σ.Δ. τ. 14, σ. 19.

Δημοσθ. Σωτηρίου.

Δημιουργικός συνεταιριστής – αγροτιστής της Αττικής (Μαρκόπουλο).

Την 1η Μαΐου 1949 έγιναν στο Μαρκόπουλο σεμνά και επιβλητικά τα αποκαλυπτήρια της προτομής του αείμνηστου Δημοσθένη Σωτηρίου, που την έστησε σύσσωμο το χωριό, σαν αποκρυστάλλωση της ευγνωμοσύνης του προς τον ανακαινιστή και οδηγό του.

(Βλ. αναλυτικά Σ.Δ., τ. 15, σ. 5 – Σ. 1949, σ. 57)

Πάνος Στεφόπουλος.

Κείμενο του Σπ. Τρυφωνόπουλου για τον παλαιό αυτό εποπτικό με την αξιολογη προσφορά επί 10ετίας. (Φ.Σ., σ. 1014, 1028).

Στέφανος Τανιμανίδης.

Ένας εκλεκτός συνεταιριστής, εξαιρετικός επιστήμονας και αφοσιωμένος φίλος του αγροτικού κόσμου, αγρότης ο ίδιος, γεωπόνος Στέφανος Τανιμανίδης, προϊστάμενος του τεχνικού τμήματος στην ένωση γεωργικών συνεταιρισμών Ξάνθης, έπεσε εκτελώντας το καθήκον του, επάνω στην ακμή της ηλικίας του, ήταν μόλις 35 ετών, και της δράσης του. Σε μια διαδρομή του με αυτοκίνητο τον Ιούλιο από την Ξάνθη προς τους Τοξότες όπου επέβλεπε τη συγκρότηση ενός συνεταιρικού τυροκομείου, το αυτοκίνητο ανατινάχτηκε από νάρκη και ο άμοιρος Τανιμανίδης τραυματίστηκε καίρια και σε λίγες ώρες πέθανε.

(Σ. 1948, σ. 89. Βλ. και Φ.Σ. 1948, σ. 1106)

Κωνστ. Χολέβας.

Με αφορμή τη συνταξιοδότηση – αποχώρηση του από την ΑΤΕ, το Σ.Δ., (τ. 15, σ. 23) αναφέρεται στην αξιολογη συνεταιριστική προσφορά του εποπτικού αυτού της πρώτης γενιάς.

Εκπαιδευτικοί Εποπτικοί.

Ο παλαιός εκπαιδευτικός – εποπτικός Ε. Αναγνωστόπουλος σε ενδιαφέρουσες αναμνήσεις του (Φ.Σ., σ. 1317), μνημονεύει τη συνεταιριστική δραστηριότητα των παλαιών εκπαιδευτικών που προσήλθαν και υπηρέτησαν το Συνεργατισμό. Μετά το γενικό μέρος αναφέρεται ονομαστικά στους Νικ. Μιχόπουλο, Νικ. Χάγια, Παπακωσταντίνου, Κωνστ. Ξυροτύρη, Γερ. Κασελίδη, Παν. Στεφόπουλο, Ιωαν. Καλιακούδα, Βασ. Δημόπουλο, Μιχ. Παπαδόπουλο, Δημ. Παπαχατζή, Αθων. Παρασκευόπουλο, Μωυσίδη, Σουμέλα, Αδαμόπουλο, (με λίγα λόγια για τον καθένα).

Για τους παλαιούς Εποπτικούς και την τότε συνεταιριστική και γενικότερη κατάσταση βλ. πολύ ενδιαφέρουσες αναμνήσεις του Ευαγ. Αναγνωστόπουλου στη Φ.Σ., 1250, 1259. Αναφέρει ονομαστικά τις προσλήψεις των παλαιών λίγων εποπτών (κατά έτη). Είναι ένα κείμενο ιεραποστολικό για ιεραπόστολους, μέσα στις συνθήκες εκείνες, που πρέπει να το διαβάσουν όλοι όσοι νεότεροι έχουν σχέση με τους συνεταιρισμούς (επόπτες, συνεταιριστικοί υπάλληλοι, συνεταιριστές γενικότερα).

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΒ΄

ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΕΙΣ – ΑΝΑΔΡΟΜΕΣ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

(Και συμπλήρωση στοιχείων)

Χαρακτηριστικές ανασκοπήσεις και προοπτικές για την εξέλιξη της συνεταιριστικής κινήσεως και αναμνήσεις – αναδρομές για την παλαιότερη συνεταιριστική κίνηση.

Σε πολλά από τα προηγούμενα Υποκεφάλαια του τόμου υπάρχουν κείμενα που είναι σοβαρές και αξιόλογες ανασκοπήσεις, για ένα ή περισσότερα χρόνια, για την όλη συνεταιριστική εξέλιξη ή για κάποιο ειδικό βασικό θέμα της. Π.χ.:

- Για την Εποπτεία Συνεταιρισμών. (Βλ. στο Υποκεφ. Β΄ και Υποκεφ ΙΑ΄).
- Για τα ζητήματα των Συνεταιριστικών Υπαλλήλων. (Βλ. στο Υποκεφάλαιο Ι΄).
- Για την εξέλιξη των Κεντρικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων. (Βλ. στο Υποκεφάλαιο ΣΤ/Ι΄).
- Για την εξέλιξη ειδικά των Αλιευτικών Συνεταιρισμών. (Βλ. στο Υποκεφ. Δ/Ι)
- Και άλλα.

Επισκόπηση για το 1946.

Βλ. κείμενο Θ. Τζωρτζάκη Φ.Σ. 1947, σ. 264.

Επισκόπηση για το έτος 1947.

Βλ. σύντομη αλλά παραστατική επισκόπηση για το δραματικό, καταστροφικό έτος 1947 και τις προσπάθειες των Συνεταιριστικών Οργανώσεων, στην εγκ. της Συνομοσπονδίας για το νέο έτος 1948. (Φ.Σ. 1948, σ. 806).

Ανασκόπηση – παρατηρήσεις από Επιτροπή του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας βλ. Σ.Δ. 1948, τ. 29, σ. 20.

Επισκόπηση για το έτος 1948.

Βλ. αναλυτική ανασκόπηση για το έργο των Γεωργ. Συνεταιριστικών Οργανώσεων κατά το 1948 (με πλήθος στοιχείων και παρατηρήσεων) στο Σ. 1949, σ. 4 – 8.

Επισκόπηση για το έτος 1949.

Παραθέτουμε το εξαιρετικής σημασίας κείμενο για την ανάπτυξη κατά το 1949: Με τίτλο «Ένας Απολογισμός» γράφει ο Θ. Τζωρτζάκης:

«Το κύριο χαρακτηριστικό που διακρίνει τη συνεταιριστική κίνηση του περασμένου χρόνου, του 1949, είναι ότι πύκνωσε σημαντικά το δίχτυ των κεντρικών οργανώσεων των γεωργικών συνεταιρισμών. Μέσα στο χρονικό αυτό διάστημα ιδρύθηκαν τέσσερις κεντρικές οργανώσεις: η «Κοινοπραξία Ενώσεων γεωργικών συνεταιρισμών εκμεταλλεύσεως ρεόντων και υπογείων υδάτων», η Κεντρική Συνεταιριστική Ένωση Ελαιοπαραγωγών Ελλάδος» (Ελαιουργική), η «Κεντρική Ένωση Οινοποιητικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων» (Οινική) και η «Συνεταιριστική Προμηθευτική Ένωση, Ανώνυμος Εταιρεία».

Από τις τέσσερις αυτές κεντρικές οργανώσεις η Κοινοπραξία για την εκμετάλλευση των νερών πήρε τη νομική μορφή κοινοπραξίας, η Ελαιουργική και η Οινική έχουν τη νομική μορφή κεντρικής ένωσης και η Συνεταιριστική Προμηθευτική Ένωση τη μορφή ανά-

νυμης εταιρείας. Έτσι η συνεταιριστική κίνηση εφαρμόζει όλες τις δυνατές μορφές οργάνωσης για τη συγκρότηση των κεντρικών οργανισμών της, χρησιμοποιώντας κάθε φορά την πιο κατάλληλη μορφή για το συγκεκριμένο σκοπό της.

Ειδικότερα παρατηρούμε ότι η τελευταία τροποποίηση που έγινε στο σύστημα του καθορισμού του δικαιώματος της ψήφου στις κεντρικές ενώσεις γεωργικών συνεταιρισμών διευκόλυνε από ορισμένη άποψη την ίδρυση κεντρικών συνεταιριστικών οργανισμών με τη μορφή κεντρικής ένωσης του άρθρ. 85 του ν. 602/1915 και προπάντων των οργανισμών που αντικείμενο έχουν τη διαχείριση των γεωργικών προϊόντων. Πάντα όμως υπολείπεται ακόμη να γίνει μια ριζική αναπροσαρμογή της συνεταιριστικής μας νομοθεσίας στην τωρινή κατάσταση και τα σύγχρονα αιτήματα του Συνεργατισμού, για να μπορέσει να γίνει αυτάρκης και

ικανή μέσα σε πλατιά φιλελεύθερα πλαίσια να περιβάλει όλη την ορμή και τις πολύμορφες δυνατότητες των συνεταιρισμών. Έτσι μόνο θα μπορούσε να ικανοποιήσει την επιτακτική ανάγκη που έχει η συνεταιριστική κίνηση για ελευθερία και ελαστικότητα, προϋποθέσεις απαραίτητες για την προκοπή της και την άνετη εκτέλεση της κοινωνικής της αποστολής.

Επομένως όσο δε γίνεται αυτό, θα υπάρχει πάντα για τη συνεταιριστική κίνηση η ανάγκη να δίνει στους οργανισμούς της και άλλες πιά πρόσφορες στην αποστολή τους μορφές. Έτσι εξηγείται γιατί και η Συνεταιριστική Προμηθευτική Ένωση, όπως το 1947 η Σ.Ε.Κ.Ε., χρειάστηκε να πάρει τη μορφή της ανώνυμης εταιρείας...

Η πρώτη και κύρια αιτία για τη γρήγορη ανάπτυξη και τη συστηματική συγκέντρωση της σε κεντρικούς οργανισμούς κατά ειδικούς κλάδους που παρουσιάζει η συνεταιριστική κίνηση είναι η πηγαία και αυθόρμητη οργανική δύναμη που κλείνει μέσα του ο συνεργατισμός για πρόοδο και τελειοποίηση. Κατά ένα βαθμό, βέβαια, βοήθησαν σ' αυτό και οι μεταπολεμικές δυσμενείς συνθήκες για τη γεωργία. Αυτές επιβάλλουν μια σχετική προστασία των γεωργικών προϊόντων, έστω και ανεπαρκή (προστατευτική εξαγορά, τιμή ασφαλείας), που για την εφαρμογή της ήταν απαραίτητη η χρησιμοποίηση των συνεταιρικών οργανώσεων. Αυτό έδωσε κάποιον ταχύτερο ρυθμό στη συγκρότηση τους σε κεντρικούς οργανισμούς κατά κλάδους. Η ως τα τώρα όμως εργασία των παλαιότερων συνεταιριστικών οργανισμών (ΚΥΔΕΠ, ΣΕΚΕ) δείχνει ότι η δράση τους είναι έντονη και αποδοτική και όταν και όπου εργάστηκαν και ανεξάρτητα από τον πρόσθετο αυτό λόγο.

Αντίθετα μπορεί να υποστηριχτεί πως χάρη στη μεσολάβηση των κεντρικών συνεταιριστικών οργανισμών και των περιφερειακών συνεταιρικών οργανώσεων η προστασία που παρέχεται κάθε φορά στα γεωργικά προϊόντα γίνεται πιο αποτελεσματική. Η σημασία της υπηρεσίας αυτής των κεντρικών οργανισμών

αυξάνει ακόμη περισσότερο, αν σκεφτεί κανείς πως η προστασία είναι κατά κανόνα τόσο περιορισμένη, που να μην επιδέχεται καμιά μείωση της αποδοτικότητας της από κακή εφαρμογή. Και για την τελειότερη εφαρμογή της προστασίας οι υπηρεσίες των κεντρικών συνεταιριστικών οργανισμών είναι απαραίτητες και πολύτιμες.

Επομένως οι κεντρικοί συνεταιριστικοί οργανισμοί στους οποίους είναι συγκεντρωμένες κατά κλάδους οι συνεταιρικές οργανώσεις δεν είναι μόνο αναγκαίοι για την τελειότερη εξασφάλιση στους συνεταιρισμένους αγρότες των ζωτικών υπηρεσιών που παρά πάνω αναφέρομε, αλλά και είναι πολύτιμοι συντελεστές για τη μείωση της διαφοράς των τιμών μεταξύ των γεωργικών και των βιομηχανικών μας προϊόντων, που ανατρέπει την ισορροπία της οικονομίας μας. Με τη μεσολάβησή τους – οικονομική, εμπορική, τεχνική – μειώνουν το κόστος της παραγωγής, εξασφαλίζουν ανώτερες τιμές για τα γεωργικά προϊόντα και χαμηλότερες τιμές για τα είδη παραγωγής και συντήρησης των γεωργών, ελλατώνουν ακόμη τα έξοδα για την εφαρμογή της προστασίας και έτσι περιορίζουν, όσο κανείς άλλος θεσμός δεν μπορεί να επιτύχει, το άνοιγμα της ψαλίδας ανάμεσα στις τιμές των γεωργικών και των βιομηχανικών προϊόντων και δίνουν καιρό για μια ριζική αποκατάσταση της οικονομικής μας ισορροπίας, που για την πραγμάτωσή της είναι πάλι έτοιμοι να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους.

Έτσι οι υπηρεσίες των κεντρικών συνεταιριστικών οργανισμών, απαραίτητες για την πλήρη απόδοση του έργου των κατά μέρος συνεταιριστικών οργανώσεων, ξεπερνούν τα όρια του κύκλου των συνεταιρισμένων προσώπων και φτάνουν να ωφελούν το κοινωνικό σύνολο και να δίνουν επομένως στους συνεταιριστικούς οργανισμούς που τις παρέχουν το χαρακτηριστικό κοινωνικών οργανισμών».

(Σ. 1950, σ. 1) (Βλ. και παραπάνω στο ΣΤ/1 – Συνομοσπονδία).

Γενικά για το έργο των Γεωργ. Συνεταιρικών Οργανώσεων μεταπολεμικά.

Ένα κείμενο με πλούσια στοιχεία και σωστές θέσεις που αναφέρεται στην εξέλιξη, την οργάνωση, την προσφορά υπηρεσιών κατά την μεταπολεμική περίοδο από τις Συνεταιριστικές Οργανώσεις, (πρωτοβάθμιες, Ενώσεις, Κεντρικές Οργανώσεις) αλλά και στις προοπτικές και επιδιώξεις τους, είναι η ομιλία του Δ. Θ. Πάνου 26 Μαΐου 1950 στον «Παρνασσό» (και στην οποία σειρά ομιλιών μίλησαν πολλοί εκλεκτοί ειδικοί επιστήμονες).

Ο ομιλητής έπειτα από καταπονητική εισαγωγή με στοιχεία της παλαιότερης περιόδου (από το 1914 έως τον πόλεμο του 1940/41 και την περίοδο της κατοχής) δίνει στοιχεία και θέσεις για τα σημεία που βρίσκονταν έως τότε η συνεταιριστική ανάπτυξη στην αγροτική πίστη, τις προμήθειες ειδών, την κοινή κατεργασία προϊόντων, τις κοινές πωλήσεις προϊόντων και τις επιδιώξεις τους με βάση το πρόγραμμα τους.

Στη συνέχεια ερευνά τα προβλήματα στα οποία δίνουν ή θα μπορούσαν να δώσουν περισσότερα οι Συνεταιριστικές Οργανώσεις αν γινόταν περισσότερη χρησιμοποίησή τους από τα μέλη τους και αν οι Οργανώσεις εύρισκαν την πρέπουσα κατανόηση από πολλούς άλλους αρμόδιους παράγοντες. Εξετάζει με γνώση τους τομείς: Ανοικοδόμησις, Αύξηση παραγωγικής επιφάνειας, και εκτέλεση εγγειοβελ-

τιωτικών έργων, ζωικών κεφάλαιον, τεχνικός εξοπλισμός, κοινωνική ζωή στο χωριό. Και κλείνει με τη διατύπωση των δυνατοτήτων που έχει ο θεσμός τόσο θεωρητικά όσο και από τα δείγματα της εως τώρα δραστηριότητας τους μέσα στις πολύ δύσκολες συνθήκες της τελευταίας 10ετίας. (Αναλυτικά βλ. το κείμενο Φ.Σ., σ. 1039, 1063).

Ανασκοπήσεις για τους αλιευτικούς: Βλ. στο ειδικό Υποκεφ. Δ/1.

Αναμνήσεις – Αναδρομές – Στοιχεία για την παλαιότερη Συνεταιριστική Κίνηση.

Ενδιαφέρουσες και διδακτικές είναι μερικές αναδρομές σε προπολεμικές συνεταιριστικές προσπάθειες και εφαρμογές που μας δίνουν και πραγματικά στοιχεία και την πίστη των τότε ανθρώπων στο θεσμό, τις αντιδράσεις που υπήρχαν και ακόμα και τις ελλείψεις και τις διάφορες δυσκολίες μέσα από τις οποίες πέρασαν. Χαρακτηριστικά και αρκετά γλαφυρά είναι τα κείμενα, που προέρχονται είτε από αρμόδιες πηγές είτε από παλαιά συνεταιριστικά στελέχη που έζησαν τα ίδια, πολύ ή λίγο, την εποχή εκείνη.

Ενδεικτικά στοιχεία για παλαιότερες δραστηριότητες:

– Έρευνα της ΑΤΕ κατά το 1937 για την διαχείριση των αλωνιστικών συγκροτημάτων των Συνεταιρισμών προπολεμικά (1935 – 1938). Αναλυτικά στοιχεία σε κείμενο Δ. Θ. Πάνου (στη Φ.Σ. 1938, σελ. 715, 755, 808, 820, 830) με πολλά στοιχεία και διδάγματα.

– Ενδιαφέρουσα έρευνα του 1937 για τα τότε μέλη των Συνεταιρισμών (που δέν απέχουν πολύ από την πραγματικότητα του 1947).

– Ενδιαφέροντα επίσης είναι τα στοιχεία έρευνας που έγινε το 1937 (που δυστυχώς δεν ολοκληρώθηκε για όλες τις Επαρχίες) από την οποία προκύπτει η συμμετοχή εκπαιδευτικών και ιερέων στους Γεωργ. Συνεταιρισμούς. Σύμφωνα με κείμενο του Δ.Θ. Πάνου (Φ.Σ. 1947, σ. 317) επί 2. 416 Συνεταιρισμών με μέλη 171. 668 (σε 91 επαρχίες επί συνόλου 141 επαρχιών) μετέχουν ιερείς 730 και διδάσκαλοι 464. Για τη σημασία της συμμετοχής εκπαιδευτικών και ιερέων και για τους αριθμούς κατά Διαμέρισμα βλ. λεπτομέρειες στο παραπάνω κείμενο.

– Άλλη ενδιαφέρουσα έρευνα για το 1937 είναι σχετική με το μορφωτικό επίπεδο των μελών των Γεωργ. Συνεταιρισμών. Σύμφωνα με κείμενο του Δ. Θ. Πάνου (Φ.Σ. 1947, σ. 441) σε 2.416 λειτουργούντες Γεωργ. Συνεταιρισμούς (σε 91 επαρχίες επί συνόλου 141) με 171.666 μέλη υπήρχαν 140.768 εγγράμματοι (γραφική και ανάγνωση) και 30.898 αγράμματοι (82% και 18%) με μεγάλες διαφορές βέβαια από τόπο σε τόπο (λεπτομέρειες Φ.Σ. 1947, σ. 44) και με σημαντική παρατήρηση ότι ενώ το ποσοστό αγραμμάτων στους Γ. Συνεταιρισμούς ήταν περίπου 18% το ποσοστό των αγραμμάτων στο σύνολο του πληθυσμού ήταν 23% (στατιστική πληθυσμού 1928).

– Για την επαγγελματική σύνθεση των μελών των Γεωργ. Συνεταιρισμών βλ. στοιχεία στη Φ.Σ. 1947, σ. 610. Σύμφωνα με (μη ολοκληρωμένη) έρευνα της ΑΤΕ για το 1937 επί 2.416 Γεωργ. Συνεταιρισμών με σύνολο μελών 171.666 οι αποκλειστικά γεωργοί ήταν 160.447 ενώ υπήρχαν μέλη και άλλων απασχολήσεων 11.222 (6,53%) ως εξής:

Βιοτέχνες, επαγγελματίες 5.160 – Ελεύθερα επαγγέλματα 1.360 – Άλλοι επαγγελματίες 2. 627 – Ιερείς 731 – Διδάσκαλοι 464 – Δημόσιοι υπάλληλοι 542 – Ιατροί 190 – Δικηγόροι 93 – Δικολάβοι 55 – Σύνολο 11.222.

(Με διάφορα βέβαια ποσοστά από τόπο σε τόπο. Βλ. αναλυτικά στοιχεία Φ.Σ.

1947, σ. 610 κείμενο Δ.Θ. Πάνου. Στο κείμενο δίδονται συγκριτικά στοιχεία και από άλλες χώρες).

– Σκέψεις και στοιχεία για τη συμμετοχή γυναικών στους Γεωργ. Συνεταιρισμούς βλ. στη Φ.Σ. 1947, σ. 645 σε κείμενο Δ.Θ. Πάνου. Σύμφωνα με τα στοιχεία έρευνας του 1937 (βλ. παραπάνω) σε 2.146 Γεωργ. Συνεταιρισμούς υπήρχαν μέλη άνδρες 159.844 και γυναίκες 11.822 (σύνολο 171.666) δηλαδή μέσο ποσοστό γυναικών 6,89% με μεγαλύτερα ποσοστά σε Τριφυλλία (17,1), Αιγιάλεια (16,6), Λασιθήι (13,4), Καρυστία (14,8), Φυλλίδα Σερρών (13,7), Μυτιλήνη (12,6) (βλ. αναλυτικά στους πίνακες σελ. 647 Φ.Σ.).

Η Λαϊβαδιά, το βαμβάκι, οι Συνεταιρισμοί.

Ωραίο κείμενο του Αδ. Αδάμ για το προϊόν στην περιφέρεια αυτή, τις τοπικές εφαρμογές προπολεμικά, την τακτική των εμπορών – βιομηχάνων, τις προσπάθειες της Ενώσεως ενάντια στην εκμετάλλευση, την φοβερή αντίδραση εναντίον της Ενώσεως από τα εκμεταλλευτικά κυκλώματα έως το 1940 όταν έγινε ο νόμος για τη συγκέντρωση βάμβακος. Περιγραφή της σωστής δουλειάς που έγινε τότε από την Ένωση και την Κ.Υ.Δ.Ε.Π. ώστε να προστατευθούν οι παραγωγοί (δίδονται στο κείμενο τα στοιχεία). Με τον πόλεμο όμως και την κατοχή οι προσπάθειες, καταστράφηκαν. (Φ.Σ. 1948, σ. 935).

Συνεταιριστικές προσπάθειες στην περιφέρεια Θηβών.

Γλαφυρό κείμενο του Αδ. Αδάμ (Φ.Σ., σ. 988) με εικόνες από την αγροτική Ελλάδα, τη ζωή των αγροτών, των εποπτών και των Συνεταιρισμών (Συνεταιρισμός στα Παραπούγγια Θηβών).

Αναμνήσεις από την όλη ζωή των Εποπτών για τη δημιουργία των πρώτων Συνεταιρισμών

Αναμνήσεις με μεγάλο περιεχόμενο του Ευαγ. Αναγνωστόπουλου για την συνεταιριστική προσπάθεια των πρώτων 10ετιών και τους πρώτους Επόπτες βλ. στο Υποκεφ. ΙΑ'. (Φ.Σ. 1948, σ. 1317)

Γλαφυρές αναμνήσεις Κ. Χολέβα από την Κατούνα και την Κανονίνα Ακαρνανίας, με προσπάθειες για την περιστολή της ζωοκτονίας και ζωοκλοπής βλ. Φ.Σ. σ.1096 και 1204. Επίσης από το Συνεταιρισμό Βαρείας (Γουρίτσα – Μανδάνισσα) Αιτωλοακαρνανίας και άλλους της περιφέρειας βλ. Φ.Σ. σ. 1412.

Οι Συνεταιρισμοί Αιγιάλειας.

Στον Α' τόμο μας σ. 412 και 417 δόθηκαν στοιχεία για τον Γ'. Προμ. Συνετ. Αιγιάλειας, για δε ειδικά την Ένωση Αιγιάλειας δόθηκαν χαρακτηριστικά στοιχεία στον ίδιο τόμο σ. 384 επ., 413, 417, 418.

Στο Σ. 1949, σ. 13 ο Π. Βασιλακόπουλος αναφέρεται αναλυτικά στη δραστηριότητα των Συνεταιρισμών Αιγιάλειας.

Ο Συνεταιρισμός Βραχνέικων Πατρών.

Αναλυτικό σημείωμα για τη δράση του Συνεταιρισμού (πριν το ν. 602/1915 και μετά έως και σήμερα), γραμμένο από τον παλαιό δημιουργικό συνεταιριστή Π. Βασιλακόπουλο βλ. στο Σ. 1949, σ. 37. Αναφέρεται και στη μεγάλη συμβολή του εκπαιδευτικού Β. Παπαγεωργίου και το μορφωτικό Σύλλογο «Η Αρμονία» που προϋ

πήρχε). (Χαρακτηριστικό κείμενο)

Οι πρώτοι παραγωγικοί Συνεταιρισμοί: Μίγαρα, Χαλκίδα, Λεγαινά, Ιωάννινα, Άνω Καρακιάνα Κέρκυρας.

Ο Π. Βασιλακόπουλος, από τους πρωτεργάτες στη διάδοση των Συνεταιρισμών κατά τις πρώτες 10ετίες ως εποπτικός του Υπουργείου Γεωργίας και έπειτα στην ΑΤΕ, εκθέτει τις διδακτικές ιστορικές αναμνήσεις του από την ίδρυση και και δράση των παραπάνω πρώτων παραγωγικών Συνεταιρισμών. (Σχετικές πληροφορίες έχουμε δημοσιεύσει και στο Α' τόμο μας) (Σ. 1950, σ. 84).

Οι Συνεταιρισμοί πωλήσεως στα Καπνοχώρια της Λαμίας.

Αναδημοσιεύεται στο Σ. 1950, σ. 110 το εξαιρετικής σπουδαιότητας άρθρο του Ν. Μιχόπουλου που δημοσιεύτηκε στο περ. «Βοηθός των Συνεταιρισμών», του Ιουλίου 1918 που δείχνει την τότε κατάσταση και τον αγώνα των πρώτων συνεταιριστών για τη διάδοση της ιδέας του Συνεργατισμού. (Το κείμενο δημοσιεύσαμε στον Α' τόμο μας σελ. 368). Ιδιαίτερη σημασία έχει το προλογικό σημείωμα που δημοσιεύεται στο Σ. 1950, σ. 110.

Ο Συνεταιρισμός Εξαγοράς κτημάτων στα Δολιανά Ηλείου.

Ενδιαφέρον ιστορικό κείμενο του για το παραπάνω θέμα δημοσιεύεται το 1950 στο Σ., σ. 9 (βλ. και στον Α' τομο μας σελ. 161).

Ο Κτηματικός Συνεταιρισμός Αμαλιάδος – Γεωργικός Πιστωτικός Συνεταιρισμός Αμαλιάδος.

Μνεΐα για τον πολύ αξιόλογο και από τους πρώτους που ιδρύθηκαν Συνεταιρισμό αυτό έγινε στον Α' τόμο, σ. 253. Αναλυτικά το κείμενο του Π. Βασιλακόπουλου – που ήταν τα πρώτα εκείνα χρόνια συνεταιριστικός υπάλληλος του Υπουργείου Γεωργίας στην Πάτρα – δημοσιεύεται στο Σ. 1948, σ. 128 όπου μνεΐα για τους πρωτεργάτες και πολλά ενδιαφέροντα ιστορικά στοιχεία.

Συνεταιρισμός για αποκατάσταση μεταλλωρύχων Λαυρίου (1929/1931)

Μετά την μεγάλη απεργία των μεταλλωρύχων της Γαλλικής Εταιρείας Λαυρίου, το 1929, την κρίση και τις απολύσεις, ο Ε. Βενιζέλος υποσχέθηκε την γεωργική αποκατάσταση τους. Ο ειδικός νόμος 5134/1931, επέτρεψε την απαλλοτρίωση εκτάσεων (εφ. Κυβ. 10/9/1931 αρ. 123.308) και για αποκατάσταση ιδρύθηκε Συνεταιρισμός στον οποίο γράφτηκαν αρκετοί εργάτες από το Λαύριο (58), Καμάριζα (102), Λεγραινά (16), Κερατέα (35) στους οποίους δόθηκε γη για αγροτική ολική αποκατάσταση ή μερική απασχόληση. Η έλλειψη όμως γεωργικών γνώσεων, η φτωχή απόδοση της γής και άλλα αίτια δεν βοήθησαν στη γεωργική ανάπτυξη της περιφέρειας (βλ. αναλυτικά εφημ. «Καθημερινή» (7 ημέρες) 7/1/1996 σελ. 20)

Λαύριο: Πρόνοια για συνεταιρισμό τον περασμένο αιώνα (1878)

Είναι αξιόλογη η πληροφορία ότι κατά τον σχεδιασμό των αρχικών εγκαταστάσεων της Γαλλικής Εταιρείας στο Λαύριο (1878) στο Συνοικισμό Κυπριανού, προβλεπόταν χώρος για θέατρο, εκκλησίες και Συνεταιρισμό (κατά τα πρότυπα Γαλλίας – Βελγίου για εργατικές κατοικίες σε μεταλλουργικές περιφέρειες (βλ. παραπάνω εφημ. «Καθημερινή» σελ. 25).

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΓ

ΚΕΙΜΕΝΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΣΕ ΆΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ

(για ενημέρωση, συγκρίσεις, παραδειγματισμό σε ενέργειες).

- Η Συνεταιριστική κίνησης εις την Μ. Βρετανία και εις την Ελλάδα υπό Α. Σμίθ, (αντιπροσώπου Συνεταιρισμών της Βρετανικής Οικονομικής Αποστολής) βλ. Φ.Σ. 1946, σ. 6 (πληροφορίες για Μ. Βρατανία. Κατευθύνσεις για την συνεταιριστική ανάπτυξη στην Ελλάδα).
- Η Συνεταιριστική κίνησης εν Μ. Βρετανία. (Φ.Σ. 1946, σ. 124). Αναλυτικές καθοδηγητικές πληροφορίες.
- Crystal PUDNEY, «το Αγγλικό χωριό», (Φ.Σ. 1946, σ. 16). Έκθεση της Ιστορικής εξέλιξης, σημερινής κατάστασης, τάσεις.
- Η συνεταιριστική κίνηση και τα σύγχρονα προβλήματα (μελέτη του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας), («Σ» 1946, σ. 43).
- Μια επίσκεψη στον Καταναλωτικό Συνεταιρισμό του Λονδίνου (Χρ. Ευελπίδης), («Σ» 1946, σ. 53).
- Η συμβολή των Συνεταιρισμών στην ανασυγκρότηση του κόσμου (Διεθνές Γραφείο Εργασίας), («Σ» 1946, σ. 56).
- Η διεθνής συνεταιριστική κίνηση και τα σημερινά προβλήματα (Σ.Δ. 1946, τ. 5, σ. 9).
- Γεωργία και Συνεταιρισμοί στη Σουηδία. (Σ.Δ. 1946, τ. 13 σ. 22, τ. 14 σ. 1).
- Οι Συνεταιρισμοί στην Κύπρο (Α. Κλήμης). (Φ.Σ. 1946, σ. 228, 249).
- Η μεταπολεμική οργάνωση της Ειρήνης των Λαών και ο ρόλος της συνεταιριστικής κινήσεως. (Rusholme). (Φ.Σ. 1946, σ. 217).
- Ιδρύθηκε στην Κύπρο Κεντρικός Συνεταιρισμός «Συνεργατικός Οργανισμός διαθέσεως ζιβανίας και σταφίδος». Σκοπός η συγκέντρωση, διάθεση, σταθεροποίηση των τιμών και εγκατάσταση εργοστασίου οίνου και οινοπνευματωδών ποτών. (Φ.Σ. 1946, σ. 249).
- Η Παναγροτική Ένωση Κύπρου διαθέτει δια τας Συνεταιρικές Οργανώσεις σπόρους πατάτας, κοκάρι, γλυκάνισο, κύμινο, καθώς και ζώα. (Φ.Σ., σ. 1946, σ. 258)
- Η διεθνής συνεταιριστική κίνησης και τα σημερινά προβλήματα. (Σ.Δ. 1946, τ. 5 σελ. 10 και τ. 6 σελ. 14)
- Η συμβολή των Συνεταιρισμών στην ανόρθωση και ανασυγκρότηση του κόσμου. (Διεθνές Γραφείο Εργασίας). Σ. 1947, σ. 10, 26, 45, 67, 82, 97, 134.
- Ο Τραπεζικός εξοπλισμός των αγγλικών συνεταιρισμών (Σπ. Σαμούτ). Σ. 1947 σ.23.
- Η ανάγκη για συνεταιριστική εκπαίδευση (Μ. Colombain). Σ. 1947 σ. 36, 59.
- Τι έχει προσφέρει ο Συνεταιρισμός στους Λαούς (Μ. Colombain). Ραδιοφωνική ομιλία 6/2/1943 από τον Καναδά με στοιχεία από όλο το κόσμο. Σ. 1947. σ. 93.
- Οι επιδιώξεις του Συνεργατισμού στην Κύπρο (κείμενο Κ. Αγκαστινιώτη), Σ. 1947, σ. 132.
- Το συνεταιριστικό πνεύμα στις Σκανδιναβικές χώρες. (Β. Βαλαώρας). Σ. 1947, σ. 145.
- Β. Βιγκοτζίτσκι. Ένας από τους θεμελιωτές της συνεταιριστικής επιστήμης (κείμενο του μαθητή του Δ.Θ. Πάνου για το όλο έργο του καθηγητή - συνεταιριστή) Σ. 1947, σ. 152.

- Συνεταιρισμοί και αγωγή (F. W. Foerster). Σ. 1947, σ. 154.
- Η συνεταιριστική οργάνωση στη Μ. Βρετανία και Ελλάδα (A. Smih). Σ. Δ. 1947, τ. 15, σ. 23.
- Συνεταιριστική τουρκική οργάνωση. Σ. Δ. 1947, τ. 18, σ. 10.
- Ο Συνεργατισμός της Κύπρου. Σ. Δ. 1947, τ. 20 σ. 15, τ. 21 σ. 5, τ. 23 σ. 5.
- Η συνεταιριστική κίνηση και τα σύγχρονα προβλήματα (Διεθνές Γραφείο Εργασίας). Σ. 1947, σ. 10, 26, 45, 67, 82, 97, 134.
- Συνεργατισμός, η ελπίς της γεωργικής ζώνης της Ευρώπης (G. Woods). Φ. Σ. 1947, σ. 654.
- Η θέση της συνεταιριστικής κινήσεως στην παγκόσμια οικονομία (Odte Thoorsten). Φ. Σ. 1947, σ. 685.
- Απαρχή αγροτικής πίστεως στην Τουρκία. Φ. Σ. 1947, σ. 618.
- Κάρολος Ζίντ. Ο ηθικολόγος, ο οικονομολόγος, ο συνεταιριστής. (Σ. Αγαπητίδης). Σ. 1948, σ. 8.
- Μορφωτικά συνεταιριστικά μέσα σε διάφορες χώρες. Σ. 1948, σ. 17, 32, 45, 47.
- Η ανάπτυξη των Συνεταιρισμών στην Εγγύς και Μέση Ανατολή. Σ. 1948, σ. 48.
- Η κίνηση των συνεταιρισμών στην Αίγυπτο. Σ. 1948, σ. 49.
- Η φύση του Συνεταιρισμού (Διεθνές Γραφείο Εργασίας). Σ. 1948, σ. 65.
- Οι συνεταιρισμοί πετρελαίου στις Η.Π.Α. Σ. 1948, σ. 80.
- Μ. Βρετανία. Η Κυβέρνηση, οι Καταναλωτικοί, και η ελάττωση των τιμών. Σ. 1948, σ. 86.
- Το 17 Διεθνικό Συνεταιριστικό Συνέδριο. Σ. 1948, σ. 111.
- Οι αλιευτικοί συνεταιρισμοί στη Νορβηγία. Σ. 1948, τ. 33, σ. 25.
- Η θέση της συνεταιριστικής κίνησης στην παγκόσμια οικονομία (T. Odhe). Φ. Σ. 1948, σ. 817, 864.
- Συνεταιρισμοί και ανασυγκρότηση στο εξωτερικό. Φ. Σ. 1948, σ. 945.
- Ο Συνεταιρισμός στην Κύπρο. Φ. Σ. 1948, σ. 946.
- Κύπρος. Σ. Δ. 1948, σ. 5.
- Διασυνεταιριστικές επαφές και διεθνείς σχέσεις. Φ. Σ. 1948, σ. 968.
- Πως δύναται να αυξηθεί η κοινωνική επιρροή της συνεταιριστικής κινήσεως. (A. Rinne). Φ. Σ. 1948, σ. 1002.
- Κύπρος. Η Συνεργατική Ένωσις διαθέσεως χαρουπιών Πάφου. (Μ. Προύντζος). Φ. Σ. 1948, σ. 1024.
- Αι τρείς αρχαί του Συνεταιρισμού. (W. Fetrow). Φ. Σ. 1948, σ. 1068, 1092.
- Ο νέος ιταλικός νόμος για τους Συνεταιρισμούς. Φ. Σ. 1948, σ. 1097.
- Η διεθνής συνεταιριστική Ένωση. Φ. Σ. 1948, σ. 1119.
- Με τη συνεταιριστική δημοκρατία προς νέας επιτυχίας (F. Karner). Φ. Σ. 1948, σ. 1153.
- Οι σχολικοί συνεταιρισμοί στη Γαλλία. Φ. Σ. 1948, σ. 1174.
- Η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση. (R. Palmer). Φ. Σ. 1948, σ. 1197, 1215, 1252, 1325.
- Η (συνεταιριστική) ζωή στη Σουηδία. Φ. Σ. 1948, σ. 1200.
- Το Διεθνές Συνεταιριστικόν Συνέδριον Πράγας. Φ. Σ. 1948, σ. 1221, i 222.
- Η συνεταιριστική εκπαίδευση στη Μ. Βρετανία. Φ. Σ. 1948, σ. 1234.
- Η συνεταιριστική Εκπαίδευση. Ο σχολικός Συνεταιρισμός. (R. Barbier). Φ. Σ. 1948, σ. 1294, 1311.
- Επίσκεψη στον πρώτο Καταναλωτικό Συνεταιρισμό. (Χρ. Ευελπίδης). Σ. 1948,

σ. 118.

- Διεθνής οικονομική συνεργασία των Συνεταιρισμών. Σ. 1949, σ. 21.
- Συνεταιριστική Οργάνωση για τις διακοπές, στη Σουηδία. Σ. 1949, σ. 98.
- Αίγυπτος. Η Γεωργική και Συνεταιριστική Τράπεζα. Σ. 1949, σ. 121.
- Συνεργατισμός και αγροτική ανασυγκρότηση (Η. Kaji). Φ.Σ. 1949, σ. 1336, 1360.
- Πρόοδος και μέλλον της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ενώσεως (R. Palmer). Φ.Σ. 1949, σ. 1342, 1392, 1466, 1588.
- Η διεθνής συνεταιριστική κίνηση. Φ.Σ. 1949, σ. 1626.
- Οι Γεωργικοί Συνεταιρισμοί στη Γαλλία. Φ.Σ. 1949, σ. 1775.
- Ο Ελεύθερος συνεταιρισμός και η κεντρική διεύθυνσις της οικονομίας (J. Houyh). Φ.Σ. 1949, σ. 1808.
- Συνεταιριστικά βιβλία ξενόγλωσσα. Φ.Σ. 1949, σ. 1822.
- Φ.Σ. 1949, σ. 1801.
- Η Διεθνική Οργάνωση Εργασίας και η συνεταιριστική κίνηση. Σ. 1950, σ. 3.
- Μόρφωση Συνεταιριστική (του Θ. Τζωρτζάκη με αναφορές και σε εφαρμογές του εξωτερικού). Σ. 1950, σ. 6, 23, 77, 152).
- Οι συνεταιρισμοί και η σουηδική οικονομία. Σ. 1950, σ. 20.
- Η συνεταιριστική κίνηση στη Φιλανδία και τα συνεταιριστικά εστιατόρια. Σ. 1950, σ. 40.
- Σουηδία. Η συνεταιριστική Ένωση. Cooperativa Forbundet, η οργάνωση και η εποπτική της υπηρεσία. Σ. 1950, σ. 57.
- Isa Nisholson. «Η ιστορία μας». Ιστορία από τη συνεταιριστική κίνηση για νεαρούς συνεταιριστές. Σ. 1950, σ. 62.
- Το συνεταιριστικό εργοστάσιο του αζώτου στη Σουηδία. Του Δ.Θ. Πάνου. Σ. 1950, σ. 67.
- Οι συνεταιρισμοί και το μέλλον (του Herman Stolpe). Σ. 1950, σ. 71.
- Οι σχολικοί συνεταιρισμοί στη Γαλλία. (της Φωτεινής Τζωρτζάκη). Σ. 1950, σ. 74, 91, 106, 127.
- Η συνεταιριστική Ένωση της Σουηδίας (Κ. F.) και η βιομηχανία του αζώτου (του Δ.Θ. Πάνου). Σ. 1950, σ. 91.
- Οι συνεταιριστικές Οργανώσεις στην οικονομία και τη νομοθεσία. (Του Fauquet, περίληψη του Αρ. Κλήμη). Σ. 1950, σ. 99.
- Τα μεγάλα καταστήματα PUB του Καταναλωτικού συνεταιρισμού της Στοκχόλμης (του Δ.Θ. Πάνου). Σ. 1950, σ. 117.
- Η Διεθνική Συνεταιριστική Σχολή. (Κ. Ασημάκης). Σ. 1950, σ. 156.
- Η συνεταιριστική κίνηση στη νότιο Αμερική. Φ.Σ. 1950, σ. 1840.
- Γαλλία: Ο βασικός νόμος περί Συνεταιρισμών (10/9/1947) Φ.Σ. 1950, σ. 1860.
- Μ. Βρετανία. Η αυτονομία είναι απαραίτητος δια τους Συνεταιρισμούς. (J. HOUGH). Φ.Σ. 1950, σ. 1867.
- Ο καθηγητής V. Totomianz (E. Wichmann). Φ.Σ. 1950, σ. 1869.
- Το βιβλίο του Lavergne «La revolution Cooperative», Φ.Σ. 1950, σ. 1878.
- Ιταλία. Το Ν.Δ. 1577 του 1947 «μέτρα δια τον Συνεργατισμόν». Φ.Σ. 1950, σ. 1879.
- Αργεντινή. Ο νόμος 11388/1926 «περί συνεταιρισμών». Φ.Σ. 1950, σ. 1901.
- Η Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Γεωργίας. Φ. Σ. 1950, σ. 1916
- Ο συνεταιριστικός τύπος στην Ελβετία. Φ. Σ. 195, σ. 1920.

- Διεθνής Νομοθεσία Συνεταιρισμών. (Κλήμης, Πολύζος, Ανθρακόπουλος) Φ. Σ. 1950, σ. 1947.
- Γαλλία. Νόμος 45/1945 περί γεωργικών συνεταιρισμών. (Φ. Σ. 1950, σ. 1947).
- Η εξέλιξις των αλιευτικών Συνεταιρισμών στη Νορβηγία. Σ. Δ., τ. 35, σ. 25.
- Οι συνεταιρισμοί εις την Χιλήν Σ. Δ., τ. 35, σ. 25.
- Οι αλιευτικοί Συνεταιρισμοί του Κεμπέκ. Σ. Δ., τ. 35, σ. 25.

ΜΕΡΟΣ ΕΝΔΕΚΑΤΟ Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1951-1955

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 58

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ Α

Η ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1951 - 1955

Κατανομή πληθυσμού 1951: Αγροτικός 47,7%, ημιαστικός 15,5%, αστικός 36,8% (άτομα 3.637.547 - 1.187.349 - 2.807.905 - Σύνολο 7.632.801). Αναλυτικά στοιχεία βλ. Α. Ν. Κλήμη, «Αγροτική Οικονομία της Ελλάδος» σ. 9,11.

Η Ελληνική ύπαιθρος - Το αγροτικό πρόγραμμα. Γενικότερη μελέτη για την χθεσινή, σημερινή, αυριανή Ελληνική ύπαιθρο του Γ. Καλυδόπουλου κυκλοφορεί σε βιβλίο όπου παρατηρήσεις, στοιχεία, υποδείξεις. Προβάλλει και τη συμβολή των συνεταιρισμών. (Βιβλιογραφική παρουσίαση από Α.Κ. στο Σ. 1951, σ. 88. Και στη Φ.Σ., σ. 2076).

Για την Πρόνοια Βορείου Ελλάδος και τις Παιδουπόλεις βλ. Φ.Σ., σ. 1885.

Αναλυτικό αξιόλογο σχέδιο για την ανάπτυξη της γεωργίας της Ελλάδας που συντάχθηκε από τον γεωπόνο Καθηγητή Στ. Παπανδρέου με τη συνεργασία «τριακοντάδος συναδέλφων του Υπουργείου Γεωργίας, της Αγροτικής Τραπέζης και της Ανωτάτης Γεωπονικής Σχολής και άλλων ειδικών» δημοσιεύεται στη Φ.Σ. 1951, σελ. 2011 και επόμ., με πολλά στοιχεία.

Κυβερνήσεις

Κυβερνητική αστάθεια, ανταγωνισμός μεταξύ κυρίως των (μεταβαλλομένων σε εκπροσώπηση) συντηρητικών δυνάμεων και των τεμαχιωμένων κεντρικών δυνάμεων.

31/7/51. Διάλυση Βουλής. (Με επιμονή πρωθυπουργού Πλαστήρα για εκκαθάριση της καταστάσεως).

Εκλογές στις 9 Σεπτεμβρίου 1951, με ενισχυμένη αναλογική, έδρες 258. Σειρά σε έδρες:

	Ψήφοι %	Έδρες
Ελληνικός Συναγερμός (Αλ. Παπάγος)	36,53	114
Εθνική Πρ. Ένωση Κέντρου-ΕΠΕΚ (Ν. Πλαστήρας)	23,49	74
Κόμμα Φιλελευθέρων (Σοφ. Βενιζέλος)	19,40	57
Ενιαία Δημοκρατική Αριστερά (Ε.Δ.Α.)	10,57	10
Λαϊκόν Κόμμα (Κ. Τσαλδάρης)	6,66	2
Γ. Παπανδρέου	2,10	-
Συναγερμός Αγροτών-Εργαζομένων (Αλ. Μπαλατζής)	1,23	1
		258

Ο πρώτος (Αλ. Παπάγος) δεν δέχτηκε να σχηματίσει Κυβέρνηση.

Έτσι στις 27 Οκτωβρίου 1951 σχηματίζεται κυβέρνηση Ν. Πλαστήρα με αντιπρόεδρο τον Σ. Βενιζέλο.

Οι παλαιότεροι και ισχυροί (Λαϊκό, Ε.Δ.Α., Παπανδρέου) τώρα αδύναμοι. Ο δε Συναγερμός Αγροτών-Εργαζομένων μόλις με 1,23% και 1 έδρα (Αλ. Μπαλατζής).

Τις Προγραμματικές δηλώσεις της Κυβέρνησης (31.10.1951) οικονομική - αγροτική ανάπτυξη βλ. Φ.Σ. 1951, σ. 2135.

Αναλυτικό κείμενο υπουργού Γεωργίας Στ. Αλαμανή βλ. Φ.Σ. 1951, σ. 2145.
 Βασικό πρόβλημα για επίλυση οι ασφαλίσεις των αγροτών και η αποκατάσταση ακτημόνων. Φ.Σ. 1951, σ. 2066.

Μερικά από τα γεγονότα μετά τις εκλογές Σεπτεμβρίου 1951:

- 18/2/52. Ενταξη της Ελλάδας στο Ν.Α.Τ.Ο. (Κυβέρνηση Ε.Π.Ε.Κ. - Φιλελευθέρων).
 - 14/6/52. Μετά μακράν προεργασίας (από το 1948) υπογράφεται συμφωνία Ελλάδας - Αμερικής για χρησιμοποίηση Ελληνικών αεροδρομίων και εγκαταστάσεων από Η.Π.Α. (Αναλυτικά Νότα 473/14.6.52).

- 19/8/52. Οι «σύμμαχοι» Αμερικανοί (δήλωση πρεσβευτή Πιουριφού) προωθούν νέες εκλογές με πλειοψηφικό για εκκαθάριση πολιτικής - κυβερνητικής κατάστασης προς το συμφέρον (τους) της ομαλότητας με ισχυρή κυβέρνηση.

Νέες Εκλογές

- Οι εκλογές γίνονται στις 16/11/52. Ορίστηκαν με πλειοψηφικό και έδρες 300. Επικρατούν απόλυτα οι «συντηρητικές» δυνάμεις.

	Ποσοστό ψήφων	Έδρες
Ελληνικός Συναγερμός (Αλ. Παπάγος)	49,22%	240
Ε.Π.Ε.Κ - Φιλελεύθεροι (Ν. Πλαστήρας-Σ. Βενιζέλος)	34,22%	57
Ενιαία Δημ. Αριστερά (Ε.Δ.Α.)	9,54%	-
Λαϊκόν Κόμμα (Κ. Τσαλδάρης)	1,05%	-
Λοιποί	5,97%	3
Σύνολο	100,00%	300

Σχηματίζεται 19/11/52 ισχυρότατη Κυβέρνηση του Συναγερμού με πρωθυπουργό Αλ. Παπάγο και ισχυρούς υπουργούς Συντονισμού Στ. Μαρκεζίνη και Εθνικής Άμυνας Π. Κανελλόπουλο, Εξωτερικών Στ. Στεφανόπουλο.

Η δεξιά (με προσαρμογές) παραμένει στην Εξουσία από το Νοέμβριο 52 επί 11 χρόνια (βλ. στη συνέχεια).

Βασικά Γεγονότα

- Τον Φεβρουάριο 1953 αναγγελία νέων μέτρων πολιτικής για τα αγροτικά - συνεταιριστικά από τους Υπουργούς Συντονισμού Στ. Μαρκεζίνη και Γεωργίας Ανδρ. Αποστολίδην (βλ. στο ΣΤ/1) με επίσκεψη τους και στην Συνομοσπονδία Συνεταιρισμών.

- Τον Απρίλιο 1953 νέα νομισματική αναπροσαρμογή. Απότομη αύξηση της τιμής του δολλαρίου σχετικά με την δραχμή (1 δολάριο = 30.000 δρχ. από 15.000 δρχ.) Απότομες μεταβολές στην οικονομική ζωή. Διευκόλυνση εξαγωγών αλλά και μεγάλα προβλήματα στα δάνεια σε δολάρια (υπάρχουν δάνεια Συνεταιρισμών Οργανώσεων για εγκαταστάσεις). (ΦΣ 1953, σ. 2494).

- Ισχύει ακόμα το 1ο τρίμηνο 1953 το σύστημα του Δελτίου για ψωμί και διάφορα άλλα είδη.

- Το καλοκαίρι του 1953 σεισμοί με μεγάλες καταστροφές στα νησιά του Ιονίου. Χαρακτηριστικό το συγκινητικό κείμενο στο Σ. 1953 Αύγουστος, σ. 113 όπου και στοιχεία για τη συμπαράσταση της Συνομοσπονδίας (οργάνωση εράνου), της Ο.Σ.Υ.Γ.Ο. των συνεταιριστικών υπαλλήλων (μισό ημερομίσθιο τους). (ΦΣ 1953, σ. 2.551, 2709, 2799). Και της Ευρωπαϊκής Συνομοσπονδίας Γεωργίας (ΦΣ, σ. 2575). Η δράση της Ενώσεως Ζακύνθου για τους σεισμοπαθείς (ΦΣ 1954, σ. 2774). Ανοικοδόμηση Ν.Δ. 2993. (ΦΣ, σ. 2832).

- Την εξέλιξη της Αμερικανικής Βοήθειας σε χώρες της Ευρώπης βλ. ΦΣ 1953, σ. 2645.

Μετά τις εκλογές του 1951 ο Νικ. Πλαστήρας πάλιν Πρωθυπουργός με αντιπρόεδρο Σοφ. Βενιζέλον (Φιλελευθέρων). Η Κυβέρνηση δίνει δωρεάν το εκλεκτό ύφασμα που είχε υποσχεθεί στους δημοσίους υπαλλήλους (!).

- Στις 12/10/53 (έπειτα από την προεργασία Σοφ. Βενιζέλου της Κυβερνήσεως Πλαστήρα και του αμερικανού πρεσβευτή Πιουριφόνι) υπογράφεται η συμφωνία «περί στρατιωτικών ευκολιών των εν Ελλάδι στρατιωτικών δυνάμεων των Η.Π.Α.» μεταξύ του Υπουργού Εξωτερικών Στ. Στεφανόπουλου και του νέου πρεσβευτή Κάβεντις Κάνον. Προβλεπόταν στο άρθρο IV ότι θα παρέμενε ισχυρά καθ' όλην την διάρκεια της Συνθήκης Βορειοατλαντικής Συμμαχίας. Κύρωση με Ν.Δ. στις 12.11.53 Φ.Ε.Κ. 325/1953. Αντιδράσεις Ανατολικού συνασπισμού.

- Από 1/1/54 καταργείται η εισφορά των εργαζομένων για τα καταστρεμμένα χωριά (ΦΣ 1954, σ. 2662).

- Παραγωγικά έργα. Αρχές 1954 ανακοινώθηκε η αποπεράτωση του υδροηλεκτρικού εργοστασίου Λούρου και η έναρξη των έργων Αξιού, Αλιάκμονα, Μέγδοβα (ΦΣ, σ. 2666, 2801) και άλλων (ΦΣ, σ. 2709, 2746, 2773, 2870 κλπ.).

- Εσωτερικό παραγωγικό δάνειο. Εγγραφές από Ιούνιο 1954. (ΦΣ, σ. 2692, 2733 αναλυτικά).

- Κατά το 1954 ξαφνική παραίτηση του πανίσχυρου Υπουργού Συντονισμού Σπ. Μαρκεζίνη (χωρίς δημοσιοποίηση τότε του λόγου. Τελευταία - (1995) - ο Σπ. Μαρκεζίνης ισχυρίζεται ότι ήταν η αντίθεση του στην τότε ανακίνηση του Κυπριακού).

Νέος Υπουργός Συντονισμού ο Θ. Καψάλης, υποστηρίζει την πολιτικήν ελευθέρων εισαγωγών. (Απρίλιος 54).

- Δημοσιεύεται Δ/μα περί ιδρύσεως και λειτουργίας Κοινοτικών Υγειονομικών Σταθμών (ΦΕΚ 82/1954) (ΦΣ 2670, 2753).

- 30/4/1954 καταστρεπτικός σεισμός στη Θεσσαλία (Βόλος, Αλμυρός, Καρδίτσα, Τρίκαλα, Φάρσαλα, Σοφάδες κλπ.). Μεγάλα τα προβλήματα ζημιών - ανοικοδόμησης κλπ. (ΦΣ 1954, σ. 2734). Ενίσχυση από Συνεταιριστικές Οργανώσεις (ΦΣ 1954, σ. 2752).

- Έντονη η παρουσία της Αμερικανικής επιρροής σε όλους τους τομείς.

- Συναρχηγός Φιλελευθέρων γίνεται ο Γεωργ. Παπανδρέου, σύμπραξη με Σοφ. Βενιζέλο. Επαφές με Ε.Π.Ε.Κ. Περιοδείες στην υπαίθρο.

- Δραστηριότητες Ε.Δ.Α. - Κ.Κ. Αστυνομικά μέτρα.

- Βασικό εθνικό - πολιτικό πρόβλημα τώρα το Κυπριακό. Πολλές κινήσεις. Συλλαλητήρια για Ένωση με την Ελλάδα (Σ. 1954, σ. 121 - ΦΣ 2803, 2875).

- Από 1 Μαΐου 1954 γίνεται περικοπή των τριών μηδενικών, νέα χαρτονομίσματα. (Οι 1.000 δρχ. γίνονται 1 δρχ.).

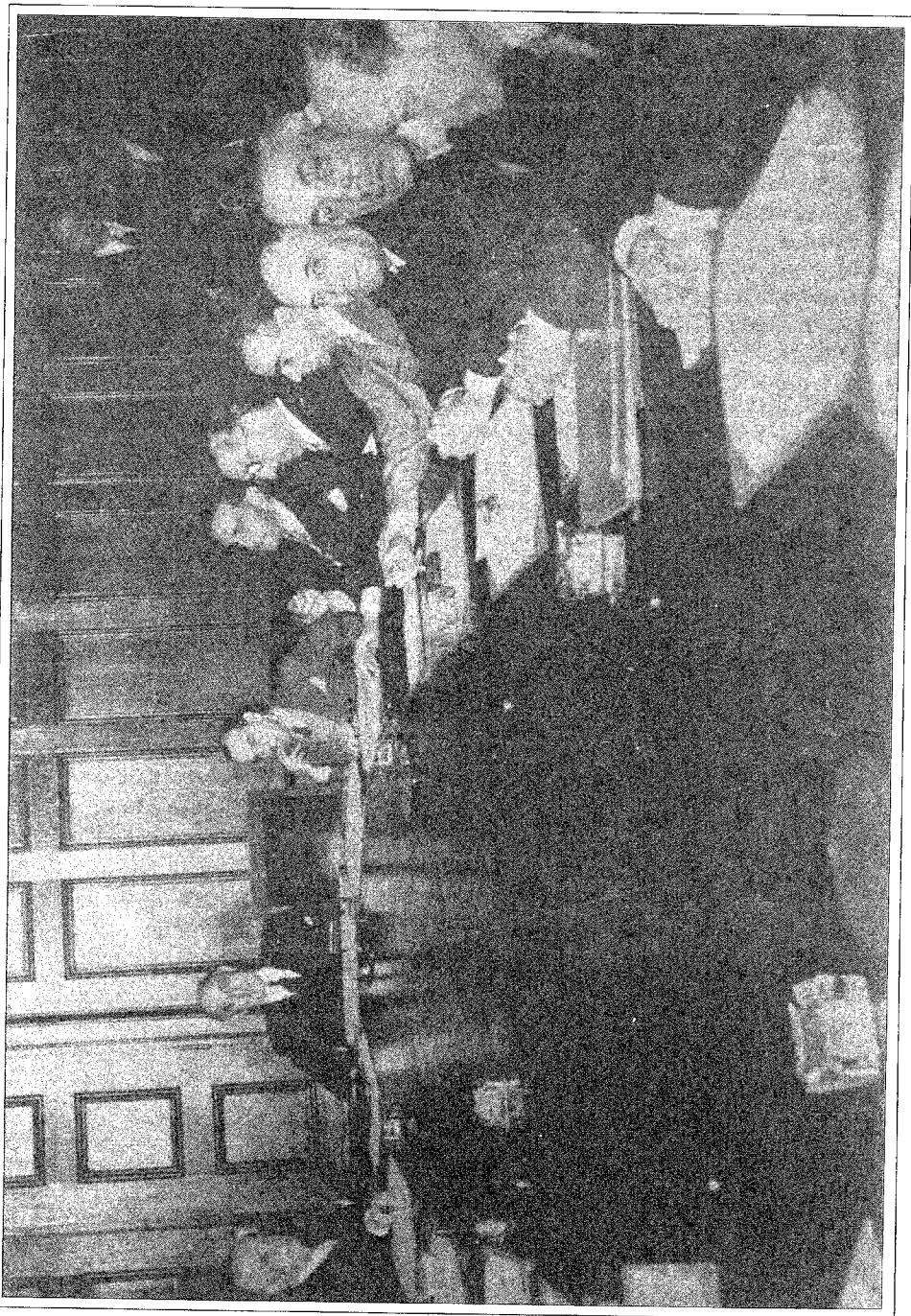
- Πολύ ενδιαφέρον κείμενο του Χρ. Βασιματζίδη «η Ελληνική γεωργία και το σύστημα της ελευθέρως αγοράς» (ΦΣ 1954, σ. 2864). Τονίζει την ανάγκην προστασίας για την ανάπτυξη της κατεστραμμένης ελληνικής οικονομίας. Χρήσιμο να διαβαστεί και σήμερα (1995).

- Η αποκέντρωση και η ανάπτυξη της υπαίθρου απασχολεί την Κυβέρνηση. Οικονομικές διακυμάνσεις το 1954.

- Δεκέμβριος 1954: βασικά οικονομικοκοινωνικά μέτρα με στροφή προς ελεύθερη οικονομία (ΦΣ, σ. 2886).

- Το 1955 είναι η Κυβέρνηση Παπάγου. Αντιπρόεδρος Ανδρ. Αποστολίδης. Υπουργοί: Εθνικής Αμύνης Π. Κανελλόπουλος, Εξωτερικών Στ. Στεφανόπουλος, Συντονισμού Π. Παπαληγούρας.

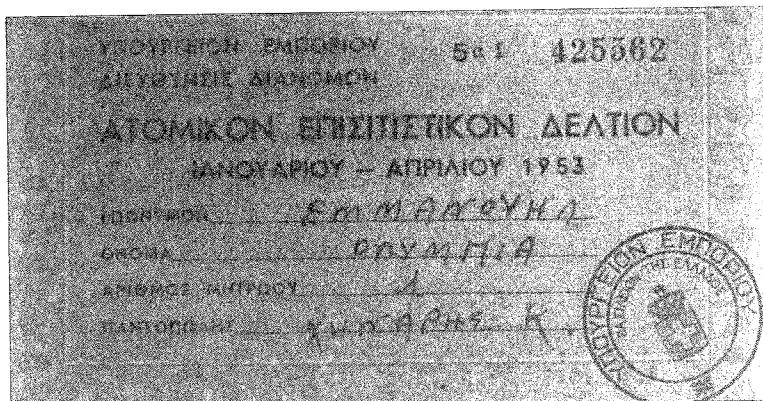
- Προβλήματα στην Αεροπορία (αρχές 1955).

Ισχυρή Κυβέρνηση Αλ. Παπάγου (Συναγερμού) από Νοέμβριο 1952 έως 6/10/1955.

- Σεισμοί Θεσσαλίας και Δυτ. Πελοποννήσου (ΦΣ 1955, σ. 2955, 2967).
- Το Κυπριακό πνευματικό εθνικό πρόβλημα. Συζητήσεις Παπάγου, Μακαρίου, Στεφανόπουλου, Παπανδρέου στις αρχές του έτους. Διάσκεψη για το Κυπριακό. Το 1955 αρχίζει η δράση της Ε.Ο.Κ.Α. στην Κύπρο.
- Διευκολύνεται η αποκατάσταση αιτημάτων (Ν. 3194).
- Υποβοηθείται η διοικητική αποκέντρωση (Ν. 3200).
- Απρίλιος 1955. Συζητούνται στη Βουλή αναφορές Συνεταιρικών Οργανώσεων για την επέκταση των Κοινωνικών ασφαλίσεων στους αγρότες. Υπόσχεση Κυβερνήσεως για σύνταξη νόμου (ΦΣ 1955, σ. 2995).
- Σεπτέμβριος 1955 τουρκικοί βανδαλισμοί στην Κωνσταντινούπολη και Σμύρνη κατά του Ελληνικού στοιχείου, καταστροφές, διαρπαγές όχλου, από παροξυσμό για Κυπριακό. (Σ. 1955, σ. 261). Εντονη διαμαρτυρία Συνομοσπονδίας προς όλους τους Λαούς (ΦΣ 3075, ειδικό τεύχος με φωτογραφίες).
- Ίδρύεται το Ελληνικό Κέντρο Παραγωγικότητας (ΕΛΚΕΠΑ). Στο Δ.Σ. εκπροσωπείται και η Συνομοσπονδία Συνεταιρισμών (ΦΕΚ 67/1955).
- Η διεθνής πολιτική κατάσταση σε αρκετή ένταση μεταξύ των Μεγάλων Δυνάμεων. Συνομιλίες Λονδίνου για αφοπλισμό.
- 6.10.1955. Θάνατος Παπάγου. Με βασιλική προτίμηση ανατίθεται η εντολή για σχηματισμό Κυβέρνησης στον υπουργό Κ. Καραμανλή και όχι στον Αντιπρόεδρο Στ. Στεφανόπουλο. - Ίδρυση της Ε.Ρ.Ε. από Κ. Καραμανλή. (Διάλυση Συναγερμού στις 4/1/1956).
- Δεκέμβριος 1955. Προχωρεί ο εξηλεκτρισμός των χωριών. Εως τότε 300 χωριά συνδέθηκαν (ΦΣ 3094).
- Τιμή χρυσής λίρας (που ήταν το νόμισμα συναλλαγών): Η εξέλιξη κατά την πενταετία 1951-1955 είναι η ακόλουθη:

1951 Ιαν. 226.472 δρχ.	Δεκ. 226.187 δρχ.
1952 Ιαν. 226.481 δρχ.	Δεκ. 187.552 δρχ.
1953 Ιαν. 187.088 δρχ.	Δεκ. 316.484 δρχ.
1954 Ιαν. 325.542 δρχ.	Δεκ. 306,43 νέες δρχ.
1955 Ιαν. 309,43 νέες δρχ.	Δεκ. 317,44 νέες δρχ.
- Τιμές αγροτικών προϊόντων: Βλ. στα περιοδικά «Φωνή των Συνεταιρισμών», «Συνεταιριστικόν Δελτίον», τιμές για κάθε μήνα.

Το 1953 υπέγραψε απόμα το επισιτιστικό δελτίο για άρτο και τρόφιμα.

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ Β

ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΡΙΤΟΙ ΕΝΑΝΤΙ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Η Νομοθεσία περί Συνεταιρισμών (και συγγενικά νομοθετήματα)

Δημοσιεύονται κατά την περίοδο 1951-1955 τα ακόλουθα νομοθετικά κείμενα που αφορούν τους Συνεταιρισμούς:

Κατά το 1951

- Ν. 1646/1951 «Περί κυρώσεως και συμπληρώσεως του Α.Ν. 1500/1950...» ΦΕΚ 14/1951. Αφορά και άρθρο 67, Ν. 602.
- Α.Ν. 1649/1951 «Περί συστάσεως Συνεταιρισμού Ανοικοδομήσεως Σταθμών και εγκαταστάσεως Λεωφορείων Υπεραστικών Συγκοινωνιών (Π.Ε.)» ΦΕΚ 14/1951. Αφορά και Οικοδ., Αυτοκ., Εποπτ., Καταν.
- Α.Ν. 1667/1951 «Περί Λαϊκής κατοικίας» ΦΕΚ 30/1951. Αφορά και Οικοδομικούς.
- Δ. 10.2.1951 «Περί Οργανισμού του Υπουργείου Συντονισμού» ΦΕΚ 50/1951. Αφορά και αρμοδιότητες για Συνεταιρισμούς.
- Ν. 1705/1951 «Περί μεταβιβάσεως των σιταποθήκων της ΚΕΠΕΣ εις τας Γεωργικάς Συνεταιριστικάς Οργανώσεις» ΦΕΚ 87/1951. (ΦΣ 1951 σ. 2043).
- Ν. 1726/1951 «Περί Κώδικος καταστάσεως των Δημοτικών και Κοινοτικών υπαλλήλων» ΦΕΚ 100/1951. Αφορά και άρθρα 15, 56, Ν. 602.
- Ν. 1728/1951 «Περί συμπληρώσεως του άρθρου 12 του Α.Ν. 1086/1946» ΦΕΚ 101/1951. Βλ. Αυτοκιν.
- Α.Ν. 1790/1951 «Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως των περί ενοικιοστασίου βωσκών διατάξεων» ΦΕΚ 124/1951.
- Ν. 1811/1951 «Περί Κώδικος καταστάσεως των Δημοσίων Διοικητικών Υπαλλήλων» ΦΕΚ 141/1951. Αφορά και άρθρ. 15,56, Ν. 602.
- Α.Ν. 1822/1951 «Περί τροπ. και συμπληρ. της περί αποκαταστάσεως αστών προσφύγων κειμένης νομοθεσίας και άλλων τινών διατάξεων» ΦΕΚ 164/1951. Αφορά και Οικοδ.
- Δ. 6/7.6.1951 «Περί απαλλοτριώσεως υπέρ και δαπάναις του Ειδικού Οικοδομικού Συν/σμού Υπαλλήλων Εθνικού Τυπογραφείου Συν. Π.Ε.» ΦΕΚ 167/1951.
- Α.Ν. 1846/1951 «Περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων» ΦΕΚ 179/1951. Αφορά και Υπαλληλικά, Αλληλασφαλιστικά.
- Α.Ν. 1845/1951 «Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως διατάξεων τινων αφορωσών εις την είσπραξιν Δημοσίων Εσόδων» ΦΕΚ 180/1951. Αφορά και άρθρ. 28, Ν. 602.
- Ν. 1870/1951 «Περί κυρώσεως, συμπληρ. και τροπ. του Α.Ν. 1484/1950 «περί διατάξεων τινων αφορωσών την αρμοδιότητα λόγω ποσού των πολιτικών δικαστηρίων και άλλων τινών δικονομικών διατάξεων» ΦΕΚ 207/1951. Αφορά και άρθρ. 12, Ν. 602.
- Α.Ν. 1910/1951 «Περί των προσόδων των Δήμων και Κοινοτήτων» ΦΕΚ 221/1951.
- Δ. 27.10.1951 «Περί απαλλοτριώσεως υπέρ και δαπάναις των Ειδικών Οικοδομικών Συνεταιρισμών Υπαλλήλων 1) Βουλής και 2) Υπ. Γεωργίας» ΦΕΚ 285/1951.

Κατά το 1952

- Ψήφ. 1.1.1952 «Περί ψηφίσεως του υπό της Επιτροπής του ΞΗ'/1949 Ψηφίσματος της Δ' Αναθεωρητικής Βουλής συνταχθέντος νέου Συντάγματος» ΦΕΚ 1/1952. Αφορά και Συνεταιρισμούς. Βλ. το σχετικό βιβλίο Α.Ν. Κλήμη στο Υποκεφ. Ε.
- Σύνταγμα της Ελλάδος 1.1.1952 «Σύνταγμα της Ελλάδος» ΦΕΚ 2/1952. (Βλ. ως άνω).
- Δ. 28.12/3.1.1952 «Περί απαλλοτριώσεως γηπέδου υπέρ και δαπάναις Ειδικού Οικοδομικού Συνεταιρισμού Δικαστικών Υπαλλήλων Αθηνών-Πειραιώς «Οι Άγιοι Αρχάγγελοι» Συν. Π.Ε.» ΦΕΚ 3/1952.
- Δ. 7.2.1952 «Περί Κώδικος Φορολογικών Στοιχείων» ΦΕΚ 25/1952.
- Ν. 2001/1952 «Περί μισθώσεων Ιχθυοτροφείων» ΦΕΚ 50/1952. Αφορά Αλιευτικούς.
- Δ. 6/10.3.1952 «Περί τρόπου διανομής των κτηματομεριδίων του Αναγκαστικού Συνεταιρισμού Διαχ. κοιν. χορτ. και συνιδ. Βέλλου - Κορινθίας» ΦΕΚ 58/1952.
- Ν. 2025/1952 «Περί διευκολύνσεως αστικής στεγασεως και χαρακτηρισμού αυτής ως δημοσίας ωφελείας» ΦΕΚ 61/1952. Αφορά και Οικοδομικούς.
- Ν. 2044/1952 «Περί κυρώσεως, τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του υπ' αριθ. 1822/1951 Α.Ν. «περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως της περί αποκαταστάσεως αστών προσφύγων κειμένης Νομοθεσίας και άλλων τινών διατάξεων» ΦΕΚ 91/1952. Αφορά και Οικοδομικούς.
- Ν. 2063/1952 «Περί κυρώσεως, τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του Α.Ν. 1667/1951 «περί λαϊκής κατοικίας» ΦΕΚ 110/1952. Αφορά και Οικοδομικούς.
- Ν. 2097/1952 «Περί ρυθμίσεως ειδικών τινων περιπτώσεων εφαρμογής του Νόμου περί εισπράξεως δημοσίων εσόδων και άλλων τινών διατάξεων» ΦΕΚ 113/1952. Αφορά και άρθρ. 28, Ν. 602.
- Ν. 2140/1952 «Περί τροποποιήσεως της περί Τ.Α.Ο.Α., Νομοθεσίας» ΦΕΚ 152/1952.
- Ν. 2158/1952 «Περί τροποποιήσεως του

- Ν. 2158/1952 «Περί τροποποιήσεως του από 30 Ιουλίου 1932 Νομ. Διατάγματος «περί τροποποιήσεως του εδαφίου 2 του άρθρου 17 του Νόμου 4878 «Περί Ενώσεως Κιτροπαραγωγών Κρήτης» ΦΕΚ 176/1952.

- Δ. 7.7.1952 «Περί Κώδικος Φορολογικών Στοιχείων» ΦΕΚ 181/1952.

- Ν.Δ. 2167/1952 «Περί καταργήσεως του Γραφείου Προστασίας Ελλην. Σύνων και ρυθμίσεως των λόγω ταύτης προικυπτόντων ζητημάτων» ΦΕΚ 195/1952.

- Ν.Δ. 2185/1952 «Περί αναγκαστικής απαλλοτριώσεως κτημάτων προς αποκατάστασιν ακτημόνων καλλιεργητών και κτηνοτρόφων» ΦΕΚ 217/1952.

- Δ. 7/20.8.1952 «Περί καταργήσεως ταχυδρομικής ατελείας Νομικών Προσώπων κλπ.» ΦΕΚ 261/1952.

- Π.Υ.Σ. 1015/1952 «Περί παραχωρήσεως εκτάσεων του Δημοσίου εις Οικοδομικούς Συνεταιρισμούς» ΦΕΚ 261/1952.

- Ν. 2222/1952 «Περί ελέγχου των απολύσεων μισθωτών» ΦΕΚ 271/1952.

- Ν. 2252/1952 «Περί της διά των Δημοσίων Ταμείων εισπράξεως εσόδων Νομικών Προσώπων και άλλων διατάξεων αφορωσών εις την εισπράξιν των δημοσίων εσόδων» ΦΕΚ 284/1952. Αφορά και άρθρ. 47, Ν. 602.

- Β.Δ. 9.10/5.11.1952 «Περί τύπου και τρόπου κατασκευής λαϊκών κατοικιών» ΦΕΚ 315/1952. Αφορά και Οικοδομικούς.

- Β.Δ. 30.10/14.11.1952 «Περί χαρακτηρισμού και επιλογής δικαιούχων στεγαστικής συνδρομής διά λαϊκήν κατοικίαν» ΦΕΚ 322/1952. Αφορά και Οικοδομικούς.

- Υπ. Απόφ. 25.10/22.11.1952 «Περί τρόπου φορολογίας βιοτεχνικών συνεταιρισμών».

- Ν. 2145/1952 «Περί παραχωρήσεως ποσοστού εκ των εκ των εσόδων των Ιχθυοτροφείων Λιμνοθαλάσσης Μεσολογγίου εις Δήμον Μεσολογγίου και εις τα ειδικά Ταμεία Μεσολογγίου και Αιτωλικού.

- Ν. 2119/1952 «Περί των διά των λεωφορείων συγκοινωνιών». Αφορά Αυτοκιν.

Κατά το 1953

- Δ. 27.1/9.2.1953 «Περί κωδικοποιήσεως διατάξεων αναφερομένων εις την αποκατάστασιν των αστών προσφύγων. Νόμος 2044/1952» ΦΕΚ 27/1953. Αφορά και Οικοδομικούς.

- Ν. 2359/1953 «Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως ενίων των περί Αγροτικής Τραπεζής της Ελλάδος και περί Συνεταιρισμών κειμένων διατάξεων» ΦΕΚ 79/1953. (Τροποποίηση με ΝΔ 2555/53) Κείμενο ΦΣ 1953, σ. 2491.

- Υπ. Απόφ. 31.3.1953 «Περί εισπράξεως εσόδων Αναγκαστικών Συνεταιρισμών Εγγείων Βελτιώσεων παρά των Δημοσίων Ταμείων» ΦΕΚ 91/1953 τ. Β'.

- Δ. 23.3/17.4.1953 «Περί επεκτάσεως και εφαρμογής των διατάξεων του υπ' αριθ. 1584/1939 Α.Ν. και επί των ελωδών και βαλτωδών εκτάσεων του έλους «Κινέτα» Ψάθας-Βιλλίων Αττικής και περί απαλλοτριώσεως και διανομής τούτων υπέρ του Αναγκαστικού Συνεταιρισμού Εγγείων Βελτιώσεων Ψάθας-Βιλλίων» ΦΕΚ 93/1953.

- Δ. 29/30.4.1953 «Περί κωδικοποιήσεως των κειμένων διατάξεων περί αναγκαστικής απαλλοτριώσεως» ΦΕΚ 109/1953. Αφορά και Οικοδομικούς.

- Δ. 10/11.6.1953 «Περί τροποποιήσεως του από 6 Μαρτίου 1952 Β.Δ. Βέλλου-Κορινθίας κλπ.» ΦΕΚ 153/1953. Αφορά χορτονομήν και συνεταιρισμούς.

Ν.Δ. 2501/1953 «Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως ενίων διατάξεων των περί Δασών Νόμων» ΦΕΚ 200/1953. Αφορά και Δασικούς Συνεταιρισμούς

- Ν.Δ. 2511/1953 «Περί ελέγχου ομαδικών απολύσεων» ΦΕΚ 200/1953. Αφορά και Δασικούς Συνεταιρισμούς.

- Ν.Δ. 2555/1953 «Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του Ν. 2359/1953. Αφορά Α.Τ.Ε. και Συνεταιρισμούς.

- Ν.Δ. 2560/1953 «Περί συμπληρώσεως του ν. 2140/1952» ΦΕΚ 234/1953. Αφορά Συνεταιρισμούς Λευκάδας.

- Β.Δ. 18.8/2.9.1953 «Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του από 23/7/46 Β.Δ. περί της υπαλληλικής καταστάσεως του προσωπικού των γεωργικών συνεταιριστικών οργανώσεων» ΦΕΚ 238/1953.

- Β.Δ. 23.10/5.11.1953 ΦΕΚ 249/1953. Αφορά και Οικοδομικούς.

- Ν.Δ. 2584/1953 «Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως διατάξεων του Ν.Δ. 2167/52 «Περί καταργήσεως του Γραφείου Προστασίας Ελληνικών Σύνων» και ρυθμίσεως των λόγω ταύτης προικυπτόντων ζητημάτων» ΦΕΚ 252/1953.

- Ν.Δ. 2586/1953 «Περί τροποποιήσεως της περί Οργανισμού Προστασίας Αμπελουργών Ατικοβιωτίας Νομοθεσίας» ΦΕΚ 252/1953.

- Ν.Δ. 2587/1953 «Περί τροποποιήσεως του Νόμου 359/47 περί αναδιοργανώσεως του Ταμείου Αμύνης Οινόπαραγωγής Θήρας και Θηρασίας» ΦΕΚ 256/1953.

- Δ. 17.10/5.11.1953 «Περί αναγκαστικής απαλλοτριώσεως των αποξηρανθεισών και αποστραγγισθεισών εκτάσεων του έλους «Κινέτα» κτηματικής περιφερείας Ψάθα Βιλλίων υπέρ και δαπάναις του Αναγκ. Συνεταιρισμού Εγγείων Βελτιώσεων Ψάθας - Βιλλίων Αττικής» ΦΕΚ 306/1953.

- Π.Υ.Σ. 1272/30.11.1953 «Περί καθορισμού των επιτοκίων χορηγήσεων των Τραπεζών» ΦΕΚ 339/1953.

Κατά το 1954

- Ν.Δ. 2756/1954 «Περί κυρώσεως νομοθετημάτων περιόδου ξενικής κατοχής, αφορώντων την Υπηρεσίαν Αλιείας Υπουργείου Βιομηχανίας, συμπληρώσεως και καταργήσεως τινών εξ αυτών» ΦΕΚ 32/1954. Αφορά και Αλιευτικούς και Εποπτείαν.
- Π.Υ.Σ. 545 14/22.5.1954 «Περί εγκρίσεως αποφάσεως της Νομισματικής Επιτροπής «περί καθορισμού επιτοκίου διά τα υπό της ΑΤΕ χορηγούμενα δάνεια εις αλιευτικές επιχειρήσεις» ΦΕΚ 100/1954.
- Ν.Δ. 2888/1954 «Περί κυρώσεως Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος» ΦΕΚ 139/1954. Αφορά και Δασικούς, Χορτονομής, Οικοποιεία Αττικής.
- Ν.Δ. 2906/1954 «Περί τροπ. και συμπληρ. του Α.Ν. 1563/1950 περί ιδρύσεως Αυτ. Οικοδομ. Οργαν. Αξιωμ. του Στρατού» ΦΕΚ 155/1954. Αφορά Οικοδομικούς.
- Ν.Δ. 2936/1954 «Περί τροποποιήσεως της περί στεγασεως αναπήρων και θυμάτων πολέμου νομοθεσίας» ΦΕΚ 168/1954. Αφορά και Οικοδομικούς.
- Ν.Δ. 3026/1954 «Περί του Κώδικος των Διηγθρών» ΦΕΚ 235/1954. Αφορά και άρθρ. 82, Ν. 602.
- Ν.Δ. 3090/1954 «Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του Νόμου 2063/1952 «περί κυρώσεως, τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του Α.Ν. 1663/1951 «περί Λαϊκής Κατοικίας» ΦΕΚ 250/1954. Αφορά και Οικοδομικούς.
- Ν.Δ. 3033/1954 «Περί των εσόδων των δήμων και κοινοτήτων» ΦΕΚ 258/1954. Αφορά και άρθρ. 86, Ν. 602 και Δασικούς.

Κατά το 1955

- Δ. 20.3.1955 «Περί αυξήσεως της λόγω ποσού αρμοδιότητος των Ειρηνοδικών» ΦΕΚ 80 και 81/1955. Αφορά και άρθρο 12 Ν. 602.
- Ν. 3200/1955 «Περί διοικητικής αποκεντρώσεως» ΦΕΚ 97/1955. Αφορά και Εποπτείαν Αστικών.
- Ν. 3217/1955 «Περί αγοράς υπό του Δημοσίου εκτάσεων του ΟΔΕΠ» ΦΕΚ 109/1955. Αφορά και Οικοδομικούς.
- Ν. 3238/1955 «Περί της διαχειρίσεως δημοτικών ή κοινοτικών περιουσιών προερχομένων εξ ιδιωτικών βoscών, και άλλων τινών διατάξεων» ΦΕΚ 125/1955. Αφορά χορτονομίην.
- Δ. 28.6.1955 «Περί εξαιρέσεως από της κατά την παράγραφον 1 του άρθρου 1 του νόμου 3200/1955, αρμοδιότητος των νομαρχών αντικειμένων τινών αρμοδιότητος του Υπουργείου Εργασίας» ΦΕΚ 162/1955. Αφορά και Εποπτείαν Αστικών.
- Δ. 28.6.1955 «Περί εξαιρέσεως από της, κατά την παρ. 1 του άρθρου 1 του Νόμου 3200/1955, αρμοδιότητος των νομαρχών αντικειμένων τινών αρμοδιότητος του Υπουργείου Γεωργίας» ΦΕΚ 162/1955. Αφορά και Εποπτείαν.
- Δ. 28/6/55 (παρόμοιο) για Υπουργείο Βιομηχανίας. Βλ. ΦΕΚ 162/1955. Αφορά και Εποπτείαν Συνεταιρισμών.
- Ν.Δ. 3323/1955 «Περί φορολογίας του εισοδήματος» ΦΕΚ 214/1955. Αφορά και άρθρο 46, Ν. 602.
- Ν.Δ. 3325/1955 «Περί της συνθέσεως των μικτών ορκωτών δικαστηρίων και των κατά τον Α.Ν. 533/1945 Ειδικών Δικαστηρίων» ΦΕΚ 223/1955. Αφορά και άρθρο 39, Ν. 602.
- Ν.Δ. 3361/1955 «Περί οργανώσεως της οικονομικής επιμετείας της επαρχίας Αττικής» ΦΕΚ 247/1955. Αφορά Οικονομικούς Συνεταιρισμούς (ΦΣ 1956, σ. 3167).
- Ν.Δ. 3388/1955 «Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του Ν.Δ. 3033/54 «περί των εσόδων των δήμων και κοινοτήτων» και άλλων τινών διατάξεων» ΦΕΚ 260/1955. Αφορά και χορτονομίην.
- Ν.Δ. 3396/1955 «Περί των αρμοδιοτήτων της Διεθνήσεως Επιθεωρήσεως και Ελέγχου του Υπουργείου Εργασίας» ΦΕΚ 276/1955. Αφορά και Εποπτείαν.
- Π.Υ.Σ. 2306 της 16/24.12.1955 «Περί παρατάσεως προθεσμίας άρθρου 1 ΣΤ/1946 Ψηφίσματος «περί της ισχύος και της εκκαθαρίσεως Νομοθετημάτων της περιόδου των Κυβερνήσεων εχθρικής κατοχής» ΦΕΚ 345/1955.
- Ν. 3475 «Περί τυποποιήσεως ναπών αγροτικών προϊόντων και ιδρύσεως κεντρικών και τοπικών αγορών αυτών. ΦΕΚ 353/1955.
- Ν. 3484/1955 «Περί μέτρων προστασίας της σταφίδος σουλτανίνας» ΦΕΚ 353/1955. Αφορά και ΚΣΟΣ.
- Ν.Δ. 3424/1955 «Περί ευθύνης των αγοραστών προϊόντων». Ποινές στους καθυστερούντες την πληρωμή (ΦΣ 1956, σ. 3168).
- Ν. 3487/1955 «Περί Κοινωνικής Ασφάλισης των Αγροτών» ΦΕΚ 354/1955.
- Δ. 26.9.1955 «Περί κωδικοποιήσεως των περί προστασίας Κορινθιακής σταφίδος και περί Αυτονόμου Σταφιδικού Οργανισμού διατάξεων».

- Σύνταγμα και Συνεταιρισμοί

Για το θέμα βλ. αναλυτικά το βιβλίο Α. Ν. Κλήμη «Το Ελληνικό Σύνταγμα και η Συνεταιριστική κίνηση» Αθήνα 1952. Η αναθεώρηση άρχισε με το ψήφισμα ΞΗ/1949 της Αναθεωρητικής Βουλής της 31/3/1946, η Επιτροπή της οποίας περιέλαβε στο Σύνταγμα που ψήφισε στις 23/12/1949 ειδικό άρθρο (το 109) που περιλαμβάνεται τελικά στο Σύνταγμα που ψηφίστηκε στη συνεδρίαση ΚΘ (21/12/1951) ως Ψήφισμα από τη Βουλή των Εκλογών της 9 Σεπτεμβρίου 1951. (ΦΕΚ 2/1.1.1952).

Για νεότερες τροποποιήσεις του Συντάγματος βλ. το βιβλίο Α.Ν. Κλήμη-Ολ. Καμινάρη «Οι Συνεταιρισμοί και τα Ελληνικά Συντάγματα», Αθήνα, 1975.

Σχέδιο νόμου για τους αστικούς συνεταιρισμούς

Σχέδιο νόμου ετοίμασε το Υπουργείο Εργασίας για τους αστικούς γενικά συνεταιρισμούς. Σε αυτό αναφέρεται και το σχολιάζει αναλυτικά ο Δ.Θ. Πάνος στο Σ. 1951, σ. 55 και 75. Επίσης ο Α.Ν. Κλήμης στη ΦΣ 1951, σ.2089.

Έπειτα από αντιδράσεις (κυρίως για τον τρόπο που καταρτίστηκε το νομοσχέδιο) και με πρωτοβουλία του Διοικητή της Α.Τ.Ε. Αλ. Μυλωνά συγκροτήθηκε Επιτροπή αντιπροσωπευτική των αρμοδίων Υπουργείων, Α.Τ.Ε., Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών και ειδικών ώστε η τροποποίηση που θα γινόταν να αφορά τον εκσυγχρονισμό όλης της νομοθεσίας Συνεταιρισμών σύμφωνα με τις υπάρχουσες ανάγκες και όχι μόνο τους Αστικούς, για να μην διασπαστεί η νομοθεσία Συνεταιρισμών. (Βλ. Σ. 1951, σ. 127). Και Δ/ΑΤΕ, τ. 56/1952/1951. Δυστυχώς και η Επιτροπή αυτή (όπως και προηγούμενες, κατά καιρούς) δεν πρόσφερε έργο.

Η φορολογία και οι Συνεταιρισμοί

Αναλυτικά σε μελέτη του εξετάζει το θέμα, νομικά συνεταιριστικά, ο Π. Χασαπόπουλος στο Σ. 1951, σ. 36, 80, 99, 139 (και κατά το 1952). Δίνει στην αρχή την ιδιόμορφη υπόσταση του Συνεταιρισμού και στη συνέχεια εξετάζει όλο το φορολογικό (που ισχύει και που πρέπει να ισχύει) στη φορολογία καθαρών προσόδων αναλυτικά, επιτηδεύματος, φόρους υπέρ τρίτων, κύκλου εργασιών, δαμολογικά, κλπ., σε ότι αφορά τους Συνεταιρισμούς.

Νέα κίνηση για τροποποίηση της νομοθεσίας

Νέες ανησυχίες για τροποποίηση της νομοθεσίας Συνεταιρισμών και Α.Τ.Ε. από την νέα Κυβέρνηση του 1952. Βλ. Σ. Ιανουαρίου 1953, σ. 1. Γράφει:

«Τελευταία ακούεται ότι επικρατούν γνώμες ν' αναθεωρηθεί το καθεστώς των γεωργικών συνεταιρισμών, καθώς και ο οργανισμός και οι αρμοδιότητες της Αγροτικής Τράπεζας. Οι πληροφορίες αυτές είναι φυσικό να προκαλούν ανησυχία στους ενδιαφερομένους οργανισμούς και τον αγροτικό κόσμο που εξυπηρετούν, και μάλιστα επειδή είναι άγνωστες οι προθέσεις και οι σκοποί που επιδιώκονται. Θα είναι ευτύχημα αν οι ενδεχόμενες μεταρρυθμίσεις είναι σύμφωνες με τις κατευθύνσεις που έχει χαράξει ήδη η συνεταιριστική κίνηση πριν από πολλά χρόνια, με βάση τη θεωρία του Συνεργατισμού και την ελληνική πραγματικότητα.

Ο συνεταιρισμένος κόσμος θα είναι ευτυχής, αν το χρόνο αυτό που αρχίζει πραγματικά και

ένα μόνο μέρος από τις υποδείξεις που έχει κάμει η συνεταιριστική κίνηση σχετικά με πολλά βασικά ζητήματα που την αφορούν.

Η συνεταιριστική μας κίνηση, στο δύσκολο και ανηφορικό δρόμο που βάδισε στα σαράντα περσιού χρόνια της ζωής της, συχνά συνάντησε εμπόδια. Αυτό είναι φυσικό, αφού είναι κίνηση νέα και δημιουργική που γίνεται από αδύναμους και φτωχούς ανθρώπους, που ζητούν με την αυτοβοήθεια και την ειρηνική κοινή προσπάθεια να εδραιώσουν μια κοινωνία που να μη σπρίζεται στο στεγνό ανταγωνισμό αλλά στην αλληλοβοήθεια και τη συνεργασία. Φανερό είναι πως οι αντίπαλοι, που άθελά του δημιουργεί ο Συνεργατισμός, συχνά ισχυροί, δε συμπάθουν τη χειραφέτηση αυτή και σε κάθε ευκαιρία

Μεγάλες οι αντιδράσεις εναντίον των Συνεταιρισμών (βλ. στην επόμενη σελίδα). Τα συνεταιριστικά στελέχη κάθε τόσο προσπαθούν για τη συνεταιριστική ανάπτυξη, με συγκεντρώσεις και ενέργειες.

χρησιμοποιούν ποικίλα μέσα για ν' ανακόψουν τη δημιουργική πορεία του.

«Ο Συνεταιριστής» λυπάται πραγματικά γιατί η ασθένεια του διευθυντή του τον αναγκάζει να περιορίσει μόνο στις παρατηρήσεις αυτές και να διατυπώσει τη γνώμη και την ελπίδα ότι οι φήμες που κυκλοφορούν τον τελευταίο καιρό είναι ανεύθυνες και δεν εκφράζουν τις πραγματικές αντιλήψεις των αρμοδίων κυβερνητικών παραγόντων.

Πιστεύει ότι όσα λέγονται και γράφονται είναι απλοί πόθοι των αντιπάλων της συνεταιριστικής ιδέας, που η αντίθεσή τους αυξάνει όσο ο Συνεργατισμός προοδεύει και επιβάλλεται. Και είναι, αληθινά, αξιοσημείωτα τα τελευταία χρόνια η πρόοδος και η επιβολή του Συνεργατισμού, ιδιαίτερα στις προμηθευτικές εργασίες, την κατεργασία των προϊόντων και προπάντων στην εξασφάλιση δίκαιης τιμής κατά τη διάθεσή τους για χάρη των παραγωγών...»

Αργότερα γίνονται παρατηρήσεις πάνω στο νομοσχέδιο που κατατέθηκε στη Βουλή (βλ. Σ. 1953, σ. 32, 46).

Τελικά δημοσιεύεται ο Α.Ν. 2359 περί συμπληρώσεως ενίων διατάξεων περί Α.Τ.Ε. και Συνεταιριστικών Οργανώσεων (Φ.Ε.Κ. 79/1953). Τροποποίηση αυτού βλ. με νέο Ν.Δ. (Σ. 1953, σ. 127).

Άλλα κείμενα για τη νομοθεσία

- Το 1954 γίνεται σχέδιο νόμου του Υπουργείου Γεωργίας για «παραγωγικούς συνεταιρισμούς». Ιδέα για εισαγωγή θεσμού Ανων. Εταιρείας για τους αγρότες ώστε να συγκεντρωθούν κεφάλαια σε ισχυρές αγροτικές επιχειρήσεις. Μειονεκτήματα. Ανάλυση και συνεταιριστική κριτική στο νόμο βλ. στο Σ. 1954, σ. 83, από Δ.Θ. Πάνο.

- Η εξέλιξη της συνεταιριστικής νομοθεσίας διεθνικά. Βλ. Σ. 1955, σ. 9.

- Η νομοθεσία περί Συνεταιρισμών. Απόψεις Τ. Χασαποπούλου. Βλ. Σ. 1955, σ. 131.

Αντιδράσεις κρατικές στο έργο των Συνεταιριστικών Οργανώσεων και αντιμετώπισή τους.

Όσο διευρύνεται το έργο των Συνεταιριστικών Οργανώσεων τόσο πληθύνουν και οι αντιδράσεις εναντίον (βλ. στο Υποκ. ΣΤ/1). Χαρακτηριστικά τα βασικά κείμενα «Μερικές σκέψεις γύρω στις σύγχρονες εκδηλώσεις του Συνεργατισμού» (Σ 1951, σ. 25) και «Μάταιες αντιδράσεις και αδικαιολόγητες επιφυλάξεις» (Σ 1954, σ. 49) στα οποία γίνεται ιστορική έκθεση και κριτική των αντιδράσεων με πίστη στην αξία και ζωτικότητα των Συνεταιρισμών.

Χαρακτηριστικές αντιδραστικές εκδηλώσεις κατά την περίοδο αυτή (πέρα από τα αντιδραστικά νομοθετήματα) βλ. στη ΦΣ σ. 2208, 2321, 2348, 2390, 2223, 2461, 2447.

- Έντονα σημειώματα στη ΦΣ 1953, σ. 2461 και 2613 για τους αυτοαποκαλούμενους «φυσικούς φορείς του εμπορίου» και «παραγωγικές τάξεις». Και για τους αυτοκινητιστές». (Βλ. ΦΣ 1953, σ. 2461, 2470 για τα ΚΤΕΦΑ).

- Η προστασία της παραγωγής και η ελευθερία του εμπορίου. Σχολιάζονται τελευταίες κυβερνητικές ενέργειες (ΦΣ 1953, σ. 2531).

- Έντονη απάντηση στον αρθρογράφο του «Αγροτικού Ταχυδρόμου» της Εταιρίας Διπλασμάτων που «ανήκει εις τον κ. Μποδοσάκη Αθανασιάδη, όστις ασχολείται με τόσας πολλαπλές επιχειρήσεις και έχει ως Πρόεδρον αυτής ένα τώως Πρωθυπουργόν και εν αποστρατεία Ναύαρχον» με στοιχεία και αναλυτικά για πολλά θέματα (ΦΣ 1953, σ. 2515).

- Για «εσκεμμένη επίθεση» βλ. ΦΣ 1954, σ. 2671.

- Έντονη απάντηση στις ενεργειες του Εμπορικού Συλλόγου Πειραιά Δ. Κουμς από τον Κλ. Αλμπάνη, Δ/ντή Ε.Γ.Σ. Χαλκιδικής με τίτλο «Κάτω τα χέρια από τις Συνεταιριστικές Οργανώσεις» (ΦΣ 1954, σ. 2878).

- Αναλυτικό κείμενο για τις επιθέσεις κατά των κεντρικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων και της ηγεσίας του Συνεργατισμού. Εντονη απάντηση στον τέως Διοικητήν Α.Τ.Ε. Κ. Βερροϊόπουλον. Επίσης στον Πανελλήνιο Σύνδεσμο Εξαγωγέων, τον Εμπορικό Σύλλογο Πειραιώς για τις καθόβουλες εκφράσεις και ενέργειές τους. Αναφέρεται και στο περίφημο θέμα της δίκης των σάκκων της Σ.Π.Ε. και στις προσπάθειες του Λαϊκού Κόμματος να χρησιμοποιήσουν τα συνεταιριστικά στελέχη. (αναλυτικά ΦΣ, σ. 2922).

- Για το θέμα της δίκης των σάκκων, βλ. στο ΣΤ/1 για τη Σ.Π.Ε..

- Νέα επίθεση κατά των Συνεταιρισμών τον Αύγουστον 1955 στη διάσκεψη των Εμποροβιομηχανικών Επιμελητηρίων (αναλυτικά ΦΣ 1955, σ. 3041)

Η κρατική Εποπτεία των Συνεταιρισμών (από Α.Τ.Ε.)

Τακτικό και αρκετά υποβοηθητικό (όχι τέλειο) το έργο της Εποπτείας που ασκεί η Α.Τ.Ε.

Κατά το 1951 έγιναν από την Εποπτική Υπηρεσία της Α.Τ.Ε. οι παρακάτω έλεγχοι σε Γεωργικούς Συνεταιρισμούς (πλην δασικών και αλιευτικών Συνεταιρισμών).

<u>Γενικοί Έλεγχοι</u>		<u>Ειδικό Έλεγχοι</u>	
Ελαιουργικών	165	Ελαιουργικών εργασιών	504
Γαλακτοκομικών	45	Γαλακτοκομικών εργασιών	217
Οινοποιητικών	27	Οινοποιητικών εργασιών	16
Αλωνιστικών εργασιών	23	Αλωνιστικών εργασιών	23
Διαφόρων άλλων		Άλλων Εργασιών	66
Συνεταιρισμών	1.212		
<u>Σύνολο</u>	<u>1.472</u>	<u>Σύνολο</u>	<u>1.148</u>

Γνωματεύσεις

επί αιτουμένων Δανείων Μέσης - Μακράς προθεσμίας υπό Συνεταιρισμών 251.

Επιθεωρητάι και Επόπται Συνεταιρισμών ΑΤΕ

Στην αρχή της περιόδου η σύνθεση του Εποπτικού Προσωπικού στην περιφέρεια ήταν η ακόλουθη:

1η. Επιθεώρησης Συνεταιρισμών (Αλεξανδρούπολις)

Επιθεωρητής Δημήτριος Λίτος

Επόπται

- 1) Υπ/μα Αλεξ/πόλεως Βασ. Αδαμόπουλος
- 2) " Κομοτινής Αρ. Φίλης
- 3) " Σουφλίου Ιωαν. Παπαβασιλόπουλος
- 4) " Διδυμοτείχου Αθ. Διαμαντόπουλος
- 5) " Ορεστιάδος Γεωργ. Αργυρόπουλος

2α. Επιθεώρησης Συνεταιρισμών (Καβάλα)

Επιθεωρητής Κωνστ. Πόδας

Αναπληρωτής Επιθεωρητού Ιωάν. Παρασχίδης

Επόπται

- 1) Υπ/μα Ξάνθης Ιωάν. Δρακουλάκος - Ιωάν. Δεματάκης

- 2) " Δράμας Γ. Προκοπίδης
- 3) " Χρυσουπόλεως Σωκρ. Παπαδόπουλος
- 4) " Ελευθερουπόλεως Ευ. Καββαδίας

3η. Επιθεώρησης Συνεταιρισμών (Σέρραι)

Επιθεωρητής Γ. Κυριακίδης

Επόπται

- 1) Υπ/μα Σερρών Ν. Σταθερός
- 2) " Σιδ/στρου Ιωάν. Λογοθέτης
- 3) " Ν. Ζίχνης Παπακωνσταντίνου
- 4) " Νιγρίτης Μιχ. Σακκαδάκης

4η. Επιθεώρησης Συνεταιρισμών (Θεσσαλονίκη)

Επιθεωρητής Μιχ. Καστρέτσιος

Αναπληρωτής Επιθεωρητού Ι. Μπέικος

Επόπται

- 1) Υπ/μα Θεσσαλονίκης Δ. Πεντζίκης
- 3) " Κατερίνης Αν. Μιχαλόπουλος
- 3) " Ν. Μουδανιών Κ. Πέτρου

5η. Επιθεώρησης Συνεταιρισμών (Θεσσαλονίκη)

Επιθεωρητής Γρηγ. Χρησιδής

Αναπληρωτής Επιθεωρητού Ευαγ. Διαρμισιάκης

Επόπται

- 1) Υπ/μα Λαγκαδά Δ. Πλαταρίδης - Γρ. Παπαδάκος
- 2) " Κιλκίς Ευστ. Παρχαρίδης - Σωκρ. Χριστοδούλου
- 3) " Γιαννιτσών Δ. Νικίτας
- 4) " Αξιουπόλεως Ανδρεαδάκης
- 5) " Βερροίας Βασ. Ντομένος
- 6) " Εδέσσης Παν. Τζότζορας

6η. Επιθεώρησης Συνεταιρισμών (Κοζάνη)

Επιθεωρητής Κ. Κρητικός

Αναπληρωτής Επιθεωρητού Κ. Πούλιος

Επόπται

- 1) Υπ/μα Κοζάνης Ι. Κουτσομύτης - Κ. Γκουνάτσος
- 2) " Πτολεμαΐδος Φουκαράκης
- 3) " Φλωρίνης Αρ. Καλής
- 4) " Καστοριάς Ζωρζάκης

7η. Επιθεώρησης Συνεταιρισμών (Ιωάννινα)

Επιθεωρητής Κων. Κοντοδήμας

Επόπται

- 1) Υπ/μα Ιωαννίνων Σωτ. Παρασκευόπουλος - Β. Παναγόπουλος
- 2) " Δελβινακίου Μπέτζιος

8η. Επιθεώρησης Συνεταιρισμών (Πρέβεζα)

Επιθεωρητής Αρ. Πάτρας

Επόπται

- 1) Υπ/μα Πρεβέξης Αγαμ. Μιχαηλίδης
- 2) " Αρτης Σ. Τρουγκάκος
- 3) " Λευκάδος Σπ. Ζαβιτσάνος
- 4) " Αργοστολίου Ιωάν. Ορφανός

9η. Επιθεώρησης Συνεταιρισμών (Λάρισα)

Επιθεωρητής Ε. Μάικελ

Επόπται

- 1) Υπ/μα Λαρίσης Χρ. Χανής - Γρ. Λιβαδάς - Μιχ. Ορφανός
- 2) " Καρδίτσας Ν. Θεοδώρου
- 3) " Τρικάλων Δ. Δριτσόπουλος
- 4) " Τυρνάβου Νικ. Διαμαντόπουλος
- 5) " Καλαμπάκας Ιωάν. Σιάννος

10η Επιθεώρησης Συνεταιρισμών (Βόλος)

Επιθεωρητής Αδάμ Αδάμ

Αναπληρωτής Επιθεωρητού Τιμ. Κουτσιούμπας

Επόπται

- 1) Υπ/μα Βόλου Ν. Καπιτσαλάς - Γ. Κωνσταντινίδης
- 2) " Φαρσάλων Θ. Σφακιανάκης
- 3) " Λαμίας Δ. Ριζομάρκος - Εμ. Κοκολάκης
- 4) " Δομοκού Χρ. Σκρίτης

11η Επιθεώρησης Συνεταιρισμών (Αγρινίου)

Επιθεωρητής Ιωάν. Καλύβης

Επόπται

- 1) Υπ/μα Αγρινίου Γ. Κονίκης - Εμ. Σωπασάκης
- 2) " Μεσολογγίου Ν. Πατρίκιος - Ν. Τσελεπής
- 3) " Ναυπάκτου Μπεκιάρης
- 4) " Αμφίσσης Αγγ. Παρασκευαΐδης

12η. Επιθεώρησης Συνεταιρισμών (Αθήναι Μητροπόλεως 9)

Επιθεωρητής Ευτ. Τριανταφυλλίδης

Αναπληρωτής Επιθεωρητού Ευαγ. Παπαθέου

Επόπται

- 1) Υπ/μα Αττικής Αλ. Χρυσομάλλης - Αθ. Σακελλάριος - Ευστ. Σπανός
- 2) " Θηβών Εμ. Παλληκαράκης
- 3) " Λεβαδείας Δ. Κόμης - Μίλτ. Πινάτσης
- 4) " Αταλάντης Ηλ. Κούκιος

13η Επιθεώρησης Συνεταιρισμών (Αθήναι Φρ. Ρούσβελτ 58)

Επιθεωρητής Κ. Αδαμόπουλος

Αναπληρωτής Επιθεωρητού Κ. Νικολαΐδης

Επόπται

- 1) Υπ/μα Χαλκίδος Γρ. Μουζακίτης - Αθ. Γιαμάς
- 2) " Ιστιαίας Γ. Τσιτσάρας
- 3) " Κύμης Α. Νάκας
- 4) " Νάξου Αλ. Ευθυμίου

- 5) " Σύρου Μιχ. Κελέσογλου - Γ. Σοφιανόπουλος
- 6) " Πειραιώς Δ. Μουσαδάκος

14η. Επιθεώρησης Συνεταιρισμών (Πάτραι)
Επιθεωρητής Π. Πανουτσόπουλος
Αναπληρωτής Επιθεωρητού Μ. Δασκαλάκης
Επόπται

- 1) Υπ/μα Πατρών Δ. Αυγερόπουλος - Ευθ. Γιαννούλης
- 2) " Αιγίου Ξεν. Σακελλαρίου - Α. Σωτηρόπουλος
- 3) " Ζακύνθου Γ. Μαλέμης

15η Επιθεώρησης Συνεταιρισμών (Πύργος)
Αναπληρωτής Επιθεωρητού Κ. Βασματζίδης
Επόπται

- 1) Υπ/μα Πύργου Απ. Γιαννακόπουλος
- 2) " Αμαλιάδος Ι. Βαρτζελιώτης
- 3) " Λεχαινών Ι. Κολόκας
- 4) " Κρεσταινών Π. Κωνσταντόπουλος
- 5) " Ζαχάρος Ν. Συράκος

16η. Επιθεώρησης Συνεταιρισμών (Τρίπολις)
Επιθεωρητής Π. Βασιλειάδης
Αναπληρωτής Επιθεωρητού Χρ. Ρούλιας
Επόπται

- 1) Υπ/μα Τριπόλεως Α. Μαντάς - Γ. Κομνηνός
- 2) " Μεγαλοπόλεως Αγγελόπουλος
- 3) " Σπάρτης Ε. Τσαγκαρούλης
- 4) " Γυθείου Αγ. Θεοδώρου
- 5) " Ναυπλίου Δ. Πρόκος - Κ. Ψαρρός (Ενωσιν Συνεταιρισμών)
- 6) " Αργους Εμ. Πετράκης

17η. Επιθεώρησης Συνεταιρισμών (Καλάμια)
Επιθεωρητής Φ. Φραγκογιαννόπουλος
Αναπληρωτής Επιθεωρητού Π. Βρακάς
Επόπται

- 1) Υπ/μα Καλαμών Κ. Μενουδάκης
- 2) " Μεσσήνης Αγ. Τράστας - Γ. Καραγιαννάκος
- 3) " Μελιγαλά Ορ. Λαμπρόπουλος
- 4) " Πύλου Κ. Καπερώνης
- 5) " Γαργαλιάνων Αν. Παπαδόπουλος

18η. Επιθεώρησης Συνεταιρισμών (Μυτιλήνη)
Επιθεωρητής Ν. Μωραΐτης
Αναπληρωτής Επιθεωρητού Σωτ. Βασιλόπουλος
Επόπται

- 1) Υπ/μα Μυτιλήνης Ε. Κουτούγκας - Γ. Βόσκογλου - Μιχ. Σκολιανός
- 2) " Χίου Ε. Μανίδης
- 3) " Σάμου Α. Παπαϊωάννου
- 4) " Λήμνου Ε. Κορκίδης

Ο Σύλλογος των Εποπτικών σε τιμητική συγκέντρωση-ομιλία τον Μάρτιο 1970 (μετά από συνεστίαση προς τιμήν του μεγάλου συνεταιριστική Θεοδ. Τζωρτζάκη). Ομιλεί ο συνεταιριστής Δ.Θ.Πάνος.

19η. Επιθεώρησης Συνεταιρισμών (Χανιά)

Επιθεωρητής Ρουσσάκης Ιωάν.

Αναπληρωτής Επιθεωρητού Μετζιδάκης Νικ.

Επόπται

- 1) Υπ/μα Χανίων Κ. Αρχοντάκης - Γ. Γιαννακάκης - Στ. Χριστοδουλάκης
- 2) " Ρεθύμνου Ιωάν. Καράλης - Ιωάν. Νιωτάκης

20η. Επιθεώρησης Συνεταιρισμών (Ηράκλειον)

Επιθεωρητής Ηλ. Μπερνιδάκης

Αναπληρωτής Επιθεωρητού Εμ. Φούμης

Επόπται

- 1) Υπ/μα Ηρακλείου Αλ. Κανετάκης - Εμ. Πατεριανάκης
- 2) Υπ/μα Ιεράπετρας Γ. Περασιωνάκης
- 3) " Σητείας Εμ. Χουρδάκης
- 4) " Αγ. Νικολάου Κ. Σαριδάκης

21η. Επιθεώρησης Συνεταιρισμών (Κόρινθος)

Επιθεωρητής Π. Σουμίλας

Αναπληρωτής Επιθεωρητού Π. Σαραντέας

Επόπται

- 1) Υπ/μα Κορίνθου Δ. Νοταράς
- 2) " Κιάτου Αλ. Μανάρας
- 3) " Νεμέας Γ. Αντωνόπουλος

22α. Επιθεώρησης Συνεταιρισμών (Ρόδος)

Επιθεωρητής Δ. Κανελλόπουλος

Αναπληρωτής Επιθεωρητού Ανδρ. Κούτρας

Επόπται

- 1) Υπ/μα Ρόδου Δ. Σακελλάριος
- 2) " Κω Σπ. Κοντέσης

23η. Επιθεώρησης Συνεταιρισμών (Κέρκυρα)

Επιθεωρητής Α. Δελφός

Επόπται

- 1) Υπ/μα Κερκύρας Α. Τριβυζάς

Επιθεώρησης Κεντρικών Γεωργ. Συνεταιριστικών Οργανώσεων (Αθήναι)

Επιθεωρητής Π. Πρωτονοτάριος

Αναπληρωτής Επιθεωρητού Ε. Γραμματικός

Επόπται Γ. Κουδουμνάκης - Ν. Νάσσοσ - Γ. Καλούλης - Ι. Σωτηράκης -
Ι. Κανέλλος - Δ. Γεωργιάκης.

- Το 1955 διαγωνισμός για την πρόσληψη 40 νέων Εποπτών. (Σ. 1955, σ.306).
- Στοιχεία για τη δράση της Εποπτείας Α.Τ.Ε. κατά το 1955, με αρκετά στοιχεία
και για τη δραστηριότητα της συνεταιριστικής κινήσεως, βλ. Σ. 1956, σ. 99.

Η υποβοήθηση του Κράτους - Α.Τ.Ε. προς τους Συνεταιρισμούς

Σε προηγούμενες σελίδες υπάρχουν τα σχετικά με την ψήφιση του άρθρου του Συντάγματος του 1952 για υποβοήθηση των Συνεταιρισμών (βλ. αναλυτικά βιβλίο Αριστ. Κλήμη «Το Ελληνικό Σύνταγμα και η Συνεταιριστική Κίνηση»).

Επίσης δόθηκαν τα στοιχεία για τα νομοθετήματα της περιόδου που άλλα είναι ενισχυτικά και άλλα δυσχεραίνουν τη συνεταιριστική δραστηριότητα.

- Την γενικότερη συμβολή του Κράτους στην επέκταση του Συνεργατισμού προβάλλει η Δ. Πετρουντζή, Διευθύντρια στο Υπουργείο Γεωργίας αρμόδια για τους Συνεταιρισμούς (βλ. Σ. 1955, σ. 121).

- Για τις αντιδράσεις που διαρκώς γίνονται πιο έντονες, κυρίως εναντίον των κεντρικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων επειδή περιορίζουν τα ισχυρά εκμεταλλευτικά συμφέροντα και τις αυτοαποκαλούμενες «παραγωγικές τάξεις» των εμπόρων, βλ. σε σημείωμα στο Σ. 1955, σ. 45 που αναφέρει στοιχεία κινήσεων εναντίον των Σ.Ε.Κ.Ε., Σ.Π.Ε., Ελαιουργικής. Και τονίζει ότι χρειάζεται συστηματική διαφώτιση της κοινής γνώμης.

Προς την κατεύθυνση αυτή εκδηλώθηκε αποφασιστικά η Διοίκηση της Α.Τ.Ε. με την εγκύκλιο της 12/18.6.1955 που υπογράφει ο νέος Διοικητής Σ. Πετρόπουλος και απευθύνεται σε όλες τις Υπηρεσίες της (με κοινοποίηση στη Συνομοσπονδία και τις Ενώσεις Γ. Συνεταιρισμών). Είναι καθοδηγητικό κείμενο ευρύτερης σημασίας που πάντα πρέπει να ισχύει. (Σ. 1955, σ. 247 και 248).

- Για την «εσκεμμένη επίθεση» κατά των Συνεταιρισμών από τους εκπροσώπους της κερδοσκοπίας βλ. στοιχεία και κρίσεις στη ΦΣ 1954, σ. 2671 (και πολλές άλλες περιπτώσεις πιο πάνω).

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓ. ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ
ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1951-1955

- Εργασία που επιμελήθηκε υπηρεσιακά το 1952 ο γράφων, (σε συνεργασία με την Διεύθυνση Συνεταιρισμών) δίνει αναλυτικά στοιχεία του 1951 (τοπικά κατά Υπ/τα Α.Τ.Ε., περιφερειακά κατά Γεωγραφ. Διαμερίσματα και συνολικά της Ελλάδας). Θα ήταν ευτύχημα και πολύ χρήσιμο αν κάποια σημερινή αρμόδια υπηρεσία συγκέντρωνε και έδινε παρόμοια στοιχεία για το 1991 και αργότερα για το 2.000 ώστε να είναι δυνατές σχετικές συγκρίσεις για συμπεράσματα και μέτρα:

Νόμο Υφιστάμενοι γεωργικοί και αλιευτικοί συνεταιρισμοί
με διάκρισιν εις λειτουργούντας και αδρανούντας και με αριθμό
μελών των λειτουργούντων Συνεταιρισμών
(Κατάταξις κατά Γεωγραφικά Διαμερίσματα και εντός αυτών κατά Υποκαταστήματα Α.Τ.Ε.)
κατά την 31 Δεκ. 1951.

Γεωγραφικά Διαμερίσματα και Υπο/τα Α.Τ.Ε.	Γ. Συνεταιρισμοί		Σύνολον υφισταμένων	Αριθμός μελών λειτουργούντων Συνεταιρισμών
	Λειτουργούντες	Αδρανούντες		
Δυτική Θράκη				
Αλεξανδρούπολις	46	22	68	4.823
Διδυμότειχον	43	12	55	5.310
Κομοτινή	47	8	55	4.467
Ξάνθη	56	36	92	3.987
Ορεστιάς	53	7	60	6.857
Σαμοθράκη	7	3	10	585
Σάππαι	18	8	26	1.420
Σουφλί	25	16	41	3.568
	295	112	407	31.017
Ανατολ. Μακεδονία				
Δράμα	52	34	86	5.375
Ελευθερούπολις	45	5	50	4.949
Καβάλα	49	16	65	3.720
Κ. Νευροκόπιον	12	6	18	655
Ν. Ζίχνη	41	1	42	7.442
Νιγρίτα	36	4	40	5.151
Νιμηφόρος	4	12	16	288
Προσωτιάνη	16	10	26	2.544
Σέρραι	69	3	72	7.710
Σιδηρόκαστρον	38	3	41	3.954
Χρυσούπολις	33	8	41	2.633
	395	102	497	44.421
Κεντρική Μακεδονία				
Αξιούπολις	40	15	55	4.585
Αριδαία	35	25	60	4.090
Βέρροια	94	12	106	12.653
Γιαννιτσά	58	10	68	6.533

(συνεχίζεται)

Περίοδος 1951/1955. Υποκεφ. Γ: Αριθμητική εξέλιξη των Γεωργ. Συνεταιρισμών

Γεωγραφικά Διαμερίσματα και Υποκ/τα Α.Τ.Ε.	Γ. Συνεταιρισμοί		Σύνολον υφισταμένων	Αριθμός μελών λειτουργούντων Συνεταιρισμών
	Λειτουργούντες	Αδρανούντες		
Έδεσσα	51	8	59	4.814
Θεσσαλονίκη	184	13	197	20.442
Κατερίνη	93	8	101	10.503
Κιλκίς	103	16	119	9.986
Λαγκαδάς	93	23	116	9.252
Ν. Μουδανιά	45	—	45	4.722
Πολύγυρος	28	6	34	2.489
Αρναία	30	2	32	2.011
	854	138	992	92.080
Δυτική Μακεδονία				
Αμόνταιον	22	1	23	1.999
Γρεβενά	83	16	99	5.200
Καστοριά	49	39	88	3.516
Κοζάνη	136	7	143	10.983
Πτολεμαΐς	41	9	50	5.088
Φλώρινα	54	10	64	4.727
	385	82	467	31.513
Ήπειρος				
Άρτα	65	70	135	7.062
Δελβινάκι	20	18	38	2.132
Ηγουμενίτσα	31	11	42	1.549
Ιωάννινα	113	59	172	8.935
Κόνιτσα	17	7	24	872
Παραμυθιά	23	8	31	1.084
Πάργα	9	8	17	525
Πρέβεζα	50	18	68	4.050
	328	199	527	26.209
Θεσσαλία				
Αγιά	26	4	30	1.971
Αλμυρός	28	14	42	3.481
Βόλος	60	17	77	6.986
Ελασσάν	48	17	65	6.624
Καλαμπάκα	36	35	71	2.963
Καρδίτσα	116	74	190	12.088
Λάρισα	92	20	112	8.426
Τρίκαλα	86	38	124	9.091
Τύρναβος	17	10	27	2.351
Φάρσαλα	48	8	56	2.474
	557	237	794	56.455
Στερεά Ελλάδα				
Αργίονον	53	35	88	4.451
Αθήναι	187	164	351	29.644
Αμφίκλεια	19	16	35	2.374
Αμφιλοχία	9	14	23	604
Αμφισσα	46	12	58	4.638
Αστικός	22	6	28	1.776
Αταλάντη	27	25	52	3.725

(συνεχίζεται)

Περίοδος 1951/1955. Υποκεφ. Γ: Αριθμητική εξέλιξη των Γεωργ. Συνεταιρισμών

Γεωγραφικά Διαμερίσματα και Υποκ/τα Α.Τ.Ε.	Γ. Συνεταιρισμοί			Αριθμός μελών λειτουργούντων Συνεταιρισμών
	Λειτουργούντες	Αδρανούντες	Σύνολον υφισταμένων	
Δομοκός	36	3	39	3.868
Θέρμος	14	6	20	908
Θήβαι	92	28	120	10.017
Ιστιαία	35	7	42	2.937
Καρπενήσιον	25	44	69	920
Κάρυστος	23	3	26	2.606
Κύμη	41	10	51	4.918
Μέγαρα	12	4	16	4.103
Λαμία	118	20	138	9.374
Λεβαδειά	67	31	98	7.787
Μεσολόγγιον	61	27	88	5.559
Ναύπακτος	47	28	75	3.263
Πειραιεύς	42	25	67	3.103
Χαλκίς	96	35	131	12.151
	1.072	543	1.615	118.726
Πελοπόννησος				
Αίγιον	98	26	124	6.478
Αμαλιάς	62	14	76	4.258
Ανδρότσιαινα	2	9	11	98
Άργος	40	8	48	5.209
Βραχάτι	21	4	25	1.147
Γαργαλιάνοι	23	2	25	1.876
Γύθειον	14	35	49	1.214
Δάφνη	4	2	6	744
Δεργβένη	21	3	24	1.528
Δημητσάνα	21	12	33	1.486
Ζαχάρω	24	13	37	1.274
Καλάβρυτα	25	23	48	1.418
Καλάμει	59	12	71	4.733
Κάτω Αχαΐα	48	3	51	3.975
Κιάτον	54	12	66	4.688
Κόρινθος	66	8	74	5.465
Κρανίδιον	14	5	19	1.356
Κρέσταινα	28	4	32	1.976
Κύθηρα	2	2	4	121
Κυπαρισσία	46	3	49	2.915
Λαγκάδια	...	...	...	...
Λεχαινά	27	13	40	3.030
Μεγαλόπολις	40	13	53	2.129
Μελιγαλά	51	9	60	3.546
Μεσσήνη	75	25	100	7.241
Ναύπλιον	51	29	80	5.172
Νεμέα	25	2	27	2.626
Ξυλόκαστρον	35	4	39	2.544
Πάτραι	80	14	94	7.737
Πόρος	12	10	22	741
Πύλος	43	12	55	4.095

(συνεχίζεται)

Περίοδος 1951/1955. Υποκεφ. Γ: Αριθμητική εξέλιξη των Γεωργ. Συνεταιρισμών

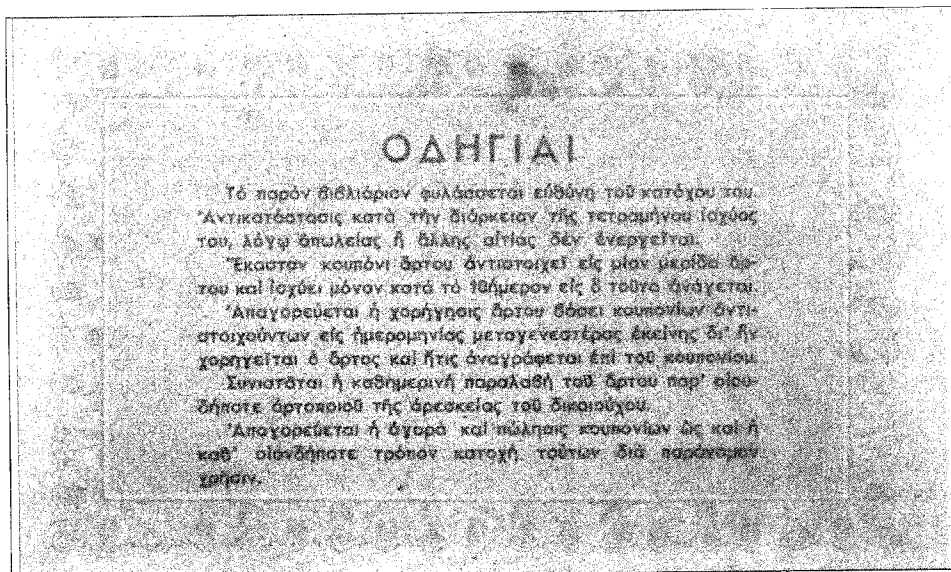
Γεωγραφικά Διαμερίσματα και Υποκ/τα Α.Τ.Ε.	Γ. Συνεταιρισμοί			Αριθμός μελών λειτουργούντων Συνεταιρισμών
	Λειτουργούντες	Αδρανούντες	Σύνολον υφισταμένων	
Πύργος	79	17	96	5.781
Σκάλα	22	18	40	2.132
Σπάρτη	30	34	64	2.798
Τρίπολις	114	11	125	9.941
Τρόπαια	9	8	17	1.102
Φιλιατρά	14	1	15	1.297
Χώρα	11	6	17	1.125
	1.390	426	1.816	115.196
Ιόνιοι Νήσοι				
Αργοστόλιον	57	8	65	4.314
Ζάκυνθος	42	7	49	2.928
Ιθάκη	6	1	7	235
Κέρκυρα	115	8	123	16.761
Λευκάς	55	3	58	6.920
Αηξούρι	17	2	19	1.040
Παξοί	2	1	3	124
	294	30	324	32.322
Νήσοι Κυκλάδες				
Θήρα	17	—	17	3.210
Νάξος	29	2	31	2.679
Πάρος	12	—	12	1.474
Σύρος	32	—	32	2.949
Τήνος				
	90	2	92	10.312
Νήσοι Αιγαίου				
Σάμος (Βαθύ)	43	5	48	6.719
Καρλόβασι	18	2	20	2.737
Αήμιος	44	1	45	4.070
Μυτιλήνη	96	25	121	11.683
Χίος	64	7	71	10.177
	265	40	305	35.386
Νήσος Κρήτη				
Αγ. Νικόλαος	34	5	39	3.790
Βάμος	24	24	48	3.053
Ηράκλειον	198	19	217	22.110
Ιεράπετρα	28	3	31	3.578
Μοίρες	52	3	55	4.854
Ρεθύμνη	133	22	155	11.591
Σητεία	50	—	50	4.859
Χανιά	151	22	173	15.065
	670	98	768	68.900
Δωδεκάνησος				
Κάλυμνος	8	—	8	418
Κως	13	2	15	1.602
Ρόδος	60	3	63	5.911
Κάρπαθος	5	2	7	290
	86	7	93	8.221

Ανακεφαλαίωση 31.12.1951

Γεωγραφικά Διαμερίσματα	Λειτουργούντες	Αδρανούντες	Σύνολον υφισταμένων	Αριθμός μελών των λειτουργούντ. Συνεταιρισμών
Δυτική Θράκη	295	112	407	31.017
Ανατολ. Μακεδονία	395	102	497	44.421
Κεντρ. Μακεδονία	854	138	992	92.080
Δυτική Μακεδονία	385	82	467	31.513
Θεσσαλία	557	237	794	56.455
Ήπειρος	328	199	527	26.209
Στερεά Ελλάς	1.072	543	1.615	118.726
Πελοπόννησος	1.390	426	1.816	115.196
Νήσοι Αιγαίου	265	40	305	35.386
Νήσοι Κυκλάδες	90	2	92	10.312
Νήσοι Ιόνιοι	294	30	324	32.322
Νήσος Κρήτη	670	98	768	68.900
Δωδεκάνησος	86	7	93	8.221
	6.681	2.016	8.697	670.758

Για την κίνηση των Συνεταιρισμών κατά το 1951 βλ. περιληπτικά στοιχεία και στο Σ 1952, σ. 193.

Αλλά πέρα από τα αναλυτικά αυτά στοιχεία έγινε και ειδική έρευνα και παρουσίαση των στοιχείων *κατά κατηγορίες* των Συνεταιρισμών. Η έρευνα - κατάταξη δίδεται κατά Γεωγραφικά Διαμερίσματα και σύνολα Ελλάδος και είναι η ακόλουθη: (βλ. στην επόμενη σελίδα):

Επιστοιμός: Αυστηρές οδηγίες για το βιβλιόριο άρτου και τροφίμων τό 1953.

Ανάλυσις κατά κατηγορίας των νόμων υφισταμένων συνεταιρισμών την 31.12.1951
(με διακρίσιν εις λειτουργούντας και αδρανούντας)
Κατάταξις κατά Γεωγραφικά Διαμερίσματα

Γεωγραφικά Διαμερίσματα	Πιστωτικοί		Προμηθευτικοί		Πωλήσεις		Παραγωγικοί		Διάφοροι Γεωργικοί		Άλλοιτικοί		Σύνολον						
	Συνετ. Λει- τουρ.	Μέλη των Αδραν.	Συνετ. Λει- τουρ.	Μέλη των Αδραν.	Συνετ. Λει- τουρ.	Μέλη των Αδραν.	Συνετ. Λει- τουρ.	Μέλη των Αδραν.	Συνετ. Λει- τουρ.	Μέλη των Αδραν.	Συνετ. Λει- τουρ.	Μέλη των Αδραν.	Συνετ. Λει- τουρ.	Μέλη των Αδραν.					
Δυτική Θράκη	261	27.645	57	—	3	1.311	2	26	1.792	27	1	78	22	4	191	3	295	31.017	112
Ανατ. Μακεδ.	331	39.257	67	1	4	182	8	38	2.671	8	13	1.975	16	8	200	2	395	44.421	102
Κεντρ. Μακεδ.	691	81.333	99	—	12	1.724	8	85	5.568	17	20	1.880	10	46	1.575	4	854	92.080	138
Ανατ. Μακεδ.	346	28.761	55	—	2	427	3	32	1.996	10	2	128	12	3	201	1	385	31.513	82
Θεσσαλία	421	43.412	116	—	68	8.277	16	54	3.538	59	6	602	42	8	626	1	557	56.455	237
Στερεά Ελλάς	592	61.106	189	14	92	8.073	31	224	32.769	101	107	13.307	196	43	1.522	18	1.072	118.726	543
Ήπειρος	262	21.859	141	—	6	432	1	35	1.683	42	18	1.765	14	7	470	—	328	26.209	199
Πελοπόννησος	712	56.383	185	3	398	34.509	69	209	19.888	65	38	3.394	86	30	908	6	1.390	115.196	426
Ν. Αιγαίου	85	8.959	14	—	17	1.799	3	112	18.352	19	24	5.508	4	27	768	—	265	35.386	40
Ν. Κυκλάδες	59	6.460	1	—	4	442	—	6	286	—	14	2.945	1	7	179	—	90	10.312	2
Ν. Κρήτη	365	34.173	34	—	65	7.469	14	190	25.549	22	36	1.369	26	13	255	—	670	68.900	98
Ν. Ίωνιοι	192	21.729	14	—	23	1.808	4	61	7.900	7	8	648	3	10	237	2	294	32.322	30
Δωδεκάνησος	58	6.021	2	—	—	—	—	12	1.329	4	1	11	—	14	834	—	86	8.221	7
Σύνολο	4.375	437.098	974	20	694	66.453	160	1.084	123.321	381	288	33.610	432	220	7.966	37	6.681	670.758	2.016

Περίοδος 1951/1955. Υποκεφ. Γ: Αριθμητική εξέλιξη των Γεωργ. Συνεταιρισμών

Για λεπτομερέστερα στοιχεία (ανάλυση) ειδικά των Γεωργ. Συνεταιρισμών πωλήσεως, παραγωγικών και διαφόρων, δίδεται ο επόμενος πίνακας συγκεντρωτικά για όλη τη χώρα (31/12/1951).

Γεωργικοί και αλιευτικοί Συνεταιρισμοί νόμω υφιστάμενοι την 31/12/1951 (με διάκρισιν εις λειτουργούντας και αδρανούντας) και ανάλυση των πωλήσεων, παραγωγικών και διαφόρων.

Συγκεντρωτική κατάταξις κατά κατηγορίας Συνεταιρισμών δι' ολόκληρον την Ελλάδα

α/α	Κατηγορία Συνεταιρισμών	Λειτουργούντες	Αδρανούντες	Σύνολον νόμω υφισταμένων
1)	Πιστωτικοί	4.375	974	5.349
2)	Προμηθευτικοί	20	32	52
3)	Πωλήσεως	694	160	854
4)	Παραγωγικοί	1.084	381	1.465
5)	Διάφοροι γεωργικοί	288	432	720
6)	Αλιευτικοί	220	37	257
	Σύνολον	6.681	2.016	8.697
<u>Ανάλυσις των Πωλήσεων</u>				
	Σταφιδοκάβρου	207	18	225
	Γάλακτος	50	4	54
	Ρητίνης	11	15	26
	Καπνού	22	14	36
	Γεωργ. προϊόντων	393	104	497
	Έτεροι πωλήσεως	11	5	16
	Σύνολον Πωλήσεως	694	160	854
<u>Ανάλυσις των Παραγωγικών</u>				
	Ελαιουργικοί	411	44	455
	Οινοποιητικοί ελεύθεροι	44	21	65
	Οινοποιητικοί αναγκαστικοί	57	26	83
	Γαλακτοκομικοί	250	120	370
	Δασικοί εργασίας ελεύθεροι	235	130	365
	Δασικοί διαχειρίσεως αναγκαστικοί	47	32	79
	Κοινής χρήσεως μηχανών	16	3	19
	Αγελαδοτροφικοί	4	1	5
	Έτεροι παραγωγικοί	20	4	24
	Σύνολον Παραγωγικών	1.084	381	1.465
<u>Ανάλυσις των Διαφόρων</u>				
	Ενοικιάσεως εξαγοράς γαιών	77	279	356
	Διαχειρίσεως χορτονομής	57	43	100
	Μελισσοκομικοί	53	18	71
	Υγειονομικοί	4	32	36
	Ασφαλιστικοί	1	3	4
	Αρδευτικοί	11	28	39
	Θηραϊκών προϊόντων	14	—	14
	Μαστιχοπαραγωγών	20	—	20
	Κιτροπαραγωγών	31	21	52
	Παργαγ. ηλεκτρικού ρεύματος	2	—	2
	Πτηνοτροφικοί	15	3	18
	Έτεροι	3	5	8
	Σύνολον Διαφόρων	288	432	720

Τα αναδρομικά στοιχεία 1943 - 1952 είναι τα ακόλουθα που δείχνουν την εξέλιξη μέσα στα ανώμαλα χρόνια
Α: Νόμο υφιστάμενοι Συνεταιρισμοί

Κατηγορία	1943	1944	1945	1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952
Πιστωτικοί	4.416	4.464	4.735	5.080	5.261	5.463	5.477	5.567	5.349	5.201
Προμηθευτικοί	55	70	84	149	134	59	61	61	52	71
Πωλήσεως	552	568	600	588	637	692	699	660	854	755
Παραγωγικοί	907	905	971	1.154	1.213	1.176	1.213	1.371	1.465	1.745
Διάφοροι	623	614	627	635	702	728	751	682	720	755
Σύνολον	6.553	6.621	7.017	7.606	7.947	8.118	8.201	8.341	8.440	8.527
Αλειυτικοί	--	--	--	5	189	227	238	252	257	261

Β: Λειτουργούντες Συνεταιρισμοί

Κατηγορία	1943	1944	1945	1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952
Πιστωτικοί	3.724	3.809	4.094	4.267	4.490	4.826	4.873	4.580	4.375	4.320
Προμηθευτικοί	31	50	55	114	107	33	35	35	20	41
Πωλήσεως	479	483	513	475	541	615	627	562	694	615
Παραγωγικοί	726	731	814	914	987	1.033	1.077	1.049	1.084	1.306
Διάφοροι	368	350	402	302	396	469	507	326	288	347
Σύνολον	5.328	5.423	5.878	6.072	6.521	6.976	7.119	6.552	6.461	6.629
Αλειυτικοί	--	--	--	4	189	174	212	232	200	154

(Βλ. και Σ 1953, σελ. 97)

- Με τον «συνεταιριστικό πληθωρισμό» που κατά διαστήματα προβάλλεται και συζητείται, ασχολείται ο ειδικός (από μόρφωση και θέση στην Α.Τ.Ε.) Δ.Θ. Πάνος με αναλυτικό κείμενό του στο Σ. 1951, σ. 133. Παραθέτει επίσημα στατιστικά στοιχεία και κάνει ουσιαστικές παρατηρήσεις με συναγωγή συμπεράσματος ότι δεν μπορούμε να μιλούμε για συνεταιριστικό πληθωρισμό γενικά αλλά μόνο για μερικές περιφέρειες. Δίνει πίνακες διαφωτιστικούς για περιφέρειες με αραιό δίκτυο, καθώς και την κατανομή των κοινοτήτων α) χωρίς συνεταιρισμό και β) με πολλούς συνεταιρισμούς.

- Για την κίνηση 1955 βλ.: κείμενο Α. Δομέστιχου στο Σ. 1955 (ειδ. τεύχος), σ. 11. Βλ. και Δ/Α.Τ.Ε., τ. 92 και Σ. 1956, σ. 99.

Ειδικά για τους Συνεταιρισμούς στα Δωδεκάνησα

Ιδρύθηκαν (κατά έτη)

Έτος	Συνεταιρισμοί	Έτος	Συνεταιρισμοί
1947	20	1951	4
1948	33	1952	5
1949	21	1953	—
1950	5	1954	2

(Το 1948 ιδρύθηκε και η Ένωση) Αναλ. στοιχεία για εργασίες βλ. Δ/ΑΤΕ τ. 85/1955.

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ

ΟΙ ΕΡΓΑΣΙΕΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓ. ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1951 - 1955

Για τη νομοθεσία που αφορά αυτούς βλ. στο Υποκεφ. Β.

Το αποδεικτικό υλικό για την ανάπτυξη της συνεταιριστικής δραστηριότητας γενικά όλων των Συνεταιριστικών Οργανώσεων, (Συνεταιρισμών - Ενώσεων - Κεντρικών Οργανώσεων με διάφορες νομικές μορφές) είναι πολύ πλούσιο την περίοδο αυτή, τόσο σε γενικά στατιστικά στοιχεία (κατά Γεωγραφικά Διαμερίσματα και Πανελλήνια) όσο και σε ειδικές εκδηλώσεις (κατά θέματα - τομείς εργασιών) όσο και κατά νομικά πρόσωπα. Ο πλούτος του υλικού που υπάρχει οφείλεται σε 2 κυρίως λόγους:

α) στην ώθηση για ανάπτυξη εργασιών μετά τις καταστροφές της κατοχικής περιόδου και του εμφύλιου, για την κάλυψη των αναγκών.

β) στην έκδοση του ειδικού τεύχους του περιοδικού «ο Συνεταιριστής» (βλ. στο Υποκ. Ε) με πλούσια περιεχόμενα.

γ) στη διαφύλαξη από τον γράφοντα πλήθους στατιστικών στοιχείων που συγκεντρώθηκαν για έκδοση εργασίας σχετικής με τη συνεταιριστική δραστηριότητα που τελικά δεν δημοσιεύτηκε.

Λόγω του πλούτου των στατιστικών στοιχείων (που θα καταλάβουν πολλές σελίδες στη συνέχεια κατά κλάδους εργασιών και δίνουν ολοκληρωμένη εικόνα της τότε συνεταιριστικής δραστηριότητας) η αναφορά σε ειδικές περιπτώσεις Συνεταιρισμών θα είναι, για την περίοδο αυτή, σχετικά ολιγόλογη για την κάθε περίπτωση αλλά πάντα με πλήρη παραπομπή στην εκάστοτε πηγή από την οποία μπορεί να πάρει λεπτομερέστερα στοιχεία ο ειδικός μελετητής (για κάθε Οργάνωση ή εργασία).

Γενικές θεωρήσεις - απόψεις για τη δραστηριότητα των Συνεταιριστικών Οργανώσεων και σχετικά στοιχεία

- Απόψεις του Μάλκολμ Ντάρλινγκ προέδρου του Ιδρύματος Πλάνκετ για τη γεωργική συνεταιριστική κίνηση στην Ελλάδα, διατυπωμένες έπειτα από βραχυρόνια (17 ημερών) επίσκεψή του στην Ελλάδα και σχετικές επαφές του βλ. στο Σ. 1952, σ. 17 επ. με διευκρινιστικές παρατηρήσεις στις απόψεις αυτές.

- Για την υποβοήθηση αλλά και αντίστροφα για τις επιφυλάξεις και αντιδράσεις Κράτους και τρίτων απέναντι στη συνεταιριστική κίνηση βλ. παραπάνω στο Υποκεφ. Β. Βλ. και κείμενο Αν. Δομέστιχου «περί το πρόβλημα των Συνεταιρισμών». Δ/ΑΤΕ, τ. 62/1952.

- Για την θέση των Γ. Συνεταιρισμών στην χώρα μας κατά την περίοδο αυτή βλ. κείμενο Αν. Δομέστιχου στο Σ. (ειδικό τεύχος) 1955, σ. 11).

Για το ίδιο θέμα (από πλευράς Διεθνών Οργανισμών) βλ. Σ. 1955, σ. 262.

- Για τη γενικότερη αποστολή των Συνεταιριστικών Οργανώσεων βλ. κείμενο Σ. 1952, σ. 190.

- Για τη σημασία του Συνεταιρισμού γενικά στην υπηρεσία του παιδιού βλ. Σ. 1952, σ. 181, 190.

- Για τη γενικότερη κοινωνική σημασία των Συνεταιριστικών Οργανώσεων βλ. κείμενο Δ.Α. Πετροπούλου «Συνεταιριστική Οργάνωση και Κοινωνικό Καθεστώς» Σ. 1955 (πανηγ. τεύχος) σ. 80.

- Για το σύγχρονο περιεχόμενο των Γεωργικών Συνεταιρισμών και την αναπροσαρμογή της γεωργίας μας βλ. κείμενο Χρ. Βασματζίδα Σ. (ειδικό τεύχος 1955) σ. 95. Βλ. και κείμενο του στο Δ/ΑΤΕ τ.74/1954.

- Για τις γεωργικές εφαρμογές και τη συμβολή των Συνεταιρικών Οργανώσεων βλ. Σ. 1955 (ειδικό τεύχος), σ. 108.

- Για την ανάγκη καλύτερης οργάνωσης και διοίκησης των συνεταιριστικών εργασιών βλ. κείμενο Ν. Κολύμβα Σ. 1955 (ειδικό τεύχος), σ. 109.

- Για τη συμβολή των Συνεταιρικών Οργανώσεων (γενικά) στην γενικότερη τεχνική πρόοδο της υπαίθρου βλ. διάλεξη του Δ.Θ. Πάνου στον «Παρνασσό» (Σ. 1953, σ. 19 εκδόθηκε και σε μικρό βιβλίο). Γίνεται αναφορά γενική και λεπτομερειακή στο σοβαρό αυτό θέμα της τεχνικής ανόδου στην ύπαιθρο, με αύξηση και βελτίωση της ποσότητας και ποιότητας της παραγωγής σε όλους τους κλάδους με όλες τις ευνοϊκές από αυτό επιπτώσεις στην οικονομία και κοινωνία. Δίδονται πολλά αποδεικτικά στοιχεία. Βλ. και Δ/ΑΤΕ τ. 63/1953.

- Για τη θέση ειδικά του τοπικού Γεωργικού Συνεταιρισμού πολύ ενδιαφέροντα κείμενα των Θ. Τζωρτζάκη (Σ. 1953, σ. 65) και Μιχ. Ευστρατιάδη (Σ. 1953, σ. 102).

- Για τη σημασία (δυνατότητες - εφαρμογές, στοιχεία) των Συνεταιρισμών στην αποταμίευση βλ. μελέτη Δ.Θ. Πάνου (Σ. 1953, σ. 145). Στη συνέχεια (σελ. 164) δίνει πρακτικά στοιχεία από την εφαρμογή στο Εξωτερικό πολύ ωφέλιμα για προσπάθειες εφαρμογής.

- Για την υπάρχουσα, σχεδιαζόμενη και νέα νομοθεσία συνεταιρισμών βλ. στο Υποκεφ. Β.

- Στοιχεία βασικά για τις εργασίες γενικά των Γεωργ. Συνεταιρικών Οργανώσεων κατά το 1951 - 1955 βλ. στον Απολογισμό Α.Τ.Ε. Σ. 1952, σ. 193. Και Σ. 1956, σ. 1 και 99.

- Χρηματοδότηση Συνεταιρισμών από την Α.Τ.Ε. σε διάφορους κλάδους βλ. στο Υποκεφ. Ζ. Ειδικά για την χρηματοδότηση των συνεταιρικών αγορών και πωλήσεων από την Α.Τ.Ε., βλ. Σ. 1954, σ. 33.

Υποβοήθηση καλλιεργητικών φροντίδων από τις Συνεταιρικές Οργανώσεις

- Για τους ειδικούς Συνεταιρισμούς Κοινής καλλιέργειας βλ. γενικότερα Σ. 1955, Σ. 23, 38.

- Για την υποβοήθηση σε καλλιεργητικές φροντίδες και τη συλλογή δημητριακών, από Συνεταιρισμούς και Ενώσεις, βλ. στους πίνακες στατιστικών στοιχείων στη συνέχεια.

Συσχετισμός στοιχείων

Τα στοιχεία εργασιών των διαφόρων Υποκεφαλαίων πρέπει να συσχετίζονται (ιδία των Δ, Δ/1, ΣΤ, ΣΤ/1, Η διότι είναι μικτής δραστηριότητας: πρωτοβάθμιων, Ενώσεων, Κεντρικών Οργανώσεων. Αυτό ισχύει και για όλα τα άλλα Υποκεφάλαια, είναι αλληλένδετα και αλληλοσυμπληρώνονται).

Ελκυστήρες Συνεταιρισμών και αρόσεις που έγιναν με αυτούς κατά την χρήση 1951.

Διαμερίσματα	Ελκυστήρες				Καλλιεργηθέντα στρέμματα	Γενικών κόστος καλλιέργειας κατά στρέμμα εις Δρχ.
	Συνδεδεμένοι με άλλες Βιομηχανίας	Ανεξάρτητοι	Σύνολο	Εργασθέντες δι' αρόσεις (Υποβληθέντα Δελτία)		
Θράκη	13	15	28	3	1.658	18.886
Μακεδονία	37	93	130	63	82.089	13.826
Θεσσαλία	11	26	37	13	25.596	7.692
Ήπειρος	1	1	2	—	—	—
Στερεά Ελλάς	45	58	103	50	79.051	13.871
Εύβοια	11	3	14	2	2.538	12.227
Πελοπόννησος	7	15	22	13	10.136	10.072
Ν. Αιγαίου	2	—	2	—	—	—
Επítanhος	4	6	10	6	2.861	9.467
Κρήτη	1	4	5	—	—	—
Δωδεκάνησος	1	—	1	1	350	10.196
	133	221	354	151	204.279	12.839

Σπαρτικές Μηχανές το 1950 και 1951

Γεωγραφικά Διαμερίσματα	Σπορά 1950			Σπορά 1951		
	Σπαρτικά Μηχανά	Λειτουργ.	Σπαρέντα στρέμματα	Σπαρτικά Μηχανά	Λειτουργ.	Σπαρέντα στρέμματα
Δυτική Θράκη	10	3	600	10	2	1.000
Ανατ. Μακεδονία	34	—	—	39	3	1.000
Κεντρ. Μακεδονία	55	29	18.000	53	30	18.000
Δυτική Μακεδονία	7	2	700	7	2	1.000
Θεσσαλία	15	3	2.400	11	3	2.000
Στερεά Ελλάς	25	4	1.300	27	8	5.000
Ήπειρος	4	—	—	3	—	—
Πελοπόννησος	5	—	—	3	—	—
Υπόλοιπα Δ/τα	—	—	—	—	—	—
Σύνολο	155	41	23.000	153	48	28.000

Σιτοδιαλογείς 1950 και 1951

Γεωγραφικά Διαμερίσματα	Σιτοδιαλογή 1950			Σιτοδιαλογή 1951		
	Υπάρχοντες Σιτοδιαλογείς	Λειτουργ.	Διαλογείσα ποσότης	Υπάρχοντες Σιτοδιαλογείς	Λειτουργ.	Διαλογείσα ποσότης
Δυτική Θράκη	14	1	3	13	3	65
Ανατ. Μακεδονία	20	12	253	21	11	224
Κεντρ. Μακεδονία	26	6	13	34	6	38
Δυτική Μακεδονία	16	7	424	22	10	531
Θεσσαλία	20	11	443	24	13	779
Στερεά Ελλάς	46	34	1.242	48	32	778
Ήπειρος	8	2	14	8	6	48
Πελοπόννησος	31	19	277	36	23	220
Νήσοι Αιγαίου	1	1	13	3	1	15
Νήσοι Κυκλάδες	12	10	217	15	12	214
Νήσος Κρήτη	5	2	30	7	5	106
Νήσοι Ιόνιοι	1	1	4	2	1	8
Δωδεκάνησος	—	—	—	1	—	—
Σύνολο	200	106	2.933	234	123	3.026

(Οι ποσότητες σπόρων είναι προφανώς σε χιλ. οκάδες)

Απολύμανσις σπόρων

Γεωγραφικά Διαμερίσματα	Απολύμανσις σπόρων 1950			Απολύμανσις σπόρων 1951		
	Υπάρχουσαι Απολυμαντικαί Μηχαναί	Λειτουργ.	Απολυμανθείσα ποσότης χιλ. οκ.	Υπάρχουσαι Απολυμαντικαί Μηχαναί	Λειτουργ.	Απολυμανθείσα ποσότης χιλ. οκ.
Δυτική Θράκη	2	2	53	2	1	1
Ανατ. Μακεδονία	3	1	108	6	3	22
Κεντρ. Μακεδονία	4	2	2	4	2	3
Δυτική Μακεδονία	6	3	102	9	2	9
Θεσσαλία	1	1	164	3	3	21
Στερεά Ελλάς	2	2	16	3	2	45
Ήπειρος	1	1	7	3	—	—
Νήσοι Ιόνιοι	1	1	2	—	—	—
Υπόλοιπα Δ/τα	—	—	—	—	—	—
Σύνολο	20	13	454	30	13	101

Αρδεύσεις δι' ελκυστήρων Συνεταιρικών Οργανώσεων 1950 και 1951
(Συνεταιρισμών και Ενώσεων)

Γεωγραφικά Διαμερίσματα	1950			1951		
	Ελκυστήρες υπάρχοντες	Λειτουργούντες δι' αρδεύσεις	Καλλιεργηθ. στρέμματα	Ελκυστήρες υπάρχοντες	Λειτουργούντες δι' αρδεύσεις	Καλλιεργηθ. στρέμματα
Δυτική Θράκη	74	55	24.400	69	49	27.561
Ανατ. Μακεδονία	89	74	59.600	64	44	58.590
Κεντρ. Μακεδονία	189	146	162.400	139	96	108.150
Δυτική Μακεδονία	64	39	31.300	61	34	21.893
Θεσσαλία	117	79	59.900	87	33	48.232
Στερεά Ελλάς	147	87	100.300	131	78	99.516
Ήπειρος	27	14	5.700	23	12	3.849
Πελοπόννησος	46	26	21.800	58	29	20.715
Νήσοι Αιγαίου	2	—	—	—	—	—
Νήσοι Κυκλάδες	1	—	—	1	—	—
Νήσος Κρήτη	9	4	1.900	8	4	2.107
Νήσοι Ιόνιοι	3	1	100	14	7	3.243
Δωδεκάνησος	—	—	—	1	1	350
Σύνολο	768	525	467.400	656	387	394.206

Συγκεντρωτικός πίναξ στοιχείων δι' ελκυστήρας και αρδεύσεις
Συνεταιρισμών από του έτους 1948

Χρήσις	Ελκυστήρες υπάρχοντες			Λειτουργήσαντ. δι' αρδεύσεις (υποβλ. δεξιά)	Στρέμματα		Μέσον κόστος καλλιεργ. κατά στρέμ. (δρχ.)
	Συνδεδεμένοι με βιομ. εγκατ.	Ανεξάρτητοι	Σύνολον		Καλλιεργηθέντα	Θερισθέντα	
1948	68	56	124	46	52.531	2.871	9.702
1949	85	123	208	125	102.222	5.994	11.888
1950	123	216	339	113	133.736	...	...
1951	133	221	354	151	204.279	...	12.839

Αρδεύσεις το 1950 και 1951

Διαμερίσματα	1950			1951		
	Υπάρχουσα Αρδευτικά Μηχαναί	Λειτουργ.	Αρδευθέντα στρέμματα	Υπάρχουσα Αρδευτικά Μηχαναί	Λειτουργ.	Αρδευθέντα στρέμματα
Δυτική Θράκη	—	—	—	3	—	—
Ανατ. Μακεδονία	1	1	1.000	1	1	1.000
Κεντρ. Μακεδονία	1	—	—	1	—	—
Δυτική Μακεδονία	1	—	—	—	—	—
Στερεά Ελλάς	32	23	11.000	22	10	7.097
Ήπειρος	17	11	800	11	5	1.600
Πελοπόννησος	15	11	5.000	13	12	5.970
Νήσοι Αιγαίου	—	—	—	3	3	180
Υπόλοιπα Δ/τα	—	—	—	—	—	—
Σύνολο	67	46	17.800	54	31	15.847

Δημητριακά: Θεριατικά Μηχαναί Συνεταιρισμών Οργανώσεων (Συνεταιρισμών και Ενώσεων)

Διαμερίσματα	1950			1951		
	Θεριατικά Μηχαναί	Λειτουργ.	Θεριαθέντα στρέμματα	Θεριατικά Μηχαναί	Λειτουργ.	Θεριαθέντα στρέμματα
Δυτική Θράκη	19	6	2.100	14	9	2.689
Ανατ. Μακεδονία	35	31	12.500	26	21	7.770
Κεντρ. Μακεδονία	95	79	37.500	80	71	42.520
Δυτική Μακεδονία	21	19	7.800	21	18	9.387
Θεσσαλία	52	29	12.700	28	8	3.499
Στερεά Ελλάς	14	12	3.100	11	5	2.139
Ήπειρος	3	—	—	3	—	—
Πελοπόννησος	2	1	300	2	1	187
Νήσοι Ιόνιοι	—	—	—	2	1	53
Δωδεκάνησος	—	—	—	1	—	—
Υπόλοιπα Δ/τα	—	—	—	—	—	—
Σύνολο	241	177	76.000	188	134	68.244

Δημητριακά: Θεριζοαλωνιστικά μηχαναί Συνεταιρισμών Οργανώσεων (Συνεταιρισμών και Ενώσεων)

Διαμερίσματα	1950			1951		
	Υπάρχουσα Μηχαναί	Λειτουργ.	Θεριζοαλωνισθ. ποσότης	Υπάρχουσα Μηχαναί	Λειτουργ.	Θεριζοαλωνισθ. ποσότης
Κεντρ. Μακεδονία	4	4	558	5	5	700
Θεσσαλία	5	5	465	7	6	1.062
Στερεά Ελλάς	5	5	856	4	4	1.223
Υπόλοιπα Δ/τα	—	—	—	—	—	—
Σύνολο	14	14	1.879	16	15	2.985

(Οι ποσότητες καρπών είναι προφανώς σε χιλ. οκάδες)

Δημητριακά: Αλωνιστικά Μηχανία Συνεταιρισμών Οργανώσεων
(Συνεταιρισμών και Ενώσεων)

Διαμερίσματα	1950			1951		
	Αριθμός υπαρχουσών	Λειτουργ.	Αλωνισθείσα ποσότητες (χιλ. οκάδ.)	Αριθμός υπαρχουσών	Λειτουργ.	Αλωνισθείσα ποσότητες (χιλ. οκάδ.)
Δυτική Θράκη	23	23	11.690	28	28	20.795
Ανατ. Μακεδονία	14	14	6.688	16	15	8.568
Κεντρ. Μακεδονία	26	25	12.893	29	29	19.428
Δυτική Μακεδονία	10	10	3.444	10	10	3.832
Θεσσαλία	19	19	10.286	21	21	13.789
Στερεά Ελλάς	57	54	23.822	60	60	26.471
Ήπειρος	7	7	1.230	11	9	1.535
Πελοπόννησος	17	17	5.670	26	24	6.786
Νήσοι Αιγαίου	1	1	6	1	—	—
Νήσοι Κυκλάδες	1	1	34	1	1	
Νήσος Κρήτη	2	2	285	5	4	532
Νήσοι Ιόνιοι	5	5	891	7	7	2.037
Δωδεκάνησος	—	—	—	4	4	460
Σύνολο	182	178	76.939	219	212	104.245

Δημητριακά: Συγκεντρωτικός πίναξ δι' Αλωνιστικά Συγκροτήματα
Συνεταιρισμών (1) από του έτους 1948

Χρήσιμ.	Συν/μοί έχοντες αλωνιστ. συγκροτ.	Αριθμός υπαρχόντ. συγκροτ.	Λειτουργ. κατά την χρήσιν	Στοιχεία Συγκροτ.		Αχυροδετ. μηχανία	Ωραι εργασ. (αλωνισ.)	Αλωνισ. ποσ. σιτηρών (χιλ.οκ.)	Ωριαία απόδ. οκ.	Μέσον κόστος αλωνισμ.
				Ίντσες αλωνιστ.	Ιπποδύ. κμητ					
1948	90	101	78	4.755	2.717	31	37.891	30.681		126
1949	94	106(2)	97	4.836	4.480	45	48.795	41.960		107
1950	110	124(3)	115(3)	5.634	5.502	55	68.972	49.293	714	
1951		146(4)	136(4)	6.091	6.327	52	84.049	73.357	872	127

(1) Επί πλέον υπάρχουν:

α) Κατά την χρήση 1949 αλωνιστικά συγκροτήματα ορύζης 3 και αραβοσίτου 1

β) Κατά την χρήση 1950 αλωνιστικά συγκροτήματα ορύζης 4

γ) Κατά την χρήση 1951 " " " 3

(2) Εξ ων 3 θεριζοαλωνιστικά. Τα 103 αλωνιστικά ήσαν: Ατμοκ. 2, Βενζιν. 19, Πετρελ. 66, Ηλεκτρ. 5, Δι' ελκυστήρων 11 = 103

(3) Εξ ων 7 θεριζοαλωνιστικά.

(4) Εξ ων 11 θεριζοαλωνιστικά. Τα 135 αλωνιστικά ήσαν: Βενζιν. 15, Πετρελ. 100, Ηλεκτρ. 5, Δι' ελκυστήρων 15 = 135

Δημητριακά: Αλωνιστικά συγκροτήματα των Συνεταιρισμών
κατά την χρήση 1951

Γεωγραφικά Διαμερίσματα	Αλωνιστικά συγκροτήματα		Στοιχεία συγκροτημάτων		Αχυροδετικ. Μηχαναί	Ώρες εργασίας (αλωνισ.)	Αλωνισθ. ποσότης (χλ.οκ.)	Μέσον κόστος αλωνισμ. κατ'οκάν (δραχ.)
	Υπάρχοντα	Λειτουργ.	Ίντσες αλωνιστ. μηχανών	Ιπποδόν. κινήτρ.				
Θράκη	13	13	630	730	—	14.858	10.168	131
Μακεδονία	27	26	1.242	1.441	—	24.246	15.778	133,8
Θεσσαλία	11	11	570	655	1	7.381	7.089	123
Στερεά Ελλάς	45	43	2.183	1.952	33	18.880	26.921	110,8
Ήπειρος	1	1	36	—	—	162	106	160
Εύβοια	12	11	492	502	6	4.888	4.663	134
Πελοπόννησος	15	12	647	726	12	4.973	3.699	193
Επτάνησος	6	3	237	238	—	2.308	1.376	114
Κρήτη	1	1	54	—	—	151	76	328
Δωδεκάνησος	4	4	εκ. 293	—	—	1.315	459	164
Θερίζαλωνιστικά	11	11	Ποδ. 128	83	—	4.887	3.022	134
Ορυζα	146	136		6.327	52	84.049	73.357	127
	3	3				1.425	1.278	
Γενικόν Σύνολον	149	139		6.327	52	85.474	74.635	

Συγκέντρωσις και διάθεσις ειδών υπό Συνεταιρισκών Οργανώσεων
κατά το έτος 1951 (Συνεταιρισμών και Ενώσεων)

(εις εκατομμύρια δραχμών)

Γεωγραφικά Διαμερίσματα		Συγκέντρωσις και διάθεσις ειδών παραγωγής και λίσμω συνεταιρίων		Αξία συγκεντρωθέντων ειδών λογαριασμού τρίτων
		Αξία συγκεντρωθέντων	Αξία διατεθέντων	
Δυτική Θράκη	Ενώσεις	1.446	720	59.392
	Συν/σμοί	—	—	—
Ανατολ. Μακεδονία	Ενώσεις	922	—	29.487
	Συν/σμοί	2.140	2.225	—
Κεντρ. Μακεδονία	Ενώσεις	20.991	2.361	72.679
	Συν/σμοί	8.004	5.539	—
Δυτική Μακεδονία	Ενώσεις	423	162	20.658
	Συν/σμοί	1.169	1.169	—
Θεσσαλία	Ενώσεις	3.421	3.960	99.509
	Συν/σμοί	2.180	1.680	—
Στερεά Ελλάς	Ενώσεις	32.527	4.000	30.053
	Συν/σμοί	20.806	17.473	—
Ήπειρος	Ενώσεις	8.055	6.876	5.893
	Συν/σμοί	—	—	—
Πελοπόννησος	Ενώσεις	9.144	5.468	30.166
	Συν/σμοί	6.249	5.066	—
Νήσοι Αιγαίου	Ενώσεις	28.371	20.583	32.677
	Συν/σμοί	5.719	5.726	—
Νήσοι Κυκλάδης	Ενώσεις	444	466	—
	Συν/σμοί	105	105	—
Νήσος Κρήτη	Ενώσεις	8.492	5.746	40.756
	Συν/σμοί	4.150	1.490	—
Νήσοι Ιόνιοι	Ενώσεις	158	—	7.805
	Συν/σμοί	409	409	—
Δωδεκάνησος	Ενώσεις	668	613	949
	Συν/σμοί	847	847	—
Σύνολον	Ενώσεις	115.112	50.955	430.024
	Συν/σμοί	51.778	41.729	—
Γενικόν Σύνολον		166.890	92.684	430.024

Προμηθευτικές Εργασίες των Συνεταιρικών Οργανώσεων. Πρατήρια

Πέρα από όσα αναφέρθηκαν στα προηγούμενα χρόνια βλ. για την εξεταζόμενη περίοδο (με αναδρομές και σε παλαιότερα χρόνια) στα: Σ. 1951, σ. 7, 29, 89. Και Σ 1956, σ. 83, 137, 161 για εξέλιξη των προμηθευτικών εργασιών 1950 -1955. Βλ. και Δ/ΑΤΕ τ 59/1952.

Για τα πρατήρια βλ. ΦΣ 1951, σ. 2113, 2126. Επίσης κείμενο Δ. Ρότσιου ΦΣ 1951, σ. 2100 με αναλυτικά στοιχεία και για το έργο της ΚΥΔΕΠ.

Οι παραγωγικοί Συνεταιρισμοί (γενικά)

Βασικό κείμενο που παρουσιάζει τη σημασία και τη δραστηριότητα των γεωργικών παραγωγικών συνεταιρισμών (στην ελαιουργία, οινοποιία, τυροκομία κλπ.) είναι το κείμενο του Ν. Μωραΐτη στο Σ. 1956, σ. 33, 54, 69, 109.

Βασικός τομέας αξιολογής δραστηριότητας των Συνεταιρισμών η ελαιουργία, τόσο στην έκθλιψη όσο και την πώληση των προϊόντων.

Για το θέμα των Ελαιουργικών Συνεταιρισμών έχουν δοθεί στοιχεία μελετών (ίδια του Δ.Θ. Πάνου) σε προηγούμενους τόμους.

Για την περίοδο 1951 - 1953 (και με αναδρομές για παλαιότερα έτη) βλ. Σ. 1953, σ. 41, 58, 99 (με αναφορά και στο πρόβλημα της κοινής έκθλιψης του ελαιοκάβρου).

Στατιστικά των Ελαιουργικών Συνεταιρισμών βλ. στην επόμενη σελίδα. Και στη συνέχεια (σε άλλες σελίδες) στατιστικά για άλλες εργασίες των πρωτοβάθμιων παραγωγικών Συνεταιρισμών και γενικότερα των Συνεταιρικών Οργανώσεων (αλευρόμυλοι, οινοποιεία, τυροκομεία, κλπ.)

Ακόμα βλ. για παραγωγικούς Συνεταιρισμούς τα κείμενα:

- Μυτιλήνη: Ένα υπόδειγμα συνεταιρικής οργάνωσης (Από την επίσκεψη του Διοικητού ΑΤΕ στη Λέσβο). Βλ. Δ/ΑΤΕ τ. 61/1953.

- Συνεταιρισμός επεξεργασίας γεωργ. προϊόντων Κω. Έναρξη λειτουργίας του κονσερβοποιείου. Δ/ΑΤΕ τ. 85/1955.

- Ο Ελαιουργ. Συνεταιρισμός Φίλων Μεσσηνίας και η Ένωσις Άνω Μεσσηνίας. Οι αγροτικοί Συνεταιρισμοί και η ΑΤΕ. Πολύ ενδιαφέρον κείμενο του Αρ. Καλέμη με στοιχεία και ενθουσιασμό συνεταιριστικό. Δ/ΑΤΕ τ. 57/1952.

- Το εργοστάσιον παστερίωσης γάλακτος του Συνεταιρισμού Ασπροπύργου (Λ. Λιακατάς). Δ/ΑΤΕ τ. 53/1951.

Ανάλυση των στοιχείων των Ελαιουργείων Συνεταιρισμών χρήσεως 1950-1951 κατά Γεωγραφικά Διαμερίσματα

Γεωγραφικά Διαμερίσματα	Ελαιουργεία										Αναλυόμενα εις					Εξολισμός		
	Ελαιουργ. Συνεταιρισμοί	Άλλων σποσών επεξ. ελαιόκ.	Ιδιόκτητα	Ενοικιαζόμενα	Σύνολον	Παρε-λαυ-μένα	Αναλυόμενα εις			Ανάριθμ. κτηρήσειν	Ελαιό-μυλοι	Μήχληκός	Προσφύρα	Μήσων κάπτος Διαφύο-σφίρες	Πλυντήρια			
							Αριθμ. νηα	Ηλεκτρο-κίνητα	Υδροκί-νηα							Γαρονί-νηα		
Θράκη	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Μακεδονία	3	1	2	-	2	2	-	-	-	-	-	-	5	3	2			
Θεσσαλία	8	1	6	-	6	5	-	-	-	-	-	-	15	3	2			
Στερεά	52	8	33	-	33	28	1	1	1	1	1	1	55	21	14			
Εύβοια	32	3	18	-	18	17	-	-	-	-	-	-	32	8	2			
Πελοπόννησος	85	9	42	-	42	34	6	-	-	-	-	-	76	34	12			
Επτανήσος	39	1	13	-	13	13	-	-	-	-	-	-	31	6	3			
Νήσοι Αιγαίου	81	2	46	4	50	45	4	-	-	-	-	-	118	46	11			
Κρήτη	132	3	79	1	80	79	-	-	-	-	-	-	165	27	29			
Δωδεκάνησος	3	-	2	-	2	2	-	-	-	-	-	-	3	2	-			
Ήπειρος	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Σύνολον	438	27	241	5	246	225	5	11	1	4	8.621	297	500	150	75			
Γεωγραφικά Διαμερίσματα	Λειτουργία ελαιουργ.	Εκθλιβείς ελαιόκαρποι (γυλ. σκ.)	Παρεχθέν έλαιον (γυλ. σκ.)	Παρεχθ. ποσότη. έλαιου (γυλ. σκ.)	Ποσοσότη. αποδ. έλαιου. εις έλαιον.	Επιβλητικ. δυνατώματα κατά μέσον όσον (δωλ.)	Σύνολο εξόδων κατεργασ. (γυλ. δωλ.)	Μέσων κάπτος κατεργασ. κατ' όσον (δωλ.)										
Θράκη	2	768	-	293	5,3	325.377	2.241	211.312	1.455									
Μακεδονία	-	-	145	-	348	-	-	-	-									
Θεσσαλία	15	2.391	500	724	183	941.949	1.884	631.560	1.263									
Στερεά	1	21	3	5	274	5.465	1.572	4.599	1.323									
Εύβοια	29	3.530	683	2.236	250	1.192.918	1.746	742.392	1.086									
Πελοπόννησος	8	809	140	300	218	291.266	2.083	178.024	1.273									
Επτανήσος	40	6.107	1.310	2.586	254	1.527.417	1.166	1.238.889	945									
Νήσοι Αιγαίου	49	5.904	1.336	3.016	246	1.832.084	-	1.245.276	932									
Κρήτη	-	-	-	-	-	-	-	-	-									
Δωδεκάνησος	-	-	-	-	-	-	-	-	-									
Ήπειρος	-	-	-	-	-	-	-	-	-									
Σύνολον	144	19.530	4.117	8.160	4,74	6.116.476	1.485	4.252.052	1.032									

Αλευρόμυλοι Συνεταιρισμών (από του έτους 1948-1951)

Έτος	Υ π ά ρ ο χ ο ν τ ι ε ς			Δελτία υποβληθέντα διά αλευρομύλους	Ποσότης αλεσθείσα (χιλ. οκ.)	Μέσον κόστος επεξεργασίας κατ' ονάν (δρχ.)
	Αυτοτελείς	Συνδεδεμένοι με άλλας βιομηχ. εγκαταστάσεις	Σύνολον			
1948	12	63	75	42	6.400	79
1949	16	71	85	50	5.348	85
1950	16	74	90	59	8.523	98
1951	14	86	100	60	8.774	119

Αλευρόμυλοι Συνεταιρισμών κατά Γεωγραφικά Διαμερίσματα το 1950 και 1951

Γεωγραφικά Διαμερίσματα	Στοιχεία 1950						Στοιχεία 1951					
	Αυτοτελείς	Συνδεδε- με με άλλας βιομηχ.	Σύνολον	Δελτία διά αλευρο- μύλους	Ποσότης αλεσθ. (χιλ.οκ.)	Μέσον κόστος επεξεργ.	Αυτοτε- λείς	Συνδε- δε με άλλας βιομηχ.	Σύνολον	Δελτία διά αλευρο- μύλους	Ποσότης αλεσθ. (χιλ.οκ.)	Μέσον κόστος επεξεργ.
Θράκη	3	—	3	2	1.556	97	2	—	2	1	903	119
Μακεδονία	7	—	7	3	1.007	88	8	—	8	5	1.366	116
Θεσσαλία	1	3	4	2	490	95	—	3	3	1	158	95
Ήπειρος	3	—	3	—	—	—	3	—	3	—	—	—
Στερεά Ελλάς	—	10	10	9	1.321	90	—	12	12	9	1.920	112
Εύβοια	—	7	7	2	637	95	—	8	8	6	710	145
Πελοπόννησος	2	8	10	6	1.152	108	1	8	9	8	1.647	120
Νήσοι Αιγαίου	—	11	11	5	394	70	—	11	11	6	510	119
Νήσοι Κρήτη	—	31	31	26	1.814	110	—	40	40	21	1.455	120
Νήσοι Ιόνιοι	—	4	4	4	152	80	—	4	4	3	105	126
Σύνολο	16	74	90	59	8.523	98	14	86	100	60	8.774	119

* Πλην των αλευρομύλων των Συνεταιρισμών η Ένωσις Συνεταιρισμών Φαρσάλων διαθέτει εγκαταστάσεις κυλινδρομύλου και μακαρονοποιείου κατασκευασθείσας διά κεφαλαίων της Ενώσεως και της ΑΤΕ, διά την πληρεστέραν αξιοποίησιν του εκλεκτού σίτου παραγωγής της περιφέρειας της. Κατά το 1951 εγένετο επεξεργασία 867.000 οκάδ. σίτου και παρήχθησαν μακαρόνια οκάδ. 330.000 εκλεκτής ποιότητας.

Οινοποιητικοί Συνεταιρισμοί και Ενώσεις (Συνεταιρικά Οργανώσεις)

Από την πρώτη περίοδο ανάπτυξης της συνεταιριστικής κινήσεως στην Ελλάδα βασικό ρόλο είχαν οι Οινοποιητικοί Συνεταιρισμοί (για τους οποίους βλ. στους προηγούμενους τόμους μας.)

Κατά την εξεταζόμενη περίοδο (με αναδρομές και σε προηγούμενα έτη) βλ. κείμενο Δ. Ταραντίνου Σ. 1955 (ειδικό τεύχος), σ. 159.

Ενδιαφέροντα τα επόμενα στατιστικά στοιχεία 1950 και 1951.

Οινοποιήσις υπό Συνεταιρικών Οργανώσεων

Διαμερίσματα	1950		1951	
	Οινοποιεία	Οινοποιηθείσα ποσότης σταφυλών (χιλ. οκάδ.)	Οινοποιεία	Οινοποιηθείσα ποσότης σταφυλών (χιλ. οκάδ.)
Στερεά Ελλάς (1)	1	4.095	1	2.002
Πελοπόννησος	3	2.822	3	1.746
Νήσοι Αιγαίου	2	4.640	2	4.882
Νήσοι Κυκλάδες	1	52	1	427
Νήσος Κρήτη	6	4.629	7	6.904
Νήσοι Ιόνιοι	2	1.678	5	1.678
Δωδεκάνησος	1	1.755	5	2.143
Δοικά Δ/τα	—	—	—	—
Σύνολο	16	19.671	24	19.782

(1) Δεν περιλαμβάνονται τα στοιχεία Οργανισμού Αμπελουργών Αττικοβοιωτίας.

Στοιχεία οινοποιήσεως υπό Συνεταιρισμών από έτος 1948 - 1951

Χρήσις	Οινοποιούντ. Συνεταιρισμ. αποτελέσ	Οινοδεξαμενά		Βαρέλια Χώρητ. (χιλ. οκ.)	Συγκεντρωθείσα ποσότη.		Παραχθέν οίνος (χιλ. οκ.)	Μέσον κόστος οινοποιήσ. κατ' οκάν οίνου δερχ.	Εκκαθαρισθ. τιμή κατ' οκάν (δερχ.)
		Αριθ.	Χώρητ. (χιλ. οκ.)		Πλεύκος (χιλ. οκ.)	Σταφυλιών (χιλ. οκ.)			
1948	3	117	4.830	36	3.234	1.496	4.112	165	1.476
1949	5	188	5.851	20	3.595	3.572	6.019	84	1.070
1950	4	212	7.679	24	3.054	2.314	4.460	...	...
1951	4	224	7.715	24	1.098	1.081	1.805	166	...

Επεξεργασία σταφυλιών Συνεταιρισμών 1950 και 1951

Εργοστάσια Επεξεργασίας Σταφυλιών	Συν/σμοί	Εργοστάσια			1950		1951		Κόστος (δερχ.)
		Ιδιόκτητα	Επί ενουκίω	Εργασθ.	Συγκεντρ. ποσότη σταφυλ. (οκ.)	Παραχθέν άνυδρο σταφυλιόπ. (οκ.)	Συγκεντρ. ποσότη σταφυλ. (οκ.)	Παραχθέν άνυδρο σταφυλιόπ. (οκ.)	
Στερεά Ελλάς	3 (1)	3	—	1	...	...	308.200	18.457	3.719
Πελοπόννησος	1 (2)	—	1	1	...	...	75.773	5.064	6.375
Σύνολον	4	3	1	2	398.623	24.903	383.973	23.521	

- (1) Ε.Π.Σ. Παλαιοπαναγιάς, Γ.Π.Σ. Εκμ. Στεμφ. Κορωπίου, Σ. Εκμ. Στεμφ. Λιόπεσι.
(2) Γ.Σ. Ανδραβίδας.

Σταφίδα και Συνεταιρικές Οργανώσεις

- Βλ. γενικότερα στα Υποκεφ. ΣΤ και ΣΤ/1.
- Βλ. συνέχειες 10 κειμένων του Θ. Κούλα «Το σταφιδικό και η συμβολή των Γεωργικών Συνεταιρισμών στη λύση του». Σ. 1956, σ. 112.
- Ενδιαφέροντα τα επόμενα στατιστικά στοιχεία:

Σταφιδεργοστάσια Συνεταιρικών Οργανώσεων 1950 και 1951

Διαμερίσματα	1950		1951	
	Αριθμός Εργοστασίων	Επεξεργασθείσα ποσότη σταφιδο-κάρπου (χιλ. οκ.)	Αριθμός Εργοστασίων	Επεξεργασθείσα ποσότη σταφιδο-κάρπου (χιλ. οκ.)
Πελοπόννησος (κορινθιακή)	3	1.370	3	1.601
Νήσος Κρήτη (σουλτανίνα)	2	1.942	3	1.611
Σύνολον	5	3.312	6	3.212

Κτηνοτροφία και Συνεταιρισμοί (Κτηνασφαλιστικοί - Γαλακτοκομικοί - Τυροκομικοί - άλλες εργασίες)

Αξιόλογη η ανάπτυξη (από προπολεμικά) και στον τομέα των γαλακτοκομικών - τυροκομικών Συνεταιρισμών.

Για την εξεταζόμενη περίοδο βλ. και κείμενα:

- Για κτηνασφαλιστικούς Συνεταιρισμούς (Σ. 1953, σ. 153) και Δ/ΑΤΕ τ.71.
- Συνεταιρισμοί και τεχνητή γονιμοποίηση (Σ. 1955, σ. 272).
- Η συμβολή των Συνεταιρισμών εις την πρόδοον της κτηνοτροφίας.

Κείμενο Δ.Θ. Πάνου ΦΣ 1951, σ. 2031.

- (Βλ. και στο Υποκεφ. Η).

- Κείμενο Ν. Ζυγούρη για Γαλακτοκομικούς Συνεταιρισμούς. ΦΣ 1957, σ. 2098, 2116, 2131.

- Ενδιαφέροντα τα επόμενα στατιστικά στοιχεία.

Εργασίες συγκεντρώσεως, πωλήσεως και τυροκομήσεως γάλακτος υπό Συνεταιρικών Οργανώσεων 1951

Διαμερίσματα	Γαλακτοκομεία	Συγκεντρ. ποσ. γάλακτος (χιλ. σκ.)	Πωληθ. ποσ. γάλακτος (χιλ. σκ.)	Τυροκομ. ποσ. γάλακτος (χιλ. σκ.)	Παραχθέντα προϊόντα					
					Κρέμα	Ναπών βούτυρ.	Μαλακός τυρός	Σκληρός τυρός	Μηζύθρα	Γαούρα
Δυτική Θράκη	3	130	1	129	3,2	—	9	14	—	—
Ανατ. Μακεδονία	4	473	194	279	6	1	24	4	13	78
Κεντρ. Μακεδονία	5	228	29	199	3,3	8	45	—	—	—
Δυτική Μακεδονία	2	108	—	108	2,5	—	18	4	4	—
Θεσσαλία	2	223	88	135	—	1	22	—	—	6
Στερεά Ελλάς	5	205	42	163	4	1	13	4	7	—
Ήπειρος	18	465	—	465	—	10	2	66	3	—
Πελοπόννησος	31	1.549	569	980	25	5	137	8	9	—
Νήσοι Αιγαίου	11	530	136	394	—	7	26	36	1	7
Νήσοι Κυκλάδες	1	13	—	13	—	—	—	1	—	—
Νήσος Κρήτη	3	27	—	27	—	—	1	4	—	—
Νήσοι Ιόνιοι	9	253	—	253	—	3	5	48	2	—
Δωδεκάνησος	4	47	—	47	—	—	8	—	1	—
Σύνολον	98	4.251	1.059	3.192	44	36	310	189	37	91

Τυροκομικές εργασίες Συνεταιρισμών από έτους 1948 - 1951

Χρήσις	Συνεταιρισμοί έχοντες τυροκομεία ιδίωσι	Τυροκομησαντες Συνεταιρισμοί	Γαλακτοφόρα ζώα					Επεξεργ. ποσότη. γάλακτος (χιλ. σκ.)	Εκκαθαρ. μέση τιμή κατ' οκάν (Δρχ.)	Μέσον κόστος επεξεργ. κατ' οκάν (εις δρχ.)
			Πρόβατα	Αίγες	Αγελάδες	Βούβαλοι	Σύνολον			
1948	—	50	134.475	33.779	1.974	—	170.228	2.214	2.472	682
1949	—	43	94.813	27.342	4.079	420	126.654	1.979	3.540	676
1950	9	43	118.192	26.078	4.810	355	149.435	2.994	..	700
1951	..	49	130.962	46.082	3.853	—	180.897	2.815	3.158	737

**Εργασίες τυροκομήσεως υπό Συνεταιρισμών έτους 1951
ανάλυση κατά Γεωγραφικά Διαμερίσματα**

Γεωγραφικά Διαμερίσματα	Τυροκομησαντες Συνεταιρισμοί	Γαλακτοφόρα ζώα					Σύνολον επεξεργ. ποσότη. γάλακτος (χιλ. σκ.)	Εκκαθαρ. μέση τιμή γάλακτος κατ' οκάν (Δρχ.)	Κόστος επεξεργ. κατ' οκάν (εις δρχ.)
		Πρόβατα	Αίγες	Αγελάδες	Βούβαλοι	Σύνολον			
Θράκη	2	10.400	10	—	—	10.410	95	3.440	675

(συνεχίζεται)

Περίοδος 1951/1955. Υποκεφ. Δ: Εργασίες των Γεωργ. Συνεταιρισμών

Μακεδονία	11	16.477	7.903	785	—	25.165	555	3.131	797
Ήπειρος	5	41.482	4.396	450	—	46.328	472	3.440	940
Θεσσαλία	2	450	—	324	—	774	131	2.025	609
Στερεά Ελλάς	1	2.220	650	—	—	2.870	28	3.879	1.236
Πελοπόννησος	17	33.601	26.054	1.650	—	61.305	1.000	2.824	556
Επτάνησος	4	11.000	4.900	70	—	15.970	134	3.133	836
Ν. Αιγαίου και Δωδεκανήσος	7	15.332	2.169	574	—	18.075	400	2.959	883
Κρήτη	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Σύνολον	49	130.962	46.082	3.853	—	180.897	2.815	3.158	737

- Εσπεριδοειδών συνεταιρική κατεργασία

Βλ. Σ 1963, σ. 131 για 1954-56. Βλ. και Υποκεφ. ΣΤ και Η.

- Κονσερβοποιεία Συνεταιρικών Οργανώσεων

Αναπτύσσεται σιγά σιγά μεταπολεμικά ο κλάδος αυτός. Βλ. τον επόμενο πίνακα όπου αρκετά από τα ιδρυόμενα κονσερβοποιεία δεν έχουν αρχίσει ακόμα να λειτουργούν

Κονσερβοποιεία Συνεταιρικών Οργανώσεων 1951

Διαμερίσματα		Αριθμός εργασιών	Κονσερβοποιηθείσα ποσότης (εις χιλ. σκ.)		Παραχθείσα κονσέρβαι (εις χιλ. κιλά)	
			Λαχανικών	Οπωρών	Λαχανικών	Οπωρών
Δυτική Θράκη	Ενώσεις	2	—	—	—	—
Ανατολ. Μακεδονία	Ενώσεις	1	—	1	—	1
Κεντρ. Μακεδονία	Ενώσεις	2	841	37	156	58
	Συν/σμοί	1	—	—	—	—
Πελοπόννησος	Ενώσεις	1	2.818	33	509	54
	Συν/σμοί	5	72	—	10	—
Νήσος Κρήτη	Ενώσεις	1	15	—	16	—
	Συν/σμοί	1	11	—	11	—
Νήσοι Ιόνιοι	Ενώσεις	1	—	—	—	—
Λοιπά Δ/τα		—	—	—	—	—
Σύνολον	Ενώσεις	8	3.674	71	681	113
	Συν/σμοί	7	83	—	21	—
Σύνολον Γενικών		15	3.757	71	702	113

Βάμβακος Συνεταιρικά Εκκομιστήρια

Στον τομέα αυτό πρωτοποριακή η δραστηριότητα των Συνεταιρισμών Πετρομαγούλας Λεβαδειάς.

Ενδιαφέροντα τα επόμενα στατιστικά στοιχεία:

Εκκομιστήρια βάμβακος Συνεταιρισικών Οργανώσεων 1951

Γεωγραφικά Διαμερίσματα	Αριθμός εκκομιστ. μηχανών	Εκκομισθ. ποσότης συσπύρου βάμβακος	Παραγθέντα προϊόντα			
			Εκκομισθ. βάμβαξ	Λίντερ	Βαμβακόσπορος	
Δυτική Θράκη	Συν/σμοί	1	9	—	—	—
Ανατολ. Μακεδονία	Ενώσεις	2	1.512	491	22	970
Κεντρ. Μακεδονία	Ενώσεις	9	6.942	2.169	116	4.519
Θεσσαλία	Ενώσεις	1	96	34	1	56
Στερεά Ελλάς	Ενώσεις	6	5.607	1.794	80	3.508
	Συν/σμοί	3	628	217	6	396
Πελοπόννησος	Ενώσεις	1	112	44	2	66
	Συν/σμοί	1	—	—	—	—
Νήσοι Αιγαίου	Ενώσεις	2	1.005	400	14	578
Λοιπά Δ/τα	Ενώσεις	—	—	—	—	—
	Συν/σμοί	—	—	—	—	—
Σύνολον	Ενώσεις	21	15.274	4.932	235	9.697
	Συν/σμοί	5	637	217	6	396
Γενικόν Σύνολον		26	15.911	5.149	241	10.093

Εκκομισσεις αραβοσίτου υπό Συνεταιρισικών Οργανώσεων 1951

Γεωγραφικά Διαμερίσματα	Εκκομιστικά μηχαναί	Εκκομισθείσα ποσότης (εις χιλ. οκάδ.)
Δυτική Θράκη	3	366
Δυτική Μακεδονία	4	159
Στερεά	1	203
Σύνολον	8	728

Βιοτεχνία και Συνεταιρισμοί

- Για τη βιοτεχνία και βιοτεχνικούς συνεταιρισμούς βλ. και στο Υποκεφ. Θ. (Αστικοί).

- Αξιόλογο ιστορικό κείμενο για βιοτεχνική συνεργασία «το ιονάφι των γουναράδων» της Αγγελικής Χατζημιχάλη. Σ. 1955 (ειδικό τεύχος) σ. 83.

- Επίσης αξιόλογο ιστορικό κείμενο του ακαδημαϊκού Ν. Βέη «Το ρουφέτιον γυναικών στα Τρίκαλα της Θεσσαλίας» Σ. 1955 (ειδικό τεύχος), σ. 79.

- Η Ελληνική βιοτεχνία και ο Συνεργατισμός. Βλ. κείμενο Ι. Βυζά, Σ. 1955 (ειδικό τεύχος) σ. 101.

- Χωρική βιοτεχνική πίστις και Συνεταιρισμοί. Βλ. κείμενο Χ. Παπαχρίστου. Σ. 1955 (ειδικό τεύχος) σ. 118.

- Συνεταιρισμοί γυναικών για βιοτεχνία Βλ. Σ. 1955, σ. 283.

Είναι κείμενα πολύ αξιόλογα που (δυστυχώς) δεν είναι δυνατό να παρατεθούν εδώ αλλά οι ειδικοί μελετητές μπορούν να τα μελετήσουν από τις πηγές.

Δασικοί Συνεταιρισμοί - Ορεινοί πληθυσμοί

Μεγάλη σχετικά η ανάπτυξη των δασικών συνεταιρισμών από προπολεμικά (βλ. στους προηγούμενους τόμους μας).

Για την εξεταζόμενη περίοδο (με αναφορές και σε προηγούμενα χρόνια) βλ. τα κείμενα:

- Η συνεταιριστική δασική πολιτική και τα αποτελέσματά της. Πριν από το Ν. 1697/1937 και έπειτα (Π. Γρίσπος) ΦΣ 1952, σ. 2395, 2418.
- Οι δασικοί συνεταιρισμοί και οι επενδύσεις στη δασοπονία. Κείμενο με πολλά στοιχεία και σκέψεις-εισηγήσεις του δασολόγου Π. Γρίσπου. Βλ. Σ. 1953, σ. 22, 36.
- Δασική οικονομία και Συνεταιρισμοί (Δ. Χηνόπουλος) Δ/ΑΤΕ 1953, τ. 61, 63.
- Οι δασικοί συνεταιρισμοί οικοδομήσιμης ξυλείας για την ανοικοδόμηση των νησιών του Ιονίου έπειτα από τους σεισμούς. Κείμενο Π. Γρίσπου. Σ. 1953, σ. 132.
- Η Συνεργασία των κρατικών δασικών εκμεταλλεύσεων και των δασικών συνεταιρισμών. Κείμενο Π. Γρίσπου. Σ. 1953, σ. 168.
- Οι ορεινοί πληθυσμοί και οι Συνεταιρισμοί: Κείμενο Αλ. Μυλωνά. Σ. 1955, σ. 267.
- Πρατήριοι Δασικών Συνεταιρισμών Αρναίας. Βλ. Δ/Α.Τ.Ε., τ. 81.
- Η συνεταιρική βιομηχανοποίηση της ρητίνης (Π. Κασανδρέας) Βλ. Δ/Α.Τ.Ε., τ. 88/89.
- Το Συνέδριον Δασικών Συνεταιρισμών. Βλ. Δ/Α.Τ.Ε., τ. 92.
- Ένωσις Δασικών Συνεταιρισμών Αγράφων. Κείμενο Φ. Αρβανιτάκη. Βλ. Δ/Α.Τ.Ε., τ. 95.
- Νέα αξιολογή προσπάθεια για την ανάπτυξη των δασικών συνεταιρισμών. Εγκύκλιος Υπουργείου Γεωργίας με οδηγίες για σύσταση και δράση τους και αξιολογες οδηγίες για την υποβοήθησή τους. (Σ. 1954, σ. 15).
- Ο Π. Γρίσπος αναφέρεται στο δασοσυνεταιριστικό θέμα και κάνει χρήσιμες υποδείξεις με στοιχεία (ΦΣ 1954, σ. 2767).
- Δασικοί Συνεταιρισμοί Σ. (ειδικό τεύχος 1955), σ. 162.
- Για τη δραστηριότητα των Συνεταιρικών Οργανώσεων στην αξιοποίηση του βαλανιδιού βλ. στο Υποκεφ. ΣΤ/1 (Κ.Υ.Δ.Ε.Π.).
- Βλ. τα επόμενα ενδιαφέροντα στατιστικά στοιχεία:

Δασικές εργασίες Συνεταιρικών Οργανώσεων 1951

Διαμερίσματα	Υλατομηθείσα ποσότης				Συνεταιρικά πιστήρ. λειτουργήσαντα	Επεξ. ποσότης ξυλείας διά συντε. πιστήρ. (κ.μ.)	Παραγθ. ποσότης Ξυλανθρ. (χιλ. οκ.)	Ρητίνη			
	Τεχνικού Ξύλου (κ.μ.)	Κανσο-ξύλων (χιλ.οκ.)	Πευκο-φλοίου (χιλ. οκ.)	Λοιπών Προϊόντων (χιλ. οκ.)				Συλλεγ. ποσότης (χιλ. οκ.)	Επεξεργ. ποσότης (χιλ. οκ.)	Παραγθέντα	
										Κολοφώνιον (χιλ. οκ.)	Νέφτι (χιλ.οκ.)
Δυτική Θράκη	17	1.513	—	—	1	31	215	—	—	—	—
Ανατ. Μακεδ.	3.826	10.497	34	34	—	—	209	—	—	—	—
Κεντρ. Μακεδ.	7.184	21.966	—	—	2	40	4.546	—	—	—	—
Δυτ. Μακεδ.	16.775	1.597	—	—	8	2.991	...	—	—	—	—
Θεσσαλία	6.037	3.325	—	—	6	5.093	831	—	—	—	—
Στερεά Ελλάς	3.818	2.457	—	—	11	2.105	74	424	—	—	—
Ήπειρος	7.000	—	—	—	17	4.900	50	—	—	—	—
Πελοπόννησος	1.651	661	—	—	—	—	69	100	28	16	5
Νήσοι Αιγαίου	12	—	—	—	—	—	—	103	—	—	—
Δωδεκάνησος	22	4.348	74	—	—	—	135	—	—	—	—
Λοιπά Δ/τα	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Σύνολον	46.342	46.364	108	34	45	15.250	6.129	627	28	16	5

Υγειονομικοί Συνεταιρισμοί

Για την αξιολογή αυτή δραστηριότητα βλ. αναλυτικά κείμενα Εμμ. Σκάγκου στο Σ. 1951, σ. 58 και 1952, σ. 75. Βλ. για υγιειν. και Δ/ΑΤΕ τ. 58/1952.

Ειδικά για τον Υγειονομικό Συνεταιρισμό Ροδολείβους Σερρών βλ. Σ. 1951, σ. 58 και 1952, σ. 75.

Για τον Υγειονομικό Συνεταιρισμό Πρώτης Σερρών (που ιδρύθηκε το 1947) βλ. Σ. 1952, σ. 76. Και ΦΣ 1952, σ. 2205. Δύο ιατροί, 3.000 μέλη. Συντεχνιακά εμπόδια φαρμακοποιών, ιατρών με ευθύνη του Κράτους.

Συνεταιρισμοί και ηλεκτροφωτισμός

- Με την ύπαρξη Ελαιουργείων (κυρίως), αλευρομύλων και άλλων εγκαταστάσεων είναι συνδεδεμένη και η προσφορά της μεγάλης υπηρεσίας του ηλεκτροφωτισμού στο Ελληνικό χωριό.

Η εργασία αυτή είχε αναπτυχθεί από προπολεμικά με την τότε ανάπτυξη των συνεταιρικών ελαιουργείων.

Το 1951 και 1952, σύμφωνα με επιταγή της νομοθεσίας, ζητήθηκε και δόθηκε άδεια για εργασίες ηλεκτροφωτισμού στους παρακάτω Συνεταιρισμούς (όπως προέκυψε τότε από έρευνά μας):

- Ζαρού Ηρακλείου Κρήτης. - Κάτω Χωριού Ιεράπετρας. - Κανλών Καστελλίου Ηρακλείου. - Καββουσίου Κρήτης (ΦΣ σ. 2045). - Καστελλίου Πεδιάδος Κρήτης. - Κρουσώνος Μαλεβυζίου Κρήτης (ΦΣ σ. 2045). - Βενεράτου Ηρακλείου. - Μεγαλοχωριού Λέσβου. (ΦΣ 1951, σ. 2045). - Αυλωναρίου Ευβοίας. - Αγγελιανών Ρεθύμνης. - Αμυγδαλεώνος Καβάλας. - Βολισσού Χίου. - Παλαιοχώρας Χανίων.

Και άλλες άδειες δόθηκαν στη συνέχεια τα χρόνια 1952 - 1957.

Βλ. ευρύτερα στο περιοδ. «Θέματα Συνεταιρισμών» σ. 4445 σχετικό κείμενο Α.Ν. Κλήμη. Επίσης βλ. και μαθήματα Χρ. Ευελπίδη «Αγροτική Ηλεκτρική Οικονομία» σ. 114, 137, 149 και κυρίως σ. 170 (για αγροτικές βιοτεχνίες).

Βλ. επίσης για τον ηλεκτροφωτισμό Φαρσάλων στο ΣΤ (Ένωση Φαρσάλων)

Εγκαταστάσεις Συνεταιρισμών για ηλεκτροφωτισμό κατά το 1950 και 1951

Διαμερίσματα	1950		1951	
	Στοιχεία για εγκαταστάσεις	Παραγωγή τους εις Κιλόβατ	Στοιχεία για εγκαταστάσεις	Παραγωγή τους εις Κιλόβατ
Κεντρ. Μακεδονία	—	—	1	4.300
Θεσσαλία	2	53.400	1	10.672
Στερεά Ελλάς	7	238.100	7	274.944
Νήσοι Αιγαίου	3	110.100	4	129.695
Νήσος Κρήτη	6	105.700	12	113.481
Λοιπά Δ/τα	—	—	—	—
Σύνολον	18	507.300	25	533.092

Υφίσταντο το έτος: 1948 εγκαταστάσεις 11

1949 " 19

1950 " 22

1951 " 25

ΜΕΡΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΤΑ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

Συνεταιρισμός Αλυρού

Για τον Συνεταιρισμό αυτό - ξεκίνημα της Ελληνικής συνεταιριστικής κίνησης - έχουμε γράψει πολλά στους προηγούμενους τόμους. Στη συνέχεια βλ.:

Η τελετή στις 28 Δεκεμβρίου 1951 (Σ. 1951, σ. 129) (κείμενο Θ. Τζωρτζάκη). Και (ΦΣ 1952, σελ. 2161) για τα 50 χρόνια του. Ρημαγμένος τόπος από κατοχή και εμφύλιο. Εγκαίνια νέου οικοδομήματος της Ενώσεως. Πανελλήνια παρουσία συνεταιριστών και άλλων. Χαρακτηριστικές ομιλίες. Μνήμη Ν. Μιχόπουλου (Κείμενο Π. Κόντας). Ομιλία Δ.Θ. Πάνου (Σ 1952, σ. 4).

Νέας Αγχιάλου (Μακεδονίας) Συνεταιρισμός

Αξιόλογος στην αμπελουργία από προπολεμικά. Υποδειγματικό φυτώριο αμερικανικών κλημάτων. Δραστηριότητα βλ. ΦΣ. 1954, σ. 2665.

Λέσβου Συνεταιριστικές Οργανώσεις

Βλ. Σ. 1953, σ. 41, 58.

Συνεταιρισμός (Κοινοπραξία παλαιού τύπου) Μαρκοπούλου Αττικής

Βλ. Σ. 1952, σ. 183. Σ. 1953, σ. 143.

Μεσσηναγρού (Ρόδου) Συνεταιρισμός

Πολύ ικανοποιητική η δραστηριότητα του. Ομαδική καλλιέργεια για αύξηση κεφαλαίων του Συνεταιρισμού. (ΦΣ 1952, σ. 2364).

Γ.Π.Σ. Νέας Ζίχνης Σερρών «Αλληλοβοήθεια»

Βλ. Σ. 1953, σ. 61.

Συνεταιρισμός Βελεστίνου Βόλου

Κείμενο Ι. Μανουρά. Βλ. Δ./Α.Τ.Ε., τ. 91.

Θέρμης (Θεσβνίκης) ΓΠ.Σ

Από το 1920. Γηγενείς και πρόσφυγες. Μέλη τώρα 271 από ενοποίηση 3 Συνεταιρισμών. Αλωνιστική, αποθήκη, γραφείο. Κοινωνική προσφορά (ΦΣ 1953, σ. 2425).

Συνεταιρισμός Αρδευτικός Παραβόλας Αργινίου

Κείμενο Ε. Φούμη, βλ. Δ./Α.Τ.Ε., τ. 92.

Σητείας Συνεταιριστική κίνηση

Βλ. Σ. 1957, σ. 63 (Και υποκεφ. Στ)

Εγγείων Βελτιώσεων Αναγκ. Συνεταιρισμοί

Πανελλήνιο Συνέδριο ΓΟΕΒ-ΤΟΕΒ βλ. Δ./Α.Τ.Ε., τ. 94

Σχοινοχωρίου Αργολίδος Συνεταιρισμός Γαλακτοπαραγωγικός

Με δραστηριότητα και πριν από τον πόλεμο, με πρότυπο τυροκομείο. Νέα δραστηριότητα από 1947. Στοιχεία από επιτυχίες του βλ. Φ.Σ. 1950, σ. 1997.

Παρθενίου (Θεσβνίκης) Συνεταιρισμός

35 οικογένειες κολλήγοι στο τσιφλίκι καλού μπέτη με καλό αρβανίτη επιστάτη. Το 1927 με πρωτοβουλία Ντίνου Μαλούχου εξαγόρασαν οι χωρικοί 2.500 περίπου στρεμ. με δάνειο του Συνεταιρισμού από Ε.Τ.Ε. Αξιόλογη πρόοδος. Οργάνωση κοινωνικής - υγειονομικής προστασίας, πνευματικής και επαγγελματικής κατάρτισης. Αξιόλογη οικονομική δραστηριότητα (κείμενο Ι. Οικονομίδη, ΦΣ. 1952, σ. 2172). Αξιόλογα ίδια συνεταιρικά κεφάλαια για δανεισμό συνεταιρών (ΦΣ. 1953, σ. 2544).

Εορδαία

Η συνεταιριστική ενίσχυση του Επιθεωρητή Δημοτικών Σχολείων Λυμπέρη (ΦΣ 1952, σ. 2221).

Λαγκαδάς

Αξιόλογη γεωργοσυνεταιριστική δραστηριότητα στην περιφέρεια (ΦΣ 1952, σ. 2364).

Ο Συνεταιρισμός Αητής

Εργάζεται πριν από τον πόλεμο. Μέλη 200. Αξιόλογη δραστηριότητα σε πολλούς τομείς (συγκεντρώσεις, κτηνοτροφία, κτηνιατρική φροντίδα, μηχανήματα καλλιέργειας, εγκαταστάσεις κλπ.) ΦΣ 1952, σ. 2405.

Φερρών Συνεταιρισμός

Από το 1936 ο Συνεταιρισμός επεξεργασίας γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων Κοινοτήτων Φερρών, Βαβήσου, Πυλαίας, Δυρίσκου, Πέπλου, Τριφυλλίου, Αδρανίου με 484 αρχικά μέλη. Το 1937 αγοράζει με δικά του κεφάλαια συγκρότημα αλευρομύλου. Και στη συνέχεια σιτοκαθαριστήριο, υδροτριβεία, μάλλινα υφάσματα, λανάρα. Κτίριο σε οικόπεδο 3 στρεμ. Αναστολή με πόλεμο. Μεταπολεμικά νέα πρόδοδος, σιταποθήκη, σταύλος, γραφεία, βιοτεχνικό εργαστήριο, αποθήκη, επεξεργασία βάμβακος, μαλλιών, αλεστική ζωοτροφών, όλα με χρήματα του Συνεταιρισμού. Το 1951 νέο κινητήριο με δάνειο. Στο τέλος 1951 οι συνεταιίροι 749. Όμως ο συναγωνισμός ιδιώτη με εγκατάσταση κλωστήριου 40 ατράκτων για παραγωγή νημάτων, (υπηρεσία που επιθυμούν οι συνεταιίροι) υποδουλώνει και για άλλες εργασίες με μείωση των εργασιών του Συνεταιρισμού. Ο Συνεταιρισμός προσπαθεί να αντιδράσει με δημιουργία δικού του κλωστήριου. Η αίτηση δανείου από Α.Τ.Ε καθυστερεί επί 18μηνο. Ανάγκη συνεργασίας και με Ένωση Αλεξανδρουπόλεως (ΦΣ 1953, σ. 2604).

Μεσόγεια Αττικής (Καλύβια, Κερατέα, Μαρκόπουλο, Λιόπσει)

Ωραία περιγραφή της γεωργικής και συνεταιριστικής τους δραστηριότητας από τον Κ. Σιδέρη με την ευκαιρία εκδρομής των σπουδαστών της Συνεταιριστικής Σχολής. Εργασίες, ονόματα συνεταιριστών, στοιχεία, φωτογραφίες εγκαταστάσεων (ΦΣ 1954, σ. 2725).

Στύψης Ελ.Π.Σ.

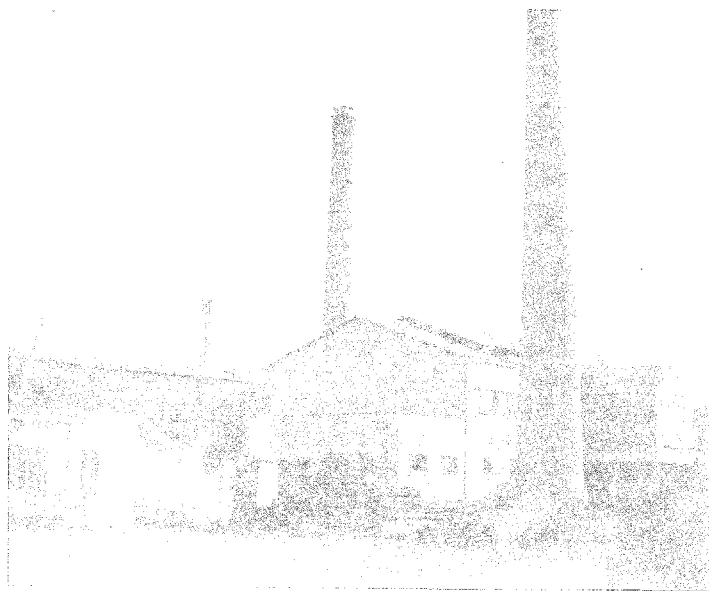
Χορήγηση άδειας ηλεκτρικής εγκατάστασως (ΦΕΚ 269/54).

Ασπροπύργου Συνεταιρισμός Αγελαδοτρόφων

Για νέο εργοστάσιο «ΑΣΠΡΟ» βλ. κείμενο Ν. Ζυγούρη με αξιόλογες υποδείξεις ΦΣ, σ. 2179. Αναλυτικό κείμενο του Κ. Σιδέρη για τις εργασίες του Συνεταιρισμού (με φωτογραφίες) με την ευκαιρία της επισκέψεως των σπουδαστών της Συνεταιριστικής Σχολής. βλ. ΦΣ 1954, σ. 2706. Ιστορικά ιδρύθηκε από το 1936 από 70 μέλη που έφτασαν τα 800. Μικροδιαφορές οδήγησαν σε διάσπαση με ίδρυση άλλων 2 Συνεταιρισμών το 1948 και 1950. Τώρα έχει 550 μέλη από τα οποία ενεργά 450 που διατηρούν 3.000 αγελάδες. Άλλα μέλη συντηρούν ταύρους και μοσχίδες. Εκμετάλλευση και αντιδράσεις εμπόρων και ΕΒΓΑ. Αντεπίθεση Συνεταιρισμού το 1948 για ίδρυση εργοστασίου. Ενίσχυση Α.Τ.Ε. Λειτουργία από 1951 εργοστασίου ΑΣΠΡΟ. Περιγραφή του εργοστασίου.

*Εγκαίνια αποθήκης Συνεταιρισμού Γαβαλοχωρίου Βάμου Κρήτης.
Στελέχη Συνεταιρισμού και Εποπτείας.*

Πυρηνελαιουργείον ΑΒΕΑ Χανίων.

Ασπροπύργου δύο άλλοι Συνεταιρισμοί

Εκτός από τον Συνεταιρισμό Αγελαδοτρόφων (του ΑΣΠΡΟ) λειτουργούν και:
α) Συνεταιρισμός αναπαραγωγής αγελάδων Αγελαδοτρόφων και Κηπουρών που πωλεί το γάλα του στο ΑΣΤΥ. β) ο Συνεταιρισμός πωλήσεως γάλακτος «Άγιος Δημήτριος» που είναι δεσμευμένος να πωλεί το γάλα του στην ΕΒΓΑ έως τέλος 1954. (ΦΣ 1954, σ. 2707).

Λογοθέτη (Αχαΐας) Συνεταιρισμός

Κείμενο Γεν. Γαρδίκη, αναμνήσεις από τους πρώτους προγραμματισμούς. Υποδειγματική ομιλία του τότε προέδρου του Συνεταιρισμού (ΦΣ 1954, σ. 2682). Η απόφαση της τότε Γεν. Συνελεύσεως (ΦΣ 1954, σ. 2819).

Αρχαρινών (Ηρακλείου) Οينوπ. Συνεταιρισμός

Επιτυχής προσπάθεια για από κοινού διάθεση σταφυλιών από 1952. Μέτρα για καθιέρωση ρυθμιστικής από κοινού πώλησης. Απόφαση για μερική υποχρεωτική παράδοση και ανέγερση αποθήκης (ΦΣ 1954, σ. 2934).

Γουριανών Άρτας Συνεταιρισμός

Αξιόπεινη πρωτοποριακή απόφαση έλαβε το Δ.Σ. του Συνεταιρισμού για την δημιουργία Βιβλιοθήκης στην Ένωση Άρτας. Οι αποζημιώσεις που δίδονται από την Ένωση στους αντιπροσώπους των Συνεταιρισμών για τις Γεν. Συνελεύσεις της Ενώσεως να κατατίθενται για ίδρυση Βιβλιοθήκης στην Ένωση, τις δε αποζημιώσεις να καταβάλλει ο Συνεταιρισμός. (ΦΣ 1955, σ. 2974).

Αναφορά στη νομοθεσία

Για τη μελέτη όλων των θεμάτων (της ύπαρξης και των δραστηριοτήτων των διαφόρων Συνεταιρικών Οργανώσεων) απαραίτητο είναι ο μελετητής να ερευνά και το Υποκεφ. Β κάθε περιόδου.

Άλλα θέματα και στοιχεία για Συνεταιρισμούς

Πέρα από όσα αναφέρθηκαν, ενδιαφέροντα είναι και τα ακόλουθα στοιχεία για τους Συνεταιρισμούς που δημοσιεύτηκαν στο «Δελτίον Αγροτικής Τραπέζης» (Δ/ΑΤΕ):

- Το αποθηκευτικόν συγκρότημα Συνεταιρισμών Μεσολογίου-Μακρυνείας (Ι. Μανουράς). Δ/ΑΤΕ τ. 68/1953.
- Προβλήματα των δασεργατικών Συνεταιρισμών. Δ/ΑΤΕ, τ. 71/1954.
- Ο διορισμός δασολόγων στους δασικούς Συνεταιρισμούς. Δ/ΑΤΕ τ. 77/1954.
- Η λογιστική ενημέρωσις των Συνεταιρισμών. Δ/ΑΤΕ, τ. 78/1954.
- Η συμβολή ΑΤΕ και Συνεταιρισμών για την ανάπτυξη της πτηνοτροφείας στην Αττική. Δ/ΑΤΕ τ. 71/1954.
- Το συνεταιρικόν ελαιουργείον Καλυβίων-Κουβαρά. Δ/ΑΤΕ τ. 54/1952.
- Εργασίες μηχανοκαλλιέργειας Συνεταιρικών Οργανώσεων. Δ/ΑΤΕ, τ. 49/1951.

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ/1

ΟΙ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1951-1955

- Επειδή υπάρχει ιδιορρυθμία στο θέμα των Αλιευτικών Συνεταιρισμών αν είναι γεωργικοί ή αστικοί (λόγω αναμίξεως πολλών στα θέματα έγκρισης των καταστατικών, της εποπτείας, της πιστωτικής ενισχύσεως κλπ., και στα προηγούμενα χρόνια υπήρχε διασπορά των στοιχείων στα Υποκεφάλαια Γ, Δ, Θ, ΣΤ, συγκεντρώθηκαν τώρα τα στοιχεία τους σε ειδικό Υποκεφάλαιο Δ/1.
- Ο Ν. 1988/1952 ορίζει τις μισθώσεις ιχθυοτροφείων με ευνοϊκούς όρους για Συνεταιρισμούς.
 - Για αλιευτική πίστη βλ. ΦΣ σ. 972.
 - Στοιχεία για την γενική εξέλιξη των αλιευτικών συνεταιρισμών τα έτη 1946 - 1953 βλ. στο Σ. 1954, σ. 22, 40, 58, 112, 128, 145, 159. Επίσης βλ. στο Υποκεφ. Γ για αριθμούς αλιευτικών συνεταιρισμών.
 - Το κεντρικό πρόβλημα οργάνωσης της αλιείας εξετάζει ο Χαρ. Παπαχρίστου με αναφορά στο ρόλο της Α.Τ.Ε. και των Συνεταιριστών (ΦΣ 1951, σ. 2227).
 - Για τα θέματα των αλιευτικών Συνεταιρισμών και ειδικότερα των Συνεταιρισμών ιχθυοεργατών Μεσολογγίου όπως εξελίχθηκε μετά τον υποβοηθητικό νόμο 1168/44, ενημερώνει κείμενο του Δ. Στρογγύλη στο Σ. 1951, σ. 61.
- Γενικά δίνεται η πληροφορία ότι το έτος 1951 20 Συνεταιρισμοί ιχθυοεργατών εκμεταλλεύονται 35 ιχθυοτροφεία και ιχθυοτρόφες λίμνες με ικανοποιητικά αποτελέσματα για τους Συνεταιρισμούς, το Δημόσιο, το σύνολο. Δυστυχώς το Υπουργείο Βιομηχανίας με απόφασή του διάλυσε τη σύμβαση των ιχθυοτροφείων Μεσολογγίου με τον Συνεταιρισμό Ιχθυοεργατών πριν από τη λήξη της. Για το όλο ζήτημα και τις επίσης αντιφατικές κυβερνητικές ενέργειες βλ. αναλυτικά στο παραπάνω κείμενο που δείχνει την κακή επέμβαση της πολιτικής υπέρ των ιδιωτικών επιχειρήσεων. Διαμαρτυρίες των Συνεταιρικών Οργανώσεων. Βλ. και στοιχεία Φ.Σ 1951, σ. 2274.
- Το 1952 λειτουργούσαν 154 αλιευτικοί με 6.699 μέλη.
- Τον Ιανουάριο 1953 προσπάθεια για ίδρυση κεντρικής συνεταιριστικής οργάνωσης και σύγκληση αλιευτικού συνεδρίου τον Απρίλιο 1953. (ΦΣ, σ.2457).
- Στοιχεία αναλυτικά για τις εργασίες και τα θέματα των αλιευτικών Συνεταιριστών 1946 - 1954 βλ. στο Σ. 1954 (σ. 16, 22, 40, 58, 89, 112, 128, 145, 159 με πίνακες).
- Τον Ιανουάριο 1954 συνήλθε πανελλήνιο Συνέδριο αλιευτικών Συνεταιρισμών (25 Συνεταιρισμοί). Ψήφισμα για ενοικίαση ιχθυοτροφείων στους Συνεταιρισμούς, τροποποίηση του νόμου 1168 υπέρ των Συνεταιρισμών των αλιέων (ΦΣ 1954, σ. 2670).
 - Νεότερα στοιχεία βλ. στο Σ. 1955 (πανηγ. τεύχος, σ. 162).
 - Στοιχεία για τη δραστηριότητα των αλιευτικών 1954/1955 βλ. Σ. 1955 (πανηγ. τεύχος) σ. 162. Και Σ. 1956, σ. 29.
 - Για την αξιολογή ανάπτυξη της ιχθυοπαραγωγής στους ποταμούς και λίμνες βλ. έκθεση Δ/σεως Αλιείας Υπ. Βιομηχανίας ΦΣ 1955, σ. 2929.
 - Ιχθυοτροφεία ενοικιάζονται με συμβάσεις στους Συνεταιρισμούς για Μπουρού (Θράκης), Πρέβεζα, Βιστωνίδα. Στοιχεία βλ. ΦΣ 1955, σ. 2953.
 - Γενικά βλ. και τη Νομοθεσία στο Υποκεφ. Β για τα νομοθετήματα που αφορούν Αλιευτικούς και Αλιεία.

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΜΟΡΦΩΣΗ - ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1951-1955

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

- Κατά την παραπάνω περίοδο κυκλοφόρησαν τα επόμενα συνεταιριστικά (και μερικά συγγενικά) βιβλία.
- Γεωργίου, Ηλ., «Ιστορία και Συνεταιρισμός των Αμπελακίων», Αθήναι, 1951.
 - Πολύζος, Ν.Ι., Κλήμης, Α.Ν., Ανθρακόπουλος, Β.Σ., «Διεθνής Νομοθεσία περί Συνεταιρισμών. Τεύχος πρώτον. κείμενα νόμων Γαλλίας-Ελβετίας-Αγγλίας-Ιταλίας-Αργεντινής», Αθήναι, 1951, σελ. 160.
 - ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ. «Καταστατικόν Γεωργικού Πιστωτικού Συνεταιρισμού με περιορισμένην ευθύνη δυναμένου να εκτελή εργασίας από κοινού αγοράς και πωλήσεως προσηρμοσμένον προς τον νόμον 5289», Αθήναι, 1952, σελ. 31.
 - ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ. «Αι Γεωργικά Συνεταιριστικά Οργανώσεις της Ελλάδος κατα περιφερείας υποκαταστημάτων της Α.Τ.Ε.», Αθήναι, 1952, σελ. 236.
 - Κλήμης, Αριστείδης, Ν., «Το Ελληνικό Σύνταγμα και η Συνεταιριστική Κίνηση», Αθήνα, 1952, σελ. 31.
 - Πάνος, Δημήτριος, Θ., «Προμήθειαι και πωλήσεις των Συνεταιριστικών Οργανώσεων. Εφημεροσμένη Συνεταιριστική Οικονομία», Αθήναι, 1952, σελ. 133.
 - Σπηλιόπουλος, Κυριάκος, Ι., «Νόμος 602 περί Συνεταιρισμών. Κατ' άρθρον ερμηνεία και παράθεσις της νομολογίας των Δικαστηρίων», Αθήναι, 1952, σελ. 184. (Βιβλ. Σ 1953, σελ. 96).
 - Σούτης, Κωνστ. «Έργα και αγώνες των Γεωργ. Συνεταιρισμών», Αθήναι, 1952, σ. 93
 - Αρχοντάκης, Φραγκ., «Η Συνεταιριστική οργάνωσις της ελληνικής οινοπαραγωγής και η προστασία του του οίνου», Αθήναι, 1952.
 - Παπαδημητρίου Κλεάνθους, Μυρσίνη, «Η νέα αγωγή» Τόμ. Γ. (Κεφάλαιο για Σχολικούς Συνεταιρισμούς), Αθήναι, 1952 (Βιβλ. παρουσίαση Σ. 1953, σ. 64).
 - ΠΑΣΕΓΕΣ, «Συνεργασία. Ο σκοπός των Συνεταιρισμών» 1952.
 - ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ «Σύνταγμα της Ελλάδος», Αθήναι 1952, σ. 59, (Άρθρο περί Συνεταιρισμών. Βλ. μελέτη Α.Ν.Κλήμη).
 - Πάνος, Δημήτριος, Θ., «Η συμβολή των Συνεταιριστικών Οργανώσεων εις την τεχνικήν πρόοδον της υπαίθρου», Αθήναι, 1953, σελ. 28.
 - Πάνος, Δημήτριος, Θ., «Οράτιος Πλάνκετ ο μεγάλος Ιρλανδός Συνεταιριστής», Αθήνα, 1953, σελ. 86.
 - Ραζής, Νικ.Σ., «Αι Γεωργικά Συνεταιριστικά Οργανώσεις εν Γαλλία. Μέρος Α' Η Αγροτική Πίστις», Αθήναι, 1953, σελ. 243.
 - Τζωρτζάκης, Θεόδωρος, «Συνεταιριστική Οικονομία», Αθήναι, 1953, σελ.193.
 - Τζωρτζάκη, Φωτεινή, Θ., «Οι Νέοι Αργοναύτες», Αθήνα, 1953, σελ. 177, (Συνεταιριστικό αφήγημα για τα παιδιά)
 - ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ. Κωδικοποίησις Διαταγών Διευθύνσεως Συνεταιρισμών», Αθήναι 1954, σελ. 49-156.

- Πάνος, Δημήτριος, Θ., «Νικόλαος Φρ. Σ. Γκρούντβιχ και τα Λαϊκά Πανεπιστήμια στη Δανία», Αθήνα, 1954, σελ. 47.
- Τζωρτζάκη, Φωτεινή, Θ., «Σχολικοί Συνεταιρισμοί», Αριθ. 1, Αθήνα, 1954, σελ. 47.
- Καταστατικόν Ενώσεως Καταναλωτικών Συνεταιρισμών Δημοσίων Υπαλλήλων, Αθήνα 1954, σ. 32.
- Γραμματόπουλος, Γεώργιος, Χρ., «Η Ίδρυσις Ανωνύμων Εταιρειών υπό Συνεταιρικών Οργανώσεων εν Ελλάδι. Από οικονομικής και νομικής απόψεως», Αθήνα, 1955, σελ. 119.
- ΕΝΩΣΙΣ ΜΑΣΤΙΧΟΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΧΙΟΥ, «Καταστατικόν. Αναγκαστικοί Νόμοι 1390 του 1938 και 142 του 1943. Β' έκδοσις κωδικοποιημένη», Χίος, 1955. σελ. 43.
- Κλήμης, Αριστείδης, Ν., «Η Αγροτική Οικονομία προ και μετά την ίδρυσιν της Α.Τ.Ε. Εξέλιξις κατά την τελευταίαν τριακονταετίαν. Σημερινή διάρθρωσις-προβλήματα-κατευθύνσεις», Αθήνα, 1955, σελ. 112, (περιληπτική έκδοσις). Βραβείο Ακαδημίας Αθηνών.
- Κορδάτος, Γιάννης, «Τ' Αμπελάκια κι' ο μύθος για το συνεταιρισμό τους. Συμβολή στην οικονομικο-κοινωνική ιστορία της Αν. Θεσσαλίας στα χρόνια της Τουρκοκρατίας», Αθήνα 1955.
- Τζωρτζάκη, Φωτεινή, Θ., «Σχολικοί Συνεταιρισμοί. Οδηγία εφαρμογής», Αθήνα, 1955, σελ. 65.
- Ψαρός, Δημήτριος, Κ., «Μία Ελληνική Κοινότης. Ο αναγκαστικός Συνεταιρισμός Μαρκοπούλου Αττικής και οι θεσμοί της Γεωργοκτηνοτροφικής Κοινοπραξίας των κατοίκων», 1955, σελ. 38.

- Σωτηρίου, Νικ., «Μαρκόπουλο», Αθήνα, 1951 (Βιβλιογραφική παρουσίαση, Σ. 1953, σ. 143 και 183 με διευκρινίσεις για την ιδιομορφία των Κοινοπραξιών αυτών της Αττικής).
- Φίνος, Κυριάκος, Ι., «Η γεωργία της Δωδεκανήσου και αι προϋποθέσεις αναπτύξεως αυτής», Ρόδος, 1961.
- Α.Σ.Ο. «Σταφιδική Νομοθεσία», Αθήνα, 1951.
- ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, «Η κοινωνική ασφάλιση των αγροτών», Αθήνα, 1951.
- Καλυδόπουλος, Γ.Α., «Ο Διευθυντής του Υποκαταστήματος της Αγροτικής Τραπεζής της Ελλάδος», Αθήνα, 1951, σελ. 60.
- Κατσαρός, Δημήτριος, «Το χρονικό της Νέας Πεντέλης. Το έργο ενός Οικοδομικού Συνεταιρισμού», Αθήνα, 1951, σελ. 80.
- Κλήμης, Αριστείδης, Ν., «Θεωρητική σύγχρονος ενατένις της λειτουργίας της Αγροτικής Πίστεως», Αθήνα, 1952, σελ. 31.
- Α.Τ.Ε., «Απολογισμός 1951», Αθήνα, 1952.
- Βαρβαρέσος, Κ., «Έκθεσις επί του οικονομικού προβλήματος της Ελλάδος», Αθήνα, 1952.
- Γρηγορίου, Γ., «Υφισταμένη κατάστασις και δυνατότητες αναπτύξεως της Λεσβιακής γεωργικής οικονομίας», Μυτιλήνη, 1952.

- ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΒΑΜΒΑΚΟΣ, «Τα πεπραγμένα της 20ετίας του Οργανισμού Βάμβακος 1931-1951», Αθήναι, 1952.
- Στεφανίδης, Δ., «Μαθήματα αγροτικής πολιτικής και οικονομικής πολιτικής επί των συλλεκτικών έργων», Αθήναι, 1952.
- Παπαχρίστου, Χαρ., «Το τραγικόν πρόβλημα της ορεινής Ελλάδος», Αθήναι, 1952.
- Α.Τ.Ε. «Πίνακες των συναλλαγέντων, δανεισθέντων κλπ. μετά της Α.Τ.Ε. ετών 1945-1952» (πολυγρ.).
- Έξαρχος, Γεώργιος, Α., «Καταστατικόν Αγροτικής Τραπέζης της Ελλάδος», Αθήναι, 1953, σελ. 72.
- Ευελπίδης, Χρ., «Μαθήματα Γεωργικής Οικονομίας», Αθήναι, 1953, σελ. 27. (πολυγρ.).
- Ευελπίδης, Χρ., «Το Γεωργικόν εισόδημα», Αθήναι, 1953, (Περ. «ΣΠΟΥΔΑΙ», τ. 6, 1952, σελ. 53).
- ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ, «Το σχέδιον Μάρσαλ στην Ελλάδα», 1953.
- Ευελπίδης, Χρ., «Η χρονία γεωργική κρίσις εις την Ελλάδα», Αθήναι, 1953.
- Ευελπίδης, Χρ., «Θεωρία και πράξις αγροτικής πολιτικής και οικονομίας», Αθήναι, 1953.
- Κυπριάδης, Επαμ., «Αναμόρφωσις της αγροτικής ιδιοκτησίας», Αθήναι, 1953.
- Λεοντίδης, Κων/στ., «Αγροτική ιδιοκτησία και αγροτική πίστις», Αθήναι, 1953.
- Παπανδρέου, Στ., «Περίληψις μαθημάτων γεωργικής Οικονομίας», Αθήναι, 1953, σ. 27 (Πολυγρ.).
- Γιαλιάς, Νίκος, «Το έργον και η δράσις της Αγροτικής Τραπέζης κατά την πρώτην εικοσιπενταετίαν», Αθήναι, 1954, σελ. 168.
- Κλήμης, Αριστείδης, Ν., «Αγροτική Πίστις. Βιβλίον Πρώτον. Ιστορία Ιδρύσεως της Αγροτικής Τραπέζης». Έκδοσις δευτέρα, Αθήναι, 1954, σελ. 140.
- Παπαχρίστου, Χαρίλαος, «Συμβολή εις την μελέτην των βασικών χαρακτήρων της χωρικής οικονομίας της Ελλάδος», Αθήναι, 1954, σελ. 179. Βραβείον Ακαδημίας Αθηνών. (Βιβλιοκριτική παρουσίαση βλ. Σ. 1954, σ. 136).
- Πατράς, Νικ. Β., «Καπνική οικονομία και καπνική πολιτική», Θεσσαλονίκη, 1954, σελ. 224.
- Τρακάκης, Γεώργιος, Π., «Η εκβιομηχάνισις της χώρας», Αθήναι, 1954, σελ. 108.
- Φερεντίνος, Κ., Α., «Η αποδοτικότητα της Ελληνικής Γεωργίας κατά το 1953», Αθήναι, 1954, σελ. 40.
- Ελληνική Εθνική Επιτροπή F.A.O., Εκθεσις, προς τον Οργανισμόν Τροφών και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών», Αθήναι, 1954, σελ. 41.
- Υπάλληλοι Α.Τ.Ε. Καρδίτσας, «Από τας λαμπράς σελίδας της Αγροτικής Τραπέζης. Το υποκατάστημα Καρδίτσης κατά τα ταραχώδη έτη 1941-1948», Αθήναι, 1954, σελ. 63.
- Ιεζεκιήλ, Δ., «Εκθεσις περί των ληπτέων μέτρων διά την αγροτικήν οικονομίαν της χώρας», 1954.
- Δεμερτζόπουλος, Απόστολος, «Πρόσοδοι και εισοδήματα εκ της γεωργίας», Θεσσαλονίκη, 1954.
- Κωνσταντινίδης, Τ., «Καράβια, καπεταναίοι και συντροφοναύται 1800-1830», 1954.

- Μαργαρόπουλος, Π., «Το πρώτον διεθνές δασικόν συνέδριον επί των δασικών βοσκών», Αθήναι, 1954.
- Μείμαρογλου, Μ., «Το πρόβλημα του κόστους εν τη γεωργική εκμεταλλεύσει», Αθήναι, 1954.
- Καλλιτσουνάκης, Δημ., «Εφηρμοσμένη Πολιτική Οικονομία», Αθήναι, 1954.
- ΕΣΥΕ, «Συνοπτική Στατιστική Επετηρίς 1954», Αθ. 1954, σελ. 218.
- ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ. "Κωδικοποίησις οδηγιών ασκήσεως της αγροτικής πίστωσης. (3 μέρη).
- Κανελλάκης, Γεώργιος, Π., «Επιστροφή εις το χωριό», Αθήναι, 1955, σελ. 124
- Μπερνάρης, Αντ., «Ο ρυθμός ρευστοποίησης των πάσης φύσεως τοποθετήσεων της Α.Τ.Ε.»
- Σκληρός, Ν., «Γεωπονικά».
- «Οργανισμός χρηματοδότησεως οικονομικής αναπτύξεως», Αθήναι 1955, σελ. 38.
- ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ «Εις το μέσον του δρόμου», Αθήναι 1955, σελ. 158.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ συνεταιριστικά (και μερικά συγγενικά)

Την περίοδο 1951-1955 κυκλοφορούν τα επόμενα (όλη την περίοδο ή μέρος της):

- «*Η Φωνή των Συνεταιρισμών*» της Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών, το βασικό περιοδικό για τις πληροφορίες και τα επίσημα κείμενα. Μετά το τεύχος 65 (Μαΐου 1950) διακόπτεται για ένα οκτάμηνο η έκδοσή του.

- «Ο Συνεταιριστής» του Θ. Τζωρτζάκη (επανεκδοση από το 1946) (βλ. αναλυτικά πιο κάτω για το πανηγυρικό τεύχος της 30ετίας του).
- «Δελτίον Ενώσεως Συνεταιρισμών Λέσβου».
- «Ο Σκαπανεύς της υπαίθρου» όργανο της Ο.Σ.Υ.Γ.Ο. (από το Νοέμβριο 1952 (Παρουσίαση βλ. Σ. 1952, σ. 200) (βλ. και Υποκ. Ι).
- «Ενώσις Μαστιχοπαραγωγών Χίου» της Ενώσεως Μαστιχ. Χίου.
- «Η Φωνή του Αγρότου» της Ενώσεως Ζακύνθου.
- «Πρόδος» της Ενώσεως Συνεταιρισμών Ρεθύμνης.
- «Συνεργατική Εγκυκλοπαίδεια» του Απ. Βογιατζή (από το 1951).
- «Το Χωριό» του Αντ. Αργυρόπουλου. Θεσσαλονίκη, από το 1952. (Εκδίδεται μέχρι τώρα (1995) με σωστή συνεταιριστική γραμμή, αγωνιστική για τα δίκαια των αγροτών και γενικά της υπαίθρου. Πραγματικά ιδεολογική προσφορά, με σάτιρα από τη δύσκολη ζωή αγροτών - συνεταιρισμών, με εκλαϊκευτική έκφραση.
- «Δελτίον Αγροτικής Τραπέζης». (Από τα μέσα του 1956 έως και το 1962 που είναι υπό την διεύθυνση Αριστ. Κλήμη έχει και αξιόλογο συνεταιριστικό περιεχόμενο).
- «Κρυγή» Δελτίο σταφιδοκτηματιών (από 1951).
- «Σταφιδικόν Δελτίον» του Α.Σ.Ο.
- «Αγροτική Επιθεώρησις».
- «Αγροτική Κρήτη».

Το ειδικό πανηγυρικό τεύχος του περ. «Ο Συνεταιριστής»
για τα 30 χρόνια του (1925-1955)

Μια μνημειώδης συνεταιριστική έκδοση - προσφορά είναι το ειδικό πανηγυρικό τεύχος του περιοδικού «Ο Συνεταιριστής» στα 30 χρόνια της έκδοσής του. Είναι μια επετηρίδα συνεταιριστική στην οποία είχαν συνεργαστεί όλοι, σχεδόν, οι τότε επιφανείς συνεταιριστές και πολλοί φίλοι των Συνεταιρισμών και όπου έχει δοθεί όλη η πλουσιότατη τότε (με ιστορικές αναδρομές αλλά και προοπτικές) ελληνική συνεταιριστική κίνηση σε όλους τους τομείς, με πρόσθετες σελίδες - συνεργασίες από τη διεθνή συνεταιριστική κίνηση.

Είναι γενικότερα πολύ χρήσιμα τα ιστορικά πληροφοριακά στοιχεία και οι επιδιώξεις, όσα αναφέρονται από την ίδια την διεύθυνση του περιοδικού για τα 30 χρόνια του στην αρχή του πανηγυρικού αυτού τεύχους του. Γράφει: (Σ. 1955, σ. 5).

«Ο Συνεταιριστής έκλεισε φέτος τριάντα χρόνια αφότου άρχισε να εκδίδεται (Ιανουάριος 1925). Διαδέχτηκε στο έργο για τη διάδοση των συνεταιριστικών ιδεών, τη συνεταιριστική μόρφωση και την προκοπή του Συνεργατισμού, το περιοδικό «Βοηθός των Συνεταιρισμών», που την έκδοσή του είχε αναλάβει ο αείμνηστος Σωκράτης Ιασεμίδης από τον Ιανουάριο του 1918 έως τον Απρίλιο του 1922.

Την πρωτοβουλία, για την έκδοση του Συνεταιριστή είχε μια ομάδα από υπαλλήλους της υπηρεσίας της Γεωργικής Οικονομίας του Υπουργείου της Γεωργίας: Την αποτελούσαν ο Νικόλαος Μιχόπουλος, ο Δημήτριος Πάνος, ο Βασίλειος Σιμωνίδης και ο Θεόδωρος Τζωρτζιάκη.

Ο τελευταίος διευθύνει από τότε έως σήμερα το περιοδικό, και από το 1932 ανέλαβε όλη την ευθύνη για την έκδοσή του, με τη συμπαράσταση, ιδίως κατά τη δεύτερη περίοδο, των κυριών Δ.Θ. Πάνου και Αρ. Ν. Κλήμη, καθώς και της κυρίας Φωτ. Θ. Τζωρτζιάκη.

Επιστήμονες, φίλοι του Συνεργατισμού και δοκιμασμένοι συνεταιριστές, παλαιοί και νέοι, με συγκινητική προθυμία ενισχύουν την έκδοση του Περιοδικού, προσφέροντας τη συνεργασία τους. Οι συνεταιριστικές οργανώσεις, οι συνεταιριστικοί υπάλληλοι, οι υπάλληλοι της Εποπτείας των γεωργικών συνεταιρισμών, οι φίλοι του Συνεργατισμού και ο συνεταιρισμένος κόσμος γενικότερα περιβάλλουν το περιοδικό με τη στοργή τους και την εκτίμησή τους. Σ' αυτούς όλους οφείλει προπάντων ο Συνεταιριστής ότι κατόρθωσε να ζή και να προσφέρει τις υπηρεσίες του στο Συνεργατισμό τριάντα χρόνια τώρα.

Τη διακοπή της κυκλοφορίας του κατά τον πόλεμο και την κατοχή την επιβίβαν γενικότεροι λόγοι και όχι δικές του αδυναμίες ή χαλάρωση του ενδιαφέροντος των συνεργατών, των αναγνωστών και των φίλων του. Και στα δύσκολα όμως εκείνα χρόνια ο Συνεταιριστής, κι ως είχε

σωπάσει, δεν έπαψε να προσφέρει τη βοήθειά του στο Συνεργατισμό, που τόσο τον είχε ανάγκη ο σκλαβωμένος λαός μας. Βοηθούσε με την ακτινοβολία των συνεταιριστικών ιδεών και αρχών που είχε διακηρύξει και είχε πάντοτε πιστά και σταθερά υπηρετήσει, και με την αποθησαυρισμένη πείρα του ακόμη με την πίστη στο Συνεργατισμό και την αισιοδοξία για την προκοπή του, που έβρισκε κανείς στις σελίδες του.

Όταν πέρασαν οι κακοί χρόνοι και ο Συνεργατισμός άρχισε με νέα ορμή το δημιουργικό και κοινωνικό έργο του, ο Συνεταιριστής ξανάρχισε και αυτός την έκδοσή του, αποφασισμένος συμπαράστατης των συνεταιρισμών και πιστός οπαδός της Συνεταιριστικής Ιδέας, αποφασισμένος να εργαστεί έλλογα και ειλικρινά, αποφασιστικά και αταλάντευτα για την εσωτερική αρτίωση, την προκοπή και την επικράτηση του Συνεργατισμού μέσα στην όλη οργάνωση της ελληνικής ζωής.

Ο Συνεταιριστής και στη νέα του προσπάθεια για την πραγμάτωση του ίδιου πάντα σκοπού, που στην υπηρεσία του είχε αποσιωπηθεί αφότου πρωτοεμφανίστηκε, προσαρμοσμένος όμως τώρα σε πλατύτερα πλαίσια και με κατεύθυνση προς υψηλότερους στόχους, περιτοχιώστηκε και πάλι από την ίδια στοργική συμπαράσταση, την ίδια συμπάθεια και εκτίμηση. Παλαιοί και νέοι συνεργάτες και φίλοι, καθώς και μικρές ή μεγάλες συνεταιριστικές οργανώσεις δέχθηκαν με αγάπη την επανέκδοσή του και πρόσφεραν, καθένας με τον τρόπο του, αφειδώλευτα τη βοήθειά τους για την επιτυχία του έργου του. Τα αισθημάτα τους αυτά και την καλή τους γνώμη τη μαρτυρούν οι σελίδες του Συνεταιριστή κατά τη δεύτερη περίοδο της κυκλοφορίας του, καθώς και η αξιολογηθείσα διάδοσή του. Τα καθολικά αυτά αισθημάτα κορυφώνονται με τις εκλεκτές συνεργασίες και τα χαίρετιστήρια μηνύματα που δημοσιεύονται στο τωρινό ειδικό τεύχος, που εκδίδει ο Συνεταιριστής για να γιορτάσει τα τριάντα του

χρόνια και ακόμη για να τιμήση με την ευκαιρία αυτή τους συνεργάτες του, τη συνεταιριστική μας κίνηση, το αναγνωστικό του κοινό και τους φίλους του, που σ' αυτούς οφείλει την απρόσκοπτη κυκλοφορία του και μεγάλο μέρος από τις επιτεύξεις του.

Στο τεύχος αυτό, με την πολύτιμη συμβολή των συνεργατών του Ελλήνων και Ξένων, το Πε-

ριοδικό προσπαθεί να δώσει πλατύτερη αλλά και συνολική εικόνα από την ιστορία και τις πραγματώσεις του Συνεργατισμού. να παρουσιάσει τις δυνατότητες που αυτός κλείνει για μελλοντικές πραγματοποιήσεις σε πάρα πολλές εκδηλώσεις της ζωής και ακόμη να δείξει τη γενικότερη ευεργετική επίδρασή του...»

Η μεγάλη πίστη του Θ. Τζωρτζάκη στη συνεταιριστική ιδεολογία - κίνηση (τους απλούς ανθρώπους, τα τοπικά στελέχη, την εξέλιξη κλπ.) φαίνεται και από την διατύπωση του κειμένου του που δημοσιεύτηκε μετά την πραγματοποίηση του άθλου της έκδοσης του ειδικού αυτού τεύχους της 30ετίας όπου γράφει, μεταξύ άλλων: (βλ. Σ. 1955, Αύγουστος, σ. 241).

«...«Ο Συνεταιριστής» μπόρεσε να γιορτάσει τα τριάντα χρόνια της ζωής του με το ειδικό πολυσέλιδο τεύχος που κυκλοφόρησε τελευταία και με την ευκαιρία αυτή, να δώσει μια ολοκληρωμένη εικόνα και, όσο του ήταν δυνατό, πιο άρτια του Ελληνικού Συνεργατισμού: Να φωτίσει την ιστορία και τις βαθμιαίες επιτεύξεις του και να διαγράψει τις μελλοντικές κατευθύνσεις και δυνατότητές του...»

Επιδίωξε έτσι το περιοδικό να συντελέσει και αυτό, με τον τρόπο του, για να γνωρίσουν και να προσέξουν πλατύτεροι κύκλοι τη σημασία του Συνεργατισμού όχι μόνο για την οικονομική προκοπή αλλά και για την πνευματική και ηθική ανύψωση και καλλιέργεια του λαού, να τονώσει την εμπιστοσύνη σ' αυτόν των δύσπιστων και των απαισιόδοξων και να ενθαρρύνει τους ευγενικούς φίλους μιάς ιδέας, που ζητεί ειρηνικά, μα επίμονα και ανυποχώρητα, να υπηρετήσει τους μικρούς και αδύνατους, για να υπηρετήσει τελικά

τον Άνθρωπο. Γιατί στηριγμένος ο Συνεργατισμός στα ιδανικά της γνήσιας Δημοκρατίας, της Συνεργασίας και της Αλληλεγγύης, στηρίζει με τη σειρά του τα ιδανικά αυτά, καθώς βαθμιαία τα πραγματώνει όλο και σε πλατύτερους κύκλους και υψώνεται όλο και σε πληρέστερη εφαρμογή τους...

Η ίδια η κίνηση γιορτάζει για πρώτη φορά την τριακονταετία ενός εντύπου αφιερωμένου στην υπηρεσία της και την προκοπή της...

Πιστεύομε πως έδωσε το πρώτο δείγμα σχετικά με τον τρόπο που η συνεταιριστική κίνηση μπορεί να παρουσιάζει συστηματικά κατά καιρούς τη ζωή, τη δράση και τις επιτυχίες των συνεταιρισμών, που είναι δημιούργημα του λαού, μέσο για την αυτοεξυπηρέτησή του και κτήμα του. Είμαστε βέβαιοι πως θα ακολουθήσουν την πρώτη αυτή προσπάθεια και άλλες, προγραμματισμένες και με πλατύτερη βάση...»

Και συνεχίζει:

«Ο Συνεταιριστής εύχεται στο συνεταιρισμένο κόσμο, με την αφοσίωσή του στο γνήσιο πνεύμα του Συνεργατισμού, να γίνεται ολοένα περισσότερο ισχυρός και ανεξάρτητος οικονομικά, πνευματικά, ηθικά.

Εύχεται ακόμη ολόψυχα στο Συνεργατισμό να βρει μελλοντικά αξιότερους αποστόλους της

ιδεολογίας του, ιστορικούς του έργου και των προόδων του, προμάχους των δικαίων του και κήρυκες του δυναμισμού του.

Ελπίζει πως θα του δοθή η ικανοποίηση να μπορέσει να σφίξει με γαλήνη και χαρά το χέρι των συνεχιστών του έργου του.»

Λόγια υπέροχα με πολύ βαθειά γνώση και πίστη στην ουσία του θεσμού που πρέπει και οι νεότεροι να τα έχουμε ως οδηγό για ότι ο καθένας μπορεί να προσφέρει.

(Βλ. και ΦΣ σ. 3050 για το γεγονός με συγχαρητήρια κλπ.).

Για να γίνει γνωστή η θέση (πνευματική - υλική) στην οποία βρισκόταν το 1955 η ελληνική συνεταιριστική κίνηση, (αλλά και το παρελθόν και κυρίως οι προοπτικές της) αλλά και ο κύκλος των αξιόλογων πνευματικών ανθρώπων που συμμετείχαν - λίγο ή πιο κοντά και στενά - στη συνεταιριστική «παρέα» (με την καλή έννοια) και πνευματική επιρροή του Θ. Τζωρτζάκη είναι χρήσιμο ο μελετητής να ανατρέξει τουλάχιστο στους τίτλους των περιεχομένων του τεύχους αυτού.

Η ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Οργανώνεται και διεξάγεται από 16/10/1950 - 10/4/1951, ή Β Σειρά των Μαθημάτων Συνεταιριστικής Εκπαιδύσεως. Η διδασκαλία γινόταν σε παραχωρηθείσα δωρεάν (φιλικά για τον Θ. Τζωρτζάκη) αίθουσα του Νυκτερινού Γυμνασίου «Θεομήτωρ», τα δε γεωργικά μαθήματα στην Ανωτάτη Γεωπονική Σχολή. Στοιχεία σχετικά με την συμμετοχή, τη φοίτηση, τους διδάσκοντες, τα μαθήματα, την τελετή για την λήξη κλπ. βλ. στον πολυγραφημένο Απολογισμό (που στέλνεται για κάθε Σειρά σε όλες τις Ενώσεις) και κείμενο Αριστ. Κλήμη στο Σ. 1951, σ. 45 (με φωτογραφίες των σπουδαστών της Α' Σειράς και Β' Σειράς).

Λίγοι οι σπουδαστές, μόνο 16. Εμπόδιο η στράτευση και επιστράτευση πολλών υπαλλήλων, οι έντονες υπηρεσιακές ανάγκες, προσωπικοί και οικογενειακοί λόγοι και κυρίως η στενότητα των οικονομικών. Ωρες διδασκαλίας 536. (Συνεταιριστικά 180 - Οικονομικά 87 - Οργανωτικά, Λογιστικά, Εμπορικά 175 - Γεωργικά 80). Αρκετές επισκέψεις σε συνεταιρικές εγκαταστάσεις. Καθηγητές από Ανώτατες Σχολές και ανώτατοι υπηρεσιακοί παράγοντες που έκαναν τα τακτικά μαθήματα και πολλές ειδικές ομιλίες επιστρατευμένοι στην ιδεολογία και από την ακτινοβολία του Θ. Τζωρτζάκη. Τελετή με παρουσία προσωπικοτήτων. Επικοινωνία με υποτρόφους Σ.Ε.Κ.Ε., εκδηλώσεις σπουδαστών κλπ.

Βλ. Ειδησεογραφία ΦΣ 1951 σ. 2025 με ενδιαφέρουσες ομιλίες, στοιχεία, φωτογραφία.

Εκείνο που πρέπει να τονιστεί είναι ότι η ηρωϊκή αυτή προσπάθεια δεν έγινε δυνατό, να πάρει την έκταση που έπρεπε, από διάφορους λόγους. Εμπόδια υπήρξαν πολλά, άλλα από τις συνθήκες της εποχής και άλλα από ανθρώπινες αντιδράσεις:

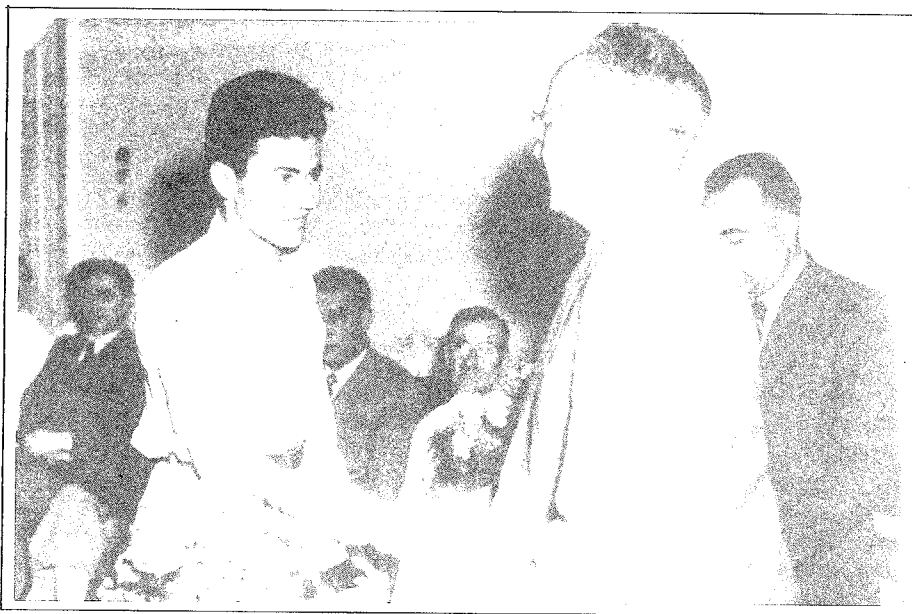
1) Το ολιγάριθμο του προσωπικού των Ενώσεων Συνεταιρισμών, η έντονη απασχόληση του στις τρέχουσες εργασίες από τις οποίες ήταν σχεδόν αδύνατο να απομακρυνθεί επί εξάμηνο, οι πολλές καθυστερήσεις που υπήρχαν στις Οργανώσεις από τις επιστρατεύσεις και άλλες δεσμεύσεις του.

2) Η οικονομική αδυναμία των Ενώσεων να ενισχύσουν οικονομικά με κάποιο επίδομα τους μετεκπαιδευόμενους που ήταν έτσι καταδικασμένοι να αντιμετωπίσουν τη διαμονή τους στην Αθήνα και τις οικογενειακές τους υποχρεώσεις μόνο με το μισθό τους.

3) Η μη ύπαρξη κάποιου τυπικού πλεονεκτήματος (προσόντος) βάσει του νόμου ή των κανονισμών προσωπικού, ώστε να αξιοποιείται και τυπικά (κατά την τοποθέτησή - σε θέση - προαγωγή κλπ.) η φοίτηση και γενικά οι πρόσθετες γνώσεις.

4) Οι εσωτερικές ενδοϋπαλληλικές προστριβές στις Ενώσεις και κυρίως από αυτούς που κατείχαν τις θέσεις ως προϊστάμενοι (και μάλιστα στις περιπτώσεις που τυχόν δεν είχαν σταλεί στη μετεκπαίδευση καλοί υπάλληλοι αλλά οι διαθέσιμοι.)

5) Η μη ύπαρξη διατάξεως για προνομιακή πρόσληψη από τους Συνεταιρισμούς ή τις Ενώσεις των υποψηφίων υπαλλήλων που είχαν περάσει από τέτοια εκπαίδευση (αλλά προτίμηση όσων είχαν προστασία από τοπικούς αιρετούς κλπ.).

Εκπαίδευση: Απονομή αποδεικτικών σπουδών Α' Σειράς 1949/50.

Εκπαίδευση: Εγκδρομή εκπαιδευτική Β' Σειράς 1950/51 σε εγκαταστάσεις Ενώσεων.

6) Η (με έμμεσους τρόπους) αντίδραση του Διευθυντή της Συνομοσπονδίας (λόγω διαφορετικής ψυχασύνθεσης, αγωνιστικής και όχι μορφωτικής - οργανωτικής) σε προσπάθειες οργανωτικές, εκπαιδευτικές κλπ. του Ανώτερου Συνεταιριστικού Συμβούλου.

Στην ουσία η προσέλευση σπουδαστών για την πραγματοποίηση των 14 Σειρών στηρίχτηκε στην προσωπική επιρροή του Θ. Τζωρτζάκη στους κύκλους της Διεύθυνσης Συνεταιρισμών της Α.Τ.Ε. και σε περιφερειακούς Επιθεωρητές και Επόπτες Συνεταιρισμών (που συνιστούσαν στις Ενώσεις την αποστολή σπουδαστών) καθώς και σε ελάχιστες Ενώσεις και την Κ.Υ.Δ.Ε.Π. που πράγματι έστειλαν καλά στελέχη τους για φοίτηση, απόκτηση ουσιαστικών συνεταιριστικών γνώσεων και εξέλιξή τους σε ανώτερα στελέχη.

Η 3η Σειρά

Σύμφωνα με τον αναλυτικό Απολογισμό άρχισε με συνεργασία, ως και παλαιότερα, της ΠΑΣΕΓΕΣ, Κ.Υ.Δ.Ε.Π., Σ.Ε.Κ.Ε., Κ.Σ.Ο.Σ., Ελαιουργικής, Κ.Ε.Υ.Ρ.Υ. Προσπάθειες για κατανόηση από Οργανώσεις και για συμμετοχή σπουδαστών (με περιοδεία Ανωτ. Συνεταιριστικού Συμβούλου και με εγκυκλίους Α.Τ.Ε. και Ο.Σ.Υ.Γ.Ο.)

Παρακολούθησαν 12 σπουδαστές. Ώρες διδασκαλίας 498 σε 106 εργάσιμες ημέρες. Κύκλοι μαθημάτων και ομιλιών όπως προηγούμενο έτος (με κάποια διεύρυνση). Τις ειδικές ομιλίες παρακολουθούσαν και υπότροφοι της Σ.Ε.Κ.Ε., και άλλοι, συνεταιριστικοί υπάλληλοι της Αθήνας. Επτά επισκέψεις και ομιλίες σε συνεταιρικές εγκαταστάσεις. Χορήγηση πολυγραφημένων και άλλων βοηθημάτων, καθώς και σειράς του περιοδικού «Φωνή Συνεταιρισμών» 1946-1950. Λειτουργήσε και Αναγνωστήριο τις ώρες που δεν γινόταν μάθημα. Τελετή με παρουσία Διοικητή Α.Τ.Ε., Προέδρου ΠΑΣΕΓΕΣ, Καθηγητών, εκπροσώπων Κεντρικών Οργανώσεων και Υπηρεσιών (βλ. αναλυτικά ΦΣ. 1951, σ. 2072 και 2151, 2216, 2232), με φωτογραφία καθηγητών, σπουδαστών, συνεταιριστών. Και Σ. Απρίλιος 1952). Τονίζοταν συνέχεια η ανάγκη για την κίνηση να επιταχυνθεί ο ρυθμός και να διαπλατυνθεί η επιρροή για τη μόρφωση στελεχών και των μελών των Συνεταιρισμών.

Η 4η Σειρά

Συμπεράσματα ενθαρρυντικά από την συνεταιριστική αυτή εκπαίδευση δόθηκαν στη δημοσιότητα (κατά την έναρξη της Δ. Σειράς που ήταν η καλύτερη), με κείμενο Θ. Τζωρτζάκη στο Σ. 1952, σ. 166 όπου όμως διαφαίνονται και οι δυσκολίες τις οποίες σημειώσαμε πιο πάνω. Παρακολουθούν τα μαθήματα 23 σπουδαστές. Οι 20 είναι υπάλληλοι, με συνεταιριστικήν υπηρεσία 1-6 ετών, οι 3 είναι υποψήφιοι υπάλληλοι (με πρόταση φοίτησης από Οργανώσεις) δεν έχουν συνεταιριστική υπηρεσία. Αξιοσημείωτο το γεγονός ότι αρκετοί από τους νέους σπουδαστές προτάθηκαν από οργανώσεις ή περιφέρειες που είχαν στείλει και στις προηγούμενες σειρές μαθημάτων υπαλλήλους τους να τα παρακολουθήσουν και έχουν επομένως προσωπική αντίληψη για τη μορφωτική εργασία που γίνεται. Με τη συνέχιση της αποστολής σπουδαστών δείχνουν ότι την εκτιμούν και αναγνωρίζουν τη χρησιμότητά της για την κίνηση.

Τονίζεται ακόμη ότι η πολύμηνη μεταξύ τους συναναστροφή νέων συνεταιριστών από διάφορες περιφέρειες της Χώρας, η ενιαία και ομοιόμορφη εκπαίδευσή τους και η κοινή συνεταιριστική αγωγή τους, μαζί με την αλληλογνωριμία τους, αναπτύσσουν στενούς και στέρεους δεσμούς ανάμεσά τους, στηριγμένους στην κοινή συνεταιριστική ιδεολογία και στην ίδια θετική πίστη για το Συνεργατισμό. Έτσι σιγά σιγά

διαμορφώνεται ένας κύκλος συνεταιριστικών στελεχών φωτισμένος και ενημερωμένος που αισθάνεται, σκέπτεται και δρα με βάση τα ίδια ιδεώδη και τα ίδια κίνητρα, και με τις ίδιες μεθόδους και μέσα ενεργείας. Έτσι η συνεταιριστική εκπαίδευση, μαζί με την ισοτιμή τεχνική κατάρτιση των συνεταιριστικών στελεχών, εξασφαλίζει και την ομοιογενή συνεταιριστική αγωγή τους.

Σύμφωνα με τον Απολογισμό η 4η Σειρά είχε διάρκεια από 1/5/52 - 31/5/53. Υπήρξε συνεργασία 5 Κεντρικών Οργανώσεων. Συστάσεις από Α.Τ.Ε. και Ο.Σ.Υ.Γ.Ο. με εγκυκλίους τους. Ώρες διδασκαλίας 580. Μαθήματα και διδάσκοντες περίπου ως η προηγούμενη Σειρά (με βελτίωση). Έγιναν και ομιλίες από ειδικούς και επισκέψεις εγκαταστάσεων Συνεταιριστικών Οργανώσεων. Χορήγηση πολυγραφημένων παραδόσεων και βιβλίων (από δωρεές Γ. Βιτσαξή, Α. Κλήμη και ΠΑΣΕΓΕΣ καθώς και από αγορές). Λειτουργήσε Αναγνώστηριο.

Βλ. ΦΣ 1952, σ. 2273, 2384 και 1953 σ. 2504 αναλυτικά με ομιλίες κλπ και 2516.

Με το τέλος της 4ης Σειράς και την προετοιμασία της 5ης οι προβληματισμοί πληθύνουν. Στο Σ. 1953, σ. 81 ο Θ.Τ. ερευνά το πρόβλημα των ωρών διδασκαλίας που κρίνει ότι πρέπει να αυξηθούν από 500-600 σε 700-800 την κάθε Σειρά. Και αφού αιτιολογεί την χρονική αυτή αύξηση για διεύρυνση της συνεταιριστικής και συγγενικής μόρφωσης με διάφορα μέσα, αναφέρεται και στην αντιμετώπιση των δυσκολιών για τέτοια διεύρυνση. Προτείνει μερικά ενισχυτικά μέτρα, κυρίως την κάποια οικονομική υποβοήθηση των σπουδαστών όσο θα φοιτούν, την ίδρυση μικρού οικοτροφείου (όπως της ΣΕΚΕ) κλπ. Αλλά η απήχηση ελάχιστη.

Η 5η Σειρά

Την 5η Σειρά παρακολουθούν μόνο 15 υπάλληλοι. Ώρες διδασκαλίας 688. Παρόλα αυτά ο Θ.Τ. επιμένει. Προσπαθεί να αναπτύξει το ενδιαφέρον των διαφόρων παραγόντων. Στην τελετή πέρατος της Σειράς πετυχαίνει όχι μόνο να προσέλθουν ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Γεωργίας Γ. Κοζώνης, ο Διοικητής της Α.Τ.Ε. Χαρ. Μητρώλιας, ο Πρόεδρος της Συνομοσπονδίας Π. Ρούσσος και κορυφαίοι εκπρόσωποι των Κεντρικών Οργανώσεων, αλλά και να μιλήσουν θερμά και ενισχυτικά για την αξία του έργου, επιτελούμενου και αναγκαίου. (Βλ. αναλυτικά Σ. 1954, σ. 66). Ο ίδιος τόνισε στοχαστικά και πάλι τη σημασία της συνεταιριστικής μόρφωσης για την επιτυχία των Συνεταιρισμών. (βλ. ΦΣ 1953, σ. 2608, 2743, 2769, 2793 αναλυτικά. Και Σ. 1954, σ. 66). Γράφει:

«... Παράλληλα προς τη δημοκρατική του συγκρότηση και τον έντονο κοινωνικό του χαρακτήρα, δεν πρέπει να λησμονούμε ότι στις άμεσες εκδηλώσεις του ο συνεταιρισμός δεν παύει να είναι οργάνωση οικονομική, υποχρεωμένη - όπως και κάθε άλλης μορφής οικονομικός οργανισμός με τους ίδιους σκοπούς - να κινείται μέσα σε ορισμένα αντικείμενα πλαίσια, κοινά για όλους, και να διαθέτει διοικητικά και τεχνικά στελέχη, υπαλληλικά και αιρετά, με παράλληλη συνεταιριστική μόρφωση. Από τις ικανότητες και τη συνεταιριστική κατάρτιση των στελεχών αυτών κρέμεται η άμεση οικονομική επιτυχία του συνεταιρισμού και η πραγματοποίηση των τελικών κοινωνικών του επιδιώξεων.

Προβάλλει λοιπόν σαν πρωταρχική ανάγκη για την προκοπή του Συνεργατισμού η συνεταιριστική μόρφωση του συνεταιρισμένου κόσμου, ή σωστότερα ολόκληρου του λαού, ύστερα από την πλατιά και πυκνή διάδοση των συνεταιρισμών.

Αυτή την ανάγκη φιλοδοξεί να ικανοποιήσει, μέσα στα όρια των δυνατοτήτων της, και η ειδική εκπαιδευτική υπηρεσία της Συνομοσπονδίας, όσο είναι δυνατό πληρέστερα και αποτελεσματικότερα. Για την άρτια εκτέλεση της αποστολής της αυτής ευγνώμονα περιμένει και δέχεται τη συμπαράσταση όλων όσοι πιστεύουν στο Συνεργατισμό και τον αγαπούν.» (Σ. 1954, σ. 66).

6η Σειρά

Τον Νοέμβριο 1954 με την έναρξη της 6ης Σειράς ο Θ.Τ. τονίζει ότι ο αριθμός που στέλνουν οι Ενώσεις και Συνεταιρισμοί είναι πολύ μικρός. Ενώ, όπως εξηγεί, υπάρχουν δυνατότητες και υπάρχει ανάγκη για μόρφωση για να μπορούν να ανταποκριθούν στα καθήκοντά τους με τη διεύρυνση του έργου τους. (Βλ. ΦΣ 1954, σ. 2370, 2976 αναλυτικά. Και Σ. 1954, σ. 153).

Γράφει:

«... Είναι μικρός σχετικά με τον αριθμό των σπουδαστών που μπορεί να εκπαιδευθεί η Υπηρεσία σε κάθε σειρά. Είναι όμως μικρός και για τις δυνατότητες που έχει η συνεταιριστική κίνηση. Μόνο οι Ενώσεις γεωργικών συνεταιρισμών, που είναι πάνω από 100, αν έστειλαν κάθε μια τους έναν υπάλληλό της κάθε πέντε χρόνια, θα είχε η κάθε σειρά συνεταιριστικών μαθημάτων μόνο από τις Ενώσεις 20 σπουδαστές, χωρίς να λογαριάσωμε τους υπαλλήλους που μας έρχονται από γεωργικούς συνεταιρισμούς και τους υποψήφιους υπαλλήλους, καθώς και τους σπουδαστές από τις Κεντρικές Συνεταιριστικές

Οργανώσεις. Η δαπάνη για τη συντήρηση των σπουδαστών υπαλλήλων κατά την ολιγόμηνη διάρκεια των μαθημάτων, - η εκπαίδευση γίνεται δωρεάν, με δαπάνη της Συνομοσπονδίας και των Κεντρικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων - που βαρύνει τις οργανώσεις τους δεν είναι σοβαρή, συγκριτικά με το σύνολο των δαπανών για την αμοιβή του προσωπικού σε κάθε Ένωση, και μάλιστα όταν επιμερίζεται, σύμφωνα με τον πιο πάνω υπολογισμό, σε πέντε χρόνια. Ο αριθμός όμως είναι μικρός και συγκριτικά με τον αριθμό των συνεταιριστικών υπαλλήλων που είναι πάνω από 3.000....».

Όμως μένει φωνή βοώντος εις ώτα μη ακουόντων, η κατάσταση ακολουθεί τον ίδιο περίπου ρυθμό παρά τις προσπάθειες.

Σύμφωνα με τον Απολογισμό: Διάρκεια 1/6/54 - 31/5/55. Συνεργασία 6 Κεντρικών Οργανώσεων. Υποβοήθηση από Α.Τ.Ε. και Ο.Σ.Υ.Γ.Ο. Συμμετοχή 11. Ώρες διδασκαλίας 683 σε 138 εργάσιμες ημέρες. Κύκλος μαθημάτων, ομιλιών, βελτιωμένος με βάση την πείρα, με προσθήκη και γλωσσικής βοήθειας. Επισκέψεις σε πολλές συνεταιρικές εγκαταστάσεις και ομιλίες. Χορήγηση βοηθημάτων παραδόσεων, και χρησίμων βιβλίων από δωρεές (Γ. Βιτσαξή, Φ. Τζωρτζάκη) και αγορές. Λειτουργία Αναγνωστηρίου. Τελετή στη λήξη με αξιόλογες συμμετοχές (Γενικός Γραμματέας Υπ. Γεωργίας Γ. Κοζώνης και εκπρόσωποι Α.Τ.Ε., Οργανώσεων, Ο.Σ.Υ.Γ.Ο.). Στον απολογισμό της 6ης Σειρά γίνεται ευρύτατη έκθεση και για την έναρξη - εξέλιξη της νέας προσπάθειας για *διάδοση των Σχολικών Συνεταιρισμών* (βλ. πιο κάτω).

Η 7η Σειρά

Σύμφωνα με Απολογισμό: Διάρκεια 1/6/55 - 31/5/56. Συνεργασία 6 Κεντρικών Οργανώσεων και υποβοήθηση Α.Τ.Ε. Εφοίτησαν τελικά 16. Ώρες διδασκαλίας 679 σε 136 εργάσιμες ημέρες.

Συγκεντρωτικά στοιχεία:

Κλείνοντας τον κύκλο της περιόδου 1951-1955 παραθέτουμε τα μαθήματα και τους καθηγητές και ομιλητές της τελευταίας Σειράς με σκοπόν, κυρίως, να φανεί με στοιχεία, ο πλούτος του παρεχόμενου μορφωτικού υλικού από επιφανείς αρμόδιους καθηγητές και ειδικούς προϊσταμένους υπηρεσιών η προσωπική γνωριμία με τους οποίους βοηθούσε πολλαπλά τους σπουδαστές (και μετά την αποφοίτησή τους) και τις Οργανώσεις τους. Πρέπει να τονιστεί ότι η διδασκαλία γινόταν από τους

Απονομή αποδεικτιών Ε' Σειράς. 1953/54.

Εκπαιδευτές με ασήμαντη αποζημίωση κατά ώρα διδασκαλίας, ουσιαστικά ήταν προσφορά τους στο σκοπό:

Α. Συνεταιριστικά μαθήματα (και ώρες).

Γενική Συνεταιριστική Οικονομία: 50. Θ. Τζωρτζάκης, Ανώτερος
Συνεταιριστικός Σύμβουλος

Ειδική Συνεταιριστική Οικονομία: 75. Α. Δομέστιχος και Δ. Πάνος
Δ/ντής και Υπ/ντής της Υπηρεσίας
Συνεταιρισμών Α.Τ.Ε.

Νομοθεσία Συνεταιρισμών και Στοιχεία Δικαίου: 51. Π. Χασαπόπουλος, Νομικός
Σύμβουλος Συνομοσπονδίας

Συνθετική εφαρμογή επί των Συνεταιριστικών μαθημάτων: 26. Αριστ. Κλήμης,
Τμηματάρχης Α.Τ.Ε.

Β. Οικονομικά μαθήματα

Πολιτική και Δημόσια Οικονομία: 66. Σωτ. Αγαπητίδης, Καθηγητής Πολυτεχνείου.
Αγροτική πίστις - Ιδιοκτησία: 34. Κ. Λεοντίδης, Δ/ντής Υπ. Γεωργίας.

Θέματα Εφαρμοσμένης Πολιτικής Οικονομίας: 10. Δ. Καλιτσονάκης, Καθηγητής
Ανωτάτης Εμπορικής.

Γ. Οργανωτικά - Λογιστικά - Εμπορικά Μαθήματα

Λογιστικά: 114. Γ. Βισαξής Δ/ντής Α.Τ.Ε.

Τεχνική Συναλλαγών και Οργάνωση Οικονομικών: 58. Ν. Κολύμβας Δ/ντής
Σ.Ε.Κ.Ε.

Δ. Γεωργικά και Τεχνικά Μαθήματα

Γεωργική Εγκυκλοπαίδεια: 38. Αθ. Μουλούλης Καθηγητής Ανωτάτης Γεωπονικής

Γεωργική Οικονομία: 19. Στ. Παπανδρέου Καθηγητής Ανωτάτης Γεωπονικής

Ιδιωτική Γεωγ. Οικονομία: 16. Χρ. Ευελπίδης Καθηγητής Ανωτάτης Γεωπονικής

Εμπορευματολογία: 48. Ν. Μάνθος Χημικός

Ειδικές Ομιλίες του κύκλου: 14. Ν. Ρουσόπουλος Καθηγητής Ανωτάτης Γεωπονικής
και οι τότε Επιμελητές Ε. Βάθης, Χ. Νικολόπουλος, Κ. Κατσίμπας, Π. Καλαϊσάκης.

Γλωσσικά και Σχολικοί Συνεταιρισμοί: 32. Φωτ. Τζωρτζάκη Φιλολόγος,

τ. Διευθύντρια Αμερικ. Κολλεγ. Αθηνών.

Άλλες Ειδικές ομιλίες: 28. Από στελέχη Υπουργείου Συντονισμού (Ν. Πολύζος)

Α.Σ.Ο., (Θ. Κούλας) Σ.Ε.Κ.Ε., (Μ. Τζαννίδης) Κ.Σ.Ο.Σ., (Π. Ανυίδης), Α.Τ.Ε., (Δ.

Στρογγύλης - Δ. Γεωργάκης), Κ.Υ.Δ.Ε.Π., (Δ. Μακρόπουλος - ΗΛ. Χριστόπουλος)

Οργ. Βάμβακος, (Κ. Σουλιώτης) Σ.Π.Ε., (Α. Σιβρόπουλος) ΠΑΣΕΓΕΣ, (Α. Χαλιούλας)

Ελαιουργικής, (Χ. Καρυωτάκης).

Εγιναν και επισκέψεις σε εγκαταστάσεις και Γραφεία. Χορήγηση βιβλίων.
Λειτουργήσε Αναγνωστήριο.

(Ονοματεπώνυμα σπουδαστών και Οργανώσεων που τους πρότειναν βλ. στους
ετήσιους Απολογισμούς).

Επρόκειτο δηλαδή για ένα άρτιο εκπαιδευτικό συνεταιριστικό μηχανισμό όπου
μετείχαν και πρόσφεραν προσωπικότητες της εποχής (καθηγητές - αρμόδιοι υπη-
ρεσιακοί - κλπ.) που όμως, δυστυχώς, δεν αξιοποίησε την προσφορά η συνεταιριστική
κίνηση.

ΟΙ ΣΧΟΛΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

Αρχίζει συστηματική προσπάθεια για τη διάδοση των σχολικών - μαθητικών συνεταιρισμών στην Ελλάδα. Η παιδαγωγός - συνεταιρίστρια Φωτ. Τζωρτζάκη που έχει μελετήσει και δημοσιεύσει στο «Συνεταιριστή» κείμενα από παρόμοια δράση κυρίως στη Γαλλία (όπου υπάρχει ειδική κεντρική εκπαιδευτική οργάνωση) και σε άλλες χώρες, επιχειρεί να παρουσιάσει τώρα ενιαία εικόνα των προσπαθειών στην Ελλάδα και της αναγκαιότητας του θεσμού. Δημοσιεύει στο Σ. 1954, σ. 46 σχετικό κείμενο που αναφέρεται στην προηγούμενη εργασία στον τομέα αυτό του «συνεργάτη και φίλου του «Συνεταιριστή» Αριστ. Κλήμη.»⁽¹⁾ Αναγγέλεται η οργάνωση, μέσα στην Υπηρεσία Συνεταιριστικής Εκπαιδεύσεως, προσπάθειας για τη δημιουργία σχολικών συνεταιρισμών, ιδιαίτερα στα δημοτικά σχολεία της υπαίθρου.

Συστήθηκε ειδική Κεντρική Επιτροπή Σχολικών Συνεταιρισμών (από εκπροσώπους της Συνομοσπονδίας, Υπουργείων και Α.Τ.Ε., καθηγητές και άλλους αρμοδίους), για την μελέτη των οργανωτικών προβλημάτων. Αναγγέλεται η έκδοση σε βιβλίο ειδικής μελέτης της Φωτ. Τζωρτζάκη και δημοσιεύεται στο Σ. 1954, σ. 97 τμήμα τι υ βιβλίου με τίτλο «Ο σχολικός Συνεταιρισμός σαν σύστημα αγωγής και παιδείας». Στη συνέχεια εκδόθηκε από την Υπηρεσία Συνεταιριστικής Εκπαιδεύσεως το βιβλίο και κυκλοφόρησε σε πολλές χιλιάδες αντίτυπα στα Σχολεία κλπ.

Για όλο το πρόγραμμα διάδοσης των σχολικών συνεταιρισμών και τις αρχικές προσπάθειες βλ. Σ. 1954, σ. 169.

Αναλυτικά γίνεται έκθεση για την προσπάθεια της Υπηρεσίας Συνεταιριστικής Εκπαιδεύσεως στον τομέα των Σχολικών Συνεταιρισμών στον έκτο Απολογισμό πεπραγμένων της Υπηρεσίας 1/6/54 - 31/5/1955 (στο Αρχείο μου). Αναφέρεται στη συγκρότηση Κεντρικής Επιτροπής Σχολικών Συνεταιρισμών από 17 συνεταιριστές, (ειδικούς και εκπροσώπους Υπουργείων κλπ.). Την σοβαρότητα και αντιπροσωπευτικότητα δείχνει ο πίνακας των μελών της. Είναι (αλφαβητικά) οι:

Σ. Αγαπητίδης,	Καθηγητής Πολυτεχνείου.
Ι. Αφεντάκης,	Διευθυντής της Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών.
Δ. Γκιζέλης,	Εκπαιδευτικός Σύμβουλος, (εκπρόσωπος Υπουργείου Παιδείας)
Α. Δομέστιχος,	Διευθυντής Υπηρεσίας Συνεταιρισμών Α.Τ.Ε.
Γ. Κάβουρας,	Διευθυντής Εκπαιδεύσεως Υπουργείου Γεωργίας, (εκπρόσωπός του).
Αριστ. Κλήμης,	Τμηματάρχης Μελετών και Τύπου στην Α.Τ.Ε.
Γ. Μελισσινός,	Πρόεδρος Διδασκαλικής Ομοσπονδίας (εκπρόσωπός της).
Μ. Μεταλληνός,	Διευθυντής Υγιεινής Υπουργείου Προνοίας.
Α. Μουλούλης,	Καθηγητής Ανωτ. Γεωπονικής Σχολής.
Δ. Πάνος,	Υποδιευθυντής Υπηρεσ. Συνεταιρισμών Α.Τ.Ε.

(1) Βλ. τα στοιχεία στην έκδοση Αριστ. Ν. Κλήμη «Κείμενα 1934-1994 για τους Σχολικούς Συνεταιρισμούς», Αθήνα 1994.

Ε. Παπαϊωάννου,	Γεν. Επιθεωρ. Στοιχ. Εκπαιδευσεως Α' Περιφ. (εκπρόσ. Υπ. Παιδείας).
Ντ. Περγουντζή,	Δ/ντής Υπηρ. Γεωργ. Οργανισμών (Εκπρόσωπος Υπουργ. Γεωργίας)
Ν. Πολύζος,	Δ/ντής Κοινων. και Εργατ. Πολιτικής Υπουργείου Συντονισμού.
Ευρ. Τζουμέρης,	Υποδιευθυντής Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών.
Θ. Τζωρτζάκης,	Ανώτερος Συνεταιριστικός Σύμβουλος.
Φ. Τζωρτζάκη,	τ. Διευθύντρια Αμερ. Κολλεγίου Θηλέων.
Π. Χασαπόπουλος,	Νομικός Σύμβουλος ΠΑΣΕΓΕΣ (Συνομοσπονδίας).

Για την ευρύτερη ενημέρωση των εκπαιδευτικών και άλλων:

1) Οργανώθηκαν διαλέξεις από την ειδική Φωτ. Τζωρτζάκη κατά το 1954 στην Μαράσλειο Παιδαγ. Ακαδημία, στην Επιμορφωτική Σχολή Αγροτικής Οικοκυριακής, στην Ανωτάτη Γεωπονική, την Επαγγελματική Σχολή «Ελληνικό Σπίτι», στην Παιδαγ. Ακαδημία Αρσακείου, στο Δημοτικό Σχολείο Σαφραμπόλεως (πρόσκληση του Συλλόγου «Ελληνικών Φως»).

Έγινε φροντίδα για σχετικές δημοσιεύσεις στο «Διδασκαλικόν Βήμα» (10/5/54), στο «Επιστημονικόν Διδασκαλικόν Βήμα» (φ. 267, 268, 269), στο περ. «Παιδεία» του Ε. Παπανούτσου (αρ. 28), στο περ. «Ο Συνεταιριστής» (τακτικά). Βλ. και πληροφορίες στις εφημερίδες Αθηνών για ενίσχυση παιδιών των Ιονίων Νήσεων (σεισμοί) από μέλη Σχολικών Συνεταιρισμών Γαλλίας.

Εκδόθηκε από την Υπηρεσία η παραπάνω μελέτη της Φωτ. Τζωρτζάκη «Σχολικοί Συνεταιρισμοί» σε 5.000 αντίτυπα που διανεμήθηκε δωρεάν ευρύτατα και προκάλεσε ζωηρό ενδιαφέρον εκπαιδευτικών και άλλων. Αποστολή σε όσους δείχνουν ενδιαφέρον και σχεδίων πρακτικών, κανονισμών, κλπ. για την ίδρυση και λειτουργία Σχολικών Συνεταιρισμών. (Παρουσίαση ΦΣ 1954, σ.2850).

Έγιναν ενέργειες για συστηματική και νόμιμη υποστήριξη και οικονομική βοήθεια των Σχολικών Συνεταιρισμών από τους Συνεταιρισμούς των ενηλίκων.

Έγιναν προσπάθειες και εκδόθηκαν συστατικές εγκύκλιοι (προς τις Υπηρεσίες τους) από το Υπουργείο Γεωργίας (εγκ. 47060/227/23.3.55), από Α.Τ.Ε. (εγκ. 18872/121.150/21.12.54 και άλλες νεότερες).

Αναπτύχθηκε επαφή με τον «Κεντρικό Οργανισμό του Συνεργατισμού εις το Σχολείον, της Γαλλίας και με το Βέλγιον.

Μελετήθηκαν οι γνώμες εκπαιδευτικών για τις δυσκολίες που υπάρχουν ώστε να αντιμετωπίζονται κατά το δυνατόν.

Με τα παραπάνω και άλλα (προσωπικές επαφές κλπ.) κινήθηκε η προσπάθεια (ίδρυση στο αρχικό αυτό διάστημα 17 Σχολικών Συνεταιρισμών).

Χαρακτηριστικό ότι το σύνολο της δαπάνης που εγκρίθηκε για τον τομέα των Σχολικών Συνεταιρισμών ήταν δρχ. 15.000 του 1954 από τις οποίες για την έκδοση των βιβλίων 8.313 και 30 λεπτά (!!)

Άλλες αρχιμές ενέργειες και εφαρμογές για τους Σχολικούς Συνεταιρισμούς

Βλ. στις παρακάτω παραπομπές:

- «Σχολικός Κήπος στη Λευκοθέα Σερρών» του Γ. Γάκη. (Σ. 1953, σ. 75).
- Σχολικός Συνεταιρισμός Ν. Αγχιάλου. Κείμενο Νικ. Λατσού. (Σ. 1953, σ. 126).

ΑΡΙΣΤ. Ν. ΚΛΗΜΗ
ΚΕΙΜΕΝΑ 1934 - 1994
ΓΙΑ ΤΟΥΣ
ΣΧΟΛΙΚΟΥΣ
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ

*
Αφιερώνεται:

Στη μνήμη όσων πρωτομήτησαν στην Ελλάδα
για το θεσμό των σχολικών συνεταιρισμών
και των πρωτοπόρων δασκάλων που τον εφάρμοσαν.
Στους πρωτεργάτες για τη συστηματική, από το 1954, ανάπτυξή τους
θεόδ. Γ. Τζωρτζάκη και φωτ. Θ. Τζωρτζάκη
και στους εκπαιδευτικούς και συνεταιριστές που εργάστηκαν σχετικά.
Στους σημερινούς και αυριανούς συνεχιστές του έργου.

“ Ο ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΗΣ ”
ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Έτος ΙΔ΄.

Αθήναι Ιανουάριος 1938

Αριθ. 1

ΟΙ ΜΑΘΗΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΧΩΡΑΝ ΜΑΣ

I

Ἡ κίνησις τῶν μαθητικῶν συνεταιρισμῶν παρ' ἡμῖν, δύναται τις νά εἴπῃ ἀσφαλῶς, ὅτι εὐρίσκεται εἰς τὰ σπάργανά

πολίτης καί χρήσιμος ἄνθρωπος. Ἐξ' ἄλλου οἱ μαθητικοὶ συνεταιρισμοὶ καθιστοῦν οἰκείαν καί ἀγαπητὴν τὴν ἰδέαν τοῦ συνε-

το κωριό μας, οι... •
ΠΥΛΕΣ
ΤΡΟΦΗΛΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ
ΤΟΥ 1/Θ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΠΥΛΩΝ ΚΑΡΡΑΘΟΥ
©ΘΙΝΟΠΟΛΙΣ 33
ΑΡΙΘΜΟΣ 12
ΣΤΑΜΑΤ

- Συνεταιρισμοί ενηλίκων στο πλευρό των Σχολικών Συνεταιρισμών. (Σ. 1954, σ. 120).

- «Σχολικοί Συνεταιρισμοί». Αναλυτικό κείμενο της Φωτ. Τζωρτζάκη (στο πανηγυρικό τεύχος της 30ετίας του περιοδικού «Ο Συνεταιριστής» 1955, σ. 169) με το ιστορικό των προσπαθειών για την ανάπτυξη των Σχολικών Συνεταιρισμών (πρέπει να διαβαστεί).

Πληροφορίες το 1955 για δραστηριότητες Σχολικών Συνεταιρισμών:

Βαλτοχώρι Δράμας. Βλ. Σ. (ειδικό τεύχος) 1955, σ. 252 και 298. Χώρα Νάξου Σ. 1955, σ. 280. Χαλκί Νάξου Σ. 1955, σ. 281. Παροικία Πάρου Σ. 1955, σ. 282. Σαγιάδα Φιλιατών Σ. 1955, σ. 297.

- Έκθεση για Υπουργεία για τους Σχολικούς Συνεταιρισμούς, με στοιχεία (Σ. 1956, σ. 94).

- Απολογισμός της πρώτης 5ετίας της προσπάθειας για Σχολικούς Συνεταιρισμούς με πλούσια σχετικά στοιχεία βλ. Σ. 1960, σ. 84).

Άλλα σχετικά κείμενα:

- Πανεπιστημιακοί Συνεταιρισμοί στη Δανία (Σ. 1954, σ. 30).

- Εξωσχολικοί Συνεταιρισμοί Νέων (Σ. 1956, σ. 30).

- Σχολικοί Συνεταιρισμοί. Ενδιαφέρον τους για σεισμόπληκτους. Βλ. Δ/Α.Τ.Ε., τ. 98.

ΑΛΛΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1951 - 1955

- Εορτασμός της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ημέρας (βλ. Σ. 1952, σ. 164) με τονισμό του οργανωτικού και ιδεολογικού τομέα.

- Η συνεταιριστική ενημέρωση της κοινής γνώμης. Την αναγκαιότητά της τονίζει αξιόλογο κείμενο του Θ. Τζωρτζάκη με πρακτικές υποδείξεις. (Σ. 1952, σ. 33).

- Γίνεται μελέτη και πρώτες προσπάθειες για τοπικά βραχυχρόνια συνεταιριστικά μαθήματα. Βλ. σχετικές σκέψεις στο Σ. 1954, σ. 169.

- Βλ. ακόμη τα κείμενα:

Κ. Κουγκιάδη «Ο Συνεργατισμός και το θρησκευτικόν πνεύμα» (Φ.Σ 1955, σ. 2876, 2897).

Β. Τρίχου «Οι αυριανοί Συνεταιριστές» (Σ. 1955 -ειδικό τεύχος- σ. 125).

Λειτουργία στα Χανιά βραχυχρόνιας Συνεταιριστικής Σχολής. (Σ. 1955, σ.251).

Κείμενα Αριστ. Ν. Κλήμη 1951 - 1955.

Κατά το 1951:

Βιβλία: «Διεθνής Νομοθεσία Συνεταιρισμών» Αθ. 1951, σ. 160. Σε συνεργασία με Ν. Πολύζο και Β. Ανθρακόπουλο.

Δημοσιεύματα:

«Μια μεγάλη προσπάθεια για τη γυναίκα του χωριού». Ομιλία από Ραδιοφωνικών Σταθμών Αθηνών, 10 Μαρτίου 1951.

«Το μορφωτικό έργο της Συνομοσπονδίας: Η δεύτερη σειρά των συνεταιριστικών μαθημάτων». Περ. «Ο Συνεταιριστής» Αθηνών, Μάρτιος-Απρίλιος 1951, σ. 45.

«Οι καταναλωτικοί Συνεταιρισμοί Τραπεζιτικών». Περ. «Τραπεζιτικός Κόσμος» Αθηνών, Απρίλιος-Μάιος 1951.

«Οι κοινωνικές ασφάλισεις των αγροτών: Τα σχέδια των Υπουργείων Γεωργίας και Εργασίας. Η δράσις του Υγειονομικού Συνεταιρισμού Ροδολείβους». Περ. «Ο Συνεταιριστής» Αθηνών, Μάϊος-Ιούνιος 1951.

«Στον Αλυμρό, στις 31 Μαΐου του 1911». Περ. «Η Φωνή των Συνεταιρισμών» Αθηνών, Μάϊος 1951 σ. 2038.

«Για να ζήσει άνετα ο αγρότης. Η μονοκαλλιέργεια». Ομιλία από Ραδιοφωνικόν Σταθμόν Αθηνών, 19 Μαΐου 1951.

«Η σημασία της αγροτικής πίστεως δια την εξασφάλισιν της κοινωνικής ειρήνης». Περ. «Οικονομικός Παρατηρητής» Αθηνών, Ιούνιος 1951.

«Εϋνάροδος-Σταύρου. Μερικές γραμμές από τις κατευθύνσεις τους». Περ. «Τραπεζιτικός Κόσμος» Αθηνών, Ιούνιος 1951.

«Το Αγροτόπαιδο». Ομιλία από Ραδιοφωνικόν Σταθμόν, Αθηνών, 23 Ιουνίου 1951.

«Οι καταναλωτικοί Συνεταιρισμοί». Περ. «Νεα Οικονομία» Αθηνών, Ιούνιος 1951.

«Οικοδομικοί. Μια μεγάλη δημιουργία». Εφημ. «Ελευθέρος Λαός». Πεντέλης, 20 Ιουνίου 1951.

«Το σχέδιον νόμου περί αστικών Συνεταιρισμών». Περ. «Η Φωνή των Συνεταιρισμών» Αθηνών, Αύγουστος 1951, σ. 2089.

«Η Συνεταιριστική εκπαίδευσις». Ομιλία από Ραδιοφωνικόν Σταθμόν Αθηνών, 18 Αυγούστου 1951 και 25 Αυγούστου 1951.

«Ο κήπος του αγροτικού σπιτιού». Ομιλία από Ραδιοφωνικόν Σταθμόν Αθηνών, 22 Σεπτεμβρίου 1951.

«Η παραγωγική απασχόλησις των κοριτσιών, του χωριού». Ομιλία από Ραδιοφωνικόν Σταθμόν Αθηνών, 6 Οκτωβρίου 1951.

«Οι νέοι του χωριού πρέπει να σπουδάξουν και να εργάζονται για το χωριό». Ομιλία στο Ραδιοφ. Σταθμό Αθηνών 20 Οκτωβρίου 1951.

Κατά το 1952:

Βιβλία: «Θεωρητική σύγχρονος ενατένισις της λειτουργίας της αγροτικής πίστεως» Αθήναι 1952, σ. 31.

«Το Ελληνικό Σύνταγμα και η συνεταιριστική κίνηση». Αθήναι 1952, σ. 31. Δεύτερη έκδοση (με την ύλη και για τα νεώτερα Συντάγματα) σε συνεργασία Ολυμπίας Κλήμη - Καμινάρη, Αθήνα 1975, σ. 32.

Δημοσιεύματα:

«Η τρίτη σειρά Συνεταιριστικών Μαθημάτων». Περ. «Ο Συνεταιριστής» Αθηνών, Απρίλιος 1952 σ. 49.

«Το ελληνικό Σύνταγμα και η συνεταιριστική κίνηση». Περ. «Ο Συνεταιριστής» Αθηνών, Ιούλιος 1952, Αύγουστος 1952, Σεπτέμβριος 1952.

Κατά το 1953:

Δημοσιεύματα:

«Από τη δράση του Καταναλωτικού Συνεταιρισμού των υπαλλήλων της ΑΤΕ». Περ. «Ο Συνεταιριστής» Αθηνών, Ιανουάριος 1953.

«Η Αγροτική Τράπεζα και τα ζητήματά της». Περ. «Τραπεζιτικός Κόσμος» Αθηνών, Φεβρουάριος 1953.

«Εξέλιξις των περιπτώσεων διαγραφής συνεταιίρων εκ του Συνεταιρισμού». Περ. «Η Φωνή των Συνεταιρισμών» Αθηνών, Φεβρουάριος 1953.

«Οι συνεταιρισμοί εντός της παγκοσμιότητας». Περ. «Παγκοσμιότης» Αθηνών, Μάιος 1953.

«Μερικά συμπεράσματα από μια στατιστική του αριθμού των Γεωργικών Συνεταιρισμών». Περ. «Ο Συνεταιριστής» Αθηνών, Ιούλιος 1953 σ. 97.

«Η συνεταιριστική εκπαίδευσις και η ιδέα της παγκοσμιότητας». Περ. «Παγκοσμιότης» Αθηνών, Αύγουστος 1953.

Η έννομη προστασία του συνεταιρίου που διαγράφεται από το Συνεταιρισμό». Περ. «Ο Συνεταιριστής» Αθηνών, Αύγουστος 1953.

«Η οργάνωση των κτηνασφαλιστικών συνεταιρισμών». Περ. «Ο Συνεταιριστής» Αθηνών, Οκτώβριος 1953.

Κατά το 1954:

Δημοσιεύματα:

«Ο Συνεταιρισμός ως επιχείρησις» Περ. «Η Φωνή των Συνεταιρισμών» Αθηνών, Ιανουάριος 1954 σ. 2655.

«Η κίνηση των καταθέσεων στην ΑΤΕ 1945-1952». Περ. «Ο Συνεταιριστής» Αθηνών, Φεβρουάριος 1954 σ. 29.

«Από την Καταναλωτική Συνεταιριστική μας κίνηση. Οι εργασίες και οι επιδιώξεις του ΚΑΣΥΑΤΕ». Περ. «Ο Συνεταιριστής» Αθηνών, Σεπτέμβριος 1954 σ. 127.

Κατά το 1955:

Βιβλία: «Η Αγροτική Οικονομία της Ελλάδος» (Βραβείον Ακαδημίας Αθηνών) Περίληψη. Αθήναι 1955 σ. 112. (Βλ. Σ. 1955, σ. 46).

Δημοσιεύματα:

«Η Αγροτική Οικονομία της Ελλάδος κατά την τελευταίαν 30ετίαν. Α'». Περ. «Οικονομικός Ταχυδρόμος» Αθηνών 7 Απριλίου 1955.

«Η Αγροτική Οικονομία της Ελλάδος Β'». Περ. «Οικονομικός Ταχυδρόμος» Αθηνών 14 Απριλίου 1955.

«Η Αγροτική Οικονομία της Ελλάδος Γ'». Περ. «Οικονομικός Ταχυδρόμος» Αθηνών 21 Απριλίου 1955.

«Η Αγροτική Οικονομία της Ελλάδος Δ'». Περ. «Οικονομικός Ταχυδρόμος» Αθηνών 28 Απριλίου 1955.

«Η Αγροτική Οικονομία της Ελλάδος Ε'». Περ. «Οικονομικός Ταχυδρόμος» Αθηνών 5 Μαΐου 1955.

«Η Αγροτική Οικονομία της Ελλάδος Στ'». Περ. «Οικονομικός Ταχυδρόμος» Αθηνών 12 Μαΐου 1955.

«Η Αγροτική Οικονομία της Ελλάδος Ζ'». Περ. «Οικονομικός Ταχυδρόμος» Αθηνών 19 Μαΐου 1955.

«Η Αγροτική Οικονομία της Ελλάδος Η'». Περ. «Οικονομικός Ταχυδρόμος» Αθηνών 26 Μαΐου 1955.

«Η Αγροτική Οικονομία της Ελλάδος Θ'». Περ. «Οικονομικός Ταχυδρόμος» Αθηνών 2 Ιουνίου 1955.

«Η Αγροτική Οικονομία της Ελλάδος Ι'». Περ. «Οικονομικός Ταχυδρόμος» Αθηνών 9 Ιουνίου 1955.

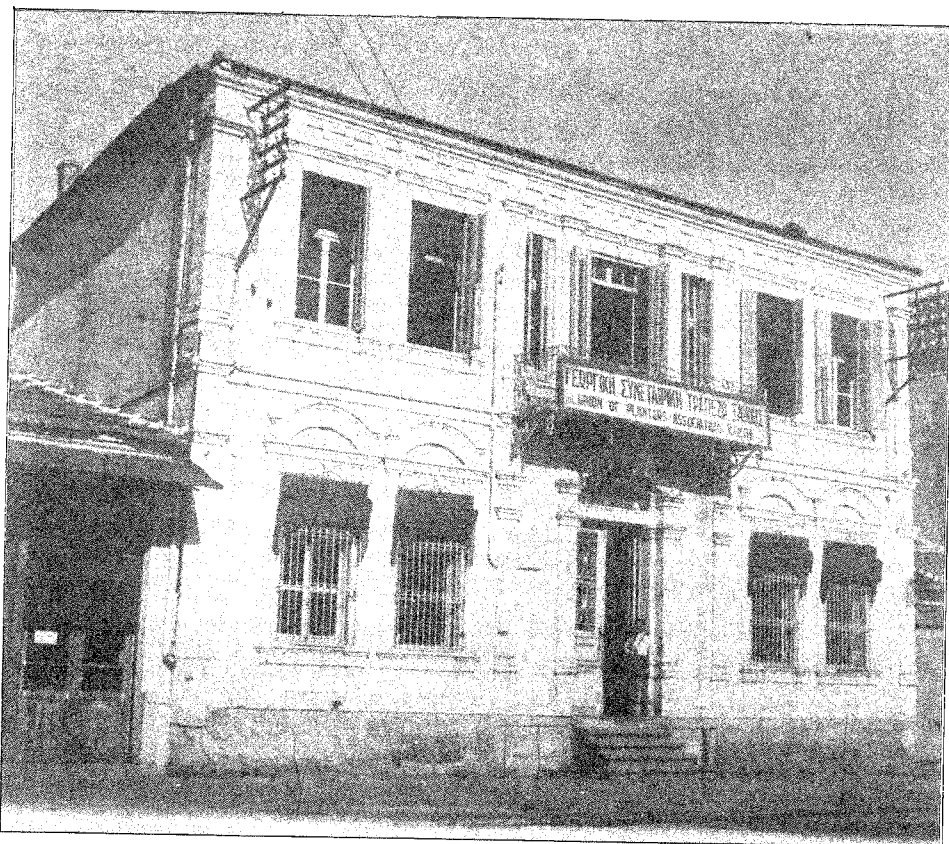
«Η Αγροτική Οικονομία της Ελλάδος ΙΑ'». Περ. «Οικονομικός Ταχυδρόμος» Αθηνών 16 Ιουνίου 1955.

«Η Αγροτική Οικονομία της Ελλάδος ΙΒ'». Η Συνεταιριστική κίνησης. Η επαγγελματική οργάνωσις» Περ. «Οικονομικός Ταχυδρόμος» Αθηνών 23 Ιουνίου 1955.

«Η Αγροτική Οικονομία της Ελλάδος ΙΓ'». Ανασυγκρότησης γεωργίας. Γεωργική εκπαίδευσις και έρευνα. Γεωργικά Εφαρμογαί. Περ. «Οικονομικός Ταχυδρόμος» Αθηνών 30 Ιουνίου 1955.

«Η Συνεταιριστική κίνησης των καταναλωτών». Περ. «Ο Συνεταιριστής» Αθηνών, Ιούνιος 1955.

«Η Αγροτική Οικονομία της Ελλάδος. Γενικά διαπιστώσεις, επιτεύξεις, προβλήματα, κατευθύνσεις». Περ. «Η Φωνή των Συνεταιρισμών» Αθηνών, Αύγουστος 1955.

Τα παλαιά Γραφεία της Ενώσεως Συνεταιρισμών Ξάνθης με τον τίτλο «Γεωργική Συνεταιριστική Τράπεζα» που απαγόρευσε η αντιδραστική νομοθεσία.

**ΕΝΩΣΙΣ ΠΑΡΑΓ. ΣΥΝ/ΣΜΩΝ
ΠΕΖΩΝ**

Έν Καλλονῇ τῇ 1959

Τὸν κ. Πρὸς Συνεταίρον

Τοῦ Συνομοῦ

Εἰς

Κύριε,

Ἐκρίναμεν σωστὸ νὰ σὰς γνωρίσωμεν διὰ τῆς παρουσίας μας δι τὸ ὕψος τῶν ὀφειλῶν σας σήμερον εἶναι ὡς κάτωθι:

- 1) Εἰς τὴν Ἐνωσιν συνολικῶς Δραχμ.
2) Εἰς τὴν Ἀγροτικὴν » »

Σύνολον Δραχμ.

Παρακαλοῦμεν ὅπως φροντίσετε τὴν ἔγκαιρον ἐξόφλησιν τῶν ὀφειλῶν τούτων.

Πρέπει νὰ σημειώσετε ὅτι εἰς οὐδένα ἐχορήγησεν ἡ Ἐνωσις δάνειον χωρὶς ὁ δανειζόμενος νὰ δώσῃ τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι 100 ο)ο θὰ ἐξοφλήσῃ τὰς ὀφειλάς του, τόσον τὰς πρὸς τὴν Τράπεζαν ὅσον καὶ τὰς πρὸς τὴν Ἐνωσιν.

Ἐπειδὴ ἀπὸ αὐτὴν τὴν δήλωσιν τὴν ὁποίαν ἔδωσαν ὅλοι οἱ Συνεταῖροι πρὸς τὴν Ἐνωσιν ἐκεῖνος ποῦ δὲν θὰ ἐξοφλήσῃ ἐφέτος ἀποδεικνύεται ὅτι εἶναι ἡ κακόπιστος ἢ δι τὰ εἰσοδήματά του εἶναι ἀνεπαρκῆ γιὰ νὰ καλύψουν τὸ μέγεθος τοῦ δανείου του.

Ἐφ' ὅσον θὰ ἀποδειχθῇ κακόπιστος ἀντιλαμβάνεται ὅτι δὲν πρόκειται ποτὲ βέβαια νὰ τύχῃ πλέον ἐνισχύσεως ἀπὸ τὴν Ἐνωσιν.

Ἐφ' ὅσον πάλι ἀποδειχθῇ ὅτι τὰ εἰσοδήματά του εἶναι λίγα καὶ δὲν φθάνουν νὰ ἐξοφλήσουν τὸ δάνειον ποῦ ἔλαβε, τότε εἶναι φανερό καὶ εὐκόλα μπορεῖ καθ' ἑνα νὰ καταλάβῃ δι τὸν ἐπόμενο χρόνον πρέπει νὰ περιορισθῇ τὸ δάνειό του, καὶ ἐπομένως δὲν πρόκειται νὰ ἐνισχυθῇ κατὰ τὸ ἔτος 1960, καὶ μόνον κατὰ τὸν ἄλλο χρόνον δηλαδὴ κατὰ τὸ 1961 θὰ λάβῃ πλέον μετρητά.

Τὰ ἀνωτέρω ἐθεωρήσαμεν ἐπιβεβλημένον νὰ σὰς γνωρίσωμεν καὶ γιὰ νὰ πληροφορηθῆτε ἐπαναλαμβάνομεν τι ὀφείλετε, ἀλλὰ ἐπίσης καὶ νὰ φροντίσετε ἀπὸ τώρα νὰ ἐπιμεληθῆτε τῆς ἐξοφλήσεως τοῦ χρέους σας κατὰ τὴν λῆξιν του, πάντοτε πρὸς τὸ καλὸν σας. Ἀκόμα δὲ διὰ νὰ μάθετε τι περιμένει τοὺς κακοπίστους, ὡς καὶ πῶς θὰ ἀντιμετωπισθῇ ἡ περίπτωση ἐκεῖνων ποῦ τὸ εἰσόδημά των εἶναι μικρὸ ἐν σχέσει μὲ τὸ δάνειον των, (ὑπερχρεωμένοι) καὶ ἐπομένως δὲν θὰ δυνηθῶν νὰ ἐξοφλήσουν ἐξ ὀλοκλήρου τὰς ὀφειλάς των.

Νομίζομεν ὅτι δὲν θὰ κάμωμεν κακὸ νὰ σὰς ζητήσωμεν νὰ ἐνθυμηθῆτε πόσον σὰς παραστάθῃ καὶ σὰς ἐβροθήσῃ τὴν καλλιεργητικὴν περίοδον ἢ Ὀργάνωσις καὶ δι ἐὰν δὲν θὰ ἦτο αὐτὴ, καὶ ἐὰν δὲν εὐρίσκατε καιανόσιν ἀπὸ τὴν Ἐνωσιν σας, τὴν Ἐνωσιν Πεζῶν πολλοὶ ἀπὸ σὰς δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ καλλιεργήσουν τὰ κτήματά των ἢ ἀκόμα καὶ θὰ ἀντιμετώπιζαν μεγάλας δυσκολίας στὴ διατροφή τῆς οἰκογενείας των, καὶ σὲ ἄλλες δύσκολες οἰκονομικὰς περιστάσεις θὰ εὐρίσκοντο πρὸ ἀδιεξόδου.

Ἡ Ἐνωσις, σὰς κράτησε μακρὰ ἀπὸ τοὺς τοκογλύφους, ποῦ ὑποχρεωτικῶς θὰ καταφεύγατε ὕστερα ἀπὸ τὴν περυσινὴ ἀφύρῃ καὶ τὴν καταστροφὴ ποῦ ὑπέστη μεγάλο μέρος τῶν σταφυλοπαραγωγῶν, μὲ τὸ νὰ μὴ εἰσπράξουν ἀπὸ χρεωκοπήσαντας σταφυλεμπόρους τὴν ἀξίαν τοῦ προϊόντος των.

Σὰς συνιστῶμεν μὲ ὅλο τὸ ἐνδιαφέρον ποῦ γνωρίζετε δι ἔχομεν γιὰ σὰς νὰ ἐξοφλήσετε ἐξ ὀλοκλήρου τὰς πάσης φύσεως ὀφειλάς πρὸς τὴν Ἐνωσιν καὶ τὴν Τράπεζαν.

Αὐτὸ θὰ σὰς ὀφελήσῃ πολὺ, καὶ ποτὲ δὲν θὰ βρεθῆτε σὲ δύσκολη οἰκονομικὴ θέσι.

Ἡ Ἐνωσις πάντα θὰ στέκῃ δίπλα σας.

Μετὰ Τιμῆς

Διὰ τὴν Ἐνωσιν Παραγ. Συνομοῦ Πεζῶν

Ἐ Διευθυντῆς

Οἱ Ενώσεις Γ. Συνεταιρισμῶν προσπαθοῦν καὶ επιτυγχάνουν τὴν ικανοποιητικὴν ρευστοποίηση τῶν δανείων στους συνεταιρισμένους παραγωγούς, τόσο ἀπὸ τα κεφάλαια τους ὅσο καὶ ἀπὸ τὴν Α.Τ.Ε.

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ

**ΕΝΩΣΕΙΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ
ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1951 - 1955**

Αναλυτικά στοιχεία του τέλους 1951

Γενικά για την ύπαρξη και τις δραστηριότητες των Ενώσεων βλ. και στο Υποκεφ. Β όπου πολλά νομοθετήματα που τις αφορούν.

Για το τέλος του 1951 υπάρχει διαφυλαγμένος στο αρχείο μου αναλυτικός κατά Ένωση ενημερωτικός στατιστικός πίνακας με πλούσια στοιχεία, προερχόμενος από εργασία του γράφοντα σε συνεργασία με τη Δ/ση Συνεταιρισμών Α.Τ.Ε. για έκδοση εργασίας που τελικά δεν πραγματοποιήθηκε.

Ο πίνακας περιλαμβάνει τις Ενώσεις Συνεταιρισμών που λειτουργούσαν τότε (επωνυμίες) κατά Γεωγραφικά Δ/τα, την έδρα, το έτος ιδρύσεως, τους Συνεταιρισμούς μέλη τους, τον αριθμό μελών των Συνεταιρισμών τους και τον αριθμό των μερίδων που ανήκουν στους μετέχοντες Συνεταιρισμούς. Επίσης δίδονται, για κάθε Ένωση, η αξία των μερίδων, τα ποσά που έχουν καταβληθεί για αποπληρωμή τους και τα αποθεματικά κεφάλαια (τακτικό, έκτακτο, λοιπά, σύνολο τους).

Πρόκειται για πολύτιμο πίνακα που δίδεται στην συνέχεια. Παρόμοια σημερινά στοιχεία (για σύγκριση) θα ήταν πολύτιμα. (Βλ. στην επόμενη σελίδα)

**ΕΝΩΣΙΣ ΠΑΡΑΓ ΣΥΝ)ΣΜΩΝ
ΠΕΖΩΝ**

ΒΙΒΛΙΑΡΙΟΝ ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ

Τοῦ ΣΥΝΕΤΑΙΡΟΥ ΑΡΧΗΓΟΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

.....
τοῦ Συν)σμοῦ

Ένωση Πεζών. Παρέχει υγειονομική περίθαλψη.

Ενώσεις Γεωργικών (*) Συνεταιρισμών λειτουργούσες την 31.12.1951 μετά στοιχεία της δυνάμεως των (Τα χρηματικά ποσά εις εκατομμύρια δραχ.)

Ενώσεις κατά περιφέρειες	Έδρα	Έτος ίδρύσεως	Συνεταιρισμοί μέλη της	Αριθμός μελών των Συνεταιρισμών της	Σύνολον αξίας δηλοφισών μερίδων	Καταβεβλημ. ποσά έναντι μερίδων	Αποθεματικά			Σύνολον των αποθεματικών
							Τακτικόν	Έκτακτον	Λοιπά αποθεματικά	
Δυτική Θράκη										
Πιστ. Ε.Γ.Σ. Αλεξ/πόλεως	Αλεξανδροπόλις	1929	47	4.419	54	1	57	498	149	704
Πιστ. Ε.Γ.Σ. Διδυμοτείχου	Διδυμοτείχον	1924	48	5.707	30	30	33	291	393	717
Πιστ. Ε.Γ.Σ. Ροδόπης	Κομοτηνή	1928	60	5.569	40	39	53	514	499	1.066
Ε.Γ.Σ. Ορεστιάδος	Ν. Ορεστιάς	1944	53	6.857	256	248	14	151	212	377
Γ.Σ. Τραπεζία Ειάνθης	Ειάνθη	1926	50	4.929	50	50	52	313	766	1.131
Πιστ. Έν. Συν. Σουφλίου	Σουφλί	1936	25	2.879	13	13	1	—	83	84
	Σύνολον		283	30.350	443	381	210	1.767	2.102	4.079
Ανατολική Μακεδονία										
Ε.Γ.Σ. Δορίας	Δορίμα	1923	78	8.313	368	318	28	37	259	324
Ε.Γ.Σ. Παργαίου	Ελευθεροπόλις	1935	44	4.556	158	72	15	54	401	470
Ε.Γ.Σ. Καβάλλας	Καβάλλα	1927	59	5.222	133	78	22	147	384	553
Ε.Γ.Σ. Βισαλτίας	Νιγρίττα	1942	35	4.593	(1)	(1)	1	—	185	186
Ε.Γ.Σ. Ν. Σερρών	Σέρρα	1923	123	16.525	(1)	(1)	7	1.097	906	2.010
	Σύνολον		339	39.209	661	470	73	1.335	2.135	3.543
Κεντρική Μακεδονία										
Ε.Γ.Σ. Αξιουπόλεως	Αξιούπολις	1927	40	4.588	26	14	7	10	—	17
Ε.Γ.Σ. Αλμωπίας	Αριδαία	1951	34	3.907	50	8	1	—	—	1
Ε.Ε.Δ.σ. Σ. Πεφ. Αργαίας Χαλκιδικής	Αργαία	1940	23	1.756	21	2	8	75	22	105
Ε.Γ.Σ. Βεροίας	Βερόια	1928	93	12.051	94	55	34	305	592	931
Ε.Σ. Γιαννιτσών	Γιαννιτσά	1928	52	6.127	52	20	40	465	574	1.079
Ε.Γ.Σ. Εδέσσης	Εδέσσα	1929	41	4.021	27	19	5	43	131	179
Ομοσπονδία (Ε.Γ.Σ.) Θεσσαλονίκης	Θεσσαλονίκη	1924	126	17.856	62	54	78	198	494	770
Ε. Αργεδοπορικῶν Σ. Θεσσαλον.	"	1950	9	503	30	11	1	—	—	1
Ε. Αμιγετικών Συνετ. Μακεδονίας	Θεσσαλονίκη	1946	33	1.328	33	2	—	223	—	866
Ε.Γ.Σ. Επαρχίας Κατερίνης	Κατερίνη	1924	88	9.158	294	174	26	223	617	399
Ε.Γ.Σ. Επαρχίας Κιλκίς	Κιλκίς	1926	103	10.012	13	3	13	80	306	399
Ε.Γ.Σ. Λαγκαδά	Λαγκαδάς	1935	72	8.194	59	51	19	69	620	708

(*) Περιλαμβάνεται και 1 αλιευτική (1) Είναι ενδεικτικά (Δεν υπήρχαν στοιχεία) Το ίδιο ισχύει για όλο τον πίνακα όπου δεν υπάρχουν στοιχεία για τις μερίδες. (συνεχίζεται)

Περίοδος 1951/1955. Υποκεφ. ΣΤ: Οι Ενώσεις Γ. Συνεταιρισμών

Ε.Γ.Σ. Χαλκιδικής	1928	58	6.676	16	7	29	262	23	314
Ν. Μουδανιά		772	86.157	777	420	261	1.730	3.379	5.370
Σύνολον									
Αμύνταιον	1946	21	2.032	15	13	4	18	126	148
Γρεβενά	1933	71	4.667	74	27	11	99	—	110
Καστοριά	1928	46	3.172	18	—	11	248	—	259
Κοζάνη	1929	68	6.539	160	69	18	265	240	523
Νεάπολις	1937	46	2.882	1	1	7	62	114	183
Προλεμαίς	1928	39	5.072	118	87	21	122	1.822	1.965
Φλώρινα	1928	51	4.530	30	8	18	400	1	419
Σύνολον		342	28.894	416	205	90	1.214	2.303	3.607
Θεσσαλία									
Αιμιλιεύ	1930	23	2.879	21	—	62	55	553	670
Βόλον	1925	44	5.214	6	4	14	182	386	582
Ελασσών	1936	48	6.624	22	18	9	15	151	175
Καλαμπάκα	1934	39	2.936	8	1	9	79	—	88
Καρδίτσα	1928	112	11.133	36	22	23	207	120	350
Λάρισα	1925	141	12.598	90	27	98	—	527	625
Τρίκαλα	1930	80	9.003	22	17	2	3	—	5
Φάρσαλα	1930	53	2.761	7	7	58	337	1.153	1.548
Σύνολον		540	53.148	212	96	275	878	2.890	4.043
Στερεά Ελλάς									
Τρόπαια	1930	71	5.435	18	—	3	20	287	310
Καννολ. Αιτωλοακαρνανίας	1940	76	12.053	15	—	6	54	276	336
Εθνική Ε.Γ.Σ. Αττικής και Μεγαρίδος	1946	20	1.638	6	5	31	154	272	457
Β. Κηφισοφ. Αττικής Μεγαρίδος	1947	28	1.229	7	3	10	64	44	118
Ε.Γ.Σ. Αμφικλείας	1946	18	2.245	10	1	9	29	51	89
Ε.Γ.Σ. Αμφισσης	1935	42	4.432	85	3	5	40	3	48
Ε.Γ.Σ. Αστακού	1948	23	1.776	5	4	6	51	18	75
Ε.Γ.Σ. Αταλάντης	1939	30	3.830	26	21	22	307	114	443
Ε.Γ.Σ. Επαρχίας Θηβών	1928	74	8.284	7	7	107	118	341	566
Ε.Γ.Σ. Ευαγγελίας	1946	24	886	3	1	1	—	—	1
Ε.Γ.Σ. Λαμίας	1927	142	12.271	61	61	43	371	506	920
Ένωση Ελευσην. Σ. Μαλακίου-Ευβοϊκού-Παργασητικού	1949	9	1.550	9	1	—	—	—	—
Ε.Γ.Σ. Λεβαδειάς-Λοκράδος	1930	51	6.823	33	23	30	52	962	1.044
Λεβαδεία									

(συνεχίζεται)

Περίοδος 1951/1955. Υποκεφ. ΣΤ: Οι Ενώσεις Γ. Συνεταιρισμών

Συν/κή Τράπεζα Αγροτών Αιτωλίας	1937	44	4.874	72	61	13	122	135	270
Ε.Γ.Σ. Νουσιόπου	1939	34	2.501	9	4	1	8	24	33
Ε.Γ.Σ. Δοξίδος	1947	26	1.549	5	—	1	—	—	1
Ε.Γ.Σ. Ευβοίας	1938	139	17.319	40	6	12	218	199	429
		851	88.695	411	201	300	1.608	3.232	5.140
Σύνολον									
Ήπειρος									
Ε.Γ.Σ. Πισν/και Αποκαταστ. Σ.	1923	59	6.098	10	6	10	38	—	48
Άρτης-Φιλιππιάδος	1940	28	2.390	3	2	1	5	72	78
Ε.Γ.Σ. Πορώνιον	1939	31	1.653	5	4	17	136	184	337
Ε.Γ.Σ. Ηγουμενίνης Θεσσαρίας	1928	134	10.069	21	12	21	164	10	195
Πιστ. Ε.Γ.Σ. Ιωαννίνων	1940	27	1.185	3	1	—	—	—	—
Ε.Γ.Σ. Παραμηθιάς-Θεσσαρίας	1940	27	1.185	3	1	—	—	—	—
Πιστ. Ε.Γ.Σ. Πηρεβέζης	1930	47	3.936	10	3	—	20	—	20
		326	25.331	52	28	49	363	266	678
Πελοπόννησος									
Παναγιώλειος Ε.Σ.	1935	89	5.856	16	15	17	129	192	338
Ε.Γ.Σ. Αιμαλάδος	1924	35	2.625	7	6	7	52	103	162
Ε.Σ. Σουλτανοπαρωγαγών Βόχας	1948	17	911	11	2	5	36	—	41
Ε.Σ. Τριφυλλίας-Πυλίας	1922	20	1.689	1	1	1	45	—	46
Συνεργ. Ε. Ήλιδος	1924	15	819	4	3	4	58	39	101
Ε.Γ.Σ. Αρηνουργαλλίας	1926	24	1.290	6	3	2	15	—	17
Ε.Γ.Σ. Καλαμών	1925	57	4.472	1	1	9	64	—	73
Σταφ. Ε.Σ. Κιάτου	1929	45	3.972	7	1	10	216	69	295
Ε.Σ. Κορινθός	1922	67	5.237	3	2	34	388	—	422
Ε.Γ.Σ. Ολυμπίας	1925	26	1.469	3	3	4	30	70	104
Γεωργ. Πιστ. Ε.Σ. Κυπαρισσίας	1925	37	2.406	6	3	3	26	10	39
Πιστ. Ε.Γ.Σ. Λεγαυών	1928	28	2.974	12	12	16	140	—	140
Ε.Γ.Σ. Μεγαλοπόλεως	1944	39	1.946	3	2	1	4	—	5
Προμ.Και πωλ. Ε. άνω Μεσσηνίας (Ζευγολατιού)	1924	45	2.737	6	3	9	73	9	91
Ε.Σ.επεξεργ. και πωλ. γεωργ. προϊόντων Μεσσηνίας	1939	69	6.824	3	3	22	190	74	286
Ε.Σ.Κηφαιών προϊόντ. Αργολίδος	1938	29	4.108	512	381	27	241	—	268
Ε. Αρδευτικών Σ.	1947	7	346	—	—	—	—	—	—
Ε.Γ.Σ. Νεμέας	1943	19	2.077	3	1	1	26	—	27
Ε.Γ.Σ. Ευλοκιστρών	1943	50	3.506	4	3	26	185	42	253
Γεωργ. Συν/κή Τρόπ Πατρών	1918	124	11.972	62	40	16	323	29	368
Ε.Γ.Σ. επαρχίας Πυλίας	1923	43	3.870	1	1	16	144	—	160

(συνεχίζεται)

Περίοδος 1951/1955. Υποκεφ. ΣΤ: Οι Ενώσεις Γ. Συνεταιρισμών

Κεντρική Συνεργ. Τραπεζία Ελλάδας	1921	82	5.932	33	31	19	175	195	389
Ε.Γ.Σ. Νομού Λακωνίας	1941	44	4.500	9	6	9	120	—	129
Ε.Γ.Σ. Αχαΐδας	1938	98	11.294	14	8	15	169	—	184
Ε.Γ.Σ. Φιλιατρών	1936	10	981	1	1	5	9	42	56
Σύνολον		1.119	93.813	728	532	278	2.842	874	3.994
Νήσοι Αγιάων									
Ε.Γ. και Κτηνοτρόφ.Σ.Λήμνου	1937	31	3.380	10	8	6	52	605	663
Ε.Γ.Σ. Μοιάδων	1951	8	578	1	—	—	—	—	—
Ε.Σ. Λέσβου	1931	58	9.260	153	139	26	161	386	573
Ε.Οινοποτη. Σ. Σάμου	1934	32	5.511	47	28	25	302	986	1.313
Ε. Μαστιχοπαργ. Χίου	1939	20	5.388	343	343	46	364	1.079	1.489
Ε.Γ.Σ. Χίου	1939	31	2.468	9	3	2	—	—	2
Σύνολον		180	26.585	563	521	105	879	3.056	4.040
Νήσοι Κυκλάδων									
Ε.Σ. Θηρακών προϊόντων Θήρας	1947	14	2.945	225	108	5	869	—	874
Ε.Γ.Σ. Νάξου	1925	21	2.271	5	5	4	31	—	35
Ε.Γ.Σ. Πάρου-Αντιπάρου	1927	11	1.367	6	4	9	94	—	103
Ε.Γ.Σ. Νομού Κυκλάδων	1925	12	1.410	8	8	12	144	—	156
Ε.Γ.Σ. Τήνου	1951	15	1.584	19	19	1	7	—	8
Σύνολον		73	9.577	263	144	31	1.145	—	1.176
Κρήνη									
Ε.Γ.Σ. Μεγαμβέλλου	1937	30	3.443	12	5	1	1	330	332
Ε.Γ.Σ. Αποκορώνου	1949	23	3.014	69	2	1	—	—	1
Ε.Γ.Σ. Νομού Ηρακλείου Κρήτης	1927	165	19.716	100	75	1	—	847	848
Ε. Κατοπαργαγωγών Κρήτης	1931	50	1.308	2	2	—	3	135	138
Ε. Παραγωγικών Σ. Πεζών	1933	14	1.451	1	1	—	—	90	90
Ε.Γ.Σ. Νομού Λασηθίου	1933	24	3.398	1	1	1	—	445	446
Ε.Γ.Σ. Μεσσαράς	1938	44	4.369	17	5	1	1	328	330
Πιστ. Προμηθεν. και Πολιάς.	1933	33	2.790	1	1	4	4	2	10
Ε.Γ.Σ. Επισκοπή Μυλοποτάμου	1937	95	8.385	5	4	18	162	155	335
Ε.Γ.Σ. Ρεθύμνου	1933	18	1.577	14	4	3	31	294	328
Οιολ. Σ. επαρχίας Σητείας	1929	20	1.148	1	1	—	—	509	509
Σταφιδική Ένωσις Χανίων	1930	24	2.575	1	1	—	—	1.388	1.393
Ε.Οινοπ.Σ.Καστελλίου-Κισσάμου	1930	22	2.287	2	2	4	89	661	754
Ε. " Σ. Κολιμακρίου	1930	16	1.854	1	1	—	56	119	175
Ε.Γ.Σ. επαρχίας Σελήνου	1930	42	4.822	1	1	—	9	36	45
Πιστ. Ε.Σ.Νομού Χανίων									

(συνεχίζεται)

Περίοδος 1951/1955. Υποκεφ. ΣΤ: Οι Ενώσεις Γ. Συνεταιρισμών

Ε.Ονομα. Σ. Κυδωνίας	Μάλεμε	1932.	22	1.886	2	2	2	3	24	491	518
	Νήσοι Ιόνιοι										
	Ε.Γ.Σ. Κεφαλληνίας	1945	59	4.547	7	4	4	1	—	—	1
	Ε.Γ.Σ. Ζακύνθου	1920	26	2.042	10	9	9	8	23	1	32
	Ε.Γ.Σ. Κεφαλονίας	1938	110	16.430	98	66	66	7	—	—	7
	Ταμιών Αιγίνης Ονομαρ. Λευκάδος	1925	14	3.641	72	29	29	3	34	317	354
	Ε.Γ.Σ. Βονιτοπής	1948	11	1.062	3	3	3	4	23	—	27
	Ε.Γ.Σ. Λευκάδος	1950	8	721	24	3	3	—	—	—	—
	Σύνολον		228	28.443	214	114	114	23	80	318	421
	Δωδεκάνησος										
	Ε.Γ.Σ. Δωδεκανήσου	1948	50	5.128	31	24	24	5	30	—	35
	Σύνολον		50	5.128	31	24	24	5	30	—	35
Α Β Γ Δ Ε ΣΤ Ζ Η Θ Ι Κ Λ Μ Ν Ξ Ο Π Ρ Σ Τ Υ Φ Ψ Ω											
Διαμερίσματα	Ενώσεις κατά περιφέρειες	Συνεταιρισμοί μέλη της	Αριθμός μελών των Συνεταιρισμών της	Σύνολον αξίας δηλωθεισών περιόδων	Καταβληθείσα ποσά έναντι μερδίων	Αποθεματικά		Σύνολον των αποθεματικών			
						Τακτικών	Έκτακτων				
Δυτική Θράκη	6	283	30.360	443	381	210	1.767	2.102	4.079		
Ανατολική Μακεδονία	5	339	39.209	661	470	73	1.335	2.135	3.543		
Κεντρική Μακεδονία	13	772	86.157	777	420	261	1.730	3.379	5.370		
Δυτική Μακεδονία	7	342	28.894	416	205	90	1.214	2.303	3.607		
Θεσσαλία	8	540	53.148	212	96	275	878	2.890	4.043		
Στερεά Ελλάδα	17	851	88.695	411	201	300	1.608	3.232	5.140		
Ήπειρος	6	326	25.331	52	28	49	363	266	678		
Πελοπόννησος	25	1.119	93.813	728	532	278	2.842	874	3.994		
Νήσοι Αιγαίου	6	180	26.585	563	521	105	879	3.056	4.040		
Νήσοι Κυκλάδης	5	73	9.577	263	144	31	1.145	—	1.176		
Νήσος Κρήτη	16	642	63.783	230	108	37	385	5.830	6.252		
Νήσοι Ιονίου	6	228	28.443	214	114	23	80	318	421		
Δωδεκάνησος	1	50	5.128	31	24	5	30	—	35		
Γενικόν Σύνολον Ελλάδος	121	5.745	579.123	5.001	3.244	1.737	14.256	26.385	42.378		

ΕΡΓΑΣΙΕΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΕΝΩΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΘΕΜΑΤΑ

Συσχετισμοί

- Για τις γενικές εργασίες που γίνονται από τις Ενώσεις σε συνεργασία Κεντρικών Οργανώσεων (συγκεντρώσεις προϊόντων κλπ.) βλ. και στο ΣΤ/1 και Η. Επίσης βλ. στο Υποκεφ. Δ για συσχετισμούς Συνεταιρισμών-Ενώσεων. Για τη νομοθεσία βλ. στο Υποκεφ. Β.
- Για μερικά στοιχεία εργασιών των Ενώσεων βλ. και στο Υποκεφ. Δ.
- Για την ανάγκη ανάμιξης των Συνεταιριστικών Οργανώσεων στην προστασία των αγροτικών προϊόντων (εξυπηρέτηση των αγροτών μέσα στο καθεστώς της διευθυνόμενης οικονομίας που επικρατούσε) βλ. κείμενο Θ. Τζωρτζάκη Σ. 1952, σ. 149.
- Για την αναγνώριση των Συνεταιρικών Οργανώσεων ως Εξαγωγέων και την εγγραφή τους στα Μητρώα Εξαγωγέων βλ. Ν.Δ. 153/1946 «διά την εξαγωγή των προϊόντων των μελών των» και Γ.Ν.Σ. Κρ., 1868/820/1953 (ΦΣ σ. 2778).
- Για το μεγάλο πρόβλημα διαθέσεως των αποθεμάτων τοματοπολτού των συνεταιρικών εργοστασίων (Ναυπλίου, Θεσσαλονίκης, Θήρας, Κιάτου, κλπ.) μεγάλη σύσκεψη παραγόντων Ενώσεων, Συνομοσπονδίας, Υπ. Γεωργίας, Α.Τ.Ε. Αξιόλογες αποφάσεις για ενιαίο χειρισμό. Λεπτομέρειες ΦΣ 1955, σ. 2952.
- Για τη συνεταιριστική οργάνωση της αγελαδοτροφίας γίνεται το 1955 Συνέδριο με αντιπροσώπους Αττικής, Πατρών, Θεσ/νίκης, Τρικάλων, Λαρίσης, Βόλου, Λαμίας. Βλ. αποφάσεις και κρατικές ενισχύσεις ΦΣ 1955, σ. 2954.
- Για τη συγκέντρωση χαρουπιών από Ενώσεις, σε συνεργασία με Κ.Υ.Δ.Ε.Π. την περίοδο 1947 - 1952 βλ. κείμενο Γ. Σμυρνιώτη στο Σ. 1953, σ. 172.

Προμηθευτικές εργασίες

Εξετάζεται η κάμψη που παρουσιάζεται στον τομέα αυτό, τα αίτια στα οποία οφείλεται. Γίνεται ιστορική αναδρομή, δίδονται στοιχεία για τις πιστώσεις Α.Τ.Ε. κλπ. Πολύ ενημερωτικό και διδακτικό το κείμενο του Δ.Θ. Πάνου στο Σ. 1951, σ. 7, 28.

Στατιστικά στοιχεία τους για 1951 βλ. στον επόμενο πίνακα.

Προμηθευτικές εργασίες Ενώσεων και Συνεταιρισμών το 1951
(εις εκατομ. δρα.)

Γεωγραφικά Διαμερίσματα	Αξία προμηθευθέντων ειδών κατά το 1951						Αξία διατεθέντων ειδών το έτος 1951		
	Διά Γεωφωρικές ανάγκες		Διά βιοτικές ανάγκες		Μέσω τρίτων	Σύνολον προμηθευθ.	Διά Γεωφωρ. ανάγκες	Διά βιοτικές ανάγκες	Σύνολον διατεθέντων
	Απ' ευθείας	Μέσω τρίτων	Απ' ευθείας	Μέσω τρίτων					
Δυτική Θράκη	449	589	2.101	1.009	—	4.148	1.005	3.625	4.630
Ανατολ. Μακεδονία	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Κεντρ. Μακεδονία	1.115	895	6.073	2.465	6	10.548	2.415	8.981	11.396
Δυτική Μακεδονία	8.871	—	4.563	—	6	13.440	8.727	4.683	13.410
Θεσσαλία	312	12.777	3.427	2.236	—	18.752	8.388	6.112	14.500
Στερεά Ελλάδα	170	1.175	621	—	—	1.966	1.258	634	1.892
Ήπειρος	1.029	766	1.247	1.892	—	4.934	1.747	3.469	5.216
Πελοπόννησος	3.478	—	—	—	—	3.478	3.478	—	3.478
Νήσοι Αιγαίου	670	453	876	537	—	2.536	1.083	1.429	2.512
Νήσοι Κυκλάδων	1.398	2.488	970	—	—	4.836	3.884	1.127	5.011
Νήσοι Κρήτης	4.289	14.934	1.777	856	—	21.856	17.248	2.562	19.810
Νήσοι Ιονίων	6.602	—	123	—	—	6.725	6.861	133	6.994
Δωδεκάνησος	283	110	717	338	—	1.448	385	897	1.282
Σύνολον	270	—	—	—	—	270	270	—	—
Γενικώς	2.282	2.192	4.471	526	—	9.471	4.462	4.684	9.146
	3.579	—	37	—	—	3.616	3.685	32	3.717
	5.396	229	1.662	46	—	7.333	4.082	60	5.647
	257	—	62	—	—	319	279	339	339
	1.600	363	226	106	—	2.295	1.950	278	2.228
	254	—	81	—	—	335	246	69	315
	4.325	557	2.326	1.986	—	9.194	3.566	4.488	8.054
	—	—	23	—	—	23	—	—	—
	345	18	879	31	—	1.273	335	825	1.160
	89	—	11	—	—	100	98	9	107
	286	—	—	127	—	413	314	77	391
	558	1.921	—	70	—	2.549	2.454	68	2.522
	22.381	33.883	25.782	12.155	—	94.201	46.980	38.992	85.972
	25.526	5.564	6.491	76	—	37.657	31.240	6.815	38.055
	47.907	39.447	32.273	12.273	—	131.858	78.220	45.807	124.027

Μελέτη για το σύστημα των πωλήσεων στα Συνεταιρικά Πρατήρια βλ. στο Σ. 1951, σ. 81. Στη λειτουργία των Πρατηρίων αναφέρεται και μελέτη Δ.Θ. Πάνου (Σ. 1952, σ. 120) με πολύ χρήσιμα στοιχεία σχετικής έρευνας).

Τα Συνεταιρικά εκκοκιστήρια για το βαμβάκι

Τη σημασία των καλών εκκοκιστηρίων, τα υπάρχοντα, ειδικά κατά Ένωση, συνεταιριστικά εκκοκιστήρια, την κίνησή τους πριν και μετά το 1940 και την τότε (1951) κατάσταση, εκθέτει ο Θ. Καράμπελας (της Κ.Υ.Δ.Ε.Π.) στο Σ. 1951, σ. 63.

Στοιχεία για τα εκκοκιστήρια βλ. και στο Υποκ. Δ.

- Για το πρόβλημα στη χρηματοδότηση από την Α.Τ.Ε. των συνεταιριστικών αγορών και πωλήσεων βλ. στα Υποκεφ. ΣΤ/1 και στο Ζ.

Η διαχείριση των λιπασμάτων από τις Συνεταιριστικές Οργανώσεις

Συμφωνία Α.Τ.Ε. - Συνομοσπονδίας έγινε για την εργολαβική διαχείριση των λιπασμάτων - εφοδίων από τις Συνεταιριστικές Οργανώσεις (Σ. 1954, σ. 167). Αναλυτικές πληροφορίες βλ. Σ. 1954, σ. 183. Για την εποχή αυτή ήταν μια σημαντική πρόοδος.

- Αξιόλογη γνώμη για τον τρόπο αντιπροσώπευσης των Συνεταιρισμών στις Ενώσεις κάνει κείμενο του παλαιού συνεταιριστή και εκπαιδευτικού Βασ. Γ. Παπαγεωργίου στο Σ. 1954, σ. 42.

Οινοδεξαμενές
Ενώσεων (1951)

Ένωσης Συνεταιρισμών	Οινοδεξαμεναί	
	αριθ.	χωρητικ. (χιλ. σκ.)
1. Ε.Σ. Κολυμβαρίου	67	2.800
2. Ε.Σ. Καστελλίου	49	2.074
3. Ε.Σ. Κυδωνίας	57	2.560
4. Ε.Σ. Πεζών (1)	32	1.450
5. Ε.Σ. Σητείας	35	1.198
6. Ε.Σ. Αποκορώνου	26	1.300
7. Ε.Σ. Σάμου	132	7.543
8. Ε.Σ. Δευκάδος	30	1.400
9. Ε.Σ. Θήρας	14	545
10. Ε.Σ. Δωδεκανήσου (2)	-	-
11. Ε.Σ. Πατρών (2)	-	-
	442	20.870

(1) Στοιχεία 1949.

(2) Οινοποίηση εις εγκαταστάσεις τρίτων.

Κεντρικές ελαιοδεξαμενές (1)
Ενώσεων Γεωργ. Συνεταιρισμών (1951)

α/α	Ένωσης	Χωρητικότης (εις τόννους)
1.-	Λέσβου	1.700
2.-	Χανίων (7 Ενώσεις)	1.000
3.-	Σελίνου	400
4.-	Αποκορώνου	250
5.-	Ρεθύμνου	500
6.-	Μυλοποτάμου	250
7.-	Ηρακλείου	800
8.-	Πεζών	200
9.-	Μεσσαράς	200
10.-	Μεραμβέλλου	250
11.-	Σητείας	250
12.-	Λασηθίου	250
13.-	Ζακύνθου	300
		6.350
14.-	Ελαιοσυγκομιδή (απόμειναι ελαιοδεξαμεναί)	1.900
	Σύνολο	8.250

(1) Και άπαντα σχεδόν τα ελαιοσυγκομιδή των Συνεταιρισμών διαθέτουν αποθηκευτικούς χώρους διά την αποθήκευσιν μεγάλου μέρους των εκθλιβομένων ελαιών και ελαίου.

Για ελαιοδεξαμενές και κονσερβοποιεία ελαιών βλ. Δ/ΑΤΕ τ. 51/1951.

Διάφορες εγκαταστάσεις

Συνεταιρική Οργάνωση	Είδος εγκαταστάσεων	Πληροφορία
Ένωσις Γ.Σ. Μυλοποτάμου	Χαρουπόμυλοι	Επεξ. ποσότης χρήσεως 1951 οκαδ. χαρ. 186.000
Ένωσις Γ.Σ. Ρεθύμνης	Παγοποιεία - ψυγεία	από 15.4 - 31.8.52 παρήχθη πάγος τεμ. 22.407. Διατηρησις προϊόντων οκ. 158.719
Συν. Επεξ. Καννάβεως Κουφαλών	Εργοστάσιον επεξ. καννάβεως	Σπαστήρες. Παρήχθη ποσότης καναβοίνης 1948 οκ. 46.000, 1949 οκ. 39.992, 1950 οκ. 93.691, 1951 οκ. 121.932.

Κτηνοτροφεία

Έχουν εργοστάσια παστεριώσεως Γάλακτος οι Συνεταιρικές Οργανώσεις:

1. Συνεταιρισμός Αγελαδοτρόφων Απροπύργου (ΦΣ, σ. 2179)
2. Η Ε.Γ.Σ. Βόλου (υπό κατασκευήν)
3. Η Ε.Γ.Σ. Αγελαδοτρόφων Αττικής (υπό κατασκευήν)
4. Ο Συνεταιρισμός Αγελαδοτρόφων Θεσσαλονίκης

Έχουν εργοστάσια επεξεργασίας ορούζης οι Οργανώσεις:

Ε.Γ.Σ. Λακωνίας - Ε.Γ.Σ. Μεσσήνης - Κεντρ. Ένωσις ορούζης Ηπείρου (Ενώσεων Πρεβέζης, Άρτης, Ηγουμενίτσας) με σύνολο επεξεργασθείσης ποσότητας 4.454 χιλ. οκαδ. το 1951.

**ΜΕΡΙΚΕΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
ΚΑΤΑ ΕΝΩΣΕΙΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ**

Και άλλοτε σημειώσαμε ότι οι παρατιθέμενες εδώ πληροφορίες είναι ενδεικτικές με βάση δημοσιευόμενα κείμενα σε συνεταιριστικά περιοδικά κλπ. και δεν καλύπτουν παρά μικρό μόνο μέρος από την δραστηριότητα τους. Δυστυχώς οι συνεταιριστικές γενικά οργανώσεις δεν χαρακτηρίζονται από επιμέλεια να κάνουν ευρύτερα γνωστές τις δραστηριότητες τους, είτε διότι τις θεωρούν πολύ πεζές και επαναλαμβανόμενες, είτε διότι δεν διαθέτουν άτομα με χρόνον και διάθεση για τέτοια εργασία. Ότι συνήθως δημοσιεύεται οφείλεται παλαιότερα σε εκθέσεις εποπτικών οργάνων ή συνεταιριστικών στελεχών και στις εκκλήσεις των διευθυντών των λίγων περιοδικών για τέτοια κείμενα.

Και ενώ όπως σημειώσαμε και άλλοτε - κάθε Ένωση έπρεπε να έχει γραμμένη την ιστορία της, την κατάσταση, τα προβλήματα, τις προσπάθειες, τις επιτυχίες-αποτυχίες της, το πρόγραμμα, τα πρόσωπα που πρόσφεραν, κλπ. (όλα αυτά με στοιχεία και φωτογραφίες) τέτοιο πράγμα δεν υπάρχει παρά μόνο σε 3-4 περιπτώσεις.

Έτσι αντί μια γενική πανελλήνια ιστορία (όπως η εργασία μας) να έχει υλικό από τα τοπικά κείμενα, το αντίθετο παρέχει αυτή τη δυνατότητα στις Οργανώσεις να συλλέξουν από τις σελίδες της στοιχεία που τις αφορούν και να συγγράψουν κάποτε (με βάση τα πρακτικά των Γ. Συνελεύσεων, τους απολογισμούς, κλπ.) μια κάποια ιστορία τους με στοιχεία.

Στη συνέχεια δίδονται μερικά περιληπτικά στοιχεία από την δραστηριότητα Ενώσεων κατά την πολύ αναπτυξιακή περίοδο 1951 - 1955 και 1956 - 1960 (κατά τόπους - επωνυμίας). Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να ανατρέχουν στις διδόμενες πηγές για λεπτομέρειες καθώς και στα στοιχεία κατά θέματα (σε προηγούμενες σελίδες).

- *Αιγίου Ένωση*. Πρότυπο σταφιδεργοστάσιο. Δ/ΑΤΕ τ. 62/1953.

- *Αλυρού Ένωση Γ.Σ.* Βλ. Σ. 1951, σ. 129, 150.

- *Αργοναυπλίας συνεταιριστικό κονσερβοποιείο «Ρέα»*

Λειτουργεί από το 1949 (προεργασία από 1940 και τελικά 1948). Ιστορικό, δραστηριότητα, προβλήματα, επιτυχίες, ονόματα, φωτογραφίες κλπ. σε κατατοπιστικό κείμενο του Κ. Σιδέρη, με την ευκαιρία επισκέψεως των σπουδαστών της Συνεταιριστικής Σχολής (Φ.Σ. 1954, σ. 2795). Βλ. και Δ/ΑΤΕ τ. 71/1954.

- *Αττικής Ένωση Αγελαδοτροφικών Συνεταιρισμών*

Το ΑΣΤΥ διευρύνει τις εργασίες του πέρα από την παστερίωση. Παράγει γιαούρτι, βούτυρο, παγωτά, τυριά (ΦΣ 1954, σ. 2872).

- *Αττικοβοιωτία. Οργανισμός Προστασίας Αμπελοεργών*

Βλ. ΦΣ σ. 2724 σε κείμενο για όλη τη συνεταιριστική κίνηση Μεσογείων (με φωτογραφίες).

- *Αρναίας Ε. Δασ. Σ.* Εργασίες. Δ/ΑΤΕ τ. 81/1955.

- *Βερροίας Ένωση Γ.Σ.*

Πλούσιος απολογισμός του έργου της. Ιστορικά και σύγχρονα στοιχεία πολύ ενδιαφέροντα για τη γενικότερη δράση της (γεωργική, μορφωτική, κοινωνική) σε αξιόπαινη συνεργασία με τοπικούς και διεθνείς παράγοντες (ΦΣ, σ. 2566).

- *Βόλου Ένωση*

Ιδρύθηκε εργοστάσιο παστερίωσης γάλακτος με μερική διεθνή βοήθεια και σε συνεργασία με τον Συνεταιρισμό Αγελαδοτρόφων Βόλου. Αναλυτικά ΦΣ 1954, σ. 2683.

- *Δράμας ΕΓΣ.* Εργασίες. Δ/ΑΤΕ τ. 83/1955.

- *Δωδεκανήσου Ένωση*

Εργασίες στον τομέα σταφυλιών και οινοποίησης (ΦΣ, σ. 2668).

- *Εορδαίας ΕΓΣ (Πτολεμαΐδα)*

Για την πολύπλευρη δραστηριότητα της βλ. ΦΣ 1952, σ. 2236. Στη Γ.Σ. του 1952 αποφάσεις για πολιτιστικά, νοικοκυρές, οικοκυρική σχολή με οικονομική επιβάρυνση 50% της Ενώσεως, για εγκατάσταση φυτωρίου αμερικανικών κλημάτων, για πειραματικούς αγρούς υβριδίων αραβοσίτου, ίδρυση κέντρου Υφαντουργίας, το καπνικό, κλπ.

- *Ευβοίας ΕΓΣ*

Το φυτώριο αμερικανικών κλημάτων της Ενώσεως στην Ερέτρια. Αναλυτικό κείμενο με στοιχεία και φωτογραφίες ΦΣ 1954, σ. 2786.

- *Ζακύνθου ΕΓΣ*

Για τη δραστηριότητα της και κυρίως στην υπηρεσία των σεισμοπαθών βλ. ΦΣ 1954, σ. 2774 κείμενο Δ. Δρογγίτη με φωτογραφίες.

- *Ηπείρου Συνεταιριστικό Ορυζοεργοστάσιο.* βλ. εργαλνία και στοιχεία ΦΣ 1951, σ. 2155.

- *Ηρακλείου ΕΓΣ.* Δ/ΑΤΕ τ. 83/1955.

- *Θεσσαλονίκης Ομοσπονδία Γ.Σ.*

Το συνεταιριστικό κονσερβοποιείο από το 1949. Αναλυτικά στοιχεία για τη λειτουργία του ΦΣ σ. 2528.

Φωτογραφίες από τις εγκαταστάσεις της (κονσερβοποιείου, σιλό δημητριακών, εκκομιστήριο βάμβακος, κτηνιατρείου) βλ. ΦΣ, σ. 2790. Αναλυτικά για το έργο της και άλλες φωτογραφίες βλ. σε αναλυτικό κείμενο του Χρ. Εφραιμίδη με ιστορικά και κυρίως επίκαιρα στοιχεία στη ΦΣ, σ. 2807, 2840, 2856. Σύσκεψη για αξιοποίηση λαχανικών-φρούτων ΦΣ, σ. 2669.

Στοιχεία για τα ιδρυθέντα και υπάρχοντα στην Ελλάδα εκκομιστήρια βάμβακος δίνει η Ομοσπονδία και υποστηρίζει ότι είναι αρκετά και ότι δεν πρέπει να δοθούν νέες άδειες ιδρύσεως (ΦΣ 1955, σ. 2924).

- *Θεσσαλονίκης Ένωση Αγελαδοτροφικών Συνεταιρισμών*

Έφθασαν τα πρώτα μηχανήματα δωρεά της Οργάνωσης προστασίας παιδιού, για την ίδρυση εργοστασίου παστεριώσεως γάλακτος από την Ένωση .ΦΣ 1954, σ. 2778.

- *Θήρα*

Η Συνεταιριστική κίνηση στη Θήρα από την αρχή της. Σ. 1952, σ. 114. Και Ν.Δ 2587 για αναδιοργάνωση (ΦΣ, σ. 2606). Βλ. και Δ/ΑΤΕ τ. 55/1952.

- *Ένωση Κερκύρας*

Μελέτη για μετασχηματισμό της οικονομίας από τη μονοκαλλιέργεια βλ. Σ. 1952, σ. 138 επ. (κείμενο Μ. Ευστρατιάδη).

- *Καρδίτσας Ε.Γ.Σ. Δ/ΑΤΕ τ. 83/1955.*

- *Κιτροπαραγωγών Κρήτης Ένωση.*

Ν. 2158/1952 για προστασία ομαδικής δραστηριότητας στα κίτρα (ΦΣ σ. 2345). Βλ. και Δ/ΑΤΕ τ. 81/1955 με ιστορικά 1931-1945.

- *Κρήτης Οινοποιητικές Συνεταιρικές Οργανώσεις*

Για το αμπελουργικό και οινικό πρόβλημα των Οργανώσεων της Κρήτης βλ. 3 ψηφίσματα ειδικής συνελεύσεως ΦΣ 1954 σ. 2772.

- *Λεβαδείας ΕΓΣ*

Για τα εκκομιστήρια βάμβακος και το σπορελαιουργείο της Ενώσεως και γενικότερα για την δραστηριότητα της (με ιστορικά και σύγχρονα στοιχεία) βλ. κείμενο Κ. Σιδερέη ΦΣ 1955, σ. 3051 (με φωτογραφίες).

- *Λευκάδας ΤΑΟΑ*

Διεύρυνση του ρόλου του και μετατροπή του, με βάση του Ν. 2140/30.5.52 και αποφάσεις των Συνεταιρισμών, σε ελεύθερη Ένωση Γ. Συνεταιρισμών (ΦΣ, σ. 2279). Ιστορικό, λόγοι κλπ. σε κείμενο Σ. 1952, σ. 158. (Για τα 50 χρόνια του βλ. στο Σ. 1961, σ. 128).

- *Λήμνου Ένωση.* Το νέο εκκοβάμβακος. Δ/ΑΤΕ τ. 49/1951 και τ. 83/1955.

- *Μεσολογγίου Ένωση Γ.Σ.*

Στοιχεία για την πρόδότη (με ιστορικά και φωτογραφίες) δίνει κείμενο του Σπ. Βεργουδάκη ΦΣ 1955, σ. 2921.

- *Ξυλοκάστρου Ε.Γ.Σ. Εξαγωγή σταφίδας. Δ/ΑΤΕ τ. 83/1955.*

- *Ορεσιτιάδας Συνεταιρικών Σπορελαιουργείων*

Βλ. κείμενο Ι. Δρακόπουλου στο Δ/Α.Τ.Ε., τ. 88/89.

- *Ορυζόμυλοι Ενώσεων Μεσσηνίας, Λακωνίας, και Κοινοπραξίας Φαναρίου Ηπείρου*

Αναλυτικά στοιχεία σε κείμενο Ηλ. Χριστόπουλου με χρήσιμες παρατηρήσεις για την όλη ορυζοπαραγωγή και συνεταιρική της οργάνωση. ΦΣ σ. 2192.

- *Πάρου Ε.Γ.Σ.*

Εργασίες οινοποίησης 300.000 οκ. σταφυλών για πρώτη φορά. Και εξαγωγή σταφυλιών 8.000 οκ. (ΦΣ, σ. 2649).

- *Πατρών Ένωση Γ.Σ.*

Αξιόλογες αποφάσεις της Γ.Σ. του 1955. Μεταξύ άλλων ίδρυση 10 νέων αποθηκών, σύσταση 2 νέων φυτωρίων δενδρυλλίων, συγκέντρωση σταφυλών για οινοποίηση και γάλακτος για τυροκόμηση (ΦΣ 1955, σ. 2954).

- *Ψυγείο-παγοποιείο της Ενώσεως Ρεθύμνης*

Βλ. ΦΣ 1952, σ. 2236 περιγραφή, σημασία, ομιλίες, φωτογραφίες.

- *Σάμου Εν. Οينوπ. Συνεταιρισμών (και Αναγκ. Οينوπ. Συνεταιρισμούς γενικά)*

Αντιδραστικές διατάξεις που αφορούν την Ένωση Σάμου ψηφίζονται με τον νόμο περί οργανώσεως της οινοπαραγωγής επαρχίας Αττικής (Βλ. ΦΣ. 1955, σ. 3042).

Αναλυτικό κείμενο για την όλη δραστηριότητα της Ενώσεως (με ιστορικά και επίκαιρα στοιχεία) βλ. ΦΣ 1955, σ. 3054).

- *Σουφλίου Ένωση*

Το πρόβλημα της συνεργασίας των Συνεταιρισμών της με τον τοπικό Συνεταιρισμό Σουφλίου (εκτός Ενώσεως) για την κοινή δράση σε αποπνικτήριο κουκουλιών και στριπτήριο μετάξης. Ζητεί από ΑΤΕ έγκριση δανείου (ΦΣ, σ. 2189).

- *Σύρου Ε.Γ.Σ.*

Με την συμπλήρωση 30 χρόνων δραστηριότητας, η Γ.Σ. αποφάσισε, μεταξύ άλλων, την ίδρυση συνεταιρικού τυροκομείου. Εκδίδει και το μηνιαίο «Δελτίον» της με ενδιαφέρουσαν ύλην (ΦΣ 1955, σ. 2974).

- *Χίου Ένωση Μαστιχοπαραγωγών*

Στοιχεία από το έργο της. Το πρόβλημα των παλαιών αποθεμάτων μαστίχης και οι σχετικές δραστηριότητες της. (ΦΣ, σ. 2188 και 2649, 2669). Εξαγωγές ΦΣ, σ. 2669, 2802.

- *Χίου ΕΓΣ. Εργασίες εσπεριδοειδών. Δ/ΑΤΕ τ. 83/1955.*

*

Οι περιληπτικές πληροφορίες που δόθηκαν παραπάνω για μερικές Ενώσεις δείχνουν ότι οι Οργανώσεις άρχισαν να ξεπερνούν τα προβλήματα της κατοχής και του εμφυλίου (εποχές κατά τις οποίες πρόσφεραν χρήσιμο έργο αλλά με μεγάλες δυσκολίες) και άρχισαν να ξανοίγονται σε ευρύτερες και δυσκολότερες προσπάθειες, τόσο στη διαχείριση των γεωργικών προϊόντων (εμπορία) όσο και στη δημιουργία εγκαταστάσεων για πολλούς νέους τομείς (κονσερβοποιεία, εργοστάσια γάλακτος, κλπ.). Η περίοδος μπορεί να χαρακτηριστεί ως αποφασιστικό ξεκίνημα για τη συνεταιριστική ανάπτυξη που ακολούθησε έως το 1967.

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ/1

ΟΙ ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ (Ιδεολογική και οικονομικές)

ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΕΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΓΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Την περίοδο αυτή υπάρχουν και διευρύνουν τις δραστηριότητές τους, εκτός από την κεντρική ιδεολογική Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών (ΠΑΣΕΓΕΣ) και αρκετές κεντρικές με οικονομικό σκοπό, αλλά με διάφορες νομικές μορφές, για τις οποίες δίδονται στοιχεία (στη συνέχεια) για τις δραστηριότητές τους.

Οι σκοποί και τα μέσα πραγματοποίησης αναφέρονται στα καταστατικά τους. Βλ. και στο Υποκεφ. Β για τη νομοθεσία που αναφέρεται σε αυτές και τις δραστηριότητές τους.

Η ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΝΩΣΕΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ (Π.Α.Σ.Ε.Γ.Ε.Σ.)

Έτος ίδρύσεως 1935. Υπό νομική μορφή κεντρικού συνεταιριστικού Συνδέσμου άρθρ. 85, Ν. 602. Στη μορφή αυτή επανήλθε το 1945-1946 μετά την κατάργηση των εκτροπών της 4ης Αυγούστου και των κατοχικών μεταμορφώσεων.

Μετά την οργανωτική της ανασύνταξη το 1945-1946 και την απασχόλησή της κατά την περίοδο 1946-1950 με πολλά γενικότερα εθνικά προβλήματα και έντονα υπαρκτικά προβλήματα όλου του αγροτικού κόσμου, φαινόταν ότι με το σταμάτημα (στρατιωτικά στο τέλος του 1949) της επικίνδυνης ανώμαλης κατάστασης του εθνικού διχασμού, θα έπρεπε να ασχοληθεί πιο συστηματικά με το κύριο έργο της σύμφωνα με το καταστατικό της και (σε προέκταση με αυτό) με την προάσπιση των γενικότερων επαγγελματικών συμφερόντων των αγροτών (κυρίως των συνεταιρισμένων) αφού δεν υπήρχαν περιφερειακές και κεντρική επαγγελματική οργάνωσή τους.

Για την όλη εξέλιξη ομιλούν οι προσπάθειες και τα γεγονότα που ακολουθούν:

Τα βασικά συνεταιριστικά προβλήματα και η Συνομοσπονδία

Το βασικό ιδεολογικό και οργανωτικό της έργο

Ο ενδοσυνεταιριστικός συντονισμός

Η συνεταιριστική πολιτική Κράτους - ΑΓΕ. Το συνεταιριστικό πρόγραμμα

Σε συνέχεια των όσων έχουν γραφεί στην περίοδο 1946-1950 και κυρίως για τη διατύπωση του Συνεταιριστικού Προγράμματος βλ. το κείμενο στο «Συνεταιριστικό Πρόγραμμα» του Θ. Τζωρτζάκη στη ΦΣ 1951, σ. 1983 με βάση τις αποφάσεις της Γ.Σ. Ιουλίου 1950 (κείμενο που πρέπει να διαβαστεί με προσοχή). Και επειδή ενδιαφέρεται για την καλή εφαρμογή, επαναφέρει το 1951 το πρόβλημα του οργανωμένου δημοκρατικού και με καλή πίστη (και όχι «δικτατορική») Συνεταιριστικού Συντονισμού, η αναγκαιότητα του οποίου είχε αναφανεί ως κύριο πρόβλημα την τελευταία εποχή μετά την ίδρυση τόσων κεντρικών Οικονομικών Οργανώσεων με διάφορα ηγετικά πρόσωπα στην κάθε μία και ποικίλες ατομικές και τοπικές τάσεις και επιρροές.

Γράφει σχετικά στο Σ. 1951 Μαΐου - Ιουνίου, σ. 49 το ακόλουθο συνεταιριστικό καθοδηγητικό και με ευγενική διατύπωση κείμενο⁽¹⁾ με τίτλο «Μερικές απόψεις για το Συνεταιριστικό Συντονισμό». Κείμενο απόλυτα χρήσιμο και σήμερα:

«Η ανάγκη των πραγμάτων οδηγεί τη συνεταιριστική κίνηση σε κάθε χώρα, καθώς αναπτύσσεται και εντείνεται η δράση της, να συγκροτηθεί σε ειδικούς κεντρικούς οργανισμούς κατά κλάδους συνεταιριστικών εργασιών. Με τον καταμερισμό αυτό του συνεταιριστικού έργου σε χωριστούς κεντρικούς οργανισμούς εξασφαλίζεται η συστηματικότερη και αποδοτικότερη επίτευξη του και παράλληλα κατοχυρώνεται η διαχείριση του κάθε κλάδου συνεταιριστικών εργασιών από τους άμεσα ενδιαφερομένους, σύμφωνα με την αρχή της υπεύθυνης συνεργασίας.

Βαθιά και καθαρή κατανόηση της ουσίας του Συνεργατισμού ως μέσου για ελεύθερη και ισοτιμη συνεργασία του λαού αποτρέπει κάθε κίνδυνο να εκτραπούν οι επιμέρους κορυφαίες συνεταιριστικές οργανώσεις σε ανταγωνισμό μεταξύ τους. Ακόμη η κοινότητα του τελικού σκοπού, που συμπυκνώνεται και εξαντλείται στο να εξασφαλιστεί κάθε δυνατή ευημερία στο λαό με την ενωμένη αυτοβοήθειά του, τονώνει το πνεύμα της συνεργασίας, εμποδίζει τον ανταγωνισμό ανάμεσα στις οργανώσεις και εξομαλύνει φιλικά τις επιφανειακές και παροδικές αντιθέσεις των συμφερόντων. Έπειτα η κοινή ρίζα και πηγή της ζωής τους, ο συνεταιρισμένος κόσμος, με τις ίδιες ανάγκες, τις ίδιες ανησυχίες και τους κοινούς πόθους του, εξασφαλίζει οργανικά αυτό το πνεύμα της συνεργασίας που διαποτίζει πέρα για πέρα τη συνεταιριστική κίνηση σε όλες τις επιμέρους εκδηλώσεις της, και βρίσκει μέσο να συνδιαλλάξει και τις πιο ριζικές φαινομενικά αντιθέσεις.

Το πνεύμα αυτό της αυθόρμητης και ελεύθερης συνεργασίας, που εμπνυχώνει τη συνεταιριστική κίνηση και αποτελεί το κύριο χαρακτηριστικό της, επιβάλλει να συντονίζονται απόλυτα οι χωριστές προσπάθειες όλων των οργανώσεων και επομένως και των κεντρικών για το κοινό έργο, μέσα στα όρια της αποστολής του Συνεργατισμού, όπως ακριβώς τα διαγράφει το ίδιο το πνεύμα του. Ο συντονισμός δε δημιουργεί, βέβαια, το συνεταιριστικό πνεύμα, που είναι, όπως είπαμε, πηγαίο και θεμελιακό στοιχείο του Συνεργατισμού. Απλώς το κρατεί απρόσβλητο από κάθε φθορά κατά την πρακτική εφαρμογή

του και το διατηρεί αδιάκοπα ζωντανό και κυρίαρχο μέσα στη συνεταιριστική κίνηση, έτοιμο να εκμηδενίσει κάθε εγωϊστικό μερικό στοιχείο που θα μπορούσε να το νοθέψει και να το χαλαρώσει. Ακόμη ο συντονισμός εξασφαλίζει την αρραγή ενότητα αυτού του πνεύματος, που εκμηδενίζει όλες τις ποικιλόμορφες αντιδράσεις και διαλύει με τη φλογερή ακτινοβολία της όλες τις δυσκολίες και τα εμπόδια που προβάλλονται στην πορεία του Συνεργατισμού.

Ο ζωτικός αυτός ρόλος του συντονιστή του έργου των συνεταιριστικών οργανώσεων κατώτερου βαθμού ανήκει στις ομοιογενείς οργανώσεις ανώτερου βαθμού, που τις συγκροτούν οι πρώτες για να πραγματώσουν, μαζί με άλλα, και το θεμελιακό αυτό σκοπό του συντονισμού. Δεν έχει σημασία αν το έργο του συντονιστή το αναλαμβάνει μια οικονομική συνεταιριστική οργάνωση, παράλληλα με το οικονομικό της έργο, ή επαγγελματοϊδεολογική οργάνωση, παράλληλα με το οργανωτικό και ιδεολογικό της έργο. Σημασία έχει ότι η εξασφάλιση του συντονισμού είναι όρος απαραίτητος για τη συνεταιριστική κίνηση, γιατί κατοχυρώνει την εσωτερική αρμονία και εδραϊώνει την εξωτερική ενότητα και ασφάλεια.

Η ομοσπονδιακή οργάνωση που έχει καθιερώσει η συνεταιριστική κίνηση αποτελεί άριστο σύστημα για να κατοχυρωθεί, μέσα στα άλλα, και το συντονισμό, με τελικό σκοπό να διατηρηθεί αλώβητο το συνεταιριστικό πνεύμα. Η ομοσπονδιακή οργάνωση αναρμονίζει τις προσπάθειες προς το κοινό έργο, χωρίς να εκμηδενίζει τη δημιουργική πρωτοβουλία και να ελαττώνει την ευθύνη κάθε μιας από τις αυτόνομες συνεταιριστικές οργανώσεις.

Στη χώρα μας, όπως και στις άλλες χώρες, η συνεταιριστική μας κίνηση έχει προβλέψει προγραμματικά, χάρη στην ομοσπονδιακή της οργάνωση, σχεδόν άρτιο σύστημα συντονισμού: συνεταιρισμοί, ενώσεις συνεταιρισμών, κεντρικές οργανώσεις, κορυφαία οργάνωση. Κάθε μια στον κύκλο όπου δρα έχει την ευθύνη του συντονισμού των επιμέρους προσαθετών των μελών της. Έτσι επιδιώκεται κατά κανόνα η

(1) Πρέπει να διευκρινιστεί ότι η διατύπωση απόψεων - εισηγήσεων από τον Ανώτερο Συνεταιριστικό Σύμβουλο γινόταν βασικά στα αρμόδια όργανα των Οργανώσεων αλλά και δημόσια, με το περιοδικό του «Ο Συνεταιριστής» κατά τρόπο επιστημονικό και πάντοτε ευγενικό για τη δημιουργία γενικότερης «συνειδησίας» που θα οδηγούσε στην επίλυση βασικών οργανωτικών προβλημάτων, χωρίς να δίδεται τόνος διαφωνίας (και όταν υπήρχε) δεδομένου ότι κύρια γραμμή του (το πιστεύω του) ήταν η αποφυγή ενδοσυνεταιριστικών διενέξεων αφού η συνεταιριστική κίνηση βρισκόταν (πάντα αλλά την εποχή αυτή περισσότερο) μπροστά σε πολλές εξωτερικές αντιδράσεις που προερχόταν από τα οικονομικά συμφέροντα που θιγόταν από την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων της στους διαφόρους τομείς.

συνεταιριστική ενότητα και αρμονία. Ικανοποιητικά πραγματώνεται ήδη αυτή η επιδίωξη από τις ενώσεις για τους κεντρικούς οργανώσεις, κάθε μια στον κλάδο της, για τις συνεταιρικές οργανώσεις που είναι μέλη τους. Το έργο του γενικότερου συντονισμού ανήκει με το οργανωτικό μας σύστημα άμεσα στη Συνομοσπονδία. Στην ίδια όμως ανήκει επίσης και το ειδικότερο έργο να συντονίζει τις χωριστές προσπάθειες των κατά μέρος κεντρικών οργανώσεων.

Η επιτυχία του γενικότερου συνεταιριστικού συντονισμού εξαρτάται από τα μέσα που χρησιμοποιεί για αυτό η συνεταιριστική κίνηση. Όργανο για την εφαρμογή τους, είτε άμεσα είτε έμμεσα, με τη μεσολάβηση των άλλων συνεταιριστικών οργανώσεων, είναι η κορυφαία συνεταιριστική οργάνωση των γεωργικών συνεταιρισμών, η Συνομοσπονδία. Τα μέσα αυτά στο σύνολό τους ανήκουν στο συνεταιριστικό πρόγραμμα, που η σωστή κατάρτιση του, η αδιάκοπη προσαρμογή του και η θετική εφαρμογή του είναι ζήτημα ζωτικής σημασίας για την κίνηση. Δεν είναι όμως αυτό το θέμα μας τώρα. Εξάλλου και παλαιότερα και τώρα τελευταία ασχοληθήκαμε συχνά με το συνεταιριστικό πρόγραμμα και με μερικά από τα θέματά του. Δε θα παραλείψω να ξαναγυρίσω σ' αυτό, γιατί και σοβαρό το θεωρούμε και ακόμη γιατί πιστεύουμε ότι μια κάποια πείρα, απαλλαγμένη σχεδόν ολόκληρα από την επήρεια κάθε άμεσης δράσης και στηριγμένη σε δοκιμασμένη πίστη και συνέπεια, μπορεί να βοηθήσει στο σχετικό έργο.

Τώρα θέλουμε ν' ασχοληθούμε συνοπτικά με τον ειδικότερο συντονισμό που έχει να εκτελέσει η κίνηση: το χρέος της να συντονίζει και να εναρμονίζει τις χωριστές προσπάθειες των κεντρικών οργανώσεων, με την υπεύθυνη και ενημερωμένη καθοδήγηση και εποπτεία της Συνομοσπονδίας, που είναι ο πρώτος λειτουργός του συνεταιριστικού πνεύματος και ο πρώτος υπεύθυνος φρουρός του.

Και ο ειδικός αυτός συντονισμός θα κατοχυρώσει την αρμονία και την ενότητα στην κίνηση, που είναι απαραίτητες για την προκοπή της, την εξουδετέρωση των αντιδράσεων και τον παραμερισμό των εμποδίων. Η επιτυχία μάλιστα του ειδικού αυτού συντονιστικού έργου των προσαθειών των μεγάλων οργανώσεων θα έχει ενεργητική επίδραση και γενικότερα, στο συντονισμό των προσπαθειών του μεγάλου πλθθους των οργανώσεων κατώτερου βαθμού.

Για την επιτυχία του ειδικού αυτού συντονισμού το κύριο μέσο είναι η οργανική, συστηματική και δημοκρατική συνεργασία της κορυφίας και των κεντρικών οργανώσεων, με θεμέλιο και οδηγό το συνεταιριστικό πνεύμα. Και η πρόθεση και η πρόβλεψη για τη συνεργασία αυτή δεν μπορεί παρά να υπάρχουν και οργανικά

και προγραμματικά. Χρειάζεται όμως το κατάλληλο σύστημα που θα μπορέσει να την πραγματώνει αποτελεσματικά.

Γι' αυτό προβάλλει, νομίζουμε, η ανάγκη να δημιουργηθούν νέα ειδικά όργανα. Τέτοια κατά τη γνώμη μας θα μπορούσαν να είναι τα ακόλουθα:

Α' Μία διασυνεταιριστική συνέλευση με την ηγεσία της Συνομοσπονδίας, που να μετέχουν σε αυτή όλα τα μέλη των διοικήσεων των κεντρικών οργανώσεων-εθνικών ή τυχόν περιφερειακών που μπορεί ίσως να δημιουργηθούν-μαζί με τα μέλη των διευθύνσεών των. Το σώμα αυτό θα σχεδιάζει τις γενικές γραμμές στα προγράμματα της εργασίας και της πολιτικής για την κάθε κεντρική οργάνωση, σε συντονισμό και αρμονία με το γενικότερο συνεταιριστικό έργο και το συμφέρον του λαού, καθώς και σύμφωνα με τις δυνατότητες που παρουσιάζει η κίνηση στο συγκεκριμένο τομέα.

Β' Ένα διασυνεταιριστικό συμβούλιο των κεντρικών συνεταιριστικών οργανώσεων με την ίδια ηγεσία και με μέλη τους προέδρους και τους διευθυντές των κεντρικών οργανώσεων. Το συμβούλιο αυτό θα προπαρασκευάζει το πρόγραμμα των εργασιών για τη διασυνεταιριστική συνέλευση και θα καταρτίζει τα σχέδια των υποδείξεων της προς την κορυφαία και τις κεντρικές οργανώσεις.

Από τα δύο αυτά σώματα θα λύνονται ενδεχόμενες διαφορές ανάμεσα στις κεντρικές οργανώσεις και θα καθορίζονται τα κοινά μέσα για άμυνα, διαφώτιση κ.λ.π. που θα μπορέσει να χρησιμοποιήσει η κίνηση.

Γ' Ένα κεντρικό τεχνικό συμβούλιο του γεωργικού Συνεργατισμού με συμβουλευτικό χαρακτήρα και μέλη ειδικούς επιστήμονες, αρμόδιους υπαλλήλους-δημοσίους, συνεταιριστικούς και συγγενών οργανισμών - ενεργούς συνεταιριστές κ.λ.π., με πίστη στο Συνεργατισμό. Το τεχνικό αυτό συμβούλιο θα εξασφαλίζει με τη συμμετοχή των ειδικών και αρμοδίων αυτών συνεταιριστών την ουσιαστικά έγκυρη και επιμελή εξέταση των γενικών και ειδικών συνεταιριστικών ζητημάτων και όλων των άλλων ζητημάτων που ενδιαφέρουν ή αφορούν το Συνεργατισμό. Έτσι με το γνωμοδοτικό αυτό συμβούλιο θα συμμετέχουν στην επεξεργασία των σχετικών ζητημάτων από την πλευρά των συνεταιρισμών πρόσωπα που από άλλες θέσεις επηρεάζουν τη συνεταιριστική κίνηση και την εξέλιξή της. Τα συμπεράσματα και οι γνωμοδοτήσεις του τεχνικού αυτού συμβουλίου θ' αποτελούν πολύτιμη συμβολή στην καλή και γόνιμη λειτουργία του διασυνεταιριστικού συμβουλίου και της διασυνεταιριστικής συνέλευσης.

Τα τρία αυτά επάλληλα όργανα θα είχαν κατ' αρχήν συμβουλευτικό χαρακτήρα και διαφωτιστική αποστολή, εμπνευσμένη βέβαια από το καθολικό συνεταιριστικό πνεύμα, αλλά και

Η Συνομοσπονδία σε συνεχή επαφή με ξένους αρμοδίους για τα ελληνικά γενικά και τα αγροτοσυνεταιριστικά ειδικά προβλήματα.

προσαρμοσμένη στις ειδικές ανάγκες και επιδιώξεις κάθε μιας από τις μεγάλες οργανώσεις. Στη διακριτική εξουσία κάθε μιας απ' αυτές θα ανήκει η συμμόρφωση προς τις υποδείξεις των οργάνων συντονισμού. Στη γενική συνέλευση της Συνομοσπονδίας, που αποτελεί, ως πούμε, το συνεταιριστικό συνέδριο, διαφανισμένη από τα διασυνεταιριστικά όργανα, θα ανήκει η τελική απόφαση, η κριτική και η αποκατάσταση του συνεταιριστικού πνεύματος, όταν χρειάζεται. Η ελεύθερη φύση του Συνεργατισμού γνωρίζει πόσο αποτελεσματικά μέσα είναι για την προκοπή του η αλήθεια και το δίκαιο. Δε χρειάζεται άλλες κυρώσεις.

Τις συνοπτικές αυτές ιδέες τις υποβάλω, όπως και άλλες μου άλλοτε, στην κίνηση. Η οργάνωσή μας, μεγαλώνει, καταμερίζεται,

ειδικεύεται. Έχει ανάγκη από συνθετική και συστηματική καθοδήγηση, αλλά και στοχαστική πρόληψη από αποκλίσεις και ασυντόνιστες ενέργειες. Βρίσκω πως ένα άμεσο και πρόχειρο μέσο είναι το σύστημα της κανονισμένης δημοκρατικά συνεργασίας που σκιαγραφήσαμε. Θα υπάρχουν και άλλα, και πάντα κυρίαρχο θεμέλιο είναι η πραγματική και καθολική συνεταιριστική μόρφωση. Οπωσδήποτε όμως το μέσο αυτό είναι χρήσιμο για την αρχή. Έτσι αντί από συμπτωματικές μερικές συμπράξεις κάθε φορά που προκύπτουν ειδικά ζητήματα είτε κατά εποχή, θα έχουμε μόνιμη οργανική συνεργασία, που θα γίνεται με άνεση και θα στηρίζεται σε ισχυρά και αναμφισβήτητα στοιχεία. Ας το εξετάσουν οι αρμόδιοι.»

Αυτό το υπέροχο συνεταιριστικό, δημοκρατικό, γενικότερα ωφέλιμο κείμενο για το Συνεταιριστικό Συντονισμό (που από την εξέλιξη και πείρα αναδυόταν ως κεντρικό συνεταιριστικό πρόβλημα της εποχής για την επιτυχία), συνδέει το Συνεταιριστικό Συντονισμό ως ένα από τα περιεχόμενα του Συνεταιριστικού Προγράμματος (την ανάγκη της μελέτης του οποίου επαναφέρει) και σε συσχέτισμό με τη συνεταιριστική μόρφωση την οποία προσπαθεί να θεμελιώσει και να διερύνει (βλ. αναλυτικά στο Υποκεφάλαιο Ε).

Και επειδή το κείμενο αυτό είχε τη θετική σε μερικούς αλλά και την αρνητική (σιωπηλά έστω) υποδοχή σε άλλους, επανέρχεται σύντομα για να υποστηρίξει ότι πρέπει να γίνει συνείδηση, μέσα στις Συνεταιριστικές Οργανώσεις η ορθόδοξη συνεταιριστική γραμμή του εκούσιου συντονισμού για προφύλαξη από διαφαινόμενες νοοτροπίες και κάποιες εφαρμογές στην πράξη - τάσεις επιβολής (με τις ζημιολογικές συνέπειες τους).

Προβάλλει τώρα ως γενικότερα χρήσιμη την συνεργασία και τον συντονισμό ενεργειών ανάμεσα και στις τότε κρατικές συνεταιριστικές αρμοδιότητες και τις συνεταιριστικές αρμοδιότητες που έχουν δοθεί (με νόμο) στην Αγροτική Τράπεζα (πέρα από την άσκηση από αυτή της αγροτικής πίστωσης που και αυτή είναι βασικό πρόβλημα για τις Συνεταιριστικές Οργανώσεις). Γράφει νέο σχετικό κείμενο στο Σ. Οκτωβρίου 1951 με τίτλο «Συνεταιριστικό Συμβούλιο Συνεργασίας»: Τονίζει στο κείμενο αυτό που είναι χρήσιμο και για σήμερα:

«...Όσο όμως άρτια και αν λειτουργήση ο εσωσυνεταιριστικός συντονισμός, δεν μπορεί μόνος του να εξασφαλίση όλη την ελευθερία και την άνεση που χρειάζεται ο συνεργατισμός... για ν' αναπτύξη τις απροσμέτρητες δυνατότητες που κλείνει μέσα του. Χρειάζεται να τον συντρέξουν και άλλοι παράγοντες, που από την αποστολή τους χρέος έχουν να βοηθούν στην εξέλιξη και την προκοπή του κοινωφελή αυτού θεσμού. Χρειάζεται οι παράγοντες αυτοί κατά την άσκηση της συνεταιριστικής τους πολιτικής να καταστρώνουν τα σχέδιά τους και να κατευθύνουν τις ενέργειές τους σε στενή συνεργασία με τους έγκυρους εκπροσώπους του συνεργατισμού και με προοπτική ν' αφηθή στο συνεργατισμό ο δρόμος ανοιχτός, για ν' αναπτύξη

υπεύθυνα όσο μπορεί πλατύτερα και εντονότερα τις ικανότητές του.

Γενικά το χρέος αυτό ανήκει κατά κύριο λόγο στο Κράτος. Η πρόσφορη διαμόρφωση της συνεταιριστικής νομοθεσίας, η μέριμνα για την ανάπτυξη στο λαό του συνεταιριστικού πνεύματος και για τη γενικότερη συνεταιριστική μόρφωση, η ανάλογη με τη σημασία του χρησιμοποίηση του συνεργατισμού σε όλους τους τομείς της οικονομικής ζωής, όπου επεμβαίνει το Κράτος, η επίσημη αναγνώριση του κοινωφελή του χαρακτήρα, γιατί αχρηστεύει τον ανταγωνισμό και επιβάλλει τη συνεργασία, είναι πρόσφορα και λογικά μέσα στη διάθεση του Κράτους για την προκοπή του συνεργατισμού.

Ειδικότερα όμως για κάθε μια από τις δυο μεγάλες κοινωνικές κατηγορίες, τον αστικό και το γεωργικό συνεργατισμό, εκτός από το Κράτος είναι και άλλοι παράγοντες που συμβάλλουν ή μπορούν να συμβάλλουν σημαντικά στην προκοπή τους.

Για τον αστικό συνεργατισμό δεν έχει μικρή σημασία η συμβολή των επαγγελματιικών οργανώσεων των ενδιαφερομένων τάξεων, που και αρμοδιότητα έχουν από την αποστολή τους να φροντίζουν για την ανάπτυξη του συνεργατισμού, και κύρος και δύναμη διαθέτουν για να προωθήσουν αποτελεσματικά τη συνεταιριστική οργάνωση. Ιδίως τα εργατοϋπαλληλικά σωματεία μπορούν να βοηθήσουν σημαντικά και γόνιμα στην ανάπτυξη των καταναλωτικών συνεταιρισμών.

Μία τριμερής συνεργασία των αρμοδίων δημοσίων υπηρεσιών, των κεντρικών συνδικαλιστικών οργανισμών και των ίδιων των συνεταιρισμών, διαμορφωμένη σε ένα μόνιμο συμβούλιο, ενισχυμένο με μερικούς ειδικούς επιστήμονες και ενεργούς συνεταιριστές, θα ήταν μια καλή αρχή. Με τη βοήθεια ενός τέτοιου συμβουλίου θα μπορούσε να εξασφαλιστεί κατά ένα σημαντικό μέρος η συστηματική συνεργασία των αρμοδίων παραγόντων για την προαγωγή του αστικού συνεργατισμού και να διαγραφεί η εφαρμογή της συνεταιριστικής πολιτικής του Κράτους και των επαγγελματιικών οργανώσεων, κατά τον αποτελεσματικότερο κατά το δυνατό τρόπο για την ανεμπόδιστη και ενιατική ανάπτυξή του.

Για το γεωργικό συνεργατισμό που, όπως εξελίχθηκε, εκπροσωπεί και προστατεύει σήμερα και τα επαγγελματικά συμφέροντα του γεωργικού κόσμου, αποφασιστικό ρόλο για την εξέλιξή του παίζει, καθώς είναι γνωστό, παράλληλα με το Κράτος, η Αγροτική Τράπεζα. Η Τράπεζα δεν επηρεάζει τη συνεταιριστική κίνηση των αγροτών μόνο με την ειδική συνεταιριστική υπηρεσία της, που έργο έχει να καθοδηγή, να εποπτεύει και να ελέγχει το συνεργατισμό, καθώς και να μεριμνά για την ανάπτυξή του και την αδιάκοπη βελτίωσή του, αλλά την επηρεάζει με ολόκληρη τη λειτουργία της, αφού η επηρεάζει με εξυπηρέτηση της αγροτικής οικονομίας μας και των φορέων της, των αγροτών. Οι ρόλοι τους αλληλοσυμπληρώνονται, με σταθερή βέβαια κατεύθυνση να μεγαλώνει με τον καιρό και με τη σημαντική βοήθεια της ίδιας της Τράπεζας ο ρόλος του συνεργατισμού, και να συγκεντρώνεται και να διαμορφώνεται παράλληλα η Τράπεζα ουσιαστικά σε κεντρική πιστωτική οργάνωση των συνεταιρισμών, που μπορούν ν' αναλάβουν στις περιφέρειες την εκτέλεση και του πιστωτικού έργου της, σύμφωνα με τα σχέδιά της και τις οδηγίες της.

Έτσι λοιπόν προβάλλει σαν απαραίτητη για τον αγροτικό συνεργατισμό η οργανική συνεργασία της Τράπεζας, των γεωργικών συνεται-

ρισμών και των αρμοδίων υπηρεσιών. Για τη συστηματική οργάνωση της συνεργασίας αυτής γράψαμε άλλοτε αναλυτικά στη σειρά των άρθρων μας για τη γεωργική συνεταιριστική εποπτεία (βλ. «ο Συνεταιριστής» 1947 σελ. 142 κ.ε.). Υποστηρίζαμε εκεί, και επαναλαμβάνουμε και τώρα συνοπτικά το αίτημα ότι σκόπιμο είναι η Τράπεζα ν' αναθέσει ολόκληρη τη συνεταιριστική λειτουργία του ιδρύματος σ' ένα ειδικό συμβούλιο, που να εδρεύει στο κεντρικό της κατάστημα και να είναι με την κατάλληλη σύνθεσή του ο φορέας της συνεργασίας αυτής και ο διαχειριστής της συνεταιριστικής πολιτικής. Το έργο αυτό θα υποδεικνύει φυσικά τις κατευθύνσεις που θα πρέπει ν' ακολουθήσουν οι συνεταιρισμοί, αλλά θα διαγράψει και τις κατευθύνσεις που θα πρέπει ν' ακολουθήσει ολόκληρη η συγκρότηση, η διάρθρωση και η λειτουργία της Τράπεζας, για να βοηθηθεί ενιατικά η πραγμάτωση της συνεταιριστικής πολιτικής, όπως θα την χαράξει το Συμβούλιο της Συνεργασίας.

Η κεντρική γραμμή που θα πρέπει, κατά τη γνώμη μας, να διέπει τη συνεργασία αυτή είναι ν' αποβίη η Τράπεζα κεντρική δεξαμενή κεφαλαίων για τις γεωργικές συνεταιριστικές οργανώσεις και τους γεωργούς γενικά, και ένας κορυφαίος στον τομέα της επιτελικός οργανισμός του αγροτικού συνεργατισμού, καθώς και να προετοιμασθεί προγραμματικά η αγροτική συνεταιριστική μας οργάνωση για να πάρει στα χέρια της ολόκληρο το εκτελεστικό έργο και το έργο των εφαρμογών σε όλους τους κλάδους της αγροτικής μας οικονομίας.

Το Συμβούλιο της Συνεργασίας θ' αποτελείται κατά κύριο λόγο, όπως είναι φυσικό, από εκπροσώπους της Τράπεζας, των γεωργικών συνεταιρισμών, των αρμοδίων δημοσίων υπηρεσιών, των ανωτέρων σχολών κτλ., όπως γράψαμε αναλυτικότερα στο τέταρτο άρθρο μας της σειράς που αναφέραμε πιο πάνω («ο Συνεταιριστής» 1947 σελ. 143).

Η συγκρότηση ενός τέτοιου οργανισμού συνεργασίας και συντονισμού, που ανήκει ουσιαστικά στην αρμοδιότητα της Τράπεζας, προάγει το συνεταιριστικό της έργο και δικαιώνει τη συνεταιριστική αποστολή της. Συγχρόνως εξασφαλίζει στο οικονομικό της έργο συστηματικότερη άσκηση και μεγαλύτερη αποδοτικότητα.

Εκτός από τα δύο αυτά ειδικά συμβούλια για τον αστικό και το γεωργικό συνεργατισμό, χρειάζεται να συγκροτηθεί ακόμη ένα κεντρικό συνεταιριστικό συμβούλιο με ανάλογη σύνθεση και καθολικό χαρακτήρα, στο πλευρό της Κυβερνήσεως. Η συγκρότησή του θα είναι μια έμπρακτη απόδειξη για τη σημασία που δίνουμε στο συνεργατισμό και για το ενδιαφέρον που έχουμε σε λαός και σαν Κράτος για την προκοπή του. Το κεντρικό αυτό Συμβούλιο, με την κατάλληλη σύνθεσή του και την έγκυρη ενημέρωσή

του από τους αρμοδίους οργανισμούς και υπηρεσίες, και προπάντων από τα ειδικά συνεταιριστικά συμβούλια συνεργασίας, θα μπορέη ν' ασχολήται συστηματικά και να γνωμοδοτή έγκυρα για την αντιμετώπιση των μεγάλων συνεταιριστικών ζητημάτων και την πρόσφορη λύση τους.

Η μεγάλη εξέλιξη που παρουσιάζει γενικά η συνεταιριστική μας κίνηση, η πλατιά προοπτική για την ανάπτυξη της αποστολής και της δράσης της, η ανάγκη να διαφωτιστή η κοινή γνώμη

για τη σημασία του συνεργατισμού και τον υψηλό προσορισμό του και ν' αφομοιώση τις αρχές του, τα ιδεώδη του και τη λειτουργία του, η έλλογη και δίκαιη υπεράσπισή του εν ονόματι του κοινού συμφέροντος από κάθε αντίδραση, και η αναγνώριση και καθιέρωση του συνεργατισμού, ότι αποτελεί μια αξία καθολικής και ζωτικής σημασίας για το λαό μας, απαιτούν τη συστηματική απασχόληση με το συνεργατισμό ενός έγκυρου οργάνου, όπως νομίζομε ότι θα είναι το Κεντρικό Συνεταιριστικό Συμβούλιο.

Ο χρόνος και τα γεγονότα κυλούν χωρίς την κάποια εφαρμογή στα βασικά αυτά - έως και σήμερα - προβλήματα για σωστή θεμελίωση, ανάπτυξη, διατήρηση της συνεταιριστικής οντότητας.

Η δραστηριότητα εξαντλείται στις δίκαιες οικονομικές απαιτήσεις των αγροτών για την προστασία των τιμών των αγροτικών προϊόντων, συγκεντρώσεις κλπ.

Και οι Κυβερνητικές μεταβολές, με τις άμεσες και έμμεσες βλαβερές (συνήθως) επιδράσεις τους στη συνεταιριστική κίνηση, καθιστούν διαρκώς και πιο επιτακτική την ανάγκη για την ανάπτυξη εκούσιας συνειδητής συνεταιριστικής συνεργασίας και συντονισμού τόσο μεταξύ των Κεντρικών (κυρίως) Οργανώσεων με την ποικίλη εξέλιξή τους, όσο και ανάμεσα στους άλλους (αρμοδίους στα συνεταιριστικά και με επιρροή σε αυτά) παράγοντες και κυρίως το Κράτος (με τα διάφορα αρμόδια για Συνεταιρισμούς Υπουργεία του) και την Α.Τ.Ε. (Εποπτεία και γενικότερα).

Η Κυβερνητική στάση μεταβάλλεται ανάλογα με τα κόμματα και τις εποχές. Μετά τις εκλογές αρχές Φεβρουαρίου 1953 οι Υπουργοί Συντονισμού και Γεωργίας της νέας ισχυρής Κυβερνήσεως του Συναγερμού (Σ. Μαρκεζίνης και Ανδρ. Αποστολίδης) επισκέφτηκαν «φιλικά» τη Συνομοσπονδία Συνεταιρισμών με τις δικές τους απόψεις και υποσχέσεις. Το Διοικητικό Συμβούλιο διά του προέδρου του Παν. Ρούσσου με ρητορικήν ικανότητα εξέθεσε «φιλικά» πρώτα το πρόβλημα για την εγκατάσταση των Γραφείων της και στη συνέχεια τις απόψεις-αιτήματα του αγροτικού κόσμου:

για ίση μεταχείριση των αγροτών, ανθρωπινή διαβίωση στο χωριό,

για τη μόνιμη προστασία των αγροτικών προϊόντων και το σχετικό ρόλο των συνεταιρικών οργανώσεων, για φθηνά λιπάσματα - γεωργ. φάρμακα,

για την Αγροτική Τράπεζα (Διοικητικό Συμβούλιο, Διοικητής, Υπηρεσίες, Τεχνικές και Συνεταιρισμών, προικοδότηση της κλπ.),

για τις γεωργικές συνεταιριστικές Οργανώσεις γενικότερα και με ολίγη «κομμουνιστική» κινδυνολογία,

για τις κοινωνικές ασφαλίσσεις των αγροτών.

Ο όλος διάλογος πρέπει να διαβαστεί διότι είναι χαρακτηριστικός με πολλές κατηγορηματικές υποσχέσεις και από τις δύο πλευρές (Αναλυτικά βλ. πρακτικά και τις απόψεις στη ΦΣ 1953, σ. 2431 και επόμεν. Και Σ. 1953, σ. 31-32).

Τον ίδιο μήνα Φεβρουάριο 1953 και με αφορμή την επίσκεψη αυτή επαναφέρει ο Θ.Τ. το βασικό θέμα της οργανικής επαφής. Σε κείμενο με τίτλο «Χρειάζεται ένα Κεντρικό Συνεταιριστικό Συμβούλιο» (Σ. 1953, σ. 17)

αναφέρεται σε διάφορες εκδηλώσεις και φήμες για τις κυβερνητικές απόψεις, για το διαφαινόμενο αντισυνεταιριστικό πνεύμα από έλλειψη ενημέρωσης. Γράφει (ανάμεσα σε άλλα):

«... Έξω από τις επίσημες πληροφορίες που αναφέραμε, κατά τα άλλα μένει ακόμη άγνωστη η συγκεκριμένη πολιτική που θα ακολουθήσει η Κυβέρνηση σχετικά με τη γεωργική μας συνεταιριστική κίνηση. Κυρίως ενδιαφέρει αν θα δοθεί στο Συνεργατισμό η θέση που ταιριάζει στον αναντικατάστατο αυτό θεσμό για την ελληνική οικονομία και τον ελληνικό λαό, που σήμερα άλλωστε αρχίζει να επιβάλλεται σε όλο τον κόσμο και ν' αποτελεί την ελπίδα των λαών για τη θεμελίωση στερεών και δίκαιων κοινωνιών. Ακόμη ενδιαφέρει αν θα μείνουν σεβαστές οι καθιερωμένες και δοκιμασμένες συνεταιριστικές αρχές που εξασφαλίζουν με τη συνεργασία τη δημιουργική και ελεύθερη ατομική πρωτοβουλία, και με την αλληλεγγύη την προσαρμογή της πρωτοβουλία αυτής στο κοινωνικό συμφέρον.

Πιστεύομε ότι οι αντιδράσεις που προκαλεί άθελά του ο Συνεργατισμός με τη δράση του και που ζηλεύουν σε κάθε ριζικότερη πολιτική μεταβολή, και ακόμη κάποια ζωηρή και βιαστική τάση για μεταρρυθμίσεις, που παρατηρείται στην ίδια περίπτωση, δε θα μπορούσαν να θίξουν το καθεστώς του Συνεργατισμού με μέτρα βιαστικά και περιττά. Η μεγαλύτερη αδυναμία του αγροτικού Συνεργατισμού είναι ότι, καθώς είναι σκορπισμένος στην ύπαιθρο, δεν κατορθώνει να γίνει γνωστός και να προσεχτεί όσο πρέπει - ανάλογα με τα έργα του και τις προσόδους του, και προπάντων ανάλογα με τις κοινωνικές του υπηρεσίες - ούτε από τις ιθύνουσες τάξεις ούτε και από την πλατύτερη αστική κοινή γνώμη. Έτσι και οι αντιδράσεις εναντίον του γίνονται πιο αποτελεσματικές και η προχειρόλογη και ανεξέλεγκτη επέμβαση στη ρύθμιση του καθεστώτος που τον διέπει πιο εύκολη. Από τα περιστατικά αυτά έχει πικρή πείρα ο Συνεργατισμός. Γι' αυτό είναι δικαίωμά του και χρέος του να προσπαθήσει ν' αποτρέψει μια νέα τέτοια δοκιμασία.

Η Κυβέρνηση όμως, ισχυρή όπως είναι, μπορεί να βοηθήσει αποτελεσματικά την ανάπτυξη και την προκοπή του αγροτικού Συνεταιρισμού, αν θελήσει να καταστήσει μόνιμη την επαφή της μαζί του, προσέξει τις απόψεις του και δε βιαστή να πάρη και να εφαρμόση νέα μέτρα που να ρυθμίσουν τη συνεταιριστική κίνηση σύμφωνα με μονομερείς γνώμες. Προπάντων θα βοηθήσει τη συνεταιριστική κίνηση αν εξασφαλίση - έχει γι' αυτό τον καιρό μπροστά της - το κατάλληλο, αμερόληπτο και έγκυρο όργανο, που να πιστευτεί στην αξία του Συνεργατισμού και να είναι ικανό να μελετά οργανικά και μόνιμα την εξέλιξη που παρουσιάζει η κίνηση, καθώς και να διατυπώνη

αμερόληπτες κατασταλαγμένες και εξελεγμένες γνώμες αναφορικά με τα τυχόν μέτρα που θα χρειάζονται για να την ενισχύσουν ν' αναπτυχθή και να προοιδή.

Χρειάζεται, δηλαδή, προτού ν' αποφασιστεί οποιαδήποτε μεταβολή στο συνεταιριστικό καθεστώς, να δημιουργηθή το κατάλληλο όργανο που να μορφή έγκυρα και βάσιμα να υποδείξει τις μεταβολές. Και το όργανο αυτό πρέπει φυσικά και είναι συλλογικό. Χρειάζεται ένα μόνιμο Κεντρικό Συνεταιριστικό Συμβούλιο που οι γνωμοδοτήσεις του - στηριγμένες σε κατάλληλη επιστημονική συγκρότηση, δοκιμασμένη πείρα, συστηματική μελέτη και προπάντων πίστη στο Συνεργατισμό - να είναι απαραίτητες για κάθε γενικότερο συνεταιριστικό ζήτημα που η ρύθμισή του ανήκει στην Κυβέρνηση.

Τώρα που η αναθεώρηση του συνεταιριστικού καθεστώτος έρχεται πάλι σε δημόσια συζήτηση, ανακινημένη κυρίως από την αντίδραση και τη βιαστική ίσως αναζήτηση καινοτομιών, η ανάγκη της δημιουργίας ενός Συνεταιριστικού Συμβουλίου γίνεται πιο επιτακτική και επείγουσα. Η ξένη πείρα και το παράδειγμα ας οδηγήσουν τα βήματά μας στο σωστό δρόμο. Δε θα είμαστε οι πρώτοι που θα καθιερώσωμε ένα τέτοιο όργανο. Άλλες χώρες, και μάλιστα με αξιολογία αναπτυγμένη συνεταιριστική κίνηση, έχουν προηγηθή. Εξάλλου η συνεταιριστική μας κίνηση αναμφισβήτητα προοδεύει και επιβάλλεται. Δεν υπάρχει καμιά επείγουσα ανάγκη για βιαστικά μέτρα. Ανάγκη υπάρχει για μελέτη, για γνώση της ουσίας του Συνεργατισμού γενικά και του δικού μας ειδικότερα, για αμερόληπτη διαπίστωση των πραγματοποιησέων του, για εξακρίβωση των δυνατοτήτων του και των τυχόν ελλείψεών του, και προπάντων υπάρχει ανάγκη να προετοιμαστούμε πνευματικά και ψυχικά, για να δώσωμε στο Συνεργατισμό την πρωταρχική θέση που του αξίζει στη ζωή μας. Στο μεταξύ ας τον αφήνωμε να κινηται μέσα στο δρόμο που του χάραξε η θεωρία και η πείρα και που τον ακολουθεί πιστά. Οι τυχόν ελλείψεις, αναπόφευγες σε κάθε ανθρώπινη προσπάθεια και εργασία, δε δικαιολογούν βιαστικές ενέργειες που μπορεί ν' αποβούν επιζήμιες.

Το κύριο πρόβλημα που πρέπει να λυθή αμέσως δεν είναι, κατά τη γνώμη μας, η θέσπιση των οποιωνδήποτε μέτρων, αλλά η καθιέρωση ενός οργάνου ικανού να μελετά και να προτείνει τα μέτρα που πρέπει να θεσπιστούν. Και η λύση του προβλήματος αυτού είναι δυνατή, λογική και εύκολη.»

Οι εξελίξεις (και διάφοροι διαφαινόμενοι κίνδυνοι) από το φθινόπωρο του 1953, οδηγούν τον Θ. Τζωρτζάκη να επαναφέρει συγκροτημένα το οργανωτικό πρόβλημα της συνεταιριστικής κινήσεως, για το οποίο, δυστυχώς, δεν γινόταν αρχή ορθόδοξης

συνεταιριστικής αντιμετώπισης. Γράφει σχετικά στο Σ. 1953 Σεπτέμβριος, σ. 129 με τίτλο «Μέτρα για την ενίσχυση του Συνεταιριστικού Οργανισμού». Αναφέρεται κυρίως:

- α) στο συνεταιριστικό συντονισμό και την οφελιμότητα του
- β) την ανάγκη για την τακτική υπηρεσιακή επαφή ανάμεσα στις Οργανώσεις διάφορων βαθμών (Ενώσεις με Συνεταιρισμούς τους, Κεντρικές Οργανώσεις με Ενώσεις)
- γ) στην ανάγκη συνεταιριστικής ενημέρωσης - μόρφωσης
- δ) την αναθεώρηση της εξωσυνεταιριστικής εποπτείας
- ε) στην ανάγκη συγκρότησης Κεντρικού Συνεταιριστικού Συμβουλίου από τις αρμόδιες Αρχές και τη Συνεταιριστική πλευρά.

Τα βασικά οργανωτικά προβλήματα όπως αυτό του Κεντρικού Συνεταιριστικού Συμβουλίου δεν βρίσκουν την πρόποσα λύση και η γενικότερη κατάσταση δεν εξελίσσεται ευνοϊκά απέναντι στους Συνεταιρισμούς. Για το λόγο αυτό επανέρχεται ο Θ. Τζωρτζιάκης τον Ιανουάριο 1954 (έπειτα και από διάφορες αντισυνεταιριστικές εξελίξεις)⁽¹⁾ με το κείμενο «Τα γεγονότα επιβάλλουν το Κεντρικό Συνεταιριστικό Συμβούλιο» (Σ. 1954, σ. 1).

Δυστυχώς τίποτα το ουσιαστικό δεν έγινε τότε. Και επειδή τα προβλήματα αυτά υπάρχουν ακόμα και σήμερα και ζημιώνουν τον συνεταιριστικό οργανισμό, είναι ανάγκη τα συνεταιριστικά στελέχη να ασχοληθούν με αυτά σοβαρά και συστηματικά με μελέτη και των πηγών.

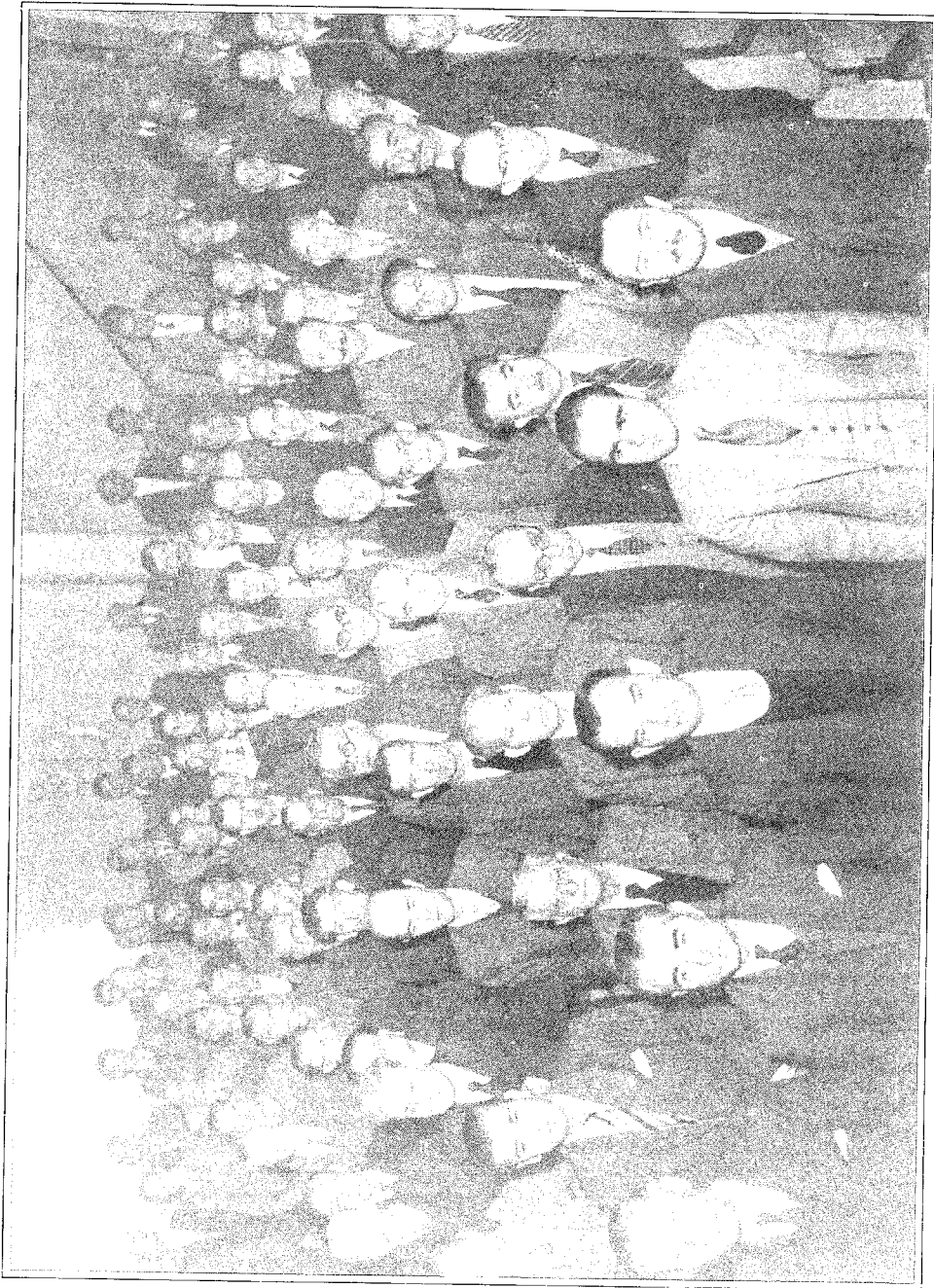
Χαρακτηριστικό της αγωνίας του για τα βασικά οργανωτικά προβλήματα είναι και το επόμενο κείμενο (Σ. 1954, σ. 153) που προφανώς τον φέρνει περισσότερο αντιμέτωπο με όσους ήταν αρμόδιοι για την εφαρμογή των οργανωτικών στις Κεντρικές Οργανώσεις και κυρίως στη Συνομοσπονδία ως κεντρική ιδεολογική συνεταιριστική οργάνωση:

«Δεν είναι, νομίζομε, ούτε περιττή ούτε α-νώφελη η αδιάκοπη και άγρυπνη παρακολούθηση των βασικών συνεταιριστικών ζητημάτων, οργανωτικών, μορφωτικών, οικονομικών, κοινωνικών, κτλ. στην πιο πλατιά σημασία τους.

Στην ικανοποιητική ρύθμιση των ζητημάτων αυτών στηρίζεται η εδραίωση των συνεταιρισμών και η ανεμπόδιση προκοπή τους. «Ο Συνεταιριστής» δεν παραλείπει σε κάθε ευκαιρία να τα παρουσιάει και να τα τοποθετεί στην πρώτη γραμμή των συνεταιριστικών ενδιαφερόντων και επιδιώξεων, καθώς και να διατυπώνει τις γνώμες του για την καλύτερη δυνατή ρύθμισή τους: Η συνεταιριστική νομοθεσία, η συστηματική οργάνωση των συνεταιρισμών, η εξωσυνεταιριστική και εσωσυνεταιριστική εποπτεία τους, η συνεργασία των συνεταιρισμών και των αρμόδιων Υπηρεσιών και Οργανισμών για την από κοινού άσκηση μιας συντονισμένης συνεταιριστικής πολιτικής, η θέση των συνεταιριστικών υπαλλήλων, η συνεταιριστική μόρφωση και εκπαίδευση, τα συνεταιριστικά προγράμματα, ο γενικότερος ρόλος των συνεταιρισμών στην εθνική μας και ιδιαίτερα στην αγροτική μας οικονομία, η

κοινωνική τους σημασία, ιδιαίτερα η συμβολή τους στην αποκατάσταση κοινωνικής δικαιοσύνης με την εκούσια και ελεύθερη οργάνωση του λαού σε συνεταιρισμούς, είναι ζητήματα που προβάλλει από την πρώτη εμφάνισή του «Ο Συνεταιριστής» και εξακολουθητικά τα διαπραγματεύεται με σύστημα και συνέπεια. Προσπαθεί έτσι να συμβάλει και αυτός, με όσα μέσα διαθέτει, ώστε να διατηρηθεί ζωηρό και γόνιμο το ενδιαφέρον στη συνεταιριστική κίνηση για την ικανοποιητική λύση τους. Η απόφαση για τη λύση τους, βέβαια, δεν ανήκει πάντοτε στην ίδια τη συνεταιριστική κίνηση ή τουλάχιστον δεν ανήκει μόνο σ' αυτήν. Η συμβολή όμως και οι πρωτοβουλίες της στη ρύθμιση των ζητημάτων αυτών είναι πολύτιμοι και αναντικατάστατοι συντελεστές. Στα περισσότερα εξάλλου από τα βασικά συνεταιριστικά ζητήματα υπάρχουν τομείς όπου η συνεταιριστική κίνηση μπορεί να δράσει ελεύθερα, αναπτύσσοντας τις πρωτοβουλίες της, βέβαια μέσα στα όρια των συνεταιριστικών αρχών και κανόνων».

(1) Ενδεικτικά αναφέρονται μερικές (στο κείμενο αυτό) για περιορισμό εργασιών της ΚΥΔΕΠ, της Ελαιουργικής, των αλιευτικών συνεταιρισμών, των καταναλωτικών συνεταιρισμών κλπ.

Τα συνεταιριστικά στελέχη σε σοβαρές συγκεντρώσεις όπου και η παρουσία πολιτικών, καθηγητών και αρμοδίων στελεχών ΑΤΕ-Υπουργείων

Η τακτική Οργανική επαφή Συνομοσπονδίας και Ενώσεων

Βασικό οργανωτικό πρόβλημα αποτέλεσε μεταπολεμικά η έλλειψη αμφίδρομης οργανικής επαφής με συνέχεια, μεταξύ Συνομοσπονδίας και Ενώσεων Συνεταιρισμών και όχι μόνο στη Γ. Σ. ή στις έκτακτες Συνσκέψεις για τα ζητήματα των αγροτικών προϊόντων κλπ. Η οργάνωση αυτή, της «συνεταιριστικής» επαφής που πολλές φορές υποδεικνυόταν ως απαραίτητη, ως ένα από τα στοιχεία συνεταιριστικού προγράμματος, εύρισκε δυσκολίες στη θεσμοθέτηση της από τον χαρακτήρα και τη νοοτροπία της υπηρεσιακής ηγεσίας της Συνομοσπονδίας ενώ ο Συνεταιριστικός Σύμβουλος διαρκώς επανέφερε την αναγκαιότητα κατάρτισης συνεταιριστικού προγράμματος. Το 1957 επανέρχεται ειδικά στο πρόβλημα αυτό της οργανικής επαφής Συνομοσπονδίας και Ενώσεων με κείμενο που έχει τον όχι σωστό τίτλο (σε σχέση με το περιεχόμενό του) η Εσωσυνεταιριστική Επιθεώρηση (Βλ. Σ. 1954, σ. 137)

Αποφασιστική πρόταση του 1955 για την σωστή οργάνωση της Συνομοσπονδίας

Κάτω από το μαλακό τίτλο «Ένα πρόβλημα, συμβολή για τη λύση του», γίνεται η ολοκληρωτική παρουσίαση του βασικού προβλήματος της Συνομοσπονδίας, όπως εξελίχθηκε και λόγω διεύρυνσης των προβλημάτων της συνεταιριστικής κινήσεως και λόγω των αγροτικών προβλημάτων, όσο και από τις προσωπικές δυνατότητες-κατευθύνσεις της υπηρεσιακής Ηγεσίας της Συνομοσπονδίας:

Το βασικό αυτό κείμενο είναι το ακόλουθο: (Σ. 1955 Δεκέμβριος, σ. 285) με αφορμή τις Γ.Σ. της ΠΑΣΕΓΕΣ, της ΚΥΔΕΠ, της ΣΠΕ και της ΣΕΚΕ που έγιναν τον Νοέμβριο 1955.

Γράφει τα επόμενα που πρέπει να μελετηθούν σοβαρά σήμερα αφού έχουν δημιουργηθεί αγροτικές *συνδικαλιστικές Οργανώσεις* και θα έπρεπε η ΠΑΣΕΓΕΣ να προσέξει κυρίως το βασικό συνεταιριστικό της *ιδεολογικό και οργανωτικό έργο* για τις Συνεταιριστικές Οργανώσεις:

«...Η εφεινική γενική συνέλευση της Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών, νομίζω πως παρουσιάζει αποικριαλιστικό σχεδόν ένα ορισμένο πρόβλημα, που αξίζει να το προσέξωμε.

Το πρόβλημα αυτό αναφέρεται κυρίως στον τρόπο της λειτουργίας της Συνομοσπονδίας και γενικότερα στην αποτελεσματική εκτέλεση του όλου έργου της και δεν είναι, βέβαια, νέο. Άρχισε να διαφαίνεται, βαθμιαία, σχεδόν αφότου μεταπολεμικά άρχισε να λειτουργεί και πάλι ελεύθερα η κορυφαία Οργάνωση των γεωργικών συνεταιρισμών. Κατά την εφεινική όμως γενική συνέλευση, που τη χωρίζουν τρία χρόνια από την προηγούμενη της σύνοδο - ας μη ξεχνούμε ότι οι περιστάσεις εμπόδισαν τη γενική συνέλευση της Συνομοσπονδίας να συνέλθω στα 1953 και 1954 - πρόβαλε το πρόβλημα αυτό πιο έντονα και πιο καθαρά. Αν και ίσως μένει απαραίτητο από τους πολλούς, αξιάνει επιτακτικά - έτσι τουλάχιστον εμείς το βλέπομε - λύση ικανή να

εξασφαλίση στη Συνομοσπονδία την πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων της και την αποτελεσματικότερη εκτέλεση του έργου της.

Καθώς είναι γνωστό, η Συνομοσπονδία, όπως ορίζει και το καταστατικό της, ρυθμίζει κατά ανώτατο βαθμό τη συνεταιριστική κίνηση εσωτερικά και την εκπροσωπεί εξωτερικά. Δύο λοιπόν είναι τα έργα που η διαχείρισή τους έχει ανατεθεί στη Συνομοσπονδία: Πρώτο να φρονίζει για την καθολική ανάπτυξη του αγροτικού Συνεργατισμού και την αδιάκοπη βελτίωσή του με τα μέσα που του παρέχει η δύναμη της αυτοβοήθειας. Δεύτερο να μεριμνά, ώστε να μείνη και στο Συνεργατισμό ελεύθερος από τεχνητά εμπόδια ο δρόμος για δράση ωφέλιμη στο μεγάλο όγκο των μικρών γεωργών και να εξασφαλίζεται στους τελευταίους δίκαιη μεταχείριση από μέρος της Πολιτείας κατά την άσκηση της οικονομικής και κοινωνικής της πολιτικής, ανάλογη με τη σημασία του γεωργικού πληθυσμού και του έργου που επιτελεί.

Η τελευταία όμως αυτή αποστολή της Συνομοσπονδίας, με την αδιάκοπη αύξηση και ένταση των αρμοδιοτήτων της Πολιτείας στην οικονομική και κοινωνική ζωή του λαού, υπό το κράτος των νέων αντιλήψεων, γίνεται ολοένα πιο βαριά και πιο απαιτητική αρχίζει ν' απορροφά όλο και περισσότερο τη Συνομοσπονδία και δεν της αφήνει αρκετά περιθώρια να δράση για ικανοποιητική επιτέλεση της άλλης αποστολής της, για να ρυθμίσει δηλαδή συστηματικά και ικανοποιητικά τη συνεταιριστική κίνηση προς την καθολική ανάπτυξη, την αδιάκοπη και γοργή βελτίωση του αγροτικού Συνεργατισμού και την αυτοδύναμη αξιοποίησή του.

Η κατάσταση αυτή που είναι βέβαια δικαιολογημένη, γιατί η προστασία των γεωργικών συμφερόντων και των γεωργών είναι και επείγουσα και πρωταρχικής σημασίας και απορροφά γι' αυτό σχεδόν ολοκληρωτή τη δραστηριότητα της Συνομοσπονδίας, αντικατοπτρίζεται ολοένα και πιο καθαρά και στις εργασίες των γενικών συνελεύσεών της. Και κατά την τελευταία γενική συνέλευση τα σχετικά θέματα, είτε κατά τον απολογισμό των «πεπραγμένων» είτε κατά τη διαχάραιξη του νέου προγράμματος, απορρόφησαν σχεδόν ολοκληρωτικά το ενδιαφέρον των μελών της Συνομοσπονδίας. Έτσι μοιραία τα ζητήματα του συνεταιριστικού έργου που διαχειρίζεται η Οργάνωση - νομοθεσία, οργάνωση, εποπτεία, εκπαίδευση, οικονομικά μέσα, αυτοδύναμη συνεταιριστική εργασία, εσωσυνεταιριστικές σχέσεις κτλ. - δεν εμφανίζονται σχεδόν στην ημερησία διάταξη ή και όταν προβάλλονται για να συζητηθούν, η διαπραγμάτευσή τους είναι λειψή και πρόχειρη.

Εδώ λοιπόν βρίσκεται το πρόβλημα: Πως θα μπορεί η κορυφαία Οργάνωση, χωρίς να παραμελήσει την άγρυπνη παρακολούθηση και τη συστηματική και έλλογη προστασία των συμφερόντων της γεωργίας και ιδίως των γεωργών, που κατά τη συντριπτική τους πλειοψηφία είναι συνεταιρισμένοι, να επιτέλεση κατά τον ίδιο βαθμό και με ίση ένταση και το άλλο της έργο: να ρυθμίσει εσωτερικά τη συνεταιριστική κίνηση στην καθόλου προγραμματισμένη διαμόρφωσή της.

Η λύση του προβλήματος αυτού γίνεται ολοένα πιο επιτακτική και επείγουσα. Η Συνομοσπονδία ολοένα και απορροφάται σχεδόν αποκλειστικά από τα επαγγελματικά θέματα, όπως συνειθίζεται να λέγονται τα θέματα που αναφέρονται στη δίκαιη μεταχείριση και στην προστασία της γεωργίας και των γεωργών από μέρος της Πολιτείας, και αναγκάζεται να περιορίζει το ρόλο της στα συνεταιριστικά θέματα, όπως ονομάζονται όλα τα αυτοδύναμα έργα των συνεταιρισμών μαζί με τα μέσα για τη συστηματική και αποδοτική τους οργάνωση. Χρειάζεται λοιπόν να λυθεί το πρόβλημα, που η αντικειμενική κατάσταση έχει δημιουργήσει, και να αποκατασταθεί η ισορροπία ανάμεσα στους δύο τομείς της δράσης της Συνομοσπονδίας.

Κατά τη γνώμη μας, ριζική λύση για το πρόβλημα αυτό θα ήταν, αν οργανικά η Συνομοσπονδία διαιρούσε το όλο έργο της σε δυο χωριστούς τομείς: ένα για τα επαγγελματικά θέματα και άλλον για τα συνεταιριστικά. Κάθε τομέας, εκτός από τις υπηρεσίες και τα τμήματα που θα διαχειρίζονται το σύνολο των αρμοδιοτήτων του, θα πλαισιωνόταν από ένα γνωμοδοτικό συμβούλιο για τη συστηματική επεξεργασία και διαχείριση των θεμάτων. Και στα δύο αυτά συμβούλια η συμμετοχή εκπροσώπων των Κεντρικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων θα ήταν πολύτιμη και αναγκαία. Τα δύο συμβούλια σε κοινές συνεδριάσεις θα ρύθμιζαν τα ζητήματα επαφής και συνεργασίας των δύο τομέων και συγχρόνως θα ήταν οι καλύτεροι σύμβουλοι για τη διοίκηση της Συνομοσπονδίας.

Η λύση θα ολοκληρωθεί, όμως, αν καθιερωθεί η σύγκληση χωριστών ετησίων γενικών συνελεύσεων της Συνομοσπονδίας, που η μια θα ασχολείται με τα επαγγελματικά ζητήματα και η άλλη με τα συνεταιριστικά. Έτσι μέσα στο διαθέσιμο χρόνο τα ζητήματα που ανάγονται στο καθένα από τα δυο έργα της Συνομοσπονδίας θα μπορούσαν να συζητηθούν άνετα και διεξοδικά και να φωτίζονται άπλετα, ώστε οι σχετικές αποφάσεις να είναι όσο το δυνατό πιο σκόπιμες και θετικές.

Παράλληλα θα πρέπει να μελετηθεί κατά πόσο είναι δυνατό να συνέρχονται, έστω και κάθε δύο χρόνια, σε συνέλευση οι υπηρεσιακοί εκπρόσωποι (διευθυντές κτλ.) των Ενώσεων γεωργικών συνεταιρισμών, για ν' ανασκοπηθεί η καθόλου συνεταιριστική κίνηση, ν' ανταλλάσσεται αμοιβαία η συνεταιριστική πείρα κάθε περιφέρειας και να συζητούνται τα μέτρα κοινού ενδιαφέροντος. Ίσως θα ήταν σκόπιμο να συνέλπταν με τις συνελεύσεις αυτές και αντίστοιχες συνελεύσεις των οργάνων της Υπηρεσίας Συνεταιρισμών της Α.Τ.Ε., τουλάχιστον των επιθεωρητών γεωργικών συνεταιρισμών, για να συζητούν ανάλογα θέματα. Μια κοινή σύνοδος των δύο αυτών σωμάτων θα οδηγούσε ασφαλώς στην αμοιβαία ενημέρωση και στην καλύτερη αντιμετώπιση θεμάτων κοινού ενδιαφέροντος. Πιστεύουμε ότι τα συμπεράσματα από τις συνόδους αυτές, οι γνώμες και οι αντιλήψεις που θα διατυπώνονταν κατά τις εργασίες τους θα πρόσφεραν πολύτιμες υπηρεσίες και στη διοίκηση της Συνομοσπονδίας και στη γενική της συνέλευση κατά την άσκηση του έργου τους, ακόμη και στην ίδια την Αγροτική Τράπεζα, όχι μόνο κατά την άσκηση της συνεταιριστικής της υπηρεσίας αλλά και γενικότερα κατά την εκτέλεση ολόκληρου του έργου της...

Οπωσδήποτε ο συνεταιριστικός τομέας της Συνομοσπονδίας έχει ανάγκη να τονωθεί, οι ιδεολογικοί δεσμοί των μελών με το κέντρο πρέπει να πυκνωθούν και να στερεωθούν, η συνεργασία μεταξύ τους για τα συνεταιριστικά θέματα να συστηματοποιηθεί.»

Από την κατάλληλη διεθέτηση των θεμάτων που αναφέρονται στο συνεταιριστικό τομέα είναι αναμφίβολο ότι κατά πολύ θα εξυπηρε-

τηθή και το έργο της Συνομοσπονδίας που αναφέρεται στον επαγγελματικό τομέα της α- ποστολής της...»

Οι γενικές Συνελεύσεις της Συνομοσπονδίας

Η διεξαγωγή των Γ.Σ. της Συνομοσπονδίας και των ειδικευμένων κεντρικών οικονομικών οργανώσεων είναι ευκαιρία για διατύπωση γενικότερων σκέψεων και προτάσεων οργανωτικής μορφής από όλους τους ηγετικούς παράγοντες.

Το 1951 δεν έγινε Γ.Σ. της Συνομοσπονδίας.

Η Γ.Σ. του 1952 έγινε από τις 20/7/52 με αθρόα, σχετικά, συμμετοχή των εκπροσώπων των μελών. Παρόντες 80 με 240 ψήφους (επί συνόλου 107 με 277 ψήφους). Επίσημες συμμετοχές Υπουργού Γεωργίας, νέου Διοικητή Α.Τ.Ε. (Αλ. Μυλωνάς), εκπροσώπων Ανωτέρων Σχολών, Εργατικής Συνομοσπονδίας, Πολιτικού κόσμου. Ο Πρόεδρος της Συνομοσπονδίας (Π. Ρούσσοσ) και Διευθυντής (Ι. Αφεντάκης), εκθέτουν το έργο, τις δυσκολίες, τις κατευθύνσεις. Μετά τα «υπηρεσιακά» θέματα που συζητήθηκαν πολιτισμένα και εγκρίθηκαν με αξιόλογη ενότητα (με 175 ψήφους σε 201) συζητήθηκαν και πάρθηκαν αποφάσεις για γενικότερα θέματα (βλ. αναλυτικά για την όλη διεξαγωγή της και προβλήματα, πρόσωπα κλπ., αναλυτικά Φ.Σ. 1952, σ. 2315 επόμεν.), (Πολλές αγωνιστικές κινητοποιήσεις την εποχή αυτή. Οι κινητοποιήσεις ανεστάλησαν μετά την προκήρυξη εκλογών βλ. ΦΣ 2349.)

Βασικά θέματα στη Γενική Συνέλευση. Απόψεις, Αποφάσεις:

- *Θέση της Α.Τ.Ε. και σχέσεις της με τις συνεταιρικές οργανώσεις.*

Η γενική συνέλευση της Συνομοσπονδίας εξουσιοδότησε το διοικητικό συμβούλιο να χειριστή το ζήτημα σύμφωνα με τις απόψεις που αποκρυσταλλώθηκαν κατά τη συζήτησή του. Ειδικότερα η Συνομοσπονδία θα πρέπει να επιδιώξει να εξασφαλιστή και να κατοχυρωθή η αυτονομία της Αγροτικής Τράπεζας, να προικοδοτηθή η Τράπεζα με κεφάλαια και να μειωθή ο τόκος των πιστώσεων που της χορηγεί η Τράπεζα της Ελλάδος.

Ακόμη για την καλύτερη ρύθμιση των σχέσεων της Α.Τ.Ε. με τους γεωργικούς συνεταιρισμούς αποφασίστηκε να επιδιώξη η Συνομοσπονδία: 1) Να απλοποιηθή το σύστημα που εφαρμόζεται για την άσκηση της αγροτικής πίστης και να εξασφαλιστή η ουσιαστική συμμετοχή των συνεταιρικών οργανώσεων στην άσκησή της. 2) Να καθιερωθή η οικονομική συνεργασία μεταξύ της Α.Τ.Ε. και των συνεταιρικών οργανώσεων στα οικονομικά θέματα που έχουν γενικότερη σημασία (ίδρυση εργοστασίων αζώτου, ζαχαροποιίας και άλλων μεγάλων γεωργικών εγκαταστάσεων). 3) Να τροποποιηθή το σύστημα που εφαρμόζεται κατά την άσκηση της εποπτείας σύμφωνα με τις απόψεις τις διατυπωμένες από τη συνεταιριστική κίνηση και να συστηματοποιηθή η στενότερη διοικητική συνεργασία των οργάνων της Α.Τ.Ε. και των συνεταιρικών οργανώσεων.

- *Εφαρμογή του θεσμού των κοινωνικών ασφαλίσεων και στους αγρότες.*

Στη σχετική εισήγηση που έκανε ο Διευθυντής της Συνομοσπονδίας, ύστερα από τη γενικότερη ανασκόπηση του ζητήματος, αναφέρθηκαν οι κεντρικές γραμμές των δύο σχεδίων των Υπουργείων της Γεωργίας και της Εργασίας σχετικά με την οργάνωση των κοινωνικών ασφαλίσεων για τους αγρότες. Στη συνέχεια εξετάστηκαν τα συμπεράσματα της Συνομοσπονδίας σχετικά με την οργάνωση των ασφαλίσεων των αγροτών. Η συνέλευση δέχτηκε το σχέδιο που εισηγήθηκε η Διοίκηση της

Συνομοσπονδίας και την εξιουσιοδότησε να επιδιώξει να ιδρυθή ειδικός ασφαλιστικός οργανισμός υπαίθρου με τη συνεργασία των συνεταιρικών οργανώσεων και της Α.Τ.Ε.. Ο Οργανισμός αυτός θα πρέπει ν' αναλάβει ν' ασφαλίσει τον αγρότη και την παραγωγή του.

- *Οικονομική πολιτική και προστασία των γεωργικών προϊόντων.*

Η γενική συνέλευση υιοθέτησε τα ειδικά ψηφίσματα και τις αποφάσεις που διατυπώθηκαν στα διάφορα τοπικά και ειδικά συνέδρια των συνεταιρικών οργανώσεων και εξιουσιοδότησε τη Διοίκηση να επιδιώξει να εφαρμοσθή η χαραγμένη από την κίνηση σχετική πολιτική. Η πολιτική αυτή αποβλέπει να καθορίζονται εγκαίρως τιμές ασφαλείας για όλα τα προϊόντα και ν' αναθέτουν τη συγκέντρωση και τη διαχείρισή τους στις συνεταιρικές οργανώσεις.

Άλλα βασικά θέματα στις Γ.Σ.

- Η συνέλευση αποφάσισε να συγκληθή στην Αθήνα μέσα στο 1952 Παναγροτικό Συνεταιριστικό Συνέδριο.

- Η συνέλευση διαμαρτύρεται στην Κυβέρνηση γιατί δημοσιεύτηκε στον ημερήσιο τύπο η είδηση ότι μελετάται η εισαγωγή του αναλογικού συστήματος στις εκλογές των συνεταιρικών οργανώσεων και των συνεταιριστικών σωματείων. Η συνέλευση ζητεί να ματαιωθεί η εισαγωγή ενός τέτοιου μέτρου στη συνεταιριστική οργάνωση, αν βέβαια η πληροφορία ότι υπάρχει τέτοια σκέψη είναι σωστή. Ο Υπουργός Γεωργίας δήλωσε ότι η Κυβέρνηση δε σκέπτεται να επιδιώξει την εφαρμογή ενός τέτοιου μέτρου.

- Κατά την εφετινή συνέλευση της Συνομοσπονδίας, περισσότερο ίσως από κάθε άλλη φορά, (γράφει ο «Συνεταιριστής» σελ. 118) εξετάστηκαν και γενικότερα και σοβαρά ζητήματα που ενδιαφέρουν και επηρεάζουν τη συνεταιριστική μας κίνηση και διατυπώθηκαν σχετικά αξιοπρόσεχτες και θετικές απόψεις. Μερικά από τα θέματα αυτά, που και άλλοτε μας απασχόλησαν, θα προσπαθήσωμε να τα εξετάσωμε προσεχώς και πάλι, από τη συνεταιριστική, βέβαια σκοπιά, αλλά αντικειμενικά και αμερόληπτα.

- Το Δ.Σ. της Συνομοσπονδίας που εκλέχθηκε στη Γ.Σ. του 1952 είναι (όπως συγκροτήθηκε) το επόμενο:

Παν. Ρούσσοσ, πρόεδρος - Στ. Παρασκάκης, αντιπρόεδρος - Βασ. Μαράντος, γραμματέας - Και μέλη οι: Ε. Οικονόμου - Ιωάν. Πετρίδης - Σ. Ζαχαρόπουλος - Στ. Γουδέλης - Γ. Δρακάκης, - Γ. Χαριστός - Χρ. Ρουχάς - Στ. Παπαδημητρίου - Αθ. Βραδής - Ν. Σιούλης - Βεν. Ζερβέας - Ανδρ. Βαρής.

Εποπτικό Συμβούλιο: Σωτ. Καραμαγκιώλης - Ε. Γιούμας - Αν. Παϊρίδης - Αντ. Κόλλιας - Γ. Γώγος. (Βλ. Σ. 1952, σ. 132, ΦΣ 1952, σ. 2342).

Συνομοσπονδία και έντονες αγροτικές κινητοποιήσεις το 1952

Πέρα από όσα ανακοινώθηκαν και αποφασίστηκαν στη Γ.Σ. της Συνομοσπονδίας το 1952, πρέπει να σημειωθεί ότι κατά το έτος αυτό υπήρξαν ζωηρές κινητοποιήσεις του αγροτικού κόσμου κατευθυνόμενες από τη Συνομοσπονδία για να προστατευθούν τα συμφέροντα των αγροτών και των Συνεταιρικών Οργανώσεων. (υπάρχει το καλοκαίρι 1952 και απεργιακή κίνηση των εμπόρων και επαγγελματιών που στηλιτεύεται σε ζωηρό σχόλιο της ΦΣ σελ. 2321 με τίτλο «αδηφάγοι» επειδή φαινόταν ότι είχε αντισυνεταιριστικές τάσεις).

Βλ. αναλυτικά τις διαμαρτυρίες και κινητοποιήσεις στη ΦΣ, σελ. 2315, 2322, 2326, για σιτοπαραγωγούς, σταφιδοπαραγωγούς, βαμβακοπαραγωγούς, καπνοπαραγωγούς, ορυζοκαλλιεργητές. Έκτακτη σύγκληση του Δ.Σ. της Συνομοσπονδίας, ανακοινώσεις στον τύπο, διαβήματα προς τον συμμαχικόν παράγοντα κλπ.

Οι κινητοποιήσεις διακόπηκαν με την παραίτηση της Κυβερνήσεως και την προκήρυξη εκλογών (ΦΣ, σελ. 2343).

Για μέτρα νέας Κυβερνήσεως Συναγερμού βλ. στην επίσκεψη Υπουργού Συντονισμού κλπ. στα Γραφεία Συνομοσπονδίας (πρακτικά παραπάνω), τον αντιδραστικό νόμο περί Α.Τ.Ε. και Συνεταιρικών Οργανώσεων, κλπ.

Για την αντισυνεταιριστική γενικότερη επίθεση της κερδοσκοπίας βλ. στο 1954 (ΦΣ σελ. 2671 κλπ.)

Το 1953 και 1954 δεν έγινε Γ.Σ. της Συνομοσπονδίας (Σ. 1955, σ. 285).

Η.Γ.Σ. του 1955

Το 1955 η Γ.Σ. της Συνομοσπονδίας συνέρχεται στις 21/11/1955 και συζητά πολύ αξιόλογα θέματα (Σ. 1955, σ. 283 και 302. Αναλυτικά ΦΣ 3095 και επόμενες). Έλαβαν μέρος 75 από τις 110 Ενώσεις.

Αξιόλογα βασικά θέματα:

- Συνεταιριστικές προμήθειες.
- Συγχρονισμός, συμπλήρωση και τροποποίηση του συνεταιριστικού προγράμματος.
- Θέματα Πανελληνίου Αγροτοσυνεταιριστικού Συνεδρίου.
- Συνεταιριστική Εκπαίδευση και Σχολικοί Συνεταιρισμοί.
- Ίδρυση Εταιρειών α) για παραγωγή αζουτούχων λιπασμάτων β) για ζάχαρη γ) για τυπογραφία.
- Ίδρυση Αγορών για την τυποποίηση και διαπραγμάτευση των γεωργικών προϊόντων.

- Απολογισμός ετών 1952, 1953, 1954 και προϋπολογισμός 1955.

- Τροποποιήσεις καταστατικού.

- Εκλογές.

- Σχέσεις Συνεταιρικών Οργανώσεων, Υπουργείου Γεωργίας και Α.Τ.Ε.. Στο θέμα αυτό, ο Δ/ντής Ι. Αφεντάκης κατάληξε να προτείνει τη δημιουργία Κεντρικού Συμβουλίου στο Υπουργείο της Γεωργίας υπό την προεδρία του Υπουργού, με συμμετοχή εκπροσώπων Συνομοσπονδίας και Α.Τ.Ε., για να εξετάζονται από κοινού τα προβλήματα του αγροτικού κόσμου και να καθορίζεται κοινό πρόγραμμα που και η εφαρμογή του θα επιδιώκεται από κοινού.

Επίσης ζήτησε να δημιουργηθεί στην Α.Τ.Ε. κοινό Συμβούλιο για τις Υπηρεσίες Αγροτικής Πίστωσης, Συνεταιρισμών και Τεχνικής για την από κοινού μελέτη των προβλημάτων και χρησιμοποίηση των πιστώσεων. (Σ. 1955, σ. 302).

Στις εκλογές ψηφίστηκαν και μετά από την κατανομή αξιωματών συγκροτήθηκαν:

Για το Δ.Σ.

- Π. Ρούσσος (Ευβοίας), Πρόεδρος - Αθ. Μανσόλας (Αταλάντης), Α' Αντιπρόεδρος
- Α. Μιχαηλίδης (Σερρών), Β. Αντιπρ.

Και ως σύμβουλοι οι :

Π. Νταής (Ηγουμενίτσας) - Γ. Παπαδόπουλος (Καρδίτσας) - Ι. Διαμαντόπουλος (Λαοίσης) - Αθ. Μπάρλος (Λεβαδειάς) - Β. Αντωνιάδης (Πατρών) - Μ. Νικούλης (Θεσσαλονίκης) - Κ. Μουρατίδης (Βερροίας) - Ν. Μανιακουδάκης (Μεσσαράς) - Ε. Δημητρώσης (Αττικής-Μεγαρίδος) - Ι. Ιωαννίδης (Κοζάνης)

Ως Εποπτικό Συμβούλιο:

Δημ. Κόκκινος (Λαμίας), Προϊστάμενος - Ν. Δεληγιάννης (Τριφυλίας-Πυλίας), Αναπληρωτής

Και Σύμβουλοι:

Ι. Ψωμάς (Άρτας) - Ι. Μαυρίδης (Αξιουπόλεως) και Ε. Μανουσαρίδης (Εδέσσης). (Σ. 1955, σ. 303).

- Όσοι επιθυμούν να κατατοπισθούν γενικότερα για την τότε θέση των Συνεταιρικών Οργανώσεων, τα προβλήματα, τις επιτυχίες, τη στάση των διαφόρων παραγόντων, κλπ. πρέπει να μελετήσουν όλο το αναλυτικό ρεπορτάζ στη Φ.Σ., τεύχος Δεκ. 1955 με πλούσια χρήσιμα στοιχεία.

- Ελπίδα - σκέψη για κατασκευή κτιρίου (Οίκου Συνεργασίας των Κεντρικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων) για συστέγαση βλ. Σ. 1954, σ. 180).

Η ΚΥΔΕΠ

Η Κ.Υ.Δ.Ε.Π. είναι στην ουσία η κεντρική οικονομική συνεταιριστική οργάνωση (με ουσιαστική σύνδεση με την ΠΑ.ΣΕ.ΓΕ.Σ.) παρά την απόσπαση βαθμιαία από αυτήν των εργασιών καπνού (Σ.Ε.Κ.Ε.), προμηθευτικών εργασιών (Σ.Π.Ε.), ελαίου (Ελαιουργική) και οίνων (Οινική) και την ύπαρξη της Κ.Σ.Ο.Σ. (σουλτανίνα), της Συκιικής (για τα σύκα) και των διαφόρων ημικρατικών και κρατικών Οργανισμών για άλλα προϊόντα.

Οι σκοποί της είναι ευρύτατοι (όπως διατυπώνονται στο καταστατικό της). Βλ. και στο Υποκεφ. Β για τη νομοθεσία που την αφορά.

Το 1951 με το Ν. 1705 μεταβιβάζονται στις Ενώσεις οι σιταποθήκες της ΚΕΠΕΣ που έγιναν με κρατήσεις στις συγκεντρώσεις.

Διοικητικά:

Η Γ.Σ. της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. γίνεται κατά κανόνα σε ημερομηνίες κοντινές με τη Γ.Σ. της Συνομοσπονδίας (για συντονισμό και επαφές αντιπροσώπων Ενώσεων).

Το 1952 η Γ.Σ. συνήλθε τον Ιούλιο. Το έτος αυτό η Κ.Υ.Δ.Ε.Π. έχει 90 μέλη όλα τα μέλη της είναι Ενώσεις γεωργικών συνεταιρισμών, εκτός από ένα που είναι η Κοινοπραξία Συνεταιρισμών Οργανώσεων ορυζοπαραγωγών Φαναρίου - Ηγουμενίτσας. Τα μέλη της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. περιλαμβάνουν 4740 γεωργικούς συνεταιρισμούς με 486.450 περίπου συνεταιίρους. Ο συνολικός αριθμός των ψήφων όλων των μελών κατά τη συνέλευση ήταν 265. Στην συνέλευση αντιπροσωπεύτηκαν 76 ενώσεις γεωργικών συνεταιρισμών μέλη της με συνολικό αριθμό ψήφων 240.

Τα θέματα που περιελάμβανε η ημερησία διάταξη αναφέρονταν κυρίως στον απολογισμό και τον έλεγχο των εργασιών της ΚΥΔΕΠ κατά τα έτη 1949 και 1950. Τα άλλα θέματα αφορούσαν τον καθορισμό των ορίων δανεισμού της ΚΥΔΕΠ, τροποποιήσεις του οργανισμού για το προσωπικό της και του κανονισμού της λειτουργίας της, εκλογή μελών διοικητικού και εποπτικού συμβουλίου κτλ.

Κυρίως τη συνέλευση την απασχόλησε η λογοδοσία του διοικητικού συμβουλίου. Τη γενική εισήγηση επάνω στο θέμα αυτό την έκανε ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου της ΚΥΔΕΠ Γ. Καραγκιόζης. Ακολούθως ο Διευθυντής της ΚΥΔΕΠ, Ι. Καραγεωργίου, αφού ανασκόπησε διαφωτιστικά τη γεωργοοικονομική κατάσταση, που μέσα στα πλαίσιά της, όπως είναι φυσικό, κινήθηκε η ΚΥΔΕΠ, έκανε διεξοδικό απολογισμό του έργου της και ανάπτυξε αναλυτικά την εξέλιξη των εργασιών της κατά τα υπόλοιπα έτη 1949 και 1950.

Κατόπιν ανακοινώθηκαν στη συνέλευση κατά σειρά η έκθεση της εποπτικής υπηρεσίας της Α.Τ.Ε. αναφορικά με τον έλεγχο των εργασιών της ΚΥΔΕΠ κατά το 1949, η έκθεση του εποπτικού της συμβουλίου και οι απαντήσεις των συμβούλων της ΚΥΔΕΠ, διοικητικού και εποπτικού, επάνω στην έκθεση ελέγχου της εποπτικής υπηρεσίας.

Όπως γράφει ο Σ. 1952, σελ. 118:

«Από τη διεξοδική συζήτηση που ακολούθησε, και όπου έλαβαν μέρος πολλοί σύνεδροι, διαπιστώθηκε ότι η Κοινοπραξία άπλωσε τη δράση της σε πολλές κατευθύνσεις και μπόρεσε να επιβληθεί σταθερά ως κορυφαία οικονομική συνεταιριστική οργάνωση των αγροτών. Τα αποτελέσματα από τη δράση της αναγνωρίστηκε ότι ήταν αξιόλογα, μόλο που συνάντησε μεγάλες δυσκολίες, που κατά πολύ εξουδετέρωσαν το έργο της ως οργανισμού προστασίας ορισμένων γεωργικών προϊόντων μεγάλης σημασίας.

Τελικά η συνέλευση σχεδόν με παμφηφία ενέκρινε τον απολογισμό των εργασιών της ΚΥΔΕΠ και τους ισολογισμούς των ετών 1949 και 1950, καθώς και τον προϋπολογισμό του 1952.

Ακολούθως, αφού εγκρίθηκαν και τα άλλα υπηρεσιακά θέματα έγινε από τη συνέλευση εκλογή νέων μελών διοικητικού και εποπτικού συμβουλίου.

Το Διοικητικό και το Εποπτικό Συμβούλια

Το Διοικ. Συμβούλιο της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. (μετά την κατατομή αξιωματών) συγκροτήθηκε το 1952, ως εξής:

Πρόεδρος Γ. Καραγιωδής, Αντιπρ. Α' ο Αθ. Μανσόλας, Αντ. Β' ο Σπ. Πουλόπουλος και Σύμβουλοι οι : Γ. Χατζόπουλος, Παν. Νταής, Γ. Παπαδόπουλος, Ε. Δημητρέσης, Γ. Νικολούδης, Παν. Τοκμακίδης, Κ. Σαφλέκος, Παρ. Παπαϊωάννου, Ν. Μανιακουδάκης, Βεν. Ζερβέας.

Το Εποπτικό συγκροτήθηκε:

Ν. Δεληγιάννης (Προϊστάμενος) - Σπ. Καλιάγρας (Αναπληρ. Πρ.).

Και σύμβουλοι οι: Ι. Ψωμάς, Θ. Παπαπαναγιώτου, Π. Βουδούρης. Σ. 1952, σ. 132 και ΦΣ 1952, σ. 2343.

Ανασύνθεση των Συμβουλίων το 1953 με βάση τον νέο νόμο της Κυβερνήσεως (ΦΣ 1953, σ. 2608).

Το 1955 (Μάρτιος) γίνεται Γ.Σ. της ΚΥΔΕΠ με παρουσίαν υπουργών κλπ. Έκθεση πεπραγμένων 1951-1954 από πρόεδρον Π. Ρούσσοσ και αναλυτικά από Δ. Μακρόπουλον. Εμπόδια από διεθνείς και εσωτερικές συνθήκες. Υποβοηθητική ομιλία Υπουργών Γεωργίας (Δεβαντήν, Κάβδαν) και Διοικητήν Α.Τ.Ε. (Χ. Μητρέλιαν).

Εκλογή νέων Δ.Σ. και Ε.Σ. (ΦΣ 1955, σ. 2935)

- Νέα Γ.Σ. της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. έγινε στις 27/11/55. Βασικά θέματα η έκθεση δραστηριοτήτων (προστασία προϊόντων σιτάρι, μπαμπάκι, ρύζι, πατατόσπορος, χαρούπια) κατασκευή μεγάλων αποθηκευτικών χώρων (Πειραιά, Θεσσαλονίκη κλπ.), η αποχώρηση του Δ/ντή Ι. Καραγεωργίου για λόγους υγείας (διατηρήθηκε ως Οικονομικός Σύμβουλος) και η εκλογή στη θέση του Διευθυντή του υποδιευθυντή Δημητρ. Μαυροπούλου. Αναλυτικά βλ. ΦΣ 1954, σ. 3149.

Εκλογές και κατανομή αξιωματών:

Π. Ρούσσοσ (Ευβοίας), Πρόεδρος - Αθ. Μανσόλας (Αταλάντης), Α' Αντιπρόεδρος - Α. Μιχαηλίδης (Σερρών), Β' Αντιπρόεδρος.

Σύμβουλοι οι:

Και για τη γενική συνέλευση της ΚΥΔΕΠ σημειώνομε ότι διαπιστώθηκε μεγάλη πρόοδος στη διεξαγωγή των εργασιών της. Ιδίως ο έλεγχος της λογοδοσίας και η σχετική διαδικασία για την έγκρισή της έγιναν στην εφετινή συνέλευση πολύ συντομότερα, πάντοτε όμως εμπειριστατωμένα και ευσυνείδητα. Αν μάλιστα το πνεύμα αυτό του αδρού και συγκεντρωτικού ελέγχου, χωρίς πλατυασμούς και περιττές αναλύσεις, αναπτυχθή περισσότερο με συστηματικά μέτρα, τότε θα εξασφαλιστούν στη γενική συνέλευση περιθώρια για αποδοτικότερη εργασία, χωρίς να υστερήση όμως καθόλου το έργο της ως κεντρικού οργάνου ελέγχου. Είναι και αυτό ένα από τα ενδιαφέροντα και σοβαρά συνεταιριστικά μας ζητήματα που χρειάζεται με πνεύμα συγχρονισμένο και ενήμερο της τωρινής μορφής του αγροτικού μας Συνεργατισμού. Πολύ θα θέλαμε να ακούγαμε επάνω και σ' αυτό τη γνώμη των αρμοδίων και ειδικών συνεταιριστών μας (τονίζει το κείμενο).»

Π. Νταής (Ηγουμενίτσας), Γ. Παπαδόπουλος (Καρδίτσης), Ι. Διαμαντόπουλος (Λαρίσης), Αθ. Μπάρλας (Λεβαδείας), Β. Αντωνιάδης (Πατρών), Μ. Νικούλης (Θεσσαλονίκης), Κ. Μουρατίδης (Βερροίας), Ν. Μανιακουδάκης (Μεσσαράς), Ε. Δημητρέσσης (Αττικής-Μεγαρίδος), Ι. Ιωαννίδης (Κοζάνης).

Εποπτικό Συμβούλιο: Προϊστάμενος Δημ. Κόκκινος (Λαμίας), Αναπλ. Προϊστ. Ν. Δεληγιάννης (Τριφυλίας). Σύμβουλοι οι Ι. Ψωμάς (Άρτας), Ι. Μαυρίδης (Αξιουπόλεως), Ε. Μανουσαρίδης (Εδέσσης). (Σ. 1955, σ. 303).

Οι εργασίες της ΚΥΔΕΠ

Οι εργασίες της ΚΥΔΕΠ, έχουν πια περίπου τυποποιηθεί και για το λόγο αυτό δεν γίνεται εδώ λεπτομερέστερη αναφορά. Για τους ειδικούς ερευνητές δίδονται στη συνέχεια χρήσιμες παραπομπές κατά εργασίες (βασική παρατήρηση ότι οι εργασίες γίνονται σε συνεργασία με τις Ενώσεις, συνεπώς βλ. στοιχεία και στο Υποκεφ. ΣΤ).

- Γενική έκθεση για δραστηριότητα της: Βλ. κείμενο Ι. Μακρόπουλου Σ. 1955 (πανηγ. τεύχος), σ. 137.
- Για δημοτηριακά: Βλ. Σ 1951, σ. 87 - Σ. 1952, σ. 99 (για συγκέντρωση 1950 και 1951) - Σ. 1952, σ. 100 (αιτήματα, αποφάσεις για συγκέντρωση 1952) - Σ. 1954, σ. 135 (για συγκέντρωση σιτηρών 1954).
- Σιταποθήκες ΚΕΠΕΣ και ΚΥΔΕΠ: Βλ. κείμενο Ι. Κανέλλου στο Δ/ΑΤΕ τ. 93.
- Για βαμβάκι: Σ. 1953, σ. 172 - Σ. 1954, σ. 134 (για συνεταιρική διαχείριση) - Σ. 1958, σ. 5 (για βαμβακοκαλλιέργεια 1945, 1957 κείμενο Χριστόπουλου).
- Για ορυζοκαλλιέργεια: Στροφή των αγροτών, σε μερικές περιφέρειες, στην καλλιέργεια αυτή. (Βλ. Σ. 1951, σ. 18). - Ίδρυση Κοινοπραξίας Ορυζοπαραγωγών Ηπείρου, εγκαίνια ορυζοεργοστασίου (Σ. 1952, σ. 16). - Συγκέντρωση ρυζιού 1950 και 1951 (Σ. 1952, σ. 140, κείμενο Σίδερη). - Σ. 1954, σ. 135.
- Για εργασίες 1947-1957 βλ. κείμενο Φραγκιαδάκη Σ. 1958, σ. 137.
- Η δραστηριότητα της ΚΥΔΕΠ για τα χαρούπια: Σ. 1951, σ. 42-45 - Για εργασίες 1947-1953 βλ. κείμενο Γ. Σμυρνιώτη, Σ. 1953, σ. 173.
- Η δραστηριότητα για τα βαλανίδια: Βλ. Σ. 1951, σ. 120.
- Για τον πατατόσπορο: Βλ. αναλυτικά Σ. 1954, σ. 25.
- Για την ελαιοπαραγωγή: Βλ. ΦΣ σ. 656.

Η Κ.Σ.Ο.Σ.

Κοινοπραξία Συνεταιριστικών Οργανώσεων (Ενώσεων και Συνεταιρισμού) για την συγκέντρωση της σουλτανίνας (Κρήτη - Πελοπόννησος). Ευρύτατος ο σκοπός της αλλά ειδικευμένη η δραστηριότητά της στη σουλτανίνα:

Οι σκοποί της αναγράφονται ευρύτατοι στο καταστατικό της.

Δίδονται στη συνέχεια στοιχεία για τη δραστηριότητα της από το 1940/41 έως 1951/52: Βλ. και στο Υποκεφ. Β για την νομοθεσία που την αφορά.

Παραγωγή, συγκέντρωση και τιμαί ασφαλείας σταφίδας σουλτανίνας περιόδων 1940/41 - 1951/52

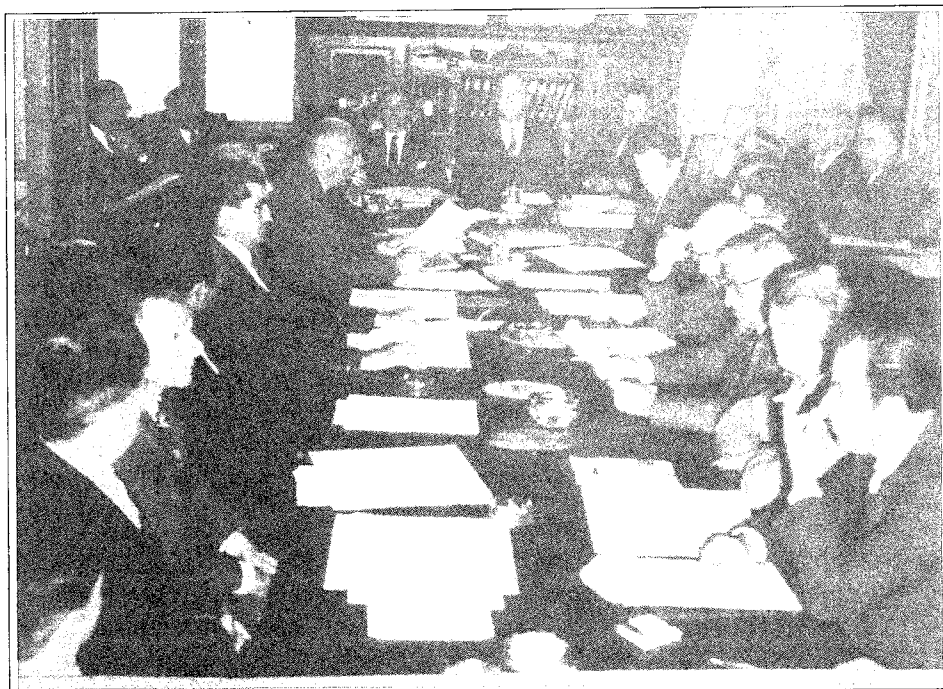
Σταφιδική περίοδος	Παραγωγή (τόννοι)	Μέση τιμή ασφαλείας μεταπολεμικές (δρχ.)	Συγκεντρωθ. ποσότης υπό Κ.Σ.Ο.Σ. (τόννοι)	Τρόπος συγκέντρώσεως
1940/41	27.064	...	25.488	Υποχρεωτική συγκέντρωση (και αδιαθέτων υπολοίπων 35/40)
1941/42	19.615	...	13.350	Υποχρεωτική " "
1942/43	19.205	...	12.805	Υποχρεωτική κατά ποσοστόν
1943/44	15.717	...	586	Υποχρεωτική κατά περιφέρειας
1944/45	8.000	...	2.432	Προαιρετική συγκέντρωση
1945/46	7.600	1.226	1.345	" "
1946/47	18.000	1.650	14.961	" "
1947/48	24.000	2.300	18.892	" "
1948/49	25.000	2.750	11.833	" "
1949/50	36.000	2.900	13.369	" "
1950/51	37.000	3.500	2.191	" "
1951/52	24.000	4.080	2.670	" "

Ανάλυση κατά τόπους της γενομένης συγκέντρώσεως σουλτανίνας υπό συνεταιρικών οργανώσεων εντολή της Κ.Σ.Ο.Σ. (σε ομάδες)

Συνεταιρικές Οργανώσεις	1950/51	1951/52
1.- Ένωσις Γ. Συν/σμών Κορινθίας	7.103	425
2.- Ένωσις Γ. Συν/σμών Νεμέας	154.703	33.469
3.- Ένωσις Σουλτανοπαραγωγών Βόχας	476	-
4.- Σταφιδική Ένωσις Κιάτου	53.269	15.369
5.- Ένωσις Γ. Συν/σμών Ξυλοκάστρου	34.636	25.750
6.- Συν/σμός πωλήσεως Σουλτανίνας Γαστούνης	128.491	122.010
7.- Σταφιδική Ένωσις Χανίων	286.222	750.715
8.- Ένωσις Γεωργ. Συν/σμών Ρεθύμνης	93.362	88.675
9.- Ένωσις Γεωργ. Συν/σμών Μυλοποτάμου	21.421	130.847
10.- Ένωσις Γεωργ. Συν/σμών Ηρακλείου	20.907	143.748
11.- Ένωσις Γεωργ. Συν/σμών Μεσσαράς Μοίρες	70.907	70.898
12.- Σταφιδικός Συν/σμός Σητείας	678.312	496.098
13.- Ένωσις Γεωργ. Συν/σμών Ιεράπετρας	159.018	207.785
Σύνολον	1.708.827	2.085.789

Στοιχεία αναλυτικά για τις εργασίες κλπ. της Κ.Σ.Ο.Σ. βλ.:

- Για 1950/51 και προηγούμενα, αναλυτικό κείμενο Σερβάκη. Σ. 1951, σ. 32, 35, 87, 88.
- Για 1940/41 έως 1951/52 βλ. Σ. 1952, σ. 23 και Σ. 1953, σ. 134.
- Για 1953/54 Σ. 1954, σ. 67, 178.
- Για 1954/55 Σ. (πανηγ. τ.) σ. 139, 142.

Από τις εργασίες της ΣΕΚΕ.

Η Σ.Ε.Κ.Ε.

Ο σκοπός της αναγράφεται στο καταστατικό της. Βλ. και στο Υποκεφ. Β για την νομοθεσία που την αφορά

Για την περίοδο 1947-1950 βλ. σε προηγούμενες σελίδες.

Για την Ε συνέλευση της Σ.Ε.Κ.Ε. βλ. ΦΣ. 1951, σ. 2156.

Το 1951 ο Σ. κάνει ευρύτερες σκέψεις γύρω από τις σύγχρονες εκδηλώσεις του Συνεργατισμού (Σ. 1951, σ. 25) και στη συνέχεια δημοσιεύει (επαινετικά) την αξιολογική προσφώνηση του Γεν. Δ/ντή Σ.Ε.Κ.Ε. Β. Πλαντζή προς τους εκπροσώπους του Γαλλικού Μονοπωλίου Καπνού (Βλ. Σ. 1951, σ. 25, 26).

- Το πρόβλημα του καπνού γενικότερα και τον ειδικό ρόλο της Σ.Ε.Κ.Ε. εξετάζει ο ειδικός Μιλτ. Τζαννίδης. Σ. 1952, σ. 58.

- Για τη Γ.Σ. του 1952 βλ. ΦΣ 1952, σ. 2343.

- Ανασκόπηση του έργου της Σ.Ε.Κ.Ε. έως το 1952 βλ. στο Σ. 1952, σ. 133. Αναφέρεται στις δύσκολες συνθήκες που δημιουργούν οι αντιδράσεις. Και τονίζει.

«Το δύσκολο αυτό δρόμο πέρασε και περνά ακόμη η Σ.Ε.Κ.Ε., αλλά με όλες τις δυσκολίες προχωρεί θαρραλέα και σταθερά και σημειώνει αξιόλογες προόδους. Αυτό μαρτυρεί και ο απολογισμός των εργασιών της κατά το 1951-52.

Αν θεωρήσει κανείς συνοπτικά το ως τα τώρα έργο της Σ.Ε.Κ.Ε., θα διαπιστώσει, νομίζουμε, ότι για να επιτελέσει την αποστολή της επιδίωξε να πραγματοποιήσει όσο μπορούσε καλύτερα τον ακλόνητο σκοπό:

Να κατορθώσει κατά ένα κάπως αξιολογικό βαθμό να επιδρά η ίδια ρυθμιστικά στην καπναγορά προς όφελος των καπνοπαραγωγών και της Χώρας, πάντα βέβαια μέσα στα όρια που της επιτρέπουν τα μέσα της, οι περιστάσεις και οι δυνατότητές της. Εδώ κυρίως ενδιαφέρει η συγκράτηση των τιμών και η βελτίωσή τους, με βάση πάντα τις τιμές της διεθνούς αγοράς, η φυσιολογική απορρόφηση των καπνών, η ανάπτυξη των εξαγωγών και η εξασφάλιση κάθε δυνατής πρωτοβουλίας κατά την τοποθέτηση των καπνών μας στο εξωτερικό. Είναι γνωστό ότι υπό την πίεση των ισχυρών καπνοβιομηχανικών επιχειρήσεων του εξωτερικού, που είναι οι κυριότεροι αγοραστές των καπνών μας, ένα σημαντικό μέρος του ιδιωτικού καπνεμπορίου έχει χάσει την πρωτοβουλία του και έχει περιοριστή στη διεξαγωγή αγορών για λογαριασμό τους, πράγμα που κάνει αποκλειστικούς ρυθμιστές της τύχης των καπνών μας τους ισχυρούς πελάτες μας. Βέβαια, τα έργα αυτά ανήκουν στο Κράτος και υπερβαίνουν κατά πολύ τη δύναμη της Σ.Ε.Κ.Ε. Αλλά οι περιστάσεις δεν επιτρέπουν

αργοπορία και έτσι η συνεταιριστική οργάνωση ανέλαβε η ίδια το ρόλο αυτό, με την πεποίθηση ότι το Κράτος, όπως γίνεται και σε άλλες καπνοπαραγωγικές χώρες, δε θ' αργήσει να πάρει την πρωτοβουλία και να κάμει το χρέος του.

Με την επιτέλεση όμως του βασικού της σκοπού η Σ.Ε.Κ.Ε. δημιουργεί αυτόματα μια γενικότερης σημασίας δυνατότητα για την προστασία του καπνού. Διαμορφώνεται η ίδια στο κατάλληλο όργανο που μπορεί να το χρησιμοποιήσει το Κράτος, όταν χρειάζεται και δεν υπάρχει άλλο αρμόδιο όργανο με δημόσιο χαρακτήρα, για ν' ασκήσει συστηματικά και ολοκληρωμένα την πολιτική του για την προστασία του καπνού, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις που ακολουθεί προς το παρόν η Σ.Ε.Κ.Ε. για τη μερική έστω ικανοποίηση της οικονομικοκοινωνικής αυτής ανάγκης.

Η εξέλιξη των εργασιών της Σ.Ε.Κ.Ε. για την πραγματοποίηση των σκοπών της, όπως προκύπτει από τον τελευταίο απολογισμό της 1951-52, διακρίνεται ειδικότερα στα ακόλουθα τρία στάδια (δίδει τα στοιχεία αναλυτικά).

Και τονίζει με αισιοδοξία:

«Το νέο στάδιο του έργου της Σ.Ε.Κ.Ε. βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη. Η Σ.Ε.Κ.Ε. θα μπορέσει ασφαλώς, με το θάρρος και τη σύνεση που τη διακρίνει, να το διανύσει με επιτυχία και με ικανοποιητικά αποτελέσματα, γιατί και η οργάνωσή της είναι τώρα αρτιότερη και αδιάκοπα βελτιώνεται, και η πείρα της είναι μεγαλύτερη, και η εμπιστοσύνη του καπνοπαραγωγικού κόσμου προς αυτή είναι αμέριστη και ακλόνητη».

- Νεότερη καπνική επισκόπηση, όπου γίνεται λόγος για την πρόσφατη εξέλιξη με στοιχεία από τη ρυθμιστική παρέμβαση της Σ.Ε.Κ.Ε., και χρήσιμες υποδείξεις βλ. Σ. 1953, σ. 55. (7ο Ισολογισμός Σ.Ε.Κ.Ε. 1953, βλ. Σ. 1953, σ. 158).

Για τη Γ.Σ. του 1953 βλ. ΦΣ 1953, σ. 2607. Απόφαση για καταβολή πρόσθετου τιμήματος στα καπνά 1947 και 1948 που επώλησε η Σ.Ε.Κ.Ε. Καταβολή σε είδος (υφάσματα, ραπτομηχανές) που εισήχθησαν με ανταλλαγές από Αν. Γερμανία. Εξαιρείται το έργο της.

- Με την δημοσίευση του νέου Ν.Δ. 2575/1953 περί συστάσεως Κυβερνητικής Επιτροπής Καπνού και σχετικά με Οργανισμό Καπνού ο Σ. 1953, σ. 159 επικρίνει την αντιδραστική διάταξη που επιτρέπει στον Καπνικό Οργανισμό να ιδρύσει Α.Ε. με σκοπούς παρόμοιους με της Σ.Ε.Κ.Ε. Και στη συνέχεια (σ. 161 του 1953), δίνει στοιχεία για το έργο της Σ.Ε.Κ.Ε. από την ίδρυσή της έως τότε με βάση τα στοιχεία των Απολογισμών της.

Και καταλήγει:

«Η Σ.Ε.Κ.Ε. έχει αναλάβει ένα δύσκολο και επίπονο έργο. Οι ενθαρρύνσεις που είχε ήταν ομολογουμένως συγκινητικές, αλλά λιγοστές και ανίσχυρες. Οι αντιρρήσεις για τη σκοπιμότητα του έργου της έντονες. Οι αντιδράσεις αμείλικτες και καταθλιπτικές. Μόνη ενθάρρυνση για να τολμήσει να το αναλάβει είχε από τη δύναμη του Συνεργατισμού και τη συνείδηση για το δίκαιο και λογικό του σκοπού που ζητούσε να πραγ-

ματώσει. Με όλες όμως τις δυσκολίες που αντιμετώπισε, προχώρησε ικανοποιητικά και με επιτυχία στο έργο της. Δικαίωσε την ύπαρξή της και απόδειξε την εξαιρετική αξία του Συνεργατισμού για τη λογικότερη και δικαιότερη οργάνωση της οικονομίας. Το παράδειγμά της στερεώνει και δυναμώνει το κύρος του συνεταιριστικού θεσμού και τον βοηθεί να στερεώσει την εμπιστοσύνη και την αγάπη του λαού.»

- Στη Γ.Σ. Φεβρουαρίου 1954 αντιμετωπίζεται η παραίτηση του προέδρου Αλ. Μπαλιατζή (ο οποίος εκλέγεται για τις υπηρεσίες του Επίτιμος ισόβιος πρόεδρος) με προσωρινή αντικατάσταση από Ι. Αφεντάκη. Με αύξηση των μελών του Δ.Σ. εκλέγονται οι ειδικοί Γρ. Γρηγοριάδης και Αθ. Τριανταφύλλης. Στοιχεία για το έργο της από Β. Πλαντζή (ΦΣ 1954, σ. 2686, 2713).

Για τη Γ.Σ. Νοεμβρίου 1954 βλ. ΦΣ 1954, σ. 2879 με επιθέσεις «εγκύρων κύκλων» και αναλυτική απάντηση της ΣΕΚΕ. Στοιχεία από εργασία, εμπόδια, προόδους.

- Δημιουργείται πρόβλημα στη χρηματοδότηση της Σ.Ε.Κ.Ε. από τις πιστώσεις καπνεμπορίου που δινόταν μέσω της Α.Τ.Ε. Αναλυτικά για το όλο θέμα των πιστώσεων της Α.Τ.Ε. στις συνεταιριστικές οργανώσεις βλ. στο Υποκεφ. Ζ. Έτσι η χρηματοδότηση Σ.Ε.Κ.Ε. αναλήφθηκε από Τράπεζα του εμπορικού τομέα με αξιόλογη οικονομική επιβάρυνσή της.

- Άλλα στοιχεία για το έργο της Σ.Ε.Κ.Ε.:

Κείμενο Μιλτ. Τζαννίδη. Σ. 1954, σ. 102.

Εργασίες Σ.Ε.Κ.Ε. 1953/54. Σ. 1954, σ. 175.

Ισολογισμός 1954. Σ. 1954, σ. 166-ΦΣ σ 2874.

Αναλυτικό κείμενο Βασ. Πλαντζή. Σ. 1955, (πανηγ. τ.), σ. 145.

Εργασίες Γεν. Συνελεύσεως 1955 βλ. Σ. 1955, σ. 303 και ΦΣ 1955, σ. 3150. Πρόεδρος της Σ.Ε.Κ.Ε. (ο κ. Γρηγοριάδης) εξαιρεί τον ρόλο της Σ.Ε.Κ.Ε. και του Γεν. Δ/ντή της Β. Πλαντζή. Στοιχεία για πρόοδο.

*ΣΕΚΕ: Συνεταιριστικά, πολιτικά και άλλα αρμόδια στελέχη
σε καπνική σύσκεψη το 1948.*

Η ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΗ

- Για τη δεύτερη Γ. Συνέλευση της Ελαιουργικής, με γενικότερα σοβαρά θέματα για ανάπτυξη της δραστηριότητάς της βλ. αναλυτικά Σ. 1951, σ. 126. Μεταξύ των άλλων γίνεται έκθεση για το πρόγραμμά της και για την επίθεση των ελαιοεμπορικών κύκλων εναντίον της ανάθεσης στην Ελαιουργική από το Κράτος της συγκέντρωσης ελαίου για διανομή στο κοινό με το Δελτίο, όπως αποφάσισε, κατ' αρχήν, η Κυβέρνηση, για οφέλεια παραγωγών και καταναλωτών. Δυστυχώς οι εμπορικές αντιδράσεις περιέκλειαν το πρόγραμμα παρά την καλήν εκτέλεσιν και τις διαμαρτυρίες Συνομοσπονδίας και Ελαιουργικής (βλ. ΦΣ 1952, σ. 2177 και 2190, 2206, 2261).

- Στις 17/12/52 έγινε η τρίτη Γ.Σ. της Ελαιουργικής (Σ. 1953, σ. 10). Μεταξύ των θεμάτων η δύσκολη εργασία της καταπολέμησης του δάκου της ελιάς (με στοιχεία) για λογαριασμό του Κράτους (που την έχει αναθέσει για δεύτερο χρόνο στην Ελαιουργική και τις Ενώσεις), η συγκέντρωση του λαδιού για λογαριασμό του Κράτους, το κατασκευαζόμενο δίκτυο ελαιοδεξαμενών και οι εγκαταστάσεις στην Ελευσίνα για εξευγενισμό του λαδιού, η ευρύτατη συμμετοχή σε άλλες Οργανώσεις εσωτερικού και εξωτερικού. Δίνονται ευρύτατες εξουσιοδοτήσεις στο Δ.Σ. για δανεισμούς και για εγκαταστάσεις για την εφαρμογή του προγράμματος, για αντασφάλιση μεταφορών και αποθηκεύσεων. Γίνεται διεύρυνση της δραστηριότητάς της και στην βρώσιμη ελιά.

Γίνεται μερική ανανέωση του Δ.Σ. και του Ε.Σ.

- Κατά το 1953 αντιδραστικές οι αποφάσεις της Κυβερνήσεως. Η συγκέντρωση ανατέθηκε στην Α.Τ.Ε. που θα το αγοράζει το λάδι όταν η τιμή πέφτει κάτω από την τιμή ασφαλείας των 14.000 δρχ.

Η Γ.Σ. της Ελαιουργικής του Σεπτεμβρίου 1953 διατύπωσε τα αιτήματα για λάδι και ελιές (αναλυτικά βλ. Σ. 1953, σ. 160 και ΦΣ 1954, σ. 2777).

- Το καλοκαίρι του 1954 η Α.Τ.Ε. προκηρύσσει διαγωνισμό για την ίδρυση 4 εργοστασίων κονσερβοποίησης ελαιών πρασίνων για εξαγωγές. (Αγριά Βόλου, Στυλίδα, Άμφισσα, Αγρίνιο) με χρηματοδότηση Α.Τ.Ε. από κεφάλαια επενδύσεων (ΦΣ 1954, σ. 2777).

- Το 1954 η Γ.Σ. στις 29/11/54. Θέματα - εργασίες βλ. Σ. 1954, σ. 179. Μεταξύ των άλλων, η παραλαβή-αποθήκευση διακίνηση του ελαιολάδου που εξαγοράστηκε από την Α.Τ.Ε. για λογαριασμό του Κράτους το 1953/54, η επεξεργασία και τυποποίηση λαδιών στις εγκαταστάσεις της Ελευσίνας (με εξαγωγές στο εξωτερικό), η παραγωγή σαπουνιών και η διάθεση τους (και μέσω των Ενώσεων), οι προσπάθειες για προστασία των φαγώσιμων ελιών (με βοήθεια Κράτους και Α.Τ.Ε.) με επιστημονική κατεργασία τους και εξαγωγές, η χρηματοδότηση της από Κράτος για ίδρυση 4 κονσερβοποιείων ελιάς στο Βόλο, Στυλίδα, Αγρίνιο, Άμφισσα. Επίσης συμπλήρωση δικτύου ελαιοδεξαμενών και μεγέθυνση των εγκαταστάσεων της Ελευσίνας και των Ενώσεων, καταπολέμηση δάκου.

Ακόμα εξουσιοδότηση ώστε με συνεργασία με άλλες Κεντρικές Οργανώσεις να αγορασθεί κατάλληλο οικόπεδο για συστέγασή τους.

Εκλέγονται Δ.Σ. οι: Ι. Ζουρίδης, Πρ. Χατζηνευστρατίου, Αθ. Βραδής, Στ. Παρασκάκης, Σπ. Μπαλτάς, Νικ. Κατσαράκης, Ανδρ. Αναστασίου.

Στο Εποπτικό οι : Παν. Τροιζής, Σπ. Ιωαννόπουλος, Π. Αλιφερόπουλος. (Βλ. και ΦΣ 1954, σ. 2882).

- Για το 1955 βλ. κείμενο του προέδρου Ι. Ζουρίδη για τη δράση της Ελαιουργικής στον τομέα του ελαιολάδου και των βρώσιμων ελιών, σε συνεργασία με μνημονευόμενες εκεί Ενώσεις Σ. 1955 (πανηγ. τ.), σ. 154.

Γενικά κατά την περίοδο (από την ίδρυσή της) γίνεται - παρά τις αντιδράσεις - ένα μεγάλο σε έκταση έργο (και μάλιστα με δημιουργία εγκαταστάσεων ως βάσης για τις συγκεντρώσεις και γενικά τις εργασίες της) με την πρωτοβουλία μαχητικότητα, κλπ. του Προέδρου Ι. Ζουρίδη που ασκεί προσωπική ουσιαστικά διεύθυνση (ακόμα και με παρεμπόδιση ύπαρξης εκεί άλλων συνεταιριστών με οντότητα στις εργασίες της Ελαιουργικής).

Βλ. κείμενο Κ. Σιδερή και φωτογραφίες για τις εγκαταστάσεις της στην Ελευσίνα με αφορμή επίσκεψη των σπουδαστών της Συνεταιριστικής Εκπαίδευσης. (Ελαιο-δεξαμενές, ραφιναρία) ΦΣ 1954, σ. 2861.

Βλ και στο Υποκεφ. Β για την νομοθεσία που αναφέρεται στις δραστηριότητές της.

Η ΟΙΝΙΚΗ

Μετά την ίδρυσή της (29/9/49) έγινε η πρώτη Γ.Σ. (βλ. Σ. 1950, σ. 15).

- Το 1951 η Γ.Σ. έγινε τον Μάιο 1951. Κύριο θέμα το αίτημα για απορρόφηση των μεγάλων αποθεμάτων κρασιών (περίπου 40.000 τόνοι από τους οποίους 30.000 τ. στα συνεταιρικά οινοποιεία), διευκόλυνση εξαγωγών, απόσταξη, και άλλα προ-στατευτικά μέτρα.

Δείγματα και ελπίδες για δραστηριοποίηση της (Σ. 1951, σ. 71) η οποία όμως πραγματοποιείται πολύ αργά για διάφορους λόγους. Βλ. και ΦΣ 1951, σ. 1045.

Βλ. και στο Υποκεφ. Β για την νομοθεσία τη σχετική με τις δραστηριότητες της.

Η Κ.Ε.Υ.Ρ.Υ.

Σκοπός της η κατάρτιση προγράμματος εκτέλεσεως υδατικών έργων και εντατικής εκμετάλλευσης των ρεόντων και υπογείων υδάτων δι' αρδεύσεις προς βελτίωση και αύξηση της γεωργικής παραγωγής. Η εκτέλεση μικρών υδατικών και παραγωγικών έργων εις την ύπαιθρον δια λ/σμόν των μελών της ή άλλων Συνεταιρικών Οργανώσεων ή κτηματιών των οποίων αι ιδιοκτησίαι παρεμβάλλονται εις την περιοχίν των παραπάνω έργων και χωρίς την σύμπραξιν τους θα ματαιωνόταν η εκτέλεσις των έργων.

Για το καταστατικό της, τους σκοπούς και το προβληματικό από την αρχή (ίδρυση 1949) έργο της (αφού στο ίδιο αντικείμενο άρχισε ανάμιξη του Κράτους) με 2 σύγχρονα γεωτρύπανα που της προμήθευσε η Αμερικανική Αποστολή, για την έλλειψη πείρας στη χώρα μας βλ. αναλυτικά Σ. 1953, σ. 60.

Στη Γ.Σ. του 1953 έγινε εκλογή νέων Δ.Σ. και Ε.Σ. και δόθηκε εξουσιοδότηση να μελετήσουν τη δυνατότητα λειτουργίας της ή την εκκαθάριση-διάλυση. (Σ. 1953, σ. 60).

Η διάλυση αποφασίστηκε στη Γ.Σ. του 1954 (ΦΣ, σ. 2650).

Κείμενο για το ιστορικό της και τη διάλυση της το 1954 βλ. στο Σ. 1954, σ. 69 και 109 από τον Β. Τρίχο. Μεγάλη η ευθύνη του Κράτους. Αφού στο γενικότερο έργο των Συνεταιρικών Οργανώσεων μελλοντικά (με την υποχώρηση του Κρατισμού) πρέπει να είναι και το σοβαρό έργο των αρδεύσεων, πρέπει να μελετηθεί το παραπάνω σχετικό κείμενο για γνώση και καθοδηγητική πορεία.

Η ΣΠΕ

Η ίδρυση το 1949 έγινε με τις νομικές κλπ. αντιδράσεις του κράτους (Υπ. Γεωργίας-ΑΤΕ) που αναφέραμε σε προηγούμενες σελίδες. Βλ. και στο Υποκεφ. Β κάθε εποχής.

Το 1950 δεν έγιναν εργασίες. Διορισμός ως Γεν. Δ/ντή του Β. Καραμάνου από τον Δεκέμβριο 1950.

Το 1951 η Γ.Σ. ασχολήθηκε κυρίως με τα οργανωτικά θέματα. Σ. 1951, σ. 112, ΦΣ 1951, σ. 2076. Για τα πρατήρια Συνεταιρισμών βλ. ΦΣ 1951, 2126.

Το 1952 (7/12/52) η τρίτη Γ.Σ. της Σ.Π.Ε. (βλ. αναλυτικά Σ. 1953, σ. 43 και σ. 127 και ΦΣ, σ. 2402). Σχετικά με τις εργασίες της σημειώνεται η μεγάλη αγοραστική καχεξία του αγροτικού κόσμου με αποτέλεσμα τον περιορισμό των εργασιών των Συνεταιρικών Πρατηρίων. Χαλάρωση συνεργασίας Ενώσεων και Κ.Υ.Δ.Ε.Π. (που την διαδέχθηκε η Σ.Π.Ε. στον τομέα αυτό) με δυσκολία διαθέσεως των ειδών (από είδη της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. ή νέες αγορές της Σ.Π.Ε.). Ανεπαρκή τα κεφάλαια. Δανειοδότηση από Α.Τ.Ε. με εγγύηση Κ.Υ.Δ.Ε.Π. (που της απόσπασε και προσωπικό). Υποκατάστημα στη Θεσσαλονίκη. Δίδονται στοιχεία από τις εργασίες της στο Σ. 1953, σ. 43. Μετά τον Φεβρουάριο 1952 αποχώρηση του Β. Καραμάνου και ανάληψη της Δ/σεως από Ανδρ. Σιβρόπουλο.

Το 1953 συνεχίστηκαν οι δύσκολες προσπάθειες για την οργάνωση και σταθεροποίηση, την χρηματοδότηση από Α.Τ.Ε. με εγγύηση της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. Στοιχεία για εργασίες της και δυσκολίες στην ρευστοποίηση των αποθεμάτων της. Κύκλος εργασιών 1952 δρχ. 15.650 εκατ. δρχ. έναντι 11.885 το 1951.

Η 4η Γ.Σ. έγινε στις 20/7/1953.

Εκλέχτηκε νέο Διοικητικό Συμβούλιο από πρόσωπα ευρύτερου κύκλου (και Α.Τ.Ε.) για τη δραστηριοποίησή της:

Ι. Αφεντάκης (Πρόεδρος), Αν. Δομέστιχος, Διον. Πετρουτζής (Α' Αντιπρ.), Παν. Παπαλουκάς, Βασ. Πλαντζής (Εντετ. Σύμβουλος), Ευαγ. Βανδαλός, Γ. Καραγκιόζης, Θεοφ. Παπαπαναγιώτου, Νικ. Κουνινιώτης (Β' Αντιπρ.). Η σύνθεση του Συμβουλίου από Δ/ντές Α.Τ.Ε. και άλλους ειδικούς δείχνει τις δυσκολίες αλλά και την προσπάθεια για δραστηριοποίησή της. Ελεγκτές οι Ευρ. Τζουμέρτης και Δημ. Μακρόπουλος (Σ. 1953, σ. 127. ΦΣ 1953, σ. 2570).

Και το 1954 επίθεση κερδοσκοπικών κύκλων εναντίον της Σ.Π.Ε. και γενικότερα των Συνεταιρικών Οργανώσεων. Δημοσιεύσεις στη Ναυτεμπορική και Βραδυνή. Τακτική προέδρου Εμπορικού Συλλόγου Πειραιώς για το ζήτημα των σάκων. Αναλυτική ανακοίνωση του προέδρου της Σ.Π.Ε. Ι. Αφεντάκη για πανηγυρική αθώωση από Εφετείο (βλ. αναλυτικά ΦΣ 1954, σ. 2835, 2922, 2956).

Κατά το 1955 δύο Γ.Σ. της Σ.Π.Ε. Η τακτική τον Ιούνιο. Γόνιμη δράση, αξιολογα αποτελέσματα. Υπερνίκηση των παλαιότερων δυσκολιών, κάλυψη ζημιών, περιστάματα επιστρεφόμενα στις Οργανώσεις.

Η έκτακτη Γ.Σ. στις 30 Νοεμβρίου 1955 έγινε για εκλογή νέου Δ.Σ.: Ι. Αφεντάκης (Πρόεδρος), Γ. Καραγκιόζης (Α' Αντιπρ.), Κλ. Κύρκος (Β' Αντιπρ.), Π. Βουδούρης, Χρ. Μπουτακίδης, Παντ. Τοκμακίδης, Δ. Σαραφιανός, Αριστ. Μολυβδάς, Ι. Εμμανουήλ (Σ. 1955, σ. 303).

Αξιόλογο ανακεφαλαιωτικό κείμενο του Ανδρ. Σεβρόπουλου για τις προμηθευτικές εργασίες των Γ.Συνεταιρικών Οργανώσεων και την Σ.Π.Ε. βλ. Σ. 1955 (πανηγ. τ.), σ. 156. Δίδονται αναλυτικά στοιχεία για όλη τη δραστηριότητα της από το 1951. Αξιόλογη η εξέλιξις. Συκοφαντική επιδρομή από μερίδα εμπορικού κόσμου (με μηνύσεις και αθώσεις). Πέρασε τα στάδια της δοκιμασίας.

Είναι κείμενο πολύ καθοδηγητικό για τις αντιδράσεις στο έργο των Συνεταιρισμών (κυρίως των Κεντρικών), για την ανάγκη προσεκτικής και συστηματικής εργασίας και για τους κινδύνους που διατρέχουν τα συνεταιριστικά στελέχη και όσοι βοηθούν τις Οργανώσεις (όπως οι παραπάνω Δ/ντές της Α.Τ.Ε.).

Η ΣΥΚΙΚΗ

Ίδρυση της Συκικής το 1952 μετά τη διάλυση του Γραφείου Σύκων (Ν.Δ. 2167/52). Με το νόμο 2584/1953 μεταβίβαση των αποστειρωτηρίων του στη Συκική. (ΦΣ 1952, σ. 2352). Για το έργο της το 1953, βλ. ΦΣ 1954, σ. 2710.

Αναλυτικό ιστορικό για το συκικό, το Γραφείο Σύκων, το έργο της Συκικής βλ. κείμενο Δ. Θ. Πάνου Σ. 1954, σ. 172. Αξιόλογες οι επιτυχίες της, δίκτυο αποστειρωτηρίων, συνεργασία των παραγωγών. (δίδονται εκεί στοιχεία). Βλ. και στο Υποκεφ. Β για τη νομοθεσία.

Για το έργο της Συκικής κατά το 1954-1955 βλ. Σ. 1956, σ. 45 αναλυτικά. Και ΦΣ 1955, σ. 3018.

ΟΙ ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΕΣ ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Για την ιστορική πληρότητα πρέπει να αναφερθεί το έργο των 2 Κοινοπραξιών Μελισσοκομικών Συνεταιρισμών, η μία με έδρα την Αθήνα (ίδρυση 1949) και η άλλη με έδρα τη Θεσσαλονίκη.

Μεγάλες οι προσπάθειες τους, αξιόλογο το έργο τους μέσα σε δύσκολες πάντα συνθήκες.

ΆΛΛΕΣ ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΕΣ

Υπήρχαν το 1951, με διάφορες νομικές μορφές:

1. Σύνδεσμος των Ενώσεων Συνεταιρισμών Βορειοδυτικής Πελοποννήσου και Νήσων - Έδρα Πάτραι - Ίδρυση 1949 (Αδρανεί)
2. Σύνδεσμος Γεωργικών Συνεταιρικών Οργανώσεων Τριφυλλίας «η Συνεταιρική Πυρηνελαιουργεία» - Έδρα Κυπαρισσία - Ίδρυση 1950
3. Κοινοπραξία Οπωροκηπευτικών Συνεταιρισμών Πατρών - Έδρα Πάτραι - Ίδρυση 1950.
4. Κοινοπραξία Διαχείρισεως Γαλακτοκομικών προϊόντων Συνεταιρισμών Πατρών - Έδρα Πάτραι - Ίδρυση 1951
5. Κεντρική Ένωση ορυζοπαραγωγών Φαναρίου - Ηγουμενίτσας - Έδρα Καναλάκι Πρεβέζης - Ίδρυση 1951.
6. Κοινοπραξία Διαχείρισεως και επεξεργασίας προϊόντων Οπωροκηπευτικών Συνεταιρισμών Αιγιαλείας - Έδρα Αίγιον - Ίδρυση 1949.

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΙΣΤΙΣ

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ - ΓΕΩΡΓ. ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

Στο κεφάλαιο αυτό δεν εξετάζεται όλο το έργο της Α.Τ.Ε., αλλά κυρίως εκείνο που έχει σχέση με τις Συνεταιριστικές Οργανώσεις (θετικά ή αρνητικά)^(*)

Η Διοίκησης της Α.Τ.Ε. - Η σύνθεση του Δ.Σ.

Στην αρχή της περιόδου 1951-1955 Διοικητής στην Α.Τ.Ε. (από το 1946) είναι ο πολιτικός Κ. Βερροϊόπουλος, Υποδιοικητές ο Σωτ. Πετρόπουλος (τ. Δ/ντής της Τεχνικής Δ/σεως Α.Τ.Ε.) και Κ. Τζωρτζόπουλος (τ. Δ/ντής της Δ/σεως Αγροτικής Πίστewς). Οι δύο Υποδιοικητές άριστοι ως στελέχη, με μεγάλη πείρα και διοικητικές ικανότητες (ιδίως ο Στ. Πετρόπουλος), ασφαλίζουν την Α.Τ.Ε., όσο τους είναι δυνατό, τόσο στους τομείς της αρμοδιότητάς τους όσο και γενικότερα (με το κύρος τους στο προσωπικό) από την αρνητική επιρροή όχι απλώς του πολιτικού (διότι και άλλοι πολιτικοί έγιναν Διοικητές αλλά κρατήθηκαν σε υψηλό επίπεδο) αλλά του κομματάρχη Διοικητή, τόσο στα θέματα προσωπικού (αρχικά από το 1946) και στην όλη θητεία του στην Α.Τ.Ε..

Σε ότι αφορά τις σχέσεις Α.Τ.Ε., (της Διοικήσεώς της) με τους Συνεταιρισμούς βλ. στην προηγούμενη περίοδο 1946-1950 και ΦΣ σ. 1475 και σ. 1925.

Αξιόλογο και εκφραστικό για το θέμα της Διοικήσεως της Α.Τ.Ε. και των σχέσεων της Α.Τ.Ε. με τη συνεταιριστική κίνηση είναι το ζωηρό άρθρο του Π. Ρούσσου (Προέδρου της Συνομοσπονδίας) στη Φ.Σ. 1951, σ. 1967 (παρόλο που και αυτός ανήκε κομματικά στην ίδια πολιτική παράταξη).

Με την ευκαιρία που η νέα Κυβέρνηση ζήτησε και τη γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου σχετικά με την πολιτεία του Διοικητή Κ. Βερροϊόπουλου, ο Θ. Τζωρτζάκης εκθέτει (και πάλι) τις βασικές απόψεις της συνεταιριστικής κινήσεως σε ότι αφορά την Α.Τ.Ε., την ανεξαρτησία της και τις σχέσεις Α.Τ.Ε. - Συνεταιρισμών (Σ. 1951, σ. 1) και τονίζει ιστορικά το πρόβλημα: Εκθέτει δε τα προσόντα που πρέπει να έχει ο Διοικητής που θα προτείνει το Διοικ. Συμβούλιο της Α.Τ.Ε. στην Κυβέρνηση.

Την κατάσταση που υπάρχει στην Α.Τ.Ε. και τη διαμάχη μεταξύ του κομματιζόμενου Διοικητή Κ. Βερροϊόπουλου και των στελεχών της Συνομοσπονδίας βλ. Υποκεφ. Α και ΣΤ/1.

Το καλοκαίρι του 1951, έπειτα από καθυστέρηση στη λήψη αποφάσεως και με την επιμονή των 5 αντιπροσώπων των αγροτών στο Δ.Σ. της Α.Τ.Ε., εκλέγεται από το Δ.Σ. ως Διοικητής της Α.Τ.Ε. ο παλιός πολιτικός (συνδεδεμένος με τον Ν. 602 περί Συνεταιρισμών του 1914/15, ως Γεν. Γραμ. τότε του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας), αγροτιστής και συνεταιριστής και τ. Υπουργός Αλεξ. Μυλωνάς και ως Υποδιοικητής (για νέα θητεία) ο Κ. Τζωρτζόπουλος. (Παρέμεινε ο Α' Υποδιοικ. Σωτ. Πετρόπουλος). Τελικά η Κυβέρνηση ενέκρινε την εκλογή τους και ανέλαβαν καθήκοντα από Ιούλιο 1951. Βλ. σχετικό κείμενο Σ. 1951, σ. 73 που επικροτεί τον τρόπο εκλογής και εξαίρει την προσωπικότητα του Αλ. Μυλωνά και σ. 87. (Βλ. ΦΕΚ 71/1951 και ΦΣ 1951, σ. 2077 και 2063).

(*) Για το όλο έργο της Α.Τ.Ε. βλ. τους ετήσιους αναλυτικούς απολογισμούς της και τα βιβλία Αριστ. Ν. Κλήμη τα σχετικά με αυτή. Επίσης βλ. στο Υποκεφ. Β για τη νομοθεσία που την αφορά. Καθώς και στο Υποκεφ. ΣΤ/1 για σχέσεις Α.Τ.Ε.-Συνεταιρισμών, κλπ.

Το 1952 γίνεται εκλογή νέων αντιπροσώπων στο Δ.Σ. της Α.Τ.Ε. (ΦΣ 1952, σ. 2177) κατά Γεωργ. Δ/τα (Π. Ρούσσος, Γ. Καραγκιόζης, Ν. Νταής, Ν. Καλαπόδης, Ι. Ζουρίδης).

Το 1953 με τις νέες κυβερνητικές μεταβολές αναπτύσσονται νέες επεμβατικές κομματικές δραστηριότητες και στην Α.Τ.Ε. (βλ. και παραπάνω στο Υποκ. ΣΤ/1) έπειτα από επιθέσεις αντιδραστικών κύκλων και δημοσιεύματα εφημερίδων.

Οι 9 Δ/νται όλων των υπηρεσιών της Α.Τ.Ε. υποβάλλουν στη Διοίκηση υπόμνημα για τους κινδύνους από την φημιολογούμενη υπαγωγή των Δ/σεων Συνεταιρισμών και Τεχνικής στο Υπουργείο Γεωργίας, με σοβαρά επιχειρήματα (18.1.53). Ο Διοικητής Α. Μυλωνάς το υιοθετεί και το υποβάλλει στο Υπουργείο Γεωργίας (Υπουργός Α. Αποστολίδης), πράγμα το οποίο δυσχεραίνει την Κυβέρνηση. Τα επιχειρήματα του υπομνήματος αυτού (για το πρόβλημα που συχνά επαναφέρεται από διάφορους κύκλους για αποδυνάμωση της Α.Τ.Ε.) βλ. ΦΣ 1953, σ. 2444.

Σχετικά με διατάξεις περί Α.Τ.Ε. που είχαν υποβληθεί στη Βουλή από την Κυβέρνηση τον Μάρτιο 1953 για ψήφιση βλ. εκτενή φωτισμένη αναφορά και δημοσιογραφική κριτική του Θ. Τζωρτζάκη στο Σ. 1953, σ. 33.

Τελικά ψηφίζεται ο Ν. 2359/1953 (Φ.Ε.Κ. 79), με περιεχόμενο αντιδραστικό σχετικό με την Α.Τ.Ε. και τις Συνεταιριστικές Οργανώσεις που τροποποιήθηκε σύντομα με νέο Ν.Δ. 2555/53. (βλ. Σ. 1953, 127). Κριτική αναλυτική βλ. ΦΣ 1953, σ. 2475. Τα κείμενα των νόμων βλ. ΦΣ 1953, σ. 2491 και 2587.

Σύμφωνα με τους νόμους αυτούς - σε ότι αφορά τη Διοίκηση και το Δ.Σ. της Α.Τ.Ε.:

Ορίζεται νέα σύνθεση Δ.Σ. (βλ. Σ. 1953, σ. 181).

Απομακρύνεται ο Διοικητής Αλ. Μυλωνάς και ο Υποδιοικητής Σωτ. Πετρόπουλος. Καθήκοντα του Διοικητή (υπό τύπον μάλλον ερευνητή - ελεγκτή, με απόσπαση) ανατίθενται στον Αντιπρόεδρο του Συμβουλίου Επικρατείας Χαρ. Μητρέλια. Προσωρινός Διοικ. ήταν ο Π. Αναγνωστόπουλος (βλ. Σ. 1953, σ. 63, 64, 79 και ΦΣ σ. 2494, 2497). Γεν. Δ/ντής ορίζεται ο Χ. Πολυχρονιάδης. Εγκύκλιό του με ευχές της Α.Τ.Ε. προς τον Έλληνα αγρότην και τις Συνεταιρικές Οργανώσεις με διαβεβαιώσεις βλ. Σ. 1954, σ. 15. Βιογραφικά τους βλ. ΦΣ σ. 2497.

Για διάφορες επιθέσεις εναντίον Α.Τ.Ε. (και παραλλήλως εναντίον Συνεταιρισμών) βλ. και στα Υποκεφ. Β και ΣΤ/1. Και ΦΣ 1953, σ. 2613 για εξωφρενικές προτάσεις να συγχωνευθούν οι Κεντρικές Συνεταιρικές Οργανώσεις στην Α.Τ.Ε. για να μπορέσει αυτή να επιζήσει μετά την κάποιαν μείωση των επιτοκίων χορηγήσεων της που αποφάσισε η Κυβέρνηση(!)

Έπειτα από τους νόμους 2359/53, 2555/53 και το Δ. 17/10/53 (ΦΕΚ 306/1953) ακολουθείται νέα διαδικασία για την εκλογή μελών Δ.Σ. της Α.Τ.Ε. (αντιπροσώπων αγροτών κατά κλάδους παραγωγής), διαδικασία πολύπλοκη και δαπανηρή (βλ. Σ. 1954, σ. 31 και ΦΣ, σ. 2625). Κατόπιν αυτού εκλέγονται και διορίζονται τα μέλη του Δ.Σ. αντιπρόσωποι των αγροτών.

Η Διοίκηση των Χαρ. Μητρέλια και Χ. Πολυχρονιάδη υπήρξε σεμνή υπηρεσιακή, αλλά βέβαια χωρίς γνώση των προβλημάτων της γεωργίας και του προσωπικού και χωρίς επίλυσή τους.

Τον Μάιο 1955 ο Χαρ. Μητρώλιας - έπειτα και από κάποια σύγκρουση με αριστείες του προσωπικού - ζήτησε από την Κυβέρνηση να αποχωρήσει από τη Διοίκηση και να επανέλθει στα καθήκοντα του του Αντιπροέδρου Συμβουλίου Επικρατείας. Επίσης αποχώρησε ο Γεν. Διευθυντής Πολυχρονιάδης.

Στη Διοίκηση τοποθετείται από τον Ιούνιο 1955 ο παλαιός Διευθυντής και Υποδιοικητής, πολύ αξιόλογος Σωτ. Πετρόπουλος και στην ανασυνιστώμενη θέση Υποδιοικητού (προσωρινά ως Γεν. Διευθυντής) ο Αντ. Μπερνάρης (Βλ. ΦΣ 1955, σ. 2980) Επαινετική υποδοχή του Σωτ. Πετρόπουλου. Βλ. για τις μεταβολές αυτές στο Δ/Α.Τ.Ε., τ. 82. Και ΦΣ 1955, σ. 2980, 3043. Και Σ. 1955, σ. 258. Ο Σ. Πετρόπουλος υπήρξε Διοικητής (έως τον αιφνίδιο θάνατο του) με πολύ επιτυχία.

Βασικές θέσεις σχετικά με το έργο της Α.Τ.Ε. σε σχέση με τις Συνεταιριστικές Οργανώσεις

Πέρα από όσα αναφέρθηκαν παραπάνω στο ΣΤ/1, βασικό είναι το πρόβλημα των σχέσεων της Α.Τ.Ε. και των Συνεταιρισμών στην πιστοδότηση της γεωργίας (Πιστωτικοί Συνεταιρισμοί και γενικότερα Συνεταιρισμοί). Στο Σ. 1952, σ. 85 ο μελετητής Θ. Τζωρτζιάκης αναπτύσσει σε αναλυτικό κείμενο του με τίτλο «Οι Γεωργικοί Συνεταιρισμοί και η αγροτική πίστη» τα ιστορικά στοιχεία και τις πολύτιμες ουσιαστικές απόψεις-υποδείξεις. Βλ. και την Εγκ. Διοικητού ΑΤΕ Αλ. Μυλωνά «η βραχυπρόθεσμος πίστις εις τους Συνεταιρισμούς». Δ/ΑΤΕ τ. 56/1952. Βλ. και το έργο της ΑΤΕ εις τους Συνεταιρισμούς Δ/ΑΤΕ τ. 60/1952.

Λίγο αργότερα τίθεται (το 1954) το βασικό πρόβλημα της χρηματοδότησης των Συνεταιριστικών Οργανώσεων στις εργασίες αγορών και πωλήσεων. Το θέμα αναπτύσσεται στο Σ. 1954, σ. 33 και αφορά βασικά τη χρηματοδότηση της Σ.Ε.Κ.Ε. (έπειτα από τα κυβερνητικά μέτρα που σκοπό είχαν να δυσχεράνουν το έργο της με την επιρροή καιπνεμοπορικών κύκλων). Τονίζει ότι δεν είναι ωφέλιμο ν' ακρωτηριάζεται το έργο της Α.Τ.Ε. και να της αφαιρούνται εργασίες σε όφελος των Εμπορικών Τραπεζών και σε βλάβη αυτής και των Συνεταιριστικών Οργανώσεων.

Βασικές πληροφορίες για το έργο της Α.Τ.Ε.

Ενδεικτικά και κυρίως σε ότι αφορά γενικότερα θέματα:

- Η 25ετία της Α.Τ.Ε. (Βλ. στη συνέχεια ειδική ανάπτυξη).
- Αλιευτική πίστις Φ.Σ., σ. 972.
- Το πρόβλημα των καταθέσεων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και της κατάθεσής τους στην Α.Τ.Ε για εξεύρεση κεφαλαίων με μικρό κόστος. (Βλ. Σ. 1951, σ. 16).
- Κίνηση Συνεταιρισμών, από τον Απολογισμό Α.Τ.Ε. 1950 (Σ. 1951, σ. 48, 84, 105).
- Απολογισμός Α.Τ.Ε. 1951. (Βλ. Σ. 1952, σ. 157, 174, 193). Και Δ/ΑΤΕ τ. 63.
- Για τη βιοτεχνία του ξύλου στο Μέτσοβο, τη σημασία της, το ρόλο Α.Τ.Ε.-Συνεταιρισμών βλ. κείμενο Π. Κασσανδρέα. (Σ. 1951, σ. 93).
- Η ιδέα της αποσπάσεως της Δ/νσεως Συνεταιρισμών και της Τεχνικής Δ/νσεως της ΑΤΕ. Αρνητική θέση Διοικητού ΑΤΕ Αλ. Μυλωνά. Βλ. Δ/ΑΤΕ τ. 62/1953.

Βασικά στατιστικά για την Α.Τ.Ε.: Από την θέση του Αναπληρωτού Προϊσταμένου του Τμήματος Μελετών Στατιστικής της Α.Τ.Ε. που είχε ο γράφων κατά το 1952 είχε ενδιαφερθεί να συγκεντρωθούν τα απαραίτητα στοιχεία και να γίνουν πίνακες που να απεικονίζουν το έργο της Α.Τ.Ε. από το 1945 έως και 1952.

Οι 16 πίνακες που έγιναν αναφερόταν για κάθε χρόνο 1945-1952:

Α) Στους συναλλαγέντες γενικά με την Α.Τ.Ε. από χορηγήσεις, με κατάταξη κατά κατηγορίες προσώπων κατά Γεωγραφικά Διαμερίσματα, (σε απόλυτους αριθμούς και σε εκατοστιαίες αναλογίες).

Β) Σε εκείνους που έλαβαν δάνεια κάθε έτος. (Κατάταξη κατά είδος προσώπων, είδος δανείων, γεωγραφικά διαμερίσματα).

Γ) Σε οφειλόντας δάνεια στην Α.Τ.Ε. στο τέλος κάθε χρόνου (με την ίδια παραπάνω κατάταξη).

Τα πολύτιμα αυτά στοιχεία κοινοποιήθηκαν τότε ευρύτατα στις Υπηρεσίες και σε άλλους ενδιαφερόμενους.

Βλ. σχετικούς πίνακες στο Σ. 1951, σ. 128 και Σ. 1954, σ. 29.

- Απολογισμός Α.Τ.Ε. 1953 και πληροφορίες σχετικά με τη συνεταιριστική κίνηση βλ. Σ. 1953, σ. 74, 93.

- Αποταμίευση και Συνεταιρισμοί (βλ. Σ. 1953, σ. 164).

- Χορηγήσεις Α.Τ.Ε. 1954. (βλ. Σ. 1956, σ. 15).

Άλλα θέματα

- Η γεωργική συνεταιριστική πίστη στην Ευρώπη. Βλ. στο Υποκεφ. ΙΓ' μελέτη του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας.

- Κινητοποίηση των μικρών αποταμιεύσεων από τους Συνεταιρισμούς. Σ. 1952, σ. 175.

- Η χρηματοδότηση των Συνεταιρικών Οργανώσεων από Α.Τ.Ε. Προβλήματα βλ. ΦΣ, σ. 2735.

- Δύο αξιόλογα (και για σήμερα πολύ χρήσιμα) κείμενα του Χρ. Βασματζίδη Δ/ντού Α.Τ.Ε. για την ελεύθερη ιδιωτική επιχείρηση και τους Συνεταιρισμούς βλ. ΦΣ 1954, σ. 2714, 2739. Και Δ/ΑΤΕ τ. 74/1954.

- Η Α.Τ.Ε. και η χρηματοδότηση των Καταναλωτικών Συνεταιρισμών. Ιστορικό και πρόταση «Εποπτικού». Σ. 1954, σ. 114.

- Ρυθμός ρευστοποιήσεως χορηγήσεων Α.Τ.Ε. (Δ/Α.Τ.Ε., τ. 84).

- Προϊκοδότηση Α.Τ.Ε. (Σ. 1954, σ. 151) και αναλυτικά (ΦΣ 1954, σ. 2711, 2849). Από ανακοινώσεις του Προέδρου της Κυβερνήσεως και του υπουργού Συντονισμού Καψάλη για κατ' αρχήν συμφωνία με Αμερικανική Αποστολή.

- Η συμφωνία Α.Τ.Ε. - Συνεταιρισμών για τη διαχείριση λιπασμάτων-εφοδίων. (βλ. Σ. 1954, σ. 183). Και για διάθεση κάτω του κόστους με κάλυψη από το Δημόσιο (Ν.Δ. 3159/1954 και ΦΣ σ. 2871).

- Απολογισμός Α.Τ.Ε. 1954. (βλ. Δ./Α.Τ.Ε., τ. 83).

- Αγροτική πίστις και Συνεταιρισμοί. Παλαιά επιτεύγματα και νέοι σκοποί. Κείμενο Στ. Μακράκη. (Σ. 1955, σ. 116).

- Κονσερβοποιείο Α.Τ.Ε. της Κω. (Δ./Α.Τ.Ε., τ. 85).

- Ισολογισμός Α.Τ.Ε. 1955. (Σ. 1956, σ. 64).

- Η διεύθυνση της αρμοδιότητας των Συνεταιρισμών στην άσκηση του πιστωτικού έργου. (Σ. 1956, σ. 1 και Σ. 1956, σ. 121. για το «συλλογικό δανεισμό» με πολλά στοιχεία από την εφαρμογή, με χρήσιμες υποδείξεις, για καλύτερη εφαρμογή τόσο από πλευράς Α.Τ.Ε. όσο και Συνεταιρικών Οργανώσεων).

- Έργον Α.Τ.Ε. και Συνετ. Οργαν. Ν. Χανίων. Αναλυτική μελέτη - ομιλία Ν. Μετζιδάκη κατά τον εορτασμόν 25ετίας Α.Τ.Ε.

- Η Α.Τ.Ε. και τα μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα δάνεια. (Αρ. Καραβάς). Δ./Α.Τ.Ε., τ. 88/89.

- Η Α.Τ.Ε. οι Συνεταιρισμοί και οι ορεινοί πληθυσμού (Δημ. Χηνόπουλος). Δ./Α.Τ.Ε., τ. 88/89.

- Αναφορές και νεκρολογίες σε στελέχη Α.Τ.Ε.:

Ξαβ. Παπαζούρης ΦΣ, σ. 1462,

Κωνστ. Τζωρτζόπουλος, Σ. 1951, σ. 107 και ΦΣ 1951, σ. 2095,

Παν. Βασιλακόπουλος (βλ. στο Υποκ. ΙΓ),

Στ. Μακράκης Δ./Α.Τ.Ε., τ. 92,

Σωτ. Πετρόπουλος Δ./Α.Τ.Ε., τ. 97,

Γ. Τρακάκης Δ./Α.Τ.Ε., τ. 97.

Η 25ετία Α.Τ.Ε. και τα 40 χρόνια των Συνεταιρισμών

Ιδιαίτερης σημασία και έκτασης γεγονός την περίοδο αυτή, εξαιτίας της Κυβερνητικής πολιτικής που ήταν αντιδραστική για την Α.Τ.Ε. και τους Συνεταιρισμούς, είναι η δραστηριότητα που αναπτύχθηκε για την προβολή του έργου της Α.Τ.Ε. και των Συνεταιρισμών πανελλήνια και κατά τρόπο ουσιαστικό ώστε να υπάρξει ανασταλτική επίδραση στις αντιδραστικές σκέψεις και ενέργειες.

Η δραστηριότητα άρχισε από εγκύκλιο Συλλόγου Α.Τ.Ε. προς τους αντιπροσώπους του στα Υπ/τα Α.Τ.Ε. που υπενθύμιζε την συμπλήρωση 25ετίας του Ιδρύματος και τους συνιστούσε αόριστα να κάνουν τιμητικές εκδηλώσεις. Με αφορμή την εγκύκλιο αυτή απευθύνει την επόμενη επιστολή (Αριθ. Πρωτ. Συλλόγου 4518/7.6.1954):

Αθήναι 7 Ιουνίου 1954

Προς τον Σύλλογον των Υπαλλήλων Α.Τ.Ε.

Ενταύθα

Κύριοι Συνάδελφοι,

Ως γνωρίζετε, κατά το έτος 1950 εξεδόθη η μελέτη μου η αναφερομένη εις την ιστορίαν της Ιδρύσεως της Αγροτικής Τραπεζης.

Παρετέθησαν εις τας σελίδας της μελέτης αυτής τα επιχειρήματα τα οποία διετυπώθησαν από τους πλέον ειδικούς (επιστήμονας, πολιτικούς, αγρότας) επί ήμισυ αιώνα, ως προς την αναγκαιότητα της ιδρύσεως της Αγροτικής Τραπεζης και ετονίσθησαν τα κύρια σημεία του έργου το οποίον θα έπρεπε να αναλάβη

Κατεδείχθη εκεί ότι η ιδρυθείσα διά προικοδοτίσεως Α.Τ.Ε. προήλθε ως ιστορική ανάγκη, από τα πηγαία αιτήματα του αγροτικού κόσμου και την αναγνώριση της αναγκαιότητος, της υπό των πλέον αρμοδίων, παρ' όλας τα φωνασιάς των αντιτιθεμένων εις την ίδρυσιν της, των οποίων αι περί αποτυχίας της ΑΤΕ προβλέψεις παταγωδώς διεψεύσθησαν.

Η ΑΤΕ - παρ' όλων ότι ιδρύθη εις εποχίην γεωργικής κρίσεως και αφοριών και παρ' όλην την επακολουθήσασαν λαίλαπα του πολέμου και των συνεπειών του - επετεύλεσεν έργον τεράστιον, αδιάφορον αν, όπως υποστηρίζεται, θα ηδύνατο να προσφέρει περισσότερα εάν όλοι οι εκάστοτε ισχυροί ηκολούθουν γενικώς κατευθύνσεις τας οποίας θα εκχάραξεν η διαρκής επιτελική μελέτη βάσει αντικειμενικών κριτηρίων.

Δυστυχώς, παρά το επιτελεσθέν έργον, τα προβλήματα της αγροτικής πίστωσης παρουσιάζονται και σήμερα υπό την μορφήν υπό την οποίαν παρουσιάζοντο εις την προ του 1930 εποχίην και ως μη αυταπατώμεθα. Διότι Τράπεζαι χωρίς κεφάλαια-μόνον με γραμμάς και προσωπικών-στηριζόμεναι εις την εκδοτικήν μηχανήν και τας σχετικές με την κυκλοφορίαν μεταπτώσεις τας υποκειμενάς εις ξένας επιρροάς επί την οποίων η φωνή της ΑΤΕ είναι φωνή βοώντος εν τη ερήμω - δεν δύνανται να ασήσουν εσαεί αγροτικήν πίστιν ως «αυτόνομοι οργανισμοί κοινωφελούς χαρακτήρος».

Τα κεφάλαια της ΑΤΕ τα οποία διεψύλαξεν η τιμότης του αγροτικού κόσμου και η επαγρύπνισ των υπηρεσιών της, τα εξημέμισεν η κατοχή και η ορθή γραμμή της ΑΤΕ να εξυπηρετήση το συμφέρον των αγροτών και του συνόλου και ουχι το ιδιόν της δι' αποκρύψεως και αινητοποιήσεως των κεφαλαίων της.

Και σήμερα προβάλλει τεράστιον το θέμα της εκ νέου προικοδοτήσεως της ΑΤΕ. Είναι δε τεράστιον αφού και το θέμα της απλής χρηματοδοτήσεως της εμφανίζεται τόσον δυσχερές. Επί πλέον συζητείται φανερά ή εις τα παρασκήνια, και θέμα της υποστάσεως της ΑΤΕ υπό την σημερινήν τριπτυχον μορφήν της, την κοινωφελή και δημιουργικήν.

Με το να αγνοούμεν ή να αποσιωπώμεν τα θέματα ταύτα νομίζω ότι ζημιώνομεν και τον εαυτόν μας και τον κόσμον τον οποίον εκλήθημεν να υποβοηθήσωμεν όχι ως στενοί υπάλληλοι αλλά ως δημιουργικοί συνεργάται. Και αιδήμια διά της απουσίας μας αφήνεται ο κόσμος αυτός υποχείριος εις επιρροάς όχι πάντοτε ορθάς αι οποίαι κάποτε και αδικώς μας ποτίζουν με προσθέτους πικρίας.

Είναι, νομίζω, ανάγκη διά τα θέματα αυτά να διαφωτισθή η κοινή γνώμη όχι από μεμονωμένας προσπαθείας αλλά συστηματικώς και με συλλογικήν δράσιν διά της επιστρατεύσεως πάντων των δυναμένων να βοηθήσουν σχετικώς συναδέλφων. Είναι ανάγκη να διαφωτισθούν οι πάσης φύσεως αρμόδιοι και επιστήμονες, οι δυνάμενοι εν συνεχεία να συμβάλλουν οπωσδήποτε εις την επιτυχή λύσιν των θεμάτων τούτων και εις την αποκάθαρσιν της ατμοσφαιρας από κάποιον διάχυτον δυσμενή αντιλήψιν. Αλλά χρειάζεται σταυροφορία και προς τα έσω, προς τους τυχόν αγνοούντας την πραγματικήν και βαθύτεραν όψιν των θεμάτων νεωτέρους συναδέλφους.

Διά την διαφώτισιν ταύτην χρήσιμος είναι η προβολή του επιτελεσθέντος υπό της ΑΤΕ έργου, όταν μάλιστα η προβολή γίνεται κατά τρόπο γενικώτερον και εμμέσως κατά την ανάπτυξιν συναφούς τινός θέματος, όπως π.χ. επιτυχώς έπραξεν ο Σύλλογος κατά την αθλοθέτησιν βραβείων διά της Ακαδημίας.

Η διαφώτισις επίσης είναι δυνατόν να γίνη κατά τρόπον πλέον πειστικόν επ' ευκαιρία επετείου τινός διά της αναδρομής εις το παρελθόν. Διότι πείθει περισσότερον η μετά προσοχής προβαλλομένη ιστορία, η εμφάνισις της παλαιάς καταστάσεως, των αιτημάτων του αγροτικού κόσμου και αι γνώμαι των ειδικών αι ακουόμεναι εκ των τάφων των χωρίς συμφέροντα.

Εις τον τομέα τούτον θα ηδύνατο να προσφέρει πολλά ή ως άνω μελέτη μου. Δυστυχώς αυτή είχαν εκτυπωθή εις μικρόν αριθμόν αντιτύπων εκ των οποίων ολίγα μόνον παραμένουν διά κατάλληλον χρησιμοποιήσιν επί τη ευκαιρία της 25ετηρίδος.

Εάν όμως ο Σύλλογος κρίνει ότι το εν αυτή επιμελώς συγκεντρωμένον υλικόν, δύναται να χρησιμοποιηθή γενικώτερον ομού μετ' άλλων καταλλήλων εργασιών, διά την κατάλληλον διαφώτισιν, είμαι πρόθυμος να παραχωρήσω την μελέτην διά δευτέραν έκδοσιν, αφού γίνουν μερικά απαραίτητοι προσθήκαι και αφού τονισθούν ζωηρότερον και καταλλήλως μερικά σημεία σχέσιν έχοντα με την σημερινήν υπόστασιν των διαφόρων θεμάτων τα οποία μας απασχολούν.

Η παραχώρησις θα γίνη άνευ οιασδήποτε αποζημιώσεως μου, υπό τον όρον ότι η έκδοσις θα παρατωθή μέχρι του Σεπτεμβρίου ε.ε και εις επιμελημένην εμφάνισιν.

Εις την παρούσαν μου προβαίνω τόσον κατόπιν της τελευταίας παραγράφου της υπ' αρ. 100 ανακοινώσεως σας όσον και διότι - και κυρίως - πιστεύω ότι τα ειδικά επαγγελματικά συμφέροντα των υπαλλήλων τα οποία εμπροσωπεί ο Σύλλογος είναι αλληλένδετα προς τα θέματα υπάρξεως και ευημερίας του τραπεζιτικού Ιδρύματος του αγροτικού κόσμου της Ελλάδος, διά τα οποία συνεπώς δεν πρέπει να είναι απαιθείς οι υπάλληλοι της ΑΤΕ, προσσαρμοζομένων αναλόγως των συνδικαλιστικών αντιλήψεων επί τη βάσει της ιδιομόρφου υποστάσεως και συνθέσεως του εργοδότη ο οποίος δεν επιδιώκει ίδια συμφέροντα.

Μετά συναδελφικών χαιρετισμών

Αριστ. Ν. Κλήμης

Το Δ.Σ. του Συλλόγου συμπλέει με τις παραπάνω απόψεις και μετά προφορικές συνεννοήσεις (κατά τις οποίες ο Αριστ. Κλήμης έθεσε το ζήτημα ως κοινόν της ΑΤΕ και των Συνεταιρισμών και ως ευκαιρία αναπτύξεως φιλικών σχέσεων ανάμεσα στους δύο παράγοντες με συνεορτασμό των 25 χρόνων της ΑΤΕ και των 40 των Συνεταιρισμών) ο Σύλλογος συνιστά Επιτροπήν διά τον χειρισμόν του θέματος «με πάσαν πρωτοβουλίαν». Στην Επιτροπή μετέχουν ο υποδείξας Αριστ. Κλήμης και ο συνεταριστής γεωπόνος και πρόεδρος του Συλλόγου επί κατοχής Χαρ. Παπαχρήστου και από την άλλη πλευρά ο Απ. Οικονομόπουλος και ο εκπρόσωπος του Συλλόγου Χαρ. Τσαγκαρόπουλος. Το έγγραφον είναι το ακόλουθο:

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Εν Αθήναις τη 9 Αυγούστου 1954

Αριθ. 550

ΠΡΟΣ
ΤΟΥΣ κ.κ. ΧΑΡ. ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΥ
ΑΠΟΣΤ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΝ ΚΑΙ
ΑΡΙΣΤ. ΚΛΗΜΗΝ
Ε Ν Τ Α Υ Θ Α

Κύριοι Συνάδελφοι,

Έχουμε την τιμήν να γνωρίσωμεν υμίν ότι το Διοικητικόν Συμβούλιον του Συλλόγου, απεφάσισε να οργανώση εορτασμόν επί τη συμπληρώσει 25 ετών βίου της Τραπεζής.-

Προς τούτο συνεκρότησε Επιτροπήν εξ υμών και του εκ των μελών του κ. Χαρ. Ι. Τσαγκαροπούλου και παρακαλεί όπως αποδεχθήτε την συμμετοχήν σας και συμβάλητε διά την αρτιωτέραν οργάνωσιν της εορτής.-

Το Διοικητικόν Συμβούλιον αφήνει εις την Επιτροπήν πάσαν πρωτοβουλίαν διά την αρτίαν οργάνωσιν του εορτασμού και διή, διά την συγκιέντρωσιν υλικού προς έκδοσιν αναμνηστικού λευκάματος, διά την οργάνωσιν συγκεντρώσεων και διαλέξεων και εκλογήν των εκ των Συναδέλφων της Τραπεζής καταλλήλων προσώπων ως συνεργατών.-

Το Διοικητικόν Συμβούλιον του Συλλόγου, πάντοτε θα ευρίσκειται πρόθυμον όπως παράσχη υμίν, πάσαν ενίσχυσιν εις το έργον σας.-

Μετά συναδελφικών χαιρετισμών

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
Ν. Βουγιουκλής

Ο ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ
Χ. Τσαγκαρόπουλος

Η Επιτροπή διευρύνθηκε αργότερα και με τον Γεώργ. Οικονομόπουλον (Προσωπάρχην) ως εκπρόσωπον της ΑΤΕ.

Το τεράστιον έργον το οποίο πραγματοποίησε η Επιτροπή δεν είναι δυνατό να εκτεθεί εδώ σε λεπτομέρειες. Περιληπτικά αναφέρεται στο τελικό πρακτικό της Επιτροπής από 21 Μαΐου 1955 που είναι το ακόλουθο:

Π ρ α κ τ ι κ ό ν

Η Επιτροπή διά την 25ετίαν της ΑΤΕ συνελθούσα εις συνεδρίασιν την 21.5.1955 προέβη εις ανακεφαλαίωσιν των μέχρι τούδε επιτευχθέντων και εις διαπιστώσεις και υποδείξεις διά την ολοκλήρωσιν του ανατεθέντος εις αυτήν έργου, ως κάτωθι:

1.- Το όλον θέμα της 25ετίας ΑΤΕ ετέθη αρχικώς διά του από 15.5.54 εγγράφου του Συλλόγου Υπαλλήλων ΑΤΕ προς τους αντιπροσώπους του, επρογραμματίσθη διά της αποφάσεως του Συλλόγου Υπαλλήλων ΑΤΕ (διά της οποίας συνεστήθη η Επιτροπή 25ετίας) και διά της υπ' αριθ. 225/81235 αποφάσεως ΑΤΕ, υπεβηθήθη δε διά σχετικής επιστολής του κ. Δ/ντού Διοικητικού προς τους κ.κ. Δ/ντάς των Υπ/μάτων.

2.- Η Επιτροπή της 25ετίας προγραμματίσθη την όλην εργασίαν εις βασικόν σημείωμά της το οποίον και απεστάλη βραδύτερον υπό του Συλλόγου διά της υπ' αριθ. 33/1.10.1954 ανακοινώσεώς του προς τους τοπικούς αντιπροσώπους του προς συντονισμόν ενεργειών.

3.- Ως εισαγωγή διά την ευρύτεραν πνευματικήν επαφήν επί τη 25ετία απεφασίσθη, υπό του Συλλόγου η έκδοσις και κυκλοφορία της δωρηθείσης εις τον Σύλλογον μελέτης «Ιστορία της ιδρύσεως της ΑΤΕ» του κ. Αρ. Κλήμη. Αύτη απεστάλη εις άπαντα τον πολιτικόν και οικονομικόν κόσμον (ανακοίνωσις Συλλόγου 37/16.10.1954).

4.- Διά της υπ' αριθ. 29/20.9.54 ανακοινώσεως προκηρύχθησαν 50 βραβεία δι' ολιγοσέλιδα κείμενα σχετικά με τας γραμμάς της 25ετίας. Ταύτα απενεμήθησαν διά πρακτικού της συσταθείσης Επιτροπής Κρίσεως.^(*)

5.- Η Ακαδημία Αθηνών προεκήρυξεν, εξ αθλοθεσίας του Συλλόγου, δύο βραβεία διά τας καλλιτέρας μελέτας α) διά την Αγροτικήν Οικονομίαν της Ελλάδος προ και μετά την ίδρυσιν της ΑΤΕ β) διά το πρόβλημα της πλήρους απασχολήσεως εις την ελληνικήν γεωργίαν.

Το πρώτον εκ τούτων απενεμήθη υπό της ολομελείας της Ακαδημίας κατά την συνεδρίασιν της 24.3.1955 εις σχετικήν μελέτην του κ. Αρ. Ν. Κλήμη (ανακοίνωσις Συλλόγου 54/1.4.55).

6.- α) Διά της από 14/12/1954 εγκυκλίου προς τας περιφερειακάς υπηρεσίας της ΑΤΕ και τους Αντιπροσώπους του Συλλόγου εδόθησαν αναλυτικά οδηγία διά την οργάνωσιν τοπικών συγκεντρώσεων εις τα επαρχιακά κέντρα, ίνα επιτευχθή ευρύτερα πνευματική επαφή μεταξύ όλων των τοπικών Αρχών και παραγόντων, αγροτών, Συνεταιρισμών κλπ.

β) Σχετικώς συνετάχθη και εξεδόθη κατάλληλον δσέλιδον το οποίον διενεμήθη εις άπαντας τους προσελθόντας εις τας συγκεντρώσεις.

γ) Ήδη επραγματοποιήθησαν λίαν επιτυχώς άπασαι, σχεδόν, αι συγκεντρώσεις και ανεπτύχθη σημαντική πνευματική επαφή.

δ) Διά τας καλλιτέρας ομιλίας τας γενομένας υπό των εισηγητών εις τας ως άνω τοπικάς συγκεντρώσεις προκηρύχθησαν υπό του Συλλόγου 30 βραβεία τα οποία θα απονεμηθούν υπό της ειδικής Επιτροπής Κρίσεως.

7.- Διά την όλην κίνησιν της 25ετίας εδημοσιεύθησαν εις τον Αθηναϊκόν και επαρχιακόν τύπον πολλά άρθρα, σημειώματα, κλπ., διά των οποίων εγένετο προβολή του έργου της ΑΤΕ.

8.- Ως μία των βασικών επιδιώξεων ετέθη η έκδοσις καταλλήλου Δευκώματος επί τη 25ετία της ΑΤΕ. Η σχετική ύλη διευτώθη, υπό των καθ' έκαστα υπηρεσιών της ΑΤΕ (Δ/γή 225/81235/1954) εγένετο δε επεξεργασία και τελική εμφάνισις ταύτης υπό του τμήματος Μελετών και Στατιστικής, αρχικώς μεν εις ανεπτυγμένην μορφήν (αριθ. πρωτ. 11878/4.2.55) εν συνεχεία δε εις νέαν πλέον συνοπτικήν τοιαύτην εξ 150 δακτυλογραφημένων σελίδων. Το τελευταίον κείμενον διεβιβάσθη εις τον Σύλλογον από 14.4.55 (έγγρ. 33792) διά τα περαιτέρω.

9.- Ήτοι, εν ανακεφαλαιώσει:

α) Εξεδόθη και εκυκλοφόρησεν η «Ιστορία της Ιδρύσεως της ΑΤΕ» ως εισαγωγή εις την όλην πνευματικήν επαφήν διά την 25ετίαν.

β) Προκηρύχθησαν και απενεμήθησαν υπό του Συλλόγου Βραβεία διά συνοπτικά κείμενα σχετικά προς την 25ετίαν.

γ) Οργανώθησαν λίαν επιτυχώς τοπικά συγκεντρώσεις εις τα επαρχιακά κέντρα εις τας οποίας επετεύχθη ευρύτερα πνευματική επαφή.

δ) Απενεμήθη υπό της Ακαδημίας Αθηνών ειδικόν Βραβείον επί τη ευκαιρία της 25ετίας της ΑΤΕ.

ε) Συνετάχθη ειδικόν Δεύκωμα 25ετίας.

στ) Εδημοσιεύθησαν κείμενα εις τον ελληνικόν τύπον και εμνητοποιήθη το γενικώτερον εν-διαφέρον.

ζ) Εδόθη μία ευκαιρία εις τους πνευματικούς ανθρώπους, τους εντός και εκτός της ΑΤΕ, δι' ευρύτεραν πνευματικήν απασχόλησιν, η οποία οπωσδήποτε θα αφήσῃ γενικώτερον επωφελή επίδρασιν.

(*) Η Επιτροπή κρίσεως αποτελέσθη από τους: Δημ. Πάνον (των Συνεταιρισμών), Χαρ. Παπαχρήστου (της Αγροτικής Πίστεως), Χρυσ. Τσαπαλήρα (της Τεχνικής Δ/σεως) και τον Αριστ. Κλήμη και Χαρ. Τσαγκαρόπουλο (της Επιτροπής 25ετίας).

Κατάθεση στεφάνου στη μνήμη των πεσόντων υπαλλήλων της ΑΤΕ (τιμητική εντοιχισμένη πλάκα με τα ονόματά τους στην είσοδο Κεντρικού ΑΤΕ)

10. - Διά την ολοκλήρωσιν της όλης προσπάθειάς απαιτείται:

α) Η έκδοσις του Λευκώματος της 25ετίας το οποίον έχει παραδοθη εις τον Σύλλογον και εις το οποίον αποδίδομεν κεφαλαιώδη σημασίαν.

β) Εν συνεχεία η οργάνωσις της τελικής Συγκεντρώσεως εν Αθήναις η οποία, ως επιστέγασμα των συγκεντρώσεων των επαρχιών, δέον να προσλάβη την απαιτουμένην επισιμότητα.

γ) Η απονομή των βραβείων διά τας καλλιτέρας ομιλίας εις τας τοπικάς Συγκεντρώσεις.

δ) Η περαιτέρω αξιοποιήσις όλου του συγκεντρωθένος υλικού (βραβευθέντα κείμενα, τοπικά ομιλίας, προσφωνήσεις εις τοπικάς συγκεντρώσεις, επιστολαί προσωπικοτήτων, δημοσιεύματα γενομένα εις τον τύπον, κλπ.).

11.- Η Επιτροπή θέτουσα υπ' όψιν του Συλλόγου τον ανωτέρω λίαν συνεπτυγμένον απολογισμόν πεπραγμένων της, έχει την ελπίδα ότι θα ολοκληρωθή το αρξάμενον έργον εκ του οποίου αι ωφέλειαι (έμμεσοι και έμμεσοι, ευρύτεραι πνευματικάι και στενωτέραι συνδικαλιστικάι) υπήρξαν αξιόλογοι και δύνανται να καταστούν ιδιαίτερος σημαντικάι εάν καταστή πεποίθησις διά τον Σύλλογον (αλλά και διά την ΑΤΕ) ότι δεν αρκεί να κάμη κανεις έργον χρήσιμον αλλά και οφείλει να το εμφανίξη καταλλήλως διά το τελικόν καλόν και του ιδρύματος της ΑΤΕ και των τόσον εξυπηρετουμένων υπ' αυτού συμφερόντων του αγροτικού κόσμου και της όλης ελληνικής οικονομίας.

12.- Δι' ότι πλέον εξαρτάται από αυτά, τα μέλη της Επιτροπής θα ευρίσκονται ευχαρίστως εις την διάθεσιν του Δ.Σ. του Συλλόγου, εις τον οποίον ανήκει η περαιτέρω πρωτοβουλία διά την ολοκλήρωσιν της προσπάθειάς.

Επαινετικά για την παραπάνω πρωτοβουλία του Συλλόγου βλ. ΦΣ 1954, σ. 2829. Χαρακτηριστικό για το πνεύμα συνεργασίας που χρειαζόταν ανάμεσα στην ΑΤΕ και τις συνεταιριστικές οργανώσεις βλ. κείμενο Χαρ. Παπαχρήστου (που ήταν και Γεν. Γραμματέας της Ομοσπονδίας Συλλόγων Γεωπόνων) στη ΦΣ 1955, σ. 2812.

Η τελευταία παράγραφος του πρακτικού αφορά κυρίως την διστακτικότητα (τελικά άρνηση) του Διοικητού στο να πρωτοστατήσει για τον εορτασμό στην Αθήνα (με ομιλία του, προσκλήσεις στα μέλη της Κυβερνήσεως κλπ.) διότι ε γνώριζε ότι οι αντιλήψεις της Κυβερνήσεως δεν ήταν υπέρ της ΑΤΕ και των Συνεταιρισμών (και αυτό το πρόβλημα φαίνεται ότι επέδρασε στο να ζητήσει την επαναφορά του στο Συμβούλιο Επικρατείας).

Για την ιστορική αλήθεια πρέπει να σημειωθεί ότι και το Δ.Σ. του Συλλόγου, μετά την επάνοδο του Σωτ. Πετρόπουλου ως Διοικητού και την άμβλυσιν των κακών κυβερνητικών διαθέσεων, δεν προχώρησε στην αξιοποίηση του αξιόλογου υλικού που του παραδόθηκε από την Επιτροπή. Τα αξιόλογα ολιγοσέλιδα κείμενα που βραβεύτηκαν είναι τα επόμενα σύμφωνα με το πρακτικόν της Επιτροπής και την 5/1.6.1955 ανακοίνωσιν του Συλλόγου:

Η κατάταξις εντός εκάστης κατηγορίας γίνεται κατ' αλφαβητικήν σειράν συγγραφέως: (Τονίζεται η πνευματική κινητοποίηση που αναπτύχθηκε μόλις δόθηκε κάποια δυνατότητα. Παρόμοια πνευματική κίνηση έγινε και αργότερα επί Διοικήσεως Ν. Χριστοδούλου).

1. Τυχόντα βραβείου μετά χρηματικού επάθλου 1.000 δραχμών έκαστον.

- 1) Ι. Βουργίδης - Αλ. Παπάς - Υπάλληλοι ΑΤΕ - Το αρθρευτικό έργο Κορυτιανής Θεσπρωτίας.
- 2) Δημ. Γάζελας - Υπάλληλος ΑΤΕ Μυτιλήνη - Η παραγωγική δράσις της ΑΤΕ εν τη νήσω Λέσβω (ομού μετ' ομιλίας εις συγκέντρωσιν 25ετίας ΑΤΕ εν Μυτιλήνη).
- 3) Μάριος Δικαιάκος - Υπάλληλος ΑΤΕ Μεσσήνη - Η συμβολή της ΑΤΕ και των Συν/κών Οργανώσεων εις την αξιοποίησιν της περιοχής Μεσσηνίας.
- 4) Κ. Ευνουχίδης - Υπάλληλος ΑΤΕ Κέρκυρα - Το έργον της ΑΤΕ εις την εισαγωγή και διάδοσιν γεωργικών φαρμάκων.
- 5) Μιχ. Ευστρατιάδης - Συνεταιριστικός Υπάλληλος, Αθήναι - Η οργάνωσις της Κτηνιατρικής Περιθάψεως εν τη περιφερεία Πιερίας κατά τα έτη 1936-1940.
- 6) Μήτσος Καρατσος - Αγρότης Μαγκανιακό Μεσσηνίας - Το χωριό ασυνεταιρίστο και συνεταιρισμένο.
- 7) Ιωάν. Μανουράς - Υπάλληλος ΑΤΕ Μεσολόγγιον - Η λαμπρή ιστορία και αι επιδιώξεις ενός αρίστου Συν/σμού.
- 8) Ανδρέας Παληκίρας - Υπάλληλος ΑΤΕ Ηγουμενίτσα - Τα ιχθυοτροφεία Σαγιάδος και ο Αλιευτικός Συνεταιρισμός.
- 9) Γεώργ. Παλμετάκης - Συνεταιριστικός Υπάλληλος, Καλλονή Κρήτης - Γεωργικαί Συνεταιριστικαί κατακτήσεις και Αγροτική Τράπεζα.
- 10) Βασ. Παπαγεωργίου - τ. Επιθεωρητής Δημοτικής Εκπαιδεύσεως Βραχυνεία Πατρών - Μία 40ετία συνεταιριστικής προσπαθείας και η Α.Τ.Ε.
- 11) Οδυσ. Παπαδημητρίου - Υπάλληλος ΑΤΕ Αθήναι - Η ΑΤΕ παρά τας διαταγάς του κατακτητού ενισχύει τους πυροπαθείς.
- 12) Κων. Ταμβακλής - Υπάλληλος Τραπεζης Ελλάδος, Βαθύ Σάμου - Η Σάμος και η Αγροτική Τράπεζα: Ένωσις Οινοποιητικών Συν/σμών.
- 13) Δημ. Ταραντίνος - Υπάλληλος ΑΤΕ, Αθήναι - Ταμείον Αμύνης Οινοπαραγωγής Λευκάδος.
- 14) Μ. Τσώλης - Υπάλληλος ΑΤΕ, Αγρίνιον - Αξιοποίησις θερινών βοσκοτόπων εν Ακαρνανία.
- 15) Φ. Φραγογιαννόπουλος - Υπάλληλος ΑΤΕ Καλάμαι - Η συμβολή της ΑΤΕ εις το συγκοπαραγωγικόν πρόβλημα (ομού μετ' ομιλίας του εις συγκέντρωσιν 25ετίας ΑΤΕ εν Καλάμαις).
- 16) Δημ. Χηνόπουλος - Υπάλληλος ΑΤΕ, Αθήναι - Χαρακτηριστικαί πραγματοποιήσεις διά της δασικής πίστεως.

2. Τυχόντα βραβείου μετά χρηματικού επάθλου 500 Δραχμών έκαστον

- 1) Σπυρ. Βεργουδάκης - Συνεταιριστικός Υπάλληλος Μεσολογγίου - Η περιφέρεια Μεσολογγίου.
- 2) Π. Βρακάς - Χρ. Σκρέτης - Υπάλληλοι ΑΤΕ, Καλάμαι - Τί απέδωσε ένας καλός Συνεταιρισμός στη περιφέρεια Καλαμών.

- 3) Κ. Δαλιάνης - Υπάλληλος ΑΤΕ, Κιάτον - Στιμάγκα. Το χωριό υπόδειγμα Κορινθίας.
- 4) Αριστ. Καλής - Υπάλληλος ΑΤΕ, Φλώρινα - Ένας Συνεταιρισμός στην ακριτική Πρέσπα.
- 5) Νικ. Καραγιαννάκος - Υπάλληλος ΑΤΕ, Κυπαρισσία - Ένας σταθμός.
- 6) Στ. Κυριακάκης - Συνεταιριστικός Υπάλληλος, Ρέθυμνον - Ομού διά: α) Ψυγεία Παγοποιεία Ενώσεως Ρεθύμνης & β) Οινοποιείον Ρεθύμνης.
- 7) Δημ. Παπαδημητρίου - Υπάλληλος ΑΤΕ, Ελευθερούπολις - Ένας πλούσιος απολογισμός εις Ελευθερούπολιν.
- 8) Ιωάν. Παπαλεβέντης - Υπάλληλος ΑΤΕ, Ξάνθη - Συνεταιρισμός Αλιέων Βιστωνίδας και Βιστωνικού κόλπου.
- 9) Κων. Παπαστεργίου - Τελειόφ. Πολυτεχνείου, Αθήναι - ΑΤΕ και Συνεταιρισμοί, οι μεταλλάτται της γεωργίας μας.
- 10) Λυσ. Παπαστεφάνου - Υπάλληλος ΑΤΕ, Ζάκυνθος - Το Κράτος και η ΑΤΕ εις τας συμμοριοπλήκτους περιφερείας.
- 11) Κων. Σιδεράς - Συνεταιριστικός Υπάλληλος, Αθήναι - Ομού διά τα 4 κείμενα α) Μεσόγειος, β) ΑΣΠΡΟ, γ) ΡΕΑ και δ) Ελαιουργική.
- 12) Δημ. Φίλης - Αγρότης, Πιτσά Κορινθίας - Το χωριό Πιτσά της Κορινθίας.
- 13) Χρ. Κατζημυχάλης - Συνεταιριστικός υπάλληλος, Κομοτινή - Η ευεργετική επίδρασις της συνεταιριστικής ιδέας και του έργου της ΑΤΕ εις Ροδόπην.
- 14) Εμμαν. Χουρδάκης - Υπάλληλος ΑΤΕ, Σητεία - Αποτελέσματα δράσεως ΑΤΕ και Συνεταιρισμών εις Σητείαν.
- 15) Μιχ. Ψαλλάκης - Υπάλληλος ΑΤΕ, Ηράκλειον - Παραγωγικά και κοινωφελή έργα στην ελληνική ύπαιθρο.
- 16) Κων. Ψαρρός - Υπάλληλος ΑΤΕ, Λάρισα - Οι εν Θεσσαλία Συνεταιρισμοί κοινής καλλιέργειας και παραγωγής.

3. α) Τυχόντα επαινούν (εις τα οποία ο Σύλλογος Υπαλλήλων ΑΤΕ
εδήλωσεν ότι απονέμει επί πλέον των όρων της προκηρύξεως και
χωρηματικών έπαθλον 300 Δρχ. εις έκαστον.)

- 1) Θωμάς Γκάσιος - Υπάλληλος ΑΤΕ, Ιωάννινα - Η συμβολή της ΑΤΕ και του προσωπικού της στη διανομή των τροφίμων του Ερυθρού Σταυρού.
- 2) Ησίοδος (ψευδώνυμον) - Υπάλληλος ΑΤΕ, Σέρραι - Η πρόοδος του χωριού Βαμβακιά Σερρών.
- 3) Ευάγγ. Λυδάκης - Υπάλληλος ΑΤΕ, Ηράκλειον - Η ΑΤΕ και η βελτίωσις της θέσεως του αγρότου εις περιφέρειαν Ηρακλείου Κρήτης.
- 4) Κων. Μανουράς - Υπάλληλος ΑΤΕ, Ρέθυμνον - Αι πρόοδοι και τα προβλήματα της ελαιοκομίας εις το Ρέθυμνον-Κρήτης.
- 5) Αναστ. Μπουρμάς - Υπάλληλος ΑΤΕ, Καρλόβασι Σάμου - Πραγματοποιήσεις και προγραμματισμοί.
- 6) Σωκρ. Παπαδόπουλος - Υπάλληλος ΑΤΕ, Αθήναι - Η υγειονομική περιθάλψις των αγροτών και η συμβολή της ΑΤΕ.
- 7) Λουκάς Παπαϊωάννου - Υπάλληλος ΑΤΕ, Βαθύ-Σάμου - Το κρασί της Σάμου.
- 8) Εμμ. Πετράκης - Υπάλληλος ΑΤΕ, Νάυπλιον - Το κονσερβοποιείον παραγωγών Κηπαίων Αργολίδος.

- 9) Κων. Σούτης - Συνταξιούχος ΑΤΕ - Οι αφανείς μαχηταί του συνεργατισμού και τα συνεταιρικά γαλακτοκομεία της Ηπείρου.
- 10) Δημ. Τσάκας-Αντ. Τρίμης - Υπάλληλοι ΑΤΕ, Κύμη - Η περιφέρεια Κύμης και η ΑΤΕ.
- 11) Αθαν. Χουλιάρας - Γεωπόνος Γεωργ. Εφαρμογών, Λάρισα - Η πρόσδος εις την περιφέρειαν Ν. Καρυών.

β) Τυχόντα επαίνου (εις τα οποία ο Σύλλογος Υπαλλήλων ΑΤΕ εδήλωσεν ότι απονέμει επί πλέον των όρων της προκηρύξεως και χρηματικών έπαθλον 200 Δραχμών εις έκαστον).

- 1) Γ. Γκότσης - Υπάλληλος ΑΤΕ - Μέγαρα - Α.Τ.Ε. και αγρόται.
- 2) Νικ. Δασκαλοθανάσης - Υπάλληλος ΑΤΕ Πάτραι - Η 25ετηρίς της ΑΤΕ.
- 3) Ιωάν. Δήμας - Υπάλληλος ΑΤΕ, Αμφιλοχία - Αξιοποιήσις βοσκοτόπων και άρδευσις καπνού δι' ομβροδεξαμενών.
- 4) Γεώργ. Κονίνης-Νικ. Θεοδώρου - Υπάλληλοι ΑΤΕ, Καρδίτσα - Οι δασικοί Συνεταιρισμοί εις την ανάπτυξιν της οικονομίας του πληθυσμού της οροσειράς των Αγράφων.
- 5) Χρ. Κουλουρίδας - Υπάλληλος ΑΤΕ, Ελασσών - Η πάχυνσις αμνών εις την περιφέρειαν Ελασσώνος.
- 6) Σωκρ. Μπλάνας - Υπάλληλος ΑΤΕ, Κρανίδιον - Τυπικαί μικροεκμεταλλεύσεις.
- 7) Ευστρ. Μπλέτσας - Υπάλληλος ΑΤΕ, Θέρμος - Όταν μιλούν τα έργα.
- 8) Προσωπικόν του Υποκ/τος ΑΤΕ Πατρών - Υπάλληλοι ΑΤΕ, Πάτραι - Η περιφέρεια Πατρών.
- 9) Χαρ. Σκάμης - Υπάλληλος ΑΤΕ, Καλάβρυτα - Η Επαρχία Καλαβρύτων.
- 10) Αθαν. Χρυσσαφίδης - Υπάλληλος ΑΤΕ, Τύρναβος - Η περιφέρεια Τυρνάβου και η ΑΤΕ.

Η όλη διαδικασία έκλεισε με το ακόλουθο έγγραφο του Συλλόγου (αριθ. 1320/2.6.1955) προς τον Αριστ. Κλήμη μέλος της Επιτροπής κρίσεως των μελετών και της Επιτροπής της 25ετίας (και παρόμοια και προς τα υπόλοιπα μέλη των 2 Επιτροπών).

Αγαπητέ Συνάδελφε,

Το Διοικητικόν Συμβούλιον του Συλλόγου μας εξουσιοδότησεν, όπως, επί τω πέρατι της κρίσεως των μελετών, αίτινες υπεβλήθησαν εις τον Σύλλογον προς βράβευσιν, επ' ευκαιρία της 25ετηρίδος της Α.Τ.Ε., εκφράσωμεν υμίν τας θερμοτάτας ευχαριστίας του.

Η αποδοχή εκ μέρους υμών της κοπιώδους ταύτης εργασίας, παρά τον καθημερινόν φόρτον των υπηρεσιακών σας καθηκόντων, αποτελεί ακόμη ένα δείγμα του πνεύματος της ανωτέρας αντιλήψεως υμών και των καλών σας αισθημάτων προς τους συναδέλφους και των υποχρεώσεών σας προς το Ίδρυμα.

Μετά συναδελφικών χαιρετισμών

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ Ο ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ά.α.
Ν. Βουγιουκλής Αλ. Δήμας

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ Η

ΒΑΣΙΚΑ ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

(Συμβολή για την επίλυσή τους)

Όπως σημειώθηκε και άλλοτε, η ανυπαρξία επαγγελματικών συνδικαλιστικών Οργανώσεων των αγροτών και οι καταστροφές της Κατοχής και του εμφυλίου, με την αδυναμία - αδιαφορία του Κράτους για αντιμετώπισή τους και ανακούφιση του αγροτικού κόσμου, δημιούργησαν στη γεωργική συνεταιριστική κίνηση την ανάγκη να επωμισθεί αυτή την φροντίδα και τον αγώνα για την προβολή διαρκώς των προβλημάτων και την επιδίωξη επίλυσής τους με συσκέψεις και κινητοποιήσεις (Βλ. και στο Υποκεφ. ΣΤ/1) δεδομένου ότι δεν υπήρχαν τότε Συνδικαλιστικές Αγροτικές Οργανώσεις.

Δεδομένου ότι τα Επαγγελματικά - συνδικαλιστικά ζητήματα των αγροτών δεν εμπόδιζαν στα πλαίσια της παρούσης εργασίας γίνεται στη συνέχεια μόνο μικρή αναφορά στα διάφορα προβλήματα και διάφορα γεωργικά προϊόντα, κατά τρόπο συνοπτικό αλλά με σχολαστική παραπομπή στις πηγές, ώστε ο μελετητής που θα επιθυμούσε να ενημερωθεί αναλυτικά και για τον τομέα αυτό (γενικά ή κατά πρόβλημα ή κατά προϊόν), να είναι δυνατό να ανατρέξει στις πηγές.

Στα Υποκεφ. Α και Η γίνεται γενική αναφορά για τα προβλήματα και τη συμβολή των Συνεταιρικών Οργανώσεων για την προβολή τους προς επίλυση. Εάν και εφόσον η επίλυση αποφαιζόταν (από το Κράτος ή τους Κρατικούς Οργανισμούς) να γίνει με την ανάθεση σε Συνεταιρικές Οργανώσεις, η εκτέλεση εμφανίζεται λεπτομερέστερα με στοιχεία στα Υποκ. Δ, Δ/1, ΣΤ και ΣΤ/1, ανάλογα με την εργασία και τις οργανώσεις που εκτελούσαν την εργασία. Βλ. και Δ/ΑΤΕ τ. 62/1953.

Βλ. και στο Υποκεφ. Β για τη νομοθεσία που αναφέρεται στα διάφορα αγροτικά προβλήματα.

Το Αγροτοσυνεταιριστικό Συνέδριο

Είχε συγκληθεί για τις 20 Αυγούστου 1951, αναβλήθηκε όμως εξαιτίας της προεκλογικής περιόδου. (Σ. 1951, σ. 112).

Γενική ενημέρωση στην Αγροτική Οικονομία - Πολιτική

Βλ. τη μελέτη Αριστ. Ν. Κλήμη «η Αγροτική Οικονομία της Ελλάδος», Αθ. 1955, και συνέχεια 12 δημοσιευμάτων από αυτή στην έκδοση «Οικονομικός Ταχυδρόμος» Αθηνών αμέσως μετά την βράβευση της από την Ακαδημία.

Αγροτικό ζήτημα. Οι ακτήμονες και η αποκατάστασή τους

Για το αγροτικό ζήτημα στην Ελλάδα, αναδρομική νομοθετική και ουσιαστική, τωρινή κατάσταση, αποτελέσματα, βλ. κείμενα καθηγητή Χρ. Ευελπίδη στο Σ. 1954, σ. 106, 124, 142, 157.

Σύμφωνα με τη μελέτη Αν. Βαρβαρέσου, από την προσάρτηση της Θεσσαλίας και μέχρι το 1952 (που έγινε η τροποποίηση του Συντάγματος η σχετική με τις απαλλοτριώσεις), είχαν αποκατασταθεί στην Ελλάδα ντόπιοι ακτήμονες και πρόσφυγες:

Περίοδος 1951/1955. Υποκεφ. Η: Αγροτικά προβλήματα και Συνεταιρικές Οργανώσεις

Προέλευση	Καλλιεργήσιμες	Βοσκήσιμες	Σύνολο εκτάσεων	Οικογένειες	Βασικός κλήρος
Θεσσαλ. Γ.Τ.	1.064.700	—	1.064.700	7.100	80-120 στρ.
Απαλλοτρ.	4.945.447	3.346.266	8.291.713	130.000	25-180 στρ.
Ε.Α.Π.	5.352.802	4.000.000	9.352.802	145.127	9-120 στρ.
Αποστραγ.	484.748	—	484.748	28.000	20-35 στρ.
Σύνολο	11.847.697	7.346.266	19.193.963	310.227	

(Βλ. Αν. Βαρβαρέσου «Η ολοκλήρωση της αγροτικής μεταρρυθμίσεως» Αθήναι 1949).

Βάσει του Συντάγματος του 1952 και του ειδικού Ν.Δ. 2185/1952 (Φ.Ε.Κ. 217/1952) κινήθηκε νέα διαδικασία απαλλοτριώσεων. Βλέπε σχετικώς και Β.Δ. της 29/10/1949 «περί κωδικοποιήσεως των αγροτικών νόμων» (Φ.Ε.Κ. 342/1949) και όσον αφορά την Κωπαΐδα τον Ν. 2643/1953 (Φ.Ε.Κ. 291/1953).

Με τον τρόπο αυτό έγινε δυνατό να γίνει κάποια προσπάθεια για ολοκλήρωση και αποκατάσταση αρκετών ακτημόνων, έμειναν όμως πάλι έξω οι αγροτικές εκτάσεις της Εκκλησίας - Μοναστηρίων και άλλες (δενδροκαλλιέργειες, δάση, κλπ.).

Η βελτίωση του τεχνικού εξοπλισμού της υπαίθρου

Με τη συμμαχική βοήθεια έγινε εισαγωγή αρκετών εργαλείων - μηχανημάτων - εγκαταστάσεων για αναπλήρωση βασικά του ζωικού κεφαλαίου εργασίας και μηχανημάτων που καταστράφηκαν το 1940 - 1949 (πόλεμος - ανωμαλία της υπαίθρου).

Γενικά προωθήθηκε η μηχανοκαλλιέργεια για την αναπλήρωση και των εργατικών χεριών που χάθηκαν από τον πόλεμο και διχασμό και για αύξηση της παραγωγής, αντιμετώπιση του επισιτιστικού, δημιουργία αποθεμάτων για κάποιες εξαγωγές.

Στο Υπουργείο Γεωργίας οργανώθηκε η Υπηρεσία Μηχανικής Καλλιέργειας (βλ. και κείμενα Ι. Παλαιολόγου στη Φ.Σ.).

Οι Συνεταιριστικές Οργανώσεις εφοδιάστηκαν κάπως με μηχανήματα για αρόσεις, θερισμούς, αλωνισμούς, καθώς και μέσα μεταφοράς (αυτοκίνητα), καθώς και με μεγαλύτερα μηχανήματα για επεξεργασία διαφόρων γεωργικών προϊόντων (π.χ. εκκοκιστήρια βάμβακος).

Η ύπαρξη και η δραστηριότητα των Συνεταιρικών Οργανώσεων υπήρξε αποφασιστικός παράγων για την παραλαβή, διανομή, λειτουργία των μηχανημάτων. Εκτός από τις οδηγίες, οργανώθηκαν από πολλές Ενώσεις και Συνεργεία - Μηχανουργεία για τις επιδιορθώσεις. (Στοιχεία βλ. στα Υποκεφ. Δ και ΣΤ).

Γενικότερα η ύπαρξη και ο μηχανισμός των Συνεταιρικών Οργανώσεων που εμινούντο με δραστηριότητα συνετέλεσε σε μια μεγάλη πρόοδο της υπαίθρου (αγροτών και οργανώσεων). Πολλά στοιχεία βλ. στο κείμενο σχετικής ομιλίας Δ.Θ. Πάνου (Σ. 1953, σ. 19) που εκδόθηκε και σε μικρό βιβλίο.

Γεωργική Μόρφωση - Γεωργικές Εφαρμογές

Για την ευρύτερη σημασία της αγροτικής εκπαίδευσης βλ. κείμενο Β.Γανώση. Σ. 1951, σ. 51.

Στο Υπουργείο Γεωργίας έγινε νέα οργάνωση με έμφαση στην ανάπτυξη των περιφερειακών του υπηρεσιών και στην εισαγωγή του θεσμού των Γεωργικών Εφαρμογών κατά το υπόδειγμα της Αμερικής. Αξιόλογη η συμβολή του Νικ. Χριστοδούλου.

Ο ηλεκτρισμός στη γεωργία - ύπαιθρο

Κύκλος μαθημάτων στη Θεσσαλονίκη (Φεβρ. 1953) για εξηλεκτισμό της υπαίθρου. (Σ. 1953, σ. 114, 136, 149, 170 και 1954, σ. 9). Αναλυτική μελέτη - ομιλία του Χρ. Ευελπίδη. Εξετάζεται (και δίδονται οδηγίες και στοιχεία) η χρησιμοποίηση του ηλεκτρισμού στην ύπαιθρο α) για την παραγωγή και β) για το αγροτικό σπίτι και το χωριό.

Εξετάζονται αναλυτικά (με στοιχεία) η χρήση ηλεκτρισμού στην άρωση, αλωνισμό, επεξεργασία καρπών στην αποθήκη, εφαρμογή στην κτηνοτροφία, στις αγροτικές βιοτεχνίες και βιομηχανίες, με χρήσιμα στοιχεία και από το εξωτερικό (χωρικοί μύλοι, γαλακτοκομεία, ελαιουργεία, οινοποιεία, βιομηχανίες ξύλου, υφαντουργεία, βιοτεχνίες στα χωριά) και για οικιακή χρήση. Υπόδειξη για το ρόλο των Συνεταιρισμών και Κοινοτήτων.

Η οργάνωση των μαθημάτων οφείλεται στην Αμερικανική Γεωργική Σχολή.

Αξιόλογη (από προπολεμικά) η συμβολή παραγωγικών Συνεταιρισμών στην ηλεκτροφώτιση (βλ. και αναλυτικά «Αγροτική» 30/7/1993).

Η βοήθεια της Α.Τ.Ε. στην αγροτική οικονομία - άνοδο

Αξιόλογη η συμβολή της Α.Τ.Ε. για την υποβοήθηση των αγροτών και των Συνεταιρικών Οργανώσεων τόσο στη χρηματοδότηση όσο και στο τεχνικό μέρος και στην εποπτεία - υποβοήθηση των Συνεταιρικών Οργανώσεων.

Οι Κοινωνικές Ασφαλίσεις των αγροτών

Η φοβερή κατάσταση των αγροτών με τα μικρά εισοδήματά τους, την έλλειψη οποιασδήποτε υγειονομικής προστασίας και συνταξιοδότησης και γενικά την μειο-νεκτική θέση τους συγκριτικά με τους εργαζόμενους στις πόλεις, ήταν ένα από τα κύρια προβλήματα μετακατοχικά.

Μια συμβολή ήταν η προσπάθεια αυτοβοήθειας των αγροτών για την υγειονομική προστασία τους με τους Υγειονομικούς Συνεταιρισμούς που προπαγανδίζονταν (βλ. Τόμος Β) αλλά από την έλλειψη των απαιτούμενων πόρων (δυνατότητες αγροτών για εισφορές), πολύ δύσκολα ήταν δυνατό να προχωρήσουν σε ικανοποιητικό βαθμό. Ελάχιστες οι εφαρμογές στις οποίες οφείλεται ιδιαίτερη τιμή προς το Κράτος διότι και εδώ αποδείχτηκε ότι σε πολλές περιπτώσεις η Συνεταιριστική ιδέα και δράση ανοίγει τον δρόμο για την επίλυση βασικών και δύσκολων προβλημάτων για τα οποία την βασική ευθύνη έχει το Κράτος που έπρεπε να αναπτύσσει την πρωτοβουλία.⁽¹⁾

Η Γ.Σ. της Συνομοσπονδίας διατυπώνει ψηφίσματα για το πρόβλημα αυτό. (Βλ. στο Υποκεφ. ΣΤ/1).

(1) Ιστορικά για τις πρωτοποριακές παρουσίες και προσπάθειες των ελληνικών συνεταιριστικών Οργανώσεων στην επίλυση βασικών προβλημάτων βλ. την εισήγηση του Αριστ. Ν. Κλήμη στον τόμο (σελ. 29-40) του Συνεδρίου του Ι.Σ.Ε.Μ. Απριλίου 1995 (και στο περιοδικό «Συνεταιριστική Πορεία» του 1995).

Τον πόνο και τη δυστυχία των αγροτών στην περίπτωση αυτή αισθάνθηκε ένας απλός μικρός υπάλληλος της Α.Τ.Ε. (επόπτης Συνεταιρισμών στη Μακεδονία) ο Σ. Παπαδόπουλος που έκανε πρόβλημα ζωής του να προωθεί την επίλυση της ιδέας αυτής σε εφαρμογή (με βλάβη των προσωπικών του υπηρεσιακών συμφερόντων από έλλειψη κατανόησης της υπηρεσιακής γραφειοκρατίας). Με την κάποια ιδιορρυθμία του και χωρίς υπολογισμό των επιπτώσεων στον εαυτό του (που έχουν όλοι σχεδόν όσοι αναλαμβάνουν τέτοιους ρόλους) υπήρξε κινητήρια δύναμη για την διαρκή προβολή του προβλήματος και σε ενέργειες μέσα στον αγροτικό και πολιτικό κόσμο για κάποια αρχή επιλύσεως.

Έτσι, όπως προκύπτει από προσωπική γνώση και από κείμενα του αρχείου μου, πρωτοστατεί και πείθει αγρότες να συγκαλέσουν στις Σέρρες το 1950 Συνέδριο για συζήτηση και προώθηση του ασφαλιστικού προβλήματος των αγροτών. Και με την εκλογή του ως προέδρου του Συνεδρίου αυτού και της Εκτελεστικής του Επιτροπής, έφερε στη συνέχεια διαρκώς στους πολιτικούς - με ιδιαίτερη επιμονή - το πρόβλημα για επίλυση. Μετά από διάφορες προκαταρκτικές ενέργειες και με εκμετάλλευση του ανταγωνισμού των πολιτευομένων σε προβολή, συγκεντρώνει ενισχυτικές επιστολές πολιτικών Αρχηγών (Κ. Τσαλδάρης - Γ. Παπανδρέου - Αλ. Σβώλος - Κ. Μανιαδάκης). Και τους προωθεί να δώσουν υποσχέσεις για επέκταση του θεσμού στους προεκλογικούς λόγους των του 1950.

Στη συνέχεια η Κυβέρνηση Συνασπισμού του 1950 (Βενιζέλου, Πλαστήρα, Παπανδρέου) και η νεότερη των Βενιζέλου - Παπανδρέου του 1951, υποσχέθηκαν με τις προγραμματικές τους δηλώσεις ότι θα επιλύουν το πρόβλημα. Το θέμα άρχισε να προωθείται σε επίλυση με την σύνταξη από τα Υπουργεία Εργασίας (1950 Μπακατσέλος) και Γεωργίας (1951 Ανδρ. Λαμπρόπουλος), σχετικών νομοσχεδίων.

Τον Ιούλιο 1951 η παραπάνω Εκτελεστική Επιτροπή του Ασφαλιστικού Συνεδρίου των Σερρών με κινήσεις της στην Αθήνα κατόρθωσε να συγκεντρώσει - πρόχειρα και στο πόδι όπως φαίνεται από το κείμενο - στις 19 Ιουλίου 1951 υπογραφές από 137 βουλευτές (επί συνόλου 250) και μάλιστα με αξιόλογα ονόματα οι οποίοι ζητούσαν να ψηφισθεί από τη Βουλή το νομοσχέδιο που είχε συντάξει ο Υπουργός Γεωργίας Ανδρ. Λαμπρόπουλος.⁽¹⁾

Δυστυχώς έντονες πολιτικές αντιδικίες της εποχής προκάλεσαν απότομη διάλυση της Βουλής και τη μη συζήτηση της πρότασης.

Το 1952 γίνεται στην Αθήνα (27/4/1952) το 1ο Πανελλήνιο Αγροτικό Συνέδριο για την κοινωνική ασφάλιση αγροτών (με τους ίδιους υποκινητές).

Ακολούθησαν στη συνέχεια προσπάθειες 10 ετών έως το 1961 όταν ιδρύθηκε ο Ο.Γ.Α. (βλ. στην περίοδο 1961).

Η δραστηριότητα των Συνεταιρικών Οργανώσεων για τη συγκέντρωση των αγροτικών προϊόντων

Βασικό θέμα για το οποίο βλ. στοιχεία στα Υποκεφ. Δ, ΣΤ, ΣΤ/1.

(1) Για τα Σχέδια αυτά των Υπουργείων Εργασίας και Γεωργίας (και τη δράση του Υγειονομικού Συνεταιρισμού Ροδολείβους), βλ. αναλυτικό κείμενο Α.Ν. Κλήμη στο Σ. 1951, σ. 58.

Το θέμα αναπτύσσει με πληρότητα κείμενο του Θ. Τζωρτζάκη Σ. 1952, σ. 149 (βλ. παλαιότερα Σ. 1934, σ. 125 και Σ. 1935, σ. 143). Αναλυτική ειδησεογραφία στο περιοδικό ΦΣ από το 1946 (βλ. στα ετήσια ευρετήρια του κατά προϊόντα). Επίσης στο περιοδικό Σ. και σε άλλα ειδικευμένα περιοδικά.

Αντιδράσεις στην οργανωμένη προστασία των τιμών των αγροτικών προϊόντων

Λόγοι δημοσιονομικοί και νομισματικοί και η χρονική απομάκρυνση από τα έτη της μεγάλης προσφοράς των αγροτών (με ιδρώτα και αίμα, κατά τον πόλεμον, την κατοχήν, τον διχασμόν και τον επαναπατρισμόν για κίνηση της παραγωγικής μηχανής) περίοδο κατά την οποία όλοι οι παράγοντες της εξουσίας υμνολογούσαν και έδιναν υποσχέσεις στους αγρότες, καθώς και η ύπαρξη σταθερών πλέον Κυβερνήσεων (συμφερόντων κεντροδεξιάς αποκλίσεως) έφεραν συνεχώς στην επιφάνεια αντιλήψεις που είχαν βέβαια αρκετή ορθότητα θεωρητική οικονομική αλλά βρισκόταν σε αντίθεση με την πραγματικότητα της Ελληνικής γεωργίας και των αγροτικών οικογενειών που - με την υπάρχουσα αγροτική κατάσταση και υποδομή - για να επιζήσουν είχαν ανάγκη ουσιαστικής βοήθειας από το Κράτος, τόσο για τη χρηματοδότηση της γεωργίας, όσο και για έργα υποδομής και κυρίως για προστασία του εισοδήματος των αγροτικών οικογενειών που γινόταν τότε μέσω της στηρίξεως των τιμών των αγροτικών προϊόντων με τιμάς ασφαλείας που καθόριζε η Κυβέρνηση και με συγκεντρώσεις προϊόντων δηλαδή με επιβάρυνση του Κρατικού προϋπολογισμού. ⁽¹⁾

Εκτός από τις παλαιότερες εκδηλώσεις και προσπάθειες της Διοικήσεως της Τραπέζης Ελλάδος, τις σχετικές με τη χρηματοδότηση της Α.Τ.Ε. για τη γεωργία και τον στενό έλεγχο της, ο Διοικητής της Τραπέζης της Ελλάδος Ξεν. Ζολώτας έφερε στη δημοσιότητα το θέμα των τιμών των αγροτικών προϊόντων με την έκθεσή του στη Γ.Σ. της Τράπεζας και ακόμα με ομιλία του στη Θεσσαλονίκη.

Την αντιμετώπισιν των αντιλήψεων αυτών έκαμε και πάλιν η Συνομοσπονδία Συνεταιρισμών με έντονον ύφος και με επιχειρήματα από την γεωργική πραγματικότητα της χώρας. Με ανακοίνωση της (πολυσέλιδη) υποστήριξε ότι σε όλες τις Χώρες γινόταν πολιτική στηρίξεως των τιμών των αγροτικών προϊόντων, για εξασφάλιση στον αγρότη ενός ελάχιστου εισοδήματος, έδωσε στοιχεία για την ψαλλίδα των αγροτικών προϊόντων σε βάρος των αγροτικών προϊόντων, επίσης για το μικρό εισόδημα της αγροτικής τάξεως, για την ανάγκη διατύπωσης γεωργικού προγράμματος από το Κράτος με παροχήν μέσων, για τις εξαγωγές. Και ακόμα έδωσε στοιχεία για την προστασία σε άλλα Κράτη, για την ανάγκη ίσης μεταχείρισης των αγροτών με τους άλλους εργαζόμενους, για τη μικρή χρηματοδότηση της γεωργίας συγκριτικά με τους άλλους κλάδους κλπ. Και τελικά παρέθεσε πρόσφατο νόμο (με ανάλυση του) της Γερμανίας (Βόννη, 5 Σεπτεμβρίου 1955), σχετικό με την εξασφάλιση της συμμετοχής της γεωργίας στην ανοδική πορεία της γερμανικής οικονομίας. Βέβαια στις διεκδικήσεις υπήρχαν και ακρότητες (ενιαία διαχείριση).

(1) Η αγροτική πολιτική της ΕΟΚ στην ουσία εφαρμόζει και ικανοποιεί αυτά που παλαιότερα υποστηριζόταν εμπειρικά από τις υφιστάμενες ανάγκες.

Τον θεσμό της προστασίας των αγροτικών προϊόντων, σε αντίθεση με τις αντιλήψεις της Τραπέζης Ελλάδος κλπ., υποστήριξε ζωηρά ο τότε Γεν. Γραμματέας του Υπουργείου Γεωργίας (τ. Υποδιευθυντής Α.Τ.Ε.) Φωτ. Λαμπρόπουλος προσωπικός φίλος του Πρωθυπουργού Κ. Καραμανλή με τον οποίο και ήλθε σε ρήξη για το θέμα αυτό και αποχώρησε. Με αποστολή του δε στο εξωτερικό από την Συνομοσπονδία Συνεταιρισμών προσκόμισε υλικό για την υποστήριξη των αγροτικών απόψεων. (Βλ. σχετικά και σε ειδικό τεύχος του περιοδικού «Η Φωνή των Συνεταιρισμών»).

Αναπροσαρμογή Ελληνικής γεωργίας και Συνεταιρισμοί

Αξιόλογη μελέτη του Χρ. Βασματζίδη στο Σ. 1955 (πανηγ. τ.), σ. 95 με πολύ πρακτικές χρήσιμες υποδείξεις. Τονίζει ότι οι νέες συνθήκες επιβάλλουν συγχρονισμόν του περιεχομένου των Συνεταιρισμών, δημιουργία ισχυρών και μεγάλων Κεντρικών Συνεταιρισμών Οργανώσεων, διά την προμήθεια γεωργικών εφοδίων και ειδών. Ακόμη εξετάζει το θέμα του εσωτερικού και εξωτερικού εμπορίου και την αρνητική στάση από το Εκδοτικό Ίδρυμα στη χρηματοδότηση γενικότερα της γεωργίας. Τονίζει «Οι γεωργ. Συνεταιρισμοί ή θα προχωρήσουν εις ένα ανώτερον δημιουργικόν επίπεδον οργανώσεως με ίδια κεφάλαια ή θα εξαφανισθούν». (Ισχύει απόλυτα για σήμερα).

Τιμές αγροτικών προϊόντων

Σύμφωνα με αναδρομικά στοιχεία που συγκεντρώθηκαν στην Υπηρεσία Οικονομικών Μελετών της ΑΤΕ για τα έτη 1951 - 1955 (καθώς και για τα έτη 1956 - 1972) οι μέσες ετήσιες τιμές παραγωγού ήταν οι ακόλουθες (χιλιόγρ. νέες δρχ.)

Προϊόν	Έτη				
	1951	1952	1953	1954	1955
Σίτος	196	209	254	254	270
Κριθή	159	154	187	207	225
Αραβόσιτος	283	170	330	278	575
Όρυζα	283	170	330	278	304
Φασόλια	330	463	570	615	575
Γεώμηλα (Εαρινά-Θερινά-Φθινοπωρινά)	117	101	112	133	154
Ντομάτες	099	099	102	119	118
Καπνός	1.131	1.571	2.140	2.527	2.100
Βάμβαξ σύσπορος	460	430	756	740	663
Γλεύκος	. . .	1,75	141	131	152
Σταφυλαί επιτραπέζ.	147	175	173	191	232
Κορινθιακή σταφίδα	265	265	390	538	685
Σουλτανίνα	160	318	476	507	507
Έλαιον	. . .	918	1.090	1.230	1.630
Ελαίαι επιτραπ.	395	325	435	562	705
Λεμόνια	160	120	173	265	232
Πορτοκάλια	159	145	140	143	179
Μήλα	257	207	230	245	343
Αχλάδια	235	231	215	294	297
Σύκα ξηρά	160	135	238	306	295

Η εγκατάλειψη της υπαίθρου και η αστυφιλία

Το θέμα είναι και παλαιό αλλά και πολύ επίκαιρο την κατοχή και μετακατοχικά. Ενδιαφέρον το κείμενο του Επιθεωρητή Συνεταιρισμών Νικήφ. Μετζιδάκι στον «Κήρυκα» Χανίων «Επάνοδος στη γη» στις 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20/10/1955 με πρακτικές υποδείξεις και στοιχεία από την εφαρμογή στην ύπαιθρο της Κρήτης.

Καπνός - Καπνικά

Ο καπνός υπήρξε πάντα για την Ελλάδα ένα από τα κύρια γεωργικά προϊόντα σε ότι αφορά κυρίως την εισαγωγή συναλλάγματος και την απασχόληση αγροτικού δυναμικού σε μικρές εκτάσεις και μάλιστα όχι πολύ κατάλληλες για άλλες καλλιέργειες. Και ο καπνοπαραγωγός ήταν αντικείμενο εκμεταλλεύσεως από πολλές πλευρές. Για το λόγο αυτό και οι κινητοποιήσεις τους διαρκείς για να εξασφαλίσουν κάποιο εισόδημα και να επιζήσουν οι οικογένειές τους.

Οι συνεταιριστικές οργανώσεις των καπνοπαραγωγικών περιφερειών και η Α.Τ.Ε. πρόσφεραν όση βοήθεια ήταν δυνατό να προσφέρουν αλλά το πρόβλημα υπήρχε πάντα ως δυνατότητα διαθέσεως του καπνού σε λογικές τιμές και η αποφυγή της εκμεταλλεύσεως (και μάλιστα σε περιόδους που για γενικότερους λόγους η καπνική αγορά παρουσίαζε στασιμότητα). Για το λόγο αυτό δημιουργήθηκε η Σ.Ε.Κ.Ε. (βλ. στο Υποκ. ΣΤ/1) αλλά το έργο της δεν θα μπορούσε να αποδώσει χωρίς την ύπαρξη και των απαραίτητων βασικών - μέτρων - αποφάσεων του Κράτους.

Για την εκδήλωση από το Κράτος των απαραίτητων κάθε φορά μέτρων - ανάλογα με τις κάθε φορά συνθήκες - οι κινητοποιήσεις των καπνοπαραγωγών υπήρξαν διαρκείς και έντονες, με επικεφαλής αρκετά στελέχη των Συνεταιρικών Οργανώσεων που ζούσαν και γνώριζαν το καπνικό στις λεπτομέρειές του. Σχετικά με τον τομέα αυτό δίνουμε συνοπτικά στη συνέχεια μερικές απαραίτητες ενδείξεις για την περίοδο 1951 - 1955.

Το 1950/51 νέος νόμος (1666/51) για την Κυβερνητική Επιτροπή Καπνού και Αυτόνομο Καπνικό Οργανισμό (βλ. αναλυτικά Σ. 1951, σ. 22).

Συσκέψεις - ενέργειες για τα καπνά εσοδ. 1950 (Σ. 1951, σ. 23). Πανελλήνιο Καπνικό Συνέδριο Θεσσαλονίκης, Εισηγήσεις, ψηφίσματα (Σ. 1951, σ. 39).

- Επιστολές Αντιπροέδρου Κυβερνήσεως Γ. Παπανδρέου και Αρχηγού Αμερικανικής Αποστολής για κεντρικές γραμμές καπνικής πολιτικής. Αναλυτικές προτάσεις Ειδικών Επιτροπών (Σ. 1951, σ. 69).

- Καπνική επισκόπηση. Η ρυθμιστική παρέμβαση της Σ.Ε.Κ.Ε. (Σ. 1953, σ. 55).

- Καπνική επισκόπηση αναλυτικά από το 1946 με παρατηρήσεις - υποδείξεις και παρεμβατική δράση της Σ.Ε.Κ.Ε. βλ. Σ. 1954, σ. 102.

- Μάχη το 1955 για την προστασία γενικά των αγροτικών προϊόντων.

Τα δημητριακά (Σιτικό κλπ.)

Για τα δημητριακά οι διεκδικητικές προσπάθειες των παραγωγών (με βοηθούς τις Ενώσεις) παρουσιάζονται κάθε χρόνο (από προπολεμικά) σχετικά με τον καθορισμό των τιμών συγκεντρώσεις, την υποχρεωτική ή προαιρετική συγκέντρωση, τους τόπους όπου θα διεξαγόταν, και την ανάθεση της εργασίας από το Κράτος (Κ.Ε.Π.Ε.Σ.) στις Συνεταιριστικές Οργανώσεις (όλες ή μερικές). Για τα προβλήματα βλ. στους προηγούμενους τόμους).

Για την περίοδο 1951-55:

- Το 1951 το πρόβλημα υπήρξε έντονο. Αιτήματα των σιτοπαραγωγών για τη συγκέντρωση των σιτηρών, διαφορές απόψεων της Κυβερνήσεως και της Αμερικανικής Αποστολής βλ. Σ. 1951, σ. 70 και σ. 87.

- Η συγκέντρωση δημητριακών το 1950 και 1951 (Σ. 1952, σ. 99).

- Αιτήματα και Κυβερνητικές αποφάσεις για σιτηρά 1952. Σ. 1952, σ. 100.

- Μέτρα για το 1953 βλ. Σ. 1953, σ. 96 (για τη συγκέντρωση σίτου). Και Σ. 1954, σ. 135 για τα τελικά αποτελέσματα από τη συγκέντρωση.

- Τα συμπληρωματικά μέτρα για τη συγκέντρωση σιταριού 1954. (Σ. 1954, σ. 135).

- Ειδικά για την καλλιέργεια του ριζιού στην Ελλάδα και τα προβλήματα της βλ. κείμενο Ηλ. Χριστόπουλου Σ. 1953, σ. 83.

- Το 1955 το σιτικό πήρε φοβερή έκταση και σοβαρότητα μέσα και στο γενικότερο πρόβλημα της προστασίας των τιμών των αγροτικών προϊόντων και του εισοδήματος των αγροτών. Δόθηκε πραγματική μάχη Κυβερνήσεως - Αμερικανικής Αποστολής με τις απόψεις Σιτοπαραγωγών (Συνέδριο ΠΑ.ΣΕ.ΓΕ.Σ.) με ανάμιξη και άλλων παραγόντων.

Το υλικό της αντιδικίας που υπάρχει στο Αρχείο μου θα απαιτούσε τουλάχιστο 50-60 σελίδες για να εκτεθεί εδώ. Δίνουμε σχετικές ενδείξεις για λεπτομερέστερη μελέτη από όσους το επιθυμούν:

- Εγκ. 27/14.5.1955 Συνομοσπονδίας για Σύσκεψη εκπροσώπων των Συνεταιρικών Οργανώσεων σιτοπαραγωγικών περιφερειών στην Αθήνα 30/5/1955. (Με προσκόμιση στοιχείων).

- Έντονη ανακοίνωση 31/5/1955 των Αντιπροσώπων των 31 Ενώσεων Γ. Συνεταιρισμών σιτοπαραγωγικών περιφερειών επί των δηλώσεων του Αρχηγού της Αμερικανικής Αποστολής κ. Ντρέϊκ. Δίδονται στοιχεία και ζητείται υποστήριξη στα δίκαια αιτήματα τους χωρίς να προβάλλονται δημοσιονομικοί κίνδυνοι.

- Ψήφισμα 1/6/1955 της Σύσκεψης που υπογράφουν οι αντιπρόσωποι των 31 Ενώσεων σιτοπαραγωγικών περιφερειών με τα αιτήματα.

- Ανακοίνωση Κυβερνητικών μέτρων. Εξέταση τους σε Σύσκεψη στη Θεσσαλονίκη 26/6/55, διατύπωση αιτήματος για αναθεώρησή τους διότι είναι καταστρεπτικά για τους σιτοπαραγωγούς.

- 26 Ιουνίου 1955. Αναλυτική (6 σελίδων) έντονη - και με γενικότερο αγωνιστικό, ταξικό αλλά και εθνικό, περιεχόμενο - απάντηση των εκπροσώπων του σιτοπαραγωγικού κόσμου στους εμπειρογνώμονες της Αμερικανικής Αποστολής δια την δήθεν υψηλή τιμή ασφαλείας του σίτου (με τις υπογραφές αντιπροσώπων 28 Ενώσεων). Καταλήγει έντονα.

- Προκήρυξη της Πανελληνίου Συνομοσπονδίας Γ. Συνεταιρισμών δια τους σιτοπαραγωγούς για συγκέντρωση διαμαρτυρίας την 10η Ιουλίου 1955 στη Θεσσαλονίκη για Βόρειο Ελλάδα και στη Λάρισα για νότιο Ελλάδα, με στοιχεία για τα αιτήματα και οδηγίες.

Χαρακτηριστικόν: «Αποκλείεται να ορίσετε ως αντιπροσώπους σας πολιτικά πρόσωπα, είτε εν ενεργεία Βουλευτές είτε πολιτευόμενους και τούτο διότι ο αγών είναι επαγγελματικός και όχι πολιτικός. Εάν συμπεριλάβετε εις την αντιπροσωπείαν

σας τοιαύτα πρόσωπα θα αποκλεισθούν από την συγκέντρωσιν διότι δεν θα επιτραπεί οπωσδήποτε να ομιλήσουν αντιπρόσωποι των Κομμάτων, Βουλευταί ή πολιτευταί, συμφώνως με την απόφασιν της Συνέλευσος της Θεσσαλονίκης».

Και στη συνέχεια έντονο κείμενο για το δίκαιό τους και για συμμετοχή επαγγελματική, όχι κομματική.

- Την 1ην Ιουλίου 1955 πρόσκληση της Συνομοσπονδίας «προς τους εκπροσώπους των εργαζομένων τάξεων» να βοηθήσουν για την αναγνώριση των δικαιών των σιτοπαραγωγών.

Για το σταφιδικό (κορινθιακή)

Βλ. Σ. 1954, σ. 151. Σ. 1955, σ. 276.

Κτηνοτροφία

Βλ. Σ. 1955, σ. 4. Το 1953 συνέρχεται στο Ρέθυμνο το Β' Κτηνοτροφικό Συνέδριο του Νομού (27/8/1953) που είναι κτηνοτροφικός, όπου γίνονται πολύ αξιόλογες εισηγήσεις. Την αξιόλογη και σοβαρή καθοδηγητική ομιλία (με στοιχεία) για τους τομείς που πρέπει να βελτιωθούν, του Επιθεωρητή Συνεταιρισμών Νικηφ. Μετζιδάκη βλ. στην εφημερίδα «Πρόοδος» της Ενώσεως Συνεταιρισμών Ρεθύμνης 15/9/53, 1/10/53, 1/11/53 και 15/11/53.

Βαμβakoπαραγωγή

- Μέτρα για το βαμβάκι. Ειδικό Συμβούλιο στην Κ.Υ.Δ.Ε.Π. για τη Συνεταιριστική διαχείριση. Σ. 1954, σ. 134, 168.

Τευτλοπαραγωγή

Κείμενο του καθηγητή Στ. Παπανδρέου για την ανάγκη να επεκταθεί η καλλιέργεια τεύτλων. Πλεονεκτήματα από την παραγωγή ζάχαρης στην Ελλάδα εκθέτει ο πρωτεργάτης στο θέμα αυτό Καθηγητής. Βλ. αναλυτικά Σ. 1953, σ. 49.

Η Ελαιοπαραγωγή

Βλ. Σ. 1954, σ. 168. Και Υποκ. Δ, ΣΤ, ΣΤ/1 αναλυτικά.

Άλλα προϊόντα

Ανάλογες οι κινητοποιήσεις-αιτήματα και για τα άλλα προϊόντα σε συσχετισμό με τον κάθε φορά όγκο παραγωγής, τη ζήτηση, τις τιμές κλπ.

Ορεινοί πληθυσμοί - δάση και συνεταιρισμοί

Βλ. Σ. 1955, σ. 267.

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ

ΟΙ ΑΣΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

Η ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ενδιαφέρουσες παρατηρήσεις για τις εργασίες τους και την έλλειψη ικανοποιητικής συνεργασίας μεταξύ αγροτικών και καταναλωτικών συνεταιρισμών κάνει ο Π. Βασιλακόπουλος. Σ. 1951, σ. 79, 102.

Το 1951 κατατέθηκε στη Βουλή σχέδιο νόμου περί αστικών συνεταιρισμών. Αλλά η Βουλή διαλύθηκε. Επειδή υπήρξε πιθανότητα να κατατεθεί τούτο και στη νέα Βουλή, ο Αριστ. Κλήμης με αναλυτικό κείμενο του στη Φ.Σ., σ. 2089 επισημαίνει τα ασθενή του σημεία για να μελετηθεί και πάλι. Διατυπώνει δε την ευχή να συσταθεί Επιτροπή αντιπροσωπευτική και ειδικών για σύνταξη ενιαίου νόμου με επιστημονική βάση. Η Φ.Σ. σημειώνει λίγο αργότερα (σ. 2113) ότι η ευχή έλαβε σάρκα και οστά και έπειτα από εισήγηση του Διοικητή ΑΤΕ Αλ. Μυλωνά που γνωρίζει προσωπικά το θέμα θα συσταθεί τέτοια Επιτροπή. Κάνει δε σχετικές υποδείξεις. Βλ. τα μέλη της Επιτροπής στη Φ.Σ., σ. 2125. Αλλά δεν υπήρξε αποτέλεσμα από αυτή.

Καθώς παρατηρεί ο Θ. Τζωρτζάκης (Σ. 1952, σ. 1) νέες προσπάθειες αρχίζουν να καταβάλουν το Υπουργείο Συντονισμού και η Συνομοσπονδία Εργατών για την οργάνωση σε σταθερές βάσεις των Καταναλωτικών Συνεταιρισμών. Με κείμενο του στο Σ. 1952, σ. 1 προσπαθεί να κινήσει την προσοχή στο θέμα της σύνθεσής τους.

Γενικά βλ. στο Υποκεφ. Β για τη νομοθεσία που αφορά δραστηριότητες των διαφόρων αστικών Συνεταιρισμών

Πρωτοβουλία του Υπουργείου Συντονισμού για σωστή ανάπτυξη των Καταναλωτικών Συνεταιρισμών. Διάγραμμα βασικών αρχών

Με την ευκαιρία που στο Υπουργείο Συντονισμού έχουν ηγετική θέση οι συνεταιριστές Σωτ. Αγαπητίδης (ως Γενικός Γραμματέας) και Νικ. Πολύζος (ως ανώτατο Διευθυντικό στέλεχος), γίνεται σοβαρή προσπάθεια για την αναδιοργάνωση των Καταναλωτικών συνεταιρισμών - σε συνδιασμό με τη χρηματοδότησή τους από την Τράπεζα Ελλάδος πάνω σε πιο σταθερές βάσεις με διεθνή πρότυπα και όχι όπως εμφανιζόταν (οι περισσότεροι) στο παρελθόν και μέχρι τότε ως έκτακτη ομαδοποίηση ομοιοεπαγγελματιών για διεκδικήσεις και κάποιες προνομιακές εξυπηρετήσεις στον καταναλωτικό τομέα σε περίοδο ελλείψεων και ακρίβειας.

Με απόφαση 38620/4.10.1951 του Πρωθυπουργού Σοφ. Βενιζέλου, του Υπουργού Συντονισμού Γ. Μαύρου και του Διοικητή Α.Τ.Ε. Αλ. Μυλωνά (με βάση τη νομοθεσία του Υπουργείου Συντονισμού), αποσπάται στο Υπουργείο Συντονισμού ο συνεταιριστής συγγραφέας Αριστ. Ν. Κλήμης, που είχε επιστρέψει στο Τμήμα Μελετών της Α.Τ.Ε. μετά την πολυετή απόσπαση του στη Συνομοσπονδία Συνεταιρισμών και την επιστράτευση του (1946-1949). Η απόσπαση αφορούσε την απασχόληση του ως ειδικού στον τομέα αναδιοργάνωσης των αστικών (κυρίως καταναλωτικών) συνεταιρισμών. Το αντιδραστικό όμως πνεύμα στα υπαλληλικά (που επικρατούσε στην Α.Τ.Ε. κυρίως από την εποχή Βερροϊόπουλου και τότε - παρά την νέα προοδευτική Κυβέρνηση και την ύπαρξη ως Διοικητή τώρα του γηρεού πλέον και αδύναμου Αλ. Μυλωνά), αναγκάζουν τον αποσπώμενο να αρνηθεί

την απόσπαση εάν δεν του εδίδοντο οι απαιτούμενες υπηρεσιακές εξασφαλίσεις ότι η απόσπαση του αυτή θα είναι κατά πάντα ίση προς υπηρεσίαν στην ΑΤΕ (και αυτό από προηγούμενες ταλαιπωρίες κατά την απόσπασή του στη Συνομοσπονδία). Τελικά η απασχόλησή του στο Υπουργείο Συντονισμού πραγματοποιήθηκε εξω-πηρεσιακά. Έγινε στο Υπουργείο συγκρότηση ευρύτατης αντιπροσωπευτικής Επιτροπής η οποία σε τελικό πρακτικό της υπέδειξε τα μέτρα που έπρεπε να ληφθούν για τη σωστή ανάπτυξη των καταναλωτικών Συνεταιρισμών. Συνέδεσε δε τη λήψη των μέτρων από κάθε Συνεταιρισμό με την δυνατότητα χρηματοδότησης του από την Τράπεζα Ελλάδος.

Το σχετικό κείμενο του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου Κοινωνικής Πολιτικής που έγινε και δεκτό από την ηγεσία του Υπουργείου Συντονισμού είναι το ακόλουθο:

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ

Γνωμοδοτικόν Συμβούλιον

κοινωνικής και εργατικής πολιτικής

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Διαπιστούται διά λόγους τόσο οικονομικούς όσο και κοινωνικούς η ανάγκη επειγούσης αναδιοργάνωσης των καταναλωτικών συνεταιρισμών βάσει των εν τη χώρα υφισταμένων συνθηκών και της διεθνούς μακροχρονίου πείρας επί των εφαρμοζομένων πρακτικών αρχών και μεθόδων λειτουργίας του συνεταιριστικού θεσμού.

Επιτυχής λειτουργία καταναλωτικών συνεταιρισμών και παρ' ημίν θα εξυπηρετή τας χαμηλού εισοδήματος τάξεις και ιδία τους μισθωτούς, αφ' ενός μεν προς μείζονα αξιοποίησιν των αποδοχών αυτών και ανύψωσιν του βιοτικού των επιπέδου και αφ' ετέρου διά την συμπέσιν γενικώτερον των τιμών και την συγκράτησιν του τιμαριθμού εις ανεκτά επίπεδα.

Το Γνωμοδοτικόν Συμβούλιον διαπιστοί ότι η παρ' ημίν συνεταιριστική κίνησις των καταναλωτών καίτοι λαν ειτεταμένη εμφανίζει μειονεκτήματα εξουδετερουντα εις σημαντικών βαθμών τα εντεύθεν δυνάμενα να προκύψουν αγαθά αποτελέσματα. Τα μειονεκτήματα ταύτα συνοψίζονται:

- α) Εις την μεγάλην κατάτμησιν των καταναλωτικών συνεταιρισμών και την οργάνωσιν αυτών κατά επιχειρήσιν, υπηρεσίαν ή επαγγελματικών κλάδων άνευ ενότητος και συνεργασίας.
- β) Εις την έλλειψιν μονίμων και πεπειραμένων στελεχων διά την πραγματοποίησιν των σκοπών των συνεταιρισμών ήτις επιδιώκεται σήμερον εντελώς ερασιτεχνικώς και παρά προσώπων ανιδέων κατά κανόνα της τεχνικής του Εμπορίου.
- γ) Εις την έλλειψιν συμβολής των συνεταιριων δι' αξιολόγων συνεταιριστικών μερίδων προς δημιουργίαν κεφαλαίων των συνεταιρισμών ικανών να διευκολύνουν την επέκτασιν των εργασιών και

δ) Εις την έμφυτον ούτως ειπείν του Έλληνος δυσπιστίαν προς τους προσφερομένους ν' αναλάβουν την διαχείρισιν των ομαδικών συμφερόντων των καταναλωτών και την εντεύθεν έλλειψιν προθυμίας των καταλλήλων προσώπων προς ανάληψιν ευθυνών.

Είναι αληθές ότι από πινων ετών και ιδία από της κατοχής και εντεύθεν καταβάλλεται παρ' ημίν αξιόλογος προσπάθεια οργάνωσης και λειτουργίας καταναλωτικών συνεταιρισμών πολλοί δε τούτων προσέφεραν σημαντικές υπηρεσίας και συνετέλεσαν εις την προμήθειαν ειδών υπό των μελών των υπό ενοϊκούς όρους. Η όλη όμως προσπάθεια μη διαπνεομένη υπό ενιαίας κατευθυντηρίου γραμμής δεν απέδωσεν εισέτι αποτελέσματα.

Εν όψει των ανωτέρω, ως βασικά θέματα κρίνονται τα ακόλουθα:

Α. Αι κατευθύνσεις οργάνωσης και λειτουργίας.

Β. Η πιστοδότησις.

Γ. Η συνεταιριστική διαφώτισις και εκπαίδευσις.

Α' Κατευθύνσεις οργανώσεως και λειτουργίας

Ως κύριαι προϋποθέσεις διά την ανάπτυξιν των καταναλωτικών συνεταιρισμών, υπό του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου Κοινωνικής και Εργατικής Πολιτικής, κρίνονται αι ακόλουθοι:

I. Η σύστασις μόνιμου Συμβουλίου Καταναλωτικών Συνεταιρισμών με αρμοδιότητα α) Να γνωμοδοτή προς την Κυβέρνησιν επί γενικωτέρων Συνεταιριστικών ζητημάτων, νομοθετικής, διοικητικής και πάσης άλλης φύσεως και β) να επιμελήται της συνεταιριστικής διαφωτίσεως και μορφώσεως.

II. Η βαθμιαία καθιέρωσις του κανόνος πωλήσεως των ειδών καταναλώσεως τοις μετρητοίς υπό των καταστημάτων των καταναλωτικών συνεταιρισμών. Εξαιρέσεις του κανόνος τούτου δύνανται να αποτελέσουν: α) αι προς τους αγρότας γεγόμεναι πωλήσεις, αι οποίαι δύνανται να πραγματοποιηθώσιν και επί πιστώσει λαμβανομένης υπ' όψιν της κατά μακροχρόνια διαστήματα πραγματοποιήσεως του αγροτικού εισοδήματος και β) αι προς οιονδήποτε καταναλωτήν πωλήσεις διαρκιών αγαθών βιοτικής ανάγκης μεγάλης αξίας (ενδυμασται, έπιπλα κλπ.) ή δυναμένων να χρησιμοποιηθώσιν διά την αύξησιν του εισοδήματος των συνταίρων (ως πχ. ραπτομηχαναί, γραφομηχαναί). Εις τας περιπτώσεις των επί πιστώσει πωλήσεων δέον να παρέχονται αι αναγκαίαι εγγυήσεις διά την έγκαιρον εξόφλησιν και πλήρη εξασφάλισιν των οφειλομένων.

III. Η αναγνώρισις του δικαιώματος εγγραφής εις τους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς παντός δυναμένου να εξυπηρετηθή εξ αυτών, εφ' όσον προσφέρεται να αναλάβη την εκπλήρωσιν των αυτών με τους λοιπούς συνταίρους υποχρεώσεων του καταστατικού.

IV. Η επιστροφή των περισσευμάτων των εισπράξεων επί των δαπανών εις το τέλος εκάστης χρήσεως, μετά την αφαιρέσιν των προβλεπομένων υπό του Νόμου και του καταστατικού αποθεματικών, αποκλειστικώς αναλόγως των πραγματοποιηθεισών παρ' εκάστου συνταίρου αγορών εκ της συνεταιριστικής επιχειρήσεως εντός της χρήσεως ταύτης.

Τα προκύπτοντα εκ πωλήσεων προς τρίτους περισσεύματα δέον να διατίθενται μετ' απόφασιν της γενικής συνελεύσεως είτε υπέρ των αποθεματικών είτε διά την συνεταιριστικήν διαφώτισιν και μόρφωσιν είτε εις τους συναλλαγέντας τρίτους κατ' αναλογίαν των πραγματοποιηθεισών υπ' αυτών αγορών και μόνον προς απόκτησιν συνεταιρικών μεριδών.

V. Η αναγνώρισις εις τον συνεταιρισμόν του δικαιώματος να χορηγή διά το κατατεθειμένον συνεταιρικόν κεφάλαιον τον νόμιμον ή και μικρότερον του νομίμου τόκον.

VI. Η οργάνωσις της εποπτικής υπηρεσίας των καταναλωτικών συνεταιρισμών κατά τρόπον μη παρακωλύοντα την λειτουργίαν των ως οικονομικών οργανισμών. Και ο έλεγχος της χρήσεως των υπό του Κράτους πισοδοτουμένων εις αυτούς κεφαλαίων.

VII. Η καθιέρωσις διά τους πολυμελείς συνεταιρισμούς της συνελεύσεως αντιπροσώπων κατά ομάδας οργανωμένων μελών.

VIII. Η καθιέρωσις υποχρεωτικής υπό του εργοδότη παρακρατήσεως ποσοστού μέχρι του 1/4 των μηνιαίων αποδοχών του οφειλέτου συνταίρου, προς εξόφλησιν απαιτήσεως του συνεταιρισμού υπό τον όρον της εκ των προτέρων εκχωρήσεως υπ' αυτού του δικαιώματος τούτου.

IX. Η πρόβλεψις κυρώσεων διά την χρήσιν του τίτλου «Συνεταιρισμός» ή «Συνεταιριστικός» υπό οργανώσεων μη συνεταιριστικών.

X. Η διάθεσις της καθαράς περιουσίας του καταναλωτικού συνεταιρισμού διά μορφωτικούς συνεταιριστικούς σκοπούς διά του Συμβουλίου Καταναλωτικών Συνεταιρισμών, εις περιπτώσιν διαλύσεως του συνεταιρισμού και μετά την επιστροφήν των συνεταιρικών μεριδών.

XI. Η οργάνωσις της συνεταιριστικής επιχειρήσεως των καταναλωτών επί τεχνικών βάσεων και μεθόδων του συγχρονισμένου ιδιωτικού εμπορίου διά της τελειοποιήσεως και προσαρμογής αυτών προς τον κοινωφελή χαρακτήρα των καταναλωτικών συνεταιρισμών και διά της χρησιμοποίησεως διά την ανάπτυξιν της συνεταιριστικής εμπορικής δράσεως προσώπων συγγενερούτων την αντίστοιχον κατάρτισιν και πείραν.

XII. Η καθιέρωσις της υποχρεώσεως των καταναλωτικών συνεταιρισμών πωλήσεως τοις μετρητοίς ειδών και εις τρίτους μη μέλη.

B. Πιστοδοτήσεις

I. Η κατάλληλος άσκηση της πίστωσης προς τους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς δύναται να επιδράση ουσιαδώς επί της ταχείας εξελίξεώς των εις τρόπον ώστε να ανταποκριθώσιν ούτοι εις τον ευρύτατον οικονομικόν και κοινωνικόν προορισμόν των: αύξησιν της αγοραστικής δυνάμεως των χαμηλών εισοδημάτων, παρεμπόδιση της ταχείας αυξήσεως και πολλάκις συγκράτησιν των τιμών, επέκτασιν των συλλογικών επενδύσεων, εξυγίανσιν του ιδιωτικού εμπορίου, καταπολέμησιν των μονοπωλιακών αυτου τάσεων διά της οργανωμένης συλλογικής αυτοβοηθείας, αντιμετώπισιν έργων κοινωνικής προνοίας (λαϊκής κατοικίας, φαρμακευτικής εξυπηρετήσεως κλπ).

II. Λόγω του κοινωφελούς των σκοπού, της αναμφισβητήτου και άνευ επιβαρύνσεως του προϋπολογισμού συμβολής των εις το έργο της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής του Κράτους, πρόδηλος καθίσταται η ανάγκη της ευρείας πιστοδοτήσεως αυτών κατά τρόπον ώστε να μη υστερή αυτή της προς το ιδιωτικόν εμπόριον παρεχομένης.

III. Το σύνολον των προς τους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς χορηγουμένων πιστώσεων δέον να κατανέμεται κατ' αναλογίαν των μελών εκάστου συνεταιρισμού και πάντοτε εν συνδιασμό με την παρεχομένην παρ' εκάστου ευχέρειαν εξυπηρετήσεως πολλαπλών βασιικών αναγκών όσον το δυνατόν ευρύτερον κύκλου καταναλωτών. Προς τούτοις, δέον να προσδιορίζονται αι κατηγορίαι των ειδών των οποίων την απόκτησιν αποβλέπει η πιστοδοτήσις λαμβανομένου υπ' όψιν του επειγόντος χαρακτήρος των αναγκών και της κοινωνικής ωφελείας αυτών.

IV. Δια την αποτελεσματικώτεραν πραγματοποίησιν των κοινωφελών συνεταιριστικών επιδιώξεων δέον να τυγχάνουν ιδιαίτερας πιστοδοτικής ενισχύσεως οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί οι οποίοι διά των διατάξεων του καταστατικού των και διά της εμπράκτου εφαρμογής αυτών αποδέχονται από τουτε θα ως ανωτέρω προτεινόμενα κυρίως όσον αφορά την ελευθέραν συμμετοχήν, την πάλησιν τοις μετρητοίς και την επιστροφήν των πλεονασμάτων αναλόγως των πραγματοποιουμένων συναλλαγών.

V. Κατά την χορήγησιν των πιστώσεων δέον να απαιτήται ωσαύτως από τους δανειζομένους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς όπως: α) αναλάβουν την υποχρέωσιν να διοργανώσουν ίδια καταστήματα, εξυπηρετούνται τας ανάγκας των μελών των και να μη διαθέτουν τας υπό του Κράτους παρεχομένας πιστώσεις δια να προμηθευθούν αι μέλη των ειδή καταναλώσεως εκ του εμπορίου επί πιστώσει, β) να αγοράζουν κατ' ευθείαν εκ της παραγωγής ή να βιομηχανοποιούν και διαθέτουν εις τους καταναλωτάς είδη εξυπηρετούνται βασικάς ανάγκας αυτών, επιδιώκοντες ταυτοχρόνως την συστηματικήν ελάττωσιν του κόστους παραγωγής και της τιμής πωλήσεως.

VI. Ίνα επιτευχθή αποτελεσματική χρησιμοποίησις των πιστώσεων και επωφελής εν γένει δράσις των καταναλωτικών συνεταιρισμών δέον ούτοι να τυγχάνουσιν ίσης τουλάχιστον μεταχειρίσεως προς το ιδιωτικόν εμπόριον δι' ότι αφορά τον υπό του κράτους ελεγχόμενον μηχανισμόν των εισαγωγών, μη παρεμποδιζόμενοι εις την ανάπτυξιν των συναλλαγών των μετά του διεθνούς ιδιωτικού και συνεταιριστικού κυρίως εμπορίου.

Γ. Συνεταιριστική διαφώτισις και εκπαίδευσις

I. Αι διοικήσεις των συνεταιρισμών και αι αρμόδια κρατικά υπηρεσία να αναλάβουν την διαφώτησιν των συνεταιρισμένων ως και ευρύτερον του κοινού επί των σκοπών, των δυνατοτήτων και των μέσων πραγματοποίησεως αυτών διά παντός προσφόρου μέσου: τύπου, συνεταιριστικών εκδόσεων, διαλέξεων, ραδιοεκπομπών, κινηματογραφικών ταινιών συνεταιριστικού περιεχομένου κλπ.

II. Η μόνημος και συστηματική διαφώτισις και εκπαίδευσις επί των περί ων πρόκειται συνεταιρισμών να ανατεθή εις το Συμβούλιον Καταναλωτικών Συνεταιρισμών.

III. Λαμβανομένης υπ' όψιν της βασικής συμβολής της εκπαίδευσεως εις την επιτυχή ανάπτυξιν του συνεταιριστικού θεσμού και αντιστρόφως της πρακτικής χρησιμότητος των συνεταιρισμών εις το έργο της εκπαίδευσεως και αναπτύξεως επί στερεών βάσεων του πνεύματος αλληλεγγύης εις όλας τας εκδηλώσεις της ανθρωπίνης ζωής, δέον να επιδιωχθή η διάδοσις των διεθνώς υιοθετηθέντων σχολικών συνεταιρισμών από του δημοτικού σχολείου μέχρι των ανωτάτων σχολών.

Θ. ΤΖΩΡΤΖΑΚΗΣ, Υφηγητής
Ανωτάτης Γεωπονικής Σχολής
Ανώτερος Συνεταιριστικός Σύμβουλος

Σ. ΑΓΑΠΗΤΙΔΗΣ, Σύμβουλος Γενικός Γραμματεύς
Υπ. Συντονισμού.
Α. ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ, Αντιπρόσωπος ΓΣΒΕ
Σ. ΚΑΛΑΔΑΣ, Δ/ντής Υπ. Εργασίας.
Α. ΚΛΗΜΗΣ, Ειδικός Συνεταιριστής
Δ. ΠΑΝΟΣ, Υποδιευθυντής Α.Τ.Ε.
Ν. ΠΟΥΛΟΣ, Δ/ντής Υπ. Συντονισμού
Σ. ΣΑΜΟΥΤ, Επιτροπής Εγκρίσεως πιστώσεων
προς τους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς παρά
τη Νομισματική Επιτροπή.

(Βλ. και Σ. 1952, σ. 52).

Η εφαρμογή και η αντίδρασις

Οι αρχές αυτές διαβιβάστηκαν από το Υπουργείο Συντονισμού και στην Τράπεζα Ελλάδος (Νομισματική Επιτροπή) με σκοπό την μελλοντική χρηματοδότηση των Καταναλωτικών Συνεταιρισμών μόνον εφόσον συμμορφώνονται προς τις αρχές αυτές.

Ο συγγραφέας Αριστ. Ν. Κλήμης τις 10ετίες του 50 και 60, εποχή που διαδοχικά ως Αναπλ. Προϊστάμενος Μελετών, Προϊστ. Τμήματος Τύπου και Δημ. Σχέσεων και Προϊστάμενος της Υπηρεσίας Οικονομικών Μελετών στη Διοίκηση ΑΤΕ, ήταν από τους βασικούς μοχλούς και στα θέματα των Γεωργ. Συνεταιρισμών (συγγραφικά, διδακτικά, κλπ.), των Καταναλωτικών, των Οικοδομικών, της επιμορφώσεως του προσωπικού (στη Συνομοσπονδία και την ΑΤΕ), σε συνδικαλιστικές πρωτοβουλίες και άλλα (που μερικά μνημονεύονται στον Τόμο αυτό).

Με τον τρόπο αυτό άρχισε ουσιαστική αναδιοργάνωση των Συνεταιρισμών με τροποποιήσεις καταστατικών, δημιουργία κεφαλαίων, εφαρμογή συνεταιριστικών κανόνων στις συναλλαγές, κλπ. (βλ. π.χ. στη συνέχεια περί Καταν. Συνεταιρισμού Υπαλλήλων Α.Τ.Ε.) έως την επικράτηση της αντιδραστικής πολιτικής της νέας Κυβερνήσεως (Υπουργός Συντονισμού Σ. Μαρκεζίνης) και το σταμάτημα της χρηματοδότησης των Καταναλωτικών Συνεταιρισμών (από Οκτώβριο 1953 και Φεβρουάριο 1954) μέσα από την οποία χρηματοδότηση θα γινόταν, η σωστή ανασυγκρότηση. (Βλ. βιβλίο Αριστ. Κλήμη «Οι Καταναλωτικοί Συνεταιρισμοί στη σύγχρονη Ελληνική πραγματικότητα»).

Έτσι χάθηκε και αυτή η ευκαιρία για την πρόεπουσα αναδιοργάνωση και δράση των καταναλωτικών Συνεταιρισμών.

Άλλα κείμενα:

- Βλ. κείμενο για τις σχέσεις μεταξύ παραγωγικών και καταναλωτικών συνεταιρισμών του Robert Hewlerton ΦΣ, σ. 2595.
- Απόψεις Θ. Τζωρτζάκη για τους Καταναλωτικούς Συνεταιρισμούς βλ. Σ. 1954, σ. 17.
- Ενδιαφέρον κείμενο του Κ. Κουκκίδη με τίτλο «Ο Ελληνικός αστικός συνεργατισμός - η απομάκρυνσή του από το συνεταιριστικό πρόγραμμα» βλ. ΦΣ 1955, σ. 3011.

Η συστηματική προσπάθεια στον Καταναλωτικό Συνεταιρισμό Υπαλλήλων Α.Τ.Ε.

Σε συσχετισμό με την γενικότερη αυτή προσπάθεια του Υπουργείου Συντονισμού για τη σωστή αναδιοργάνωση των Καταναλωτικών Συνεταιρισμών με εργαλείο τη χρηματοδότηση από την Τράπεζα Ελλάδος μόνο όσων ακολουθούσαν τις αρχές που διατύπωσε η ειδική επιτροπή αρμοδίων και ειδικών, αναπτύχθηκε (και μάλιστα προηγήθηκε) προσπάθεια του Καταναλωτικού Συνεταιρισμού Υπαλλήλων Α.Τ.Ε. - που λειτουργούσε από προπολεμικά και είχε αναπτύξει αξιόλογη δράση αλλά στο ομοιοεπαγγελματικό περιβάλλον (και με τα υπέρ και κατά για τους υπαλλήλους που ίσχυαν σε τέτοιους Συνεταιρισμούς).

Στον ΚΑΣΥ Α.Τ.Ε. αναφερθήκαμε και σε προηγούμενες σελίδες. Κατά την εξεταζόμενη περίοδο 1951-1955 σημειώνουμε τα ακόλουθα βήματα πρόοδου.

Έπειτα από συζήτηση στη Γ.Σ. του 1951, το Δ.Σ. και Ε.Σ. του Συνεταιρισμού (που συνεργαζόταν στενά) καθιέρωσε την συστηματική επιστροφή περισσευμάτων ανάλογα με τις συναλλαγές του κάθε συνεταιίρου με τον Συνεταιρισμό στον καταναλωτικό τομέα. Καθιερώθηκε από την αρχή του 1952 ειδικό «αποδεικτικό αγορασθέντων ειδών» (σε κλίμακες αξίας) που η επικόλληση του γινόταν σε ειδικό έντυπο ώστε να είναι επίσημη και εύκολη η επιστροφή των περισσευμάτων. Έτσι πολλοί συνεταιίροι αύξησαν τις αγορές τους από τα Πρατήρια του Συνεταιρισμού φέρνοντας μάλιστα στα Πρατήρια και συγγενικά ή γνωστά τους πρόσωπα.

Μετά την δημοσίευση των Κανόνων του Υπουργείου Συντονισμού ο ΚΑΣΥ Α.Τ.Ε. τροποποίησε το καταστατικό του και το προσάρμοσε, κατά μεγάλο μέρος, στις παραπάνω σωστές κατευθύνσεις. Έγινε διεύρυνση του σκοπού του και κυρίως του κύκλου εκείνων που μπορούσαν να γίνουν μέλη του, σε συσχετισμό βέβαια με

τις δυνατότητες από τις τότε επισιτιστικές και πιστωτικές συνθήκες και δυνατότητες αλλά και τις υπηρεσιακές διευκολύνσεις από τις οποίες δεν ήταν δυνατό να παραιτηθεί. Τις υποδειγματικές αυτές τροποποιήσεις βλ. Σ. 1953, σ. 12.

Διευρύνθηκε ο κύκλος εκείνων που μπορούσαν να γίνουν μέλη, αυξήθηκε σε πολλαπλάσιο (από 100.000 σε 1.000.000 δρχ.) η μερίδα για την απόκτηση κεφαλαίων κινήσεως και πιστωτική επιφάνεια για δανεισμό (συνολικά περίπου μερίδες 4 δισεκατομ. δρχ. της εποχής καταβλητέα σε δόσεις), καθιερώθηκε η επιστροφή του 80% των περισσευμάτων σε καταναλωτικά αγαθά κλπ.

Ακόμα από τον Δεκέμβριο 1952 οργάνωσε υποδειγματικό Πρατήριο τροφίμων κοντά στην Τράπεζα και δίπλα από το Πρατήριο υφασμάτων (Σίνα - Βησαρίωνος) και γενικά βελτίωσε τη συνεταιριστική και εμπορική του οργάνωση με κλήση και άλλων μικρών Συνεταιρισμών να γίνουν μέλη του με συναλλαγές με τους ίδιους όρους με τα άτομα μέλη του, ώστε έτσι να αυξηθούν οι ποσότητες αγορών από τις πηγές για βελτίωση όρων. (Σ. 1953, σ. 12, κείμενο Αριστ. Κλήμη).

Στις προοδευτικές προσπάθειες και επιτυχείς κατευθύνσεις του ΚΑ.ΣΥ.Α.Τ.Ε., αναφέρεται και νεότερο κείμενο του Αριστ. Κλήμη στο Σ. 1954, σ. 127 (που πρωτοστατούσε στις εξελίξεις αυτές σε συνεργασία κυρίως με τον Χαρ. Παπαχρίστου, Χρ. Αρμούζη και λίγους άλλους). Σημειώνει ότι στη Γ.Σ. του Ιουνίου 1953, έγιναν μερικά ακόμα βήματα από τον σκοπό που έχουν θέσει τα Συμβούλια του πρότυπου Καταναλωτικού Συνεταιρισμού με βαθμιαίες προσαρμογές για να υπερνικηθεί η κρατούσα νοοτροπία. Σημειώνει ότι τα πρατήριά του (Αθηνών, Θεσσαλονίκης και Πατρών) είχαν κύκλο εργασιών στο $\frac{1}{2}$ μετρητοίς και το $\frac{1}{2}$ με πίστωση εξοφλούμενη σε μηνιαίες δόσεις κανονικά. Αύξηση πωλήσεων 28% έναντι του 1952.

Καθιερώθηκε ουσιαστικός έλεγχος από το Εποπτικό Συμβούλιο. Πλήρης η συνεργασία των 2 Συμβουλίων για γενικότερα θέματα (κοινές αποφάσεις). Καθιερώθηκε επίσημα και σύμφωνα με το νόμο ο θεσμός του τακτικού ελεγκτή με εντολές του αιρετού Ε.Σ.

Το 1952 έγινε επιστροφή 1% επί του ποσού των αγορών και το 1953 1,5% με τάση αυξήσεως. Καθιερώθηκε τόκος στη μερίδα που έχει καταβληθεί. Τα επιστρεφόμενα δίδονται σε εμπορεύματα εκλογής του συνταίρου. Έτσι πολλοί συνταίροι πήραν δωρεάν ένα δοχείο λάδι ή ένα φόρεμα ή κάτι άλλο και έτσι άρχισαν να σκέφτονται και τις ωφέλειες αυτές πέρα από την καλή ποιότητα, το σωστό ζύγι, την χαμηλότερη τιμή, την πίστωση (αν υπήρχε ανάγκη).

Για μορφωτικούς σκοπούς δίδεται 1% από τα περισσεύματα για δημιουργία ειδικού κεφαλαίου.

Διεύρυνση μελών με περιορισμό και του ποσού δικαιώματος εγγραφής. Δυνατή η εγγραφή και άλλων Καταναλωτικών Συνεταιρισμών καθώς και ατομικά υπαλλήλων που υπηρετούν σε άλλες Τράπεζες, στις Συνεταιριστικές Οργανώσεις γενικά, στο Υπουργείο Συντονισμού, στον Α.Σ.Ο., την ΑΓΡΕΞ (αν οι υπηρεσίες τους αναλάμβαναν να παρακρατούν από τη μισθοδοσία τις οφειλές από αγορές με πίστωση).

Υπάρχουν βέβαια και εμπόδια. Π.χ. η αδιαφορία ενεργού συμμετοχής (πέρα από τις αγορές - πιστώσεις) για υποβολή έργου Συμβουλίων, η τακτική της Νομισματικής για ταχύτατη είσπραξη των παλαιών οφειλών των Καταναλωτικών χωρίς να εγκρίνει τώρα την χορήγηση νέων πιστώσεων στους καλούς Συνεταιρισμούς και έτσι καταδικάζει σε μαραμό την καλή συνεταιριστική επίδοση που δεν μπορούσε να στηρίζεται μόνο στα ίδια κεφάλαια.

Ως προοπτική έχει τεθεί η πραγματοποίηση οργανικής συνεργασίας με τους άλλους καλούς Καταναλωτικούς Συνεταιρισμούς για αριότερη οργάνωση αγορών και δικτύου διαθέσεως στην Αθήνα και την Επαρχία και η δημιουργία έτσι καλύτερης «συνεταιριστικής συνείδησης» των Καταναλωτικών. (Σ. 1953, σ. 127 Βλ. και Σ. 1954, σ. 127).

Για τον ΚΑ.ΣΥ.Α.Τ.Ε. και άλλους Καταναλωτικούς βλ. επίσης γενικότερο κείμενο και με πολλές ωμές αλήθειες του Αριστ. Κλήμη, ως Προϊστ. του Εμπορικού Συμβουλίου του ΚΑ.ΣΥ.Α.Τ.Ε. «η συνεταιριστική κίνηση των Καταναλωτών» στο πανηγ. τεύχος του περιοδικού «ο Συνεταιριστής» του 1955, σ. 166.

Η χρηματοδότηση των Καταναλωτικών Συνεταιρισμών

Αναλυτικά στοιχεία δανειοδοτήσεων κλπ. και το όλο πρόβλημα κατά την περίοδο αυτή - πέρα από όσα σημειώθηκαν στο ιστορικό της δραστηριότητας του Υπουργείου Συντονισμού - εκτίθεται σε κείμενο του Θ. Καράμπελα, που ήταν τότε εκπρόσωπος της Γεν. Συνομοσπονδίας Εργατών στην Επιτροπή Χρηματοδοτήσεων των Καταναλωτικών Συνεταιρισμών στην Τράπεζα Ελλάδος (βλ. Σ. 1954, σ. 38, 55, 72). Βλ. προηγούμενα και Σ. 1947, σ. 115 και 1948, σ. 15).

Στην αρχή δίδεται το πρόβλημα της χρηματοδότησεως και το ιστορικό από 5.11.1946 όταν η Νομοματική Επιτροπή - με τη συμβολή και της Αγγλικής Αποστολής - ίδρυσε την «Επιτροπή Εγκρίσεως πιστώσεων προς τους Καταναλωτικούς Συνεταιρισμούς».

Στο κείμενο αναγράφονται οι όροι (προϋποθέσεις) που έθεσε η Επιτροπή και οι δυσκολίες που υπήρχαν για τη συμμόρφωση σε αυτές. Στη συνέχεια δίδονται όλα τα αριθμητικά στοιχεία και γίνονται ουσιαστικές παρατηρήσεις κατά περιόδους.

Το δυσάρεστο είναι ότι η Κυβέρνηση του Συναγερμού κατάρχησε την πολύ Αντιπροσωπευτική αυτή Επιτροπή Πιστώσεων που λειτουργούσε με τα κριτήρια του Υπουργείου Συντονισμού στις χορηγήσεις της από Οκτώβριο 1953. Και τις αρμοδιότητες (κυρίως για ρευστοποίηση των οφειλομένων ποσών από τους Σ) ανάθεσε σε στενόκαρδη Υπηρεσιακή Επιτροπή μέσα στην Τράπεζα Ελλάδος που έθεσε βαρύτατους όρους για τη ρευστοποίηση, με εγκατάσταση ελεγκτών και άλλους βαρύτατους όρους. Η οποιαδήποτε χορήγηση από Τράπεζα Ελλάδος σταμάτησε με απόφαση 808 της Νομισμ. Επιτροπής 22/2/1954 και παρέπεμψε τους Συνεταιρισμούς στις Εμπορικές Τράπεζες με τους όρους και τα υψηλά επιτόκιά τους.

Έτσι σταμάτησε η προσπάθεια για κάτι μονιμότερο και καλύτερο. Η νέα ηγεσία του Υπουργείου Συντονισμού ενέκρωσε την όλη προσπάθεια αφού παρέπεμψε τους Καταναλωτικούς στις Εμπορικές Τράπεζες.

Για την πρόταση χρηματοδότησης των Καταναλωτικών Συνεταιρισμών από την Α.Τ.Ε με ανάληψη και προσπάθειας και αρμοδιότητας παράλληλης με εκείνη που είχε για τους Γεωργικούς Συνεταιρισμούς βλ. Σ. 1954, σ. 114. Τονίζεται η μεγάλη βοήθεια που έδωσε - με τα εποπτικά της στελέχη - στην κίνηση των Καταναλωτικών Συνεταιρισμών κατά την κατοχή και για τη χρησιμότητα που θα είχε να αναληφθεί το θέμα γενικά των Καταναλωτικών Συνεταιρισμών από την Α.Τ.Ε. Δυστυχώς δεν υπήρξε αποδοχή και πρόοδος.

- Για τη δραστηριότητα της Σ.Π.Ε. στον αγροτικό τομέα προμηθειών καταναλωτικών αγαθών για τους αγρότες βλ. στο Υποκεφάλαιο ΣΤ/1.

ΟΙ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΟΙ ΑΣΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

Πέρα από όσα γράφονται σε προηγούμενες σελίδες για τους αστικούς βιοτεχνικούς Συνεταιρισμούς σημειώνουμε ότι στις αρχές το 1952 βρίσκονται σε ανάπτυξη και δραστηριότητα. Αρχές του έτους συνέχεται Πανελλαδικό Συνέδριό τους με επίσημες συμμετοχές. Γράφει ο Σ. 1952, σ. 69 αναλυτικά:

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

«...Σήμερα υπολογίζεται ότι έχουν ιδρυθεί πάνω από 100 βιοτεχνικοί συνεταιρισμοί με 10.000 και περισσότερα μέλη. Απ' αυτούς εργάζονται τα δύο τρίτα που συγκεντρώνουν όμως τα 90% των μελών. Εκείνοι που αδρανούν είναι ολιγομελείς συνεταιρισμοί. Το κυριότερο έργο των βιοτεχνικών συνεταιρισμών είναι η από κοινού προμήθεια πρώτων υλών και μέσων παραγωγής για τα μέλη τους. Λιγοστοί είναι ένα είδος συνεργατικών παραγωγής προϊόντων ή παροχής υπηρεσιών.

Ανάμεσα στις ειδικότερες κατηγορίες βιοτεχνών που χρησιμοποιούν περισσότερο το συνεταιρισμό, διακρίνονται οι υφαντουργοί, οι ράφτες, οι υποδηματοποιοί, οι βιοτέχνες του μετάλλου (σιδηρουργοί, λευκοσιδηρουργοί, ορειχαλκουργοί), του ξύλου κτλ.

Οι περισσότεροι βιοτεχνικοί συνεταιρισμοί είναι οργανωμένοι στην Ένωση βιοτεχνικών συνεταιρισμών Ελλάδος που αριθμεί σήμερα 84 μέλη συνεταιρισμούς. Εκτός από αυτήν έχει ιδρυθεί και η Ένωση βιοτεχνικών συνεταιρισμών Βορ. Ελλάδος με 20 περίπου μέλη συνεταιρισμούς. Οι δυο αυτές δευτεροβάθμιες οργανώσεις συνεργάζονται στενά για την επιτυχία των κοινών σκοπών. Σημειώνουμε ότι, προς το παρόν τουλάχιστον, προέχει η επαγγελματική τους αποστολή, που την εκτελούν με ζήλο και αφοσίωση στο συνεταιριστικό σύστημα.

Τρία είναι τα βασικά ζητήματα που απασχολούν κυρίως, από καιρό τώρα, τη βιοτεχνική συνεταιριστική κίνηση και απορροφούν σχεδόν εξ ολοκλήρου τη δραστηριότητά της. Το δικαίωμα εισαγωγών πρώτων υλών κτλ. απευθείας από τους βιοτέχνες και κυρίως τους βιοτεχνικούς συνεταιρισμούς, η ικανοποιητική πιστοδότηση των βιοτεχνών και των βιοτεχνικών συνεταιρισμών, και η δίκαιη φορολογική μεταχείριση των βιοτεχνικών συνεταιρισμών, σύμφωνη με την ανιοδιωτική αποστολή τους και ίση και αντίστοιχη προς τη φορολογική μεταχείριση των γεωργικών και των καταναλωτικών συνεταιρισμών.

Ανάμεσα στα άλλα τους αιτήματα ξεχωρίζει και το αίτημά τους για το συγχρονισμό και τη συμπλήρωση της συνεταιριστικής μας νομοθεσίας.

Το ένα από τα αιτήματά τους, το δικαίωμα εισαγωγών, ικανοποιήθηκε πρώτο, το 1949, όταν διατέθηκαν στους βιοτέχνες και ιδίως στους βιοτεχνικούς συνεταιρισμούς 2.000.000 δολάρια δικαίωμα εισαγωγής πρώτων υλών και μέσων παραγωγής από το εξωτερικό. Οι συνεταιρικές εισαγωγές πρώτων υλών, όπου έγιναν, συντέλεσαν να μειωθούν κατά 50% και περισσότερο οι τιμές των αντίστοιχων βιοτεχνικών προϊόντων και εμπόδισαν την απόρριψη των πρώτων υλών και τη ρύθμιση των τιμών από ορισμένους προνομιούχους.

Για καιρό όλες οι προμηθευτικές εργασίες έγιναν με απομικά οικονομικά μέσα των βιοτεχνών και με ιδιωτικά δάνεια που δόθηκαν με βαρείς τόκους, γιατί το δεύτερο αίτημά τους για πιστοδότηση ικανοποιήθηκε δύο χρόνια αργότερα.

Εκτός από τις οικονομικές δυσκολίες και η ίδια η αναγνώριση του δικαιώματος συνεταιριστικών εισαγωγών στους βιοτέχνες προκάλεσε έντονες αντιδράσεις εκείνων που είχαν αντίθετα συμφέροντα. Αποτέλεσμα ήταν να περιοριστή σημαντικά το ποσό του συναλλάγματος που είχε αρχικά διατεθεί για τις εισαγωγές της βιοτεχνίας. Έτσι το σοβαρό αυτό αίτημα, που μένει ακόμη ουσιαστικά ανικανοποίητο, είναι ένα από τα σπουδαιότερα θέματα που απασχόλησαν το τελευταίο συνέδριο....

Το δεύτερο αίτημα των βιοτεχνικών συνεταιρισμών, η ικανοποιητική πιστοδότησή τους, πραγματοποιήθηκε δύο σχεδόν χρόνια αργότερα. Για το σκοπό αυτό η Τράπεζα της Ελλάδος διάθεσε τελικά 50 δισεκατομμύρια. Ο δανεισμός θα γινόταν στους βιοτέχνες και τους συνεταιρισμούς τους με τη μεσολάβηση των ιδιωτικών τραπεζών. Από τα 50 δισεκ. τα 60% προορίζτηκαν για δάνεια στους μονωμένους βιοτέχνες και τα 40% για δάνεια στους βιοτεχνικούς συνεταιρισμούς για να τα χρησιμοποιούν για τις προμηθευτικές τους εργασίες. Ορίστηκε επίσης ανώτατο όριο δανείου για τους μονωμένους δραχ. 25 εκατ. και 5 εκατ. για κάθε μέλος συνεταιρισμού. Η Τράπεζα της Ελλάδος όρισε το επιτόκιο για την πίστωση αυτή προς τις ιδιωτικές τράπεζες σε 2%. Ο τόκος που οι ιδιωτικές τρά-

πεζες δίνουν τα δάνεια στους βιοτεχνικούς συνεταιρισμούς ορίστηκε σε 7% για τις προμήθειες από το εσωτερικό και σε 8% για τις προμήθειες από το εξωτερικό. Η εξόφληση των πρώτων δανείων γίνεται σε δόσεις μέσα σε έξι μήνες: 20% τον τέταρτο μήνα, 30% τον πέμπτο μήνα και 50% τον έβδομο μήνα. Τα δάνεια για εισαγωγές πρέπει να εξοφληθούν ύστερα από τρεις μήνες αφότου φτάση το εμπόρευμα.

Χαρακτηριστικό είναι ότι, ενώ ο τζίρος των δανείων σε βιοτεχνικούς συνεταιρισμούς ήταν, στις 6.11.1952, 7.258 εκατ., στους μονωμένους βιοτέχνες είχε φτάσει στα 52.091 εκατομμύρια. Τώρα όμως μας πληροφορούν ότι η διαφορά είναι ακόμη πιο μεγάλη: συνεταιρισμοί γύρω στα 8 δισεκ., μονωμένοι πάνω από 100 δισεκατομμύρια.

Η αιτία που περιορίζονται τόσο πολύ οι πιστώσεις των συνεταιρισμών είναι περίπου η ίδια που προκαλεί τον περιορισμό των πιστώσεων στη μεγάλη πλειονότητα των καταναλωτικών συνεταιρισμών. Οι τράπεζες, εκτός από λίγες εξαιρέσεις, αρνούνται να δανείσουν τους συνεταιρισμούς, γιατί βρίσκουν ότι τάχα δεν έχουν αρκετή πιστωτική επιφάνεια (φερεγγυότητα), παραγνοώντας την αλληλέγγυα ευθύνη των συνεταιριζών. Γι' αυτό προβάλλουν πολύπλοκους εξασφαλιστικούς όρους που η ικανοποίησή τους από τους συνεταιρισμούς δεν είναι δυνατή. Εξάλλου η ευκολότερη χορήγηση δανείων στους μονωμένους δε λύνει το ζήτημα των εισαγωγών, γιατί ο κατατεμαχισμός των κεφαλαίων σε μικροποσά 5-10 εκατ. δραχ. δεν ευνοεί την πραγματοποίηση αξιόλογων εισαγωγών. Γι' αυτό και οι αντιδράσεις των ενδιαφερομένων στρέφονται ιδίως εναντίον των συνεταιρισμών που δανείζονται κυρίως για να κάμουν εισαγωγές και μπο-

ρούν να τις κάμουν. Έτσι μένει και για το αίτημα αυτό η ικανοποίηση λειψή και ανίσχυρη να πραγματοποιήσει το σκοπό του.

Εκτός όμως από την απλοποίηση της διαδικασίας του δανεισμού, χρειάζεται, όπως υποστηρίχθηκε στη σχετική εισήγηση, να διπλασιασθή το κεφάλαιο των 50 δισεκατομμυρίων και να παραταθούν οι προθεσμίες για την εξόφληση των δανείων. Ακόμη χρειάζεται να δοθούν δάνεια για την ανασυγκρότηση των βιοτεχνικών εγκαταστάσεων με προθεσμία τουλάχιστο δύο χρόνων.

Το τρίτο αίτημα των βιοτεχνικών συνεταιρισμών συνίσταται στη φορολογική τους εξομάλωση με τους γεωργικούς και καταναλωτικούς συνεταιρισμούς. Σήμερα, όπως αναφέρεται στη σχετική εισήγηση, οι βιοτεχνικοί συνεταιρισμοί φορολογούνται όπως οι ανώνυμες εταιρείες...

Την ανισότητα αυτή και την άδικη φορολογική μεταχείριση των βιοτεχνικών συνεταιρισμών τις δημιούργησε ο νόμος 942/1949. Αναφέρεται όμως ότι έχει ήδη κατατεθή σχετικό νομοσχέδιο, που ικανοποιεί το σχετικό αίτημα των βιοτεχνικών συνεταιρισμών για την ίση φορολογική μεταχείρισή τους με τους άλλους συνεταιρισμούς.

Το τέταρτο αίτημα αναφέρεται στην τροποποίηση και συμπλήρωση της συνεταιριστικής νομοθεσίας, για να συγχρονιστή και να προσαρμοσθή στις νέες συνθήκες της ζωής και της οικονομίας μας και να διευρυνθή και τυπικά ο κύκλος της δράσης των συνεταιρισμών σε όλους τους κλάδους της ανθρώπινης δραστηριότητας, ώστε να λειψή κάθε αμφισβήτηση ή αμφιβολία για τις συμβατικές δυνατότητες του συνεταιρισμού.

Το συνέδριο των βιοτεχνικών συνεταιρισμών έκλεισε τις εργασίες του με ένα ψήφισμα που διατυπώνει τα αιτήματα των βιοτεχνικών συνεταιρισμών (παράθετε στοιχεία).

Βλ. το σχετικό βιβλίο Πάνου-Κλήμη για Στεγαστικούς-Οικοδομικούς Συνεταιρισμούς. Και στο Υποκεφ. Β για τα πολλά σχετικά νομοθετήματα που αναφέρονται ειδικά στη στέγαση και στους Οικοδομικούς Συνεταιρισμούς με πολλές διατάξεις για απαλλοτριώσεις οικοπέδων, σύσταση ειδικών Οργανισμών, κλπ.

ΑΛΛΟΙ ΑΣΤΙΚΟΙ

Βέβαια υπάρχουν την περίοδο αυτή και άλλες μορφές αστικών συνεταιρισμών (εργασίας, μεταφορών, κλπ.) με μικρή κίνηση και όχι πάντα με σωστές συνεταιριστικές γραμμές και δυνατότητες.

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1951-1955

Μετά το πανελλήνιο Συνέδριο των συνεταιριστικών υπαλλήλων που πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλονίκη στις 14/3/1950 και που κατέληξε στην ίδρυση της Ομοσπονδίας τους (Ο.Σ.Υ.Γ.Ο.) άρχισε η δραστηριοποίηση της Ομοσπονδίας με γνώμονα τη συνεργασία με τις Συνεταιριστικές Οργανώσεις.

Στις αρχές του 1951 η Διοίκηση της Ο.Σ.Υ.Γ.Ο. σημείωσε μεγάλη δραστηριότητα στην προβολή και επίλυση προβλημάτων της. Βλ. τις ενέργειες και πραγματοποιήσεις στη ΦΣ 1951, σ. 2028 για κανονισμούς καταστάσεως προσωπικού Ταμείου Προνοίας, Αντιπροσώπους της στο Τ.Α.Υ.Σ.Ο., ασφάλιση συνταξιούχων για ασθένεια, βελτίωση συντάξεων, εξαγορά προυπηρεσίας, εισφορές, συγχώνευση Ταμείων κλπ.

Για την εκπαίδευση τους βλ. στο Υποκεφ. Ε. Για τη νομοθεσία που τους αφορά βλ. στο Υποκεφ. Β.

Καθώς σημειώνει ο Δημ. Ρότιος Γενικός Γραμματέας της Ο.Σ.Υ.Γ.Ο. (Σ. 1952, σ. 39) μια από τις βασικές της επιδιώξεις - ενέργειες είναι η επιβολή μικρής εισφοράς υπέρ του Ταμείου Συντάξεων τους στο συγκεντρωμένο σιτάρι. Το είχαν αποδεχθεί σχεδόν όλες οι Ενώσεις των σιτοπαραγωγικών περιφερειών αλλά υπήρξε αντίδραση Κυβερνήσεως - Αμερικανικής Αποστολής για την επιβολή κοινωνικού πόρου. Επιδιώκεται η πραγματοποίηση (έγινε αργότερα).

Επιδίωξη ήταν και η ίδρυση επικουρικού ταμείου που σκόνταψε στο σχέδιο Πάουελ και έχει απαγορευθεί η ίδρυση νέων Ταμείων με απόφαση του Υπουργού. Όμως με την συνεργασία της Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών που κατανοούσε τη χρησιμότητα τέτοιου Ταμείου, υπογράφηκε Συλλογική Σύμβαση ανάμεσα σε αυτή και την ΟΣΥΓΟ για την ίδρυσή του. Τακτοποιήθηκε επίσης το πρόβλημα της εξαγοράς της παλαιάς συντάξιμης υπηρεσίας.

Επιδίωξη ακόμα η ίδρυση Ταμείου Υγείας, κυρίως επειδή το Ι.Κ.Α. δεν έχει πανελλήνια διακλάδωση για την εξυπηρέτησή τους. Γίνεται σχετική μελέτη.

Πιο ριζική επιδίωξη τους είναι η συγχώνευση του Ταμείου Συντάξεων των Συνεταιριστικών Υπαλλήλων με αυτό των υπαλλήλων της Α.Τ.Ε. που τίθεται στην αρχή ως «ευθυγράμμιση των διατάξεων που θα διέπουν τα 2 ταμεία και όχι ως χορήγηση παροχών των μελών του ενός ταμείου στο άλλο», «αυτό θα ήταν αντίθετο σε κάθε λογική» τονίζει ο Γ. Γραμματέας διευκρινίζοντας ότι το Ταμείο Συνεταιριστικών Υπαλλήλων είναι ισχυρό οικονομικά. «Αν οι υπάλληλοι της Α.Τ.Ε. λάβουν υπ' όψιν τα παραπάνω και τα εξετάσουν με ψυχραιμία, θα πεισθούν ότι το δίκαιο βρίσκεται με το μέρος των συνεταιριστικών υπαλλήλων» τονίζει ο ίδιος.

Πέτυχε ακόμη η ΟΣΥΓΟ:

1) την αναγνώριση 10χρονης συντάξιμης προϋπηρεσίας των συνεταιριστικών υπαλλήλων σε Τράπεζες, ιδιωτικές επιχειρήσεις και δικηγορία.

2) την υπόδειξη από την ΟΣΥΓΟ των αντιπροσώπων των ασφαλισμένων στο Ταμείο Συντάξεων.

3) την αναγνώριση της προϋπηρεσίας στην Κ.Ε.Π.Ε.Σ.

4) αυξήθηκαν οι συντάξεις.

Άλλες προσπάθειές της:

- Η βελτίωση του Νόμου περί Συνεταιρισμών.

- Η βελτίωση του Δ/τος του 1946 για τους συνεταιριστικούς υπαλλήλους.

- Ο ενιαίος τύπος εσωτερικού οργανισμού καταστάσεως συνεταιριστικών υπαλλήλων.

- Βελτίωση αποδοχών (κατά το δυνατό) με προσεχή συλλογική σύμβαση.

- Υποστήριξη της μορφωτικής προσπάθειας της Υπηρεσίας Συνεταιριστικής Εκπαιδεύσεως.

Υπήρξε δηλαδή αξιόλογη πρόοδος και αξιόλογος προγραμματισμός για άλλες λύσεις στη συνέχεια. (Σ. 1952, σ. 39).

Για άλλες ενέργειες του Δ.Σ. βλ. ΦΣ, σ. 2221 του 1952. Αναλαμβάνει υπηρεσιακός Δ/ντής ο Χρ. Χατζημιχάλης.

Το Μάιο 1952 το Β' συνέδριο τους. Βλ. αναλυτικά ΦΣ 1952, σ. 2249 με ευρύτατη συμμετοχή επισήμων και συνεταιριστών και αξιόλογα θέματα - αποφάσεις. Αναλυτικές εισηγήσεις - συζητήσεις. Πρόοδος.

Το Ιούνιο 1952 νέες προσπάθειες από το Δ.Σ. της Ομοσπονδίας για συλλογική σύμβαση.

Για το θέμα της συγχωνεύσεως των Ταμείων έγινε συνάντηση με τη Διοίκηση Συλλόγου υπαλλήλων Α.Τ.Ε. και αποφασίστηκε κατ' αρχήν η μελλοντική εξέταση από μικτή Επιτροπή.

Ζητήθηκε ακόμα:

- Η ενίσχυση του Ταμείου Πρόνοιας από τις συγκεντρώσεις προϊόντων.

- Η συμμετοχή στο Πειθαρχικό Συμβούλιο Συνεταιριστικών Υπαλλήλων.

- Η βελτίωση των συντάξεων.

Ακόμα αποφασίστηκε η έκδοση δημοσιογραφικού οργάνου της ΟΣΥΓΟ. (Σ. 1952, σ. 115).

Τον Μάιο 1952 έγιναν τα εγκαίνια του Μεγάρου του Ταμείου Συντάξεων του Προσωπικού Συνεταιριστικών Οργανώσεων (Μενάνδρου 48), που έγινε με κεφάλαια του Ταμείου (Σ. 1952, σ. 83).

Τον Σεπτέμβριο 1952 νέες προσπάθειες. Η Διοίκησή τους τώρα είναι:

Κ. Κωνσταντινίδης (Πρόεδρος).

Αγγ. Μπάρτζης, Αντ. Χατζής, Μιχ. Ευστρατιάδης, Βλ. Φιλίππου, Κλεόβ. Κουμαρίδης, Ελευθ. Καράμπασας, Φρ. Δασκαλάκης (κατά Γεωργ. Δ/τα).

Θέματα η κλαδική συλλογική σύμβαση, η συγχώνευση των ασφαλιστικών Ταμείων Α.Τ.Ε. και ΟΣΥΓΟ. (Σ. 1952, σ. 148).

Στο τέλος του 1952 (Νοέμβριος) κυκλοφορεί ανά 15νήμερον «Ο Σκαπανεύς της Υπαίθρου» της ΟΣΥΓΟ (Παρουσίαση εγκάρδια Σ. 1952, σ. 200).

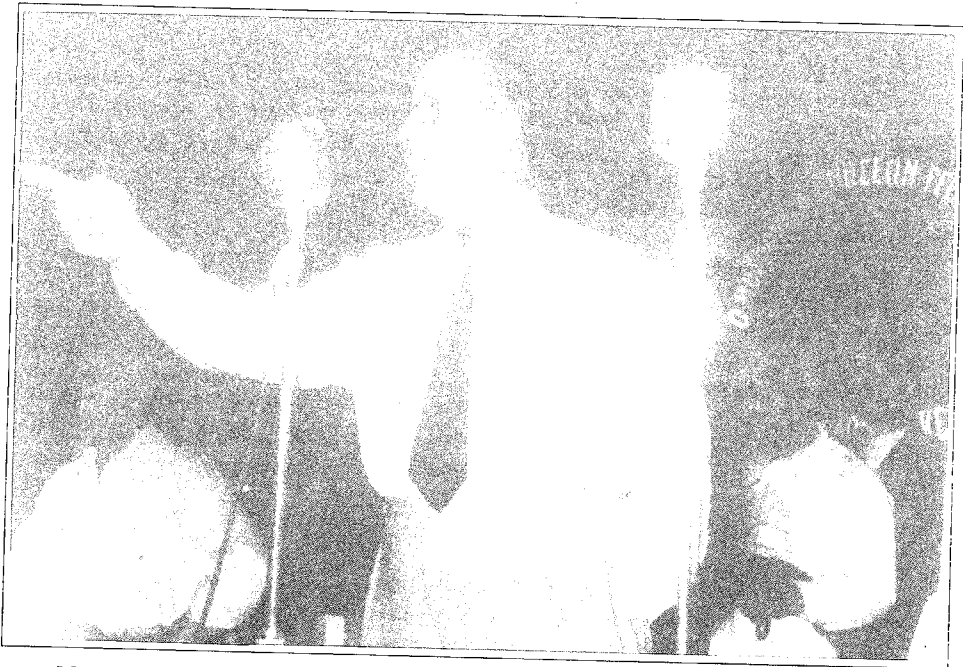
Το 1953 επιτυγχάνεται τροποποίηση του Δ/τος του 1946 για τους συνεταιριστικούς υπαλλήλους (Δ/μα Φ.Ε.Κ. 238/2.9.53 και ΦΣ, σ. 2605), που βελτιώνει πολλά σημεία (βλ. τα νομικά βιβλία Κλήμη και Σ. 1953, σ. 180).

Επίσης γίνονται βελτιωτικές τροποποιήσεις στο καταστατικό του Ταμείου Συντάξεων (Φ.Ε.Κ./Β/195/8.9.53 και Σ. 1953, σ. 182).

Παρατηρείται δηλαδή μια αξιόλογη δραστηριότητα της ΟΣΥΓΟ σε λογική γραμμή που την υποστηρίζουν με κατανόηση η ΠΑ.ΣΕ.ΓΕ.Σ. και οι Συνεταιριστικές Οργανώσεις γενικότερα, για τη συνεχή βελτίωση της θέσεως των συνεταιριστικών υπαλλήλων στα πλαίσια της βελτίωσης και επέκτασης που σημειώνεται και στις Οργανώσεις.

Το 1954 πραγματοποιείται (τον Ιούνιο στην Αθήνα) το Γ' Συνέδριο των Συνεταιριστικών Υπαλλήλων. Γράφει σχετικά αναλυτικά ο Σ. 1954, σ. 81, που τονίζει τη θέση και τον ρόλο των Συνεταιριστικών Υπαλλήλων. Βλ. αναλυτικά και ΦΣ 1954, σ. 2775 με γενικότερα και ειδικά θέματα.

Στο Συνέδριο (Συνέλευση) εκλέχθηκε το νέο Διοικητικό Συμβούλιο είναι: Φρίξος Δασκαλάκης (Πρόεδρος), Κλεόβ. Κουμαρίδης (Αντιπρ.), Ελευθ. Καράμπαμπας, Δημ. Νικολαΐδης, (Ταμίας) Αγαπ. Βαλαβάνης, Γ. Παναγιωτόπουλος, Νικ. Μέγας (Εκτ. Συμβ.) Βασ. Κέστης (Γραμματέας) Νικ. Τσελάς (Ειδ. Γραμ.). Επίσης εκλέχθηκε νέα Εποπτική Επιτροπή (Δ. Μιχαήλ, Κ. Αυλίδης, Αθαν. Γρίβας).

Μαχητικός επί 10ετίες ο Ι. Αφεντάκης στις συνεταιριστικές ενέργειες και τις συγκεντρώσεις για την διεκδίκηση των συμφερόντων των αγροτών.

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΑ

ΕΡΓΑΤΕΣ ΚΑΙ ΠΡΩΤΕΡΓΑΤΕΣ ΤΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΣΜΟΥ

Όπως σημειώσαμε και στα Υποκεφάλαια των προηγούμενων περιόδων (των τόμων Α, Β, Γ), πολλές εκατοντάδες είναι εκείνοι που πρόσφεραν πολλά στη συνεταιριστική ιδέα και πρακτική πρόοδο των διαφόρων Συνεταιριστικών Οργανώσεων. Ονόματά τους ανευρίσκονται σε πολλές σελίδες των Τόμων από κάποια μεγάλη ή μικρότερη ανάμιξή τους και προσφορά στα συνεταιριστικά.

Στις επόμενες σελίδες γίνεται χρονολογικά μνεία μερικών από τους θανόντες την περίοδο αυτή 1951 - 1955 (ή και παλαιότερα) για τους οποίους υπάρχουν στοιχεία σε δημοσιεύματα (η τυχόν μη αναγραφή εδώ δεν σημαίνει υποτίμηση της όποιας προσφοράς τους). Αναφερόμαστε περιληπτικά στα ονόματά τους με επισήμανση των πηγών όπου οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να έχουν περισσότερες πληροφορίες.

Βλ. σχετικά και στα Ευρετήρια Προσώπων κάθε Τόμου.

Κωνσταντίνος Δεληβοριάς

Ο Επιθεωρητής Συνεταιρισμών Σπ. Τρυφωνόπουλος σκιαγραφεί τον συνάδελφο του Κωνσταντίνο Δεληβοριά που πέθανε στην Αθήνα το 1951 σε ηλικία 68 ετών και ανήκε στην παλαιότερη γενιά των Εποπτών - Επιθεωρητών Συνεταιρισμών. (Σ. 1951, σ. 20 και ΦΣ 1951, σ. 1980).

Νικ. Μιχόπουλος

Στον μεγάλο αυτό πρωτοπόρο συνεταιριστή, δημιουργό του πρώτου Γεωργικού Συνεταιρισμού του Αλμυρού και έπειτα βασικό συνεργάτη του Σ. Ιασεμίδη στο Υπουργείο για την επιτελική σωστή οργάνωση των Συνεταιρισμών και αργότερα πρώτο επιτελικό στελέχος στην Α.Τ.Ε. και Γεν. Επιθεωρητή Συνεταιρισμών, (μετά το 1929, όταν μεταφέρθηκε εκεί η Εποπτεία Συνεταιρισμών με τοποθέτηση ως Διευθυντού της Υπηρεσίας του Εξωεποπτικού Μ. Γερακάρη) δεν σταματά να αποδίδεται τιμή παρότι έχει αποβιώσει πριν από πολλά χρόνια (βλ. Τόμος Β). Πέρα από όσα έχουν δημοσιευθεί σε προηγούμενους τόμους για την περίοδο του Δ. Τόμου βλ. και Σ. 1951, σ. 129 και Σ. 1954, σ. 4.

Κ. Τζωρτζόπουλος

Δ/ντής της Υπηρεσίας Αγροτικής Πίστωσης στην Α.Τ.Ε. και στη συνέχεια (από το 1946) Β' Υποδιοικητής. Χωρίς να είναι στενά συνεταιριστής, πρόσφερε από τη θέση του υπηρεσίες και στις συνεταιριστικές Οργανώσεις με ευγένεια και κατανόηση, πάντα μέσα στον σοβαρό υπηρεσιακό τόνο της τότε εποχής (βλ. και στο Υποκεφ. Ζ).

Ιωάν. Τσίλλης

Εποπτικό στέλεχος στην Α.Τ.Ε. με αρκετή συνεταιριστική δραστηριότητα πέρα από τα στενά εποπτικά καθήκοντά του. Βλ. κείμενο σχετικό. (Σ. 1951, σ. 150).

Αθαν. Καμάρης

Αξιόλογος συνεταιριστικός υπάλληλος στη Μακεδονία για τον οποίο γράφει ο άλλοτε συνάδελφός του Ευριπίδης Τζουμέρτης παλαιότερα Δ/ντής της Ομοσπονδίας Γ. Συνεταιρισμών Θεσσαλονίκης στο Σ. 1952, σ. 113. Βλ. και ΦΣ 1952, σ. 2276.

Οράτιος Πλάνκετ

Μεγάλος συνεταιριστής της Ευρώπης για το έργο του οποίου έχει δημοσιεύσει διαφωτιστικά κείμενα ο Δ.Θ. Πάνος (βλ. στο Υποκεφάλαιο ΙΓ).

Κ. Φραγκόπουλος

Ανώτατος τεχνικός αξιωματικός του Β.Ν. που υπηρέτησε με διάφορους τρόπους και τη συνεταιριστική κίνηση. (Σ. 1953, σ. 94).

Τρύφων Φαρμάκης

Από τους παλαιούς Επόπτες Συνεταιρισμών που, παρά την πρόωγη αποχώρησή του από το Σώμα, εξακολούθησε να προσφέρει υπηρεσίες στη συνεταιριστική κίνηση. (Σ. 1953, σ. 181).

Γεω. Μολφέτας

Από τους πρώτους Νομογεωπόνους που πρόσφεραν αξιόλογα στην αρχική διάδοση των Γεωργ. Συνεταιρισμών. Αργότερα καθηγητής στην Ανωτάτη Γεωπονική κλπ. (Σ. 1954, σ. 62).

Δημήτριος Χριστόπουλος

Δ/ντής της Ενώσεως Γ.Σ. Ηλείας. (Σ. 1954, σ. 133). Αναλυτικά ΦΣ 1954, σ. 2799.

Κώστας Μακεδών

(1902-1954). Δ/ντής στη Σ.Ε.Κ.Ε. και αργότερα Εμπορικός της Σύμβουλος. (Σ. 1954, σ. 133 - Και ΦΣ 1954, σ. 2825).

Δημήτρης Κασούμης

Παλιός συνεταιριστικός υπάλληλος στην περιφέρεια Ιωαννίων (Συνεταιρισμούς και στην Ένωση) από το 1938 ως Δ/ντής. Κείμενο του συναδέλφου του Θ. Καράμπελα άλλοτε Δ/ντού στην Ένωση Ιωαννίων. (Σ. 1954, σ. 150). Βλ. και ΦΣ 1954, σ. 2686.

Μιχαήλ Τσαμπαρλής

Βλ. Σ. 1955, σ. 12.

Χάρρυ Τζέλλη

Πρόεδρος της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης. Βιογραφικά βλ. ΦΣ 1955, σ. 3017.

Παναγ. Βασιλακόπουλος

Πρώτος Επόπτης Συνεταιρισμών (το 1916) με ευρύτατη δράση, Επιθεωρητής Συνεταιρισμών, Τμηματάρχης Συνεταιρισμών στην Α.Τ.Ε., Διευθυντής Κεντρικού στην Α.Τ.Ε.

Στην κηδεία του κείμενα και ομιλίες των Θ. Τζωρτζάκη, Αλ. Μυλωνά, Αριστ. Σίδερη, Νικ. Χριστοφόρου, Χρ. Αρμπούζη, Ι. Κατσάμπη, Ι. Ζαφειριάδη, Διον. Νικολαΐδη, Θ. Τζωρτζάκη. (Βλ. Σ. 1955, σ. 17, Δ/Α.Τ.Ε., τ. 80). ΦΣ 1955, σ. 2920.

Από τις μεγάλες συνεταιριστικές φυσιογνωμίες. Τον σκιαγραφεί «ο Συνεταιριστής» του οποίου υπήρξε και συνεργάτης. (Σ. 1955, σ. 17. Βλ. και ΦΣ 1955, σ. 2920 κείμενο Δ.Θ. Πάνου).

Πότης Κουτσομητόπουλος

Βλ. Σ. 1955, σ. 298.

Κωνστ. Μαλαματιανός

Στέλεχος της Εθνικής Τράπεζας, με αξιόλογη συνεταιριστική προσφορά από τις πρώτες δεκαετίες. (Σ. 1955, σ. 299).

Δημοσθ. Μπαλαταζής

Βλ. Σ. 1955, σ. 43. Και ΦΣ 1955, σ. 2946, κείμενο Αγ. Περσεΐδη για την αξιόλογη συνεταιριστική του δραστηριότητα.

Μερικοί εργάτες στελέχη των Συνεταιρισμών.

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΒ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΕΙΣ-ΑΝΑΔΡΟΜΕΣ-ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

- Απόψεις για την ελληνική γεωργική συνεταιριστική κίνηση του Malcolm Darling (Προέδρου του Ιδρύματος Πλάνκετ) και διευκρινίσεις του Θ. Τζωρτζάκη στις παρατηρήσεις αυτές βλ. Σ. 1952, σ. 17.

- Το πρώτο ξεκίνημα του Ελληνικού Συνεργατισμού και η πορεία του μέσα σε 40 χρόνια. Κείμενο του Αλ. Μυλωνά από τους πρωτεργάτες του Ν. 602 και της εξάπλωσης των Συνεταιρισμών στην Ελλάδα. (Σ. 1955, σ. 1). Βασικό κείμενο ιστορικό και συνεταιριστικό. Βλ. Σ. 1952, σ. 1-4.

- Η Γεωργική Συνεταιριστική Κίνηση το 1953/1954: Αναλυτικό κείμενο με στοιχεία επίσημα για τη συνεταιριστική κίνηση κατά το 1953 και 1954 από τον Απολογισμό Εργασιών της Α.Τ.Ε. (Εποπτεία Συνεταιρισμών και Συνεταιριστική κίνηση για όλες τις εργασίες της βλ. Σ. 1955, σ. 33-37).

- Ιστορική ανασκόπηση του Ελληνικού Συνεργατισμού: Ιστορία - Πραγματώσεις και Επιδιώξεις

Με τη συμπλήρωση 40 χρόνων από το νόμο 602 και 25 χρόνων από την έκδοση του περιοδικού «Ο Συνεταιριστής» εκδίδεται πανηγυρικό τεύχος στο οποίο συνεργάζονται όλοι (σχεδόν) από τους τότε αρμόδιους και ειδικούς στα θέματα των Συνεταιρισμών. (Ειδική ανάπτυξη βλ. στο Υποκεφάλαιο Ε).

Στην αρχή του τεύχους αυτού δημοσιεύεται ανασκόπηση του πιο αρμόδιου για το θέμα αυτό Θ. Τζωρτζάκη, πνευματικού και οργανωτικού ηγέτη της κινήσεως επί δεκαετίες. (Σ. 1955, πανηγ. τεύχος, σ. 7).

- Άλλες ανασκοπήσεις και μελλοντικές επιδιώξεις

Υπάρχουν σε πολλά κείμενα του πανηγυρικού τεύχους του περιοδικού «Ο Συνεταιριστής» γραμμένα από τους πλέον ειδικούς (βλ. στο Υποκεφάλαιο Ε για το περιοδικό).

- Το Σταφιδικό ζήτημα: Η ιστορία και η συμβολή των Συνεταιρισμών στη λύση του. Αναλυτικό κείμενο του Θ. Κούλα (για πολλά χρόνια Δ/ντή του Α.Σ.Ο., παλαιού συνεταιριστή. Βλ. αναλυτικά Σ. 1955, σ. 244 και επόμενα).

- Για τη διάρκεια ζωής των 3.960 Γ. Συνεταιρισμών που λειτουργούσαν το 1933 (ανάλογα με το έτος ιδρύσεώς τους) υπάρχουν τα ακόλουθα στοιχεία στην προπολεμική στατιστική της ΑΤΕ.

Ετος ιδρύσεως	Λειτουργούσαν το	Ετος ιδρύσεως	Λειτουργούσαν το
τους	1933	τους	1933
1915	83	1925	644
1916	107	1926	197
1917	107	1927	236
1918	34	1928	375
1919	82	1929	359
1920	97	1930	342
1921	105	1931	238
1922	137	1932	128
1923	141	1933	254
1924	294		254
		Σύνολο	3.960

(Μία παρόμοια έρευνα για σήμερα θα έδινε πολλά διδάγματα για τη βιωσιμότητα των Οργανώσεων και άλλα).

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΓ

ΚΕΙΜΕΝΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΣΕ ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ

(Για ενημέρωση και παραδειγματισμό)

- Η συνεταιριστική επιχείρηση μέσα στην εθνική οικονομία της Ελβετίας «Συνεταιριστής» 1951, σ. 13.
- Αποφάσεις της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ενώσεως. ΦΣ 1951, σ. 1973.
- Τιμές στον πρωτοπόρο συνεταιριστή Όουεν. ΦΣ, σ. 1993.
- Karl Renner. ΦΣ 1951, σ. 1980.
- Συνεταιριστικές ειδήσεις από το εξωτερικό. ΦΣ 1951, σ. 1996, 2012, 2039, 2042.
- Αμερική. Δ/ΑΤΕ τ. 50/1951.
- Αίγυπτος. ΦΣ, σ. 2060.
- Διεθνής Ένωση ΦΣ, σ. 2079.
- Ινδίες - Αργεντινή. ΦΣ 1951, σ. 2092.
- Ελβετία, Δανία. ΦΣ 1951, σ. 2105.
- Το 18ο Διεθνές Συνεταιριστικό Συνέδριο. ΦΣ 1951, σ. 2123.
- Οι Συνεταιρισμοί και η οπωροπαραγωγή στη Δανία (Δ.Θ. Πάνος). Σ. 1951, σ. 97, 115.
- Τα σχολικά ταμειντήρια στην Κύπρο. ΦΣ 1951, σ. 2134.
- Λουδοβίκος de Brouckere. Σ 1951, σ. 108.
- Οι Αμερικανοί συνεταιριστές και τα περσικά πετρέλαια ΦΣ 1951, σ. 2154.
- Οι Γιουγκοσλαβικοί συνεταιρισμοί. ΦΣ 1951, σ. 2154, 2169. Βλ. και Δ/ΑΤΕ τ. 53/1951 και τ. 56/1952.
- Η γεωργική συνεταιριστική πίστη στην Ευρώπη. Σ. 1951, σ. 142 (και στο 1952).
- Το Συνέδριο του Κεντρικού Γραφείου Σχολικών Συνεταιρισμών στη Γαλλία (Φωτ. Τζωρτζάκη). Σ. 1951, σ. 82, 103, 124. Για Γαλλία βλ. και ΦΣ 1952, σ. 2259.
- Ο Συνεργατισμός στην ύπαιθρο. Διάλεξη προέδρου Ιδρύματος Πλάνκετ. ΦΣ 1951, Σ. 2146.
- Λαβέρν: Η συνεταιριστική επανάσταση (Κ. Κουκιάδης) ΦΣ 1951, σ. 2165, 2335.
- Η γεωργική συνεταιριστική πίστη στην Ευρώπη Σ. 1952, σ. 6, 25, 41, 65, 93, 108, 128.
- Γαλλία, Σουηδία, Δυτ. Γερμανία, Καναδάς, Ινδίες. ΦΣ 1952, σ. 2277.
- Η συνεταιριστική κίνηση εις την Τουρκίαν. Αναλυτικό κείμενο Κ. Κουκιάδη. ΦΣ 1952, σ. 2331 και 2359, 2379. Πολύ ενδιαφέρον και σ. 2788.
- Οι Συνεταιρισμοί για την πώληση των φρούτων και των λαχανικών στη Γαλλία και το σχέδιο Μονέ. Σ. 1952, σ. 35, 72, 89, 103.
- Οι απόψεις των αμερικανών συνεταιριστών για τη σημασία των συνελεύσεων των συνεταιρών Σ. 1952, σ. 91.
- Οι σχολικοί συνεταιρισμοί στο Μεξικό. Σ. 1952, σ. 126, 143.
- Η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση ΦΣ 1952, σ. 2344.
- Οι Γεωργ. Συνεταιρισμοί στις ΗΠΑ. ΦΣ 1952, σ. 2367.
- Η Σκανδιναβική Συνεταιριστική Εταιρεία. ΦΣ., σ. 2385.
- Δυτ. Γερμανία. Το πνεύμα του συνεργατισμού στη νεολαία. ΦΣ, σ. 2385.

- Οι συνεταιριστικές καλλιέργειες (Malcolm Darling). ΦΣ, σ. 2393.
- Η κινητοποίηση των μικρών αποταμιεύσεων από τους Συνεταιρισμούς ανά τον κόσμο. Σ. 1952, σ 160, 175, 194.
- Οράτιος Πλάνκετ, ο μεγάλος Ιρλανδός συνεταιριστής. Σ. 1952, σ. 166, 191 και Σ. 1953, σ. 5, 27, 39, 50, 70, 87.
- Σχολικός Συνεταιρισμός. Οι σκοποί και τα μέσα του. (Μετάφρ. Φωτ. Τζωρτζάκη) Σ. 1952, σ. 120.
- Οι καταναλωτικοί Συνεταιρισμοί στη Δυτική Γερμανία και απάντηση στους αντιπάλους της. Σ. 1952, σ. 155. Και Σ. 1953, σ. 155.
- Καθηγητής V. Totomianz ΦΣ 1950, σ. 1869.
- Η συνεταιριστική Σχολή των Παρισίων. Σ. 1953, σ. 86.
- Η αγροτική πίστις εις την Γαλλίαν (N. Ραζή). Σ. 1953, σ. 105.
- Ο σχολικός Συνεταιρισμός. Οι σκοποί και η δράση του. Σ. 1953, σ. 120.
- Πως αντιλαμβάνοντο ο Gide και ο Fauget την συνεταιριστικήν ιδέαν (ΦΣ 1953, σ. 2644).
- Η αγροτική πίστις και ο αγροτικός συνεργατισμός εις τας υποαναπτυγμένας χώρας. ΦΣ 1954, σ. 2821.
- Σχέσεις μεταξύ παραγωγικών και καταναλωτικών συνεταιρισμών. ΦΣ. σ. 2595.
- Δανία. ΦΣ. 1953, σ. 2467, 2524, 2535.
- Δανία. Ο Γκρούντβιχ και τα Λαϊκά Πανεπιστήμια στη Δανία. Σ. 1954, σ. 5, 20, 35, 52.
- Γαλλία. Οι σχολικοί συνεταιρισμοί. Σ. 1954, σ. 7, 57, 76, 90, 147. Οι γαλακτοκομικοί συνεταιρισμοί ΦΣ, σ. 2620. Οι συνεταιρισμοί τεχνητής γονιμοποίησης αγελάδων. ΦΣ. σ. 2638.
- Αμερική. Η χρηματοδότηση των Γεωργ. Συνεταιρισμών. ΦΣ 1953, σ. 2538.
- Ο Σουηδικός Γεωργικός Συνεργατισμός ΦΣ 1953, σ. 2579, 2601, 2623.
- Τεχνική βοήθεια και παραγωγικότης εν Γαλλία. ΦΣ. σ. 2641.
- Συνεταιριστικές ειδήσεις από Νορβηγία, Απω Ανατολή, Νιγηρία, Δανία. Ο διεθνής Συνεταιρισμός πετρελαίων. ΦΣ 1954, σ. 2830, 2870.
- Το 19ο Συνέδριο των Συνεταιρισμών. ΦΣ 1954, σ. 2883.
- Ο Πεσταλότσι ως συνεταιριστής. ΦΣ 1954, σ. 2699.
- Δανία. Ένας Πανεπιστημιακός Συνεταιρισμός. Σ. 1954, σ. 30.
- Ο Πρόεδρος των ΗΠΑ επικροτεί το έργο των Συνεταιρισμών. ΦΣ 1954, σ. 2652.
- Βέλγιο. Η συνεταιριστική αγροτική πίστις. Σ. 1954, σ. 139, 155.
- Αι διεθνείς συνεταιριστικά επιχειρήσεις. ΦΣ. 1954, σ. 2866. Αναλυτική περιγραφή του έργου των ΦΣ 1954, σ. 2889.
- Οι πιστωτικοί Συνεταιρισμοί εις τας Η.Π.Α. (Αθ. Αθανασιάδης) Δ/Α.Τ.Ε. τ. 82. Βλ. και ΦΣ 1954, σ. 2817 για το ίδιο θέμα.
- Το θέμα της χρηματοδότησεως των Συνεταιρισμών εις Δανίαν (Σ. Βασιλακόπουλος) Δ/Α.Τ.Ε., τ. 92.
- Το τραπεζικόν σύστημα των Γεωργ. Συνεταιριστικών Οργανώσεων εις Η.Π.Α. (Σπ. Βασιλακόπουλος) Δ/Α.Τ.Ε., τ. 97
- Το κρατικόν ίδρυμα της αγροτικής πίστεως των Η.Π.Α. (Σ. Βρεττός). Δ/Α.Τ.Ε., τ. 95.
- Γιουγκοσλάβοι συνεταιριστές. Επίσκεψη στην Ελλάδα. ΦΣ 1954, σ. 2848.

- Η συνεταιριστική κίνησης εις Η.Π.Α. (Ν. Μωραΐτης). Δ/Α.Τ.Ε., τ. 96.
- Βέλγιο. Το Εθνικό Ινστιτούτο για την αγροτική πίστη. Σ. 1955, σ. 5.
- Ο Ιταλικός αγροτικός συνεργατισμός. ΦΣ 1955, σ. 2899, 2918, 2940, 2960.
- Η εξέλιξη της συνεταιριστικής νομοθεσίας διεθνικά. Σ. 1955, σ. 9.
- Οι παραγωγικοί συνεταιρισμοί εις το Ισραήλ. ΦΣ. 1955, σ. 2919.
- Βέλγιο. Η οργάνωση των σχολικών συνεταιρισμών. Σ. 1955, σ. 27.
- Δανία. Συνεταιριστικά μαθήματα με διεθνική συμμετοχή. Σ. 1955, σ. 32.
- Γαλλία. Σχολικοί Συνεταιρισμοί. Σ. 1955, σ. 41.
- Γαλλία. Οι γεωργικοί συνεταιρισμοί και η συγκέντρωση του σίτου. Σ. 1955, σ. 45.
- Διεθνείς συνεταιριστικές ειδήσεις: Ο Αϊζενχάουερ διά τους συνεταιρισμούς. Αίγυπτος - Άλλες χώρες. ΦΣ 1955, σ. 2931, 2970, 3062.
- Η Γερμανία. Η γεωργική συνεταιριστική κίνηση της. Σ. 1955, σ. 47.
- Δανία. Η ιστορία των προμηθευτικών συνεταιρισμών των παραγωγών της Δανίας. Σ. 1955, σ. 49.
- Η παραγωγική δράση των καταναλωτικών συνεταιρισμών της Δανίας. Σ. 1955, σ. 51.
- Μεγάλη Βρετανία. Ο συνεργατισμός στη Μ. Βρετανία. Σ. 1955, σ. 55, 57, 59.
- Σουηδία. Η καταναλωτική συνεταιριστική κίνηση. Σ. 1955, σ. 60, 62.
- Φιλανδία. Ο συνεργατισμός της Φιλανδίας ύστερα από δράση 50 ετών. Σ. 1955, σ. 64, 67, 242, 287.
- Ανατολική Ευρώπη - Σοβιετική Ένωση. Η σημερινή εξέλιξη των Συνεταιρισμών. Σ. 1955, σ. 69.
- Η.Π.Α. Οι Γεωργικοί Συνεταιρισμοί. Σ. 1955, σ. 71. Για πιστωτικούς βλ. Δ/ΑΤΕ τ. 82/1955.
- Η συνεταιριστική δημοκρατία. Το «Μπαλί» ΦΣ 1955, σ. 2979.
- Η οργάνωση της διεθνούς αγροτικής πίστεως. Σ. 1955, σ. 74.
- Ο Ιαπωνικός Συνεργατισμός και ο πρωτεργάτης του ΦΣ. 1955, σ. 3015.
- Γερμανία. Sir Harry Gill. Πρόεδρος της ΔΣ Ενώσεως. Σ. 1955, σ. 257. Και ΦΣ 1955, σ. 3017.
- Το έργο των ειδικευμένων διεθνικών οργανώσεων σχετικά με τα συνεταιριστικά προβλήματα. σ. 1955, σ. 263.
- Συνεταιριστικά πλυντήρια στο εξωτερικό. Σ. 1955, σ. 289.
- Μέγαρον του Συνεργατισμού εις την Τουρκίαν. Το Ίδρυμα Συνεργατισμού ΦΣ 1955, σ. 3020.
- Γερμανία. Η προσήλωση των γυναικών εις την συνεταιριστικήν ιδεολογίαν. ΦΣ. 1955, σ. 3055.
- Δανία. Συνεταιριστικά επιχειρήσεις κηπευτικών. ΦΣ 1955, σ. 3056.
- Βλ. και βιβλίο καθηγητού Ερνεστ Κράνφιλντ Κομμουνισμός και Συνεργατισμός. Δ/ΑΤΕ τ. 79/1954.

ΜΕΡΟΣ ΔΩΔΕΚΑΤΟ Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1956-1960

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 59

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ Α

Η ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1956 - 1960

Κυβερνητικά: Από το τέλος του 1955, με τον θάνατο του πρωθυπουργού Αλ. Παπάγου Αρχηγού του Συναγερμού (6/10/1955), αλλάζει σημαντικά το πολιτικό - κυβερνητικό σκηνικό. Παραμερίζεται από τα Ανάκτορα ο Αντιπρόεδρος Στ. Στεφανόπουλος στην εντολή σχηματισμού κυβερνήσεως, και καλείται να σχηματίσει - και σχηματίζει - Κυβέρνηση ο πετυχημένος Υπουργός Κωνστ. Καραμανλής. Μετά την ψήφο εμπιστοσύνης που του δίνει η Βουλή και για εκκαθάριση των όποιων, τυχόν, αμφισβητήσεων μέσα στο Συναγερμό, ιδρύει την Εθνική Ριζοσπαστική Ένωση (Ε.Ρ.Ε.). Διαλύεται ο Συναγερμός (4/1/56).

Ακολουθούν διάφορες κομματικές κινήσεις αντιδράσεις, ελιγμοί. Ο Κ. Καραμανλής προχωρεί σε εκλογές με ανάληψη του ηγετικού ρόλου της κεντροδεξιάς.

Εκλογές στις 19/2/1956 με σύστημα «τρισυπόστατο». (Αλλού πλειοψηφικό, αλλού αναλογική, αλλού μικτό).

Ψήφισαν πρώτη φορά σε βουλευτικές και οι γυναίκες. Έδρες 300.

Έλαβαν:

	Ψήφοι %	Έδρες
Δημοκρατική Ένωση: (Γ. Παπανδρέου, Σ. Βενιζέλος, Κ. Τσαλδάρης, Σ. Παπαπολίτης, Αλ. Μπαλατζής, Στ. Αλαμανής, Ηλ. Ηλιού)	48,15%	132
Εθνική Ριζοσπαστική Ένωση (Ε.Ρ.Ε.) Κ. Καραμανλής	47,38%	165
Προοδευτικό Κόμμα (Σπ. Μαρκεζίνης)	2,22%	—
Λαϊκό Κοινωνικό Κόμμα (Στ. Στεφανόπουλος)	0,88%	—
Λοιποί	1,37%	3
	100%	300

Δηλαδή με το εκλογικό αυτό σύστημα, παρόλη την διαφορά των ψήφων, η Ε.Ρ.Ε. κερδίζει απόλυτη πλειοψηφία σε βουλευτές. Σχηματίζεται κυβέρνηση Καραμανλή και ανοίγει νέος πολιτικός και κυβερνητικός κύκλος από το 1956. Τη σύνθεση της Κυβερνήσεως βλ. Δ/ΑΤΕ 1956 τ. 86.

Στις προγραμματικές δηλώσεις στη Βουλή (4 Απριλίου 1956) ο πρωθυπουργός Κ. Καραμανλής αναφέρθηκε στον τομέα του οικονομικού προγράμματος της Κυβερνήσεως με έκταση στο γεωργικό πρόγραμμα (έρευνα για αναδιάρθρωση καλλιεργειών, εγγειοβελτιώσεις, μικρά και ταχεία αποδόσεως έργα, αναδιοργάνωση και ενίσχυση της Α.Τ.Ε. με νέα κεφάλαια, διορισμό 500 γεωπόνων). Ειδικές προβλέψεις για καπνική πολιτική, ορεινούς πληθυσμούς, γεωργικό εισόδημα, ια-

Περίοδος 1956/1960. Υποκεφ. Α: Η φυσιογνωμία της εποχής

Εκλογές 1956.
Προεκλογική περιοδεία Κ. Καραμανλή, αρχηγού της νεοϊδρυθείσης ΕΡΕ.

τρική-φαρμακευτική περίθαλψη αγροτών με στελέχωση ιατρείων, εξηλεκτρισμός υπαίθρου, κατασκευή εργοστασίου αζωτούχων λιπασμάτων, κατασκευή εργοστασίου ζαχαρώδους.

Αναλυτικά καθώς και τις ομιλίες των αρχηγών των κομμάτων, με ουσιαστικό περιεχόμενο, βλ. ΦΣ τεύχος Απριλίου 1956, σελ. 3191 και επόμ.

Ειδικότερες αποφάσεις σε σύσκεψη 31/3/56, βλ. ΦΣ 1956, σελ. 3219 αναλυτικά.

- *Κυπριακό*. Η αρπαγή-εξορία του εθνάρχη Κύπρου αρχιεπ. Μακαρίου. Διακήρυξη διαμαρτυρίας της Συνομοσπονδίας, βλ. ΦΣ 1956, σελ. 3217.

Κυριαρχεί ως μεγάλο εθνικό πρόβλημα και το Κυπριακό.

- Προχωρούν, σε αποπεράτωση, σχεδιασμό και εκτέλεση, μεγάλα έργα.

- Από 1/8/56 αρχίζει τις εργασίες της η ΔΕΗ με ανάκληση (τιμηματική) αδειών ηλεκτρικών επιχειρήσεων, με ενιαίο τιμολόγιο, κλπ. (ΦΣ 1956, σ. 3291).

- Το πρόγραμμα των βασικών μεγάλων παραγωγικών έργων (όπως εγκρίθηκαν τον Νοέμβριο 1957) βλ. Δ/ΑΤΕ 1957 τ. 99 όπου οι αναλυτικές δηλώσεις του πρωθυπουργού Κ. Καραμανλή.

- Αποφασίζεται από την Κυβέρνηση η ίδρυση εργοστασίου ζαχαρώδους (αίτημα Συνομοσπονδίας) ΦΣ 1957, σ. 3473. Διεκδίκηση Συνομοσπονδίας για ίδρυση 2 εργοστασίων σε συνεργασία με Ιταλικές οργανώσεις ΦΣ 1957, σ. 3516.

Αποφασίζεται η ίδρυση εργοστασίου γάλακτος στα Τρίκαλα (τυροκομείο, βουτυροκομείο). Φορείς ΑΤΕ και Οργανώσεις Τρικάλων-Καρδίτσας ΦΣ 1957, σ. 3474.

- Λαχαναγορά Αθηνών. Απόφαση για ίδρυση. Απαλλοτρίωση εκτάσεως ΦΣ 1957, σ. 3561.

- Το 1957 ενοποίηση Σ. Βενιζέλου και Γ. Παπανδρέου (ως κόμμα Φιλελευθέρων).

- 1958: Μετά διακυβέρνηση 2 ετών με αρκετά καλή απόδοση, το πολιτικό καιχνίδι οδηγεί σε νέες εκλογές στις 11 Μαΐου 1958 με σύστημα ενισχυμένης αναλογικής (νέος εκλογικός νόμος με αποδοχή Φιλελευθέρων). Νέες πολιτικές συμμαχίες. Έδρες 300.

Έλαβαν:

	Ποσοστό ψήφων	Έδρες
Ε.Ρ.Ε. (Κ. Καραμανλής)	41,16%	171
Ε.Δ.Α. (Ι. Πασαλίδης)	24,42%	79
Κόμμα Φιλελευθέρων (Σ. Βενιζέλος-Γ. Παπανδρέου)	20,67%	36
ΠΑΔΕ: Προοδευτική Δημοκρατική Αγροτική Ένωσις (Σπ. Μαρκεζίνης, Σ. Παπαπολίτης, Αλ. Μπαλιταζής, Σ. Αλλαμανής)	10,62%	10
Ένωση Λαϊκού Κόμματος (Κ. Τσαλδάρης, Π. Κανελλόπουλος, Θ. Τουρκοβασίλης, Σ. Γιοτζίμάνης, Θ. Κετσεάς)	2,94%	4
Λοιποί	0,19%	—
		300

Στην Βουλή 7 Κόμματα

- Για την κρίση στην ηγεσία των Φιλελευθέρων (με τους 2 Αρχηγούς) μετά την εκλογική συντριβή του 1958 και το προβάδισμα της Ε.Δ.Α. βλ. και κείμενο του Γ. Α. Λεονταρίτη «Καθημερινή», 24/10/1993. Η συναρχηγία βάλλεται από «τους οπαδούς».

Με κομματικούς υπολογισμούς ο Σ. Βενιζέλος προτείνει το Νοέμβριο του 1958 την αρχηγία στον Γ. Παπανδρέου και αυτός αντίθετα στον Σ. Βενιζέλο (με επιστολές τους). Εξελλίξεις ενδοκομματικές.

- Εικόνα για την κατάσταση της Ελληνικής κοινωνίας, κυρίως κατά την περίοδο 1936 - 1959, δίνει ο Ιωάν. Τσουδερός στο «Βήμα» 23-25/7/59 και στο βιβλίο του για τους Συνεταιρισμούς (σελ. 18 επ.).

- Εργοστάσιο αζωτούχων λιπασμάτων. Απόφαση χρηματοδότησης ΗΠΑ για ανέγερση ΦΣ 1958, σ. 3709. Υπογραφή σύμβασης για κατασκευή στην Πτολεμαίδα ΦΣ 1959, τ. 9, σελ. 36.

- Απόφαση για έναρξη ανεγέρσεως Λαχαναγοράς Αθηνών στο απαλλοτριωθέν οικόπεδο 400 στρ. με 406 καταστήματα.

- Μετρικό σύστημα. Κατάργηση το 1959 οκός και πήχεως.

- Διευρύνεται ο αριθμός των Αγροτικών Ιατρείων με 91 νέα. Ήδη λειτουργούν 1070 με 1088 ιατρούς, 306 μαίας, 322 αδελφάς ΦΣ 1959, σ. 64.

- Προχωρεί οικονομική κρίση, ύφεση, επιβράδυνση του ρυθμού ανέγερσης της οικονομίας, δυσχέρειες εξαγωγών γενικά, πτώσεις τιμών αγροτικών προϊόντων και εισοδήματος αγροτικού Λαού (60% πληθυσμού) ΦΣ 1959 τ. 9, σ. 1. Εφαρμόζεται πενταετές πρόγραμμα (ΦΣ 1959, σ. 2).

- Κείμενα δημοσιεύονται στη ΦΣ για αγροτική πολιτική Ιταλίας-Δανίας (ΦΣ 1959, τ. 7, σ. 18). Ισπανίας (ΦΣ 1959, τ. 10, σ. 24). Γαλλίας (ΦΣ 1959, τ. 11, σ. 23).

- Με Ν. 3956/1959 γίνονται συμβιβασμοί για παγωμένες πιστώσεις βιομηχάνων-επιχειρηματιών.

- Η ΕΟΚ των 6 συμφωνίας Ρώμης 1957. Οι κανόνες για την αγροτική πολιτική. ΦΣ 1959, τ. 10, σ. 5. Και τ. 11, σ. 5.

- Οι πρώτες γυναίκες οδηγοί τρακτέρ στην Ελλάδα ΦΣ 1959, τ. 10, σ. 13.

- Αποφασίζεται από Κυβέρνηση η ίδρυση εργοστασίου υπερφωσφορικών λιπασμάτων ΦΣ 1959, τ. 11, σ. 47.

- Θεμελίωση Κεντρικής Λαχαναγοράς ΦΣ, τ. 11, σ. 48. Και Δ/ΑΤΕ 1959, τ. 111 όπου και τα σχετικά στοιχεία.

- Το πενταετές πρόγραμμα οικονομικής αναπτύξεως της Ελλάδας. Κείμενο Δ/ΑΤΕ 1959, τ. 108. Η οικονομική και εθνική συμβολή της γεωργίας σε αυτό σύμφωνα με κείμενο υπουργού Κ. Αδαμόπουλου. Το πλήρες τελικόν κείμενον βλ. Δ/ΑΤΕ 1960, τ. 1960. Τα εφαρμοσθέντα μέτρα ΦΣ 1960, σ. 427.

- Αναβάλλεται το νομοσχέδιο για επέκταση της αγροτικής ασφάλισης σε πλήρη νοσοκομειακήν και φαρμακευτικήν για επιφυλάξεις σε εισφορές αγροτών. Υπάρχουν 4 διαφορετικά νομοσχέδια ΦΣ. 1959, τ. 11, σ. 48.

- Πρόγραμμα κρατικό δημοσίων επενδύσεων στη γεωργία ΦΣ 1960 τ., 1, σ. 2511.

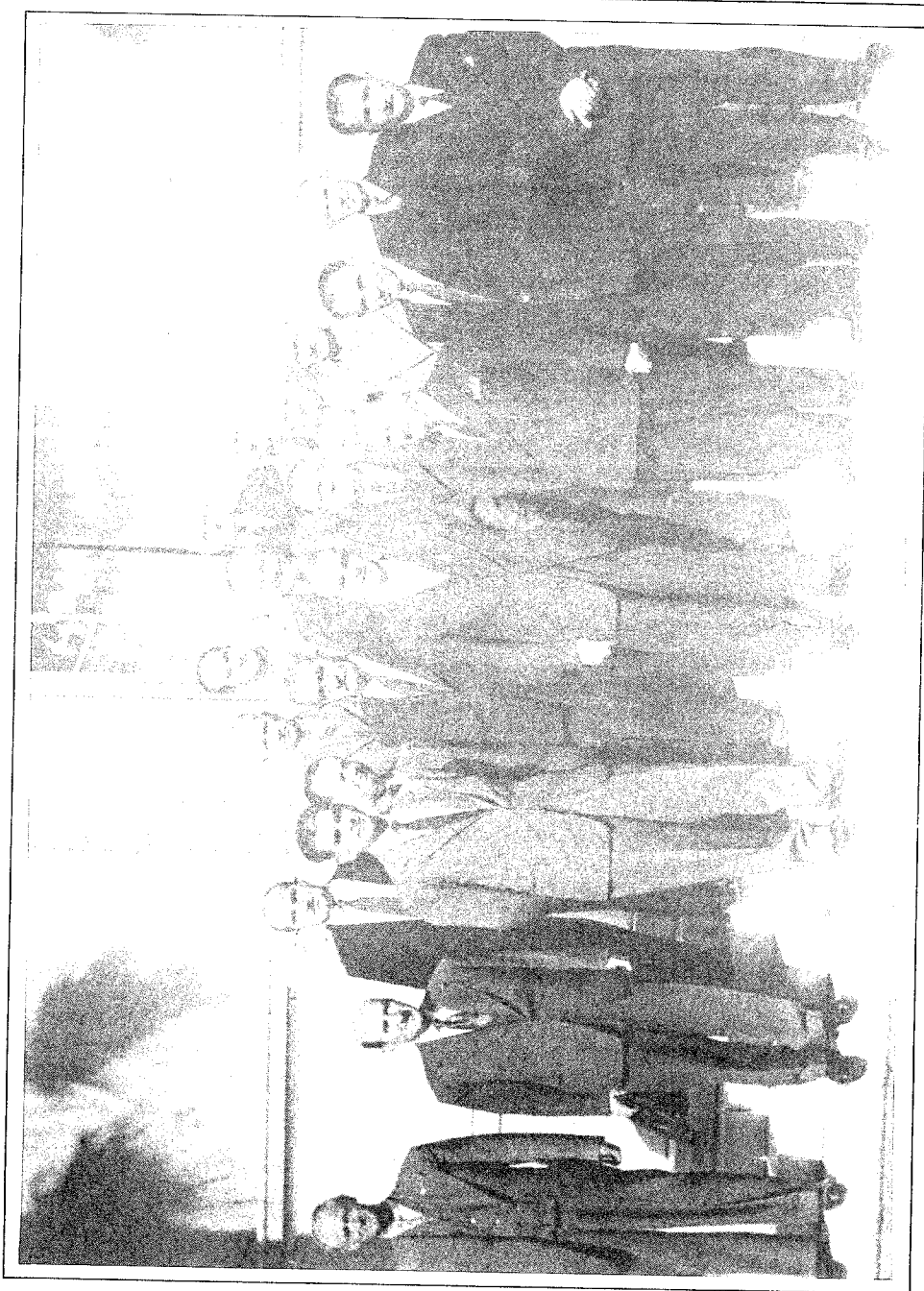
- Προγραμματίζεται δεύτερο και τρίτο εργοστάσιο ζαχαρώσεως με ανταλλαγή γεωργικών προϊόντων ΦΣ 1960, τ. 1, σ. 2. Υπεγράφη σύμβαση για το πρώτο ΦΣ 1960, τ. 1, σ. 35. Θεμελίωση στη Λάρισα (Δ/Α.Τ.Ε. 1960, τ. 117 και ΦΣ 1960, σ. 380).

- Θεομηνίες (βροχές, κλπ.) καταστρέφουν σημαντικά την αγροτική παραγωγή τον Ιούνιο 1960. Αναλυτικά βλ. ΦΣ 1960, σ. 236, 237.

- Διευρύνονται οι Γ.Ο.Ε.Β. Ν. 3881/1958 (Θεσσαλία, Άρτα, Ιωάννινα, Λεσίνι. Άλλοι υπό σύσταση σε Θεσσαλονίκη, Πάμισο Μεσσηνίας, Πηγιεύ Θεσσαλίας). Επίσης οι Τ.Ο.Ε.Β. (ΦΣ 1960, σ. 240).

- Καθιερώνεται υποχρεωτική θητεία νέων ιατρών στην επαρχία με Ν. 4053/1960. ΦΣ 1960, σ. 276.

Περίοδος 1956/1960. Υποκεφ. Α: Η φυσιογνωμία της εποχής

Αξιόλογες επαφές συνεταιριστικών στελεχών με πρωθυπουργό Κ. Καραμανλή για επίλυση αγροτικών προβλημάτων

- Ιδρύεται βιομηχανία αλουμινίου. ΦΣ 1960, σ. 306.
- Υποχρεωτική η παστερίωση γάλακτος με Ν. 4085/1960, αλλά καθυστερεί η εφαρμογή ΦΣ 1960, σ. 371.
- Δ/μα περί κανόνων εκκοίσεως και ελέγχου εκκοκιστηρίων βάμβακος ΦΕ 526/1960. ΦΣ 1960, σ. 361.
- Τέθηκε σε λειτουργία ο υδροηλεκτρικός σταθμός Ταυρωπού. ΦΣ 1960, σ. 381.
- (Όλα τα παραπάνω έργα (και αυτά που ακολουθούν) συντελούν σε κάποια νέα ανάπτυξη).
- Σύμβαση για ανταλλαγή προϊόντων μεταξύ Συνεταιρικών Οργανώσεων Ελλάδας και ΕΣΣΔ. Πρακτικό ΦΣ 1960, τ. 1, σ. 12.
- Κατά το 1959/60 αποκαταστάθηκε οικονομικά η ομαλότητα που είχε διαταραχθεί από τον πόλεμο, κατοχή, εμφύλιο. Στοιχεία ΦΣ 1960, τ. 2, σ. 41.
- Κοινωνικές Ασφαλίσεις Αγροτών. Αίτημα Συνομοσπονδίας από 1946. Ιστορικό. Συζητήσεις στη Βουλή. Υπόσχεση Κυβερνήσεως για ρύθμιση εντός δμήνου ΦΣ 1960, τ. 2, σ. 61. Βλ. αναλυτικά κατάθεση στη Βουλή του νομοσχεδίου, δηλώσεις πρωθυπουργού Κ. Καραμανλή, αναφορά στις φροντίδες για τα αγροτικά έργα. Αναλυτικά το πρόγραμμα με ίδρυση ΟΓΑ (Δ/ΑΤΕ 1960, τ.117).
- Πορεία εξαγωγών αγροτικών προϊόντων 57/58 και 58/59. Αναλυτικά στοιχεία, ΦΣ 1960, τ. 2, σ. 71.
- Ιδρύεται τρίτο εργοστάσιο ζαχαρέως στην περιοχή Σερρών ΦΣ 1960, τ. 3, σ. 106.
- Προγραμματίζεται ίδρυση ψυγείων Νάουσας, Σκύδρας, Θεσ/νίκης, Κατερίνης, Βερροίας, Πατρών, Λαχαναγοράς Αθηνών ΦΣ 1960, τ. 3, σ. 108.
- Νόμος 4035/1960 «περί μέτρων επεκτάσεως και βελτιώσεως δενδροκομικών καλλιεργειών». Εγκ. Υπ. Γεωργίας ΦΣ 1960, τ. 3, σ. 114.
- Ανάγκη ασφάλισης της αγροτικής παραγωγής. ΦΣ 1960, τ. 3, σ. 118.
- Τα 50 χρόνια του Κίλελερ. Μεγάλη τελετή. Αναλυτικά ΦΣ 1960, τ.4, σ.157.
- Μεγάλη εντυπωσιακή τελετή για θεμελίωση εργοστασίου αζωτούχων λιπασμάτων στη Πτολεμαίδα από Κυβέρνηση. Πανελλήνια συμμετοχή Συνεταιρικών Οργανώσεων. ΦΣ. 1960, τ. 5, σ. 190. Διαξιφισμοί για θόρυβο συμμετοχής αντιπροσώπων Συνεταιρικών Οργανώσεων στα εγκαίνια εργοστασίου αζωτούχων λιπασμάτων με δαπάνη του έργου ΦΣ. 1960, τ. 5, σ. 197.
- Θεμελίωση φράγματος Νέστου. Τελετή ΦΣ 1960, τ. 5, σ. 201.
- Ιδρύεται Α.Ε. «Ελληνική Εταιρεία Ζαχαρέως» στη Θεσ/νίκη από Δημόσιο 10% και Α.Τ.Ε. 90% με πρόβλεψη μεταβίβασης 45% σε Συνεταιρισμούς τευτοκαλλιεργητών. Διοικητικό Συμβούλιο αντιπροσωπευτικό.

- Τιμή χρυσής λίρας 1956 - 1960

Σταθερότητα με ευνοϊκή εξέλιξη

1956	Ιαν.	324,31 δρχ.	Δεκ.	325,18 δρχ.
1957	Ιαν.	326,32 δρχ.	Δεκ.	311,67 δρχ.
1958	Ιαν.	310,76 δρχ.	Δεκ.	300,73 δρχ.
1959	Ιαν.	300,66 δρχ.	Δεκ.	286,65 δρχ.
1960	Ιαν.	285,63 δρχ.	Δεκ.	300,26 δρχ.

ΥΠΟΚΕΦΑΛΛΙΟ Β

ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΡΙΤΟΙ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ (Συνεταιριστική πολιτική-Νομοθεσία-Εποπτεία-Συμπαραστάση-Αντιδράσεις)

Η ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Πληθώρα νομοθετημάτων σχετικών με θέματα βασικά για τους Συνεταιρισμούς (και μερικά ευρύτερα για την αγροτική οικονομία - αγροτική πολιτική).

Δημοσιεύτηκαν τα επόμενα κείμενα. (Για τις σχέσεις του καθενός με τους Συνεταιρισμούς βλ. τα νομικά συνεταιριστικά βιβλία Οικονομοπούλου - Κλήμη στο Υποκεφ. Β περιόδου 1951-1955).

Το 1956

- Δ 19.12/14.1.1956 «Περί συστάσεως Γραφείου Σπογγαλειίας και Αλιευτικής Οικονομίας παρά τω Υπουργείω Βιομηχανίας κλπ». ΦΕΚ 20/1956.

- Δ 19.12/21.1.1956 «Περί κωδικοποιήσεως εις ενιαίον κείμενον νόμου των ισχυουσών διατάξεων περί των προσόδων των δήμων και κοινοτήτων» ΦΕΚ 29/1956. Αφορά και Δασικούς

- Π.Υ.Σ. 156 της 1/9.2.1956 «Περί συστάσεως αναγκαστικού συνεταιρισμού ιδιοκτητών ελαιών εις κοινότητα Νοτίου Πηλίου επί σκοπώ καταπολεμήσεως των ασθενειών της ελαίας» ΦΕΚ 48/1956.

- Δ 27.4./5.5.56 «Περί τροποποιήσεως, συμπληρώσεως και κωδικοποιήσεως εις ενιαίον κείμενον του από 7 Ιουλίου 1952 Βασ. Διατάγ-

ματος «περί Κώδικος Φορολογικών Στοιχείων», ως ετροποποιήθη μεταγενεστέρως» ΦΕΚ 116/1956. Αφορά και αρθρ. 10. Ν. 602 και φορολογικά.

- Ν.Δ. 3621/1956 «Περί παρατάσεως του ενοικιοστασίου βοσκών, τροποποιήσεως της περί αυτού νομοθεσίας και της περί αποκαταστάσεως κτηνοτρόφων τοιαύτης και άλλων τινών διατάξεων» ΦΕΚ 276/1956. Αφορά και Δασικούς και Οικοδομικούς.

- Β.Δ. 14/27.11.1956 «Περί αναπροσαρμογής των ισολογισμών των ανωνύμων εταιρειών» ΦΕΚ 288/1956. Σχετικό και με αρθρ. 46, Ν. 602.

- Β.Δ. 23.11.1956. Αφορά και Εποπτεϊαν.

- Ν.Δ. 3750/1956. Αφορά Οινοποιητ. Αττικής.

Το 1957

- Ν. 3658/1957 «Περί κυρώσεως της υπ' αριθ. 881/20.7.1951 πράξεως του Υπουργικού Συμβουλίου περί μέτρων προστασίας της αιτοπαραγωγής 1951-52» ΦΕΚ 17/1957.

- Δ. 28.3/15.4.1957 «Περί της αστυνομίας επί των αρδευτικών υδάτων» ΦΕΚ 60/1957.

- Ν. 3686/1957 «Περί ατελούς εισαγωγής ενίων ειδών γενικής καταναλώσεως και τροποποιήσεως δασολογικών και τελωνειακών τινων διατάξεων» ΦΕΚ 64/1957. Αφορά και αρθρ 86, Ν. 602.

- Ν.Δ. 3755/1957 «Περί αυξήσεως αναδρομικώς των αποδοχών των μισθών, τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του Νόμου 3239/55 και άλλων διατάξεων της Εργατικής Νομοθεσίας κλπ.» ΦΕΚ 182/1957. Αφορά και Οικοδομικούς.

- Ν.Δ. 3758/1957 «Περί ιδρύσεως Εθνικού Οργανισμού Καπνού» ΦΕΚ 184/1957. Αφορά και ΠΑΣΕΓΕΣ.

- Ν.Δ. 3783/1957 «Περί της στέγης των Δημοσίων Πολιτικών Υπαλλήλων ΦΕΚ 201/1957. Αφορά και Οικοδομικούς.

- Ν.Δ. 3777/1957 «Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως διατάξεων της νομοθεσίας «περί προσόδων των δήμων και κοινοτήτων και του δημοτικού και κοινοτικού κώδικος κλπ.» ΦΕΚ 204/1957. Αφορά και αρθρ. 86, Ν. 602 και Οικοδομικούς.

- Δ. 14.9/19.10.1957 «Περί προσαρμογής των ισολογισμών των εταιρειών με κεφάλαιον εις ξένον νόμισμα» ΦΕΚ 215/1957. Αφορά και αρθρ. 46, Ν. 602.

- Δ. 25.9/22.11.1957 «Περί καταργήσεως κλπ. Συμβουλών και Επιτροπών παρά ταις Νομαρχίαις αρμοδιότητος Υπουργείου Γεωργίας» ΦΕΚ 236/1957. Αφορά και ΠΑΣΕΓΕΣ.

- Ν.Δ. 3710/1957. Αφορά και Αλληλοσφαιλιστικούς Συνεταιρισμούς.

Το 1958

- Δ. 12.3/28.4.1959 «Περί κυρώσεως του κανονισμού υπηρεσίας Χωροφυλακής» ΦΕΚ 60/1958. Αφορά και άρθρ. 28, Ν. 602.
- Ν. 3953/1959 «Περί ρυθμίσεως της παραγωγής και της εμπορίας γεωμύλων» ΦΕΚ 84/1959.
- Ν.Δ. 3486/1958 «Περί τροπ. και συμπληρώσεως του Ν.Δ. 3323/1955 «περί φορολογίας του εισοδήματος» ΦΕΚ 150/1958. Αφορά φορολογικά.
- Ν.Δ. 3858/1958 «Περί τρόπου εξοφλήσεως καθυστερουμένων οφειλών προς αστικούς καταναλ. συνεταιρισμούς κλπ., οφειλέτας του Δημοσίου εκ δανείων» ΦΕΚ 159/1958.
- Ν.Δ. 3853/1958 «Περί οργανισμού βάμβακος» ΦΕΚ 160/1958. Αφορά και ΠΑΣΕΓΕΣ.
- Ν.Δ. 3854/1958 «Περί επικολίσεως βάμβακος» ΦΕΚ 160/1958. Αφορά φορολογικά.
- Δ. 24.9/20.10.1958 «Περί κωδικοποιήσεως των διατάξεων περί των προσόδων των Δήμων και Κοινοτήτων» ΦΕΚ 171/1958. Αφορά και άρθρ. 86, Ν. 602, Δασικούς, Φορολογικά.
- Ν.Δ. 3874/1958 «Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως ενών των περί Αγροτικής Τραπέζης της Ελλάδος κλπ. κειμένων διατάξεων» ΦΕΚ 176/1958. Αφορά και ΠΑΣΕΓΕΣ, Κοινοπραξίες ΑΤΕ-Συνεταιρισμών.
- Ν.Δ. 3876/1958 «Περί συστάσεως Διευθύνσεως Βιοτεχνίας και άλλων τινών διατάξεων» ΦΕΚ 180/1958. Αφορά και Εποπτεϊών.
- Ν.Δ. 3881/1958 «Περί έργων εγγείων βελτιώσεων» ΦΕΚ 181/1958.
- Π.Υ.Σ. 89/1958 «Περί εφαρμογής του αναγκ. μέτρου της προσωπικής κρατήσεως και κατά των εκπροσώπων κλπ. νομικών προσώπων» ΦΕΚ 128/1959. Αφορά και άρθρ. 28, Ν. 602.
- Ν.Δ. 3875/1958 «Περί συστάσεως Εθνικού Οργανισμού Ελληνικής Χειροτεχνίας» ΦΕΚ 182/1958. Αφορά και ΠΑΣΕΓΕΣ, Εποπτεϊών.
- Ν.Δ. 3843/1958 «Περί φορολογίας εισοδήματος νομικών προσώπων». Εφαρμογή στις Συνεταιριστές Οργανώσεις. Το υπόμνημα της Συνομοσπονδίας για το αρχικό νομοσχέδιο βλ. Φ.Σ. 1957. Ο νόμος που ψηφίστηκε τελικά βλ. ΦΣ 1958, Σ. 3714 (ΦΕΚ 148/1958). Βλ. και στη συνέχεια ενημερωτικό κείμενο.

Το 1959

- Δ. 18/28.2.1959 «Περί εκλογής των εν τω Δ.Σ. της ΑΤΕ αντιπροσώπων των συνεταιρισμένων και μη αγροτών» ΦΕΚ 38/1959.
- Δ. 3.6.1959 «Περί οργανώσεως, διαρθρώσεως και αρμοδιοτήτων της Κεντρικής Υπηρεσίας Εγγείων Βελτιώσεων, συστάσεως επιθεωρήσεων, καθορισμού οργανικών θέσεων ΥΕΒ, τρόπου πληρώσεως τούτων, προσόντων κλπ» ΦΕΚ 124/1959.
- Π.Υ.Σ. 97/1959 «Περί καθορισμού του ύψους και των μέτρων στηρίξεως των τιμών σίτου εσοδείας 1959» ΦΕΚ 149/1959.
- Δ. 16.8./2.9.1959 «Περί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων οργανισμών εγγείων βελτιώσεων (ΟΕΒ) ως και των γενικών όρων του καταστατικού αυτών» ΦΕΚ 183/59.
- Ν.Δ. 3987/1959 «Περί συστάσεως Οργανισμού Συνεργατικής Εκμεταλλεύσεως Λιμνοθάλασσης Μεσολογγίου-Αιτωλικού» ΦΕΚ 200/1959.
- Ν.Δ. 3999/1959 «Περί ελέγχου του εξαγωγικού εμπορίου και άλλων τινών διατάξεων» ΦΕΚ 230/1959. Αφορά και φορολογικά. Για το Ν.Δ. περί εξαγωγικού εμπορίου βλ. αντιδράσεις συνεταιριστικών οργανώσεων ΦΣ 1959, τ. 9, σ. 31. Κείμενο νόμου ΦΣ 1959, τ. 11, σ. 39.
- Δ. 13.9/7.11.1959 «Περί Οργανισμών Εγγείων Βελτιώσεων» ΦΕΚ 243/1959.
- Ν. 4024/1959 «Περί κυρώσεως της από 19 Οκτωβρίου 1959 συμβάσεως... περί πληγέντων υπό σεισμών...» ΦΕΚ 247/1959. Αφορά και Οικοδομικούς.
- Π.Υ.Σ. 154/1959 «Περί διαθέσεως δενδρυλλίων διά τας ανάγκας των δασικών συνεταιρισμών» ΦΕΚ 276/1959.

Το 1960

- Δ. 57/1960 «Περί συστάσεως ΓΟΕΒ στραγγιστικών έργων Θεσσαλίας» ΦΕΚ 11/1960.
- Ν. 4035/1960 «Περί μέτρων επεκτάσεως και βελτιώσεως των δενδροκηπευτικών καλλιεργειών και άλλων τινών διατάξεων» ΦΕΚ 15/1960. Αφορά και Κοινοπραξίες ΑΤΕ - Συνεταιρισμών.
- Δ. 81/1960 «Περί συστάσεως ΓΟΕΒ πεδιάδος Αρτης» ΦΕΚ 18/1960.
- Δ. 247/1960 «Περί συστάσεως ΓΟΕΒ λεκάνης Ιωαννίνων» ΦΕΚ 54/1960.
- Δ. 330/1960 «Περί κωδικοποιήσεως της περί αποκαταστάσεως των αστών προσφύγων νομοθεσίας Ν. 2044/52 ΦΕΚ 69/1960. Αφορά και Οικοδομικούς.
- Δ. 344/1960 «Περί συστάσεως ΓΟΕΒ Παμισσου» ΦΕΚ 75/1960.
- Δ. 370/1960 «Περί διδασκομένων μαθημάτων εις Εκκλησιαστικές Σχολάς» ΦΕΚ 81/1960. Αφορά και ύλην συνεταιρισμών.

- Ν. 4071/1960 «Περί τροπ. και συμπληρώσεως του Ν.Δ. 3361/1955» ΦΕΚ 98/1960. Αφορά και Συνεταιρισμούς Χορτονομής, Οινοποιητικούς.
- Ν.Δ. 4087/1960 «Περί ιδρύσεως εταιρίας εξαγωγής ιδία νωπών γεωργικών προϊόντων...» ΦΕΚ 111/1960. Αφορά και Κοινοπραξίες ΑΤΕ-Συνεταιρισμών, ΑΓΡΕΞ, Εποπτεία. ΦΣ 1960, σ. 264.
- Δ. 534/1960 «Περί της συνδρομής ειδικών προϋποθέσεων διά την άσκησιν του εξαγωγικού εμπορίου νωπών γεωργικών προϊόντων» ΦΕΚ 119/1960.
- Ν.Δ. 4089/1960 «Περί διατάξεων αφορωσών εις τους εφένδρους αξιωματικούς πολεμιστάς, αγωνιστάς εθνικής αντιστάσεως και αναπήρους και θύματα πολέμου» ΦΕΚ 125/1960. Αφορά και Οικοδομικούς.
- Δ. 606/1960 «Περί συστάσεως ΓΟΕΒ Πηλείου Ηλείας» ΦΕΚ 136/1960.
- Δ. 629/1960 «Περί συστάσεως ΓΟΕΒ πεδιάδος Θεσσαλονίκης» ΦΕΚ 140/1960.
Διευκρινίσεις κλπ.
- Β.Δ. 682/1960 «Περί οργανισμού του Υπουργείου Κοινωνικής Προνοίας» ΦΕΚ 157/1960. Αφορά και Οικοδομικούς.
- Ν. 4119/1960 «Περί τροπ. και συμπληρ. διατάξεων αφορωσών τας Υπηρεσίας Ταχυδρομείων, Ταχ. Ταμειτηρίου και Τηλεπικοινωνιών» ΦΕΚ 167/1960. Αφορά και άρθρ. 86, Ν. 602.
- Δ. 767/1960 «Περί συστάσεως ΓΟΕΒ Λαγκαδά» ΦΕΚ 185/1960.
- Δ. 785/1960 «Περί διατηρήσεως εν όλω ή εν μέρει ταχυδρ. ατελειών» ΦΕΚ 188/1960. Αφορά και άρθρ. 86, Ν. 602.
- Δ. 868/1960 «Περί οργανισμού του Υπουργείου Εργασίας» ΦΕΚ 216/1960. Αφορά και Εποπτεία.
- Πρ. Υπ. Εργ. 28899/1297/1960 ΦΕΚ 370/1960 τ. Β'. Αφορά και Αλληλοασφαλιστικούς.
- Β.Δ. 866/1960 «Περί οργανισμού του Υπουργείου Εμπορίου» Αφορά και Εποπτεία.
- Δ. «περί εκκομιστηρίων βάμβακος (ΦΕΚ 526/1960).

- Από την παράθεση των νομοθετημάτων φαίνεται ότι πολλά από αυτά αφορούσαν σπασμοδικά την κάποια υποβοήθηση σε ανάγκες στεγαστικές χωρίς όμως ευρύτερο πλαίσιο (βλ. αναλυτικά το βιβλίο του Δ.Θ. Πάνου - Αριστ. Κλήμη «Στεγαστικοί - Οικοδομικοί Συνεταιρισμοί»). Επίσης αφορούσαν θέματα εγγείων βελτιώσεων με κάποιο συνεταιριστικό υπόβαθρο (ΓΟΕΒ-ΤΟΕΒ).

- Νομοσχέδιο του 1957 περί φορολογίας του εισοδήματος νομικών προσώπων δημιούργησε προβλήματα στις Συνεταιριστικές Οργανώσεις. Καθώς διατυπώθηκε τότε από ειδικούς, με το νομοσχέδιο γινόταν καταρχήν απαλλαγή φορολογίας για τους Συνεταιρισμούς α και β βαθμού «αλλά οι πυκνές εξαιρέσεις από την απαλλαγή αυτή... η επέκταση της φορολογίας και σε άλλους πλατύτερους τομείς δραστηριοτήτων των συνεταιρισμών αυτών που δεν υπόκεινται ως τώρα σε φορολογία και ακόμη η βαρύτερη αύξηση του φορολογικού συντελεστή έδειξαν ότι η δήθεν «απαλλαγή» είναι θλιβερή ειρωνεία και η θεσπιζόμενη ειδικά και μόνο για το γεωργικό συνεταιρισμό φορολογία αληθινά εξουθενωτική».

Όπως είναι ευνόητο, σημειώθηκε ύστερα από αυτά έντονη αντίδραση. Η Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεων Γ. Συνεταιρισμών συνέστησε επιτροπή μελέτης και σύνταξη υπομνήματος. Μετά την παραίτηση όμως της Κυβερνήσεως και τη διάλυση της Βουλής, ματαιώθηκε τότε η επιδιωκόμενη ρύθμιση. Η μελέτη που συντάχθηκε για την αντίκρουση δημοσιεύεται στη ΦΣ. 1958, σ. 43 και 75. (Είναι χρήσιμη πάντα για τα φορολογικά).

Παρόμοιο νομοσχέδιο για φορολογία των νομικών προσώπων κατατέθηκε αργότερα στη νέα Βουλή και έγινε ο νόμος 3843 (ΦΕΚ/Α/148/1958). Αλλά σχετικά με τους Συνεταιρισμούς «το σχέδιο ήλλαξε ριζικά μορφήν και πνεύμα». Όλες σχεδόν οι απόψεις των Συνεταιρισμών έγιναν «ευμενώς αποδεκταί χάρις, κατά κύριον λόγον, εις την ορθήν αντίληψιν και κατανόησιν του θέματος υπό του νυν υπουργού των Οικονομικών». Ανάλυση βλ. Σ. 1958, σ. 129, χρήσιμη για κάθε μελλοντική φορολογική ανακίνηση (κειμένο Π. Χασαπόπουλου).

- Το 1958 οι Απ. Οικονομόπουλος (προϊστάμενος αρμόδιου Τμήματος στη Δ/ση Συνεταιρισμών) και Αριστ. Κλήμης (συγγραφέας σε νομικά θέματα συνεταιριστικά) παρουσιάζουν το βασικό βιβλίο «Κώδιξ περί Συνεταιρισμών» με α) αναλυτική ανάπτυξη και ερμηνεία και β) κωδικοποίηση της νομοθεσίας. Βλ. στο Υποκ. Ε.

- Νέα προσπάθεια για τροποποίηση της νομοθεσίας Συνεταιρισμών από το Υπουργείο Γεωργίας. Δραστηριοποίησης της Συνομοσπονδίας να συλλέξει γνώμες Ενώσεων για μελέτη τους από ειδική Επιτροπή της (Σ. 1958, σ. 169). Τις ανησυχίες και καθοδηγητικές σκέψεις βλ. σε αναλυτικό κείμενο Σ. 1959, σ. 73 με αναφορά και στην παλαιά εισήγηση των ειδικών της Επιτροπής Αμπελακίων σχετικά με τη νομοθεσία.

- Τα «μερίδια» στους παραγωγικούς Συνεταιρισμούς των Χανίων. Μία εφαρμογή για νόμιμη υπέρβαση ατελειών της νομοθεσίας και υποβοήθηση της αναπτύξεως των Συνεταιρισμών. Ενδιαφέρον αναλυτικό κείμενο του Δ.Θ. Πάνου. Σ. 1958 σ. 97. Νεότερο επεξηγηματικό κείμενο Κ. Αρχοντάκη. Σ. 1959, σ. 9.

- Η εξέλιξη και οι τάσεις της συνεταιριστικής νομοθεσίας. Αξιόλογο ιστορικό και ουσιαστικό κείμενο της Κ. Πετρουντζή, Δ/τριας Υπουργείου Γεωργίας στο Σεμινάριο των Διευθυντών Ενώσεων Συνεταιρισμών, Νοέμβριο 1960, βλ. Σ. 1960, σ. 159.

Η κωδικοποίηση της συνεταιριστικής νομοθεσίας

Στην τότε γενικότερη προσπάθεια του Κράτους (Νόμος 3980/1959 Φ.Ε.Κ. 194) για την κωδικοποίηση της ελληνικής διοικητικής νομοθεσίας κατά τη διαδικασία άρθρ. 57 του Συντάγματος, έγινε σύσταση Ειδικής Επιτροπής και Υπηρεσίας για τη σύνταξη και κώδικα «Σωματείων και Συνεταιρισμών». Σε κείμενο του Σ. 1960, σ. 18 ο Π. Χασαπόπουλος κάνει γενικές υποδείξεις για την ανάγκη αποκθάαρσης του Ν. 602 από τις τροποποιήσεις του.

Την εργασία κωδικοποίησης της νομοθεσίας γεωργικών συνεταιρισμών η Κεντρική Επιτροπή Κωδικοποίησης ανέθεσε στο Υπουργείο Γεωργίας, αυτό στην Αγροτική Τράπεζα και αυτή στους Απ. Οικονομόπουλο (προϊστάμενο του αρμόδιου Τμήματος στην ΑΤΕ) και Αριστ. Κλήμη (ειδικό με προηγούμενα βιβλία από το 1947), οι οποίοι με δμηνη συστηματική εξωπηρεσιακή εργασία, σύμφωνα με τις σχολαστικές απαιτήσεις της Κεντρικής Επιτροπής, κατάρτισαν το σχετικό κείμενο όπου έγινε παράθεση (από το 1915) όλων των νομικών κειμένων και με επισήμανση, άρθρο με άρθρο, του τι και πότε και πως τροποποιήθηκε και τι τελικά ισχύει. Το κείμενο παραδόθηκε εγκαίρως με ειδικό υπόμνημα των Συντακτών και του ελεγκτή Δ.Θ. Πάνου (έχει δημοσιευθεί στα θέματα «Συνεταιρισμών»).

Δυστυχώς η όλη αυτή αξιόλογη προσπάθεια της κωδικοποίησης της Ελληνικής Διοικητικής Νομοθεσίας εγκαταλείφθηκε από το Κράτος στο σύνολό της μετά τον αιφνίδιο θάνατο του καθηγητή της Νομικής που είχε την κατεύθυνση του έργου (τεράστιο το έργο και ανυπέρβλητα τα συμφέροντα που επιζούν από το χάος).

Η ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

- Για τις ανάγκες ειδικά των Υπ/των Ηπείρου, Μακεδονίας, Θράκης (και έπειτα από διαγωνισμό που έγινε τον Ιανουάριο 1956) προσλήφθηκαν στην Α.Τ.Ε. 40 νέοι Επόπτες. Ονόματα των επιτυχόντων και Υπ/τα όπου τοποθετήθηκαν βλ. Σ. 1956, σ. 48 και ΦΣ 1956, σ. 3222. Οι νέοι Επόπτες είναι πτυχιούχοι ειδικών Ανωτ. Σχολών ή Συνεταιριστικοί Υπάλληλοι Μέσης Εκπαιδεύσεως με δετή υπηρεσία σε πρωτοβάθμια ή δευτεροβάθμια Συνεταιριστική Οργάνωση.

Μετά την έκδοση των αποτελεσμάτων οι επιτυχόντες - πριν από την πρόσληψή τους - παρακολούθησαν ειδικά μαθήματα στην Υπηρεσία Συνεταιριστικής Εκπαίδευσης επί 2 εβδομάδες. (Όπως έγινε και στον αρχικό διαγωνισμό της Α.Τ.Ε. το 1930 βλ. Σ. 1930, σ. 159) από ομιλητές της Α.Τ.Ε., Υπ. Γεωργίας και της Υπηρεσίας. Επίσης επισκέφθηκαν τις Κεντρικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις και ενημερώθηκαν. Επαινετικό κείμενο για την επιμόρφωση αυτή βλ. Σ. 1956, σ. 33 και ΦΣ 1956, σ. 3222.

- Στοιχεία για τους ελέγχους και τις άλλες δραστηριότητες της Εποπτείας Α.Τ.Ε. κατά το 1956 βλ. Σ. 1957, σ. 85. Και γενικά βλ. και στο Υποκεφ. Ζ.

Για τη δραστηριότητα το 1957 βλ. Σ. 1958, σ. 23. Οι ενεργηθέντες έλεγχοι έχουν αυξηθεί σημαντικά το 1957. (στο μεγαλύτερο ποσοστό από το 1950). Το 1950 ελέγχθηκε το 16% των γεωργικών Συνεταιρισμών. Το 1951 21%. Το 1952 25%. Το 1953 33%. Το 1954 37%. Το 1955 37%. Το 1956 43%. Το 1957 50%. (Σ. 1958, σ. 23). Για τους Ελέγχους των Ενώσεων και Κεντρικών Οργανώσεων το 1957 βλ. Σ. 1958, σ. 55, 56.

- Για το όλο έργο της Υπηρεσίας Συνεταιρισμών κατά το 1958 βλ. Σ. 1959, σ. 131.

- Για το πρόβλημα που δημιουργήθηκε με την ανάμιξη του Σώματος Ορκωτών Λογιστών στα εποπτικά Κεντρικών Οργανώσεων βλ. στις αντιδράσεις (Υποκεφ. Β).

- Έγινε νέα διάρθρωση των περιφερειών και εδρών των 25 Επιθεωρήσεων Συνεταιρισμών της Α.Τ.Ε. Αναλυτικό πίνακα βλ. Σ. 1958, σ. 108. Και νέα κατανομή με προσθήκη Επιθεωρήσεως στην Κομοτηνή βλ. Σ. 1960, σ. 142, 146. και Δ/ΑΤΕ 1958, τ. 10 και 1960, τ. 117 όπου και πίνακας.

- Νέος διαγωνισμός 31/8/1958 για 30 θέσεις Εποπτών λόγω κενών από την εθελούσια έξοδο παλαιών. Από τους επιτυχόντες 25 είναι πτυχιούχοι Ανωτάτων Σχολών και 7 συνεταιριστικοί υπάλληλοι Μέσων Σχολών με δετή προϋπηρεσία. Ονόματα βλ. Σ. 1958, σ. 127.

- Αν. Δομέστιχος. Αποχώρησή του από Δ/νοιν Συνεταιρισμών ΑΤΕ. Τελετές τιμητικές. Ομιλίες Δ.Θ. Πάνου και Ν. Μωραΐτη. Αντιφώνηση Αν. Δομέστιχου και τιμητικό δείπνο από Διοίκηση ΑΤΕ (Ν. Χριστοδούλου). Ομιλίες (Δ/ΑΤΕ 1959, τ. 106). Βλ. σχετικά και στο Σ. 1959, σ. 13 όπου ο Θ.Τ. αναφέρεται στο έργο του Αν. Δομέστιχου και τις τιμητικές εκδηλώσεις γι' αυτόν.

- Αναλυτικό κείμενο του Διευθυντού Α.Τ.Ε. Δ.Θ. Πάνου για την Εποπτεία και έλεγχο των Συνεταιριστικών Οργανώσεων στην ουσία και ιστορικά, (κατευθύνσεις κλπ.) είναι η ομιλία του στο Σεμινάριο των Δ/ντών Ενώσεων Συνεταιρισμών 22/11/1960 (βλ. Σ. 1961, σ. 1 και 19).

ΥΠΟΒΟΗΘΗΣΕΙΣ (ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗ) ΣΤΟ ΕΡΓΟ ΤΩΝ Γ. ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

- Το Υπουργείο Παιδείας, έπειτα από εισηγήσεις Α.Τ.Ε. και Υπουργείου Γεωργίας, ανανεώνει παλαιότερες οδηγίες του 1952 και 1953 προς Επιθ. Δημ. Εκπαιδεύσεως για διάθεση αιθουσών Σχολείων σε Γεν. Συνελ. Συνεταιρισμών και για οργάνωση μορφωτικών διαλέξεων αφού η αποστολή των Γ.Σ. «είναι καθαρώς Εθνική» (Γεν. Γραμ. ο Κ. Γεωργούλης Δ/γή 52704/1955). (Σ. 1956, σ. 16).

- Εκδίδεται πολύ αξιόλογη (με στοιχεία και σαφείς οδηγίες) αιτιολογημένη εγκύκλιος του Διοικητού Α.Τ.Ε. Νικ. Χριστοδούλου (αριθ. 1/1959) για την υποβοήθηση των Συνεταιρισμών από όλες τις Υπηρεσίες της Α.Τ.Ε. Αποτελεί, κατά κάποιο τρόπο, τη βάση ενεργειών της Α.Τ.Ε. από τη νέα Διοίκησή της. Είναι βασικό στοιχείο της εποχής που πρέπει να κατευθύνει και τις νεότερες ενέργειες της Α.Τ.Ε. (βλ. Δ/ΑΤΕ 1959, τ. 107, Σ. 1959, σ. 81).

- Η επική πορεία των Γεωργικών Συνεταιρισμών. Αξιόλογη έρευνα Γ. Μανιατάκου στα «Νέα». (ΦΣ 1960, τ. 3, σ. 90). Οι Συνεταιρισμοί εστίες πολιτισμού. Κάθε πόλεμος εναντίον των πρέπει να σταματήσει (αξιόλογο κείμενο Γ. Μανιατάκου). ΦΣ 1960, τ. 5, σ. 186.

ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Στις διεκδικήσεις των Συνεταιρισμών για γεωργικές βιομηχανίες (βλ. ΣΤ/1) αντιδρούν οι βιομήχανοι που ζητούν «ίση μεταχείριση». Ο υπουργός Συντονισμού Χέλμης δηλώνει ότι δέχεται την αρχήν αυτήν. Η Συνομοσπονδία Συνεταιρισμών το θεωρεί δίκαιον διότι δεν λαμβάνονται υπόψιν τα στοιχεία κοινωφελείας κλπ. και διαμαρτύρεται με παρουσίαση στοιχείων. Βλ. ΦΣ. 1956, σ. 3312.

- Πέρα από τις διάφορες αντισυνεταιριστικές ενέργειες που εμφανίζονται την περίοδο αυτή από μερικά νομοθετήματα και διοικητικές ή άλλες ενέργειες, χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της αναμίξεως στον έλεγχο Συνεταιριστικών Οργανώσεων του Σώματος Ορκωτών Λογιστών ενώ υπάρχει καθιερωμένη ειδική κρατική εποπτεία για τις Γεωργικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις από ειδικευμένο προσωπικό Α.Τ.Ε. Έτσι εκδόθηκε, από αντιδραστική νοοτροπία, κοινή απόφαση Υπουργείων Συντονισμού, Γεωργίας και Εμπορίου με την οποία υπήχθησαν στον τακτικό έλεγχο Ορκωτών Λογιστών η Κ.Υ.Δ.Ε.Π. και η Ελαιουργική (επειδή έκαναν εργασίες για λογαριασμό του Δημοσίου). Η αντίδρασις των ιδίων των Οργανώσεων και της ΠΑ.ΣΕ.ΓΕ.Σ. υπήρξε, για λόγους αρχής, έντονη όχι μόνο με άρνηση αποδοχής αλλά και με προσφυγή στο Σ. Επικρατείας, ενώ οι αρμόδιοι Κυβερνητικοί διατύπωναν απειλήν ότι η υποταγή εις τον έλεγχον θα επιβληθεί και δια νόμου.

Το όλον θέμα - νομικό και ουσιαστικό - βλ. αναλυτικά Σ. 1957, σ. 82 και 108 κείμενο Π. Χασαπόπουλου (νομικού συμβούλου της Συνομοσπονδίας).

Βλ. την απόφαση του ΣΕ 1250/1957 επί της προσφυγής της Κ.Υ.Δ.Ε.Π., (που την απορρίπτει και θεωρεί νόμιμη την υπαγωγή) με παρατηρήσεις γι' αυτή του Π. Χασαπόπουλου στο Σ. 1958, σ. 36.

Περίοδος 1956/1960. Υποκεφ. Α: Η φυσιογνωμία της εποχής

Χαρακτηριστική φωτογραφία Κ. Καρμανλή - Ι. Αφεντάκη (παρουσία και άλλων αρμοδίων) από τις «αγωνιώδεις» επαφές για ενημέρωση και επίλυση αγροτικών ζητημάτων.

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ - ΔΙΑΡΦΩΣΗ - ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

- Πλούσια τα στατιστικά δεδομένα Συνεταιρισμών το 1956 (συγκριτικά και προς το παρελθόν). Σχετικά στοιχεία βλ. Δ/ΑΤΕ 1956, τ. 92.

Στη συνέχεια στο Δ/ΑΤΕ, τ. 12 δίδονται οι ακόλουθοι πίνακες της Δ/νσεως Συνεταιρισμών, πολύ ενδιαφέροντες:

- 1) Η εξέλιξις των Γεωργ. Συνεταιρισμών κατά τα έτη 1929-1956 (νόμο υφιστάμενοι - λειτουργούντες) με κατάταξη κατά είδη Συνεταιρισμών.
- 2) Ιδρύσεις και διαλύσεις Γ. Συνεταιρισμών το έτος 1956 κατά είδη Συνεταιρισμών.
- 3) Λειτουργούντες Γ. Συνεταιρισμοί και μέλη τους την 31/12/56 με ανάλυση κατά είδη Συνεταιρισμών και Γεωργ. Δ/τα.
- 4) Ανάλυση των λειτουργούντων Γ. Συνεταιρισμών την 31/12/56 κατά ειδικότερους σκοπούς (με αριθμό μελών).
- 5) Ενώσεις Γεωργ. Συνεταιρισμών λειτουργούσαι την 31/12/56 (κατά Γεωργ. Δ/τα, με συνεταιρισμούς και μέλη τους).
- 6) Κυριώτερες κεντρικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις με στοιχεία τους: α) Κ.Υ.Δ.Ε.Π., β) Ελαιουργική γ) Κ.Σ.Ο.Σ., δ) Συκκή, ε) Σ.Ε.Κ.Ε. με τις 5 θυγατρικές της στ) Σ.Π.Ε.
- 7) Κεφάλαια των Συνεταιρισμών και των Ενώσεων στο τέλος 1955 και 1956.
- 8) Κυριώτερος εξοπλισμός των Συνεταιριστικών Οργανώσεων σε μηχανήματα και εγκαταστάσεις.
- 9) Πιστωτικές εργασίες Συνεταιρισμών και Ενώσεων κατά το 1956.
- 10) Προμηθευτικές εργασίες Συνεταιρισμών και Ενώσεων κατά το 1956 (με ενδιαφέρουσα ανάλυση).
- 11) Διάθεση ειδών για λογαριασμό τρίτων από Συνεταιρισμούς και Ενώσεις το 1956.
- 12) Διάφορες εργασίες Συνεταιρισμών και Ενώσεων με μηχανές.
- 13) Συγκέντρωση και διαχείριση προϊόντων από Συνεταιρισμούς και Ενώσεις κατά το 1956.
- 13α) Ανάλυση των συγκεντρωθέντων προϊόντων κατά το 1956 (σε είδη).
- 14) Δασική παραγωγή Συνεταιρισμών (σε είδη).
- 15) Κεφάλαια και εργασίες των Κεντρικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων κατά το 1956: α) Κ.Υ.Δ.Ε.Π., β) Ελαιουργική, γ) Κ.Σ.Ο.Σ., δ) Συκκή, ε) Σ.Ε.Κ.Ε., στ) Σ.Π.Ε..

Τα αναλυτικά αυτά στοιχεία δεν είναι δυνατό να μεταφερθούν στις σελίδες μας, ο ενδιαφερόμενος μπορεί να τα μελετήσει στο Δ/ΑΤΕ (δόθηκαν αναλυτικά το 1951).

(Πολύ ενδιαφέρουσα θα ήταν η δημοσίευση παρόμοιων στοιχείων για το 1996).

Περίοδος 1956/1960. Υποκεφ. Γ: Αριθμ. εξέλιξη Γ. Συνεταιρισμών

- Κατά το 1956 ιδρύθηκαν 177 Γεωργικοί - Δασικοί Συνεταιρισμοί (και 18 Αλιευτικοί).

	Ιδρυθέντες το 1956	Λειτουργούντες στο τέλος 1956	Με μέλη λειτουργ.
Πιστωτικοί	52	4.397	438.386
Παραγωγικοί	50	1.139	138.464
Διάφοροι	28	816	86.098
Δασικοί	47	484	29.000
	177	6.836	691.948

(Μέσος όρος 101 μέλη κατά Συνεταιρισμό).

Αύξηση παρουσιάζουν οι ιδρυθέντες παραγωγικοί, που δείχνει την ευχάριστη τάση των παραγωγών για συνεργασία στους τομείς επεξεργασίας και αξιοποιήσεως των προϊόντων τους.

Η αξία των δηλωθεισών μερίδων των πρωτοβάθμιων Συνεταιρισμών ανήλθε (στο τέλος του 1956) σε δρχ. 145.415.000 (έναντι 110.551.000 το 1955).

Τα κεφάλαια (καταβλημένες μερίδες και αποθεματικά) ήταν 170.152.000 (έναντι 140.850.000 το 1955).

Τα συναφθέντα από Α.Τ.Ε. και χορηγηθέντα στα μέλη δάνεια των πρωτοβάθμιων Συνεταιρισμών ήταν:

Καλλιεργητικά	1.369.000.000 δρχ.
Επί ενεχύρω	467.000.000 δρχ.
Σύνολο	1.836.000.000 δρχ.

(που καλύπτουν το 69% των χορηγήσεων της Α.Τ.Ε.).

Από ίδια κεφάλαια οι πρωτοβάθμιοι Συνεταιρισμοί χορήγησαν δάνεια δρχ. 43.781.000.

Για τις εργασίες και δραστηριότητες γενικά βλ. στο Υποκεφάλαιο Δ (και Σ. 1957, σ. 85).

- Κοινοπραξίες πρωτοβάθμιων Συνεταιρισμών (Ν. 479/1943):

Στο τέλος του 1956 υπήρχαν οι ακόλουθες:

Η Κοινοπραξία Μελισσοκομικών Συνεταιρισμών Ελλάδας.

Η Κοινοπραξία Μελισσοκομικών Συνεταιρισμών Μακεδονίας.

Η Κοινοπραξίες Συνεταιριστικών Οργανώσεων Σηροτροφικών Δ/των.

Η Κοινοπραξία Οπωροκηπευτικών Συνεταιρισμών Πατρών.

Η Κοινοπραξία Διαχειρ. Ελαιουργ. Προϊόντων Ν. Αχαΐας.

Η Κοινοπραξία Διαχ. Γαλακτοκομ. Προϊόντων Πατρών.

Η Κοινοπραξία Συνεταιρισμών Λαχανοπαραγωγών Ν. Θεσσαλονίκης.

- Η κίνηση των Γ. Συνεταιρισμών κατά το 1957 είναι η ακόλουθη:

Συνεταιρισμοί	Ιδρύθηκαν	Διαλύθηκαν
Πιστωτικοί	62	170
Πωλήσεως	12	16
Παραγωγικοί	145	37
Προμηθευτικοί	—	3
Διάφοροι	11	41
Σύνολο	230	267

Χαρακτηριστική επεξήγηση για την ποικιλία των Συνεταιρισμών που ιδρύθηκαν:
Οι 12 πωλήσεως: Είναι καπνών, γάλακτος, οπωρών, γεωργ. προϊόντων, κηφαίων προϊόντων.

Οι 145 παραγωγικοί: Είναι Ελαιουργικοί πολλοί (78), Γαλακτοκομικοί, Οινοποιητικοί, Επεξεργασίας προϊόντων, άλλοι παραγωγικοί, βιοτεχνικοί, πτηνοτροφικοί, κοινής χρήσεως μηχανών, κωδωνοποιών, 45 δασικοί εργασίας, δασικοί διαχειρίσεως.

Οι 11 «διάφοροι»: Είναι αρδευτικοί, χορτονομής, εξαγορ. γαιών.

Οι λειτουργούντες το τέλος του 1957 Συνεταιρισμοί ήταν:

Πιστωτικοί	4.422
Προμηθευτικοί	30
Πωλήσεως	526
Παραγωγικοί	1.768
Διάφοροι	314
Σύνολο	7.060

- Μεγάλη προσπάθεια καταβάλλεται για την συνένωση των δυνάμεων με συγχωνεύσεις ομοειδών Συνεταιρισμών στην ίδια Κοινότητα. Στοιχεία βλ. Σ. 1959, σ. 81 και 1959, σ. 115 κείμενο Ν. Μωραΐτη.

- Κατά το 1958 ιδρύθηκαν 191 Συνεταιρισμοί και λειτουργούσαν στο τέλος του 1958 Συνεταιρισμοί 7.127 .

Συνεταιρισμοί	Ιδρύθηκαν	Λειτουργούσαν στο τέλος του 1958	Διαλύθηκαν μέσα στο 1958
Πιστωτικοί	63	4.473	66
Παραγωγικοί	99	1.825	24
Πωλήσεως	10	503	9
Προμηθευτικοί	—	18	—
Διάφοροι	19	308	23
	191	7.127	122

Σε εξέλιξη προσπάθεια για διάλυση με δικαστικές αποφάσεις 1339 αδρανούντων.

- Ανάλυση κατά περιφέρειες κλπ. βλ. Σ. 1959, σ. 130.

- Οι νέοι Συνεταιρισμοί (κατά έτη ιδρύσεως 1949-1958 και είδη τους) κατανέμονται:

Είδος	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958
Πιστωτικοί	49	78	114	75	47	55	51	52	62	63
Προμηθευτικοί	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Πωλήσεως	11	9	10	16	6	30	14	15	12	10
Παραγωγικοί	45	117	51	68	57	92	79	97	145	99
Διάφοροι	28	19	25	47	15	12	9	13	11	19
Σύνολο	135	223	200	206	126	189	153	177	230	191

- Την κίνηση των Συνεταιρισμών (και Ενώσεων) κατά το 1960 βλ. στο Σ. 1961, σ. 128 επόμεν.

Καταβάλλεται διαρκώς προσπάθεια για την αύξηση των μερίδων-κεφαλαίων. Τα στοιχεία είναι τα ακόλουθα για τους πρωτοβάθμιους:

	Δηλωθείσες μερίδες πρωτοβάθμιων	Κεφάλαια τους (καταβλ. μερίδες και αποθεμ.)
Τέλος 1954 δρχ.	84.990.000	110.872.000
Τέλος 1957 δρχ.	185.116.000	216.837.000
Τέλος 1958 δρχ.	247.374.000	264.683.000

- Παρατηρείται αύξηση εξοπλισμού των Συνεταιρισμών σε αποθήκες για εργασίες συγκεντρώσεως - διαθέσεως γεωργ. προϊόντων και για γεωργικά εφόδια. Υπήρχαν αποθήκες ιδιόκτητες:

	Αριθμός	Χωρητικότητα
Στο τέλος 1954	403	176.374 μ ³
Στο τέλος 1957	820	317.079 μ ³
Στο τέλος 1958	1.008	425.020 μ ³

(Σ. 1959, σ. 132).

Θ. Τζωρτζάκης: Η μεγάλη πνευματική φυσιογνωμία του Ελληνικού Συνεργατισμού.

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ-ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1956 - 1960

Όπως είναι γνωστό (και το διατυπώνει ο Ι. Τσουδερός στο βιβλίο του σ. 75) ο θεσμός του Συνεταιρισμού ως κοινωνικού, οικονομικού και ηθικού κυτάρου της Ελληνικής Κοινωνίας, έζησε και υπέστη τις διακυμάνσεις και εξελίξεις τις οποίες διήλθεν η ελληνική κοινωνία εις το σύνολόν της, η δε εξέλιξις του προσδιορίζεται από τα πλαίσια τα οποία έχει δημιουργήσει η καθ' όλα οικονομική, κοινωνική, πολιτική και πολιτιστική εξέλιξις της χώρας. Αυτό ισχύει ως εισαγωγή για όλα τα Υποκεφάλαια όλων των περιόδων, αναγράφεται δε και εδώ διότι η παρατήρηση και εφαρμογή ξεκινά από το συνεταιριστικό κύτταρο που είναι ο Συνεταιρισμός του χωριού και οι εργασίες του (δυσκολίες, επιτυχίες, αποτυχίες) που αναφέρονται στο Υποκεφ. Δ.

Γενικά στοιχεία για την ύπαρξη και δραστηριότητες των Οργανώσεων

- Αναδρομικά στοιχεία για την όλη οργάνωση και δράση των Συνεταιριστικών Οργανώσεων περιλαμβάνονται στη μελέτη Αριστ. Ν. Κλήμη «η Αγροτική Οικονομία της Ελλάδος» που βραβεύτηκε από την Ακαδημία Αθηνών και δημοσιεύτηκε ευρύτατα στον «Οικονομικό Ταχυδρόμο» όσο και στο Δ/ΑΤΕ καθώς και σε δύο εκδόσεις σε βιβλία (βλ. στο Υποκεφ. Ε).

- Πολλά στοιχεία για τις εργασίες των Συνεταιρισμών κατά το 1956 σε όλους τους τομείς, δίδονται στην ετήσια έκθεση - απολογισμό της Δ/σεως Συνεταιρισμών της Α.Τ.Ε., ευρεία δε περίληψη τούτου δημοσιεύεται στο Σ. 1957, σ. 85 όπου μπορούν να ανατρέχουν οι ενδιαφερόμενοι. Κυριότερα στοιχεία βλ. στη συνέχεια (Για τις Ενώσεις και Κεντρικές Οργανώσεις βλ. στα Υποκεφ. ΣΤ και ΣΤ/1).

Πιστωτικές εργασίες

Οι πρωτοβάθμιοι Συνεταιρισμοί έλαβαν από την Α.Τ.Ε. και χορήγησαν στους αγρότες δάνεια:

Καλλιεργητικά	1.369.000 χιλ. δρχ.
Επί ενεχύρω	467.000 χιλ. δρχ.
Σύνολο	1.836.000 χιλ. δρχ. που αποτελούσαν το 69,4% του

συνόλου των παρόμοιων χορηγήσεων Α.Τ.Ε. του 1956.

Εκτός των παραπάνω χορηγήθηκαν σε Συνεταιριστικές Οργανώσεις (γενικά) δάνεια επί ενεχύρω για την διαχείριση προϊόντων δρχ. 692.000 χιλ., για προμήθεια γεωργ. εφοδίων δρχ. 126.000 χιλ., για δαπάνες συνεταιριστικών εγκαταστάσεων δρχ. 133.000 χιλ. Σύνολο αυτών 951.000 χιλ. δρχ. Γενικό σύνολο 2.787.000 χιλ. δρχ. που αντιπροσωπεύουν το 77,5% του συνόλου των βραχυπρόθεσμων χορηγήσεων Α.Τ.Ε. του 1956.

Πέραν τούτων έλαβαν οι συνεταιρισμένοι ανάλογο μέρος και από τα μεσομακροπρόθεσμα δάνεια της Α.Τ.Ε. (που ήταν συνολικά 320.000 χιλ. δρχ.).

Εκτός από τα κεφάλαια Α.Τ.Ε., οι Συνεταιρισμοί χορήγησαν στα μέλη τους δάνεια από τα δικά τους κεφάλαια 43.781 χιλ. δρχ.

΄Ασκησαν «αυτοτελώς» την αγροτική πίστη 29 Συνεταιρισμοί (με στενούς όρους). Για τον θεσμό του «Συλλογικού δανεισμού» με εφαρμογή από το 1952 δοκιμαστικά βλ. και κείμενο Π. Γλέζου Δ/ΑΤΕ 1956, τ. 88.

Προμηθευτικές Εργασίες: Οι Συνεταιρισμένοι προμηθεύτηκαν απ' ευθείας είδη αξίας 87.093 χιλ. δρχ. και μέσω Ενώσεων είδη 129.095 χιλ. δρχ. Σύνολο προμηθειών των Συνεταιρισμών 216.188 χιλ. δρχ. (Συν. 42.567 χιλ. δρχ. των μελών της από πρατήρια Ενώσεων απευθείας).

Συγκεντρώσεις διαφόρων προϊόντων από Συνεταιρισμούς για από κοινού διαχείριση για λογαριασμό των μελών τους 68.173 τόννων και για λογαριασμό των νομικών προσώπων Συνεταιρισμών τόννοι 22.518 και έγιναν ανάλογες διαθέσεις (με τα ανομοιογενή προϊόντα το στοιχείο «τόννοι» έχει ενδεικτική μόνο σημασία).

Στον τομέα επενδύσεων (και παρά την έλλειψιν επαρκών πιστώσεων) οι Συνεταιρισμοί απέκτησαν το 1956 5 ελαιουργεία, 6 αλωνιστικές, 4 θεριζοαλωνιστικές, 16 ελκυστήρες, 3 εγκαταστάσεις ηλεκτροφωτισμού, 16 αυτοκίνητα, 1 αλευρόμυλο, 3 θαλάμους προβλαστήσεως γεωμήλων, 6 τυροκομεία. Έτσι στο τέλος του 1956 οι πρωτοβάθμιοι Συνεταιρισμοί είχαν ένα αξιόλογο εξοπλισμό εγκαταστάσεων (λεπτομέρειες για υπάρχοντα και για τη λειτουργία τους βλ. Σ. 1957, σ. 87).

Ειδικά για την υγειονομική περίθαλψη ασχολήθηκαν 20 Συνεταιρισμοί από τους οποίους οι 16 είχαν δικούς τους γιατρούς.

Αξιόλογη δραστηριότητα δασικών Συνεταιρισμών ελευθέρων και αναγκαστικών (αναλυτικά στοιχεία Σ. 1957, σ. 87). Δυσχέρειες στη λειτουργία των Δασικών είναι 1) η εξάπλωση της Κρατικής Εκμεταλλεύσεως Δασών (Κ.Ε.Δ.) 2) η αύξηση των μισθωμάτων των δημοσίων δασών, 3) η μίσθωση των κοινοτικών δασών με δημοπρασίες με αθέμιτο ανταγωνισμό. Χρειάζεται μεγαλύτερη χρηματοδότηση τους για προμήθειες οικιακών ειδών και κυρίως ειδών διατροφής. Το κράτος αντί να υποβοηθεί την παραμονή και εργασία νέων ανθρώπων στα ορεινά και παραμεθόρια (για πολλούς λόγους) τους δημιουργεί ανεργία και εκμετάλλευση από τρίτους και συνεπώς εκπατρισμό.

Σε αναλυτικό κείμενο Π. Κασσανδρέα βλ. υποδείξεις για δασικές βιομηχανίες αναλυτικά (ρητίνη, χαρούπια, βαλανίδια). Πλούσια στοιχεία για εργασίες δασικών Συνεταιρισμών κατά Γεωργ. Δ/τα και παραχθέντα προϊόντα, υποδείξεις για στήριξη αναλυτικά. (Δ/ΑΤΕ 1958, τ. 102).

- Η ελληνική συνεταιριστική κίνηση γενικά

Συγκριτικά στοιχεία περί της εξελίξεώς της. Εργασίες. Μέτρα διά την περαιτέρω πρόοδο του θεσμού. Αναλυτικά στοιχεία. Μελέτη Ν. Μωραΐτη (Δ/ΑΤΕ, τ. 98/1957 και τ. 99/1957). Μέτρα οργανωτικής φύσεως, πρακτικής εφαρμογής, Νομοθεσίας.

- Οι γαλακτοκομικοί Συνεταιρισμοί στην Ελλάδα

Το 1957 υπήρχαν περίπου 400 με 26.000 περίπου μέλη. Τρόποι εργασίας. Αναλυτικά στοιχεία 1952-1956 για Συνεταιρισμούς και γάλα, επιτυχίες, προβλήματα, κλπ. Η εργασία σε πρόοδο. Χρήσιμες οδηγίες. Κείμενο Ν. Μωραΐτη (Δ/ΑΤΕ 1958, τ. 102).

- Η συμβολή ΑΤΕ και Συνεταιρισμών για την δημιουργία αποθηκευτικών χώρων στην ύπαιθρο για συγκέντρωση και διάθεση αγροτικών προϊόντων, αποθήκευση εφοδίων, κλπ. Κείμενο Δ.Θ. Πάνου με στοιχεία αποθηκών (Δ/ΑΤΕ, τ. 96/1957) αναλυτικά κατά Γεωργ. Δ/τα στο τέλος του 1956. Αποθήκες 926 χωρητ. 503.852 τόννων σε πρωτοβάθμιες και δευτεροβάθμιες οργανώσεις.

- Η λογιστική των Συνεταιρισμών

Αναλυτικές οδηγίες της Δ/σεως Συνεταιρισμών ΑΤΕ κατά εργασίες. (Δ/ΑΤΕ, τ. 95/1957 και σε επόμενα τεύχη).

- Για το 1957 βλ. αναλυτικά για την κίνηση των Συνεταιριστικών Οργανώσεων στην έκθεση της Δ/σεως Συνεταιρισμών της Α.Τ.Ε. Σ. 1958, σ. 22-32 και 48-56. (με παρόμοια σχέδόν, στοιχεία προς το 1956.)

- 1958. Αξιόλογα στοιχεία βλ. στην έκθεση του Διοικητού Α.Τ.Ε. Ν. Χριστοδούλου. Αναγνώριση των υπηρεσιών των Συνεταιριστικών Οργανώσεων. Στοιχεία για υφιστάμενους και λειτουργούντας, για εποπτεία και έλεγχο, για συνεταιρικά κεφάλαια, για άσκηση της πίστωσης, για σχολικούς Συνεταιρισμούς, για δασικούς, βιοτεχνικούς και αλιευτικούς Συνεταιρισμούς. (Δ/ΑΤΕ, 1959, τ. 111).

- Δραστηριότητες Συνεταιριστικών Οργανώσεων κατά το 1958

Στην ειδική έκθεση εργασιών της Δ/σεως Συνεταιρισμών Α.Τ.Ε. δίδονται αξιόλογα στοιχεία για τις δραστηριότητες των Γαλακτοκομικών Συνεταιρισμών (τυροκόμηση - από κοινού πώληση γάλακτος), των Ελαιουργικών, των πιστωτικών. Επίσης για τις προμηθευτικές και γενικά για όλες τις εργασίες. (Βλ. Σ. 1959, σ. 139 και Σ. 1960, σ. 19 επόμενα). Βλ. και στο βιβλίο Ι. Τσουδερού σελ. 96).

- Προσπάθειες για την συνένωση των συνεταιριστικών δυνάμεων με συγχωνεύσεις ομοειδών Συνεταιρισμών στην ίδια κοινότητα.

Ιστορική και πρακτική έκθεση και νέες προσπάθειες της Α.Τ.Ε., παρουσιάζει ο Ν. Μωραΐτης στο Σ. 1959, σ. 115.

- Σχέσεις μεταξύ Συνεταιριστικών Οργανώσεων:

Το βασικό αυτό συνεταιριστικό πρόβλημα αναπτύσσει ιστορικά, θεωρητικά, επί εθνικού και διεθνούς επιπέδου, ο Γεωρ. Μουσούρης στο Σ. 1959, σ. 105 και 117. Κείμενο χρήσιμο για ευρύτερη συνεταιριστική ενημέρωση αλλά και για προσπάθειες εφαρμογής, τουλάχιστο στο εθνικό επίπεδο. (Για το οποίο βλ. και στο Υποκεφάλαιο ΣΤ/1).

- Η Συνεργασία Συνεταιρισμών παραγωγών και καταναλωτών.

Η συνεργασία των Συνεταιρισμών μεταξύ τους είναι βασική συνεταιριστική επιδίωξη. Στην πραγματικότητα η συνεργασία αυτή είναι μικρή εξ αιτίας διαφόρων παραγόντων που θίγονται σε άλλες σελίδες, κυρίως στο ΣΤ/1.

Ειδικά τα προβλήματα κατά τη συνεργασία στην Ελλάδα των Συνεταιρισμών των παραγωγών με τους Συνεταιρισμούς των Καταναλωτών εξετάζει - τόσο θεωρητικά όσο και από την εφαρμογή - ο Αριστ. Ν. Κλήμης σε ομιλία του στη Λάρισα (βλ. στο Υποκ. Ε) και σε κείμενο του στο Σ. 1956, σ. 65. Το πρόβλημα υφίσταται και είναι βασικό. (Βλ. ευρύτερα στο Υποκ. Θ για τις προσπάθειες που γίνονταν - και πρέπει να γίνονται και να διευρυνθούν - στους καταναλωτικούς Συνεταιρισμούς για να πραγματοποιηθεί

μεγαλύτερη προσέγγιση παραγωγών και καταναλωτών μέσα από τους Συνεταιρισμούς τους. Βλ. και τη μελέτη Αριστ. Κλήμη «οι Καταναλωτικοί Συνεταιρισμοί στη σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα».

Παραγωγικότητα και Συνεταιριστικές Οργανώσεις

Το θέμα αναπτύσσει στο Ελληνικό Κέντρο Παραγωγικότητας ο Δ.Θ. Πάνος (βλ. Σ. 1959, σ. 54 και Δ/ΑΤΕ 1959, τ. 108) με πληθώρα στοιχείων και επιχειρημάτων.

Η διεύρυνση του έργου των πιστωτικών Συνεταιρισμών

Η διεύρυνση της αρμοδιότητας των Συνεταιρισμών στην άσκηση του πιστωτικού έργου είναι πρόβλημα για μελέτη και επίλυση - κατά το δυνατόν - μέσα στις κάπως βελτιωμένες συνθήκες. Στοιχεία ιστορικά για την εξέλιξη του θέματος, από τον σωστό αρχικό τρόπο (του δανεισμού του νομικού προσώπου με αξιόλογη πρωτοβουλία του και ευθύνη) στον εσφαλμένο (που επιβλήθηκε από τις τότε συνθήκες για εξάπλωση του δανεισμού με το Ν. 2184/1920 «περί γεωργικού ενεχυρογράφου») δίδονται στο Σ. 1956, σ. 1. Γίνεται επισκόπηση στις μετέπειτα προσπάθειες και τα σχέδια για βελτίωση της πρωτοβουλίας των Συνεταιρισμών με το σοβαρότερο του 1952 (εγκ. 10 της ΑΤΕ). Δυστυχώς υπάρχει γενικότερη απροθυμία της Α.Τ.Ε., των ίδιων των Συνεταιρισμών, των εποπτικών οργάνων. Και τίθεται το βασικό αυτό πρόβλημα σε αργή μεταβατική μορφή επίλυσης ως «διεύρυνση της αρμοδιότητας» που είναι βέβαια μακριά από την υπεύθυνη δράση του πραγματικού πιστωτικού Συνεταιρισμού.

Το μεγάλο - βασικό αυτό θέμα (κατάσταση και αντιμετώπιση) της άσκησης του πιστωτικού έργου από τους Γεωργικούς Συνεταιρισμούς βλ. στο Σ. 1956, σ. 121 όπου γίνεται αναφορά στον όλο μηχανισμό και τα πολλά αρνητικά σημεία του.

Στο όλο πρόβλημα και την κάποια πρόοδο αναφέρεται και ο Π. Γλέζος στο Δ/ΑΤΕ τεύχος 88, του 1956.

Συνεχίζεται κάποια εξέλιξη (με βραδύτητα). Το 1959 5 νέοι Συνεταιρισμοί ανέλαβαν την άσκηση της πίστωσης με το παραπάνω σύστημα της Α.Τ.Ε. Είναι οι Συνεταιρισμοί Δοξάτου Δράμας, Παντελεήμονος Θεσσαλονίκης, Μαλλών Ιεράπετρας, Ριζομύλου Αιγιαλείας, Δαφνών Ηρακλείου. Εως τώρα έχει ανατεθεί παρόμοια αρμοδιότητα «συλλογικού δανεισμού» σε 69 μόνο Συνεταιρισμούς και συνεχίζεται η προεργασία για νέες αναθέσεις (Σ. 1959, σ. 127). Δηλαδή το κανονικό έχει γίνει η εξαίρεση και είναι δύσκολη η επιστροφή στο κανονικό (Όπως τόνιζε από την αρχή της κακής εφαρμογής ο Σ. Ιασεμίδης).

Οι Γεωργικοί «Παραγωγικοί» Συνεταιρισμοί

Από τα στοιχεία του Υποκεφ. Γ εμφανίζεται μια σχετική διαρκής αύξηση των λεγόμενων «παραγωγικών» συνεταιρισμών, εκείνων δηλαδή που δεν είναι μόνο «πιστωτικοί» για τη λήψη των δανείων από την Α.Τ.Ε. (και που ασχολούνται και λίγο με άλλες κατά περίπτωση εργασίες) αλλά των Συνεταιρισμών εκείνων που (σε συνδιασμό με τα πιστωτικά) κύρια επιδίωξη έχουν την επεξεργασία ή και μεταποίηση αγροτικών προϊόντων και ως παράλληλη και τα δάνεια, η ρευστοποίηση των οποίων επιτυγχάνεται και ευκολότερα από τη διάθεση των προϊόντων των συνεταιριών (λάδι, κρασί, τυρί, κλπ.).

Την εικόνα των διαφόρων «παραγωγικών Συνεταιρισμών, τους μηχανισμούς τους, τη δραστηριότητα και δυναμικότητα τους αλλά και τις δυσκολίες και τα προβλημάτά τους δίνει συνθετικά ο Νικ. Μωραΐτης. Κείμενο που πρέπει να μελετηθεί για γνώση της ελληνικής πραγματικότητας (Εισαγωγικά Σ. 1956 σ. 35 -

Ελαιουργικοί Σ. 1956 σ. 54 - Γαλακτοκομικοί Σ. 1956 σ. 69 - Μηχανήματα Σ. 1956 σ. 89 - Δασικοί Σ. 1956 σ. 90 - Μηχ. Καλλιέργειας, αλωνισμοί, άλεση, ηλεκτροφωτισμού, οινοποιητικοί, εκκοκιστήρια κλπ. Σ. 1956, σ. 109).

Στα κείμενα αυτά δίδονται και αξιόλογα στατιστικά στοιχεία που δείχνουν την έκτακτη των εργασιών και δυνατοτήτων αλλά και τις δυσκολίες.

Για τις εργασίες κλπ. διαφόρων Συνεταιρισμών και Ενώσεων καθώς και Κεντρικών Οργανώσεων βλ. στις επωνυμίες τους και τις έδρες τους (στη συνέχεια και στα Υποκεφ. ΣΤ και ΣΤ/1).

Τα «Πρατήρια» των Γεωργικών Συνεταιρισμών Οργανώσεων

Μεταξύ των άλλων προβλημάτων που υπάρχουν στον τομέα των προμηθευτικών εργασιών των Γεωργικών Συνεταιρισμών Οργανώσεων είναι και το πρόβλημα της διαχείρισης των Πρατηρίων διαθέσεως των ειδών. Ο Δ. Θ. Πάνος αφού δίνει αξιόλογα στοιχεία για τη διεύρυνση των προμηθευτικών εργασιών γενικά και των Πρατηρίων ειδικότερα, αναφέρει ότι από έρευνα της Α.Τ.Ε. το 1950 βγήκαν ορισμένα συμπεράσματα που συνηγορούν για την ίδρυση των πρατηρίων μάλλον από τις πρωτοβάθμιες Οργανώσεις και όχι από τις Ενώσεις (βλ. Σ. 1951, σ. 7, 28).

Σε νέο κείμενο του (Σ. 1956, σ. 162) εξετάζει αναλυτικά το θέμα και αναφέρει τις παρατηρήσεις που έγιναν, ότι:

- Οι Συνεταιρισμοί εργάζονταν περισσότερο με δικά τους κεφάλαια και όχι τρίτων (61%) ενώ οι Ενώσεις 13%.
- Στο τέλος του έτους έχουν λιγότερα αδιάθετα και παθητικά υπόλοιπα ειδών.
- Οι συνεταιρισμοί διαχειρίζονταν ολιγότερα (σε αριθμό) είδη, βασικά όμως είδη.
- Τα διαχειριστικά έξοδα τους ήταν μικρά (4,5% στους Συνεταιρισμούς, 13% στις Ενώσεις) με μικρότερη έτσι επιβάρυνση των τιμών.
- Τα οικονομικά αποτελέσματα ήταν καλύτερα στους Συνεταιρισμούς (δίδονται στοιχεία).

Στη συνέχεια γίνεται μεγαλύτερη διερεύνηση του προβλήματος των βελτιώσεων που πρέπει να γίνονται στα Πρατήρια των Ενώσεων τα οποία έχουν και πολλά πλεονεκτήματα (αναφέρονται). Κείμενο με στοιχεία και σκέψεις χρήσιμα πάντοτε για μελέτη. (Σ. 1956, σ. 162).

Οι Συνεταιρισμοί Εγγείων Βελτιώσεων (Α.Σ.Ε.Β.)

Αναλυτικά για τη φύση τους, την ιδιομορφία τους ως αναγκαστικών, τις εφαρμογές τους, τη νομοθεσία τους στην Ελλάδα και το έργο τους από το 1930 (Ν. 4639, Α.Σ.Ε.Β.) αναφέρεται μελέτη του Δ.Θ. Πάνου. Ιδρύθηκαν έως την κατοχή 151 αλλά έμειναν μόνο 37 γιατί έλειπε το ενιαίο πρόγραμμα, η τεχνική βοήθεια του Κράτους, τα κεφάλαια για έργα.

Από το 1950 νέα κίνηση. Στα τέλη του 1956 υπήρχαν 129 με 53.920 μέλη για 105 βελτιωτικά έργα σε 554.000 στρέμματα. Θα αποδοθούν περίπου σε παραγωγική αξιοποίηση από τους Α.Σ.Ε.Β. 1 εκατομμύριο στρέμματα.

Υπάρχουν ακόμα 20 ελεύθεροι συνεταιρισμοί εγγείων βελτιώσεων (κυρίως αρδευτικοί).

Για το έργο τους, αύξηση της παραγωγής, την πιστωτική ενίσχυση της Α.Τ.Ε. και τα σχετικά θέματά τους υπάρχουν πολλά στοιχεία - υποδείξεις στην παραπάνω μελέτη.

Αξιόλογη ανάδειξη - διεύρυνση παρουσιάζουν την εποχή αυτή 1956-1960 οι Αναγκαστικοί Συνεταιρισμοί Εγγείων Βελτιώσεων με το αναπτυγμένο ενδιαφέρον της αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου Γεωργίας και του Προϊσταμένου της. Πέραν των άλλων, συγκροτείται και συνέρχεται τον Ιανουάριο 1957 το Α' Πανελλήνιο Συνέδριο τους στην Κόρινθο με ευρύτατη παρουσία Κυβερνήσεως, Πολιτικών, Υπηρεσιών, και βέβαια των ενδιαφερομένων αγροτών. Γίνονται αναλυτικές συζητήσεις. (Πληροφορίες βλ. Σ. 1957, σ.1). Πολύ χρήσιμες υποδείξεις στο τελικό ψήφισμα (βλ. Σ. 1957, σ.3 και Δ/ΑΤΕ 1957, τ. 94).

Βλ. στο Υποκ. Β. σχετικά νομοθετικά κείμενα. Για το νέο νόμο περί εγγείων βελτιώσεων (ΓΟΕΒ - ΤΟΕΒ) βλ. απόψεις της Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών στη ΦΣ 1958 σ. 3821.

Τα ελαιουργεία των Συνεταιρισμών

Την δεκαετία του 1950 υπολογίζεται ότι - παρά την πρόοδο που έγινε σε συγχρονισμένα Ελαιουργεία μέσω των Συνεταιρισμών - εξακολουθούν να υπάρχουν περίπου 6.500 μικρά ιπποκίνητα και χειροκίνητα Ελαιουργεία που κατεργάζονται (όχι καλά) το 1/3 της παραγωγής. Υπάρχουν 350 συνεταιρικά και 2.500 μηχανοκίνητα ιδιωτικά (τα περισσότερα παλαιά).

Για να εξυπηρετηθούν οι περιφέρειες που έχουν λιγότερα ελαιόδεντρα και να βελτιωθεί η έκθλιψη, η Α.Τ.Ε. έκανε μελέτες για 6 τύπους μικρών σύγχρονων ελαιουργείων για αντικατάσταση με μικρό κόστος των παλαιών μικρών. Αναλυτικά στοιχεία δόθηκαν για ενημέρωση των Συνεταιρισμών. Βλ. Σ. 1959, σ. 100 και Δ/ΑΤΕ 1960 τ. 116 όπου και τα σχετικά κοστολόγια με οδηγίες κλπ.

Η συνεταιριστική κατεργασία των εσπεριδοειδών

Αξιόλογη έρευνα - κείμενο του Δ.Θ. Πάνου βλ. Σ. 1957, σ. 131 - 132 - 133 - 134.

Μελισσοκομικοί Συνεταιρισμοί

Στοιχεία από οργάνωση και εργασίες τους. Η δημιουργία το 1949 της Κοινοπραξίας Μελισσοκομικών Συνεταιρισμών Ελλάδος και το 1954 της Κοινοπραξίας Βορείου Ελλάδος. Εργασίες τους. Γενικότερα στοιχεία για την μελισσοκομία. Κείμενο Ι. Κανέλλου (Δ/ΑΤΕ, τ. 88/1956). Ειδικότερα για τους μελισσοκομικούς Συνεταιρισμούς Βορείου Ελλάδος και την Κοινοπραξία τους βλ. στοιχεία από την δραστηριότητα τους 1951 - 1957. (Προβλήματα, επιτυχίες, υποδείξεις) σε κείμενο Ε. Διαρμισάκη Δ/ΑΤΕ, τ. 99/1957.

Η συνεταιρική οινοποίηση κατά το 1956.

Αναλυτικά στοιχεία για τις Συνεταιρικές Οργανώσεις Αττικής, Μεγάρων, Χαλκίδας, Κρήτης, Δωδεκανήσου, Πάρου, Θήρας, Σάμου, Λευκάδας, Νεμέας, Βραχατίου, Πατρών, Γαστούνης. Κείμενο Δ. Ταραντίνου (Δ/ΑΤΕ, τ. 94/157).

Για τα συνεταιρικά οινοποιεία βλ. και αναλυτική μελέτη του Δ. Ταραντίνου με ιστορικά στοιχεία και αναλυτικούς πίνακες κατά περιφέρειες και έτη (από 1914-1956) στο Δ/ΑΤΕ, τ. 95/1957.

Η εξαγωγή σταφυλιών

Αι Συνεταιρικοί Οργανώσεις της Κρήτης και η εξαγωγή επιτραπέζιων σταφυλών. Αναλυτικό κείμενο για το θέμα και για την κατάλληλη νομική και ουσιαστική προετοιμασία των Συνεταιρικών Οργανώσεων. Στοιχεία από τις εργασίες εξαγωγών της Ενώσεως Πεζών και του Συνεταιρισμού Αρχανών. Κείμενο Θ. Θεοδωρακόπουλου (Δ/ΑΤΕ, τ. 94/1956).

Οι δασικοί Συνεταιρισμοί

Στοιχεία 1936 - 1955 για τους δασικούς Συνεταιρισμούς βλ. Δ/ΑΤΕ 1956, τ. 88 (εργασίες, προβλήματα, χορηγήσεις ΑΤΕ 1930-1955) κείμενο Δ. Χηνοπούλου.

Το 1956, με πρωτοβουλία της Ενώσεως Δασικών Συνεταιρισμών Εργασίας Αγράφων (Καρδίτσα) συνέρχεται Πανελλήνιο Συνέδριο Δασικών Συνεταιρισμών. Αθρόα συμμετοχή εκπροσώπων δασικών συνεταιρισμών εργασίας από όλα σχεδόν τα μέρη της χώρας, (Ήπειρο, Θεσσαλία, Στερεά Ελλάδα, Μακεδονία, Πελοπόννησο, Λέσβο). Αντιπροσωπεύτηκαν 150 δασικοί συνεταιρισμοί εργασίας, καθώς και οι Ενώσεις Συνεταιρισμών Αγράφων, Καρπενησίου, Αρναίας και Κονίτσης. (Οι Ενώσεις αυτές, κύριο έργο τους έχουν την εξυπηρέτηση των 71 δασικών συνεταιρισμών, που είναι μέλη τους και αριθμούν περίπου 3.300 συνεταιίρους).

Τα ζητήματα που απασχόλησαν το Συνέδριο είναι τα ακόλουθα:

Αποκλειστική και πολυετής παραχώρηση των δημοσίων γενικά δασών και των δασών των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου κτλ. για εκμετάλλευση στις δασεργατικές Συνεταιρικές Οργανώσεις με μισθώματα κάτω από τις βασικές τιμές διατιμήσεως, σύμφωνα με τα πραγματικά στοιχεία που τα διαμορφώνουν.

Να περιοριστεί η Κ.Ε.Δ. (Κρατική Εκμετάλλευση Δασών) αυστηρά μόνο στην οργάνωση μικρών υποδειγματικών υλοτομιών κατά το σύστημα των υποδειγματικών καλλιεργείων. Η Κ.Ε.Δ. παίρνει αδιάκοπα όλο και περισσότερο χαρακτήρα επιχειρηματικό και παραγκωνίζει τη συνεταιρική εκμετάλλευση των δασών, με τελικό αποτέλεσμα οι δασεργάτες να αλλάζουν βέβαια εργοδότη - στη θέση του δασοεπιχειρηματία εργοδότη τους γίνεται το Κράτος - όχι όμως και όρους εργασίας και χωρίς καμμία βελτίωση των απολαβών τους, που αντίθετα ο Συνεταιρισμός τόσο σημαντικά τις βελτιώνει.

Οι εκπρόσωποι των δασεργατικών συνεταιρισμών υποστήριξαν με βάσιμα στοιχεία ότι η περικοπή αυτή των ημερομισθίων των δασεργατών από την Κ.Ε.Δ. (είναι απαράδεκτη οπωσδήποτε, γιατί τους στερεί από στοιχειώδη μέσα ζωής) δεν αποτελεί έστω και αύξηση των δημοσίων εσόδων, γιατί στο σύνολό της η Κ.Ε.Δ. είναι δαπανηρότερη από τη συνεταιριστική εκμετάλλευση και έτσι και οι δασεργάτες ζημιώνονται και η δημόσια επιχείρηση δεν προσφέρει καμμία ωφέλεια. Σε συνάρτηση με το ζήτημα αυτό και το αντίστοιχο αίτημα, είναι και το αίτημα του Συνεδρίου να παραχωρούνται και πάλι υποχρεωτικά στους δασικούς συνεταιρισμούς εργασίας, χωρίς δημοπρασία, τα δημοτικά και κοινοτικά δάση για εκμετάλλευση, όπως γινόνταν και παλαιότερα, πριν να εφαρμοστεί το Ν.Δ. 2888 του 1954.

Ζητούν ακόμη ν' απαλλοτριωθούν ιδιωτικές και μοναστηριακές δασικές εκτάσεις και να παραχωρηθούν οι εκτάσεις από δημόσια δάση στους δασεργατικούς συνεταιρισμούς καθώς και ν' αυξηθούν τα λήματα που τους παραχωρούνται.

Άλλα αιτήματα του Συνεδρίου αναφέρονται στην ικανοποιητική πιστωτική ενίσχυση των δασεργατικών συνεταιρισμών από την Αγροτική Τράπεζα, για την ανετότερη διεξαγωγή των παραγωγικών εργασιών τους, τη συστηματική οργάνωση του εφοδιασμού των δασεργατών με είδη βιοτικής ανάγκης, την απόκτηση τεχνικών μέσων και εγκαταστάσεων για την επεξεργασία των δασικών προϊόντων, την εξασφάλιση δανείων με ενέχυρο τα προϊόντα τους, ώστε να μπορούν να τα διαθέτουν με άνεση χωρίς να προβαίνουν σε βιαστικές πωλήσεις εξαιτίας οικονομικής ανάγκης.

Βασικό αίτημα η πλήρης κοινωνική ασφάλιση των δασεργατών.

Και ο «Συνεταιριστής» προτείνει:

Νομίζομε όμως ότι και η αγροτική συνεταιριστική μας κίνηση χρειάζεται, σαν αρμόδιος και έγκυρος εκπρόσωπος των αγροτικών συνεταιρισμών, που ανάμεσά τους οι δασεργατικοί συνεταιρισμοί κατέχουν αξιόλογη θέση, ν' αναλάβει την υπεύθυνη και συστηματική διαχείριση των ζητημάτων των δασεργατικών συνεταιρισμών, και την εκπροσώπηση των συμφερόντων τους. Ειδικότερα το έργο αυτό ανήκει στην Πανελλήνιο Συνομοσπονδία των Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών. Η ίδρυση ενός ειδικού τμήματος στην υπηρεσία της για τη μελέτη και τη ρύθμιση των ζητημάτων που ενδιαφέρουν τη

δασεργατική συνεταιριστική κίνηση, που άλλωστε από καιρό μελετούν, θα είναι ένα θετικό βήμα προς την κατεύθυνση αυτή.

Αν μάλιστα καθιερωνόταν ο οργανικός σύνδεσμος του ειδικού αυτού τμήματος και των δασεργατικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων με τη συγκρότηση ενός ειδικού συμβουλίου από εκπροσώπους των Οργανώσεων αυτών, που θα διατύπωνε σε κάθε στιγμή την έγκυρη γνώμη του επάνω στα σχετικά ζητήματα, θα είχε πολύ να ωφεληθή το έργο της Συνομοσπονδίας στο σοβαρότατο αυτό τομέα της συνεταιριστικής δράσης» (Σ. 1956, σ. 97).

Βλ. για το Συνέδριο, συγκρότηση, προτάσεις κλπ. και στο Δ/ΑΤΕ 1956, τ.92.

Για τους Δασικούς Συνεταιρισμούς ειδικά της Αρκαδίας βλ. στοιχεία στο Σ. 1957, σ. 99 όπου και ψήφισμα του Συνεδρίου των Δασικών Συνεταιρισμών της περιοχής. Γίνεται έκθεση των λόγων που περιέρονται, από την κακή πολιτική του Κράτους, σε άθλια οικονομική κατάσταση οι δασεργάτες και οι Συνεταιρισμοί τους.

Τα προβλήματα δεν επιλύονται και οι ανησυχίες των δασεργατών και Συνεταιρισμών τους καταλήγουν σε νέα Συνέδρια. Βλ. σύσκεψη 5 Ενώσεων Δασικών Συνεταιρισμών (Κονίτσης, Πίνδου, Αγράφων, Καρπενησίου, Γεωργ. Σ. Λαμίας) και 15 Δασικών Συνεταιρισμών. Διαπιστώσεις τους είναι: Έλλειψη συνεργασίας των κρατικών αρμοδίων και αδιαφορία για επίλυση προβλημάτων. Δυσκολίες στη διάθεση της ξυλείας από αντίπραξη της Κρατικής Εκμεταλλεύσεως Δασών και από εισαγωγές. Μεγάλα μισθώματα κρατικών δασών και επιβάρυνση φόρων. Και πολλά άλλα για τα οποία διατυπώθηκαν αιτιολογημένα αιτήματα. Γίνονται επαφές με Υπουργεία, σύσταση Επιτροπής μελέτης, γίνεται μελετημένη εισήγηση εκπροσώπων της Α.Γ.Ε. Πλούσια αναλυτικά στοιχεία και διαφωτιστικό κείμενο με απόψεις ειδικών, χρήσιμα για κάθε μελέτη δασικού θέματος βλ. Σ. 1959, σ. 67 - 71 και 78 - 31.

Υπάρχουν και άλλα αναλυτικά πλούσια στοιχεία για την όλη κίνηση των δασικών συνεταιρισμών τα τελευταία αυτά χρόνια, που απαιτούν όμως πολλές σελίδες για έκθεση. (βλ. στα συνεταιριστικά περιοδικά και τα ειδικά βιβλία).
Βλ. και κλωνυμές τοπικών Συνεταιρισμών στη συνέχεια.

Ο για πολλά έτη πρόεδρος της Συνομοσπονδίας και της ΚΥΔΕΠ συνεταιριστικής Παν. Ρούσσος σε ομιλία του στα Σεμινάρια της Συνομοσπονδίας που γίνονταν στην Εθνική Εστία. (Βλ. Υποκεφ. Ε).

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟΠΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

(Γίνεται περιληπτική σημείωση με παραπομπή στην πηγή)

- Συνεταιρισμός Βελεσίνου Βόλου. Η επιτυχία του και στην άσκηση του «συλλογικού δανεισμού». Στοιχεία αναλυτικά από το πετυχημένο ευρύτερο έργο του. Αξιόλογο κείμενο του Ι. Μανουρά (Δ/ΑΤΕ, τ. 91/1956).

- Η Κοινοπραξία ΑΤΕ και Συνεταιρισμού Κω για το εργοστάσιο «ΑΒΙΚΩ» από το 1955. Στοιχεία από την δραστηριότητα της. (Δ/ΑΤΕ, τ. 94/1957).

- Συνεταιρισμό Ρητινεργοστάσιο Κορίνθου

Η συνεταιριστική βιομηχανοποίηση της ρητίνης. Το συνεταιριστικό ρητινεργοστάσιο Κορίνθου. Στοιχεία. Κείμενο Π. Κασσανδρέα (Δ/ΑΤΕ, τ. 88/1956).

Νεότερα αναλυτικά στοιχεία για τους δασικούς περιφ. Κορινθίας, για τη δραστηριότητα τους και την ενίσχυση ΑΤΕ βλ. Δ/ΑΤΕ, τ. 95/1957.

- Συνεταιρισμός Πρίνας Μεραμβέλλου Κρήτης

Στοιχεία από την δραστηριότητά του. Ανέγερση ελαιουργείου, λειτουργία, βελτιώσεις με προσωπική εργασία και οικονομικές εισφορές των συνταίρων. Ωφέλειες. Ηλεκτροφώτιση του χωριού. Αποθήκη λιπασμάτων, φαρμάκων. Αξιόλογη ευρύτερη κοινωνική δράση. Κείμενο Κ. Σαριδάκη ΦΣ 1956, σ. 3221.

- Χαλκιδικής Δασικός Συνεταιρισμός ρητινοσυλλεκτών με 185 μέλη. Περιγράφονται τα ικανοποιητικά αποτελέσματα. ΦΣ 1956, σ. 3157.

- Γ.Π.Σ. Τριανταφυλλιάς.

Το μέλος Χ. Παμακίδης δώρησε στο Συνεταιρισμό οικόπεδο 720 τ.μ. όπου με προσωπική εργασία των μελών και με τις μερίδες των μελών ο Συνεταιρισμός ανέγειρε αποθήκη. Ο Επιθεωρητής Σερρών Ε. Μάικελ με εγκύκλιο του εξαιρεί τις πράξεις αυτές. (ΦΣ 1956, σ. 3185).

- Διάφοροι Δασικοί Συνεταιρισμοί και δασική πίστις Α.Τ.Ε.

Χαρακτηριστικές πραγματοποιήσεις βλ. κείμενο του Δ. Χηνόπουλου (και με ιστορικά και οργανωτικά στοιχεία). Στατιστικά στοιχεία για υφιστάμενους δασικούς συνεταιρισμούς 1936 - 1953 και για τους λειτουργούντες το 1953 και τις δασικές χορηγήσεις της Α.Τ.Ε. με αναφορά και ονομαστικά στη δραστηριότητα του Δασικού Συνεταιρισμού εργασίας Διάβας Καλαμπάκας, 5 δασικών περιφ. Αγράφων Καρδίτσας, Δασικό Καταφυγιωτών της Κατερίνης, Δασικό Πηλίου Ευβοίας. Πολύ αξιόλογα στοιχεία εργασιών και γενικότερης δραστηριότητας. ΦΣ 1956, σ. 3207. Βλ. και Δ/ΑΤΕ 1956, τ. 88 για παλαιότερα.

- Τυροκομικοί Συνεταιρισμοί περιφ. Ελασσόνας

Αναλυτικά στοιχεία για τις τυροκομικές εργασίες αρκετών Συνεταιρισμών της περιφέρειας. Επωνυμίες, αριθμός συνταίρων, αριθμός αιγοπροβάτων, προβλέψεις για τη νέα περίοδο (και στοιχεία από προηγούμενο έτος). Κείμενο Ελευθ. Γκούμα ΦΣ 1956, σ. 3258.

- Ελαιουργικός Συνεταιρισμός Καλλιράχης Θάσου

Ο αγώνας για την απόκτηση αδείας ιδρύσεως ελαιουργείου με χαρακτηριστικά στοιχεία από τις γραφειοκρατικές αντιδράσεις. Αντιδράσεις εργοστασιαρχών. Νέος αγώνας για την κατασκευή του ελαιουργείου και τα μηχανήματα. Ελπίζουν σε δάνειο της Α.Τ.Ε. σε δολάρια. Κείμενο προέδρου Σ. Οικονόμου ΦΣ 1956, σ. 3337.

- Μώλου Λαμίας Γ.Π.Σ.

Εγκομιστήριο βάμβακος. ΦΣ 1957, σ. 3561.

- Τυροκόμιση συνεταιρισμών
Μεγάλες οι ωφέλειες.

Στοιχεία για Συνεταιρισμούς Μακροχωρίου και Γούνου, Λαρίσης, 3 Συνεταιρισμούς Αρκαδίας, 4 στην Αιτωλοακαρνανία. Επίσης σε Ελλασόνα, Τύρναβο, Φλώρινα, Φάρσαλα. Πολλά στοιχεία. ΦΣ 1957, σ. 3585.

- Βιοτεχνία και Συνεταιρισμοί στην Ελλάδα

Κείμενο Χαρ. Παπαχρήστου με αξιόλογα στοιχεία - παρατηρήσεις. Να αναπτυχθεί ο ρόλος της Α.Τ.Ε. ΦΣ 1959, τ. 10, σ. 11.

- Γαλακτοκομικοί Συνεταιρισμοί

Στοιχεία από διάφορες περιφέρειες για επιτυχημένη συγκέντρωση - τυροκόμιση γάλακτος από Συνεταιρισμούς (Σέρρες, Λαγκαδά, Κατερίνη, Ιωάννινα, Αργος, Φιλιππιάδα, Κρανίδι) ΦΣ 1959, τ. 9, σ. 39.

- Ελαιουργεία Συνεταιρικά

Κατά την τελευταίαν 30ετίαν ιδρύθηκαν 335 συνεταιρικά ελαιουργεία (204 με πιστώσεις Α.Τ.Ε. και 131 με κεφάλαια των Συνεταιρισμών). Υφίστανται περίπου 6.550 ιπποκίνητα και χειροκίνητα μικρά με ατελή εκθλιψιν υψηλού κόστους.

- Δραστηριότητες Συνεταιρισμών (και Ενώσεων) στις περιφέρειες Λαγκαδά, Αμύνταιον, Κρανίδι, Χιλιομόδιο, Κόρινθο, Αξιούπολη, Νεμέα, Σάμο, Τύρναβο (Δ/ΑΤΕ, τ. 98/1957). Επίσης αξιόλογες δραστηριότητες στις περιφέρειες: Πρόχωμα Θεσ/νίκης, Τρίπολη (τυροκόμιση), Λάρισα (τυροκόμιση), Χανιά, Νάουσα, Φλώρινα, Βέροια, Νεοχώριο, Ναύπακτος, Θεσσαλονίκη, Κάρυστο, Κρανίδι, Ν. Επιβατών Θεσ/νίκης, Θεσσαλονίκης Πτηνοτροφικός Συνεταιρισμός, Ρόδου (Ελαιουργεία), Αργίτιο (τυροκόμιση), Μεσημβρία Θεσ/νίκης (φυτώρια αμερικανικών κλημάτων), Καλάμες (οινοποίηση), Αγίου Νικολάου (Ελαιουργεία). Βλ. Δ/ΑΤΕ, 99/1957.

- Σωχού Δασικός Συνεταιρισμός

Μετά από διάφορες διαδρομές από το 1943, το 1953 δραστηριοποιήθηκε αξιόλογα. Αναλαμβάνει δασικές εργασίες και δίνει οικονομική ωφέλεια στα μέλη του. Μέλη 75 υλοτόμοι, αποθεματικά 230.000 δρχ., έχει μεγάλη αποθήκη, ιδιότητα γραφεία, συγκρότημα προνοκορδέλας, αυτοκίνητο. Αξιόλογη ελεύθερη συνεταιριστική δραστηριότητα με απομάκρυνση της εκμετάλλευσης των υλοτόμων. (Σ. 1957, σ. 76).

- Αργους-Ορεστικόν. Βιοτεχνικός

Εργασίες και με εξωτερικό. Βελέντζες, φλοκάτες, κιλίμια, κουβέρτες, διαδρόμους κλπ. με εγχώρια έρια (Βλ. ΦΣ 1959, τ. 2, σ. 64).

- Βύσης Ορεστιάδας Γ.Π.Σ.

Συγκέντρωση, επεξεργασία, διάθεση σαρωθροχόρτου, ΦΣ 1959, τ. 9, σ. 39.

- Κάτω Αχαΐα

Στοιχεία για τη συνεταιριστική κίνηση στην περιφέρεια για γραφεία, αποθήκες, θαλάμους προβλαστήσεως γεωμήλων, νέες εγκαταστάσεις, κλπ. βλ. κείμενο Π. Πανουτσοπούλου Δ/ΑΤΕ 1959, τ. 110.

- Λέσβος: Συνεταιρισμοί - Ένωση

Για πρόοδο σε επεξεργασία ελαιουπυρήνας σε 2 πυρηνελαιουργεία (Πλωμάρι - Λουτρά) 34 συνεργαζόμενων Συνεταιρισμών και Ενώσεως βλ. ΦΣ 1959, τ. 9, σ. 39.

- Νέα Επίδαυρος Ναυπλίου Συνεταιρισμός
Στοιχεία από την ιστορία και τις δραστηριότητες του βλ. σε κείμενο Αν. Κουλίτση στο Δ/ΑΤΕ 1960, τ. 116.
- Νιγρίτα
Η εξέλιξη των Συνεταιρισμών στην περιφέρεια. Μερίδες, αποθήκες, οικόπεδα για εγκαταστάσεις, προμηθευτικές και άλλες εργασίες βλ. Δ/ΑΤΕ 1959, τ. 110.
- Πλατύ - Γιδά. Συνεταιρισμός
Για δραστηριότητα (συγκέντρωση συσπόρου βάμβακος, κλπ) βλ. ΦΣ 1959, τ. 9, σ. 39).
- Σερρών Νομός
Στοιχεία για τις δραστηριότητες το 1958 των 216 Συνεταιρισμών με μέλη 27.109 αγροτικές οικογένειες, για αύξηση μερίδων, κλπ. σε κείμενο Ε. Μάικελ στο Δ/ΑΤΕ 1959, τ. 108.
- Ευλοκάστρου Πτηνοτρ. Συνεταιρισμός
Απόφαση για ίδρυση παρασκευαστηρίου πτηνοτροφών ΦΣ 1959, τ. 11, σ. 47.
- Νάουσας Αγελαδοτροφικός Συνεταιρισμός «Βέρμιον»
Στη Νάουσα από 1955. Διάθεση κρέατος σε κρατήριο. Παρασκευή ζωοτροφών. Επιτυχίες ΦΣ 1959, τ. 12, σ. 34.
- Ρεθύμνου Ελαιουργεία.
Λειτουργούν 16 ελαιουργεία (τα 10 πρότυπα).
- Αρχανών Κρήτης Συνεταιρισμός
Ένας από τους πιο σημαντικούς Συνεταιρισμούς της χώρας (Οινοποιητικός, Ελαιουργικός, Πιστωτικός κλπ.). Λάδι, κρασί, σουλτανίνα, ροζακί, οργανωμένα σε Συνεταιρισμό που ιδρύθηκε το 1922 από 78 παραγωγούς, με έμμισθο Γραμματέα - Ταμία από τότε έως το θάνατό του (τον αξιόλογο Χαρ. Μαρκοδημητράκη). Πιστωτικές εργασίες, προμήθειες.
Το 1950 τα μέλη έφθασαν τα 742. Την πολύ αξιόλογη συνεταιριστική δράση (με συγχώνευση των δυνάμεων των 2 τοπικών Συνεταιρισμών) εκθέτει - κατά περιόδους και εργασίες - ο Επιθ. Συνεταιρισμών Θ. Θεοδωρακόπουλος.
Είναι μια πραγματική τοπική συνεταιριστική οργάνωση με 933 συνεταιζούς και πλούσιους καρπούς. Καλό είναι να μελετηθεί το κείμενο (για παράδειγμα) από τον Σ. 1959, σ. 46.
- Αξιόλογα στοιχεία βλ. και σε κείμενο Θ. Θεοδωρακόπουλου (Δ/ΑΤΕ, τ. 94).
Για τις δραστηριότητες του Συνεταιρισμού Αρχανών και της Ενώσεως Πεζών για εξαγωγή επιτραπέζιων σταφυλών το 1959 βλ. κείμενο Θ. Θεοδωρακόπουλου στο Δ/ΑΤΕ 1960, τ. 114.
- Οι Συνεταιρισμοί στα Δωδεκάνησα
Βλ. ενιαίο κείμενο για Συνεταιρισμούς και Ένωση στο Σ. 1957, σ. 19-21 (στο Υποκεφ. ΣΤ).
- Συνεταιριστική οργάνωση των κτηνοτρόφων στην Ερμιονίδα
Προχωρεί η συνεταιριστική Οργάνωση των κτηνοτρόφων. Υπάρχουν 5 γαλακτοκομικοί Συνεταιρισμοί, εργάζονται οι 4 με 4 τυροκομεία: Διδύμων (1949), Κρανιδίου (1953), Ερμιόνης (1953) και Θερμησίας (1956). Βλ. και αναλυτικό κείμενο Αλ. Ζούργου στο Δ/ΑΤΕ 1957, τ. 99.

Τις εργασίες κάθε Συνεταιρισμού, τις υπηρεσίες που προσφέρουν, τα προβλήματα τους και τις επιδόσεις τους, εκθέτει σε κείμενό του ο γεωπόνος Σωκρ. Μπλάνας Σ. 1959, σ. 103.

- Συνεταιρισμός (Κηπευτικών-Δενδροκομικών) Ανω Λειβαθούς Κεφαλληνίας (Βλαχάτα-Λουρδάτα)

Ιδρύθηκε το 1949, έχει 68 μέλη με απασχόληση τα κηπευτικά - δενδροκομικά. Το 1958 ίδρυσε στο Αργοστόλι Πρατήριο οπωροκηπευτικό που τροφοδοτεί όλη την αγορά του νησιού (και Νοσοκομεία - Ιδρύματα) ακόμα και εμπόρους στην Κέρκυρα και Ιθάκη. Συνεργάζεται και με άλλους Συνεταιρισμούς κηπευτικών (Πατρών κλπ.) για κάλυψη αναγκών καταναλωτών. (Σ. 1959, σ. 139).

- Συνεταιρισμός αποθήκες στην περιφέρεια Λάρισας

Κατά το 1959 σημαντική αύξηση αποθηκευτικών χώρων στην περιφέρεια Λάρισας. 18 Οργανώσεις κατασκεύασαν αποθήκες 5.600 τόννων, με πιστωτική ενίσχυση Α.Τ.Ε. Πολλές από τις αποθήκες των Συνεταιρισμών χρησιμοποιούνται με μίσθωση από Α.Τ.Ε. και Κ.Υ.Δ.Ε.Π. για ευρύτερες συγκεντρώσεις προϊόντων (Σ. 1960, σ. 58).

- Οι Τυροκομικοί Συνεταιρισμοί στις περιφέρειες Καλαμπάκας και Τρικάλων τα έτη 1959 και 1960

Αναλυτικά στοιχεία για το 1959 και 1960 με τις διαδικασίες, πραγματοποιήσεις, οργανωτικές υποδείξεις κλπ. βλ. Σ. 1960, σ. 125-128. Βλ. και κείμενο Αγ. Τσουρέκη στο Δ/ΑΤΕ 1959, τ. 107 για 1955-1959.

- Οι Συνεταιρισμοί της Λέσβου κατά το 1957

Βλ. στοιχεία Σ. 1958, σ. 30. Ειδικά για τους κτηνοτροφικούς (τυροκομικούς) Συνεταιρισμούς στη Λέσβο βλ. Σ. 1960, σ. 146.

- Οι Συνεταιρισμοί Σιντικής Ν. Σερρών

Μεγάλη δραστηριότητα για απόκτηση αποθηκευτικών χώρων με τους οποίους θα αναπτυχθούν πολλές εργασίες των Συνεταιρισμών (συγκεντρώσεις προϊόντων, πωλήσεις, προμήθειες ειδών, μηχανήματα κλπ.).

Οι ακόλουθοι 8 Συνεταιρισμοί έχουν αποκτήσει τελευταία αποθήκες:

Ν. Πετριτσίου «Αγ. Τρύφων» χωρητ. μ3 300 - Ν. Πετριτσίου «Δήμητρα» χωρητ. μ3 250 - Βαλτερού χωρητ. μ3 400 - Ηρακλείας χωρητ. μ3 300 - Μακρονίτης χωρητ. μ3 200 - Κοιμήσεως χωρητ. μ3 350 - Ψωμοτοπίου χωρητ. μ3 200 - Αμιουδιάς χωρητ. μ3 600.

Ήδη υπάρχουν αποθήκες 8.000 μ3.

Και άλλοι Συνεταιρισμοί δραστηριοποιούνται στην κατεύθυνση αυτή. Επίσης η Ένωση αγόρασε κατάλληλο οικόπεδο για εγκαταστάσεις (Γραφείο, πρατήριο, αποθήκη).

- Φαρσάλων Τυροκομεία

Για 1957 βλ. Δ/ΑΤΕ, τ. 99.

- Ο Γ.Π.Σ. Χρυσού Σερρών

Τον Μάιο 1956 σε ειδική συγκέντρωση έγινε θεμελίωση κτιρίων του 700 μ2 (αποθήκες λιπασμάτων, φαρμάκων, άλλων γεωργ. εφοδίων. Πρατήριο, Γραφείο, αίθουσα, βιβλιοθήκη, αναγνωστήριο). Ομιλίες, ονόματα αιρετών, στελεχών, εποπτικών κλπ. (Σ. 1956, σ.80).

- Συνεταιρισμοί και Α.Τ.Ε. στην περιφέρεια Σητείας Κρήτης

Αναλυτικά στοιχεία βλ. Σ. 1947, σ. 63-67 και 91-95, σε κείμενο Εμμ. Κουρδάκη, όπου εμφανίζεται πολύ αξιόλογη δραστηριότητα.

- Διάφοροι Γαλακτοκομικοί Συνεταιρισμοί

Στοιχεία για προσπάθειες, επιτυχίες, περιφέρειες: Παγώνιο (Ένωση), Δελβινάκι, Καλαμπάκα, Τρίκαλα, Αγιά, Προσωτσάνη, Μεγαλόπολη, Ερμιονίδα, Σύρου (Ένωση) Νάξου (Ένωση), Αστακού. Πολλοί Συνεταιρισμοί, ενίσχυση μερικών από Βασιλική Πρόνοια, Δημόσιο, ΑΤΕ ΦΣ 1960, τ. 3, σ. 110.

- Διάφορες εγκαταστάσεις Συνεταιρισμών

Αχιλλείου - Αλμυρού οινοποιείον - Ατσιχόλου Δημητσάνας Ελαιουργείο - «Δήμητρα» Αλμυρού οινοδεξαμενές. ΦΣ 1960, τ. 5, σ. 204.

- Οι Συνεταιρισμοί Χανίων. Τα μερίδια

Σε αναλυτικά τους κείμενα οι Νικηφ. Μετζιδάκης (Επιθ. Συνεταιρισμών) και Ι. Γιαννακάκης (Επόπτης) εκθέτουν - με αφορμή κείμενο του Δ.Θ. Πάνου για τα «μερίδια στους παραγωγικούς συνεταιρισμούς των Χανίων» - αναπτύσσουν την συνεταιριστική δραστηριότητα στο Νομό Χανίων με τις εκεί «συνθέτου τύπου συνεταιριστικές οργανώσεις». Πολύ ενδιαφέροντα και τα 2 κείμενα που παρουσιάζουν τη λύση του ενός μόνον Συνεταιρισμού κατά χωρίο και της μιας μόνον Ενώσεως κατά Νομόν, που εξυπηρετούν όμως το σύνολο των αναγκών και των επιδιώξεων των παραγωγών με την ποικιλία των καλλιεργειών της περιφέρειας, λύση που έφερε την συγχώνευση των πολλών Συνεταιρισμών (και όχι πολλών ειδικευμένων) και Ενώσεων.

Ως μέσον επιτυχίας χρησιμοποιήθηκε, κατόπιν μελέτης, ο θεσμός των «μεριδίων» (τοπικής επινώσης). Τα εκτιθέμενα από τους αρθρογράφους που επεξηγούν τους λόγους της δημιουργίας αυτής «των μεριδίων» πρέπει να μελετηθούν από όσους ασχολούνται - και όλοι πρέπει να ασχολούνται συστηματικά - με τα οργανωτικά και την σύνθεση θεωρίας και συνθηκών - αναγκών για την επίλυση των προβλημάτων. Περιληπτικά εκφράζει - ως κατάληξη - τις απόψεις του ο Νικηφ. Μετζιδάκης στο Σ. 1958, σ. 151-152. Και ο Επόπτης Ι. Γιαννακάκης αναλύει στη συνέχεια - κάπως πληθωρικά - το πολύ ενδιαφέρον αυτό οργανωτικό θέμα που πρέπει να μελετηθεί (για βελτίωση και επέκταση). Ενδιαφέροντα πραγματικά στοιχεία (που και αυτά πρέπει να μελετηθούν) από την εφαρμογή και από κείμενό του του 1948 που εισηγείται το θέμα στην έκθεση ελέγχου της Ένωσης Μάλεμε, εκθέτει και ο Επόπτης Κ. Αρχοντάκης Σ. 1959, σ. 7.

- Ελαιουργικός Συνεταιρισμός στα Νένητα Χίου

Δραστηριότητα Ελαιουργείου και ηλεκτροφωτισμού (βλ. Σ. 1957, σ. 75).

- Συνεταιρισμός Μαστιχοπαραγωγών στα Νένητα Χίου

Σύμφωνα με στοιχεία του Επόπτη Ευστ. Μανίδη στο Σ. 1957, σ. 7, ο Συνεταιρισμός αυτός παρουσιάζει αξιόλογη ευρύτερη δραστηριότητα. Έχει 374 μέλη με αξιόλογη συνεταιριστική συνείδηση, με συνεργασία δε και της Κοινότητας έχει πετύχει ευρύτερα έργα. Εκτός από τη συγκέντρωση γεωργικών προϊόντων και τις προμηθευτικές εργασίες, ο Συνεταιρισμός ύψωσε (στο χώρο των ερειπίων του παλαιού Σχολείου της Κοινότητας) συγκρότημα με: αποθήκη για τα είδη του, σταφυλοποιεστήριο, γραφεία Συνεταιρισμού και Κοινότητας, αίθουσα κινηματογράφου που τον αυτοδιαχειρίζεται (με εισφορές των συνεταίρων για τα μηχανήματα).

Το κτίριο κόστισε περίπου 1 εκατομ. δρχ., έγινε με δάνειο από την Ένωση και καλύπτεται από εισφορές των συνεταίρων. (Σ. 1957, σ. 75).

- Στοιχεία δραστηριότητας των Συνεταιρισμών (και Ενώσεων) κατά το 1960 βλ. αναλυτικά Σ. 1961, σ. 128.

Βλ. επίσης πληροφορίες στο περιοδικό ΦΣ του 1960:

- Συνεταιρική τυροκομία στις περιφέρειες Καλαμπάκας, Αμφιλοχίας, Καλαμών, Ναυπλίου, Λέσβου, Αλμυρού, Γρεβενών. Στοιχεία ΦΣ 1960, σ. 272, 332.

- Ο Συνεταιρισμός Ελαιώνος Αμφίσσης ενεργεί ψεκασμούς ελαιοδένδρων ΦΣ 1960, σ. 332.

- Δραστηριότητες Συνεταιρισμού Κάτω Φυγαλείας Ζαχάρας. ΦΣ 1960, σ. 331.

- Συνεταιρισμός Μάκρης Αλεξανδρουπόλεως. Ελαιουργείο. ΦΣ 1960, σ. 356.

- Συνεταιρική τυροκομία σε περιφέρειες Άργους Ορεστικού, Ιωαννίνων, Καλαμπάκας, Ναυπάκτου, Νεμέας, Ανδρίτσαινας, Μελιγαλά, Λάρισας, ΦΣ 1960, σ. 371. Και στις περιφέρειες, Λαμίας, Αλμυρού, Χίου. ΦΣ 1960, σ. 408.

- Δραστηριότητες Συνεταιρισμών στις περιφέρειες Ελασσόνας, Νέας Επιδαύρου, Γέφυρας Θεσ/νίκης, Αιγίου (Ενωση), Φιλιατρά, Ζακύνθου (ΦΣ 1960, σ. 415).

Και στις περιφέρειες Κω, Αμυνταίου, Κομοτηνής, Κορίνθου, Λουτρακίου (ΦΣ 1960, σ. 438).

Και στις περιφέρειες Σερνικαίου Άμφισας, Μυτιλήνης, Μεσολογγίου, Αλμυρού, Καλαμπάκας (ΦΣ 1960, σ. 422).

Και στις περιφέρειες Δράμας, Πατρών, Νεμέας, Θήρας, Κιάτου, Ζακύνθου, Βόλου, Μεσολογγίου, Αιγίου, Νάξου, Αταλάντης, Γιαννιτσών (ΦΣ 1960, σ. 495).

Δηλαδή παρατηρείται μεγάλη δραστηριότητα πολλών Συνεταιρισμών σε διάφορες περιφέρειες, με ανάπτυξη παραγωγικών εργασιών.

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ/1

ΟΙ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ¹ ΚΑΙ ΕΝΩΣΕΙΣ ΤΟΥΣ

Για την δράση των αλιευτικών Συνεταιρισμών την περίοδο 1954/1955 βλ. αναλυτικά στοιχεία στο Σ. 1956, σ. 29.

Βασική παρατήρηση είναι ότι παρόλο που η καλή λειτουργία και ανάπτυξη τους απαιτεί συνεχή παρακολούθηση και βοήθεια τους από κατάλληλα όργανα, υπάρχει μία απαράδεκτη κατάσταση αφού από αλλού (το Υπ. Βιομηχανίας-Νομαρχίες) εγκρίνεται η σύστασή τους (διότι θεωρούνται αστικοί) και συνεπώς πρέπει να εποπτεύονται (αλλά δεν υπάρχει κατάλληλη υπηρεσία για ουσιαστική υποβοήθηση), και από αλλού (την Α.Τ.Ε.) χρηματοδοτούνται και βέβαια ο χρηματοδότης ενδιαφέρεται να γνωρίζει για την καλή λειτουργία εκείνων που χρηματοδοτεί και να υποβοηθεί την ανάπτυξή τους με κατάλληλη ενημέρωση και συμπαράσταση. Η κατάσταση αυτή πρέπει να τακτοποιηθεί νομοθετικά.

Κατά το 1956 ιδρύθηκαν 18 Αλιευτικοί. Στο τέλος του 1956 υπήρχαν 270 αλλά λειτουργούσαν μόνο 89 με μέλη 3.331. Υπήρχαν και 2 Αλιευτικές Ενώσεις (Σ. 1957, σ. 85).

Ενδεικτικά στοιχεία από τις εργασίες τους:

- 50 Συνεταιρισμοί παρήγαγαν και διέθεσαν το 1956 2.994 τόννους αλιευμάτων αξίας 26.628.000 δρχ.
- 25 Συνεταιρισμοί είχαν, το τέλος 1956, την εκμετάλλευση 46 ιχθυοτροφείων.
- 6 Συνεταιρισμοί έκαμαν αλιεία στη θάλασσα με 10 συγκροτήματα (κυρίως γρι-γρι).
- Η Αλιευτική Ένωση Πατρών διέθεσε 220 τόν. αλιευμάτων αξίας 3.380.000 δρχ. και φροντίζει να διαθέτει από κοινού τα χέλια παραγωγής των μελών της. (Σ. 1957, σ. 88 και 1958, σ. 82).

Για την κίνηση κατά το 1957 βλ. Σ. 1958, σ. 31, 32 και 82, 83.

Το 1958 γίνεται πανελλήνιο Συνέδριο ιχθυοπαραγωγών (βλ. Σ. 1958, σ. 39).

Για τις εργασίες της κατά το 1958 βλ. και Σ. 1960, σ. 23.

- ΝΔ 3987/1959 περί συστάσεως Οργανισμού Συνεργατικής Εκμετάλλευσης Λιμνοθαλάσσης Μεσολογγίου-Αιτωλικού (ΦΕΚ 200/1959 και ΦΣ 1959, τ. 11, σ. 46).

(1) Στους προηγούμενους Τόμους βλ. για τους Αλιευτικούς στα Υποκ. Β, Δ, ΣΤ και Θ.

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΜΟΡΦΩΣΗ - ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΣΧΟΛΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

Την περίοδο 1956-1960 εκδόθηκαν πολλά συνεταιριστικά και συγγενικά (που ενδιαφέρουν τις δραστηριότητες των Συνεταιρισμών) βιβλία.

Βλ. τα επόμενα:

- Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος, «Αι Γεωργικαί Συνεταιριστικαί Οργανώσεις της Ελλάδος κατά περιφερείας υποκαταστημάτων της Α.Τ.Ε.», Αθήναι, 1956, σελ. 242.
- «Ελαιουργική» «Καταστατικόν», Αθήναι, 1956, σελ. 36.
- Πλαντζής Β., Γρηγοριάδης Γρηγόριος, Αφεντάκης Ι., Τζωρτζάκης Θεόδωρος, Μπαλτατζής Αλέξανδρος, «Η Συνεταιριστική προσπάθεια διά τον Ελληνικόν Καπνόν», Αθήναι, 1956, σελ. 70.
- Σχολικός Συνεταιρισμός Α' δημ. σχολ. Κοζάνης, «Για να γνωρίσουμε την Κοζάνη», Κοζάνη 1956, σελ. 71.
- Πανελλήνιος Συνομοσπονδία Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών, «Πορίσματα και Αποφάσεις Πανελληνίου Αγροτοσυνεταιριστικού Συνεδρίου της 25ης Νοεμβρίου 1956», Τεύχη Α και Β, Αθήναι, 1956, (Πολυγραφημένον) (Παρουσίαση Σ. 1957, σ. 39).
- Παπαδημητρίου, Χαράλαμπος, Κ., «Το δημιουργικόν έργον Αγροτικής Τραπέζης και Γεωργικών Συνεταιρισμών», 1956, σελ. 20.
- Σταματοπούλος, Γεώργιος, Αναστ., «Εξέλιξις του Κτηματικού Συνεργατισμού και οι Αναγκαστικοί Συνεταιρισμοί Εγγείων Βελτιώσεων», Αθήναι, 1956, σελ. 16. (Πολυγραφημένον).
- Σχολικός Συνεταιρισμός δημ. σχολ. Νάουσας Πάρου, «Συλλογή τοπικών παροιμιών», 1956, σελ. 20.
- Υπουργείον Γεωργίας, «Συμβολή των Α.Σ.Ε.Β. εις την αξιοποίησιν εγγειοβελτιωτικών έργων. Πεπραγμένα πενταετίας 1952-1956», Αθήναι, 1956, σελ. 65. (Πολυγραφημένο).
- Χηρόπουλος, Δημήτριος, Β., «Χαρακτηριστικά πραγματοποιήσεις διά της δασικής πίστεως και των δασικών Συνεταιρισμών», Αθήναι, 1956, σελ. 16.
- Παναγόπουλος, Νικ., «Κώδιξ κανονισμών ασφαλίσεως και προνοίας υπαλλήλων συνεταιριστικών οργανώσεων», Αθήναι, 1956.
- Γραμματοπούλου, Γ., «Η ίδρυσις ανωνύμων εταιρειών υπό Συνεταιρικών Οργανώσεων εν Ελλάδι», Αθήναι, Σ. 1953, σ. 79 (Παρουσίαση Δ.Θ. Πάνου).
- Γαρδίκης, Γενναίος, Γ., «Γεωργική και Συνεταιριστική Ανθοδέσμη», Ηλιούπολις, 1957, σελ. 412.
- Καταναλωτικός Συνεταιρισμός υπαλλήλων Αγροτικής Τραπέζης της Ελλάδος, «Καταστατικόν του ΚΑΣΥΑΤΕ». Ανεπίσημος κωδικοποίησης ως ισχύει την 31ην Μαΐου 1957», Αθήναι, 1957, σελ. 28.
- Μυλωνάς Αλέξ., Καλιτσουνάκης Δημ., Ρουσόπουλος Αθ., Μητσόπουλος Π., Αγαπητίδης Σωτ.: «Η τελετή της 1ης Μαρτίου 1957. Ομιλίαι προς τιμήν της συνεταιριστικής ιδέας και του κ. Θ. Τζωρτζάκη», Αθήναι, 1957, σελ. 19.
- Παπαγεωργίου, Βασίλειος, Γ., «Μία 40ετία συνεταιριστικής προσπάθειας και η Α.Τ.Ε. 1914-1954», Πάτραι, 1957, σελ. 34.

- Παπαχρήστος, Χαρίλαος, «Τεχνική και Συνεργατισμός, Κύρια βάρη για την κατασκευή στην Ελλάδα διά του λαού και διά τον λαό, ενός υλικά και ηθικά ολοκληρωμένου πολιτισμού», Αθήναι, 1957, σελ. 31 (Παρουσίαση Σ. 1957, σ. 119).
- Τζωρτζάκη, Φωτεινή, Θ., «Σχολικοί Συνεταιρισμοί. Η κίνησις εις την χώραν μας μέχρι τέλους του σχολικού έτους 1955-1956», Αθήναι, 1957, σελ. 191. Βλ. και Δ/ΑΤΕ 1957, τ. 98.
- Χουρδάκης, Εμμ. Μ., «Η Συνεταιριστική κίνησις και η δράσις του υποκαταστήματος της Α.Τ.Ε. εις την περιφέρειαν Σητείας-Κρήτης», Αθήναι, 1957, σελ. 38
- Α.Τ.Ε., «Η Γεωργική Συνεταιριστική Κίνησις. Στατιστικά δεδομένα 1956», Αθήναι, 1958, σελ. 11.
- Οικονομόπουλος, Απόστολος, - Κλήμης, Αριστείδης, Ν., «Κώδιξ περί Συνεταιρισμών. Γεωργικών και αστικών παντός βαθμού. Κωδικοποίησις της γενικής και ειδικής νομοθεσίας. Συστηματική ερμηνεία μετά πλήρους νομολογίας», Αθήναι, 1958, σελ. 557. (Παρουσίαση Σ. 1958, σ. 71 και Δ/ΑΤΕ 1958, τ. 102 με εγκύκλιο 16/1958 ΑΤΕ).
- Φούμης, Ε.Π., «Οι συνεταιρισμοί εις την Αιτωλοακαρνανίαν», Αγρίνιον, 1958, σελ. 85 (Παρουσίαση Σ. 1958, σ. 87), Δ/ΑΤΕ 1958.
- Χασαπόπουλος, Παν. «Στοιχεία Νομοθεσίας Συνεταιρισμών». Αθήναι, 1958, (Πολυγραφημένον).
- Εφορος Συνεργατικών Κύπρου, «Ο περί συνεργατικών εταιρειών νόμος και οι περί συνεργατικών εταιρειών θεσμοί», Λευκωσία, 1958, σελ. 63.
- Σ.Ε.Κ.Ε., «Ο Ελληνικός καπνός και τα δεκάχρονα της Σ.Ε.Κ.Ε.», Αθήναι, 1958, σελ. 113 (Επιμελ. Μιλτ. Σ. Τζανίδη).
- Τζωρτζάκης, Θεόδωρος, «Συνεταιριστική Οικονομία. Κατά τας παραδόσεις του εις την σειράν μαθημάτων της Υπηρεσίας Συνεταιριστικής Εκπαιδεύσεως της ΠΑΣΕΓΕΣ», Αθήναι, 1958, σελ. 190, (Πολυγραφημένον).
- Τζωρτζάκη, Φωτεινή, Θ., «Σχολικοί Συνεταιρισμοί. Γενική επισκόπησις. Η κίνησις κατά το 1956-1957», Αθήναι, 1958, σελ. 36.
- ΠΑΣΕΓΕΣ, «Πανελλήνια Σύσκεψις διά τα νωπά προϊόντα 4 Μαρτίου 1958», Αθήναι, σελ. 20, (ανάτυπον).
- Σταματόπουλος, Γ., «Αι αποθηρευτικά εργασία των γεωργικών συνεταιριστικών οργανώσεων», Αθήναι, 1958.
- Πανταζόπουλος, Ν., «Αι συσσωματώσεις των Ελλήνων κατά την Τουρκοκρατίαν», Αθήναι 1958, σ. 39.
- Σχολικοί συνεταιρισμοί δημοτικών σχολείων Ζηρίας (Πατρών), «Αχαϊκά Παροιμίαι», Επιμ. Ελ. Παπαθεοδημοπούλου, Αίγιο 1958.
- Colombain, Maurice, «Συνεργατισμός», Αθήναι 1959, σελ. 144. (Μετάφρ. Ν. Πολύζου).
- Διαφόρων (Επιμέλεια Φ.Θ. Τζωρτζάκη), «Η συνεταιριστική μας ανθολογία», Αθήναι, 1959, σελ. 189.
- Ένωσις παραγωγικών συνεταιρισμών Πεζών, «Βιβλιάριον ασθνεύεας», Ηράκλειον 1959.
- Τζωρτζάκη, Φωτεινή, Θ., «Σχολικοί Συνεταιρισμοί. Γενική επισκόπησις, κίνησις κατά το 1957-58, Αθήναι, 1959.

- Διεθνές Γραφείο Εργασίας (Μ. Colombain), «Συνεργατισμός», Μετάφρ. Νικ. Πολύζος, Αθήνα (Παρουσίαση Σ 1959, σ. 142).
- Γραμματόπουλος, Γεώργιος, Χρ., «Ο σύγχρονος συνεργατισμός αλλαγού και παρ' ημίν. Συμβολή εις την θεωρίαν και την πράξιν», Αθήναι, 1960, σελ. 543. (Παρουσίαση Σ. 1960, σ. 78). Και ΦΣ 1960, σ. 293.
- Τσουδερός, Ιωάννης, Εμμ., «Οι Γεωργικοί Συνεταιρισμοί εν τω πλαισίω της Ελληνικής κοινωνικής διαρθρώσεως», Αθήναι, 1960, σελ. 193.
- Κυπριακή Δημοκρατία, «Νόμος περί ασκήσεως ελέγχου επί συνεταιρικών εταιριών», Λευκωσία 1960.
- Μπάλης, Σ., «Περί συνεταιρισμών (Ν. 602), Νόμος, Διατάγματα, Λογιστική των αστικών συνεταιρισμών κλπ.», Αθήναι, 1960.
- Τζωρτζάκη, Φωτεινή, «Σχολικοί Συνεταιρισμοί. Κίνηση 1954/1959», Αθήναι 1960.
- Τζωρτζάκη, Φωτεινή, «Σχολικοί Συνεταιρισμοί. Κίνηση 1958/1959», Αθήναι 1960.
- Κλήμης, Αριστείδης, Ν., «Οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί στη σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα», Αθήνα, 1960, σελ. 126.
- Παπαχρίστος, Χαράλαος, «Ο συνεργατισμός για μια καλύτερη Ελλάδα», Αθήναι, 1960, σελ. 7.
- Σχολικός Συνεταιρισμός Δημ. Σχολείου Βατερού-Κοζάνης, «Αινίγματα και παροιμίες του χωριού μας», 1960, σελ. 23.
- Καλυδόπουλος, Γ.Λ., «Ενας φίλος του αγρότη διηγείται», Αθήναι, 1956, σελ. 204.
- Τσακάκης, Σπ. «Η αλιεία εν Ελλάδι και εις προηγμένας χώρας» (Παρουσίαση Σ. 1956, σ. 150).
- Καραβίδας, Κ.Δ., «Τα παλαιά μικρά κατά κοινότητα εγγειοβελτιωτικά έργα της Α.Τ.Ε. και τα νέα μεγάλα καπετανάτα», 1956, σελ. 21.
- Κόμμα Αγροτών και Εργαζομένων, «Θεμελιώδεις Αρχαί. Βασικοί Προγραμματικοί σκοποί, Καταστατικόν», Αθήναι, 1956, σελ. 24.
- Ray, P.K., Fah, Emil, «Η ασφάλις των προϊόντων της γεωργικής παραγωγής», Αθήναι, 1956, σελ. 55.
- Α.Τ.Ε., «Η ελληνική αγροτική οικονομία και η δράσις της Α.Τ.Ε.», Αθήναι, 1956, σ. 130.
- Ευελπίδης, Χρ., «Αγροτική Πολιτική», Αθήναι, 1956.
- Ευελπίδης, Χρ., «Η γεωργία από οικονομικήν και κοινωνικήν άποψιν», Αθήναι, 1956, σελ. 86.
- Παπαγεωργίου, Δ., - Φιλιππακόπουλος, Ν., «Μελέτη περί της ανυψώσεως του επαγγελματικού επιπέδου του αγρότου», Πάτραι, 1956.
- Εξαρχος, Γεώργιος, Αχ., «Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος. Αγροτική Πίστις - Γεωργικαί Ασφάλεια. Συλλογή Νομοθεσίας», Αθήναι, 1957, σελ. 304.
- Ιντζές, Νικόλαος, Χ., «Εισήγησις επί των καπνών εξωτερικής καταναλώσεως», Αθήναι, 1957, σελ. 20 Εκδόσ. Βουλή των Ελλήνων.
- Στεφανίδης, Δημοσθένης, Σ., «Εισαγωγή εις την Αγροτικήν Πολιτικήν». Εκδοσις δευτέρα, Αθήναι, 1957, σελ. 110.
- Φεσσόπουλος, Γ., «Το Κράτος. Η μαρτυρική ζωή του αγρότου. Σοβαροί Εθνικοί κίνδυνοι», Αμαρούσιον, 1957, σελ. 228.
- Αθανασάτος, Δ., «Οργάνωσις αγροτικών επιχειρήσεων, μέθοδος γραμμικού προγραμματισμού», Αθήναι, 1957.

- Ευελπίδης, Χρ., «Γεωργική οικονομική», Αθήναι, 1957.
- Γεωργιάδης, Μάριος, «Το κόστος διαθέσεως», Αθήναι, 1957.
- Υπουργείον Συντονισμού, «Το πλεόνασμα του εργατικού δυναμικού εις την ελληνικήν γεωργίαν», Αθήναι, 1957.
- Υπουργεία Συντονισμού - Γεωργίας, «Πενταετές πρόγραμμα αναπτύξεως της ελληνικής δασοπονίας 1958-1962», Αθήναι, 1957.
- Θασίτης, Β., «Καπνική οικονομία και Εθνικός Οργανισμός Καπνού», Αθήναι, 1957.
- Χατζησπύρου, Χ., «Ιστορία της Δημοκρατικής αγροτικής ασφαλείας κατά την 100ετίαν 1836-1937», Αθήναι, 1957.
- Α.Τ.Ε., «Η Ελληνική αγροτική οικονομία και η δράσις της Α.Τ.Ε. κατά το 1956», Αθήναι, 1957.
- Υπουργείο Γεωργίας, «Πρακτικά Α' Συνεδρίου ΑΣΕΒ».
- ΕΛ.ΚΕ.ΠΑ., «Η οικονομία της Δωδεκανήσου» Αθήναι 1957.
- Αδαμόπουλος, Αντώνιος, Λ., «Η γεωργοοικονομική εξέλιξις του νομού Φλωρίνης», Θεσσαλονίκη, 1958.
- Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, «Αποτελέσματα γεωργικής απογραφής της Ελλάδος έτους 1950», Αθήναι, 1958, σελ. 58.
- Καλινδέρης, Μιχαήλ, Αθ., «Αι συντεχνίαι της Κοζάνης επί Τουρκοκρατίας», Θεσσαλονίκη, 1958, σελ. 103.
- Καλυδόπουλος, Γ.Λ., «Η αλιεία εν Ελλάδι και τα προβλήματά της», Αθήναι, 1958, σελ. 47.
- Κιτσοπανίδης, Γεώργιος, Ι., «Συγκριτικά οικονομικά αποτελέσματα ερεύνης γεωργικών εκμεταλλεύσεων», Θεσσαλονίκη, 1958, σελ. 86.
- Κρητικός, Παν. Γ., «Τα Ελληνικά φαρμακευτικά φυτά και η Εθνική μας οικονομία», Αθήναι, 1958, σελ. 12.
- Πλέσσας, Νικ., «Ο σκοπός και το έργον της Α.Τ.Ε.», Τρίπολη, 1958, σελ. 29.
- Ραζής, Νικ. Σ., «Η εν Γαλλία αγροτική αλληλασφάλις και η ασφάλις του γήρατος των αγροτών», Αθήναι, 1958, σελ. 257.
- Νιωτάκης, Ι., «Οικονομική έρευνα της Κρήτης» (Βλ. Δ/ΑΤΕ, 1958, τ. 102).
- Χατζηευαγγέλου, Νίκος, Γ., «Αγροτικά Κοινωνικά Ασφαλίσεις», Αθήναι, 1958, σελ. 63.
- Στεργιανόπουλος, Δημήτριος, Αθ., Σταματόπουλος, Γεώργιος, Αν., «Εγγειοβελτιωτικά έργα. Συλλογή νομοθεσίας», Αθήναι, 1958, σελ. 140.
- Υπουργείον Γεωργίας. Διεύθυνσις Εποικισμού, «Ο Αγροτικός αναδασμός εν Ελλάδι», Αθήναι, 1958.
- Πανελλήνιος Συνομοσπονδία Ενώσεων Γεωργ. Συνεταιρισμών, «Η Αγροτική πολιτική εις διαφόρας χώρας: Αυστριαν, Γερμανίαν, Ηνωμ. Πολιτίας Αμερικής», Αθήναι, 1958, σελ. 39.
- Λιακατάς, Λουκάς, «Τεχνική και οικονομική οργάνωσις των γεωργικών βιομηχανιών», Αθήναι, 1958, σ. 32.
- Α.Τ.Ε., «Η Ελληνική αγροτική οικονομία και η δράσις της Α.Τ.Ε. κατά το 1957», Αθήναι, 1958.
- Ευελπίδης, Χρ., «Αγροτική Κοινωνιολογία», Αθήναι, 1958.
- Ε.Σ.Υ.Ε., «Γεωργική απογραφή 1950», Αθήναι, 1958, σελ. XXV και πίνακες.

- Υπουργείο Γεωργίας, «Γεωργικόν Δελτίον. Γεωργική παραγωγή 1955 και 1956», Αθήναι, 1958, σελ. 143.
- «Φάροι» Ελληνικού Φωτός, «Όλοι μαζί», Αθήναι, 1958 (Παρουσίαση, Σ. 1958, σ. 13).
- Ευσταθόπουλος, Δημ. Σπ., «Χαραυγή. Η νέα ζωή στο χωριό» Έκδοσις Β', Αθήναι, 1959, σελ. 316.
- Θασίτης, Βασ., Κ., «Τα Ελληνικά καπνά και η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα», Αθήναι, 1959, σελ. 130.
- Καραντουνιάς, Αναστάσιος, Γ., «Προγράμματα βελτιώσεως της Ελληνικής Κτηνοτροφίας», Αθήναι, 1959.
- Κατσούλης, Στέφανος, Δ., «Ευημερία για όλο το λαό. Αγροτική αναμόρφωσις, εργατική εξύψωσις - λαϊκός καπιταλισμός», Αθήναι, 1959, σελ. 110.
- Παστίδης, Στέλιος, «Εμπορεία οπωροκηπευτικών εν Ελλάδι», Αθήναι, 1959, σελ. 80. (Πολυγρ.).
- Πλέσσας, Νικόλαος, Χρ., «Τα 30 χρόνια της Αγροτικής Τραπεζίης της Ελλάδος», Τρίπολις, 1959, σελ. 128.
- Χηνόπουλος, Δημήτριος, Β., «Η ορεινή οικονομία της Ελλάδος. Εφαρμοστέα μέτρα διά την βελτίωσιν της οικονομίας των ορεινών πληθυσμών της χώρας», Αθήναι, 1959, σελ. 180.
- Κουμανίδης, Α.Θ., «Τα δόγματα της οικονομικής από της εποχής των αρχαίων κλασικών χρόνων μέχρι σήμερον», Αθήναι, 1959, σελ. 68.
- Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος, «Απολογισμός 1958», Αθήναι, 1959, σελ. 78.
- Υπουργείον Γεωργίας, «Πενταετές γεωργικόν πρόγραμμα 1960-1964», Αθήναι, 1959.
- Υπουργείον Γεωργίας, Καραντουνιάς, Αν., «Πρόγραμμα βελτιώσεως της ελληνικής κτηνοτροφίας», Αθήναι, 1959, σελ. 148.
- Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος, «Βιομηχανία αξιοποιήσεως αγροτικών προϊόντων», Αθήναι, 1960.
- Γανώσης, Βασίλειος, Γ., «Φιλαγροτικά», Αθήναι, 1960, σελ. 198.
- Υπουργείον Γεωργίας, «Ο αγροτικός αναδασμός εν Ελλάδι», Αθήναι, 1960, σελ. 35.
- Παπανδρέου, Στ., «Τα τεύτλα και η ζαχαροποιία», Αθήναι, 1960.
- Αικατερινάκης, Α., «Εργασία ασφαλίσεως μεταφορών υπό Α.Τ.Ε.», Αθήναι, 1960 (πολυγρ.).
- Δαμιανός, Κ., «Κτηνασφαλίσεις», Αθήναι, 1960 (πολυγρ.).
- Χαιρέτης, Κ., «Ασφαλίσεις κατά χαλάξης», (πολυγρ.).
- Τσίτσας, Σερ., «Το ελληνικό χωριό», Αθήναι, 1960, σ. 109.
- Ε.Σ.Υ.Ε., «Στατιστική Επετηρίς 1959, 1960», Αθήναι, 1960, σ. 466.
- Αλεξανδρής, Κ., «Η αναβίωση της θαλασσίας μας δυνάμεως κατά την Τουρκοκρατίαν», Αθήναι, 1960.
- Εξαρχος, Γ., «Καταστατικόν Α.Τ.Ε.» Αθήναι, 1960, σ. 76.
- Καρανικόλας, Γιώργος, Δ., «Κιλελέρ. Με τα επίσημα πρακτικά των δύο ιστορικών δικών σκοπιμότητος Λαμίας-Χαλιίδος 19/6/1910), Αθήναι, 1960, σελ. 200.
- Κιτσοπανίδης, Γεώργιος, Ι., «Η οικονομική σπουδαιότης της μηλεοκαλλιέργειας εν τη περιοχή Βερμίου», Αθήναι, 1960, σελ. 48.

- Μπαλάφης, Π., «Κοινότητες αγροτικών επιχειρήσεων. Μοχλός ανυψώσεως της αγροτικής τάξεως», Αθήναι, 1960, σελ. 65.
- Παπαχρίστου, Χαρίλαος, «Αρτια παιδεία και δημιουργική συνεργασία κύρια βάρη για μια καλύτερη Ελλάδα», Αθήναι, 1960, σελ. 31.
- Ραζής, Νικ. Σ., «Η αγροτική κοινωνική αλληλασφάλις εις την Γαλλίαν», Τόμος δεύτερος, Αθήναι, 1960, σελ. 301.
- Σκανδάλης, Ελευθέριος, Ν., «Ο καπνός εν τω πλαισίω της γεωργικής οικονομίας της Βορείου Ελλάδος», Αθήναι, 1960, σελ. 94.
- Στεργιανόπουλος, Δημ., Αθ., Σταματόπουλος, Γεώργ. Αν., «Νομοθεσία έργων εγγείων βελτιώσεων. Συλλογή νόμων-διαταγμάτων-αποφάσεων αφορώντων την Υ.Ε.Β.», Αθήναι, 1960, σελ. 448.

Ένα μικρό συνεταιριστικό βιβλιοπωλείο

Μέσα στις διάφορες πρωτοβουλίες του ΚΑ.ΣΥ.Α.Τ.Ε., στην εποχή του 1955-56, είναι και η οργάνωση μικρού χώρου στο Πρατήριο Υφασμάτων για τη διάθεση χρησίμων συνεταιριστικών και άλλων βιβλίων για τις πνευματικές ανάγκες των μελών. Γίνεται έκπτωση στην τιμή (Βλ. Σ. 1956, σ. 16). Καρρακτηριστικό ότι στη σχετική ανακοίνωσή του ο Συνεταιρισμός τονίζει ότι η προσπάθεια αυτή «δύναται συν τω χρόνω να οδηγήσει εις την δημιουργίαν συνεταιριστικής εκδοτικής οργανώσεως, ως συμβαίνει εις απάσας τας προηγημένας χώρας δια την εξυπηρέτησιν των συνεταιρισμένων ατόμων».

Εφημερίδες - Περιοδικά

Και την περίοδο αυτή κυκλοφορούν τα βασικά αξιόλογα συνεταιριστικά περιοδικά «Συνεταιριστής» και «η Φωνή των Συνεταιρισμών» με πολύ αξιόλογη ύλη. Από το 1956, επί Διοικήσεως Σωτ. Πετροπούλου, αναδιοργανώνεται σε μικτό αξιόλογο περιοδικό (αγροτικής οικονομίας γενικά, συνεταιρισμών και τεχνικών αγροτικών θεμάτων κλπ.) το «Δελτίον Αγροτικής Τραπέζης» που εκδίδεται από το Τμήμα Τύπου της Α.Τ.Ε. με την νέαν διεύθυνση του Αριστ. Ν. Κλήμη. Την πρόοδο και ευρύτερη αξία του περιοδικού τονίζει ο μετέπειτα Διοικητής Α.Τ.Ε. Ν. Χριστοδούλου στην ομιλία του κατά την τελετή της «Πνευματικής Ημέρας» το 1960 με τα ακόλουθα (Δ/ΑΤΕ 1960, τ. 113):

«Θα ηθέλαμε επίσης να σημειώσωμεν ι-
διαίτερας και την πνευματικήν παραγωγήν στε-
λεχών του Ιδρύματος διά της αξιολόγου
συνεργασίας των εις την έκδοσιν μας «Δελτίον
Αγροτικής Τραπέζης» το οποίον από απλούν ο-
λιγοσέλιδον Δελτίον εξελίχθη εις περιοδικόν ε-
πισημονιού κύρους και κυκλοφορεί πλέον

ευρύτατα, τόσο εις το εσωτερικόν της χώρας
όσον και εις το εξωτερικόν. Γύρω από το πε-
ριοδικόν δημιουργείται ένας ευρύς όμιλος επι-
στημόνων - συγγραφέων, οι οποίοι ασχολούνται
συστηματικά με τα εν γένει προβλήματα της υ-
παίθρου (τα οικονομικά, τα τεχνικά, τα συνε-
ταιριστικά κλπ.). Με τον τρόπον αυτόν...»

Τα Νέα της Υπαίθρου: Με αυτό το δελτίο τύπου του Τμήματος Τύπου της ΑΤΕ που εκδιδόταν κάθε εβδομάδα δινόταν στις εφημερίδες Αθηνών και Επαρχιών άφθονο υλικό για πραγματοποιήσεις αγροτικές και συνεταιριστικές σε όλη την Ελλάδα. Συστηματική παράθεση τους σε πολλές εφημερίδες.

Μεταξύ των εντύπων που κυκλοφορούν την περίοδο αυτή (όλα ή μερικά έτη) είναι και τα επόμενα:

- «Γεωργοσυνεταιριστικών Δελτίων», της Ε.Γ.Σ. Γιαννιτσών. (Από Νοέμβριο 1956)
- «Συνεταιριστική Δράσις», της Ε.Γ.Σ. Καρδίτσας. (Από Ιανουάριο 1957).
- «Συνεταιριστικά Νέα» της Ε.Γ.Σ. Λαοίσης. (Από Ιούνιο 1957).
- «Δελτίον Κ.Υ.Δ.Ε.Π.». (Από Σεπτέμβριο 1957).
- «Ελεύθερος Συνεργατιστής». Του Θ. Καράμπελα (Από Οκτ. 1957).
- «Αλιεία». (Δεκαετία).
- «Αγροτική Οικονομία». Του Χρ. Ευελπίδη.
- «Σταφιδιόν Δελτίον». (Από Μάρτιο του 1956 η Γ' περίοδος).
- «Ο Σάμιος Οινοπαραγωγός», της Ενώσεως Οιν. Συνετ. Σάμου. (Από Ιούλ. 1958).
- «Δελτίον Γεωργικών Εφαρμογών και Εκπαιδεύσεως». (Αρ. 1 του 1959) του Υπουργείου Γεωργίας.

Δημοσιεύματα Αριστ. Ν. Κλήμη 1956-1960 σε εφημερίδες-περιοδικά (πέρα από τα βιβλία):

Έτος 1956

«Ο ρόλος της ΑΤΕ και οι προσπάθειαι της». Περ. «Δελτίον ΑΤΕ» Αθηνών, Μάιος-Ιούνιος 1956.

«Πως εργάζεται η ΑΤΕ: «Η διαχείρισις των χημικών λιπασμάτων και γεωργικών φαρμάκων». Περ. «Δελτίον ΑΤΕ» Αθηνών, Μάιος - Ιούνιος, 1956.

«Προβλήματα κατά τη συνεργασία των Συνεταιρισμών παραγωγών και καταναλωτών». Διάλεξις εις Λάρισα, 26 Μαΐου 1956 και Περ. «Ο Συνεταιριστής» Αθηνών, Μάιος 1956.

Έτος 1957

«Προσβολή αποφάσεως Γεν. Συνελεύσεως Συνεταιρισμού». Περ. «Ο Συνεταιριστής» Αθηνών, Ιανουάριος 1957 και Φεβρουάριος - Μάρτιος 1957, σ. 28.

«Οι Γεωργικοί Συνεταιρισμοί» (αναδημοσίευση από ομώνυμο βιβλίο σε συνέχειες). περ. «Ο ελαιοπαραγωγός» Μυτιλήνης, από 13 Απριλίου 1957 κ. επόμ. Και εις περ. «Δελτίον Ενώσεως Συνεταιρισμών Τήνου».

«Εκτασις, φυσικαί συνθήκαι, πληθυσμός» Περ. «Δελτίον ΑΤΕ» Αθηνών, Μάιος-Ιούνιος 1957.

«Παραγωγικαί επιφάνειαι, πληθυσμός ασχολούμενος με την γεωργίαν. Αι γεωργικαί εκμεταλλεύσεις». Περ. «Δελτίον Α.Τ.Ε.» Αθηνών, Ιούλιος-Αύγουστος 1957.

«Καταναλωτικοί Συνεταιρισμοί». Διάλεξις εις Αργίριον, 1958.

«Τα στοιχεία περί της συγκροτήσεως των αγροτικών εκμεταλλεύσεων και των γεωργικών επιχειρηματιών». Περ. «Δελτίον Α.Τ.Ε.» Αθηνών, Σεπτέμβριος-Οκτώβριος 1957.

«Η συγκρότησις των αγροτικών εκμεταλλεύσεων». Περ. «Δελτίον Α.Τ.Ε.» Αθηνών, Νοέμβριος-Δεκέμβριος 1957.

Έτος 1958

«Η συγκρότησις των αγροτικών εκμεταλλεύσεων και τα διατιθέμενα μέσα». Περ. «Δελτίον Α.Τ.Ε.» Αθηνών, Ιανουάριος-Φεβρουάριος 1958 και Μάρτιος-Απρίλιος 1958.

«Αι καλλιεργούμεναι και φυτευόμεναι εκτάσεις». Περ. «Δελτίον Α.Τ.Ε.» Αθηνών, Μάιος-Ιούνιος 1958.

«Η Αγροτική Οικονομία της Ελλάδος. Κατευθύνσεις». Περ. «Τραπεζιτικός Κόσμος» Αθηνών, Ιούνιος 1958, Ιούλιος-Αύγουστος 1958.

«Η σύνθεσις και η κατάστασις της κτηνοτροφίας, των δασών, της βιοτεχνίας και της αλιείας». Περ. «Δελτίον Α.Τ.Ε.» Αθηνών Ιούλιος-Αύγουστος 1958.

«Οι τελευταίες οργανωτικές μεταρρυθμίσεις της Α.Τ.Ε.». Περ. «Ο Συνεταιριστής» Αθηνών, Σεπτέμβριος 1958.

«Αι αποδόσεις, η παραγωγή κατ' όγκον». Περ. «Δελτίον Α.Τ.Ε.» Αθηνών, Σεπτέμβριος-Οκτώβριος 1958.

«Η εξέλιξις των τιμών, η αξία της γεωργικής παραγωγής, το εθνικόν εισόδημα εκ της γεωργίας». Περ. «Δελτίον Α.Τ.Ε.» Αθηνών, Νοέμβριος-Δεκέμβριος 1958.

Έτος 1959

«Αι εισαγωγαι και εξαγωγαι γεωργικών προϊόντων». Περ. «Δελτίον ΑΤΕ» Αθηνών, Ιανουάριος-Φεβρουάριος 1959.

«Η πιστοδότησις της γεωργίας». Περ. «Δελτίον ΑΤΕ» Αθηνών, Μάρτιος-Απρίλιος 1959, Μάιος-Ιούνιος 1959, Σεπτέμβριος-Οκτώβριος 1959, Νοέμβριος-Δεκέμβριος 1959, Ιανουάριος-Φεβρουάριος 1960.

«Μπροστά σ' ένα βράχο» (απόδοση κειμένου Λαμεναί). Εις λεύκωμα «Συνεταιριστική Ανθολογία», 1959.

«Γενικά γραμματά της Νομοθεσίας Συνεταιρισμών». Διάλεξις εις Θεσσαλονίκην (23 και 24 Νοεμβρίου 1959) και περίληψις στο «Ο Συνεταιριστής» Αθηνών, Δεκέμβριος 1959, σ. 164.

Έτος 1960

«Οι Κατοναλωτικοί Συνεταιρισμοί στη σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα». Περ. «Ο Συνεταιριστής» Αθηνών, Ιανουάριος-Φεβρουάριος 1960, Μάρτιος-Απρίλιος 1960, Μάιος 1960, Ιούνιος 1960, Ιούλιος-Αύγουστος 1960, Σεπτέμβριος 1960.

«Οι Συνεταιρισμοί» (αναδημοσίευση από εκλαϊκευτικό βιβλίο σε συνέχειες). Περ. «Σάμιος Ονομαπαραγωγός» τ. 9/1960 και επόμενα. Και εις «Δελτίον Ενώσεως Γ. Συνεταιρισμών Τήνου» Σεπτέμβριος 1960 και επόμενα.

«Η συνεταιριστική οργάνωσις της αγροτικής οικονομίας». Περ. «Δελτίον ΑΤΕ» Αθηνών, Μάρτιος-Απρίλιος 1960.

«Μελέτη στοιχείων και θεμάτων των δημητριακών και οσπρίων». Περ. «Δελτίον ΑΤΕ» Αθηνών, Μάιος-Ιούνιος 1960.

«Μελέτη των στοιχείων και θεμάτων α) καπνού, β) βάμβακος, γ) λαχανικών εν γένει». Περ. «Δελτίον ΑΤΕ» Αθηνών, Ιούλιος-Αύγουστος 1960.

«Μελέτη των στοιχείων και θεμάτων α) αμπέλου, β) δενδροκαλλιέργειας». Περ. «Δελτίον ΑΤΕ» Αθηνών, Σεπτέμβριος-Οκτώβριος 1960.

«Μελέτη των στοιχείων και θεμάτων α) κτηνοτροφίας, β) δασών». Περ. «Δελτίον ΑΤΕ» Αθηνών, Νοέμβριος-Δεκέμβριος 1960.

«Το νέον 5ετές Αγροτικόν Πρόγραμμα». Διάλεξις εις το Πανεπιστήμιον Αθηνών (Τάξεις Μετεκπαιδ. Δημοδιδασκάλων) 22 Νοεμβρίου 1960.

Η ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ:

Οι Σειρές των Συνεταιριστικών Μαθημάτων (Στοιχεία, Εκκλήσεις, Κατάληξις)

Συνεχίζεται εντατικά την περίοδο 1956-1960 η προσπάθεια για την διεξαγωγή των Μαθημάτων για υπηρετούντες και υποψήφιους συνεταιριστικούς υπαλλήλους, παρά τις δυσκολίες από αντικειμενικές συνθήκες (έλλειψη στις Οργανώσεις σχετικά κατάλληλου προσωπικού για μετεκπαιδευση του και γενικά στενότητα υπαλλήλων στις Ενώσεις ενώ διευρύνονται οι εργασίες τους καθώς και έλλειψη δυνατοτήτων για οικονομική βοήθεια των μετεκπαιδευομένων μακριά από τις οικογένειές τους). Υπάρχει και κάποια εσωτερική αντίδραση, ενώ είναι ζωηρό το ενδιαφέρον και η βοήθεια ευρύτερων κύκλων που ανταποκρίνονται από εκτίμηση προς το πρόσωπο του αγωνιζόμενου για το σκοπό αυτό Θ. Τζωρτζάκη (Α.Τ.Ε., Κεντρικές Οικονομικές Οργανώσεις, Υπουργείο Γεωργίας κλπ.).
7η Σειρά:

Κατά το 1955/56 έγινε η *έβδομη Σειρά Μαθημάτων* από Οκτώβριο 1955 - Απρίλιο 1956 με 16 σπουδαστές. Αναλυτικά για την διεξαγωγή, την τελετή αποφοίτησης, διαπιστώσεις και τους προβληματισμούς βλ. Σ. 1956, σ. 49. Χαρακτηριστικό της εκτίμησης του ευρύτερου κύκλου αξιόλογων προσώπων είναι η παρουσία στην τελετή π.χ. του Αλ. Μυλωνά και Αριστ. Σίδερι τ. Διοικητών Α.Τ.Ε. Μίλησαν ο Δ/ντής Α.Τ.Ε. Αναστ.

Δομέσιχος, η Δ/ντρια Υπ. Γεωργίας Κ. Πετρουντζή, ο καθηγητής Στ. Παπανδρέου, ο Ι. Αφεντάκης, ο Δ/ντής Εφαρμογών Υπ. Γεωργίας Γ. Κάβουρας και (εκ μέρους της ΟΣΥΓΟ), ο Β. Κέστης, ο καθένας με πληροφορίες από την πλευρά της αρμοδιότητάς του και με εκδήλωση του ζωηρού ενδιαφέροντος για το έργο της Υπηρεσίας Συνεταιριστικής Εκπαίδευσης.

(Βλ. και ΦΣ 1956, σ. 3223, 3253, 3274 με ενισχυτικές ομιλίες και Ι. Αφεντάκη και Αν. Δομέσιχου).

8η Σειρά:

Κατά την προετοιμασία για την έναρξη της 8ης Σειράς γίνεται κάλι έμβαση στο Σ. 1956, σ. 137 για τις δυσκολίες που υπάρχουν, τις προσαρμογές που γίνονται και την ανάγκη ότι «η Συνεταιριστική Σχολή χρειάζεται μεγαλύτερη ενίσχυση». Επαναλαμβάνει τις μεγάλες αλήθειες για τη σημασία της μόρφωσης που δε γίνονται δυστυχώς κατανοητές από τους «αρμόδιους». Γράφει:

«...Το επιμορφωτικό αυτό μέσο, αν και αναγνωρίζεται ότι είναι το προσφορότερο για τη συστηματική συνεταιριστική και τεχνική κατάρτιση των στελεχών των Συνεταιριστικών Οργανώσεων, δε χρησιμοποιείται ούτε όσο πρέπει ούτε και όσο μπορεί, κατά τη γνώμη μας, να το χρησιμοποιήσει η συνεταιριστική κίνηση μέσα στις σημερινές δυνατότητες και συνθήκες της συνεταιριστικής ζωής. Καθώς και άλλοτε τονίσαμε, ανάμεσα στις 120 και πλέον Ενώσεις Συνεταιρισμών και στις εκατοντάδες των τοπικών συνεταιρισμών που διατηρούν υπαλλήλους και μεταξύ των 3.000 τουλάχιστον συνεταιριστικών υπαλλήλων, 25 έστω απ' αυτούς κάθε χρόνο θα μπορούσαν να παρακολουθήσουν επί 6-7 μήνες τα συστηματικά μαθήματα της Συνεταιριστικής Σχολής για να επιμορφωθούν συμπληρωματικά. Η προσωρινή και βραχύχρονη αυτή απομάκρυνσή τους από τη δουλειά τους δεν μπορεί σοβαρά να υποστηριχτεί ότι αποτελεί βάρος αβάσταχτο για την κίνηση.

Και όμως αυτή η μικρή, ας πούμε θυσία του παρόντος για ένα καλύτερο ή μάλλον ασφαλέστερο αύριο του αγροτικού Συνεργατισμού φαίνεται ότι θεωρείται υπερβολική. Ετσι εξηγείται γιατί ο αριθμός των υπαλλήλων που προσφέρει κάθε χρόνο η κίνηση για συστηματική επιμόρφωση είναι πολύ μικρότερος, κατά κανόνα γύρω στους 12-15 υπαλλήλους.

Οι Συνεταιριστικές Οργανώσεις, κυρίως οι Ενώσεις Συνεταιρισμών, που ομολογουμένως περιβάλλουν με τη συμπάθειά τους την προσπάθεια της Υπηρεσίας Συνεταιριστικής Εκπαίδευσης, για να εξηγήσουν την αδυναμία τους να στείλουν μεγαλύτερο αριθμό σπουδαστών στη Συνεταιριστική Σχολή, αναφέρουν ότι αυτό οφείλεται κυρίως στην έλλειψη προσωπικού και σε οικονομικές δυσκολίες. Οι λόγοι είναι, βέβαια, σοβαροί και απόλυτα σεβαστοί. Παράλληλα όμως και η ικανοποίηση της ανάγκης για επιμόρφωση των συνεταιριστικών υπαλλήλων, ιδίως των νεώτερων, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει δευτερεύουσα σημασία.

Όπως το έχομε επαναλάβει συχνά, αν η καλή νομοθεσία και η συστηματική εποπτεία βοηθούν τη συνεταιριστική κίνηση εξωτερικά ν' ακολουθή το σωστό δρόμο της, η ειδική μόρφωση του συνεταιρισμένου κόσμου και η συνεταιριστική και τεχνική κατάρτιση των στελεχών του Συνεργατισμού στερεώνει την κίνηση πηγαία εσωτερικά, της εξασφαλίζει τη δημοκρατικότητα, προάγει και κατοχυρώνει τη συνεργατική της υπόσταση και διατηρεί αναλλοίωτα τα χαρακτηριστικά και τις αρχές του Συνεργατισμού, απαραίτητα για την προκοπή και την επιτέλεση των υψηλών σκοπών του.

Χρειάζεται επομένως ν' αντιμετωπιστεί το ζήτημα σχετικά με την πλατύτερη και συστηματικότερη χρησιμοποίηση της Κεντρικής Συνεταιριστικής Σχολής με μεγάλη προσοχή και με έμπρακτο ενδιαφέρον. Χρειάζεται ν' αναγνωριστεί από τη συνεταιριστική κοινή γνώμη και τις Συνεταιριστικές Οργανώσεις, ιδίως του ανώτερου βαθμού, ότι η εκπαίδευση των στελεχών του αγροτικού Συνεργατισμού είναι ζήτημα ζωτικής ανάγκης για αυτόν, προϋπόθεση θεμελιακή, αίτημα πρωταρχικό που πρέπει να ικανοποιηθεί οπωσδήποτε, ακόμη και αν χρειαστή να υποβληθεί η κίνηση σε ανάλογες θυσίες. Και η αίσθηση της ανάγκης αυτής γίνεται πιο έντονη όσο περισσότερο αναπτύσσει τη δράση του ο αγροτικός Συνεργατισμός και κατά πλάτος και κυρίως σε ύψος.

Ποτέ δε θα μπορούσε ο αγροτικός Συνεργατισμός ν' αποκτήσει πραγματική ανεξαρτησία, όσο δεν εξασφαλίζει ανάλογες με τη δράση του και την αποστολή του δυνάμεις επιτελικές δικές του, εξαρτημένες από την τύχη του και την προκοπή του, που θα συνταιριάζουν αρμονικά στην πράξη την έλλογη και στέρεη συνεταιριστική πίστη με τη θετικότητα και την εμπειρία του διαχειριστή οικονομικών εργασιών. Και αυτό θα το εξασφάλιση στο Συνεργατισμό η συνεταιριστική εκπαίδευση και ιδιαίτερα η κεντρική Συνεταιριστική Σχολή, που αποτελεί το κορύφωμά της, αν αναγνωριστεί όσο της αξίζει η μεγάλη σημασία της και αν ενισχυθεί από την κίνηση όσο πρέπει και όσο είναι δυνατό...»

Βλ. για την τελική αποφοίτηση από την 8η Σειρά (με ομιλίες, ονόματα, φωτογραφίες, απολογισμό, κλπ.) και ΦΣ 1957, σ. 3455.

Για τις επόμενες Σειρές ενδιαφέροντα είναι τα ακόλουθα κείμενα που αναφέρονται σ' αυτές:

- Η Συνεταιριστική εκπαίδευση κατά το 1956/1957, κείμενο του Β. Τρίχου Σ. 1957, σ. 62.

- Η 9η Σειρά. Βλ. Σ. 1958, σ. 62 και 63 (ομιλία Χρ. Ευελπίδη). Και Δ/ΑΤΕ 1957, τ. 97 και Δ/ΑΤΕ 1958, τ. 101 (ομιλίες Χρ. Ευελπίδη, Ν. Χριστοδούλου. Παρουσία Αλ. Μυλωνά).

- Η 10η Σειρά. Σ. 1959, σ. 57. Και σ. 59 κείμενο Π. Χασαπόπουλου.

- Για την 11η Σειρά βλ. ΦΣ 1960, τ. 4, σ. 140 και τ. 5, σ. 206. Και Σ. 1960, σ. 38.

Βασικά απολογιστικά στοιχεία για τις 10 Σειρές

Είναι τα ακόλουθα (από Ιαν. 1950 - Απριλ. 1959):

Πρώτη Σειρά από 31.1.1950 έως 2.6.1950. Διάρκεια 123 ημέρες. Ώρες διδασκαλίας 349. Σπουδαστές 14.

Δεύτερη Σειρά από 16.10.1950 έως 7.4.1951. Διάρκεια 174 ημέρες. Ώρες διδασκαλίας 536. Σπουδαστές 16.

Τρίτη Σειρά από 5.11.1951 έως 1.4.1952. Διάρκεια 149 ημέρες. Ώρες διδασκαλίας 498. Σπουδαστές 12

Τέταρτη Σειρά από 1.11.1952 έως 30.4.1953. Διάρκεια 181 ημέρες. Ώρες διδασκαλίας 580. Σπουδαστές 23.

Πέμπτη Σειρά από 19.10.1953 έως 12.5.1954. Διάρκεια 206 ημέρες. Ώρες διδασκαλίας 688. Σπουδαστές 15.

Έκτη Σειρά από 1.11.1954 έως 10.5.1955. Διάρκεια 191 ημέρες. Ώρες διδασκαλίας 683. Σπουδαστές 11.

Έβδομη Σειρά από 31.10.1955 έως 25.4.1956. Διάρκεια 178 ημέρες. Ώρες διδασκαλίας 679. Σπουδαστές 16.

Όγδοη Σειρά από 5.11.1956 έως 9.5.1957. Διάρκεια 186 ημέρες. Ώρες διδασκαλίας 623. Σπουδαστές 14.

Ένατη Σειρά από 30.10.1957 έως 2.5.1958. Διάρκεια 185 ημέρες. Ώρες διδασκαλίας 643. Σπουδαστές 17.

Δέκατη Σειρά από 30.10.1958 έως 21.4.1959. Διάρκεια 174 ημέρες. Ώρες διδασκαλίας 620. Σπουδαστές 20.

Σύνολο σπουδαστών και στις δέκα περιόδους 158.

Απ' αυτούς οι 133 ήταν συνεταιριστικοί υπάλληλοι και οι 25 υποψήφιοι συνεταιριστικοί υπάλληλοι. Οι 43 σπουδαστές είχαν προταθεί από 40 τοπικούς συνεταιρισμούς, οι 97 από 47 Ενώσεις Συνεταιρισμών και οι 18 από Κεντρικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις.

Κατά γεωγραφικά διαμερίσματα οι σπουδαστές προέρχονται: Από τη Θράκη 11, από τη Μακεδονία 34, από τη Θεσσαλία 26, από τη Στερεά Ελλάδα 29, από την Ήπειρο 6, από τον Πελοπόννησο 15, από την Κρήτη 12, από τα Νησιά του Αιγαίου 6, από τα Νησιά του Ιονίου 1. Σύνολο 140. Οι υπόλοιποι έχουν προταθεί από κεντρικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις: Π.Α.Σ.Ε.Γ.Ε.Σ. 3, Κ.Υ.Δ.Ε.Π. 13, Ελαιουργική 1, Σ.Π.Ε. 1, σύνολο 18. (Η Σ.Ε.Κ.Ε. είχε στείλει κατά την περίοδο 1956-1957 τρεις ακροατές που άκουσαν ορισμένα μαθήματα. Οι τρεις αυτοί δεν περιλαμβάνονται στους 158). Όλοι

σχεδόν οι σπουδαστές είχαν απολυτήριο μέσης παιδείας, μερικοί μάλιστα και Ανωτάτων Σχολών. Ένα δύο μόνο δεν είχαν τελειώσει σχολείο μέσης παιδείας, είχαν όμως καλή επαγγελματική επίδοση και εξαιρετική έφεση για μάθηση.

Από τους σπουδαστές ήταν 153 άντρες και 5 γυναίκες.

Αφού δίνει αυτές τις σχετικές πληροφορίες ο Σ. 1959, σ. 57 προσθέτει:

«Το τελικό συμπέρασμα, που νομίζουμε ότι προκύπτει από τη δεκάχρονη σχεδόν συνεταιριστική εκπαιδευτική και μορφωτική προσπάθεια, είναι ότι η συνεταιριστική μας κίνηση πρέπει να προσέξει πολύ τον τομέα αυτό της συνεταιριστικής δραστηριότητας, να διαθέσει τα μέσα και να εξασφαλίσει τις ευχέρειες για την ανάπτυξή της, ανάλογα με τις ανάγκες που έχει η κίνηση και τις δυνατότητες που διαθέτει.

Ανάμεσα στους πρώτους αντιλαμβάνεται το χρέος αυτό η Αγροτική Τράπεζα, όπως δείχνουν σειρά από αποφάσεις που έχει πάρει τελευταία και πιστοποιούν ενεργά το ενδιαφέρον της για

την προκοπή του μορφωτικού έργου της ΥΣΕ.

Πιστεύουμε ότι ήρθε η ώρα που γίνεται πιο αισθητή η ανάγκη να συγκροτηθεί ένα Κέντρο Συνεταιριστικών Σπουδών, με σκοπό την έρευνα και τη μελέτη των συνεταιριστικών ζητημάτων και τη διάδοση των γνώσεων αρχών και μεθόδων του Συνεργατισμού και τη διδασκαλία της συνεταιριστικής τεχνικής στους διάφορους τομείς της. Η ίδρυση του Κέντρου αυτού θα αποτελούσε το καλύτερο τέμα της προσπάθειας της ΥΣΕ. Τέμα που θα γίνει αφετηρία για πλατύτερες και γονιμότερες επιδόσεις του Συνεργατισμού...».

Για την 12η, 13η και 14η βλ. στην επόμενη περίοδο. Σημειώνουμε πάντως ότι στο κείμενο που δημοσιεύεται στο Σ. 1963, σ. 134, γίνεται απολογισμός και δίνονται στοιχεία για όλες τις Σειρές και - παρά την προσωπική πικρία για τα διατρέξαντα τότε - γίνονται νηφάλιες υποδείξεις - εκκλήσεις για το παρόν και το μέλλον της Συνεταιριστικής Εκπαίδευσης.

Για τη Συνεταιριστική Εκπαίδευση στο Εξωτερικό βλ. και κείμενα στο Υποκεφ. ΙΓ. Για Σουηδία, Δυτ. Γερμανία, Δανία και αλλού βλ. και ΦΣ 1959, τ. 10, σ. 28.

Οι περιφερειακές μορφωτικές κινητοποιήσεις της Υπηρεσίας Συνεταιριστικής Εκπαιδύσεως

Εκτός από τα τακτικά μαθήματα στην Αθήνα τέθηκαν σε εφαρμογή και ολιγοήμερες μορφωτικές συνεταιριστικές εξορμήσεις σε επαρχιακά κέντρα, με κατάλληλη προεργασία οργάνωσης και με συμμετοχή στις ομιλίες υψηλού επιπέδου ακροατηρίου ευρύτερης σύνθεσης.

Η πρώτη και πολύ αξιόλογη μορφωτική συνεταιριστική εξόρμηση έγινε στη Λάρισα σε συνεργασία Υπηρεσίας Εκπαιδύσεως, στελεχών Κεντρικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων και Α.Τ.Ε. Οι ομιλίες που έγιναν στη Λάρισα 25-27/5/56 είχαν ευρύτατο ακροατήριο από διάφορες πόλεις της Θεσσαλίας, με αντιπροσωπείες Ενώσεων και Συνεταιρισμών, με παρουσία Νομάρχη, Δημάρχου, Προϊσταμένων Υπηρεσιών και στελεχών, με ζωηρό ενδιαφέρον του τύπου.

Η τοπική οργάνωση οφειλόταν κυρίως στην Ένωση Λαρίσης και στον Επιθεωρητή Συνεταιρισμών Κ. Ψαρρό.

Ομιλίες ήταν οι ακόλουθες (βλ. περιγραφή, ομιλίες, κλπ. και ΦΣ 1956, σ. 3261):

Θ. Τζωρτζάκης: Εισήγηση για τους σκοπούς και τη σημασία της Υπηρεσίας Εκπαιδύσεως.

Αν. Δομέστιχος: Γεωργικές βιομηχανίες και Συνεταιρισμοί.

Θ. Τζωρτζάκης: Η έννοια του Συνεταιρισμού και η ελληνική συνεταιριστική κίνηση.

- Δ.Θ. Πάνος: Τα προβλήματα των Συνεταιρικών προμηθειών και πωλήσεων.
Αρ.Ν. Κλήμης: Συνεργασία μεταξύ παραγωγικών και καταναλωτικών Συνεταιρισμών (βλ. κείμενο Σ. 1956, σ. 81).
Σωτ. Αγαπητίδης: Το Ελληνικό οικονομικό πρόβλημα.
Κ. Λεοντίδης: Αγροτική Πολιτική.
Ν. Κολύμβας: Αποστολή και λειτουργία της Σ.Ε.Κ.Ε.
Αγ. Περσειδής: Έργο και επιδιώξεις της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. (αναλυτικά βλ. Σ. 1956, σ. 80. Και Δ/ΑΤΕ, 1956, τ. 90).
- Η δεύτερη σειρά συνεταιριστικών ομιλιών έγινε στο Αγρίνιο 1-4/6/58 με μεγάλο αριθμό ακροατών, με ομιλητές τον Πρόεδρο της Ενώσεως κ. Ανδρ. Καπούλα, Θ. Τζωρτζάκη, Σωτ. Αγαπητίδη, Ν. Κολύμβα, Κ. Λεοντίδη, Δ. Πάνο, Αριστ. Κλήμη, Π. Γλέζο, Ανδρ. Σιβρόπουλο. Επίσης έγινε ειδική ομιλία της Φωτ. Τζωρτζάκη για σχολικούς συνεταιρισμούς με ακροατήριο κυρίως εκπαιδευτικούς.
Λεπτομέρειες καθώς και αξιολογες σκέψεις και συμπεράσματα για εφαρμογή στο μέλλον βλ. Σ. 1958, σ. 73.
- Στις 22, 23 και 24 Νοεμβρίου 1959, έγιναν μορφωτικές ομιλίες στη Θεσσαλονίκη που οργάνωσαν από κοινού η Σ.Ε.Κ.Ε. και η Υπηρεσία Συνεταιριστικής Εκπαιδεύσεως της ΠΣΕΓΣ. Η πρώτη ομιλία «Οι σκοποί και η σημασία της συνεταιριστικής εκπαίδευσως», έγινε από τον κ. Θ. Τζωρτζάκη στις 22 Νοεμβρίου στην αίθουσα τελετών της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών. (Οι άλλες ομιλίες έγιναν τις επόμενες δύο ημέρες στην αίθουσα του εντευκτηρίου των σπουδαστών υποτρόφων της Σ.Ε.Κ.Ε.).
23 Νοεμβρίου μίλησαν Χρυσός Ευελπίδης, Καθηγητής στην Ανωτάτη Γεωπονική Σχολή, με θέμα «Οικονομική και Κοινωνιολογία» και Σωτήριος Αγαπητίδης, Καθηγητής του Πολυτεχνείου, με θέμα «Η Οικονομία της Ελλάδος και οι προοπτικές της οικονομικής αναπτύξεως αυτής». Ο Θεόδωρος Τζωρτζάκης, Συνεταιριστικός Σύμβουλος «Η έννοια και οι σκοποί του Συνεταιρισμού. Η ελληνική συνεταιριστική κίνηση», Δημήτριος Θ. Πάνος, Διευθυντής της Υπηρεσίας Συνεταιρισμών της Α.Τ.Ε. με θέμα «Αι εργασίαι των Συνεταιρισμών».
Στις 24 Νοεμβρίου. Μίλησαν οι Νικόλαος Κολύμβας, Αναπληρωτής Γενικού Διευθυντή της Σ.Ε.Κ.Ε. με θέμα «Ο ελληνικός Καπνός και η Σ.Ε.Κ.Ε.», ο Αριστείδης Ν. Κλήμης Τμηματάρχης Τύπου της Α.Τ.Ε., με θέμα «Αι βασικαί αρχαί της ελληνικής νομοθεσίας περί συνεταιρισμών» και η Φωτεινή Θ. Τζωρτζάκη με θέμα «Οι Σχολικοί Συνεταιρισμοί».
Περίληψεις των ομιλιών βλ. Σ. 1959, σ. 156 επόμ.

ΟΙ ΣΧΟΛΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

Κατά την περίοδο 1956-1960 η ανάπτυξη της προσπάθειας της Υπηρεσίας Εκπαιδεύσεως για τη διάδοση και τη σωστή λειτουργία των Σχολικών Συνεταιρισμών (που άρχισε το 1954) είναι πολύ μεγάλη και τα αποτελέσματα αξιολογικά. Ψυχή της όλης κίνησης η παιδαγωγός Φωτ. Τζωρτζάκη που με τη συστηματική της εργασία και το προσωπικό κύρος της κινήτοποίησε δεκάδες Επιθεωρητές Σχολείων και εκατοντάδες εκπαιδευτικών κυρίως στα Δημοτικά Σχολεία της υπαίθρου.

Το όλο έργο υποστηρίχτηκε από την Επιτροπή Συνεταιριστικής Εκπαιδεύσεως όπου μετείχαν εκπρόσωποι αρμοδίων Υπουργείων, Κεντρικών Οργανώσεων, Καθηγητές Πανεπιστημίων, ειδικοί επιστήμονες (Βλ. αναλυτικά για σύνθεση της Επιτροπής και Δ/ΑΤΕ 1958, τ. 105).

Το μεγάλο αυτό έργο δεν είναι δυνατό να δοθεί εδώ αναλυτικά (βλ. σχετικά τα ειδικά βιβλία της που τυπώθηκαν από την Υπηρεσία). Δίδονται στη συνέχεια μόνο οι σχετικές ενδείξεις, ώστε οι ενδιαφερόμενοι να μπορούν να ανατρέχουν στις πηγές για τις διάφορες τοπικές εφαρμογές.

Πρέπει όμως να σημειωθεί ότι, έπειτα από κατάλληλες εισηγήσεις και ενέργειες, η προσπάθεια υποστηρίχτηκε από το Υπουργείο Παιδείας, από την Διοίκηση της Αγροτικής Τράπεζας, (κυρίως Διοικητές Σωτ. Πετρόπουλο και Νικ. Χριστοδούλου), τη Δ/ση Συνεταιρισμών Α.Τ.Ε. και τα εποπτικά στελέχη της, από το Υπουργείο Γεωργίας και από εκατοντάδες εκπαιδευτικούς και συνεταιριστές που κατανοούσαν τη σημασία του θεσμού τόσο για την εκπαίδευση όσο και για τη συνεταιριστική θεμελίωση και ανάπτυξη.

Στο ιστορικό της αρχικής προσπάθειας και τους συντελεστές της αναφέρεται η ΦΣ 1956, σ. 3313 και ο Σ. 1959, σ. 17 με ενδιαφέροντα στοιχεία και από την εφαρμογή.

Μερικές ειδικές αναφορές αξιόλογες:

- Οι Σχολικοί Συνεταιρισμοί στη Δυτική Μακεδονία (Κοζάνη, Βόιο, Αμύνταιο, Φλώρινα), Σ. 1956, σ. 12.
- Παιδικό Συνεταιρισμό των «Φάρων του Ελληνικού Φωτός». Σ. 1956, σ. 15 και 46.
- Εξωσχολικοί Συνεταιρισμοί Νέων στη Δυτική Μακεδονία. Σ. 1956, σ. 30.
- Ο Σχολικός Συνεταιρισμός του Μον. Δημ. Σχολείου Άνω Μέρως Φολέγανδρου. Σ. 1956, σ. 32.
- Ο Σχολικός Συνεταιρισμός του Α' Δημ. Σχολείου Χίου. Σ. 1956, σ. 47.
- Στη Σχολή Κοινωνικής Προνοίας (Κηφισιά) και την Αρσάκειο Παιδαγωγική Ακαδημία Ψυχικού. Βλ. κείμενο Ολ. Κοκκέβη ΦΣ 1956, σ. 322.
- Η Συνεταιριστική κίνηση στο πλευρό των Σχολικών Συνεταιρισμών. Ενέργειες διάφορων Συνεταιριστικών Οργανώσεων για ενίσχυση του θεσμού. Σ. 1956, σ. 76 και 119 και Σ. 1957, σ. 14 και 98.
- Γενικά παρατηρήσεις για το σύστημα του Σχολικού Συνεταιρισμού. (Του Ελευθ. Παπαθωρόπουλου, Ζήριας) Σ. 1957, σ. 32. Ένα περιληπτικό αλλά σαφέστατο κείμενο εκπαιδευτικού σε μικρό αγροτικό Σχολείο που αξίζει να διαβαστεί.
- Η κίνηση των σχολικών Συνεταιρισμών στη χώρα μας το 1955-56, Σ. 1957, σ. 72. Χαρακτηριστική και ουσιαστική η υποσημείωση - παρατήρηση σχετικά με τη φύση του Σχολικού Συνεταιρισμού σε σύγκριση με τη Μαθητική Κοινότητα.
- Περί το εκπαιδευτικό μας. Οι Σχολικοί Συνεταιρισμοί. Η σημασία των δια την παιδείαν. Κείμενο Αλ. Μυλωνά. («Ελευθερία» Αθηνών 13/7/1957, Σ. 1957, σ. 95). Για το ενδιαφέρον του θέματος αναδημοσιεύθηκε - από όσο είναι γνωστό - από τις εφημερίδες: Ημέρα (Πατρών), Ελευθέρα Γνώμη (Τρικάλων), Αγροτική Κρήτη (Ηρακλείου), Ηπειρωτικός Αγών (Ιωαννίνων).
- Η απαρχή ενός μεγάλου έργου. Σχολικοί Συνεταιρισμοί. Ένας χρήσιμος και διδακτικός θεσμός της υπαίθρου. (Κείμενο Π. Γλέζου «Το Βήμα» Αθηνών 30/7/1957 και Σ. 1957, σ. 95).

- Ο Σχολικός Συνεταιρισμός στο Δημ. Σχ. Αετού Καρύστου. Αξιόλογο πηγαίο κείμενο του Ευαγ. Ν. Παπαδοπούλου από την εφαρμογή (Σ. 1957, σ. 97).
- Ομιλία Φωτ. Τζωρτζάκη για σχολικούς στο Διδασκαλικό Συνέδριο Χίου. ΦΣ 1957, σ. 3472.
- Ο Σχ. Συνεταιρισμός στο Δημ. Σχ. Χρυσού Σερρών Σ. 1957, σ. 98.
- Βιβλίο Φωτ. Τζωρτζάκη για Σχολικούς. ΦΣ. 1957, σ. 3503.
- Επιστήμη και Ανθρωπιά. Παιδεία. Σχολικός Συνεταιρισμός. Κείμενο Χαρ. Παπαχρίστου από την εφαρμογή στην Ευρώπη. Σ. 1957, σ. 147.
- Το «Χωριό των παιδιών» Ιατροπαιδαγωγικό κέντρο στη Γαλλία (για τα ιδιόρρυθμα παιδιά της Γαλλίας, με βάση το Σχολικό Συνεταιρισμό). Σ. 1957, σ. 150.
- Το βιβλίο «Όλοι μαζί» των Φάρων του Ελληνικού Φωτός. Κείμενο και για Παιδικό Συνεταιρισμό. Αθ. 1958 (παρουσίαση Σ. 1958, σ. 13).
- Εγκύκλιος ενισχυτική του Υπουργείου Παιδείας για τα Πρατήρια των Σχολικών Συνεταιρισμών. (8/1/1958). Σ. 1958, σ. 14.
- Η κίνηση των σχολικών Συνεταιρισμών 1956/1957. Σ. 1958, σ. 65.
- Σχολικοί Συνεταιρισμοί σε Εκπαιδευτήρια ανωτέρου βαθμού και οι εξωσχολικοί Συνεταιρισμοί. Σ. 1958, σ. 105.
- Πίνακας 284 Σχολικών Συνεταιρισμών κατά περιφέρειες που λειτουργούν την περίοδο 1956/1957. Σ. 1958, σ. 107.
- Ο Σχολικός Συνεταιρισμός και η παιδαγωγική Σ. 1958, σ. 165.
- Η αλληλογραφία των Σχολικών Συνεταιρισμών. Σ. 1959, σ. 11.
- Νέα συμπαράσταση της Α.Τ.Ε. στους Σχολικούς Συνεταιρισμούς. Εγκ. 14034/1959 Διοικητού Ν. Χριστοδούλου. Σ. 1959, σ. 17.
- Νέα εγκύκλιος 103/1959 του Υπουργού Παιδείας Γ. Βογιατζή. Σ. 1959, σ. 37.
- Εισηγήσεις και συζητήσεις για το Σχολικό Συνεταιρισμό στο Διδασκαλικό Συνέδριο Λάρισας, Σ. 1959, σ. 26. Ερωτήματα τέθηκαν και απαντήθηκαν από τους Συνέδρους. (Σ. 1959, σ. 27-28).
- Ο Σχολικός Συνεταιρισμός Δημ. Σχολείου Πιπεριάς Φλωρίνης. Σ. 1959, 83.
- Εισηγήσεις για το Σχολικό Συνεταιρισμό στο Διδασκαλικό Συνέδριο Αριδαίας. (Σ. 1959, σ. 83). Χρήσιμες οι παρατηρήσεις που έγιναν από την πράξη. (Σ. 1959, σ. 83,84,85).
- Έκδοση του βιβλίου «η Συνεταιριστική μας ανθολογία». Βλ. και ΦΣ 1959, τ. 10, σ. 34.
- Βράβευση διαφόρων σχολικών συνεταιρισμών από την Α.Τ.Ε. (για ενίσχυση του θεσμού). Βλ. και ΦΣ 1959, τ. 12, σ. 34. Και ΦΣ 1960, σ. 379.
- Η κίνηση των Σχολικών Συνεταιρισμών στα Εκπαιδευτήρια ανωτέρου βαθμού. Εξωσχολικοί Συνεταιρισμοί νέων 1957/58. Αναλυτικά βλ. Σ. 1959, σ. 1254.
- Νέα βράβευση 82 Σχολικών Συνεταιρισμών από την Α.Τ.Ε. Σ. 1960, σ. 24 και 55. (Αναλυτικά στοιχεία).
- Σχολικοί Συνεταιρισμοί. Απολογισμός της πρώτης 5ετίας 1954-1959. Αναλυτικά στοιχεία βλ. Σ. 1960, σ. 61, 84 και Δ/ΑΤΕ 1960, τ. 112 και τ. 113. Και ΦΣ 1960, σ. 340.
- Στοιχεία από βιβλία γαλλικά για Σχολικούς Συνεταιρισμούς Σ. 1960, σ. 114.
- Παιδαγωγικές συγκεντρώσεις στη Βασιλική Καλαμπάκας με θέμα «Οι Σχολικοί Συνεταιρισμοί» και στη Νέα Αγχιάλο βλ. Σ. 1960, σ. 131, 149. Εισηγήσεις. Συζητήσεις.

- Οι Σχολικοί Συνεταιρισμοί στη Γαλλία. Σ. 1959, σ. 137 και Σ. 1960, σ. 147.
- Η νέα εγκύκλιος του Υπουργείου Παιδείας αριθ. πρωτ. 46941 είναι η ακόλουθη:
Εν Αθήναις τη 22/4/59

Εγκύκλιος 103

Προς
τους Γενικούς Επιθεωρητάς και Επιθεωρητάς Στοιχειώδους Εκπαιδεύσεως

Θέμα: Οργάνωσις και ανάπτυξις Σχολικών Συνεταιρισμών.

Έχοντες υπ' όψει την συστηματικήν ανάπτυξιν των Σχολικών Συνεταιρισμών από της εκδόσεως παρά του ημετέρου Υπουργείου της υπ' αριθμ. 72778/25.6.55 εγκυκλίου ως και τα επιτεύγματα των ιδρυθέντων Σχολικών Συνεταιρισμών, επανερχόμεθα επί του θέματος τούτου και συνιστώμεν, όπως, εν συνεννοήσει μετά των Διευθυντών των Σχολείων των περιφερειών υμών, ενισχύσητε την προσπάθειαν προς ανάπτυξιν και καλήν οργάνωσιν των συνεταιρισμών τούτων εις τα σχολεία, ιδία της υπαίθρου, τα οποία παρέχουν εγγυήσεις ότι θα εφαρμόσωσιν επιτυχώς τον ως άνω θεσμόν. Προσέτι υπενθυμίζομεν υμίν, ότι η Υπηρεσία Συνεταιριστικής Εκπαιδεύσεως της Πανελληνίου Συνομοσπονδίας Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών έχει συστήσει ειδικήν Επιτροπήν εξ αρμοδίων προσώπων, προς υποβοήθησιν της όλης προσπάθειας και μελέτης των σχετικών προβλημάτων, μετά της οποίας δύνασθε να συνεργασθήτε προς τον σκοπόν τούτον.

Επί τη ευκαιρία γνωρίζομεν ότι αι υπ' αριθ. 113885/17.8.589 και 115264/19.9.58 εγκύκλιοι αι απαγορεύουσαι την πώλησιν διδακτικών βιβλίων και ειδών γραφικής ύλης υπό των εκπαιδευτικών λειτουργών εντός των σχολείων, δεν αφορῶσιν εις τους Σχολικούς Συνεταιρισμούς, ως έχει διασαφηνισθή ήδη υπό του ημετέρου Υπουργείου δια της υπ' αριθ. 159518 π.ε./8.1.58 εγκυκλίου μας.

Ο Υπουργός

Γ. Βογιατζής

1956: Βράβευση Θεοδ. Τζωρτζάκη από την Ακαδημία Αθηνών για το συνεταιριστικό του πνευματικό έργο. Ο Θ. Τζωρτζάκης, η κ. Φωτ. Τζωρτζάκη, ο κ. Δ.Θ. Πάνος και ο Αριστ. Ν. Κλήμης. (Ο ταπεινός Θ. Τζωρτζάκης κρατά κάτω από την καμπαρντίνα τον κύλινδρο με την βράβευσή του).

**ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ-ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΣΤΟΝ ΘΕΟΔ. Γ. ΤΖΩΡΤΖΑΚΗ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟ ΤΟΥ ΕΡΓΟ**

Τον Δεκέμβριο του 1956 στην πανηγυρική συνεδρία της Ακαδημίας Αθηνών, απονεμήθηκε από την Ολομέλεια της - μετά γνώμην της Τάξεως των Ηθικών και Πολιτικών Επιστημών - Βραβείο εις τον Θεοδ. Τζωρτζάκη «διότι ούτος, εμπνεόμενος υπό της συνεταιριστικής ιδέας και αφοσιωθείς εις αυτήν, υπήρξεν ακάματος εργάτης δια την διάδοσιν αυτής και εις ιδεολογικόν επίπεδον συνέβαλε σπουδαιώς εις την ανάπτυξιν του συνεργατικού θεσμού. Δείγμα δε εναργές είναι η από τριακονταετίας έκδοσις υπό του κ. Τζωρτζάκη του περιοδικού «Συνεταιριστής» το οποίον διευθύνει ούτος καθ' όλα αυτά τα έτη».

Η απονομή αυτή τιμά τον Θ. Τζωρτζάκη, το περιοδικό «Συνεταιριστής» και γενικότερα την συνεταιριστική ιδέα και το θεσμό των Συνεταιρισμών στην εφαρμογή του στην Ελλάδα. Ο τιμηθείς και το περιοδικό του εμφάνισαν ολιγόλογα απλά και ταπεινά το γεγονός της βράβευσης με τίτλο «τιμητική διάκριση της Ακαδημίας για υπηρεσίες στο Συνεταιρισμό». (Σ. 1956, σ. 153).

Το γεγονός αυτό έγινε αφορμή για δύο αντίθετες εκδηλώσεις που ακολούθησαν:

Πρώτα για μια πρωτοφανή - σε έκταση και βάθος - τιμητική εκδήλωση της ανώτατης πνευματικής εκπροσώπησης του τόπου καθώς και της Εξουσίας για εορτασμό της βράβευσης και διεύρυνση της αναγνώρισης και τιμής αυτής (βλ. στη συνέχεια). Και από την άλλη (όπως συμβαίνει, δυστυχώς, συνήθως στην Ελλάδα) με τον γνωστό φθόνο και βουβή αντίδραση στο έργο και μάλιστα από άτομα που έπρεπε να χαρούν αυτά πρώτα και να χρησιμοποιήσουν - να εκμεταλλευτούν κυριολεκτικά - αυτή την εκδήλωση των πνευματικών, θρησκευτικών, κοινωνικών και πολιτικών δυνάμεων και της Εξουσίας για την προβολή του παρεξηγημένου και ζημιούμενου (πολλές φορές με διάφορες κυβερνητικές αποφάσεις) Συνεργατισμού.

Έτσι (όσον αφορά το πρώτο σκέλος): Μετά τη βράβευση από την Ακαδημία, ευρύτατος κύκλος της πνευματικής, κυρίως, Ηγεσίας της Ελλάδας, με την πρωτοβουλία του συνεταιριστή Αλεξ. Μυλωνά (πολλές φορές Υπουργού και τ. Διοικητή Α.Τ.Ε) και άλλων προσωπικοτήτων, οργάνωσαν μια πρωτοφανή ειδική τιμητική συγκέντρωση στην αίθουσα «Παρθασός» την οποία ο υπερβολικά μετρίδφρων τιμώμενος Θεοδ. Τζωρτζάκης παρουσίασε αργότερα στο περιοδικό του με τίτλο «Τιμητική Συγκέντρωση αφιερωμένη στο Συνεργατισμό»¹ τόσο στην επικεφαλίδα όσο και στο περιεχόμενο της σχετικής ειδησεογραφίας.

Για την πληρότητα και πιστή περιγραφή της τεράστιας αυτής προβολής της Συνεταιριστικής Ιδέας σε μια περίοδο μάλλον αντιδραστική για τους Συνεταιρισμούς, βλ. το σεμνό ειδησεογραφικό κείμενο στο Σ. 1957, σ. 17 όπου υπάρχουν

(1) Για την κινητοποίηση εργάστηκαν ιδιαίτερα ο Ευρ. Τζουμέρτης (τμήμ. Α.Τ.Ε. αποσπασμένος στην ΠΑ.ΣΕ.ΓΕΣ. ως υποδιευθυντής) και ο Αριστ. Κλήμης (τμήμ. της Α.Τ.Ε., Προϊστάμ. του Τμήματος Τύπου Α.Τ.Ε.). Εκτός άλλων, ο Ευρ. Τζουμέρτης που διήθυσε τότε το περιοδικό της Συνομοσπονδίας «Φωνή των Συνεταιρισμών» είχε την συνεταιριστική ευαισθησία να αφιερώσει σελίδες του με τις ομιλίες κλπ. και στη συνέχεια με τη συνεργασία του Αριστ. Κλήμη τις ανατύπωσαν και σε φυλλάδιο. Βλ. ΦΣ 1957, σ. 3418, 3424.

και όλα τα στοιχεία:

«...Τη συγκέντρωση οργάνωσε επιτροπή, που την αποτελούσαν οι κύριοι Σωτ. Αγαπητίδης, Καθηγητής Πολ. Οικονομίας του Πολυτεχνείου Αθηνών, Γ. Αθανασιάδης-Νόβας, Ακαδημαϊκός, τέως Υπουργός, Κ. Άμαντος, Ομ. Καθηγητής Πανεπιστημίου, Ακαδημαϊκός, Α. Δομέτιχος, Διευθυντής Συνεταιρισμών της Αγροτικής Τραπέζης, Χ. Ευελπίδης, πρώην Υπουργός, Καθηγητής της Ανωτάτης Γεωπονικής Σχολής, Ξ. Ζολώτας, Διοικητής της Τραπέζης της Ελλάδος, Ακαδημαϊκός, Δ. Καλιτσουνάκης, Καθηγητής Πολ. Οικονομίας της Ανωτάτης Σχολής Οικ. και Εμπ. Επιστημών, Σ. Κουγέας Ομ. Καθηγητής Πανεπιστημίου, Ακαδημαϊκός, Π. Μητσόπουλος, Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου της Εργασίας, Α. Μυλωνάς, πρώην Υπουργός, τ. Διοικητής της Αγροτικής Τραπέζης, Δ. Πάνος, Υποδιευθυντής Συνεταιρισμών της Αγροτικής Τραπέζης, Κ. Περιστοιτζί, Διευθυντής του Υπουργείου της Γεωργίας, Α. Ρουσόπουλος, Καθηγητής του Πολυτεχνείου, Πρόεδρος του Τεχνικού Επιμελητηρίου, Α. Σίδερης, Καθηγητής της Ανωτάτης Γεωπονικής Σχολής, τ. Διοικητής της Αγροτικής Τραπέζης, Κ. Τριανταφυλλόπουλος, Ομ. Καθηγητής Πανεπιστημίου, Ακαδημαϊκός.

Τη συγκέντρωση ευλόγησαν να τιμήσουν με την παρουσία τους η Α.Μ. ο Βασιλεύς και η Α. Μακαριότητα ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και Πάσης Ελλάδος κ. Δωρόθεος, και έλαβαν μέρος σ' αυτήν επίλεκτα μέλη του πολιτικού και του πνευματικού κόσμου, εκπρόσωποι των Συνεταιριστικών Οργανώσεων, συνεταιριστικοί υπάλληλοι,

συνεταιριστές και φίλοι του Συνεργατισμού, καθώς και πλήθος άλλου κόσμου και νέοι που τους συγκίνησε ιδιαίτερα η υψηλή και πανανθρώπινη Συνεταιριστική Ιδέα.

Ομιλητές κατά τη συγκέντρωση ήταν οι κ.κ. Α. Μυλωνάς, Δ. Καλιτσουνάκης, Αθ. Ρουσόπουλος, Π. Μητσόπουλος, και Σ. Αγαπητίδης, μέλη της Οργανωτικής Επιτροπής. Με τις ομιλίες τους, φώτισαν την έννοια και την αποστολή του Συνεργατισμού, τόνισαν την οικονομική και την κοινωνική σημασία του θεσμού και τα επιτεύγματα του στη χώρα μας και ανέφεραν τιμητικά και φιλόφρονα τη συμβολή του τιμωμένου στις κοινές προσπάθειες για την προκοπή του Συνεργατισμού.

Τέλος ο κ. Θ. Τζαριζάκης ευχαρίστησε την εκλεκτή ομήγυρη που με επικεφαλής την Α.Μ. το Βασιλέα και την Α. Μακαριότητα τον Αρχιεπίσκοπο τίμησαν τη Συνεταιριστική Ιδέα και εξετίμησαν τις πραγματοποιήσεις του Ελληνικού Συνεργατισμού.

Γενικά από τις ομιλίες και από την ίδια τη συγκέντρωση διαπιστώθηκε η κοινή εκτίμηση προς τη Συνεταιριστική ιδέα, η αναγνώριση των υπηρεσιών που πρόσφερε και προσφέρει ο Συνεργατισμός στον τόπο μας, αλλά και η ανάγκη για την αδιάκοπη εξύψωση του θεσμού και την προβολή του πνευματικού και ανθρωπιστικού του περιεχομένου, όπως γίνεται σε όλες τις χώρες όπου ο Συνεργατισμός παίζει σοβαρό ρόλο στην οικονομική την κοινωνική και την πνευματική ζωή τους.»

Τα κείμενα των ομιλιών δημοσιεύονται στο Σ. 1957 και έχουν ανατυπωθεί σε τεύχος.

ΑΛΛΕΣ ΜΟΡΦΩΤΙΚΕΣ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Πέρα από τα παραπάνω πρέπει να γίνει μνεία και άλλων στοχευμένων μορφωτικών δραστηριοτήσεων και ειδήσεων όπως είναι:

- Οι βραχυρόχρονες ομιλίες στους νεοπροσληφθέντες Επόπτες της Α.Τ.Ε., πριν αναλάβουν τα καθήκοντά τους. (βλ. Σ. 1956, σ. 48).

- Τα Σεμινάρια για Δ/ντές των Ενώσεων.

Από την Συνομοσπονδία Συνεταιρισμών σε συνεργασία με το Εθνικό Ίδρυμα, έγιναν τον Νοέμβριο 1960 ενημερωτικές ομιλίες προς Διευθυντές Ενώσεων στις εγκαταστάσεις Εθνικής Εστίας. Το όλον πρόγραμμα που προέβλεπε 46 ομιλίες για ποικίλα σύγχρονα ενδιαφέροντα θέματα αγροτικά, οικονομικά, συνεταιριστικά, κλπ. βλ. στο Δ/ΑΤΕ 1960, τ. 117, στο Σ. 1960, σ. 172 και βέβαια στη ΦΣ της Συνομοσπονδίας κατά το 1960, σ. 386, 440, 447 (όπου αναλυτικές πληροφορίες).

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ

ΕΝΩΣΕΙΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ (ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ)

Η όλη δραστηριότητα των Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών αναπτύσσεται και κατά την περίοδο 1956-1960 σε συνεργασία τόσο με τους Συνεταιρισμούς που τις συγκροτούν όσο και με τις Κεντρικές Οργανώσεις (ΠΑ.ΣΕ.ΓΕ.Σ και Οικονομικές) στις οποίες μετέχουν οι Ενώσεις, αλλού σε μικρότερο βαθμό και αλλού περισσότερο ανάλογα με τα προϊόντα που διαχειρίζονται και άλλες συνθήκες (αντικειμενικές και υποκειμενικές).

Συνεπώς όσα γράφονται στο Υποκεφάλαιο αυτό (στο ΣΤ), πρέπει να συσχετίζονται με τα άλλα Υποκεφάλαια της περιόδου και κυρίως με τα Υποκεφάλαια Β, Δ, Δ/1, ΣΤ/1 (και, ασφαλώς αλλά λιγότερο, με τα άλλα Υποκεφάλαια). Σημειώνεται δε και πάλι ότι τα αναγραφόμενα εδώ είναι ένα απάνθισμα από τα κυριότερα στοιχεία που αφορούν τη ζωή των Ενώσεων Συνεταιρισμών.

- Για τα αίτια σύστασης των Ενώσεων (και γενικά των Οργανώσεων ανωτέρων βαθμών) και για τις γενικές αρχές που διέπουν τη λειτουργία των Ενώσεων στην Ελλάδα βλ. κείμενο Κ. Ρουμπέν, που είναι ομιλία του για την ενημέρωση των νέων Εποπτών του 1956 στην Υπηρεσία Συνεταιριστικής Εκπαιδεύσεως. Στο κείμενο εξετάζονται:

Τα αίτια για τη σύσταση των Συνεταιρικών Οργανώσεων ανωτέρου βαθμού Ενώσεων, Κ.Υ.Δ.Ε.Π. και άλλων Κεντρικών με πλούσια στοιχεία. (Σ. 1956, σ. 126). - Συγκρότηση των Ενώσεων (Διοικητική, Οικονομική, Υπηρεσιακή).

Γενικές αρχές που διέπουν τη λειτουργία των Ενώσεων - Εργασίες τους αναλυτικά. (Σ. 1956, σ. 137, 164) (Για την ανάγκη συστηματικής επικοινωνίας Ενώσεων και ΠΑ.ΣΕ.ΓΕ.Σ - Κεντρικές Οργανώσεις βλ. στο ΣΤ/1).

Δίδει στοιχεία ότι κατά το 1956 λειτουργούν 123 Ενώσεις Γεωργικών Συνεταιρισμών (και 2 Αλιευτικές) με μέλη τους 6.076 Συνεταιρισμούς (συνολικά). Οι κατά το 1957 ιδρύθηκαν 4 Ενώσεις. - Για την κίνηση του 1957 βλ. αναλυτικά έκθεση Σ. 1958, σ. 48-56.

Δίδει ακόμα στοιχεία από τις δραστηριότητες των Ενώσεων για τη διαχείριση γεωργικών προϊόντων (αναλυτικά: βαμβάκι, σταφυλές, όρυζα, κηπευτικά, σταφίδα, ελαιοπυρήνες, ρητίνη, μαστίχα, κίτρα, σύκα, γάλα, ελιές βρώσιμες, εσπεριδοειδή, σίτος, ελαιούχοι σπόροι). Επίσης στοιχεία για αποθήκες, μηχανήματα, νέες εγκαταστάσεις (δίδεται κατάλογος με πολύ αξιόλογες επιδόσεις). Επίσης γίνεται ενημέρωση για τους προγραμματισμούς του 1958 σε εγκαταστάσεις. Ακόμη πλούσια στοιχεία για προμηθευτικές εργασίες και πιστωτικές, τα κεφάλαιά τους κλπ., το εποπτικό έργο. (Ενδιαφέροντα ακόμα στοιχεία για δράση κεντρικών Οργανώσεων, στοιχεία που δεν είναι δυνατό να μεταφερθούν εδώ).

- Για το 1958 βλ. πολυσέλιδη αναλυτική έκθεση της Υπηρεσίας Συνεταιρισμών Α.Τ.Ε. για όλη τη συνεταιριστική κίνηση και την εποπτεία, δημοσιευμένη στο Σ. 1959, σ. 129 και 1960, σ. 19, 50, 67, 89, με πολύτιμα στοιχεία αναδρομικά και του έτους 1958, τόσο για τις πρωτοβάθμιες όσο και για τις Ενώσεις και Κεντρικές Οργανώσεις. Το κείμενο αυτό δεν είναι δυνατό να μεταφερθεί εδώ ούτε σε περὶληψη, αλλά είναι πηγή πολύτιμη που δείχνει την πολύ αυξημένη δραστηριότητα όλων των Συνεταιρικών Οργανώσεων τόσο στους γνωστούς τομείς όσο και σε

Ομοσπονδία Γεωργ. Συνεταιρισμών Θεσσαλονίκης. Συνέλευση, ομιλίες .

πρωτοποριακές προσπάθειες για να ικανοποιηθούν ιδιαίτερες τοπικές ανάγκες όπως π.χ. η βιοτεχνία παραγωγής ταπήτων της Ενώσεως Δωδεκανήσου, το Ψυγείον - παγοποιτείο της Ενώσεως Ρεθύμνης και πολλά άλλα αξία θαυμασμού.

- Παρόμοια αναλυτικά διαφωτιστικά στοιχεία για την πλούσια συνεταιριστική δραστηριότητα, από την βάση (πανελλήνια) έως τις Κεντρικές Οργανώσεις, δίνουν οι αναλυτικές εκθέσεις της Υπηρεσίας Συνεταιρισμών της Α.Τ.Ε. για τα έτη 1959 και 1960, δημοσιευμένες στο Σ. 1959 (σ. 50, 67, 89), Σ. 1960 (σ. 50) και Σ. 1961 (σ. 33, 129, 151), (αναλυτικά στοιχεία πολύτιμα που δεν είναι δυνατό να μεταφερθούν εδώ).

ΜΕΡΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΕΝΩΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΜΕΙΣ

Προστασία τιμών Γεωργικών προϊόντων και εισοδήματος αγροτών

Από τις κύριες επιδιώξεις των Συνεταιρικών Οργανώσεων (Συνεταιρισμών και Ενώσεων - Κεντρικών) η προστασία του εισοδήματος των αγροτών με ένα από τα βασικά μέσα την συγκέντρωση των αγροτικών προϊόντων και τις τιμές ασφαλείας (λόγω έντονου παρεμβατικού - προστατευτικού ρόλου του Κράτους σε όλη την οικονομική ζωή γεωργία, βιομηχανία, εμπόριο κλπ.). Ειδικές πλευρές του θέματος παρουσιάζονται στη συνέχεια τόσο κατά τομείς (προϊόντα) όσο και κατά Οργανώσεις και στα Υποκεφ. Δ και στα ΣΤ/1 και Η.

Βασική είναι η αντίθεση που υπάρχει (και με τα χρόνια εντείνεται) από την πλευρά της Τραπέζης Ελλάδος - ως αρμόδιας για τα νομισματικά, πληθωρισμό και δημόσια οικονομικά και επίσης από την Συμμαχική Αποστολή που μας στηρίζει οικονομικά - για το θέμα της συγκέντρωσης των βασικών αγροτικών προϊόντων σε τιμές ασφαλείας για λογαριασμό του Κράτους, το οποίο και τελικά επιβαρύνεται με τα αρνητικά υπόλοιπα της όλης διαχείρισεως.

Για το θέμα βλ. αναλυτικά στο Υποκεφ. ΣΤ/1 και Σ. 1960, σ. 93-94.

Συνεταιρική Οινοποίηση

Στη συνεταιρική (γενικά) οινοποίηση κατά το 1956, με πολλά στοιχεία και παρατηρήσεις, αναφέρεται κείμενο του ειδικού της Α.Τ.Ε. Δ. Ταραντίνου στο Δ/ΑΤΕ, τ. 94.

Ενέργειες και εργασίες για αμπελουργικά - σταφιδικά

- Σύσκεψη Ενώσεων σταφιδοφόρων περιφερειών Πελοποννήσου και Ιονίων Νήσων. Διαπιστώσεις, Ψήφισμα. Σ. 1957, σ. 36.

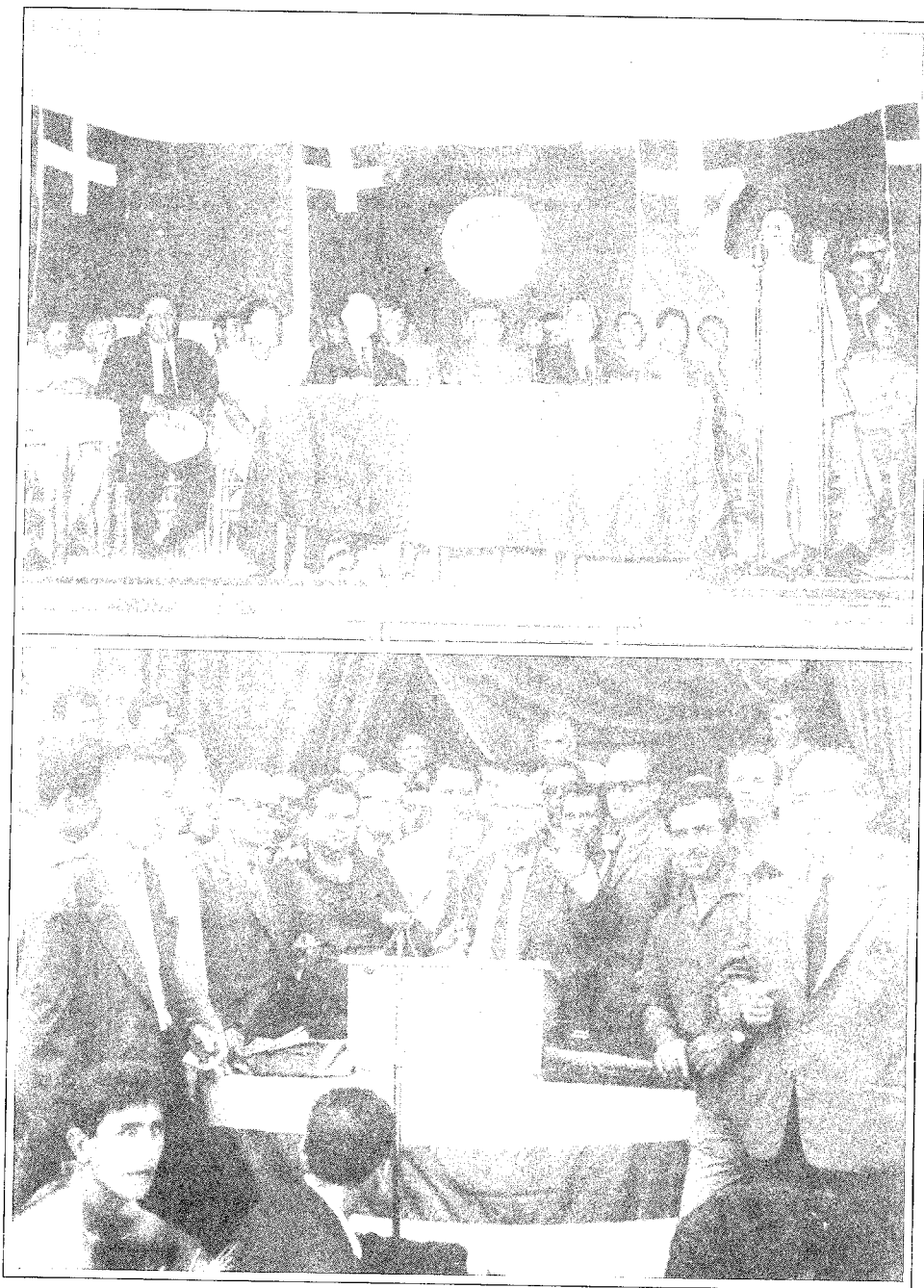
- Σύσκεψη για διάθεση των κρασιών Σ. 1957, σ. 78.

- Συσκέψεις για σταφίδα κορινθιακή Σ. 1957, σ. 78, 103.

- Συσκέψεις, για σουλτανίνα, Υπουργού Εμπορίου Π. Παπαληγούρα και Ενώσεων. Τιμή ασφαλείας κατώτερη προηγούμενου έτους. Διαμαρτυρίες Σ. 1957, σ. 103.

- Η σουλτανίνα την περίοδο 1956/57 και η Κ.Σ.Ο.Σ. Βλ. στο Υποκεφάλαιο ΣΤ/1 αναλυτικό κείμενο Π. Λυκίδη. (Σ. 1958, σ. 11).

- Εξαγωγή κρασιών στη Γαλλία από τις Οινοποιητικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις. Ένα αξιόλογο συνεταιριστικό επίτευγμα. Εξαγωγή 50.000 τόννων κρασί και 60.000 τόννων κρασί από σταφίδα Α.Σ.Ο.. Αναλυτικά για τον εξαιρετικό τρόπο που πραγμα-

Διαρκής αγώνας για την προστασία του αγροτικού εισοδήματος. (Από τη συγκέντρωση διαμαρτυρίας για το σιτικό στις 12 Ιουνίου 1966 στη Θεσσαλονίκη).

τοποικήθηκε η μεγάλη και δύσκολη αυτή σύμβαση βλ. Σ. 1958, σ. 145, 146 κείμενο Απ. Μαυρίδη με όλα τα στοιχεία κατά Ένωση και Συνεταιρισμό, με σύσταση 2 ειδικών Κοινοπραξιών για την επιχείρηση αυτή, με συμπάρσταση κρατικών υπηρεσιών και Α.Τ.Ε. Βλ. και κείμενο Δ. Ταραντίνου (για ιστορικό και τα σχετικά στοιχεία) στο Δ/ΑΤΕ 1959, τ. 107.

- Ανάπτυξη του χρονικού των Συνεταιρικών Οινοποιεϊών Χανίων για την εποχή 1930-1935 δίνει ο Γ. Καλυδόπουλος με επίσημα στοιχεία (Σ. 1959, σ. 64) συμπληρωματικά με το κείμενο του Δ. Κορκίδη (Σ. 1959, σ. 21). Τονίζει την έντονη τότε δραστηριότητα της Εποπτικής Υπηρεσίας (Ι. Παπαχριστόπουλος, Εμμ. Σκάρκος) και του Υπ/τος Α.Τ.Ε για την επιτυχία της προστασίας των οινοπαραγωγών με κρατική πρωτοβουλία και δαπάνες για την ανάπτυξη της εμπιστοσύνης των παραγωγών για παράδοση των σταφυλιών και για οινοποίηση διαχείριση από τις νέες τότε εγκαταστάσεις.

- Τα κυβερνητικά μέτρα για τη σουλτανίνα και την κορινθιακή κατά το 1959 βλ. αναλυτικά Σ. 1959, σ. 110.

- Τα μέτρα για νέα οινοπαραγωγή. Σύσκεψη, αιτήματα Σ. 1959, σ. 127.

Οι Γεωργικές Συνεταιρικές Οργανώσεις και η βαμβακοαλλιέργεια

Βλ. αναλυτικό κείμενο Ηλ. Χριστόπουλου. Σ. 1958, σ. 5, σ. 9.

- Συσκέψεις Ενώσεων - Κ.Υ.Δ.Ε.Π. και αιτήματα για τη βαμβακοπαραγωγή Σ. 1956, σ. 63.

- Τα μέτρα για το βαμβάκι. Σύσκεψη, αιτήματα Σ. 1958, σ. 153.

- Τα νέα Συνεταιριστικά εκκομιστήρια για το μπαμπάκι στην Θεσσαλία και Ήπειρο. Εγκαίνια στη Λάρισα του εκκομιστηρίου και των Γραφείων της Ενώσεως που έγιναν με δάνεια από τις κρατικές επενδύσεις και με κεφάλαια της Ενώσεως. (2 μηχανές με προοπτική άλλων 2).

Επίσης στην Πρέβεζα, εγκαίνια του εκκομιστηρίου της Ενώσεως Πρεβέζης με δάνεια από Κρατικές επενδύσεις και κεφάλαια της Ενώσεως (όπως της Λαρίσης). Επίσης κατά τον ίδιο τρόπο στην Ένωση Καρδίτσας (Σ.1958, σ.15).

- Αιτήματα για τα κυβερνητικά μέτρα Σ. 1958, σ. 143.

- Αιτήματα βαμβακοπαραγωγών Σ. 1959, σ. 126.

Ενέργειες και εργασίες για τα δημητριακά

- Σύσκεψη στην ΠΑ.ΣΕ.ΓΕ.Σ., όπως κάθε χρόνο, των Ενώσεων σιτοπαραγωγικών περιφερειών για σιτικό κατά το 1957, Σ. 1957, σ. 77.

- Σύσκεψη για το ρύζι Σ. 1958, σ. 142.

- Στοιχεία για τη συγκέντρωση σιτηρών 1957 και 1958 κατά προϊόντα και περιφέρειες Σ. 1959, σ. 55.

- Μέτρα για τη συγκέντρωση του σταριού Σ. 1959, σ. 110.

- Τα μέτρα για το ρύζι 1959. Σ. 1959, σ. 127.

Ενέργειες και δραστηριότητες για ελαιοπαραγωγή

Πανελλήνια Σύσκεψη ελαιοπαραγωγών Οργανώσεων με πάνω από 300 αντιπροσώπους στις εγκαταστάσεις Ελαιουργικής στην Ελευσίνα για την απαγόρευση (που έγινε) εξαγωγής λαδιού με αθρόα εισαγωγή σπορελαίων, και για τον παραγκωνισμό της Ελαιουργικής. Διαπιστώσεις, ψήφισμα, Σ. 1957, σ. 103.

Ενέργειες και δραστηριότητες για τα εσπεριδοειδή

- Η συνεταιριστική κατεργασία των εσπεριδοειδών. Αναλυτικά στοιχεία Σ. 1957.
- Σύσκεψη για τα εσπεριδοειδή. Σ. 1958, σ. 143.

Ενέργειες και εργασίες για την καπνοπαραγωγή

- Σύσκεψη στη Συνομοσπονδία των Καπνοπαραγωγικών Ενώσεων Νοτίου Ελλάδος για τα καπνά εσωτερικής κατανάλωσης. Ψήφισμα Σ. 1956, σ. 63.
- Τα καπνά εξαγωγίμα και εσωτερικής κατανάλωσης. Σ. 1958, σ. 142.

Ενέργειες και δραστηριότητες για τα κηπευτικά και νωπά

- Σύσκεψη Ενώσεων πατατοπαραγωγικών Συνεταιρισμών Σ. 1957, σ. 78.
- Η οργάνωση της παραγωγής και εμπορίας των νωπών προϊόντων. Διαμαρτυρίες για σκέψη ιδρύσεως Εταιρείας Α.Τ.Ε. - Ε.Τ.Ε. σε αντικατάσταση της ΑΓΡΕΕ. Σύσκεψη ΠΑ.ΣΕ.ΓΕ.Σ - Ενώσεων για γενικότερη ρύθμιση - οργάνωση των θεμάτων λαχανοκομίας - δένδροκομίας, παρουσία Διοικητού Α.Τ.Ε. και εκπροσώπηση Υπουργείων Γεωργίας και Εμπορίου. Προτείνεται ίδρυση Κεντρικής Ενώσεως Διαχειρίσεως Νωπών. Συζητήσεις - Αποφάσεις - Ψήφισμα με ευρύτερες προτάσεις. Σ. 1958, σ. 38.

Κτηνοτροφικά

- Διεθνές Κτηνοτροφικό Συνέδριο στην Αθήνα. Συμμετοχή της Ενώσεως Κτηνοτροφικών Συνεταιρισμών Αττικής-Μεγαρίδος. Αποφάσεις Σ. 1960, σ. 144.

Οι Γεωργ. Συνεταιριστικές Οργανώσεις και τα χαρούπια. Βλ. Σ. 1958, σ. 117, 137 και στο Υποκεφ. ΣΤ/1 (ΚΥΔΕΠ).

Πρατήρια προμηθευτικών εργασιών

Για το ερώτημα ποιο πρέπει να διαχειρίζονται τα Πρατήρια, οι Ενώσεις ή οι Συνεταιρισμοί, με βάση τα στοιχεία σχετικής έρευνας της Α.Τ.Ε. βλ. στο Υποκεφ. Δ. (και Σ. 1956, σ. 161).

Παραγωγικότητα και Συνεταιρικές Οργανώσεις

Το βασικό αυτό θέμα για κάθε παραγωγικό άτομο ή νομικό πρόσωπο, εξετάζει και το ειδικεύει ο Δ.Θ. Πάνος στον αγροτικό τομέα και τις Συνεταιρικές Οργανώσεις με παραδείγματα από τον τομέα της Ελαιουργίας. Η λειτουργία είπε, των 6.550 ιδιωτικών χειροκίνητων και ιπποκίνητων ελαιοτριβείων είναι αντιοικονομική για τον παραγωγό και επιζήμια για την εθνική οικονομία σε αντίθεση με τα 318 συνεταιρικά. Και έδωσε κατευθύνσεις για τους τομείς όπου οι Συνεταιρικές Οργανώσεις μπορούν να αυξήσουν την παραγωγικότητά τους και για τη διάδοσή της ιδέας και στους αγρότες με μέσα και εφαρμογές (Σ. 1959, σ. 55).

ΜΕΡΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΝΩΣΕΩΝ

Η Ένωση Γ.Σ. Αλμωπίας

Αξιόλογο κείμενο για τη δραστηριότητα της. Μεταξύ άλλων αξιόλογη υγειονομική προσφορά με κλινική «η Ένωσης» που λειτουργεί από 1/1/60. Το σύστημα οργάνωσης της βλ. ΦΣ 1960, σ. 350.

Η Ένωση Συνεταιρισμών Παραγωγών Κηπαίων Αργολίδος

- Ζητεί ίδρυση εργοστασίου χυμών. ΦΣ 1959, τ. 9, σ. 35.

Εύφημη μνεία στην Ένωση από τον Υπουργό Γεωργίας Κ. Αδαμόπουλο για την πετυχημένη δράση της με το εργοστάσιο ΡΕΑ για παραγωγή και διάθεση, εξαγωγή, τοματοπολτού και κονσερβών λαχανικών, με ευνοϊκά αποτελέσματα για παραγωγούς και εθνική οικονομία (Σ. 1959, σ. 126 και ΦΣ 1959, τ. 9, σ. 39).

Αναλυτικά για τις εργασίες της Ενώσεως βλ. αναλυτικό κείμενο με στοιχεία του Εμμ. Πετράκη. Σ. 1961, σ. 41, 63, 88. Εξέταση όλης της συνεταιριστικής κινήσεως στην Αργολίδα.

Υπόμνημα στην Κυβέρνηση για έργο αρδεύσεως Ασσίνης, Δρεπάνου, Λευκαδίων. ΦΣ 1960, τ. 2, σ. 45.

Η Ένωση Κτηνοτροφικών Συνεταιρισμών Αττικής και Μεγαρίδος

Ιδρύθηκε το 1947, πολύ δύσκολο το έργο της. Τρεις οι βασικές δραστηριότητες της. Ο εφοδιασμός των κτηνοτρόφων με ζωοτροφές, η προστασία της τιμής του γάλακτος με τη συνεταιρική διαχείριση, και η απόκτηση συγχρονισμένων μέσων και εγκαταστάσεων για τη συγκέντρωση και διαχείριση του γάλακτος. Ακόμα οι πιστωτικές εργασίες και η διευκόλυνση του έργου των Συνεταιρισμών μελών της, η κτηνιατρική προστασία.

Αναλυτικά στοιχεία για τις προμηθευτικές, τις πιστωτικές εργασίες, την εξυπηρέτηση των Συνεταιρισμών, τα επαγγελματικά ζητήματα δόθηκαν στη Γ.Σ. του 1958.

Εγκρίθηκε η ίδρυση εργοστασίου τυροκομίας και ναπού πρόβειου και γίδινου γάλακτος καθώς και προσχώριση στην υπό ίδρυση Ομοσπονδία Κτηνοτροφικών Συνεταιρισμών (Σ. 1958, σ. 123).

Αγράφων Ένωση Δασικών Συνεταιρισμών.

Από το 1955. Οι ελεύθεροι δασικοί Συνεταιρισμοί με 853 μέλη. Οι εργασίες της 1955 και 1956. Το δασικό Συνέδριο στην Καρδίτσα. Τα θέματά του. Στοιχεία και προτάσεις. Κείμενο Φ. Αρβανιτάκη. (Δ/ΑΤΕ, τ. 95/1957).

Αταλάντης Ε.Γ.Σ.

Γεωτρήσεις για αρδεύσεις (Δ/ΑΤΕ 1957, τ. 98).

Αττικής Αγελαδοτρόφων Ένωση

Προσπάθειες για κανονική αποδοτική λειτουργία εργοστασίου ΑΣΤΥ. Η μη κάλυψη της δυναμικότητας και οι ζημιές οφείλονται στον προγραμματισμό που έκαναν το Κράτος-ΑΤΕ-Αμερικ. Αποστολή. Οχι στην επιδιωκόμενη εισοδο επιχειρηματιών. Αναλυτικό αξιόλογο κείμενο για ρυθμίσεις. Προτείνεται κοινοπραξία Α.Τ.Ε.-Συνεταιρικών Οργανώσεων. ΦΣ 1959, τ. 9, σ. 38. Ο κίνδυνος πωλήσεως σε ιδιώτες ΦΣ 1959, τ. 12,

σ. 44. Βλ. και Σ. 1959, σ. 111. Παραχωρήθηκε σε Κοινοπραξία Αγελαδοτρόφων και Α.Τ.Ε. ΦΣ 1960, τ. 2, σ. 59. Ιστορικό. Κυβερνητικά μέτρα για διεύρυνση ρόλου Α.Τ.Ε. σε χρηματοδότηση αγροτικής οικονομίας, τομέα γεωργ. βιομηχανιών ΦΣ 1960, τ. 2, σ. 83.

Αλμυρού Ένωση Γ.Σ.

- Απόδοση τιμής στο συνεταιριστή Ηλία Φυτιλή ΦΣ 1957, σ. 3583.
- Ευρεία σύσκεψη για τα προβλήματα της περιφέρειας της και τα γενικότερα αγροτικά ΦΣ 1959, σ. 57. Για 1960 βλ. ΦΣ 1960, σ. 486.

Αλωπιάς Αριδαίας Ε.Γ.Σ.

Ίδρυση εργοστασίου κόκκινου πιπεριού ΦΣ 1959, σ. 64, 1960, τ. 3, σ. 132, 1960, τ. 5, σ. 204.

Άρτας Ε.Γ.Σ.

Κινείται η διαδικασία από Υπ. Γεωργίας και Α.Τ.Ε. για την ίδρυση του εργοστασίου χυμών εσπεριδοειδών σύμφωνα με παλαιότερο αίτημα της περιφέρειας. ΦΣ 1949, τ. 2, σ. 64. Εργασίες ανέγερσης ΦΣ 1960, τ. 5, σ. 204.

Βόλου Ε.Β.Ο.Α.

Υποχρεωτική η παστερίωση αγελαδινού γάλακτος στο Βόλο ΦΣ 1959, τ. 12, σ. 13 και 1960, τ. 1, σ. 17.

Βόλου Ε.Γ.Σ.

Η Γ.Σ. αποφασίζει για ίδρυση τυροκομείου κυλινδρομύλου και για εγγραφή στην υπό ίδρυση Συνεταιριστική Ασφαλιστική και στις Αγροτικές Συνεταιριστικές Επιδόσεις ΦΣ 1960, τ. 1, σ. 17.

Γιαννιτσών ΕΓΣ

Η δραστηριότητά της (κείμενο Δ. Πιτιλάκη). Αναλυτικό κείμενο με ιστορικά και σύγχρονα στοιχεία, φωτογραφίες. Αξιόλογη εξέλιξη από το 1928, μεγάλη η προσφορά υπηρεσιών. Πολλοί οι τομείς δραστηριότητας (περιγράφονται) ΦΣ 1956, σ. 3176.

Δωδεκάνησα

Ένωση και Συνεταιρισμοί στη 10ετία 1947-1957. Αναλυτικά στοιχεία βλ. Σ. 1958, σ. 17.

Ελασσόνας Ε.Γ.Σ.

Για σημαντικές δραστηριότητες της βλ. Δ/ΑΤΕ 1957, τ. 95.
Προσπάθειες για από κοινού επεξεργασία γάλακτος στην περιφέρεια. Στοιχεία ΦΣ 1958, σ. 3652.

Ελευθερουπόλεως Ε.Γ.Σ.

Στοιχεία από εργασίες της βλ. ΦΣ 1959, τ. 12, σ. 42.

Εορδαίας Ε.Γ.Σ.

Η δραστηριότητά της για την περίθαλψη των ζώων 1946-1954. Κείμενο Στ. Μπερδεσεύκη ΦΣ 1956, σ. 3206. Εργασίες της ΦΣ 1960, τ. 1, σ. 16.

Ζακύνθου Ε.Γ.Σ.

Στοιχεία από το έργο των Συνεταιρικών Οργανώσεων της Ζακύνθου (σταφιδοεργαστήριο, οινοποιείο, κλπ.). Κείμενο Π. Πανουτσπούλου (Δ/ΑΤΕ 1959, τ. 107).

Ηρακλείου Ε.Γ.Σ.

Προμηθευτικές εργασίες. (Δ/ΑΤΕ 1956, τ. 88).

Θεσσαλονίκης Ομοσπονδία Γ.Σ.

- Υπόμνημα για οργάνωση εξαγωγών των επιτραπέζιων σταφυλών και των φρούτων, λαχανικών. Ανάγκη να δημιουργηθεί υπηρεσία σχετική στο Μόναχο από Κράτος. ΦΣ 1956, σ. 3460 (ιδρύθηκε το 1958 αργότερα από Α.Τ.Ε.).

Η συμβολή της στην εξαγωγή σταφυλών ΦΣ 1959, σ. 3581.

- Συνεχίζονται οι εργασίες κυτιοποιείου κονσερβών ΦΣ 1960, τ. 5, σ. 204.

- Απέκτησε αξιόλογα ιδιότητα γραφεία. Τα εγκαίνια έγιναν το 1960 με παρουσία αρχών και συνεταιριστών. Σ. 1960, σ. 129.

Θεσσαλονίκης Αγελαδοτρόων Ε.Γ.Σ.

Υποχρεωτική η παστερίωση γάλακτος αγελάδος και στη Θεσ/νίκη (ΑΓΝΟ). ΦΣ 1959, τ. 12, σ. 13 και 1960, τ. 1, σ. 17.

Απόφαση για ίδρυση και τυροκομείου.

Ιεράπετρας Ε.Γ.Σ.

Προμηθευτικές εργασίες ζωοτροφών (Δ/ΑΤΕ 1957, τ. 97).

Ιωαννίνων Ε.Γ.Σ.

Για 1960 βλ. ΦΣ 1960, σ. 487.

Καλαμπάκας Εν. Δασικών Συνεταιρισμών

Μέλη 16 δασικοί Συνεταιρισμοί. Εργαστήριο επεξεργασίας ξυλείας. Καυσόξυλα. ΦΣ 1960, τ. 3, σ. 132.

Κατερίνης Ε.Γ.Σ.

Η Γ.Σ. του 1960. ΦΣ 1960, σ. 437.

Κιτρένωσης Ηρακλείου Κρήτης

Επισπεύδονται διατυπώσεις για ίδρυση εργοστασίου κίτρων στο Ηράκλειο. ΦΣ 1959, τ. 2, σ. 64, ΦΣ 1960, τ.1, σ. 17.

Κοζάνης Ε.Γ.Σ.

Προσπάθειες για συνεταιρική τυροκόμηση. ΦΣ 1957, σ. 3470.
Για 1960 βλ. ΦΣ 1960, σ. 488.

Κορινθίας Συνεταιρικό Εργαστήριο ρητίνης

Στοιχεία πευκοδασών, ρητινοσυλλεκτών, παραγωγής ρητίνης, λειτουργίας 10 Συνεταιρισμών ρητινοσυλλεκτών, οικονομικά αποτελέσματα λειτουργίας του εργοστασίου το 1955 βλ. κείμενο Π. Κασσανδρέα ΦΣ 1956, σ. 3204.

Το ιδρυθέν ανατέθηκε στη διαχείριση των δασικών Συνεταιρισμών ΦΣ 1960, τ. 5, σ. 204.

Κυκλάδων Ε.Γ.Σ.

Πληροφορίες για Σύρο, Νάξο, Πάρο, Θήρα, Τήνο, Μύκονο και άλλα νησιά Κυκλάδων. ΦΣ 1957, σ. 3579 (Βλ. και στις επωνυμίες των Ενώσεων).

Κως

Εργοστάσιο τοματοπολλτού ΑΒΙΚΩ της ΑΤ.Ε. και Συνεταιρισμού. ΦΣ. 1959, σ. 64.

Λαγκαδά Ε.Γ.Σ.

Εγκαίνια κονσερβοποιείου τομάτας.

Λαμίας Ε.Γ.Σ.

Αλευρόμυλος στο Δομοκό. ΦΣ 1959, σ. 64.

Λαμίας Κοινοπραξία Α.Τ.Ε. - Ένωση Αγελαδοτροφικών Συνεταιρισμών

Διαγωνισμός για προμήθεια μηχανημάτων. ΦΣ 1956, σ. 3170. Θεμελίωση εργοστασίου γάλακτος ΦΣ 1959, σ. 64.

Λαρίσης Ε.Γ.Σ.

Εγκαίνια εκκοκιστηρίου και Γραφείων ΦΣ 1957, σ. 3583. Εξαγγελία για πολλά άλλα έργα.

Αναλυτικά στοιχεία εργασιών. Πέραν πιστωτικών, προμηθευτικών, συγκεντρώσεων, διαχείριση εφοδίων και εκκοκιστήριο βάμβακος, σιτοδιαλογέας, αγρόκτημα, προβλαστήριο, πατατοσπόρου. Απόφαση Γ.Σ. για ανέγερση οινοποιείου, τυροκομείου, σπορελαιουργείου, κονσερβοποιείου, εγκαταστάσεις τυποποιήσεως φρούτων, παραγωγής χαρτομάζας από άχυρον. ΦΣ. 1960, τ. 4, σ. 178.

Λεβαδείας Ένωση Γ.Σ.

Το σπορελαιουργείο και τα εκκοκιστήρια βάμβακος της Ενώσεως. Περιγραφή με στοιχεία, με την ευκαιρία της επισκέψεως των σπουδαστών της 7ης Σειράς. ΦΣ 1956, σ. 3279.

Λέσβου Ε.Γ.Σ.

Εργοστάσιο Ελαιοπυρήνων (πυρηνελαιουργείο). Βλ. ΦΣ 1957, σ. 3513. Εργασίες 1954-1955, βλ. Δ/ΑΤΕ 1956, τ. 86.

Εξαγορά και του δεύτερου πτηνελαιουργείου, σαπυνοποιείου, ραφίνας ΦΣ 1960, τ. 5, σ. 204.

Εργοστάσιο παραγωγής ελαιопάνων. Αναλυτικά στοιχεία βλ. Δ/ΑΤΕ 1956, τ. 92.

Νάουσα

Προχωρούν οι εγκαταστάσεις διαλογής και προψύξεως εις Νάουσαν και Σκύδρα Εδέσσης.

Επίσης εργοστασίου χυμών μήλων και πούλπας ροδακίνων εις Νάουσα. ΦΣ 1960, τ. 5, σ. 204.

Νάξου ΕΓ.Σ.

Ίδρυση τυροκομείου. ΦΣ 1960, τ. 3, σ. 110.

Λήμνου Ένωση Γ. Συνεταιρισμών

Ιδρύθηκε το 1937 για Λήμνο-Άγιο Ευστράτιο. Μετέχουν τώρα 39 Συνεταιρισμοί (υφίστανται 45 αλλά αδρανούν οι 6). Υπάρχουν 35 πιστωτικοί, 3 γαλακτοκομικοί, 2 μελισσοκομικοί, 4 αλιευτικοί, 1 σπογγαλιευτικός, με 3.663 συνολικά μέλη (τα μέλη της Ενώσεως συνεταιίροι 3.452).

Ασχολείται με όλες τις γνωστές εργασίες με σημαντική πρόοδο.

Διαθέτει εκκομιστήριο με 2 εκκομιστικές με όλα τα σχετικά, 3 κεντρικές αποθήκες (μ² 2.250, 2.100, 1.400) και άλλες 4 σε έδρες Συνεταιρισμών για 350.000 ομάδες σύσπορο βαμβάκι.

Χτίζει τετραόροφο κτίριο στο Κάστρο για Γραφεία και αποθήκες με δικά της, κυρίως, κεφάλαια.

Επίσης διαθέτει 2 αλωνιστικές, 2 αυτοκίνητα, μοτοποδήλατο, ένα οικόπεδο 2 στρέμ. κοντά στο εκκομιστήριο. Όλα έγιναν με κεφάλαια της Ενώσεως εκτός από δάνειο σχεδίου Μάρσαλ για το αρχικό εκκομιστήριο 1 μηχανής.

Για προστασία βαμβακοπαραγωγής βλ. και Δ/ΑΤΕ 1957, τ. 98.

Αναλυτικά στοιχεία για τις αξιόλογες εργασίες περιόδου 1/7/55 - 30/6/1956 βλ. Σ. 1956, σ. 142. Γενικά πολύ αξιόλογη δραστηριότητα σύμφωνα και με τις διαπιστώσεις της Εποπτικής Υπηρεσίας και το κείμενο Β. Τρίχου Σ. 1956, σ. 142-144.

Γίνεται μελέτη για την επέκταση των εργασιών της σε οινοποιείο, σποροελαιουργείο, κλωστήριο, κτηνοτροφικές εργασίες.

Λευκάδα. Τα 50 χρόνια του ΤΑΟΛ

Το 1960 εορτάστηκαν τα 50 χρόνια από την ίδρυση (το 1910) του Ταμείου Αμύνης Οινοπαραγωγής Λευκάδας (ΤΑΟΛ) (Σ. 1960, σ. 129 και 1961, σ. 128) που άρχισε να λειτουργεί από το 1915. Το 1925, με το νόμο 3322 οργανώθηκε σε συνεταιριστικές βάσεις. Αργότερα (το 1953), έγινε ελεύθερη Ένωση Συνεταιρισμών. Πέρασε από δυσκολίες και περιπέτειες αλλά επικράτησε το συνεταιριστικό πνεύμα.

Με τα 50χρονα αποδόθηκε τιμή και στον Πέτρο Φίλιππα Πανάγο, γιατρό με σημαντική δημόσια δράση (βουλευτή) και φιλαγροτική δράση, πρωτεργάτη στην ίδρυση του Ταμείου και συμπαραστάτη του. Προτομή του έγινε με δαπάνη της Ενώσεως και στήθηκε στην πλατεία Αγίου Μηνά. Έγινε τώρα και λαϊκή γιορτή στην τοποθεσία Φρύα των Σφακιωτών που συνδέεται με τους αγώνες των αγροτών για την ίδρυση του ΤΑΟΛ. Σκιαγραφία με ωραίο κείμενο Ξεν. Κούρη βλ. ΦΣ 1960, σ. 344.

Νάξου Ε.Γ.Σ.

Η προστασία παραγωγής σπορογεωμύλων. (Δ/ΑΤΕ 1957, τ. 98) (Σ. 1960, σ. 129)

Νάουσα-Σκύδρα: ψυκτικές εγκαταστάσεις

Το 1960 έγιναν τα εγκαίνια τους και άρχισαν να λειτουργούν. Είναι μέρος ευρύτερου προγράμματος, για τα νωπά προϊόντα. Ανήκει σε Κοινοπραξία Α.Τ.Ε. και των τοπικών Συνεταιρικών Οργανώσεων. Και εργοστάσιο πούλπας στον Κοπανό. Και κέντρα διαλογής ροδακίνων στη Νάουσα και τη Σκύδρα. Στο κείμενο Σ. 1960, σ. 130 δίδονται όλα τα στοιχεία χωρητικότητας, δυναμικότητας κλπ.

Ξάνθης Ε.Γ.Σ.

57 Συνεταιρισμοί με 3.729 μέλη. Επιτυχίες στις προμηθευτικές εργασίες, συγκέντρωση δημητριακών, αλωνιστικό συγκρότημα, ιδιόκτητο αγρόκτημα 390 στρ. Πλήρης λογιστική ενημερότης Συνεταιρισμών. ΦΣ 1957, σ. 3471.

Εργασίες, σιτικό, καπνικό. Ποσοστό συνεταιρισμένων 40-45% αγροτικού πληθυσμού παρά την αποχή μουσουλμανικού πληθυσμού από συνεταιρισμούς. ΦΣ 1960, τ. 3, σ. 111. Ανέγερση σιταποθηκών.

Ορεστιάδος Ε.Γ.Σ.

Το συνεταιρικό σπορελαιουργείο της Κοινοπραξίας ΕΓΣ Ορεστιάδος και Διδυμοτείχου. Σύσταση το 1952, περάτωση 1953. Εργασίες 1954 και 1955 με ηλιόσπορο. Στοιχεία. Κείμενο Ι. Δρακουλάκου (Δ/ΑΤΕ, τ. 88/1956).

Πεζών Ένωση Παραγωγικών Συνεταιρισμών (Κρήτης)

25 χρόνια (από 1933) δημιουργικής παρουσίας της Ενώσεως, μικρής αλλά πολύ δραστηρίας και αποδοτικής. Κείμενο Επιθεωρητού Θ. Θεοδωρακόπουλου. (Σ. 1958, σ. 93 με πολλά στοιχεία).

Ιδρύθηκε από τους Συνεταιρισμούς Χουδετσίου, Αγ. Βασιλείου, Καλλονής, Πεζών, Μελεσσών, Αγ. Παρασκιών, Βαρβάρων, Καταλαγαρίου, Κουνάβων και Κελλίων (κοντά στο Ηράκλειο) με βασικά προϊόντα τότε το κρασί και το λάδι. Μεγάλη η προσφορά του Κωνστ. Καλεμικεράκη με τη βοήθεια του Επιθεωρητή Εμμ. Σκάρκου και του Δ/ντή του Υπ/τος Ζουριδή καθώς και του δασκάλου Μιχ. Οικονομίδη (πρώτου προέδρου του Δ.Σ.) και άλλων. Το όλο πολύ πετυχημένο έργο της για το λάδι (4 πρότυπα ελαιουργεία, πυρηνελαιουργείο), κρασί (οινοποιείο), επιτραπέζια σταφύλια (με αποθήκες συσκευασίας και εξαγωγές και με προιονιστήριο ξυλείας για κιβώτια), αποθήκες (η μια σε οικόπεδο που δώρισε ο Πρόεδρος Οικονομίδης), εξαιρετα Γραφεία, μεταφορικά μέσα (10 φορτηγά αυτοκίνητα), ιατρική περίθαλψη (με ιατρείο, 2 γιατρούς).

Εξαιρετική η δραστηριότητά της. Έχει τώρα μέλη 13 Συνεταιρισμούς με 1.610 συνεταιίρους (όλες οι γεωργικές οικογένειες της περιφέρειας).

Η συμβολή της στην προστασία της παραγωγής επιτραπέζιων σταφυλών. Στοιχεία. (Δ/ΑΤΕ 1958, τ. 105).

Πατρών Ε.Γ.Σ.

- Εγκρίθηκε ίδρυση εργοστασίου γάλακτος ΦΣ 1959, τ. 12, σ. 13.

- Λειτουργία εμφιαλωτηρίου στο οινοποιείο της. ΦΣ 1960, τ. 3, σ. 132 και 438.

Πηλίου Ε.Γ.Σ.

Το κονσερβοποιείο ελαιών και η αξιοποίηση των ελαιών Πηλίου. Ιστορικά, στοιχεία, δυναμικότης, εργασίες από 1953/54 - 1957/58. Αναλυτικό κείμενο Ι. Μανουρά (Δ/ΑΤΕ τ. 98/1957).

Πρεβέζης Ε.Γ.Σ.

Εγκαίνια εκκομιστηρίων. ΦΣ 1957, σ. 3583.

Σάμου Ε.Οιν.Σ.

Εργασίες οινοποιείων της βλ. ΦΣ 1959, τ. 12, σ. 34.

Σιδηροκάστρου Ένωση

Για την πετυχημένη δραστηριότητα της Ενώσεως σε πολλούς τομείς διατυπώνει τη γνώμη του ο Επιθ. Συνεταιρισμών Ε. Μάικελ στο Σ. 1961, σ. 14.

Σουλτανοπαραγωγών Κρήτης Ένωση

Παρόλο που έχει τη νομική μορφή Ανώνυμης Εταιρείας, έχει συνεταιριστική βάση και διάρθρωση, με συμμετοχή της Α.Τ.Ε. (2.000 μετοχές) της Ενώσεως Συνεταιρισμών Ηρακλείου (4.000 μετοχές) και ιδιωτών σουλτανοπαραγωγών (4.000 μετοχές τους). Ιδρύθηκε το 1935 και άρχισε τις εργασίες το 1936/37 για να αντιμετωπίσει το πρόβλημα της εξαγωγής σουλτανίνας και την εκμετάλλευση από τους σταφιδοεξαγωγείς. Το πρόβλημα δεν είχε κατορθώσει να αντιμετωπίσει η Ένωση Γ. Συνεταιρισμών πωλήσεως σουλτανίνας Ν. Ηρακλείου που ιδρύθηκε το 1929 διότι η νομοθεσία Συνεταιρισμών δεν άφηνε την ευελιξία που απαιτείται σε τέτοιες εμπορικές δραστηριότητες.

Σκοπός της Σουλτένωσης Α.Ε. δεν είναι κερδοσκοπικός αλλά η εξυπηρέτηση της σταφιδοπαραγωγής. Το όλο ιστορικό των πετυχημένων δραστηριοτήτων της, (με διεύρυνση μελών και κεφαλαίου και εργασίες κλπ.) βλ. σε κείμενο Θ. Θεοδωρακόπουλου Σ. 1956, σ. 124.

Σύρου Ε.Γ.Σ.

Προμηθευτικές εργασίες (Δ/ΑΤΕ 1957, τ. 98). Εγκρίθηκε η ίδρυση εργοστασίου γάλακτος (ΦΣ 1959, τ. 12, σ. 13). Εργασίες της (ΦΣ 1959, τ. 12, σ. 43 και 1960, τ. 3, σ. 110). Βλ. και Κυκλάδες.

Τήνου Ε.Γ.Σ

Οινοδεξαμενές. ΦΣ 1960, σ. 438.

Χανίων Ενώσεις Γ.Σ.

Η ΕΠΣ Χανίων: Τον Ιανουάριο 1956 τέθηκε σε λειτουργία το εργοστάσιο χυμών (ΦΣ 1956, σ. 3170).

Οι Ενώσεις Συνεταιρισμών Χανίων: Έχουν εξαγοράσει το πυρηνελαιουργείο της ΑΒΕ Α.Ε. Εργασίες εκχυλίσεως ελαιοπυρήνων 1954/55, στοιχεία βλ. Δ/ΑΤΕ 1956, τ. 88.

Χανίων οινοποιεία: Τα συνεταιρικά οινοποιεία Μάλεμε, Κολυμβάρι, Καστέλλι, Αποκορώνου. Αναλυτικά στοιχεία από το 1929 για αμπελοργία, οινοποιεία. Οργάνωση, δυναμικότητα, εργασίες κατά έτη, αποτελέσματα, κλπ. Βλ. αναλυτικό κείμενο Κ. Αρχοντάκη στο Δ/ΑΤΕ 1958, τ. 103. Σχετικό και κείμενο Ι. Γιαννακάκη με θέμα «οι ολοκληρωμένοι συνθέτου τύπου Συνεταιρισμοί και τα συνεταιρικά μερίδια» στο Δ/ΑΤΕ 1958, τ. 102. Και για το ίδιο θέμα διαφανιστικό κείμενο Νικ. Μετζιδάκη και Ι. Γιαννακάκη με λεπτομερειακή αναφορά στο θεσμό των «μεριδίων» στο Σ. 1958, σ. 151 (βλ. και στο Υποκεφ. Δ).

Βλ. για Ενώσεις Χανίων και εργασίες τους στη ΦΣ 1959, τ. 12, σ. 34.

Χαλκιδικής Ε.Γ.Σ.

Προμηθευτικές εργασίες (Δ/ΑΤΕ, τ. 97/1957).

Χίου Ένωση Μαστιχοπαραγωγών

Τα 20χρονα της βλ. ΦΣ 1949, τ. 2, σ. 44.

Για εργασίες της (μασίχα, προμήθειες, χαρούπια, κλπ.) βλ. Δ/ΑΤΕ 1956, τ. 92. Νεότερα στοιχεία εργασιών βλ. Δ/ΑΤΕ 1957, τ. 95.

Χίου Ε.Γ.Σ.

Εργασίες (για προστασία εσπεριδοειδών και άλλες). Βλ. στοιχεία στο Δ/ΑΤΕ 1957, τ. 98.

Εργασίες εξαγωγής εσπεριδοειδών από Ένωση σε συνεργασία με Συνεταιρισμούς της. Στοιχεία σε κείμενο Α. Συμελίδη Δ/ΑΤΕ 1959, τ. 107.

Ενώσεις Συνεταιρισμών κατά το 1960

Βλ. αναλυτικά στοιχεία στο Σ. 1961, σ. 128 επόμ.

Από όλα τα παραπάνω στοιχεία, κατά κλάδους και κατά Ενώσεις, παρατηρείται έντονη δραστηριότητα σε παραγωγικές εργασίες για όφελος των αγροτών αλλά και της τεχνικής προσόδου, των καταναλωτών, των εξαγωγών και της όλης Οικονομίας της Ελλάδος.

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ/1

ΟΙ ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΕΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΓΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟ-ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΝΩΣΕΩΝ Γ. ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ (ΠΑ.Σ.Ε.Γ.Ε.Σ.)

Και κατά την περίοδο αυτή η Συνομοσπονδία Συνεταιρισμών κινείται μέσα στο διπλό ρόλο της, τον από το καταστατικό της κυρίως συνεταιριστικό και τον από τις συνθήκες και τις κλήσεις της κρατούσης Ηγεσίας της συνδικαλιστικό και γενικότερο εθνικό. Αναγκαστικά στην Έκθεση που ακολουθεί υπάρχει αυτή η σύγχρονη δραστηριότητά της.

- Τις επιδιώξεις της για το 1956 διατυπώνει σε κείμενο της ΦΣ 1956, σ. 3151 που μιλά σχεδόν αποκλειστικά ως Συνομοσπονδία αγροτών και όχι συνεταιρικών οργανώσεων.

- Στα γραφεία της Συνομοσπονδίας γίνεται πολύ ενδιαφέρουσα ομιλία του Ιταλού καθηγητή Teatini που ήλθε στην Ελλάδα με σκοπό να συζητήσει με τη Συνομοσπονδία τις δυνατότητες εγκαταστάσεως τέτοιας βιομηχανίας ΦΣ, σ. 3155).

- Το Πανελλήνιο Αγροτοσυνεταιριστικό Συνέδριο:

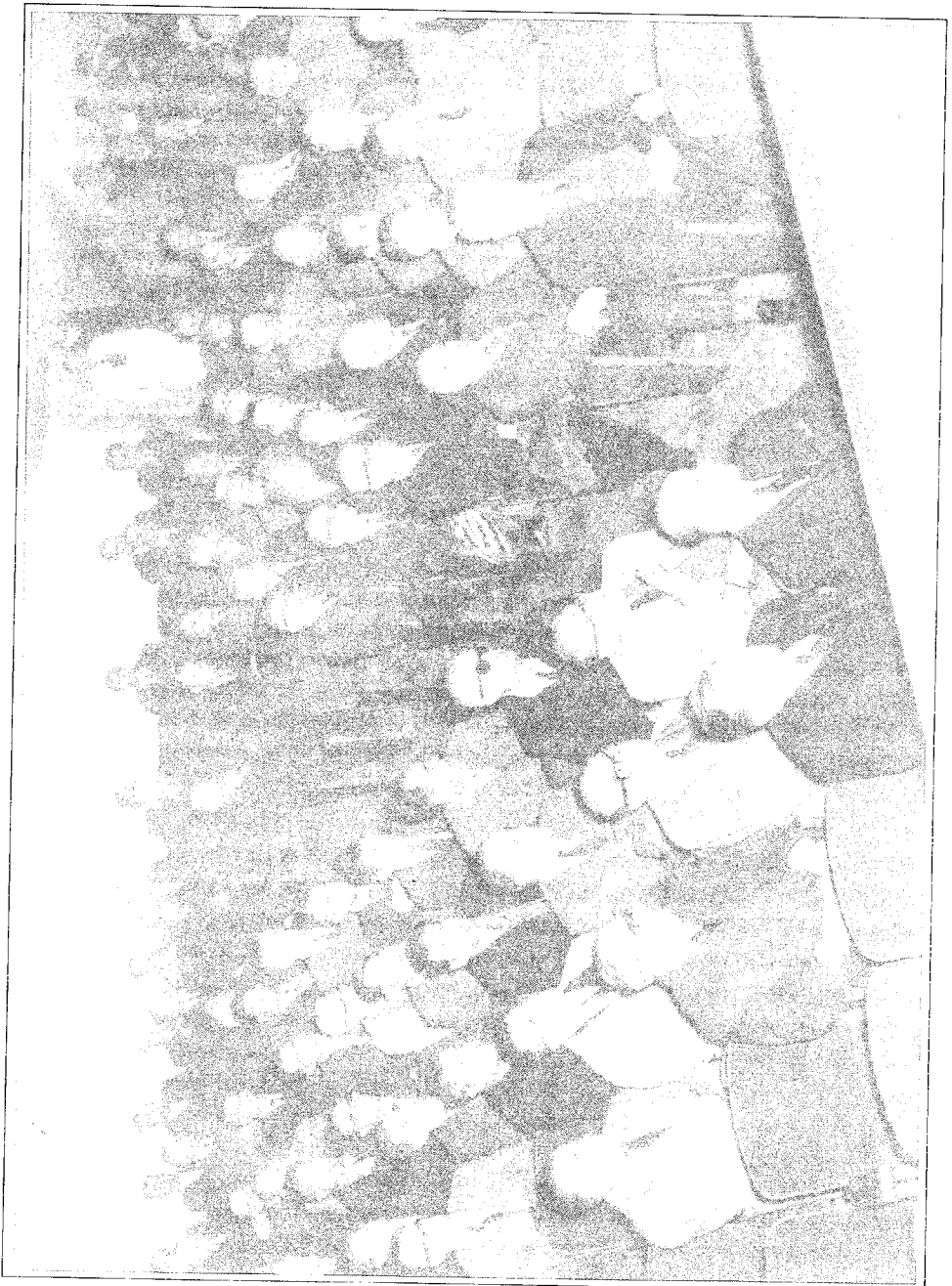
Στη ΦΣ Σεπτεμβρίου 1956 δημοσιεύεται το πρόγραμμα οργάνωσης του παραπάνω Συνεδρίου με συσκέψεις χωριών, Ενώσεων, Διαμερισμάτων Γεωγραφικών και 10 τουλάχιστον ειδικές κατά γεωργικά προϊόντα (ΦΣ 1956, σ. 3295). Βλ. για το Συνέδριο και Δ/ΑΤΕ 1956, τ. 93 και 1957, τ. 94 με ομιλίες Γ. Κοζώνη, ψηφίσματα, σημείωμα σχετικό.

- Με πρωτοβουλία Συνομοσπονδίας-ΣΕΚΕ έγινε παρουσίαση των κεντρικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων στην Διεθνή Έκθεση Λειψίας (ΣΕΚΕ, ΚΥΔΕΠ, ΚΣΟΣ, Ελαιουργική, Συμική, ΣΠΕ, Οινική, Πανελλήνιος. Και ΑΣΟ, ΑΓΡΕΕ). Περιγραφή για εκθέματα σε ειδικό περίπτερο βλ. ΦΣ 1956, σ. 3159 με φωτογραφίες.

- Ένα τεράστιο σε φαντασία και χωρίς οποιαδήποτε πιθανότητα αποδοχής σχέδιο «η εκβιομηχάνισις της Ελλάδος υπό των αγροτών διά την αύξησιν του εισοδήματος και της απασχολήσεως αυτών ως διέξοδος του δημογραφικού προβλήματος» με έκκληση της Πανελληνίας Συνομοσπονδίας προς τους αγρότες, και υπόμνημα προς την Κυβέρνηση, δημοσιεύεται στη ΦΣ 1956, σ. 3296 και επ. με σχέδιο νόμου που το αναθέτει στη Συνομοσπονδία και στην επιβολή εισφορών και ατελειών.

Ο σχεδιασμός υπογράφεται από τον πρόεδρο Π. Ρούσσο και τον Διευθυντή Ι. Αφεντάκη. Γίνεται απαρίθμηση των βιομηχανιών που θα ιδρυόταν:

1. Εργοστάσιο λιπασμάτων.
2. Κλωστοϋφαντουργίας.
3. Αλευρόμυλοι, μεγάλα μακαρονοποιεία, μεγάλα αρτοποιεία.
4. Εργοστάσια ζαχαρώδους.
5. Κέντρα τυποποιήσεως, κεντρικά αγοραί, κεντρικά λαχαναγοραί.
6. Ελαιοτριβεία, ελαιοδεξαμεναί, ελαιουργεία κλπ.
7. Οινοδεξαμεναί, οινοποιεία, κονιακοποιεία, εργοστάσια σταφίδος.
8. Γαλακτοκομεία, τυροκομεία, κλπ.
9. Πριστηίριο, εργοστάσιον κατεργασίας δασικών προϊόντων κλπ.
10. Αποθήκαι προϊόντων.
11. Δίκτυον ψυκτικών εγκαταστάσεων.

Συνεταιριστικά στελέχη και φίλοι των Συνεταιρισμών σε συγκεντρώσεις της Συνομοσπονδίας

Η βέβαιη κατάληξη τέτοιων σχεδιασμών αναγράφεται στο ίδιο τεύχος της ΦΣ, σ. 3302 όπου σημειώνεται ότι ο «Οικονομικός Ταχυδρόμος» ασχολείται στο φύλλο 23-8-56 με το θέμα και τονίζει «ότι τούτο εμελετήθη παρά του Υπουργού Γεωργίας και παρεπέμφθη εις τριμελή Επιτροπήν εκ των Διοικητών των Τραπεζών Ελλάδος, Εθνικής, Αγροτικής». Και ότι «η τριμελής Επιτροπή απαρτισθείσα τελικώς εκ των κ.κ. Κυρκιλίτη, Φαρμακίδη και Πετροπούλου μελετά ήδη το σχέδιον, δεν φαίνεται όμως ότι θα εγκρίνει και θα συστήσει τούτο. Μεταξύ των κυριοτέρων αντιρρήσεων της Επιτροπής περιλαμβάνεται κυρίως το γεγονός, ότι το σχέδιον αναθέτει εις τους Γεωργικούς Συνεταιρισμούς την επιβολήν εισφοράς και δη κατά την κρίσιν τούτων.» Και ότι η ΑΤΕ θα υποβάλει ίδιον αντισχέδιον διά την δημιουργίαν γεωργικών βιομηχανιών. ΦΣ 1956, σ. 3302.

Οι βιομήχανοι σε αντεπίθεση ζητούν «ίσην μεταχείρισιν». Και βέβαια οι αρμόδιοι υποργοί την δέχονται. Η Συνομοσπονδία διαμαρτύρεται ΦΣ 1956, σ. 3312.

- Προσκλήσεις και αγωνιστικές προκηρύξεις για το Αγροτοσυνεταιριστικό Συνέδριο. Ενέργειες για αθρόα συμμετοχή. Διευκολύνσεις. ΦΣ 1956, σ. 3327.

Παράλληλα συγκαλείται και η Γ.Σ. της Συνομοσπονδίας ΦΣ 1956, σ. 3331. Σύνοδος, εργασίες βλ. ΦΣ 1956, σ. 3394.

- Υπουργική εγκύκλιος για φορολογικά Συνεταιρικών Οργανώσεων «εκτρεπομένων του σκοπού αυτών και ασκούντων εμπορίαν». Διαμαρτυρίες. Επεξήγηση ότι ισχύει ο Νόμος 942/54 (ΦΣ 1956, σ. 3340).

- Συνέρχεται στις 25/11/56 το Πανελλήνιο Αγροτοσυνεταιριστικό Συνέδριο. Όλη η ύλη για το πρωτοφανές σε κινητοποίηση (μετά την 4ην Αυγούστου) Συνέδριο αυτό αναλυτικά στο τεύχος Δεκεμβρίου 1956 με εισηγήσεις προέδρου, Δ/ντού, ομιλίες Υπουργών, Αρχηγών Κομμάτων, αντιπροσώπων, ψήφισμα κλπ. (ΦΣ 1956, σ. 3343 και επόμ.). Μετείχαν άνω των 3.000 αντιπροσώπων, αδιαχώρητο αιθουσών «Ακροπόλ» και «Παλλάς», ασφυκτικός συνωστισμός. Περιγραφή κοσμοσυρροής και ως απάντηση αποστομωτική στους κύκλους των κερδοσκοπών, (όπως γράφει το περιοδικό) «Συναγερμός... πρωτοφανής εις τα χρονικά της χώρας προκάλεσε τεραστίαν εντύπωσιν και έκπληξιν εις τους πολιτικούς κύκλους και την κοινωνίαν... συνέρευσαν διά να ζητήσουν τον καταρτισμόν ενός εθνικού γεωργικού προγράμματος...» (ΦΣ 1956, σ. 3343). Ομιλίες, φωτογραφίες, κατάθεση στεφάνου στο μνημείο Αγνώστου Στρατιώτου, ομιλίες αρχηγών κομμάτων, εκπροσώπων ΑΤΕ, ΟΣΥΓΟ. Εισηγήσεις κατά γεωργικά προϊόντα και θέματα, ψηφίσματα κλπ. για όλα σχεδόν τα οικονομικά, κοινωνικά και γενικότερα θέματα (παρόμοια προς το 1946).

Τα σχετικά με το Συνέδριο καταλαμβάνουν τις σελίδες και του τεύχους Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου 1957 με μηνύματα, υπολοίπους εισηγήσεις, ομιλίες για αγροτικές ασφαλίσεις (Ι. Αφεντάκης) συνεταιριστική νομοθεσία (Π. Χασαπόπουλος), κατανομή εθνικού εισοδήματος και επιβαρύνσεις αγροτών (Ανδρ. Βαρθ.), εκπαίδευση γεωργική (Α. Καγιάς), μόρφωση αγρότιδος (Γ. Ζομπανάκης), αυτοδιοίκηση και αποκέντρωση (Π. Μαχαίριτσας), ομιλία επικριτική του υφυπουργού Γεωργίας Μανέντη με ζωηράν απάντησιν Ι. Αφεντάκη επί πολλών. Επίσης απάντηση του προέδρου Π. Ρούσσου. Δευτερολογίες πολιτικών αρχηγών μετά τις εισηγήσεις.

Ο Αντιπρόεδρος της Κυβερνήσεως Ανδρ. Αποστολίδης δήλωσε ότι θα καταρτίσει Επιτροπή υπό την προεδρία του και συμμετοχή της Συνομοσπονδίας για την μελέτη των πορισμάτων του Συνεδρίου ΦΣ 1957, σ. 3445.

Τα ψηφίσματα Συνεδρίου βλ. στα δύο πολυγραφημένα πολυσέλιδα τεύχη έκδοσης της Συνομοσπονδίας κατά το 1957. Οι ενδιαφερόμενοι για ευρύτερη γνώση των προβλημάτων και των διαφόρων ομιλιών-λύσεων πρέπει να τα μελετήσουν στην παραπάνω πηγή τους. Αναλυτικά βλ. και στο Υποκεφ. Η.

- Νέες προσπάθειες του Θ. Τζωρτζάκη (με αφορμή και την ύλη του Αγροτο-συνεταιριστικού Συνεδρίου που ελάχιστα αναφέρθηκε στα Οργανωτικά και άλλα βασικά συνεταιριστικά) για καλύτερη οργάνωση της Συνομοσπονδίας στα βασικά της συνεταιριστικά καθήκοντα. Πέρα από όσα σημείωσε στο Σ. Απριλίου 1956, αναφέρεται στις εργασίες του Αγροτοσυνεταιριστικού Συνεδρίου και επανέρχεται στην ανάγκη της συστηματικής επικοινωνίας του Κέντρου και των περιφερειών (Σ. 1957, σ. 41).

Ο αγώνας αυτός για τα οργανωτικά (στα σημεία εκείνα που όχι απλώς υστερεί αλλά πάσχει στην κορυφή της η αγροτική συνεταιριστική κίνηση), για το δημοκρατικό συνεταιριστικό συντονισμό, την οργανική επικοινωνία μεταξύ των Διοικήσεων των Κεντρικών Οργανώσεων (συζήτηση, σχεδιασμός, πρόγραμμα) συνεχίζεται. Επανέρχεται διατυπώνει και πάλι ήρεμα και δημοσιεύει τις σκέψεις του στο Σ. 1958, σ. 41, ώστε να γίνουν κάποτε συνείδηση από την Ηγεσία των Κεντρικών Οργανώσεων.

- Η ΦΣ 1957, σ. 3447 δημοσιεύει την ομιλία του Βασιλέως Παύλου στην Ανωτάτη Εμπορική (κατά την τελετή ανακηρύξεως του σε επίτιμο Διδάκτορα της) και συνδέει το κοινωνικόν περιεχόμενον της με τις αποφάσεις του Αγροτοσυνεταιριστικού Συνεδρίου.

- Το έργο του Συνεργατισμού κατά το 1957 και οι προοπτικές δράσεως για το 1958 παρουσιάζονται στη ΦΣ 1957, σ. 3563. Τα προβλήματα που μας παρουσιάζει για το 1958 βλ. ΦΣ 1958, σ. 3588 (αθλιότης οικονομική μετά από την αφθονία της παραγωγής).

- Φορολογικά: Υπόμνημα της Συνομοσπονδίας για το νομοσχέδιο φορολογίας νομικών προσώπων (ΦΣ 1958, σ. 3589). Αναλυτικό, πολύ διαφωτιστικό και χρήσιμο κείμενο.

- Σχέδιο ιδρύσεως Οργανισμού εξαγωγής νωπών αγροτικών προϊόντων από Εθνικήν-Αθηνών και Αγροτικήν. Διαμαρτυρία Συνομοσπονδίας. Σύσκεψη βλ. ΦΣ 1958, σ. 3601. Αναλυτική εισήγηση Ι. Αφεντάκη, σ. 3602, 3636. Ο Δ/ντής Α.Τ.Ε. Χρ. Βασματζίδης κρίνει ότι είναι ασύμφορος διά τους αγρότας η ίδρυση του παραπάνω μονοπωλίου εξαγωγής νωπών γεωργικών προϊόντων. Σειρά σοβαρών επιχειρημάτων σε κείμενο του ΦΣ 1958, σ. 627.

- Διαμάχη απόψεων - ενεργειών μεταξύ Συνομοσπονδίας, Τραπεζής Ελλάδος, Κυβερνήσεως για το σιτικό και ευρύτερα για τα εισοδήματα των αγροτών ΦΣ 1958, σ. 3684 και επόμ.

- Η Συνομοσπονδία εμφανίζει από το περιοδικό της την αγροτική πολιτική σε διάφορες χώρες ΦΣ 1958, σ. 3732 επόμ. Πολύ ενδιαφέροντα επίσημα κείμενα για Αυστρία, Γερμανία, Η.Π.Α., Ευρώπη ΦΣ 1959, σ. 18.

- Βασικές απόψεις της για την εκβιομηχάνιση ΦΣ 1958, σ. 3779.

- Η ΓΣ της Συνομοσπονδίας του 1958. (Βλ. ΦΣ 1958, σ. 3781). Αναλυτικά βλ. όλο το τεύχος Δεκ. 1958, σ. 3859-3966. Παρουσίες, ομιλίες, φωτογραφίες κλπ. για όλα τα αγροτικά προβλήματα. Βλ. και Δ/ΑΤΕ 1959, τ. 106 όπου και η ομιλία Διοικητού Α.Τ.Ε. Ν. Χριστοδούλου.

- Το 1958 η Συνομοσπονδία μετέχει στο Κεφάλαιο ίδρυσης Συνεταιριστικής Εταιρείας Τυπογραφικών και Εκδοτικών Εργασιών (με την Κ.Υ.Δ.Ε.Π., Σ.Ε.Κ.Ε., Σ.Π.Ε.) με ευρύτατη διατύπωση του αντικειμένου της - εργασιών στο καταστατικό. Καλούνται από τη Συνομοσπονδία σε συμμετοχή και οι άλλες Συνεταιριστικές Οργανώσεις για αύξηση του κεφαλαίου (Σ. 1958, σ. 168).

- Η Συνομοσπονδία προβάλλει και πάλι το πρόβλημα της ασφάλισης της παραγωγής για τον κίνδυνο από θεομηνίες (βλ. ΦΣ 1959, τ. 2, σ. 1).

- Μεγάλη προσπάθεια στην οποία μετέχει (ή μάλλον κινεί) η Συνομοσπονδία για προώθηση της εξαγωγής των γεωργικών προϊόντων στη γερμανική αγορά. Κυβερνητική γεωργική Επιτροπή (από τον πρόεδρο της Συνομοσπονδίας Π. Ρούσσο, τον τεχνικό Σύμβουλο του Προέδρου της Κυβερνήσεως Α. Γκούμα, και τον Δ/ντή Α.Τ.Ε. Χρ. Βασματζίδη) επισκέπτεται και μελετά την αγορά Γερμανίας, υποβάλλει λεπτομερή έκθεση. Συνέρχεται στη συνέχεια μεγάλη ειδική Σύσκεψη, με τον Πρωθυπουργόν, Υπουργούς, και όλους τους αρμοδίους και ενδιαφερομένους. Αποφασίζονται βασικά μέτρα. Αναπτύσσεται διαμάχη μεταξύ εμποροβιομηχανικών κύκλων και Συνεταιρικών Οργανώσεων. (Σ. 1959, σ. 30).

- Τα φλέγοντα ζητήματα της παραγωγής των γεωργικών προϊόντων προβάλλει η Συνομοσπονδία στη Θεσ/νίκη τον Σεπτέμβριο 1959. Η κρατική πολιτική προστασίας δεν ικανοποιεί τους παραγωγούς. Θα συγκληθούν συνέδρια (ΦΣ 1959, τ. 10, σ. 3). Ανακοινώσεις Κυβερνήσεως για αναδιάρθρωση καλλιεργειών βάμβακος - οπωροκηπευτικών και της κτηνοτροφίας.

- Στις 19 Σεπτεμβρίου 1959 ο Δ/ντής Ι. Αφεντάκης υποβάλλει στον Πρόεδρο Δ.Σ. την παραίτηση του λόγω μη υιοθέτησης εισηγήσεων του «υπό ενίων μελών του Δ.Σ. ίνα δημιουργηθούν κίνητρα δια μιαν νέαν εξόρμησιν αυτής προς αναδιοργάνωσιν των Συνεταιρικών Οργανώσεων ήτις είναι επιβεβλημένη σήμερα, με την ανάμιξιν των Οργανώσεων εις όλους τους τομείς της οικονομίας, εις παντός είδους εργασίας και με τα νέα καθήκοντα τα οποία θα επωμισθούν αι Οργανώσεις λόγω της εισόδου της χώρας εις ευρύτερους οικονομικούς συνασπισμούς, αλλά και δι' αυτήν ταύτην την οργάνωσιν της Συνομοσπονδίας...».

Η παραίτηση δεν έγινε δεκτή.

- Αξιόλογο θεωρητικό συνεταιριστικό κείμενο σχετικό με τις «Σχέσεις μεταξύ Συνεταιρικών Οργανώσεων» διεθνικά και εθνικά, του Γεωρ. Μουσούρη, δημοσιεύεται στο περιοδικό Σ. 1959, σ. 105 και 117.

Το κείμενο εξετάζει (θεωρητικά και από την εφαρμογή) παραδείγματα συνεταιριστικών σχέσεων επί εθνικού επιπέδου σε άλλες χώρες, συνεταιριστικών σχέσεων επί διεθνούς επιπέδου, τη φύση, τα πλεονεκτήματα και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των συνεταιριστικών σχέσεων. Δίνει εικόνες εφαρμογής σε άλλες χώρες αλλά είναι πολύ ενδιαφέρον και για την Ελλάδα όπου - ουσιαστικά - δεν υπάρχει τέτοια συνεργασία.

- Καταρτίζεται από την Κυβέρνηση σχέδιο Ν.Δ. περί ελέγχου του εξαγωγικού εμπορίου. Η Συνομοσπονδία διαμαρτύρεται ζωηρά. (Σ. 1959, σ. 123). Αλλά παρά τις διαμαρτυρίες και υποδείξεις της Συνομοσπονδίας, το Ν.Δ. ψηφίζεται όπως

κατατέθηκε από την Κυβέρνηση. Προβλέπεται ότι θα προκύψουν νέες δυσχέρειες στην προσπάθεια των Γεωργ. Συνεταιριστικών Οργανώσεων για την εξαγωγή των γεωργικών προϊόντων (Σ. 1959, σ. 140).

- Η Γ.Σ. της Συνομοσπονδίας του 1959, συνέρχεται στις 20 Δεκεμβρίου 1959 στα Γραφεία της. Θέματα «υπηρεσιακά» και η προστασία των αγροτικών προϊόντων και αγροτικών πληθυσμών». (Σ. 1959, σ. 165 και ΦΣ 1959, τ. 12, σ. 3). Το τελευταίο θέμα συζητήθηκε (μετά από αναβολή) στις 18/2/1960 οπότε αποφασίστηκαν και ζητούνται (κυρίως):

1) Να καθιερωθεί ο θεσμός της ενιαίας διαχείρισεως των αγροτικών προϊόντων. Απόφαση να συγκληθεί Πανελλήνιο Συνεταιριστικό Συνέδριο για ριζική αντιμετώπιση του ζητήματος αν έως το τέλος Απριλίου δεν εκδηλωθούν οι Κυβερνητικές αποφάσεις για τη ρύθμιση της προστασίας της γεωργικής παραγωγής με την καθιέρωση του θεσμού της «ενιαίας διαχείρισεως».

2) Να αντιμετωπισθούν από κοινού οι κοινωνικές ασφάλισεις των αγροτών και η ασφάλιση των γεωργικών προϊόντων. Να ιδρυθεί γι' αυτό Κεντρική Συνεταιριστική Οργάνωση Ασφαλειών Υπαίθρου με συμμετοχή και της Α.Τ.Ε. και να χρησιμοποιηθούν οι Συνεταιριστικές Οργανώσεις σαν τοπικά όργανα. (Σ. 1960, σ. 29).

- Επιδιώξεις αγροτικού κόσμου. Η Συνομοσπονδία για το 1960 (ΦΣ 1960, τ. 1, σ. 1 και τ. 2, σ. 85). Εργασία για όλους, προστασία κατά θεομηνιών, ικανοποιητικές τιμές, κοινωνικές ασφάλισεις.

- Η αγροτική πολιτική στην Ιρλανδία (ΦΣ 1960, τ. 1, σ. 22), στην Ολλανδία (ΦΣ 1960, τ. 3, σ. 123), στην Νορβηγία (ΦΣ 1960, τ. 4, σ. 169) προβάλλεται από τη Συνομοσπονδία για στήριξη των αιτημάτων της.

- Επιμονή της Συνομοσπονδίας για κοινωνική ασφάλιση αγροτών και ισότητα όρων κοινωνικής πολιτικής (βλ. ΦΣ 1960, σ. 181, 222, 224, 235, 333 με απαντήσεις και σε όργανα εμποροβιομηχάνων).

- Στο παραπάνω θέμα της ενιαίας διαχείρισεως των γεωργικών προϊόντων δόθηκε πραγματική μάχη μεταξύ Συνομοσπονδίας και Τράπεζας της Ελλάδος. Δηλώσεις, απαντήσεις κλπ. (ΦΣ 1960, τ. 5, σ. 195, 222, 224, 235, 333. Και απαντήσεις σε όργανα εμποροβιομηχάνων).

- Σχετικά με την Συνομοσπονδία και τις Κεντρικές Οικονομικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις γύρω στο 1960 γράφει τις απόψεις του ο Ι. Τσουδερός στο βιβλίο του. (σ. 100 επόμ.).

- Η Συνέλευση του 1960 έγινε στις 15-18/12/1960 στο θέατρο «Μουσούρη» με εκπροσώπηση της Κυβερνήσεως, πολιτικών κλπ. Μετά τα «υπηρεσιακά» τακτικά θέματα, ασχολήθηκε με τα γενικότερα, όπως το νομοσχέδιο που κατατέθηκε στη Βουλή για τις κοινωνικές ασφάλισεις των αγροτών, τις ασφάλισεις των γεωργικών προϊόντων, την ενίσχυση των πληγέντων από θεομηνίες, τη ρύθμιση των χρεών (βλ. Σ. 1960, σ. 172 και αναλυτικά Σ. 1961, σ. 13, όπου και περιλήψη ομιλιών Υπουργού Γεωργίας Κ. Αδαμόπουλου και Προέδρου Συνομοσπονδίας Π. Ρούσσου, Δ/ντή Ι. Αφεντάκη, Διοικητού Α.Τ.Ε. Ν. Χριστοδούλου).

- Διεκδικήσεις: νέου εργοστασίου φωσφορικών λιπασμάτων (ΦΣ 1960, σ. 297), για νωπά και Ν. ΑΓΡΕΞ (ΦΣ 1960, σ. 302), για εξηλεκτρισμό υπαίθρου (ΦΣ 1960, σ. 310).

- Η Γ.Σ. του 1960. Αναλυτικά ΦΣ 1960, σ. 432, 480.

- Μήνυμα Συνομοσπονδίας για το 1961. ΦΣ 1960, σ. 465.

- Τα 25 χρόνια της Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών:

Με τη συμπλήρωση 25 χρόνων αφότου ιδρύθηκε η Συνομοσπονδία που άρχισε να λειτουργεί στις 4 Μαρτίου 1935, «Ο Συνεταιριστής», για να τιμήσει το γεγονός αυτό και για να ενημερώσει τους νεότερους συνεταιριστές (και εμείς τους νεότερους σημερινούς και τους αυριανούς), αναφορικά με τις μακρόχρονες προσπάθειες που έγιναν για την ίδρυση της Συνομοσπονδίας, αναδημοσιεύει τα παλαιά σχετικά ειδησεογραφικά κείμενά του:

1) «Ίδρυσις Πανελληνίου Συνομοσπονδίας Γεωργικών Συνεταιρισμών» (Σ. 1935, τ. 1, βλ. Σ. 1960, σ. 33).

2) «Η Πανελλήνιος Συνομοσπονδία Γεωργικών Συνεταιρισμών» (στο Σ. 1935, τ. 2., Σ. 1960, σ. 34).

Υπάρχει σε αυτά όλο το επίσημο ιστορικό της ιδρύσεως, αρχή από το 1919, οι δυσκολίες, η μορφή, τα πρόσωπα, η πρώτη Συνομοσπονδία του 1922, η περιπλάνηση της «μεταξύ ποικίλων κατευθύνσεων όχι πάντοτε εντελώς συνεταιριστικών», η αδράνεια της, οι νέες προσπάθειες έως την ίδρυση της νέας το 1935. (Βλ. αναλυτικά στο Β' τόμο μας).

3) Το ρεπορτάζ-κείμενο Τ. Χασαπόπουλου στο περιοδικό Σ. 1935, τ. 2/3, για την πρώτη Γενική Συνέλευσή της, τον Μάρτιο 1935 μέσα στην ανωμαλία του διχαστικού στρατιωτικού κινήματος Μαρτίου 1935. (Σ. 1960, σ. 37).

- Η προστασία των αγροτικών προϊόντων με θεσμό «ενιαίας διαχείρισης»

Απόψεις της Συνομοσπονδίας για την προστασία των αγροτικών προϊόντων και την οργάνωση της εμπορίας τους σε σχέση με όσα υποστηρίζονται στην έκθεση του Διοικητή της Τραπεζής Ελλάδος (29/4/1960), διατυπώνει η Συνομοσπονδία (Σ. 1960, σ. 29 και 93) και υποστηρίζει το θεσμό των «ενιαίων διαχειρίσεων» με τα επιχειρήματά της, που αναπτύσσονται και στο Σ. 1960, σ. 93-94. (Βλ. και τις κινητοποιήσεις σε προηγ. σελίδες. Και ΦΣ 1960, σ. 222 και 224, 333)

Η Κ.Υ.Δ.Ε.Π.

- Βλ. σχετικά και Υποκεφ. Η για τα σιτηρά, βάμβακα, ρύζι και τα άλλα προϊόντα που διαχειρίζεται.

- Κατά την περίοδο 1956-1960 εξακολουθεί τις εργασίες της η πρώτη Κεντρική οικονομική συνεταιριστική Οργάνωση στον αγροτικό χώρο (με νομική μορφή Κοινοπραξίας Ενώσεων) μετά τον βαθμιαίο αποχωρισμό των εργασιών οι οποίες έχουν περιέλθει σε ειδικές κεντρικές Οργανώσεις Σ.Ε.Κ.Ε., Σ.Π.Ε., Ελαιουργική, κλπ. Και είναι η οργάνωση που συνεργάζεται αρκετά στενά για τη συνεταιριστική ανάπτυξη με τη Συνομοσπονδία με κοινές (κατά κάποιο τρόπο) Διοικήσεις.

Ειδικεύεται κυρίως στις εργασίες των δημητριακών, του βάμβακος και σε νέες που δεν έχουν κεντρικό όργανο, σε συνεργασία με τις ενδιαφερόμενες συνεταιριστικές Οργανώσεις (κυρίως τις τοπικές Ενώσεις). Για το λόγο αυτό συνεξετάζονται εδώ, στις σελίδες της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. και τα σχετικά με τα γεωργικά προϊόντα (των δημητριακών, του βάμβακος και των άλλων που διαχειρίζεται) σε ότι αφορά τις προσπάθειες για τη λήψη των κατάλληλων κάθε φορά Κυβερνητικών μέτρων - τιμών ασφαλείας κλπ. - και τη διεξαγωγή των συγκεντρώσεων (κυρίως για λογαριασμό του Κράτους αλλά και για λογαριασμό των Ενώσεων και παραγωγών). Βλ. και στο Υποκ. Η.

- Κατά το 1956, σε κείμενο - ομιλία του Κ. Ρουμπέν στους νέους Επόπτες γίνεται αναδρομή στο σχετικό με την Κ.Υ.Δ.Ε.Π. υλικό. (Σ. 1956, σ. 127).

- Για τα κεφάλαια και τις εργασίες της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. κατά το 1956, βλ. στο Υποκεφ. Γ' και Δ/ΑΤΕ 1958, τ. 102.

- Για τα κυβερνητικά μέτρα σχετικά με το ρύζι και τα αιτήματα των παραγωγών βλ. Σ. 1956, σ. 149.

- Για τις σιταποθήκες Κ.Ε.Π.Ε.Σ. και Κ.Υ.Δ.Ε.Π. βλ. αναλυτικά στοιχεία κατά τόπους και έτη σε κείμενο Ι. Κανέλλου Δ/ΑΤΕ 1956, τ. 93.

- Στοιχεία (από τον Απολογισμό της Α.Τ.Ε.) για τις εργασίες των Συνεταιριστικών Οργανώσεων γενικά και τις εργασίες της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. βλ. Σ. 1957, σ. 90.

- Στοιχεία για τα αιτήματα των βαμβακοπαραγωγών (μεταξύ των οποίων η χρησιμοποίηση και η χρηματοδότηση της Κ.Υ.Δ.Ε.Π.) και τα κυβερνητικά μέτρα 1957, βλ. Σ. 1957, σ. 153.

- Για τη σημασία της βαμβακοκαλλιέργειας στην Ελλάδα και τη συμβολή των Συνεταιριστικών Οργανώσεων για την εξυπηρέτηση του κλάδου βλ. κείμενο Ηλ. Χριστόπουλου στο Σ. 1958, σ. 5, όπου ενδιαφέροντα στοιχεία. Παρόλες τις δυσκολίες και την έλλειψη κατάλληλου κρατικού προγράμματος οι Ενώσεις Συνεταιρισμών σε συνεργασία με την ΠΑ.ΣΕ.ΓΕ.Σ., Κ.Υ.Δ.Ε.Π. και Α.Τ.Ε. πέτυχαν να εγκαταστήσουν 22 σύγχρονα συνεταιρικά εκκοκιστήρια με 45 εκκοκιστικές μηχανές των 80 και 90 πριονίων και με δυναμικότητα 480 δέματα των 250 κιλών το σπάωρο. Από τα συνεταιρικά εκκοκιστήρια ελέγχεται το 30% της βαμβακοπαραγωγής, ώστε να διατίθεται εκκοκισμένο (με μικρότερη εκμετάλλευση του παραγωγού από όταν το διαθέτει σύσπορο).

Η Ένωση Λεβαδείας ίδρυσε και Σπορελαιουργείο που μπορεί να κατεργάζεται 20 τόννους μπαμπακόσπορου το 24ωρο.

Η Κ.Υ.Δ.Ε.Π. αποφάσισε να προμηθευτεί και να εγκαταστήσει ειδικά πιεστήρια με υψηλή πίεση για διευκόλυνση της εξαγωγής (1 στη Θεσσαλονίκη και 1 στον Πειραιά).

Στον τομέα της εξαγωγής, για την προστασία των τιμών με συγκεντρώσεις για λογαριασμό των παραγωγών ή και για λογαριασμό της, για την φροντίδα για το σπόρο και άλλα μέτρα βλ. το κείμενο του Ηλ. Χριστόπουλου όπου και χαρακτηριστικός στατιστικός πίνακας που δείχνει και τον πρωτοποριακό ρόλο της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. στις εξαγωγές βάμβακος.

Εσοδία	Συγκέντρωση Κ.Υ.Δ.Ε.Π.		Εξαγωγές εκκοκισμένου βάμβακος		
	Τόννοι	Ποσοστό συνόλου	Σύνολο εξαγωγών	Εξαγωγές Κ.Υ.Δ.Ε.Π.	Ποσοστό ΚΥΔΕΠ %
1950	6.530	25,10	3.209	3.209	100
1951	5.382	19,22	5.782	5.382	93
1952	3.705	15,43	2.322	1.149	49,5
1953	4.573	15,24	6.303	1.328	21
1954	5.535	13,50	16.300	4.184	25,7
1955	9.250	15,33	38.500	7.167	18,7
1956	1.402	2,70	31.195	1.125	3,6

Η εξέλιξη είναι ανάλογη με τα κάθε χρόνο κυβερνητικά μέτρα.

- Για τη Γ.Σ. της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. το 1958, βλ. Σ. 1958, σ. 69 και ΦΣ σ. 3635, 3781 αναλυτικά και Δ/ΑΤΕ 1959, τ. 106 όπου και η ομιλία του Διοικητού Α.Τ.Ε. Στοιχεία από εργασίες έδωσε ο Δ/ντής Δημ. Μακρόπουλος για συγκέντρωση σταριού 500.000 τόν., σπόρων δημητριακών και ψυχανθών 30.000 τόν., χαρούπια, ρύζι, πατάτα, βαμβάκι. Για κατασκευή νέων αποθηκευτικών χώρων. Διαθέτει αποθήκες 64.000 τόν. στον Πειραιά, Ελευσίνα, Θεσσαλονίκη. Προχώρησε η μελέτη για εργοστάσιο συνθετικών ζωοτροφών και για σιλό στον Πειραιά, Θεσσαλονίκη, Βόλο.

Εκδίδει 15ήμερο Δελτίο Πληροφοριών.

Νέα μέλη στο Διοικητικό Συμβούλιο οι Θ. Μπόζας (Βόλου) και Γ. Γεωργούλης (Κατερίνης) σε αντικατάσταση εξερχομένων.

Νέα σύνθεση του Δ.Σ., η ακόλουθη:

Π. Ρούσσος (πρόεδρος), Αθ. Μανσόλας και Ι. Ιωαννίδης (αντιπρόεδροι). Στην εκτελεστική Επιτροπή μετέχουν Π. Νταής, Αναστ. Μπάρλος, Α. Μιχαηλίδης, Ι. Διαμαντόπουλος (Σ. 1958, σ. 70).

- Η σιτοπαραγωγή 1958, τα αιτήματα των παραγωγών, τα κρατικά μέτρα. (Σ. 1958, σ. 86).

- Η Κ.Υ.Δ.Ε.Π. και το έργο της. Αναλυτικό κείμενο του δικηγόρου, υποδιευθυντή της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. Ευαγ. Κωσταπάνου (Σ. 1958, σ. 89).

- Συνεταιριστικές Οργανώσεις και αξιοποίηση του χαρουπιού. Συνεργασία των Ενώσεων (κυρίως Κρήτης) με Κ.Υ.Δ.Ε.Π. για τη συνεταιριστική διαχείριση χαρουπιού εδώ και 11 χρόνια. Αναλυτικό κείμενο με στοιχεία, υποδείξεις, δραστηριότητες κλπ. του Σταμ. Φραγκιαδάκη Σ. 1958, σ. 117 και 137.

Η Γ.Σ. της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. 1958. Νέος Δ/ντής ο Αγ. Περσείδης και Υποδιευθυντής ο Ευστ. Θεολόγος. Νέο Διοικητικό Συμβούλιο: Γεωργ. Γεωργούλης (Αντιπρόεδρος), Ευρ. Γκερλιώτης, Ιωάν. Ιωαννίδης (Αντιπρόεδρος), Α. Μανιάτης, Ν. Μανιακουδάκης,

Αθ. Μανσόλας, Αν. Μπάρολος, Θεοδ. Μπόζας, Λεων. Μιχαηλίδης, Π. Παπαναγιώτου, Β. Τσαμαδός, Ι. Ψωμάς. Μετέχει από τη Συνομοσπονδία ο Πρόεδρος της Π. Ρούσσος που εκλέχτηκε και ως Πρόεδρος της Κ.Υ.Δ.Ε.Π.

Στο Εποπτικό οι Στ. Αυλακιώτης (Αναπλ. Προϊστ.), Ανδρ. Δήμας, Γεωργ. Μαρτάκης, Θ. Ξανθόπουλος (Προϊστάμενος), Γεωργ. Σαββίδης.

Αντιπρόσωποι της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. στη Συνομοσπονδία ο Ιωάν. Εμμανουήλ με αναπληρωτή Ν. Ζεϊμπέκη.

- Αιτήματα παραγωγών και κυβερνητικά (αρνητικά και θετικά) μέτρα σιτοπαραγωγής 1959. Κείμενο Π. Ζαφειρίδη Σ. 1959, σ. 76.

- Η ενιαία διαχείρισις των γεωμήλων της εαρινής εσοδ. 1959 με βάση τον Ν. 3953/1959. Ανάθεση στην Κ.Υ.Δ.Ε.Π. και τις εντολοδόχους της οργανώσεις. Πλεόνασμα 100.000 τόν. Τα μέτρα για την αντιμετώπιση (αναλυτικά) με κλιμάκωση συγκομιδής, παρακράτημα, εξαγωγές, τρόποι διάθεσης στο εσωτερικό, κλπ. Σχετικά στοιχεία Σ. 1959, σ. 107. Συμπληρωματικά μέτρα Σ. 1959, σ. 141.

- Η δραστηριότητα 1958 και 1959. Αναλυτικά ΦΣ 1960, σ. 258.

- Η συμβολή της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. και των Συνεταιρικών Οργανώσεων γενικότερα στη συστηματική οργάνωση της προμηθείας πατατόσπορου εσωτερικού και εξωτερικού και την ανάπτυξη της πατατοκαλλιέργειας. Βλ. αναλυτική έκθεση σε κείμενο Ι. Δημόπουλου με υπόδειξη κρατικών κλπ. μέτρων για καλύτερη απόδοση Σ. 1960, σ. 107.

- Τα μέτρα προστασίας της σιτοπαραγωγής 1960. (Σ. 1960, σ. 117 και ΦΣ 1960, σ. 277).

- Η 12η Γενική Συνέλευση της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. του 1960. Τροποποίηση καταστατικού, εξουσιοδότηση για σύναψη δανείου κατασκευής εργοστασίου συνθέτων ζωοτροφών, ανανέωση μερική Διοικ. Συμβ. με εκλογή Αθ. Μανσόλα (Αταλάντης), Ιωάν. Ιωαννίδη (Κοζάνης), Λεων. Μιχαηλίδη (Σερρών) Γεωργ. Γεωργούλη (Κατερίνης).

- Υποστήριξη χαρουποπαραγωγών Κρήτης, για το άνοιγμα της διαχείρισεως 1957.

- Σιτικά μέτρα. (Σ. 1960, σ. 118).

- Η βαμβακοπαραγωγή 1960, σύσκεψη για τα μέτρα, ενέργειες για προστασία βαμβακοπαραγωγής, χορήγηση αδειών ιδρύσεως εκκκομιστηρίων, ρύθμιση χρεών εκκκομιστηρίων από σχέδιο Μάρσαλ. (Σ. 1960, σ. 134).

- Τα μέτρα προστασίας ορυζοπαραγωγής. (Βλ. Σ. 1960, σ. 134).

Σχετικά με τα παραπάνω προβλήματα βλ. και στο Υποκεφ. Η.

Η Σ.Ε.Κ.Ε.

- Βλ. και στο Υποκεφ. Η' για καπνικά προβλήματα.
- Σε υψηλό επίπεδο η δραστηριότητα της Σ.Ε.Κ.Ε. την περίοδο αυτή για τη στήριξη
- με παρεμβατικά μέτρα σταθερής εμβέλειας - του εισοδήματος των καπνοπαραγωγών.
 - Τον 10ο ισολογισμό Σ.Ε.Κ.Ε. 30/4/1956, βλ. Σ. 1956, σ. 150.
 - Η Σ.Ε.Κ.Ε. ως παράγων εξυγίανσης και πρόοδου της καπνικής οικονομίας. Κείμενο Βασ. Ιλαντζή. Η αληθινή μορφή της. Βασικές διευκρινήσεις για την μορφή και το όλο έργο της. ΦΣ 1956, σ. 3331.
 - Η Γενική Συνέλευση του 1956. Συμμετοχή όλων των Συνεταιρισμών Οργανώσεων μελών της. Εισήγηση Γεν. Δ/ντή Β. Ιλαντζή «με τη σαφήνεια και τη στοχαστικότητα που τον χαρακτηρίζουν και με το βαθύ συνεταιριστικό παλμό που εμπνέει». Αγορά κατά την εσοδ. 1955, 2.550.000 οκάδες για λογαριασμό της και 2.650.000 οκ. για λογαριασμό Δημοσίου. Στοιχεία από τις επιτυχημένες εξαγωγές της. Κατά την περίοδο 1955/56 διέθεσε 4.654.000 χ/μα καπνού αξίας 215 εκατ. δρχ. Στις Ανατολικές χώρες κάλυψε το 48% της συνολικής εκεί εξαγωγής, άθλος αν ληφθούν υπ' όψιν οι πολύπλοκοι οικονομικοί και εμπορικοί συνδιασμοί, που πρέπει να γίνουν για να πραγματοποιούνται εξαγωγές με τα συστήματα των ιδιωτικών διμερών και τριγωνικών ανταλλαγών που εφάρμοσε η Σ.Ε.Κ.Ε. για τις εκεί εξαγωγές της.
 - Η γενικότερη κοινωνική προσφορά της. Το 1956 περισσότεροι από 70 φτωχοί αγροτόπαιδες φοιτούν με έξοδα της Σ.Ε.Κ.Ε. σε Πανεπιστημιακές Σχολές. (Βλ. ΦΣ 1957, σ. 3419 για εργασίες και πρόοδο).
 - Επισήμανση για έλλειψη των κεφαλαίων που χρειάζονται για τις εργασίες της και για το γεγονός ότι «το Κράτος δεν δείχνει την κατανόηση που πρέπει για μια Οργάνωση που συνταιριάζει την πολιτική και τις επιδιώξεις της στο γενικότερο συμφέρον του καπνού και της εθνικής οικονομίας». Σ. 1956, σ. 172.
- Για τα κεφάλαια και τις εργασίες της Σ.Ε.Κ.Ε. το 1956, βλ. Δ/ΑΤΕ 1958, τ. 102.
 - Οι υπότροφοι της Σ.Ε.Κ.Ε. Θεσμός που καθιερώθηκε από τα πρώτα χρόνια της λειτουργίας της. (1949). Οικοτροφείο σπουδαστών στην Αθήνα, με 40 σπουδαστές Ανωτ. Εμπορικής και αργότερα και στη Θεσσαλονίκη που εξυπηρετεί 75 σπουδαστές κλπ. Το 1957 το σύνολο σπουδαστών περίπου 100. Ήδη αποφοίτησαν 15 που εργάζονται στη Σ.Ε.Κ.Ε. για συμπλήρωση πρακτικής μόρφωσης. Βλ. ομιλία Β. Ιλαντζή στη Θεσσαλονίκη για τη Σ.Ε.Κ.Ε. και το θεσμό των υποτροφιών Σ. 1957, σ. 37 και ΦΣ 1957, σ. 3441.
 - Αναλυτική καπνική επισκόπηση (με στοιχεία) για παραγωγή, εξαγωγές, κατανάλωση, διεθνικά. Ελληνική κατάσταση και μέτρα, ρόλος Σ.Ε.Κ.Ε. - Γενικότερες εισηγήσεις. Κείμενο Μιλτ. Τζανιδή στο Σ. 1957, σ. 52. Νεότερη αναλυτική επισκόπηση και στο Σ. 1958, σ. 1 από τον ίδιο.
 - Τα 10 χρόνια της Σ.Ε.Κ.Ε. Εορτασμός με ευρύτερη συμμετοχή. Ομιλίες Παν. Ρούσσου, (Προέδρου Συνομοσπονδίας και Κ.Υ.Δ.Ε.Π.), Ιωάν. Αφεντάκη (Δ/ντή Συνομοσπονδίας και Προέδρου Δ.Σ. της Σ.Ε.Κ.Ε.), Βασ. Ιλαντζή (Γεν. Δ/ντή Σ.Ε.Κ.Ε. από την ίδρυσή της), Δ. Εξάρχου (Προέδρου Ε.Γ.Σ. Σεργρών, από μέρους συνεταιρισμένου καπνοπαραγωγικού κόσμου), Κ. Λεμονιδή (εκ μέρους των υποτρόφων

Περίοδος 1956/1960. Υποκεφ. ΣΤ/1: Η Σ.Ε.Κ.Ε.

Ο βασικός δημιουργός της ΣΕΚΕ (με τον Αλ. Μπαλτατζή), σεμνός συνεταιριστής Βασ. Πλαντζής (Γενικός Διευθυντής της από την ίδρυση).

Νικ. Κολύμβας, από τα βασικά διευθυντικά στελέχη της ΣΕΚΕ (Αναπληρωτ. Γεν. Διευθυντής)

της Σ.Ε.Κ.Ε.). Βλ. Σ. 1957, σ. 137. Ολόκληρη την αναλυτική ομιλία του Β. Πλαντζή βλ. Σ. 1957, σ. 138. Και ΦΣ 1957, σ. 3549 με ομιλίες, φωτογραφίες, κλπ. Και Δ/ΑΤΕ 1957, τ. 99, με αξιολογες πληροφορίες και κείμενο Βασ. Πλαντζή.

- Αναλυτική έκδοση «Ο Ελληνικός Καπνός και τα δεκάχρονα της Σ.Ε.Κ.Ε.» με επιμέλεια Μιλτ. Τζανίδη, παρουσίασή της αναλυτικά στο Σ. 1957, σ. 110 με πλούσια στοιχεία.

- Η 11η Γεν. Συνέλευση της Σ.Ε.Κ.Ε. Στοιχεία από τις αξιολογες εργασίες. Παρεμβατική πολιτική της για διατήρηση κανονικών τιμών, έλλειψη απαιτούμενων κεφαλαίων, δυσκολίες στη χρηματοδότηση της και στις εξαγωγές στις Ανατολικές χώρες. Τροποποίηση του καταστατικού με διεύρυνση των σκοπών της για ανάπτυξη ανταλλαγών. Ορισμός Ν. Κολύμβα ως Αναπλ. Γεν. Δ/τή για την πολύτιμη συμβολή του στην επιτυχή διεξαγωγή του έργου της Σ.Ε.Κ.Ε. (Σ. 1957, σ. 153). Ισολογισμός της με αναπροσαρμογή των παλιών στοιχείων κλπ., σύμφωνα με Δ/μα 14/27.11.1957, βλ. Σ. 1957, σ. 154.

- Αναλυτικό ιστορικό κείμενο με στοιχεία για την προστατευτική οργάνωση του καπνού, αρχικά (το 1926) με τα Γραφεία Προστασίας Καπνού Θεσσαλονίκης, Καβάλας, Βόλου και με Σύνδεσμο τους. Προτάσεις καπνοπαραγωγών για ίδρυση Καπνικού Οργανισμού. Το 1938 σύσταση (με Α.Ν. 1059) της Ανώτατης Επιτροπής Καπνού και της Ένωσης Γραφείων Προστασίας Ελληνικού Καπνού με 4ο γραφείο στο Αργίριο. Ακολούθησαν οι νόμοι 621 και 622 του 1945, η προαιρετική συγκέντρωση των καπνών εσοδ. 1945, νέος νόμος 1053 του 1946 με αρμοδιότητες Αυτόνομου Οργανισμού Ελληνικού Καπνού (του 1942) και αύξηση αντιπροσώπων καπνοπαραγωγών στο Δ.Σ. Ακολουθεί Α.Ν. 1666 του 1951 για Κυβερνητική Επιτροπή Καπνού, μείωση των αντιπροσώπων των Καπνοπαραγωγών στο Δ.Σ., με πρωτόκουστο όρο «να είναι οι αντιπρόσωποι κάτοικοι Αθηνών». Βελτίωση με Ν.Δ. 2575/1953. Διάταξη (που δεν εφαρμόστηκε) να ιδρύσει η Κυβερνητική Επιτροπή Καπνού όργανο (με μορφή Α.Ε.) με σκοπό την αγορά, επεξεργασία, και εμπορία των καπνών για λογαριασμό του Δημοσίου (ενώ υπάρχει η Σ.Ε.Κ.Ε.). Περιγράφονται διάφορα σποραδικά μέτρα κατά καιρούς από το 1931. Μόλις το 1956 η Κυβέρνηση άρχισε ρυθμιστική παρέμβαση για εσοδ. 1955 με καπνεμπόρους, Σ.Ε.Κ.Ε. και «καπνεμπορικές συνεργατικές εταιρείες καπνεργατών που είχαν απομακρυνθεί από το επάγγελμα». (Βλ. για αυτές Ν. 2348/53 και Ν.Δ. 2519/53). Ακολουθεί το Ν.Δ. 3758/1957 για Εθνικό Οργανισμό Καπνού. Κριτική σε ασθενή του σημεία και υποδείξεις Συνομοσπονδίας και εκπροσώπων καπνοπαραγωγών. Ανάγκη τιμών ασφαλείας και συγκέντρωση καπνών. Αναλυτικά για τις προτάσεις βλ. κείμενο Σ. 1958, σ. 33.

- Η ΙΒ' Γεν. Συνέλευση της Σ.Ε.Κ.Ε. κατά το 1957. Αναλυτικά στοιχεία, δυσκολίες, επιτυχίες, πρόγραμμα Σ. 1957, σ. 158. Αναφορά για υποβοήθηση και στην προσπάθεια των Ενώσεων Μεσολογγίου, Αργιρίου, Δράμας, Κατερίνης για συγκέντρωση και εμπορική αξιοποίηση καπνών.

- Η Γεν. Συνέλευση της Σ.Ε.Κ.Ε. το 1958. Ομιλίες για εργασίες κλπ. βλ. Δ/ΑΤΕ 1959, τ. 106.

- Τα 10 χρόνια του θεσμού των εκπαιδευτικών υποτροφιών της Σ.Ε.Κ.Ε. Εορταστική συγκέντρωση στη Θεσσαλονίκη με μορφωτικές ομιλίες για τους υποτρόφους αλλά και για τα συνεταιριστικά στελέχη και τους συνεταιριστές της περιοχής, τον Νοέμβριο 1959 με οργάνωση από την Υπηρεσία Συνεταιριστικής Εκπαίδευσης. Αναλυτική Έκθεση Σ. 1959, σ. 145 (βλ. και Σ. 1949, σ. 61. Και ΦΣ 1959, τ. 12, σ. 20,29 αναλυτικά).

Με την ανάληψη από το 1960 της καπνοβιομηχανίας Ματσόγγου, έγιναν τα πραγματικά βήματα και αποκτήθηκε χρήσιμη πείρα για την ίδρυση συνεταιριστικής καπνοβιομηχανίας. Στη φωτογρ. εγκαίνια της ΣΕΚΑΠ στη Ξάνθη (1980).

- Στο 3ήμερο πρόγραμμα μίλησαν: Α) Κατά τον εορτασμό για τη Σ.Ε.Κ.Ε.:
Ι. Αφεντάκης, Δ/ντής της Συνομοσπονδίας και Πρόεδρος Δ. Σ. της Σ.Ε.Κ.Ε. (βλ. Σ. 1959, σ. 147).
Δ. Τσαλόπουλος, Δ/ντής της Ομοσπονδίας Γ.Σ.Θεσσαλονίκης (Σ.1959, σ.149).
Β. Πλαντζής, Γεν. Δ/ντής της Σ.Ε.Κ.Ε. (Σ. 1959, σ. 150) με πολύ αναλυτικά στοιχεία για τους υποτρόφους, υπέροχο κείμενο.
Απ. Σπυρούδης, εκ μέρους των σπουδαστών. (Σ. 1959, σ. 155).
Αλ. Λέτσας, Γεν. Γραμ. Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών.
Β) Κατά τις ομιλίες της Υπηρεσίας Συνεταιριστικής Εκπαιδεύσεως μίλησαν:
Θ. Τζωρτζάκης, Ανώτερος Συνεταιριστικός Σύμβουλος της Συνομοσπονδίας, «Οι σκοποί και η σημασία της συνεταιριστικής εκπαίδευσεως». Σ.1959, σ. 156.
Χρ. Ευελπίδης, Καθηγητής Ανωτ. Γεωπονικής, «Οικονομική και Κοινωνιολογία». Σ. 1959, σ. 157.
Σωτ. Αγαπητίδης, Καθηγητής Πολυτεχνείου, «Η οικονομία της Ελλάδος και οι προοπτικές της οικονομικής αναπτύξεως αυτής». Σ. 1959, σ. 159.
Θ. Τζωρτζάκης, Ανώτερος Συνεταιριστικός Σύμβουλος Συνομοσπονδίας «Η έννοια και οι σκοποί του Συνεταιρισμού. Η ελληνική συνεταιριστική κίνηση». Σ. 1959, σ. 160.
Δ.Θ. Πάνος, Δ/ντής της Υπηρεσίας Συνεταιρισμών Α.Τ.Ε., «Αι εργασίαι των Συνεταιρισμών». Σ. 1959, σ. 162.
Νικ. Κολύμβα, Αναπλ. Γεν. Δ/ντής Σ.Ε.Κ.Ε. «Ο Ελληνικός καπνός και η Σ.Ε.Κ.Ε.», Σ. 1959, σ. 163.
Αριστ. Ν. Κλήμης, Τμηματάρχης Α.Τ.Ε. «Αι βασικαί αρχαί της Ελληνικής Νομοθεσίας περί Συνεταιρισμών». Σ. 1959, σ. 164.
Φωτ. Τζωρτζάκη «Σχολικοί Συνεταιρισμοί». Σ. 1959, σ. 164.
- Η ΙΓ' Γεν. Συνέλευση της Σ.Ε.Κ.Ε. (του 1959) βλ. Σ. 1959, σ. 165. Και ΦΣ 1959, τ. 12, σ. 29. Και ΦΣ 1960, τ. 1, σ.5 εισήγηση Β. Πλαντζή για καπνική εξέλιξη.
- Αναλυτική καπνική επισκόπηση διεθνικά και στην Ελλάδα με στοιχεία και υποδείξεις από Μιλτ. Τζανίδη (Σ. 1960, σ. 8).
- Μεγάλο βήμα της Σ.Ε.Κ.Ε. Αναλαμβάνει από Οκτώβριο 1960 την παλιά αξιολογία καπνοβιομηχανία Ματσάγγου στο Βόλο που τέθηκε υπό αναγκαστική διαχείριση. Στη συνέχεια, έπειτα από διαγωνισμό, δόθηκε στη Σ.Ε.Κ.Ε. η εκμετάλλευση του εργοστασίου (με μίσθωση) ως επιχείρηση που θα παρουσίαζε εχέγγυα για την εξυγίανση και ανάπτυξη των εργασιών. Βλ. αναλυτικά Σ. 1960, σ. 128, και σ. 142 με όλα τα στοιχεία για το δύσκολο αυτό έργο. (Κείμενο Β. Λεμονίδη). Και ΦΣ 1960, σ. 281 και 352, 395, 448 αναλυτικά για το θέμα, με μήνυμα Σ.Ε.Κ.Ε., σκοποί, ομιλίες, κλπ. Βλ. ΦΣ 1961, σ. 405.
- Τα καπνά κατά το 1960. Σύσκεψη, προτάσεις, ενέργειες, καπνοπαραγωγών. (Σ. 1960, σ. 149).
- Η ΙΔ' Γεν. Συνέλευση της Σ.Ε.Κ.Ε. Αναλυτικά στοιχεία εργασιών και προοπτική. Ομιλίες (Σ. 1960, σ. 170. Και ΦΣ 1960, σ. 433). Ισολογισμός Σ. 1960, σ. 173.
- Γενικά για το μεγάλο έργο της Σ.Ε.Κ.Ε. βλ. στα στοιχεία των εκδόσεων της (Υποκεφ. Ε) και κυρίως στο βιβλίο του Βασ. Πλαντζή «Σ.Ε.Κ.Ε. και Καπνός».
- Για Σ.Π.Ε.Κ.Α. βλ. ΦΣ 1960, τ. 2, σ. 70.
- Για Κοινοπραξία Σ.Ε.Κ.Ε.-ΑΓΡΕΞ-Δήμητρα βλ. ΦΣ 1960, τ. 2, σ. 82.

Η ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΗ

- Κατά το 1955 έγινε συγκέντρωση λαδιού για λογαριασμό του Δημοσίου, αγορά λαδιού και πυρηγελαίου για λογαριασμό της, επεξεργασία και διάθεση λαδιού στο εσωτερικό και εξωτερικό, εξαγορά από Ελαιουργική διαφόρων εγκαταστάσεων πυρηγελαουργείων.

- Η Γεν. Συνέλευση του 1956. Πολλά και σοβαρά τα θέματα ανάλογα με την εξαιρετικά πλατιά ανάπτυξη της δραστηριότητας της Ελαιουργικής σε διάφορους τομείς και τη σχετικά γρήγορη εξέλιξη των εργασιών της κατά τα τελευταία χρόνια. Γίνεται έκθεση για τις εργασίες της και τις εισηγήσεις της προς το Κράτος όπως: να καθιερωθεί το τυποποιημένο λάδι από το Κράτος (που γίνεται με ανάμιξη λαδιού και σπορελαίου, σε αναλογία μισό και μισό), να ανατεθεί η καταπολέμηση των ασθενειών της ελιάς στις Συνεταιριστικές Οργανώσεις, την προστασία της βρώσιμης ελιάς (ιδρύθηκαν πέντε πρότυπα κονσερβοποιεία) και πειραματισμό παρασκευής πράσινης ελιάς για διάθεσή της στο εξωτερικό. Βλ. και στη ΦΣ 1956, σ. 3293 για διάφορα προγράμματα της σχετικά με ασθένειες ελιάς, βρώσιμες, ελαιόλαδο, πυρηγέλαιο, τεχνικό εξοπλισμό, μίγμα ελαίου-σπορελαίων 50% προσωρινά για κατανάλωση. Βλ. και Σ. 1956, σ. 118, 149.

- Για τα κεφάλαια και εργασίες της Ελαιουργικής κατά το 1956 βλ. Δ/ΑΤΕ 1958, τ. 102.

- Μέλη της το 1956 είναι 31 Ενώσεις (Σ. 1956, σ. 128).

- Αιτήματα ελαιοπαραγωγών και Κυβερνητικά μέτρα 1956, βλ. Σ. 1956, σ. 149.

- Η Γεν. Συνέλευση του 1957. Αξιόλογα τα θέματα βλ. Σ. 1957, σ. 37.

- Η Γεν. Συνέλευση του 1959 βλ. Σ. 1959, σ. 85. Από τα βασικά θέματα η οικονομική της κατάσταση και τα μέτρα βελτίωσης ώστε να μπορεί να εκτελεί την αποστολή της απερίσπαστα.

Τον Οκτώβριο 1959 το Δ.Σ. συγκροτήθηκε:

Ιωάν. Μιλτιάδου (Ηράκλειο) Πρόεδρος, Ηλ. Διακουμάκος (Σπάρτη) Α' Αντιπρόεδρος, Κ. Ραυτόπουλος (Βόλος) Β' Αντιπρόεδρος, Παν. Κεμερλής (Λέσβος) Συμπράτων, Τζ. Καμπούρης (Λέσβος), Αρτ. Γεωργιάς (Χανιά), Ευαγ. Αδαμάκης (Σητεία). (Σ. 1959, σ. 140).

- Διαμαρτυρίες σε τοπικές συσκέψεις (Μυτιλήνη, Κέρκυρα, Χανιά και αλλού) για τα μέτρα Κυβερνήσεως Νοεμβρίου 1959 (Σ. 1959, σ. 159). Πανελλαδική σύσκεψη στην Αθήνα (Σ. 1960, σ. 30) με αιτήματα. Νέα κυβερνητικά μέτρα, αλλά όχι αξιόλογα για τη συγκέντρωση (ποσότητες, τιμές).

- Στο τέλος του 1960 παρόμοιες συσκέψεις για τη νέα εσοδεία, πρόταση μέτρων στην Κυβέρνηση. Αναλυτικά βλ. Σ. 1960, σ. 150.

- Βλ. και στο Υποκεφ. Η.

Η Κ.Σ.Ο.Σ.

Υφίσταται από 1940 με νόμο 2385/1940.

Από 1955-1957 προσωρινός Δ/ντής ο Π. Λυκίδης και οριστικός από 1957 με προαγωγή στο βαθμό Δ/ντή λόγω ικανοτήτων (Σ. 1957, σ. 38).

Το έργο της Κ.Σ.Ο.Σ. για τη σουλτανίνα 1955/56 αναλύεται από τον Δ/ντή της Κ.Σ.Ο.Σ. Π. Λυκίδη στο Σ. 1956, σ. 52.

Η Γ.Σ. του 1956. (Σ. 1956, σ. 119). Μέλη 14, παρόντα 13. Στοιχεία για τις εργασίες, αποφάσεις. Πρόταση μέτρων για τη νέα εσοδεία. Συμπληρωματικό τμήμα στην εσοδεία 1955. Μελέτη από Δ.Σ. του θέματος αποκτήσεως σταφιδεργοστασίων στο Ηράκλειο και Κόρινθο. Μερική ανανέωση Δ.Σ. και Ε.Σ. (βλ. και ΦΣ. 1956, σ. 3293).

- Για τα κεφάλαια και τις εργασίες της Κ.Σ.Ο.Σ. κατά το 1956 βλ. Δ/ΑΤΕ 1958, τ. 102.

- Το 1957 αγορά οικοπέδου 18 στρ. για πρότυπο σταφιδεργοστάσιο (ΦΣ 1957, σ. 3562).

- Η Γεν. Συνέλευση του 1958 (βλ. Σ. 1958, σ. 102). Αναλυτικά στοιχεία για τις πολυτίμες εργασίες της δίδονται στην έκθεση.

- Η αντιμετώπιση των προβλημάτων της σουλτανίνας. Διαπιστώσεις, προτεινόμενες λύσεις από Παν. Λυκίδη (Σ. 1959, σ. 42).

- Αναλυτικά διεθνικά στοιχεία για την σουλτανίνα την περίοδο 1957/58. (Σ. 1959, σ. 45-46).

- Η Γεν. Συνέλευση του 1959 (βλ. Σ. 1959, σ. 86).

Νέα σύνθεση Δ.Σ μετά τμηματ. εκλογές: Ι. Βουλγαράκης, Πρόεδρος (Ηρακλείου), Ι. Βασιλείου, Αντιπρόεδρος (Βόχας), Θεοδ. Φούμης, (Σταφ. Χανίων), Παν. Βουδούρης (Κορινθίας), Ιωάν. Πλακωτάκης (Σταφ. Συνετ. Σητείας), Φραγ. Οικονόμου (Ενώσεως Σητείας). Και οι κρατικοί Γ. Φιλιππόπουλος (Υπ. Γεωργίας), Χρ. Κορκολής (Υπ. Εμπορίου).

- Ίδρυση σταφιδεργοστασίου στο Ηράκλειο την περίοδο 1959/60. Δυσκολίες στη χρηματοδότηση.

- Εισήγηση για τα κυβερνητικά μέτρα στη σουλτανίνα και κορινθιακή 1959. (Σ. 1959, σ. 110). Συμπληρωματικά μέτρα (βλ. Σ. 1959, σ. 141).

- Αιτήματα σουλτανοπαραγωγών και κυβερνητικά μέτρα 1960. (Σ. 1960, σ. 118). Τιμή ασφαλείας ορίστηκε δρχ. 7 το χιλ/μο για Νο 4, συγκέντρωση απεριόριστη από την Κ.Σ.Ο.Σ.

- Βλ. και στο Υποκεφ. Η.

Η Σ.Π.Ε.

- Η Γεν. Συνέλευση του 1956. (Βλ. Σ. 1956, σ. 117). Για τις εργασίες και τα κεφάλαια της Σ.Π.Ε. κατά το 1956 βλ. Δ/ΑΤΕ 1958, τ. 102.
- Η Γ.Σ. του 1957 (Βλ. Σ. 1957, σ. 102).
- Η Γ.Σ. του 1958 (Βλ. Σ. 1958, σ. 100). Με νέα ΓΣ 1958 αυξήθηκε το μετοχικό της κεφάλαιο σε δρχ. 5 εκατομμύρια από 3 εκατομμύρια. (Σ. 1958, σ. 169. Και ΦΣ 1958, σ. 3729).
- Η Γεν. Συνέλευση του 1959. (Βλ. Σ. 1959, σ. 120).
- Η Γεν. Συνέλευση του 1960. (Βλ. Σ. 1960, σ. 118). Και ΦΣ. 1960, σ. 270 αναλυτικά.

Δυνατή ευρύτερη ενημέρωση από τις παραπάνω πηγές.

Η ΟΙΝΙΚΗ

Από την ίδρυσή της (1949), η Οινική δεν μπόρεσε να λειτουργήσει. Έπειτα από την επιτυχία που σημείωσε η εξαγωγή κρασιών το 1958 από τις Οινοποιητικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις, που αναγκάστηκαν να ιδρύσουν για το σκοπό αυτό 2 κοινοπραξίες, και την αναγνώριση της ανάγκης για σύμπραξή τους, ανακηρύχθηκε το 1959 το πρόβλημα της ενεργοποίησής της.

Με πρωτοβουλία της Συνομοσπονδίας ορίστηκε από το Δικαστήριο προσωρινό Δ.Σ. και συγκλήθηκε Γ.Σ. που αφού έκανε μερικές τροποποιήσεις στο Καταστατικό, εξέλεξε Διοικητικό Συμβούλιο που συγκροτήθηκε:

Πρόεδρος Στ. Ποντικάκης (Κολυμβαρίου), Αντιπρόεδρος Νικ. Αργυρός (Θήρας), Γραμμ. Παν. Τζαβάρας (Αμαλιάδος), Ταμίας Ιωάν. Κουρδούβελης (Οινοπ. Συν. Νεμέας), Μέλος Ανδρ. Παπαδόπουλος (Λευκάδος).

Άρχισαν ενέργειες για εγγραφή νέων μελών και για προστασία οινοπαραγωγής (Βλ. Σ. 1959, σ. 109. Και ΦΣ 1959, σ. 57).

- Σύσκεψη Συνεταιρικών Οργανώσεων Οινοπαραγωγικών το 1960, διατύπωση αιτημάτων στην Κυβέρνηση για οινοπαραγωγή. (Σ. 1960, σ. 134).

ΑΛΛΕΣ ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

Επιτός από τις παραπάνω βασικές (Κ.Υ.Δ.Ε.Π., Ελαιουργική, Σ.Ε.Κ.Ε., Σ.Π.Ε., Οινική), συστάθηκαν κατά καιρούς ή λειτουργούσαν μέσα στην περίοδο 1956-1960 και άλλες περιφερειακές Οργανώσεις για την αντιμετώπιση διαφόρων αναγκών.

Για όσες υπήρχαν στο τέλος του 1956 βλ. Σ. 1956, σ. 128.

Για τα κεφάλαια και τις εργασίες της Συγκλής κατά το 1956 βλ. Δ/ΑΤΕ 1958, τ. 102.

Για ίδρυση Συνεταιριστικής Εταιρείας Τυπογραφικών και Εκδοτικών Εργασιών (Σ. 1958, σ. 168).

Κοινοπραξίες Α.Τ.Ε. και Γεωργ. Συνεταιρισμών Οργανώσεων

Ειδική νομοθεσία για ίδιο τύπο Εταιρείας ΑΤΕ - Συνεταιρισμών Οργανώσεων. Θεωρητική ανάπτυξη στο Σ. 1960, σ. 160 από Κ. Ρουμπέν. Σχετικό το Ν.Δ. 3874/1958 άρθρο 8 (Σ. 1959, σ. 9). Με βάση αυτό ιδρύθηκαν διάφορες Κοινοπραξίες. Βλ. Σ. 1960, σ. 162. Και Σ. 1961, σ. 7.

Α.Σ.Ο.

- Στο τέλος από τα 10 άρθρα για το σταφιδικό (η ιστορία του και η συμβολή των Συνεταιρισμών στη λύση του) του Θ. Κούλα εξετάζεται αναλυτικά το πρόβλημα της καταλληλότερης μορφής οργάνωσής του. (Σ. 1956, σ. 112 επόμ.).

- Τις συχνές τροποποιήσεις της νομοθεσίας για τον Α.Σ.Ο. βλ. Σ. 1956, σ. 145, 170.

- Οι αντιπρόσωποι των σταφιδοπαραγωγών στο Δ.Σ. του Α.Σ.Ο. (ΦΣ 1956, σ. 3294).

- Τα μέτρα προστασίας της σταφιδοπαραγωγής. Ιστορική ανασκόπηση από 1924. Τα μέτρα του 1960/1961. Βλ. σε κείμενο Θ. Κούλα Σ. 1961, σ. 110 και 139.

Η ΑΓΡΕΞ - Η ΝΕΑ ΑΓΡΕΞ

Το 1960 διαλύεται η ΑΓΡΕΞ και η εκκαθάριση της ανατίθεται στην Α.Τ.Ε. Ιδρύεται η ΝΕΑ ΑΓΡΕΞ με το Ν.Δ. 4087/1960. Το κείμενο του Ν.Δ. βλ. Δ/ΑΤΕ 1960, τ. 116.

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ

Η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΙΣΤΙΣ

(ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ - ΓΕΩΡΓ. ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ)

Εισαγωγικά επαναλαμβάνουμε ότι στο Υποκεφάλαιο Ζ γίνεται κυρίως η ανάπτυξη των θεμάτων που αφορούν την αγροτική πίστη στην Ελληνική γεωργία (στην ευρεία έννοια της) και κυρίως τη δράση των Γεωργ. Πιστ. Συνεταιρισμών και των άλλων Γεωργικών Συνεταιρικών Οργανώσεων στις σχέσεις τους με την Α.Τ.Ε. στην οποία έχει ανατεθεί από το Κράτος η άσκηση της αγροτικής πίστεως ως βασικό καθήκον παράλληλα με την ανάπτυξη των Συνεταιρισμών και του αγροτικού τομέα γενικότερα. Η πρόσθετη αρμοδιότητα της για την άσκηση της εποπτείας και συμπαράστασης για τις Γεωργικές Συνεταιρικές Οργανώσεις εξετάζεται κυρίως στο Υποκεφ. Β. Δεν εξετάζονται εδώ λεπτομερειακά τα θέματα - προβλήματα της ίδιας της Α.Τ.Ε. παρά μόνο καθόσον αφορούν άμεσα ή έμμεσα τις σχέσεις της με την αγροτική συνεταιριστική κίνηση και τη συμμετοχή των Συνεταιρικών Οργανώσεων στη διαμόρφωση του προγράμματος και των βασικών αποφάσεών της.

Βασικό πρόβλημα υπήρξε ανέκαθεν η διεύρυνση της αρμοδιότητας των Συνεταιρισμών στην άσκηση του πιστωτικού έργου κατά τρόπον που βαθμιαία - και ανάλογα με τις οικονομικές δυνατότητες των Ελλήνων αγροτών - να γίνουν οι Γεωργικοί Πιστ. Συνεταιρισμοί πιστωτικές μονάδες συνεργαζόμενες με την Α.Τ.Ε. (όπως είναι ο πραγματικός ρόλος τους) και όχι μονάδες διεκπεραίωσης του πιστωτικού έργου και των άλλων δραστηριοτήτων της Α.Τ.Ε.

Στο πρόβλημα αυτό αναφέρεται ο Σ. 1956, σ. 1 με ιστορική αναδρομή από την πετυχημένη αρχική εφαρμογή (βλ. και στοιχεία Κ. Μαλαματιανού κατά το 1919 στο τότε βιβλίο του), στην εκτροπή από το Κράτος και την Ε.Τ.Ε. με το Ν. 2184/1920 «περί γεωργικού ενεχυρογράφου» που από βοηθητικό μέσο για διευκόλυνση ικανοποίησης των τότε εκτάκτων αναγκών της γεωργίας μεταβλήθηκε σε καθεστώς (της Ε.Τ.Ε. και Α.Τ.Ε.), ώστε να θεωρείται η εφαρμογή αυτή ως η συνεταιριστική δράση του πιστωτικού συνεταιρισμού και κάθε συζήτηση - πρόταση για την επαναφορά στον σωστό δρόμο να θεωρείται ως αίρεση.

Το θέμα είναι από τα πιο βασικά (ιστορικά και σήμερα) και πρέπει τα συνεταιριστικά στελέχη να είναι ενήμερα θεωρητικά και ιστορικά ώστε να προγραμματίσουν μέτρα για την βαθμιαία επαναφορά στον σωστό δρόμο (αρχίζοντας μάλιστα από τη συνεταιριστική βάση και όχι αόριστα από συνδικαλιστικές αοριστίες, «να γίνει η Α.Τ.Ε. συνεταιριστική»). Πρέπει να μελετήσουν το κείμενο για σωστή ενημέρωση. Ειδικότερες πληροφορίες για την άσκηση από Συνεταιρισμούς του λεγόμενου «συλλογικού δανεισμού» βλ. και στα Υποκεφ. Δ και ΣΤ.

- Για τα οικονομικά και πιστωτικά προβλήματα της αγροτικής οικονομίας διατυπώνει τις απόψεις του ο νέος Γενικός Διευθυντής της Α.Τ.Ε. Αντ. Μπερνάρης. Διαπιστώνει ότι τα κεφάλαια που υπάρχουν για την ανάπτυξη στην γεωργία είναι πολύ λίγα «το χάσμα καλύπτεται με χρέωση των παραγωγών, με την αναγκαστική πώληση των προϊόντων τους σε εξευτελιστικές τιμές...

...Με τους επανειλημμένους πληθωρισμούς και το ολοένα μεγαλύτερο άνοιγμα της ψαλίδας των τιμών (διαφορά τιμών μεταξύ των γεωργικών και βιομηχανικών προϊόντων) οι γεωργοί μας δεν μπόρεσαν να αποταμιεύσουν και να συμπληρώσουν

οι ίδιοι τις ανάγκες της παραγωγής σε ρευστό κεφάλαιο...». Τις ορθές απόψεις του σχετικά με την χρηματοδότηση της γεωργίας - σε αντίκρουση στενών αντιλήψεων άλλων οικονομολόγων και νομισματικών αρμοδίων, βλ. στο Σ. 1956, σ. 24 (επιχειρήματα που έχουν και σήμερα αξία).

- Ο Σ. 1956, σ. 93 με τίτλο «Η Αγροτική Τράπεζα: Ένα ενδιαφέρον άρθρον» σημειώνει ότι στο «Δελτίον Αγροτικής Τραπέζης» που παρουσιάζει τελευταία ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον, δημοσιεύεται αξιόλογο κύριο άρθρο του Αριστ. Ν. Κλήμη με τον τίτλο «Ο ρόλος της Α.Τ.Ε. και αι προσπάθειαι της» (1956, τ. 90). Και συνεχίζει με την παρουσίαση του κειμένου σε περίληψη.

- Οι εισαγωγείς και έμποροι ζητούν να αναλάβουν το εμπόριον λιπασμάτων και γεωργικών φαρμάκων. Κείμενο υπομνήματος τους προς την Κυβέρνηση. Απάντηση της Συνομοσπονδίας ΦΣ 1956, σ. 3272 με αναλυτικά στοιχεία.

- Οι παγωμένες πιστώσεις (δάνεια) σε ξένο συνάλλαγμα των Συνεταιρικών Οργανώσεων για δημιουργία εγκαταστάσεων. Υπόμνημα για την ρύθμιση έπειτα από τις αναπροσαρμογές της τιμής δολλαρίου (ΦΣ 1956, Σ. 3305).

- Στοιχεία από απολογισμούς Διοικητού Τραπέζης Ελλάδος και Διοικητού Α.Τ.Ε. για χορήγησεις στη γεωργία ΦΣ 1956, σ. 3252 και 3255 (αναλυτικά για έργο Α.Τ.Ε.).

- Η άσκηση του πιστωτικού έργου από τους Συνεταιρισμούς είναι το βασικό πρόβλημα στο οποίο επανέρχονται οι φωτισμένοι συνεταιριστές για να δημιουργήσουν τη σωστή επιδίωξη μέσα στις δύσκολες Ελληνικές αγροτικές συνθήκες. Σε αυτό επανέρχεται ο Σ. 1956, σ. 121 με κείμενό του που αναφέρεται στην προσπάθειά του «συλλογικού δανεισμού», που την θεωρεί ως το ενδιάμεσο βήμα για την επάνοδο του ρόλου της Α.Τ.Ε. και των πιστωτικών συνεταιρισμών στον ορθό δρόμο με την βαθμιαία βελτίωση των συνθηκών της υπαίθρου και των οικονομικών των αγροτών. Δίνει πληροφορίες και κατευθύνσεις.

- Ισολογισμό Α.Τ.Ε. 1956, βλ. Σ. 1957, σ. 35.

- Η ασφάλιση του ζωϊκού κεφαλαίου από την Α.Τ.Ε., μείωση ασφαλίσεων βλ. Σ. 1957, σ. 38. Επέκταση και στους κινδύνους παγετού (ΦΣ 1958, σ. 3709).

- Στο Αγροσυνεταιριστικό Συνέδριο (Υποκ. Η) βλ. ειδικό ψήφισμα για την Α.Τ.Ε.

- Για τη δραστηριότητα της Α.Τ.Ε. στη Σητεία Κρήτης σε συνεργασία με τις Συνεταιρικές Οργανώσεις βλ. Σ. 1957, σ. 91.

- Μετά τον αιφνίδιο θάνατο του Διοικητή Σωτ. Πετροπούλου (Σ. 1957, σ. 81 και ΦΣ 1957, σ. 3506 και Δ/ΑΤΕ 1957, τ. 97), νέος Διοικητής ο Νικ. Χριστοδούλου, Καθηγητής της Ανωτάτης Γεωπονικής και Γεν. Διευθυντής Υπουργείου Γεωργίας, γεωπόνος. (Βλ. Σ. 1957, σ. 101. Και ΦΣ 1957, σ. 3498). Δηλώσεις, προσφωνήσεις.

- Πανηγυρική τελετή στο Κεντρικό Α.Τ.Ε. με παρουσία Βασιλέως, Πρωθυπουργού, Ακαδημαϊκών, Πρωτάνεων, κλπ. με έκθεση από τον Διοικητή Α.Τ.Ε. Ν. Χριστοδούλου των εξελίξεων της Αγροτικής Οικονομίας και του έργου της Α.Τ.Ε. (βλ. Σ. 1958, σ. 69. ΦΣ 1958, σ. 3685. Και Δ/ΑΤΕ 1958).

- Επίθεση Εμπορικών Οργανώσεων κατά Α.Τ.Ε. για ανάληψη διαχείρισεως των γεωργικών εφοδίων. Η θέση της Συνομοσπονδίας ΦΣ 1958, σ. 3731 υπέρ της Α.Τ.Ε.

- Η νέα νομοθεσία για Α.Τ.Ε. Οι απόψεις της Συνομοσπονδίας αναλυτικά. ΦΣ 1958, σ. 3799.

- Για τις Οργανωτικές μεταρρυθμίσεις στην Α.Τ.Ε. και για στοιχεία της δραστηριότητας της 1955-1957 βλ. έκθεση των βασικών γεγονότων σε κείμενο Αριστ. Ν. Κλήμη. (Σ. 1958, σ. 119).

- Η συμβολή της Α.Τ.Ε. στην ανάπτυξη της αγροτικής οικονομίας. Βλ. ΦΣ 1958, σ. 3688.

- Νέος νόμος για την Α.Τ.Ε. (Ν.Δ. 3874 του 1958). Κυριότερα θέματα του: Νέος Οργανισμός προσωπικού - Σύσταση Δευτεροβαθμίου Υπηρεσιακού Συμβουλίου - Σύσταση θέσεως Διευθυντού Α.Τ.Ε. στη Βόρειο Ελλάδα - Νέα σύνθεση Διοικ. Συμβουλίου με συμμετοχή Προέδρου Συνομοσπονδίας και 2 αντιπρ. συνεταιρισμένου κόσμου από τα «εν ενεργεία» μέλη των Διοικητικών Συμβουλίων των Ενώσεων (με μερικούς περιορισμούς) και 2 αντιπροσώπων υπολοίπου γεωργικού κόσμου - Επιτροπή Πιστώσεων - Υπηρεσιακό Συμβούλιο - Ανασύσταση 2ης θέσης Υποδιοικητή και κατάργηση θέσης Γεν. Διευθυντή (Αργότερα διορίζεται Υποδιοικητής ο Νικ. Μομφεράτος Σ. 1960, σ. 56).

Το άρθρο 8 καθιερώνει τις Κοινοπραξίες Α.Τ.Ε. - Συνεταιρισμών (Σ. 1959, σ. 9). Αναλυτικά για το θεσμό αυτό βλ. κείμενο Δ/ΑΤΕ 1958, τ. 105. Και κείμενο Κ. Ρουμπέν Σ. 1960, σ. 160 και 1961, σ. 7. Για τις Κοινοπραξίες βλ. νομική μελέτη Δ. Γερασίμου Δ/ΑΤΕ 1958, τ. 105.

- Αξιόλογη εγκύκλιος για ενίσχυση της συνεταιριστικής οργανώσεως των αγροτών. (βλ. Σ. 1959, σ. 81).

- Τιμή στον αποχωρούντα Διευθυντή Αν. Δομέστιχο (Σ. 1959, σ. 13). Βλ. και στο Υποκεφ. Β.

- Συμπαράσταση της Α.Τ.Ε. στους Σχολικούς Συνεταιρισμούς. Εγκύκλιος Διοικητή (βλ. Σ. 1959, σ. 17 και 1960, σ. 24,55).

- Οι γεωργικοί Συνεταιρισμοί που ασκούν υπεύθυνα την αγροτική πίστη. Στοιχεία με επωνυμίες (Σ. 1959, σ. 31 και 127). Βλ. και στο Σ. 1961, σ. 4 και αναλυτικό κείμενο του Νικ. Μωραΐτη.

- Η καθιέρωση της τελετής της «Πνευματικής Ημέρας» στην Α.Τ.Ε. Παρουσία Υπουργών, Δ.Σ., Διοικήσεως, κλπ. (Δ/ΑΤΕ 1959, τ. 106 και Σ. 1959, σ. 14 και ΦΣ 1960, σ. 250).

Ομιλία Ν. Χριστοδούλου για βραβεύσεις υπαλλήλων της Α.Τ.Ε από Ακαδημία Αθηνών. Αναφέρεται σε 11 βραβεύσεις της Ακαδημίας.

Το 1935 των Βασ. Ευαγγέλου και Αριστ. Κλήμη.

Το 1936 του Βασ. Ευαγγέλου.

Το 1938 των Γ. Βλαχοχρήστου και Δ. Χηνόπουλου.

Το 1939 των Χαρ. Παπαχρήστου, Κ. Κοντοδήμα και Κ. Καλαντζή.

Το 1949 του Π. Κασσανδρέα.

Το 1955 του Αριστ. Ν. Κλήμη.

Το 1956 του Δ. Χηνόπουλου.

Το 1957 του Κ. Καλαντζή, Νικ. Αθανασιάδη.

Επίσης αναφέρεται και σε βραβεύσεις από Υπουργεία (Ν. Κάσδαγλης), Ένωση Λογοτεχνών (Β. Γαζής), Φιλολογικό Σύλλογο «Παρνασσός», (Ν. Πρωτόπαπας) και άλλες (Ιορδ. Δημητριάδης).

Επαινεί τον Σύλλογον Υπαλλήλων για τον εορτασμό της 25ετίας και το βιβλίο Ν. Γιαλιά.

Προκηρύσσονται 2 βραβεία Α.Τ.Ε. διά της Ακαδημίας.

Αναφέρεται στα 249 βιβλία υπό 81 συγγραφέων υπαλλήλων Α.Τ.Ε. (πίνακα βλ. Δ/ΑΤΕ 1959, τ. 106, σ. 12).

Ομιλίες Υπουργού Κ. Αδαμοπούλου και Προέδρου Συλλόγου Ν. Βουγιουκλή.

Πίνακας βραβεύσεων μικρών εργασιών κατά τον εορτασμό της 25ετίας Α.Τ.Ε. από επιτροπή Δημ. Πάνου, Χαρ. Παπαχρήστου, Χρ. Τσακαλήρα, Αριστ. Κλήμη, Χαρ. Τσαγκαροπούλου (Δ/ΑΤΕ 1959, τ. 106).

Ο θεσμός της «Πνευματικής Ημέρας» συνεχίστηκε. Για το έτος 1960 βλ. στοιχεία στο Δ/ΑΤΕ 1960, τ. 113, όπου η περιγραφή της τελετής, η ομιλία του Διοικητού Ν. Χριστοδούλου, η κρίσις των 13 μελετών που υποβλήθηκαν στην Α.Τ.Ε. (πέραν εκείνων της Ακαδημίας Αθηνών). Πίνακας μελετών και συγγραφέων, μνεία νέων βιβλίων υπαλλήλων Α.Τ.Ε. κλπ. (Δ/ΑΤΕ 1960, τ.113).

- Φροντίδα Α.Τ.Ε. για την ίδρυση μικρών συνεταιριστικών ελαιουργείων ανάλογα με τις ανάγκες. Σ. 1959, σ. 99.

- Προαγωγή σε Διευθυντή Υπηρεσίας Συνεταιρισμών του Δ.Θ. Πάνου και σε Υποδιευθυντή του Απ. Οικονομόπουλου (Σ. 1959, σ. 109).

- Το έργο της Υπηρεσίας Συνεταιρισμών Α.Τ.Ε. και στοιχεία δραστηριότητας της γεωργικής συνεταιριστικής κινήσεως το 1958 βλ. Σ. 1959, σ. 129.

- Κρίσεις για το έργο Α.Τ.Ε. έναντι Συνεταιρισμών από τον καθηγητή Ι. Τσουδερό στο βιβλίο του σ. 86 επόμεν. και Σ. 1960, σ. 25.

- Για το έργο της Α.Τ.Ε. το 1960 με αξιόλογα στοιχεία για τη συνεταιριστική κίνηση βλ. Σ. 1961, σ. 128 και 151. Και ΦΣ 1960, σ. 375, 392.

- Συνεργατισμός και Α.Τ.Ε. Σκέψεις για τα 45 χρόνια δράσεως των Συνεταιρισμών και τα 30 της Α.Τ.Ε. Χρήσιμες παρατηρήσεις για δημιουργική συνεργασία. Βλ. κείμενο Χαρ. Παπαχρήστου ΦΣ 1959, τ. 2, σ. 27.

- Διευρύνεται κάπως η άσκηση αγροτικής πίστωσης υπό Συνεταιρισμών. Ασκούν 72, θα προστεθούν 24 ΦΣ 1960, τ. 1, σ. 17.

- Γενικότερα μέτρα για διεύρυνση ρόλου Α.Τ.Ε. (ΦΣ 1969, τ. 2, σ. 83).

- Η.Π.Α. Οι θεσμοί της αγροτικής πίστωσης και οι γεωργικοί συνεταιρισμοί ΦΣ 1960, τ. 2, σ. 56 και τ. 3, σ. 92. Και σ. 341.

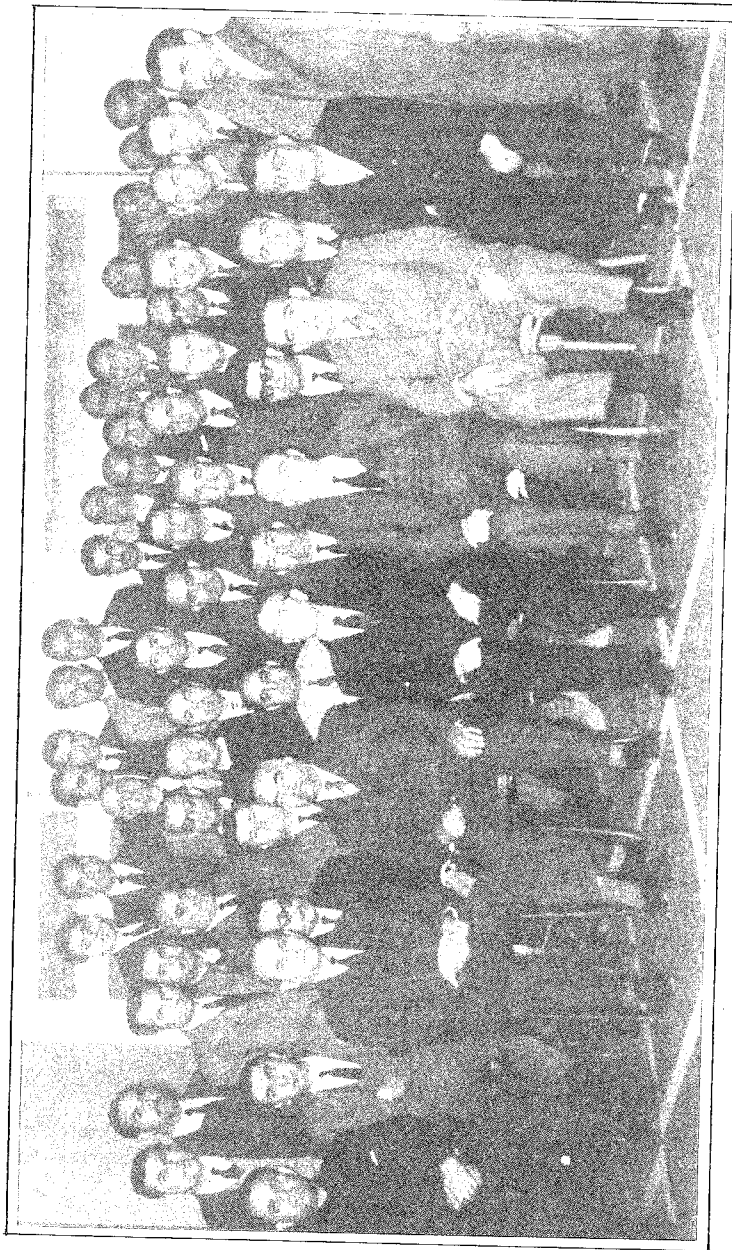
- Το ΑΣΤΥ παρεχωρήθει εις Κοινοπραξίαν Αγελαδοτρόφων και Α.Τ.Ε. ΦΣ 1960, τ. 2, σ. 59.

Θάνατοι Ανωτάτων στελεχών της Α.Τ.Ε.:

Κ. Τζωρτζόπουλος (βλ. Σ. 1951, σ. 107) - Στ. Μακράκης (βλ. Σ. 1956, σ. 132)

- Σωτ. Πετρόπουλος (βλ. Σ. 1957, σ. 81) - Γεωργ. Τρακάκης (βλ. Σ. 1957, σ. 146)

- Αν. Δομέστιχος (βλ. Σ. 1959, σ. 13). Βλ. και στο Υποκεφ. ΙΑ.

Ανάμεσα στις αναπτυξιακές και μορφωτικές προσπάθειες στην ΑΤΕ επί Διοικήσεως Χριστοδούλου, είναι και η έναρξη συστηματικής επιμορφώσεως των μεσαίων στελεχών με πολύμηνα Σεμινάρια.
Στη φωτογραφία οι μετασχόντες στην Α Σειρά (Θεσσαλονίκη) με τον υπεύθυνο Σπουδών Αριστ. Κλήμη, τον προσωπάρχη Τουμπανάκη, τον διευθυντή Υπ/τος Θεσσαλονίκης Τζοβάρα και τον εκπρόσωπο του Συλλόγου Υπαλλήλων.

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ Η

ΒΑΣΙΚΑ ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΤ. ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

(ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΓΙΑ ΕΠΙΛΥΣΗ ΤΟΥΣ)

Αναρίθμητα είναι τα προβλήματα του αγροτικού κόσμου και των Συνεταιρικών του Οργανώσεων τα οποία έρχονται στη δημοσιότητα για επίλυση (κυρίως μέσα από τις Ενώσεις και τη Συνομοσπονδία) με Συσκέψεις, Συνέδρια, ενέργειες, αρθρογραφία, κινητοποιήσεις διαφόρων μορφών. Σημειώνουμε και πάλι ότι στο έργο αυτό δεν είναι δυνατό να γίνει αναλυτική παρουσίαση παρά κυρίως στον τομέα των λύσεων που αναλαμβάνουν να εκτελέσουν οι συνεταιρικές Οργανώσεις, συνήθως συγκεντρώσεις για λογαριασμό του Κράτους, (βλ. σχετικά στα Υποκεφάλαια Δ, ΣΤ, ΣΤ, ΣΤ/1).

Ακολουθεί η αναφορά σε βασικά θέματα και η μνεία πολλών άλλων, ώστε οι ενδιαφερόμενοι να μπορούν να ανατρέχουν στις πηγές:

ΤΟ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΑΓΡΟΤΟΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ 1956

(βλ. και στο Υποκεφ. ΣΤ/1 στη Συνομοσπονδία)

Από τις πιο έντονες «συνδικαλιστικές» και γενικότερες δραστηριότητες της Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών κατά τη δεκαετία του 1950-1960 ήταν η σύγκληση και πραγματοποίηση του Πανελληνίου Αγροτοσυνεταιριστικού Συνεδρίου 25 Νοεμβρίου - 1 Δεκεμβρίου 1956.

Το Συνέδριο ασχολήθηκε (με την γνωστή πολυπραγμοσύνη) με τα επόμενα θέματα, όπως φαίνεται και από την ειδική έκδοση της Συνομοσπονδίας:

	Σελ.		Σελ.
Μήνυμα αισιοδοξίας και πίστεως του αγροτικού κόσμου διά το μέλλον της Χώρας, προς τον ελληνικόν λαόν	2	Εμπόριον	74
Προγραμματισμός διά την ανάπτυξιν της οικονομίας της Χώρας	8	Προστασία της αγροτικής παραγωγής και του αγροτικού εισοδήματος	80
Επιστημονική έρευνα	12	Φορολογικαί και δασμολογικαί επιβαρύνσεις των αγροτών	87
Γεωργία	16	Γεωργικαί Ασφάλειαί	89
Κτηνοτροφία	22	Οργάνωσις του Υπουργείου Γεωργίας	91
Ορεινή οικονομία	26	Οργάνωσις της Αγροτικής Τραπεζής της Ελλάδος	99
Δάση	33	Αγροτική Ασφάλεια	107
Αλιεία	36	Συνεταιρισμοί και συνεταιριστική Νομοθεσία	109
Εκβιομηχανίσις	40	Αποκέντρωσις και Αυτοδιοίκησις	114
Συγκοινωνία, Μεταφοραί και Διαβιβάσεις	43	Εκπαίδευσις	117
Οικισμός	46	Εκκλησιαστική αναγέννησις, ειδική εκπαίδευσις και οικονομική ενίσχυσις των ιερέων	121
Παραγωγικά έργα	49	Μεταχείρισις της αγρότιδος	123
Εποικισμός	56	Ειδική μεταχείρισις πληθυσμών με ανεπαρκές εισόδημα	125
Βιομηχανία	59	Κοινωνικαί Ασφαλίσεις Αγροτών	130
Μηχανοποιήσις της παραγωγής	64	Ειδικά θέματα των διαμερισμάτων της Χώρας	133
Καταπολέμησις ασθενειών και εχθρών της γεωργικής παραγωγής	66		
Χρηματοδότησις της αγροτικής οικονομίας	68		

Ψηφίσματα που διατυπώθηκαν (βλ. στις επόμενες σελίδες του ειδικού εντύπου).

	Σελ.		Σελ.
Πρόλογος	1	ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	
ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ		Γενικά Διαπιστώσεις	54
Σιτηρά	2	Αιτήματα Συνοκέψεως των	
Βάμβαξ	6	Διαμερισμάτων:	
Καπνός	9	Θράκης	58
Όρυζα	14	Ανατολικής Μακεδονίας	64
Έλαιον και Ελαίαι	16	Κεντρικής Μακεδονίας	73
Κορινθιακή σταφύς	19	Δυτικής Μακεδονίας	82
Σουλτανίνα	23	Ηλείου - Κερκύρας - Λευκάδος	90
Όνοι και Επιτραπέζιοι σταφυλάς	25	Θεσσαλίας	101
Οπωροκομία	28	Ανατολικής Στερεάς	110
Εσπεριδοειδή	30	Δυτικής Στερεάς	115
Σύκα	33	Βορείου Πελοποννήσου	120
Χαρούπια	35	Νοτίου Πελοποννήσου	127
Κηπευτικά	37	Κρήτης	139
Αγελαδοτροφία	40	Νήσων Αιγαίου	150
Προβατιοτροφία-Αιγοτροφία	43	Κυκλάδων	155
Πτηνοτροφία	46	Δωδεκανήσου	160
Μελισσοκομία	48		
Σηροτροφία	50		
Αγροτικά οικοτεχνία	51		

Από το σύνολο των 300 περίπου σελίδων των Ψηφισμάτων παραθέτουμε το περί πάντων εισαγωγικό «Μήνυμα αισιοδοξίας και πίστεως του αγροτικού κόσμου διά το μέλλον της Χώρας, προς τον Ελληνικόν λαόν», την διατύπωση του οποίου έχουν και τα υπόλοιπα ψηφίσματα.

«Το Πανελλήνιον Αγροτσυνεταιριστικόν Συνέδριον συνελθόν εις Αθήνας την 25ην Νοεμβρίου 1956, κατόπιν προσκλήσεως της Πανελληνίου Συνομοσπονδίας Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών, και εν συνεχεία των οργανωθεισών υπ' αυτής καθ' άπασαν την ύπαιθρον τοπικών και το Κέντρον συσκέψεων, των εκπροσώπων των Γεωργικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων μετά των αρμοδίων τεχνικών παραγόντων, καθ' ας εξητάσθησαν εν εκτάσει τα αντιμετωπιζόμενα εις έκαστον των Διαμερισμάτων της χώρας ή δι' ένα έκαστον των γεωργικών προϊόντων και κλάδων παραγωγής ζητήματα, συνεξήτησε, εντός των πλαισίων, πάντοτε, του γενικού συμφέροντος και εν πνεύματι κατανοήσεως και συνεργασίας μετά των άλλων παραγωγικών τάξεων, τα απασχολούντα τον αγροτικόν κόσμον προβλήματα, προκειμένου να εμφανίση ταύτα, είτε γενικά ή τοπικά είναι, είτε αφορούν εθνικά γεωργικά προϊόντα ή κλάδους εκμεταλλεύσεως, εις την Κυβέρνησιν, την πολιτικήν ηγεσίαν, τον αστικόν κόσμον και την ηγεσίαν των άλλων τάξεων και επιδιώξη την επίλυσιν αυτών διά την θεμελιώσιν βάσεων αναδημιουργίας της ελληνικής υπαίθρου, ώστε να εκλείψη η αγωνία, ο υποσιτισμός και η απαθλώς, επέλθη δε οι-

νομική ευημερία εις την χώραν και ανατείλη καλύτερον μέλλον διά τους εργαζομένους.

Αι εργασίαι του Συνεδρίου διαρρέσασαι επί επιτήμερον περιέλαβον πάντα τα ζωτικώς ενδιαφέροντα την αγροτικήν τάξιν και γενικώτερον τον εργαζόμενον λαόν θέματα. Οι συμμετασχόντες εις αυτό 2.663 εκπρόσωποι του συνεταιρισμένου αγροτικού κόσμου, ηδυνήθησαν να παρακολουθήσουν την ανάπτυξιν των διαφόρων θεμάτων, να ακούσουν τους λόγους των εκπροσώπων της Κυβερνήσεως και πολιτικών αρχηγών και να εκθέσουν τας απόψεις των.

Το Συνέδριον αναφερόμενον ειδικώτερον εις τα γεγονότα των τελευταίων ημερών άτινα απεργάζονται την στέρησιν των ελευθεριών μικρών λαών και κλονίζουν τα θεμέλια της παγκοσμίου ειρήνης ως και εις τα μαρτύρια του καταδυναστευομένου λαού της ελληνικής μεγαλονήσου Κύπρου,

Αποφασίζει

Να διαμαρτυρηθή διότι Μεγάλα Δυνάμεις, παραβιάζουσαι τας αρχάς του Καταστατικού Χάρτου των Ηνωμένων Εθνών, γίνονται αιτία να ποτίζη και πάλιν αίμα τα εδάφη μικρών Λαών και να στραγγαλίζεται η ελευθερία αυτών, τιθεμένης εν κινδύνω της Ειρήνης, προς την οποίαν

αποβλέπουν όλοι οι λαοί του κόσμου.

Να καταγγείλη τα βάρβαρα και μεσαιωνικά μέσα τα οποία μεταχειρίζεται η Μεγάλη Βρετανία διά να καταπνίξη την φωνήν των αδελφών μας Κυπρίων, εις τους οποίους αρνείται την ελευθερίαν και αυτοδιάθεσιν, ιδεάδη διά τα οποία εχθρήσων ποταμοί αίματος κατά τους δύο παγκοσμίους πολέμους.

Να απευθύνη προς τον Ελληνικόν Λαόν το κατωτέρω μήνυμα αισιοδοξίας και πίστεως διά το μέλλον της χώρας.

**ΜΗΝΥΜΑ ΑΙΣΙΟΔΟΞΙΑΣ ΚΑΙ ΠΙΣΤΕΩΣ
ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ
ΔΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΑΟΝ**

«Το Πανελλήνιον Αγροτοσυνεταιριστικόν Συνέδριον διακηρύσσει από την ιστορικήν πόλιν της Παλλάδος, την Πρωτεύουσαν του Κράτους, ότι ενώ οι αγρόται έχουν το μικρότερον εξ όλων των εργαζομένων της χώρας εισόδημα και σιτηρέσιον πείνης τους συνοδεύει εις όλην των την ζωήν, πληθυσμοί δε ολοκλήρων περιφερειών διαβιούν υπό συνθήκας απαθλιώσεως, έχουν εν τούτοις απόλυτον αισιοδοξίαν διά το μέλλον της Φυλής, καθόσον η χώρα εγκλείει τεραστίας δυνάμεις, διότι και πηγάς πλούτου διαθέτει και λαόν ικανόν, ώστε όχι απλώς μόνον να δύναται με βάσιν τα δεδομένα της σημερινής τεχνικής και επιστήμης να αυξήση το εθνικόν εισόδημα, αλλά και να το αναβιβάσῃ πέραν του διαλασίου και του τριπλασίου, καθισταμένης ούτω της Ελλάδος χώρας ευημερούσης και ικανής να διαθέψη πολλαπλάσιον πληθυσμόν του σημερινού, εις υψηλόν μάλιστα επίπεδον διαβιώσεως.

Διαμαρτύρεται εντόνως εναντίον όλων εκείνων των επισήμων, Ελλήνων και ξένων, οτινες κατά καιρούς, όλως αβασανίστως και με πλήρη άγνοιαν της πραγματικότητος, υπεστήριξαν ότι η Ελλάς είναι και θα παραμείνη χώρα πτωχή, μη έχουσα ως εκ τούτου τας δυνατότητας διατροφής του πληθυσμού της, πολύ δε περισσότερον βελτιώσεως των όρων διαβιώσεως αυτού και διά τούτο ως μόνον διέξοδον αντιμετώπισεως του οικονομικού και δημογραφικού προβλήματος συνομισθύν, αβασανίστως την ομαδικήν μετανάστευσιν τουλάχιστον 2.000.000 Ελλήνων.

Διαπιστώνει ότι αι τοιαύται αντιλήψεις, διατυπωθείσαι προφορικώς αλλά και εγγράφως, επηρέασαν δυστυχώς όχι μόνον τους αρμοδίους, εις ό,τι αφορά την άσκησιν της οικονομικής, κοινωνικής και εκπολιτιστικής πολιτικής, της εχούσης σχέσιν με την ύπαιθρον, εις τρόπον ώστε να μη αναπτυχθούν εις τον επιτρεπόμενον υπό των φυσικών συνθηκών βαθμόν αι παραγωγικαί της δυνάμεις και να κατασπύη ούτω η ζωή της ανεκτή, αλλά και ωδήγησαν εις απόγνωσιν την Ελληνικήν νεότητα και φυγήν από τα χωριά των, τόσον προς τα Κέντρα, όπου θα ζήσουν παρασιτικά, όσον και προς τα Εξωτερικά, όπου θα αξιοποιήσουν παραγωγικάς πηγάς άλλων χωρών και θα αυξήσουν τον πλούτον και την ευημερίαν άλλων λαών.

Καταδικάζει την υποδεικνυμένην διά της

μεταναστεύσεως λύσιν του δημογραφικού και οικονομικού προβλήματος, διότι αλλοίμονον εις την Χώραν μας, εάν αναμένη να ζήση με τα ψυχία, που θα αποταμιεύσουν οι εις το Εξωτερικόν σπληνεί εργαζόμενοι αδελφοί μας, αξιοποιούντες τον πλούτον άλλων χωρών και αυξάνοντες την ευμάρειαν άλλων λαών, όταν αΐτη και παραγωγικάς πηγάς διαθέτει και απόλυτον ανάγκην της εργασίας των τέκνων της έχει, καθόσον μέχρις ου έλθουν αυτά εις ηλικίαν εργαζομένου δαπανά τεράστια υλικά και ηθικά μέσα.

Ζητεί: Τον καταρτισμόν ενός ολοκληρωμένου οικονομικού προγράμματος αναπτύξεως, το οποίον να δίδη λύσεις όχι μόνον διά το παρόν, αλλά και διά το απώτερον μέλλον. Την αναδιοργάνωσιν του κρατικού μηχανισμού και εν γένει της οικονομίας μας εις τρόπον ώστε να θεθούν υπό εντατικήν εκμετάλλευσιν όλοι αι παραγωγικαί πηγαί. Την εφαρμογήν των αναγκαίων μεταρρυθμίσεων χωρίς γραφειοκρατικήν αντίληψιν, αλλά με απόλυτον ρεαλισμόν να προχωρήσωμεν εις την εφαρμογήν οικονομικού προγράμματος με βάσιν την πείραν, την πράξιν, την πρόσοδον της επιστήμης και της τεχνικής, διότι εδημιουργήθησαν εις όλον τον κόσμον, με τον οποίον ευρισκόμεθα εις άμεσον επικοινωνίαν διά της διεθνούς αγοράς, νέαι συνθήκαι, τας οποίας δεν δύναμεθα να αγνοήσωμεν, επιζητούντες με παλαιάς μεθόδους και συστήματα.

Θέτει εις την διάθεσιν του Έθνους, διά μίαν ακόμη φοράν, τα εργατικά χέρια της αγροτικής οικογένειας, η οποία πάντοτε επέδειξεν πνεύμα θυσίας και ουδέποτε ηργήθη εις πύσαν κρίσιμον καμπήν του Έθνους, ιδρώτα, αίμα και οικονομικάς θυσίας, μολοντί πάντοτε μετά την παρελευσιν της κρίσεως, ελησμονήθη και παρηγωνίσθη συστηματικώς.

Άξιοι να επικρατήση και εις τους άλλους Έλληνας, το αυτό πνεύμα θυσίας και να δεχθούν ούτοι να εισφέρουν, άλλοι μεν οικονομικά μέσα, άλλοι ηξημένας ώρας εργασίας, άλλοι μισθόν ή ημερομισθίον, διότι όλοι οφείλουν ν' αντιληφθούν ότι εις την ειρηνικήν μάχην διά την ζωήν της Ελλάδος, διά το μέλλον της Φυλής, δεν είναι δυνατόν να υπάρχουν διακρίσεις εις τας θυσίας.

Οφείλει άμέσως να σταματήση η ψευδαίσθησις ότι η Χώρα έχει οικονομικήν ευμάρειαν διότι εκτίθενται εις τα καπαστήματα των πόλεων αγαθά και υπάρχει εις αυτάς κίνησις. Η αντίληψις αΐτη, δημιουργηθείσα από την ξένην οικονομικήν βοήθειαν, την μονόπλευρον, διά των διατιμήσεων και λοιπών μέτρων επιβάρυνσιν του αγροτικού κόσμου, την συμπίεσιν του σιτηρεσίου πείνης αυτού και την τελείαν εγκαταλείψιν του είναι τελείως πεπλανημένη. Η προκλητική διασπάθις των οικονομικών πόρων της Χώρας, η οποία εμφανίζεται εις την Πρωτεύουσαν του Κράτους, δημιουργεί απατηλήν «Βιτρίναν» οικονομικής ευμαρείας της Χώρας επικινδύνον διά το Έθνος.

Οφελούν όλοι να δεχθούν τας θυσίας, ώστε να τεθούν τα πάντα εις την διάθεσιν της Πατρίδος, διά την οικονομικήν ανάπτυξιν της, διότι μόνον όταν θα εξασφαλισθή αυτή θα ικανοποιηθούν όλοι οι εργαζόμενοι Έλληνες.

Όλοι γνωρίζουν ότι, παρά τας προσόδους, τας οποίας εσημείωσεν η οικονομία μας, χάρις εις την σκληράν εργασίαν των αγροτών και των λοιπών εργαζομένων Ελλήνων, ούτε άνοδος εις τα επίπεδα, τα οποία αι φυσικά μας συνθήκαι επιτρέπουν και αι οικονομικά και κοινωνικά μας ανάγκαι απαιτούν, επετεύχθη, ούτε καθολική υπήρξεν η αποκατάστασις της οικονομίας όλων των εργαζομένων εις τα προπολεμικά περιθώρια, καθόσον έχομεν πληθυσμούς, οι οποίοι στενάζουσι ακόμη κάτω από το βάρος των καταστροφών του πολέμου, είτε διότι δεν εβοηθήθησαν καθόλου, είτε διότι εβοήθησαν ανεπαρκώς.

Ζητεί να γίνη αποδεκτόν ότι, εφόσον και το προ του πολέμου υπήρχον πρόβλημα, της βελτιώσεως των όρων ζωής και απασχολήσεως, εξακολουθεί να υφίσταται και σήμερον οξύ, προβάλλεται ωμή η πραγματικότητα, και είμεθα υποχρεωμένοι να την αντιμετωπίσωμεν αντί οιασδήποτε θυσίας, αν θέλωμεν να μη υστερώμεν άλλων χωρών προπολεμικώς περισσότερον ημών καθυστερημένων.

Δεν επιτρέπεται διαταγμός, προκειμένου ν' αντιμετωπισθή η οικονομική ανάπτυξις της χώρας με ταχύ ρυθμόν, Δεν θα γίνουν ανεκτά εμπόδια που θέτουν περιορισμούς, είτε προέρχονται ταύτα από νόμους προπολεμικούς ή κατοχικούς, είτε από σκανδαλώδεις παραχωρήσεις υπέρ ατόμων ή ομάδων, είτε από εγωιστικάς και ιδιοτελείς τάσεις. Επιβάλλεται να εξουδετερωτά αμέσως κάθε τι, που γίνεται αντί καθυστερήσεως της οικονομικής αναπτύξεως της χώρας.

Αξιοί την συμμετοχήν όλου του Ελληνικού λαού διά των Οργανωσών του, συνεταιριστικών, επαγγελματικών και επιστημονικών, εις τον καταρτισμόν του προγράμματος και την πλήρη ενημέρωσιν αυτού. Όταν θα γνωρίζη ο λαός ότι έχει να αναμένη τόσον αυτός όσον και ο τόπος καρποφόρα αποτελέσματα από την επιτυχή εφαρμογήν του προγράμματος τούτου, θα δημιουργηθή εις αυτόν η ελπίς και η πεποίθησις διά την καλύτεραν αύριον, πράγμα το οποίον θα τον καταστήση πρόθυμον διά κάθε θυσίαν και συνεχή σκληράν εργασίαν, αποδιδόμενον εις αυτώς με ενθουσιασμόν, με φανατισμόν και με πίστιν, παράγοντας απαραίτητους διά την επιτυχίαν του αναλαμβανόμενου έργου της οικονομικής αναπτύξεως.

Δεν ζητεί ο εργαζόμενος σκληρά αγροτικός κόσμος και η μεγάλη πλειοψηφία των Ελλήνων εργαζομένων ανέσεις ή πολυτέλειαν κατά το στάδιον της εξοργήσεως διά την αναμόρφωσιν της οικονομίας μας. Ζητεί να εξασφαλίση και αυτός τα απαιτούμενα σύγχρονα μέσα διά την δημιουργίαν συνθηκών μιας ανθρωπίνως ανεκτής ζωής.

Ζητεί την κατάργησιν της εξοργιστικώς αδίκου σημερινής ανισότητος εις την κατανομήν

του εθνικού εισοδήματος, το οποίου το μεγαλύτερον μέρος, καρπούται μία μικρά μειοψηφία εξασφαλίζουσα τοιουτοτρόπως δι' εαυστήν ανέσεις, πολυτέλειαν και προκλητικόν τρόπον ζωής.

Ζητεί την δικαίαν κατανομήν του εθνικού εισοδήματος, ανάλογα με την συμβολήν εκάστου εις την διαμόρφωσίν του, ώστε να εξασφαλισθή η βελτίωσις της θέσεως των εργαζομένων και ο ίσος καταμερισμός εις θυσίας και ωφελήματα.

Καλεί την πολιτικήν και πνευματικήν Ηγεσίαν του τόπου καθώς και την Ηγεσίαν των άλλων παραγωγικών τάξεων και των ειδικών εις στενήν με τους αγρότας συνεργασίαν διά τον καταρτισμόν προγράμματος οικονομικής αναπτύξεως της Χώρας και την ταχύτεραν αυτού εφαρμογήν. Διότι δεν πρέπει να λημονείται ότι αι ανάγκαι του λαού είναι τεράστιαι και απαιτείται να τεθούν αι βάσεις διά μίαν επισημονικήν και λελογισμένην έντασιν της εκμεταλλεύσεως όλων των παραγωγικών μηχανών, ώστε εις το συντομώτερον χρονικόν διάστημα να εξασφαλισωμεν την μεγαλύτεραν δυνατήν οικονομικήν ανάπτυξιν της Χώρας, από την οποία εξασφαλίζεται η οικονομική και πολιτική ανεξαρτησία του Έθνους.

Απαιτεί ολοκληρωτικήν κινητοποίησιν των πνευματικών, εργατικών και οικονομικών δυνάμεων του Έθνους και ζητεί να προσέλθουν όλοι όσοι θέλουν να προσφέρουν τας υπηρεσίας των και να διακριθούσι. Η οικονομική ανάπτυξις της χώρας είναι δυνατόν να αξιοποιηθή πλήρως τας δυνάμεις των, πρέπει δε και αυτοί να είναι βέβαιοι ότι θα εξασφαλίσουν την μεγαλύτεραν διά την οικογένειαν και τον εαυτόν των βοήθειαν, εργαζόμενοι διά την πρόδοον του τόπου των.

Όσοι πιστεύετε εις την αιωνίαν Πατρίδα μας, όσοι πιστεύετε ότι η χώρα μας εγκλείει μεγάλας πλουτοπαραγωγικάς δυνάμεις και ότι όλοι οι Έλληνες επιβάλλεται να εργάζωνται αδελφωμένοι εντός της χώρας διά να αξιοποιηθούσι αι ελληνικά πηγαί και να αυξηθή ο πλούτος της Ελλάδος, όσοι τέλος πιστεύετε ότι η οικονομική ανάπτυξις θα μας καταστήση ισχυροτέρους και επομένως σεβαστούς εις φίλους και εχθρούς, πρέπει να λάβητε μέρος εις το νέον ξεκίνημα της Φυλής.

Ελάτε να πλαισιωθήτε αλλά και να πλαισιώσητε τον ειρηνικόν στρατόν της οικονομικής αναπτύξεως της χώρας που κατά το μέγιστον μέρος αποτελείται από τους αγρότας της Ελλάδος.

Εμπρός, με την ίδιαν σκέψιν, με μια ψυχή, ως κινηθώμεν όλοι οι Έλληνες. Το πνεύμα συνεργασίας και αμοιβαίας κατανοήσεως ως κατευθύνη από εδώ κι εμπρός τους αγρότας, τους άλλους εργαζομένους, την Πολιτικήν και την Πνευματικήν Ηγεσίαν, διά να χαιρέτισαμεν το ταχύτερον την αυγήν με την ανατολήν ενός λαμπρού και ζωογόνου ήλιου που να εγγυάται εις τον αγροτικόν μας κόσμον, πηγήν ανεξάντλητον και υγιές απόθεμα των υλικών, πνευματικών και ηθικών δυνάμεων, και εις το Έθνος ολόκληρον ευημερίαν, επιτρέπουσαν εις την Ελλάδα να

αντιλή αεννάως προς εκπλήρωσιν των εθνικών της πεπωμένων και της εκπολιτιστικής της αποστολής.

*

Το Συνέδριον το οποίον συνήλθε και διεξήγαγε τας εργασίας του, εις μίαν περίοδον σοβαρωτάτων διεθνών περιπλοκών, διαπιστώνει ότι λόγω της γεωγραφίας μας με τας χώρας, όπου εκτυλίσσονται αυτά επιβάλλουν εις την πολιτικήν και οικονομικήν ηγεσίαν της ως και εις πάντας τους Έλληνας, ηυξημένα καθήκοντα ώστε με ηνωμένας τας δυνάμεις του Έθνους να καταστή δυνατή η αντιμετώπισις των εθνικών, των εσωτερικών, οικονομικών, κοινωνικών και λοιπών ζητημάτων, τα οποία προβάλλουν με εξαιρετικήν πάντοτε σοβαρότητα.

Ότι η αγροτική οικονομία αποτελεί πραγματικώς τον κορμόν της εθνικής μας οικονομίας, εφ' όσον αυτή δίδει υπό τας σημερινάς σχετικώς καθυστερημένας συνθήκας το 36% του εθνικού εισοδήματος, καλύπτει το 85% της αξίας των εξαγωγών μας, προμηθεύει εις την βιομηχανίαν το 75% των πρώτων υλών, στηρίζει κατά το μεγαλύτερον ποσοστόν τον όγκον συναλλαγών του εμπορίου και τέλος η λειτουργία της επηρεάζει αποφασιστικώς το εύρος της εσωτερικής αγοράς, το οποίον καθορίζει τον βαθμόν και τους ρυθμούς της εν γένει οικονομικής αναπτύξεως της Χώρας μας, εφ' όσον οι απασχολούμενοι με αυτήν αγρόται ενεργούντες ως παραγωγοί και καταναλωταί, αποτελούν τα 63% του πληθυσμού.

Ότι εις τας προοδευμένας χώρας, ανεξαρτήτως του κοινωνικού συστήματος αυτών, η αγροτική οικονομία κατευθύνεται υπευθύνως από το Κράτος, εις όλα τα στάδια της διαδικασίας αυτής, δηλαδή της παραγωγής, κυκλοφορίας, επεξεργασίας και διαθέσεως των προϊόντων και ενισχύεται τεχνικώς και οικονομικώς προς τον σκοπόν όπως παράγονται χαμηλού κόστους αγροτικά προϊόντα, επ' ωφελεία της καταναλώσεως, αλλά και εξασφαλίζεται εις τον αγρότην μία ανθρωπινή ζωή, παρέχουσα εις αυτόν τα αγαθά του νεωτέρου πολιτισμού. Αντιθέτως εις την Χώραν μας, όχι μόνον επικρατεί πλήρης αναρχία λόγω ελλείψεως προγράμματος, συντονισμού και κατευθύνσεως εις τα λαμβανόμενα μέτρα, τα οποία επηρεάζουν την αγροτικήν οικονομίαν, με όλας τας εκ του γεγονότος τούτου δυσμενείς διά την γεωργικήν παραγωγήν συνε-

πείας, αλλά και γενικώς τα συμφέροντα των αγροτών τίθενται σχεδόν πάντοτε εις ήσσονα μοίραν των τοιούτων των άλλων τάξεων, ειδικώτερον δε, εις πλείστας περιπτώσεις, ενώ εξωθείται επισήμως η ανάπτυξις της καλλιιεργείας ωρισμένων ειδών (όρυζα, φρουτοπαραγωγή, βάμβαξ κλπ.) τελικώς αυτά αφήνονται ουσιαστικώς απροστάτευτα, με αποτέλεσμα να γίνεται ο μόχθος των αγροτών βορά των ενδιαμέσων, οι οποίοι εκμεταλλεύονται την οικονομικήν αδυναμίαν αυτών.

Ότι η Χώρα μας, όχι μόνο συμφώνως προς ότι πιστεύουν οι αγρόται αυτής, αλλά και συμφώνως προς τα δεδομένα μελετών των αγαπώντων την Πατρίδα των Ελλήνων επιστημόνων και πολλών ξένων ειδικών οι οποίοι είχαν γνώσεις και ανεξαρτησίαν γνώμης, εγκλιεί τεραστίας δυνάμεις δυναμένας να εξασφαλίσωσι ένα καλύτερον μέλλον, δισί και πηγάς πλούτου και λαόν ευφράν και ικανόν έχει.

Ότι την σύγκλησιν του Συνεδρίου κατέστησεν αναγκαίαν η σοβαρά επιδείνωσις της καταστάσεως της αγροτικής οικονομίας η οποία εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους καταρρεύσεως της, εάν δεν ληφθούν σύντονα και αποφασιστικής σημασίας μέτρα προς επίλυσιν των καιριών προβλημάτων τα οποία την καθορίζουν και την επηρεάζουν. Η καθυστέρησις και η κρείσις αυτή της αγροτικής οικονομίας αποδεικνύεται από το λίαν χαμηλόν κατά οικογένειαν αγροτικόν εισόδημα και από την υποαπασχόλησιν του αγροτικού πληθυσμού, άτινα συνεπάγονται την σημερινήν απαθλίωσιν, η οποία είναι το κύριον χαρακτηριστικόν των χωρίων μας και ευνοεί την ανάπτυξιν μιας εντόνου τάσεως ομαδικής φυγής από αυτά προς τας πόλεις και την πύκνωσιν του ρεύματος της μεταναστεύσεως.

Ότι διά να εξέλθη η Χώρα από το οικονομικόν αδιέξοδον και αυξηθή το εθνικόν εισόδημα εις τα επίπεδα, τα οποία αι φυσικαί και γεωργικαί συνθήκαι ευνοούν και επιβάλλουν αι κοινωνικαί και οικονομικαί ανάγκαι επ' αγαθό του λαού, είναι ανάγκη ν' αξιολογηθούν και αντιμετωπισθούν τα κατωτέρω βασικά προβλήματα...»

Ας δούμε όπως πως βλέπει το Συνέδριον, το πνευματικό μέλος της Ηγεσίας της Συνομοσπονδίας που ενδιαφερόταν κυρίως με τα βασικά συνεταιριστικά προβλήματα (και μάλιστα με επιμονή) και λιγότερο με τα «συνδικαλιστικά» και «μαχητικά», εκτός αν αυτά είχαν στενή σχέση με το έργο των Συνεταιριστικών Οργανώσεων και γενικά με την διεύρυνση της παρουσίας και της συνεταιριστικής δραστηριότητας στην οικονομική και κοινωνική ζωή του τόπου. Γράφει λοιπόν ο Θ. Τζωρτζάκης στο Σ. 1956, σ. 154:

«Ζωηρή αίσθηση προκάλεσε σε όλη τη χώρα, και ιδίως στην πρωτεύουσα, η αθρόα και θερμή συμμετοχή του συνεταιρισμένου αγροτικού κόσμου στο πρώτο μεταπολεμικό Πανελλήνιο Αγροτοσυνεταιριστικό Συνέδριο. Υπολογίζεται ότι ο αριθμός των αντιπροσώπων των Γεωργικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων που έλαβαν μέρος στο Συνέδριο ξεπέρασε τους 2.500, και ανάμεσά τους πνινή, σχεδόν ολοκληρωτική, ήταν η συμμετοχή των υπεύθυνων συνεταιριστικών λειτουργών και υπαλλήλων...

Η επιβλητική συγκέντρωση που έγινε τις τελευταίες ημέρες του Νοεμβρίου ήταν αυθόρμητη, συνειδητή, ελεύθερη στην κρίση της και τις αποράσεις της, πειθαρχημένη στις αρχές του ελεύθερου Συνεργατισμού, μετρημένη αλλά και γενναία στη διατύπωση των αιτημάτων της. Διαπνεόταν από ατομική αξιοπρέπεια συνδυασμένη με το σεβασμό προς το κοινωνικό σύνολο και τα συμφέροντά του.

Η σύγκληση του Αγροτοσυνεταιριστικού Συνεδρίου οφείλεται στην πρωτοβουλία της Πανελληνίου Συνομοσπονδίας των Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών, που - όπως είναι γνωστό - κλείνει στους κόλπους της σχεδόν το σύνολο των γεωργικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων και, όπως ορίζει το καταστατικό της, ρυθμίζει τη συνεταιριστική κίνηση εσωτερικά και την εκπροσωπεί εξωτερικά.

Για ν' ανταποκριθεί εγκυρότερα και ολοκληρωμένα στην αποστολή της η Συνομοσπονδία, ύστερα από δεκάχρονη μεταπολεμική προσπάθεια, κατά την οποία με εντατική εργασία επιδίωξε να πρωθήσει τα ζητήματα που ενδιαφέρουν τον αγροτικό κόσμο προς λύσεις δίκαιες και λογικές, θεώρησε χρέος της να συγκαλέσει σε Πανελλήνιο Συνέδριο το συνεταιρισμένο αγροτικό κόσμο και να υποβάλει στην κρίση του και την έγκρισή του ένα συστηματικό πρόγραμμα που ν' αγκαλιάζει όλα τα θέματα που έχουν ζωτική σημασία για τη γεωργία και τους αγρότες σαν επαγγελματίες και σαν ανθρώπους, με σκοπό να εξασφαλιστεί η πάγια και έλλογη ρύθμισή τους, ώστε και τους ενδιαφερομένους να ικανοποιηθεί και το κοινωνικό σύνολο να εξυπηρετηθεί.

Η Κυβέρνηση και τα Πολιτικά Κόμματα παρακολούθησαν το Αγροτοσυνεταιριστικό Συνέδριο με περισσότερη προσοχή από ό,τι συνήθως έδειξαν σε προηγούμενες ανάλογες εκδηλώσεις. Έτσι δόθηκε η ευκαιρία να διαπιστώσουν ότι οι αγρότες γενικά, και ανάμεσά τους πρώτοι οι συνεταιρισμένοι αγρότες που δεν αποτελούν μόνο τη φωτισμένη πρωτοπορεία του αγροτικού κόσμου, αλλά και τη συντριπτική του πλειοψηφία, παρ' όλη τη γνωστή ανεκτικότητα, κατανόηση και μετριοπάθεια που τους διακρίνει, αισθάνονται βαθιά πίκρα, γιατί βλέπουν να παραγνωρίζονται και σαν επαγγελματίες και σαν άνθρωποι.

Την έναρξη των εργασιών του Συνεδρίου την κήρυξε ο Αντιπρόεδρος της Κυβερνήσεως κ. Ανδρ. Αποστολίδης, από μέρος του Βασιλέως και της Κυβερνήσεως. Αρμόδια μέλη της Κυβερνήσεως και της Διοικήσεως της Α.Τ.Ε, καθώς

και οι Αρχηγοί των Κομμάτων παρακολούθησαν αυτοπροσώπως και με αντιπροσώπους τους τις εργασίες του Συνεδρίου και μίλησαν σ' αυτό και κατά την έναρξή του, για να το χαιρετίσουν, και κατά το διάστημα των εργασιών του, σχετικά με τα ζητήματα που το απασχολούσαν.

Επίσης παρακολούθησαν τις εργασίες του Συνεδρίου αντιπρόσωποι από τις αρμόδιες διημοσίες Υπηρεσίες, καθηγητές Ανατάτων Σχολών, πολλοί επιστήμονες, φίλοι του Συνεργατισμού κτλ....»

«...Ιδιαίτερα αξιοσημείωτη είναι η συστηματική προσπάθεια που έγινε για να λάβουν μέρος στο Συνέδριο εκπρόσωποι των Συνεταιριστικών Οργανώσεων ενημερωμένοι και στα ειδικότερα ζητήματα που ενδιαφέρουν τις περιφέρειές τους και με αποκρυσταλλωμένες απόψεις για τη λύση τους. Για το σκοπό αυτό, με πρωτοβουλία της Συνομοσπονδίας και με τη συμπαράσταση υπαλλήλων της, έγιναν στα διάφορα διαμερίσματα της χώρας, που παρουσιάζουν σχετική ομοιογένεια γεωργικών, οικονομικών, και κοινωνικών όρων, σχετικές συγκεντρώσεις εκπροσώπων των συνεταιριστικών Οργανώσεων. Οι συγκεντρώσεις αυτές πρόβαλαν τα ειδικότερα θέματα που ενδιαφέρουν τα διάφορα διαμερίσματα της χώρας και υπόδειξαν τις σκόπιμες λύσεις τους.

Όπως φαίνεται από τα θέματα που παραθέτομε πιο πάνω, γενική επιδίωξη του Συνεδρίου είναι να εξασφαλιστεί ο αγροτικός κόσμος όρους παραγωγής, αμοιβής, ζωής και μόρφωσης ανάλογους με τις ανάγκες του, αλλά και με τη συμβολή του στην πραγματοποίηση του εθνικού εισοδήματος, και με βάση το αίτημα για ίση μεταχείρισή του με όλους τους άλλους εργαζομένους.

Χρή στην προπαρασκευαστική εργασία της Συνομοσπονδίας, τα ζητήματα που απασχολήσαν το Συνέδριο παρουσιάστηκαν ικανοποιητικά μελετημένα, πολλά μάλιστα - όπως τα ειδικά προβλήματα των διαμερισμάτων και το ζήτημα της προστασίας των γεωργικών προϊόντων - μελετήθηκαν με την ενεργή συμμετοχή του συνόλου σχεδόν των ενδιαφερομένων Συνεταιριστικών Οργανώσεων, που οι εκπρόσωποί τους έλαβαν μέρος στις συσκέψεις μελέτης των σχετικών ζητημάτων και ανάλαβαν ακόμη να εισηγηθούν στο Συνέδριο πολλά από τα ειδικά θέματα που αναφέρονται στο γενικό ζήτημα της προστασίας της γεωργικής παραγωγής...»

Και η οργανωτική υπόδειξη:

«Οπωσδήποτε όμως, νομίζομε ότι καιρός είναι για η Συνομοσπονδία να μελετήσει και να οργανώσει τη σύσταση μόνιμης και άρτια συγκροτημένης επιτελικής υπηρεσίας, που, απερίσπαστη από την καθημερινή ογκώδη και επίπονη εργασία που επιτελεί, να επιδοθεί αποκλειστικά στη συστηματική επεξεργασία των πολλών και ποικίλων ζητημάτων που αφορούν, ενδιαφέρουν και θίγουν τη ζωή και τη δράση του αγροτικού κόσμου. Η άποψη μάλιστα που φαίνεται να επικρατεί για την παγίωση του θεσμού των

Αγροτουσυνεταιριστικών Συνεδρίων κατά αραιότερα του έτους χρονικά διαστήματα, μαζί με την έκδηλη και ομόθυμα αναγνωρισμένη ανάγκη για την κατάρτιση ολοκληρωμένου γεωργικού προγράμματος, με κύριο όργανο εφαρμογής του το Συνεργατισμό, καθιστούν τη σύσταση μιας τέτοιας επιτελικής υπηρεσίας επείγουσα και αποφασιστική. Ας είναι η ίδρυσή της μια από τις λαμπρές επιτεύξεις του Συνεδρίου, αφού άλλωστε αυτό εξαρτάται απόλυτα από το συνεταιρισμένο αγροτικό κόσμο και τη Συνεταιριστική του Συνομοσπονδία, την κορυφαία του Οργάνωση στον επαγγελματικό, οργανωτικό και ιδεολογικό τομέα.»

Και ακόμα η πιο σημαντική παρατήρηση:

«Ο αριθμός και η σημασία των θεμάτων που απασχόλησαν το Συνέδριο και την υπεύθυνη για την οργάνωσή του κορυφαία Συνεταιριστική Οργάνωση δεν έδωσαν τον καιρό και τις δυνατότητες για ν' απασχοληθή το Συνέδριο και με θέματα που ενδιαφέρουν τον οργανισμό του Συνεταιρισμού και αποβλέπουν στην ανάπτυξη και την τελειώσή του, ώστε να λειτουργή αριότερα και να επιτελή την αποστολή του εντελέστερα, με τελική επιδίωξη τον περιορισμό κατά το δυνατό της ανάγκης προσφυγής στην κρατική εξουσία για αναγκαστική εφαρμογή των προτεινομένων μέτρων και αντίστοιχη ανάπτυξη της θεληματικής και ελεύθερης συνεργασίας, στηριγμένης στον αλληλοσεβασμό και την αλληλοκατανόηση των συνεργαζομένων προσώπων που εξυπνώνει την ανθρωπινή αξιοπρέπεια.

Αυτό είναι ένα θέμα που δεν μας απασχολεί για πρώτη φορά. Και άλλοτε γράψαμε ότι πρέπει ο συνεταιρισμένος κόσμος, με πρωτοβουλία της Συνομοσπονδίας του, ν' ασχοληθή συστηματικά με τα θέματα που αναφέρονται στην τελείωση του Συνεταιρισμού και που μετριόφρονα τα ονομάζουμε οργανωτικά θέματα.

Για να είμαστε σαφέστεροι προσθέτομε ότι μέσα στα οργανωτικά θέματα θεωρούμε ότι ανήκουν η συνεταιριστική νομοθεσία, η εποπτεία των συνεταιρισμών, η συνεταιριστική μόρφωση και εκπαίδευση, τα θέματα που αναφέρονται στη θέση των συνεταιριστικών υπαλλήλων, ώστε οργανικά και αβίαστα να ικανοποιηθούν τα βασικά ζητήματά τους, μέσα στα πλαίσια που διαγράφουν οι θεμελιώδεις συνεταιριστικές αρχές.

Επίσης σ' αυτά ανήκουν τα θέματα τα σχετικά με τη διάρθρωση των Συνεταιριστικών Οργανώσεων, τη συνεταιριστική πολιτική, το ρόλο των Συνεταιριστικών Οργανώσεων στη διαχείριση των συγγενών επαγγελματικών ζητημάτων, η συμβολή των στην επαγγελματική εκπαίδευση και τη γενικότερη κοινωνική μόρφωση των μελών τους κτλ.

Ακόμη ο αγροτικός Συνεργατισμός οφείλει να μελετήσει και να ορίσει τα μέσα με τα οποία θ' αντιμετωπίσει την άδικη και παράλογη αντίδραση εναντίον του από μέρος εκείνων που θί-

γονται τα συμφέροντά τους, την αδικαιολόγητη αντίθεση του γραφειοκρατικού πνεύματος σε κάθε σκέψη για πλατύτερη χρησιμοποίησή του στη διαχείριση της οικονομίας μας και τέλος τη μεγάλη επιφυλακτικότητα που δείχνει απέναντί του η πολιτική στη μεγάλη της αναλογία, και ιδίως οι τοπικοί παράγοντές της. Ίσως η στάση αυτή να οφείλεται στην ανησυχία που εμπνέει το γεγονός ότι ο Συνεργατισμός από τη φύση του και την αποστολή του χειραφετεί ποιμιλίστροπα τον πλατύ κύκλο των μελών του και τους εξασφαλίζει όχι μόνο οικονομική αλλά και κοινωνική και πολιτική ανεξαρτησία.

Η εξουδετέρωση των δυσκολιών αυτών και η διάλυση της θολής αμύσθαιρας που δημιουργούν εις βάρος του Συνεργατισμού είναι ένα από τα κυριότερα έργα που ανήκουν στην αποστολή της Συνομοσπονδίας.

Σε παλαιότερο τεύχος «του Συνεταιριστή» (αριθ. 111-112, Νοέμβριος-Δεκέμβριος 1955) πριν ακριβώς από ένα χρόνο το θέμα αυτό μας είχε απασχολήσει και πάλι και είχαμε σκιαγραφήσει ένα σχετικό σχέδιο που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για τις πρώτες προσπάθειες.

Οπωδήποτε αναγνωρίζομε ότι το Συνέδριο και από τον προορισμό του και από τη σύνθεσή του δεν ήταν βέβαια ενδεδειγμένο ν' αναλάβει ένα τέτοιο έργο, ούτε και η σχετική προπαρασκευαστική εργασία αντέχει σε βιαστικές ενέργειες. Μας δίνει όμως το Συνέδριο την ευκαιρία να ξαναφέρωμε στην επιφάνεια το ζήτημα αυτό και να επισημάνομε και πάλι την ανάγκη που υπάρχει ν' αναληφθή συστηματική και επίμονη προσπάθεια για να μελετηθούν τα οργανωτικά θέματα του Συνεργατισμού και να καταρτιστή το πρόγραμμα για την καλύτερη ρύθμισή τους, που θα εξασφαλίζει την ανεμπόδιστη προκοπή του.

Κι εδώ προβάλλει η ανάγκη μιας επιτελικής υπηρεσίας ενήμερωμένης και με πίστη στο Συνεργατισμό, που να μοιρή να συνδυάζει τις συνεταιριστικές αρχές με την ελληνική πραγματικότητα, την παράδοση με την σύγχρονη πλατύτερη αποστολή του Συνεργατισμού, ώστε να μπορέ να διατηρή ενεργή και άβιατη τη δημοκρατικότητα του και την ελευθερία του, για να μείνει πάντα ο Συνεργατισμός, ανεξάρτητα από την ανάπτυξή του και την ένταση των επιδόσεών του, η στέπη και ο φύλακας για το άτομο, για να το βοηθή ν' αναπτύσσει ελεύθερα και αξιοπρεπώς την πρωτοβουλία του συνταιριασμένη με τη συναίσθηση και το σεβασμό προς το κοινωνικό συμφέρον, συναίσθηση και σεβασμό που πηγάζουν από την ελεύθερη συνείδηση του πιστού και φωτισμένου συνεταιριστή και όχι από επιταγές εξωτερικού καταναγκασμού. Γι' αυτό είναι άλλοι θεσμοί κατάλληλοι και αρμόδιοι. Ο Συνεργατισμός είναι και πρέπει να μείνει το όργανο αυτοβοήθειας και αλληλοβοήθειας ελεύθερων ανθρώπων, που θέλουν με δική τους ευθύνη να εξασφαλίζουν την προκοπή τους και την ευημερία τους με δικαιοσύνη - και αξιοπρέπεια.

(Αυτά τα σπουδαία, δυστυχώς δεν έγιναν και δεν γίνονται έως σήμερα).

ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ (Ο.Γ.Α.)

Έπειτα από πολλές επί έτη προσπάθειες των αγροτών κατατίθεται στη Βουλή η από 9 Ιανουαρίου 1960 πρόταση νόμου του βουλευτή Γ. Παπανδρέου (Αντιπολίτευση) «περί ίδρύσεως Οργανισμού Συντάξεως Αγροτών». Την εξαιρετική εισήγηση με όλο το ιστορικό της προτάσεως του από το 1958 βλ. και σε αναδημοσίευση στα Πρακτικά της Βουλής 19/11/1987 (παρότι αποσιωπά τους αγώνες των άλλων). Γράφει, μεταξύ άλλων τα παρακάτω αξιολογικά και προφητικά (όπως αποδείχτηκε από την εξέλιξη):

«Κατά τη συνεδρίαση της Βουλής της 27ης Νοεμβρίου 1959, ανέπτυξα τις βασικές σκέψεις μου δια το οικονομικόν πρόβλημα της Ελλάδος. Δεν έχομεν μόνον χαμηλότατον Εθνικόν εισόδημα. Έχομεν επίσης και την άνισον κατανομήν του. Ο αγροτικός μας κόσμος, ενώ αποτελεί περίπου τα δύο τρίτα του πληθυσμού, απολαμβάνει μόνον το εν τρίτον του Εθνικού εισοδήματος. Αλλά και εντός του αγροτικού κόσμου υπάρχει άνισος κατανομή. Οι ορεινοί και νησιωτικοί πληθυσμοί έχουν εισόδημα πολύ μικρότερον από τους πεδινούς και ζουν υπό συνθήκας εξαθλιώσεως.

Αυτή η κατάσταση δεν επιτρέπεται να διαρκέση. Όχι μόνον διότι η Δημοκρατία οφείλει εις τους πολίτας της ένα στοιχειώδες επίπεδον ευημερίας. Αλλά και διότι ενεδρεύει ο πολυμήχανος και αδίστακτος εισπράκτωρ της λαϊκής Απογνώσεως, δια να την οδηγήσει εις την Α-νατροπήν.

Προς αύξησιν του Εθνικού εισοδήματος πρέπει βεβαίως ν' αναπτυχθούν όλοι ανεξαιρέτως οι κλάδοι της Εθνικής μας οικονομίας - και η εν γένει Γεωργία και η Βιομηχανία και ο Τουρισμός. Και καταβάλλεται προς τούτο προσπάθεια. Φρονώ όμως, ότι αποτελεί πλάνην η γνώμη ότι η προτεραιότης ανήκει εις την «εξιομηχάνισιν». Η ταχεία εκβιομηχάνισις της Χώρας, γράφει το πενταετές πρόγραμμα αποτελεί πρωταρχικήν επιδίωξιν, διότι ΜΟΝΟΝ δι' αυτής θα καταστή δυνατή η αντιμετώπισις του δημογραφικού προβλήματος και η απορρόφισις του πλεονάζοντος και αργούντος σήμερον εργατικού «δυναμισμού».

Αλλά είναι δυνατόν;

Υπολογίζονται εις 200.000 περίπου οι άνεργοι και περίπου εις εν εκατομμύριον οι υποαπασχολούμενοι. Αλλά και χωρίς αυτούς τους στατιστικούς αριθμούς, όλοι, εξ αμέσου αντιλήψεως, γνωρίζομεν την δραματικήν κατάστασιν. Εις τους διαγωνισμούς προς κατάληψιν όλγων θέσεων γραφών προσέρχονται χιλιάδες νέοι. Εις τα Πολιτικά μας Γραφεία καθημέραν συρροούνται νέοι και όχι μόνον απόφοιτοι γυμνασίου, αλλά επίσης και πτυχιούχοι, οι οποίοι ζητούν οιαδήποτε εργασίαν. Και με όλην την καλήν μας θέλησιν, δεν δυνάμεθα να την εύρωμεν.

Τα χωρία, ελλείψει εισοδήματος και απασχολήσεως, ερημώνονται. Και οι χωρικοί νέοι, όσοι κατορθώνουν μεταναστεύουν και οι άλλοι συρρέοντες εις τας πόλεις, ή επιδίδονται εις παρασιτικά επαγγέλματα ή αλητεύουν. Και η

κατάστασις εις την ύπαιθρον, με την αύξησιν του πληθυσμού και τη μηχανικήν καλλιέργειαν, συνεχώς επιδεινούνται.

Ομιλών ενώπιον της Βουλής, την 27ην Νοεμβρίου 1959, ανέπτυξα τας γνώμας μου δια την αντιμετώπισιν της καταστάσεως.

Βεβαίως, πρέπει να επιδιωχθή και η μέγιστη δυνατή ανάπτυξις και της Βιομηχανίας. Αποτελεί όμως αφέλεια η υπερτίμησις της «εκβιομηχάνσεως»: Η ελπίς, ότι η ανάπτυξις μιας «ανταγωνιστικής» Ελληνικής Βιομηχανίας - η οποία και μόνον θα μπορούση να επιζήση εις το μέλλον εντός της Κοινής Ευρωπαϊκής Αγοράς - θα δυνηθή να δώση επαρκή λύσιν εις το κρίσιμον πρόβλημα της ανεργίας και υποαπασχολήσεως. Και αν δεν υπάρξει αγοραστική δύναμη του αγροτικού κόσμου, που θα εύρη κατανάλωσιν η βιομηχανική μας παραγωγή; Δεν πρέπει άλλως τε να λησμονήται, ότι, εφ' όσον προάγεται ο τεχνικός αυτοματισμός, θα ελαττούται αντιστοίχως ο αριθμός των εργατών. Το γεγονός, ότι από του 1952 μέχρι του 1958 η μεν βιομηχανική παραγωγή ηυθήθη κατά 74%, τα δε επίπεδα της απασχολήσεως παρέμειναν τα αυτά, αποτελεί την απόδειξιν.

Εάν όλοι οι χείμαρροι της υπαίθρου εκχυθούν προς τας πόλεις, βεβαίως δεν θα καταστή δυνατόν να εγκλιματισθούν εις την κώτην της μικράς «ανταγωνιστικής» Βιομηχανίας. Θα επέλθη η Καταστροφή.

Μία μόνο ελπίς σωτηρίας υπάρχει: Εάν ο συνεχώς αυξανόμενος πληθυσμός της υπαίθρου, κατά το μέγα του μέρους, συγκρατηθή εις το χωριό. Αλλά δια να συγκρατηθή, πρέπει το χωριό να γίνη βιώσιμον - και υλικώς και ψυχικώς και πρέπει προς τούτο να χρησιμοποιηθούν όλα τα μέσα: Και η βελτίωσις της συγκοινωνίας και ο εξηλεκτρισμός και η αύξησις της παραγωγής και παραγωγικότητος και η αναδιάρθρωσις των καλλιιεργειών και ο αναδυσμός της γης. Και ιδίως, η δημιουργία συμπληρωματικού εισοδήματος της αγροτικής οικογένειας - το οποίον και μόνον οδηγεί εις πλήρη απασχόλησιν όλων των μελών της - με οικίστιον κτηνοτροφίαν, πτηνοτροφίαν, οικιοτεχνίαν, δενδροκομίαν και γεωργικήν βιοτεχνίαν και βιομηχανία. Αλλά επίσης και με την οργάνωσιν της υγείας, της μορφώσεως, γενικής και τεχνικής.....»

Και καταλήγει (μετά και άλλα αξιολογικά που γράφει):

«Αλλά πέραν της οικονομικής υπάρξεως, κατ' εξοχήν, η εθνική άποψις. Εάν ο αγροτικός κόσμος απωλεσθή, έχει απωλεσθή η Ελλάς.

Και φοβούμαι, ότι αι πόλεις δεν έχουν αποκτήσει επίγνωσιν αυτού του κινδύνου. Οφείλομεν δια τούτο να τους εμπνεύσωμεν εμπιστοσύνην και όχι μόνον με τους λόγους, αλλά και με τας πράξεις. Ζώμεν εις μίαν κρίσιμον ιστορικήν εποχήν. Αμελικτός είναι ο αγών μεταξύ των δύο Κόσμων. Και θα γίνη σκληρότερος με την Ύψειν, την οποίαν όλοι ολοψύχως ευχόμεθα. Τότε θα ενταθή ο αγών εις το οικονομικόν και κοινωνικόν πεδίων -

και ιδίως εις την Ελλάδα, η οποία, καθώς όλοι αι τελευταίαι προκλήσεις και περιπτώσεις πείθουν, έχει επισημανθεί ως ο πλέον ευπρόσβλητος στόχος.

Απο αυτήν την επίγνωσιν ενεπνεύσθη η παρούσα πρότασις Νόμου. Δια να μη γίνη Επανάστασις εκ των κάτω θα πρέπει να γίνη Επανάστασις εκ των άνω. Και εις επιτέλεσιν αυτής της αποστολής καλείται η Βουλή των Ελλήνων.»

ΟΙ ΑΓΡΟΤΙΚΟΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ

Σποραδικές υπήρξαν, κατά διαστήματα και τόπους, οι προσπάθειες διαφόρων αγωνιστών αγροτών για την ίδρυση Αγροτικών Συλλόγων (την ιστορία για τις προσπάθειες αυτές έχει υποχρέωση η σημερινή Συνομοσπονδία τους να φροντίσει να γραφεί. Τιμή οφείλεται στους πρωτεργάτες).

Το 1959 είχαν ιδρυθεί 33 Αγροτικοί Σύλλογοι. Και με τη φροντίδα μιας προσωρινής Επιτροπής των Συλλόγων ιδρύθηκε η Γενική Συνομοσπονδία των Αγροτικών Συλλόγων στην Αθήνα. Την 1η Μαρτίου του 1959 έγινε στην αίθουσα της Ομοσπονδίας των Δασοπόνων, η πρώτη ιστορική Γενική Συνέλευση των αντιπροσώπων, όπου εξελέγη το πρώτο Διοικητικό Συμβούλιο της Συνομοσπονδίας των Αγροτικών Συλλόγων με πρόεδρο τον Νικ. Φιλιππακόπουλο.

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

(Βλ. και στα Υποκεφ. Δ, ΣΤ, ΣΤ/1)

Αμπελουργικά - Σταφιδικά

- Τα μέτρα για την κορινθιακή και τα αιτήματα των σταφιδοπαραγωγών. (Σ. 1956, σ, 120).
- Σταφιδική σύσκεψη. Αιτήματα παραγωγών για κορινθιακή Σ. 1957, σ.36, 78.
- Σύσκεψη για τη διάθεση των κρασιών Σ. 1957, σ. 78.
- Τα μέτρα για τη σουλτανίνα Σ. 1957, σ. 103.
- Η προστασία της κορινθιακής Σ. 1957, σ. 103.
- Η σουλτανίνα κατά την περίοδο 1956/57 και η Κ.Σ.Ο.Σ. Κείμενο Παν. Λυκίδη. Σ. 1958, σ. 10.
- Τα μέτρα προστασίας της κορινθιακής σταφίδας και σουλτανίνας Σ. 1958, σ. 108.
- Εξαγωγή ελληνικών κρασιών στη Γαλλία Σ. 1958, σ. 109, 145.
- Τα συνεταιρικά οινοποιεία Νομού Χανίων. Κείμενο Δημ. Κορκίδη Σ. 1959, σ. 21.
- Η αντιμετώπιση των προβλημάτων της σουλτανίνας. Κείμενο Παν. Λυκίδη. Σ. 1959, σ. 42.
- Η σουλτανίνα κατά την περίοδο 1957/58. Σ. 1959, σ. 45.
- Κυβερν. μέτρα για σουλτανίνα και κορινθιακή. Σ. 1959, σ. 110, 141.
- Τα αδιάθετα κρασιά και τα μέτρα για τη νέα οινοπαραγωγή. Σ. 1959, σ. 127.
- Τα μέτρα προστασίας της (κορινθιακής) σταφιδοπαραγωγής. Κείμενο Θ. Κούλα. Σ. 1960, σ. 110.
- Αιτήματα σουλτανοπαραγωγών και μέτρα Σ. 1960, σ. 117.

- Αιτήματα οινοπαραγωγών Σ. 1960, σ. 134.
- Τα σταφιδικά μέτρα 1960/61 Σ. 1960, σ. 139.
- Επίσης για τα αμπελουργικά βλ. στη ΦΣ:
 - Σύσκεψη για προστασία κορινθιακής σταφίδας 1956. - Σύσκεψη οργανώσεων αμπελουργών. - Γενική Σύσκεψη Κ.Σ.Ο.Σ. ΦΣ 1956, σ. 3292. - Ευρωπαϊκή διάσκεψη για τα σταφύλια στο Ηράκλειο, του Οργανισμού Συνεργασίας με αντιπροσωπείες των ενδιαφερομένων χωρών, για τυποποίηση, επεξεργασία, εμπορία. Αποφάσεις και δοκιμαστικές αποστολές στο Μόναχο και Βιέννη. ΦΣ 1956, σ. 3309.
 - Σύσκεψη και ψήφισμα Συνεταιρικών Οργανώσεων σταφιδικών περιφερειών (κορινθιακής) με παρουσία βουλευτών ΦΣ 1957, σ. 3420.
 - Ψήφισμα για προστασία της οινοπαραγωγής ΦΣ 1947, Σ. 3451.
 - Για κορινθιακή και σουλτανίνα σύσκεψη, ψηφίσματα ΦΣ 1957, σ. 3492.
 - Σουλτανίνα 1958 ΦΣ 1958, σ. 3709.
 - Η εξαγωγή οίνων εις Γαλλίαν. Αναλυτικά ΦΣ 1958, σ. 3712. Η πραγματοποίηση του άθλου εξαγωγής ΦΣ 1958, σ. 3806 (Επίσημος εορτασμός. Ομιλίες. Φωτογραφίες).
 - Συσκέψεις, ψηφίσματα για σταφίδες (κορινθιακή-σουλτανίνα) ΦΣ 1958, σ. 3718.
 - Παραγωγή και εξαγωγή σουλτανίνας. Υπόμνημα ΕΓΣ Ηρακλείου. Προβλήματα σταφιδοπαραγωγής (κορινθιακή-σουλτανίνα) ΦΣ 1959, τ. 7, σ. 4.
 - Διαπιστώσεις και προβλήματα - αιτήματα των οινοπονητικών συνεταιρικών Οργανώσεων ΦΣ 1959, τ. 9, σ. 25, 33.
 - Υπόμνημα της «Οινικής» για προστασία οινοπαραγωγής ΦΣ 1959, τ. 10, σ. 16.
 - Κυβερνητικά μέτρα για σουλτανίνα. ΦΣ 1959, τ. 11, σ. 45.
 - Ζητείται αμπελουργική κρατική πολιτική ΦΣ 1960, τ. 5, σ. 199.

Βαμβακοπαραγωγή

- Ανάγκη λήψεως προστατευτικών μέτρων διά τους βαμβακοπαραγωγούς ΦΣ 1956, σ. 3302. Ψήφισμα ειδικής συσκέψεως ΦΣ 1956, σ. 3317. Μέτρα, ενέργειες για την συμπλήρωση. Φορολογία. Σύσκεψη μετά βουλευτών. ΦΣ 1956, σ. 3319.
- Σύσκεψη - ψήφισμα ΦΣ 1957, σ. 3495.
- Έκτακτο αξιόλογο πανελλήνιο βαμβακοπαραγωγικό Συνέδριο. Εκδηλώσεις, διαμαρτυρίες σε απάντηση κυβερνητικών μέτρων ΦΣ 1947, σ. 3519 αναλυτικά. Εισηγήσεις, φωτογραφίες. Υποχώρηση της Κυβερνήσεως, αποσύρεται το νομοσχέδιο ΦΣ 1957, σ. 3544.
- Βαμβακοπαραγωγή 1958 ΦΣ 1958, σ. 3723. Ο νέος νόμος 3854 περί εκκοκίσεως βάμβακος ΦΣ 1958, σ. 3725. Ο Ν. 3853 περί Οργανισμού Βάμβακος ΦΣ 1958, σ. 3727.
- Συσκέψεις, ενέργειες 1958, ΦΣ 1958, σ. 3784.
- Βαμβακοπαραγωγή 1959 ΦΣ 1959, σ. 3 (πόρισμα ειδικής Επιτροπής Υπουργείου Γεωργίας. Διαπιστώσεις, προτάσεις). Ψήφισμα συνεταιρικών Οργανώσεων για εκκοκιστήρια και εξαγωγή ΦΣ 1959, σ. 6. Αιτήματα, τ. 9, σ. 33, 34.
- Εξελίξεις και προβλήματα της βαμβακοπαραγωγής. Κυβερνητικές ανακοινώσεις, στοιχεία ΦΣ 1959, τ. 11, σ. 3, 42. Και τ. 12, σ. 5. Και 1960, τ. 1, σ.13.

Επίσης βλ. για τη βαμβακοπαραγωγή στο περ. Σ.:

- Η Δ' Ειδική Γενική Συνέλευση των Ενώσεων βαμβακοπαραγωγικών περιφερειακών μελών της Κ.Υ.Δ.Ε.Π. (Σ. 1956, σ. 63).
- Τα αιτήματα των συνεταιρισμένων βαμβακοπαραγωγών και τα κυβερνητικά μέτρα 1956. Σ. 1956, σ. 149.
- Τα μέτρα για το βαμβάκι. Σ. 1957, σ. 153.
- Η σημασία της βαμβάκοκαλλιέργειας και οι Γ.Σ. Οργανώσεις. Αναλυτικό κείμενο Ηλ. Χριστοπούλου. Σ. 1958, σ. 5.
- Το βαμβάκι και τα νέα συνεταιριστικά εκκομιστήρια στη Θεσσαλία και Ήπειρο. Σ. 1958, σ. 15.
- Αιτήματα των βαμβακοπαραγωγών και κυβερνητικά μέτρα. Σ. 1958, σ. 109, 143.
- Το βαμβάκι και τα εκκομιστήρια. Σύσκεψη. Σ. 1959, σ. 31.
- Αιτήματα βαμβακοπαραγωγών. Μέτρα. Σ. 1959, σ. 126, 141.
- Σύσκεψη για το μπαμπάκι. Σ. 1960, σ. 133.

Δασικά - Ορεινοί πληθυσμοί

- Ψήφισμα του Αγροτοσυνεταιριστικού Συνεδρίου του 1956 βλ. Σ. 1957, σ. 156. Και ψηφίσματα Συνεδρίων Δασικών Συνεταιρισμών Καρδίτσας 1956 και Τριπόλεως 1957, πιο πάνω στο ΣΤ.

Τα προβλήματά τους. Γνωμάτευση της Εταιρείας Γεωργοοικονομικών Μελετών με βάση εισηγήσεις Δ. Χηνοπούλου, Αθ. Γεωργίου, Χαρ. Παπαχρήστου, Παν. Κασσανδρέα, για δάση, κτηνοτροφία, δενδροκομία, βιοτεχνία, κλπ. στα ορεινά (Σ. 1958, σ. 12).

Δενδροκαλλιέργειες (βλ. και Ελαιοπαραγωγή)

Ψήφισμα πανελληνίας Σύσκεψως ΦΣ 1956, σ. 3340.

- Αγώνας για ίδρυση εργοστασίου χυμών πορτοκαλιών από Ένωση Άρτης χορήγηση δανείου Ο.Χ.Ο.Α. σε εταιρεία ΦΙΕ και όχι Ένωση-ΑΓΡΕΞ. Αποφάσεις που εκθέτουν το Κράτος και την Α.Τ.Ε. Διαμαρτυρίες. ΦΣ 1947, σ. 3501.

- Ψήφισμα για εσπεριδοειδή. ΦΣ 1958, σ. 3654, 3792.

- Διαβήματα έντονα για προστασία παραγ. ροδακίνων. Θέμα διαθέσεως βαγονιών κονσερβοποιείων, διάθεση παραγωγής. ΦΣ 1959, τ. 7, σ. 7. Πικρά διδάγματα από συναγωνισμό στις εξαγωγές ΦΣ 1959, τ. 10, σ. 1.

- Ζητείται η ενιαία διαχείρισις για τα προς εξαγωγή εσπεριδοειδή από τους αντιπροσώπους παραγωγών. ΦΣ 1959, τ. 10, σ. 8.

- Νόμος 4035/1960 (ΦΕΚ 15/1960) περί δενδροκαλλιεργειών. Και εγκ. Υπ. Γεωργίας. ΦΣ 1960, τ. 3, σ. 114.

Δημητριακά

- Τα μέτρα για την προστασία της εσοδείας δημητριακών 1956 και οι αντιλήψεις των σιτοπαραγωγών Σ. 1956, σ. 96.
- Τα συμπληρωματικά μέτρα για το σάρι. Σ. 1956, σ. 120.
- Σύσκεψη για το ρύζι. Σ. 1956, σ.149.
- Τα μέτρα για το σάρι 1957. Σ. 1957, σ. 77.
- Ανάγκη να προστατευθεί η οριζοκαλλιέργεια. Κείμενο Ηλ. Χριστόπουλου. Σ. 1957, σ. 113.
- Αιτήματα και μέτρα για σιτοπαραγωγή 1958. Σ. 1958, σ. 86.
- Σύσκεψη για το ρύζι. Σ. 1958, σ.142.
- Η συγκέντρωση των σιτηρών 1957 και 1958. Σ. 1959, σ. 55.
- Τα μέτρα προστασίας σιτοπαραγωγής. Σ. 1959, σ. 76, 110.
- Τα μέτρα για το ρύζι. Σ. 1959, σ. 127, 141.
- Μέτρα για περιορισμό σιτοκαλλιέργειας. Σ. 1959, σ. 141.
- Ποσότητες συγκέντρωσης δημητριακών 1959. Σ. 1960, σ. 57.
- Τα μέτρα προστασίας. Σ. 1960, σ.117.
- Τα μέτρα για την ορυζοπαραγωγή. Σ. 1960, σ. 134.

Επίσης για τα δημητριακά βλ. στη ΦΣ:

- Το ζήτημα της προστασίας της σιτοπαραγωγής. Κατατοπιστικό κείμενο με πολλά στοιχεία, του Ι. Αφεντάκη ΦΣ 1956, σ. 3227.
- Τα κυβερνητικά μέτρα για την συγκέντρωση δημητριακών ΦΣ 1956, σ.3260.
- Το σιτικόν. Αι ευθύναι των κ. βουλευτών διά την αναθεώρησιν των κυβερνητικών μέτρων. Υποδείξεις Ι. Αφεντάκη ΦΣ 1956, σ. 3263 αναλυτικά με στοιχεία. Ενέργειες της Συνομοσπονδίας. Συσκέψεις κλπ. με ψηφίσματα και προτάσεις πολλών βουλευτών για βελτίωση, συζητήσεις στη Βουλή. ΦΣ 1956, σ. 3266.
- Η προστασία της ορυζοπαραγωγής ΦΣ 1956, σ. 3304. Ψήφισμα ΦΣ 1956, σ. 3320.
- Ψήφισμα των Συνεταιρικών Οργανώσεων για την προστασία της σιτοπαραγωγής. Μέτρα ΦΣ 1957, σ. 3450.
- Τα κυβερνητικά μέτρα και αι απόψεις των σιτοπαραγωγών. ΦΣ 1957, σ.3475.
- Το πρόβλημα της σιτοκαλλιέργειας. ΦΣ 1948, σ. 3.659 (Πόρισμα αξιόλογης επιτροπής Εμπειρογνομώνων - Σύσκεψη για 1958. Πολύ αξιόλογα κείμενα) - Απόψεις της Τραπέζης της Ελλάδος για νομισματική κυκλοφορία από σιτικά. Κυβερνητικές αποφάσεις. Μέτρα. Διαμαρτυρίες. Ανακοινώσεις Υπουργού Γεωργίας. Γνώμες οικονομολόγων ΦΣ 1958, σ. 3659 και επόμ.
- Συσκέψεις υπόμνημα για ορυζοπαραγωγή ΦΣ 1958, σ. 3720.
- Κυβερνητικές αποφάσεις για περιορισμό σιτοκαλλιέργειας ΦΣ 1958, σ.3830.
- Το σιτικόν κατά το 1959. ΦΣ 1959, τ. 2, σ. 3 και 54. Και τ. 9, σ. 26,27.
- Όρυζα ΦΣ 1959, τ. 9, σ. 34. Και τ. 11, σ. 45.
- Το σιτικό κατά το 1960 ΦΣ 1960, τ. 5, σ. 192, 193.

Ελαιοπαραγωγή

- Ψήφισμα εκπροσώπων πανελληνίου Συσκέψεως για έλαιο, πύρηνέλαια, ελιές, κλπ. θέματα ΦΣ 1956, σ. 3339. Μέτρα προστασίας. Υποδείξεις διακομματικής επιτροπής βουλευτών ΦΣ 1956, σ. 3341.

- Ψηφίσματα, ενέργειες, ομιλίες ΦΣ 1957, σ. 3488 και ΦΣ 1957, σ. 3545, 3548.

- Προβλήματα, υποδείξεις, μέτρα, συζητήσεις στη Βουλή. Αναλυτικά βλ. ΦΣ 1957, σ. 3566. Και ΦΣ 1959, τ. 12, σ. 1.

- Τα μέτρα για έλαιο. Αγανάκτηση παραγωγών. ΦΣ 1959, τ. 12, σ. 45.

- Παραγωγή διάθεση ελαιολάδου ΦΣ 1960, τ. 1, σ. 9. Ανακοίνωση Συνομοσπονδίας ΦΣ 1960, τ. 1, σ. 33. Και τ. 2, σ. 52.

Επίσης βλ. στο περ. Σ.:

- Τα αιτήματα των παραγωγών για το λάδι και τα κυβερνητικά μέτρα 1956/57. Σ. 1956, σ. 149.

- Σύσκεψη για τα προϊόντα της ελιάς. Σ. 1957, σ. 102.

- Τα μέτρα για το λάδι και τα αιτήματα των ελαιοπαραγωγών. Σ. 1957, σ. 156.

- Τα κυβερνητικά μέτρα. Σ. 1959, σ. 166.

- Τα κυβερνητικά μέτρα. Σ. 1960, σ. 30.

- Σύσκεψη για το λάδι. Σ. 1960, σ. 150.

Καπνοπαραγωγή

- Αναλυτική Καπνική Επισκόπηση 1945
- 55 από Μιλτ. Τζαννίδη. Σ. 1956, σ. 19.

- Αιτήματα παραγωγών και κυβερνητικά μέτρα για καπνά το 1956. Σ. 1956, σ. 48.

- Συσκέψεις (και θέματα για συλλαλητήριο) για τα καπνά και αιτήματα. Σ. 1956, σ. 63.

- Ψηφίσματα του Καπνοπαραγωγικού Συνεδρίου Μαρτίου 1956. Σ. 1956, σ. 78.

- Καπνική Επισκόπηση 1957. Σ. 1957, σ. 51.

- Η προστατευτική οργάνωση του καπνού. Ιστορικό. Σ. 1958, σ. 33.

- Τα καπνά (εξαγωγίμα και εσωτ. κατανάλ.). Σ. 1958, σ. 142.

- Καπνική αναλυτική επισκόπηση. Κείμενο Μιλτ. Τζαννίδη. Σ. 1959, σ. 1.

- Καπνική επισκόπηση. Υποδείξεις. Κείμενο Μιλτ. Τζαννίδη. Σ. 1959, σ. 8.

- Τα καπνά μας μετά την υποτίμηση του τουρκικού νομίσματος. Σ. 1960, σ. 30, 56.

Επίσης βλ. στο περ. ΦΣ:

- Συσκέψεις και ψηφίσματα για καπνά. Μέτρα. Ειδική χρηματοδότηση της ΣΕΚΕ για παρέμβαση. ΦΣ 1956, σ. 3198 επόμενα. Και σ. 3211, 3216 με ανακοίνωση Συνομοσπονδίας και απάντηση στο θόρυβο του καπνεμπορίου με στοιχεία.

- Καπνοπαραγωγικό Συνέδριο Θεσσαλονίκης 10/5/56. Παρουσίες, εισηγήσεις, αιτήματα αναλυτικά. Κυβερνητικές απόψεις. Ψήφισμα. Βλ. ΦΣ 1956, σ. 3237 αναλυτικά.

- Καπνός, χρυσοφόρον προϊόν, ανάγκη προστασίας. Επισκόπηση παραγωγής, εξαγωγών κλπ. από Μιλτ. Τζαννίδη ΦΣ 1957, σ. 3453.

- Νομοσχέδιο για ίδρυση Εθνικού Οργανισμού Καπνού. Οι απόψεις των Συνεταιρικών Οργανώσεων ΦΣ 1957, σ. 3481 (Και εισηγητικές εκθέσεις. Συζητήσεις στην Επιτροπή Εξουσιοδοτήσεως αναλυτικά).
- Συσκέψεις ψηφίσματα ΦΣ 1957, σ. 3558.
- Προσπάθειες για απορρόφηση καπνών. Αναλυτικά ΦΣ 1958, σ. 3603. Καπνο-παραγωγικό Συνέδριο Θεσ/νίκης. Αναλυτικά, εισηγήσεις, ενέργειες, φωτογραφίες. ΦΣ 1958, σ. 3611, 3612.
- Το καπνικό κατά το 1958 αναλυτικά. ΦΣ 1958, σ. 3692, 3794.
- Αρμοδιότητες καπνικού Οργανισμού. Δ/μα για συγκέντρωση καπνών ΦΣ 1958, σ. 3708.
- Ψήφισμα για καπνικό. ΦΣ 1959, σ. 8.
- Ρύθμισις καπνοκαλλιέργειας 1959. ΦΣ 1959, σ. 59.
- Συσκέψεις - Ψηφίσματα. ΦΣ 1959, τ. 12, σ. 18, σ. 19.
- Κυβερνητικά μέτρα ΦΣ 1960, τ. 1, σ. 34. Και τ. 2, σ. 51.
- Καπνοπαραγωγή, εξαγωγές Αμερικής ΦΣ 1960, τ. 2, σ. 47 και τ.3, σ.120.
- Καπνική κρίσις μετά τα μέτρα υποτιμήσεως στην Τουρκία ΦΣ 1960, τ. 2, σ. 88. Ενέργειες Συνομοσπονδίας. ΦΣ 1960, τ. 3, σ. 98.

Κηπευτικά - Πατατοπαραγωγή

- Σύσκεψη Απριλίου 1956 για πατατοπαραγωγή. Ψήφισμα ΦΣ 1956, σ. 3245.
 - Η Βοιωτία εις συναγερομόν δενδροκαλλιερητηκόν. Ενδιαφέροντα στοιχεία 1954, 1955, 1956. ΦΣ 1956, σ. 3286.
 - Ψήφισμα για διάθεση πατάτας ΦΣ 1957, σ. 3451.
 - Σύσκεψη, ψήφισμα ΦΣ 1957, σ. 3559.
 - Συζητήσεις διαφορών συναγερομώων για την οργάνωση εξαγωγών νωπών. ΦΣ 1959, σ. 9, 38.
 - Το ζήτημα των γεωμήλων και ο θεσμός της ενιαίας διαχειρίσεως των. ΦΣ 1949, τ. 2, σ. 20 με πλούσια στοιχεία (κείμενο Ι. Αφεντάκη). Ο νόμος για την ενιαία διαχείριση ΦΣ 1959, τ.2, σ.62. Με Ν. 3953/1959 καθιερώνεται η ενιαία διαχείριση γεωμήλων λόγω υπερπαραγωγής ΦΣ 1959, τ. 9, σ. 36.
 - Μέτρα Κράτους-Α.Τ.Ε. για παραγωγή-διάθεση των οπωροκηπευτικών. Αξιόλογη σύσκεψη υπουργών-ειδικών υπό πρωθυπουργό. Αποφάσεις ΦΣ 1959, τ. 10, σ. 15. Αξιόλογα μέτρα ΦΣ 1959, τ. 11, σ. 44, 45. Αποφάσεις κυβερνητικές για διευκόλυνση ιδρύσεως κεντρικής συνεταιρικής οργανώσεως για εξαγωγές νωπών με συμμετοχή Α.Τ.Ε. και Κράτους ΦΣ 1959, τ. 12, σ.40. Και 1960, τ. 2, σ. 84.
 - Σύσκεψη, αιτήματα για πατάτα ΦΣ 1960, τ. 1, σ. 35. Παραγωγή και διάθεση 1960 ΦΣ 1960, τ. 4, σ. 141.
- Επίσης βλ. στο περ. Σ:
- Σύσκεψη για τη διάθεση της πατάτας 1957. Σ. 1957, σ. 78.
 - Η προστασία της τοματοπαραγωγής. Σ. 1957, σ. 156.
 - Αιτήματα για την οργάνωση της παραγωγής και εμπορίας των νωπών γεωργ. προϊόντων. Σ. 1958, σ. 38.

- Η Πανελλήνια Σύσκεψη για τα ναυκά της 4/3/1958. Εισηγήσεις, συζητήσεις, ψήφισμα. Ο νόμος 3475 περί τυποποιήσεως και Αγορών. Μεγάλη κινητοποίηση. Αναλυτικά στοιχεία και προτάσεις στην εισήγηση Ι. Αφεντάκη. Ομιλίες Π. Ρούσσου, Ν. Χριστοδούλου και πολλών αντιπροσώπων. Το ψήφισμα και ο Νόμος 3475 (Αναλυτικά βλ. στη Φ.Σ. βλ. και βιβλίο Ι. Τσουδερού, σ. 27).

- Σύσκεψη για τα εσπεριδοειδή. Σ. 1958, σ. 143.
- Μέτρα για την πατάτα. Σ. 1959, σ. 55.
- Η ενιαία διαχείριση των γεωμήλων εσοδ. 1959. Σ. 1959, σ. 141.
- Αιτήματα εσπεριδοειδών. Σ. 1959, σ. 141.
- Μέτρα για ανάπτυξη οπωροκηπευτικών. Σ. 1959, σ. 141.
- Αιτήματα πατατοπαραγωγών. Σ. 1960, σ. 57.
- Η συμβολή των συνεταιρικών οργάνωσεων στην ανάπτυξη της πατατοπαραγωγής. Πατατόσπορος. Κείμενο Ι. Δημόπουλου. Σ. 1960, σ. 107.

Κτηνοτροφία - Πτηνοτροφία - Μελισσοκομία

- Διάλεξη Ι. Αφεντάκη για κτηνοτροφία στο ΕΛ.ΚΕ.ΠΑ. ΦΣ 1957, σ. 3578.
- Α' Πανελλήνιο Μελισσοκομικό Συνέδριο στη Θεσσαλονίκη. Στοιχεία, αιτήματα. ΦΣ 1957, σ. 3586.
- Κυβερνητικά αξιολογικά μέτρα για κτηνοτροφία ΦΣ 1959, τ. 11, σ. 43.
- Η κτηνοτροφία και η συνεταιρική οργάνωση των κτηνοτρόφων στην Ερμιονίδα. Συνεταιρισμοί. Κείμενο Σ. Μπλάνα. Σ. 1959, σ. 101.
- Σύσκεψη για το Α.Σ.Τ.Υ. Σ. 1959, σ. 111.
- Μέτρα για ανάπτυξη. Σ. 1959, σ. 141.
- Το διεθνές κτηνοτροφικό Συνέδριο στην Αθήνα. Σ. 1960, σ. 144.

Άλλα προϊόντα και θέματα (Βλ. και στο Υποκεφ. ΣΤ/1)

- Η αντιμετώπιση της αστυφιλίας. Κείμενο (που γράφηκε λίγο πριν από το θάνατό του) του Χρ. Σμπαρούνη της Α.Τ.Ε. (ΦΣ 1956, σ. 3241).
- Τα προβλήματα του χαρουπιού και η συνεταιριστική συμβολή στη λύση τους. Σ. 1958, σ. 117.
- Η Αγορανομία και τα αγροτικά προϊόντα. Κείμενο Στ. Παπανδρέου. Σ. 1957, σ. 124.
- Μέτρα για την αναδιάρθρωση των καλλιεργειών, περιορισμό της σιτοκαλλιέργειας και ανάπτυξη βαμβακοκαλλιέργειας, κτηνοτροφίας, οπωροκηπευτικών. Βλ. Σ. 1959, σ. 140, 141.
- Η 50η επέτειος του Κιλελέρ. Οργάνωση από Ένωση Λαρίσης. Βλ. Σ. 1960, σ. 56.

- Μεταβολές της Ελληνικής αγροτικής οικογένειας υπό την επίδραση της συγκοινωνίας, μεταφορών (βλ. βιβλίο Ι. Τσουδερού, σ. 23). Μεταβολές και με επίδραση τουρισμού, μεταναστεύσεως, συγκρίσεως προς τα έξω. (Βλ. κείμενο Αριστ. Κλήμη στο «Βήμα» Αθηνών). Άλλοτε χαρακτηριζόταν από συνοχή, αλληλοβοήθεια, συνεργασία, ενώ τώρα χάνει την οργανική της ενότητα.

Άλλες πληροφορίες κατά το 1960 για γεωργικά προβλήματα

Βλ. τα επόμενα κείμενα στη ΦΣ του 1960:

- Η Συνομοσπονδία επιμένει στην καθιέρωση υποχρεωτικής ασφάλισης για την προστασία της παραγωγής από θεομηνίες. ΦΣ 1960, σ. 265, 280.

- Εγκαίνια των ψυκτικών εγκαταστάσεων Σκύδραν-Νάουσας. Αναλυτικά ΦΣ 1960, σ. 315.
- Η εξέλιξη των γεωργικών εισοδημάτων. (τιμαί απολαμβανόμενα και τιμαί καταβαλλόμενα) υπό των παραγωγών. Εξέλιξη σε βάρος των αγροτών παραγωγών. Σταθμικοί δείκτες Α.Τ.Ε. Βλ. ΦΣ 1960, σ. 339, 364.
- Η αγροτική ιδιοκτησία. Το αγροτικόν κτηματολόγιον (κείμενο Αλ. Κέλλα. Βλ. ΦΣ 1960, σ. 377).
- Θεμελίωση του πρώτου εργοστασίου ζαχαρώσεως στη Λάρισα. Βλ. αναλυτικά ΦΣ 1960, σ. 380, 491.
- Κατάθεση νομοσχεδίου αγροτικών κοινωνικών ασφαλίσεων. Ιστορικά. Αντιδράσεις. Προσπάθειες Συνομοσπονδίας σε επαφή με τον Πρόεδρο της Κυβερνήσεως για βελτίωση. Βλ. ΦΣ 1960, σ. 417, 419, 422.
- Η Κοινή Αγορά στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος. Διαπραγματεύσεις σε αποφασιστική φάση για Σύνδεση. ΦΣ 1960, σ. 470.
- Έναρξη εργασιών υδροηλεκτρικού εργοστασίου Αχελώου. ΦΣ 1960, σ. 489.
- Για αμπελουργικά. Βλ. ΦΣ 1960, σ. 275, 354.
- Για δημητριακά. Βλ. ΦΣ 1960, σ. 221, 223, 230, 289, 332.
- Για δένδροκομικά, κηπευτικά. Βλ. ΦΣ 1960, σ. 235.
- Για καπνά. Βλ. ΦΣ 1960, σ. 242.
- Για κτηνοτροφία. Βλ. ΦΣ 1960, σ. 246.

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ

ΟΙ ΑΣΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

(Καταναλωτικοί - Βιοτεχνικοί - Εργασίας - Οικοδομικοί κλπ.)

ΟΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

- Προβλήματα κατά τη συνεργασία των Συνεταιρισμών παραγωγών και Συνετ. Καταναλωτών. Ομιλία Αριστ. Κλήμη βλ. Σ. 1956, σ. 65.
- Νέα προσπάθεια για παρουσίαση όλων των προβλημάτων στην οργάνωση και δραστηριότητα των καταναλωτικών Συνεταιρισμών. Αναλυτική μελέτη του Αριστ. Κλήμη στο Σ. 1960, σ. 1, 41, 65, 86. (Που εκδόθηκε και σε βιβλίο). Μετά την εισαγωγή, γίνεται ανατομία και μελέτη στα προβλήματα: Παρανόηση και παραποίηση της έννοιας και των σκοπών του Καταναλωτικού Συνεταιρισμού - Οι κλειστοί ομοιοεπαγγελματικοί καταναλωτικοί συνεταιρισμοί - Εσφαλμένη πρόταξη της πιστωτικής ενισχύσεως στον καταναλωτικό Συνεταιρισμό - Το σύστημα προσφοράς πελατείας στο εμπόριο. - Οι πιστώσεις και οι εκπτώσεις - Δυσκολίες από έλλειψη ενδιαφέροντος των μελών και από την ελλιπή λειτουργία της Γενικής Συνελεύσεως - Δυσκολίες που δημιουργεί η περιορισμένη απασχόληση των αιρετών. - Η αποζημίωση των απασχολούμενων αιρετών - Μειονεκτήματα και δυσκολίες στις σημερινές προμήθειες του συνεταιρισμού (με ανάλυση των συστημάτων προμηθειών) - Το κόστος των εργασιών και τα μεγαλύτερα έξοδα διαχειρίσεως - Μικρά κέρδη από τα εμπορεύματα - Άλλα θέματα της λειτουργίας τους από την εφαρμογή - Συμπεράσματα - Υποδείξεις για βελτίωση στην εφαρμογή της ιδέας.
- Τα 50 χρόνια της Συνεργατικής Ενώσεως Σιδηροδρομικών Υπαλλήλων Μακεδονίας. Σ. 1960, σ. 46.
- Οι καταναλωτικοί στην Κύπρο. Κείμενο Κ. Αγκαστανιώτη. Σ. 1960, σ. 83.
- Συνεταιριστικό Βιβλιοπωλείο από τον ΚΑΣΥΑΤΕ. Σ. 1956, σ. 16.
- Σκέψεις Θ. Τζωρτζάκη για την οργάνωση των Καταναλωτικών Συνεταιρισμών Σ. 1960, σ. 137.

ΟΙ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

Η συνεταιριστική οργάνωση των βιοτεχνών προβάλλεται στο Α' Πανελλήνιο Βιοτεχνικό Συνέδριο. Μέσο ενδυνάμωσης της βιοτεχνίας η συνεταιριστική οργάνωση στην οποία θα στηριχτεί και η προσπάθεια εξαγωγής βιοτεχνικών προϊόντων. Αναλυτικά Σ 1957, σ. 100.

ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΟΙ - ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΟΙ

Για τον κλάδο αυτό βλ. αναλυτικά στο ειδικό βιβλίο των Δ.Θ. Πάνου και Αριστ. Ν. Κλήμη «Στεγαστικοί - Οικοδομικοί Συνεταιρισμοί». Επίσης, σε κάθε περίοδο, τα Υποκεφ. Β όπου τα νομοθετήματα που πρόχειρα αναφέρονται στο πρόβλημα αυτό χωρίς οργανικές λύσεις.

Το πρόβλημα αντιμετωπίζουν μερικά μόνο μερικοί Οικοδομικοί (περισσότερο οικοπεδικοί και πιστωτικοί στεγαστικοί και όχι οικοδομικοί) Συνεταιρισμοί Τραπεζικών και μερικών άλλων κάπως ισχυρών συνδικαλιστικά ομάδων εργαζομένων (με την βοήθεια του εργοδότη Κράτους, Τραπεζών κλπ.).

Αξιόλογη πρόταση για προσπάθεια επίλυσης του προβλήματος με συνεταιριστική συνεργασία διατυπώθηκε το 1956 και έγινε προσπάθεια εφαρμογής στο Στεγαστικό Συνεταιρισμό Υπαλλήλων Α.Τ.Ε.. Αλλά η στρέβλωση που υπάρχει στη νοοτροπία των «συνεταίρων» που τα περιμένουν όλα από το Κράτος και τον εργοδότη δεν επέτρεψε τελικά την πραγματοποίηση. Σχετικό αναλυτικό κείμενο του Αριστ. Ν. Κλήμη δημοσιεύεται στο περιοδικό «Συνεταιριστική Πορεία» της Εταιρείας Φίλων Συνεταιρισμών 1993, τ. 31 (με την ευκαιρία που οι τραπεζικές δημοσιεύσεις διαφήμιζαν τα στεγαστικά δάνεια τους) τόσο για ιστορική ενημέρωση όσο και - κυρίως - με την ελπίδα ότι πιθανόν να ευρεθούν νεότεροι για συνεταιριστική εφαρμογή. Από έλλειψη σελίδων δεν είναι δυνατό να μεταφερθεί εδώ ολόκληρη η σχετική μελέτη-πρόταση. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να την μελετήσουν από την πηγή (αφού η παράθεση μόνο περικοπών δεν θα διαφώτιζε το θέμα). (Βλ. σελ. 129-142 του περιοδικού).

ΚΑΤ/ΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ
ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ
ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΒΗΣΣΑΡΙΩΝΟΣ 6

Α. Μ. Α. Τ. Ε. 01296
Α.Μ. ΚΑ.ΣΥ.ΑΤΕ. 941

Δ Ε Λ Τ Ι Ο Ν

ΤΑΥΤΟΤΗΤΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΟΥ

Κλήμης Αριστείδης

ΚΑ. ΣΥ. ΑΤΕ.

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ

Με την πάροδο των ετών, την οργανωτική και οικονομική βελτίωση των παλαιών Συνεταιρικών Οργανώσεων και την ίδρυση νέων Κεντρικών και την ανάπτυξη της συνδικαλιστικής προσπάθειας μέσα σε πιο ελεύθερες συνθήκες, ο αριθμός των συνεταιριστικών υπαλλήλων αυξάνει, η συσσωμάτωσή τους σε περιφερειακούς Συνδέσμους και Κεντρική Ομοσπονδία τους γίνεται καλύτερη και η θέση τους βελτιώνεται και επιδιώκεται να βελτιωθεί ακόμα περισσότερο μέσα σε σωστές γραμμές και με την συνεργασία με τους ιδιότυπους «εργοδότες» τους.

Το 1956 συνέρχεται το Δ' Συνέδριο της ΟΣΥΓΟ (δηλαδή η Γενική Συνέλευση) εμπλουτισμένο σε οργάνωση, θέματα, παρουσίες. Σχετικά γράφει ο Σ. 1956, σ. 81 (Οχι μόνο πληροφοριακά αλλά και με οργανωτικές προτάσεις).

- Κατά την ανανέωση του Δ.Σ. και της Εποπτικής Επιτροπής του 1956 εκλέχτηκαν μέλη και έκαναν την ακόλουθη κατανομή:

Φρ. Δασκαλάκης (Πρόεδρος), Δημ. Κοντογιάννης (Αντιπρόεδρος), Σπ. Βλάχος (Γεν. Γραμ.), Χρ. Κιντζονίδης (Ταμίας), Δημ. Κελλάρης (Βιδ. Γραμ.) και Σύμβουλοι: Ελευθ. Καράμπαμπας, Γεωργ. Παναγιωτόπουλος, Γεωργ. Ινιωτάκης, Μιχ. Χατζησάββας. Εποπτική Επιτροπή: Κλεόβ. Κουμαρίδης (Προϊστ.), Νικ. Τσελάς (Αναπλ. Πρ.), Παν. Βενιζέλος (Σύμβουλος). (Σ. 1956, σ. 96).

(Βλ. γενικότερα Σ. 1956, σ. 96 και ΦΣ 1956, σ. 3261. Αναλυτικά ΦΣ 1956, σ. 3288.

- Το 1956 οι υπάλληλοι των Συνεταιρικών Οργανώσεων (γενικά), ήταν 1.827 μόνιμοι και 1.796 έκτακτοι (έναντι 1.744 και 1.822 το 1955).

- Η συλλογική σύμβαση Εργασίας του 1956. Κείμενο ΦΣ 1956, σ. 3397 και 3398.

- Αποδέσμευση κεφαλαίου ΤΑΥΣΟ για ίδρυση ψυγείου Θεσ/νίκης ΦΣ 1957, σ. 3562. Και 1960, τ. 3, σ. 108.

- Τροποποίηση του κατ/κού ΤΑΥΣΟ για συντάξεις. ΦΣ 1957, σ. 3584.

- Το Ε' Γενικό Συνέδριο της ΟΣΥΓΟ (του 1958) απασχολήθηκε με καθαρά συνδικαλιστικά ζητήματα και είχε μειωμένη συμμετοχή (από τους 60 Συνδέσμους αντιπροσωπεύτηκαν μόνοι οι 41). Το ψήφισμα της αρκετά «μαχητικό». (Σ. 1958, σ. 104-105 Και ΦΣ 1958, σ. 3778).

Με αφορμή αυτό το Συνέδριο ο Σ. επανέρχεται στην ανάγκη οργανικής συστηματικής μελέτης των ζητημάτων τους με σύσταση στη Συνομοσπονδία ειδικής υπηρεσίας για τα ζητήματά τους. (Βλ. αναλυτικά το Σ. 1958 στη σ. 114).

- Τον Σεπτέμβριο 1958 υπογράφεται νέα εθνική ομοιοεπαγγελματική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας μεταξύ Συνομοσπονδίας και ΟΣΥΓΟ (που ισχύει από Οκτώβριο 1958 με λήξη τέλος 1959) σύμφωνα με Ν. 3239/1955 και Ν. 3755/1957. Χορηγείται ελάχιστη αύξηση 10%, χορηγούνται επιδόματα και προσαυξήσεις, δυνατότητα για επίδομα θέσεως. Ειδική διαδικασία για Οργανώσεις που δεν έχουν τα απαιτούμενα οικονομικά για να ανταποκριθούν. (ΦΣ 1958, σ. 3773).

- Αύξηση αποδοχών, εξαγορά προϋπηρεσίας (ΦΣ 1959, σ. 58 και τ. 12, σ. 47).

- Το ΣΤ Συνέδριο της ΟΣΥΓΟ (του 1960) διατύπωσε αξιόλογο ψήφισμα για τα προβλήματά τους. (Βλ. Σ. 1960, σ. 76). Νέο Δ.Σ. Εργασίες ΦΣ 1960, τ. 5, σ. 206.
- Το Σεπτέμβριο 1960 θεμελιώνεται το Ψυγείο του ΤΑΥΣΟ στη Θεσσαλονίκη για την κάλυψη των διαθεσίμων του και εξυπηρέτηση των συνεταιρικών οργανώσεων σε ψυκτικούς χώρους. Λεπτομέρειες (Σ. 1960, σ. 133, ΦΣ 1960, σ. 108 και σ. 347).
- Για την εκπαίδευση των συνεταιριστικών υπαλλήλων βλ. στο Υποκεφάλαιο Ε και κείμενο Π. Χασαπόπουλου Σ. 1959, σ. 59.

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΑ

ΕΡΓΑΤΕΣ ΚΑΙ ΠΡΩΤΕΡΓΑΤΕΣ ΤΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΣΜΟΥ

Κατά την περίοδο 1946-1960 πολλοί από τους παλαιότερους συνεταιριστές - αγροτιστές έφυγαν από τους αγώνες της ζωής αυτής. Ήταν οι περισσότεροι γνωστοί του γράφοντος, άλλοι φίλοι, άλλοι προϊστάμενοι ή συμμαχητές, συνεργάτες στο Συνεργατισμό. Πολλούς τους βλέπω ως Καθηγητές μου στο Πανεπιστήμιο, στην Ανωτάτη Γεωπονική (στη Συνεταιριστική), στα Γραφεία της Συνομοσπονδίας, της Α.Τ.Ε., στα Συνέδρια, στα περιοδικά «Ο Συνεταιριστής» και «Φωνή των Συνεταιρισμών», άλλους στα κείμενά τους. Ο καθένας απ' αυτούς με την ανθρώπινη φιγούρα του, με την επιβλητικότητά του ή όχι, άλλος μειλίχιος, άλλος κάπως παράξενος.

Όλοι αγωνιστές με προσφορά. Από έλλειψη σελίδων (εξάντληση των σελίδων του Δ' τόμου) γίνεται περιληπτική αναφορά, τιμητική μνεία του ονόματός τους, και πάντα με την ένδειξη πηγής όπου ο ενδιαφερόμενος μπορεί να εύρει βιογραφικές σημειώσεις.

- Αλέξανδρος Σβώλος. (Βλ. Σ. 1956, σ. 17). Μεγάλη επιστημονική και πολιτική προσωπικότητα, φίλος πιστός της συνεταιριστικής δραστηριότητας και βοηθός στα επιστημονικά στις δύσκολες περιπτώσεις. Γενικότερη προσφορά. (Και ΦΣ 1956, σ. 3181).

- Γεώργιος Ιωαννίδης. Μεγάλη συνεταιριστική προσωπικότητα της Μακεδονίας με πανελλήνια απήχηση. Πρόεδρος παλαιά της Ομοσπονδίας Θεσσαλονίκης και του Συνδέσμου Συνεταιριστών βορείου Ελλάδος, μέλος Δ.Σ. της Α.Τ.Ε. κλπ. Καταποπιστικό κείμενο ΦΣ 1956, σ. 3166

- Θωμάς Σλιώμης (Σ. 1956, σ. 116). Παλιός συνεταιριστής στην περιφέρεια Θεσσαλονίκης. Πρόσφερε στο Συνεταιρισμό του χωριού του (Νεοχωρούδα) στην Ομοσπονδία Θεσσαλονίκης και με γενικότερη ανάμιξη στην κίνηση. Εργάστηκε από το 1952 και στο Παράρτημα Βορείου Ελλάδος της Συνομοσπονδίας. (Και ΦΣ 1956, σ. 3291).

- Δημ. Γεωργάκης. (Σ. 1956, σ. 116, Κείμενο Γρ. Μουζακίτη). Εκλεκτός εποπτικός υπάλληλος στην ΑΤΕ με αξιόλογη συνεταιριστική δραστηριότητα. Πέθανε νέος. Συνειδητός συνεταιριστής με πλούσια αισθήματα.

- Στέλιος Μαιράκης. (Σ. 1956, σ. 132). Δ/ντής στην Α.Τ.Ε., από τα πρώτα ανώτατα στελέχη της. Ευσυνείδητος, με ήθος, ανθρωπιά, εκτίμηση στο Συνεργατισμό. Προϊστάμενος (διαδοχικά) στις Δ/σεις Μελετών - Γραμματείας, Αγροτικής Αποκαταστάσεως, Αγροτικής Πίστεως (βλ. και ΦΣ 1956, σ. 3310. Και Δ/ΑΤΕ 1956, τ. 93).

- Νικ. Αμαξόπουλος. Βλ. ΦΣ 1957, σ. 3511.

- Σπύρος Βλάχος. (Σ. 1956, σ. 148). Αρχισε τη σταδιοδρομία του στην Εύβοια το 1933 και συνέχισε στην Αττική. Υπήρξε Δ/ντής της Ενώσεως Αττικής - Μεγαρίδος (από το 1950). Δραστήριος, εκλεκτός συνεταιριστής. Πέθανε σχετικά νέος. (Και ΦΣ 1957, σ. 3444).

- Αναστάσιος Μπάκας. (Σ. 1956, σ. 172). Παλιός επόπτης Συνεταιρισμών (στη Θεσσαλία και Αττική) εργάστηκε κυρίως την αποκατάσταση των ακτημόνων και για τους δασικούς συνεταιρισμούς. Μειλίχιος, παρατηρητικός, οργανωτικός (κείμενο Δ.Θ.Π.).

- **Αναστάσιος Μπακάλμπασης.** (Σ. 1957, σ. 33). Πρώην υπουργός και βουλευτής Ροδόπης, με πλούσια κοινωνική και πολιτική δράση στο πλευρό του Αλ. Παπαναστασίου, από τους ηγέτες του προσφυγικού κόσμου. Φίλος και υποστηρικτής των Συνεταιρισμών.
- **Νικόλαος Μούζας.** (Σ. 1957, σ. 33). Δ/ντής της Ένωσης Καστοριάς. Από το Επταχώρι Γράμμου. Υπηρέτησε από το 1928 τη συνεταιριστική κίνηση της Καστοριάς. Αγωνιστής, δραστήριος, καρτερικός στις δυσκολίες του τόπου του, κοντά στους φτωχούς ανθρώπους.
- **Γεωργ. Χαριστός.** (Σ. 1957, σ. 33). Από την Αλιστράτη Δράμας, πρόσφερε τις υπηρεσίες του ως αιρετός στην Ένωση Δράμας. Μέλος του Δ.Σ. της Συνομοσπονδίας και σε άλλα καθήκοντα. Ευγενικός χαρακτήρας με ανώτερο ήθος. (Και ΦΣ 1957, σ. 3444).
- **Γεωργ. Σαμαρόπουλος.** (Σ. 1957, σ. 50). Από νέος, υποστηρικτής του αγροτικού κόσμου, με δράση στην αποκατάσταση των αγροτών, κυρίως στη Θεσσαλία. Οι συνεταιρισμένοι αγρότες τον ανέδειξαν σε αντιπρόσωπο τους στην ΚΕΠΕΣ, στην Α.Τ.Ε. και αλλού. Εκδότης και του περ. «Συνεταιριστικόν Δελτίον». Υποστήριξε την αγροτική και συνεταιριστική ιδέα με πίστη και αγάπη. (ΦΣ 1947, σ. 3468).
- **Σωτήριος Πετρόπουλος.** (Σ. 1957, σ. 81). Διοικητής της Α.Τ.Ε. με μεγάλη σταδιοδρομία στην υπηρεσία του αγροτικού κόσμου. Από τον Εποικισμό, Προϊστάμενος της Τεχνικής Υπηρεσίας Α.Τ.Ε. από την ίδρυσή της (1929), πρόσφερε πολύ μεγάλες υπηρεσίες. Υποδιοικητής από το 1945 - 1953 όταν καταργήθηκε η θέση του. Επανήλθε ως Διοικητής το 1955 με λαμπρή αγροτική και συνεταιριστική απόδοση (κείμενο Θ. Τζωρτζάκη). (Βλ. και ΦΣ 1957, σ.3506).
- **Κωνστ. Τσαρουχίδης.** Με την αποχώρησή του από τη Δ/ση της Ενώσεως Εορδαίας ο Σ. αναφέρεται στην επί 32 χρόνια συνεταιριστική του υπηρεσία. (Σ. 1957, σ. 102).
- **Γενναίος Γαρδίκης.** (Σ. 1957, σ. 117). Από τους παλαιούς αγωνιστές για την προκοπή της γεωργίας και των Συνεταιρισμών. Γεωπόνος, εκδότης για καιρό των περιοδικών «Αγροτική Αυγή» και «Αγροτικός Αστήρ». Συγγραφέας, ενθουσιώδης, δημιουργικός αγωνιστής. (Και ΦΣ 1957, σ. 3509).
- **Ευτύχιος Τριανταφυλλίδης.** (Σ. 1957, σ. 117). Επιθεωρητής Συνεταιρισμών στην Α.Τ.Ε., ευγενικός και σεμνός άνθρωπος, εκλεκτός συνεταιριστής, οργανωτικός, πέθανε σχετικά νέος (κείμενο Δ.Θ. Πάνου). (Και ΦΣ 1957, σ. 3510. Και Δ/ΑΤΕ 1957, τ. 97).
- **Αλέξανδρος Παπαναστασίου.** (Σ. 1957, σ. 144). Με αφορμή την έκδοση τόμου με δημοσιεύματα του ο Σ. δημοσιεύει κείμενο του εκλεκτού συνεταιριστή και πολιτικού Αλ. Μυλωνά που αναφέρεται στην προσωπικότητα του Παπαναστασίου και τη μεγάλη συνεταιριστική προσφορά του.
- **Γεωργ. Τρακάκης.** (Σ. 1957, σ. 146). Ο Θ.Τ. σκιαγραφεί την προσωπικότητα του θανόντος, πρώτου Δ/ντού και αργότερα Υποδιοικητή της Α.Τ.Ε. που πρόσφερε πολλά για την αρχική οργάνωση της Α.Τ.Ε. και για τους συνεταιρισμούς. (Και ΦΣ 1957, σ. 3560. Και Δ/ΑΤΕ 1957, τ. 99).
- **Γεωργιάδης Αλ. Δ/ντής Ε. Σάμου.** ΦΣ 1958, σ. 3656.
- **Καραγιάννης Γεώργ.** ΦΣ 1958, σ. 3708.

- **Επαμ. Κυπριάδης**. Καθηγητής στην Ανωτάτη Γεωπονική, τ. Υπουργός Γεωργίας, δημιουργικός συνεταιριστής, πρόσφερε πολλά στους αγρότες με τις γεωργικές εφαρμογές, τον αναδασμό, κλπ. Στην έμπνευσή του οφείλεται η σύνδεση από την ΚΥΔΕΠ του Ρίου-Αντιρίου. (Σ. 1958, σ. 38. Και ΦΣ 1958, σ. 3656).
- **Ευστρατίου Ελευθ.** Βλ. ΦΣ 1959, τ. 9, σ. 42.
- **Βότσης Δημ.** Βλ. ΦΣ 1959, τ. 9, σ. 42.
- **Καραγεωργίου Ιωάν.** Ο Θ.Τ. αναφέρεται στην προσφορά του Ι.Κ. (από το Άργος Ορεστικό, 1892). Από το 1947 υποδιευθυντής στην ΚΥΔΕΠ και από το 1949 Δ/ντής, αποχώρησε το 1955 για λόγους υγείας από τη Δ/ση και πρόσφερε τις υπηρεσίες του ως Οικονομικός Σύμβουλος. Πολύτιμη η οργανωτική συμβολή με πραότητα και σύνεση (Σ. 1959, σ. 37. Και ΦΣ 1959, σ. 61).
- **Γερακάρης Μίνως**. Πρώην Δ/ντής στην Α.Τ.Ε. (Δ/ση Συνεταιρισμών, από το 1929, αργότερα Δ/ση Επιθεωρήσεως). Αποχώρησε το 1953. Εργατικός και δραστήριος. (Σ. 1959, σ. 165).
- **Λεοντίδης Κωνσταντίνος**. (Σ. 1960, σ. 48). Αξιοτίμητη περίπτωση ορφανού αυτοδημιούργητου επιστήμονα, δημοσίου υπαλλήλου, συνεταιριστή και συγγραφέα με πολυσχιδή δραστηριότητα. Έκθεση του αξιόλογου έργου του γίνεται από την Κ. Πετρουντζή. (Και ΦΣ 1960, τ. 3, σ. 128).
- **Σταμ. Φραγμαδάκης**. (Σ. 1960, σ. 49). Στέλεχος της ΚΥΔΕΠ, πέθανε νέος. Αποδοτικός στην εργασία του. Εκλεκτός συνεταιριστής. (Σ. 1960, σ. 49. Και ΦΣ 1960, τ. 3, σ. 128).
- **Βασ. Κ. Σιμωνίδης**. Από τους ιδρυτές του περ. «Συνεταιριστής» το 1925, διευθυντής και οργανωτής του Α.Σ.Ο. με συνεταιριστικές βάσεις, συνεργάτης κεντρικών Οργανώσεων, τ. Υπουργός Βορείου Ελλάδος, με πολυσχιδή δράση. Κείμενα Δ.Θ. Πάνου και Ν. Ρουσσόπουλου. (Σ. 1960, σ. 63).
- **Ανδρ. Λαμπρόπουλος**. (Σ. 1964, σ. 64). τ. Διοικητής της Α.Τ.Ε. (1935-1945), τ. Υπουργός Γεωργίας, πρόσφερε αρκετά στα αγροτικά και συνεταιριστικά. Ευγενικός και χωρίς ακρότητες. (Βλ. και ΦΣ 1960, τ. 5, σ. 214. Και Δ/ΑΤΕ 1960, τ. 114).
- **Κωνστ. Κοντοδήμας**. (Σ. 1960, σ. 116). τ. Επιθεωρητής Συνεταιρισμών από την περιφέρεια Πρέβεζας, επόπτης από το 1930. Σοβαρές οι υπηρεσίες του κυρίως στους ορεινούς και δασικούς πληθυσμούς, με πολύ αξιόλογη γενικότερη απόδοση.
- **Χρήστος Τερζάκης**. Από τους πολύ παλαιούς και αγωνιστές αγροτιστές-συνεταιριστές από τη Μεσσηνία. Δ/ντής της Ενώσεως Καλαμών 1917-1937, εργάστηκε για τον Α.Σ.Ο. και το Γραφείο Προστασίας Σύκων. Μαχητικός και δημιουργικός (Σ. 1960, σ. 145).
- **Νικόλαος Καπάνας**. Πρόεδρος από το 1920 και επί 10ετίες, δημιουργικός και αγωνιστής, του Ελαιουργ. Π.Σ. Αράχωβας για πολλά χρόνια. Από τις αγροτικές και συνεταιριστικές μορφές της παλαιότερης εποχής με μεγάλο έργο (Σ. 1960, σ. 172).
- **Πέτρος Φίλιππα Πανάγος**. ΦΣ 1960, σ. 344.
- Και άλλοι που αναφέρονται σε άλλες σελίδες του Τόμου. Και πολλοί που δεν αναφέρονται από έλλειψη στοιχείων (η μη αναφορά δεν μειώνει την προσφοράν του κάθε προσώπου).

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΒ

ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΕΙΣ - ΑΝΑΔΡΟΜΕΣ - ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

(Και συμπλήρωση στοιχείων Τόμων)

Σε πολλές σελίδες του Δ' τόμου έχουν δοθεί, κάπως αναλυτικά, στοιχεία, ανασκοπήσεις και αναμνήσεις που ανήκουν και στο ΙΒ Υποκεφάλαιο.

Παμμαθησιακή Ένωση Συνεταιρισμών (Προμηθευτική και Πωλήσεως). Αναμνήσεις Γ. Γαρδίκη, τ. Νομογεωπόνου για τις 23 Αυγ. 1921 όταν ο πρόεδρος της Χρ. Δουβαράς (καθηγητής Γυμνασίου και κτηματίας) έθεσε σε κίνηση τα σταφιδικά μηχανήματα της Ενώσεως. Ο αρθρογράφος αναφέρεται χαρακτηριστικά στους τότε αγώνες με ιδεολογία και αυταπάρανηση. ΦΣ 1956, σ. 3186.

- Αξιόλογο είναι το περιεχόμενο ομιλίας του Αλεξ. Μυλωνά στο Διεθνικό Συνεταιριστικό Συνέδριο στο Ερλάγγεν της Γερμανίας με ιστορικά στοιχεία αλλά και τη σύγχρονη (κατά το 1957) δραστηριότητα των Συνεταιρισμών στην Ελλάδα. (Βλ. Σ. 1957, σ. 123).

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΓ

ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΣΕ ΆΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ

(για ενημέρωση, παραδειγματισμό)

- Αυστρία: Η προμηθευτική εταιρεία των καταναλωτικών συνεταιρισμών. Σ. 1956, σ. 37.
- Γαλλία: Ο Κεντρικός Οργανισμός του Συνεργατισμού στο Σχολείο. Σ. 1956, σ. 61.
- Γαλλία: Η βοήθεια των σχολικών συνεταιρισμών για την κοινωνική αναπροσαρμογή των παιδιών στη ζωή. Σ. 1956, σ. 133.
- Δανία: Η χρηματοδότηση των Συνεταιρισμών. Δ/ΑΤΕ 1956, τ. 92.
- Η συνεταιριστική κίνηση ανά τον κόσμο. Σ. 1957, σ. 8.
- Ιταλία: Alberto Basevi. Σ. 1957, σ. 35.
- Γερμανία: Η συνεταιριστική κίνηση Ραϊφαϊζεν μετά τον πόλεμο. Σ. 1957, σ. 43.
- Η.Π.Α.: Το τραπεζικόν σύστημα των Γεωργ. Συνεταιρικών Οργανώσεων. Δ/ΑΤΕ 1957, τ. 97.
- Η.Π.Α.: Ιδεολογικές και επαγγελματικές οργανώσεις των Συνεταιρισμών εις τας Η. Πολιτείας. Σ. 1957, σ. 58.
- Η.Π.Α.: Η συνεταιριστική κίνηση εις Η.Π.Α.. Δ/ΑΤΕ 1957, τ. 96.
- Γερμανία: Τα συνεταιριστικά Ινστιτούτα. Σ. 1957, σ. 105.
- Το διεθνικόν επιστημονικόν συνεταιριστικόν Συνέδριον στη Δυτ. Γερμανία. Σ. 1957, σ. 121.
- Γαλλία: Σχολικοί Συνεταιρισμοί. Σ. 1957, σ. 115, 134.
- Η νομοθεσία Συνεταιρισμών των Ηνωμένων Πολιτειών. Σ. 1957, σ. 127.
- Το 3ο Διεθνικόν συνέδριον για την αγροτική πίστη. Σ. 1958, σ. 3.
- Η πρόοδος της συνεταιριστικής κινήσεως στην Ασία. ΦΣ 1956, σ. 3158.
- Η συνεταιριστική κίνηση στη Γιουγκοσλαβία. ΦΣ 1956, σ. 3161 (αναλυτικά).
- Ο συνεργατισμός στο Μεξικό. ΦΣ 1956, σ. 3164.
- Οι διεθνείς μικτοί Συνεταιρισμοί. Οι Συνεταιρισμοί Νέας Ζηλανδίας και άλλοι. ΦΣ 1956, σ. 3164.
- Η διεθνής Συνεταιριστική Σχολή ΦΣ 1956, σ. 3183.
- Ο αγών του Σουηδικού Συνεργατισμού εναντίον των κεφαλαιοκρατικών επιχειρήσεων ΦΣ 1956, σ. 3282.
- Τα 10χρονα της Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών της Ιταλίας (μία από τις τρεις κεντρικές) ΦΣ 1956, σ. 3283.
- Αμερική: Ο συνεργατισμός στοιχείο θεμελιώδες της Αμερικανικής Οικονομίας. ΦΣ 1956, σ. 3316.
- Ο Συνεταιρισμός αγγειοπλαστών βιοτεχνών στη Μανίλα. ΦΣ 1957, Σ. 3463.
- Συνέδριον Συλλογικής Οικονομίας στη Γαλλία. Ομιλία Λαβέρν «η συνεταιριστική Δημοκρατία είναι ανώτερη από τον κρατικόν Σοσιαλισμόν» ΦΣ 1957, σ. 3504 (αξιόλογο και επίκαιρο κείμενο που πρέπει να μελετηθεί όπως και όλο το βιβλίον του «η Συνεταιριστική Επανάστασις» όπου για τα Regies Cooperatives.
- Ινδονησία: Σειρά αναμνηστικών συνεταιριστικών γραμματοσήμων. (ΦΣ 1957, Σ. 3505).
- Το 20ον Διεθνές Συνεταιριστικόν Συνέδριον ΦΣ 1957, σ. 3511.

- Ραϊφάιζεν, ο πατέρας των γ. πιστ. συνεταιρισμών. 70 χρόνια από το θάνατό του. (ΦΣ 1958, σ. 3629).
- Συνεταιρισμοί και αγροτική πίστις στην Τουρκία. Δ/ΑΤΕ 1958, τ. 102.
- Ο πρωθυπουργός Ινδιών για τους Συνεταιρισμούς ΦΣ 1958, σ. 3707.
- Η Κυβέρνηση της Νιγηρίας για τη συνεταιριστική ιδέα ΦΣ 1958, σ. 3707.
- Εφαρμογές στην Ταϊλάνδη, Ισραήλ.
- Η συνεταιριστική καλλιέργεια στην Ινδία ΦΣ 1959, σ. 54.
- Η συνεταιριστική κίνηση στην Ινδονησία ΦΣ 1959, τ. 7, σ. 10.
- Ο δόκτωρ Έρχαρτ διά τους καταναλωτικούς Συνεταιρισμούς. ΦΣ 1959, τ. 10, σ. 14.
- Οι Συνεταιριστικές Οργανώσεις στη Σουηδία, Ινδίες, Δυτ. Γερμανία. Ομιλίες αρχηγών κρατών. Εργασίες. ΦΣ 1959, τ. 10, σ. 28.
- Στην Ιαπωνία και Ινδονησία. Αξιόλογο κείμενο ΦΣ 1959, τ. 11, σ. 28.
- Συνεταιριστικές κατακτήσεις στη Σιέρα-Λεόνε Αφρικής. ΦΣ 1959, τ. 12, σ.17.
- Αμερική: Μία τεράστια συνεταιριστική οργάνωση Λαχανοπαραγωγών στις ΗΠΑ. Στοιχεία για υποδειγματική οργάνωση και τεράστιο έργο. Απόδοση Π. Παπαπολυχρονίου από αμερικανικά κείμενα. (Δ/ΑΤΕ 1959, τ. 111).
- Κύπρου Συνεταιριστική Τράπεζα ΦΣ 1960, τ. 2, σ. 54.
- Το Ταμείον Προνοίας των Συνεταιριστικών Υπαλλήλων Γαλλίας (Ν. Ραζής) ΦΣ 1960, τ. 4, σ. 135.
- Ισραήλ: κίνηση αναλυτικά (Κ. Αγκαστινιώτης) ΦΣ 1960, τ. 5, σ. 207).
- Η.Π.Α.: Η εφαρμογή της επιστημονικής μεθόδου εις μελέτας συνεταιριστικού περιεχομένου. Σ. 1958, σ. 115.
- Γαλλία: Σχολικοί Συνεταιρισμοί. Σ. 1958, σ. 124, 140.
- Μ. Βρετανία: Πως ασκείται η εποπτεία και ο έλεγχος των Συνεταιρισμών. Σ. 1958, σ. 134.
- Γερμανία: Έρμαν Σούλτσε Ντέλιτς. Σ. 1958, σ. 161.
- Ισραήλ: Ο κολλεκτιβισμός και ο συνεργατισμός. Σ. 1959, σ. 33.
- Αμερική: Πιστωτικοί Συνεταιρισμοί. Σ. 1959, σ. 63.
- Νότια Αφρική: Οργάνωση της διάθεσης εσπεριδοειδών. Σ. 1959, σ. 96.
- Σχέσεις των συνεταιριστικών οργανώσεων επί διεθνούς επιπέδου. Σ. 1959, σ. 105, 117.
- Κύπρος: Η αγροτική πίστις και οι Συνεταιρισμοί. Σ. 1959, σ. 113.
- Γαλλία: Σχολικοί Συνεταιρισμοί. Σ. 1959, σ. 137.
- Οι αντιπροσωπευτικές γενικές συνελεύσεις σε διάφορες χώρες. Σ. 1959.
- Κύπρος: Η κοινωνική σημασία του Συνεργατισμού. Σ. 1960, σ. 81, 97.
- Γαλλία: Η παιδαγωγική του σχολικού συνεταιρισμού. Σ. 1960, σ. 114.
- Γαλλία: Το ετήσιο συνέδριο των σχολικών συνεταιρισμών. Σ. 1960, σ.147.
- Κύπρος: Αι συνεργατικάί εταιρείαι. Σ. 1960, σ. 167.
- Η συνεργατική κίνησης στο Ισραήλ. Βλ. πολύ αναλυτικά ΦΣ 1960, σ. 247, 290.
- Η συνεταιριστική εκπαίδευση εις τας νήσους Κούμ, ΦΣ 1960, σ. 343.
- Η «συγκέντρωσις» εντός του αγροτικού συνεργατισμού. ΦΣ 1960, σ. 832.
- Οι συνεταιριστικές καλλιέργειες στον Καναδά και ο κοινωνικός χαρακτήρας των. ΦΣ 1960, σ. 406.
- Συνεταιριστικές εφαρμογές στο Ισραήλ και στην Ιαπωνία. ΦΣ 1960, σ. 407.
- Το Διεθνές Συνεταιριστικόν Συνέδριον στη Λωζάνη. ΦΣ 1960, σ. 425.

ΣΥΝΤΟΜΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΜΕΤΑ ΤΟ 1960

Όπως σημειώθηκε και στον πρόλογο του τόμου αυτού, η πιθανότητα να γραφεί (εκδοθεί) και ο τόμος Ε - που θα περιλαμβάνει τη συνεταιριστική ύλη της μεγάλης χρονικής περιόδου από το 1961 και εδώ - είναι πολύ μικρή, λόγω της προχωρημένης τώρα ηλικίας του συγγραφέα και του μικρού ενδιαφέροντος που έδειξαν και δείχνουν για τέτοια έργα οι περισσότερες από τις Συνεταιρικές Οργανώσεις και η ΑΤΕ.

Για το λόγο αυτό θεωρήθηκε ότι ο Τόμος Δ πρέπει να κλείσει με μια σύντομη ολιγοσέλιδη αναφορά σε μερικά στοιχεία που θα εκάλυπτε αναλυτικά ο Τόμος Ε και κυρίως στα στοιχεία για την συνεταιριστική πορεία της περιόδου.

Και επειδή η συνεταιριστική ανάπτυξη και εξέλιξη δεν είναι αποκομμένη από την όλη ζωή του τόπου (πολιτική, οικονομική, κοινωνική, ανθρώπινων δυνάμεων, κλπ.), η συνεταιριστική πορεία και εξέλιξη πρέπει να παρουσιασθεί σε συσχετισμό με τα βασικά γεγονότα και τις μεγάλες μεταπτώσεις που είχε όλη η ελληνική ζωή στην εποχή από το 1961 και μετά, μεταπτώσεις βασικές που την χωρίζουν στις μικρότερες περιόδους 1961-1967, 1967-1974, 1974-1981, 1981 έως σήμερα.

Η περίοδος 1961-1967

Για την περίοδο αυτή είναι δυνατό να γίνει η γενική διατύπωση, σε ότι αφορά τις Συνεταιρικές Οργανώσεις, ότι είναι περίοδος αξιόλογης συνεταιριστικής ανάπτυξης. Συνεχίζονται οι τάσεις, επιδιώξεις και σχετικές κατακτήσεις που εκτέθηκαν στις προηγούμενες σελίδες του Τόμου Δ για την περίοδο 1956-1960.

Παρόλες τις οξύτατες πολιτικές διαμάχες και κατά την περίοδο αυτή, τις συχνές εκλογικές αναμετρήσεις και την εναλλαγή Κυβερνήσεων, η συνεταιριστική κίνηση εκινείτο σε ανοδική πορεία. Ήταν βέβαια έντονα και εκδηλωνόταν τα αντισυνεταιριστικά εκμεταλλευτικά συμφέροντα αλλά και οι αγροτοσυνεταιριστικές δυνάμεις και ενέργειες ήταν αξιόλογες ώστε να επιτυγχάνεται σημαντική ποσοτική και ποιοτική συνεταιριστική διεύρυνση. Ακόμα πρέπει να σημειωθεί ότι η θετική εξέλιξη κατά την εποχή εξουσίας της ΕΡΕ (Καραμανλής) οφειλόταν και στο ότι η όλη γενικότερη τότε πολιτική εξέλιξη ήταν αναπτυξιακή, με την θεμελίωση και πραγματοποίηση πολλών έργων αξιόλογο μέρος από τα οποία έγινε δυνατό να αποκτηθούν από τον συνεταιριστικό τομέα τόσο με τις επιδιώξεις και αγώνες των συνεταιριστών για ικανοποίηση αναγκών, όσο και επειδή, για διάφορους λόγους, η πολιτική γραμμή του Κ. Καραμανλή ήταν αρκετά φιλαγροτική-φιλοσυνεταιριστική και από την προέλευση του αλλά και μέσα στην τέχνη του συνδυασμού των διαφόρων δυνάμεων και αξιώσεων. Και στη συνέχεια, με την επικράτηση της Ενώσεως Κέντρου, η Κυβερνητική στάση ήταν το ίδιο και περισσότερο φιλαγροτική και φιλοσυνεταιριστική, τόσο από την υποτιθέμενη προοδευτικότητα του προγράμματος της και των στελεχών της, όσο και την ανάγκη υπερκέρρασης των έως τότε πραγματοποιήσεων και προσφορών των Κυβερνήσεων της ΕΡΕ. Ακόμα και διότι είχε ενεργό συμμετοχή σε αυτή ως υπουργός Γεωργίας ο Αλ. Μπαλατζής (βλ. τις διακηρύξεις, υποσχέσεις, αγροτικό πρόγραμμα του πρωθυπουργού και του υπουργού Γεωργίας στη Θεσσαλονίκη το 1964) που παρά τις εκμεταλλευτικές δυνάμεις που είχαν προσβάσεις και στην Ένωση Κέντρου, προωθούσε, κατά το δυνατό, και τις

θέσεις και τα συμφέροντα που εκπροσωπούσε λόγω προελεύσεως. Στη συνέχεια, οι πολιτικές διαταραχές που προκλήθηκαν στην Ένωση Κέντρου από την πολιτική ανάμιξη των Ανακτόρων και τους λεγόμενους «Αποστάτες» δεν είχαν αξιόλογη αρνητική επίδραση στην πορεία της συνεταιριστικής κινήσεως διότι περί άλλα ησχολούντο οι αρχηγοί των εναλλασσόμενων Κυβερνήσεων των αποστατών που ούτε τον χρόνον ούτε την δύναμιν είχαν για επιβολή τυχόν δικών τους κατευθύνσεων.

Μερικά στοιχεία της εποχής 1961-1967

Με υπηρεσιακή Κυβέρνηση Κ. Δόβα (20/9/1961 - 4/11/1961) γίνονται οι εκλογές του 1961. Επικρατεί η ΕΡΕ με έδρες 176 ενώ η αξιωματική αντιπολίτευση (Γ. Παπανδρέου) κέρδισε έδρες 100 και η ΠΑΜΕ έδρες 24.

Τα αποτελέσματα χαρακτηρίστηκαν ως προϊόν βίας και νοθείας. Από το τέλος του 1961 υπάρχει Κυβέρνηση της ΕΡΕ (Κ. Καραμανλή) με έντονη προσπάθεια από αυτή για θεμελίωση έργων και θεσμών και αντιμετώπιση της δύσκολης καταστάσεως που χαρακτηρίζονταν από έντονη αντιπολίτευση και από την ύπαρξη πληθώρας προβλημάτων και την εξακολούθηση του έντονου ρεύματος μεταναστεύσεως από την ύπαιθρο σε Αθήνα-Θεσσαλονίκη και εξωτερικό (κυρίως Γερμανία, Αυστραλία).

Ενδεικτικά αναφέρεται ότι:

- Αρχίζει η διαδικασία για τη σύνδεση της Ελλάδος με την ΕΟΚ των 6 (βλ. ΦΣ 1961, σ. 76, 106 και 433 αναλυτικά). Βλ. και κείμενο Σ. Αγαπητίδη Σ. 1963, σ. 25.

- Ίδρύεται εργοστάσιο υπερφωσφορικών λιπασμάτων. Το διεκδικεί έντονα η Συνομοσπονδία, δίδεται στην Εταιρεία Λιπασμάτων. Διαμάχες (βλ. ΦΣ 1961, σ. 76, 226).

- Ίδρυση, επιτέλους, του ΟΓΑ με Ν. 4169/1961. Συνεργασία Κυβερνήσεως και Συνομοσπονδίας από 1960 για το θέμα, ευχαριστίες Συνομοσπονδίας προς Κυβέρνηση για τις οποίες όμως κρίνει απαραίτητο να απολογηθεί και να τονίσει ότι με αυτές δεν σημαίνει ότι πολιτεύεται (βλ. ΦΣ 1961, σ. 148, τεύχος Μαΐου 1961).

- Αρχίζει να λειτουργεί το πρώτο εργοστάσιο ζαχαρώσεως στη Λάρισα ιδιοκτησίας ΑΤΕ - Δημοσίου (ΦΣ 1961, σ. 320) με πρόβλεψη και για δεύτερο.

- Θεμελιώνονται τα φράγματα Πηνειού και Αλφειού στην Ηλεία (ΦΣ 1961, σ. 399).

- Γίνεται αξιόλογο πρόγραμμα επενδύσεων στον γεωργικό τομέα για το 1962 (ΦΣ 1961, σ. 524).

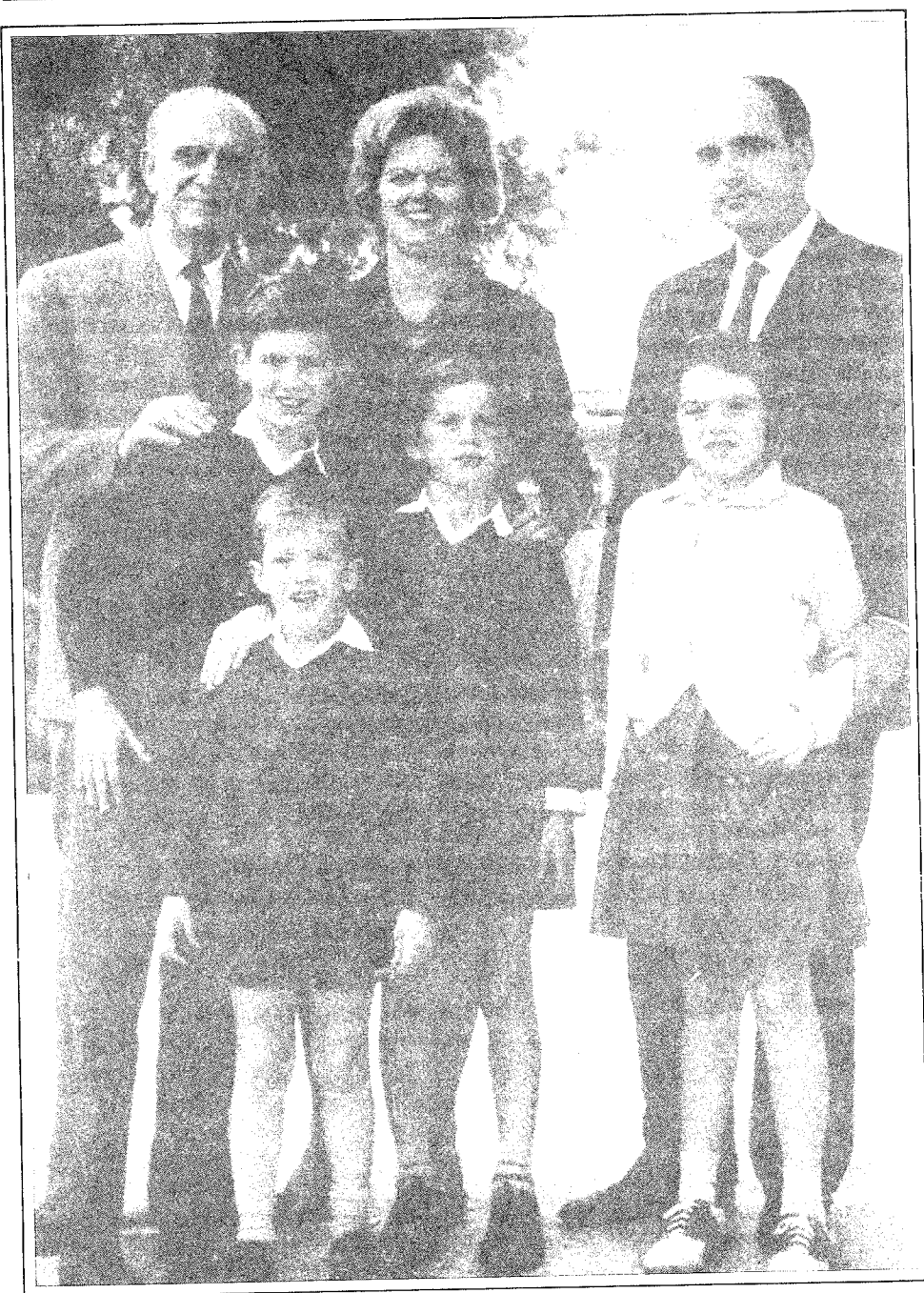
- Και άλλα

Την εικόνα των τότε οικονομικών-κοινωνικών προβλημάτων βλ. σε κείμενο Σ. Αγαπητίδη στο Σ. 1961, σ. 145 και 1962, σ. 7. και στην έκθεση Διοικητού Ξ. Ζολώτα Σ. 1962, σ. 48.

1963/1964: Υπό την έντονη αντιπολιτευτική πίεση, η χώρα οδηγείται στις εκλογές της 3ης Νοεμβρίου 1963. Αξιόλογη μεταστροφή των πολιτικών δυνάμεων. Η Ένωση Κέντρου (Γ. Παπανδρέου) κερδίζει έδρες 138, η ΕΡΕ (Κ. Καραμανλής) έδρες 132, η ΕΔΑ (Παρτσαλίδης) έδρες 28, οι Προοδευτικοί 2. Συγκροτείται ανίσχυρη Κυβέρνηση Ενώσεως Κέντρου.

Συνεχίζεται η έντονη πολιτική διαταραχή που καταλήγει σε νέες εκλογές της

Σύντομη αναφορά στην περίοδο μετά το 1960

Η οικογένεια Παπανδρέου κατά την επιστροφή του Ανδρέα στην Ελλάδα. Σταθμός για τις από τότε πολιτικές-κοινωνικές εξελίξεις

16 Φεβρουαρίου 1964. Η Ένωση Κέντρου επιτυγχάνει έδρες 171, η ΕΡΕ και Προοδευτικοί (Κανελλόπουλος-Μαρκεζίνης) 107, η ΕΔΑ 22.

Αρχές 1964 θάνατος του βασιλιά Παύλου (Σ. 1964, σ. 27). Διάδοχος ο νεαρός και άπειρος Κωνσταντίνος (με έντονη επιρροή βασιλομήτορας Φρειδερίκης).

Το 1965 ακολουθεί η έντονη ρήξη Γ. Παπανδρέου-νέου Βασιλιά, οι διαδοχικές «αποστασίες» κεντρικών στελεχών με τις διαδοχικές ολιγόχρονες Κυβερνήσεις.

Κατά την περίοδο 1963-1965 επί Κυβερνήσεως Κέντρου γίνονται αρκετά έργα στον τομέα αγροτικό-συνεταιριστικό με υπουργό Γεωργίας τον Αλ. Μπαλατζή (χωρίς να λείπουν βέβαια οι ενδοκομματικές διαμάχες και η επιρροή με αυτές των εκμεταλλευτικών συμφερόντων). Τα σχετικά προγράμματα Πρωθυπουργού-Υπουργού Γεωργίας και τις ανακοινώσεις στη Θεσσαλονίκη το 1964 βλ. ΦΣ 1964, σ. 133 και τεύχος 11. Και Σ. 1964, σ. 151-154.

Από 3/4/67 Κυβέρνηση Π. Κανελλόπουλου με προοπτική εκλογών για εκκαθάριση καταστάσεως. Αλλά την 21/4/67 επιβολή της Δικτατορίας των Συνταγματαρχών (που πρόλαβε την ανακτορική δικτατορία των στρατηγών).

Κατά την περίοδο 1961-1967 υπάρχει σχετική σταθερότητα από πλευράς τιμής χρυσής λίρας, διακύμανση της από δρχ. 300 τον Ιανουάριο 1961, δρχ. 307 τον Δεκέμβριο 1967 (με ανώτατη ενδιάμεση 328 στο τέλος 1965).

Από πλευράς νομοθεσίας, εποπτείας,
συνεταιριστικής πολιτικής, ενισχύσεων, αντιδράσεων το 1961-1967

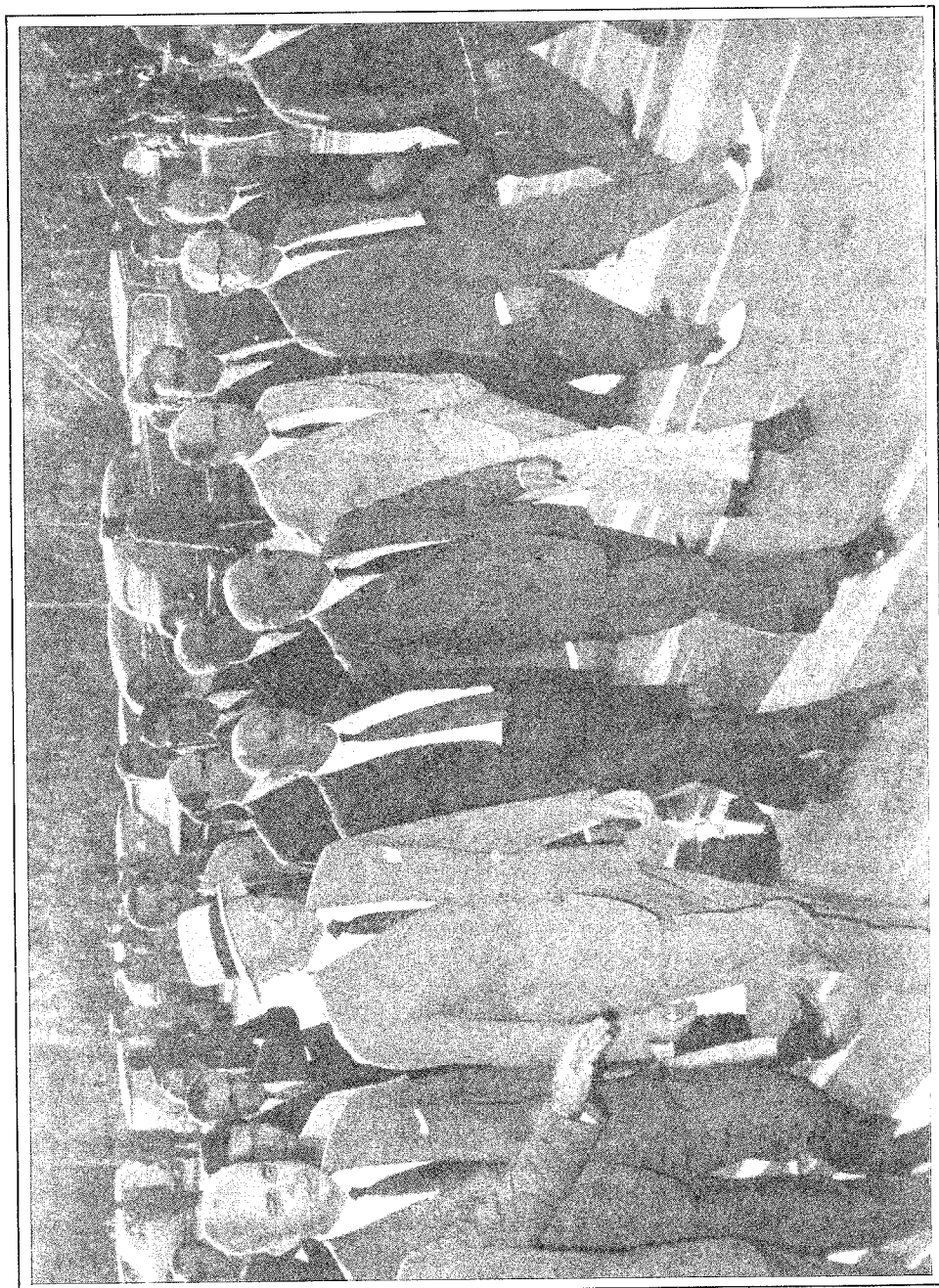
Πολλά τα νομοθετήματα. Πιο αξιόλογα το 1961 οι νέοι Οργανισμοί των Υπουργείων Γεωργίας και Βιομηχανίας που έχουν σχέση και με τους Συνεταιρισμούς (κυρίως δασικούς, αλιευτικούς), η οργάνωση των ΓΟΕΒ, ο Ν. 4169 περί Γεωργικών Κοινωνικών Ασφαλίσεων (βασικό αίτημα επί 10ετίες των Συνεταιρισμών). Το 1962 η νομοθεσία για διεύρυνση των Κοινοπραξιών ΑΤΕ - Συνεταιρισμών για πολλές γεωργικές βιομηχανίες, ο νέος Οργανισμός ΑΤΕ, η επέκταση των ΓΟΕΒ για αρδεύσεις και βελτιώσεις. Το 1963 για μεγαλύτερη συμμετοχή της ΑΤΕ σε Κοινοπραξίες με Συνεταιρικές Οργανώσεις για γεωργικές βιομηχανίες, για λειτουργία κεντρικής λαχαναγοράς Αθηνών, για ίδρυση στην Ανωτ. Γεωπονική Τμήματος Γεωργικής και Συνεταιριστικής Οικονομίας (που τότε ατύχησε).

Με αφορμή που το 1963 ο υπουργός Γεωργίας έθεσε θέμα αναμορφώσεως της συνεταιριστικής νομοθεσίας, δημοσιεύεται στο Σ. 1964 αναλυτικό κείμενο του Π. Χασαπόπουλου με χρήσιμες επισημάνσεις που έμειναν ανεκμετάλλετες (βλ. και νεότερα κείμενα του Σ. 1965, σ. 123 και επόμ. και αργότερα στα «Θέματα Συνεταιρισμών»).

Το 1964/1965 είναι τα 50 χρόνια από το Ν. 602 περί Συνεταιρισμών. Βλ. σχετικά Σ. 1965, σ. 1 με ιστορικά και υποδείξεις.

Το 1964 και 1965 νομοθεσία για την κοινωνική ασφάλιση των αγροτών, για διάφορους οικοδομικούς, για συγκέντρωση σίτου, για ΚΥΔΕΠ, αποθήκες, για ρύθμιση αγροτικών χρεών προς ΑΤΕ και άλλα που αφορούν και τους Συνεταιρισμούς. Το 1966 τροποποιήσεις για κοινωνικές ασφαλίσεις αγροτών, για κοινοπραξίες ΑΤΕ-Συνεταιρισμών, για Λαχαναγορά, για αλιευτικούς, οικοδομικούς, συνεταιριστικούς υπαλλήλους και άλλα.

Σύντομη αναφορά στην περίοδο μετά το 1960

Κυβέρνηση της Ενώσεως Κέντρου. Οι υπουργοί αναπληρωτής Συντονισμού Ανδρ. Παπανδρέου και Γεωργίας Αλ. Μπαλτατζής (με συνεταιριστικά και άλλα στελέχη) σε συνεργασία, προσέρχονται στα εγκαίνια της Δ.Ε.Θεσσαλονίκης

- Σχετικά με την εποπτεία Συνεταιρισμών και τη συνεταιριστική πολιτική Κράτους-ΑΤΕ

Η οργάνωση της εποπτείας και η δραστηριότητα της κινείται στα συνηθισμένα πλαίσια της. Όμως το κάπως καλύτερο, από το 1961, κλίμα δημιουργεί κάποιαν επαινετή διαφωτιστική προσπάθεια όπως π.χ. η ομιλία του Δ/ντή της Υπηρεσίας Συνεταιρισμών της ΑΤΕ στο Σεμινάριο Στελεχών των Ενώσεων Γ. Συνεταιρισμών (Σ. 1961, σ. 57), η συγκέντρωση των Επιθεωρητών Συνεταιρισμών στην Αθήνα τον Σεπτέμβριο 1961 (με την ευκαιρία της λειτουργίας τότε της Διεθνούς Συνεταιριστικής Σχολής στην Αθήνα) για παρακολούθηση ομιλιών και συζήτηση με τις Κεντρικές Οργανώσεις διαφόρων προβλημάτων (όπως η οργάνωση των Συνεταιρισμών, ο συλλογικός δανεισμός, η κατεργασία των γεωργικών προϊόντων και η από κοινού διάθεση τους, η καλύτερη οργάνωση της Εποπτείας και άλλα βλ. Σ. 1961, σ. 120, ΦΣ 1961, σ. 373).

Το 1962 αποχωρεί από την Δ/ση Συνεταιρισμών της ΑΤΕ ο Δ.Θ.Πάνος (όριο ηλικίας βλ. Σ. 1962, σ. 1). Τον διαδέχεται ο Απ. Οικονομόπουλος (Σ. 1962, σ. 36). Αξιόλογη η ομιλία, για την Εποπτεία και τις σχέσεις της με στελέχη και Οργανώσεις, του Ν. Μωραϊτή στο Σεμινάριο Προϊσταμένων Λογιστηρίων (αναλυτικά Σ. 1962, σ. 81 και επόμ.).

Τα βασικά συνεταιριστικά αγροτικά προβλήματα συζητούνται στην ΑΤΕ σε σύσκεψη υψηλού επιπέδου Υπουργείου Γεωργίας, ΑΤΕ, Συνομοσπονδίας (Σ. 1964, σ. 45 και επόμ.).

Ειδικά στοιχεία για το έργο της Υπηρεσίας Συνεταιρισμών με στοιχεία και για τη δραστηριότητα των Συνεταιριστικών Οργανώσεων βλ. Σ. 1963, σ. 143 και επόμ.

Αντιδράσεις - Συμπαράσταση:

Η περίοδος 1961-67 είναι μία σχετικά καλή περίοδος, χωρίς βέβαια να λείπουν και οι διάφορες αντιδράσεις για τις οποίες υπάρχει ζωηρή αντίσταση-απόκρουση από τη Συνομοσπονδία. Π.χ. χαρακτηριστικές το 1965 οι αντιδράσεις των εμπόρων-βιομηχάνων στην επέκταση της δραστηριότητας των Συνεταιριστικών Οργανώσεων και ΑΤΕ για την ίδρυση από αυτές 6 μεγάλων κονσερβοποιείων (υπόμνημα έντονο ΕΒΕ και πρωτοσέλιδα σχετικά επιθετικά δημοσιεύματα βλ. Ναυτεμπορική 28/9/65 και 30/11/65 και άλλα).

Για τις αντιδράσεις είναι χαρακτηριστικό το κείμενο του Θ. Τζωρτζάκη «Άδικες και ασύμφορες επιθέσεις κατά των Συνεταιρισμών» (Σ. 1964, σ. 89).

Αλλά οι κερδοσκοπικοί κύκλοι συνεχίζουν με θόρυβο και ενέργειες για να σταματήσουν την επέκταση της δραστηριότητας των Συνεταιρισμών σε γεωργ. βιομηχανίες, εξαγωγές, προμηθευτικές εργασίες.

Αξιόλογη συμπαράσταση στη συνεταιριστική κίνηση δίνει ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Αντιλήψεως έπειτα από επιτόπια μελέτη στην Ελλάδα ειδικών επιστημόνων του (βλ. την έκθεση στον «Οικονομικό Ταχυδρόμο» Αθηνών 10/12/64 και 17/12/64) που όμως πολύ λίγο αξιοποιήθηκε από τη Συνομοσπονδία. Η έκθεση που έχει δημοσιευτεί και σε βιβλίο, πρέπει να μελετηθεί (και τώρα) για τις εφαρμογές μέσα στη συνεταιριστική κίνηση που υποδεικνύει.

Συμπαράσταση στο συνεταιριστικό πνεύμα δίνεται και από κινηματογραφικά έργα όπως π.χ. «η μοίρα ενός αθώου» το 1965 με σενάριο σχετικό με τις προσπάθειες για οργάνωση των αγροτών και τις ανήθικες αντιδράσεις των εκμεταλλευτών. Και αργότερα το «Δι' ασήμαντον αφορμήν» για την εκμετάλλευση των καινοποαραγωγών (βλ. Θ.Σ., σ. 2053) και άλλα που δεν φρόντισε να αξιοποιήσει η συνεταιριστική κίνηση.

- Όσον αφορά την αριθμητική εξέλιξη και συγκρότηση των Συνεταιρισμών κατά την περίοδο 1961-1967

Σημειώνουμε ότι αναλυτικά στοιχεία υπάρχουν στις ετήσιες εκθέσεις της αρμόδιας Υπηρεσίας της ΑΤΕ. Βλ. σχετικά:

Για το 1961 στο Σ. 1962 σ. 123.

Για το 1962 στο Σ. 1963 σ. 60 και επόμ.

Για το 1963 στο Σ. 1964 σ. 95 και επόμ.

Για το 1964 στο Σ. 1965 σ. 108 και επόμ.

Για το 1965 στο Σ. 1966 σ. 100 και επόμ.

Στο τέλος του 1961 λειτουργούν 7.543 γεωργ. Συνεταιρισμοί με περίπου 737.000 μέλη (από τους οποίους ιδρύθηκαν εντός του 1961 οι 182).

Είδη Συνεταιρισμών	Ιδρυθ. το 1961	Λειτουργούν 31/12/61
Πιστωτικοί	69	4.673
Προμηθευτικοί	-	5
Πωλήσεις	21	513
Παραγωγικοί	84	2.116
Διάφοροι άλλοι	8	236
Σύνολο	182	7.543

(Διευκρινίζεται ότι η κατάταξη αυτή είναι με βάση τον κύριο σκοπό που αναγράφεται στο καταστατικό, ενώ όλοι σχεδόν οι Συνεταιρισμοί κάνουν και άλλες εργασίες «εάν εκάστοτε αποφασισθεί από τη Γενική Συνέλευση»).

Πέραν από τους παραπάνω «γενικούς» υπάρχουν και Συνεταιρισμοί ειδικών σκοπών όπως δασεργατών, βιοτεχνών, αλιεργατών, κλπ. Έτσι το 1961 ιδρύθηκαν 28 ελεύθεροι δασικοί εργασίας, 1 κανυσοξύλευσης, 4 διαχειρίσεως συνιδιόκτητων δασών.

Έρευνα της ΑΤΕ για τον λεγόμενο πληθωρισμό Συνεταιρισμών και τις συγκαταστάσεις βλ. σε κείμενο Δ.Θ.Πάνου Σ. 1962, σ. 23.

Η επέκταση του δικτύου συνεχίζεται. Π.χ.:

Το 1964 υπάρχουν 7.708 λειτουργούντες με 753.263 μέλη.

Το 1965 υπάρχουν 7.868 λειτουργούντες με αύξηση των μελών (Μέσος όρος 97 μέλη κατά Συνεταιρισμό).

- Στον τομέα της δραστηριότητας των πρωτοβάθμιων Συνεταιριστικών Οργανώσεων (Συνεταιρισμών)

Παρατηρείται ότι διευρύνονται γενικά οι εργασίες την περίοδο 1961-1967, τόσο στους γενικούς Συνεταιρισμούς (κυρίως στους λεγόμενους «παραγωγικούς») όσο και στους ειδικών σκοπών, δασικούς, βιοτεχνικούς, εγγείων βελτιώσεων κλπ. Διευρύνεται ακόμα λίγο ο αριθμός των πιστωτικών που ασκούν τον λεγόμενο «συλλογικό δανεισμό».

Παράλληλα αυξάνονται οι εγκαταστάσεις για τις διάφορες εργασίες τους. Π.χ. οι πρωτοβάθμιοι κατείχαν στο τέλος του 1962 τις ακόλουθες κυριότερες εγκαταστάσεις - γεωργ. βιομηχανίες.

Ελαιουργεία	364	Ξηραντήρια	7
Τυροκομεία (κτίρια)	104	Εργοστ. μελιού	1
Οινοποιεία	6	Εργοστ. σταφίδας	3
Αποστ. στεμφύλων	9	Εκκοκ. βάμβακος	3
Κονσερβοποιεία	3	Εργαστήρια φυραμάτων	11
Αποστ. σύκων	13	Αλευρόμυλοι-Κυλινδρόμ.	98
Θάλαμοι γεωμήλων	36	Εγκατ. ηλεκτροφωτισμού	11
(Και διάφορες άλλες μικρότερες εγκαταστάσεις)			
Επίσης είχαν γεωργικά μηχανήματα, όπως:			
Ελκυστήρες	256	Τυροκομ. συγκροτήματα	293
Αντλητικά	72	Αυτοκίνητα	103
Θεριζοαλωνιστικές	46	Και άλλα.	

Στους αγροτικούς βιοτεχνικούς: Μνημονεύεται το 1962/63 η δράση για τους Συνεταιρισμούς γουνοποιών Καστοριάς. Των Συνεταιρισμών για υφαντά της Αράχωβας, Λεβαδείας, Αρναίας, Μυκόνου, Βεροίας, Τήνου. Των χειροτεχνημάτων στη Λευκάδα. Για βελόντζες και φλωκάτες της Μονής Τριμάλων. Και διάφοροι άλλοι ειδικοί.

Αναλυτικά στοιχεία υπάρχουν στους ετήσιους απολογισμούς της Δ/σεως Συνεταιρισμών της Α.Τ.Ε. που είναι η βασική πηγή επίσημης πληροφόρησης, μέσα από το δίκτυο της Εποπτείας.

Για τις εργασίες κατά το 1965 βλ. Σ. 1966 σ. 125 και επόμ. Για τους δασικούς βλ. Σ. 1966 σ. 108, 151 και επόμ.

Για το μέγεθος των Συνεταιρισμών σε αριθμό μελών βλ. Σ. 1966 σ. 9, 56.

Για διάφορες μορφές συνεργασίας των παραγωγικών Συνεταιρισμών βλ. κείμενο Δ.Θ.Πάνου Σ. 1966, σ. 26.

Για τα κεφάλαια των πρωτοβάθμιων βλ. Σ. 1965 σ. 115.

Ειδικά ενδεικτικά στοιχεία για εργασίες μερικών πρωτοβάθμιων βλ. στη συνέχεια για τους επόμενους.

ΓΠΣ Ερυθρών Σ. 1965 σ. 3, 74

Πτηνοτροφ. Άργους Σ. 1966 σ. 37

Πτηνοτροφ. Ηλείου Σ. 1965 σ. 126

Συνεταιρισμοί Θεσσαλίας, ειδικό κείμενο βλ. «Συνεταιριστικά Νέα» Λαρίσης Απρίλιος 1966 και Σ. 1962, σ. 36 και επόμ. και Σ. 1965, σ. 66.

Για Ελαιουργικούς Καλαμάτας βλ. Σ. 1966 σ. 19.

Για Συνεταιρισμούς Καλαμπάκας βλ. Σ. 1961 σ. 26.

Για Συνεταιρισμό Κω βλ. Σ. 1961 σ. 28.

Για Συνεταιρισμούς Νομού Αργολίδας βλ. σ. 1961 σ. 41.

Για Συνεταιρισμό Γυναικών Καστοριάς βλ. Σ. 1961 σ. 105.

Για δασικούς εργασίας βλ. Σ. 1963 σ. 22.

Για Συνεταιρισμούς Πάρου βλ. Σ. 1965 σ. 111.

Για Σ. Πορταριάς βλ. Σ. 1966 σ. 65.

Για Σ. Βρασιών Κυνουριάς βλ. Σ. 1962 σ. 28.

- Για Σ. Βελβενδούς βλ. Σ. 1962 σ. 29.
Για γαλακτοκομικούς Ναυπλίας βλ. Σ. 1963 σ. 13.
Για περιφέρ. Νιγηρίας βλ. Σ. 1963 σ. 37.
Για αρδευτικούς Αιγιαλείας βλ. Σ. 1963 σ. 151.
Για Υγειονομικό Πενταπόλεως Σερρών βλ. Σ. 1965 σ. 30.
Για Ελαιουργικό Παλαιοκλήπου Λέσβου βλ. Σ. 1965 σ. 85.
Για Συνεταιρισμό επεξ. και πώλησ. προϊόντων Βραχνείκων βλ. Σ. 1965 σ. 72.
Για Γεωργοκτ. Νάουσας βλ. Σ. 1965 σ. 73.
Για παραγ. Συνεταιρισμό Νέας Αγχιάλου βλ. Σ. 1965 σ. 51.
Για οινοπ., ελαιουργ. και πωλήσεως Συνεταιρισμό Αρχανών βλ. Σ. 1965 σ. 31.
Για Κοινοπραξία Συνεταιρισμών Αμπελουργών Θηβών βλ. Σ. 1965 σ. 107
- κείμενο Γ. Γκιάκα.
- Για γενικότερες κατηγορίες Συνεταιρισμών και γενικότερα θέματα βλέπε:
Για Συνεταιρισμούς και αγροτική πίστη, κείμενο Ν. Μωραΐτη, Σ. 1962 σ. 151, Σ. 1963 σ. 10.
Για το ίδιο θέμα βλ. Σ. 1964 σ. 145.
Για την λογιστική εξυπηρέτηση των Συνεταιρισμών βλ. κείμενο Ν. Μωραΐτη Σ. 1962 σ. 81 και επόμ.
 - Για Συνεταιρισμούς και εμπορία γεωργ. προϊόντων βλ. κείμενο Θ. Θεοδωρακοπούλου Σ. 1963 σ. 89, 113.
Για Συνεταιρισμούς από κοινού κατεργασίας προϊόντων και πωλήσεως βλ. κείμενα Δ.Θ.Πάνου Σ. 1964 σ. 133, Σ. 1965 σ. 49.
Γενικότερα για τις δραστηριότητες των Συνεταιρισμών βλ. πολλές ομιλίες ειδικών στη Διεθνή Συνεταιριστική Σχολή που λειτούργησε στην Αθήνα (Σ. 1962 σ. 3, 25, 41).
 - Πολλά κείμενα για δραστηριότητες Γ. Συνεταιρισμών την περίοδο αυτή βλ. και στο περιοδικό ΦΣ της Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών 1961-1967.
Γενικά υπάρχει αξιόλογη δραστηριότητα.
 - Ειδικά για τους αλιευτικούς βλ. αναλυτικό κείμενο για τις δραστηριότητες και τα προβλήματά τους 1952-1961 στο Σ. 1963 σ. 63.
 - Το 1965, επειδή η αρμοδιότητα για τους αλιευτικούς ανατέθηκε στο Υπ. Βιομηχανίας, η ΑΤΕ περιορίστηκε στην παρακολούθηση μόνον αυτών που χρηματοδοτούσε.
 - Για τον τομέα της συνεταιριστικής βιβλιογραφίας, μόρφωσης, ενημέρωσης σημειώνουμε ότι την περίοδο 1961-1967 εκδόθηκαν πολλά βιβλία.
Για τη διευρυνόμενη δραστηριότητα της Υπηρεσίας Συνεταιριστικής Εκπαιδεύσεως και τα προβλήματα της βλ. στον απολογισμό της 13ης Σειράς του 1962/63 Σ. 1962 σ. 76. Για το παρόν και το μέλλον της βλ. αναλυτικό κείμενο Θ. Τζωρτζάκη Σ. 1963 σ. 129, γενικότερης σημασίας. Για την τελευταία 14η Σειρά 1963/64 βλ. Σ. 1963 σ. 41.
 - Ειδικότερα για τις προσπάθειες 1961 και έπειτα για τους σχολικούς Συνεταιρισμούς σημειώνονται περιληπτικά τα επόμενα:
Υποβοήθηση αξιόλογη από ΑΤΕ (εγκ. Διοικητού Ν. Χριστοδούλου Σ. 1962 σ. 120).
- Αναλυτικά στοιχεία για τη διάδοση του θεσμού (εργασία της παιδαγωγού Φωτ. Τζωρτζάκη) και την δράση διαφόρων Σχολικών Συνεταιρισμών βλ. αναλυτική

Ο Πρόεδρος της Κυβερνήσεως Κέντρου Γ. Παπανδρέου και ο υπουργός Γεωργίας Αλ. Μπαλατζής, στη Γ.Σ της Συνομοσπονδίας, συγχαίρουν τον επανεκλεγέντα Πρόεδρο της Συνομοσπονδίας Παν. Ρούσο.

έκθεση Σ. 1963 σ. 136, εγκύκλιος Υπ. Γεωργίας για εισαγωγή τους στη Μέση και Ανώτερη Εκπαίδευση βλ. Σ. 1961 σ. 64, 247.

Για τους Σχολικούς στην Κύπρο βλ. Σ. 1963 σ. 139.

- Άλλες μορφωτικές εκδηλώσεις:

Η Συνομοσπονδία οργανώνει το 1962 Σεμινάρια πολυπρόσωπα α) για τους Δ/ντές των Ενώσεων β) για τους προϊσταμένους των Λογιστηρίων Ενώσεων γ) για στελέχη Συνεταιρισμών που κάνουν συλλογικό δανεισμό δ) και άλλα για γεωργ. προϊόντα. Μεγάλες και θορυβώδεις οι σχετικές κινητοποιήσεις (Βλ. αναλυτικά στη ΦΣ του 1961 σελ. 231, 237 και στη συνέχεια).

- Όπως σημειώθηκε και σε προηγούμενες σελίδες, η 31η Διεθνής Συνεταιριστική Σχολή έγινε στην Αθήνα με συμμετοχή καθηγητών και σπουδαστών από διάφορες χώρες (παράλληλα έγινε και συνεδρίαση στην Αθήνα της Εκτελεστικής Επιτροπής της Διεθνούς). Αναλυτικά βλ. ΦΣ 1961 σ. 319, 342, 343, 372.

- Μέσα στην περίοδο αυτή γίνεται (το 1961) πολυήμερη επίσημη επίσκεψη (κατόπιν προσκλήσεως) Ελλήνων συνεταιριστών στην Κύπρο. Ομιλίες τους στην αίθουσα της Ελληνικής Κοινοτικής Συνλεύσεως, περιήγηση και επαφές με ηγετικές μορφές, ανάπτυξη σχέσεων. Μέλη της ομάδας οι Θ. Τζωρτζάκης, Ι. Αφεντάκης, Δ.Θ. Πάνος, η κυρία Φωτ. Τζωρτζάκη, ο Σωτ. Αγαπητίδης και ο Αριστ. Κλήμης (βλ. μικρό βιβλίο Αριστ. Κλήμη «Κύπρος» Αθ. 1962, με αναλυτική περιγραφή επαφών, εντυπώσεων και ομιλία του. Βλ. και δημοσιεύματα στον τότε Ελληνικό και Κυπριακό τύπο και στα περιοδικά «Συνεταιριστής» και «Φωνή Συνεταιρισμών».

Οι Ενώσεις Γεωργ. Συνεταιρισμών κατά την περίοδο 1961-1967

Κατά την περίοδο από το 1961 οι Ενώσεις Γ. Συνεταιρισμών διευρύνουν τις δραστηριότητές τους σε νέους τομείς, κυρίως συγκεντρώσεις γ. προϊόντων, εμπορία, βιομηχανική επεξεργασία. Αλλά και σε ευρύτερες διεκδικήσεις, με την αγωνιστική προσπάθεια της Συνομοσπονδίας και τις οικονομικές στηρίξεις και διευκολύνσεις που εξασφαλίζουν οι κεντρικές οικονομικές οργανώσεις στις οποίες μετέχουν (ΚΥΔΕΠ, ΣΕΚΕ, Ελαιουργική, Προμηθευτική ΣΠΕ, ΚΣΟΣ κλπ. για τις οποίες στη συνέχεια).

Ακόμα διερύνονται οι εταιρικές συνεργασίες με την ΑΤΕ με τον ειδικό θεσμό των Κοινοπραξιών. Στο τέλος του 1961 λειτουργούσαν 10 Κοινοπραξίες ΑΤΕ - Συνεταιρικών Οργανώσεων του ΝΔ 3874/1958. Αρχίζουν να λειτουργούν οι εγκαταστάσεις τους που έγιναν τα προηγούμενα έτη και γίνεται σύσταση νέων όπως π.χ.:

ΑΤΕ - Ενώσεως Αγελαδοτρόφων για εργοστάσιο ΑΣΤΥ.

ΑΤΕ - Ενώσεως Αλμωπίας για ερυθρό πιπέρι.

Επίσης συμμετέχουν Συνεταιρικές Οργανώσεις στο κεφάλαιο και τις εργασίες Νέας Αγρέξ.

Διευρύνεται η χρηματοδότηση της ΑΤΕ στον αγροτικό τομέα και δίνονται κρατικές επιδοτήσεις για βιομηχανικές εγκαταστάσεις επιλογής του κρατικού προγράμματος. π.χ.:

Το εργοστάσιο κονσερβών Ενώσεως Αργολίδας «Ρέα» διευρύνει την παρουσία του.

Η Ένωση Μαστιχοπααραγωγών Χίου, επεξεργασία μαστίχας.

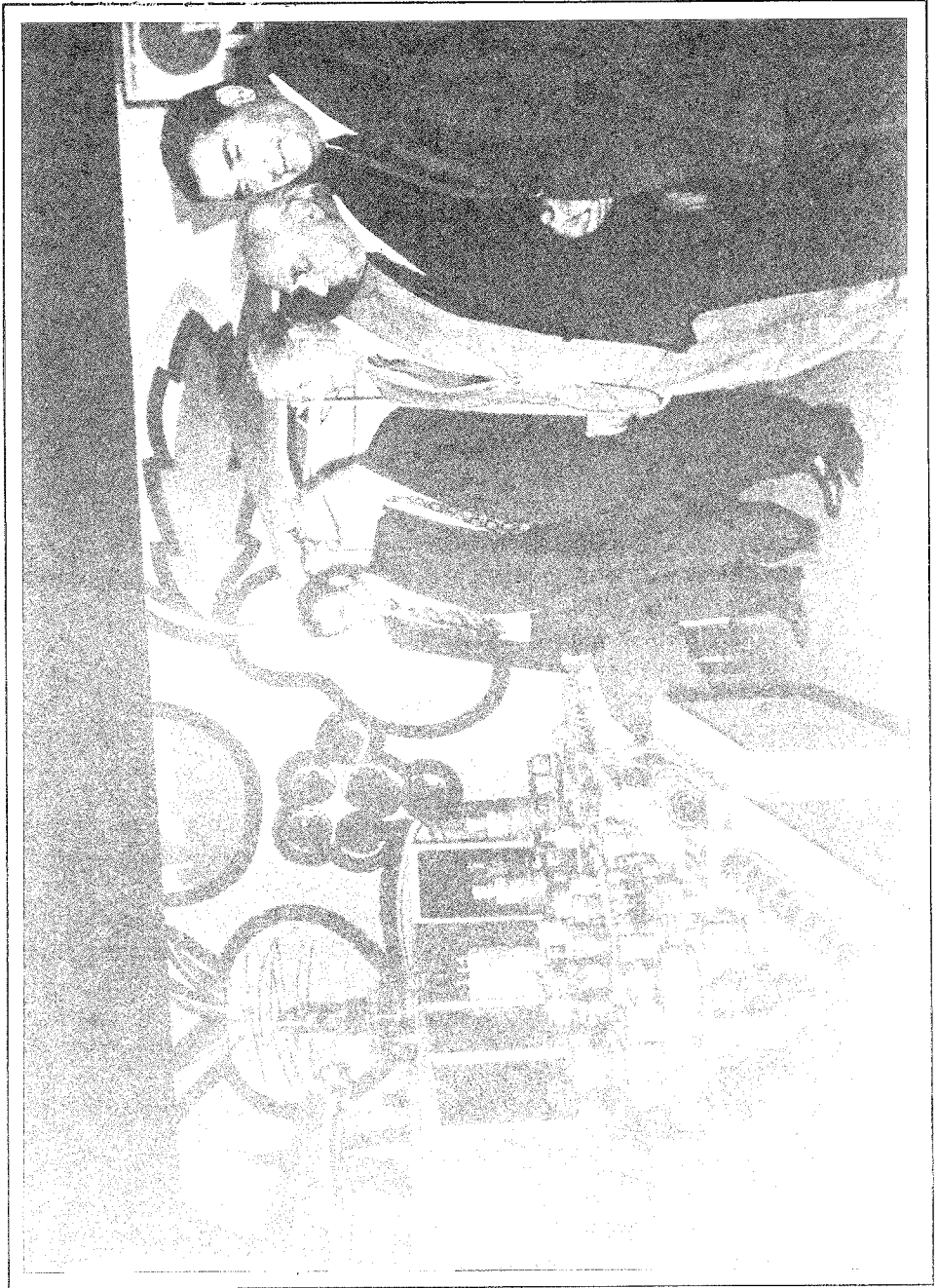
Η Ένωση Σύρου, εργοστάσιο τυροκομίας.

- Η Ένωση Θηβών, διεύρυνση εκκοκιστηρίου συσπόρου βάμβακος.
Η Ένωση Καλαμπάκας, τυροκομικά, δασικά, (με Συνεταιρισμούς της).
Η Ένωση Άρτας, εργοστάσιο χυμών εσπεριδοειδών.
Η Ένωση Λαρίσης, οινοποιείο Τυρνάβου και εργοστάσιο παστεριώσεως και επεξεργασίας γάλακτος.
Η Ένωση Αμυνταίου, εργοστάσιο οίνου.
Η Ένωση Πύργου, εξαγορά εγκαταστάσεων Εταιρείας Οίνων-Οινοπνευμάτων για οινοποίηση.
Η Ένωση Γαστούνης, ομοίως.
Η Ένωση Βόλου, πέρα από το εργοστάσιο παστεριώσεως (από ετών) και προεργασία για τυροκόμηση.
Η Ένωση Αγελ. Συνεταιρισμών Δυτ. Θεσσαλίας, πέρα από ανεγειρόμενο τυροκομείο προσπάθειες για προσθήκη παστερίωσης.
Η Ένωση Ρόδου, κονσερβοποιείο για τοματοπολτό.
Η Ένωση Αλμυρού, συγχρονισμένος αλευρόμυλος (βλ. ΦΣ 1961 σ. 392 φωτογραφία οικίας Μιχόπουλου).
Η Ένωση Λαμίας, νέο εργοστάσιο γάλακτος Κοινοπραξίας με ΑΤΕ.
Η Ένωση Οينوπ. Χανίων, πρότυπο οινοποιείο, επέκταση για χυμούς εσπεριδοειδών, συσκευαστήριο φρούτων.
Η Ένωση Σητείας, βελτίωση οινοποιείου.
Σε Ενώσεις σιτοπαραγωγικών περιφερειών μεταβιβάζονται αρκετές σιταποθήκες.
Οι Ενώσεις Μακεδονίας (Νομών Ημαθίας, Πέλλας, Πιερίας) ιδρύουν Κεντρική Οργάνωση για να αναλάβουν το εργοστάσιο συμπυκνωμένου γάλακτος σακχαρούχου του κρατικού προγράμματος.
Η Ένωση Ρεθύμνου, ίδρυση εργοστασίου γάλακτος και κρεοπωλείου.
Αυτές και διάφορες άλλες αποφάσεις και εφαρμογές διευρύνουν την συνεταιριστική παρουσία και γενικότερη (συγκριτικά προς το παρελθόν) δραστηριότητά τους.
Η ίδια εξέλιξη σε πολλές περιφέρειες για διάφορους τομείς και κατά το 1962.
Στο τέλος του 1962 λειτουργεί πληθώρα εγκαταστάσεων Ενώσεων και Συνεταιρισμών (υπάρχουν σχετικοί πίνακες).
Στο τέλος του 1965 υπάρχουν 135 και λειτουργούν 132 Ενώσεις (3 νεοσύστατες).
Κατά το 1965 Ενώσεις Γ. Συνεταιρισμών απόκτησαν πολλές εγκαταστάσεις (βλ. αναλυτικά Σ. 1966 σ. 102, 103).
Βέβαιο είναι ότι η επέκταση αυτή δημιουργεί και ποικίλες αντιδράσεις από ιδιωτικά συμφέροντα εκμεταλλευτικά.

Η δραστηριότητα των Κεντρικών Οργανώσεων

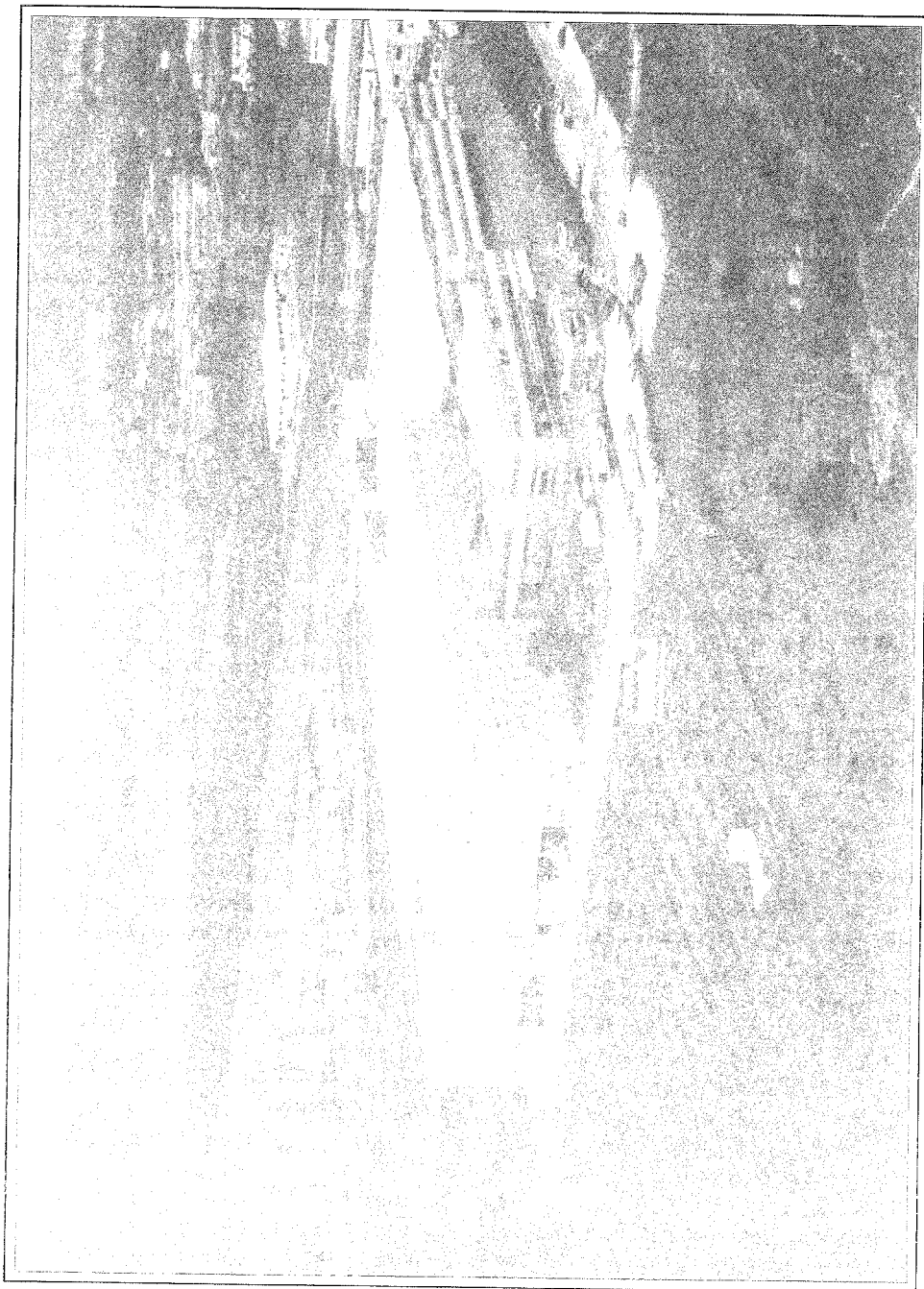
Ανάλογη με τις Ενώσεις είναι και η δραστηριότητα της Συνομοσπονδίας και των οικονομικών κεντρικών Οργανώσεων.

Η Συνομοσπονδία κάνει έντονους αγώνες για την διεύρυνση της συνεταιριστικής δραστηριότητας σε πολλούς τομείς, μερικές φορές και πάνω από ότι επιτρέπουν οι δυνατότητες. Βλ. π.χ. τον αγώνα για τις αγροτικές ασφαλίσεις (να αναληφθούν από Οργανώσεις), το εργοστάσιο υπερφωσφορικών λιπασμάτων (βλ. ΦΣ 1961, σ.

Από τις μεταδικτατορικές δραστηριότητες: Ομοσπονδία Γ.Σ Θεσσαλονίκης. Η τότε συνεταιριστική ηγεσία (Μπαλατζής, Χρονόπουλος, Αφεντάκης), με τον πρόεδρο της Ομοσπονδίας Θεσσαλονίκης Ευθυμιάδη, σε έμβαση προϊόντων της.

Σύντομη αναφορά στην περίοδο μετά το 1960

Μια άποψη των μεγάλων και πρότυπων εγκαταστάσεων της ΣΕΚΑΠ στην καπνοπαραγωγική περιοχή της Εύβοιας.

281), την «ενιαία διαχείριση» των αγροτικών προϊόντων (ενδεικτικά βλ. ΦΣ 1961, σ. 531), τις κινητοποιήσεις για το σιτικό και πολλά άλλα για τα οποία δεν είναι δυνατό να επεκταθεί η σύντομη επισκόπηση. Πολύ περιληπτικά γίνεται μνεία μόνο για τα επόμενα:

Η νομική θέση της Συνομοσπονδίας. Βλ. κείμενο Π. Κασαπόπουλου Σ. 1962, σ. 11, 21.

Τα οργανωτικά προβλήματα των Συνεταιρικών Οργανώσεων. Στο βασικό αυτό πρόβλημα συνεχίζεται, δυστυχώς, η έλλειψη θετικών και αποδοτικών ενεργειών από μέρους της Συνομοσπονδίας για την σε βάθος και αποτελεσματική μελέτη και βελτίωση της καταστάσεως. Χαρακτηριστικό το κείμενο στο Σ. 1963, σ. 125 (πνεύμα και γραφίδα Θ. Τζωρτζάκη που μάταια αγωνίζεται).

Άλλα βασικά θέματα για Συνομοσπονδία βλ. στο Σ. 1964, σ. 181, Σ. 1965, σ. 16, 97.

Νέες οργανωτικές υποδείξεις Θ. Τζωρτζάκη στο κείμενο του «τα θέματα ενός συγχρονισμένου συνεταιριστικού Συνεδρίου» στο Σ. 1965 σ. 27, 41. Επίσης για οργανωτικά Σ. 1966. σ. 25.

Η ΚΥΔΕΠ

Και κατά την περίοδο αυτή η ΚΥΔΕΠ προσφέρει τις υπηρεσίες της ως η βασική και παλαιότερη οικονομική κεντρική συνεταιριστική Οργάνωση. Στη Γ.Σ. του 1961 (ΦΣ σ. 525) τονίζεται η επιτυχία της ολοκληρωτικής συγκέντρωσης σίτου, η αγορά οικοπέδου για ανέγερση συνεταιριστικού μεγάρου συστεγάσεως Κεντρικών Οργανώσεων. Εκλέγονται τα Δ.Σ. και Ε.Σ.:

Γενικότερα για την ΚΥΔΕΠ το 1961 βλ. ΦΣ σ. 524, Σ. 1963 σ. 38.

Για νεότερες εργασίες της βλ. Σ. 1964 σ. 183, Σ. 1965 σ. 61, Σ. 1966 σ. 11, 18.

Γενικά υπάρχει αξιόλογη σταθερότητα με διαρκή εξέλιξη.

Η ΣΕΚΕ

Παρά τα διάφορα εμπόδια που θέτουν τα εκμεταλλευτικά συμφέροντα, η εξέλιξη των εργασιών της ΣΕΚΕ είναι συνεχής και υποδειγματική. Μερικά πολύ περιληπτικά στοιχεία βλ. στα επόμενα:

Εκτός από το συνηθισμένο παλαιότερο έργο της, διαχειρίζεται και το καπνεργοστάσιο Μασαάγγου. Για προικοδότηση εργαζομένων σε αυτό βλ. ΦΣ 1961 σ. 30.

Στοιχεία αξιόλογα για το έργο της ΣΕΚΕ βλ. στην ομιλία Β. Πλαντζή (ΦΣ 1961 σ. 369) κατά την επίσκεψη στα Γραφεία της Καθηγητών-σπουδαστών της Διεθνούς Συνεταιριστικής Σχολής (από 20 χώρες). Επίσης στην ομιλία στο γεύμα (βλ. ΦΣ 1961 σ. 371).

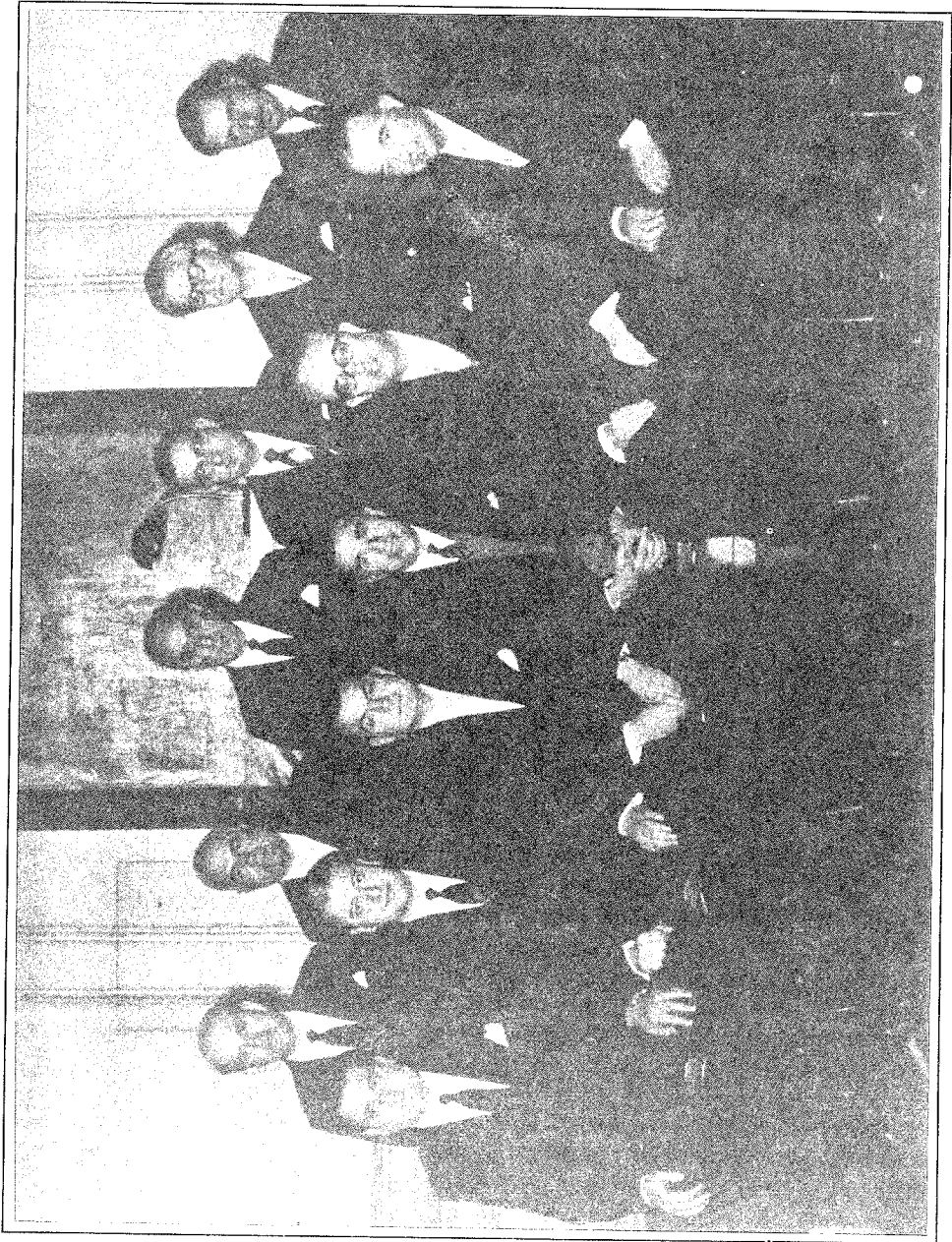
Αναδρομικά για της δραστηριότητες και επιτεύγματα 1947-1961 για καπνοεξαγωγικά, καπνοβιομηχανία, επιδιώξεις της, βλ. ΦΣ 1961 σ. 405.

Άλλα στοιχεία για τοιγάρα εργοστασίου Μασαάγγου που διαχειρίζεται η ΣΕΚΕ βλ. ΦΣ 1961 σ. 542, 543.

Για τη Γ.Σ. του 1962 βλ. Σ. 1962 σ. 162.

Για δραστηριότητες και επιτυχίες βλ. Σ. 1963 σ. 23, Σ. 1964 σ. 177.

Σύντομη αναφορά στην περίοδο μετά το 1960

Από τις πνευματικές εκδηλώσεις στην ΑΤΕ. Διακρίνονται όρθιοι ο Δ/ντής Ν. Γιαλιάς, ο Πρόεδρος και ο Σύμβουλος του Συλλόγου Υπαλλήλων Ν. Βουγιουκλής και Χρ. Αρμπούζης, ο αρμόδιος στα πνευματικά θέματα Αριστ. Κλήμης (τιμηματάρχης τύπου τότε) και ο αναπληρωτής του Κ. Καλαντζής, συγγραφέας. Ανάμεσα στους καθισμένους υπαλλήλους (βραβευμένους) ο Δ/ντής Παν. Παπαλουκάς.

Το έργο της εξελίσσεται πολύ ικανοποιητικά. Ενδεικτικά στοιχεία βλ. στο Σ. 1965 σ. 44, 137, 147 και Σ. 1966 σ. 71, 80, 114, 152.

Και βέβαια λεπτομερέστερα και επίσημα στοιχεία βλ. στους ετήσιους απολογισμούς και ισολογισμούς της, στις εκδόσεις της και στο βιβλίο του Βασ. Ιλιαντζή, «ΣΕΚΕ και Καπνός».

Η Ελαιουργική

Με την υπόμνηση και πάλι ότι στη σύντομη τούτη αναφορά δεν είναι δυνατό να δοθούν αναλυτικά στοιχεία, δίνουμε στη συνέχεια για την Ελαιουργική κλπ. απλώς μερικές βιβλιογραφικές ενδείξεις για θέματα που αναφέρονται σε αυτές.

Βλ.: Σ. 1961 σ. 53 - ΦΣ 1961 σ. 134
Σ. 1962 σ. 141.

Η ΣΠΕ

Βλ.: ΦΣ. 1961 σ. 271 - Σ. 1962 σ. 78
Σ. 1962 σ. 117 - Σ. 1965 σ. 82
Σ. 1966 σ. 154.

Η ΚΣΟΣ

Βλ.: ΦΣ 1961 σ. 54, 229 - Σ. 1966 σ. 157.

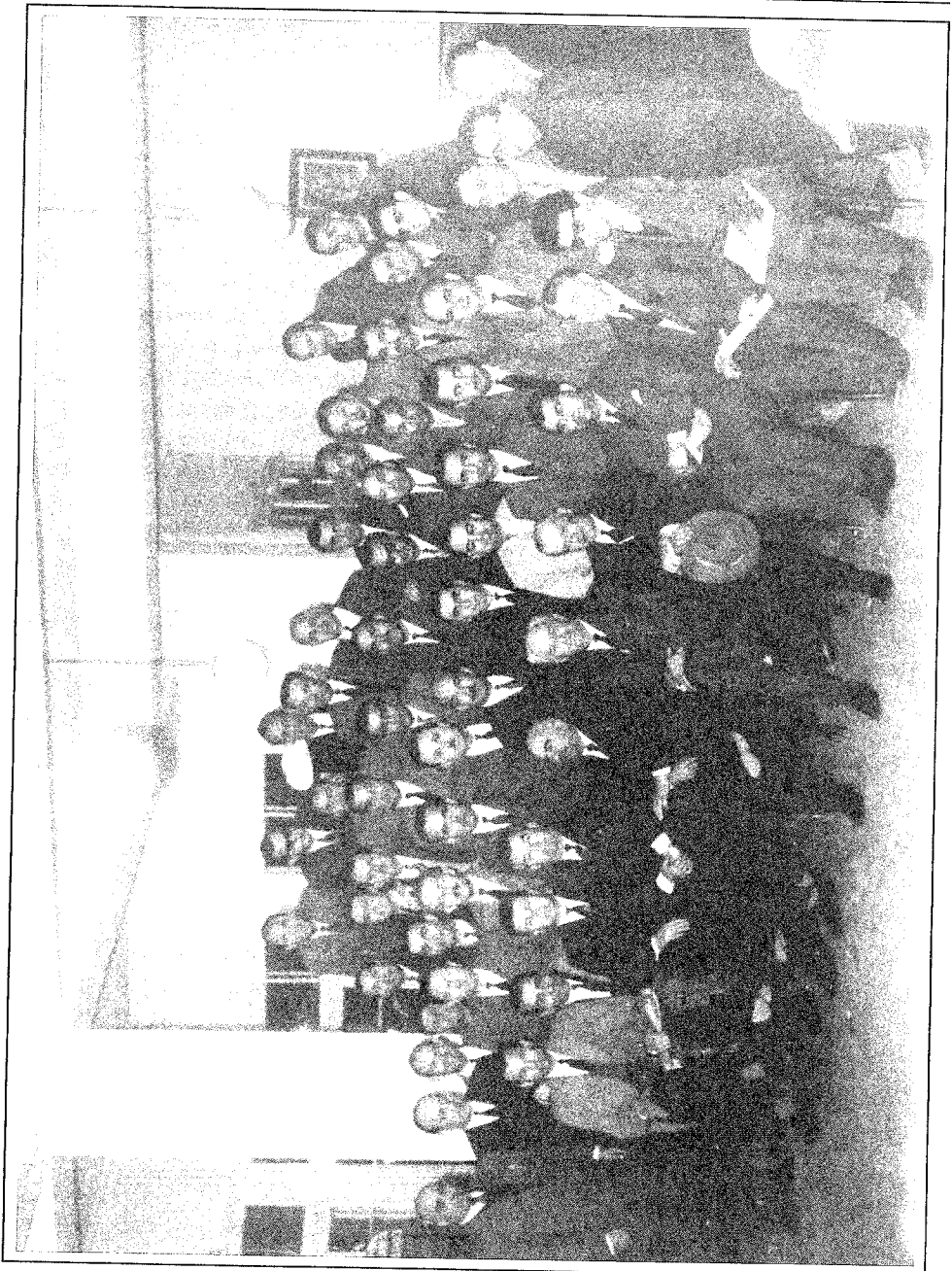
Η Συκιική

Βλ.: ΦΣ 1961 σ. 27, 280.

Η ΣΠΕΚΑ

Βλ.: Σ. 1966 σ. 89.

Σύντομη αναφορά στην περίοδο μετά το 1960

Από την εκπαιδευτική προσπάθεια της ΑΤΕ: Μετεκπαιδευόμενα μεσαία στελέχη της ΑΤΕ (από Μακεδονία-Θράκη) στη Θεσσαλονίκη: Καθιστοί στο κέντρο: Ο αρμόδιος για τη μετεκπαίδευση Αριστ. Ν. Κλήμης, ο Διευτής του Υπ/τος Γ. Οικονομόπουλος και ο Ν. Κοτεπάνος (εκ των εκπαιδευτών).

Η Αγροτική Τράπεζα - Συνεταιρισμοί - Αγροτική πίστις

Πολύμορφο το έργο της, εκτίθεται κυρίως στους ετήσιους απολογισμούς της, τις εγκυκλίους της και από τις σελίδες του περιοδικού της «Δελτίον Αγροτικής Τραπεζής» υπό την διεύθυνσιν έως και το 1962 (και στη συνέχεια κατά διαστήματα) του Α.Ν.Κλήμη.

Εντελώς ενδεικτικά δίδονται στη συνέχεια λίγες βιβλιογραφικές αναφορές για το έργο και τα προβλήματα της, από τα περιοδικά Σ και ΦΣ. Βλ. σχετικά:

ΦΣ 1961 σ. 28. Μείωση των τόκων των αγροτικών δανείων. Στοιχεία επιτοκίων.

ΦΣ 1961 σ. 33. Ζωηρό το αίτημα για ρύθμιση των αγροτικών χρεών.

ΦΣ 1961 σ. 49. Εορτασμός της «Πνευματικής Ημέρας ΑΤΕ» στη Θεσσαλονίκη. Ομιλίες Αλ. Λέτσα (της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών), Ν. Χριστοδούλου (Διοικητού ΑΤΕ), Μανουρούδη (της Ομοσπονδίας Γ.Σ. Θεσσαλονίκης). Φωτογραφίες.

ΦΣ 1961 σ. 60. Ευρύτατη χορήγηση δανείων από ΑΤΕ για δημιουργία οικογενειακών λαχανόκηπων. Στοιχεία για το πρόγραμμα και τις ωφέλειες.

Σ. 1961 σ. 7. Μελέτη για το θεσμό Κοινοπραξιών ΑΤΕ και Συνεταιρικών Οργανώσεων. Κείμενο Κ. Ρουμπέν.

Σ. 1961 σ. 4, 22. Κείμενο Ν. Μωραΐτη για το «συλλογικό δανεισμό».

Σ. 1961 σ. 50, 74. Ενίσχυση Σχολικών Συνεταιρισμών από ΑΤΕ, πίνακας βραβευθέντων.

Σ. 1961 σ. 53. Μείωση επιτοκίων χορηγήσεων ΑΤΕ με εξασφάλιση φτηνότερων κεφαλαίων από Τράπεζαν Ελλάδος. Πίνακας επιτοκίων.

Σ. 1961 σ. 91 και Σ. 1962 σ. 77. Η μετεκπαίδευση των υπαλλήλων της ΑΤΕ.

Σ. 1961 σ. 110, 120. Συγκέντρωση των Επιθεωρητών Συνεταιρισμών στην Αθήνα, επαφές, ομιλίες ενημερωτικές, οργανωτικές.

Σ. 1962 σ. 123. Έκθεση ΑΤΕ για συνεταιριστική κίνηση 1961.

Σ. 1962 σ. 1. Η συμβολή των Συνεταιρικών Οργανώσεων στο έργο της ΑΤΕ, κείμενο Δ.Θ.Πάνου.

Σ. 1962 σ. 1,14. Αποχώρηση Δ/τών ΑΤΕ Δ.Θ.Πάνου και Χρ. Βασματζίδα (όριο ηλικίας). Τιμητικές εκδηλώσεις.

Σ. 1962 σ. 36. Νέος Προϊστάμενος Δ/σεως Συνεταιρισμών ο Απ. Οικονομόπουλος.

Σ. 1962 σ. 94, 109. Η αποχώρηση (λήξη θητείας) του Διοικητού ΑΤΕ Ν. Χριστοδούλου. Νέος Διοικητής ο Ανδρ. Αποστολίδης.

Σ. 1962 σ. 151. Αγροτική πίστις και Συνεταιρισμοί. Κείμενο Ν. Μωραΐτη.

Σ. 1962 σ. 160. Η διάρθρωση των Υπηρεσιών της ΑΤΕ με νέο Οργανισμό. Ίδρυση Υπηρεσίας Οικονομικών Μελετών (πρώτος Προϊστάμενος ο Αριστ. Ν. Κλήμης 1962 - 1972).

Σ. 1963 σ. 62, 77. Εργασίες της ΑΤΕ το 1962.

Σ. 1965 σ. 22 - Σ. 1966 σ. 158. Θέματα ΑΤΕ.

Βασικά Αγροτικά προβλήματα και Συνεταιρισμοί

Μέσα στην αρκετά διευθυνόμενη οικονομία, με τον τότε ρόλο του Κράτους και Συνεταιρισμών, η κατάσταση αιτημάτων, αποφάσεων, κινητοποιήσεων, κλπ. συνεχίζεται όπως και τα προηγούμενα μετακατοχικά έτη. Έντονη είναι η απασχόληση της Συνομοσπονδίας με τα «συνδικαλιστικά» αγροτικά προβλήματα που πιέζουν

και εξακολουθεί η παραμέληση των κύριων συνεταιριστικών της καθηκόντων για την φροντίδα των οποίων μάχεται (λόγω και έργω) ο Θ. Τζωρτζάκης με αποτέλεσμα να ενοχλούν οι υποδείξεις του.

Το υλικό άφθονο (αλλά δεν είναι δυνατό να εκτεθεί στην σύντομη αυτή αναφορά). Εντελώς ενδεικτικά δίδονται μερικά στοιχεία:

ΦΣ 1961 σ. 1. Τα προβλήματα της ελληνικής γεωργίας. Ενώ αναγνωρίζεται ότι έγινε μεταπολεμικά μεγάλη πρόοδος της ελληνικής γεωργίας σε διάφορους τομείς (που αναφέρει), εκτελέστηκαν ή εκτελούνται κρατικά προγράμματα, δημιουργήθηκαν εγκαταστάσεις επεξεργασίας γεωργ. προϊόντων, συσκευασίας και συντηρήσεως, εν τούτοις μετά όλην αυτήν την κοσμογονίαν η κατάσταση είναι πολύ άσχημη για τους αγρότες (αναλύει και προτείνει μέτρα).

ΦΣ 1961 σ. 4. Σε σύσκεψη υπό πρωθυπουργόν, εγκρίθηκε το κρατικό πρόγραμμα για την ανάπτυξη της γεωργίας κατά το 1961 με δαπάνην αξιόλογου ποσού. Αναλυτικά στοιχεία.

ΦΣ 1961 σ. 16 και επόμ. Τι ζητά ο αγροτικός κόσμος το 1961 (αναλυτικά).

ΦΣ 1961 σ. 54. Έντονη διαμαρτυρία της Συνομοσπονδίας και των τοπικών οργανώσεων για την κυβερνητική απόφαση υποχρεωτικής πρόσμιξης στο ελαιόλαδο 50% απορελαίων για εξοικονόμηση εσωτερικής καταναλώσεως και για συγκράτηση τιμαρίθμου, εξαγωγή για συνάλλαγμα κλπ.

ΦΣ 1961 σ. 75. Χρειάζονται ριζοσπαστικές αποφάσεις για να λυθούν τα αγροτικά προβλήματα.

ΦΣ 1961 σ. 93. Η 51η επέτειος του Κιλελέρ.

ΦΣ 1961 σ. 97, 103. Ιδρύονται συσκευαστήρια νωπών.

ΦΣ 1961 σ. 103. Πρόγραμμα στεγαστικών δανείων για αγρότες μέσω ΑΤΕ. Στοιχεία.

ΦΣ 1961 σ. 108. Έκδοση - διάθεση των ψηφισμάτων του αγροτουσυνεταιριστικού Συνεδρίου 1956.

ΦΣ 1961 σ. 119, 209, 257, 262 και τεύχος Ιουνίου. Τα προβλήματα σιτοπαραγωγής 1955-1960 και 1961. Οι ζημίες των σιτοπαραγωγών από τις τιμές κρατικών συγκεντρώσεων. Έντονος πανελλήνιος κινητοποιήσεις. Μερικά διασπαστικά προβλήματα στη Συνομοσπονδία από τις έντονες κινητοποιήσεις.

ΦΣ 1961 σ. 214. Διαφωνία, παραίτηση Γεν. Γρ. Υπ. Γεωργίας Φ. Λαμπροπούλου (παρά την προσωπική φιλία με Κ. Καραμανλή) υποστηρικτή των απόψεων για «ενιαία διαχείριση» των γεωργικών προϊόντων. ΦΣ 1961 σ. 229. Διαμαρτυρίες Συνομοσπονδίας για χορήγηση σε ιδιώτες αδειών ιδρύσεως εκκοκιστηρίων.

ΦΣ 1961 σ. 229. Το Β' πανελλήνιο κτηνοτροφικό Συνέδριο Θεσσαλονίκης. Αιτήματα.

ΦΣ 1961 σ. 247, 290. Η Βουλή συζητά το νομοσχέδιον περί αγροτικών κοινωνικών ασφαλίσεων επί 5μηνο, από Νοέμβρ. 60 έως Μάιο 1961, σε 29 συνεδριάσεις. Συγκρότηση της Διοικήσεως του ΟΓΑ για έναρξη λειτουργίας (Α. Μπερνάρης - Λ. Πάτρας). Κείμενο Ν. Ραζή βλ. Σ. 1962 σ. 17, 37.

ΦΣ 1961 σ. 291. Η σύνδεση Ελλάδος-ΕΟΚ. Υπογραφή της συμφωνίας. Δηλώσεις για αγροτικό τομέα.

ΦΣ 1961 σ. 297, 308. Έντονος αγώνας της Συνομοσπονδίας για το εργοστάσιο υπερφωσφορικών λιπασμάτων (Αναλυτικά).

ΦΣ 1961 σ. 334, 336. Ένταση στην πολιτική για λάδι, ελιές. Διαμαρτυρίες, κινητοποιήσεις (αναλυτικά).

ΦΣ 1961 σ. 338. Τα μέτρα για σταφίδες. Ανάθεση σε ΑΣΟ και ΚΣΟΣ. Και Σ. 1962 σ. 68.

ΦΣ 1961 σ. 133, 394, 398. Τα μέτρα για βαμβάκι, έλαιο, όρυζα και άλλα προϊόντα.

Σ. 1964 σ. 155. Το αμπελουργικό Συνέδριο Συνεταιρισμών στον Τύρναβο.

Σ. 1965 σ. 38. Η λειτουργία της Κεντρικής Λαχαναγοράς Αθηνών.

Σ. 1966 σ. 22. Η θέση της μαστίχας. κείμενο Γ. Στάγκου.

Και συνεχίζονται τα προβλήματα, τα μέτρα, οι κινητοποιήσεις κλπ κάθε χρόνο.

Οι αστικοί Συνεταιρισμοί

Η κάποια βελτίωση των επισιτιστικών και οικονομικών συνθηκών περιορίζει, δυστυχώς, την δραστηριότητα των ευκαιριακών συμπράξεων σε αστικούς συνεταιρισμούς καταναλωτικούς, βιοτεχνών, κλπ. Παραμένουν ολιγότεροι. Εξέλιξη, προβλήματα, πρόγραμμα βλ. και στο βιβλίο Α.Ν.Κλήμη «Οι Καταναλωτικοί Συνεταιρισμοί στη σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα». Βλ. και Σ. 1962 σ. 103, η κίνηση των αστικών συνεταιρισμών.

Οι συνεταιριστικοί υπάλληλοι

Με την βελτίωση της δραστηριότητας και των οικονομικών των Συνεταιριστικών Οργανώσεων και με την καλή σχετικά συνδικαλιστική οργάνωση των υπαλλήλων σε συσχετισμό με την καλή θέληση των Οργανώσεων (αιρετών) η κατάσταση εξελίσσεται βελτιωμένη. Βλ. και:

ΦΣ 1961 σ. 288. Τροποποίηση του Δ/τος του 1946 με το 282/1961.

ΦΣ 1961 σ. 533. Η εθνική συλλογική σύμβαση των συνεταιριστικών υπαλλήλων.

Σ. 1962 σ. 74. Η δραστηριότητα της ΟΣΥΓΟ.

Εργάτες και πρωτεργάτες των Συνεταιρισμών

Αρκετοί αναχωρούν την περίοδο αυτή για την επόμενη ζωή, για μερικούς υπάρχουν αναφορές στα συνεταιριστικά περιοδικά, όπως για τους:

- Νικόλαο Αργυρό, δραστήριο πρόεδρο της Ενώσεως Συνεταιρισμών Θήρας (ΦΣ 1961 σ. 70).

- Louis Tardy, διαπρεπής συνεταιριστής διεθνούς ακτινοβολίας (ΦΣ 1961 σ. 253).

- Μιχ. Σκολιανός, επόπτης ΑΤΕ (Σ. 1965 σ. 38).

- Νικ. Μιχόπουλος. Η συνεταιριστική τελετή κατά την αποκαλύψη της προτομής του στην πλατεία Αλμυρού στις 3 Ιουλίου 1966. (Σ. 1966 σ. 73). Και νεότερα στοιχεία.

Η περίοδος 1967-1974

Την 21/4/1967 άρχισε η Δικτατορία των Συνταγματαρχών (που πρόλαβε την σχεδιαζόμενη ανακτορική δικτατορία των Στρατηγών) και με την αποδοχή του βασιλιά Κωνσταντίνου σχηματίστηκε Κυβέρνηση με πρωθυπουργό τον Πρόεδρο του Αρείου Πάγου.

Η κούραση του Λαού από την πολιτική διαμάχη των τελευταίων ετών διευκόλυνε την επικράτηση και εξέλιξη, με αναμονή για διόρθωση πολλών κακώς εχόντων κλπ. (όπως γίνεται σε τέτοιες περιπτώσεις). Η περίοδος άρχισε με προβολή του κομμουνιστικού κινδύνου και με υποσχέσεις-διακηρύξεις για ενότητα, απελευθέρωση από κινδύνους, αντικειμενικότητα, ηθική γραμμή της εξουσίας, αξιοκρατία, κλπ. Αλλά, όπως συμβαίνει σε τέτοιες περιπτώσεις, στα παρασκήνια εκινούντο οι εκμεταλλευτικές δυνάμεις και οι ανοητεύοντες εθνοκάπηλοι. Το πρόχειρο, αργότερα, βασιλικό «πραξικόπημα» που απέτυχε οικτρά, έκανε την κατάσταση να εκδηλώνεται πιεστική και να δρα (στα σκοτεινά) κατά τρόπο πιεστικό και επικίνδυνο για όποιους «δεν συμμορφωνόταν προς τας υποδείξεις». Στη συνέχεια με τις διαμάχες, την πτώση Παπαδοπούλου και την επικράτηση Ιωαννίδη, τις εκδηλώσεις αντίδρασης - παθητικές και ενεργητικές - (Νομικής, Πολυτεχνείου κλπ.) και την καταστροφή στο Κυπριακό, η Δικτατορία κατέπεσε το 1974.

- Όσον αφορά τη συνεταιριστική κίνηση και τα αγροτικά προβλήματα, κατά την περίοδο αυτή, σημειώνονται εδώ πολύ περιληπτικά τα επόμενα: Τα παρασκήνια, η παραπληροφόρηση, τα συμφέροντα, η μανία των νέων καταστάσεων για το υπάρχον «κατεστημένο» έφερε, σχεδόν αμέσως, τον Α.Ν. 31 της 10 Ιουνίου 1967 (ΦΕΚ 97/1967) «περί λήξεως της θητείας των μελών των Διοικητικών και Εποπτικών Συμβουλίων των ανωτέρου βαθμού Γεωργ. Συνεταιριστικών Οργανώσεων, ανασυνθέσεως των Συμβουλίων αυτών και άλλων τινών διατάξεων». Αφορά τις τριτοβάθμιες, τις Ενώσεις, τις Κοινοπραξίες Ν. 479/43, και την Πανελλήνιο. Και όχι μόνο για τα Συμβούλια αλλά και για την υπηρεσιακή ηγεσία της οποίας αίρεται η μονιμότητα και έπρεπε να επανακριθούν οι υπηρετούντες ως νομιμόφρονες.

Επίσης αφορά ο Α.Ν. και τις συνεταιριστικές εταιρείες και κοινοπραξίες.

Ακόμα ο Α.Ν. καταργεί κάθε συνδικαλιστική φωνή: «Αμα τη ενάρξει ισχύος του παρόντος Ανάγκ. Νόμου διαλύονται αυτοδικαίως οι πάσης φύσεως, μορφής και βαθμού Αγροτικοί Σύλλογοι, μη επιτρεπομένης της ιδρύσεως νέων τουούτων».

Διά του νόμου απομακρύνθηκαν αμέσως οι ανεπιθύμητοι και τοποθετήθηκαν στις Διοικήσεις ως φίλια θεωρούμενα ή ακίνδυνα πρόσωπα.

Στη συνέχεια και με τις περιοδείες της ηγεσίας της Δικτατορίας, οι διακηρύξεις και υποσχέσεις υπήρξαν άφθονες. Βλ. π.χ. την εφημ. «Ναυτεμπορική» 28/12/67 με τα μηνύματα του τότε πρωθυπουργού Γ. Παπαδόπουλου (στη Μακεδονία-Θράκη). Μήνυμα ενότητας και αγάπης απηύθυνε προς τον Ελληνικόν Λαόν ο Πρόεδρος της Κυβερνήσεως Γεώργιος Παπαδόπουλος. «Δώσατε ο ένας το χέρι εις τον άλλον». «Απολύτρωση από την φαύλον νοοτροπία του παρελθόντος». «Η Κυβέρνησις θα χαράξη τον δρόμον της οικονομικής προόδου». «Βλέπετε εμπρός». «Ανάγκη ταχείου ρυθμού οικονομικής αναπτύξεως» κλπ, κλπ.

Με την επιδρομή αυτήν οι Συνεταιριστικές Οργανώσεις (κυρίως οι κεντρικές) υπέστησαν πολλά δεινά και τεράστιες οικονομικές καταστροφές. Όπως όμως συμβαίνει με την αιώνια συσχέτιση καλού και κακού, η συνεταιριστική κίνηση είχε και μέσα στην νέα «κατοχική» αυτή περίοδο και μερικές ενδείξεις που είναι χαρακτηριστικές του θεσμού των Συνεταιρισμών ως συνέπεια λογικής φιλοσυνεταιριστικής συμπεριφοράς μερικών και ανάγκης ικανοποιήσεως υφισταμένων αναγκών του αγροτικού κόσμου. Άλλωστε τα καθεστώτα της μορφής αυτής πάντοτε λαμβάνουν και μερικά πραγματικά ή επιφανειακά «λαϊκά» μέτρα δια να δικαιολογούν την

παρουσίαν των.

Δεν είναι βέβαια δυνατόν να ασχοληθούμε εδώ με τα πεπραγμένα κατά την περίοδο αυτή, χρειάζονται πολλές σελίδες για αντικειμενική παρουσίαση.

Η περίοδος μετά το 1974

Με την καταστροφή στην Κύπρο και την γελοιοποίηση της επιστρατεύσεως καταρρέει το καθεστώς της 7χρονης δικτατορίας και αρχίζει η λεγόμενη «μεταπολίτευση» με γενικότερη αποδοχή και ανάληψη της διακυβερνήσεως από Κ. Καραμανλή, Κυβέρνηση Εθνικής Ενότητας. Επιστροφή Ανδρ. Παπανδρέου και άλλων αντιστασιακών, ίδρυση ΠΑΣΟΚ, ίδρυση Νέας Δημοκρατίας και προσπάθειες για ανασυγκρότηση δημοκρατική με σύγχρονο πρόσωπο.

Όσον αφορά τη συνεταιριστική κίνηση κατά την περίοδο αυτή, βασικά πρέπει να σημειωθεί ότι με νόμο επανέρχονται οι προδικτατορικές Διοικήσεις και υπηρεσιακές ηγεσίες, προβλέπονται ελεύθερες εκλογές και γενικά δίνεται η δυνατότητα για νέα πορεία μέσα σε σωστές συνεταιριστικές γραμμές.

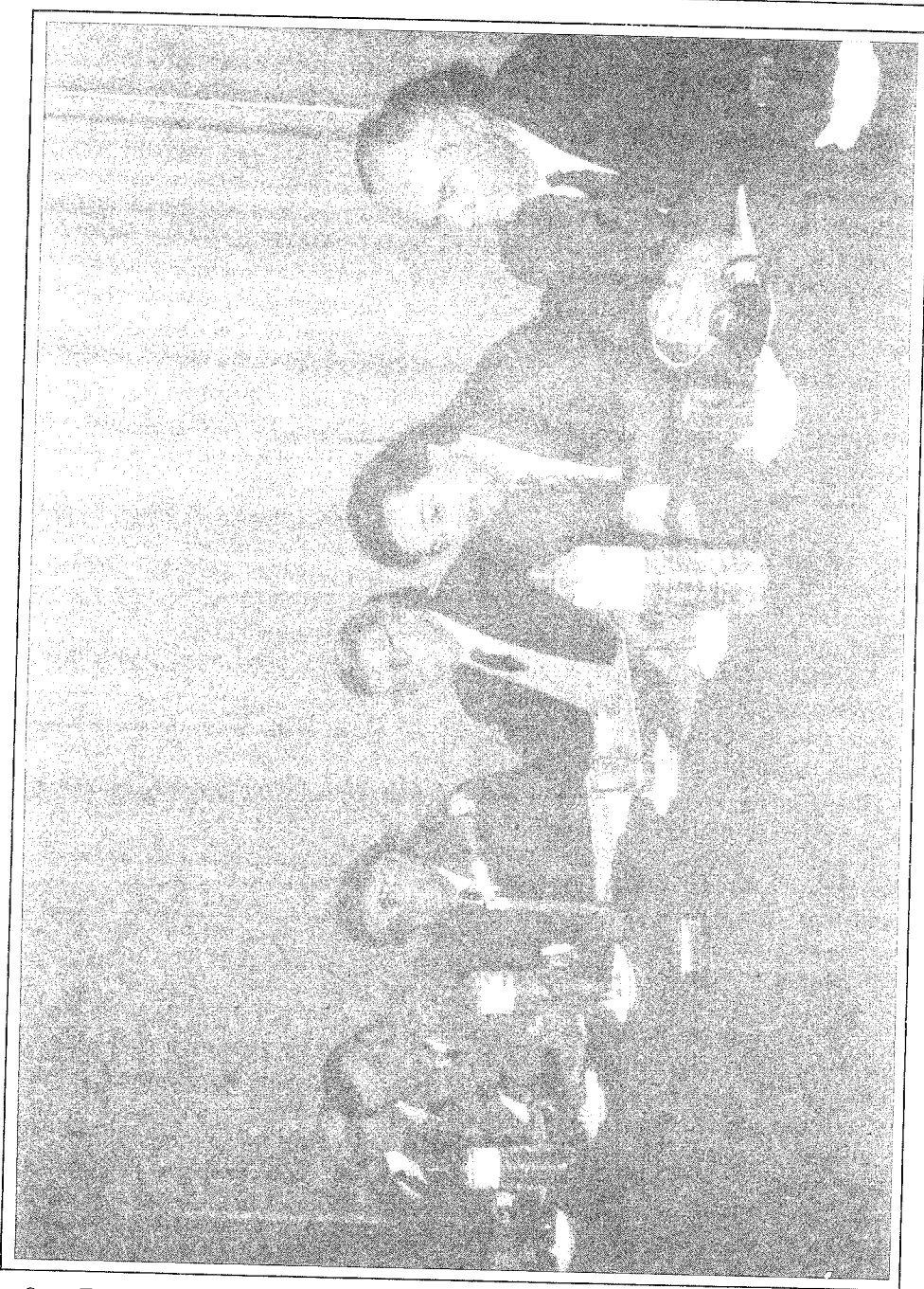
Βέβαια πολλά από τα στελέχη που επανέρχονται ή επανεκλέγονται έχουν υποστεί την φθορά του χρόνου, έχουν δημιουργηθεί νέες καταστάσεις, τα προβλήματα είναι τεράστια και η ατμόσφαιρα της εποχής πολύ διαφορετική από την προχουντική περίοδο της ΕΡΕ και Ενώσεως Κέντρου και την χουντική 7ετία. Υπάρχει ανάγκη διαφορετικών χειρισμών στα προβλήματα και στις σχέσεις με την νέα κρατική εξουσία για να υπάρξουν επιθυμητές λύσεις. Και νέα πρόσωπα στο προσκήνιο διεκδικούν απόψεις και ηγεσίαν.

Για να περιορισθούμε στα βασικά της Συνομοσπονδίας: Στα πρώτα χρόνια επαναλαμβάνεται η προχουντική τακτική. Μετά την παραίτηση του Ι. Αφεντάκη, η Γεν. Δ/ση ανατίθεται στον συνεταιριστή Νικ. Κολύμβα που προχωρεί στη δημιουργία αξιολογής Υπηρεσίας Μελετών και επάνδρωσή της με αξιόλογα επιστημονικά στελέχη πολλά από τα οποία εξελίχθηκαν και σε αξιόλογους συνεταιριστές.

Αντιμεταπίπτουν τα επείγοντα προβλήματα, κυρίως εκείνα που προκύπτουν από τις σχέσεις με ΕΟΚ από την αδυναμία του Κράτους (υπηρεσιών του) να ανταποκριθούν στις ανάγκες (όσον αφορά τα αγροτικά).

Βασικό (προηγούμενο) θέμα στο οποίο πρέπει να γίνει αναφορά είναι η τροποποίηση της όλης νομοθεσίας Συνεταιρισμών που κατέληξε στο Ν. 921 του 1979. Δυστυχώς η κατάρτιση του νόμου, η συζήτηση του, το περιεχόμενό του, δημιούργησαν πολλά προβλήματα που άνοιξαν νέα προβλήματα για μεταβολή του. Τις ατέλειες και τα προβλήματα (όπως και τα θετικά) βλ. στο βιβλίο των Οικονομοπούλου-Κλήμη-Καμινάρη «Το νέο Δίκαιο των Γεωργ. Συνεταιρισμών» Αθ. 1979, και κυρίως - από γενικής πλευράς - στον πρόλογο του σελ. 7-15. Χαρακτηριστικών ατελειών αλλά και των αντιθέσεων που δημιουργήθηκαν και εκδηλώθηκαν μεταξύ Κυβερνήσεως και Αντιπολιτεύσεως κατά την συζήτηση είναι ότι το νομοσχέδιο υπογράφηκε στις 25/9/78, η Κοινοβουλευτική Επιτροπή το επεξεργάστηκε από 30/10 - 29/11/78 και η Βουλή άρχισε τη συζήτηση του στις 15/1/79. Η συζήτηση άρχισε 15/1/79. Και έπειτα από πολυάριθμες συνεδριάσεις με 380 σελίδες πρακτικών της Βουλής, ψηφίστηκε ως νόμος, στις 17/5/1979 και δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 125/12.6.1979. Τις βασικές παρατηρήσεις βλ. στο παραπάνω βιβλίο (άρθρο προς άρθρο) και στο

Σύντομη αναφορά στην περίοδο μετά το 1960

Ο κ. Σεϊτανίδης ως Πρόεδρος της Συνομοσπονδίας, σε σύσκεψη για την προώθηση και των συνεταιριστικών ασφαλιστικών εργασιών

λεπτομερειακό κείμενο «Τα υπέρ και τα κατά του Νόμου 921/1979 στο περιοδικό «Θέματα Συνεταιρισμών» 1979 σ. 4045-49. Ακολούθησαν Διατάγματα και υπουργικές αποφάσεις για την εφαρμογή.

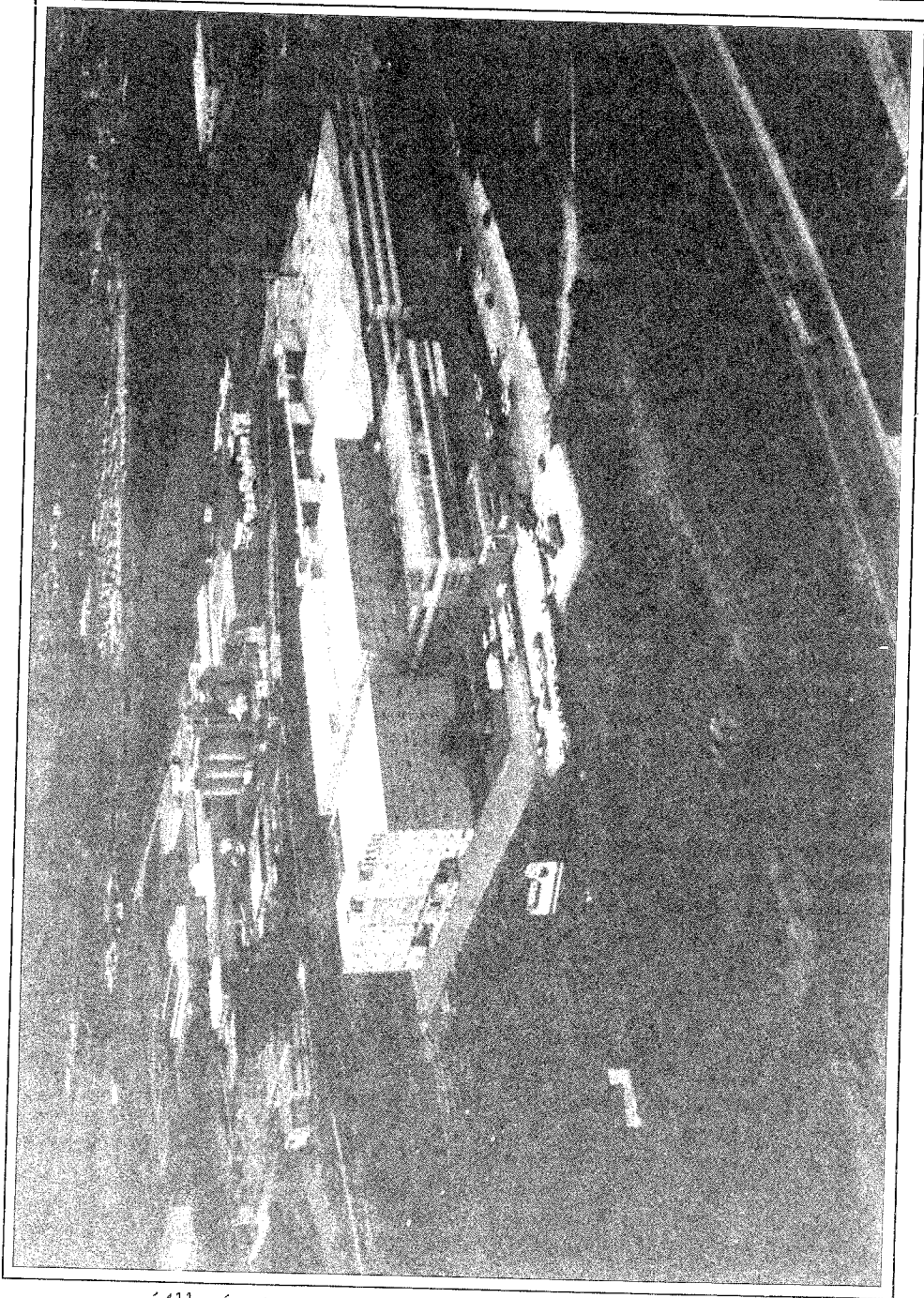
Η πολιτική-κοινωνική διαμάχη από την πλευρά των παλαιών πολιτικών στελεχών που επανήλθαν στο προσκήνιο της εξουσίας μετά το 1974 και από την άλλη πλευρά του νέου πολιτικού μηχανισμού του ΠΑΣΟΚ που σημείωσε ταχύτατη άνοδο, δεν επέδρασε τα πρώτα χρόνια με ουσιαστικές μεταβολές στη συνεταιριστική εξέλιξη. Ουσιαστικές μεταβολές στα συνεταιριστικά άρχισαν να δρομολογούνται μετά την ανάληψη της εξουσίας από το ΠΑΣΟΚ με διάφορες ενέργειες και με την κατάρτιση νέου σχεδίου νόμου για τους Συνεταιρισμούς προσαρμοσμένου στις ιδρυτικές διακηρύξεις του νέου κινήματος. Βλ. το σχέδιο του νόμου «για την αποκατάσταση της δημοκρατικής λειτουργίας των Συνεταιριστικών Οργανώσεων» στο περιοδ. «Θέματα Συνεταιρισμών» 1982 τεύχος 70 σελ. 5097, 5100 και την αιτιολογική του έκθεση στο τεύχος 71 σελ. 5117, 5163. Τελικά ψηφίστηκε ο νόμος 1257/1982 (βλ. στο ίδιο περιοδικό 1982 τεύχος 71 σελ. 5137, 5209 (βλ. και ν. 1270/82 άρθρ. 65 για έναρξη των προθεσμιών νέων εκλογών στις 30/10/82.

Η σειρά των νέων αυτών και άλλων από τότε νόμων και εφαρμογών, έφεραν στην εφαρμογή νέες δυνάμεις και νέες αντιλήψεις με ενθουσιώδη εξόρμηση για επεκτατική συνεταιριστική περίοδο. Και όπως συμβαίνει σε περιόδους βασικών μεταβολών τα αποτελέσματα είναι μικτά, άλλοτε και αλλού θετικά και άλλοτε και αλλού αρνητικά που απαιτούν αντικειμενική ήρεμη ιστορική εξέταση.

Πρόβλημα δημιουργήθηκε κυρίως από την άσκηση μέσω των Συνεταιριστικών Οργανώσεων (κυρίως κεντρικών και Ενώσεων) αγροτικής κοινωνικής πολιτικής, πέραν από τις δυνατότητες που επέτρεπαν οι δεσμεύσεις ΕΟΚ, χωρίς επίσημη κρατική κάλυψη (εγγύηση), γραμμή που δημιούργησε σε πολλές Οργανώσεις υπερχρέωση που έγινε αποπνικτική από την αδυναμία εξυπηρέτησής των χρεών με την επιβάρυνση τους με υψηλότερους τόκους υπερημερίας (λόγω πληθωρισμού). Διαδοχικές ρυθμίσεις ανάγκης οδήγησαν στην ανάληψη σημαντικού μέρους αυτών των χρεών κρατικής ευθύνης από το Δημόσιο, χωρίς όμως να λυθεί εντελώς το πρόβλημα. Υπήρξε και μεγάλη αύξηση προσωπικού.

Την όλη εξέλιξη από το 1974 δεν είναι βέβαια δυνατό να σκιαγραφήσουμε εδώ. Εκείνο που πρέπει ιδιαίτερα να τονισθεί είναι το από ετών βασικό πρόβλημα της απότομης (τις τελευταίες δεκαετίες) μεταβολής των συνθηκών παγκόσμια, από την ελεγχόμενη και προστατευόμενη από το Κράτος οικονομία στην ελεύθερη οικονομία της Αγοράς και του ανταγωνισμού. Ενώ δηλαδή οι Ελληνικοί Συνεταιρισμοί (όπως και σε άλλες χώρες) αναπτύχθηκαν από το 1915 μέσα σε καθεστώς μεγάλης παρεμβάσεως του Κράτους στην οικονομική ζωή (για επίλυση μεγάλων προβλημάτων που προέκυπταν από τους πολέμους και άλλα γεγονότα), επέμβαση που οδηγούσε (μεταξύ άλλων) σε συγκεντρώσεις γεωργικών προϊόντων λ/σμά του Κράτους και φροντίδα γενικότερη εξασφάλισης από αυτό εισοδήματος για επιβίωση των αγροτικών πληθυσμών, η κατάσταση άλλαξε ριζικά τις τελευταίες δεκαετίες. Ανέτοιμες οι Συνεταιριστικές Οργανώσεις (όπως και γενικότερα το Κράτος και η όλη οικονομική ζωή) καλούνται να προσαρμοσθούν στη νέα διεθνή κατάσταση για να μπορέσουν να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους ως θεσμός γενικότερης αναγνώρισης (την

Σύντομη αναφορά στην περίοδο μετά το 1960

Άλλη άποψη των εγκαταστάσεων της ΣΕΚΑΠ στη Εάνθη.

σημασία του θεσμού των Συνεταιρισμών τονίζουν και επίσημα κείμενα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και της ΕΟΚ δημοσιευμένα και στα συνεταιριστικά περιοδικά).

✱

Βασικό συνεπώς καθήκον των συνεταιριστών του σήμερα είναι η προσπάθεια της ταχύτερης προσαρμογής προς τις νέες συνθήκες με διαφύλαξη των συνεταιριστικών αρχών και επιδιώξεων για εξυπηρέτηση των αναγκών των ανθρώπινων κοινωνιών.

Καλούμαστε συνεπώς οι Έλληνες συνεταιριστές να εμβαθύνουμε όλο και περισσότερο στη γνώση του Συνεργατισμού και τις διεθνείς εφαρμογές του μέσα στις νέες γενικότερες συνθήκες, για να συντελέσουμε ώστε το ανανεωμένο συνεταιριστικό μας οικοδόμημα να προσφέρει στους ανθρώπους τις υπηρεσίες εκείνες που θεωρητικά είναι στη φύση του θεσμού να προσφέρει. Για να γίνει αυτό πρέπει οι συνεταιριστές να σιεπτόμαστε και να ενεργούμε συνεταιριστικά, χωρίς άλλες χωριστικές αντιλήψεις και επικαλύψεις.

Το σημερινό συνεταιριστικό πρόβλημα είναι η συνεταιριστική γνώση, το συνεταιριστικό ήθος, η συνεταιριστική ενότητα και δραστηριότητα, η σύνδεση του μέλους του Συνεταιρισμού με την οργάνωση, η κατανόηση των υποχρεώσεων και των δικαιωμάτων του και η κατά συνεταιριστικό τρόπο άσκησή τους, ώστε να μπορούν οι Οργανώσεις ως αξιόλογες μονάδες οικονομικές (με κοινωνική ευεργετική προέκταση) να διατηρήσουν και να διευρύνουν τους ρόλους τους μέσα στις νέες συνθήκες.

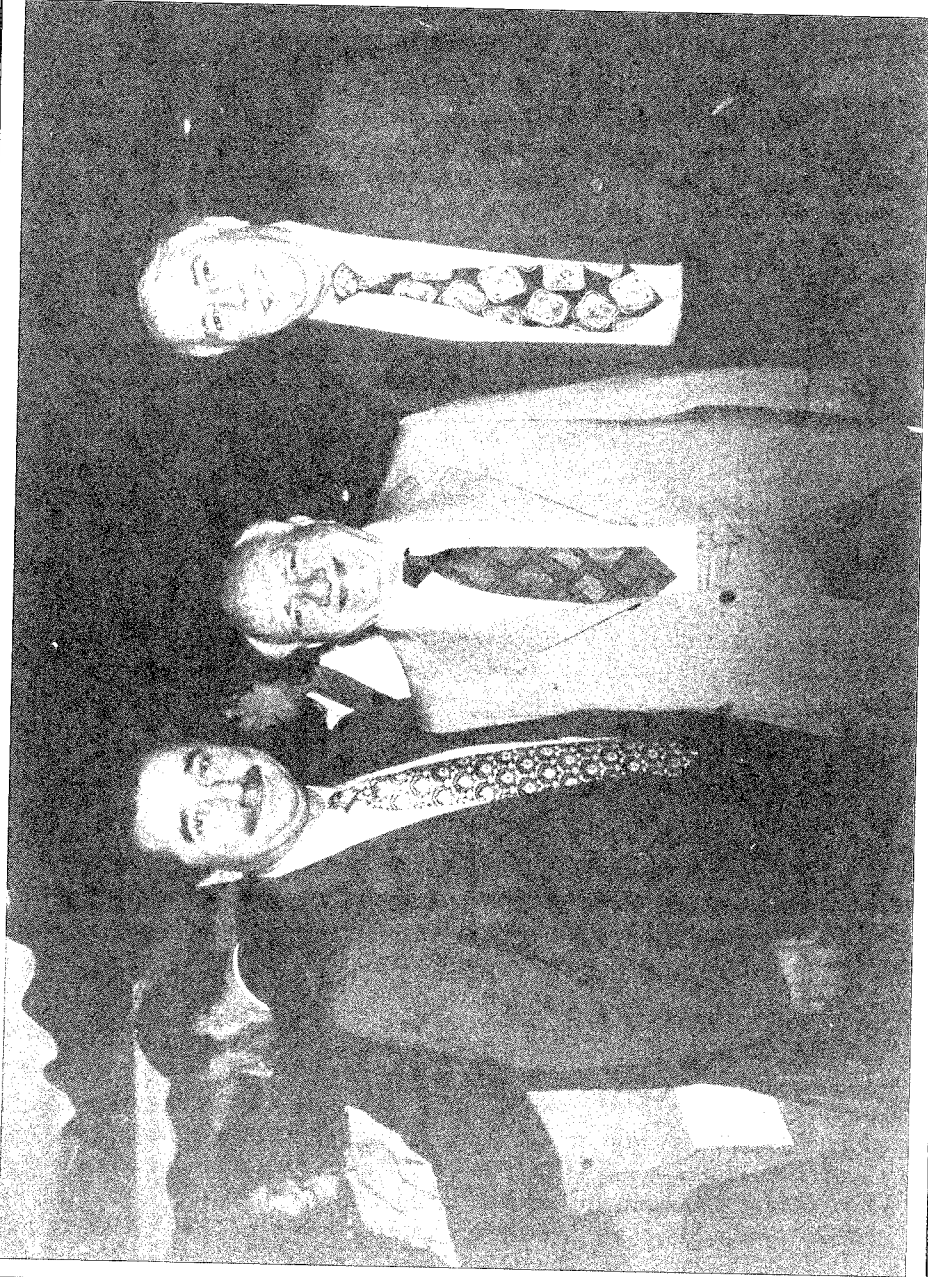
Υπάρχουν σήμερα αξιόλογες συνεταιριστικές Οργανώσεις (τοπικές, περιφερειακές, κεντρικές), παρά τις όποιες οπισθοδρομήσεις. Αυτές πρέπει να αντιμετωπισθούν από την κρατική εξουσία με κατανόηση (νομοθεσία, συνεταιριστική πολιτική, κλπ.) ώστε να μπορούν να δρουν χωρίς δεσμεύσεις και επικαλύψεις, με βάση τις συνεταιριστικές παγκόσμια κατευθύνσεις. Έτσι, στη συνέχεια, θα γίνει δυνατό, όσο υπάρχουν συνεταιριστές με γνώσεις - ήθος - δραστηριότητα, να υπάρξει νέα συνεταιριστική πορεία που θα τιμά το παρελθόν και θα λαμπρύνει το μέλλον.

✱

Ανάμεσα στις πολύ αξιόλογες σημερινές συνεταιριστικές Οργανώσεις είναι και η ΣΕΚΑΠ που έχει αναλάβει και το οικονομικό βάρος της έκδοσης - διαχείρισης του τόμου αυτού (βλ. στον Πρόλογο) και για την οποία δίδονται από αυτή στη συνέχεια μερικά σύντομα στοιχεία⁽¹⁾.

(*) Βλ. και τις εισηγήσεις και τα συμπεράσματα των δύο Συνεδρίων του Ινστιτούτου Συνεταιριστικών Ερευνών και Μελετών.

(1) Περισσότερα στοιχεία (ιστορικά και οικονομικά) βλ. στα κείμενα των εισηγήσεων και αποφάσεων της ΣΕΚΕ της οποίας είναι δημιούργημα. Βλ. εισηγήσεις Γεν. Δ/τού Β. Ιλαντζή και άλλα κείμενα στο περιοδ. «Θέματα Συνεταιρισμών» κυρίως στις σελ. 3419, 3411, 3544, 3590, 3621, 4210, 4495, 4537, 5323.

Από τις προσπάθειες για διεύρυνση των εργασιών της συνεταιριστικής Καπνοβιομηχανίας ΣΕΚΑΠ. Ο Πρόεδρος της ΣΕΚΑΠ Ηλ. Σεϊτανίδης και ο Διευθύνων Σύμβουλος Σοφ. Δοδόπουλος, με τον συνεταιριστή συγγραφέα Αριστ. Ν. Κλήμη σε συγκέντρωση για διεύρυνση πωλήσεων της ΣΕΚΑΠ.

Η ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΚΑΠΝΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΣΕΚΑΠ Α.Ε.

Η Συνεταιριστική Καπνοβιομηχανία Ελλάδος (ΣΕΚΑΠ) ιδρύθηκε το 1975 με σκοπό, πέρα από τον γενικότερο συνεταιριστικό, να συμβάλει στην επίλυση οικονομικών, δημογραφικών και εθνικών προβλημάτων της περιοχής Θράκης με την ολοκλήρωση του κυκλώματος καπνοκαλλιέργεια, εμπορία και μεταποίηση του καπνού. Πρωτεργάτης της ιδέας αυτής (όπως και πολλών άλλων Συνεταιριστικών εταιρειών) υπήρξε ο αείμνηστος Αλέξανδρος Μπαλατζής που μαζί με τον Βασ. Ίλιαντζή και άλλα συνεταιριστικά στελέχη και την ΑΤΕ, κατάφερε να υλοποιήσει την τολμηρότερη ιδέα που σχετίζεται με τη συνεταιριστική κίνηση της χώρας μας αλλά και γενικότερα, αφού και σήμερα ακόμα η ΣΕΚΑΠ αποτελεί την μοναδική καπνοβιομηχανία που λειτουργεί σ' ολόκληρο τον κόσμο σε συνεταιριστική βάση (με νομική μορφή Α.Ε.).

Μέτοχοι της ΣΕΚΑΠ είναι: - η ΑΤΕ - η ΣΕΚΕ - 36 Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών - 3 Πρωτοβάθμιοι Συνεταιρισμοί - 10 Συνεταιριστικές Ανώνυμες Εταιρείες και το σωματείο των εργαζομένων.

Το μετοχικό κεφάλαιό της ανέρχεται σε 875.579.000 δρχ. διηρημένο σε 875.579 μετοχές των 1.000 δραχμών.

Διοικείται από 11μελές Συμβούλιο.

Απασχολεί περί τα 450 άτομα και διαθέτει, εκτός του κεντρικού κατ/τος που εδρεύει στη Ξάνθη, υποκ/ματα στη Θεσ/νίκη και Αθήνα.

Κεφάλαια - εγκαταστάσεις - εργασίες

Διαθέτει ένα από τα πλέον σύγχρονα εργοστάσια επεξεργασίας και τσιγαροποίησης καπνού (ιδρυμένο στην περιοχή της Ξάνθης) που καταλαμβάνει στεγασμένο χώρο 32.000 τ.μ. (σε ιδιόκτητο οικόπεδο 122 στρεμμάτων). Επίσης διαθέτει κτιριακές εγκαταστάσεις στην Αθήνα, καθώς και διάφορα άλλα ακίνητα.

Το σύνολο ιδίων κεφαλαίων τα τελευταία έτη είναι: Το 1993 941 εκατ. δρχ., το 1994 1.223 εκατ. δρχ., το 1995 1.626 εκατ. δρχ.

Η συνολική αξία των περιουσιακών στοιχείων της ΣΕΚΑΠ υπολογίζεται σε 7 δισεκατομ. δρχ.

Ο ετήσιος μικτός κύκλος των εργασιών της φτάνει τα 40 δισεκατομύρια δρχ. ενώ τα ετήσια καθαρά, προ φόρων, κέρδη των τελευταίων πέντε ετών κυμαίνονται σε 250-950 εκατομ. δρχ. (το 1991 εκατ. δρχ. 245, το 1992 εκατ. δρχ. 326, το 1993 εκατ. δρχ. 950, το 1994 εκατ. δρχ. 835 και το 1995 εκατ. δρχ. 515).

Μερίδιο αγοράς - ανταγωνιστικότητα

Παρά το γεγονός ότι η ΣΕΚΑΠ είναι η νεότερη Καπνοβιομηχανία της χώρας μας (αφού άρχισε να παράγει τσιγάρα μόλις από το 1980) κατόρθωσε σύντομα να καταλάβει την τρίτη θέση μεταξύ των ελληνικών καπνοβιομηχανιών με την παραγωγή και διάθεση στην αγορά δέκα περίπου σημάτων, κυριότερα των οποίων είναι αυτά των οικογενειών COOPER και GR τα οποία διακρίνονται για την άριστη ποιότητα και εμφάνισή τους.

Όπως όλες οι ελληνικές καπνοβιομηχανίες έτσι και η ΣΕΚΑΠ αντιμετωπίζει τον σκληρό ανταγωνισμό των ξένων τσιγάρων που για ανεξήγητους λόγους καταλαμβάνουν ολοένα και περισσότερο μερίδιο αγοράς σε βάρος των ελληνικών. Έτσι τα ξένα σήματα (εισαγόμενα και εγχωρίως παραγόμενα) ενώ το 1990 κατείχαν το 40% της ελληνικής αγοράς σήμερα κατέχουν το 62% αυτής.

Εξαγωγές

Η ΣΕΚΑΠ στράφηκε και προς τις αγορές των ξένων κρατών κυρίως Βαλκανικών και παρευξείνιων χωρών με την εξαγωγή σ' αυτές αξιόλογων ποσοτήτων που κατά τα πέντε τελευταία χρόνια (1991-95) κυμάνθηκαν ως εξής: Το 1991 τόν. 433, το '92 τόν. 976, το '93 τόν. 997, το '94 τόν. 424, το '95 τόν. 862. Για το 1996 ο στόχος είναι 2.000 τόννοι τσιγάρων. Η σημερινή Διοίκηση της ΣΕΚΑΠ αποδίδοντας ιδιαίτερη σημασία στις εξαγωγές σύλληψε συμβάσεις με αντιπροσώπους όχι μόνον των παραπάνω χωρών αλλά και της Μέσης Ανατολής, της Αφρικής αιόμη και της Νότιας Αμερικής. Έτσι κατά το 1995 έφτασε να εξάγει το 1/4 περίπου της παραγωγής της.

Επενδύσεις

Στο στάδιο της υλοποίησης βρίσκεται ένα μεγάλο επενδυτικό σχέδιο της τάξεως των 3,2 δισεκατομ. δρχ. με στόχο την ανανέωση του ηλεκτρομηχανολογικού εξοπλισμού της εταιρείας που σίγουρα θα αυξήσει την ανταγωνιστικότητα της με την παραγωγή καλλίτερης εμφάνισης και ποιότητας προϊόντων.

Επίσης συντάχθηκε και υποβλήθηκε στο αρμόδιο Υπουργείο ένα επιχειρηματικό σχέδιο της τάξεως των 3,7 δισεκ. δρχ. Το συγκεκριμένο σχέδιο προβλέπει επενδύσεις σε υλικά και άυλα αγαθά και πρόκειται να υλοποιηθεί μέσα στα επόμενα 4 χρόνια.

Στόχοι και προοπτικές της ΣΕΚΑΠ

Πρωταρχικός στόχος και σκοπός της ΣΕΚΑΠ ήταν και υπάρχει μια παρεμβατική πολιτική σε τρεις κυρίως τομείς: την καπναγορά, την παραγωγή και διακίνηση των τσιγάρων και τέλος την αγορά εργασίας, κυρίως στην εθνικά ευαίσθητη περιοχή της Θράκης. Μέχρι σήμερα έχει επιτύχει σε όλους τους παραπάνω τομείς.

Η σημερινή διοίκηση με τις νέες επενδύσεις, με τη χάραξη μιας δυναμικής στρατηγικής τόσο για την εσωτερική όσο και για την εξωτερική αγορά, πιστεύει ότι η ΣΕΚΑΠ θα αντέξει στον σκληρό διεθνή πλέον ανταγωνισμό, θα αυξήσει το μερίδιο αγοράς κυρίως σε ότι αφορά τις εξαγωγές, θα δώσει μια νέα και μονιμότερη προοπτική στους εργαζομένους, διατηρώντας αξιοκρατικότερα τον χαρακτηρισμό που της δόθηκε της πρότυπης συνεταιριστικής εταιρείας και του τολμηρότερου συνεταιριστικού εγχειρήματος στον Ελλαδικό χώρο.

Διοικητικό Συμβούλιο

Εκλέχθηκε από την Γενική Συνέλευση των μετόχων στις 29/11/1993.

Θητεία 4ετής

1) Σεϊτανίδης Ηλίας	του	Κων/νου	Πρόεδρος	Σύμβ. Επιχειρήσεων
2) Γιαννανίδης Μαρίνος	του	Νικολάου	Αντιπρόεδρος	Αγρότης
3) Δοδόπουλος Σοφοκλής	του	Χρήστου	Εντεταλμένος Σύμβ.	Οικονομολόγος
4) Καραιώσης Λάζαρος	του	Δημητρίου	Μέλος	Γεωργός
5) Τζαμαλής Γρηγόριος	του	Ανδρέα	"	"
6) Κατσιάρας Πασχάλης	του	Δημητρίου	"	Καπνοπαραγωγός
7) Μουχιάρης Πασχάλης	του	Αντωνίου	"	Αγρότης
8) Γαϊτάνης Πετριλής	του	Αθανασίου	"	Συν/χος
9) Ιασωνίδης Δημήτριος	του	Φώτη	"	Οικονομολόγος
10) Τσαλδαριδής Μιχάλης	του	Γεωργίου	"	Συνεταιριστικός υπάλ.
11) Παπαβασιλείου Νικόλαος	του	Παναγιώτη	"	"

ΕΚΔΟΣΗ: ΣΕΚΑΠ

*ΕΚΤΥΠΩΣΗ-ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: ΣΕΒΑΘ ΑΒΕΕ - Εργοστάσιο Γραφικών Τεχνών
τηλ. 0541 / 81383 - Ξάνθη*

ΞΑΝΘΗ 1996

*Διεύθυνση συγγραφέα Αριστ. Ν. Κλήμη:
Λεωφόρος Βουλιαγμένης 58, Γλυφάδα Αττικής, Τ.Τ. 16674 (τηλέφ. 01/9627498)*

ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

Ο Αριστείδης Ν. Κλήμης:

- *Γεννήθηκε* το 1915 στο Πλωμάρι και μεγάλωσε στη Μυτιλήνη (της Λέσβου) όπου και φοίτησε στο διάξιο Δημοτικό και διάξιο Γυμνάσιο.
- *Σπούδασε*: Συνεταιριστικά (στη Σχολή Συνεταιριστών της Ανατ. Γεωπονικής Αθηνών, 1933-34) και στη συνέχεια (ενώ εργαζόταν εντατικά και έγραφε) Νομικά-Οικονομικά (στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, 1935-1940). Παρακολούθησε αργότερα και μαθήματα Στατιστικής στην Ανωτάτη Βιομηχανική Σχολή.
- *Σταδιοδρομήσε στην ΑΤΕ* (1935-1972) τόσο στην επαρχία όσο και (κυρίως) στο Κεντρικό Κ/μα (Διοίκηση) όπου διετέλεσε διαδοχικά Αναπληρ. Προϊστάμενος Τμήματος Μελετών - Στατιστικής από το 1952, Προϊστάμενος Τμήματος Τύπου - Δημοσίων Σχέσεων από το 1955, Προϊστάμενος της Υπηρεσίας Οικονομικών Μελετών από το 1962 καθώς και αρμόδιος για θέματα εκπαίδευσης του προσωπικού, θέματα Ε.Ο.Κ. και άλλα ειδικά καθήκοντα που του ανατέθηκαν με αποφάσεις Διοικήσεως. Αποχώρησε το 1972 με παραίτηση.
- *Συνομοσπονδία Συνεταιρισμών*: Κατά τα έτη 1935 - 1938 και 1946 - 1950, έπειτα από αιτήσεις της Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών, ήταν αποσπασμένος σε αυτή για την αρχική οργάνωσή της και τη μετακατοχική ανασυγκρότησή της. Την περίοδο 1949 - 1964 συνεργαζόταν ειδικά στην Υπηρεσία Συνεταιριστικής Εκπαίδευσης (με διδασκαλία και διοικητικά καθήκοντα) και στην Επιτροπή Σχολικών Συνεταιρισμών.
- *Στράτευση* στο Π.Ν. 1940/41 και με ονομαστικές επιστρατεύσεις τα έτη 1944/46, 1947/49 (χωρίς να απομακρύνεται - όσο το δυνατό και με υπερεργασία - από τις υπηρεσιακές θέσεις και τις συγγραφικές ανησυχίες).
- *Σε γάμο* από το 1950 με τη Μερόπη Εμμανουήλ. Τρία έγγαμα παιδιά και τέσσερα εγγόνια.
- *Οργάνωσε και διήυθνε* διαδοχικά και επί 10ετίες τα περιοδικά: «Η Φωνή των Συνεταιρισμών» της Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών (1946 - 1950), «Δελτίον Αγροτικής Τραπεζής» (1955 - 1962), «Θέματα Συνεταιρισμών και Αγροτικής Οικονομίας» (1971 - 1984) ατομικό, σε συνεργασία με τον Απ. Οικονομόπουλο, «Συνεταιριστική Πορεία» της Εταιρείας Φύλων Συνεργατισμού (1986 - 1987).
- *Συνεργάστηκε* μόνιμα στο περ. «ο Συνεταιριστής» και σε δεκάδες άλλα έντυπα (εφημερίδες - περιοδικά Αθηνών και Επαρχιών - ειδικούς τόμους Τμητικών και Συνεδρικών καθώς και σε Εγκυκλοπαίδειες και στο Ραδιοφωνικό Σταθμό Αθηνών («Φωνή του Αγρότου», εκπομπή του ΓΕΝ)
- *Έγραψε* από το 1937 - 1996 δεκάδες βιβλία συνεταιριστικά, νομικά, αγροτικής οικονομίας και πολιτικής καθώς και λογοτεχνικά (πίνακας σε άλλη σελίδα).

* Αναλυτικό πίνακα των 1420 (από 1934 έως το 1984) σκόρπιων κειμένων του βλ. στο περιοδικό «Θέματα Συνεταιρισμών» σελ. 6043-6090 και 6159-6198 του 1984.

Γνωριμία με τον συγγραφέα

- *Δίδαξε* από το 1950 συνεταιριστικά και αγροτική οικονομία στην Υπηρεσία Συνεταιριστικής Εκπαιδύσεως. Επίσης σε πολλά Σεμινάρια Υπουργείων, ΑΤΕ, Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών (για μετεκπαίδευση υπαλλήλων και αιρετών) και άλλων φορέων. Έκανε πολλές δεκάδες ομιλίες - διαλέξεις - επιστημονικές εισηγήσεις, σε επαρχιακές πόλεις και στην Αθήνα - Λευκωσία.
- *Πρόσφερε τις υπηρεσίες του* ως μέλος Συμβουλίων σε αστικούς Συνεταιρισμούς, σε Συλλόγους, στην Εταιρεία Γεωργοοικονομικών Μελετών, στην Εταιρεία Φύλων Συνεργατισμού, σε Ειδικές Επιτροπές Υπουργείων κλπ.
- *Καθιέρωσε* στην Ελλάδα το «Συνεταιριστικό Δίκαιο» και με τα πολλά νομικά συνεταιριστικά του βιβλία επέδρασε στη θεωρία, στην πρακτική εφαρμογή και στη νομολογία των Δικαστηρίων.
- *Τιμήθηκε* από την Ακαδημία Αθηνών με 2 βραβεία: Το 1935 για φοιτητική αριστεία (βραβείο Αδ. Κοραή) και το 1955 για το έργο του «Η Αγροτική Οικονομία της Ελλάδος». Επίσης τιμήθηκε με διάφορες άλλες ευαρέσκεις, επαίνους, κλπ.
- *Ασχολείται*, με τη συγγραφή του 5ου τόμου του έργου του «Οι Συνεταιρισμοί στην Ελλάδα» και με άλλα πνευματικά θέματα.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ

1. «ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΔΕΣΒΟΝ», Αθήναι 1937, σ. 53.
2. «ΟΙ ΓΕΩΡΓΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ», Μυτιλήνη 1938, σ. 80.
Δεύτερη έκδοση με τίτλο «ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ», Αθήνα 1947, σ. 90.
3. «ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ», τ. Α., Αθήνα 1948, σ. 155.
4. «ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΙΣΤΙΣ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ», Αθήνα 1950, σ. 134.
Δεύτερη έκδοση (από το Σύλλογο Υπαλλήλων ΑΤΕ για την 25ετία της ΑΤΕ), Αθήνα 1954, σ. 140.
5. «ΔΙΕΘΝΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΠΕΡΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ» (συνεργασία με Ν. Πολύζο και Β. Ανθρακόπουλο), Αθήνα 1951, σ. 160.
6. «ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΕΝΑΤΕΝΙΣΙΣ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ», Αθήνα 1952, σ. 31.
7. «ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΚΑΙ Η ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ», Αθήνα 1952, σ.31.
Δεύτερη έκδοση (με την ύλη και για τα νεότερα Συντάγματα) σε συνεργασία με Ολυμπία Κλήμη-Καμινάρη, Αθήνα, 1975 σ. 32
8. «Η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ» (Βραβείο Ακαδημίας Αθηνών), Αθήνα 1955, σ.112. (Περύληψη, όπως είχε δημοσιευθεί σε πολλές συνέχειες στον «Οικονομικό Ταχυδρόμο» Αθηνών).
Δεύτερη έκδοση (σε μεγάλο σχήμα) με το πλήρες κείμενο, Αθήνα 1961, σ. 141.
9. «ΚΩΔΙΞ ΠΕΡΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ» (μετά Απ. Οικονομοπούλου) Αθήνα 1958, σ. 557.
10. «ΟΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ», Αθήνα 1960, σ. 126.
11. «ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΠΕΡΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ» (μετά Απ. Οικονομοπούλου), Αθήνα 1962, σ. 463.
12. «ΚΥΠΡΟΣ», Κείμενο ομιλίας στην Κύπρο και εντυπώσεις από την Κύπρο, Αθήνα 1962, σ. 20.
13. «ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ - ΕΠΟΠΤΕΙΑ - ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ» (μετά Απ. Οικονομοπούλου), Αθήνα 1967, σ. 392.
14. «ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΟΙ - ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ» (μετά Δ.Θ.Πάνου) Αθήνα 1970, σ. 241.
15. «ΝΟΜΟΙ και ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ ΠΕΡΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ» (μετά Απ. Οικονομοπούλου), Αθήνα 1971, σ. 272.
16. «ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΑ ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ 1914 - 1970 νομοθετημάτων σχετικών με ύλη Συνεταιρισμών», Αθήνα 1971, σ. 38.
17. «ΝΟΜΟΣ 602», Αθήνα 1971, σ. 56.
18. «ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΕΠΙ ΘΕΜΑΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ 1915 - 1973», (μετά Απ. Οικονομοπούλου), Αθήνα 1973, σ. 190.
19. «ΠΕΡΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ», (Νομοθεσία-Νομολογία). Αθήνα 1973, σελ. ξδ+140.
20. «Η ΝΕΑ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΠΕΡΙ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ». (Κείμενο νόμου 227, Κριτικές παρατηρήσεις) Αθήνα 1973, σ. 88).

21. «ΔΙΚΑΙΟΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ» (μετά Απ. Οικονομοπούλου), Αθήνα 1976, Τόμος Α', σ. 261.
22. «ΔΙΚΑΙΟΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ» (μετά Απ. Οικονομοπούλου), Αθήνα 1976, Τόμος Β', σ. 268.
23. «ΤΟ ΝΕΟ ΔΙΚΑΙΟ ΠΕΡΙ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ» (Ν. 921: Συνδέσεις - σχόλια σε κάθε άρθρο, αναλυτικά ευρετήρια). (Μετά Απ. Οικονομοπούλου και Αγγ. Καμινάρη), Αθήνα 1979, σ. 256 (Συμπλήρωμα 1979 - 1983, Αθήνα 1983, σ. 267-272).
24. «ΤΙ ΕΙΝΑΙ και τι ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ Ο ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΣΜΟΣ - ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ», Εκδόσεις «Συνεργασία» 1980, σ. 170.
Δεύτερη έκδοση (σε μεγάλο σχήμα) 1982, σ. 170.
25. «ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ» Α' Τόμος Αθήνα 1985, σελ. 528 (Από την αρχαιότητα έως και το 1922).
26. «ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ». Β' Τόμος, Αθήνα 1988, σελ. 622 (Περίοδος 1923 - 1934).
27. «ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΒΟΗΘΗΜΑ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ - ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ», Αθήνα 1989, σελ. 167.
28. «ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ» Γ' Τόμος, Αθήνα 1991, σελ. 600 (Περίοδος 1935 - 1945)
29. «Κείμενα 1934 - 1994 για τους Σχολικούς Συνεταιρισμούς», Αθήνα 1994, σελ. 56.
30. «ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ» Τόμος Δ', Αθήνα 1996 (Περίοδος 1946 - 1960).
Έκδοση ΣΕΚΑΠ, Ξάνθη - Αθήνα, σελ. 588.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ *

1. «Ο ΓΥΙΟΣ ΤΟΥ ΛΕΠΡΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΑΛΛΟΙ» Αθήνα 1968 σελ. 131.
2. «ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΣΑΪΤΑ ΣΤΟΝ ΑΡΓΑΛΕΙΟ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ» Αθήνα 1986 σελ. 220.
3. « 77 ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΧΡΟΝΙΑ ΘΥΤΕΣ ΚΑΙ ΘΥΜΑΤΑ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ» Αθήνα 1992, σελ.144.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

Διάφορα λογοτεχνικά και συνεταιριστικά.

* Βλ. την έκδοση «Πως είδαν το λογοτεχνικό έργο του Αριστ. Ν. Κλήμη: 188 γνώμες Ακαδημαϊκών, Καθηγητών...» Αθήνα 1988.

Μερικά λόγια για τον συγγραφέα

Σε όσους θα διαβάσουν το έργο αυτό θα ήταν, ίσως, χρήσιμες μερικές πληροφορίες σχετικές με τα θεωρητικά και τα πρακτικά εφόδια του συγγραφέα, πάνω στα οποία στηρίζεται και το κείμενο:

Ο συγγραφέας Αριστείδης Ν. Κλήμης:

— Γεννήθηκε το 1915 στο Πλωμάρι και μεγάλωσε στη Μυτιλήνη (της Λέσβου) όπου και φοίτησε στο Δημοτικό και στο δάξιο Γυμνάσιο.

— Σπούδασε: Συνεταιριστικά (στη Σχολή Συνεταιριστών της Ανωτ. Γεωπονικής Αθηνών, 1933-34) και στη συνέχεια Νομικά (στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, 1935-1940). Επίσης παρακολούθησε Στατιστική στην Α.Β.Σ.

— Σταδιοδρομήσε στην ΑΤΕ (1935-1972) τόσο στην επαρχία όσο και στο Κεντρικό Κ/μα όπου διετέλεσε διαδοχικά αναπληρ.

Προϊστ. Τμήματος Μελετών - Στατιστικής από το 1952, Πραϊστάμενος Τμήματος Τύπου - Δημοσίων Σχέσεων από το 1955, Προϊστάμενος της Υπηρεσίας Οικονομικών Μελετών από το 1962-1972.

- Κατά τα έτη 1935-1938 και 1946-1950, με αιτήσεις της Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών ήταν αποσπασμένος σ' αυτή για να συντελέσει στην αρχική οργάνωσή της και στη μετακατοχική ανασυγκρότησή της. Την περίοδο 1949-64 συνεργάστηκε ειδικά στη Συνεταιριστική Εκπαίδευση.
- Οργάνωσε και διηύθυνε τα περιοδικά «Η Φωνή των Συνεταιρισμών» της Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών (1946-1950), «Δελτίον Αγροτικής Τραπέζης» (1955-1962), «Θέματα Συνεταιρισμών και Αγροτικής Οικονομίας» (1971-1984), «Συνεταιριστική Πορεία» 1986-1987.
- Συνεργάστηκε στο περ. «ο Συνεταιριστής» (1935-1966) και σε δεκάδες άλλα έντυπα (εφημερίδες - περιοδικά) Αθηνών και Επαρχιών, καθώς και στο Ραδιοφωνικό Σταθμό Αθηνών («Φωνή του Αγρότου») με εκατοντάδες κείμενα.
- Έγραψε 24 συνεταιριστικά, νομικά, αγροτικά και 2 λογοτεχνικά βιβλία (πίνακας των επιστημονικών στη σελ. 8/536 του κειμένου του βιβλίου).
- Δίδαξε από το 1950-1964 συνεταιριστικά και αγροτική οικονομία στην Υπηρεσία Συνεταιριστικής Εκπαίδευσης. Επίσης σε πολλά Σεμινάρια Υπουργείων, ΑΤΕ, Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών, για μετεκπαίδευση υπαλλήλων και αιρετών. Έκανε πολλές ομιλίες - διαλέξεις σε επαρχιακές πόλεις και στην Αθήνα.
- Πρόσφερε τις υπηρεσίες του ως μέλος Διοικ. και Εποπτ. Συμβουλίων σε αστικούς Συνεταιρισμούς και σε Συλλόγους. Και ως Γεν. Γραμματέας στην Υπηρεσία Συνεταιριστικής Εκπαίδευσης, στην Εταιρία Γεωργοοικονομικών Μελετών, στην Εταιρία Φίλων Συνεργατισμού.
- Καθιέρωσε στην Ελλάδα τον κλάδο «Ελληνικό Συνεταιριστικό Δίκαιο» και με τα νομικά συνεταιριστικά του βιβλία επέδρασε στη θεωρία, στην πρακτική εφαρμογή και στη νομολογία των Δικαστηρίων.
- Τιμήθηκε από την Ακαδημία Αθηνών με βραβεία: Το 1935 για φοιτητική αριστεία και το 1955 για το έργο του «Η Αγροτική Οικονομία της Ελλάδος».
- Διάρθεσε την καλύτερη συνεταιριστική βιβλιοθήκη στην Ελλάδα.
- Ασχολείται με τη συγγραφή και έκδοση του πολύτομου ιστορικού έργου «Οι Συνεταιρισμοί στην Ελλάδα» και γενικά δίνει ιδεολογική, επιστημονική και συγγραφική βοήθεια στον αγροτικό και συνεταιριστικό τομέα.